T.C.

Marmara Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bilim Dalı

HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR'IN "BİLLUR KALP" ADLI ROMANININ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ AÇISINDAN SÖZ VARLIĞININ İNCELENMESİ

Memduha KÜÇÜKKAYA

(Yüksek Lisans Tezi)

İstanbul – 2019

T.C.

Marmara Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bilim Dalı

HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR'IN "BİLLUR KALP" ADLI ROMANININ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ AÇISINDAN SÖZ VARLIĞININ İNCELENMESİ

Memduha KÜÇÜKKAYA

(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman

Prof. Dr. Mesut ŞEN

İstanbul – 2019

Tüm kullanım hakları

M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne aittir.

©2019

ONAY

Memduha Küçükkaya tarafından hazırlanan "Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın 'Billur Kalp' Adlı Romanının Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Açısından Söz Varlığının İncelenmesi" konulu bu çalışma, 28/11/2019..... tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı Soyadı	İmza
TEZ DANIŞMANI	Prof. Dr. Menet Şen	
JÜRİ ÜYESİ	Prof. Dr. Gülden S. Yüksekkaya	
JÜRİ ÜYESİ	Doç. Dr. Uğur Güreşu	

ÖZGEÇMİŞ

2013 İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Sosyoloji bölümü öğrenci

2014 Erzincan Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalından mezun olma

2014 Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Pedagojik Formasyon Eğitimi

2015 Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Programına giriş

ÖN SÖZ

Dil, insanın dış dünyaya açılan penceresidir. İnsan kendisini çeşitli şekillerde (ses, resim, yazı, işaret vb.) ifade eder. Kendimizi hangi araçla ifade edersek edelim anlatım gücümüz, bildiğimiz kelimelerle sınırlıdır. Bu nedenle dil eğitiminde sözcük öğretimi çok önemlidir. Kişinin ailesinden sonra ve sistemli olarak dil eğitimi aldığı kurumlara büyük görevler düşmektedir.

Türk dili ve edebiyatı eğitiminde ön plana çıkan sözcük öğretimi için seçilecek metnin söz varlığı yönünden zenginliği oldukça önemlidir. Ayrıca roman türü metinlerin yazıldığı dönemin özelliklerini ne ölçüde yansıttığı ve kullandığı dili işleyişi de bireysel düzeyde en çok yararı sağlayacak nitelikte olmalıdır. Bu noktada yaptığımız değerlendirme neticesinde Hüseyin Rahmi Gürpınar gibi bir yazarın tercih edilmesinde, onun sokak dilini yansıtması ve her kesimden insanı kendi şivesiyle konuşturmadaki ustalığı en önemli etken olmuştur. Nitekim Ahmet Hamdi Tanpınar, Edebiyat Üzerine Makaleler'de şöyle der: "Türk romanında hakikî konuşma, Hüseyin Rahmi ile başlar. Onda her cins konuşma vardır. (…) Kahramanları kitabın ortasında tabiî muhitlerinde imiş gibi yaşarlar. Vâkıâ biraz fazla saçılır, dökülürler; fakat yaşarlar. O, halkımızı ve hayatımızı tanıyan muharrirlerdendir. Fakat asıl edebiyatımıza sokak onunla girmiştir" (Tanpınar, s.67).

Hüseyin Rahmi; II. Meşrutiyet, Sultan Abdülhamid, I. Dünya Savaşı, Bağımsızlık Savaşı ve Cumhuriyet dönemlerini yaşamış bir yazardır. Kullandığı dilde bu dönemlerin etkileri görülmektedir. Bu bakımdan Gürpınar'ın 1926 yılında yayımlanan Billur Kalp adlı romanı tarafımızca söz varlığı yönünden incelenerek yazarın sunduğu zenginliğin gelecek nesillere aktarılması ve konuyla ilgili çalışma yapacak araştırmacılara kolaylık sağlanması amaçlanmıştır.

Muharrem Ergin'in Türkiye Türkçesinin ilk safhası olarak nitelediği 1908 meşrutiyetinden başlayan ve Cumhuriyete kadar devam eden dönemde Osmanlıcanın son örneklerinde yeni dilin etkileri görülürken yeni dilin ilk örneklerinde de Osmanlıca kelime ve terkipler görülmektedir. 1928'de eski harflerin terk edilmesiyle Türkçenin hızlı bir şekilde özleşmesi süreci başlamıştır. Harf devriminden iki yıl önce eski harflerle basılmış olan Billur Kalp romanı da 1967 yılında sadeleştirilerek yeni harflerle yayımlanmıştır. Sonraki yıllarda yapılan basımlarda da yeni harfli bu ilk baskı esas

alındığından sadeleştirilmiş metin üzerinden gerçek anlamda bir söz varlığı tespiti yapılamayacağı kanaatine vardık.

Tükçenin söz varlığı üzerine yapılan araştırmalar, Türkçenin ne derece zengin, güçlü ve üretme kabiliyeti yüksek bir dil olduğunu somut olarak ortaya koymanın en etkili yollarından birisidir. Bu noktada yaptığımız çalışma Türkçenin söz varlığına ve öğretimine katkı küçük de olsa sağlarsa mutluluk duyacağız.

Bu tez çalışmasında eserin orijinal metni üzerinde herhangi bir sadeleştirmeye gidilmeden Latin harflerine aktarımı yapılmıştır. Daha sonra eser üzerinde inceleme yapılarak metinde geçen tüm kelimeleri içeren sözlük dizini oluşturulmuştur. Her bir kelime, anlamları ve türleriyle birlikte tek tek işlenmiş ve kelimelerin geçtiği deyimler, atasözleri, tekrar öbekleri, tamlamalar ilgili maddelerin altında sıralanmıştır.

Çalışmada ayrıca söz varlığına ait unsurlar (deyim, atasözü, ilişki sözleri vd.) ayrı başlıklar halinde incelenip ilgili maddeler anlamlandırılma ve eserden alıntılama yoluyla detaylandırılmıştır.

Çalışmadan yararlanacaklara kolaylık sağlaması adına eser metni üzerinde paragraf bazında numaralandırılmaya gidilmiş olup sayfa/paragraf numarası şeklinde üst bilgi olarak gösterilmiştir. Bu numaralandırmalar hem çalışmanın bulgular bölümünde hem de dizin-sözlük bölümünde ilgili alanlarda belirtilmişlerdir.

Çalışmanın sözlük-dizin bölümünü hazırlarken TÜRKSÖZDİZ programının sunduğu bazı kolaylıklar süreyi verimli kullanmamda etkili olurken programcısı Mehmet Bozuyla'da karşılıklı görüş alışverişiyle programı güncelleyerek çalışmanın tamamlanmasına katkı sağladığı için kendisine teşekkür ediyor ve çalışmalarında başarılar diliyorum.

Bu çalışmanın oluşturulmasında engin bilgi ve tecrübeleriyle yaptığı katkılarla beni her zaman destekleyen, saygıdeğer hocam Prof. Dr. Emine Gürsoy Naskali'ye, çalışmanın tamamlanmasında emek ve desteğini esirgemeyen, bilgi ve tecrübelerini severek paylaşan, değerli danışmanım Prof. Dr. Mesut Şen'e, yardım ve destekleriyle her zaman yanımda olan ve beni motive eden Öğr. Gör. Asiye Figen Kalkan'a en içten teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Memduha BAĞDAŞ KÜÇÜKKAYA

ÖZET

Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Billur Kalp Adlı Romanının Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Açısından Söz Varlığının İncelenmesi

Bu çalışma, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Billur Kalp adlı romanının 1926 yılında Osmanlı alfabesiyle yapılan ilk baskısının Latin harfli çeviri yazımını, dizin-sözlüğünü ve söz varlığı incelemesini içermektedir.

Çalışmada, problem durumunun ortaya konulduğu giriş bölümüyle birlikte yedi bölüm yer almaktadır. Çalışmanın alanyazın bölümünde söz ve söz varlığının tanım, kapsam ve benzerlikleri üzerinde durulmuş; söz varlığı öğeleri ayrı başlıklar halinde ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Ek olarak Türk dili ve edebiyatı eğitimi açısından önemi üzerinde durulmuştur. Bu bölümde eser ve yazar hakkında ayrıntılı bilgiler de verildikten sonra yöntem bölümüne geçilmiştir.

Bulgular bölümünde ise Billur Kalp romanının orijinal baskısı ve sonraki baskıları hakkında bilgiler ile özeti verilmiş, ardından söz varlığı unsurları olan deyimler, atasözleri, kalıp ifadeler, yabancı sözcükler vd. başlıklar halinde incelenmiştir. Söz konusu incelemede tanımı yapılan söz varlığı öğelerinin altına ilgili metinden alıntılama yapılarak sayfa satır numarasıyla birlikte gösterilmiştir.

Beşinci bölümde orijinal metnin çeviri yazımına yer verilmiştir. Yazı çevrimi yapılırken kelimelerin orijinal yazımları aynen aktarılmış ve noktalama işaretlerinin de ilk baskıya uygun kalmasına özen gösterilmiştir.

Dizin-sözlük bölümünde her bir kelime anlamları ve türleriyle birlikte tek tek işlenmiş ve kelimelerin geçtiği deyimler, atasözleri, tekrar öbekleri, tamlamalar ilgili maddelerin altında sıralanmıştır. Böylece eser üzerinde çalışma yapacak araştırmacılara kolaylık sağlanması amaçlanmıştır.

Çalışmanın sonuç bölümünde elde edilen veriler ve öneriler sıralanmıştır. Eser incelemesinde literatür tarama ve içerik analizi yöntemlerinden yararlanılmış ve ortaya çıkarılan verilerin yeni çalışmalara katkı sağlayacak nitelikte olduğu, dil ve edebiyat eğitiminde kullanılabilecek bulgular verdiği ve Türkçenin söz varlığına katkı sağlayabilecek yeni unsurların, örnek cümlelerin ve anlamlandırmaların yer aldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hüseyin Rahmi Gürpınar, Billur Kalp, Söz, Söz Varlığı, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi.

ABSTRACT

Examination of Vocabulary of Hüseyin Rahmi Gürpınar's Billur Kalp in terms of Turkish Language and Literature Education

This study, the first edition of Hüseyin Rahmi Gürpınar's novel Billur Kalp, written in Ottoman alphabet in 1926, includes Latin-letter translation, index-dictionary and vocabulary analysis.

There are seven chapters in this work, including the introduction where the status of the problem is laid out. In the literature review part, the definition, scope and similarities of words and vocabulary is given, elements of vocabulary is explained in detail. After giving more color on the novel and the author, the next section on methodology begins.

In the findings section, information about the original edition and subsequent editions of Billur Kalp novel and a summary is given, then idioms, proverbs, phrases, foreign words have been analysed in categories. Excerpts from the related text are put with the page number under each vocabulary element defined.

In the fifth section, translation of the original text is given. In the process of translation, original spellings of the words were transferred without any modification and punctuation marks were kept in accordance with the first edition.

In the index-dictionary section, each word is processed one by one with their meanings and types, and the idioms, proverbs, repetitions and phrases are listed under the relevant items. In this way, convenience has been provided to the researchers who wishes to work on the novel.

In the final part of the study, conclusions, findings and suggestions are listed. The literature review and content analysis methods were used in the study and it was concluded that the findings can contribute to the forthcoming studies, along with language and literature education, putting forward new elements, sample sentences and fresh meanings that can add to the Turkish vocabulary.

Keywords: Hüseyin Rahmi Gürpınar, Billur Kalp, Words, Vocabulary, Turkish Language and Literature Education.

İÇİNDEKİLER

ONAY i
ÖZGEÇMİŞ ii
ÖN SÖZ iii
ÖZET v
ABSTRACT vi
KISALTMALAR ix
BÖLÜM I: GİRİŞ 1
1.1. Problem Durumu 1
1.2. Amaç 2
1.3. Önem 2
1.4. Sınırlılıklar 3
1.5. Sayıltılar 3
1.6. Tanımlar 3
BÖLÜM II: ALANYAZIN 5
2.1. Söz ve Söz Varlığı Üzerine 5
2.1.1. Temel Sözvarlığı 7
2.1.2. Yabancı Sözcükler 7
2.1.3. Deyimler 8
2.1.4. Atasözleri 10
2.1.5. İlişki Sözleri (Kalıp Sözler) 11
2.1.6. Kalıplaşmış Sözler 13
2.1.7. Terimler 14
2.1.8. Çeviri Sözcükler 14
2.1.9. Argo İfadeler 15
2.2. Hüseyin Rahmi Gürpınar 17
2.2.1. Yaşamı 17
2.2.2. Yazarlığa Başlaması 18
2.2.3. Romancılığı 20
2.2.4. Konuları 21
2.2.5. Romanlarında İşlediği Tipler 23

2.2.6. Roman Tekniği ... 24
2.2.7. Gerçekçiliği Ve Doğalcılığı ... 25
2.2.8. Dil ve Anlatımı ... 25
2.2.9. Yazdığı Türler ... 26
2.2.10. Yapıtları ... 26
BÖLÜM III: YÖNTEM ... 28
3.1. Araştırmanın Modeli ... 28
3.2. Evren ve Örneklem ... 28
3.3. Verilerin Toplanması ... 28
3.4. Verilerin Çözümlenmesi ... 29
BÖLÜM IV: BULGULAR ... 30
4.1. Giriş ... 30
4.2. Eserin Özeti ... 30
4.3. Eserin Söz Varlığı ... 31
4.3.1. Temel Söz Varlığı ... 31
4.3.2. Yabancı Sözcükler ... 31
4.3.3. Deyimler ... 34
4.3.4. Atasözleri ... 182
4.3.5. İlişki Sözleri (Kalıp Sözler) ... 185
4.3.6. Kalıplaşmış Sözler ... 195
4.3.7. Terimler ... 196
4.3.8. Çeviri Sözcükler ... 205
4.3.9. Argo İfadeler ... 205
4.4. Türk Dili ve Edebiyatı Eğitiminde Söz Varlığı Öğretimi Açısından Elde Edilen Bulgular ... 214
4.5. Eserin Çeşitli Baskılarının Karşılaştırılması Neticesinde Rastlanan Bazı Problemler 215
4.6. Türk Dil Kurumu'nun Sözlüklerine Katkı Sağlayabilecek Bulgular ... 217
BÖLÜM V: METİN ... 220
BÖLÜM VI: DİZİN ... 545
BÖLÜM VII: SONUÇ ... 1090
KAYNAKÇA ... 1092

KISALTMALAR

Ar. : Arapça

bağ. : Bağlaç

bkz. : Bakınız

din b. : Din bilgisi

e. : Edat

Far. : Farsça

Fr. : Fransızca

huk. : Hukuk

is. : İsim

mec. : Mecaz

s. : Sayfa

sf. : Sıfat

TDK : Türk Dil Kurumu

ünl. : Ünlem

vb. : Ve benzerleri

vd. : Ve diğerleri

zf. : Zarf

BÖLÜM I: GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

İnsanın kendini ifade etmesindeki en önemli araçlardan biri yazı dilidir. Geçmişten günümüze gelinceye dek pek çok konu ve alanda yazılı eserler meydana getirilmiştir. Şair ve yazarlar kendilerini ifade etmek, duygu ve düşüncelerini toplumla paylaşmak gibi daha pek çok sebeple çeşitli eserler meydana getirmişlerdir.

Her bir eser dil ve edebiyat açısından yeni bir değere sahiptir. Bir eserin türü, dil ve üslubu, ele aldığı konu vb. eserin değerlendirilmesinde çeşitli ipuçları sunar. Ancak yazılı eser değerlendirmelerinde esas önemli olan yazarının dili kullanış biçimidir. Bu nedenle bir eserin, yazarının kaleminden çıktığı haliyle okunup değerlendirilebilmesi ayrı bir önem taşımaktadır.

Geçmişten bugüne aktarılan eserlerimizde çeşitli sebeplerle sadeleştirilmeye gidilmiş olması söz varlığı üzerinde yapmak istediğimiz çalışmaları kısıtlamaktadır. Çünkü yazarın ifade gücü, sadeleştirmeyi yapanın ifade gücüyle yer değiştirmiş olmaktadır. Hatta mesele sadece ifade biçimi de değildir; kelimeler de anlam olarak birbirlerinin birebir karşılığı olamamaktadır.

Bu durumda, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Billur Kalp adlı romanı üzerinde yapmak istediğimiz söz varlığı çalışmasında en öncelikli problem eserin sadeleştirilmeye gidilmeden yapılan ilk baskısına ulaşmak olmalıdır.

Eserin ilk baskısının sadeleştirilmeden dil içi çevrimi yapılması, eserin söz varlığının gerçek anlamda ortaya çıkarılmasını sağlayacaktır. Böylelikle Türkçe ve sosyal alanlar eğitiminde Hüseyin Rahmi'nin kullandığı dil ve dil unsurlarıyla ilgili eksikliğin giderilmesi sağlanabilecektir.

Türkçe ve sosyal alanlar eğitiminde mevcut sadeleştirilmiş yayınların kullanımı, diğer eserlerde olduğu gibi Hüseyin Rahmi'nin dil ve üslubunun gerçek anlamda öğretilmesini de engellemektedir. Billur Kalp romanı özelinde yapılan çalışmanın bu engeli kaldırmak hususunda küçük de olsa bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yazarın söz varlığını bütün halde ortaya çıkarmanın en güzel yollarından birisi de dizin-sözlük çalışmaları olmaktadır. Böylece özelde yazarın söz varlığı ortaya çıkarılırken genelde toplumun söz varlığına dair de ipuçları yakalanabilmektedir.

Dil ve edebiyat eğitimi açısından bakıldığında ise söz varlığı unsurlarının alt başlıklar halinde incelenmesi yapılan çalışmalardan kolaylıkla yararlanılabilmesini ve yapılacak başka çalışmalara kaynaklık etmesini sağlamaktadır.

1.2. Amaç

Bu çalışmanın amacı, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Billur Kalp adlı romanının söz varlığının ortaya çıkarılması ve bu doğrultuda yapılacak söz varlığı, dil ve edebiyat araştırmalarına katkı sağlamasıdır. Aynı zamanda eğitim kurumlarında okutulacak eserler kapsamında eserin orijinal metnine ulaşmaya yardımcı olması ve eserle ilgili yapılacak değerlendirmelere kolaylık sağlaması hedeflenmiştir.

Hüseyin Rahmi'nin romanlarında hayatın içinden kesitler sunması ve bunu yaparken hemen her kesimden insanı yansıtması ve karakterlerini yöresel şiveleriyle konuşturması da araştırmamızın amacına hizmet edecek nitelikte bir zenginlik sunmaktadır.

Çalışmanın ana amacı yanında, eserin içerdiği sosyal ve siyasal yaşama ait unsurlar ve bunların dile getiriliş şekli; dönemin bir özelliği olarak karşımıza çıkan yabancı kelimeler ve yabancı kültür öğelerinin toplum hayatına girişi gibi çeşitli malzemelerin varlığı ile çeşitli alanlarda yapılacak çalışmalara da küçük de olsa bir katkı sağlamak amaçlanmıştır.

1.3. Önem

Araştırmadan elde edilen bulguların;

- MEB Talim ve Terbiye Kurulu'nun program geliştirme çalışmalarına katkı sağlayacağı,
- Üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı ile Türkçe bölümlerinin çalışmalarında örnek teşkil edebileceği,
- Araştırmacıların, konu ile ilgili çalışmalarına ışık tutacağı umulmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırmadan elde edilen bulgular;

- Konu açısından, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Billur Kalp adlı romanının söz varlığı ile sınırlıdır.
- Zaman açısından, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Billur Kalp adlı romanının 1926 tarihli ilk baskısının esas alınmasıyla sınırlıdır.
- Örneklem açısından, eserde geçen tüm kelimelerin sözlük-dizininin alınmasıyla ve söz varlığı ifadelerinin dizinin alt maddelerinde gösterilmesiyle ve de bu öğelerin ayrı başlıklar halinde detaylı incelenmesiyle sınırlıdır.

1.5. Sayıltılar

Araştırmanın temel sayıltıları şunlardır:

- Eserdeki söz varlığını oluşturan unsurlardan bazı deyim, atasözü ve yabancı kökenli sözcüklerden oluşan tamlamaların yer değiştirmemiş olduğu varsayılmıştır.
- Başvurulan kaynakların geçerli oldukları kabul edilmiştir.
- Araştırmada yardımcı olarak kullanılan dizin programının dizinleme işlemini doğru olarak yapabildiği varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Dil: İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban (TDK, 2009, s.526).

Sözcük: Kelime (TDK, 2009, s.1805).

Kelime: Anlamlı ses veya ses birliği, söz, sözcük, lügat (TDK, 2009, s.1130).

Söz varlığı: Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler (TDK, 2009, s.1807).

Eğitim: Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye (TDK, 2009, s.606).

BÖLÜM II: ALANYAZIN

2.1. Söz ve Söz Varlığı Üzerine

Dünya üzerindeki tüm varlıklar çeşitli şekillerde birbirleriyle iletişim içerisindedir. İnsan da doğası gereği iletişim ihtiyacı duymaktadır ve bu ihtiyacını çeşitli şekillerde gidermektedir. İnsanın iletişim amacıyla kullandığı resim, yazı, işaret vb. tüm öğeler dilin ifade araçlarıdır. Bir ifade aracı olarak yazı dili, insanın en doğru ve kalıcı şekilde iletişim ihtiyacını gidermesini sağlamaktadır. Bu nedenledir ki yazılı eserler üzerinde yapılan çalışmalar hem dilin geçmişini aydınlatmakta hem de dilin geleceğine dair anlamlı ipuçları sunmaktadır.

Bir dilin söz varlığı, o dili kullananların tarihi, sosyal ve siyasal yaşamı, kültürü, düşünüş biçimi gibi pek çok unsurun etkisiyle şekillenir ve bu unsurlardan izler taşır. Bu sebeple, söz varlığı üzerine yapılacak çalışmalar pek çok alandaki araştırmaya ışık tutacak niteliktedir.

Söz varlığı üzerinde çalışmaya başlamadan önce söz ve söz varlığı üzerine yapılan bazı tanımlara değinmekte yarar olacaktır.

Zeynep Korkmaz kelimenin tanımını şöyle yapmaktadır: “Kelimeler, bir veya birden çok heceli ses öbeklerinden oluşan ve tek başlarına zihindeki belirli kavramlara karşılık olan somut veya soyut söz kalıplarıdır; somut ve soyut kavramlar arasında ilişki kuran dil birimleridir.” (Korkmaz, 2009, s.6).

Muharrem Ergin ise kelime için şu tanımı yapar: “Kelime, manası veya gramer vazifesi bulunan ve tek başına kullanılan ses veya sesler topluluğudur.” (Ergin, 2011, s.95).

Güncel Türkçe sözlükte “sözcük” için “kelime” karşılığı verilmiş ve kelimenin tanımı şu şekilde yapılmıştır: “Anlamlı ses veya ses birliği, söz, sözcük” (TDK, 2009, s.1130). Türk Dil Kurumu (TDK)nin web sitesi aracılığıyla eriştiğimiz sözlüğünde ise bu tanıma “lügat” sözcüğünün de eklendiğini görmekteyiz. Aynı kaynakta “söz” için benzer bir tanım yapılmakla birlikte şu tanıma yer verilmiştir: “Söz; 1. Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırdı, kelam, laf, kavil; 2. Bir veya birkaç heceden oluşan ve anlamı olan ses birliği, kelime, sözcük; 3. Bir konuyu yazılı veya sözlü olarak açıklamaya yarayan kelime dizisi.” (TDK, 2009, s.1803).

Söz varlığı için yapılan tanım ise şu şekildedir: “Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, vokabüler.” (TDK, 2009, s.1807). Bu tanıma yine TDK’nin web sözlüğünde “kelime kadrosu” anlamı da eklenmiştir.

Buradan hareketle şu sonuca varabiliriz: kelime ve söz aynı anlamı karşılayacak şekilde kullanılabileceği gibi ‘söz’ daha geniş bir anlam içermektedir. Söz varlığından bahsettiğimizde ise anlam daha da genişlemektedir. Bir dilin tüm kelimelerini, bunların birbirleriyle olan anlamsal ilişkilerini ve bu anlamsal ilişkiden doğan çeşitli kullanımlarını da söz varlığı kapsamında değerlendirebiliriz.

Doğan Aksan, söz varlığının tanımını şu şekilde yapmıştır: “Bir dilin söz varlığı denince, yalnızca, o dilin sözcüklerini değil, deyimlerin, kalıp sözlerin, kalıplaşmış sözlerin, atasözlerinin, terimlerin ve çeşitli anlatım kalıplarının oluşturduğu bütünü anlıyoruz.” (Aksan, 2018, s.15).

Saussure’nin dil ve söz ayrımından hareketle sözcükçenin dili, söz varlığının ise söylem yani sözü ilgilendirdiğini belirten Doğan Günay; sözcükçenin toplumsal, söz varlığının bireysel dil kullanımı olduğunu ifade eder. Söz varlığının tanımını yaparken de bir dildeki sözcük bütünü yerine bir kişinin sahip olmuş olduğu söz bütününü vurgular.

Sözcük dağarcığı için söz varlığı anlamını da veren TDK şu tanımı yapar: “Bir dilde kullanılan veya bir kimsenin bildiği, kullandığı sözlerin bütünü, söz varlığı, vokabüler, kelime hazinesi.” (TDK, 2009, s.1805).

Yapılan bu tanımlamalardan yola çıkarak söz varlığı dediğimizde hem bir dildeki tüm zenginliği hem de bir kişinin bu zenginlikten payına aldıklarını veya bu zenginliğe yaptığı katkıları göz önünde bulundurmalıyız.

Nitekim bir dili kullanan her birey dilin imkânları doğrultusunda yeni kullanımlarla o dile katkı yapabilmektedir. Özellikle yazılı eserler bırakan yazar ve şairlerimiz yapılacak dil çalışmaları için önemli birer kaynak sunmaktadırlar.

Bu çalışmada ise, söz varlığı üzerine yapılan tanımlardan Doğan Aksan’ın tanımı ve sınıflandırması referans alınarak öncelikle tüm sözcüklerin tespiti yapılmış, ardından tüm kelimeleri içeren hacimli bir sözlük dizin hazırlanmıştır.

Sözlük dizinde madde başı yaptığımız kelimeler için (TDK) Güncel Türkçe Sözlük ve (Ferit Devellioğlu) Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat esas alınmış olup

sözlüğümüzde alt madde olarak eserdeki isim ve fiil tamlamaları, Arapça ve Farsça terkipler, deyimler, atasözleri, tekrar öbekleri, argolar vb. gösterilmiştir. Böylelikle tüm söz varlığının tespiti yapılmış olup çalışmamıza ek olarak Doğan Aksan'ın sınıflandırması doğrultusunda ayrıca deyimler, atasözleri, argolar, kalıplaşmış ifadeler geçtikleri yerlerle birlikte anlamlandırılarak dikkatlere sunulmuştur.

2.1.1. Temel Sözvarlığı

Temel söz varlığı, bir dili konuşan toplumun günlük yaşamındaki ihtiyaçlarını ve değerlerini ifade etmekte kullandıkları sözlerden meydana gelmektedir.. Her toplumun maddi ve manevi kültür öğeleri, toplumsal yaşantıları, dini inançları gibi çeşitli unsurları temel söz varlığını etkiler. Pek çok toplumun temel ihtiyaçlarını ifade eden temel söz varlığı öğeleri ya birbirine benzer ya da aynıdır. Bunun dışında kalanlar da bazı farklılıklar gösterebilir.

Bir dilin söz varlığının hangi öğelerden oluştuğu üzerinde durulurken ilk anılması gerekenler, *temel söz varlığı* ya da *çekirdek sözcükler* adını verdiğimiz öğelerdir. Bunun sınırı çizilirken de insanın odak olarak alınması doğru olur. İnsanın organları başta olmak üzere onun en doğal gereksinimlerini karşılayan yemek, içmek, uyumak, gitmek, gelmek, almak, vermek gibi kavramlar, ona en yakın kişileri gösteren akrabalık adları, sayılar ve insanın maddi ve manevi kültürü içine giren çeşitli kavramlar sayılabilir (Aksan, 2018, s. 34).

2.1.2. Yabancı Sözcükler

Bir toplumun, bir ulusun öteki toplumlarla hiçbir ilişki kurmadan yaşamasına olanak yokken uluslararasındaki ticaret, kültür ve sanat ilişkileri hemen dile yansımakta ve yeryüzündeki bütün dillerde, başka dillerden alınma öğeler bulunmakta, kimi zaman bunlar bir dili bütünüyle yabancılaştıracak kadar artabilmektedir. Bir yabancı dilden alınan öğeleri iki bölümde incelemek doğru olur:

1) Sözcükbilimde alışılmış terimleriyle ***yerleşmiş yabancı sözcükler*** *(Alm. Lehnwort karşılığı),* bir dilin ses eğilim ve kurallarına uymuş, yabancılığı artık belli olmayan öğeler.

2) ***Yerleşmemiş yabancı sözcükler*** (Alm. Fremdwort) olarak nitelediğimiz örnekler ise dilin ses eğilim ve kurallarına uymayan, yabancılığını hemen belli eden, Türkçedeki oksijen, lokomotif, devalüasyon gibileridir (Aksan 2018, s.37).

Yabancı sözcükler, girdikleri dilde bazı biçim veya anlam değişikliklerine uğrayabilecekleri gibi herhangi bir değişikliğe uğramadan da o dile yerleşebilirler. Toplumların birbirleriyle olan iletişim ve etkileşimi neticesinde kaçınılmaz olarak tüm dillerin söz varlığında yabancı sözcükler barınmaktadır. Bunlardan benimsenip sıklıkla kullanılanları zaman içinde girdikleri dilde yeni kullanım ve anlamlar kazanarak o dilin birer öğesi durumuna gelebilirler. Söz gelimi bizde "sevda" kelimesinin "kara sevda" şeklindeki kullanımı ve belirtmiş olduğu anlam, kaynak dilde yer almamaktadır. Türkçede de TDK′nin güncel verilerine göre yirmi iki farklı dilden geçmiş kelimeler bulunmakta olup bunların çoğunluğu Arapça, Farsça ve Fransızca dillerinden geçme kelimelerdir.

2.1.3. Deyimler

Bir dildeki deyimler de sözvarlığı içinde yer alır; dili konuşan toplumun anlatımdaki gücünü ve başarısını, benzetmeye, nükteye olan eğilimini ortaya koyan önemli öğelerdir. Deyimler kimi zaman yüzyıllar boyunca hiç değişmeden, kimi zaman sözcüklerinde yenilenmelerle yaşamakta, yeni deyimler de aktarılabilmektedir (Aksan, 2018, s. 39).

Çekici, çarpıcı, yoğun bir anlatım özelliği taşıyan ve çoğunun gerçek anlamından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış söz öbeklerine deyim denir. Deyimlerin işlevi, anlatımı güçlendirmek, güzelleştirmektir (Bilgin, 2013, s. 57).

Anlatım gücünü artırmak için az çok gerçek anlamı dışına kayan, bazı sözcükleri değişmediği halde bazıları değişip çekimlenebilen kalıplaşmış söz öbekleridir. Deyimlerde genellikle mantık dışına çıkma çabası sezilir: göze girmek, ağzıyla kuş tutmak, etekleri zil çalmak, gönül almak, elle tutulur gözle görülür, evlat canlısı, fol yok yumurta yok vb. (Ünlü, 2006, s. 77).

Deyimlerin kuruluşuna katılan sözcükler bütün olarak tek bir kavramı karşılar. Bu nedenle deyim başlı başına bir dil birimidir; deyimi oluşturan sözcükleri birbirinden ayrı düşünemeyiz. Örneğin *etekleri zil çalmak* deyimini oluşturan *"etek" , "zil", "çalmak"*

sözcüklerini kendi anlamlarıyla ve birbirinden bağımsız olarak düşünemeyiz; bu sözcükler, bir kalıp içinde bir bütünlük oluşturarak tek bir kavramı karşılar duruma gelmiştir. Karşıladıkları kavram da *"sevinmek"* tir (Bilgin, 2013, s. 57).

Bireysel ve nedenli olan bir söz dizimi biriminin genelleşip yaygınlaşarak nedenliliğini yitirmesiyle ortaya çıkan ve tek bir sözlük birimi gibi algılanan söz öbeğine deyim denir. Deyimler öteki kalıp sözler gibi, söz dizimi kaynaklı sözlük birimleridir. Deyim kalıp sözlerin en yaygın olan türüdür. Deyimlerin yapısındaki sözler bütünlük oluşturduğu için, ortaya çıkan söz öbeği, anlam bakımından parçalanmayan bir birim olarak değerlendirilir (Karaağaç, 2003, s. 229).

Deyimlerin Özellikleri

- Deyimlerin hem yargılı hem yargısız olanları vardır. Yargısız olanlar, bir kanıyı kesin bir şekilde bildirmezler ve cümle biçiminde değildirler: göze gelmek, dil dökmek, aklı yatmak, diş bilemek… Yargı bildirenlerse cümle biçiminde kullanılır: "Hangi rüzgâr attı?", "Al birini vur ötekine.", "Çoğu gitti azı kaldı." vb.
- Deyimlerde sözcüklerin biri ya da hepsi gerçek anlamının dışında bir de mecaz anlam verir. Çoğunda somutlaştırmaya rastlanır: çenesi düşük, kabak tadı vermek, saçını süpürge etmek…
- Sözcüklerin tümünün gerçek anlamında kullanıldığı az sayıda deyim vardır: iyi gün dostu olmak, dert ortağı, dosta düşmana karşı…
- Deyimler kalıplaşmış sözler olduğu için deyimi oluşturan sözcüklerin yerine başka sözcük kullanılamaz, sözcüklerin yeri değiştirilemez: "Parmağını oynatmamak" yerine "parmağını hareket ettirmemek" diyemeyiz.
- Deyimlerden "-mek/-mak" mastar ekiyle bitenler, birleşik eylem niteliğindedir; eylem çekimine girebilir ve eylemsi biçiminde kullanılabilir: "küçük düşmek: 'Onu herkesin yanında küçük düşüreceğim."
- Deyimi oluşturan sözcükler ad durumu ve iyelik eklerini alabilirler.
- Benzetmelerden bazıları, eylemlerle kalıplaşarak deyim niteliği kazanır: arı gibi çalışmak, mum gibi erimek, kuş gibi hafif olmak…
- Tamlama biçiminde deyimlere de rastlanır: ağır başlı, anasının gözü, yürek yarası, eski toprak…
- Kimi deyimlerde karşıt anlamlılık vardır: Eğri oturalım, doğru konuşalım.

- Deyimlerin nükteli olanları da vardır: Ele verir öğüdü, kendi keser söğüdü.
- Kimi deyimlerin doğuşu tarihi bir olaya, fıkraya, efsaneye ya da bir hikâyeye dayanır. Bunların birçoğu Nasrettin Hoca ve Bektaşi fıkralarından doğmuştur.
- Kimi zaman argolar deyimleşebilir: turşusunu kurmak, palavra sıkmak…
- Az sayıda tek sözcükten oluşan deyim vardır: Çirkef, pişkin, akşamcı…
- Deyimler, genel kural ve öğüt bildirmezler.
- Deyimi oluşturan sözcükler, kalıplaştıkları için bir bütündürler.
- Kimi deyimler ölçülü ve uyaklıdır.
- Deyimlerde insan yaşamının gerektirdiği her türlü konuya rastlanabilir.

2.1.4. Atasözleri

Bir dilin sözvarlığı içinde yer alan atasözleri bir toplumun bilgeliğini, deneyimlerini, dünya görüşünü ve anlatım gücünü yansıtan, yüzyıllarca yaşayabilen sözlerdir. Hiç değişmeden kuşaktan kuşağa aktarılabildiği gibi değişikliklere de uğrar, unutulup yitebilir (Aksan, 2018, s. 41).

Uzun gözlem ve deneyimlere dayanan yargıları, genel bir kural, bilgece bir düşünce ya da öğüt olarak yansıtan ve halkın ortak kullanımına giren kalıplaşmış özlü sözlerdir. Ulusal bir özellik taşıyan atasözleri, genellikle, toplumun ortak değer yargılarını yansıtır (Bilgin, 2013, s. 63).

Atasözleri, ataların değişik durum ve olaylardan çıkardıkları kalıplaşmış, yol gösterici yargılardır. Bu sözler, ulusal sağduyu, ulusal beğeni uzun gözlem ve deneylere dayanarak genel kural biçimine sokulmuştur. Atasözleri geleneklere dayandığı için halk tarafından benimsenmiş, ortak kullanılan özlü sözlerdir (Ünlü, 2006, s. 85).

Atasözlerinin Özellikleri

- Atasözleri genellikle mecaz anlamlıdır.
- Mecaz anlamlı olanların bazıları kinayelidir.
- Kalıplaşmış oldukları için bunlardan hiçbir sözcük çıkarılamaz, yerleri değiştirilemez.
- Bazı atasözleri amacı doğrudan anlatır: yani gerçek anlamı verir.
- Atasözlerinin bazıları eylem, bazıları isim cümlesi niteliğindedir.

- Atasözleri ulusal bir iz taşırlar.
- Söyleyeni belli değildir yani anonimdirler.
- Bazıları eksik cümle biçiminde kurulurlar.
- Atasözlerinin birçoğu ölçülü ve uyaklıdırlar.
- Olumsuz yargı taşıyan atasözleri de vardır.

Atasözlerinde Konular

Dilimiz deyim ve atasözleri yönünden çok zengindir. Türk atasözleri üzerine şimdiye kadar yürütülen çalışmalar sonucu, yüz elli bini aşkın atasözü belirlenmiş; bunlar arasında yüz yetmişten fazla kavramsal konu saptanmıştır (Ünlü, 2006, s. 91).

- Ulusal yaşamın izlerini taşıyan atasözleri
- Töre bildiren atasözleri
- Sosyal olayları bildiren atasözleri
- Doğa olaylarını bildiren atasözleri
- İnanışları bildiren atasözleri
- Karakterleri bildiren atasözleri

2.1.5. İlişki Sözleri (Kalıp Sözler)

Belli durumlarda söylenmesi konusunda toplumun bireyleri arasında üzerinde anlaşmaya varılmış söz öbekleri veya cümlelerdir (Karaağaç, 2003, s. 362).

Belli durumlarda söylenmesi gelenek olmuş sözlere kalıp söz denir. Kalıp sözleri öteki kalıplaşmış sözlerden ayıran geleneksel-kültürel dayatmadır (Bilgin, 2013, s. 75).

Türkçenin söz varlığı çok sayıda kalıp söze sahiptir. Türk halkının yaşayışında, akrabalık ilişkileri, yardımseverlik, misafirperverlik, geleneklere bağlılılık gibi yüksek erdemler önemli bir yer tutmaktadır. Verilen bu önem ve toplumsal yaşamdaki yansımaları kalıp sözlerin çoğalmasında etkili olmuştur.

Bir bireye ait olan bir söz öbeği veya cümle, toplumda genel kabul görerek yaygınlaşıp genelleşir ve kendisini oluşturan sözlerin niçin bir araya geldikleri unutulur. Böylece, o söz öbeği veya cümle, bir bütün halinde işlem görmeye başlar ve bu biçimde gerçeklikten genelleşerek nedensizleşmeyle, bu yapı, herhangi bir bireye ait olmaktan çıkıp toplumun malı haline gelir (Karaağaç, 2003, s. 350).

Deyimler ve atasözlerinde olduğu gibi birtakım yaşantılara, sözcüklerle yakıştırmalar yapılması ve anlam yüklenmesi belki de Türkçemizin en güçlü yanlarından birisidir. Kalıp sözler, dilimizin bu güçlü yanından yararlanarak ortaya çıkan sözcük veya sözcük gruplarıdır. Bu sözler toplumun kültürünü doğrudan doğruya yansıtmakta, inançlarını ve insan ilişkilerindeki inceliğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle yapılacak söz varlığı çalışmalarında temel inceleme konularından olmaları önem arz etmektedir.

Hürriyet Gökdayı, Türkçedeki kalıp sözleri aşağıdaki gibi gruplandırır (Gökdayı, 2008, s.101).

Hayır dua ve iyi dilek bildirenler: Güle güle oturun, Allah razı olsun, Allah ne muradın varsa versin, Mutlu yıllar, Doğum günün kutlu olsun, İyi bayramlar.

Küfür, beddua-ilenç bildirenler: Lanet olsun, Allah cezasını versin, Allah kahretsin, Allah bela(sı)nı versin.

Duygusal tepkileri dile getirenler (Korku, sevinç, şaşkınlık, acıma, çağrı, buyruk, yasaklama, vb.): Güler misin ağlar mısın? Allah aşkına, Aklına şaşayım, Allah çarpsın, Güleriz ağlanacak halimize.

Selamlaşma bildirenler: Günaydın, İyi akşamlar, İyi sabahlar, Selamünaleyküm, İyi günler, Merhaba.

Ayrılık bildirenler: Hoşça kal, Görüşmek üzere, İyi yolculuklar, Görüşürüz, Allah'a ısmarladık, Elveda.

Batıl inançları bildirenler: İyi saatte olsunlar, Şeytan kulağına kurşun, Elemtere fiş kem gözlere şiş, Nazar değmesin.

Bir istek bildirenler: Saatiniz var mı?, Ateşiniz var mı?, Sadede gelelim, Bize de buyurun, Gereğini arz ederim, Durakta inecek var, Bana müsaade.

Konuşanı veya dinleyeni yüceltme bildirenler: Senden (sizden) iyi olmasın, Sözünü balla kestim, Estağfirullah, Rahatsız ediyorum, Rica ederim.

Bir isteği kabul veya reddetme bildirenler: Baş üstüne, Eyvallah, Amenna, Allah derim, Âmin, Emredersiniz, Maalesef, Maatteessüf.

Dinleyeni eleştirme, uyarma, tehdit etme bildirenler: Ben sana gösteririm, Benden günah gitti, Benden söylemesi, Dikkat, Dikkatli ol, Kendine dikkat et, Ağzına acı biber sürerim, Alacağın olsun, Allah'tan korkmaz kuldan utanmaz.

Genel bir davranış veya düşünce bildirenler: Korkunun ecele faydası yoktur, Tarih tekerrürden ibarettir, Tebdil-i mekânda ferahlık vardır, Her şey olacağına varır.

Töre, gelenek ve kültürel değerleri yansıtanlar: Elçiye zeval olmaz, Yediğin içtiğin senin olsun gezdiğin gördüğün yerleri anlat, Ölülerin ardından kötü söz söylenmez, Ellerinizden öperim, Küçüklerin gözlerinden öperim, Ayıptır söylemesi.

Dini inançları bildirenler: Allah bilir, Günah, Allah kerim, Kadere meydan okunmaz, Allah'tan geldi, Takdir-i ilahi

Soru sorup cevap isteyenler: Eş olarak kabul ediyor musunuz? Hemşe(h)rim memleket nere?, Merhumu nasıl bilirdiniz?

Özür dileme bildirenler: Pardon, Afedersin, Kusura bakma, Kusura kalma, Özür dilerim.

Sembolik olarak ödüllendirme bildirenler: Aferin, Bravo, Berhudar ol, Su gibi aziz ol, El öpenlerin çok olsun.

Minnet, teşekkür bildirenler: Teşekkür ederim, Teşekkürler, Sağ ol(un), Elin(iz)e sağlık, Zahmet oldu.

Sözvarlığı içinde yer alan bu öğeler, bir toplumun bireyleri arasındaki ilişkiler sırasında kullanılması adet olan birtakım sözlerdir (Aksan, 2018, s. 42).

2.1.6. Kalıplaşmış Sözler

Her dilde rastlanan kalıplaşmış sözler, ünlü kişilerin, hükümdarların, düşünürlerin, sanatçıların belli bir durumda, belli bir olay dolayısıyla söyledikleri, evrenselleşmiş sözlerdir. Bir dilin sözvarlığında ya özgün biçimiyle, ya da çoğu zaman olduğu gibi çevrilerek yerleşmiş durumda görülür (Aksan, 2018, s.43).

Her birimiz bu kalıplaşmış sözlerden bir ya da birkaçını farkında olarak ya da olmayarak kullanırız. En azından duymuşluğumuz vardır. Bazen yeri gelir böyle bir ifade ile söylemek istediklerimizi tek cümleyle özetlemiş bulunuruz.

2.1.7. Terimler

Bir bilim, sanat, uzmanlık dalı ya da bir konu ile ilgili özel bir anlamı olan, belli bir kavramı karşılayan sözcüklere terim denir (Bilgin, 2013, s.77).

Bilim, sanat, spor, meslek dalıyla veya bir konuyla ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan sözcüktür: asit, ikileme, basınç, lazer, molekül, sentez, anayasa… Terimler tek bir sözcükten oluştuğu gibi ad tamlaması veya sıfat tamlaması biçiminde de oluşur: böbreküstü bezi, akciğer zarı, eşkenar üçgen, geniş açılı mercek vb. (Ünlü, 2006, s.103).

Terimler, sınırlanmış, kesin, belirli bir kavramın karşılığı olan tek anlamlı sözcüklerdir. Terimlerin tek anlamlı olduğu söylenirken bilimsel, kesinleşmiş bir tanımı olduğu amaçlanır. Hangi bağlamda kullanılırsa kullanılsın terim kimliğindeki sözcüğe terim anlamının dışında bir başka anlam yükleyemeyiz (Bilgin, 2013, s.77).

Her dilde, fizik, matematik, felsefe ve toplumbilim gibi bilim dallarından sahne sanatlarına, mimariden kuyumculuk, marangozluk gibi zanaatlara kadar uzanan geniş bir çerçeve içinde yer alan, bu dallara ait kavramların oluşturduğu bir terim sözvarlığı bulunur (Aksan, 2018, s.43).

2.1.8. Çeviri Sözcükler

Diller arasındaki alışverişte sözcüklerin çok geniş bir yer tuttuğuna değinen Doğan Aksan, söz konusu alışverişte sadece sözcüklerin değil kimi dil öğelerinin hatta kurallarının da dile alınabildiğini ve bu etkilenmenin, ilişkinin ölçüsüyle doğru orantılı olduğunu belirtir.

Bir dile giren yabancı sözcüklerin yanı sıra, kavramların aktarılması yoluyla dile yerleşen *çeviri* sözcükler de vardır. (İng. *translation loan words,* Alm. *Lehnübersetzungen*). Bu sözcükleri 1) *tam çeviri,* 2) *yarı çeviri,* 3) *bağımsız çeviri sözcükler* ve 4) *anlamı etkilenenler* olmak üzere dörde ayırıyoruz (Aksan, 2018, s.46).

İslamiyetin kabulünden sonra Arapça ve Farsçadan çok sayıda çeviri öğe dilimize yerleşmiştir. Tanzimat'tan sonra ise Fransızcadan, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra da İngilizceden çok sayıda çeviri öğe dilimize yerleşmiştir. Daha sonraki dönemde ve özellikle son yirmi-otuz yıl içinde iletişim araçlarının gelişmesi ve uluslararası ilişkilerin yoğunlaşması sebebiyle çeviri sözcükler hızlı bir şekilde artmıştır. Özellikle son dönemde

internetin ve sosyal medya kullanımının Türkçeye ve diğer dillere olan etkisi de çeviri sözcüklerin sayısının artışında etkili olmuştur.

2.1.9. Argo İfadeler

Argo, toplum içinde aynı meslek, aynı uğraş veya herhangi bir özelliği nedeniyle diğerlerinden ayrılan bir grubun kullandığı, sadece onların tam olarak anladığı kendilerine özgü sözcük ve sözcük gruplarından oluşan özel dile denir. Argonun; hırsız argosu, kabadayı argosu, kumar argosu, dilenci argosu, okul-öğrenci argosu, hapishane argosu, asker argosu, cinsel argo, esnaf argosu, sporcu argosu, azınlık argosu, şoför argosu ve inanç argosu gibi çeşitleri vardır.

Bir ülkede, bir ağzın esas alınarak konuşulduğu ve yazıldığı kültür diline "ortak dil" adını veriyoruz. "Ortak dil"in içinde, bir gruba veya bir mesleğe mensup olanlarca kullanılan dile "özel dil" denmektedir. Bu dil, "social" ve "dialecte" kelimelerinin kısaltılarak birleşmesinden oluşan "sosyolekt (sociolecte, sociolect)" kelimesiyle de ifade edilmiştir. Şu halde özel dil, kısaca "bir grubun dil varlığı veya grubun dili" olarak tanımlanabilir. Bu dil, bir mesleğe veya bir alana ait "terim" adını verdiğimiz kelimeleri ihtiva edebilir: "Tıp dili, hukuk dili, denizcilik dili" gibi. Bu dil, toplumda belli bir sosyal sınıfa mensup olanların; daha çok asosyal olarak damgalanmış grupların, toplumun geri kalan kısımlarından ayrılmak veya korunmak içgüdüsüyle kendilerine has kelime ve deyimlerle oluşturduğu konuşma sistemi olabilir. İşte bu ikinci "özel dil"e "argo" denmektedir (Arslan, 2004, s.21).

Toplumda belli bir gruba veya sosyal bir sınıfa özgü olan ve genel dilden başkalaşarak asalak bir sözcük hazinesi oluşturan konuşma sistemlerine "argo" denir. Hırsız argosu, öğrenci, şoför, asker, dilenci argosu gibi (Ünlü, 2006, s.103).

Geniş anlamıyla argo, ortaklaşa kullanılan ölçünlü dilin dışında kalan her türlü dil kullanımıdır. Dil kullanımında tek amaç vardır: İletilmek istenilen bilginin karşı tarafa dökmeden saçmadan taşınması. Bu amaç dışında kalan, anlam taşımayı arka plana atan her türlü dil kullanımı, argodur (Karaağaç, 2013, s.48).

Argonun sınırlarını çizmek, söz varlığı içinde hangi sözcük veya sözcük gruplarının argoya dâhil olduğunu belirlemek oldukça zordur. Birçok kaynakta birbirine yakın olmakla birlikte farklı farklı argo tanımları yapılmıştır.

Mehmet Arslan'a göre "argo"nun özelliklerini şu şekilde belirleyebiliriz:

- Her argo, bir dile bağlıdır. O dili bilmeyen kişiler tarafından anlaşılamaz ve konuşulamaz.
- Her argo, bağlı olduğu ana dil ile kendisinin özel sözcüklerinin birlikte konuşulmasından oluşur.
- Argo konuşulurken kullanılan günlük konuşma dili sözcüklerinin argo sayılabilmesi için; mutlaka günlük konuşma dilinin dışında, ikinci bir anlamı olması gerekir.
- Her dile bağlı çeşitli argolar vardır.
- Aynı sözcük çeşitli argolarda değişik anlamlara gelebilir.
- Bir kavram için birden fazla ve değişik dillerden alınma sözcükler kullanılabilir.
- Argolar temel olarak gizli ve özel dillerdir.
- Hiçbir argo, içinde doğduğu geniş toplumun tümü tarafından konuşulmaz.
- Argolar, genellikle topluluk yaşamı içinde özellikler taşıyan adacıklarda yaşayan kişiler ya da belli meslekten olanlar arasında türer.
- Argolar kaba dil sayılır. Her yerde kullanılmazlar.
- Her argo sözlü bir dildir.
- Argolar sürekli değişir. Argolar yapma dil değillerdir.
- Argolar şifreli dil değillerdir.
- Her argo özel bir dil olmakla birlikte, her özel dil argo değildir.
- Argoda meslek dillerinden kelimeler de yer alabilir, fakat her meslek dili argo değildir.
- Bugün kullandığımız bazı argo kelimelerin tarihle, geçmişle ilgisi; kelimelerin kullanıldıkları dönem yaklaşık olarak basitçe tespit edilebilir.
- Argo konuşan kimseler genellikle kullandıkları cümleler arasında kelimeleri bayağılık hissi veren bir tarzda telaffuz ederler.
- Her argoda görüldüğü gibi Türk argosunda da anlatış canlılığı vardır.
- Türk argosunun söylenişinde dudaklar bükülür, heceler kesilerek belirtilir, konsonlar tumturaklı, vokaller de genel olarak kapalı çeşitlerden olur.
- Türkiye'de özellikle İstanbul'da argonun gelişmesine külhanbeylerinin büyük katkısı olmuştur.

- Argo durmadan değişmektedir. Bazan yeni kelimeler, bazen da eskiler şeklini değiştirerek ortaya çıkar (Arslan, 2004, s.28-32).

Argoyu oluşturmada başvurulan yolları, birkaç örnekle, yakından tanıyalım:

Fırçalamak: Kendinden alt aşamada bulunan ya da küçük birini uzun boylu fırçalamak. Somutlaştırma

Pergelleri açmak: Uzun adımlar atarak yürümek. Eğretileme

Okşamak: Dövmek. Düzdeğişmece

Bilezik: Kelepçe. Karşıtlama

Temizlemek: Öldürmek: Örtmece (yumuşatma, güzel adlandırma) (Bilgin, 2013, s.78).

2.2. Hüseyin Rahmi Gürpınar

Romanımızda doğalcılığın ve gerçekçiliğin en önemli kavşaklarından biri olan Hüseyin Rahmi Gürpınar, sanat yaşamı boyunca hep aklın ve mantığın yanında olmuş; romanlarıyla, öyküleriyle, yazılarıyla toplumun çağdaşlaşması yolunda, yobazlığa, gericiliğe, bağnazlığa, sömürücülüğe karşı savaşmıştır. Onu böylesine verimli, çok okunan bir yazar yapan da bu özelliği olmuştur. Hüseyin Rahmi, Türk toplumunun büyük bir dönüşüm sürecine girdiği bir dönemde, yani doğru zamanda ortaya çıkmış bir düşünür-yazardır.

2.2.1. Yaşamı

19 Ağustos 1864'te, İstanbul'un Ayaspaşa semtinde doğan Hüseyin Rahmi Gürpınar, hünkâr yaverlerinden Mehmet Sait Paşa'nın oğludur. Ancak babasının pek etkisi altında kaldığı söylenemez; çünkü, Mehmet Sait Paşa, görevli olarak zamanının çoğunu İstanbul dışında geçiren bir kimsedir. Hüseyin Rahmi daha dört buçuk yaşındayken annesi Ayşe Sıdıka Hanım ölünce yapayalnız kalır. Bu nedenle çocukluğu teyzesinin Aksaray'daki konağında geçer.

Tipik bir Osmanlı konutu olan konakta kadınlar arasındaki yaşamı, romanlarında işlediği olaylar ve özellikle kadın tipleri konusunda büyük bir gözlem birikimi sağlamasında en önemli etken olacaktır.

Belki de anne imgesi ve bu imgeden çok çabuk ayrılması, romanlarındaki ve öykülerindeki "yaşlı kadın" tiplerinin de ana çizgilerini oluşturmuştur. Bir anısın¬da, annesini şöyle anlatır: "Annem okuryazar bir kadındı. Beni dört buçuk yaşında teyzemin eğitici kucağına bırakarak pek genç iken, yirmi iki yaşında, öldü. Söz annemden açılınca kendimi tutamam, ağlamadan duramam. Çünkü kendisine pek düşkündüm. Kucağından hiç inmezdim." (Yalınlaştırılmıştır, Yeni Türk Dergisi, sayı 25,1934). Buna karşın Hüseyin Rahmi, ilköğrenimden sonra, önce Beyazıt'taki Mahmudiye Rüştiyesi'nde okumaya başlar ama diploma almadan Mahrec-i Aklam adı verilen bir tür meslek okuluna geçer. Bu okul, devlet memuru yetiştiren bir okuldur. 1878'de Mülkiye İdadisine yazılır; ancak ikinci sınıftayken hastalandığı için ayrılmak zorunda kalır. Ağzından kan gelmiştir. Bu durum, genç Hüseyin Rahmi'yi ürkütür. Annesinin de veremden ölmüş olması, yazarın, bir bakıma mikrop korkusunun da nedenini oluşturur. Yakınlarının belirttiğine göre, oldukça "kuruntulu" bir kişiliği vardır ve işi, başkalarıyla ilişkiden kaçmaya kadar götürür.

1880'de Adliye Nezareti Umur-u Cezaiye Kalemi'nde (Ceza İşleri Bürosu) memur olarak çalışmaya başlar. Daha sonra İkinci Asliye Mahkemesi namzet üyeliğinde bulunur.

1908 Meşrutiyetinden sonra resmi görevinden ayrılır ve yapıtlarını yayımlamaya başlar.

1912'de Heybeliada'da yaptırdığı köşke taşınır ve ömrünün otuz yılını bu köşkte geçirir. 1914'te Darülbedâyi kurulduğu zaman oluşturulan edebi kurul üyeliğine atanır. İkdam gazetesinde, tiyatro yazıları da yayımlar. 1936'da Kütahya milletvekili seçilmesiyle başlayan siyasi yaşamı, iki dönem sonra, 1943'te sona erer.

Hüseyin Rahmi, 8 Mart 1944'te yaşama gözlerini yumar ve Heybeliada'daki Abbas Ağa Mezarlığı'na gömülür. Köşkü, ölümünden sonra, müze haline getirilmiştir.

2.2.2. Yazarlığa Başlaması

Hüseyin Rahmi'nin annesi de babası da okumuş insanlardı. Babasının divan şiiri yolunda şiirler yazdığı da bilinmektedir. Kendisinin yeteneği de küçük yaşta ortaya çıkmıştır;

1887'de yayımlanan ilk yazısı, İstanbul'da Bir Frenk adını taşır. Bu öykü bir hayli beğeni toplar.

Bu yıllar, Tanzimat ikinci kuşak yazar ve şairlerinin edebiyat dünyasına egemen olduğu, Serveti Fünun kuşağınınsa yazı alanına çıkmaya hazırlandığı yıllardır. Şiirde, coşumculuk (romantizm) akımı kendisini duyururken roman ve öyküde; Samipaşazade'nin Sergüzeşt romanıyla Küçük Şeyler adlı öykü kitabı, Nabizade Nazım'ın Zehra romanıyla Karabibik adlı ilk doğalcı (natüralist) uzun öyküsü, Recaizade Ekrem'in Araba Sevdası romanı edebiyatımıza büyük açılımlar getirmiş, dilde, anlatımda, anlatı estetiğinde büyük bir gelişme sağlanmıştır. Bunların yanı sıra, ama bambaşka bir yolda yazan, dönemin basın ve yazın alanındaki devi Ahmet Mithat Efendi'nin her türden yazdığı romanları, okuru hem anlatı türünü okumaya alıştırmış hem de romanlarıyla geçinebilmesi, genç yazarları yüreklendirmiştir.

Hüseyin Rahmi'nin ilk romanı da 1887'de Ahmet Mithat Efendi'nin çıkardığı Tercüman-ı Hakikat gazetesinde tefrika edilmeye başlar. Kendisi, romanını Ahmet Mithat Efendi'ye göndermiş, ertesi günü romanın gazetede yayımlanacağını, kendisinin matbaaya çağrıldığını okuyunca gözlerine inanamamıştır:

Hazretin huzuruna büyük bir halecanla çıktım. Gür kaşlı, kara sakallı, iri yarı, heybetli bir zat... Beni görünce ilk sorusu şu oldu:

- Kimsin sen çocuğum?

- Şık yazarı Hüseyin Rahmi.

Korktuğuma uğradım. Efendi'nin yüzünde derhal bir güvensizlik gülümsemesi belirdi. Bana pek alaycı gelen bir sesle:

- Oğlum, senin ağzın daha süt kokuyor. Bu roman usta işi. Senin ne kalemin, ne yazı gücün, ne deneyimin ne de görgün henüz bunu yazmaya yeterli değil. Bu gerçek görünüyor. Sen böyle bir şey tasvirine özenebilirsin ama tek başına başaramazsın. Sana bir yardım eden var. Baban mıdır, ağabeyin midir, arkadaşın mıdır, o kimdir? Söyle...

(...) Koca Ahmet Mithat Efendi'nin bu suçlaması karşısında küçüldüm, büzüldüm, hiçbir söz bulamadım. Sonunda gözlerimden dökülen iki damla, hüzünlü bir yanıt yerine geçti. Bu saf, masumca ağlayışım Efendi'ye dokundu, hemen:

- Ağlama... Ağlama, inandım... dedi. (Şık romanının önsözünden, ikinci basım, İbrahim Hilmi Kütüphanesi, 1920)

Böylece Hüseyin Rahmi, yazın dünyasına, hem de onu, daha sonra kızını vermeyi düşünecek kadar beğenen ve seven Ahmet Mithat Efendi'nin desteğiyle girmiş olur. Ahmet Mithat Efendinin, kendisine kızını verme teklifini nazikçe reddeder ve ömrü boyunca evlenmez.

2.2.3. Romancılığı

Hüseyin Rahmi, daha ilk yapıtıyla yani Şık romanıyla büyük bir ün kazanır. Buna kendisi de şaşırmıştır. Nedenini Ahmet Mithat Efendi'ye sorduğunda şu yanıtı alır: "Oğlum, senin kafandan daha çok şeyler doğacak gibi görünüyor. Eserinin en büyük erdemi, okuyanları kahkahalarla güldürmesidir."

Gerçekten de, Hüseyin Rahmi, üstadı Ahmet Mithat Efendi gibi hem okurlarını bilinçlendirmeye, çağdaşlaştırmaya, boş inançlardan, çağdışılıklardan kurtarmaya hem de bunu yaparken eğlendirmeye, okura hoşça vakit geçirtmeye çalışır. Bu arada, ilerde değinileceği gibi, belki biraz aşırıya kaçar, öğreticiliğin dozunu biraz kaçırır; ama onun inancına göre, roman estetiği ister zedelensin, ister zedelenmesin, bunun o dönemde, o koşullarda, yaşamsal bir gereği vardır.

Hüseyin Rahmi'nin romanlarında, ilk kez yapmacıksız bir yerlilik vardır. İstanbul'un bütün semtleriyle, mahallenin delisinden konak hanımefendisine, sokak çocuklarından kayınpederinin evinde yan gelen içgüveyine kadar kimi ve neyi konu olarak alıyorsa, onu yerli renkleriyle betimlemesini bilir. İffet romanın yayımlandığı sırada (1897) romanın konusunun bir Fransız yapıtından aşırıldığını ileri sürenlere, şair Andelib'in verdiği yanıt, ilginçtir: "İnsaf ediniz yahu, Fransa'da Edirnekapı mezarlığı, Yenibahçe çayırı, Kaledibi mahallelerimizin hayatı var mıdır? Hüseyin Rahmi bu halkı dil şiveleriyle, bütün âdetleri, feci ve gülünç ahlakları, sefaletleriyle yaşatmıştır. Mezarlıklarda gördüğümüz şiir de büsbütün yerlidir, hiç Fransız şiirselliğini andırmaz. İffet, ipliği, yünü, boyası yerli olan eski Türk halıları kadar Türktür!"

Hüseyin Rahmi, sanatı halkı yükseltmek için bir araç olarak görür. Bu nedenle, bütün yazarlık yaşamı boyunca üzerine gitmediği, eleştirip alay etmediği hiçbir toplumsal kurum yoktur. İkiyüzlü aile ahlakını (daha doğrusu ahlaksızlığını), dini kötüye kullanıp

dünyalıklarını doğrultan yobazları, karısını ya da kocasını aldatan eşleri, her türlü rezaleti Avrupalılaşmanın bir gereği olarak gören kadınları, tüyü bitmedik yetimin hakkını gasp eden ticaret erbabını, yergilerinin hedefi olarak işlerken amacı yalnızca okuru biraz olsun dü-şündürmek ve eğlendirmektir. Kendisini "üslupsuzluk"la suçlayan yazar ve eleştirmen Şahabettin Süleyman'a şöyle yanıt verir: "Karşımızda yükselmek özlemiyle ellerini bize uzatmış milyonlarla halk var. Bir milletin genel kültürü, birkaç estetik hocasının araştırmalarının sonuçlarıyla ölçülemez. Halk için edebiyat olmazmış... Ne saçmalık! Halk bilgisizlik içinde boğulsun, koca bir millet yok olmaya mahkûm olsun, biz karşıdan seyrine bakalım, öyle mi? Siz edebiyatı kendi aranızda geçerli bir kalp paraya, yalnız seçkinlere özgü bir şifreye çevirmek istiyorsunuz." (Cadı Çarpıyor dan).

2.2.4. Konuları

Refik Ahmet Sevengil, Hüseyin Rahmi Gürpınar adlı yapıtında, "Halk için yazan yazar, konularını ve tiplerini halkın yaşayışından, duygusundan, düşüncesinden, konuşuşundan aldı. Üstadın romanlarını okurken bu kitaplardaki kahramanları bir bir tanır gibi olurum. Onlar yazarın düşlem gücünün (muhayyilesinin) yarattığı tiplerdir ama bu hayal âleminin yaratıkları, sokakta dolaşan, vapura, tramvaya, trene binen, sizinle konuşan, benim yanımda oturan gerçek insanlardan hiç de başka türlü değillerdir," demektedir (1944, s. 58).

Gerçekten de Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın yapıtlarında, coşumculuğun, düşlemlerin, büyük aşkların, karasevdaların, yaşamın düşsü yanlarının yeri yoktur. Kendi deyişiyle o, okurlarını yüksek bir felsefeye doğru yükseltme amacından başka bir amaçla yazmaz; bunun için de konularını seçerken, bunların yaşamın içinden sayfalar olmasına özen gösterir. İstanbul'un kenar semtlerinde, mezarlıklarında, çingene mahallelerinde, konaklarında, şirket-i hayriye vapurlarında, gazinolarında, yazlıklarında, gezi yerlerinde vb. dolaşır, okurlarını dolaştırır, Berna Moran'ın deyişiyle, "Halk cahil kaldıkça hiçbir şeyin düzelmeyeceğine inandığından, halkın geleneklere, göreneklere ve dine dayalı zihniyeti yerine, Batının akla, bilime dayalı pozitivist zihniyetini yerleştirmek istemiştir. Onun için, romanlarında hep 'eski kafa', 'yeni kafa' dediği iki zihniyetin çarpıştığına tanık oluruz." (Selim İleri ile yaptığı konuşmadan). Bu amacını gerçekleştirmek için, İstanbul, bir laboratuvardır sanki.

Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Romanları ve Romanlarında Şahıslar Kadrosu adlı yapıtında Önder Göçgün, Hüseyin Rahmi'nin işlediği konuları şöyle sınıflandırmaktadır:

"1. Batılılaşmayı yanlış anlayan, davranışları Türk toplumunun gelenekleriyle tezat teşkil ettiği için gülünç durumlara düşen, alafranga, züppe ve dejenere tiplere yer veren eserler (Şık, Mürebbiye, Metres, Şıpsevdi, Tutuşmuş Gönüller, Gönül Bir Değirmendir Sevda Öğütür, Dirilen İskelet, Kaderin Cilvesi, Can Pazarı).

2. Toplumun gerisine itilmiş, yokluklar içinde kıvranan, genellikle her türlü himayeden mahrum, zavalı, aciz kimseleri ve onların problemlerini, düştükleri kötü durumları ele alan eserler (İffet, Nimetşinas, Hakka Sığındık, Billur Kalp).

3. Bâtıl şeylere inanan ve birtakım fantastik unsurların etkisinde kalan tipleri konu edinen eserler (Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç, Gulyabani, Cadı, Efsuncu Baba, Muhabbet Tılsımı, Mezarından Kalkan Şehit, Şeytan İşi).

4. Karı-koca geçimsizliklerini ve bunların zeminini hazırlayan çeşitli faktörleri işleyen eserler (Mutallâka, Tebessüm-i Elem).

5. Kadının veya erkeğin isteğine aykırı olarak yapılan evlilikleri ve bunların olumsuz neticelerini konu alan eserler (Muadele-i Sevda, Tesadüf, Sevda Peşinde, Son Arzu).

6. Yaşlı erkeklerle evlendirilen genç kızların fizyolojik ve ruhsal çırpınmalarını, ev içindeki veya dışındaki kendi yaşıtları delikanlılarla gayrimeşru münasebetlerini, türlü maceralarını ve neticede tam anlamıyla ahlaki düşüşlerini sergileyen eserler (Toraman, Cehennemlik, Dünyanın Mihveri Kadın mı Para mı?, Namuslu Kokotlar).

7. Toplumu temelinden sarsan sosyal meselelerin en mühimlerinden birini teşkil eden fuhuşu, son derece realist ölçüler içerisinde gözler önüne seren eserler (Hayattan Sayfalar, Kokotlar Mektebi).

8. Felsefeyi hareket noktası kabul ederek dünya ve ahiretle ilgili çeşitli hadiselerle uğraşan filozof tavırlı kimseleri, onların fikri ve ruhsal yapılarını, anlayışlarını, davranış özelliklerini, eğilimlerini ve ideallerini ele alan eserler (Deli Filozof, İnsanlar Önce Maymun mu idi?).

9. Ruhsal bakımdan hasta tipleri ve onların toplum içerisindeki son derece olumsuz, zararlı hareketlerini, bir psikolog titizliğiyle tahlil ve tenkit eden eserler (Ben Deli miyim?, Utanmaz Adam).

10. İlerlemiş yaşlarına rağmen hâlâ olgunlaşmamış ve kendilerini sadece cinsel içgüdülerine teslim etmiş tipleri, yer yer hicvederek ele alan eserler (Evlere Şenlik Kaynanam Nasıl Kudurdu?).

11. Tehditle para sızdırmak amacıyla kaçırılan insanları ve onlara türlü eziyetler çektiren eşkıyayı konu alan eserler (Eşkıya İninde).

12. Baştan sona polisiye bir nitelik taşıyan, gerilimi yüksek eserler (Kesik Baş).

13. Ruhçuluk ve bu nedenle ruhçuluğa inanan kim¬selerin geçirdikleri sarsıntıları konu alan eserler (Ölüler Yaşıyor mu?).

14. Çeşitli psikolojik zikzaklar çizerek çareyi canlarına kıymakta bulan ve neticede intihar manyasına tutulan zavallıları ve onların bu hallerini tasvire yönelik eserler (Ölüm Bir Kurtuluş mudur?).” (1993, s. 603-604).

Bu sınıflandırmadan da anlaşılacağı gibi, Hüseyin Rahmi, genel olarak toplumun ve insanların her türlü olumsuzluklarını, suça yönelmelerini, toplumsal ve dinsel yolsuzluklarını, cinsel kudurganlıklarını, saflıklarını, doğalcılara özgü bir gözlemci gerçekçilikle işlemiştir.

2.2.5. Romanlarında İşlediği Tipler

Önder Göçgün’ün kapsamlı sınıflandırmasına göre, Hüseyin Rahmi’nin romanlarında işlediği tipler, toplumun her kesiminden, her yaştan, her türlü ruhsal durumda olan tiplerdir; yoksullar, dilenciler, evlatlıklar, öksüz ve yetimler, gayri meşru çocuklar, iffetsizler, mülkiyeliler, hukukçular, askerler, doktorlar, eczacılar, öğretmenler, din adamları, mürebbiyeler, bürokratlar, küçük memurlar, polisler, yazarlar, politikacılar, şairler, musikişinaslar, ressamlar, tiyatrocular, sporcular, harp zenginleri, vurguncular, mirasyediler, içgüveyi olanlar, dullar, dolandırıcılar, fahişeler, metresler, muhabbet tellalları, beslemeler, dadılar, kalfalar; aydınlar, yarı-aydınlar, cahiller, alafranga-dejenere-züppe tipler, tutucular, yobazlar, milliyetçiler, devrimciler, yenilikçiler, pozitivistler, enternasyonalistler, namussuzlar, kalenderler, kaderciler, filozof geçinenler, Fransızlar, Rumlar, Ermeniler, Yahudiler, Ruslar, hovardalar, şıpsevdiler, İstanbul hanımefendileri, İstanbul beyefendileri, fedakârlar, dedikoducular, fettanlar vb.

Bütün bu tipler arasında, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın özel bir beceriyle canlandırdığı tipler, kadınlar, özellikle yaşlı kadınlardır. Birçok eleştirmen bu konuda, onun küçük yaşta teyzesinin konağında tanıdığı kadınları gözlemlediğini söyler.

2.2.6. Roman Tekniği

Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın romanlarında teknik bir yetkinlik olmadığı genel kabul gören bir yargıdır. Roman estetiği tekniğinin yenileştiği, çağdaşlaştığı bir dönemde, Servet-i Fünuncular'la aynı zaman diliminde yaşadığı düşünülürse, bir Halit Ziya Uşaklıgil'in, bir Mehmet Rauf'un romanlarında ulaştıkları düzeyle karşılaştırıldığında Hüseyin Rahmi'nin üslupta estetiğe değil, konuya ağırlık verdiği söylenmelidir.

Örneğin, doğalcıları ve gerçekçileri örnek almasına karşın, romanın akışını sık sık keserek kendi düşüncelerini söylemesi, hem roman tekniği açısından kusur sayılır hem de gerçekçi ve doğalcı akımın anlatılan olaylara romancının karışmaması, yorum yapmaması, yalnızca olayı betimlemesi anlayışına aykırıdır. Romandan bir ders, bir sonuç çıkarılacaksa, bunu okurun anlayışına ve yorumuna bırakmak gerçekçiliğin ve doğalcılığın genel kuralıdır. Mürebbiye romanında Hüseyin Rahmi, Fransız mürebbiye Anjel'in geçmişine değinirken onun düşkün bir kadın olduğunu belirtir ve dönemin Paris'inin betimlemesini yaparken ahlak düşüklüğünün yol açtığı felaketler üzerinde uzun uzun durur; sözü doğalcılara getirerek doğalcılığın nasıl bir sanat akımı olduğu, hangi özellikleri bulunduğu konusunda bilgi verir. Gulyabani'nin sonunda da Gulyabani'nin gizi çözüldükten sonra aslında bunun boş inançtan başka bir şey olmadığını, bu boş inançlardan dolayı, açıkgözlerin insanları dolandırdığını anlatır.

Hüseyin Rahmi'nin teknik özelliklerinden biri de roman kurgusunu estetik bir biçimde düzenlemeyişi, dolayısıyla konunun gelişimini yalnızca olayların akışına bırakmasıdır. Bu nedenle de ortaya çıkan zorlukları, düğüm noktalarını kimi zaman mantığa uygun gelmeyen yollarla çözmek zorunda kalmakta, o zaman da yetkin olmaktan uzak, naif bir roman çatısı ortaya çıkmaktadır. Ancak bu konunun, onun romanlarında gülmece öğelerinden birini oluşturduğu da söylenmelidir.

2.2.7. Gerçekçiliği Ve Doğalcılığı

Hüseyin Rahmi, sanatında gerçekçilik ve doğalcılık akımlarından çok etkilenmiş ve bu yolda yapıtlar vermiştir. Onun yapıtlarında, doğalcı geleneğe uygun olarak topluma kötümser, yergici bir gözle bakılır ve çocuklar dışında "iyi insan" bulmak çok güçtür. Yazarın bu kötümserliğinde, annesini genç yaşta yitirmesinden hastalık korkusuna kadar pek çok etken bulmak olasıdır; ama asıl etkeni, belki de bir fotoğraf objektifi gibi betimlediği toplumda aramak yerinde olur.

Asıl olarak gerçekçiliği aldığı halde, Hüseyin Rahmi'nin romanlarında neden-sonuç ilişkisi de oldukça zayıftır. Kahramanlar daha çok "yazar öyle ya da böyle istediği için", "Öyle ya da böyle" davranırlar. Çünkü yazarın olayları düzenleyişinde neden-sonuç ilişkisine dikkat etmekten çok başka amaçları vardır: "Okuru bilinçlendirmek". Bununla birlikte, Selim İleri'nin kendisiyle yaptığı konuşmada, Berna Moran, haklı olarak şunları söylemektedir: "Okurlarını yüksek bir felsefeye doğru çekmeye çalıştığını söyleyen Gürpınar'ın bunu başardığı söylenemez. Ondan akılda kalan gülmecesi, türlü tipleriyle canlı bir İstanbul yaşamıdır. Okura aşılamaya çalıştığı ve önemli saydığı fikirlerin pek çoğu gürültüye gitmiştir. Çünkü bunları romanın olay örgüsüyle bütünleştirerek işleyememiştir."

Onun doğalcılığı konusunda söylenecek bir başka yargı da doğalcıların genel olarak işlediği, her toplum için geçerli olacak ilişkileri, aşk, cinayet, evlilik ilişkileri, kan ya da kocanın ihaneti gibi konuları değil, yazarın kendi toplumunun, hatta denebilir ki İstanbul'da yaşayan insanların (bu topluma özgü) ilişkilerini işlemesidir. Bu da aslında romantiklere özgü konu anlayışından başka bir şey değildir.

2.2.8. Dil ve Anlatımı

Hüseyin Rahmi Gürpınar, romanlarında da öykülerinde de dil estetiğine önem vermez. İlk yapıtlarında yer yer Servet-i Fünun anlatımını uygular. Daha sonraysa hem sözcükleri hem de anlatımı yalınlaşmaya yönelir. Bu konuda, Cadı Çarpıyor adlı polemik kitabında (1913), "Dilimizde sadeliğin zorunluluğu ve önemi ciddi olarak bilindiği gün, edebiyat başlamış olacaktır," demektedir.

2.2.9. Yazdığı Türler

Hüseyin Rahmi'nin en verimli olduğu tür, romandır. Roman dışında öykü, oyun, makale gibi türlerde de yazmıştır. Yazın ve dil konusundaki görüşlerini, kalem tartışmalarında dile getirmiştir.

Gönül Ticareti, Melek Sanmıştım Şeytanı, İki Hödüğün Seyahati, Meyhanede Kadınlar gibi kitaplarda topladığı öykülerinde, romanlarında olduğu gibi, amacı yine toplumsal yergi yoluyla halkın bilinç düzeyini yükseltmektir. Öykülerinin dili, romanlarından daha yalın, yapı bakımından da daha basittir.

Kalem tartışmaları, Cadı Çarpıyor ve Şakavet-i Edebiyye (Yazın Eşkıyalığı) adlı yapıtlarında yer alır. Bu iki kitap, Şahabettin Süleyman'ın, Cadı'nın sanat yapıtı olmadığını, acele yazılmış olduğunu, güldürücü değil üzücü felsefelerle dolu olduğunu ileri süren eleştirisinin Rübâb dergisinde yayınlanmasıyla başlayan, lehte aleyhte birçok kişinin katıldığı tartışmalara verdiği yanıtları içerir. Bu kalem tartışmalarında Hüseyin Rahmi, kendi yazdıklarının üzerine titreyen, hırçın ama yazıncı kişiliğinden emin bir yazar kimliği göstermektedir. (Bu konuda daha fazla bilgi için bk. N. Polat, "Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Cadı Romanı Hakkında Münakaşaları," (Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, s. 21, Ar. 1982.)

2.2.10. Yapıtları

(Tarihler, kitap olarak çıktığı yılı göstermektedir):

ROMAN

Şık (Ayna, 1889), İffet (1896), Mutallâka (1898), Mürebbiye (1899), Bir Muadele-i Sevda (1899), Metres (1899), Tesadüf (1900), Nimetşinas (1901), Şıpsevdi (1911), Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç (1912), Sevda Peşinde (1912), Gulyabani (1912), Cadı (1912), Hakka Sığındık (1919), Toraman (1919), Hayattan Sayfalar (1919), Son Arzu (1922), Tebessüm-i Elem(1923), Cehennemlik (1924), Efsuncu Baba (1924) Ben Deli miyim? (1925), Billur Kalp (1926), Tutuşmuş Gönüller (1926), Evlere Şenlik Kaynanam Nasıl Kudurdu? (1927), Muhabbet Tılsımı (1928), Mezarından Kalkan Şehit (1929), Kokotlar Mektebi (1929), Şeytan İşi (1933), Utanmaz Adam (1934), Eşkıya İninde (1935), Kesik Baş (1942), Gönül Bir Yeldeğirmenidir Sevda Öğütür (1943), Ölüm Bir Kurtuluş mudur? (1945), Dirilen İskelet (1946), Dünyanın Mihveri Kadın mı Para

mı? (1949), Deli Filozof (1964), Acı Gülüş (Tebessüm-i Elem) (1967), Can Pazarı (1968), İnsanlar Maymun muydu? (1968), Namuslu Kokotlar (1973).

ÖYKÜ

Kadınlar Vaizi (1920), Meyhanede Hanımlar (1924), Namusla Açlık Meselesi (1933), Katil Buse (1933), İki Hödüğün Seyahati (1933), Tünelden İlk Çıkış (1934), Gönül Ticareti (1939), Melek Sanmıştım Şeytanı (1943), Eti Senin Kemiği Benim (1963).

OYUN

Hazan Bülbülü (1916), Kadın Erkekleşince (1933), İki Damla Yaş (1973), Tokuşan Kafalar (1973).

KALEM TARTIŞMALARI

Cadı Çarpıyor (1913), Şakavet-i Edebiyye (1913). [İki kitabın bir arada basımı, 1998.]

MAKALE

Müntehabat-ı Hüseyin Rahmi / Bülbül Yuvası (1889-1890).

Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Mektupları ve Tiyatro Eleştirileri (1998).

Gazetecilikte İlk Yazılarım (1999),

Gazetecilikte Son Yazılarım cilt, I, Basın ve Basın Özgürlüğü (2001).

Gazetecilikte Son Yazılarım cilt. II, Zorla Ahlaksız Olduk (2003).

Gazetecilikte Son Yazılarım cilt. III, Yankesiciler Kulübü (2004).

BÖLÜM III: YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın "Billur Kalp" adlı romanının söz varlığını incelemeyi amaçlayan tarama modelinde bir alan araştırmasıdır. Eserdeki tüm sözcükler döküman tarama yöntemiyle doğrudan incelenerek söz varlığı unsurları tasnif edilmiş ve mevcut veriler ortaya çıkarılmıştır. Çalışmanın son şekline ulaşmasında literatür taraması ve içerik analizi yöntemlerinden de yararlanılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın eserleri ve kelime hazinesidir. Araştırmanın örneklemi ise, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın "Billur Kalp" adlı romanının 1926 yılındaki ilk baskısıdır.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın "Billur Kalp" adlı romanı esas alındığından ilk olarak eserin çeşitli baskılarına ulaşılmıştır. Bu baskılar arasından 1926 tarihli ilk baskıya İSAM Kütüphanesinden ve ilk baskının pdf formatına Marmara Üniversitesi Kütüphanesi'nden erişim sağlanarak Osmanlı harfli metin dil içi çeviri yöntemiyle herhangi bir sadeleştirmeye gidilmeden Latin harflerine aktarılmıştır.

Orijinal haline dokunulmadan çevrimi yapılan eser incelenmeye başlanmış ve eserde geçen tüm kelimelerin dizini hazırlanarak anlamlandırılması yapılmıştır. Ayrıca dizinde alt madde olarak deyim, atasözü, argo ifadeler, yöresel söyleyişler vb. söz varlığı unsurları gösterilmiştir. Dizinden yararlanmayı daha kullanışlı hale getirebilmek adına numaralandırmaya gidilmiştir. Ayrıca deyim, atasözü, ilişki sözleri vb. söz varlığı unsurları incelenmeye tabi tutularak anlamlandırılmış ve metnin ilgili alanlarından yapılan alıntılarla desteklenmiştir. Tüm bunların yapılabilmesi adına çeşitli sözlüklerden,

dergi, makale ve dizin programından yararlanılmıştır. İlgili yayınlara basılı olarak ya da internet aracılığıyla erişim sağlanmıştır.

3.4. Verilerin Çözümlenmesi

Araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen kelime ve kelime grupları betimsel analiz ve içerik analizine tabi tutularak alfabetik olarak düzenlenmiş, söz varlığı öğeleri açısından incelenip sözlük-dizin çalışmasıyla tablolaştırılmıştır. Söz varlığı unsurları ayrıca alt başlıklar halinde metinden örnekler eşliğinde incelenmiştir.

BÖLÜM IV: BULGULAR

4.1. Giriş

Hüseyin Rahmi Gürpınar, Billur Kalp romanını Heybeliada'da kaleme almış ve 10 Nisan 1340'ta (=10 Nisan 1324) tamamlamıştır. Roman 1926 yılında Kitaphane-i Hilmi (Bab-ı ali Caddesi, Marifet Matbaası, İstanbul) tarafından yayınlanmıştır. Daha sonraki yıllarda roman sadeleştirilerek Atlas Kitabevi tarafından 1967 ve 1974'te (Tahir Nejat Gencan tarafından sadeleştirilmiş), Özgür yayınları tarafından 2005'te (Kemal Bek tarafından sadeleştirilmiş), Everest yayınları tarafından 2012'de, Bilge Kültür Sanat yayınları tarafından 2015'te yayınlanmıştır.

Bu tez çalışmasında, romanın 1926 baskısı Latin harflerine aktarılmış, herhangi bir sadeleştirme yapılmadan orijinal metne sadık kalınmıştır. Eserin Osmanlı alfabesiyle yapılan bu ilk baskısına İSAM kütüphanesi aracılığıyla erişilmiştir. Orijinal metin üzerinde çalışmaya başlanıp söz varlığı tespit edilmiş ve dizin alma işlemi yapılarak sözlüğü hazırlanmıştır. Ardından söz varlığına ait unsurların detaylı incelenmesi yoluna gidilmiştir.

4.2. Eserin Özeti

Billur Kalp romanı, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, hayattan mürüvvet göremeyen Mürvet'in yoksulluk ve çaresizlik sebebiyle iş aramaya çıkması ve ilk başvurduğu idarehane sahiplerince aldatılarak zor duruma düşürülmesi sonucu intiharı tercih edişi konu edilmektedir. Yazar, Mürvet karakteri üzerinden hayata, çalışmaya, üretime yeni katılmaya başlayan Türk kadınının tecrübesizliğini, aczini ve henüz kendini müdafaaya hazır olmayışını anlatmaya çalışır.

İkinci bölüme geldiğimizde, bu kez, Sema karakterini tanımaya başlarız. Sema, yazarın hayalindeki güçlü, üretken Türk kadınıdır. Onun da yolu Mürvet'le aynı idarehaneye düşer. İş almaya geldiği idarehanede hiç beklemediği bir tacizle karşı karşıya kalır fakat

o, intiharı değil çalışıp üreterek yükselmeyi ve başka kadınlara da örnek olmayı seçer. Sema'nın billur bir kalbi vardır ve bunu ispat eder.

4.3. Eserin Söz Varlığı

4.3.1. Temel Söz Varlığı

Eserin temel söz varlığının tespiti tarafımızca yapılmış olup bu çalışmanın sözlük dizin bölümünde madde başı olarak ele alınıp anlamları ve ilgili sayfa/satır numaralarıyla birlikte gösterilmiştir. Bu nedenle bu bölümde tekrar ele alınmamıştır.

4.3.2. Yabancı Sözcükler

Yaptığımız çalışma neticesinde eserde çok sayıda yabancı sözcük varlığı tespit edilmiş olup bunların her biri çalışmamızın sözlük dizin bölümünde anlamları ve kökenleri belirtilerek eserdeki sayfa ve satır numarasıyla gösterilmiştir. Bu nedenle aşağıdaki bölümde tüm kelimeler tekrar gösterilmeyip yalnızca dilimize yerleşmemiş olan kelimelerin gösterilmesi tercih edilip özellikle Fransızca ve Rumca kökenli sözcük ve söz öbekleri sıralanmıştır.

bon şans: Fransızca *bon* "iyi" ve Fransızca *chance* "şans" kelimelerinden oluşup "iyi şans" anlamına gelmektedir.

bon şans

/ 181/07

"–Bon şans matmazel... Temennisiyle ufak bir reverans yaparak çekildi, kayboldu."

ekalli kalil: Arapça *akall*'den *akalli-ekalli* "en az" ve Arapça *kalil* "az" kelimelerinden oluşup "azın azı, pek az" anlamındadır.

ekalli kalil

/ 241/02

"Çokları, intihara cinnet diyorlar; bişek öyledir. Çünkü insaniyetin ekalli kalil bir kısmı, ölümün siyah aguşuna atılıyor; fakat pek büyük bir ekseriyet, çok müthiş bulduğu bu kelimenin karşısında titriyor."

espri dö komers: Fransızca *esprit* "ince söz, nükte, ruh" ve Fransızca *de* "arasında" ve Fransızca *commerce* "ticaret" kelimelerinden oluşmuş olup "ticaret ruhu" anlamında kullanılmıştır.

espri dö komers

e / 180/14

"–"Espri dö komers"e malik olmayanlara böyle derler..."

J'ai couché âvec S. M. Le Sultan: Metinde anlamı "Şevketlû Sultan'la yattım" şeklinde gösterilmiş olan Fransızca bir cümle. Fransızcada *j'ai* "ben", *couché* "yatmak", *âvec* "ile" kelimelerinden oluşmuştur.

jai couché âvec s m le sultan

/ 070/02

"Otelci kadın, Şark'ın alayişine bayılır. Kendine, bahtı ters dönmüş bir prenses süsü vermeye uğraşır... Onun meşhur vakalarını işitip de görüşmeye gelen bazı ecnebilere kendini bir satışı vardır... "J'ai couché âvec S. M. Le Sultan." (Şevketlû Sultan'la yattım.) dediğini ağzından işitenler çoktur.."

la voleuse d'enfants: Fransızca *la voleuse* "hırsız" ve *d'enfants* "çocuk" kelimelerinden oluşup "çocuk hırsızı" anlamındadır.

la voleuse denfants

/ 084/02

"İnsanlar takdirde, tehzilde birbirine bakarlar. Mari Loran, La voleuse d'enfants (çocuk hırsızı) rolünde iyi bir bedmest olabilmek için uzun müddet meyhaneleri dolaşmış; o duvar senin bu duvar benim nasıl yürüdüklerini, nasıl yıkılıp kalktıklarını, nasıl[084/02] söylendiklerini; yani sarhoşun bütün hareketlerini bir sinema gibi zaptetmek için sokaklarda ayyaşların arkalarına düşmüş... İşte ben de müdekkik bir Madam Loran olmak isterim. İçimdeki mazeretim sanattır."

prezante ediş: Fransızca *présenté* "sunulan" anlamındaki sözcüğün Türkçeleşmiş biçimi olan *prezante* ve Türkçe etmek fiilinin "etme işi" anlamına gelen ediş biçimindeki isminden oluşmuştur. Prezante ediş "tanıtmak, takdim etmek" anlamında kullanılmıştır.

prezante ediş

indeki / 179/08

"Sema Hanım, bu gençten, hüviyeti hakkında hiçbir şey sormamış olduğu için onun birdenbire ve bilalüzum böyle kendini prezante edişindeki garabete peçesinin altından şaştı, kaldı. Ve hiçbir cevap vermedi; fakat o genç, bu sükûttan yılmayarak devam etti:"

tedansan gecesi: Fransızca tedansan thé *"çay" ve dansant "dans" kelimelerinden oluşup "danslı çay" anlamındadır. Tedansan gecesi ise "danslı çay partisi"anlamına gelecek şekilde kullanılmıştır.*

tedansan gece

si / 256/10, 257/12

"Fakat paşa, suyunu çekmiş bir servetin son damlalarıyla yaşıyor. Otuz, kırk kişiyi neşelendirip zıplatacak, alafranga soğuk etler, balıklar, havyarlar, pastalarla,

şampanyalarla dolu bir büfe ağır bir masrafla donanıyor; bir tedansan gecesi tekmil israfıyla beş, altı, yedi yüz liraya patlıyor."

"Jale, kocasının hamakatine iyice kanaat getirdikten sonra bir tedansan gecesi, Zülkarneyn Paşa'nın köşkünde, çatı arasında, Muhlis onu bir delikanlı ile gözler baygın, nefes nefese, cürmü meşhud halinde yakaladı."

ti ine Marikame?: Rumca ve Yunanca *ti ine* "o ne" ve *Marika* Rumca özel addan oluşmaktadır. Marikame şeklindeki kullanımda Marika isminin sonuna gelen *me* eki de muhtemelen seslenme/hitap anlamı ifade etmektedir.

ti ine marikame

/ 124/08

"Rumca "Ti ine Marikame?" sualiyle çırpınmaya başlar. Diğer hizmetçiler koşarlar, Marika'ya birkaç yudum su içirirler. Biraz cesaret vermek için ne lazımsa yaparlar. Etrafındaki samimi çehrelerden aldığı itminanla azıcık benzi yerine gelir, biraz dili açılır. Patron kadınla ürkmüş hizmetçi arasında Rumca sual cevap başlar:"

4.3.3. Deyimler

Eserde geçen tüm deyimler tespit edilerek çalışmanın sözlük dizin bölümünde alt madde şeklinde gösterilmiş olup çok sayıda deyim kullanıldığı görülmüştür. Bu deyimlerden mümkün olduğunca fazla örneğin açıklaması yapılmaya çalışılmıştır. Aşağıdaki kısımda ele alınan deyimler anlamlarıyla birlikte sıralanmış olup ilgili deyimin dizin sözlükte geçtiği yer, eserdeki sayfa ve satır numarasıyla birlikte gösterilmiştir. Ayrıca ilgili deyimin eserde geçtiği yerler de italik yazıyla alıntılanarak gösterilmiştir.

Abdest bozmak: İdrar veya dışkı yapmak.

abdest boz-

ması / 060/05

maya / 095/18

“Tramvaylarda, vapurlarda “Yere tükürmek memnudur” levhaları var. Bunu anlarım. Lakin arabaların içine, üzerlerine “Buraya küçük büyük abdest bozması yasaktır” yazılı birer kartela asmaya lüzum var mıdır?”

“–Abdest bozmaya gitti. Yerine beni bıraktı. Çıkanı vur, dedi...”

Acısını çıkarmak: *mec.* Uğradığı maddi veya manevi zararı karşılayacak bir iş yapmak.

acısını çıkart-

ırsınız / 094/19

“–Bugün bu kadarı kâfidir. Böyle giderse size sipariş edecek çok işlerimiz var. O zaman acısını çıkartırsınız...”

Meydana çıkmak: Belli olmak.

meydana çık-

tı / 073/10

“Galiba hepsi de zil zurna olmuş... Koza Hanı’nın 14 numaralı yazıhanesinden ne çeşit kâtibe aradıkları açıktan açığa meydana çıktı.”

Açlıkla kır-: Açlıktan kırılmak tdk sözlükte geçmiyor, ancak tarama sözlüğü kırılmak ‘helak olmak, telef olmak, ölmek’ anlamına uygun. Kubbealtı lügatinde ‘kıtlıktan, yiyecek bulamamak yüzünden hayatları tehlikeye girmek, ölmek’ anlamlarında.

açlıkla kır-

arak / 063/06

"Bir kedinin bacağını kırmak, büyük barbarlıktır; fakat efradı milyonları milyonları aşan masum bir kavmi -bütün ma-melekine konmak için- barutla, ateşle öldürerek, açlıkla kırarak dünya yüzünden yok etmeyi düşünmek, siyaseti aliyyedir."

Adak adamak: Bir dileğin gerçekleşmesi amacıyla kurban kesip yoksullara dağıtmak veya kutsal olduğuna inanılan bir güce niyette bulunmak.

adağımı ada-

dım / 047/13

"–Aman hanım, ben üzüntü kaldırmam; hanımefendi hiç kaldıramaz. Ben Tezveren Dede'ye adağımı adadım zati... Cenabı Hakk işimizi bir ayak evvel asan etsin... Bence en iyi işler en çabuk olanlardır."

Adam olmak: İş güç, mevki ve itibar sahibi olmak.

adam ol-

dun / 001/16

"–Haydi, kaz yavrusu... Adam oldun da sen de kendini listeye koyuyorsun?"

Adım atmak: *mec.* Hamle yapmak, teşebbüste bulunmak, bir işe, bir harekete girişmek.

adım at-

maya / 036/06

mış / 038/05

"Eğer şu saatte medeniyet sahasında kadınlarımızın adım atmaya cüret gösteremedikleri basamaklar varsa yine buna mani olan erkektir."

"Bu maceraya karıştıracağı ismiyle iştihara da bir adım atmış olacaktı. Aman yarabbi, nasıl etsin, ne yapsın?"

Ağız birliği etmek: Bir konuda anlaşarak aynı biçimde konuşmak, söz birliği etmek.

ağız birliği ed-

ip / 204/10

"Jale, yine bizi dinlemeye gelirse seninle ağız birliği edip de onu hasedinden kudurtacak şeyler konuşalım. Çatlatalım..."

Ağzı açık (veya bir karış açık) kalmak: Çok şaşırmak, şaşakalmak.

ağzı açık kal-

mıştı / 083/08

"Zavallı Mürvet'in ağzı açık kalmıştı. İki tarafın sözlerini hayretler içinde dinliyordu."

Aklı başına gelmek: Davranışlarının yanlışlığını sezerek doğru yolu bulmak.

aklı başına gel-

di / 156/04

"Fakat nereye gidiyordu? Her taraf, zifiri karanlıktı. Şimdi biraz aklı başına geldi. Sofanın ortasında durdu, biraz düşündü."

Aklı almamak: Bir şeyin olabileceğine inanmamak.

akıl al-

acak / 099/05

"–Bizim karı burada ha? Akıl alacak şey değil vallah... O, evin içinde üst kattan aşağı inse tekrar yukarı çıkmak için merdiveni bulamaz, Alimallah..."

Aklından çıkarmamak: Sürekli hatırlamak, unutmamak.

aklından çıkar-

mayacak / 037/02

"Ah ah halk, eskiden çektiği belaların kimlerin yüzünden geldiğini ve nasıl sözlerden, iddialardan doğduğunu aklından çıkarmayacak kadar unutkan olmasa."

Aklından geçirmek: Bir şeyi yapmayı düşünmek, tasarlamak.

aklımdan geç-

mezdi / 053/17

"–Hiçbir cana kıymak aklımdan geçmezdi ki atayım."

Aklını başına almak (veya toplamak veya devşirmek): Akılsızca davranışlarda bulunmaktan kendini kurtarmak.

aklını başına topla

/ 199/01

“Jale’nin iftirasıyla hemen derhal o çocuğun aleyhine dönmeyi senin terbiyene veremem. İşitiyor musun kızım? Aklını başına topla...”

Al kanlara boyanmak: 1) Yaralanmak; 2) Vurularak ölmek; 3) Şehit olmak.

al kana boyan-

ıyor / 057/07

“Şoförler, sinek ezer gibi, bir insanı devirip üzerinden geçiyorlar; bir saniye evvel ayakta gezen bir ziruh, kıyma makinesinden geçmiş et yığınına dönüyor; kaldırımlar al kana boyanıyor da şoförler yine durmuyorlar...”

Ali’nin külahını Veli’ye, Veli’nin külahını Ali’ye giydirmek: Birinden aldığını öbürüne, bir başkasından aldığını da ona vererek işini yürütmek.

alinin külahını veliye velinin külahını ali

ye / 141/09

“Bu yoksul ailenin sadık uşağı Halil Ağa, pek çetin anlar geçire geçire, “Ali’nin külahını Veliye, Veli’nin külahını Ali’ye” darbı meselinin sırrına ermişti.”

Alt etmek: Üstünlük sağlamak, yenmek.

alt ed-

emeyeceğini / 067/03

“Bütün servetlerin, saadetlerin fevkinde; gayri mağlup ve bütün gönüllere hâkim bir şaşaa ile duran gençliğe karşı bir nefret duydu... Hiçbir vasıta ve kuvvetle onu alt edemeyeceğini anladı...”

Altından çapanoğlu çıkmak: Girişilen işte başa dert olacak bir durumla karşılaşmak.

altından çapanoğlu çık-

ar / 014/05

"Neme lazım benim, beyin tabiatı ne olursa olsun, vaktiyle parayı nereden kazanmış bulunursa bulunsun, herhangi bir servetin dibini kazısan altından çapanoğlu çıkar. Beyi ayıplayanlar öyle fırsatları elde edemeyenlerdir."

Altüst etmek: 1) Alt yüzünü üst yüzüne getirmek; 2) Çok karışık duruma getirmek, düzenini bozmak; 3) Yıkmak, harap etmek 4) Huzursuz etmek, rahatsızlık vermek.

altüst et-

ecek / 014/05, 227/03

en / 183/08

ti / 208/10

"Bir erkekle kadının bir odaya kapanmaları dünyayı altüst edecek bir mesele, bir cinayet değildir."

"Bu memlekette muhit ne kadar tebeddül etse, kıyamet zelzelesi husule getirecek ve her şeyi altüst edecek bir inkılap vuku bulsa, maişet darlığından halk arasına kıran girse, eskiden beri aristokratik terbiye almış köhne kafaların değişmelerine ihtimal yok gibidir."

"Dünyaları altüst eden dedikodulardan müstakbel saadetlerini korumak için bu izdivaç, etraftan pek gizli tutuluyordu."

"Şebiyelda, dili dolaşa dolaşa verdiği bu menfi cevaplarla Muhlis'in aklını altüst etti.

Zavallı dadıdan sadra şifa verecek bir söz alamayacağını anlayan delikanlı:"

Aman vermek: Canını bağışlamak, öldürmemek.

aman ver-

/ 188/04

"Ey saat-ı sa'd aman aman ver"

Apışıp kalmak: Ne yapacağını bilemez duruma gelmek.

apışıp kal-

anlardır / 243/07

"Ekmek bulamayanlar, evvelce türlü türlü kayırılmalar sayesinde rahat maişete alışıp da şimdi mücadele karşısında apışıp kalanlardır."

Arasını kesmek: Metinde söze son vermek anlamında kullanılmış bir deyimdir. TDK ve Kubbealtı Lugatında yok.

arasını kes-

mek / 029/06

"İzzet Saim büyük bir metanetle dinlediği bu kurusıkı lüzumsuz sözlerin arasını kesmek için:"

Asıp kesmek: İşbaşında bulunan bir kimse yasayı çiğneyerek sert davranmak.

asıp kes-

ip / 065/02

"Yalnız çalıp çırpıp, asıp kesip, yiyip içip "şehvetlerini söndürüp gitmişler."

Aşağı kalmamak: Herhangi bir nitelik bakımından geri olmamak.

aşağı kal-

mamak / 020/19

"Affedersiniz, size akıl öğretmek haddim değildir; ama karınızın sıhhati de ehemmiyetçe burada müzakere edeceğiniz işten aşağı kalmamak lazım gelir, sanırım..."

Ayağa fırlamak: Hızla ayağa kalkmak.

ayağa fırla-

dı / 068/07, 209/08

"Genç İtalyan karısı münfail, hırçın ayağa fırladı. Ela gözlerini, bütün ruhunun istihzasıyla süzerek:"

Ayağa kalkmak: Harekete geçmek.

ayağa kalk-

ar / 014/05

"Evvelden Türk mahallesinde bir eve zampara girdiği duyulursa, yedi semtin halkı ayağa kalkar; zaptiyeler, polisler, imamlar, muhtarlar, bekçiler silahlar, sopalarla toplanır; kıyametler koparmış..."

Ayağı kesilmek: Bir yere artık uğramaz olmak.

ayağı kesil-

diydi / 148/04

"Epeyce müddettir, buradan ayağı kesildiydi. Yine mi geliyor..."

Ayağı alışmak: Bir yere sürekli gitmek.

ayak alış-

mış / 009/20

"–Ayak alışmış da onun için..."

Ayağına (veya ayaklarına) kapanmak:1) Alçalırcasına yalvarmak; 2) Bağışlanmak için yalvarmak.

ayaklarımıza kapan-

acaktır / 236/01

"Şimdi göreceksiniz, biçare kız, hüviyetinin mestur kalması için ayaklarımıza kapanacaktır."

Ayaklarına (veya ayağına) kara su (veya sular) inmek: Çok yorulmak, güçsüz, dermansız kalmak.

ayaklarımıza kara su in-

di / 045/11

"–Aaa, bekleye bekleye ayaklarımıza kara su indi... Bir türlü dışarı çıkmazlar..."

Ayağını denk almak: 1) Başkalarının kendisine yapma ihtimali bulunan kötülüklere karşı uyanık davranmak; 2) Dikkat etmek.

ayağını denk al

/ 197/04

"–Dur, şimdi anlarsın. Ayağını denk al Sema... Muhlis'le evlenemeyeceksin..."

Azat puzat etmek: Serbest bırakmak, özgürlüğünü geri vermek anlamında.

azat puzat et-

ti / 005/01

"Sonram kapatması vardır deyi beyin karısı duymuş... Patırtılar, gürültüler, bilmem neler olmuş... Onun üzerine bey, Miryam'ı azat puzat etti."

Bağrına basmak: Kucaklamak.

bağrına bastır-

ır / 055/01

"Çocuklarının sağ olduklarını görmek için onları karşısına dizer; sonra bağrına bastırır."

Bahtı ters dönmek: Şansı kötü gitmek, iyi bir durumda iken kötü bir duruma düşmek anlamında.

bahtı ters dön-

müş / 070/02

“Otelci kadın, Şark’ın alayişine bayılır. Kendine, bahtı ters dönmüş bir prenses süsü vermeye uğraşır...”

Baş başa vermek: İki veya daha çok kimse bir kenara çekilip konuşmak.

baş başa ver-

ip / 110/23

“Bedihe, çarşuda ezildi. Sizinle baş başa verip ağlamaya geldim. (Hıçkırarak) Alnının ne fena yazısı varmış...”

Başı dönmek: 1) İnsana, eşyanın dönmesi, ayağının altından yerin çekilmesi vb. bir duygu gelmek; 2) Sıkıntı yaratan bir durum karşısında bunalmak; 3) Görkemli bir şey karşısında şaşırmak.

başı dön-

en / 073/06

er / 032/03

erek / 123/04

“Hiç tanımadığı bir ağızdan ballandırılan güzelliğinin medhiyle başı dönen genç hizmetçi, yine döşek düzeltmeye başladı.”

“Bu samimi, bu masum teessür levhası karşısında Semih’in zihni bulandı. Hafifçe başı döner gibi oldu.”

“Boğazından aşağı cebren akıtılan ispirto tesiriyle başı dönerek sersemleyen, neşe yerine dimağına ağır bir hüzün çöken Mürvet Aksaray, bir köşeye çekilmişti.”

Başı sıkılmak (veya sıkışmak): Herhangi bir güçlük karşısında kalmak, bunalmak.

başım sıkıl-

sa / 181/14

"Ne kadar başım sıkılsa, böyle tanımadığım adreslere müracaat etmeyeceğimi katiyen biliyorum."

Başının çaresine bakmak: Kimseden yardım görmeden kendi işini kendi yapmak.

başımın çaresine bak-

acağım / 016/03

"–Ben artık senden ümidimi kestim, başımın çaresine bakacağım... Buraya birçok kadın düşürmek için şimdi Malik Tayyar, Nesip İhsan Beyler ile bir tuzak düşündük. Bu işe sen memursun."

Başının altından çıkmak: Birinin hilesiyle yapılmak.

başının altından çık-

ıyor / 041/03

"–Ay aman, senin ne pinpon olduğunu ben bilmez miyim? Hep bu işler senin başının altından çıkıyor. Bütün bu rezaletlerde senin parmağın var..."

Başını ağrıtmak: Gereksiz sözlerle birini bunaltmak.

başınızı ağrıt-

tım / 029/10

"Muharebe yıllarında matbaalarda muharrir, muhbir kalmadı; bu hizmetleri iki gazetede şayanı takdir ve hayret bir fedakârlık ve kifayetle ifa ettim... Başınızı ağrıttım... Affedersiniz..."

Baştan çıkarmak: 1) Kötü yola sürüklemek, doğru yoldan saptırmak; 2) Karşı cinsi bir ilişkiye ikna etmek.

baştan çıkar-

anlar / 019/12

ıyorlar / 039/15

mış / 198/01

"Mağdur hanımlar da kocalarından ziyade kendi cinslerine gücenmelidirler. Çünkü zevcleri baştan çıkaranlar yine kendileri gibi Havva kızıdır. Erkeğin şeytanı kadındır."

"Kişi refikinden azar... Beyefendiyi baştan çıkarıyorlar; hem masrafa sokuyorlar, hem ahlaksız ediyorlar. Vallah, hanımefendi bir gün gelip onları buradan kovacak..."

"Muhlis, pek çok kızları baştan çıkarmış; hep izdivaç vaadiyle iğfal edermiş... Ağlarmış, sızlarmış, pek kıskanç olduğunu söyleyerek aguşuna düşürdüğü biçarelerden merhamet dilenirmiş..."

Bel kırmak: Kırıtmak, salınmak.

bel kır-

arak / 076/14

"Fare deliğine yürüyen bir kedi gibi hemen dört ayak denecek bir vaziyette bel kırarak kapıya yanaştı; kulağını anahtar deliğine verdi."

Bel vermek: Duvar gibi dik şeyler dışarıya veya tavan gibi yatay şeyler aşağıya doğru kamburlaşmak.

bel ver-

en / 100/23

"İzzet'i kovduktan sonra, Mürvet, rüzgârın vezanına bel veren narin, körpe bir kavak gibi tatlı inhinalarla ayağa kalktı."

Belini bükmek: Çaresizlik içinde bırakmak.

bellerini bük-

üyordu / 176/10

"Yalnız para cihetiyle olan şiddetli zaruretleri bellerini büküyordu. Her iki tarafın müzayakası, birbirinden pek setr olunabilecek bir halde değildi."

Benzi atmak: Ansızın yüzünün rengi sararmak, solmak.

benzi at-

tı / 038/01

"Bu teklif, bütün çehrelerin beşaşetiyle karşılandı. Yalnız masum Mürvet'in biraz benzi attı. Korkuyordu. Fakat niçin? Bilmiyordu."

Benzi kaçmak: Yüzünün rengi solmak, sararmak.

benzim kaç-

ık / 170/13

"–Evet, biraz benzim kaçık..."

Berbat etmek: Kötü duruma getirmek.

berbat et-

miş / 120/06

"Söyle bakayım hanım, ağzına içki koyanların hepsine birden namussuz demeye cesaret edebiliyor musun? Eğer buna cüret gösterirsen silsileni berbat etmiş olursun."

Beti benzi kaçmak: (Hiddet, korku veya heyecandan) Kanı çekilip yüzü bembeyaz olmak, sararmak, benzi atmak.

bet beniz kaç-

ık / 054/16

"Hanımefendi bir tarafta baygın, ortada revolver... Herkeste bet beniz kaçık... meydanda vurulan görülmez."

Bir lira ile dokuz kubbeli hamam yapmak: Elindeki az parayla çok şey almak anlamında kullanılmış metinde. Sözlüklerde bu haliyle deyim olarak geçmiyor ancak "bir akçe ile dokuz kubbeli hamam yapılmaz" şeklinde atasözü olarak kullanılan bir ifadedir.

Bir lira ile dokuz kubbeli hamam yap-

acaktı / 141/06

"Sadık hizmetkârın bu hesap karşısında benzi uçtu. Çünkü o bir lira ile dokuz kubbeli hamam yapacaktı... Daha pek çok alınacak şeyler vardı. Alınamazsa bu akşam aile aç kalacaktı..."

Boş durmak: İşsiz kalmak, çalışmamak.

boş dur-

mamışlar / 060/05

"Bu ne be? Bu ne be? İki çocuğun arabayı bu kadar pisleteceğine ihtimal veremem. Yemin ederim ki o üç karı da boş durmamışlar..."

Boyun eğmek: İsteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.

boyun eğ-

ip / 160/13

"Lakin insaniyetinizin önünde, kadınlık aczimize bürünerek boyun eğip durmaktan başka ne yapabiliriz?"

Burnu Kafdağı'nda (olmak): Çok kibirli (olmak).

burunları kaf dağ

ında / 074/16

"Hepsini yoluna koydum. Fakat otel hizmetçilerinin burunları Kaf Dağı'nda... İnsana bedava iki kelime söylemiyorlar."

Burun buruna gelmek: 1) Beklenmedik bir anda karşılaşmak, birbirlerine çok yaklaşmak; 2) Karşısında hissetmek.

burun buruna gel-

ir / 039/22

“Mansur Efendi başını dışarı çıkarır; yabancı iki genç kadınla burun buruna gelir.”

Can alacak nokta (veya yer): Bir şeyin en önemli yeri.

can alacak nokta

/ 044/12, 225/09

“–Hanım, dinle; şimdi en can alacak noktaya geliyorum...”

“İki sevdakar, halli mesele etmeden, muammalı mücadelelerinin tamam can alacak noktasında, birbirinden ayrılmak istemiyor gibiydiler...”

Can atmak: Şiddetle arzu etmek, çok istemek.

can at-

ar / 018/12, 109/01

ıyorlar / 045/13

“–Beşeriyetin tıynetinde usançlık ve hercailik var. Her erkek fırsat düştükçe çeşni değiştirmeye can atar. Sen de öylesin, ben de öyleyim, öteki de öyledir.”

“Hemen her koca böyle yıllanmış, pejmürde karıyı pencereden aşağı silkip çiçekliğe terü taze yeni bir demet getirmek için can atar; ama içtimai ve vicdani birtakım kayıtlar olmasa...”

“Yerlerinde duramaz oldular... Kaynaşıyorlar... Onlar da içeriye girmek için can atıyorlar...”

Can çekişmek: 1) Ölmek üzere bulunmak; 2) Sona ermek, tükenmek, bitmek.

can çekiş-

en / 077/02

iyor / 159/07

"Can çekişen bir muzdaribin iniltilerine benzeyen bu eninler etrafında; inceli kalınlı erkek, kadın sesleri, arada bir kahkahalar da duyuluyordu."

"Habislerin biri aşağıda can çekişiyor. Galiba, bu da geberdi."

Can vermek: Ölmek.

can ver-

enlerin / 057/08

"Bu katil arabaların tekerlekleri altında can verenlerin cesetlerini ayrıca bir mezarlığa gömmek adet olaydı; şunun bunun, otomobillerde hızlı koşmak sefasına kurban gidenlerin çokluğu önünde gözlerimize dehşetler dolardı."

Canı yanmak: 1) Çok acı duymak; 2) Acı bir deneme geçirmek; 3) Bir işte zarar görmek.

canı yan-

mış / 072/15

"Genç hizmetçi, erkeklerden canı yanmış olduğunu ihsasen bu kelimeye karşı somurtarak:"

Can sıkmak: 1) Bıkkınlık vermek; 2) Huzur bozmak.

canınızı sık-

ıyorum / 086/12

"–Ben, sizin eğlencenize neşe verecek bir halde bulunmuyorum. Belki böyle meclise hiç yaraşmayacak meyus, sükûti duruşumla canınızı sıkıyorum..."

Cehennem olmak: Defolup gitmek.

cehennem ol-

dular / 044/09

"–Eee, sonra? Buradan nereye cehennem oldular? İki gözüm anlat... Seni bize Allah gönderdi. Sen söylemesen bizim bir şeycikten haberimiz olmayacak..."

Cesaret vermek: Birinin yılgınlığını gidermek, birini yüreklendirmek.

cesaret ver-

mek / 124/08

"Biraz cesaret vermek için ne lazımsa yaparlar. Etrafındaki samimi çehrelerden aldığı itminanla azıcık benzi yerine gelir, biraz dili açılır."

Cesaretini kırmak: Yürekliliğini gidermek, korkutmak.

cesaretlerini kır-

mış / 016/15

"İlanımızı türlü şartlar ile göz ürkütecek bir hale korsak, işimize yarayacaklardan çoğunun cesaretlerini kırmış oluruz..."

Ceza çekmek: Manevi bakımdan işlenen suçun ağırlığını çekip sıkıntı ve üzüntü içinde kalmak.

cezasını çek-

iyorum / 260/15

"–Vaktiyle seni sevdim; riyasız, samimi, saf bir aşkla sevdim. Şimdi cezasını çekiyorum."

Çalıp çırpmak: Hırsızlık yapmak.

çalıp çırp-

ıp / 065/02

"Yalnız çalıp çırpıp, asıp kesip, yiyip içip "şehvetlerini söndürüp gitmişler. Arkalarından tereddi, sefalet, inkıraz, felaketlerden başka bir şey bırakmamışlar..."

Çarpıntı almak: Korku ve heyecandan çarpıntı nöbetine tutulmak.

çarpıntı al-

dı / 233/03

"Şimdi tehlikeyi hisseden Bedreddin Paşa kerimesini hafif bir çarpıntı aldı. Şöyle göz ucuyla odanın vaziyetine, kapıya, pencerelere baktı..."

Çaydan geçip derede boğulmak: Büyük güçlükleri yenmişken önemsiz bir sebepten başarısızlığa uğramak.

çaydan geçtiniz de

/ 075/08

"Çaydan geçtiniz de derede mi boğulacaksınız? Yüzdük yüzdük kuyruğuna geldik..."

Çırak çıkarmak: 1) Bir kimseyi beklediğinden az bir kazançla ortaklıktan uzaklaştırmak; 2) *esk.* Cariye veya odalıkların saray, konak, köşk vb. büyük yerlerde yıllarca hizmet ettikten sonra evlenmelerine veya o yerlerden ayrılmalarına izin vermek.

çırak çıkar-

dığın / 002/18

"Doymuş olsaydım erkenden kalkıp giderdim. Bunu da çırak çıkardığın vakit bir piskoposa ver..."

Dadılık etmek: 1) Çocuk bakıcılığı ile uğraşmak; 2) *mec.* Üzerine sorumluluk almak, göz kulak olmak, sahip çıkmak, sahiplenmek.

dadılık ed-

eceğim / 184/08

"–Ah yavrularım... Allah nazardan, kazadan saklasın sizi... İnşallah ben sizin çocuklarınıza da dadılık edeceğim."

Dağa kaldırmak: Birini, herhangi bir amaçla, zorla dağa veya ıssız bir yere götürüp orada tutmak.

dağa adam mı kaldır-

acağız / 049/11

"–Mühim bir iş mi var? Nedir? Dağa adam mı kaldıracağız?"

Davet etmek: 1) Çağırmak; 2) Birinin bir şeye uymasını istemek*;* 3) *mec.* Yol açmak.

davet et-

mesi / 027/07

mez / 017/02, 017/03

miş / 156/06

sek / 030/16

ti / 079/03, 121/06

"–"Vazife ağır değil; maaş dolgundur" sözü şüphe davet etmez mi?"

"–Hayır, şüphe davet etmez. Bilakis, bu iki söz, bir sihir tesiri gösterir."

"Namuslusu, namussuzu var. Davet etmesi kolay; bakalım bu hanımları şimdi birer birer nasıl savacaksınız?"

"Kaçsa, peyda olacak pıtırtı ile onlara vücudunu bildirmiş, binaenaleyh tehlikeyi üzerine davet etmiş olacak; orada dursa, hırsızlar merdivenden belki kendine sürtünerek çıkacaklardı."

"–Biz bu hanımların adreslerini aldık. Şimdi hepsini savsak da sonra istediklerimizi birer birer davet etsek olmaz mı?"

"Nazikâne bir el işaretiyle hepsini oraya davet etti. Hepsi hemen bir halka teşkil ettiler."

"Zevciniz beyefendi, lütfen bizi bir ziyafete davet etti. Böyle bir teklifi reddetmek hem kendi iffetimizden, hem de beyinizin hüsnü niyet ve terbiyesinden şüphe göstermektir."

Deli olmak: 1) Çok sevmek*;* 2) Çok sinirlenmek; 3) Delirmek.

deli ol-

urlar / 072/14

"–Çok güzelsin. Seni içim pek sevdi? Ben kadınlığımla bayıldım. Erkekler kim bilir senin için nasıl deli olurlar?"

Ders almak: 1) Bir konu üzerinde bir öğrenci yetkili bir kimseden bilgi edinmek; 2) *mec.* Bir olaydan deneyim kazanmak, ibret almak.

dersini al-

mışsın / 014/06

"–İzzet, sen dersini almışsın... Ben de senin gibi beyin çanağını yalasam, belki bütün günahlarını sevap gibi görürüm... İdarehanenize karı kapatmanız, bana karşıdan çirkin görünüyor."

Dert çekmek: Sıkıntıya katlanmak. Metinde bu anlamda kullanılmış, ancak başvurduğumuz sözlüklerde rastlamadık.

dert çek-

iyor / 016/01

"–Sizin kocakarı yine mi hastalandı? Bu kadar zamandır dert çekiyor da hâlâ ölmediğine taaccüp ediyorum..."

Dibinden kavramak: Meseleyi tamamıyla anlamak manasında kullanılmış metinde, sözlüklerde yok bu anlamı.

dibinden kavra-

yamadığınız / 005/01

"–Budala aptallar, dibinden kavrayamadığınız bir maslahata gülmeyiniz… Ben bir laftır edoorsam sözün özü nereden aktığını bilirim."

Dile gelmek: 1) Dile düşmek; 2) Konuşma kudreti, yeteneği, olmayan varlık konuşmak, dillenmek, lisana gelmek.

dile gel-

di / 259/11

"Heykel, nasıhane, metin bir tavır ile başını kaldırarak dile geldi:"

Dilgir etmek: İncitmek, kırmak.

dilgir et-

tim / 150/08

"–Affedersiniz hanımefendiler, samimi lakırdılarımla, galiba sizi dilgir ettim. Sizi pek dost ve adeta akraba bildiğim için düşündüklerimi açık söyledim."

Dili tutulmak: Sevinç, korku, şaşkınlık vb. sebeplerle birdenbire söz söyleyemez olmak.

dili tutul-

ur / 204/08

"İmamla muhtarlara bir tabak tatlı yedirdikten sonra, zevcemle el ele tutuşup hazır odalarımızdan birine girivereceğiz. Oldubitti, vesselam. O zaman Jale Hanım'ın da dili tutulur; başkalarının da sesleri kesilir."

Diş bilemek: Kötülük yapmak için fırsat beklemek, hıncını gösterir bir durum almak.

diş bile-

yen / 125/08

"Gafil Türkler, bilahare kendilerini sokacak yılanları koyunlarında beslerler. Bir gazinodan, otelden, lokantadan, eğlence mahalinden içeri girdikleri zaman paralarını, bize diş bileyen hangi düşman kasalarına attıklarını, zaten kendilerine yetişmeyen servetleriyle hangi hain vücutları beslediklerini düşünmezler..."

Dişini sıkmak: Darlığa, sıkıntıya dayanmak, katlanmak.

dişlerini sık-

maya / 255/05

"Jale, zevcinden gördüğü kayıtsızlıkları, soğuk muameleleri, hatta bazı bazı hakaretleri aynı mukabele ile ödüyor; talak serhadlerinde dolaşıyorlar; fakat Sema'yı kendilerine güldürmemek için bir müddet daha dişlerini sıkmaya uğraşıyorlar."

Deli divane olmak: Aşırı derecede ilgi göstermek.

divane ol-

acağım / 003/11

"Hangi mahkemeden dava edeyim? Adalet kâtibine gideyim? Sulh hükemasına derdimi boşaltayım? Ka divane olacağım. Ben de bilmiyorum ki ne edeyim?"

Dizlerinin bağı çözülmek: Korkudan ayakta duramayacak duruma gelmek.

dizlerimin bağı çözül-

dü / 046/02

"Ay dizlerimin bağı çözüldü. Fena oldum. Nereye gittiler menhuslar, nereye?"

Dokuz köyden kovulmuş: Geçimsizliği veya başka davranışları yüzünden birçok yerden atılmış.

dokuz köyden kovul-

/ 018/12

"Doğruyu söyle; dokuz köyden kovul... Böyle muazzam, mühim meselelere var kuvvetleriyle en kestirme doğru kapıdan hücum edemezler."

Dolup taşmak: 1) Gereğinden çok olmak, gereğinden çok kaplamak; 2) Çok kalabalık olmak.

doldu taş-

tı / 048/16

"Sekiz okka yemiş yedin yumurcak. A elbette... Miden, karnın doldu, taştı..."

Dost tutmak: Erkek veya kadın evlilik dışı ilişki kurmak.

dost tutul-

ayım / 001/15

"–Ah madam, bende o talih vardır ki sana dost tutulayım?"

Dönüp dolaşmak: 1) Uzun süre gezmek; 2) *mec.* Arayış içinde olmak, her çareye başvurmak.

döndü dolaş-

tı / 069/02, 183/01

"Flora kendi vatanında döndü dolaştı; lakin gözü hep Türk ilinde kalmıştı, İstanbul'a dönmek için çıldırıyordu."

"Kadını takipten vazgeçti. Fakat döndü, dolaştı, bu küçük vaka aklından hiç çıkmıyordu."

Dört dönmek: 1) Telaşla çare aramak; 2) Bir iş yapmak için telaşla sağa sola koşmak.

dört dön-

er / 007/12

"Bir hafta geceli gündüzlü hovardalıktan sonra mangal altına bitap düşen mart kızgını kediler gibi oğlunun fahişe koynunda didim didim didinip geldiğinden haberi olmayan ihtiyar anası, telaşla İzzet'inin başında dört döner:"

Dumanı tepesinden çıkmak: 1) Bir acının ateşiyle yanıp tutuşmak; 2) Çok öfkelenmek.

dumanı tepesinden çık-

ıyordu / 112/01

"ÂSIME: İş pırnal torluğu gibi için için yanıyor, dumanı tepesinden çıkıyordu."

El ayak çekilmek: Ortalıkta hiç kimse kalmamak, ıssızlaşıp sessizleşmek.

el ayak çekil-

dikten / 183/08

"Her yandan el ayak çekildikten sonra, korucukta kol kola geziniyorlar; yaprakların sakfı altında yan yana oturarak uzun hasbihaller yapıyorlar, izdivaç meselesinin içtimai ledünniyatı, nazik şartları, kadın erkek her iki tarafa terettüb eden mühim vazifeleri hakkında ince muhakemeler yürütüyorlardı."

Elde etmek: 1) Bir şeye sahip olmak; 2) Bir kimseyi kendi hizmetine almak veya kendinden yana çekmek.

elde et-

emeyenlerdir / 014/06

mek / 016/02

"Kadın çok; fakat size layığını elde etmek zor… Piyasa görmüş olmayacak, hâl ve tavrı fahişe kokmayacak..."

"Beyi ayıplayanlar öyle fırsatları elde edemeyenlerdir."

Ele geçmek: 1) Yakalanmak; 2) Edinilmek.

ele geç-

mez / 230/22

"Vakit yok. Fırsatı kaçırmayalım... Bir daha ele geçmez."

Emanete hıyanet: İyi niyeti kötüye kullanma.

emanete hıyanet

ini / 067/05

"Güzel Flora'yı nefsi devletine hasretmek etmek için avuç doluları lira saçarken, genç yaverin sadakat ve hüsnü niyetine mevdu bir emanete hıyanetini affedemedi. Göğsünden kordonlarını alarak onu rütbei haliyesiyle taşra taburlarından birine gönderdi."

Emeği geçmek: Bir şeyin ortaya çıkması için çalışmış olmak.

emeğin geç-

meden / 033/13

"–Hanım, sabahleyin buraya adımını atar atmaz, daha hiçbir emeğin geçmeden, ne çabuk hak davasına kalkışıyorsun?"

Emin olmak: İnanmak, güvenmek.

emin ol-

/ 086/14, 190/04, 201/23, 222/02, 225/01

anlara / 136/08

duktan / 174/25

unuz / 071/10, 129/08, 167/17, 174/24, 174/26

"Hangi odadalar? Emin olunuz ki bu, iskambil ile bulunmaz."

"–Emin ol kızım, senin sükûtun bile bize sefa veriyor. Bir parça şaklasan kim bilir ne olacağız?"

“Şimdi yapılacak tahkikatla ne olduğunu, ben de sizinle beraber öğreneceğim. Sözlerimizden emin olunuz.”

“Her gün önlerine birkaç kap sıcak yemek konacağından emin olanlara, dâhili havadisler sırasında okunan intihar vakaları, iştihalarını kaçıracak derecede teessür vermez...”

“–Emin olunuz, zaten uyumuyorum; sabahı etmek için okuduğum kitapların sayfaları bana o kadar manasız, tatsız geliyor ki müelliflerine şükrana bedel, tan ediyorum.”

“–Artık alıştınız; ikinci defa bayılmazsınız. Lakin emin olunuz, vakanın tekerrürüne imkân yoktur.”

“–Her vakada imdadıma yetişeceğinize emin olduktan sonra niçin bayılayım?”

“–Emin olunuz, burada bir yaprak kımıldasa ben duyarım.”

“–Ben de muhabbetine aynı şiddetle mukabele ettim... Emin ol gönlüm sevdanla doludur.”

“Fakat emin ol Sema, babayiğit bir askeri de şimdi ağlatırsın. Sana karşı yüreğim işte o kadar yufkadır.”

“Emin ol ki, seni görmeden uzakta geçirdiğim o meşum gece, senin burada çektiğinden ziyade bana ızdırap verdi.”

“–Yok, Muhlis, yok... Emin ol, müsterih ol yok...”

Esmayı üstüne sıçratmak: Davranışlarıyla belayı üstüne çekmek.

esmayı üstüne sıçrat-

ırsın / 026/23

"Çenesine de kavi şey ha... Öyle uluorta savayım deme; esmayı üstüne sıçratırsın..."

Et can tutmamak (tutamamak): Bir türlü şişmanlayamamak.

et can tut-

muyor / 107/05

"Güzellik bizim karıya veda ediyor. Hırçınlıktan her gün takır takır biraz daha kuruyor. Et can tutmuyor ki..."

Ettiğini bulmak (veya çekmek): Yaptığı kötü davranışın karşılığını görmek.

ettiğini bul-

ur / 044/11

"–Doğru, doğru... O kadın veliye gibidir. Ona fenalık eden en sonunda ettiğini bulur..."

Evirip çevirmek: İyice, istediği gibi, adamakıllı gözden geçirmek.

evirip çevir-

erek / 053/03, 150/05, 181/11

"Dolaptan kocasına ait küçük, şık bir tabanca çıkarır; elinde evirip çevirirek:"

"Jale Hanım, Sema Hanım'ın ördüğü işin sepetten bir ucunu eline aldı; dikkatle evirip çevirerek baktıktan sonra:"

"Şimdi Sema Hanım, elindeki bu acayip kartı evirip çevirerek düşünmeye başladı:"

Eziyet vermek: Zahmet çektirmek.

eziyet ver-

me / 002/12

"–Oğlum, kız hastadır. Çok eziyet verme... Ben onu biraz tımara, meramete koyacağım..."

Fal açmak (veya bakmak): Bakla, su, iskambil vb.ne bakarak gelecekte olacak şeyleri anlamaya çalışmak.

fal aç-

ardım / 071/09

maya / 071/10

"–Evet... evet... Akla her ihtimal gelebilir. Yanımda iskambillerim olaydı şimdi bir fal açardım..."

"–Ah kadınım, fal açmaya vakit yok. Haydi, her ihtimali kendi lehimize yürüterek beyin mahud karılarla beraber burada bulunduğunu farz edelim."

Falso yapmak veya etmek: Yanlış davranışta bulunmak.

falso yap-

arsak / 102/09

falso et-

memek / 029/12

"Niçin beceremeyecekmişiz? Falso yaparsak hocamız burada değil mi?"

"İzzet, görünüşte bir falso etmemek için, mevcut kadınların hüviyetlerini hep birer birer zaptettikten sonra, yine beyefendinin yanına girdi."

Fark etmek:1) Görmek, seçmek; 2) Anlamak, sezmek; 3) Değişmek, başkalaşmak; 4) Ayırt etmek.

fark et-

emedi / 038/03, 074/01

emeyecek / 056/08, 222/01

erdi / 067/02

memiş / 172/09

miyor / 257/11

ti / 073/08, 156/05, 166/02

"Semih Âtıf Bey, kâtibelerini Madam Savaro'ya uçururken, arkalarından, açılmış iki tehlikeli gözün takibini fark edemedi…"

"–Sus hanımefendiciğim sus! Yarı belimden aşağısı o kadar rutubetlendi ki bu küstahlığı eden ben miyim; yoksa çocuk mu, fark edemeyecek bir hale geldim..."

“Zatı asafaneleri, yarım sütun gazeteyi sükûtsuz okuyamazdı; fakat jurnal lisanının sıdka, kizbe delaletini çabuk fark ederdi.”

“Bu tatlı süzgün sırıtıştaki istirham ve istifhamı pek fark edemedi. Onun bu zühulü karşısında hizmetçi cesaretlenerek sordu:”

“Gece olmaya idi Muhlis’in bu son istifhamı ne acı bir tebessümle söylediğini Sema görürdü. Fakat masum kız, bir şey fark edemeyerek:”

“Lakırdıları seçmeye uğraştı. Türkçe konuşulduğunu fark etti; fakat bu alkışlar, kahkahalar nedir?”

“Ve sonra yine tekerrür eden bu ziya oyunları içinde bu iki gölgenin, iri iki insan gövdesi olduğunu vazıhan fark etti.”

“Bulutların her tarafa serdikleri nim kesafete gözleri alışan Sema Hanım, beklediği hayalin korudan çıktığını fark etti...”

“Ayın güneşe vekâlet ettiği bu yarı gündüz gecede, şimdiye kadar hiç fark etmemiş olduğu derin hülyalı bir şiir okuyordu.”

“Ondan gittikçe nefret ediyordu, fakat Jale’nin hangi erkeğin vücuduna temastan daha ziyade ateşlendiğini karşıdan fark etmiyor da değildi.”

Fark olunmak: 1) Seçilip ayırt edilmek; 2) Anlaşılmak; 3) Sezilmek.

fark olun-

amadı / 191/01, 259/03

amıyor / 258/08

mayan / 175/11

muştu / 179/05

“Bu ihtiyatsızlık muhatapta fark olunmayan bir pembelikle Sema Hanım’ın yüzünü hararetlendirdi; fakat Muhlis’i çok sevindirdi.”

“Bu bekleme yerlerinde, sıcak bir günde, iki yudum soğuk su içmek için kalın peçesini az sıyırınca fevkalade güzelliği, gençliği birkaç dikkatli göz tarafından derhal fark olunmuştu.”

“Bu ismin telaffuzunda Sema birdenbire sarardı; lakin gittikçe donuklaşan mehtabın altında, teessürünün şiddetinden rengine arız olan bu tagayyür pek fark olunamadı.”

“Oh, geçmiş ömürlerle rüyalar o kadar birbirlerine karışıyorlar ki hangisi gerçek, hangisi yalan, hangisi hakikat, hangisi hayal fark olunamıyor.”

“Sema'nın siyah elbisesi içinde yüzü, soluk bir ayva gibi sarardı; fakat bu tagayyür gecenin mehtaplı örtüsü altında pek fark olunamadı.”

Farkına varmak: Gözüne çarpmak, fark etmek, anlamak.

farkına var-

dı / 169/02

maması / 226/07

“Cambaz gibi adımlarını tartarak elde terazi ile yürümek lazım gelen bu ilk nazik anlarda kendinin doludizgin gittiğinin farkına vardı.”

“Yalnız Sema’nın bu savsaklanmanın farkına varmaması için uğraşıyordu.”

Farz etmek: Varsaymak. / **Farz edilmek:** Varsayılmak.

farz et-

elim / 017/07, 071/10, 081/01

erek / 108/07

ersin / 220/06

iniz / 120/08, 149/04

mekle / 106/17

farz edil-

se / 080/17

“–Haydi, farz edelim ki böyle bir pırlanta avladın... Bunu ne yapacaksın? Kravat iğnesi mi, yüzük taşı mı?”

“–Ah kadınım, fal açmaya vakit yok. Haydi, her ihtimali kendi lehimize yürüterek beyin mahud karılarla beraber burada bulunduğunu farz edelim.”

“Öyle olduğu farz edilse bile, ondan yalnız başınıza iken korkmalısınız.”

“İnanmam ya, haydi farz edelim ki rakı sizin evinize hiç girmemiş olsun.”

“İşte, şu paravananın arkasını yük farz etmekle iş olur biter.”

“SALİM: Birader niçin karını böyle ölmüş farz ederek meyus oluyorsun?”

“–Hanımefendi, farz ediniz ki bu bir zehirdir. Katil semler, erkeği de kadını da aynı tesir ile öldürür.”

“–Bunda meraka değer ne var? Ne farz ederseniz ediniz. Bu zamanda ücretle harice iş yapan paşa kızı yalnız ben değilim...”

“–Sema, azıcık gözükmesem, hemen gelmeyeceğimi farz edersin... Ne için bana itimadın bu kadar bozuk?”

Feda etmek: Kymak, gözden çıkarmak.

feda et-

eceğim / 047/01

eceklerdi / 176/11

er / 046/04, 046/14

ip / 171/11

iver / 178/07

mek / 079/04, 167/ 04

meye / 046/05

meyiniz / 252/08

“–Aman Allahım, bedbaht hanımefendi bu rezaleti duysa onları şimdi bulundukları yerde bastırmak için bütün servetini feda eder...”

"–Bütün servetini feda etmeye lüzum yok. Beş on lira otomobil parasıyla ben onları şimdi saklandıkları mahalde kapana tutulmuş gibi bastırırım."

"Köpeksiz köyde çomaksız oynuyor... Kocasını böyle bir halde yakalamak için, ne dedim sana kadınım, varını yoğunu feda eder vallah."

"–Bugün de başka mühim işlerim var; ama hanımefendinin hatırı için her şeyi feda edeceğim; haydi, sağımıza solumuza dikkat ederek Eminönü'ne doğru yürüyelim..."

"Ayağa gelmiş bu yoldaki bir kısmeti bilmem ne gibi içtimai mahzurlara, her asırda değişen ahlakı prensiplere feda etmek, daha doğrusu kollar arasına düşen âlâ bir avı, onun ileride bir sahibi meşruu çıkacağı düşüncesiyle müstakbel bir talibe, yani diğer bir erkeğe terk etmek, belahatlerin büyüğü idi."

"–Bizim için gecenin tatlı uykularını feda ettiğinizi gördükçe, mahcubiyetimin vardığı dereceyi bilseniz..."

"–Bu, bizim hakkımızda fazla bir lütufkârlık değil midir? Gece uykularını feda edip de niçin evimizi bekliyor?"

"–Bu, bizim hakkımızda fazla bir lütufkârlık değil midir? Gece uykularını feda edip de niçin evimizi bekliyor?"

"Yapılacak düğün için eski servetten bakiye ellerindeki birkaç kırıntıyı da feda edeceklerdi; fakat yine para yetişmiyordu."

"–Ayaklarını öpeyim anneciğim. Müşkilat üzerine müşkilat çıkarma... Oğlunun saadeti uğruna bu eski adetleri feda ediver..."

“‘Çabuk açıldım. Çok kokladılar soldum. Hemşireciğim, her gün uzanan dudağın iştihasına, taravetinizi feda etmeyiniz. Gonca kalmanın sırrı budur...”

Feryat etmek: 1) Yüksek sesle haykırmak 2) *mec.* Büyük bir yokluk, zarar ve sıkıntı içinde bulunmak.

feryat et-

erek / 189/13

seler / 188/06

“Ey çarh tevakkuf et zaman ver diye ne kadar feryat etseler, bu nihayetsiz uçurumun içinde birbirini kovalayan dünyaları durduramazlar...”

“–Ah, istiyorum ki senin ruhun da ebedi bir aşkı vefa ihtiyacıyla yansın. Sen de benim gibi aynı şeyden şikâyetle, feryat ederek kollarımın arasına düşesin.”

Feryat koparmak: Yüksek sesle bağırmak, haykırmak.

feryat kopar-

arak / 062/19

dı / 157/08

feryadı kop-

ar / 235/06

“Kadın, birbiri ardınca birkaç feryat koparark kapıyı gümbedek örttü, kaçtı...”

“Sema, bu yırtıcı pençelerin arasına düşerken, şişip inen ciğerlerinin bütün kuvvetiyle

bir sayha, merhametsiz siyah gecenin boşluğundan istimdaden acı bir feryat kopardı."

"Arkasından Sema'nın şu feryadı kopar:"

Feveran etmek: birdenbire öfkelenmek, köpürmek, parlamak.

feveran ed-

iyor / 195/17

"Senin yüreğinde bir fitne volkanı feveran ediyor Jale Hanım. Artık niçin saklayayım?"

Fırsatı ganimet bilmek: Çıkan fırsattan en iyi biçimde yararlanmak.

fırsatı ganimetten bil-

erek / 007/08

"İzzet Saim, fırsatı ganimetten bilerek hemen giyinir, Annik'in eline iki üç kirli kâğıt sıkıştırıp onu bol buse ve iltifata boğduktan sonra haneden sıvışır..."

Firar etmek: Kaçmak.

firar ed-

en / 164/03

"Yaralı sarik nakil sırasında teslimi ruh etti. Firar eden diğer yaralıdan bir nam ve nişane bulunamadı."

Foyası meydana (veya ortaya) çıkmak: Bir olay dolayısıyla bir kimsenin kötü niteliği ortaya çıkmak.

foyasını meydana çık-

armış / 068/12

foyaları meydana çık-

acağını / 199/01

"Bu suretle kontra giderek hem hükümetin foyasını meydana çıkarmış, hem birtakım masum Türk gençlerinin felaketlerine sebep olmuş, hem de getirttikleri gazete, risale ve kitapları hakiki kıymetlerinin on misli fazlasına satarak birçok paralar kazanmış olurlardı."

"Bütün yalanların, birkaç güne kadar değil; birkaç saate kadar foyaları meydana çıkacağını göreceksin. Hele akşama kadar dişini sık..."

Galebe çalmak (etmek): Yenmek, mağlup etmek.

galebe ed-

er / 007/11

iyor / 018/08

"Zihni bu kuruntu ile güreşe güreşe İstanbul'da Yusufpaşa'daki hanesine kapağı atar, yatağa yatar; yorgunluk her endişesine galebe eder."

"–Her şeyde tabiat galebe ediyor. Galiba bu meselede de, nihayet öyle olacak..."

Galip gelmek (çıkmak): Yenmek, üstün gelmek.

galip gel-

ecek / 175/04

galip çık-

an / 008/16

"Tavlayı açarlar; çat çut iki saat oynarlar. İş, kim verdiye kalır. Nihayet galip çıkan Ali Fikri, gümbedek tavlayı kapayarak:"

"–Bu vazifeme galip gelecek, bundan daha yüksek ve mübremini tasavvur edemiyorum."

Geri dönmek: Geldiği yere gitmek.

geri dön-

dü / 078/01, 217/05

düler / 222/11

elim / 222/08

erek / 020/18

"Hizmetçi kadın kapıya doğru iki adım yürüdükten sonra, geri dönerek:"

"Kendini göstermeden hemen geri döndü. Banyoya girer girmez hanımefendi sinirli sinirli sordu:"

"Yüz defa bunu düşündü ve yine geri döndü."

"–Üzüntüden kesiliyorum. Geri dönelim..."

"Geri döndüler. Yine sustular. Her ikisi de sözleriyle birbirini ikna edememişlerdi. Sema, hiçbir şey saklamamaya söz vermişti."

Geri kalmak: 1) Arkada kalmak; 2) Gecikmek; 3) Çağdaşlarının ve yaşıtlarının düzeyine gelememek veya düzeyinde olmamak.

geri kal-

an / 249/06

dı / 036/06

mış / 120/08

mışızdır / 082/08

"Bu şayanı hayret seri terrakkide kadının arkasında koşamadı, geri kaldı. Eğer şu saatte medeniyet sahasında kadınlarımızın adım atmaya cüret gösteremedikleri basamaklar varsa yine buna mani olan erkektir."

"Dikkat ediniz, cemiyet içinde hep kadınların erkeklere karışarak hür bir faaliyetle çalışmaları icap eden hususlarda geri kalmışızdır..."

"Geri kalmış, körleşmiş zihninizin bu eski telakkilerini değiştiriniz."

"O büyük gizli kuvvetin tesellibahş sırrına ermek için dağ başı uzletgahlarına çekilmeye lüzum görmüyordu. Geri kalan düğün için toplanmış para vardı."

Gır geçmek: 1) Bol bol konuşmak, çene çalmak. 2) Dikkat etmemek, aklı başka yerde olmak.

gır geç-

eriz / 013/05

"–Tatlı gır geçeriz..."

Göbeği çatlamak: Birçok güçlüğü yenmek için çok uğraşmak.

göbeğim çatla-

dı / 051/02

"–Kardeş müjde... Pazarlık ettim. Herif bizi beyefendinin gittiği yere götürecek. Lakin yüz liraya razı edinceye kadar göbeğim çatladı..."

Göbek atmak: 1) Karnını hareket ettirerek oynamak; 2) *mec.* Çok sevinmek.

göbek at-

mak / 256/04

mayı / 256/05

tı / 108/16

göbek atabil-

iyor / 073/10

"Hüsnü hat, imla, kitabet, daktilografi bilmek kaç para eder? Kafanı dumanlayıp da beylerin, efendilerin karşılarında göbek atabiliyor musun? İşte o zaman düdüğü çaldın..."

"Ev, çatısından temeline kadar zangır zangır göbek attı. Ne çarpılmadık kapı kaldı, ne bozulmadık kilit."

"Bizim eski alaturka oyunlar; Selanik, kahpe Selanik havası yahut çiftetelli ile orta yerde tek başına göbek atmak... aman yarabbi... ne maskaralık!"

"Mesela bizde de bir oyun üstadı çıkıp da alafranga danslar gibi, göbek atmayı, erkek, kadın birbirine rampa olmuş iki vücuda tatbik ede idi, bu oyunun lezzet ve şöhreti dünyayı tutardı."

Göğüs geçirmek: Üzülerek derinden soluk almak.

göğüs geçir-

erek / 072/17

mesini / 142/23

"İki defa derince göğüs geçirerek kalbinde erkek vahşetiyle açılmış bir yara işlediğini anlattı."

"İhtiyar uşak, derin bir göğüs geçirmesini içine sindirerek:"

Göğüs (veya göğsünü) germek: Bir güçlüğe karşı koymak, dayanmak.

göğüs ger-

iyorsun / 196/17

"–Bu Muhlis Bey vakasına gelinceye kadar, senin iffetin hakkında hiçbir çarpık söz söylenmemişken, neden şimdi en fena lakırdılara bir roman, tiyatro kahramanı gibi göğüs geriyorsun Sema?"

Gölgede bırakmak: Ondan daha üstün bir düzeye yükselmek, ondan çok daha başarılı olmak.

gölgede bırak-

ıyorlar / 012/03

“–Hacı’da o yeni liralar, Tosun’da bu ahlak varken, ne söylesen para etmez... İş yine tıkırında gider. Ahlakı bozuk ihtiyarlar, böyle iptilalarda gençliği gölgede bırakıyorlar...”

Gönlünü etmek (veya yapmak): Birini razı ve hoşnut etmek.

gönlünü et-

/ 015/02

meye / 076/09

“Sana dedim; askın yok, baskın yok. Karının gönlünü et, istediğin yere götür, eğlen...”

“Ben rüşvetle kapı muhafızının gönlünü etmeye gidiyorum. İnşallah şimdi size iyi bir haber ile gelirim.”

Gönlü çekmek: İstemek, arzulamak, canı çekmek, içi çekmek.

gönülleri çek-

iyordu / 085/03

“Vehbiye Şevket’in kumral kâkülleri her baş hareketinde hariri bir buket gibi dağılıp toplanıyor; dolgun, haşmetli o kraliçe gerdanı, o enfes göğsü bir mermer sanem gibi bakan gözlere tab ve fer veriyor, gönülleri çekiyordu.”

Göresi (veya göreceği) gelmek: Görmek isteğini duymak, özlemle görmek istemek, özlemek.

göreceği gel-

di / 148/16

mişti / 219/04

"–Kardeşim Sema, azıcık yüzüme bak, göreyim seni. Vallah göreceğim geldi."

"Hem bir gece içinde Muhlis'i ne kadar göreceği gelmişti; Allahım, ne kadar!"

Göz etmek: Gözle işaret etmek.

göz et-

mesin / 044/16

"–İşte o oğlan buradan en genç, en güzel, en oynak şırfıntıları seçti seçti, içeri götürdü. Bir iki defa sırıtarak çağırmak için bana da çapkın çapkın göz etmesin mi?"

Göz göze gelmek: Her iki tarafın bakışları karşılaşmak.

göz göze gel-

di / 073/11, 208/14

diler / 091/05

ince / 118/19

"Hüsniye, merdivenden üst kata çıkılınca, balkonlu odanın ne tarafa düşeceğini güzelce tahminledikten sonra pencereden çekildi. Odadaki hizmetçi ile göz göze geldi."

"Mürvet'in boğazından aşağı akıtma ameliyesini yapan operatörler başlarını, açılan kapıya çevirince bu yalı kazığı kara kuru, uzun karı ile göz göze geldiler."

“Hanımefendi odaya girip de erkek dişi bu muhib sanatkârların kalabalığı arasında araştırdığı kocasıyla göz göze gelince, her bağırışında halecandan biraz daha tıkanan sesiyle, tahkiren onun üzerine üç defa, “Tu... tu... tu... Hayâsız!” salyasını serptikten sonra, büsbütün kesilerek, eline geçirdiği ilk iskemlenin üzerine yığılır.”

“Muhlis, merakını bir ayak evvel halletmek için, basamakları ikişer atlayarak yukarı fırladı; Sofada Sema’nın validesiyle göz göze geldi.”

Göz gezdirmek: 1) Derinlemesine incelemeden okumak; 2) Bir yeri, bir şeyi çabucak incelemek.

göz gezdir-

di / 181/08

diler / 123/3

dim / 218/13

erek /112/09, 193/20

irken /160/5

“ÂSIME: (Yine etrafa göz gezdirerek) Öldükleri katiyetle muhakkak değil de; bir taraftan çıka gelirlerse diye korkuyorum...”

“Onlar da bu boğuşmaya katışarak ısıracaklardı. Kimi? Arbedeye şöyle bir göz gezdirdiler.”

“Ağır bir “kâbus”tan hakikat âlemine geçmeye uğraşanlar gibi ürkek, müteredditnazarlarıyla etrafına göz gezdirirken Muhlis’i gördü.”

“Sema Hanım, karta göz gezdirdi. Güzel bir istif ve talikle yazılı “Nurullah Şahab” ismini okudu...”

“Jale biraz sükûttan sonra, ana kızın yüzlerine manalı manalı göz gezdirerek:”

“Muhlis’i içeri sokmazdan evvel ben odaya göz gezdirdim. Öyle utanıp kızaracak, yerlere geçecek döküntü, saçıntı yoktu.”

Göz kamaştırmak: *mecaz* Bir niteliğiyle hayran bırakmak.

göz kamaştır-

ıcı / 260/16

“Vaktiyle gözlerim körmüş; billur kalbini seçememişim. Şimdi onun elmas şeffafiyetini, bütün göz kamaştırıcı iltimalarıyla görüyorum...”

Göz koymak: Bir kimseyi veya bir şeyi ele geçirmeyi istemek.

göz koy-

dun / 004/04

“–Karnaksi... Ona da çarçabuk göz koydun?”

Göz yummak: 1) Görmezlikten gelmek, hoş görmek, bağışlamak; 2) Umudunu kesmek, umutsuzluğa düşmek.

göz yum-

arak / 137/01

uyor / 236/03

göz yumabil-

irdi / 217/09

göz mü yum-

sunlar / 019/03

"Her ay taayyüşlerine kâfi para kazananlar, hiç kazanamayanların yürekleri sızlatacak ızdıraplarına göz yumarak; etrafı kasıp kavurup daha ziyade çırpmaya bakıyorlar."

"Servet Hanım gibi asaletiyle, eski terbiyesiyle, adetperestliğiyle iftihar eden bir kadın, kızının böyle bir hareketine nasıl göz yumabilirdi? Saik ne idi? Para mı?"

"Muhlis'in şaşıracağı farz olunsun... fakat Sema'nın vereceği açık, muhık teminata inanmamasını, bu ayan hakikate göz yummasını akıl kabul edebilir miydi?"

"Bu bedahete karşı göz yumuyor; çünkü tahkike, tetkike hacet bırakmadan, vaka kendi kendini söylüyor."

Göz önüne getirmek: Zihinde canlandırmak, tasarlamak.

göz önüne getir-

ince / 017/12

"–Evet, bunu inkâr edemem; lakin bu neticeyi göz önüne getirince, kimsenin evlenmemesi lazım gelir."

Gözden geçirmek: 1) Okumak; 2) Niteliğini anlamak için bir şeyin her yanına bakmak, incelemek, muayene etmek. 3) Araç, motor vb.nin çalışıp çalışmadığını incelemek, denemek, denetlemek.

gözden geçir-

dikten / 024/01

irken / 051/13

iyor / 154/03

"Bunlardan biri, medhali tavanından parkesine kadar çarpık bir bakışla gözden geçirdikten sonra:"

"Hüsniye, ortalığın bu intizamsızlığını gözden geçirirken Kâmile onu birinci katta bir odaya sokarak:"

"Delikleri, kovukları, bodrumları, izbe yerleri gözden geçiriyor. Köşkte hırsızlara kaptırmaktan korkulacak para yok, lakin birkaç parça temiz mücevherat, kıymetdar halı, pahalı elbiseleri, mutfak ve gümüş sofra takımları var..."

Gözlerinin karaları kaymak: Bayılmak sırasında gözünün akı çoğalmak.

gözlerinin karaları kay-

ar / 052/11

"Hanımefendi büsbütün sararır, süzülür, gözlerinin karaları kayar... Bayılıp düşmemek için koltuğun iki yanına yapışarak:"

Gözü kızmak: Gözü hiçbir şey görmeyecek ölçüde öfkelenmek.

gözü kız-

dığı / 059/04

göz kızdır-

acak / 053/02

“Kocası yetmişlik, karı otuzunda... Gözü kızdığı vakit kimseyi tanımaz. Ocak süpürücüyü, sakayı, bekçiyi içeriye alır...”

“Hizmetçi kadın, hanımına lokmanruhları koklata koklata, zavallının şakaklarını, bileklerini kolonyalar ile ovuştura ovuştura, vukuatı en halecanaver, en sinire dokunacak, en göz kızdıracak boyalar altında, dedikoducu dilinin bütün zehirlerini karıştırarak tasvir ede ede anlatır...”

Gözüne dizine dursun: Nankörlük eden birine 'Allah nankörlüğünün cezasını seni kör ve kötürüm ederek versin' anlamında söylenen bir ilenme sözü.

gözüne dizine dur-

ur / 041/05

“–Aaa, velinimetine karşı bu küfran! Vallah kör, kötürüm olursun Mansur! Yediğin ekmek gözüne dizine durur...”

Gözünü açmak: Uyanık ve olayların farkında olmak. Sözlüklerde bu anlamı yok. Metinde bu anlamda kullanmış.

gözünü aç-

ıyor / 049/10

sın / 014/05

“–Canım şimdi oraları lazım değil... Gözünü açıyor musun? Mühim bir iş var...”

“Yalnız aç kalmak felakettir. Herkes gözünü açsın, aldanmasın, çaldırmasın. Bu asır alıkları, beceriksizleri, tembelleri beslemez...”

Gözünü budaktan (daldan budaktan) esirgememek (sakınmamak): Tehlikelere aldırmamak, çok cesur ve atılgan olmak.

gözünü budaktan sakın-

mayan / 067/04

“Onların böyle harici hovardalıklarına mümkün olduğu kadar iğmazı ayn ederdi; lakin sevda savletlerinde gözünü budaktan sakınmayan ateşli bir gencin, temiz, kirli hangi kadınlarla temasa geldiği ve binaenaleyh; sirayetinden korkulan müthiş emrazdan velev beş dakikalık bir müddet için olsun, katiyetle masun kalacağı temin olunabilir mi?”

Gözü tutmak: Güvenmek, beğenmek.

gözünün tut-

tuğu / 026/21

“–Nasıl İzzet, dışarıdakilerin içinde gözünün tuttuğu var mı?”

Gücü gücü yetene: Haklılığa değil kaba kuvvete veya güce dayanılarak.

gücü gücü yet-

ene / 240/05

“Gücü gücü yetene bir kördövüşüdür gidiyor. Kimi aradığı vefayı, bazısı yaşamak için muhtaç olduğu ekmeği bulamadığından dolayı, kendi kendinin cellatlığını ederek, buradan daha iyi veya kötü olduğunu bilmediği bir âleme çekiliyor.”

Gücüne gitmek: Gönlü kırılmak, onuruna dokunmak.

gücüme git-

ti / 118/10

"BEDİHE: (Başını duvara dayayıp ağlayarak) Ah pek gücüme gitti... Bizim ölümümüzü duyunca matem edeceklerine hemen birbirinin aguşuna düşmüşler... Ne katı yüreklilik, ne hainlik..."

Gün ağarmak: Tan yeri aydınlanmak.

gün ağar-

ırken / 218/01

"Kız anasına, çehresinin ve sinirlerinin son derece bozukluğundan bir şey sezdirmemek için, köşkte kimse uyanmadan, gün ağarırken evine çekildi."

Gününü gün etmek: Hiçbir şeyi dert edinmeyip gününü hoş geçirmek.

gününü gün et-

mek / 107/17

"Yirmi iki liraya onu sattım. Gününü gün etmek için paraları getirdim, karımın avucuna koydum."

Gürültü koparmak: 1) Çok gürültü yapmak. 2) *mec.* Büyük etki uyandırmak.

gürültü kop-

uyor / 033/02

“Bize iki kâtibe daha lazım; fakat böyle olduğunu dışarıdaki hanımlara söylemiyoruz; çünkü gürültü kopuyor.”

Habbeyi kubbe yapmak: Önemsiz bir şeyi abartmak.

habbeyi kubbe yap-

ıyor / 101/05

“Mütehaccir bir âdem kesiliyor. Sonra birdenbire habbeyi kubbe yapıyor. Samimi bir sözü ters anlıyor... Şakayı hakaret sayıyor... Bir hiçten parlıyor.”

Haç çıkarmak: Hristiyanlar, sağ ellerini alın, karın, iki omuz başı ve göğüs hizasına götürerek haç biçiminde tapınma işaretini yapmak, istavroz çıkarmak.

haç çıkar-

arak / 128/22

“Hizmetçi kadın, haç çıkararak:”

Hafakana tutulmak: Yürek sıkıntısına tutulmak, bunalmak.

hafakana tutul-

mamak / 045/22

“–Hafakana tutulmamak mümkün değil? Söyle hanımcığım, hem söyle diye yalvarıyorum, hem dinlemeye utanıyorum... El gün kepazeleri...”

Hak etmek: 1) Bir emek karşılığı hakkı olan şeyi elde etmek, hak kazanmak; 2) Layık olduğu kötü karşılığı almak; 3) Bir başarı dolayısıyla ödüllendirilmek.

hak et-

erim / 001/17

tim / 011/14

"–Tecrübesine varabilirsin... Ben daima aldığım parayı son kuruşuna kadar hak ederim..."

"–Geç canım, yürü... İhtiyarın fikri başka imiş... Kendi ırzıma leke getirmeden lirayı hak ettim. Şimdi bir tek zanaatla geçinilmiyor..."

Hakkından gelmek: 1) Zor bir işi başarı ile sona erdirmek; 2) Yenmek, öç almak veya cezasını vermek.

hakkından gel-

elim / 052/13

"–Yok, hanımcığım, bayılmayınız... Metanet gösteriniz. Olan işlerin ben size daha elifini anlatmadım. Kendinizi tutunuz ki, bu sefer o azgının hakkından gelelim."

Halel gelmek: Bozulmak, zarara uğramak.

halel gel-

ir / 230/23

"–Deme Allah aşkına... Sevinçten şimdi şuuruma halel gelir."

Halt etmek: *teklifsiz konuşmada* Uygunsuz bir söz söylemek, uygunsuz davranmak, uygunsuz bir iş yapmak.

halt et-

me / 231/07

tiğimizi / 132/13

"–Ne halt ettiğimizi biz de bilmiyoruz..."

"–Halt etme ulan, bugün şansımız o kadar açık ki... Mansur Efendi de burada yok. İdarehanede bir ben... Bir o..."

Halvet olmak: Birisi veya birileriyle yalnız görüşmek amacıyla içeriye başkasını veya başkalarını almamak.

halvet ol-

dukları / 232/02

dular / 044/18

urdu / 066/07

"–Genç karıları içeri aldılar; kapıları sımsıkı kapadılar... Saatlerle halvet oldular… Bekleriz, bekleriz, çıkmazlar."

"İtalyan kızını, yüz bölüğe münkasım kendi kâşanesinin tenha bir köşesine getirterek halvet olurdu."

"–Ulan tarih okumadın mı, bilmiyor musun? Eski sultanlar halvet oldukları zaman, memnuiyet hilafında ortada dolaşanların kafalarını vurdururlarmış..."

Haram etmek: O şeyden umulan yarar ve rahatı tattırmamak.

haram ed-

en / 168/01

"Geceleri kendine tatlı uykuları haram eden, bu eski muhabbetin ateşi olsa gerekti. Hep bunları kendi üzerine almakta acele etmemek lazımdı."

Hasım kesilmek: Düşman olmak anlamında. Yararlandığımız sözlüklerde bu deyime rastlamadık.

hasım kesil-

irseniz / 240/02

"Bana ne kadar hasım kesilirseniz kesiliniz; Allah vermesin, sizi tahkir için bayağı bir kelime aramak aklıma gelmez; çünkü hakaret, onu eden terbiye düşkününün ruhundan, vicdanından, dimağından, benliğinden kopar."

Hasm-ı can kesilmek: Can düşmanı olmak anlamında. Yararlandığımız sözlüklerde bu deyime rastlamadık.

hasm-ı can kesil-

diği / 165/03

"Bir lokma ekmek için bütün insanların birbirine hasmı can kesildiği böyle bir zamanda, gecenin en sükûnetli karanlığında, muhteriz adımlarla bahçede dolaşanın bir dost olabilmesine ihtimal verebilmek, gülünç bir faraziye olmaz mıydı?"

Hava almak: 1) Açık havada gezmek; 2) Ferahlamak, açılmak, hoş vakit geçirmek.

hava al-

sın / 007/06

“Zavallı Annik iki gecedir döşekte pastırmaya döndü. Bırak ki o da biraz hava alsın... Ben sermayelerimi bir ana duygusuyla çalıştırtırım...”

Haz duymak: Hoşlanmak.

haz duy-

mayacağı / 115/12

“ÂSIME: Benimle içmekten bir haz duymayacağı için belki böyle söylüyordu.”

Her kafadan bir ses çıkmak: Bir konu üzerinde herkes rastgele konuşmak.

her kafadan bir ses çık-

tı / 045/19

“Her kafadan bir ses çıktı. Epey gürültü oldu. Fakat çare var mı?”

Hesabını görmek: 1) Alacağını verip ilişiğini kesmek; 2) Cezalandırmak; 3) Ücretini ödemek.

hesabını gör-

/ 003/02, 007/06

müş / 182/12

“Kızlarıma beğenmiyorsan hesabını gör, işine git... Onları elimi öpenlere çıkartırım. Hem de dört kat ürcetiyle...”

“Haydi, sen esvabını koy. Hesabını gör. Zavallı Annik iki gecedir döşekte pastırmaya

döndü."

"Yemeğini bitirmiş, hesabını görmüş, lokantadan çıkacağı sırada rast geldiği bir dostuyla konuşurken gözü dışarıdaki delikanlı ile kapalı kadına ilişti."

Hesap etmek: 1) Bir işin kazancıyla giderini karşılaştırarak bir sonuca varmak; 2) Düşünmek, tasarlamak.

hesap et-

en / 065/03

hesap edil-

miş / 065/03

"Bir padişahın sinni buluğundan, türbesine çekilip sırmalar, şallar altında yatıncaya kadar kaç kadınla nikâhsız evlendiği hiç hesap edilmiş midir? İşte zihinleri hayrete, vicdanları isyana düşürecek en ibret amiz bir istatistik... Acaba saray mutfağında kaç sülün kesildiğine kadar hesap eden Evliya Çelebi gibileri, neden bu pek meraklı meseleye dair birkaç söz yazmamışlar?"

Hık demiş (anasının veya babasının) burnundan düşmüş: 'Her durumuyla birine çok benziyor' anlamında kullanılan bir söz.

hık demiş burnundan düş-

müş / 097/27

"–Hık demiş burnundan düşmüş..."

Hikâye etmek: Ayrıntılarıyla anlatmak, söylemek.

hikâye edil-

ecek / 191/06

"Bu "Sonra anlatırım" sözü, işin içinde hikâye edilecek uzunca bir macera bulunduğunu ihsas ediyordu. Muhlis'le Jale'nin arasında bir macera..."

Hizmet etmek: 1) İş görmek, çalışmak; 2) *mec*. Birinin amaçlarının gerçekleşmesini sağlamak.

hizmet et-

sin / 081/22

"–İçmesin gözüm, anladık... İçenlere hizmet etsin..."

Hoşuna gitmek: Beğenmek.

hoşuma git-

en / 014/05

hoşuna git-

enlere / 067/06

"Hoşuma giden afetler olursa peşlerine düşüyorum. Onda beş, iş uyuyor..."

"İtalyan kızı, üzerine süzülen iştihalı gözlerin önünde, hoşuna gidenlere karşı kuyruk sallamaktan kendini pek mene muktedir bir mahlûk değildi."

Hurt olmak: Parçalanmak, kırılmak.

hurt ol-

muş / 107/11

"LÂMİ: Aman söyleme, söyleme... Deminden şurada hurt olmuş iki ceset de ben gördüm. Fenalık geldi, bakamadım."

Husule gelmek: Olmak, oluşmak, doğmak, çıkmak, meydana gelmek.

husule getir-

ecek / 227/03

diği / 017/11

"On iki sene süren bir karı kocalığın sinirlerde husule getirdiği aşıntıyı, gönüle doldurduğu doygunluğu, bıkkınlığı biliyor musun?"

"Bu memlekette muhit ne kadar tebeddül etse, kıyamet zelzelesi husule getirecek ve her şeyi altüst edecek bir inkılap vuku bulsa, maişet darlığından halk arasına kıran girse, eskiden beri aristokratik terbiye almış köhne kafaların değişmelerine ihtimal yok gibidir."

Hükmü parasına geçmek: Para ile dilediğini yapabilme gücünü kazanmak.

parana geçer hükm

ün / 058/08

"–Söylenme herif, parana geçer hükmün..."

"–Haydi defol kapının önünden... Sözün parana geçer..."

Hüküm vermek: 1) İyice düşündükten sonra bir karara varmak; 2) Bir suçluyu mahkûm etme.

hüküm ver-

iyorsun / 089/21

miş /221/22

hüküm veril-

mez / 200/01

"–Erkeklerin, yani bizim aleyhimizde böyle şiddetli bir hüküm veriyorsun. İçtikleri için şu iki hanımı da kötülükle, ahlaksızlıkla mı itham edeceksin?"

"Muhlis gelsin, bakalım, söyleyeceğini söylesin. Dinlemeden, canilerin aleyhlerinde bile hüküm verilmez..."

"Aleyhimde ağır bir hüküm vermiş olduğunu anlıyorum. Gönül meselelerinde gıyabi hüküm olamaz..."

Iğrıp çevirmek: Yalan dolanla bir şeyden yararlanmak.

ığrıp çevir-

mişti / 078/16

"Semih Âtıf Bey, harp zamanı fırka dalyanında birkaç mühim ığrıp çevirmişti. Onun bu yüklü vurgunlarını çekemeyen arkadaşları, şimdi şiddetle aleyhinde bulunuyorlar; artık onu hiçbir intihaba, hiçbir işe yanaştırmıyorlardı."

İbret almak: Ders almak.

ibret al-

/ 238/06

ınız / 045/08

“Dinleyiniz, ibret alınız yumurcaklar... Yarın, öbür gün siz de onun gibi hayâsız olacak değil misiniz? Ah hanımefendi, biçare kadın işitmesin; işitmesin, hop diye yüreğine iner... Mevtine sebep oluruz.”

“Zavallı Mürvet’ten ibret al. O pak tıynet kızcağız, üzerine sürtünen ellerin kirlerinden temizlenmek için vücudunu teneşire uzattı.”

İcat etmek: 1) İlk kez yeni bir şey yaratmak; 2) Bir şeyi gerçekmiş gibi göstermek.

icat ed-

erek / 112/11

“Kocam, benim evde bulunmadığım günleri kollardı. Bazen bir bahane icat ederek beni evden savardı.”

İçeriye dalmak: 1) Kapalı bir yere hızlıca girmek; 2) Bir yere izinsiz girmek.

içeriye dal-

arlar / 118/17

içeri dal-

dı / 039/02

dılar / 019/18

“Hanımefendi, Kâmile, iki çocuk; sürüye kurt saldırır gibi içeriye dalarlar.”

"Önde iki çocuk, arkada hizmetçi, gürültü ile içeri daldılar... Böyle terbiyesizce dalga gibi girişten Semih Bey'in çehresi bulandı."

"Ancak iki dakikalık bir zaman fasılasıyla, Hüsniye de içeri daldı. Mansur Efendi'nin odasında iri iri konuşuyorlardı."

İçi içine sığmamak: Telaş, sabırsızlık, coşkunluk göstermekten kendini alamamak.

içi içine sığ-

mayan / 096/02

"Zaten içi içine sığmayan hanımefendiyi merak alır. Bu kayıp kadının arkasından bir kolaçan yapması için Kâmile'yi gönderir."

İçin için işlemek: Acısı kendi içinde kalmak.

için için işle-

yen / 021/12

"Bütün ailelerin, için için işleyen samimi faciaları vardır. Bazı hane halklarının terbiyeleri derecesine göre bunlar örtülü kalır..."

İçini çekmek: İç çekmek.

içini çek-

e / 205/03

erek / 141/15, 167/13, 265/05

mek / 174/14

“Firuze içini çekerek:”

“Muhlis içini çekerek:”

“Muhlis, boş bulunarak derin derin içini çekmek istedi, fakat derhal kendini toplayarak göğsünün dalgalarını dağıtmaya uğraştı.”

“Eğilip eğilip, içini çeke çeke, mehtapta kızın pek solgun duran yüzüne bakıyordu.”

“Komşu kızlarından Bedriye, sarı saçlı, küçük bir fettan, içini çekerek:”

İdare etmek: Yönetmek, çekip çevirmek.

idare et-

/ 014/05

tikten / 254/01

“Karını iyi intihap ve idare et. Kızlarının, oğullarının terbiyelerine itina göster; keyfine bak...”

“İşçilerini idare ettikten sonra, kendine bir hayli kâr kalıyormuş. Bu işgüzar kız için, servetin yolunu tuttu, diyorlar...”

İflas etmek: 1) Bir kimse veya kuruluş için mahkeme kararıyla anaparasını yitirdiği açıklanmak, batmak; 2) *mec.* Düşünce, iddia, tez, kimse vb. yenilgiye uğramak, değeri düşmek.

iflas et-

tiklerini / 178/21

"Bizde, çiftliklerini, hanlarını satıp düğün yapan eski kibarların neden iflas ettiklerini şimdi anlıyorum..."

İfrit olmak: Çok kızmak, öfkelenmek.

ifrit ol-

ursun / 018/12

"Ben seni aldatmalıyım; sen beni aldatmalısın... Beni aldatmaya uğraşırken bana aldandığını hissedersen ifrit olursun."

İğfal etmek: 1) *esk.* Aldatmak, kandırmak, baştan çıkarmak; 2) Irzına geçmek, tecavüz etmek.

iğfal et-

ermiş /198/01

iyorum /198/05

mekle / 018/12

"İnsanlar daima riyakârlığı hakikate tercih ederler; eğri hareketlerde bulunarak doğru neticeler beklerler; her fert, kendi nefsini iğfal etmekle, ceman yekûn bütün insanlar birbirini aldatmakla hiçbir iş yoluna girmez."

"Muhlis, pek çok kızları baştan çıkarmış; hep izdivaç vaadiyle iğfal edermiş..."

"–Demek ki ben Muhlis'e iftira ve sizi de iğfal ediyorum?"

İki eli yanına gelmek: Ölmek.

iki elim yanıma gel-

ecek / 045/17

"–Hanım, iki elim yanıma gelecek, bir kelime yalanım yok... İş oldu bitti. Başka kâtibeye lüzum kalmadı; haydi dağılınız hanımlar, dedi..."

İlan vermek: Çeşitli basın yayın organlarıyla bir durumu duyurmak, açıklamak.

ilan ver-

di / 043/18

ilan veril-

ir / 040/17

"–Canım burası idarehanedir, her türlü iş olur. Gazetelere her türlü ilan verilir..."

"–Hanım, sizin Beyefendi, gazetelere bir ilan verdi. İstanbul'un ne kadar aşiftesi varsa sabahleyin buraya topladı..."

İleri gelmek: 1) Oluşmak, meydana gelmek; 2) Neden olmak; 3) Bağlı bulunmak.

ileri gel-

ir / 019/06

iyor / 111/23

iyordu / 217/09

me / 242/01

“En sade şeylerde üçümüzün fikri birbirine uymaz... Bu hal, ya çok bilmeden veya hiçbir şey bilmemeden ileri gelir...”

“ÂSIME: Estağfirullah, Bu, büyük itimat ve saffetiniz yüreğinizin temizliğinden ileri geliyor... Siz, üzerine hıyanet edilecek erkeklerden değilsiniz.”

“Fakat Sema’nın böyle her tarafı kilitli tutmak ihtiyatına riayeti, neden ileri geliyordu?”

“Hep bunlar, akıl zaafından, cehilden, tecrübesizlikten, terbiye noksanından ileri gelme zavallılıklardır.”

İleri varmak: İleri gitmek.

ileri var-

dı / 068/11

“Fil-vaki İtalyan fahişesi, gösterdiği yere daldırıp çıkarmadığı iş bırakmayarak, paşanın nüfuzunu sui istimalde pek ileri vardı.”

İltizam etmek: Keseneğe almak.

iltizam ed-

ersin / 018/04

“Karını seviyor musun? Ona göre bir felsefei izdivaç yürütürsün. Sevmiyor musun? O zaman meselenin zıttını müdafaa ve iltizam edersin.”

İmtihana çekmek: 1) Bilgisini ölçmek; 2) Denemek, sınamak.

imtihana çek-

tikleri / 025/03

"–En maruf imzalarla müzeyyen, musaddık vesaik; ilim ve irfanım işte buradadır. Ben buraya düzgünüme, allığıma güvenerek, fingirdemeye gelmedim. Hepimizi içeride imtihana çektikleri vakit görürsünüz..."

İnce eleyip (veya eğirip) sık dokumak: Bir şeyi bütün ayrıntılarıyla araştırmak, gözden veya elden geçirmek.

ince eleyip sık doku-

ma / 049/24

yor / 135/01

"–Canım şimdi aramızda polisin ne işi var? Bu kadar ince eleyip sık dokuma... Sualime cevap ver..."

İnim inim inlemek: Sürekli olarak inlemek, çok sıkıntıda olmak.

inim inim inle-

diği / 090/11

inim inim inli-

yor / 040/23

"Hanımefendi döşeklerde inim inim inliyor. Biçareyi diri diri mezara sokacaklar..."

"Hızır kadının gelip kapıyı dinlemesi, Mürvet'in ağzına zorla rakı döküldüğü ve

zavallıcık kızın içkili hoyrat ellerde inim inim inlediği zamana tesadüf etmişti."

İnsafa gelmek: Acımasız ve haksız tutumdan vazgeçmek.

insafa gel-

erek / 100/24

"Malik Tayyar, bu masuma baktı, baktı; nihayet insafa gelerek:"

İntikam almak: Öç almak.

intikam al-

/ 055/04, 133/04, 237/06, 255/01

maya / 099/01

intikamını al-

abiliyor / 138/04

mak / 053/03, 158/03, 165/02

"Hızır kadın, "Vakit gecikirse, tamam kızgın tavında intikam almak fırsatının kaçırılacağı" ihtimalini uzun edilelerle anlatarak hanımefendiyi derler toparlar."

"Merdivenlere saldırdılar. Bu küçük sürü ısırarak, tırnaklayarak intikam almaya, öldürmeye gidiyordu."

"Hanımefendi, doktorların önünde dişleriyle intikam almak faaliyetini tatil etti; fakat dilini tutamayarak, kocasının sözlerine karşı köpürdü."

"–Kapıyı kıran o genç, beni tanıdı; fakat vahşiyane bir intikam almak için kurdun ağzında

bıraktı gitti...”

“Bu asabi, bu mağrur, bu hodgam çocuktan intikam almak için o da fırsat bekliyordu...”

“Kocasının kolları arasında yabancı bir kadın görünce yaralanan izzeti nefsinin intikamını almak için söylenecek acı ve katil sözü, bir revolver namlusuyla ifade etmek lazım...”

“Mazlumen, suçsuz yere maktulen türlü cinayetlere kurban gidenlerden, adaleti beşeriye, binde kaçının intikamını alabiliyor zannedersiniz?”

“Vurulan hırsız aşağıda, fakat sağlam kalan diğeri mecruh arkadaşının intikamını almak için gözleri vahşetle yanarak Sema’nın baygın cesedi etrafında, ona pek ağır bir ceza düşünür bir behimiyyetle bakıyordu.”

“Vaka gecesi kaçan yaralı hırsız, ölen arkadaşının intikamını almak için gelmiş olmasın?”

İple çekmek: Sabırsızlıkla beklemek.

iple çek-

en / 172/04

iyor / 219/05

“Sema Hanım’ın kalbinde, o geceyi iple çeken bir istical vardı.”

“Muhlis de, garip bir hal içinde evinde çırpınıyor, Sema’dan kaçmak istiyor, fakat yine onunla görüşeceği dakikaları iple çekiyor.”

İş etmek: Aldatmak, birine beklemediği bir davranışta bulunarak onu zarara sokmak.

iş et-

meyesiniz / 001/20

"Vakitler acayip, siz de böyle bir iş etmeyesiniz? Beni meraka koymayınız. Çabuk cevap ediniz."

İş görmek: 1) İş yapmak; 2) İş yapmaya uygun olmak.

iş gör-

/ 050/19, 069/02

ecek / 025/07, 029/02

ecekmiş / 093/01

meye / 126/04

müyor / 004/07

ülebilir/ 068/10, 097/20

"–Öyle ya, şimdi kimse kimseye babasının hayrına iş görmüyor..."

"–Beyefendi, muhakkak bir iş görecek iseniz, benden başlamanız lazım gelir... Çünkü en evvel ben geldim. Bütün mevcut hanımlara nispetle kıdem sahibiyim."

"–Öyle olsun. Bu insaniyetkarane iş görmek için ben hissemden vazgeçiyorum... İleri doğru bakıp:"

"–İşte bunun sayesinde Türkiye'de her iş görülebilir... Buna inan da bekle..."

“Fakat bu şehre ilk geldiği tarihten beri yirmi sene geçmiş; binaenaleyh pek güvendiği merkezi vücuduyla iş görmek mevsimi artık savmıştı.”

“–Revolverle kamayı anladık. Fakat bir kutu zehir ile ne iş görecekmiş?”

“–Ne dersin ha Kâmile? Silah yoksulluğunda bununla da iş görülebilir, değil mi?”

“–Marko, böyle bir vakada silahla iş görmeye iznim yoktur.”

İş işten geçmek: Bir işi gerçekleştirme imkânı kalmamış olmak.

iş işten geç-

miş / 219/03

mişti / 175/10

“Sema Hanım, ağzından kaçırdıktan sonra sözünün manasını anladı, fakat iş işten geçmişti.”

“Göğsünde saklayacağı bu şüphe kurdu, bütün kalbini kemirip bitirdikten sonra iş işten geçmiş; bir hastalık, artık deva, iltiyam kabul etmez bir illet gibi, fenalık meydana çıkacaktı...”

İşi bozmak: Yapılan anlaşmayı, verilen sözü tutmamak.

işi boz-

mamak / 029/03

“Birkaç istiğrap gülüşmesi işitildi. Hakkaniyetperver Semih Âtıf Bey’in kâtibi, bu uzun kadının önüne giderek işi bozmamak için:”

İyi saatte olsunlar: Cinler, periler.

iyi saatte ol-

sunlar / 163/13

“İyi saatte olsunlar ötekiler de abdesthanenin penceresinden bana bakıp fıkır fıkır gulüyorlar... Kenefte okusa insan çarpılır.”

Kabına sığmamak: Duygularına engel olamayıp taşkın davranışlarda bulunmak.

kabına sığ-

mıyordu / 209/18

“Hanımefendi düşünmeye başladı. Muhlis kabına sığmıyordu; odanın içinde dönüp dolaşarak:”

Kaç para eder?: 'Değeri nedir?' anlamında kullanılan bir söz.

kaç para ed-

er / 073/10, 189/01

“Hüsnü hat, imla, kitabet, daktilografi bilmek kaç para eder?”

“Bu “devran”ın çileleri yanında, Aşçı Dede’nin tecrübeleri kaç para eder?”

Kaçacak delik aramak: Korku ile saklanacak yer aramak.

kaçacak bir delik ara-

masɪ / 079/05

"Mürvet'in o meclisi ürkek bakışlarla yadırgayışı, kapancaya düşmüş bir kuş gibi daima kaçacak bir delik araması, hep bu masumane tevahhuşları, kıymetini artırıyordu."

Kale almamak: Önem vermemek, hesaba katmamak, sözünü etmeye değer bulmamak.

kale al-

amam / 203/01

"–Ah oğlum, onun söylediklerini huzurunuzda ben kale alamam... Hep o lakırdıları, yedi defa sıcak su, sabunla yıkayıp lavantaladıktan sonra söyleyeceğim."

Kanaat getirmek: Kanmak, aklı yatmak, inanmak.

kanaat getir-

/ 217/09

di / 073/08

dikten / 257/12

eceksiniz / 114/22

"Şimdi Hüsniye, pencereden daha ziyade sarktı. Seslerin aynı bina dâhilinde, üst katta balkonlu bir odadan geldiğine kanaat getirdi."

"SAFDER: Hiç merak etmeyiniz; bir saat sonra herkes sizi ölmüş bilecek. Bu işaanın buraya kadar aksi dakikasında siz kendiniz bile vefatınıza kanaat getireceksiniz."

"Evvela kendi vicdanınca Sema'nın mücrimiyetine katiyen kanaat getirmek ve sonra onu amansız bir bedahetle mağlup etmek için delil aramaya girişti."

"Jale, kocasının hamakatine iyice kanaat getirdikten sonra bir tedansan gecesi, Zülkarneyn Paşa'nın köşkünde, çatı arasında, Muhlis onu bir delikanlı ile gözler baygın, nefes nefese, cürmü meşhud halinde yakaladı."

Kapağı atmak: Sıkıntısız, rahat bir yere sığınmak, kaçıp kurtulmak.

kapağı at-

ar / 007/11

"Zihni bu kuruntu ile güreşe güreşe İstanbul'da Yusufpaşa'daki hanesine kapağı atar, yatağa yatar; yorgunluk her endişesine galebe eder."

Kapanın elinde kalmak: 1) Çok istenir ve aranır olmak; 2) Bir şeyden ancak çabuk davranabilenler yararlanmak.

kapanın elinde kal-

acaksın / 088/11

ıyor / 230/10

"Herkesin boğaz boğaza çekiştiği bu pis, mühlik hayat cerayanının içinde maişet aramaya indiğin günü sen mahvolacaksın... Kapanın elinde kalacaksın..."

"Hanımefendi, bu fena günlere gelinceye kadar sıkıntı görmemiş; dünyayı bilmez bir kadın... Nasıl oldu bilemiyorum, işte kapanın elinde kaldı."

"Kısmeti gördüğümüz yerde hemen çalyaka ediyoruz... Çünkü onun avcıları o kadar çok

ki... kapanın elinde kalıyor."

Kapısını çalmak: Birine başvurmak.

kapısını çal-

abileceğini / 131/16

"Kanun onunla oynayamayacaklar için yapılmaz mıydı? Bu kelimenin, bir gün gelip de kendi kapısını çalabileceğini hiç aklına getirmemişti."

Karar vermek: Bir sorunu karara bağlamak, kararlaştırmak.

karar ver-

/ 242/01

di / 090/14, 217/06, 227/03

diği 219/05

dikten / 207/13

din / 204/10

ebilmek / 156/07

emedi / 038/05

emiyorlardı / 146/06

mek / 242/01

"Hemen sokağa fırladı; sağına baktı, soluna döndü. Muhbir karı o fesatçı kafasıyla ani bir harekete karar veremedi."

"Girmekte bir tehlike olabilirdi; fakat içeride ne olduğunu anlamadan oradan savuşmak da bir hamakatti. İnsan, her muvaffakiyete cesaretle erer. Girmeye karar verdi."

“Kızlar, ellerindeki bebek kutusunu hiçbir bir tarafa koymaya karar veremiyorlardı.”

“Sema Hanım, kendinin hemen birbirinin aynı iki tehlike arasında bulunduğunu gördü. Karar verebilmek için birkaç saniyeden ziyade vakti yoktu.”

“–Küçükhanım, sen bir şey söylemiyorsun? Jale’nin aleyhimde tanzim ettiği ithamname üzerine, galiba mahkûmiyetime karar verdin.”

“Düğünün mümkün olduğu kadar tesriine karar verdikten sonra hazırlıklara başladılar.”

“Ne yapmalı sualinin cenderesi içinde hayli kıvrandıktan sonra nihayet; “Her işin başı sabırdır,” düsturuna erkekçe tatbiki harekete karar verdi.”

“Halline karar verdiği meseleyi böyle yüzüstü bırakıp da giderse, sonra bütün ömründe, ızdıraptan kurtulamaz.”

“Bu “dolgun ücret” hoşuna gitti. “Nefasetinden bahs olunan işleri görüp şeraiti anlamak üzere, numaraya müracaata karar verdi.”

“İntihar bir azimdir; fakat bir insana canına kıydırtacak bir felaket, bir ıztırar karşısında ölmemeye karar vermek, daha kuvvetli bir azimdir.”

Karga tulumba etmek: Birkaç kişi, birini kollarından bacaklarından tutup kaldırmak.

karga tulumba ed-

er / 082/02

"Cebir vuku bulmayacağına söz veren bu hanımlar, beyler biçare Mürvet'i adeta karga tulumba eder gibi ayağını yere değdirmeden sofra başına naklettiler."

Karşı gelmek: Başkaldırmak.

karşı gel-

/ 014/05

ebilir / 155/26

ecek / 160/15

ecekti / 156/05

emedim / 253/05

"Tabiatın bu mübrim kanununa, bu kadar şiddetle karşı gelmek, hakiki iffetperverlik değildir."

"–Deli misin kızım... Bu çelimsiz vücudunla hiç haydutlara karşı gelebilir misin?"

"Şimdi nazik bileğinden sarkan revolver ile bir genç kadın, tek başına bu kanlı katil heriflere karşı gelecekti."

"Ben bir askerzade askerim. Erkeksiz her Türk kadının iffet ve mal ve canına karşı gelecek kurşuna sinemi siper etmek vazifemdir."

"Bu maceraya ve halimize münasip sözleri yazan, belki kocamın kendisiydi; fakat davamızı fasl için ikame ettiği vekilin, şahitlerin, masumane tavassutlarına karşı gelemedim."

Karşı koymak: Boyun eğmemek.

karşı koy-

anlardır / 241/07

"İnsaniyeti kurtaranlar, vazifesi başından ayrılmayan bir nefer gibi, hayatın bütün şiddetlerine sebatla karşı koyanlardır."

Kasıp kavurmak: 1) Baskı yaparak veya kıyıcı davranışlarla bir topluluğu ezmek, zulmetmek; 2) Çok zarar vermek, mahvetmek; 3) Çok etkilemek, hüküm sürmek.

kasıp kavur-

up / 137/01

kasar kavur-

ur / 021/05

"Her ay taayyüşlerine kâfi para kazananlar, hiç kazanamayanların yürekleri sızlatacak ızdıraplarına göz yumarak; etrafı kasıp kavurup daha ziyade çırpmaya bakıyorlar."

"Müstebit, densiz bir kadındır. Hastalık bahanesiyle etrafı kasar kavurur."

Kayıtsız olmak (bulunmak): 1) Kaydedilmemiş veya yazıya geçirilmemiş olmak; 2) *mec.* İlgisiz, umursamaz, önem vermeyen durumda bulunmak.

kayıtsız bulun-

duğunuzdan / 020/19

"Bugünlerde biçarenin hakkında çok kayıtsız bulunduğunuzdan şikâyet ediyor."

Kendini tutmak: 1) Kendine hâkim olmak; 2) Dayanmak, sabretmek.

kendini tut-

amayarak / 123/01, 195/05

amadı / 129/07

kendinizi tut-

unuz / 052/13

"Şimdi, hırıltıdan cezbelenen cins köpek gibi, artık kendini tutamayarak o da Nükhet'e saldırdı..."

"Sema Hanım, artık kendini tutamayarak:"

"Madam Savaro bu itham ve sual karşısında sinirlenerek artık kendini tutamadı."

"Artık kendini tutamaz, sorar:"

"Olan işlerin ben size daha elifini anlatmadım. Kendinizi tutunuz ki, bu sefer o azgının hakkından gelelim."

Ket vurmak: Engel olarak güçleştirmek.

ket vur-

ma / 002/04

"Bir gecelik ürcetiyle bunda iki gün yatılmaz... Aksatamıza ket vurma. Burası ticarethanedir."

Kıran girmek: 1) Kısa bir zaman içinde çok sayıda ölmek*;* 2) Bir şey bulunmaz olmak.

kıran gir-

se / 227/03

"Bu memlekette muhit ne kadar tebeddül etse, kıyamet zelzelesi husule getirecek ve her şeyi altüst edecek bir inkılap vuku bulsa, maişet darlığından halk arasına kıran girse, eskiden beri aristokratik terbiye almış köhne kafaların değişmelerine ihtimal yok gibidir."

Kırıp geçirmek: 1) Yakıp yıkarak, öldürerek, baskı veya etki yaparak büyük zarar vermek; 2) Çok sert davranarak darıltmak; 3) Tuhaf söz ve davranışlarla herkesi çok güldürmek; 4) Hayran etmek.

kırıp geçir-

diği / 250/02

ici / 067/03

"Jurnal tabirince; "fahişei merkumenin, genç yaverin kırıp geçirici ateşli aguşunda, vücudunu alabildiğine mıncıklattıktan sonra" kendi halsiz, yumuşak koynuna girmesi büyük bir cürüm teşkil edebilir miydi?"

"Müthiş sefalet kolerasının her gün yüzlercesini kırıp geçirdiği hayatın en sade levazımından, gıdasından mahrum, umumi maişetin haricine atılmış bu talihzedelerin içinde büyük istidatlı kızlar zuhur etti."

... fırın ekmek yemesi lazım: 'Bir duruma erişmek için pek çok emek vermesi, çalışması gerekir' anlamında kullanılan bir söz.

kırk f. ekmek ister 004/21

"–Büyüyüp de belediyeye orospu kayıt olununcaya kadar kırk furun ekmek ister..."

Kırklara karışmak: Bir kimse artık ortalarda görünmez olmak.

kırklara mı karış-

tın / 008/12

"–Ooo, İzzet, neredesin be? Kayıplara, kırklara mı karıştın? Allah versin, yine dünyalık tutuyorsun galiba..."

Kısa kesmek: Sözü uzatmamak.

kısa kes-

eceğim / 083/10

erek / 182/08

meyi / 023/19

"Mansur Efendi, bir iskemle vererek sözü kısa kesmeyi ehven maslahat buldu. Kadına istediği şeyi uzattı; oda kapısını itti, işinin başına geldi..."

"–Bu kadar güzel lakırdılardan sonra söylemek cesaretinde bulunuyorum. Bıktırmaktan korktuğum için kısa keseceğim."

"Eslemi suret istenen şeyi kâğıda yazdırtıp sözü kısa keserek yürümekti ve öyle yaptı. Çantasından kartı çıkardı, uzattı."

Kıvrım kıvrım kıvranmak: 1) Çok acı çekerek kıvranmak; 2) Yalvarma, sıkıntı vb. bir sebeple çok kıvranmak.

kıvrım kıvrım kıvran-

ır / 105/13

ıyor / 090/09

ıyordu / 099/06

"Bıçak altında debelenen bağlı bir koyun gibi kıvrım kıvrım kıvranıyor, ağzını açabildiği anlarda boğulan bir kumru istimdadıyla tiz sayhalar salıveriyordu; sonra gittikçe şiddetini kaybeden eninlerle tazallümleri sönüyordu."

"Biçarenin ta ağzının tavanından göden bağırsağına kadar, vücudunun içinde bir yıldırımın zikzaklar yaparak dolaştığını duyuyor; kıvrım kıvrım kıvranıyordu."

"Kız, bedeninin nısfı yere sarkarak bir iskemlenin üzerine devrildi. Onu öyle kıvrım kıvrım kıvranır bırakarak yine hepsi sofra başına döndüler..."

Kıyamet kopmak: 1) Kıyamet günü gelmek; 2) *mec.* Bir yerde çok gürültü ve telaş olmak.

kıyamet kop-

ece / 247/10

ar / 082/07

kıyametler kop-

armış / 014/05

"Evvelden Türk mahallesinde bir eve zampara girdiği duyulursa, yedi semtin halkı ayağa kalkar; zaptiyeler, polisler, imamlar, muhtarlar, bekçiler silahlar, sopalarla toplanır;

kıyametler koparmış...”

“Yirmi sene mukaddemki adat ve ahlakımızca buna ihtimal var mıydı? Böyle bir hal vukuunda, yedi mahalle birbirine girer, kıyamet kopar; belki kan olur; zabıta ifriti hemen koşar, şimdi buradan hepimizi birer cani gibi yakalar, mahkemelere sevk ederdi.”

“Şeyhler camilerde, “Kıyamet kopece” diyolar ama... Ha, böyle söylemesi de yasakmış ayo...”

Kolaçan etmek: 1) Çevrede olup biteni anlamak amacıyla dolaşmak; 2) Bir şeye öğrenmek amacıyla kısaca bakmak, göz atmak.

kolaçan et-

erim / 071/19

“Ben şimdi dışarıya çıkar, ortalığı bir kolaçan ederim. Rast geleceğim hizmetçilerin yüzlerine gülerim.”

Kolayına gelmek: Bir işin herhangi bir biçimde yapılmasını daha kolay bulmak.

kolayına gel-

en / 014/05

“Cüzdanında paran var mı, sen onu haber ver... Ve bugün ceplerine doldurmak için kolayına gelen kazanç vasıtalarından her türlüsüne müracaat edebilirsin. Hiçbir şey ayıp değil...”

Kontra gitmek: Birine zıt gitmek.

kontra git-

erek / 068/12

mek / 241/03

"Seyrettikleri hokkabazın hilelerini meydana çıkarmaya meraklı insanlar gibi Rum, Ermeni tüccar ve kitapçılar, hükümetin muzır görerek sırran muhafazaya uğraştığı şeyleri gizli gizli neşir ve işaada birbirleriyle rekabet ederlerdi. Bu suretle kontra giderek hem hükümetin foyasını meydana çıkarmış, hem birtakım masum Türk gençlerinin felaketlerine sebep olmuş, hem de getirttikleri gazete, risale ve kitapları hakiki kıymetlerinin on misli fazlasına satarak birçok paralar kazanmış olurlardı."

"Bütün mahlûkat, müntehirlerin simsiyah fikir hastalığına düşerek, ifnayi vücuda atılsalar kâinat yok olur; Halık sözü bimana kalır. İntihara cüret, nizamı hilkate anarşi karıştırmak, tabiat kanunlarıyla kontra gitmek demektir."

Korktuğuna uğramak: Korktuğu başına gelmek.

korktuğuna uğra-

dı / 085/06

"Biçare kız korktuğuna uğradı. Kafaları, gözleri fakat henüz tatlı bir deveranla dönmüş o sofra halkı, bir anda etrafını sardı..."

Koynuna girmek: Biriyle yatıp sevişmek.

koynuna gir-

/ 065/04

diğini / 007/06

mesi /067/03

"Kendisi her çeşit milletlerin karılarıyla yatar kalkar. Fakat bir gâvurun Türk hanımının koynuna girdiğini duyarsa hemen bıçağa davranır..."

"Aksakallının koynuna girmek için, siyah zebanilerin marsık elleriyle kırbaçlanan peri yüzlü masum kızcağızlara, saray şehvet salhanesinin bu zavallı kurbanlarına sızlamayacak yürek var mıdır?"

"Jurnal tabirince; "fahişei merkumenin, genç yaverin kırıp geçirici ateşli aguşunda, vücudunu alabildiğine mıncıklattıktan sonra" kendi halsiz, yumuşak koynuna girmesi büyük bir cürüm teşkil edebilir miydi?"

Kulak vermek: Değer vermek, önemsemek. Metinde farklı olarak dinlemek, dinleştirmek, gizlice dinlemek ve anlamaya çalışmak anlamlarında kullanılmış.

kulak ver-

di / 039/02

diler / 126/05, 162/11, 201/01

dim / 159/16

erek / 113/06, 116/09, 209/21

kulağını anahtar deliğine ver-

di / 076/14

"Mansur Efendi'nin odasında iri iri konuşuyorlardı. Muhbir kadın, bu seslere kulak verdi."

"ÂSIME: (Dışarı kulak vererek) Kapı vuruluyor. (Dışarıya bağırır) Kimdir o?"

“LÂMİ: (Kulak vererek) Eyvah... Karımın sesi...”

“Yine o esnada, otelin üst katından inceli kalınlı çığlıklar koptu. Şimdi hep yukarıya kulak verdiler.”

“Bir silah sesi duydum. Pencereyi açtım kulak verdim. Az bir müddet sonra, bu gümlemeyi çığlıklar takip etti.”

“Derinden bir ses işitilir gibi oldu. Kulak verdiler:”

“O esnada bahçeden bir ses geldi. Ana kız, kulak verdiler.”

“Kayınvalide düşünürken, alt katta kapılar açıldı, kapandı; bir gezinmeler, lakırdılar oldu. Servet Hanım kulak vererek:”

“Fare deliğine yürüyen bir kedi gibi hemen dört ayak denecek bir vaziyette bel kırarak kapıya yanaştı; kulağını anahtar deliğine verdi.”

Kur yapmak: 1) Karşı cinsten birine ilgi göstererek onun hoşuna gitmek, gönlünü kazanmaya çalışmak; 2) Birinin duygularını okşayacak biçimde davranarak onu elde etmeye çalışmak.

kur yap-

ıyormuş / 198/01

“Mademki bu acayip çocuk, Sema Hanım’a da kur yapıyormuş; geceleri kol kola bağda, bahçede geziniyorlarmış, Sema Hanım, bu, benden duyduklarını Muhlis’in yaptığı flirt esnasında, ona gösterdiği muamele ve döktüğü diller ile mukayese etsin.”

Kurbağa deve doğurmak: Olmayacak bir şey olacakmış gibi söylemek.

kurbağa deve doğur-

acaktır / 036/06

"Bizim memlekette, bin hakikat söyleseniz, anlayarak can kulağıyla bir tek dinleyene tesadüf edemezsiniz. Fakat eski kafada ahmağın biri, "Bekleyiniz, yakında kurbağa deve doğuracaktır..." dese, hemen birçok ağızlardan, "Amenna... Amenna!" sesleri yükselir..."

Kuyruk sallamak: Yaltaklanmak.

kuyruk salla-

maktan / 067/06

"İtalyan kızı, üzerine süzülen iştihalı gözlerin önünde, hoşuna gidenlere karşı kuyruk sallamaktan kendini pek mene muktedir bir mahlûk değildi."

Künhüne varmak (ermek): Bir şeyin özünü, aslını anlamak.

künhüne er-

meye / 036/01

"Böyle söylene söylene dağıldılar. Yalnız Şehreminili Hüsniye, bir hafiye gibi dış koridorun bir köşesine sindi. Bu "oldubitti" komedyasının künhüne ermeye yemin etmişti."

Küplere binmek: Çok öfkelenmek.

küplere bindir-

di / 122/08

“Kocasının önünde bu tahmik ve böyle çirkinlikle itham, hanımefendiyi küplere bindirdi. Sinirli kadın zaten kendini idareye gayri kâfi o yarım aklını da kaybederek saldıran bir deli kesildi.”

Laf atmak: 1) Söyleşmek, konuşmak; 2) Uzaktan, dolayısıyla dokunacak söz söyleyip işittirmek; 3) Sözle sarkıntılık etmek.

laf at-

ıyorlar / 015/20

“Bu iki kafadar, bir nezaret odası gibi geniş maroken koltuklara yayılmışlar laf atıyorlar. Odayı duman bürümüş, bütün sigara tablaları dolmuştu.”

Laf etmek: Söz etmek.

laf et-

me / 001/13

“–Yervant, hıyar gibi laf etme... Makinenin keyfini, kederini şimdicek soran vardır senden? Sanki sana imreneyim deyi sağlam olduğunu bana ballandırorsun?”

Lanet etmek: İlenmek, kötülüğünü istemek.

lanet et-

iyorum / 019/12

"–Ben acıya acıya zakkuma döndüm. Ne yapsan memnun etmen kabil değildir. Şimdi kadınların topuna birden lanet ediyorum. Kıskanç kadınlar..."

Mal etmek: Kendi malı, eseri, buluşu gibi benimsemek veya saymak. Metinde kendi üzerine alınmak manasında kullanılmış.

mal et-

meyerek / 149/07

"Jale bu son imayı hiç üzerine mal etmeyerek sözü değiştirdi:"

Maruz kalmak: Bir olay veya bir durumla karşı karşıya olmak.

maruz kal-

acaktı / 085/05

mış / 123/06

"Bir ara, kedi gibi, sofranın altına sinerek, yavaş yavaş duvar kenarından süzüle süzüle oda kapısından dışarı fırlayıp kaçmayı kurdu; fakat görülürse kendini hatıra getirmiş olacak, belki sarhoşların hep birden hücumlarına maruz kalacaktı."

"Aman yarabbi, şu birkaç saat içinde ne muamelelere, ne hareketlere, tecavüzlere maruz kalmış; görünüşte cemiyetin namuslu, terbiyeli sınıfına mensup bu adamların ağızlarından edep namına ne edepsizlikler işitmişti."

Maval okumak: Yalan söylemek, yalan söyleyerek oyalamak, masal okumak.

maval oku-

yan / 131/17

mavalı oku-

yorsun / 017/11

"–Kimdir o otel koridorlarından kanun namına maval okuyan zevzek?"

"–Tuhaf şey. Bugün de ahlak hocalığın mı tuttu? Böyle bir endişe hangi müteehhil erkeği zevkinden alıkoyabiliyor ki bana bu mavalı okuyorsun?"

Mekik dokumak: İki nokta veya durum arasında sürekli gidip gelmek.

mekik doku-

dum / 029/05

"Çarşafı başıma örttüm, paya pay dört buçuk sene Babı Fetva ile Evkaf arasında mekik dokudum; Şeyhülislamın huzuruna mı çıkmadım, rikaaba arzuhal mi vermedim, Medinei Münevvere'ye vekil mi göndermedim... Avukatlığı, işte bu sayede tahsil ettim."

Mercimeği fırına vermek: *teklifsiz konuşmada* Kadınla erkek gizlice aşk ilişkisi kurmak.

mercimeği fırına ver-

miş / 194/28

"–Çünkü efendim, Muhlis bu semtte güzel bir kızla mercimeği fırına vermiş diyorlar. Onu da beni zannediyorlar... Kendimi müdafaaya mecburum."

Metelik vermemek: Değer ve önem vermemek, umursamamak, aldırış etmemek.

metelik ver-

meyen / 042/01

"Beyefendi genç, güzel, yanaklarından kan damlayan, karısını hiç umurlamayan; zevk ve sefasından başka şeylere metelik vermeyen; bütün telezzüzlerini hanesi haricinde, ailesinden uzaklarda arayan hayırsız bir koca..."

Meydan vermemek: Kötü bir durumun gerçekleşmesi için imkân veya zaman bırakmamak.

meydan ver-

meden / 157/02

memek / 035/07

"İzzet Saim, sözün daha çok ziyade parlamasına meydan vermemek için Vehbiye'nin, incecik pelerin altında bıngıldayan yumuşacık beyaz omuzundan içeri itti..."

"Hırsızların da mukabeleten kendi fenerlerinin huzmesini yukarıya tevcih etmelerine meydan vermeden, Sema Hanım revolveri dan dan iki el boşalttı."

Meydana çıkarmak: 1) Açıklığa kavuşturmak, ortaya çıkarmak, belli etmek; 2) Bularak ortaya çıkarmak.

meydana çıkar-

maya / 068/12

mış / 068/12

"Seyrettikleri hokkabazın hilelerini meydana çıkarmaya meraklı insanlar gibi Rum, Ermeni tüccar ve kitapçılar, hükümetin muzır görerek sırran muhafazaya uğraştığı şeyleri gizli gizli neşir ve işaada birbirleriyle rekabet ederlerdi. Bu suretle kontra giderek hem hükümetin foyasını meydana çıkarmış, hem birtakım masum Türk gençlerinin

felaketlerine sebep olmuş, hem de getirttikleri gazete, risale ve kitapları hakiki kıymetlerinin on misli fazlasına satarak birçok paralar kazanmış olurlardı."

Miras yemek: 1) Kendine miras kalmak; 2) Kendine kalan mirası tüketmek.

miras ye-

di / 069/02

"Sonra heriften ayrıldı; İzmir'e gitti, bir iki zengin Rum'a metreslik etti. Sonra bir ihtiyarcasına vardı, herif öldü. Bir hayli miras yedi. İstanbul'a döndü."

Muhakeme yürütmek: Düşünmek, soruna bir çözüm aramak.

muhakeme yürüt-

tü / 032/05

"Binaenaleyh böyle bir avı diğerlerinin kısmetlerine terk etmek bir hamakatti. Ayağına gelen kısmeti tepmemek için böyle bir muhakeme yürüttü: Karnı aç olan hiçbir canavar, paralayacağı ava acımaz."

Mümkün olmak: İmkan bulunmak.

mümkün ol-

abildiği / 076/11, 094/21

acaktı / 165/08

amıyor / 075/08

duğu / 067/04, 207/13

masın / 152/08

“Onların böyle harici hovardalıklarına mümkün olduğu kadar iğmazı ayn ederdi; lakin sevda savletlerinde gözünü budaktan sakınmayan ateşli bir gencin, temiz, kirli hangi kadınlarla temasa geldiği ve binaenaleyh; sirayetinden korkulan müthiş emrazdan velev beş dakikalık bir müddet için olsun, katiyetle masun kalacağı temin olunabilir mi?”

“İşte kapının önündekini birkaç liraya oradan savmak mümkün olamıyor. Parayı alınca kapıyı açıp bize, “İçeri buyurunuz,” diyecek...”

“Hızır kadın, hem zenperest sefih kocayı, hem sinirli kıskanç karıyı mümkün olabildiği kadar tırtıklamak için zihninden bir plan tertip etmişti.”

“–Haydi koşunuz. Ne tedbir kullanacağınızı bilmiyorum; fakat herhalde sevgili zevcemi buradan, benden, mümkün olabildiği kadar uzaklara, ta cehennemin öbür ucuna kadar atmaya çalışınız.”

“–Niçin mümkün olmasın? Sokaktan geçen erkeklerin yüzlerini görmek için pencerelerde, bahçede beklemek âdetim değildir.”

“Bu şüphelerin müzic gölgeleri içinden kurtulmaya uğraşırken, mehtaplı geceler başladı. Bahçede gezinenin artık şeklini seçebilmek mümkün olacaktı.”

“Düğünün mümkün olduğu kadar tesriine karar verdikten sonra hazırlıklara başladılar. Lakin her iki taraf da birbirinden saklamaya uğraşmakla beraber paraca büyük müzayaka içinde idiler.”

Ne hâli varsa görsün: Öğüt ve uyarı dinlemeyenler için 'ne yaparsa yapsın, beni ilgilendirmez' anlamında kullanılan bir söz.

ne halleri varsa gör-

sünler / 044/18

“Eski kafadaki Türkler olaydı, ortalık birbirine girerdi. Allah hepsini kahretsin. Ne halleri varsa görsünler... Neme lazım âlemin günahı, rezaleti de de, çık git; değil mi ya?”

Ne yârden geçilir ne serden: İnsan ne kendinden ne de sevdiklerinden kolay kolay vazgeçemez.

ne yârden geçebiliyordu ne ser

den / 217/04

“Ne yapmalı? Ne yapmalı? Ne yardan geçebiliyordu, ne serden. Başını iki avucu arasında sıktı, sıktı. Ne tarafa baksa cehennem görüyor; bu azaptan, bu ateşten kurtulacak bir mahreç bulamıyordu.”

Nefret duymak: Birinden tiksinmek, hoşlanmamak.

nefret duy-

du / 067/03

“Bütün servetlerin, saadetlerin fevkinde; gayri mağlup ve bütün gönüllere hâkim bir şaşaa ile duran gençliğe karşı bir nefret duydu... Hiçbir vasıta ve kuvvetle onu alt edemeyeceğini anladı...”

Nüfuz etmek: 1) Bir şeyin içine işlemek, geçmek; 2) İnceliğine varmak, anlamak; 3) Etkili olmak.

nüfuz et-

en / 165/05

tikten / 179/04

“Kızın beyninde doğan bu ihtimal, ruha nüfuz eden bir güneş gibi bütün vücudunu tatlı bir hararetle ısıttı. Gönlüne bir inbisat, bir ferah getirdi.”

“Sema Hanım, buraların esrarına biraz nüfuz ettikten sonra ticaret içinde ticaretler sezdi; fakat kendisi oraya iş almaya geliyordu. Bu basit alışverişten ötesiyle meşgul olmaya lüzum görmedi.”

Oflayıp puflamak: `Of, puf` diyerek sıkıntısını, acısını dışa vurmak.

oflayıp pufla-

yarak / 074/15

“Hemen hanımefendinin odasına koştu. Pek mühim işler becermiş olduğunu imaen güler yüzle oflayıp puflayarak:”

Okuyucuya çıkmak: Halk arasında düğüne çağrı yapmak anlamındadır. Yararlandığımız sözlüklerde deyim olarak geçtiğine rastlayamadık. Metinde bir âdet olarak karşımıza çıkıyor.

okuyucuya çık-

arsınız / 247/14

“–Okuyucuya çıkarsınız. Kapıları çalarsınız: “Afandım hanımlar... Haftaya düğünümüz var. Perşembe gunu yüz yazısına, Cumaya paçaya buyurunuz inşallah...” dersiniz...”

Omuz öpüşmek: Eşit derecede olmak.

omuz öpüş-

üyorlar / 036/06

“Evvelden sizin gibi genç hanımların alışveriş için çarşıya, pazara gitmeleri ayıptı. Şimdi tacire oldular. Her meslekte erkeklerle omuz öpüşüyorlar.”

Ortak olmak: Bir şeyi paylaşmak veya bir şeye katılmak.

ortak ol-

/ 007/06

acağım / 224/15

“–A elbette... Zanaatıma ortak olmak niyetindesin? Türk’ün karısı şöyle böyledir ama erkeği düpedüz barbar olur.”

“Fakat beni hangi siyah kuyuya çekiyorsan, of demeden oraya seninle beraber atılacağım... Bedbahtlığın yarısına ortak olacağım, seni yalnız bırakmayacağım.”

Ödü kopmak (veya patlamak): Çok korkmak.

ödü kop-

tu / 163/04

“–Aaa büyükhanım, küçükhanım, Aşkıniyaz kardeş... Hepiniz sağsınız inşallah! Güm dedi, güm dedi; ödü koptu. Bayıldı, bayıldı, ayıldı...”

Önüne düşmek: 1) Birinin önünden yürümek; 2) Birine kılavuzluk etmek.

önüne düş-

er / 070/02

tü / 033/02

"Henüz sizi intihap etmemiş gibi davranarak medhalde mevcut hanımlardan ikisini daha seçeceğiz, dedi… Mürvet'in önüne düştü. Onu Mansur Efendi'nin odasına oturttuktan sonra Bey'in yanına dönerek:"

"Madam Savaro sokağa çıktığı vakit kavası gibi önüne düşer. Bilmeyenler onu sefir karısı zannederler..."

Örtbas etmek: Bir durumun, bir olayın duyulmamasını, yayılmamasını sağlayan önlemler almak.

örtbas et-

mek / 065/01

ildi / 066/08

"Bütün vücuti idare ufunetli, kanlı, cerahatli yara halinde; kimse görmesin, kimse duymasın diye daima örtbas etmek usulü cari… "Hikmeti devlet, sırrı hükümet" işte bu..."

"Yine o aralık Beyoğlu'nun yüksek fahişelerinden Kamelya, odasında bir intikam hançeriyle kalbinden vurulmuş bulundu. Bunun da damat paşalardan birinin metresi olduğu rivayeti işitildi. Cinayet örtbas edildi."

Örtülü kalmak: Gizli kalmak.

örtülü kal-

acak / 136/04

ır / 021/12

ıyor / 138/03

mayacak / 044/18

“Bütün ailelerin, için için işleyen samimi faciaları vardır. Bazı hane halklarının terbiyeleri derecesine göre bunlar örtülü kalır... Medeniyetin yapabildiği işte bundan ibarettir...”

“Bu da Hanımefendimizin istihracından anlaşılıyor; hulusi pak bir kadın. Ben bütün bu fenalıkları göreceğim; size nakledeceğim... Beyin hıyaneti örtülü kalmayacak...”

“İffeti uğruna ölen bir kız, intiharın bu şeklini intihap etmemelidir. Kadınlar için daima örtülü kalacak ölümleri muvafık buluyorum.”

“Bu nispetsiz, müthiş rakam istatistikle gösterilebilse, korkunç hakikatin önünde hep titreşir idik; çünkü dünya cinayetlerinin çoğu, bir mahkeme huzuruna çıkmadan mezarlarda örtülü kalıyor.”

Para dökmek (veya akıtmak): Çok para harcamak.

para dök-

üyor / 075/01

“–Beyefendi, karılarla beraber burada... Vur patlasın çal oynasın... Avuçlan para döküyor; şöyle avuçlan...”

Para etmek: Değeri olmak.

para et-

eceğini / 027/04

er / 073/10, 110/10, 189/01

mez / 012/03, 127/04

"–Hacı'da o yeni liralar, Tosun'da bu ahlak varken, ne söylesen para etmez... İş yine tıkırında gider. Ahlakı bozuk ihtiyarlar, böyle iptilalarda gençliği gölgede bırakıyorlar..."

"–İnkâr para etmez kuzum, içeride koleralı hastalar var..."

"Belki içlerinde, bu gibi davetlere çapkınlık karışacağını; gençliğin, güzelliğin, fingirtinin para edeceğini hissedenler de vardır. Babacığım, bu işten herhalde sana da, bana da kısmet var."

"Hüsnü hat, imla, kitabet, daktilografi bilmek kaç para eder? Kafanı dumanlayıp da beylerin, efendilerin karşılarında göbek atabiliyor musun? İşte o zaman düdüğü çaldın..."

"LÂMİ: Bizim karı ezildiyse ezildi, artık telaş ne para eder? Cenabı Hakk, insana bir felaket verirse ona tahammül kuvvetini de ihsan ediyor."

"–Bu dünya geniş bir çilehanedir. Mevlevilerin, bu çile âlemi içinde bir çile tekkesi daha kurmalarına çok şaşarım... Bu "devran"ın çileleri yanında, Aşçı Dede'nin tecrübeleri kaç para eder?"

Perde çekmek: Gizlemek, örtmek.

perde çek-

mek / 013/01

“Bu da aleyhindeki suizanlara bir perde çekmek için, bir dalaveredir... Çakıyor musun? “Velinimetim” aleyhinde bana boşboğazlık ettirmeyiniz be...”

Pervaz etmek: Uçmak.

pervaz et-

mişti / 213/09

“Bütün maddiyatla temasını kaybederek uçtu, uçtu. O, şimdiye kadar aşkın kanatlarıyla böyle esiri âlemlerin enginlerine pervaz etmişti.”

Pestili çıkarılmak: Çok yorulmak.

pestili çıkarıl-

dıktan / 067/01

“Bunda, İtalyan kızını Beyoğlu’ndaki dairesinden paşanın halvet köşküne getirip götürmeye memur olan genç yaverin, dilber Flora’ya zatı âliyi asafanelerinden ziyade dildade olduğu ve bu kâfir-nimet kız tarafından pek ateşli bir mukabele gördüğü, binaenaleyh fahişei merkumenin şüpheli aguşlarda pestili çıkarıldıktan sonra ferraşı efhamiye arz ve takdim kılındığı; o zamanın işlek hafiye kalemlerinin tarzı beyanıyla haber veriliyordu...”

Peyda etmek: Çıkarmak, oluşturmak, ortaya çıkarmak, edinmek.

peyda et-

en / 033/06

enlerin / 151/14

iyor / 150/08

iyorlardı / 153/07

miş / 015/06, 176/09, 244/01

miştir / 218/12

ti / 107/05

tiği / 186/24

“Saim İzzet, yalanda mümarese peyda etmiş bir mektep çocuğu gibi saldır suldur:”

“Kadınlar arasında yine uğultu koptu, serviyetli kadın, müteharrik bir direk gibi yine ortaya dikilerek, infialden gılzet peyda eden bir sesle:”

“Zaten yaradılışı hırçındır. Hele birkaç zamandır çekilmez bir titizlik peyda etti. Merakı süs ve bol para...”

“İnsan okuduğu, yazdığı, konuştuğu vakit hangi hâkim fikirlerle meşbu olursa tabii gitgide o yolda yeni bir zihniyet peyda ediyor.”

“–Bu garip rivayetlere vukuf peyda edenlerin içinde, “Bana tutulsun” diye bu çocuğun nazarı dikkatini celbe uğraşan maceraperest kim bilir ne kadar kadınlar vardır.”

“Boş odalar, geceleri kapılarını açıp da lamba ile içlerine bakılınca, kalplerde ürküntü getirecek birer korkunçluk peyda ediyorlardı.”

“Mazileri pek birbirine benzeyen bu iki aile, bütün ananeleri, adetleri yıkan bu büyük inkılap devrinde birleşerek, kopan kasırgaya karşı biraz kuvvet peyda etmiş olacaklardı.”

“Kebapçı dükkânından Meydancık’ta gördüğü kalın peçeli kadın aleyhinde peyda ettiği şüpheyi açamadı. Bir türlü, “Acaba o sen miydin?” diyemedi.”

"Öyle şeyler var ki, toplamaya vaktim olmadan öylece bırakıp çıkmıştım. Şimdi Muhlis, benim aleyhimde ne fena fikirler peyda etmiştir. Bu ne kadar dağınık, tembel kız, demiştir."

"Bu pek sert ve gayri insani teklifinizle, bana karşı peyda etmiş olduğunuz nefretin şiddetini anlatmak istiyorsunuz."

Peyda olmak: Çıkmak, ortaya çıkmak, oluşmak.

peyda ol-

acak / 156/06

an / 028/03, 064/07, 180/03

du / 148/01, 179/06

ma / 149/15

ması / 172/06

muş / 153/08

ur / 191/03

"Kadınların içinde peyda olan bu uğultu arasında rivayet edilen yüksek maaş, çoğunun başlarını döndürdü. Derhal "sak"lardan küçük el aynaları çıktı."

"Hâzineleri midelerine dolduran bu obur devletlû, atufetlûlar, kanlarında peyda olan kuvvetin hararetiyle karı, iki karı, üç karı ile kanaat edemezlerdi."

"Bu esnada duvarsız, hudutsuz, harap bağın ta öbür ucundan, hayalet gibi genç bir kadın peyda oldu."

"Bunların üzerlerinden yol yol yağmurlar akmış, türlü renkte kirler, lekeler peyda olmuş; hepsi partal birer dilenci elbisesi sefaletini almış..."

"Kaçsa, peyda olacak pıtırtı ile onlara vücudunu bildirmiş, binaenaleyh tehlikeyi üzerine davet etmiş olacak; orada dursa, hırsızlar merdivenden belki kendine sürtünerek çıkacaklardı."

"Az müddet evvel, hiç tanımadığı bir delikanlı için birdenbire kalbinde böyle bir hararet peyda olması Sema Hanım'ı sarsıyordu."

"Çok geçmeden yanı başında bir delikanlı peyda oldu."

"Sema Hanım, yanı başında birdenbire peyda olan bu hayırhahın tavsiyelerini dinlemeden, bir kısa teşekkür ile sözü kesmek istedi."

"–Dimağıma bazı bazı bir bakıcılık kuvveti peyda olur..."

Piyango çekmek: Talih oyunu için hazırlanmış kâğıtlardan birini bulunduğu yerden almak.

piyango çek-

iyoruz / 033/09

"–Haksızlık etmiyoruz. Esami üzerine piyango çekiyoruz. Kime isabet ederse onu çağırıyoruz..."

Piyasa etmek: Dolaşmak.

piyasa ed-

erek / 036/05

“Semih Âtıf Bey bir eli sigarada, öteki ceketinin cebinde, kuşkanadı taralı saçları, taze tıraş olmuş pudralı yanaklarıyla odanın ortasında piyasa ederek; her biri ayrı tip, sima ve güzellikte, emrine müheyya, bu üç genç kızın idarehanece olacak vazifelerine dair uzunca bir nutuk açtı:”

Plan kurmak: 1) Bir amacı gerçekleştirecek şeyleri düşünmek, tasarlamak; 2) *mec.* Bir düzen hazırlamak.

plan kur-

dum / 113/08

dunsa / 231/10

“LÂMİ: Nevres'i buraya getiriniz; zihnimden bir plan kurdum, ona göre hareket edeceğim. Siz de bana uyunuz, rica ederim Âsıme Hanım.”

“–Ulan ben gelinceye kadar sabret... Ne plan kurdunsa söyle...”

Rahat etmek: Sıkıntısız durumda olmak, ferahlanmak, dinlenmek.

rahat et-

/ 207/04

emedi / 165/01

emezler / 215/04

mek / 060/01

mişti / 214/07

“Ben otelci ile konuştum... İçeride yiyip içerek rahat etmek istediğimizi söyledim. Kabul etti. Bize bir oda verecekler.”

“Sema Hanım, bir hafta döşeğinde rahat edemedi. Hep alaca bir uyku ile yattı. En ufak bir pıtırtıda yine pencerelere koşuyordu.”

“–Biraz hastasın. Haydi, güzelim, seni içeri götüreyim. Yat, rahat et...”

“O gün, Sema’ya olan fart muhabbet ve hürmetinden, yüreğini onun lehine birçok edille bularak bu ihtimali çürütüvermiş, rahat etmişti.”

“Daima vicdanlarıyla istişareden sonra harekete alışmış olanlarda, ruhun iktisab etmiş olduğu asil bir terbiye vardır. Her fiillerini bu mehenge vurmadıkça rahat edemezler.”

Rast gelmek*:* 1) Düşünmediği, ummadığı hâlde karşılaşmak, rastlamak, tesadüf etmek; 2) Düşünmediği veya düşülmediği hâlde payına düşmek*;* 3) Atılan şey hedefi bulmak; 4) Tesadüf etmek, denk gelmek.

rast gel-

diği / 139/02, 169/08, 182/12, 199/01

diğiniz / 203/15

dim / 096/11

eceğim / 071/19

ir / 054/14, 095/02

iriz / 047/01

irsen / 207/08

seniz / 179/04

“Hak, doğrunun yardımcısıdır. Ya şoförün kendine ya bir arkadaşına rast geliriz. Onlar birbirlerini tanırlar...”

“–Atma hanımefendi, çocuklara rast gelir...”

“Ben şimdi dışarıya çıkar, ortalığı bir kolaçan ederim. Rast geleceğim hizmetçilerin yüzlerine gülerim.”

“Bir iki otel hizmetçisine rast gelir. Fakat onlar bu kadının o gün yeni gelen müşteriler meyanında bulunduğunu bildiklerinden hiç aldırmazlar.”

“–Bizim bey burada... İzzet Saim’e rast geldim. Otel hizmetçileriyle beraber aşağı iniyordu. Beni görüp bilmesin diye önüme gelen ilk kapıyı ittim.”

“Yandan çarpan gündoğrusu rüzgârının çılgın sağnakları yerin tozunu, toprağını bir hortum gibi sömürüp kaldırıyor; sarımtırak bir bulut halinde havada döndürüp dolaştırdıktan sonra tekrar yere indiriyor; rast geldiği şeye sıvıyor.”

“Rast geldiği kızla böyle sevişip eğlenerek sonra onu adi bir bahane ile terk edivermek âdeti miydi?”

“Bunlara sokakta rast gelseniz müreffeh bir ailenin henüz otomobillerinden inmiş, karınları tok, mukbil, mesut kızlar zannedersiniz.”

“Yemeğini bitirmiş, hesabını görmüş, lokantadan çıkacağı sırada rast geldiği bir dostuyla konuşurken gözü dışarıdaki delikanlı ile kapalı kadına ilişti.”

“Şimdi rast geldiği kadına ilanı aşk ettiğini söylüyor... Birçok lakırdıları birbirini tutmuyor ki... Sen sabırlı ol. Metanetini, ciddiyetini, kanaatini bozma.”

“–Ve yine güya, siz rast geldiğiniz kıza taaşşukla vaadi izdivaç eder ve sonra kaçıp gidermişsiniz...”

“–Ya dolaşırken ona rast gelirsen?”

Reva görmek: Bir davranışı, bir olayı bir kimse için uygun görmek.

reva gör-

me / 063/08

üyordu / 115/11

“Büyük Halaskarın “kendine yapıldığını istemediğin bir fenalığı uhra hakkında reva görme” kabilinden ahlaki, insani emirleri İncillerde kapalı duruyor.”

“LÂMİ: Bu mazarratı kendi nefsine niçin reva görüyordu? Seninle yapmadığı bir şeyi benim karımla neden yapıyordu?”

Revaç bulmak: Geçerli ve değerli sayılmak.

revaç bul-

masına / 037/02

“Memleketimizde böyle lakırdı makale madrabazlarının eski söyleyip yazdıklarıyla yeni iddialarını karşılaştıracak erbabı dikkatin fıkdanı, böylelerinin cüretlerini kesmek değil kendi menfaat ibrelerinin üzerine ayar edilen müfsit sözlerinin yeniden yeniye revaç bulmasına sebep oluyor.”

Rol almak: Bir oyunda görev almak.

rol al-

mam / 103/10

“Hayır... Ben böyle kepaze ünvanlı bir piyesten rol almam.”

Saat tutmak: Saate bakarak bir işin ne kadar sürdüğünü hesaplamak.

saat tut-

arak / 182/12

madık / 033/09

“–Biz saat tutmadık ya... Kimin erken geldiğini ne bilelim? Şimdi onun için de çıkacak gürültüyü dinlemeye vaktimiz yok...”

“Dünyada öyle sui tesadüfler olur ki, elinizde saat tutarak, felaket tevlid edecek bu iki anı birleştirmeye uğraşsanız muvaffak olamazsınız.”

Sabit olmak: 1) Bir şeyin varlığı, gerçekliği kesin olarak belli olmak; 2) Durağan durumda bulunmak.

sabit ol-

muştu / 037/02

ur / 037/01

uyor / 255/02

"Naki Paşazadenin bu işkence hayatı iki seneyi geçti. Sema'nın 14 numaralı idarehanede düşürüldüğü o pek şeni tuzak keyfiyetindeki masumiyeti, her gün daha bariz delillerle sabit oluyor;"

"Lakin maatteessüf savurduğu siyasi, idari kehanetlerin hiçbiri zuhur etmemiş değil; hemen hepsinin zıttı sabit olmuştu."

"Bugün bu gülünç fikirlerin, zehapların esasını tespit için deliller arar isek nazarlarımızda meselenin aksi sabit olur."

Saç saça baş başa: Kadınlar, birbirlerini kıyasıya hırpalayacak biçimde.

saç saça baş başa

/ 123/03

"Yaramazlar, sofranın üzerini temizledikten sonra, bir ikinci ema seyelanına tutulmazdan evvel, bu saç saça baş başa muharebesinde validelerine ifaya söz vermiş oldukları yardımı düşündüler."

Sahabet etmek (yapmak): Korumak, kayırmak.

sahabet yap-

arlar / 005/08

"Hâkimler karı değildirler ki orospudan yana olsunlar... Onlar, hep kendi cinsleri zamparaya sahabet yaparlar."

Sahneye çıkmak: 1) Tiyatro, müzik vb. sanatçılar için sanatını izleyici önünde uygulamak, göstermek; 2) *mec.* Kullanılmak, görünmek, ortaya çıkmak.

sahneye çık-

ıyor / 036/06

mış / 102/05

tı / 035/04

"–A hanımlar, bu kadını tanımadınız mı? Bu, kaç defa Şehzadebaşı'nda sahneye çıktı..."

"Evli kadın oyunlarda, mesirelerde bile kafes arkasında otururdu. Şimdi sahneye çıkıyor."

"–Âlâ... Âlâ... Oynarız. Bütün hayatımızda hep seyirci kalacak değiliz ya? Kendi aramızda olsun, biz de sahneye çıkmış olalım..."

Sallasırt etmek: Sırtına almak, yüklenmek.

sallasırt ed-

ip / 066/01

"Bir bakiri sallasırt edip dağa kaçırmakla, odalara kilitleyerek gayri insani vesaiti cebriye ile vahşi nefse ram etmeye uğraşmak arasında hiç fark yok gibidir."

Sarıp sarmalamak: Sıkıca sarmak.

sarıp sarmala-

yarak / 070/05

"Hızır kadın, hanımefendinin şoför ile olan kavgasını kısa kestirmeye uğraştıktan sonra, çocukları etekleriyle, çarşaflarıyla sarıp sarmalayarak mümkün mertebe berbatlıklarını kapattı."

Sayıp dökmek: Ne var ne yok, hepsini söylemek.

sayıp dök-

mekten / 088/13

sem / 176/14

tüğün / 025/09

"–Ağzını topla... Biz buraya namuslu bir iş bulmaya geldik. Bu sayıp döktüğün dirayetlerin sende bulunduğuna inanacak kadar saf değiliz. Kişinin aslı sözünden bellidir..."

"–Yetişir efendim... Allah aşkına susunuz. Bu müthiş zabıta vukuatını bana sayıp dökmekten maksadınız nedir?"

"–Oğlum, diyordu, iktisada son derece riayetle olacak, masrafı ne kadar kıssak, buna bir düğün adını da vermesek, bu küçük cemiyet için lazım olan, yani elzem şeyleri şimdi sana hep sayıp döksem şaşarsın."

Secde etmek: 1) Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek; 2) *mec.* Saygı göstermek.

secde et-

elim / 240/06

ilircesine / 066/03

“İki taraftan yerlere secde edilircesine verilen selamlara mukabil karın üzerinden sinek kovar gibi pek küçük bir el hareketiyle mukabele...”

“Eğer ölüm bir hiçlik, bu hiçlik de bir saadet ise, fenaya mahkûmen yaratılmış olduğumuz için Halık’a secde edelim.”

Selam vermek: 1) Selamlamak; 2) *din b.* Başını sağ ve sol omuzlarına çevirerek namazı bitirmek.

selam ver-

di / 225/12

dikten / 027/10

ip / 206/07

“Hanımların topuna birden mütebessim bir nezaketle bir selam verdikten sonra Mansur Efendi’yle İzzet Saim’in hürmetkârane istikballeri arasından yürüyerek odasına girdi.”

“Ben de daima, her lakırdıyı bir tek cevapla keserek, askerce kısa bir selam verip geçerim.”

“Muhlis, selam verdi, çekildi. Ana kız köşke dönerlerken, lakırdısız birkaç adım yürüyüp de delikanlının uzaklaştığını gördükten sonra, Servet Hanım sordu:”

Ses vermek: 1) Herhangi bir sesi çıkarmak; 2) Bir çağrıya karşılık vermek.

ses ver-

me / 113/23

meyorsunuz / 001/20

"–Annik, bu üçüncü keredir ki kapını gümleteyorum. Ses vermeyorsunuz. Geberdiniz? Ne oldunuz?"

"LÂMİ: (Telaşla) Nevres, kızım, sen şu yükün içine gir. Biz seni oradan çıkarıncaya kadar varlığını bildirme, ses verme, otur..."

Sesini kesmek: Söylemekteyken susmak.

sesinizi kes-

iniz / 059/17

seslerini kes-

en / 158/01

"İçeride... Şimdi bir şeyden kuşkulanırsa bizi otele kabul ettirtmez. Bu terbiyesize uymayınız, sesinizi kesiniz."

"Halil Ağa ile Şebiyelda'nın seslerini kesen caniler, artık Sema'yı da susturmuşlardı."

Sevk etmek: 1) Göndermek, götürmek; 2) *mec.* Sürüklemek, itmek.

sevk et-

erdi / 082/07

meye / 243/02

"Böyle bir hal vukuunda, yedi mahalle birbirine girer, kıyamet kopar; belki kan olur; zabıta ifriti hemen koşar, şimdi buradan hepimizi birer cani gibi yakalar, mahkemelere sevk ederdi."

"Sizin gibi, kimseyi nefsi hakkında cinayete sevk etmeye uğraşmıyor..."

Sıfırı tüketmek: 1) Gücü kalmamak; 2) Yoksul duruma gelmek, yoksullaşmak; 3) Ölmek.

sıfırı tüket-

irsin / 254/05

"–Yüzünü görsen sıfırı tüketirsin..."

Sırra kadem basmak: Bir kimse ortalıktan yok olmak, kaybolmak, ortalıkta görünmemek.

sırra kadem bas-

amaz / 129/10

tı / 066/08

"Afet misal diğer bir İtalyan kızı, sarayın esrar ve entrika dalgalarına gömülerek sırra kadem bastı."

"–Madam, siz de affedersiniz. Bu sözlerinizin doğruluğuna inanmakta mazurum. Otel hizmetçilerinin haberleri olmadan dört beş can buradan sırra kadem basamaz..."

Silah atmak: Silahtan mermileri boşaltmak.

silah at-

madınız / 053/16

"–Hanımefendimiz, şimdiye kadar hiç silah atmadınız mı?"

Silkip atmak: Her türlü ilgisini kesmek.

silkip at-

amıyor / 042/01

"Zevcesine hiç ehemmiyet vermiyor; fakat her nedense boşayarak bu belayı omuzundan büsbütün de silkip atamıyor."

Sinek avlamak: *şaka yollu* Müşterisi olmayıp boş oturmak.

sinek avla-

makla / 012/20

r / 012/19

"–Bazen olur; fakat çok zaman sinek avlar dururuz."

"–Sinek avlamakla handaki o dairenin kirası çıkar mı?"

Sinirine dokunmak: Hoşuna gitmemek, sinirlendirmek.

sinire dokun-

acak / 053/02

"Hizmetçi kadın, hanımına lokmanruhları koklata koklata, zavallının şakaklarını, bileklerini kolonyalar ile ovuştura ovuştura, vukuatı en halecanaver, en sinire dokunacak, en göz kızdıracak boyalar altında, dedikoducu dilinin bütün zehirlerini karıştırarak tasvir ede ede anlatır..."

Sipariş etmek: Bir şeyin yapılmasını veya bir şeyin gönderilmesini istemek, ısmarlamak.

sipariş et-

ecek / 094/19

miş / 068/01

"Kendine mühim bir maslahat sipariş etmiş olan bir İtalyan, bir gün sordu:"

"–Bugün bu kadarı kâfidir. Böyle giderse size sipariş edecek çok işlerimiz var. O zaman acısını çıkartırsınız..."

Siper etmek: 1) Kendini veya bir şeyi korumak amacıyla bir başka şeyi siper olarak kullanmak; 2) Bir şey veya bir kimse için kendini tehlikeye atmak.

siper et-

mek / 160/15, 161/10

"Erkeksiz her Türk kadının iffet ve mal ve canına karşı gelecek kurşuna sinemi siper etmek vazifemdir."

"Mallarının zıyaına vücutlarını siper etmek isteyenleri kurşunla, bıçakla delip geçiyorsunuz. Siz canavardan daha fenasınız."

Sirayet etmek: 1) Hastalık geçmek, bulaşmak; 2) *mec.* Yayılmak, dağılmak.

sirayet ed-

iyordu / 213/10

"Âlimin, cahilin ruhu hep taabbüd için yaratılmıştı. Ruhlar arasındaki bu cazibe bazen eşyaya da sirayet ediyordu."

Soğuk düşmek (veya kaçmak): Söz, davranış vb. yersiz ve sevimsiz olmak.

soğuk düş-

ecekti / 038/01

"Semih Bey'in daha ilk gün, ilk saatten kâtibeleri hakkındaki bu iltifat ve semahatini fazla buluyordu; lakin büyük bir teveccüh gördüğü ve maişetine büyük bir medar beklediği böyle yerin ilk teklifini reddetmek pek soğuk düşecekti. Sonra düşündü."

Sövüp saymak: Aralıksız küfürler sıralamak, uzun uzadıya söverek yermek.

sövüp say-

mayan / 057/07

"Giderek halkın nefreti o dereceye geldi ki, iki tarafına kusarak koşan bu mülevves arabayı durdurmak için sokaklarda bağırmayan, sövüp saymayan kalmıyor gibiydi..."

Söz vermek: Bir işi yapacağını kesinlikle bildirmek.

söz ver-

/ 246/08

di / 172/07

dik / 206/04

emem / 195/11

en / 082/02

iniz / 168/09

irim / 031/17

iyor / 189/13

iyorum / 048/05, 114/02, 180/09, 246/10

mediler / 071/02

memiş / 173/05

miş / 123/03

mişti / 222/11

"–Efendim, bu kadarına söz veririm. İmlam vardır. Düzgünce bir ifadem olduğunu söylemeye de cesaret edebilirim."

"Kendisine sormadan işte ben, hanımefendinin ağzından sana söz veriyorum; korkma, şoföre vadet. Yüzün kara çıkmaz..."

"–Ah hanımefendiciğim, affedersiniz, burada buluşmak için onlar bize söz vermediler..."

"Cebir vuku bulmayacağına söz veren bu hanımlar, beyler biçare Mürvet'i adeta karga tulumba eder gibi ayağını yere değdirmeden sofra başına naklettiler."

"LÂMİ: Yalnız bilmek değil, sana Nevres'i bulmaya da söz veriyorum; fakat bir şartla..."

"Yaramazlar, sofranın üzerini temizledikten sonra, bir ikinci ema seyelanına tutulmazdan evvel, bu saç saça baş başa muharebesinde validelerine ifaya söz vermiş oldukları

yardımı düşündüler."

"Beni boğan gecelerin elemlerinden yalnızlığımı kurtarmak için, pencereden sesinizi bana işittirmeye söz veriniz. Bu, benim için kâfi..."

"Onun doğru sözlü, yüksek hisli, samimi bir genç olduğunu, validesine teminen anlattı ve hatta bu gece görüşmelerinin, meşru bir emeli istihdafen vuku bulduğuna da söz verdi."

"O, köşkün bekçiliğini etmeye söz vermemiş miydi? Gecede bir defa olsun gözükmesi lazım gelirdi."

"Daha ücretini almadınız ya... "Bu işleri şu fiyata yapamam," der, aldıklarınızı iade edersiniz... Aynı iş için size iki kat ücret bulmaya söz veriyorum..."

"Kendi cinsimizin iğfalkarlıklarından münezzeh bir meleklik semasına yükselelim... Böylece bana söz veriyor musun?"

–Oh... Allah göstermesin. Kendimden şüphem yok; lakin masumiyetine dair söz veremem Sema Hanım.

"Zevc zevce olmaya söz verdik... Kendimizi birbirimize layık bulduk."

"Geri döndüler. Yine sustular. Her ikisi de sözleriyle birbirini ikna edememişlerdi. Sema, hiçbir şey saklamamaya söz vermişti."

"–Ayşe, senin kardeşin Hüsnü, mahallenin en güzel çocuğudur. Ona alalım. Sen görümce oluyorsun. Onun tarafından söz ver..."

"–Söz veriyorum. Alalım..."

Sözü kesmek: 1) Konuşmasını bitirmeden susmak; 2) Başkasının konuşmasını önlemek.

sözü kes-

en / 053/10

mek / 180/03

"En karışık meselelerde, sözü kesen bir hâkimdir. Müddeti ömründe bunun himmetine muhtaç olmayan adam yok gibidir."

"Sema Hanım, yanı başında birdenbire peyda olan bu hayırhahın tavsiyelerini dinlemeden, bir kısa teşekkür ile sözü kesmek istedi."

Su çekmek: 1) İçine su almak; 2) Alçak bir yerden tulumba vb. ile su çıkarmak.

su çek-

mişlerdi / 056/03

"Basan hararet üzerine sokağa çıkmazdan evvel birer bardak da su çekmişlerdi..."

Suyuna tirit: Baştan savma, değersiz, özensiz.

suyuna tirit geçin-

mesini / 078/14

"O, hovarda meşrepti. Böyle anlarda suyuna tirit geçinmesini de bilirdi."

Suyunu çekmek: 1) Yemek kaynayıp suyu kalmamak; 2) *teklifsiz konuşmada* Tükenmek.

suyunu çek-

miş / 256/10

"Fakat paşa, suyunu çekmiş bir servetin son damlalarıyla yaşıyor. Otuz, kırk kişiyi neşelendirip zıplatacak, alafranga soğuk etler, balıklar, havyarlar, pastalarla, şampanyalarla dolu bir büfe ağır bir masrafla donanıyor; bir tedansan gecesi tekmil israfıyla beş, altı, yedi yüz liraya patlıyor."

Sükûnet bulmak: Sakinleşmek, rahatlamak.

sükûnet bul-

an / 032/04

mayacak / 211/03

"Yüzünden ufacık buruşuk mendili çekti. Şimdi sükûnet bulan bir fırtınadan sonra bulutların ortasından açılan ceyyid bir sema parçası durgunluğuyla kıvırcık, siyah kirpikleri arasından istirhamkar, sabit bakışlarla sanki "Beni kurtarınız... kurtarınız... Namus dâhilinde size bu çelimsiz vücudumdan memul edilmez bir gayretle çalışırım..." manasını anlatıyordu."

"–Neye yarayacağını bilmiyorum. Yalnız kalbimde Sema'yı görmedikçe sükûnet bulmayacak bir sıkıntı..."

Şafak sökmek: Sabahleyin ortalık aydınlanmaya başlamak.

şafak sök-

tü / 191/08

"Horozlar ötüyordu, şafak söktü. Lakin bu mehtaplı yaz gecesi, iki sevdalının yeni kaynayan hislerini birbirine döküp saçmak için o kadar kısa geldi ki, Sema sabahın böyle pek çabuk oluşuna şaştı. Daha ziyade oturamazlardı."

Şüphe etmek: Kuşkulanmak.

şüphe et-

emem / 182/01

mek / 183/01, 190/04

men / 171/19

meyiniz / 078/03

miyorum / 171/18, 190/01

tiğin / 205/19

"–Şüphe etmeyiniz efendim..."

"–Fakat kızım, sen genç, o genç... Meşru bir emel ile görüşmek istediğinizden şüphe etmiyorum; ama gece karanlıklarında pencereden bahçeye konuşmanızı biraz usulsüz buluyorum..."

"Benden ve Muhlis'ten şüphe etmen, bize karşı hiç de müstahak olmadığımız birer ağır hakarettir..."

"Kadını takip ederek işi anlamak istedi. Sonra kendi kendine güldü; Sema'dan böyle bir şırfıntılığı şüphe etmek, kendi için ne adilik ve sevgilisi için ne büyük hakaretti."

"–Hayır, şüphe etmiyorum. Hani ya, bazı meraklı kimseler vardır. Kapılarının kuvvetli kilitleri varken, bir de aşağıdan yukarıdan sürgüler ilave ederler... İşte ben, öyleyim..."

"Birbirimizi mesut etmek için yaşayacağız. Bundan şüphe etmek, benim yüzüme karşı, "Muhabbetime layık bir kadın değilsin!" demektir."

"Bende hâlâ şüphe ettiğin, merak ettiğin bir şey varsa, hiç sıkılma sor; cevaba hazırım."

Taam etmek: Yemek yemek.

taam et-

mek / 080/01

"Biz buraya kimseyi sıkmak için değil, hepimiz hür serbest, neşeli bir taam etmek için geldik. Belki şu gördüğünüz rakı şişesinden korkuyorsunuz."

Tatil etmek: 1) Başka bir güne, zamana erteleyerek çalışmaya ara vermek; 2) Okul, iş yeri vb.ni kapatmak, çalışmasına ara vermek.

tatil et-

ti / 133/04

"Hanımefendi, doktorların önünde dişleriyle intikam almak faaliyetini tatil etti; fakat dilini tutamayarak, kocasının sözlerine karşı köpürdü."

Tavır almak (veya takınmak veya koymak): Mesafeli davranmak, uzak durmak.

tavır al-

dı / 082/03

tavırlar al-

mak / 119/10

"Zavallıcık kız şimdi o, köpekler arasında kalıp da tüyleri kabarmış bir kedi ürpertisiyle etrafına bakınıyor; ne taraftan, nasıl bir hücuma uğrayacağını düşünüyordu; fakat artık herkes kadehlerin önünde onu unutmuş gibi birer tavır aldı."

"Semih Âtıf'ın kafası işretle hararetlenmiş olmakla beraber, bu deli karının önünde nasıl tavırlar almak, ne yolda lisan kullanmak lazım geleceğini; hâsılı, ehveni şer hareketi tayine uğraşırken, beri yandan Vehbiye Şevket, hissesine düşen hakaretin ağırlığına tahammül edemedi."

Tavla atmak: Tavla oynamak.

tavla at-

alım / 008/15

"–Gel İzzet, seninle yarım lirasına bir tavla atalım. Kokozluktan, fi-emanillah, öyle hafifledim ki uçuyorum şöyle..."

Teessüf etmek: 1) Acımak, üzülmek, yazıklanmak; 2) Kınamak.

teessüf ed-

enler / 103/16

"Bu lafzın gılzeti önünde çok çehreler ekşir. Molyer'in bu tesmiyede hiç nezahet, namus gözetmediğine teessüf edenler çoktur."

Tefe koymak: Biri hakkında alaylı dedikodu yapmak. Metinde yöresel şekliyle karşımıza çıkıyor bu deyim. "tefe korlar da çalarlar."

tefe kor-

lar / 044/01

"–Ah, kimseler duymasın. Bizi tefe korlar da çalarlar..."

Telef olmak: 1) Hayvan, ölmek; 2) *mec.* Mahvolmak.

telef ol-

muş / 100/27

"–Ağabeyciğim, iki kadeh rakıdan kim telef olmuş ki bu kız ölecek diye korkuyorsunuz?"

Tepeden tırnağa süzmek: Herhangi bir sebeple birine dikkatlice bakmak.

tepeden tırnağa kadar

/ 049/22

"Şoför, Hüsniye'yi tepeden tırnağa kadar dikkatle bir daha süzerek:"

Terbiye almak (veya görmek): Belli bir eğitimle, görgüyle yetişmek.

terbiye al-

mış / 227/03

"Bu memlekette muhit ne kadar tebeddül etse, kıyamet zelzelesi husule getirecek ve her şeyi altüst edecek bir inkılap vuku bulsa, maişet darlığından halk arasına kıran girse, eskiden beri aristokratik terbiye almış köhne kafaların değişmelerine ihtimal yok

gibidir."

Ters yüzüne dönmek: Geri gitmek, geri dönüp gitmek.

ters yüzü dön-

erek / 124/05

"Otel derununda hep bu girift vukuat cereyan ederken dışarı çıkmak isteyip de sokak kapısı önünde alnına dikilmiş bir revolver ile karşılaşan hizmetçi kadın, ters yüzü dönerek halecandan tıkana tıkana Madam Savaro'nun odasına koşar."

Teselli bulmak: Avunmak.

teselli bul-

/ 188/02

acak / 168/10

muş / 187/07

tesellisini bul-

ur / 261/02

"Halaskar sesinizi bahçeden duymakla kalbim kuvvet ve teselli bulacak."

"Şimdi Muhlis, bu yeni aşk ile teselli bulmuş gibi iken, mazinin ızdıraplı bir yarasını deşmede ne mana vardı?"

"Samimiyetini, samimiyetime karıştırarak, bu bekasız, vefasız dünyanın fenalıklarına, hıyanetlerine karşı teselli bulmak istiyorum..."

"Bütün masivadan ümitlerini keserek, teselli bulmak için nerede olduğu bilinmeyen o gizli kuvvetin kokusuna giderler..."

Teşvik etmek: 1) İsteklendirmek, özendirmek; 2) *mec.* Bir kimseyi kötü bir iş yapması için kandırmak, kışkırtmak.

teşvik et-

meyiz / 080/01

miyor / 243/03

"Bu şişeden mademki çekiniyorsunuz, bu ihtirazınıza hürmet ederiz. Hiçbir vakitte sizi onunla ülfete, dostluğa teşvik etmeyiz..."

"İntiharın âlâlığından bahisle kimseyi bu fiile teşvik etmiyor. Ne hazin ürpertiler içinde ölüme yürüdüğünü, akan gözyaşlarını okuyanlara hissettirerek anlatıyor..."

Tetiği çekmek: Tetiğe basmak.

tetiği çek-

er / 054/13

meye / 054/09

"Hanımefendi, alt dudağını dişlerinin arasında çiğneye çiğneye, müthiş bir takallüsü sima ile namlunun ucunu havada dolaştırarak tetiği çekmeye uğraşırken Kâmile büyük bir telaşla:"

"Hanımefendi gözlerini yumar. Dudağını koparırcasına kendini sıka sıka nihayet tetiği çeker."

Tıkırında gitmek (veya olmak veya yürümek): İşler yolunda ve düzenli gitmek.

tıkırında gid-

ecek / 102/23

er / 012/03

"–Hacı'da o yeni liralar, Tosun'da bu ahlak varken, ne söylesen para etmez... İş yine tıkırında gider. Ahlakı bozuk ihtiyarlar, böyle iptilalarda gençliği gölgede bırakıyorlar..."

"–Salak şairin dediği gibi; kafiye uysa da uymasa da iş tıkırında gidecek."

Tiktakı değiştirmek: Saatin çalışma sesinden ilhamla üretilmiş olup usul/yöntem değiştirmek demektir.

tiktakı değiştir-

di /206/07

"Ben de daima, her lakırdıyı bir tek cevapla keserek, askerce kısa bir selam verip geçerim. Bu suretle kendini bana satamayınca, tiktakı değiştirdi. Vakitli vakitsiz bizim eve gelmeye başladılar. Benim, kadın misafirlerle oturup görüşmek âdetim değildir."

Tohuma kaçmak: *şaka* 1) Üreme veya üretme gücü kalmamak; 2) Yaşlanmak, evlenme çağı geçip kartlaşmak.

tohuma kaç-

mış / 030/10

"–Beyim, ötekileri savması kolay bir iş değil... Hele bir tane tohuma kaçmış acur var. Silsilesini bellediğim yedi ceddini, bin bir hünerini anlatmak için yarım saat beni

karşısında ayakta tuttu...”

Turşusunu kurmak: `Bir şeyin elden çıkarılması gerektiği hâlde buna bir türlü kıyamamak` anlamında kınama yollu söylenen bir söz.

turşularını kur-

acak / 027/08

“Beyefendimiz tarafından “icapları icra” buyurulduktan sonra hepsinin seyyahını veririm. Merak etme, turşularını kuracak değiliz; çeşnilerine bakacağız...”

Tuz (veya tuzla) buz olmak: Cam türünden şeyler onarılamayacak biçimde kırılmak, dağılmak, paramparça olmak.

tuzla buz ol-

acak / 064/10

“Biliyorlar ki gemleri gevşettikleri günü, bütün memleket dağılacak, tuzla buz olacak.”

Tüylerini diken diken etmek: Korkutmak, tiksindirmek.

tüyleri diken diken ed-

en / 057/08

“Ve tüyleri diken diken eden bu ölüm tehlikesi, zihnini biraz düşünceye kaptırıp sokakta dalgınca giden her zavallı yolcu için melhuzdur.”

Uçanla kaçan elinden kurtulmaz: Her türlü işi yapabilir, çok becerikli, yetenekli, maharetli.

uçanla kaçan elimden kurtul-

maz / 046/05

"Beş on lira otomobil parasıyla ben onları şimdi saklandıkları mahalde kapana tutulmuş gibi bastırırım. Bana Şehreminili Avukat Hüsniye derler. Uçanla kaçan elimden kurtulmaz."

Uyku çekmek: İyice uyumak.

uyku çek-

er / 007/11

"Zihni bu kuruntu ile güreşe güreşe İstanbul'da Yusufpaşa'daki hanesine kapağı atar, yatağa yatar; yorgunluk her endişesine galebe eder. Ertesi günün sabahına kadar deliksiz bir uyku çeker."

Uykuya varmak: 1) Uyumak; 2) *mec*. Sükûnet, sessizlik, hareketsizlik içine girmek. Metinde 'büyük uykuya varmak' ifadesiyle 'ölmek' anlamını karşılayacak şekilde kullanılmıştır.

uykuya var-

mışlar / 001/20

"Ses vermeyorsunuz. Geberdiniz? Ne oldunuz? Geçenlerde Mari'nin kerhanesinde böyle bir şey oldu; iki sevdalı biribirinin koynunda büyük uykuya varmışlar... Vakitler acayip, siz de böyle bir iş etmeyesiniz?"

Uzun etmek: 1) Tartışmayı sürdürmek; 2) Aşırı gitmek.

uzun ed-

iyorsun / 050/22

"–Uzun ediyorsun. Para için merak etme..."

Uzun uzadıya görüşmek: Ayrıntılarıyla görüşüp konuşmak.

uzun uzadıya görüş-

/ 171/16

tüm / 177/04

"–Demek onunla geceleri uzun uzadıya görüşmek niyetindesin?"

"–Evvela onların harap marap başlarını sokacak bir bucakları var. Bizde o da yok. Kirada sürünüyoruz. Ben Servet Hanım'la bu hususta uzun uzadıya görüştüm..."

Ümidini kesmek: Umudunu kesmek.

ümidi kes-

tim / 021/08

ümidimi kes-

tim / 016/03

"Kaç tane, kaç tane değiştirdik. Nihayet, böyle mükemmel terbiyelileriyle imtizaç kabil olamayacağını anladım; ümidi kestim."

"–Ben artık senden ümidimi kestim, başımın çaresine bakacağım... Buraya birçok kadın düşürmek için şimdi Malik Tayyar, Nesip İhsan Beyler ile bir tuzak düşündük."

Ümit vermek: Umut vermek.

ümitler ver-

en / 036/06

"Her şeyde ağır, seri birer tahavvül var. Lakin en ileri giden, en ziyade uyanan, en mesut ümitler veren sınıf hangisidir, bilmiyor musunuz? Kadınlar, kadınlık, Türk kadınlığı!"

Üstüne düşürmek: Metinde rastlamak, denk getirmek, birbirine uyumlu durumda olmak anlamında kullanılmış. Bu deyim yararlandığımız sözlüklerde yok.

üstüne düşür-

dü / 252/14

"–Geçen günü bir vefasızın halini o kadar üstüne düşürdü ki, bu kâğıt parçasının bu bakıcılığına şaştık..."

Varını yoğunu feda etmek: Neyi var neyi yoksa tüm herşeyini kıyarak gözden çıkarmak. Yararlandığımız sözlüklerde bu deyime rastlayamadık.

varını yoğunu feda et-

er / 046/14

"Köpeksiz köyde çomaksız oynuyor... Kocasını böyle bir halde yakalamak için, ne dedim sana kadınım, varını yoğunu feda eder vallah."

Varit olmak: Geçerli durumda bulunmak.

varid olabil-

ir / 030/18

irdi / 037/04

"–Bu sözün, pek müstesnaları hakkında varid olabilir. Şimdi bizim bir kafes pilicimiz var... Hazır kapana girmişleri niçin dağıtalım?"

"Böyle bir sual, acemiler için varid olabilirdi. Her şeyin usul ve erkânı vardı. Tecrübekar Semih Âtıf Bey, bu işin ehliydi."

Veda etmek: 1) Vedalaşmak, esenleşmek; 2) *mec.* Sevilen bir şeyle olan ilgisini kesmek.

veda et-

erek / 258/01

iyor / 107/05, 223/14

"Ben sade güzeli daha çok severim; fakat bir işiten yok ya? Güzellik bizim karıya veda ediyor. Hırçınlıktan her gün takır takır biraz daha kuruyor."

"–Hazanın ağır ağır öldürdüğü şeyler ile beraber hayata veda ediyor."

"–Efendim, zevkinize bakınız, cümlesiyle ebedi veda ederek kapıyı tekrar üzerlerine örterek çekildi. Jale derdinden de bu suretle kurtuldu."

Vız gelmek: *teklifsiz konuşmada* Pek önemsiz görünmek.

vız gel-

ir / 013/01

"Bizim bey zengindir. Öyle birkaç apartman kirası ona vız gelir."

Vur patlasın, çal oynasın: Aşırı zevk ve eğlenceyi anlatan bir söz.

vur patla-

sın / 052/08

vur patlasın çal oyna-

sın / 075/01

"–Hep beyinizin üzerine böyle feci şeyler yorarsınız. Onun sizden uzakta vur patlasın bir eğlence âleminde bulunduğuna bir türlü ihtimal veremezsiniz..."

"–Beyefendi, karılarla beraber burada... Vur patlasın çal oynasın... Avuçlan para döküyor; şöyle avuçlan..."

ya herrü ya merrü: Türk Dil Kurumu bu deyimi şu şekilde anlamlandırmış: Zor, tehlikeli bir durum karşısında 'ne olursa olsun' gibi kötü ihtimalin de göze alındığını anlatan bir söz. Ancak deyim çalışmamıza konu olan metinde 'ya harro ya merro' şeklinde geçmektedir ve 'öyle veya böyle, bir karar ver' anlamındadır.

ya harro ya merro

/ 075/08

"–Kadınım, düşünme... Ya harro ya merro... Çaydan geçtiniz de derede mi boğulacaksınız? Yüzdük yüzdük kuyruğuna geldik..."

Yakası açılmadık: Söylenmesinden kaçınılan (söz, sövgü veya açık saçık nükte).

yakası açıl-

madık / 034/05

"Bu garip tavsiye ekseriyetin tasvibi ekalliyetin tenkidiyle karşılandı; fakat gitgide yakası açılmadık sözler; türlü tuhaf, feci rivayetler bir menbadan kaynar gibi etrafa fışkırıyordu."

Yalayıp yutmak: 1) İştahla yemek; 2) *mec.* Kötü bir davranış, söz karşısında ses çıkarmamak, kabullenmek.

yalayıp yut-

tuktan / 078/16

"O, milyonları yalayıp yuttuktan sonra iki boş avucunu havaya kaldırarak, "İşte bakınız, hiçbir şey kalmadı..." diyenler gibi hareket etmiyor, o, yemesini biliyor; her nasıl olursa olsun, kazanılmış bir servetin, sureti iktisabı sorulmayan bu memlekette muktesit yaşar görünmek yorgunluğuyla kendini hiç üzmüyordu."

Yalvar yakar olmak: Çok yalvarmak.

yalvar yakar ol-

muş / 005/08

"Bu suçu benimle beraber işleyen bir de erkek vardır. Kabahatin büyüğü ona aittir. Çünküm bu iş olsun deyi bana yalvar yakar olmuş, avuç doluları da para vermiştir..."

Yan bakmak: 1) Beğenmeyerek veya düşmanca bakmak; 2) Kötü niyet beslemek.

yan bak-

an / 064/09, 256/11

"Ta İstanbul sırtlarından Yıldız'a yan bakan bir dalgın, Fizan'a kadar gidiyor."

“Anadolu’da meşru düğünler ananevi israfı kanunla men olunurken, içi dışı yanmış eski payitahtta bu nameşru eğlencelere saçılan paralara bir tenkit nazarıyla yan bakan olmuyor.”

Yangına körükle gitmek: Gerginliği, uzlaşmazlığı artıracak biçimde davranmak.

yangına körükle gid-

en / 075/02

“Sadakatsiz kocasının zevk ve sefahatini, yangına körükle giden bu kadının mübalağacı ağzından dinledikçe hanımefendinin vücudu raşeler içinde ürperiyor, benzi ölü kesiliyordu. Kadıncağız dayanamadı, nihayet boğuk boğuk haykırdı:”

Yara açmak: 1) Vücutta veya bir şeyin yüzünde yara oluşmasına sebep olmak; 2) *mec.* Büyük üzüntü vermek.

yaralar aç-

ıyor / 124/01

“Kızcağız, hayatın kendini fırlattığı bu girdabın yeis dalgaları içinde sessiz, mütehammil yüzer iken hanımefendinin dişleri Vehbiye’nin vücudunda kudurmuş bir kurt kadar yaralar açıyor, Kâmile, hanımına ispatı sadakat için Nükhet’le boğaz boğaza boğuşuyor; bütün erkekler bu iki mütehevvir kadının hücumlarını mene uğraşıyorlar; fakat muvaffak olamıyorlardı.”

Yarım kulak dinlemek: Umursamadan, önem vermeden dinlemek.

yarım kulakla dinli-

yordu / 148/15

“Elleri kroşenin üstünde örümcek gibi işleyen Sema Hanım, hep bu sözleri yarım kulakla dinliyordu. Jale, nihayet dayanamadı; serzenişli bir sesle:”

Yerlere geçmek: Çok utanıp sıkılmak veya kahrolmak.

yerlere geç-

ecek / 218/13

erlerdi 036/06

tim / 044/08

yere geç-

tim / 045/16

“Evvelden bir kadının nazik sesini kafes arkasından bile işittirmesi, o aileyi utandıracak bir hoppalıktı. Böyle bir hiffet karşısında, analar babalar yerlere geçerlerdi.”

“–Sorma hanım, sorma, kızardım, terledim, yerlere geçtim.”

“Muhlis’i içeri sokmazdan evvel ben odaya göz gezdirdim. Öyle utanıp kızaracak, yerlere geçecek döküntü, saçıntı yoktu.”

“–Aa, sus yere geçtim...”

Yerin dibine geçmek (veya batmak veya girmek): Çok utanıp sıkılmak.

yerin dibine geç-

tim / 218/10

“Yazıhane odasında bitpazarı gibi benim her şeyim darmadağınık duruyor... Kirli çamaşırlarım, çoraplarım, terliklerim... daha nelerim nelerim meydanda saçılı... Yerin dibine geçtim vallahi...”

Yerinde duramamak: 1) Sürekli kıpırdamak; 2) İçi içine sığmamak.

yerlerinde dur-

amaz / 045/13

“Fahişeler, yakışıklı delikanlıları gördüler; para ile beraber erkek kokusu da aldılar... yerlerinde duramaz oldular... Kaynaşıyorlar...”

Yerinden fırlamak: Oturulan yerden hızla kalkmak.

yerinden fırla-

dı / 145/19

“Kadın büyük bir, “Estağfirullah...” ile yerinden fırladı. Ellerinde kutu ile sokağa çıktıkları vakit emektar uşak, çocuklara hafif bir tekdir nazarıyla bakarak:”

Yiyip bitirmek: 1) Tüketmek; 2) Onmaz duruma getirmek, yıkımına sebep olmak; 3) Sürekli olarak tedirgin etmek, üzmek, hırpalamak.

yiyip bitir-

mekte / 038/06

“Hüsniye, yürek kalp çırpıntılarıyla böyle kendi kendini yiyip bitirmekte iken, sokağın başından iki çocuğun ellerinden tutmuş bir kadın göründü. Oraya, hana doğru geliyorlardı.”

Yiyip içmek: Karın doyurmak, beslenmek.

yiyip iç-

ecek / 079/06

ip / 065/02

iyoruz / 148/04

"Yalnız çalıp çırpıp, asıp kesip, yiyip içip "şehvetlerini söndürüp gitmişler. Arkalarından tereddi, sefalet, inkıraz, felaketlerden başka bir şey bırakmamışlar..."

"Yüzünüzdeki uçukluk ve neşesizlikten, sinirlerinizin bilemem nasıl bir üzüntü ile burkulduğu anlaşılıyor. Önünüze bir sofra kuruldu. Herkes istediği şeyden yiyip içecek."

"Ne yapıyoruz, ne giyiniyoruz, ne yiyip içiyoruz, her şeye dikkat eder. Sonra bizi, gezip yürüdüğü yerlerdeki istihzalı hikâyelerine sermaye yapar."

Yok etmek: 1) Ortadan kaldırmak, ifna etmek, izale etmek; 2) *mec.* Varlığına son vermek.

yok et-

mek / 244/02, 254/12

meyi / 063/06

tiği / 242/02

"Bir kedinin bacağını kırmak, büyük barbarlıktır; fakat efradı milyonları milyonları aşan masum bir kavmi -bütün ma-melekine konmak için- barutla, ateşle öldürerek, açlıkla kırarak dünya yüzünden yok etmeyi düşünmek, siyaseti aliyyedir."

“Ömrü hitam bulmadan, vazifedar bir ferdi insanlar arasından yok ettiği için; muhafaza ve sıyanetle mükellef olduğu canına kıydığı için...”

“Hoşlarına gitmeyen, canlı, cansız her şeyi yok etmek zihniyetinde bolşevikler bile, nihayet “Rahat dur” vaziyeti almaya mecbur kaldılar.”

“Yıkılan aşkından sonra, bu münasebetten hiçbir şeyin ayaküstünde kalmasına tahammül getiremiyor; hepsini devirmek, yok etmek istiyordu.”

Yüksekten uçmak: 1) Yükseklerde dolaşmak; 2) *argo* Palavra atmak, çok abartmak.

yüksekten uç-

ar / 177/08

“Servet Hanım’ın huyunu biraz bilirim. O, daima yüksekten uçar. Zaman ne kadar değişirse değişsin, o yine eski kadındır... Ne kadar iyi olursa olsun, salon ve yatak odası için müstamel eşyadan hiçbirini kullanmak istemez...”

Yükünü tutmak: Çok zengin olmak, zenginleşmek.

yükünü tut-

muş / 013/01

“–Harp zamanında bizim beyin mebusluktan başka sekiz mühim memuriyeti vardı. O zaman yükünü tutmuş.”

Yüreğine su serpmek: Bir kimseyi kaygı sebebinin ortadan kalkmasıyla veya yeniden umut verecek bir haberle ferahlatmak.

yüreğime su serp-

er / 188/02

"–Senin sözlerin en müspet ilimlerden, en büyük filozoflardan ziyade yüreğime su serper. Benim senden istediğim ilim değil; dimağları dolu hakimlerin, yalnız kafadan gelen ağır hikmetleri değil; senin billur kalbini dolduran bakir, masum hislerini anlamak..."

Yüreğine inmek: Kötü bir olay dolayısıyla fazlaca etkilenmek.

yüreğine in-

er / 045/08

yüreğimize in-

ecek / 248/06

"Yarın, öbür gün siz de onun gibi hayâsız olacak değil misiniz? Ah hanımefendi, biçare kadın işitmesin; işitmesin, hop diye yüreğine iner... Mevtine sebep oluruz."

"–Vakit geçti, hâlâ damat gelmedi. Yüreğimize inecek... Ayıp oldu. Ne talihsiz gelinmiş..."

Yüz vermemek: 1) İlgi, yakınlık göstermemek; 2) Önemsememek.

yüz ver-

medim / 198/09

yüz veril-

ir / 011/18

"Bize ne günahkârlık bulaşırsa, bu mübarek memleketlerden gelir... Hacı'yı torunu yerindeki bu oğlanla şakalaşırken kaç defa gördüm. Böyle pise yüz verilir mi?"

"Bu çocuk, bana da ilanı aşk etti. Geceleri sabahlara kadar penceremin altında dolaştı, fakat ben yüz vermedim. Tenezzül etmedim."

Yüzüp yüzüp kuyruğuna gelmek: Uzun sürmüş bir işi bitirmek üzere olmak.

yüzdük yüzdük kuyruğuna gel-

dik / 075/08

"–Kadınım, düşünme... Ya harro ya merro... Çaydan geçtiniz de derede mi boğulacaksınız? Yüzdük yüzdük kuyruğuna geldik..."

Yüze çıkmak: 1) Bir sıvının üst bölümüne çıkmak; 2) Belli olmak, açığa çıkmak, belirmek; 3) Yüzsüz olmak, şımarmak.

yüze çık-

ıyor / 041/12

"–Bunları böyle terbiyesiz eden anneleri ve sen; ikinizsiniz... Öyle idaresiz bir kadının yanında siz hizmetçiler de yüze çıkıyor, yarımşar hanımefendi oluyorsunuz."

Yüzü kara çıkmak: Utanılacak bir duruma düşmek. İncelediğimiz sözlüklerde bu deyim yok.

yüzün kara çık-

maz / 048/05

"–Yerden göğe kadar... Tek şu çapkınları bastıralım. Kendisine sormadan işte ben, hanımefendinin ağzından sana söz veriyorum; korkma, şoföre vadet. Yüzün kara çıkmaz..."

Yüzüstü bırakmak: 1) Birini yapayalnız, kimsesiz, kötü bir durumda bırakmak; 2) Bir işi zamanında yapmayıp savsaklamak, olduğu gibi bırakmak, ihmal etmek.

yüzüstü bırak-

arak / 021/08

ıp / 219/05

"Nihayet, böyle mükemmel terbiyelileriyle imtizaç kabil olamayacağını anladım; ümidi kestim. Her şeyi yüzüstü bırakarak tabiatına terk ettim. İşte çocuklar, şimdi gördüğünüz gibi arsız, terbiyesiz oldular..."

"Hayır... hayır, katiyen! Halline karar verdiği meseleyi böyle yüzüstü bırakıp da giderse, sonra bütün ömründe, ızdıraptan kurtulamaz."

Zaman vermek: Bir iş için belli bir süre ayırmak.

zaman ver-

/ 188/05

"Ey çarh tevakkuf et zaman ver"

Zihni bulanmak (veya karışmak): 1) Düşünürken olaylar arasındaki bağlantıyı yitirmek; 2) Ne yapacağını şaşırmak.

zihni bulan-

dı / 032/03

maya / 230/11

zihnim bulan-

dı / 083/07

“Bu samimi, bu masum teessür levhası karşısında Semih’in zihni bulandı. Hafifçe başı döner gibi oldu.”

“Bu çenebazın önünde biraz zihni bulanmaya başlayan Sema, naçar bekler. İzzet Saim öteki odaya koşar, ahizeyi eline alarak istediği numarayı açtırdıktan sonra:”

“Erkek içsin de kadın niçin içmesin? İşte bu sual karşısında zihnim bulandı. İşret nedir? Bunu tecrübe etmek istedim.”

Zincire vurmak: Prangaya vurmak.

zincire vur-

salar / 231/09

“–Beni zincire vursalar yine kendimi zaptedemeyeceğim...”

Ziyan etmek: 1) Yersiz, boş yere harcamak; 2) Zarara uğratmak.

ziyan et-

ti / 250/03

“İlk zamanlarda ziyan etti; sonra hasılat masrafı korumaya başladı; iş muvazeneyi buldu. Çok çalışıyor; fakat o kadar bikesin iaşesi tahtı imkâna giriyordu.”

4.3.4. Atasözleri

Bu çalışmada ele alınan eserde geçen atasözlerinin tespiti yapılıp çalışmanın sözlük dizin bölümünde alt madde şeklinde gösterilmiştir. Az sayıdaki bu atasözleri aşağıdaki bölümde yeniden ele alınarak anlamlarıyla birlikte gösterilmiştir. Ayrıca eserde geçtiği yer italik yazıyla alıntılanarak ilgili sayfa satır numarası ve dizindeki gösterimiyle birlikte alfabetik sırayla listelenmiştir.

Geçmiş zaman olur ki hayali cihan değer: Geçmişte yaşanan mutlu anların hatırasını hatırlamak çok büyük mutluluk verir. Bu şekliyle Necip Celal Andel'in tangolarından birinde geçer. İncelediğimiz eserde ise "geçmiş zamanlar olur ki yâdı cihan değer" şeklinde geçmektedir ve bizzat yazar tarafından mesel olarak adlandırılıp anlamı açıklanmıştır. Hüseyin Rahmi, bu atasözünün insanın içinde bulunduğu üzüntü veya sıkıntı anlarında geçmişteki güzel günlerinin hatırasıyla avunmaya, mutluluk duymaya çalıştığı için söylenmiş olduğunu ifade eder.

geçmiş zamanlar olur ki yâdı cihan değer

/ 258/09

"Yalnız hali maziye rabteden bir tahattur, hatıra silsilesi var. İçinde yaşadığı an, insanı avutamazsa; çoklarımızın, şikâyet ettiğimiz boşluğu dolduramazsa, hemen geriye dönüyoruz. Halden ziyade, mazi içinde yaşıyoruz. "Geçmiş zamanlar olur ki yâdı cihan değer" meseli buradan çıkıyor."

İyi diyelim de iyi olsun: Metinde bizzat Hüseyin Rahmi tarafından atasözü olduğu vurgulanmış olup "Bir kimse veya bir konu hakkında iyi düşüncelere sahip olalım ki netice iyi olsun" anlamını karşılayacak şekilde kullanılmıştır. Halk arasında 'nasılsın?' sorusunun cevabı olarak da kullanımı mevcuttur.

İyi diyelim de iyi olsun

181/14

"–Her şey hakkında fena düşünmek, mariz bir felsefedir. İyi düşünenler, şüphesiz, daima suizanlar içinde yaşayanlar kadar rahatsız olmaz. Bir darbı meselimiz vardır: "İyi diyelim de iyi olsun" derler... Ne kadar başım sıkılsa, böyle tanımadığım adreslere müracaat etmeyeceğimi katiyen biliyorum."

Kendine yapıldığını istemediğin bir fenalığı uhra hakkında reva görme: Kişinin kendisi için yapılmasını istemediği bir kötülüğü başkaları için de istememesi ve başkalarına kötülük yapmaması gerekir.

Kendine yapıldığını istemediğin bir fenalığı uhra hakkında reva görme

/ 063/08

"Hristiyanlığı dünyanın en ücra, en iptidai, en vahşi sahalarına kadar neşir için misyonlar gönderen Avrupa hükümetlerinin kendileri, dinlerinin ahkâmıyla amil olmuyorlar. Büyük Halaskarın "kendine yapıldığını istemediğin bir fenalığı uhra hakkında reva görme" kabilinden ahlaki, insani emirleri İncillerde kapalı duruyor."

Kişi refikinden azar: Kötü arkadaş insanı kötü yola sürükler.

kişi refikinden azar

/ 039/15

"–İkisinin de boynu altında kalsın. Tanrının günü ikisi de burada! Misafir mi onlar? Kişi refikinden azar... Beyefendiyi baştan çıkarıyorlar; hem masrafa sokuyorlar, hem ahlaksız ediyorlar."

Mürüvvete endaze olmaz: Yardım ve iyiliğin sınırı yoktur.

mürüvvete endaze olmaz

/ 094/11

"–Mürüvvete endaze olmaz... Lakin masrafı söyleyeyim... Yorgunluğum için de yüreğinizden ne koparsa..."

Pire tok iken tutulur: Kişi mutlu olduğunda ve kendini güvende hissettiğinde savunmasızlaşır, tehlikelere açık hale gelir. Sözlüklerde tespit edemediğimiz bu atasözü de eserde, kişinin en savunmasız olduğu anda yakalanabileceğini ifade edecek şekilde kullanılmıştır.

pire tok iken tutul-

ur / 053/01

"–Öyle ise, haydi kalkınız, hazırlanınız... Otomobil aşağıda bekliyor. Pire tok iken tutulur, derler. Biz de onu sıcak zevk âleminde bastıralım. Ustalıklı inkârlar ile artık sizi kandırmasına imkân kalmasın."

Sona kalan dona kalır: Bir işte geç kalan istediği şeyi elde edemez.

sona kalan dona kal-

ır / 232/09

"–Ey oğlum, sona kalan donakalır, derler de..."

Yediği (…) yedi deryanın suları temizlemez: Metinde boş bırakılan kısmı olay akışı içinde değerlendirdiğimizde 'halt' kelimesiyle doldurabiliriz. Bu durumda anlamı: Kişinin yaptığı uygunsuz davranışların ve işlerin çokluğu sebebiyle kişiyi aklamak mümkün olmaz.

yediği… yedi deryanın suları temizlemez

/ 043/07

"–Susunuz, durunuz bakalım... Beybabanızın yediği ... yedi deryanın suları temizlemez... Dinleyiniz; bakınız bu hanım ne söyleyecek... Öyle herife hala ananız koca, siz baba diyorsunuz..."

Yıl uğursuzun: Arsız, yüzsüz kimselerin el üstünde tutulduğu ve işlerini dürüst kimselerden daha kolay yürüttükleri bir zamanda yaşıyoruz.

yıl uğursuzundur

/ 035/19

"–Yıl uğursuzundur."

4.3.5. İlişki Sözleri (Kalıp Sözler)

Yaptığımız çalışma neticesinde çok sayıda kalıp söz varlığı tespit edilmiş olup bunlar niteliklerine göre maddebaşı veya alt madde şeklinde sözlük dizin bölümünde ele alınmış olup maddebaşı niteliğinde olanlar anlamlandırılmıştır. Bu nedenle tekrardan aşağıdaki bölümde tüm ilişki sözlerine yer verilmemiş, mümkün olduğu kadar çeşitli örnekler seçilip sıralanmıştır. Eser türü gereği çok sayıda kalıp söz içermektedir. Ayrıca Hüseyin Rahmi'nin sokağı edebiyata ustalıkla taşıması halk dilinde farklı söylenimleri olan kalıp sözlerin de tespitini sağlamıştır.

–Aha benim arslanım, aha benim sultanım, aha benim paşalarımın paşası, iki gozumün nurunun aynı, şimdiye kadar ben seni hiç gormedi... Sen gökten mi indi? Yerden mi çıktı ayo? Maşallah... Maşallah... Boyuna bosuna kırk bir buçuk kere maşallah... Tuh, tuh, tuh... Sübhaneke ve bihamdike ve tebareke ve mübarek... [163/11]

Yukarıdaki paragrafta görülen söyleyiş özellikleri Hüseyin Rahmi'nin dikkatinin eseridir.

Af buyurun!: `affedersiniz, affınızı rica ederim` anlamında kullanılan bir söz.

af buyur-

unuz / 029/04, 169/03

"–Dalgınlığımı af buyurunuz; ihtarınıza teşekkür ederim. Söyleyiniz isminiz, şöhretiniz, adresiniz?"

"–Ben samimiyete mecra bulduğum yerlerde kendimi tutamam. Af buyurunuz. Coşkunluğumla belki sizi rahatsız ediyorum."

Allah'a ahdettim: Allah'a söz verdim.

Allah'a ahdet-

tim / 163/09

"–Allah'a ahdettim. Kurtulursam hepsini öpeceğim, dedi."

Allah aşkına: Ant vermek veya yalvarmak için `Allah'ını seversen` anlamında kullanılan bir söz.

allah aşk

ına / *086/16,* 088/13, 178/15, 230/23, 254/06

"–Allah aşkına söyle Mürvet, nereye gidiyordun?"

"–Yetişir efendim... Allah aşkına susunuz. Bu müthiş zabıta vukuatını bana sayıp dökmekten maksadınız nedir?"

"–Artık nedir Allah aşkına?"

"–Deme Allah aşkına... Sevinçten şimdi şuuruma halel gelir."

"–Deme Allah aşkına..."

Allah belasını versin: Birinin kötü bir duruma düşmesi istenildiğinde söylenen ilenme sözü.

allah belalarını ver-

sin / 060/12

"–Evet, efendi, evet... Allah belalarını versin... Yalnız kusmak değil... Hem yukarıdan, hem aşağıdan..."

allah belanı ver-

sin / 231/13

"–Allah belanı versin... Sırf acemi mi oldun? İşe yine elifbadan mı başlayacağız? Teamülü kadim üzere hareket olunacak..."

allah belanızı ver-

sin / 058/04

"–Bu ne? Arabamın içini Yenicami keneflerine çevirmişsiniz! Ne pis müşteri imişsiniz, Allah belanızı versin…"

Allah'a emanet: `Allah esirgesin` anlamında birini överken söylenen bir söz.

allaha emanet

/ 047/03, 200/13

"Bu dar caddeden taşan halk, kedi görmüş fareler gibi oraya buraya kaçışıyor; canını Allah'a emanet edip de karşıdan karşıya halecanla koşanlar görülüyor."

"–Ne olacak, Allah'a emanet... Gelmezse gelmeyiversin."

Allah esirgesin (veya saklasın): `Allah korusun! Allah kötü durumla karşılaştırmasın!` anlamında kullanılan bir söz.

allah esirge-

sin / 117/17

"BEDİHE: Allah esirgesin; sus, yüreğimi oynatma."

Allah göstermesin: `Allah kötü bir durumla karşı karşıya bırakmasın` anlamında kullanılan bir söz.

allah göster-

mesin / 049/12, 080/07, 177/14, 195/11

"–Allah göstermesin birader. Öyle caniyane işleri ne ben kabul ederim ne de sana teklif... Benim sana söyleyeceğim şey, namussuzlara karşı namusu müdafaa sadedinde bir iştir."

"–Hayır, efendim, ne söylüyorum. Allah göstermesin…"

"–Allah göstermesin. Niçin?"

"–Oh... Allah göstermesin. Kendimden şüphem yok; lakin masumiyetine dair söz verememem Sema Hanım."

Allah'ın hikmeti: Beklenmeyen, sebebi anlaşılmayan veya şaşılan şeyler için kullanılan bir söz.

allahın hikmet

i / 110/24, 112/15

"ÂSIME: Acıdım, zavallı kadın... Lakin Allah'ın hikmetine de pek şaştım."

"ÂSIME: İşte Allah'ın hikmeti, zelzele sizi katil olmaktan kurtardı."

Allah muhabbetinizi arttırsın: 'Allah aranızdaki sevgiyi, bağlılığı arttırsın' anlamında bir söz.

allah muhabbetinizi arttır-

sın / 212/01

"–Allah muhabbetinizi arttırsın oğlum. İnşallah uzun seneler birlikte mesut olursunuz. Benim de gözüm arkamda kalmaz. Onu size teslim ettikten sonra mezarımda rahat yatarım."

Allah rahatlık versin: Genellikle yatmaya gidilirken söylenen bir iyi dilek sözü.

allah rahatlık ver-

sin / 169/03, 169/06

“Buralarda bekçilik etmeye müsaadenizi ve her gece pencerenizden sesinizi lütfen bana duyurmak hususundaki vaadinizi aldım sanıyorum, işte benim için en müessir sinir ilacı budur. Allah rahatlık versin efendim.”

“Onun Allah rahatlık versin temennisine rağmen, döşeğine girmedi. Kendini pencere önünde unuttu...”

Allah rahmet eylesin: Ölüleri hayırla anmak için söylenen bir söz.

allah rahmet eyle-

sin / 112/03, 117/11

“Şimdi Allah rahmet eylesin mi diyeyim, ne diyeyim, bilmiyorum?”

“BEDİHE: Allah rahmet eylesin kaz karı...”

Allah razı olsun: Yapılan bir iyiliğe teşekkür etmek için kullanılır. Anlam olarak "Allah yaptıklarını uygun bulsun, olumlu karşılasın" duâsıdır.

allah razı ol-

sun / 099/05, 196/05

“Neyse, Allah razı olsun şu uzun karıdan... Yirmi beş liraya bizi büyük bir beladan kurtardı.”

“–Hay Allah razı olsun, nihayet hakikati işte itiraf ettiniz. O halde çıkan dedikoduları

niçin haksız buluyorsunuz? Demek söylenen sözler asılsız değilmiş."

Allah selamet versin: Birinden pek yana olmayan bir söz söyleneceği zaman onun adından önce getirilen giriş sözü. `keyfin bilir, gidersen git` anlamında kullanılan bir söz.

allah selamet ver-

sin / 261/02

"–Haydi, kardeşim, Allah selamet versin. Tabiatın hâzineleri bihuduttur. Sıdk ve samimiyetle arayan her gönül, tesellisini bulur."

Allah versin: *şaka yollu* İyi bir şey ele geçirenlere memnunluk bildirmek için söylenen bir söz.

allah ver-

sin / 008/12

"–Ooo, İzzet, neredesin be? Kayıplara, kırklara mı karıştın? Allah versin, yine dünyalık tutuyorsun galiba..."

Başın sağ olsun: Bir yakınını toprağa veren kimseye söylenen ilgi ve yakınlık sözü, üzüntü bildiren bir söz.

başın sağ ol-

sun / 107/10

"SALİM: Başın sağ olsun birader. Elâlemle gelene düğün bayram derler... Şükret ki yine başını sokacak bir odacığın kalmış..."

Bereket versin: 1. Para alan kimsenin söylediği iyi dilek sözü. 2. Bir kimsenin bir durumdan hoşnutluğunu anlatan söz.

bereket ver-

sin / 140/25, 145/11

"–Bereket versin... dedi."

"–Hediye kabul etmiyorsanız, kaç paranız varsa veriniz; bereket versin, diyeceğim..."

Boynu altında kalsın!: `Ölsün, gebersin!` anlamında kullanılan bir ilenme sözü.

boynu altında kal-

sın / 039/15, 041/04

"–İkisinin de boynu altında kalsın. Tanrının günü ikisi de burada! Misafir mi onlar? Kişi refikinden azar..."

"–Haydi, git söyle... Hanımefendi, Hanımefendi; hay boynu altında kalsın kaltağın... Onun da ne çekilmez bombok bir mahlûk olduğunu ben bilmez miyim?"

Fiemanillah: 'Allah'a emanet ediyorum' demek.

fiemanillah

f. 008/15, 257/1

"–Gel İzzet, seninle yarım lirasına bir tavla atalım. Kokozluktan, fi-emanillah, öyle hafifledim ki uçuyorum şöyle... Cebimde Talat imzalı bir miso lira var... Merhum olduysa da ismi şerifi koynumuzun en sıcak köşesinde geziyor. Ya alırsın, ya verirsin..."

“Bunları yapanlar Amerika milyonerleri değil; muharrib bir harpten cascavlak çıkmış fi-emanillah müflis bir milletin efradı...”

İçeri buyurunuz: Kapıya gelmiş kimse veya kimseleri içeriye davet etmek için kullanılan bir söz.

içeri buyur-

unuz / 075/08

“İşte kapının önündekini birkaç liraya oradan savmak mümkün olamıyor. Parayı alınca kapıyı açıp bize, “İçeri buyurunuz,” diyecek... İsterseniz işin burasından dönelim. Siz bilirsiniz…”

Kaç para eder?: 'Değeri nedir?' anlamında kullanılan bir söz.

kaç para ed-

er / 073/10, 189/01

“Hüsnü hat, imla, kitabet, daktilografi bilmek kaç para eder? Kafanı dumanlayıp da beylerin, efendilerin karşılarında göbek atabiliyor musun? İşte o zaman düdüğü çaldın... Her türlü sefalet, benim gibi afif, müstakim, namuslu yaşayanlar için…”

“–Bu dünya geniş bir çilehanedir. Mevlevilerin, bu çile âlemi içinde bir çile tekkesi daha kurmalarına çok şaşarım... Bu “devran”ın çileleri yanında, Aşçı Dede’nin tecrübeleri kaç para eder?”

Kırk bir (buçuk) kere maşallah!: `Pek çok, binlerce kez nazar değmesin!` anlamında kullanılan bir söz.

kırk bir buçuk kere maşallah

/ 072/09, 163/11

"–Otel temiz; ama Allah için söylemeli, kırk bir kere maşallah, sen de pek genç, pek güzelsin... Bak pamuk ellerin ne güzel işe yaraşıyor..."

"Maşallah... Maşallah... Boyuna bosuna kırk bir buçuk kere maşallah... Tuh, tuh, tuh... Sübhaneke ve bihamdike ve tebareke ve mübarek..."

... fırın ekmek yemesi lazım: `Bir duruma erişmek için pek çok emek vermesi, çalışması gerekir` anlamında kullanılan bir söz.

kırk furun ekmek iste-

r / 004/21

"–Büyüyüp de belediyeye orospu kayıt olununcaya kadar kırk furun ekmek ister... Ah, bir fahişe için tamam zanaatının işlek zamanında doğurmak ne felakettir..."

Köpeksiz köyde çomaksız oynamak: "Kendisine engel olacak, karşı çıkacak kimse olmadığı için istediği gibi davranıyor." anlamında kullanılan bir söz.

köpeksiz köyde çomaksız oynu-

yor / 046/14

"–A! Kocasına müteallik böyle mühim işte benim hanımım mezarda olsa dirilir kalkar... O herifin bu azgınlığı bizim beceriksizliğimizden... Köpeksiz köyde çomaksız oynuyor... Kocasını böyle bir halde yakalamak için, ne dedim sana kadınım, varını yoğunu feda eder vallah."

Rabbim kazasından saklasın: Allah kazasından, kötülüğünden korusun.

rabbim kazasından sakla-

sın / 054/12

"–Boş silahların patladığını ben çok bilirim. Kavga yerine gitmeden burada birbirimizi vurmayalım... Bugün sakar bir gün... Şeytanın işi yok. Rabbim kazasından saklasın…"

Rabbimin hikmeti: Allah'ın hikmeti ile aynı anlamda.

rabbimin hikmet

i / 044/18

"Ben bütün bu fenalıkları göreceğim; size nakledeceğim... Beyin hıyaneti örtülü kalmayacak... Bu da rabbimin hikmeti…"

Yaşı yerde (veya toprakta) sayılası: `Ölsün` anlamında kullanılan bir ilenme sözü.

yaşı yerlerde sayıl-

sın / 044/15

"–Ah bildim. Onu kâtipler götürsün, yaşı yerlerde sayılsın..."

4.3.6. Kalıplaşmış Sözler

Üzerinde çalıştığımız eserde belirgin bir kalıplaşmış ifadeye rast gelmedik. Ancak bir şaire ait gibi bir ifade ile romanın bir yerinde geçen aşağıdaki cümleyi tespit ettik. Fakat hangi şaire ait olduğuna dair bir bilgiye ulaşamadık. Bu nedenle eserin yazıldığı dönemde bilindiği ve o dönem için kalıplaşmış bir ifade sayılıp sayılamayacağı noktasında bir görüş belirtemeyeceğiz. Bahsi geçen cümle ve sayfa satır numarası aşağıdadır:

"–Salak şairin dediği gibi; kafiye uysa da uymasa da iş tıkırında gidecek." 102/23

4.3.7. Terimler

Bu çalışmada eserde geçen çok sayıdaki terim tarafımızca tespit edilmiş olup sözlük dizin bölümünde anlamlandırılak ilgili olduğu alanla birlikte gösterilmiştir. Bu bölümde her bir terimin yeniden işlenmesi söz konusu olmayıp mümkün olduğunca her alana ait bir veya birkaç örneğe yer verilmesiyle yetinilmiştir.

Dava etmek (veya açmak): Hukuksal korunmanın bir hüküm ile sağlanması için yargı organlarına başvurmak.

dava et-

/ 059/06

eyim / 003/11

"Bana bir akıl örgetiniz. Hangi mahkemeden dava edeyim? Adalet kâtibine gideyim? Sulh hükemasına derdimi boşaltayım? Ka divane olacağım. Ben de bilmiyorum ki ne edeyim?"

"–Alçak hayâsız... Namusuma, iffetime tecavüz ediyor. İşte hem arabana ...ıçtık… hem de on para vermeyeceğim... Git dava et de al."

Dua: ***(dua:), Ar. du ʿāʾ*****:** *isim, din b.* Yakarış.

dua

d. 064/02, 251/23

d.+ nız 118/03

"Bazı merasim istisna edilirse, bugün kiliselere, burnu dua kitabının üzerine düşüp uyuklayan kocakarılardan başka gidenler yoktur."

"LÂMİ: Duanız müstecap oldu, geldik..."

"Kuşlar dua okurken, aşkın çelenklerini biz öreriz."

Cebriye: *is. Ar. felsefe* Zorla yaptırılan, yazgıcılık.

vesait-i c. 066/1

"Bir bakiri sallasırt edip dağa kaçırmakla, odalara kilitleyerek gayri insani vesaiti cebriye ile vahşi nefse ram etmeye uğraşmak arasında hiç fark yok gibidir."

Cami: *is. Ar. din b.* Toplayan, toplayıcı, bir araya getiren.

c.+ de 011/02

c.+ lerde 247/10

yeni c. metaları 035/18

c.+ ye 011/03

c. şerif 011/01

"–Maşa ile sabahleyin sıçan tuttuk... Çatal gâvur icadıdır. Müslüman kahvesinde bulunmaz... Ustam sofudur. Çatal meyhanelerde olur. Bak iki adım ötede camii şerif var..."

"–Ulan senin ne mal olduğunu bilmez miyim? Şimdi bana Müslümanlık mı satacaksın? Pisliğin adını sofuluk mu koyacaksın? Ustanı, hele seni hiç camide gören var mı?"

"–Oraya senin gittiğin var mı ki beni göresin? Biz ustamla camiye gidemez isek de günde birkaç defa abdesthanelerine uğrarız."

"–Yeni Cami metaları..."

"–Erkekler çapkın oldu, kızlar aşüfte... Şimdi evlenmeden birbirini nikâhsız alıyorlar... Şeyhler camilerde, "Kıyamet kopece" diyolar ama... Ha, böyle söylemesi de yasakmış ayo... Salla Allah sallem iki gozüm kitabında böyle buyurdu... Kopece... ama bugun mu yarın mı kım bilir?"

Cehennem: *is. Ar. din b.* Azap verici yer ve durum.

c. 149/18, 188/15, 217/04, 237/17, 238/11

c.+ de 115/07, 116/03

c.+ den 219/04

c.+ e 084/02, 115/05

c.+ i 188/11

c.+ in 094/21

c.+ inde 259/15

c.+ ine 238/04

"Şairleri ilhamlayan hep o güneş, hep o ay, hep o yıldızlar, bulutlar, şafaklar, fecirler; insan ilanihaye cennette otursa bıkar. Hayatında değişiklik görmek için cehenneme gitmek ister."

"–Haydi koşunuz. Ne tedbir kullanacağınızı bilmiyorum; fakat herhalde sevgili zevcemi buradan, benden, mümkün olabildiği kadar uzaklara, ta cehennemin öbür ucuna kadar

atmaya çalışınız."

"LÂMİ: Felek, bu haksızlığının intikam fırsatını bize kendi eliyle verdi. Karım kocanızla beraber cehenneme gittiler. Geliniz biz de sizinle bu dünyayı kendimize cennet yapalım."

"LÂMİ: (Bir kadeh attıktan sonra) Günahını kocanın ve karımın, cehennemde zebaniler elindeki ruhlarına ihda etmek üzere, işretime refakatte bulunmaz mısın?"

"Ben bu trampadan çok memnunum. Varsunlar onlar da cehennemde öpüşsünler."

"Medeni memleketlerin meskenleri arasında, saraydan kulübeye kadar insafsızca bir mesafe yok mu? Bu dünya maişetinde cennetle cehennem beynindeki fark görünmüyor mu?"

"–Tahammül, bazı defa cinayetler, intiharlar ile patlayan cidarı zayıf bir bombadır... Telaffuzu dile kolay gelen bu küçük kelimenin büyük cehennemi içine sen düştün mü hiç?"

"–Bey, bu küçük kelime, mademki büyük bir cehennem imiş; benim de bunun içinde, velev az bir müddet olsun, yanmamı niçin arzu ediyorsun?"

"Ne tarafa baksa cehennem görüyor; bu azaptan, bu ateşten kurtulacak bir mahreç bulamıyordu."

"Sema, masum kız, bir gece İstanbul'da kalmasının kendini içine düşüreceği cehennemden bihaber, harıl harıl odasını düzeltiyordu."

"Sema Hanım, cehennem taşıyla yara yakar gibi, izzeti nefsinin cerihalarını, ızdıraplarla

dağlaya dağlaya gönlüne biraz teselli getirmeye başladı."

"Ayıbını toprak örtsün. Birkaç kürek toprak değil... Cifeni merkezi arzın cehennemine kadar indirmeli, üzerine dağlar yığmalı..."

"Çizmeleriyle kapı kırarak, "fahişe" tahkirini bir balgam gibi yüzüne fırlatarak, onu düştüğü cehennem kuyusunda bırakıp, gözlerini bürüyen intikam vahşetiyle hakikati görmeden savuşan, insafsız, vicdansız, yabancı bir adam vardı."

Cemiyet: *is. Ar. toplum bilimi* Topluluk, toplum.

c. 082/08, 122/03, 176/14, 243/08

c.+ in 123/06, 241/07, 248/02

"Dikkat ediniz, cemiyet içinde hep kadınların erkeklere karışarak hür bir faaliyetle çalışmaları icap eden hususlarda geri kalmışızdır..."

"Oh, şimdi artık cemiyet hayatına giriyoruz. Artık kadın erkek beraber misafirliğe gidecekler. Gittikleri yerlerden yine kadın ve erkek tarafından kabul olunacaklar."

"Aman yarabbi, şu birkaç saat içinde ne muamelelere, ne hareketlere, tecavüzlere maruz kalmış; görünüşte cemiyetin namuslu, terbiyeli sınıfına mensup bu adamların ağızlarından edep namına ne edepsizlikler işitmişti."

"–Oğlum, diyordu, iktisada son derece riayetle olacak, masrafı ne kadar kıssak, buna bir düğün adını da vermesek, bu küçük cemiyet için lazım olan, yani elzem şeyleri şimdi sana hep sayıp döksem şaşarsın. Ne için kız tarafının fedakârlıklarından biz aşağı kalalım?"

"Anamızda, babamızda tecelli eden tabiatın şefkati insanların emeği ile büyüdük. Akrabamızın emeklerinden sonra, bütün insanların gözlere görünmez tesanüdleriyle yetiştik. Bizi yetiştiren cemiyetin bir cüzüyüz... Ona olan borcumuzu ödemeden savuşmamalıyız."

"Meşru, müfid, makul her vasıtaya müracaatla kazanacağım. Yanımda çalıştıracağım birkaç kadına da kazandırtacağım. Yaşadığı cemiyet içinde faal, nafi bir uzvu olmaya da uğraşan bir ferdi, insafsız bir tekme ile intihar kuyusuna fırlatmak salahiyetini nereden alıyorsunuz?"

"Cemiyetin mürettibi küçük kızlar arasında bir telaş, bir fiskostur gidiyordu."

Cenin: *is. Ar. anatomi* Ana rahmindeki çocuk, dölüt.

c. 241/01

"Bir kere düşünelim: Tohum müddetini beklemeden ağaç olmak, çiçek olmak, meyve olmak isteseydi; civciv, kuluçka zamanını geçirmeden, yumurtanın kabuğunu kıra idi; cenin validesinin karnında: "Hayır ben doğmak istemiyorum, dünyaya çıkmayacağım," inadını tuttura idi, kâinatın hali ne olurdu?"

Cennet: *is. Ar. din bilgisi* Dini inanışlara göre imanlı, dünyada iyi işler yapmış kimselerin öldükten sonra sonsuz bir mutluluğa kavuşacakları yer. *Mecaz* İç acıcı, huzur verici yer.

c. 115/05, 222/05, 249/01

c.- i âlânın 172/10

c.+ le 149/18

c.+ ler 258/11

c.+ leri 065/02, 257/08

c.+ te 084/02

c.+ ten 172/10

"Memleketin en hâkim tepelerinde sekiz on mahalleyi tutan yüksek hisar duvarlarıyla mahsur Şeddadane kasırlar, kâşaneler, dünya cennetleri... İçlerinde ne var? Her şeyden çok kadın dolu…"

"Şairleri ilhamlayan hep o güneş, hep o ay, hep o yıldızlar, bulutlar, şafaklar, fecirler; insan ilanihaye cennette otursa bıkar. Hayatında değişiklik görmek için cehenneme gitmek ister."

"Karım kocanızla beraber cehenneme gittiler. Geliniz biz de sizinle bu dünyayı kendimize cennet yapalım."

"Medeni memleketlerin meskenleri arasında, saraydan kulübeye kadar insafsızca bir mesafe yok mu? Bu dünya maişetinde cennetle cehennem beynindeki[149/18] fark görünmüyor mu? Her ayın varidatıyla cüzdanlarını şişirenler, aç yatıp kalkan birçok aileler olduğunu bilmiyorlar mı?"

"Kâinatta altüst olmamasına rağmen deni lakabını verdiğimiz bu dünyaya bazen "Cennet-i Âlâ"nın kendini aks ettirdiği anlar oluyordu. Eğer güzellik cennetten geliyorsa, işte bu an, dünyanın firdevs haliydi."

"–Cennet... fakat oraya da mezar kapısından gidiliyor..."

"Aşk! Onun nurdan kanatları üzerinde yükseldiğimiz zaman, bizi Arşı Âlâ'ya yaklaştıran bir cennet kokusu alırız."

"İşte onun için eski Yunanilerin, Romalıların saymakla bitmez ilahları, ilaheleri; yarı insan mabudları, kahramanları; türlü türlü cennetleri ve her birinin sayfalar almaz mucizeli destanları, menkıbeleri vardı."

"Rüya, hülya, tahayyül, tasavvur... İşte mahrumiyette yaşayanların, kendilerine inşa etmeye uğraştıkları sisten, seraptan cennetler..."

Güneş: *isim, özel, gök bilimi* Gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi.

g. 051/11, 051/15, 084/02, 153/09, 165/05

g.+ e 172/09

g.+ in 141/11, 251/25

g.+ leriyle 241/04

g.+ li 141/11, 244/06

g.+ siz 070/11

g.+ ten 184/05

"Bahçe gün güneş içinde; havuz, fıskiye, kameriye, çardak, çakıllık, iki taraf lavantinli yollar... Her şey var; lakin hepsi harap, bakımsız..."

"Kâmile kadın, hanımefendisinin yanına girer. Mevsim pek sıcak değil; lakin içine güneş dolmuş; pencereleri, kapısı kapalı odanın ısınmış, değişmeyen havasında bir hastane ağırlığı ve kokusu var..."

"Oda, dağlar arasına sıkışmış bir yar gibi havasız, güneşsiz ve adeta guruptan sonraki loşluğu andırır bir sokağa nazırdı."

"Şairleri ilhamlayan hep o güneş, hep o ay, hep o yıldızlar, bulutlar, şafaklar, fecirler; insan ilanihaye cennette otursa bıkar."

"Yürüdüler. Kasbar bu tozlu, güneşli çarşının bonmarşesidir. Dükkânının önünde durdular. Gülter (çocukların bebeğe verdikleri isimdir) güneşin kızgın kargılarına karşı gerilmiş tentenin gölgelendirdiği camekânın içinde gözleri kapalı, kolları iki yanına uzatılmış, dekolte bir kıyafette yatıyordu."

"Eski muhteşem zevk ve sefa gecelerini şaşaalandıran, şimdi sönmüş, gubaralud bir güneş..."

"Kızın beyninde doğan bu ihtimal, ruha nüfuz eden bir güneş gibi bütün vücudunu tatlı bir hararetle ısıttı. Gönlüne bir inbisat, bir ferah getirdi."

"Ayın güneşe vekâlet ettiği bu yarı gündüz gecede, şimdiye kadar hiç fark etmemiş olduğu derin hülyalı bir şiir okuyordu."

"Feza uçurumlarında yuvarlanan ay, tepeden, çehresinin tamam değirmiliğiyle, güneşten aldığı nurları, validesi arza saçıyor."

"Güneşleriyle, baharlarıyla, çiçekleriyle, aşklarıyla, güzelleriyle, güzellikleriyle, yüreklere yüksek ilhamlar veren bedii sanatlarıyla, dünyanın, bizi mesut ve neşeyab ettiği demler yok mudur?"

"Bu ibranamemin lüzumundan fazla uzaması, hayatımda gördüğüm güneşli günlerimin sayfalarını, ebediyyen kapayacağım içindir."

"Sarayım bir pencere kenarı, bahçıvanım şuh bir kızdır. Bütün gün güneşin hararetiyle

yanar, bayılırım. Her akşam, o bana güzel eli ve kendi bardağıyla su verir."

Grip: *isim, tıp, Fransızca grippe* Yorgunluk, kırıklık, kas ağrıları, ateş vb. belirtileri olan, bulaşıcı, salgın hastalık, paçavra hastalığı, enflüanza.

g.+ ten 256/07

"Gripten sonra dans humması Türkleri sardı. Beyoğlu'ndan Üsküdar'ı aşarak, Erenköyü'nün bazı köşe bucağını kıvılcımladı."

Göden: *isim, anatomi* Kalın bağırsağın son bölümü, göden bağırsağı, rektum.

g. bağırsağına 099/06

"Şimdi Mürvet'i bir köşede unutmuşlardı. Biçarenin ta ağzının tavanından göden bağırsağına kadar, vücudunun içinde bir yıldırımın zikzaklar yaparak dolaştığını duyuyor; kıvrım kıvrım kıvranıyordu."

4.3.8. Çeviri Sözcükler

Bu çalışmada tespit edilen çeviri sözcükler, çevirildikleri dil ve ifade ettikleri anlamlarla birlikte çalışmanın sözlük dizin bölümünde sayfa/ satır numaralarıyla birlikte gösterilmiştir. Bu nedenle bu bölümde tekrar ele alınmamıştır.

4.3.9. Argo İfadeler

Çalışmamızda çok sayıda argo ifade, kaba söz ve teklifsiz konuşma tespit edilmiş olup sözlük dizin bölümünde bunlardan maddebaşı olmaya uygun olanlar anlamlarıyla birlikte diğerleri ise ilgili maddelerin alt maddesi şeklinde gösterilmiştir.

Afi kesmek: Birine karşı gösteriş yapmak.

afi kes-

mek / 030/19

"İzzet Saim, elindeki esami kâğıdıyla, kendi tabirince, "afi kesmek" için medhale çıktı. Uzun karı, serviyetini koltuğunun altına yerleştirerek derhal sallantılı bir eda ile davrandı; fakat İzzet Saim, nazarı iltifatını hiç o tarafa çevirmeyerek:"

Alargada tutmak: Uzakta tutmak.

alargada tut-

maya / 020/01

"Mihriban'la Turgut, hemen babalarının iki bacağı arasına koştular. Ona daha iyi sarılmak için birbirini itiyorlardı. Semih Âtıf Bey, ikisini de alargada tutmaya uğraşarak:"

Art davlumbaz: Metinde popo anlamında.

art davlumbaz

ının / 012/08

"–On sekiz yaşında, dolgunca vücut bir afet... Hani ya, incecik elbisesi art davlumbazının ortasında derin ve uzun bir elif çizer... Her adım atışta bu müdevver kısmı iki kalçaya doğru bıngıl bıngıl gider gelir..."

Aşı tutmak: Kanı sıcak yerine argo *olarak;* Sevimli, kendini çabuk sevdiren (kimse).

aşı tut-

acaklarını / 027/08

"–Merak ettiğin şeye bak... Ben onların kanı sıcaklarını, yani aşı tutacaklarını bir tarafa;

tutmayacak vahşilerini öbür yana ayırırım. Beyefendimiz tarafından "icapları icra" buyurulduktan sonra hepsinin seyyahını veririm. Merak etme, turşularını kuracak değiliz; çeşnilerine bakacağız..."

Bayır turpu: Kaba, terbiyesiz erkek.

bayır turp

u / 230/17

"–Siz kimsiniz?

–İzzet Saim...

–Bendeniz de Bayır Turpu...

–Ulan Şahab, alay etme..."

Caka: *is. İt. argo* Gösteriş yapmak, çalım, kabadayılık, fiyaka.

caka

c. 057/9

"Öldüren otomobillerin, çok defa durdurulamadıkları bir sokakta, kusanın küstahlığına ceza düşünen olur mu? Şoför, kalpağını sağ kulağını suratından tamamıyla hazfedecek bir caka ile yana eğmiş; o gün arabasının sefer ücretinden başka, havadan vurduğu elli liranın neşesiyle arkasından sapan taşı yetişmez bir süratle ve içleri gevşemiş çocukların etrafa saçtıkları müstekrehatdan bi haber uçuyordu."

Carta: *is. argo* Yellenme. Metinde "carta çekmek" deyiminde geçer ve benzetme yoluyla "ağzıyla çıkardığı ses" için kullanılmıştır.

carta çek-

erek / 009/15

"–Bu hayvan oğlanın bir gün avurdu ortasına bir yumruk indireceğim, çenesi dağılacak...

Lokumları getirmeye giden Tosun, yürürken ağzıyla bir carta çekerek:

–Yavaş gel... Benim suratımı pişmiş kelle mi sanıyorsun dağıtacak?"

Cavlak: *sf.* Çıplak, tüysüz. Metinde "**cavlağı çekmek**" deyiminde argo anlamıyla "ölmek" manasındadır.

cavlağı çek-

tiği / 014/05

"Evvelden Türk mahallesinde bir eve zampara girdiği duyulursa, yedi semtin halkı ayağa kalkar; zaptiyeler, polisler, imamlar, muhtarlar, bekçiler silahlar, sopalarla toplanır; kıyametler koparmış... Bedbaht zamparanın dayaktan cavlağı çektiği de olurmuş..."

Çene yemek: Can sıkıcı lafları dinlemek.

çene yi-

yemem / 003/02

yemez / 003/03

"–Zevzek oğlu zevzek, susarsın altık! Evimin adını pise çıkaracaksın… Burası lamuslu kerhanadır. Lamuslu müşteri alır... Kızlarıma beğenmiyorsan hesabını gör, işine git... Onları elimi öpenlere çıkartırım. Hem de dört kat ürcetiyle... Lafa karnım toktur. Haydi, yavrum ben altık çene yiyemem…

–Çene yiyemez isen sana iç kapaktan bir döş çıkartayım..."

Çenen pırtı: Sus anlamındadır.

çenen pırtı

/ 232/12

"–Ben kapının önünde sultanın haremağası gibi nöbet bekliyorum da sonra sıra bana gelince, aksilik bu ya, bir mani zuhur eder de bizim iş gelecek marta kalır... O zaman, ben kapı önünde ettiğim bekçiliğin arına mı yanayım, kaçırdığım nöbetin acısına mı?

–Haydi, be çenen pırtı... Uç baba torik..."

Dubara: *is, Far. argo* Aldatmaca.

d. 122/5

d.+ ya 077/9

"Bizim bey, onun haber verdiği karılarla şimdi bu çatının altında mı, yoksa bir dubaraya mı uğradık? Zaman acayip; her şey akla gelebilir..."

"Kocamın üç kâtibeye ihtiyacı yoktur. İdarehanesindeki işi bilirim. Hep bu sözleriniz yalan, dubara, fahişe nağmesi... Kocamı ayarttıktan sonra beni de kandırmaya uğraşıyorsunuz."

Gır: *is. argo* Söz,lakırtı. (TDK)

Gır geçmek: TDK'ya göre bol bol konuşmak, çene çalmak. Kubbealtı Lügatı'nde ise gır maddebaşıyla işi ciddiye almayıp aklı başka yerde olmak, birisiyle alay edip eğlenmek, dalga geçmek, hafif şeylerle meşgul olup gevezelik edip kendini avutmak.

gır

g. geçeriz 013/5

g.+ ı 013/6

g.+ la 013/7

"–İş olmadığı vakitlerde akşama kadar ne yaparsınız orada?

Saim İzzet:

–Tatlı gır geçeriz…

–Ne gırı?

–Karı lafı be... Her gün idaremiz işsiz, güçsüz misafirlerle doludur. Gelsin cigara, kahve, çay, limonata... Gırla lakırdı."

Hamamcı olmak: *argo* Boy abdesti alması gerekmek.

hamamcı ol-

acağım / 230/19

"–Ulan Şahab, alay etme...

–Estağfurullah alaycı değilim. Dün gece taburcu oldum. Bu gece de hamamcı olacağım...

–Ulan müjdemi isterim.

–Ne oldu be? Anan maltız oğlağı mı doğurdu? Kaç tane yavruladı?"

Hayvanoğluhayvan: *(hayva'noğluhayvan)* 1. *isim, kaba konuşmada* Kurnaz, işini bilen, düzenbaz, açıkgöz, uyanık kimse. 2. *ünlem, kaba konuşmada* Hakaret içeren bir seslenme sözü.

hayvan oğlu hayvan

/ 010/23

"–Ulan hayvan oğlu hayvan, lokumu şişe kavanozun içinden bir maşa yahut çatal ile alırlar. Tabağa öyle korlar..."

İskandil salmak: Derinlemesine incelemek.

iskandil sal-

dım / 002/20

"–Doktor, Annik'i benim kadar uzun saatlerle derinden derine muayene edemez. Ben ona, yetmiş kulaca iskandil saldım. Fazla yorgundur. Birkaç gün kızağa çekmeli, karinasını temizlemeli, açılan yerlerini güzelce kıtıklamalı, ziftlemeli... Sonra ben ona kendi imzamla temiz pratikası vereceğim..."

İşini bitirmek: *argo* Öldürmek.

işini bitir-

dim / 158/12

işlerini bitir-

mişler / 156/05

"Bu suale diğer bir ses cevap verdi:

–Onun işini bitirdim, şimdi seni geberteceğim! Teslim ol!"

"Böyle zamanlarda bazen şansın kuvvete galebesi görülmemiş bir hadise değildi. Fakat Halil Ağa nerede idi? Şebiyelda'nın sesi neden çıkmıyordu? Herifler, bu zavallıların işlerini bitirmişler miydi?"

Mahalle karısı: *isim, hakaret yollu* Görgüsüz, kavgacı kadın.

mahalle karısı

/ 040/25

nı / 021/08

mahalle karılığından gel-

me / 020/11

"Mahalle karılığından gelme bu hizmetçi Kâmile'nin mantığına itirazdan çıkacak felaketi bilen Semih Bey, dudaklarını ısırarak düşünürken, Mihriban babasının öfkesini yenmek için ona bir nane şekeri uzatarak:"

"–Hizmetçi namına şimdi buraya gelen mahalle karısını gördünüz. Ben ona karışamam; o bana karışır. İşte ben bu musibeti evden defedemem; çünkü hamisi, bizim hanımdır."

"–Ben bu yaştan sonra böyle işlerde kimseden yana olamam... Benim vicdanım var. Terbiyem var... Ben altmış beş yaşında bir erkeğim. Mahalle karısı değilim..."

Maval okumak: Yalan söylemek, yalan söyleyerek oyalamak, masal okumak.

maval oku-

yan / 131/17

mavalı oku-

yorsun / 017/11

"–Kimdir o otel koridorlarından kanun namına maval okuyan zevzek?"

"–Tuhaf şey. Bugün de ahlak hocalığın mı tuttu? Böyle bir endişe hangi müteehhil erkeği zevkinden alıkoyabiliyor ki bana bu mavalı okuyorsun?"

Mercimeği fırına vermek: *teklifsiz konuşmada* Kadınla erkek gizlice aşk ilişkisi kurmak.

mercimeği fırına ver-

miş / 194/28

"–Çünkü efendim, Muhlis bu semtte güzel bir kızla mercimeği fırına vermiş diyorlar. Onu da beni zannediyorlar... Kendimi müdafaaya mecburum."

Soysuzun evladı: Ahlaksızın çocuğu.

soysuzun evlad

ı / 043/17

"Vurma bacaklarıma. Soysuzun evladı... A küçük ama kurşun gibi ağır yumrukları var... Bu kadar emeklerime mukabil daha bu yaşta beni dövmeye kalkıyorsunuz..."

Umumhane kılavuzu: Genelev rehberliğini yapan, kişiyi kötü yola sürükleyen anlamındadır.

umumhane kılavuz

udur / 040/21

"–Sevmezsin ama işin tamam can alacak noktasında sükût edersin... O İzzet oğlan, Beyefendinin umumhane kılavuzudur; muhabbet tellalıdır. Sen bilmiyorsan, ben söyleyeyim işte..."

Yengelik etmek: Gayrimeşru ilişki yaşayan kişilere yardım etmek, kapı önü bekçiliğini yapmak.

yengelik ed-

eceğim / 231/14

"–Sen içeride güvey gireceksin. Ben oda kapısında bekleyerek yengelik edeceğim... Sonra sen dışarı çıkıp kapı önünde aynı vazifeyi göreceksin... Ben dâhili zifaf olacağım..."

Yüksekten uçmak: *argo* Palavra atmak, çok abartmak.

yüksekten uç-

ar / 177/08

"Servet Hanım'ın huyunu biraz bilirim. O, daima yüksekten uçar. Zaman ne kadar değişirse değişsin, o yine eski kadındır..."

Zilzurna olmak: Çok içip sarhoş olarak kendini bilemeyecek duruma gelmek.

zil zurna ol-

muş / 073/10

"–Buldum... Buldum, dedi, Vehbiye Şevket rol yapıyor... Ötekiler alkışlıyorlar. Galiba hepsi de zil zurna olmuş... Koza Hanı'nın 14 numaralı yazıhanesinden ne çeşit kâtibe aradıkları açıktan açığa meydana çıktı."

"Resimde, edebiyatta bu mevzu mühimdir. Hele sahne üzerinde! Çünkü sarhoş rolünü yapacak artist, sahneye zil zurna çıkacak değildir. Ayık iken sarhoş görünecektir... Sekirin derecesine göre kekeleyecek, ağır ve mantıksız söyleyecek..."

"Utanmaz... Kâtibelik başka, buraya gelip birkaç saat evvel tanıştığın bir alay herifin arasında zil zurna sarhoş olmak başka..."

4.4. Türk Dili ve Edebiyatı Eğitiminde Söz Varlığı Öğretimi Açısından Elde Edilen Bulgular

Dil ve edebiyat eğitiminde söz varlığı öğretimi önemli bir yer tutmaktadır. Söz varlığına

ait unsurların öğretiminde öğretilenlerin çeşitli metinler aracılığıyla desteklenmesi hem öğretilenlerin kalıcılığını sağlar hem de seçilecek metnin sunduğu zenginlikle orantılı olarak söz varlığına daha fazla katkı sağlamış olur. Çalışmamıza konu olan Billur Kalp adlı romanın söz varlığı öğeleri incelenmiş olup hem eğitim kurumları aracılığıyla verilen dil ve edebiyat eğitimine katkı sağlayacak hem de alanla ilgili çalışma yapacaklara yol gösterecek zenginlikte olduğu tespit edilmiştir.

Roman, iç içe geçmiş iki romandan oluşmaktadır, ayrıca romanın ilk bölümünde roman kişileri aracılığıyla ortaya koyulan bir de piyes mevcuttur. İkinci bölümünde ise şiir, şarkı ve mani örnekleri barındırmaktadır. Böylece eser, hem edebî türler açısından hem de bu türlere ait dil ve üslûp özelliklerini yansıtması bakımından söz varlığı alanında büyük bir zenginlik sunmaktadır.

Çalışmamızda, eserde tespit ettiğimiz deyimlere özel bir önem vererek mümkün mertebe açıklama ve örneklendirme yoluna gittik. Tespit ettiğimiz atasözleri içerisinde yararlandığımız kaynaklarda rastlamadığımız atasözlerini de anlamlarıyla birlikte değerlendirdik. Eserde geçen tekrar öbeklerini dizin-sözlükte gösterdik ve maddebaşı olanları anlamlandırdık. Tespit edilen diğer söz varlığı unsurlarının ise bir kısmını anlamlarıyla birlikte bulgular kısmında tekrar ele alarak alana örnek sunması açısından detaylandırdık.

Eser toplam 75329 sözcük içermektedir ve eserin dizini alınırken bu sözcüklerin yüzde onu oranında maddebaşı sözcük varlığı tespit edilmiş olup bunların hemen tamamı benzersiz maddebaşı olma özelliğindedir. Bu durum bize göstermiştir ki eserin dil ve edebiyat eğitiminde kullanılması, kelime hazinesini geliştirecek zenginliği sağlayacak niteliktedir.

4.5. Eserin Çeşitli Baskılarınının Karşılaştırılması Neticesinde Rastlanan Bazı Problemler

- Billur Kalp romanının ilk baskısı, 1926 yılında Osmanlıca olarak yapılmış olup sonraki yıllarda eser sadeleştirilerek Latin harfleriyle yayımlanmıştır. Söz konusu sadeleştirme esnasında bir paragrafın atlanmış olduğu ve yapılan yeni baskılarda bu paragrafın eksik olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu paragraf yaptığımız çalışmanın metin bölümünden ilgili sayfa/satır numarasıyla birlikte aşağıda

alıntılanarak gösterilmiştir:

"Bedreddin Paşa kızı, şimdiye kadar yaptığı işleri birkaç vasıta elinden geçerek aldığı için ücret yoluna yoluna kendine pek az bir para kalıyordu. Kalın peçe ve tebdili kıyafetle böyle iş menbalarına kadar gelmesi pek yeni bir hal olduğundan o ana kadar uzaktan işittiği zamanın ahlak bozukluğu hakkında pek olgun bir fikri yoktu. Kendi kendine şöyle düşündü:" *181/13*

- **L'école des Cocottes:** Fransızca L'école "okul" coquette "yosma, aşüfte" TDK aynı anlama gelen Fransızca kelimenin yazımını 'cocotte' olarak vermiş. Romanda Hüseyin Rahmi 'Fahişeler Okulu' olarak belirtmiş ve Armon ve Jerbidon'un eseri olduğunu dile getirmiştir. Buna mukabil eserin 2005 basımında "Moliére'in *Kokotlar Okulu* adlı oyunu" olarak dipnot şeklinde gösterilmiş fakat Moliére'in eseri benzer isimli L'école des Femmes "Kadınlar Mektebi/Okulu" şeklindedir. *L'école des Cocottes* Paul Armont ve Marcel Gerbidon'a aittir. İlgili alana ait sayfa/satır numarası aşağıdadır:

lécole des cocottes

/ 103/12

"Vehbiye makama münasip bir piyes bulmak için hâlâ söylene söylene gezinerek:

–Armon ve Jerbidon'un Fahişeler Mektebi komedyası...

Âtıf, kendini zapt edemeyerek bağırdı:

–Hah! Bravo Vehbiye'ciğim, şimdi buldun!

Tayyar:

–Çok münasip; lakin anlayalım.

Âtıf:

–Neyi?

Tayyar:

–Fahişeler Mektebi burası mı?

İzzet Saim öteden cevap verdi:

–Evet... Evet... Nesip Bey müdür, ben ders nazırı! Bizim bey de ilmi ahlak hocası...

Nükhet:

–Semih Âtıf Bey, işvebazlık ve hüsnü etvar muallimi, yani piyeste Stanislas rolünü yapacak. Ben de Jinet olacağım... Ötekiler de talebat, öyle mi? Hayır... Ben böyle kepaze unvanlı bir piyesten rol almam.

Vehbiye:

–Beğenmiyor musun? L'école des Cocottes Paris'te Pale Royal'de oynandı ve pek çok alkışlandı."

4.6. Türk Dil Kurumu'nun Sözlüklerine Katkı Sağlayabilecek Bulgular

Çalışmamızda Türk Dil Kurumu'nun sözlüklerinde geçen bazı söz varlığı unsurlarına eklenebilecek yeni anlamların varlığı ve örnek olabilecek cümleler tespit edilmiştir. Ayrıca sözlüklerde rastlayamadığımız bazı yeni unsurlar da saptanmış olup metindeki bağlamdan hareketle anlamlandırılmışlardır. Bunlar çalışmanın sözlük dizin bölümünde kendilerine yer bulmuşlardır. İçlerinde deyim, atasözü gibi sınıflandırmamıza dahil edilenler de hem dizinde alt madde olarak hem de ilgili başlık altında incelenerek dikkate sunulmuştur. Bu bölümde ise bunlardan bir kısmı paylaşılarak örneklendirilecektir.

cankurtaran: *is.* Çok güç bir durumda iken yardıma yetişen şey veya kimse.

c. 234/5, 234/9

carta: *is. argo* Yellenme. Metinde "carta çekmek" deyiminde geçer ve "ağzıyla çıkardığı ses" için kullanılmıştır.

c. çekerek 009/15

cascavlak: 1. Çırılçıplak. 2. Tüm maddi varlığını yitirmiş.

c. 005/9, 103/16, 257/1

ediş: Etme işi.

prezante e.+ indeki 179/8

emanete hıyanet: İyi niyeti kötüye kullanma.

emanete hıyanet

ini / 067/05

pire tok iken tutulur: Kişi mutlu olduğunda ve kendini güvende hissettiğinde savunmasızlaşır, tehlikelere açık hale gelir. Sözlüklerde tespit edemediğimiz bu deyim de eserde, kişinin en savunmasız olduğu anda yakalanabileceğini ifade edecek şekilde kullanılmıştır.

pire tok iken tutul-

ur / 053/01

Vesaireci: *Vesaire;* bunun gibi olanlar, ve benzerleri de. Vesaireden türetme yoluyla çeşitli mallar satılan yer.

ya herrü ya merrü: Zor, tehlikeli bir durum karşısında 'ne olursa olsun' gibi kötü ihtimalin de göze alındığını anlatan bir söz. Ancak metinde "ya

harro ya merro” şeklinde olup “öyle veya böyle, bir karar ver” anlamında kullanılmıştır.

ya harro ya merro

/ 075/08

yek-meâl: Ağız birliği, aynı anlama gelecek şekilde, tek mânâda.

BÖLÜM V: METİN

BİRİNCİ KISIM[001/01]

1[001/02]

Madam Zorluyan, mühim bir ticaret evinin *direktris*'i olduğunu gösterir bir çalımla göğsünde prostela, belinde bir demet anahtar, boşalan çiftehane odalarını dolaşarak yanındaki delikanlı hizmetçiye: [001/03]

–Yervant, dedi, bilirsin bu zanaatın da tadı kaçtı... Evvelki müşteriler, kerhaneye avuçla para bırakıp giderler idi. Şimdikiler bizden bir şey aşırarak sıvışıyorlar. Arkalarında dolaşıp daima mukayyet olmalı ki soyulduğunu anlayasın. Ya ırz hastalıklarının bu kadar türlü be türlüsü şimdiyecek görülmemiştir. Ahlakı ve makinesi sağlam, bu dünyada ne karı kaldı ne erkek... [001/04]

Yervant sırıtarak: [001/05]

–Sözünde az buçuk haksızsın madam... [001/06]

–Ka neden? [001/07]

–Ben de erkeğim... [001/08]

–He malum... İspata kalkma. Şüphem yok... [001/09]

–Yirmi bir yaşındayım. Beş senedir kerhane hizmetkârlığı ederim. [001/10]

–Ey! Bunun için iftiharlık rozeti istersin? [001/11]

–Daha makineme bir keder gelmemiştir. [001/12]

–Yervant, hıyar gibi laf etme... Makinenin keyfini, kederini şimdicek soran vardır senden? Sanki sana imreneyim deyi sağlam olduğunu bana ballandırorsun? [001/13]

Yervant, para ile işini görebileceğini imaen anası yerindeki bu kadının kart yüzüne dik dik, cesaretle bakarak: [001/14]

–Ah madam, bende o talih vardır ki sana dost tutulayım? [001/15]

–Haydi, kaz yavrusu... Adam oldun da sen de kendini listeye koyuyorsun? [001/16]

–Tecrübesine varabilirsin... Ben daima aldığım parayı son kuruşuna kadar hak ederim... [001/17]

–Haydi, zevzek, daima para... Ağzında başka şey gezmez... [001/18]

Direktris, bir kapalı kapı önünde durup yumruğuyla küt küt vurarak: 001/19

–Annik, bu üçüncü keredir ki kapını gümleteyorum. Ses vermeyorsunuz. Geberdiniz? Ne oldunuz? Geçenlerde Mari'nin kerhanesinde böyle bir şey oldu; iki sevdalı biribirinin koynunda büyük uykuya varmışlar... Vakitler acayip, siz de böyle bir iş etmeyesiniz? Beni meraka koymayınız. Çabuk cevap ediniz. 001/20

Bir müddet beyhude bekledikten sonra: 001/21

–Bir Rabbim, sana sığınmışım. Başıma bir bela verme. Oh mega, hâlam ses yok... 001/22

Anahtar deliğinden içeriyi dinleyerek: 001/23

–He, nefesleri geliyor. Pıs pıs bir şeyler duyuyorum. Gebermemişler... Kız, niçin böyle inadına sus pus duroorsun? Cevap etsene? 002/01

İçeriden Türk şivesiyle bir erkek sesi: 002/02

–Madam Zorlu, niçin bu sabah bizi biraz rahat bırakmıyorsun? 002/03

–Hangi sabah evladım? Vakit ikindiyi geçti... Bir gecelik ürcetiyle bunda iki gün yatılmaz... Aksatamıza ket vurma. Burası ticarethanedir. İşimiz öyle ister ki dünküleri savalım ki akşama başkaları gelsin... 002/04

–Haydi defol kapının önünden... Sözün parana geçer... 002/05

–Hangi paraya geçecek? Geçen günü de böyle dedin. Borcunu deftere yazdırdın. Bu iş asla veresi kaldırmaz. Bütün esnaf ile beraber ben de kapımın üzerine "Bugün peşin yarın veresiye" ilanını koyacağım... Kız Annik, o kalkmayorsa sen niçin davranmıyorsun? 002/06

Annik: 002/07

–Ka bırakoor ki kalkayım? 002/08

Müşteri: 002/09

–Ben onu yatağa çiviledim. Kalkamaz... 002/10

Direktris: 002/11

–Oğlum, kız hastadır. Çok eziyet verme... Ben onu biraz tımara, meramete koyacağım... Arnavutköyü'nde bir papas eniştesi vardır. Oraya gitsin birkaç gün havasını tebdil etsin. 002/12

Müşteri: 002/13

–Zevzek karı, hiç Beyoğlu'ndan Arnavutköyü'ne tebdili havaya gidilir mi? Oranın havası buradan pistir... Hem kerhanede yorulup yorulup da papasın evinde dinlenilir mi? 002/14

–Papas çok mübarek bir adamdır. Kıza iyi bakar... 002/15

–Annik'in ablası da burada çalıştıktan sonra mı o mübarek adama vardı? 002/16

–Perüz... Ah ne iyi kız idi bilsen! Böyle Annik gibi üç gün zampara koynunda yatarak kendine kimseyi doyurtmaz idi... 002/17

–Merak etme, bu da doyurtmuyor. Doymuş olsaydım erkenden kalkıp giderdim. Bunu da çırak çıkardığın vakit bir piskoposa ver... 002/18

–Haydi, oğulcuğum, şimdi doktor gelecek kızları muayene edecek... 002/19

–Doktor, Annik'i benim kadar uzun saatlerle derinden derine muayene edemez. Ben ona, yetmiş kulaca iskandil saldım. Fazla yorgundur. Birkaç gün kızağa çekmeli, karinasını temizlemeli, açılan yerlerini güzelce kıtıklamalı, ziftlemeli... Sonra ben ona kendi imzamla temiz pratikası vereceğim...002/20

–Bu ne biçim laflardır ki edoorsun? Bu koynundaki karı mıdır? Mavuna mıdır? Salapurya mıdır? İnsan kısmısının dibi kıtıkla ziftlenir hiç? 002/21

–Senin evindeki karılar, Yemiş İskelesi'ndeki dolmuşlardan berbattır. Fazla ve ecnas müşteri taşımadan hep omurgaları bozuktur. Ziyade su ederler. Meltem havalarda bile yalpasız gidemezler. Müşterilere bulantı gelir... 003/01

–Zevzek oğlu zevzek, susarsın altık! Evimin adını pise çıkaracaksın… Burası lamuslu kerhanadır. Lamuslu müşteri alır... Kızlarıma beğenmiyorsan hesabını gör, işine git... Onları elimi öpenlere çıkartırım. Hem de dört kat ürcetiyle... Lafa karnım toktur. Haydi, yavrum ben altık çene yiyemem…003/02

–Çene yiyemez isen sana iç kapaktan bir döş çıkartayım... 003/03

–Zevzekzadem, elverir altık diyorum... Tramvaya, vapura, çimendüfere, arabaya, kayığa oturanlar paralarına kadar yol gidip nihayet inerler. Kiralık şeyler hep böyledir. Sen bindiğin salıncaktan inmek istemiyorsun. Bayramda çocukları görmedin hiç? Salıncakçı, "yandı" deyi bağırırsa ya tekrar para verirler ya ondan aşağı inerler... 003/04

–Benim salıncakçım daha "yandı" diye bağırmadı ki... 003/05

–Kız, bağırsana... 003/06

İçeriden boğuk boğuk anlaşılmaz sesler işitildikten sonra: 003/07

Müşteri: 003/08

–Bütün nefes delikleri tıkalıdır, bağıramaz... 003/09

Annik'in yerine Madam Zorluyan yaygaraya başlayarak: 003/10

–Evime bir müşteri geldi. Lava demir attı, üç gündür gitmeyor. Benim hesabıma yiyor, içiyor, erkekliğinin sefasını icra ediyor. Yatağından çıkan kızlar merametlik hırtlamba oluyor. Bana bir akıl örgetiniz. Hangi mahkemeden dava edeyim? Adalet kâtibine gideyim? Sulh hükemasına derdimi boşaltayım? Ka divane olacağım. Ben de bilmiyorum ki ne edeyim? 003/11

Müşteri: 003/12

–Sözümü dinlersen sana bir nasihat vereyim... 003/13

–De bakayım yine ne kızıl yakut yumurtlayacaksın? 003/14

–Hakkı teslim ederim. Annik yoruldu... 003/15

–He, babanın canına irahmet... Yoruldu... evladım yoruldu. O da candır. Şimdi kanun koydular. Sekiz saatten ziyade çalışılmayacak... Bu sizinki on sekizi, yirmi sekizi, kırk sekizi geçti... Kızlar ağızlarında kaç gündür grev sakızı çiğneyorlar... İşe paydos ederlerse sonram bütün zampara kardaşlarınla beraber ne yapacaksınız? 003/16

–O zaman senin gibi gayri faaller işe girişirler. 003/17

Madam Zorlu'nun koca memeli göğsü raks eder gibi fıkır fıkır titreyerek: 003/18

–Ah aman, zevzekliği bir yana bırak şimdi. Şakalığa vaktim yok... Vereceğin nasihat ne idi? 003/19

–Annik ziyade yoruldu... 004/01

–He evet... He evet... 004/02

–Onu yanımdan al, yorulmamış bir kız gönder... Haniya üç gün evvel bir körpe sermaye geldiydi... Araksi... 004/03

–Karnaksi... Ona da çarçabuk göz koydun? 004/04

–Senin menfaatin için söylüyorum. Benim Atpazarı'nda cambazlığım vardır. Çok haşarı kısraklar alıştırdım... Bakalım bunun da bir huysuzluğu var mı? Yolu nasıl? Eşkin mi? Rahvan mı, tırıs mı gidiyor? 004/05

–Hem koynuna körpecik kız koyacağım. Hem de sana üstelik cambazlık ürceti vereceğim? 004/06

–Öyle ya, şimdi kimse kimseye babasının hayrına iş görmüyor... 004/07

Yervant birdenbire telaşla: 004/08

–Madam... Madam... 004/09

–Ne var ki? 004/10

–Vortik geloor... 004/11

Madam Zorlu, koridorun ucundan kopan karayağız diğer bir Ermeni delikanlısına dönerek: 004/12

–Vortik, hele gelebildin... 004/13

–İşte geldim madam... 004/14

–Ne haber getirdin? 004/15

–Müjdemi isterim... 004/16

–Müjde? Ne oldu ki? 004/17

–Doğurdu... 004/18

–Doğurdu? Patlasın... 004/19

–Bir kızınız oldu... 004/20

–Büyüyüp de belediyeye orospu kayıt olununcaya kadar kırk furun ekmek ister... Ah, bir fahişe için tamam zanaatının işlek zamanında doğurmak ne felakettir... Çocuk ana lahmine ne sağlam oturmuş. Ne kadar keskin ilaç var ise yaptık. Kâr etmedi... Miryam'ın kadınlığından başka sermayesi yoktur. Her gün karnı bir parça daha üfürüp şişiyordu... Fakat zavallı kızı yine ben her gece kiralıyordum... Tamam ağrısı tutuncaya kadar dokuz ay on gün çalıştı. Bunca zorluğun altında çocuğa yine bir şey olmadı... Tanrı'nın işine akıl erer hiç? Çocuğun babası da malum... Kim olduğunu bilioruz. 004/21

Yervant'la Vortik iki elleriyle kalçalarını tutarak sarsıla sarsıla gülmeye başladılar... Gür bir kahkaha da kapalı odadaki Annik'in müşterisinden fışkırdı. [004/22]

Madam: [004/23]

–Budala aptallar, dibinden kavrayamadığınız bir maslahata gülmeyiniz… Ben bir laftır edoorsam sözün özü nereden aktığını bilirim. Çocuğun babası zengin bir Türk'tür. Kızı altı ay dost tuttu. Bilirsin, Türkler gayetle kıskanç olurlar. Miryam'ı kendi dininden lamehlemlik (namahrem) bir karı gibi örtüye koydu. Sonram kapatması vardır deyi beyin karısı duymuş... Patırtılar, gürültüler, bilmem neler olmuş... Onun üzerine bey, Miryam'ı azat puzat etti. Kız, buraya tamam dört aylık gebe döndü... Beş ay sonra doğurdu. Hesap kitap meydanda... [005/01]

O aralık Annik'in oda kapısı açıldı. Üzerinde iki yanı yırtmaçlı kısa bir gecelik gömleğinden başka bir şey taşımayan şallak mallak esmer bir delikanlı aralıktan gözükerek: [005/02]

–Madam Zorlu, rica ederim, bu Türk beyinin adını bana söyler misin? [005/03]

Madam: [005/04]

–Ne yapacaksın? Şantaj edeceksin? [005/05]

–Hiçbir şey yapmayacağım... Sadece merak ettim. İşte bu kadar... [005/06]

Madam Zorlu hazin bir tebessümle: [005/07]

–Adam sen de, bu dünyada ilk doğuran orospu Miryam değildir... Bu nevi bir kaza nikâhsız çiftleşen her kadının başına gelebilir. Fakat dert, irezalet dişisinin üzerine patlar. Baba çekilir, gülerek karşıdan keyfine bakar. Ana, dokuz ay karnında taşıdığı bu yükü, "Ah, aman, gıt gıdak" deyi zorlu ağrılar ile yumurtladıktan sonram, bu canlı belayı kubura atsın? Kuyuya bıraksın? Boğsun? Gömsün? Ne yapsın? Şaşırır... Hükümetin gözü de ananın üstündedir. Vay "caniyeyi merkume" sen evladını boğmuşsun deyi karıyı mahkemeye sürüklerler. Baba, hâlâm hiç tınmaz, karşıdan güler durur. Hâkimler karı değildirler ki orospudan yana olsunlar... Onlar, hep kendi cinsleri zamparaya sahabet yaparlar. Biçare karı, mahkemenin huzurluğunda bıngır bıngır bağırır ki: "Efendim, ben bu piçi babasız doğurmadım. Bu suçu benimle beraber işleyen bir de erkek vardır. Kabahatin büyüğü ona aittir. Çünküm bu iş olsun deyi bana yalvar yakar olmuş, avuç doluları da para vermiştir..." Hâkim babalar cevap olarak ağır fıstık bir makamdan:

“Çocuğun babasını ispat et” derler. Ka bu iş diğer nev maslahatlar gibi başkalarına göstertilebilir ki ispatı kabil olsun? 005/08

Cascavlak vücudunun orasını burasını kaşıyarak kapı aralığından sırıtan müşteri: 005/09

–Madam, her şeriatta, kanunda bunu ispat için usuller vardır... 005/10

Madam Zorlu, hiddetlenen bir tavuk gibi kabararak: 005/11

–Saim İzzet Bey, orospu koynundan çıkmışsın, daha elbiseni üzerine koymadan lafa karışıyorsun? Kanunlar, kemanlar bu işe bir guguk koyabilirler hiç! Dünyada kaç piç vardır? Bunun için istatistik tutan oldu? Doğuran kocalı kadınlar hep efendilerinden çocuk yapoorlar sanoorsun? Onlara mecburen inanoorsun. Çünküm onlar ırz ehliyetlik sigortası altında005/12doğuruyorlar... Onlar yalan söyleseler de inanırsınız. Fahişeler doğru deseler de inanmazsınız... 006/01

Vortik birdenbire lafa atılarak: 006/02

–Madam, sana çok iyi haberler getirdim. Pek kârlı işler var... Ecnebi zabitleri karı istiyorlar... Boş lafları kes, işimize bakalım... 006/03

Madam: 006/04

–Bu zamanede karıdan bol ne var? Sen paradan haber ver... 006/05

Vortik: 006/06

–Fakat madam, nazik bir şart koyuyorlar... 006/07

Madam: 006/08

–Ne imiş bu nazik şart? 006/09

Vortik: 006/10

–Urum, Ermeni, Frenk, Levanten karı istemiyorlar... 006/11

Madam: 006/12

–Bu milletlerin haricinde Çingene karısı mı aroorlar? 006/13

Vortik: 006/14

–Hayır, Türk karısı... 006/15

Direktris, kaşlarını yukarı kaldırıp ağzını büzerek Vortik’e bir sükût işareti verdikten

sonra: 006/16

–Ben onlara Türk'tür deyi Ermeni, Rum kızlarını kaç defa yalancı dolma gibi yutturmuşum... Nereden bilecekler? Karı kısmısı üzerinde milletinin damgasını taşımaz a? Türk'ün erkeği sünnetinden bellidir. Bu İstanbul'da öyle kanlı vakalar olmuştur kim sünnetini gösteren canını kurtarmıştır... Fakat Türk'ün karısı tıpatıp bize benzer. Dil bilmez bir Frenk çıkarttığı karının cinsini nasıl ayırt edebilir? 006/17

–Frenkler, Türk karısını vücudunun tuvaletinden ağnarlarmış... 006/18

–Şimdiki alafranga Türk karıları tastamam bize döndüler... Eskisi gibi vücutlarının kurumlarını temizlemoorlar... 006/19

–Modern kocalar böyle istiyorlar. 006/20

–Zamparalar kezalik... 006/21

–O halde Türk karısının "partikülliye" ne tadı kaldı? 006/22

–Keennehu kanları bizden sıcak olurmuş... (Müşteriye dönerek) Sen bu işe ne dersin İzzet Saim Bey? 006/23

–Gönlümün beğendiği karı olsun da ben milliyetine hiç bakmam... 006/24

–Ben de ticaretime bakarım. Sattığım meyve, isterse Şam fıstığı olsun, isterse Rus bademi, isterse İstanbul çileği... Ne ararsalar dükkânımda onu bulundurmaya uğraşırım... Fakat006/25Frenklerin Türk karılarına ihtibar etmeleri onların saklı gezdiklerinden dolayı idi. Onlar da bizim gibi mezada çıkıp bollandıktan sonram, ehemmiyetleri kalmaz. 007/01

Madam Zorlu, Vortik'i kolundan öteye çekerek: 007/02

–Haydi, gel, biz işimize bakalım. 007/03

İzzet Saim, kapı aralığından bir iki adım ilerleyerek: 007/04

–Benden gizli mi madam? 007/05

–A elbette... Zanaatıma ortak olmak niyetindesin? Türk'ün karısı şöyle böyledir ama erkeği düpedüz barbar olur. Kendisi her çeşit milletlerin karılarıyla yatar kalkar. Fakat bir gâvurun Türk hanımının koynuna girdiğini duyarsa hemen bıçağa davranır... Haydi, sen esvabını koy. Hesabını gör. Zavallı Annik iki gecedir döşekte pastırmaya döndü. Bırak ki o da biraz hava alsın... Ben sermayelerimi bir ana duygusuyla çalıştırtırım... Onların

sıhhatlerini düşünürüm... 007/06

Madam Zorlu, hanenin genç simsarı Vortik'i bir odaya çeker, kapıyı kapar. 007/07

İzzet Saim, fırsatı ganimetten bilerek hemen giyinir, Annik'in eline iki üç kirli kâğıt sıkıştırıp onu bol buse ve iltifata boğduktan sonra haneden sıvışır... 007/08

2 007/09

Delikanlı, pelteleşmiş bir vücut, gevşemiş asab ile en ince damarlarına kadar yorgunluk duyarak Parmakkapı'dan kendini tramvaya atar; gözleri yarı kapanık, uyuşuk, kırpışık düşünür. Umumhaneci karı ile genç tellal Vortik arasında geçen muhavere, rüyai bir alacalıkta zihnini işgal eder. Ecnebi zabitleri Türk karısı istiyorlarmış... Bu sevinçli haber üzerine kerhaneciler vasıtanın tuzağa Türk karısı düşürmek üzere, kumpas kurmak için kapalı bir odaya çekilmelerini Saim İzzet bir türlü hazmedemez. 007/10

Zihni bu kuruntu ile güreşe güreşe İstanbul'da Yusufpaşa'daki hanesine kapağı atar, yatağa yatar; yorgunluk her endişesine galebe eder. Ertesi günün sabahına kadar deliksiz bir uyku çeker. 007/11

Bir hafta geceli gündüzlü hovardalıktan sonra mangal altına bitap düşen mart kızgını kediler gibi oğlunun fahişe koynunda didim didim didinip geldiğinden haberi olmayan ihtiyar anası, telaşla İzzet'inin başında dört döner: 007/12

–Nen var yavrum? 007/13

Suallerine, bu kıllı bebek, anlaşılmaz homurtulardan başka cevap vermez. Nihayet, ertesi sabah gözlerini açıp açıp tekrar yumarak koynunda Annik'i arar gibi döşeğin bir yanından öbür yanına gerine gerine yuvarlanarak güç halle kalkar... Kocakarıya ilk sözü şu olur: 007/14

–Anne, paran var mı? 007/15

–İlahi oğlum, sen vermedikten sonra nereden olacak? 007/16

–Ben sana geçen günü yarım lira vermemiş miydim? 008/01

–İki hafta oluyor... 008/02

–Harç ettin mi? 008/03

Kadın, oğluna karşı sır tutamadığını anlatır manalı bir sırıtışla: 008/04

–Harç ettim gitti... 008/05

–Neye gülüyorsun? 008/06

–A, gülüyor muyum? 008/07

–Haydi, haydi, çıkar. İhtimali yok; sen elli kuruşu birden sarf edemezsin. Mutlak yirmi kuruşunu olsun saklamışsındır. Ver bana sabahleyin kahveye çıkacak harçlığım yok. Yakında Bey'den para alacağım... Ben sana faiziyle yine veririm... 008/08

–Ah İzzet, ne kendin para tutarsın, ne benim cebimde bir onluk bırakırsın... Beş kuruşum oldu mu saklayamam, belli ederim. Hemen elimden alırsın. 008/09

Kadın gider; dolapta bohçaların altından büyük bir kutu içinden bir kitap, yapraklar arasından yeni ütülenmiş gibi düzgün bir yirmi beş kuruşluk çıkarır. İsraf etmemesi tembihiyle oğluna verir. İzzet, parayı cebine tıkıştırarak soluğu mahalle kahvesinde alır... 008/10

İçeri girer girmez, köşeden iki ses yükselir: 008/11

–Ooo, İzzet, neredesin be? Kayıplara, kırklara mı karıştın? Allah versin, yine dünyalık tutuyorsun galiba... Nazik vücudunu Beyoğlu kerhanelerinin yaylı karyolalarında mı rahatlandırıyorsun? Böyle bir cümbüş oldu mu bize haber vermeden hemen sıvışırsın... 008/12

Saim İzzet, Ali Fikri ile Ahmet Necmi'nin arasına oturur. Bir çeyrek, yirmi dakika yarenlikten sonra: 008/13

Ali Fikri: 008/14

–Gel İzzet, seninle yarım lirasına bir tavla atalım. Kokozluktan, fi-emanillah, öyle hafifledim ki uçuyorum şöyle... Cebimde Talat imzalı bir miso lira var... Merhum olduysa da ismi şerifi koynumuzun en sıcak köşesinde geziyor. Ya alırsın, ya verirsin... 008/15

Tavlayı açarlar; çat çut iki saat oynarlar. İş, kim verdiye kalır. Nihayet galip çıkan Ali Fikri, gümbedek tavlayı kapayarak: 008/16

–İşte bunu bu kadar bilirler... 008/17

Mağlup Saim İzzet, yumruklarını kulaklarına dayar, dirseklerini ileri sürer. Yorgun yorgun gerinerek: 008/18

–Zardır bu oğlum, karıya benzer. Bugün sana gülerse, yarın bana döner. 008/19

Oyunun seyircisi Ahmet Necmi: 008/20

–Saim İzzet, son oyunda iki açık kapıya bir gele attı, partiyi kaybetti. 008/21

Arkasındaki eski haki ceketiyle bir asker kaçağına benzeyen genç, yalabıkça fakat gayet kirli kahveci tâbii Tosun, kapalı tavlayı kavrayarak: 009/01

–Oyun kimde kaldı? 009/02

Saim İzzet, dövüşe hazırlanan bir horoz kabarışıyla başını dikerek: 009/03

–Ne yapacaksın? Gidip tebeşir çekeceksin değil mi? 009/04

Tosun, çağanozvari yampiri bir bakışla: 009/05

–Para vermezsen elbette gidip tebeşir çekeceğim. 009/06

–Hani ya lokum? 009/07

–Getireceğim... 009/08

–Ha, getireceksin... Kurnazlığının ben çoktan farkındayım. Söylemedikçe lokumu getirmiyorsun... Unutturabilirsen, kendin yiyorsun... 009/09

–Bedava tavla oynuyorsun; bir de üstelik lokum mu yiyeceksin? 009/10

Ahmet Necmi lafa atılarak: 009/11

–Haydi terbiyesizlenme... Getir lokumları... 009/12

Saim İzzet, birkaç lahavle ile baş sallayarak: 009/13

–Bu hayvan oğlanın bir gün avurdu ortasına bir yumruk indireceğim, çenesi dağılacak... 009/14

Lokumları getirmeye giden Tosun, yürürken ağzıyla bir carta çekerek: 009/15

–Yavaş gel... Benim suratımı pişmiş kelle mi sanıyorsun dağıtacak? 009/16

Tâbi, açıldıktan sonra Saim İzzet: 009/17

–Bilmem ki bizim de ne acayip halimiz var. Niçin karşıki Halil'in kahvesine gitmiyoruz da bu mundar oğlanın ağız kokusunu dinlemeye buraya geliyoruz? 009/18

Ahmet Necmi: 009/19

–Ayak alışmış da onun için... 009/20

Ali Fikri yayık bir tebessümle: 009/21

–Hep bunlara sebep "kesedar" efendidir…009/22

Ahmet Necmi: 009/23

–O da kim ulan? Konferansçı mı? Türkçü mü, Lüpçü mü? 009/24

Saim İzzet: 009/25

–Artık ne kese kaldı, ne kesedar. O püsküllü ipek keseleri büyükbabalarımız kullanırlarmış. Ellerini içine daldırınca para çıkarırlarmış... Sen şimdi cebine sokunca elin neye dokanır biliyorsun ya? 009/26

Ahmet Necmi: 009/27

–Malum! Bazen pantolonumun cebini, belki bir kırpıntı kalmıştır hülyasıyla derinden derine karıştırmak için el sallarım, dediğin olur... 009/28

Ali Fikri: 010/01

–Biz şu aralığın tahta kaplamalarını tebeşirle donatmadıkça kahve değiştirmeyiz... 010/02

Ahmet Necmi: 010/03

–Biz kasaba da bunu yaparız; bakkala da, ekmekçiye de... 010/04

Ali Fikri: 010/05

–Aftosa da, piyosa da... 010/06

Ahmet Necmi: 010/07

–Hükümet veremezse elbette maişet piyasası tıkanır. Halk esnafın, esnaf tüccarın, iskambil kâğıdı gibi herkes birbirinin üzerine devrilir. Başka ne yapabilirsin? Çalmak memnu, kaime imali memnu, eski mundar kâğıt paraları kırpıp kırpıp bahçeye diksen filizlenmezler... 010/08

Saim İzzet: 010/09

–Para olsun da eski olsun, mundar olsun, razıyım; fakat bu günlerde elime beni doyuracak kadar geçmiyor. Ne kadar paramparça olsa arkasına bir tükrük, üzerine bir kâğıt, rastgeldiğine dayarsın gider. O da başkasına geçirir. Dünya böyle döner... 010/10

Ali Fikri: 010/11

–Bu kaimeleri imzalayanların namları en ziyade bu kâğıtların üzerinde kirlendi. Napak oldu. Şöhretlerine bulaşmayan pislik, mikrop kalmadı. 010/12

Tâbi Tosun, elinde küçük bir fincan tabağı içinde nişasta ile pudralanmış lokumcukları getirir masanın kenarına kor. 010/13

Saim İzzet: 010/14

–Ulan, lokum böyle mi getirilir? 010/15

Tosun, çatık, süzgün bir bakışla: 010/16

–Nasıl getirilir? 010/17

–Hani bunun altında bir tepsi? Hani yanında iki bardak su? 010/18

–Burası gazino değil... 010/19

–Evet, burası gazino değil... Burası öyle berbat bir yer ki... Hele şu ellerinin pisliğine bak. Habeş eli mi? Beyaz eli mi? Belli değil... Cadı tırnaklarının arasına oklava gibi kir dolmuş. Bakkal çırağı mısın, işkembeci yamağı mı, kahveci tâbii mi? Bu müstekreh ellerinin sürüldüğü şeyleri hiçbir mide kabul etmez. Lokumları bu salyangoz parmaklarınla mı tabağa koydun? 010/20

Tosun, istiğrapla ağzını çarpıtarak: 010/21

–Ayağımla koyacak değilim ya... 010/22

–Ulan hayvan oğlu hayvan, lokumu şişe kavanozun içinden bir maşa yahut çatal ile alırlar. Tabağa öyle korlar... 010/23

–Maşa ile sabahleyin sıçan tuttuk... Çatal gâvur icadıdır. Müslüman kahvesinde bulunmaz... Ustam sofudur. Çatal meyhanelerde olur. Bak iki adım ötede camii şerif var... 011/01

–Ulan senin ne mal olduğunu bilmez miyim? Şimdi bana Müslümanlık mı satacaksın? Pisliğin adını sofuluk mu koyacaksın? Ustanı, hele seni hiç camide gören var mı? 011/02

–Oraya senin gittiğin var mı ki beni göresin? Biz ustamla camiye gidemez isek de günde birkaç defa abdesthanelerine uğrarız. 011/03

–Tuuh mundar... Ellerin böyle berbat... Bari suratın bir parça temiz olsa... Ağzın burnun

kahve telvesi içinde... Fincanları yalayarak mı temizliyorsun? Ne yapıyorsun? 011/04

Tosun, kısık bir kahkaha ile: 011/05

–Su bulunmadığı yerde teyemmüm caizdir… bilmez misin sen? Ben böyle soytarı gibi yüzümü gözümü telvelemesem halim yaman olur... 011/06

–Neden ulan? 011/07

–Şehir çocuğusun; şıp diye lafın babafingosuna fırlamalısın... Akşamları burası sarhoş uğrağıdır. Tuvaletli suratla gezinirsem Meryem Ana gibi birbiri arkasına beni öpmeye kalkarlar...011/08 Böyle Şafii köpeği suratıyla dolaşıyorum da ellerinden zor kurtuluyorum. Yatsıdan sonra sulanan sulanana... Aksakallı Hacı Raif'ten ne umarsın? Bir akşam kahveyi tenha bularak beni ihtiyar kollarıyla şu aralıkta karmanyolaya getirmek istedi. Dizimi göbeğine koydum. Sıkıca bir çelikledikten sonra: "Baba, aksakalından utanmıyor musun?" dedim. Cüzdanını açtı. Benim için öyle yepyeni bir kâğıt lira hazırlamış ki...

Öbür köşeden: 011/09

–Tosun, az şekerli bir kahve yap... 011/10

–Yapalım... Zaten şimdi ağdalı içen kalmadı ki... 011/11

Saim İzzet, tâbiin arkasından bağırarak: 011/12

–Ulan yeni lirayı görünce ne yaptın? 011/13

–Geç canım, yürü... İhtiyarın fikri başka imiş... Kendi ırzıma leke getirmeden lirayı hak ettim. Şimdi bir tek zanaatla geçinilmiyor... Fakat... çakarsın a, laf aramızda... Herkesin esrarı kendine...011/14

Ali Fikri yavaşça: 011/15

–Edepsiz hayta, hacıyı lekeliyor... 011/16

Ahmet Necmi: 011/17

–O herif de ne sinsidir... Gençliğinde Şam'da bulunmuş; buraya aykırı bir ahlakla dönmüş... Bize ne günahkârlık bulaşırsa, bu mübarek memleketlerden gelir... Hacı'yı torunu yerindeki bu oğlanla şakalaşırken kaç defa gördüm. Böyle pise yüz verilir mi? 011/18

Saim İzzet: 011/19

–Hacıyı görünce söyleyeyim... Arkasından ne kirli taşlar fırlatıldığını bilsin... 012/01

Ahmet Necmi: 012/02

–Hacı'da o yeni liralar, Tosun'da bu ahlak varken, ne söylesen para etmez... İş yine tıkırında gider. Ahlakı bozuk ihtiyarlar, böyle iptilalarda gençliği gölgede bırakıyorlar... 012/03

Ali Fikri, göğsünü ileriye kabartıp kollarını geriye vererek tatlı tatlı gerine gerine: 012/04

–Canım Hacı'yı, Tosun'u bırakınız şimdi. Birinin midesine, ötekinin de suratına... Biz kendi dalaveremize bakalım... Bugünlerde çok açlığım var... Canım öyle bir karı istiyor, öyle bir karı istiyor ki... 012/05

Saim İzzet, aynı tatlı gerinme ile gözlerini bayıltarak: 012/06

–Nasıl karı? 012/07

–On sekiz yaşında, dolgunca vücut bir afet... Hani ya, incecik elbisesi art davlumbazının ortasında derin ve uzun bir elif çizer... Her adım atışta bu müdevver kısmı iki kalçaya doğru bıngıl bıngıl gider gelir... 012/08

Saim İzzet, Ali Fikri'nin iki küreği ortasına bir yumruk aşk ederek: 012/09

–İşte ona Havva Ana değirmeni derler. Hazreti Âdem'in unu orada öğütüldü. 012/10

–Ooof be, arkamı çökerttin. Havva Anamızın o bıngıl değirmeniyle beraber senin de galiba fena halde başın, zihnin, aklın dönmüş. 012/11

–Ne dersin birader... Şimdiki jarseler, krepler, o püften ipincecik kumaşlar, körpe kadın vücutlarının kuytu yerlerine öyle sokuluyorlar ki, bu fantaziye dokunmalarda hassas bir zampara ruhu bulunduğuna insanın hükmedeceği geliyor... 012/12

3 012/13

Ahmet Necmi saatine bakarak: 012/14

–Ona geliyor. İzzet... Seni yazıhanede beklemezler mi? 012/15

Saim İzzet: 012/16

–Beklerler. Ne çıkar ondan! 012/17

–İşiniz yok mu? 012/18

–Bazen olur; fakat çok zaman sinek avlar dururuz. [012/19]

–Sinek avlamakla handaki o dairenin kirası çıkar mı? [012/20]

–Kimin umurunda? [012/21]

–Ne demek? [012/22]

–Ne demek olacak... Apartmanın kirasını bizim bey, oradaki kazancından mı veriyor sanıyorsun?[012/23]

–Ya nereden veriyor? [012/24]

–Harp zamanında bizim beyin mebusluktan başka sekiz mühim memuriyeti vardı. O zaman yükünü tutmuş. Sana bir iktisat kaidesi söyleyeyim: Ortalık buhran içinde sefaletten, açlıktan inlerken öte yanda sekiz on kişi zengin olur. İşte bu, bir kulpasına getirip kanunun müsaadesiyle etrafı soymaktır. Bu bahtiyar zümreye dâhil olabilirsen çalarsın düdüğü... Bizim bey zengindir. Öyle birkaç apartman kirası ona vız gelir. Şimdiki sefihane sarfiyatını âleme karşı güya bu idarehaneden çıkarıyormuş gibi gösteriyor. Bu da aleyhindeki suizanlara bir perde çekmek için, bir dalaveredir... Çakıyor musun? "Velinimetim" aleyhinde bana boşboğazlık ettirmeyiniz be...[013/01]

Ali Fikri:[013/02]

–İş olmadığı vakitlerde akşama kadar ne yaparsınız orada?[013/03]

Saim İzzet: [013/04]

–Tatlı gır geçeriz...[013/05]

–Ne gırı?[013/06]

–Karı lafı be... Her gün idaremiz işsiz, güçsüz misafirlerle doludur. Gelsin cigara, kahve, çay, limonata... Gırla lakırdı.[013/07]

–Karı ticareti mi yaparsınız?[013/08]

–Yok... Bu hususta biz müstehlikiz... Karı dedin mi, bizim beyin göğsünde ciğerleri görünür...[013/09]

–Karıcılıkta sanki sen ondan aşağı mısın?[013/10]

–Bu noktadaki zevklerimiz tamamıyla birbirine mutabık olduğu için Semih Âtıf Bey'e kapılandım ya...[013/11]

Ali Fikri, mayhoş bir şey telaffuz edeceğini anlatır bir yüz buruşukluğuyla:[013/12]

–Kızmazsan sana bir şey söyleyeceğim...[013/13]

–Lafına göre...[013/14]

–Lafın bana aidiyeti yok. Duyduğumu söyleyeceğim...[013/15]

–Söyle...[013/16]

–Sizin idarehaneye bazen kadın misafirler de geliyormuş...[013/17]

–Olabilir a... Şimdiki zamanda bu şaşılacak bir şey mi?[013/18]

–Aralarında çok şıkları, güzelleri, müstesnaları varmış...[013/19]

–Bu da hayrete seza bir şey değil...[013/20]

–Bazen, sizin bey bu güzel zaireler ile odaya kapanıyor, sen kapı önünde bekçilik ediyormuşsun.[013/21]

–Al bilmem neresinden vur duvara. Bu da sanki laf mı? Oğlum, ben emir kuluyum... Bana, "Şu kapının önünde biraz bekle" emrini verirlerse, "Hayır beklemem," demek olur mu?[013/22]

–İçeriye oynak, aynalı bir genç karı ile zendost bir delikanlı kapanırsa, sen[014/01]in kapı önündeki bekçilik vazifenin adı ne olur?[014/02]

–Pezevenklik, diyeceksin... [014/03]

–Dersem haksız bir şey mi söylemiş olurum? [014/04]

–Hâlâ büyükbabanın zihniyetiyle yaşıyorsun. Hâlâ hayvanlara mahsus çayırlıkta otluyorsun. Bu bekçiliğe hovardalık lisanında, "arkadaşlık" derler. Gün ve sıra gelir ki, bey de öyle bir kapı önünde beni bekler. Bu ham fikirleri kafandan at... Biraz yontul, biraz incel... Bir erkekle kadının bir odaya kapanmaları dünyayı altüst edecek bir mesele, bir cinayet değildir. Evvelden Türk mahallesinde bir eve zampara girdiği duyulursa, yedi semtin halkı ayağa kalkar; zaptiyeler, polisler, imamlar, muhtarlar, bekçiler silahlar, sopalarla toplanır; kıyametler koparmış... Bedbaht zamparanın dayaktan cavlağı çektiği de olurmuş... İstanbul sokaklarında sürü sürü köpekler gezerken bu hayvanların çiftleşmelerine de müsaade edilmezmiş. Böyle bir cürüm halinde görülen çiftlerin üzerlerine taş, sopa, gaz tenekeleri yağdırılır, sular dökülürmüş... Biçareler yaralar,

bereler, kanlar içinde kalırlarmış... Her şeye tahammül eden İstanbul halkının sinirleri nasılsa bu hale dayanamıyor... Tabiatın bu mübrim kanununa, bu kadar şiddetle karşı gelmek, hakiki iffetperverlik değildir. Karını iyi intihap ve idare et. Kızlarının, oğullarının terbiyelerine itina göster; keyfine bak... Bu dünyada cebir ile hiçbir şey olmaz... Ahenksiz, yaraşıksız, müstebidane izdivaçlardan her türlü fenalıklar zuhur edebilir... Bu cahilane, müfrit taassupların sonu nereye çıktı, görüyorsun ya? Bugün bir tedansan'da bulun da hali seyret... Fetva Emininin torunuyla kucak kucağa dans edebilirsin. Şimdi haydi gidelim. Divanyolu'ndan iki adım ötede bir kârgir konağın kapısını çalayım; karşına fıstık gibi dolgun, beyaz, güzel, fıkır fıkır bir hanımefendi çıksın... Sermayelerini beğendirmek için karşına dizsin... Ye, iç, yat, kalk, gül, oyna, eğlen... Ne polisten perva et; ne imamdan, bekçiden... Ne de konudan komşudan... Cüzdanında paran var mı, sen onu haber ver... Ve bugün ceplerine doldurmak için kolayına gelen kazanç vasıtalarından her türlüsüne müracaat edebilirsin. Hiçbir şey ayıp değil... Yalnız aç kalmak felakettir. Herkes gözünü açsın, aldanmasın, çaldırmasın. Bu asır alıkları, beceriksizleri, tembelleri beslemez... Evet, bizim bey, karı dalaveresiyle meşguldür. Yanı sıra ben de aşk meyvesiyle çöpleniyorum. Hoşuma giden afetler olursa peşlerine düşüyorum. Onda beş, iş uyuyor... Neme lazım benim, beyin tabiatı ne olursa olsun, vaktiyle parayı nereden kazanmış bulunursa bulunsun, herhangi bir servetin dibini kazısan altından çapanoğlu çıkar. Beyi ayıplayanlar öyle fırsatları elde edemeyenlerdir.[014/05]

–İzzet, sen dersini almışsın... Ben de senin gibi beyin çanağını yalasam, belki bütün günahlarını sevap gibi görürüm... İdarehanenize karı kapatmanız, bana karşıdan çirkin[014/06] görünüyor. Bu işe hangi yüzünden baksan rezaletten başka bir şey değildir. Vakıa işitiyoruz: Abdülhamit zamanında eski vükela bunu nezaret odalarında yaparlarmış... Böyle vakalar türlü telmihlerle gazete sütunlarına geçermiş, aylarca halkın diline düşermiş... [015/01]

–Oğlum, erkekle kadının bu günahı işlemedikleri hiçbir devir yoktur; fakat şimdi bu cihetten bütün bütün medeniyete girdik. Sana dedim; askın yok, baskın yok. Karının gönlünü et, istediğin yere götür, eğlen...[015/02]

4[015/03]

Saim İzzet, Sirkeci'de Kozacı Hanı'nın ikinci katındaki idarehaneye girdiği zaman, vakit gecikmişti. İhtiyar Mansur Efendi, bir düzüye zayıf burnunun ucuna düşen gözlüğünü

düzelterek büyücek bir defterde kayıtlar yapıyordu. İzzet'i görünce sesine titreme getiren bir sinirlenme ile haykırmak için kuvvetsiz boğazını zorlayarak:[015/04]

–Ay efendim, neredesin? Arapyan Hanı'ndan gelecek faturalar var. Gümrükteki müstacel işlerimiz yüzüstüne duruyor... Küçük el defteri senin gözünde kilitli kalmış...[015/05]

Saim İzzet, yalanda mümarese peyda etmiş bir mektep çocuğu gibi saldır suldur:[015/06]

–Sorma halimi baba, bu akşam bizim kocakarı hastalandı. Koş bire doktora... Koş bire eczaneye...[015/07]

Mansur Efendi aldanmadığını anlatır bir bakışla gözlüğünün üzerinden gözlerini süzerek:[015/08]

–Bu sabah seni mahalle kahvesinde tavla oynarken görmüşler...[015/09]

–Kim görmüş? Yaradan Kibriya hakkı için...[015/10]

–Sus yemin etme... İçeriki odadan bey, üç defadır seni soruyor...[015/11]

–Ne dedin?[015/12]

–Daha gelmediğini söyledim...[015/13]

–Ah baba ah, geldi de bir işe gönderdim, desen olmaz mı?[015/14]

–Beni de mi lehine yalancı şahitlikte kullanacaksın?[015/15]

Elektrik çanı çınladı.[015/16]

Mansur Efendi:[015/17]

–Ha, işte çağırıyor.[015/18]

Saim İzzet loş ve kısa bir koridordan yürüdü. Kapı aşırı odaya girdi.[015/19]

Semih Âtıf Bey iki misafiriyle oturuyordu. Malik Tayyar, Nesip İhsan... Bu iki kafadar, bir nezaret odası gibi geniş maroken koltuklara yayılmışlar laf atıyorlar. Odayı duman bürümüş, bütün sigara tablaları dolmuştu.[015/20]

Semih Âtıf Bey, delikanlıyı görünce:[015/21]

–İzzet, neredesin?[015/22]

–Bizim kocakarı...[015/23]

–Sizin kocakarı yine mi hastalandı? Bu kadar zamandır dert çekiyor da hâlâ ölmediğine taaccüp ediyorum... Şimdi kocakarıyı bırak; genç kadınlardan bahsedelim. Hayli vakit oldu bana bir şey bulmuyorsun...[016/01]

–Ah velinimet, bu hususta pek müşkülpesentsiniz. Kadın çok; fakat size layığını elde etmek zor… Piyasa görmüş olmayacak, hâl ve tavrı fahişe kokmayacak... Müstesna bir güzel, açılmamış bir gül olacak. Her şeyi ile beraber ahlakını da kendiniz bozmaktan hoşlanırsınız. Böyle bir kumrucuğu ben hangi yuvadan ürkütüp çıkarabilirim?[016/02]

–Ben artık senden ümidimi kestim, başımın çaresine bakacağım... Buraya birçok kadın düşürmek için şimdi Malik Tayyar, Nesip İhsan Beyler ile bir tuzak düşündük. Bu işe sen memursun.[016/03]

–Maaliftihar...[016/04]

–Şimdi bir ilan yazacağız. Bunu birkaç gazete idarehanesine götürüp ücretle tab ettireceksin...[016/05]

–Baş üstüne...[016/06]

Semih Âtıf Bey bloknottan bir kâğıt koparark önüne koydu. Kalemi hokkaya batırdıktan sonra sordu:[016/07]

–Söyleyiniz bakayım. Ne yazayım?[016/08]

Malik Tayyar, hafif bir düşünce süzüklüğüyle:[016/09]

–Yaşı on sekizden dun, yirmi ikiden efzun olmamak üzere bir kâtibe hanım aranıyor. Tahsili âli görmemiş olmasında beis yoktur. Türkçe tahrire hakkıyla vukufu şarttır. Daktilografiye ve diğer lisanlara aşina bulunanlar tercih olunacaklardır.[016/10]

Nesip İhsan Bey, yaylı gözlüğünü çıkarıp burnunun köküne tekrar yerleştirdikten sonra, taşkın bir itiraz sedasıyla:[016/11]

–Yok... Yok... Yok... Ne yapıyorsun? Velev bir şekli menfi de olsun tahsili âli falan karıştırma. Türkçeye hakkıyla vukuf şartını da defet. Diğer lisan ve daktilografi kayıtlarına da lüzum yok... Hele yaşın on sekiz - yirmi iki olmasından bahis hiç caiz değil...[016/12]

Malik Tayyar, müteaccib bir çehreyle arkadaşına dönerek:[016/13]

–Birader, fikrini anlayamadım. Maksat başka, fakat biz, suretâ bir kâtibe hanım arıyoruz.

Bu mesleğe dair bazı evsaf zikrine mecbur değil miyiz?[016/14]

–Şüphesiz... Lakin birader, bir kurnazlık yapılacağı vakit onu tamam kıvamına getirmeyi bilmelidir. Mesela şimdi bizim asıl arzumuz bir kâtibe bulmak değil. Buraya o nam altında birçok genç kadın celbedebilmektir. İlanımızı türlü şartlar ile göz ürkütecek bir hale korsak, işimize yarayacaklardan çoğunun cesaretlerini kırmış oluruz... (Semih Âtıf Bey'e dönerek) Yaz: "Genç bir kâtibe hanım aranıyor. Vazife ağır değil; maaş dolgundur. Cuma, Pazardan maada, Sirkeci'de Koza Hanı'nda 14 numaraya müracaat..."[016/15]

Bu defa Malik Tayyar itiraz çatkınlığıyla:[017/01]

–"Vazife ağır değil; maaş dolgundur" sözü şüphe davet etmez mi?[017/02]

–Hayır, şüphe davet etmez. Bilakis, bu iki söz, bir sihir tesiri gösterir. Buraya koşuşacaklardır. Zaten ırz, namus mutaassıpları böyle ilanlara pek aldırmazlar ve onlar münasip birer zevc bulamazlarsa, açlığa mahkûmdurlar. Fakat bugün İstanbul'da kocasız, ekmeksiz ne kadar zavallı kız var biliyor musunuz? Adeta ortada bir ırz spekülasyonu dönüyor. Semih Âtıf Bey, âdeta diyebilirim ki, buraya gelip de kendini size beğendirmeye muvaffak olabilecek bir kadın, birkaç zaman için fuhuşun en hafif suretiyle temini maişet edeceğinden dolayı, diğer biçarelere nispeten çok bahtiyardır.[017/03]

Semih Âtıf:[017/04]

–Fuhuş seli pek çok kadın sürükleyip götürüyor. Bu müzahrefatın içinde pırlantalar da bulunabilir.[017/05]

Malik Tayyar:[017/06]

–Haydi, farz edelim ki böyle bir pırlanta avladın... Bunu ne yapacaksın? Kravat iğnesi mi, yüzük taşı mı? Evli bir adamsın... Bu elması medid bir istimal ile aleni kullanamayacaksın... İzdivaç edemeyeceksin... Çünkü bu zamanın ahlakiyat ve zihniyetçe, çifte karılı bir erkek iki başlı ejderha kadar nazarlarında müthiş görünür.[017/07]

Semih Âtıf:[017/08]

–Adam sen de Tayyar... Bu lakırdıları nereden çıkartıyorsun? Ben evlenmek değil; eğlenmek için bir karı arıyorum... Teehhül, bir erkeği bu nevi zevklerden menedebilmek için kâfi bir düğüm müdür?[017/09]

–Değildir... Lakin böyle havai bir telezzüz için evdeki masum kadını işkencelere

düşürmek de insaniyete pek şaşı bakan bir hareket sayılmaz mı?[017/10]

–Tuhaf şey. Bugün de ahlak hocalığın mı tuttu? Böyle bir endişe hangi müteehhil erkeği zevkinden alıkoyabiliyor ki bana bu mavalı okuyorsun? On iki sene süren bir karı kocalığın sinirlerde husule getirdiği aşıntıyı, gönüle doldurduğu doygunluğu, bıkkınlığı biliyor musun?[017/11]

–Evet, bunu inkâr edemem; lakin bu neticeyi göz önüne getirince, kimsenin evlenmemesi lazım gelir.[017/12]

Semih Âtıf Bey yerinden kalkıp, garip bir işmizazla cevap vererek:[017/13]

–Evet... Öyle ya... Hay hay...[017/14]

–Ya siz niçin evlendiniz?[017/15]

–Evlenmenin ne olduğunu bilmediğim için... Bu tuzağa tutulanlar hep cehaletlerinin kurbanı oluyorlar... Şu saatte yüzde doksan dokuzunun pişman olduğuna hiç şüphem yoktur...[017/16]

–Oh, çok tuhaf nazariye... Zaten, şu zamanda intizam ve ahlak şirazesi bozulmuş olan bu dünyadan izdivaç usulünü de kaldırırsak âlem ne hale gelir?[018/01]

–Evvela sen bana izdivaçla âlemin iyi bir halde bulunduğunu ispat et... Ötesini sonra konuşalım...[018/02]

–Evlenme âdetini kaldırdıktan sonra onun yerine ne ikame edeceksiniz? İnsaniyetin tamamen saadetini kafil daha mahzursuz ne usül bulabileceksiniz?[018/03]

–Onu düşünmek benim vazifem değil... Bu meseleyi tetebbu ve hâl için uğraşan büyük kafalar da hâlâ bunun bir ucunu, kulpunu bulamadılar. Türlü türlü izdivaç ve talak şekilleri tasavvur ve tatbik ettiler, uyduramadılar; uyduramıyorlar, uyduramayacaklar... Bu kanunlara, bu şerialara bu felsefe ve nasihatlere rağmen herkes gönlünün töresine gidiyor, vesselam. Karını seviyor musun? Ona göre bir felsefei izdivaç yürütürsün. Sevmiyor musun? O zaman meselenin zıttını müdafaa ve iltizam edersin.[018/04]

–Ey, sonu ne olacak?[018/05]

–Bilir miyim ben?[018/06]

Nesip İhsan sigarasını çeke çeke söze karışarak:[018/07]

–Her şeyde tabiat galebe ediyor. Galiba bu meselede de, nihayet öyle olacak...[018/08]

Malik Tayyar:[018/09]

–Ne demek o?[018/10]

Nesip İhsan:[018/11]

–Beşeriyetin tıynetinde usançlık ve hercailik var. Her erkek fırsat düştükçe çeşni değiştirmeye can atar. Sen de öylesin, ben de öyleyim, öteki de öyledir. Bunun hilafı sözler riyakârlıktan başka bir şey değildir. İnsanlar daima riyakârlığı hakikate tercih ederler; eğri hareketlerde bulunarak doğru neticeler beklerler; her fert, kendi nefsini iğfal etmekle, ceman yekûn bütün insanlar birbirini aldatmakla hiçbir iş yoluna girmez. Doğruyu söyle; dokuz köyden kovul... Böyle muazzam, mühim meselelere var kuvvetleriyle en kestirme doğru kapıdan hücum edemezler. Birtakım kuyudu ihtiraziye önünde titreyerek, tehlikesiz sandıkları köşe bucakta dolaşırlar... Çünkü sen benim ne kadar teklifsiz arkadaşım, canım ciğerim olursan ol, ben sana kalbimdeki fena meyelânlarımı apaçık, dosdoğru söyleyemem. Çünkü aynı çirkin şeyler senin kalbinde de mevcut olduğu halde, bu itirafımdan dolayı derhal sen beni telin edersin... Dünya kurulalıdan beri insanlar arasında bu komedya böyle gelmiştir; böyle gider... Ben seni aldatmalıyım; sen beni aldatmalısın... Beni aldatmaya uğraşırken bana aldandığını hissedersen ifrit olursun. İşte karılık kocalık bu feci müdhikenin en müellem bir faslıdır... Zevciyetleri ancak aldanıp aldatmakla devam edebilen ne karı kocalar vardır. Hele bazıları hakikati bilseler çıldırırlar... Pek çok şeylerde hakikati bilmemeli, gözü bağlı gitmeliyiz. Saadet bir[018/12]

vehimdir. Bunu tespit için tenevvüre uğraştığımız dakikada, bu hümayı uçurup mesut olmadığımızı anlarız. Saadet bir zandır azizim. Bunu hiç kurcalamaya gelmez. Ona suri bir istihkak gösterenler, bu zan içinde yaşamayı bilenlerdir...[019/01]

Malik Tayyar:[019/02]

–Çetin mesele... Bu sözlerinizin ucu nereye çıkacağını aklım bir türlü kestiremiyor... Karı koca birbirinden şüphelendikleri vakit, mesudiyetimiz bozulmasın diye, tesadüfen önlerine çıkan bedahatlere göz mü yumsunlar? Karılarından bıkmış kocaların keza kocalarından usanmış karıların bu yolda indi felsefeleri vardır. Kıskanılmak istemezler. Evli oldukları halde gönül hürriyetlerini muhafazaya uğraşırlar...[019/03]

Semih Âtıf Bey, müstehzi bir dikkatle bu felsefeyi dinleyen Saim İzzet'e dönerek:[019/04]

–Haydi, oğlum, sen bu ilanı götür, gazetelere ver.[019/05]

Bizim münakaşamıza bakma. Türk işi böyle. En sade şeylerde üçümüzün fikri birbirine uymaz... Bu hal, ya çok bilmeden veya hiçbir şey bilmemeden ileri gelir...[019/06]

Saim İzzet, bir emir çavuşu gibi temenna ile dışarı çıktıktan sonra idarehane sahibi sözüne devam etti:[019/07]

–Siz, hasta, kıskanç, sinirli bir zevce ile yaşadınız mı? Bu işkenceyi çekmemiş olanlar, bu bahiste ağız açmaya salahiyetdar değildirler.[019/08]

Nesip İhsan, serçe parmağının ucuyla sigarasının külünü silkerek:[019/09]

–Böyle kadına acımalıdır.[019/10]

Semih Âtıf:[019/11]

–Ben acıya acıya zakkuma döndüm. Ne yapsan memnun etmen kabil değildir. Şimdi kadınların topuna birden lanet ediyorum. Kıskanç kadınlar... Haydi, böyle diyelim. Mağdur hanımlar da kocalarından ziyade kendi cinslerine gücenmelidirler. Çünkü zevcleri baştan çıkaranlar yine kendileri gibi Havva kızıdır. Erkeğin şeytanı kadındır. Buna şüpheniz var mı?[019/12]

Bu esnada dışarıdan tık tık kapı vuruldu.[019/13]

Semih Âtıf Bey:[019/14]

–Giriniz...[019/15]

Kapı aralandı. İhtiyar Mansur Efendi'nin gözlüklü kuru siması görüldü:[019/16]

–Efendim, hizmetçi kadınla çocuklar geldi...[019/17]

Semih Bey bu haberden memnun olmadı; vereceği cevabı düşünürken onun müsaadesini beklemeden kapı itildi. Önde iki çocuk, arkada hizmetçi, gürültü ile içeri daldılar... Böyle terbiyesizce dalga gibi girişten Semih Bey'in çehresi bulandı. Lakin kalkışacağı tekdirin beyhudeliğini biliyordu. Bir söylese, münasebetsiz sekiz cevap işitecek; misafirlerin yanında yüzü büsbütün yere düşecekti.[019/18]

Mihriban'la Turgut, hemen babalarının iki bacağı arasına koştular. Ona daha iyi sarılmak için birbirini itiyorlardı. Semih Âtıf Bey, ikisini de alargada tutmaya uğraşarak:[020/01]

–Nedir o, eliniz mülemma? Üstüme sürmeyiniz... Ne yediniz?[020/02]

Oğlan cevap verdi:[020/03]

–Çikolata, kuru üzüm, kavrulmuş fındık, pasta, kurabiye, fondan...[020/04]

Turgut, bu sabah çerezi listesinin mabadını düşünürken, Mihriban, kardeşinin nisyanını itmamen imdada yetişti:[020/05]

–Koz helvası, badem ezmesi...[020/06]

Göstermek istediği sabır ve metanete rağmen Semih Âtıf Bey'in kaşları çatılarak:[020/07]

–Kâmile Hanım, çocukların midelerini süprüntü küfesine döndürmüşsünüz. Kalkar kalkmaz bunlara bu kadar abur cubur yedirilir mi?[020/08]

Kâmile Hanım:[020/09]

–Allah ömür versin efendim, fukara çocuğu değil ya bunlar... Siz kazanıyorsunuz, elbette evlatlarınız yiyecek... Kimin için çalışıyorsunuz?[020/10]

Mahalle karılığından gelme bu hizmetçi Kâmile'nin mantığına itirazdan çıkacak felaketi bilen Semih Bey, dudaklarını ısırarak düşünürken, Mihriban babasının öfkesini yenmek için ona bir nane şekeri uzatarak:[020/11]

–Al beybaba... Ye... Mideye iyiymiş... Kalbe ferahlık verirmiş. Annem söyledi...[020/12]

Semih Bey, bu takdimeyi nefretle reddetti; fakat Turgut, hemşiresinin küçük bir iğbirar anından istifade ederek hemen şekeri kaptı, ağzına attı... Kız, sulu sepken ağlamaya başladı.[020/13]

Semih Bey'in artık tahammüle kudreti kalmadı:[020/14]

–Kâmile Hanım, al bunları. Çıkınız dışarıya; beyefendilerle mühim bir işe dair konuşacağız.[020/15]

Kâmile kolay aldatılacak dul bir kadın değildi; o, konuşulacak mühim bir işin biraz kokusunu almış gibiydi. İstihzasını seçtirecek bir tebessümle çocukların ellerinden tutup çekerek:[020/16]

–Haydi, biz gidelim. Beybabanızın gizli, mühim müzakeresi varmış.[020/17]

Hizmetçi kadın kapıya doğru iki adım yürüdükten sonra, geri dönerek:[020/18]

–Fakat beyefendimiz, sabahleyin sizi rahatsız edişimizin sebebi var. Az daha bunu söylemeden gidecektik. Bizi hanımefendi gönderdi. Zavallı, yine bugün ziyade rahatsız… Bir başka doktor istiyor... Eskisine artık emniyeti kalmadı. Eczanenin değiştirilmesini de rica ediyor... Çünkü gelen ilaçların hiç tesiri yok. Bugünlerde biçarenin hakkında çok kayıtsız bulunduğunuzdan şikâyet ediyor. Affedersiniz, size akıl öğretmek haddim değildir; ama karınızın sıhhati de ehemmiyetçe burada müzakere edeceğiniz işten aşağı kalmamak lazım gelir, sanırım... 020/19

Semih Bey, bu karıyı kalkıp hemen orada tepelemek için yüreğinde kaynayan arzuya tabiiyet edemediğinden dolayı morararak: 021/01

–Haydi... Haydi gidiniz. Ben yapacağımı bilirim... 021/02

Karı, manalı bir nazarla beyi ve misafirlerini süze süze, çocukları ellerinden çekerek dışarı çıktı.021/03

Semih Âtıf Bey, büyük bir nefes boşalttıktan sonra:021/04

–Beyefendiler, bir ayda kaç doktor, kaç eczane değiştirildi biliyor musunuz? Gidip Lokman'ı mezarından kaldırsak beyhudedir. Bizim hanım iyi olmaz; çünkü hastalık onun eğlencesidir. Müstebit, densiz bir kadındır. Hastalık bahanesiyle etrafı kasar kavurur. Bizim dinimizde, şeriatımızda talak vardır; fakat ben bu canlı belayı bırakamam. Ona türlü kayıtlarla bağlıyım. Bazen şeriatın müsaade etdiğine, diğer mânialar izin vermez. İşte, ölünceye kadar birbirimizin işkencesi içinde yaşayacağız.021/05

İki misafir, idarehane sahibinin aile felaketinden müteessir görünerek dalgın, mütefekkir dinliyorlardı. 021/06

Semih Âtıf devam etti: 021/07

–Hizmetçi namına şimdi buraya gelen mahalle karısını gördünüz. Ben ona karışamam; o bana karışır. İşte ben bu musibeti evden defedemem; çünkü hamisi, bizim hanımdır. Kendisi böyle hizmetçi ister. O nama müstahaklarla geçinemez... Bu karı, zevcemin eli ayağı, casusu, hafiyesi, akıl hocası, her şeyidir. Terbiyeli kadınların, değerli mürebbiyelerin hiçbiri, bizim evde üç günden ziyade yaşamaz... Kaç tane, kaç tane değiştirdik. Nihayet, böyle mükemmel terbiyelileriyle imtizaç kabil olamayacağını anladım; ümidi kestim. Her şeyi yüzüstü bırakarak tabiatına terk ettim. İşte çocuklar, şimdi gördüğünüz gibi arsız, terbiyesiz oldular... 021/08

Malik Tayyar Bey, arkadaşını biraz müteselli etmek için; 021/09

–Birader mükedder olma... Her Türk evi bir parça sizinkine benzer. Hepimiz de aile derdinin birer türlüsünü çekiyoruz... 021/10

Nesip İhsan: 021/11

–Canım siz de her kusuru aileye, kadınlara yükletmeyiniz... Semih Âtıf yabancımız değildir. Affına mağruren biraz serbestçe söyleyeceğim... Onun zevcesi bu hastalıklara, sinir illetlerine, meraklara, densizliklere beyini kıskanmak yüzünden uğradı... Her Türk evi böyledir, hükmünü de kabul etmem. Avrupalı olsun, dünyanın herhangi kıtasından olursa olsun, her aile böyledir, deyiniz. Medeniyet, henüz insanların hayvaniyetlerinden çok şeyleri değiştirememiş; yalnız üzerlerine sahte bir yaldız tabakası çekmiştir. Bütün ailelerin, için için işleyen samimi faciaları vardır. Bazı hane halklarının terbiyeleri derecesine göre bunlar örtülü kalır... Medeniyetin yapabildiği işte bundan ibarettir... 021/12

Malik Tayyar: 022/01

–Bu sözlerini tasdik ederim... Semih Âtıf Bey'i bu hususta teselli edebilmek için bizim bu dertlerden azadeser olmamız icap eder; hâlbuki biz de bir defa nakli maceraya başlasak...022/02

Nesip İhsan: 022/03

–Aman sus... Biz bugün buraya dert dinlemeye değil, bir eğlence aramaya geldik... 022/04

Semih Âtıf: 022/05

–Evet... Evet... Bırakınız aile dırıltılarını... Gazetelere gönderdiğimiz ilanların bakalım ne tesiri olacak... Oltalara güzel, çirkin kaç hanım kız tutulacak? 022/06

Malik Tayyar: 022/07

–Bakınız size evvelce söyleyeyim... En güzeli benim! 022/08

Semih Âtıf: 022/09

–Bu ticarethane namı acizanemi taşıyor. Binaenaleyh gelecek canlı emtianın sahibi benim... Beğenmediklerimi küçük bir ticaretle size terk edebilirim... Beğendiklerim üzerime kalır... 022/10

Hep gülüştüler. Misafirler saatlerine baktıktan sonra: 022/11

–İlanın neticesini anlamak için yarın, öbür gün biz yine buradayız. Bakalım ne eğlenceler çıkacak.[022/12]

5[022/13]

Gazetelere verilen ilanların üzerinden henüz yirmi dört saat geçmemişti; ertesi günü Mansur Bey yazıhaneyi açmaya geldiği zaman, sabahleyin erkenden kapının önünde kara kuru uzun boylu bir kadın buldu. [022/14]

Dalgın ihtiyar, beyefendinin çapkınlığını unutmuştu. Kadından sordu: [022/15]

–Hanım, ne istiyorsunuz? [022/16]

–Burası Koza Hanı değil mi? [022/17]

–Evet? [022/18]

–14 numaralı kapının önünde bulunuyoruz. [022/19]

–Evet, lakin ne bekliyorsunuz? [022/20]

–Gazetelerde ilanınızı okudum geldim. [022/21]

Mansur Efendi, şimdi birden meseleye intikal ile kadının yaşlılığından ziyade, sefaletten yıpranmış; hafif düzgünle tamire uğraşılmış esmer zayıf yüzüne; bütün bereleri, pürüzleri ütü ile yatıştırılmış soluk pelerinine bu defa dikkatle baktıktan sonra, içinden, kendi kendine: "Vah zavallı, nafile gelmişsin. Bizim beyefendi, kadın arıyor… Ama beklediği sen değilsin..." dedi. [022/22]

Kadın, bu manidar nazarın iştibahı altında biraz sıkılarak: [022/23]

–Yanılıyor muyum? İlan veren siz değil misiniz? [022/24]

–İlanı biz verdik; yanılmıyorsunuz. Lakin biraz acele etmişsiniz... Beyefendi gelinceye kadar bekleyeceksiniz. [023/01]

–Kaçta gelirler? [023/02]

–Belli olmaz... [023/03]

–İlanda saat tayin edilmemiş de akşamın şerrinden sabahın hayrını tercih ettim, erken geldim.[023/04]

–Başka işleriniz varsa görüp de daha sonra gelseniz iyi edersiniz... [023/05]

–Başka işim yok. Sizi taciz etmem... Bana lütfen bir iskemle veriniz; dışarıda beklerim...[023/06]

Mansur Efendi anahtarla kapıyı açtı, içeri girdi. Odabaşı her tarafı süpürmüş; fakat henüz sandalyeleri, ufak tefek eşyayı yerli yerine koymamıştı. [023/07]

İhtiyar memur, odasına yürüdü. Oturacağı yeri düzeltti. Dünden yarı kalmış bir işin tetkikine koyuldu. Dışarıdaki kadını unuttu. Lakin on beş yirmi dakika sonra kadın yavaş yavaş medhalden geçip Mansur Efendi'nin kapısından başını uzatarak: [023/08]

–Cüretimi affedersiniz efendi, başıma çok şey geldi de işimi sağlam tutmak isterim. Yine geçenlerde böyle ilanla çağırılan bir yere geç gittim de, orasını düğün evi gibi dolmuş bularak fırsatı kaybettim. [023/09]

İhtiyar adam, herhalde otuzunu geçkin görünen, bu sefaletzede simaya bir daha dikkat ederek:[023/10]

–Hanım, isterse bin kişi gelsin. Kısmet kimin ise o kabul olunur... [023/11]

–Öyle demeyiniz efendi; şimdiki zamanda kimse işini kısmete bırakmıyor. O ilanları, şarlatanlıkları, propagandaları, didişmeleri, itişmeleri görmüyor musunuz? Bakınız erken geldiğim fena mı oldu? Sizi yalnız buldum. Tercümei halimi, iktidarımı, gayret ve faaliyetimi, size bir parça anlatayım. Hakikati öğrendikten sonra, buraya yüz kadın müracaat etmiş olsa elbette içlerinden beni tercih edersiniz... [023/12]

Mansur Efendi'nin kılları uzamış kırçıl kaşları çatıldı: [023/13]

–Yok, hanım, affedersiniz; tercümei hal dinlemeye vaktim yoktur. Sabahleyin buraya erken gelişim müstacel bir işim olduğu içindir... [023/14]

Kadın hemen koltuğunun altından ruganları dökülmüş, fersude küçük bir "serviyet" çıkararak:[023/15]

–Dinlemeye vaktiniz yoksa bir hâlî zamanınızda mütalaa buyurursunuz. Feci hayatıma ait evrak; şehadetnamelerim, tasdiknamelerim, takdirnamelerim, tahsinnamelerim hep buradadır. Muharrirliğim var, muallimeliğim var, muhbirliğim var, muhasibliğim var... [023/16]

–Pek âlâ; fakat benim mütalaaya hiç vaktim yok hanım... O evrak sizde dursun; arandığı zaman verirsiniz... [023/17]

–Bana bir iskemle olsun lütfetmez misiniz? 023/18

Mansur Efendi, bir iskemle vererek sözü kısa kesmeyi ehven maslahat buldu. Kadına istediği şeyi uzattı; oda kapısını itti, işinin başına geldi... 023/19

Kadın, medhalde kendini yalnız bulunca iskemleye oturdu. Mühim evrakı hamil serviyetin bir köşesinden bir küçük ayna, ponpon, kızılboya tüpü çıkardı. Seri el darbeleriyle tuvaletini tazelemeye koyuldu. O aralık dış kapı itildi. İçeri kıyafetçe birinciden pek düzgün olmayan iki kadın daha girdi... Bunlardan biri, medhali tavanından parkesine kadar çarpık bir bakışla gözden geçirdikten sonra: 024/01

–Koza Hanı'nda 14 numara... İşte burası. (İlk gelene bakarak) İşte bizden evveli bir kadın gelmiş bekliyor... 024/02

Serviyetli hanım, tuvalet edevatını hemen yine çıkardığı yere tıktıktan sonra, bu sözleri hiç işitmemiş gibi gayet asık bir suratla gözlerini önüne dikti. 024/03

Yeni gelenlerden biri: 024/04

–Hanım, kime müracaat edeceğiz? 024/05

İlk gelen: 024/06

–Ne bileyim ben? 024/07

–A niye bilmeyeceksin? Bizden evveli gelmişsin. 024/08

–Evveli geldiğime kabahat mi ettim? 024/09

–A ne nobran kadın! Senden adam gibi lakırdı soruyorlar. Niye ters cevap veriyorsun?024/10

–Bunun tersi, yüzü var mı hanım? Ben de sizin gibi buranın yabancısıyım... Ne bileyim ben?024/11

–O altındaki iskemleyi nereden buldun? 024/12

–Böyle bir suale ne senin hakkın vardır; cevap vermeye ne de benim bir mecburiyetim...024/13

–Haydi, öyle olsun lanet karı... 024/14

–Kararsın ömrün, günün inşallah... 024/15

–Sen buraya Sulukule'den mi geldin? 024/16

–O, sizin ailenizin memleketi... 024/17

–Bak, ben pamuklar gibi bembeyaz bir kadınım... Senin Çingene olduğunu her şeyden evvel rengin, cildin söylüyor! Biz buraya girdiğimiz vakit, elinde küçük ayna ile şebek gibi boyanıyordun. Patlıcanı ne kadar badana etsen esmerliği kapanmaz... 024/18

Üçüncü kadın: 024/19

–A, bizim buraya geldiğimizi kıskandı. 024/20

Birinci kadın: 024/21

–Ben buraya sizin gibi beyazlığımı, pamukluğumu teşhire gelmedim. Bu 14 numara daireden metreslik kadın aramıyorlar. İş gördürecek; kalemi, ilmi kuvvetli, tecrübeli, terbiyeli bir kâtibe istiyorlar. 024/22

Üçüncü kadın: 024/23

–A zavallı, bu saydığın evsafın hiçbirine malik değilsin. Terbiyeni, tecrübeni gösterdin; hiç şüphesiz kalemin, ilmin de bu kıratta olacak... 025/01

Birinci kadın, yırtık serviyetini göstererek: 025/02

–En maruf imzalarla müzeyyen, musaddık vesaik; ilim ve irfanım işte buradadır. Ben buraya düzgünüme, allığıma güvenerek, fingirdemeye gelmedim. Hepimizi içeride imtihana çektikleri vakit görürsünüz... 025/03

İkinci kadın: 025/04

–A bizi burada imtihan mı edecekler? 025/05

Birinci: 025/06

–Ya ne zannettiniz? Hukuktan icazetiniz var mı? Daktilograf mısınız? Burada paravanın arkasından öpücük verecek mahlûkları aramıyorlar... İş görecek kadın istiyorlar...025/07

İkinci: 025/08

–Ağzını topla... Biz buraya namuslu bir iş bulmaya geldik. Bu sayıp döktüğün dirayetlerin sende bulunduğuna inanacak kadar saf değiliz. Kişinin aslı sözünden bellidir... 025/09

Üçüncü: 025/10

–Vah zavallı! İddian derecesinde liyakatli bir kadın olsaydın buraya davet için gazetelere verilen ilanı dikkatli okurdun. İlanın en başında: "Genç bir kâtibe hanım aranıyor" cümlesi nazara çarpıyor. Sen otuz beşi geçkin, kart bir karısın... Övündüğün bin bir türlü ehliyetlerinle beraber, bu kadar sade bir şeye dikkat etmek kiyasetini gösterememişsin... Daha sonra ilanda "vazife ağır değildir; maaş dolgundur" deniliyor... Ne daktilografi tasrih edilmiş ne de hukuk şehadetnamesi... Kadınlar için bir hukuk müessesesi bilmiyoruz. Sen icazetnameni nereden aldın? 025/11

Serviyetli esmer kadın, her şeyden ziyade kartlık isnadına köpürdü. Şimdi iki tarafın ses perdeleri yükseldi. Hitaplar daha nezaketsizlendi. Kelimeler büsbütün huşunet aldı, kabalaştı. Birbirinden az fasıla ile iki genç kadın daha geldi. Bu üç kadın arasında parlayan ağız dalaşının esasını pek kavramadan bir köşeye çekildiler. Öyle mütehayyir dinliyorlardı.025/12

Ufaktan başlayan dırıltı, bir mahalle kavgası şeklinde kabararak medhali doldurup etrafa taşmak istidatını alınca, Mansur Efendi bir eli gözlüğünde, öteki dudaklarında, oraya birikmiş beş kadına sükût işareti vererek: 025/13

–Susalım hanımlar, burası Şehzadebaşı tiyatrosu değil; hamam, hiç değil... Siz buraya ispatı ehliyet için çağırıldınız. Siz maharetinizi makûs surette ibraz ediyorsunuz. Kavgada sesi en yüksek perdeye çıkanın kabul edileceği zannında iseniz, yanılıyorsunuz... 025/14

Son gelen iki kadından biri: 025/15

–Efendi, affedersiniz. Biz şimdi geldik. Daha ağız açmak kısmet olmadı. Bu hanımların arasında kavgayı alevlenmiş bulduk. Bu hırıltının sebebi nedir? Daha onu bile anlayamadık.026/01

Mansur Efendi: 026/02

–Sebebi ne olacak... Daha buranın hizmetine girmeden birbirlerini çekemiyorlar...026/03

Yeni gelenler:026/04

–Aaa, aman yarabbi, dünyada ne kadınlar da varmış! Ne oluyorsunuz ayol?026/05

Birinci gelen kadın, bu defa yeni gelenlere dönerek:026/06

–Hanımlar, hırıltı tabirini tamamıyla size red ederim; biz köpek değiliz... İnsanca lakırdı söyleyiniz! Bu yazıhanenin de bugün ne garip tecellisi var? Hiç terbiyeli bir kadın

gelmeyecek mi?[026/07]

Üçüncü kadın, yüreğinden kopan bir kahkahayı avucuyla mene uğraşarak:[026/08]

–İçimizde en terbiyesizi sensin kadın! İşte bu efendi görüyor... Şu yeni gelen hanımlar da şahit...[026/09]

Yeni gelenler birbirini dürterek gülüştüler...[026/10]

Mansur Efendi:[026/11]

–Bu hakikat imtihandan sonra anlaşılacak... [026/12]

İkinci kadın: [026/13]

–İmtihana lüzum kaldı mı? Burada Çingene kavgasından mı numara alacağız? [026/14]

O esnada, medhalin aralık duran kapısı itildi. İzzet Saim içeri girdi... [026/15]

Mansur Efendi: [026/16]

–Hah, işte baş mümeyyiz geldi. [026/17]

Kadınların gözleri delikanlıya dikildi... [026/18]

İzzet, medhaldeki beş kadının çehrelerini o çapkın gözüyle çarçabuk bir sıra muayenesinden geçirdikten sonra Mansur Efendi'nin odasına girdi; kapıyı kapadı.[026/19]

Mansur Efendi yavaşça: [026/20]

–Nasıl İzzet, dışarıdakilerin içinde gözünün tuttuğu var mı? [026/21]

–İkisi beyazca meyazca; ama hepsi de kıyafet düşkünü, açlık solgunu... Hele bir tane sırım gibi kara yağız var; ahırda eski tramvay beygirlerini andırıyor, ısıtma döşeğinden kalkıp buraya gelmişe benziyor. Evvela onu azatlamalı; nafile beklemesin... [026/22]

–Aman o karı hezarfen... Kendi rivayetince bilmediği yok. Girmediği hizmet kalmamış... Bir hariciye nazırlığı etmemiş, işte o kadar. Daktilografi falan mükemmel, hukuktan bile mezun. Çantasının içi şehadetname dolu... Çenesine de kavi şey ha... Öyle uluorta savayım deme; esmayı üstüne sıçratırsın...[026/23]

–Neme lazım benim; kartaloz, istediği kadar beklesin... Bunlar ilk döküntüler... Belki sonra daha aynalıları gelir... Bize hukuk guguk, daktilo maktilo lazım değil. Beyefendinin ne istediğini biliyorsun... [027/01]

Mansur Efendi, derin bir yoklamadan sonra: 027/02

–Evet, beyefendinin ne istediğini bilmek, bu kır sakaldan sonra bana pek ağır geliyor; ama ne yaparsın? Maişet belası... 027/03

–Ortalık aç yahu... Bir kuru ilana, sabah karanlığı beş kadın birden koşmuş... Belki içlerinde, bu gibi davetlere çapkınlık karışacağını; gençliğin, güzelliğin, fingirtinin para edeceğini hissedenler de vardır. Babacığım, bu işten herhalde sana da, bana da kısmet var. 027/04

–Bırak kısmeti canım, bu yaştan sonra beni de çapkınlıkta kendinize mi uyduracaksınız? 027/05

–Ne var canım, benim büyükbabam seksen yaşında iken son turfanda bir daha evlendi ve karısını doğurttu... 027/06

–Karıları doğuran ihtiyarlara, ben birkaç cihetten acırım. Ben, doğmuş olanları besleyemiyorum. Bırak şimdi zevzekliği. Burada yüz yazısı varmış gibi dışarısı türlü çeşit karılarla doluyor. Bunların terbiyelisi, terbiyesizi var. Namuslusu, namussuzu var. Davet etmesi kolay; bakalım bu hanımları şimdi birer birer nasıl savacaksınız? 027/07

–Merak ettiğin şeye bak... Ben onların kanı sıcaklarını, yani aşı tutacaklarını bir tarafa; tutmayacak vahşilerini öbür yana ayırırım. Beyefendimiz tarafından "icapları icra" buyurulduktan sonra hepsinin seyyahını veririm. Merak etme, turşularını kuracak değiliz; çeşnilerine bakacağız...027/08

6027/09

Semih Âtıf Bey yazıhanesine geldiği zaman, medhalde ondan ziyade kadın toplanmış bulunuyordu. Hanımların topuna birden mütebessim bir nezaketle bir selam verdikten sonra Mansur Efendi'yle İzzet Saim'in hürmetkârane istikballeri arasından yürüyerek odasına girdi.027/10

Kadınlar beyninde derhal fısıltı başladı. Birbirini dürterek: 027/11

–Gördünüz mü? İşte buranın şefi... 027/12

–Genç, güzel adam... 027/13

–Evli mi? Bekâr mı acaba? 027/14

–Erkek kâtip almayıp da kadın aramaktan maksadı nedir acaba? 027/15

–Kaç kâtibe alınacak? 027/16

–Bilmiyorum ama hanım, galiba bir kâtibe aranıyor... 027/17

–A burada bu kadar kadın var. Daha da gelecek... Hangimize kısmet olacak? A bilinmez ki...027/18

–Kadın çoğaldıkça hepimizin şansımız azalıyor…027/19

–Maaş ne kadarmış? 028/01

–Seksen lira diyorlar... Yüz diyorlar... 028/02

Kadınların içinde peyda olan bu uğultu arasında rivayet edilen yüksek maaş, çoğunun başlarını döndürdü. Derhal "sak"lardan küçük el aynaları çıktı. Avuç içindeki bu tuvalet aletleri kâh tepeye, kâh yana, kâh çeneye tutularak saçlar, kaşlar düzeltiliyor, boya tazelemeye kalkanlar bile görülüyordu. Çok çehrelerde gözlerin tahvilleri arttı, yanaklar kızardı, dudaklar kirazlaştı. Sanki içeride güzellik meşheri açılıyordu. Müsabakaya girecek hanımlar muvaffakiyetlerini, her şeyden evvel, yüzlerinin cazibesinden bekliyorlar; her kadının gözünde, diğerinin güzelliğine karşı bir kıskançlık nefreti yanıyor, çoğu, mânii nakabil bir tehalükün ince raşesiyle sarsılıyordu...028/03

Aman yarabbi, bu bir düzine kadından kim kazanacaktı? Hangisi?028/04

* * *028/05

Semih Âtıf'la İzzet Saim, kapandıkları odada görüşüyorlardı. Yazıhane sahibi, bir sigara tellendirerek geniş maroken koltuklunun arkalığına başını dayadıktan sonra, dalyanına balık düşmüş bir talihli süzgünlüğüyle:028/06

–Memulden ziyade av var... 028/07

–Ah bu hususta sahibi dehasınız beyim... 028/08

–İçlerinde yürek oynatacaklar var mı? 028/09

–Sonradan gelenlerden üçü, dördü zararsız… ve daha da gelecekler sanırım. 028/10

–Böyle alayla genç kadını ne yapacağız? Bunları tasnif etmeliyiz... 028/11

–Emrettiğiniz gibi olur... 028/12

–Sen eline kâğıt kalem al. Medhale çık... Hiçbirine şüphe getirmeyecek bir ciddiyetle hepsinin isimlerini, adreslerini sor, kaydet... En güzellerine işaret koy, kâğıdı bana getir...

İcabı veçhile ağız kullan...[028/13]

–Merak etme paşam... [028/14]

İzzet Saim, ahaliye erzak dağıtan bir iaşe memuru çalımıyla bir elde kâğıt, ötekinde kalem, kadınların ortasına çıkarak: [028/15]

–Hanımlar, davetimize icabetinizden dolayı beyefendi namına cümlenize teşekkür ederim; fakat affedersiniz, mesele biraz naziktir. Bize bir tek kâtibe hanım lazım. Fakat beyefendimiz kimsenin gönlü kırıldığını istemez, haksızlığı sevmez. Hepinizin isimlerinizi, adreslerinizi kaydedeceğiz... Muhakkak bir usul dâhilinde kâtibeliğe içinizden biriniz intihap olunacak... Bu intihaptan sonra şeraitimizi bildirir ve şeraitinizi dinleriz.[028/16]

Kadınlar beyninde hafif bir uğultu koptu. Bazıları ne olduğunu bilmedikleri bu muhakkak usulü beca görüyorlar, bazıları dudak büküyorlardı. [028/17]

İzzet Saim, isim kaydına en güzellerinin önünde durarak başlamakta iken serviyetli esmer kadın, uzun boyu ile bir kara servi gibi ortaya dikilerek: [029/01]

–Beyefendi, muhakkak bir iş görecek iseniz, benden başlamanız lazım gelir... Çünkü en evvel ben geldim. Bütün mevcut hanımlara nispetle kıdem sahibiyim. [029/02]

Birkaç istiğrap gülüşmesi işitildi. Hakkaniyetperver Semih Âtıf Bey'in kâtibi, bu uzun kadının önüne giderek işi bozmamak için: [029/03]

–Dalgınlığımı af buyurunuz; ihtarınıza teşekkür ederim. Söyleyiniz isminiz, şöhretiniz, adresiniz?[029/04]

–İsmim Hüsniye Abdülkadir. Biz Şeyh Muslihiddin sülalei tahiresindeniz. Merhum amcam "Haremeyn payelu"larındandır. Validem, kadın olduğu için, meşihate iddiayı veraset edenler çoğaldı. Çarşafı başıma örttüm, paya pay dört buçuk sene Babı Fetva ile Evkaf arasında mekik dokudum; Şeyhülislamın huzuruna mı çıkmadım, rikaaba arzuhal mi vermedim, Medinei Münevvere'ye vekil mi göndermedim... Avukatlığı, işte bu sayede tahsil ettim. Nihayet tekke yandı... O fuzuli müddeiler dağıldı. Ben yangın yerinin üzerine patavra tahtalarından bir sakf kurdurdum; çünkü kudretim bu kadar yetiyordu. Dervişlerimi topladım. Zikrullaha devam ettirdim.[029/05]

İzzet Saim büyük bir metanetle dinlediği bu kurusıkı lüzumsuz sözlerin arasını kesmek

için:029/06

–Semtiniz? 029/07

–Şehremini, Bostan Sokağı 29 numara. Ablamın, eniştemin yanlarında oturuyorum. Onların da başlarına gelmedik kalmadı... 029/08

–Kâfi hanım... 029/09

–Rica ederim; söyleyeceklerimin en mühimlerini bitirmedim. Üç sene "koşör" doktor Şeref Beyin yanında asistanlık ettim. (Serviyetini karıştırarak) İşte doktorun tasdiknamesi burada; mükemmel kabileyim... Muharebe yıllarında matbaalarda muharrir, muhbir kalmadı; bu hizmetleri iki gazetede şayanı takdir ve hayret bir fedakârlık ve kifayetle ifa ettim... Başınızı ağrıttım... Affedersiniz... Şimdi mükemmel avukat, kabile, muharrir, muhbir ve emsalsiz bir ev kadınıyım. Hep bunlar, esbabı tercihiyeden olduğu için söylüyorum. Söylediğim gibi lütfen hepsini kaydediniz... İşte vesikalarım burada... 029/10

–Kâfi hanım kâfi; ibraza hacet yok... Sözlerinizin doğruluğu belli... Vaktimiz dardır... Diğer hanımların da hüviyetlerini kaydedeceğim. Sizin kadar heyecanlı tafsilata girişmemelerini kendilerinden rica ederim. 029/11

İzzet, görünüşte bir falso etmemek için, mevcut kadınların hüviyetlerini hep birer birer zaptettikten sonra, yine beyefendinin yanına girdi. 029/12

Bey: 029/13

–Eee? 030/01

İzzet: 030/02

–Bir taraftan hâlâ kadın geliyor... 030/03

–Mevcutlar içinde yürek yakacak tatlısı yok mu? 030/04

İzzet, mevhum bir çiçek kokluyormuş gibi dudaklarını sımsıkı toplayıp göz kayıklığıyla nefesini derin derin burnundan içeri çekerek: 030/05

–Üç tane var... Vay anam babam! Benim iliklerimi kestiler. Bilmem size de aynı tesiri yapabilirler mi?030/06

–İsimleri? 030/07

–İşte burada (kâğıdı okuyarak) Mürvet, Nükhet, Vehbiye... 030/08

–Eh, ötekileri sav. Bu üçünü kerrat cetveline geçirelim... 030/09

–Beyim, ötekileri savması kolay bir iş değil... Hele bir tane tohuma kaçmış acur var. Silsilesini belledğim yedi ceddini, bin bir hünerini anlatmak için yarım saat beni karşısında ayakta tuttu...030/10

–Haydi, oğlum, haydi, sen becerirsin...030/11

–Becermek için uğraşıyorum velinimet... 030/12

–Haydi, göreyim seni... 030/13

–Müsaade buyurulursa bir şey soracağım... 030/14

–Söyle... 030/15

–Biz bu hanımların adreslerini aldık. Şimdi hepsini savsak da sonra istediklerimizi birer birer davet etsek olmaz mı? 030/16

Beyefendi küçük bir mülahazadan sonra: 030/17

–Bu sözün, pek müstesnaları hakkında varid olabilir. Şimdi bizim bir kafes pilicimiz var... Hazır kapana girmişleri niçin dağıtalım? Halleri, ahlakları, meşkûk, her davete koşan sözüm ona bu genç kızların, peşinden dolaştıkları kim bilir daha ne kadar iş vardır. Bugün bu saatte burada iseler yarın nerede bulunacakları, kimlerin aguşlarına düşecekleri malum değildir. Fırsat fırsattır, kaçırmayalım. Sen şu üç güzeli birer birer içeri al; gör, seyret. Ulan çapkın, kullanacağım tertibi pek beğeneceksin... 030/18

İzzet Saim, elindeki esami kâğıdıyla, kendi tabirince, “afi kesmek” için medhale çıktı. Uzun karı, serviyetini koltuğunun altına yerleştirerek derhal sallantılı bir eda ile davrandı; fakat İzzet Saim, nazarı iltifatını hiç o tarafa çevirmeyerek: 030/19

–Mürvet Abit Hanım, Aksaray... nidasını salıverdi. 030/20

Kadınların arasından kına rengi mantolu, siyah kıvırcık saçları, barudi bürümcükle kundaklı siması solgun; fakat gözlerinin içi gülen melekane masum bakışlı, pek genç bir kızcağız ayağa kalktı. Bütün gözler bu körpe çehreye dikildi. 031/01

İzzet: 031/02

–Buyurun küçükhanım, içeriye... 031/03

Kız yürüdü, fısıltılar yükseldi. Uzun karı: 031/04

–Bu hanım benden çok sonra geldi. Kıdeme riayet olunmuyor... Her yerde keyfi muamele, eski haksızlık. Biz Türkler adam olur muyuz hiç? Homurtularıyla yerine oturdu. 031/05

Mürvet Hanım'ı odaya aldılar. Genç kız, sürüden ayrılmış bir kuzu gibi, etrafını yadırgayarak, şaşkın, sıkılgan, ürkek bakışlarla nerede duracağını, ne yapacağını bilmez tereddütlerle kızardı.031/06

Semih Âtıf Bey, seri bir göz kıpıştırmasıyla avın âlâlığını İzzet'e anlattı ve sonra kâtibe namzetine bir koltuklu gösterdi. Kızcağız temastan korkar gibi bu geniş şeyin ucuna, seçilir bir raşe ile ilişti.031/07

Yiyecek gibi bir iştiha ile kıza baktıkça Semih Bey'in neşesi artıyor ve kendi kendine, içinden:031/08

–Fevkalade, müstesna bir hüsün değil... Solukça, zayıfça (süspe) bir tip; lakin çok genç, çok körpe, daha çocukluk devresinden tamamıyla kadınlığa geçmemiş. Bu mizaçtakiler erkeğe haris olurlar. Aman sıkmayalım. Biraz kalbine emniyet vererek vahşetini giderelim.031/09

Yazıhane sahibi, gözlerini küçülte küçülte sigarasını çekerek: 031/10

–Küçükhanım, ne biliyorsunuz? 031/11

Mürvet'in solgun yüzünde bir pembelik dalgalandı. Flüt gibi ince ve ahenkdar bir sesle:031/12

–Beyefendi, cüretimi affedersiniz. Çok şey bilmem, fakat yalandan da hoşlanmam. Tecrübei talih nevinden geldim... (Biraz kekeleyerek) Çünkü buna lüzum vardı... İlanda vazifenin ağır olmadığını yazmışsınız. Belki... Kim bilir? İktidarsızlığımla mütenasip bir iş bulabilirim, dedim… geldim.031/13

Kızcağız, namuvafık bir cevap almak korkusuyla hemen hemen ağlayacak gibiydi.031/14

Semih Bey, sesinin perdesine teselliyetkar bir tatlılık vererek:031/15

–Sıkılmayınız küçükhanım. Biz de allame bir kâtibe aramıyoruz. İşimiz hafiftir. Biraz imla, okunacak kadar bir yazı... Amali erbaa derecesini pek geçmeyen bir hesap...031/16

–Efendim, bu kadarına söz veririm. İmlam vardır. Düzgünce bir ifadem olduğunu söylemeye de cesaret edebilirim. Çünkü şimdi namını gizlemeye mecbur olduğum

merhum büyükpederim, memleketimizin tanınmış üdebasındandı. Küçük yaşımdan beri hep onun[031/17] ihtimamıyla dilimi yazmayı öğrendim. Ben bir şehit kızıyım efendim... İki küçük kardeşim daha var... Validem cariyeniz... [032/01]

Mürvet sözünü bitiremedi, kesildi. Küçük, sık, sarsıcı hıçkırıklarla nazik başı önüne düştü.[032/02]

Bu samimi, bu masum teessür levhası karşısında Semih'in zihni bulandı. Hafifçe başı döner gibi oldu. İnsan, ağırlığını bile bile bir günah işlemeye hazırlandığı zaman, zaafına mağlubiyetten bir istikrah duyar; fakat vicdanını sarsan büyük arzuyu da silkinip üzerinden atamaz.[032/03]

Yazıhane sahibi, bu teessür sağanağının geçmesi için bekledi. Kızın sarsıntısı kesildi. Yüzünden ufacık buruşuk mendili çekti. Şimdi sükûnet bulan bir fırtınadan sonra bulutların ortasından açılan ceyyid bir sema parçası durgunluğuyla kıvırcık, siyah kirpikleri arasından istirhamkar, sabit bakışlarla sanki "Beni kurtarınız... kurtarınız... Namus dâhilinde size bu çelimsiz vücudumdan memul edilmez bir gayretle çalışırım..." manasını anlatıyordu. Semih, kızın bakışlarındaki bu meali okuyarak düşündü. Bu dünyada vuku bulacak yahut vukua mahkûm fenalıkları menetmek kabil midir? Yetim iki küçük kardeşini, hasta anasını beslemek için tehlikeli maişet deryasından kısmetini avlamaya çıkan bu genç kız, mutlak bir kayaya çarpacaktı. Onu kurtarsa kurtarsa hayırhah bir zevc kurtarabilirdi; fakat böyle bir koca nerede idi? Şimdiki evlenecekler, evvelen başlarını sokacak bir bucak, sonra bütün bütün himmetlerine muhtaç olmayarak kurulmuş bir sofra; yani masrafın nısfından aşağısına iştirak etmek üzere içgüveyilikleri arıyorlar. Büsbütün beleşten geçinecek izdivaç arayanların haddi hesabı yok ya... Fakat bir aile masrafının umumuna birden omuz uzatacak kocayı, böyle babayiğitleri, artık hiçbir yerde aramayınız... Takımıyla kocalarının sırtına binecek kızların, istikballeri karanlık... Böylelerine, sevda vesair saiklerle gayrimemul talipler zuhur etse de sonra geçinmesi müşkül... Hır gür, talak, oh, birtakım facialar...[032/04]

İşte Mürvet, bu zavallılardandı. O çelimsiz vücudu, tecrübesiz genç kafasıyla ailesini besleyecek bir hizmet aramaya çıkmıştı. Acaba her müracaat ettiği yerde bu kızın masumiyetine acıyan, şehit babasının vatan toprağına akıttığı sıcak kana hürmet eden olacak mıydı? Oh, ne vahi bir sual... Bu kızcağızın körpelik kaymağına, mutlak, hoyrat parmaklar banacağa benziyordu. Çünkü İstanbul kaldırımlarında bu vaziyete düşmüş

kızlar hesapsızdı... Binaenaleyh böyle bir avı diğerlerinin kısmetlerine terk etmek bir hamakatti. Ayağına gelen kısmeti tepmemek için böyle bir muhakeme yürüttü: Karnı aç olan hiçbir canavar, paralayacağı ava acımaz. Kendi nefsine etrafın hak ve canını kurban eden bir mahlûk, sureti beşerde yaratılmış olsa da, bir canavardır.[032/05]

Semih'le İzzet, bir kapan kurmak için karşıdan göz göze anlaştılar. Bu sefer İzzet Saim, rolünü ifaya girişti. Bu iki genç erkeğin fıldır fıldır yanan gözlerinde, zavallı mevcudiyeti için melul melul şefkat arayan kızcağıza dönerek:[033/01]

–Küçükhanım, hiçbir imtihana lüzum yok; siz intihap olundunuz. Buyurunuz içeriki odaya... İhtiyar memurumuzun yanında biraz istirahat ediniz. Bize iki kâtibe daha lazım; fakat böyle olduğunu dışarıdaki hanımlara söylemiyoruz; çünkü gürültü kopuyor. Henüz sizi intihap etmemiş gibi davranarak medhalde mevcut hanımlardan ikisini daha seçeceğiz, dedi… Mürvet'in önüne düştü. Onu Mansur Efendi'nin odasına oturttuktan sonra Bey'in yanına dönerek:[033/02]

–Oh, bir tanesi kapana girdi. Diğer ikisini de böyle ustalıkla avlamalıyız... dedi. Oda kapısından medhale bağırdı:[033/03]

–Nükhet Feyyaz Hanım, Üsküdar...[033/04]

Sarışın, baygın gözlü, serbest tavırlı, milliyetini farık hemen hemen üzerinde hiçbir şey taşımayan bir genç kız, bahir bir memnuniyet tebbessümüyle yürüdü.[033/05]

Kadınlar arasında yine uğultu koptu, serviyetli kadın, müteharrik bir direk gibi yine ortaya dikilerek, infialden gılzet peyda eden bir sesle:[033/06]

–Yolsuzluk oluyor; kıdem aranmıyor. Hakka riayet edilmeyen işlerden hayır gelmez...[033/07]

İzzet Saim, biraz sertçe cevap verdi:[033/08]

–Haksızlık etmiyoruz. Esami üzerine piyango çekiyoruz. Kime isabet ederse onu çağırıyoruz...[033/09]

Acur karı:[033/09]

–Kıdem dururken piyangoya ne lüzum var efendim?[033/09]

–Biz saat tutmadık ya... Kimin erken geldiğini ne bilelim? Şimdi onun için de çıkacak gürültüyü dinlemeye vaktimiz yok...[033/09]

Nükhet Feyyaz Hanım içeri alınırken uzun karı arkasından bağırıyordu:[033/10]

–Benim ilk geldiğime bir diyecek yok ya? İçerideki ihtiyar efendi şahittir... Haksızlık oluyor hanımlar...[033/11]

İzzet Saim biraz daha hiddetlenerek: [033/12]

–Hanım, sabahleyin buraya adımını atar atmaz, daha hiçbir emeğin geçmeden, ne çabuk hak davasına kalkışıyorsun? Burası bir idarehanedir... İstediğimiz gibi hareket etmekte hürüz. İşine gelirse bekle, gelmezse buyurun işte kapı açık...[033/13]

İzzet, içeri alınan ikinci kâtibenin üzerine kapıyı kapadı...[033/14]

Kadın biraz şaşaladı, fakat kendini mağlup görmedi. Her muhasamada karşısındakinin zayıf tarafını seçmek maharetine malikti. Binaenaleyh derin bir infial tebbessümüyle:[033/15]

–Ben bu işte bir guguk görüyorum. Dikkat ediyor musunuz? En güzeller, en körpeler çağırılıyorlar. Bu tuhaflığın sonunu anlamak için gitmeyeceğim. Bekleyeceğim, bana Şehreminili Hüsniye derler. "Polemik" için yaratılmış bir kadınım... Bütün gazeteler makalelerimi kapışırlar... Ben bu tuhaflığı tadıyla tuzuyla bir yazayım da görsünler... dedi.[034/01]

Dedikodu kadınların gıdasıdır; hepsi birbirine bakışarak kimi güldü, kimi dudak büktü, omuz kaldırdı; fakat yavaş yavaş hepsinin bu vaka üzerine ağızları açıldı, türlü tefsirler, hükümler başladı.[034/02]

Yüzü çilli, çipil, hizmetçi kıyafetli, kılıksızca, otuzluk bir kadın, dudaklarını büzüp iki kaşını yukarıya kaldıra kaldıra bütün nazarları üzerine celbettikten sonra:[034/03]

–Dikkat ediyor musunuz? Giden gelmiyor. Bir kâtibe arıyoruz diye ilan ettiler. İki kızı içeri çektiler. Burası bir acayip yer. Kızları içeri çağırıp da nereye tıkıyorlar? Ne yapıyorlar? Ay ırzımdan, namusumdan korkarım doğrusu... İsmimi okurlarsa yalnız gitmem. Kardeşler, birbirimize yardak olalım. Bakınız gidenlerin hiç sesi çıkmıyor...[034/04]

Bu garip tavsiye ekseriyetin tasvibi ekalliyetin tenkidiyle karşılandı; fakat gitgide yakası açılmadık sözler; türlü tuhaf, feci rivayetler bir menbadan kaynar gibi etrafa fışkırıyordu.[034/05]

Nükhet Feyyaz Hanım'ın içeri alınması üzerinden hemen yarım saate yakın bir zaman

geçti, İzzet Saim, medhale bir daha başını uzatarak: 034/06

–Vehbiye Şevket Hanım, Süleymaniye... ismini bağırdı... 034/07

Kesik kumral saçları, bir demet koyu kasımpatı gibi, çehresinin etrafını süsleyen, beyaz tenli, dolgun göğüslü, kabarık güvercin gerdanlı, vücuduna gayet iyi biçilmiş tarçını ipek çarşaflı bir kız, nazenin bir eda ile yürüdü... 034/08

Şehreminili "polemik" Hüsniye'nin sesi, yeni buluğa ermiş bir horoz gibi öttü: 034/09

–Ben demedim mi size? Bu kız, kâtibeye değil, çengiye benziyor... A vallahi işlerine yarayacak malı içimizden nasıl seçiyorlar…034/10

Çilli karı, gözlerini gidene dikerek: 034/11

–Aaaa, korkmadan nasıl gidiyor? Hani ya sözleştikti. Oh, şimdiki kızlar bir şeyden pervaları yok...034/12

Vehbiye, hışımla Hüsniye'ye baktı. Ona cevap vermeye tenezzül etmeyerek Çilli'ye döndü:034/13

–Neden korkacakmışım; burası dağ başı mı? Irzından bu kadar korkuyor isen buraya neye geldin? Erkeklerin karşısına çıkacağını bilmiyor muydun? Onların arasında çalışacağından haberin yok muydu? Sen bana ne karışıyorsun? Kendi hesabına ne istersen yap... Ben seni tanımıyorum. Seninle beraber gelmedim. Göbeklerimiz birlikte kesilmedi. Seni çağıra idiler beni peşine takıp da öyle mi içeri girecektin? Hem burada senin, benim keyfimizle iş olmayacak... Yazıhane sahipleri ne derlerse öyle harekete mecburuz...034/14

Çilli kadın:035/01

–Haydi, haydi, git... Yazıhane sahipleri ne emrederlerse peki, de! 035/02

Hüsniye: 035/03

–A hanımlar, bu kadını tanımadınız mı? Bu, kaç defa Şehzadebaşı'nda sahneye çıktı...035/04

Vehbiye: 035/05

–Sahneye de çıkarım, bara da giderim. Oralarda siz benden evvel koşacaksınız; ama bakılacak suratınız yok...035/06

İzzet Saim, sözün daha çok ziyade parlamasına meydan vermemek için Vehbiye'nin,

incecik pelerin altında bıngıldayan yumuşacık beyaz omuzundan içeri itti...[035/07]

Kapı kapandı. Yine yarım saate yakın bir zaman geçti. Giren çıkmıyor; içeride ne esrar dönüyordu? Kadınların merakı kabardıkça kabarıyordu... Yine bir nöbet tuvalet aynaları çıktı. Acaba bu sefer kim çağrılacaktı? Şüphesiz en genç ve güzellerinden biri... Şimdi içeriye davet olunmak, iftihara bais bir tefevvuktu. Gideceğe bütün kadınlar haset edecekler; arkasından türlü dedikodu koparacaklardı. Hanımların hepsi, kendilerini mevcudun en güzeli sandığından, bütün yürekler çağırılmak ümidiyle çarpıyorken yine medhalin önünde İzzet Saim'in bu defa çatıkça duran yüzü göründü.[035/08]

Hep gözler oraya dikildi. Bütün kulaklar, delikanlının ağzından çıkacak ismi işitmek halecanında iken, tiyatro "darbe"si nevinden bir hal vuku buldu. İzzet'in sesi, bir bedesten münadisi gibi, şöyle çınladı:[035/09]

–Hanımlar, intihap oldubitti. Başka kâtibeye lüzum kalmadı... Dağılınız...[035/10]

Şimdi ümitler birden hiddete, nefrete döndü. Bütün seslerin fevkinde Şehreminili Hüsniye'nin istikrahı dalgalandı:[035/11]

–İş olmuş bitmiş... Haydi, gidelim hanımlar... böyle mesleği, niyeti meşkûk bir idarehaneye kapılanmayanlara ne mutlu. Cenabı Hakk bizi sıyanet etti...[035/12]

Diğer sesler:[035/13]

–Dört saat bizi bu aralıkta beyhude beklettiler...[035/14]

–Vaktin nakit olduğu daha bu memlekette anlaşılamadı... Bir insanın vaktini zayi ettirmek parasını çalmaktır...[035/15]

–Öyle ya hırsızlar...[035/16]

–Yüzlerini koyuca boyayanlar kazandılar...[035/17]

–Yeni Cami metaları...[035/18]

–Yıl uğursuzundur.[035/19]

Küçükcük kardeşini elinden tutarak beraber getirmiş olan bir kadın, çocuğu medhalin bir köşesine işetmekle biraz teşeffi buldu.[035/20]

Böyle söylene söylene dağıldılar. Yalnız Şehreminili Hüsniye, bir hafiye gibi dış koridorun bir köşesine sindi. Bu "oldubitti" komedyasının künhüne ermeye yemin

etmişti.[036/01]

7[036/02]

İçeride de hakikaten "şaheser" dedikodular, işitilmeye seza şeyler olup bitiyordu.[036/03]

Her biriyle ayrı görüştükten sonra kızların üçünü de birleştirdiler. Mürvet Abit daima masum ve hazindi. Nükhet Feyyaz serbest, Vehbiye Şevket serbestin fevkinde bir şey... Affedersiniz, oynaktı...[036/04]

Semih Âtıf Bey bir eli sigarada, öteki ceketinin cebinde, kuşkanadı taralı saçları, taze tıraş olmuş pudralı yanaklarıyla odanın ortasında piyasa ederek; her biri ayrı tip, sima ve güzellikte, emrine müheyya, bu üç genç kızın idarehanece olacak vazifelerine dair uzunca bir nutuk açtı:[036/05]

–Hanımlar, dedi, tahkiksiz, tetkiksiz, görenek ve cehil üzerine söylenen sözlere, verilen hükümlere çok kızarım. Bizim memlekette, bin hakikat söyleseniz, anlayarak can kulağıyla bir tek dinleyene tesadüf edemezsiniz. Fakat eski kafada ahmağın biri, "Bekleyiniz, yakında kurbağa deve doğuracaktır..." dese, hemen birçok ağızlardan, "Amenna... Amenna!" sesleri yükselir... Bugüne kadar kadınlar hakkında ne vahi hükümler verildi, ne haksız şeyler söylendi: Kadın, hilkaten zayıf imiş; fikren, liyakaten ve her surette erkeğin madununda imiş... Bugün bu gülünç fikirlerin, zehapların esasını tespit için deliller arar isek nazarlarımızda meselenin aksi sabit olur. Ve bu hakikat, "mütearife" kabilinden vazıh bir şekilde gözlerimizin önünde duruyor. Hürriyetin ilanından beri kâh ilerleyerek kâh gerileyerek iyi kötü birçok cereyanların zıt tesiratı arasında çırpınıyoruz. Her şeyde ağır, seri birer tahavvül var. Lakin en ileri giden, en ziyade uyanan, en mesut ümitler veren sınıf hangisidir, bilmiyor musunuz? Kadınlar, kadınlık, Türk kadınlığı! Avrupalıların asırlarla yürüdükleri terakki merhalesi üzerinde, beş on sene zarfında uçtu, uçuyor... Evvelden sizin gibi genç hanımların alışveriş için çarşıya, pazara gitmeleri ayıptı. Şimdi tacire oldular. Her meslekte erkeklerle omuz öpüşüyorlar. Evvelden bir kadının nazik sesini kafes arkasından bile işittirmesi, o aileyi utandıracak bir hoppalıktı. Böyle bir hiffet karşısında, analar babalar yerlere geçerlerdi. Şimdi hanımlar, musiki fasıllarında ruhnevaz lahnlarıyla dinleyenleri mest ediyorlar. Evli kadın oyunlarda, mesirelerde bile kafes arkasında otururdu. Şimdi sahneye çıkıyor. Daha yakın zamanlara kadar Türk kadını balonun, suvarenin, dansın adını işitirdi. Şimdi karşısına dizilen delikanlıların isimlerini omuzdan parmaklarına kadar dekolte kollarıyla

oyun sırası için karnesine kaydediyor. Bu şayanı hayret seri terrakkide kadının arkasında koşamadı, geri kaldı. Eğer şu saatte medeniyet sahasında kadınlarımızın adım atmaya cüret gösteremedikleri basamaklar varsa yine buna mani olan erkektir. Çünkü[036/06] erkekler, birçoğumuz, hâlâ yerimizde sayıyoruz. En müterakki, en serbest fikirlilerimiz kadınlara taalluk eden meselelerde, kaba düşünceli birer koyu mürteciiz. Hanımlar, artık müsavi, hür bir vicdanla yan yana çalışacağız...[037/01]

Bu konferansımsı sözler, eski masallarda, kurdun kuzuyu kandırmak için kendinin ottan başka bir şey yemediği hakkında ağıl haricinden verdiği nutuk kabilindendi. Çünkü o, fırkası düşmezden evvel, orada dinlettiği irticali parlak sözleriyle şöhret almıştı. Lakırdı hokkabazlığında mahareti vardı. Lakin maatteessüf savurduğu siyasi, idari kehanetlerin hiçbiri zuhur etmemiş değil; hemen hepsinin zıttı sabit olmuştu. Memleketimizde böyle lakırdı makale madrabazlarının eski söyleyip yazdıklarıyla yeni iddialarını karşılaştıracak erbabı dikkatin fıkdanı, böylelerinin cüretlerini kesmek değil kendi menfaat ibrelerinin üzerine ayar edilen müfsit sözlerinin yeniden yeniye revaç bulmasına sebep oluyor. Ah ah halk, eskiden çektiği belaların kimlerin yüzünden geldiğini ve nasıl sözlerden, iddialardan doğduğunu aklından çıkarmayacak kadar unutkan olmasa.[037/02]

Zavallı Mürvet, hakimane ve hayırhahane bulduğu bu sözlerde derin manalar arayarak olanca dikkatiyle dinliyor… Nükhet Feyyaz, böyle nutuklara karnı tok bir durgunlukla gözleri zahiren Bey'de; lakin kalbi, kulakları pek uzaklarda olduğunu belli etmemek için arada bir sahte tebessümler gösteriyor… Vehbiye Şevket, cazip teninin hararetini seçtiren ince çoraplı ayaklarını hiç sıkılmadığı bir muhitte oturduğunu anlatır bir teklifsizlikle birbiri üzerine atmış, Şehzadebaşı temaşagerleri gibi hemen hemen el çırpmak için parlak bir geçit bekliyor gibiydi...[037/03]

Bu esnada tık tık oda kapısı vuruldu. İzzet Saim, kim geldiğini anlamak için kanadı pek az araladı. Malik Tayyar ile Nesip İhsan'ı gördü. Beye haber verdi. Yabancı olmadıkları kâtibe hanımlara anlatılarak gelenler odaya alındı... Koridora, ilanın kokusuna gelen yine yeniden yeniye birkaç kadın birikmişti. Aranılan kâtibenin bulunduğunu söyleyerek İzzet Saim, bunları savdı. Ve yeniden geleceklerin defini Mansur Efendi'ye havale ile odaya girdi. Şimdi orada eş dost bu kâtibe hanımlarla gündüzün kına gecesi yapacaklardı. Cümbüş kekâ... Lakin ilk saldırışta kızlar ram olacaklar mıydı? Böyle bir sual, acemiler için varid olabilirdi. Her şeyin usul ve erkânı vardı. Tecrübekar Semih Âtıf Bey, bu işin

ehliydi.[037/04]

* * *[037/05]

Misafirlerle kâtibeler birbirine takdim edildiler. Öğle yemeği zamanı olmuştu. Semih Âtıf Bey, hoş bir şey söyleyeceklere mahsus bir eda ile iki avucunu birbirine sürterek:[037/06]

–Bugün kâtibe hanımlarımızın işe mübaşeretleri şerefine bir ziyafet vereceğim... Şimdi buradan hepimiz geniş bir otomobile dolarız. Doğru bizim Madam Savaro'ya... Yemekleri nefis, salonları temizdir. Yer, içer, eğleniriz. Bir saatin içinde yine buraya döneriz...[037/07]

Bu teklif, bütün çehrelerin beşaşetiyle karşılandı. Yalnız masum Mürvet'in biraz benzi attı. Korkuyordu. Fakat niçin? Bilmiyordu. O, bütün ömründe hiçbir yabancıyla öyle yerlere ziyafete gitmemişti. Yemekleri nefis, salonları temiz bu Madam Savaro'nun lokantası nerede idi? Semih Bey'in daha ilk gün, ilk saatten kâtibeleri hakkındaki bu iltifat ve semahatini fazla buluyordu; lakin büyük bir teveccüh gördüğü ve maişetine büyük bir medar beklediği böyle yerin ilk teklifini reddetmek pek soğuk düşecekti. Sonra düşündü. Öyle bir idarehaneye sahip ve muhterem bir aileye mensup ciddi bir beyin, sui niyetle o teklifte bulunması kabil miydi? Zihni, böyle fena bir muhakemeye sapıtmış olduğu için kendi kendinden utandı... Yanındaki iki kıza dikkat etti; onların neşeli çehrelerinde hiçbir şüphe hattı belirdiğini seçemedi. Nükhet'le Vehbiye'nin itimat ve memnuniyetle kabul ettikleri bu semahati, kendinin böyle ağır bir iştibahla telakkisi ayıp değil miydi?[038/01]

On dakika sürmedi, İzzet Saim geldi; otomobilin han kapısında hazır olduğunu söyledi. Hepsi daireden çıktılar. Kadınlar, erkekler çoktandır birbirlerini tanıyorlarmış gibi konuşa gülüşe koridorlardan geçtiler, merdivenlerden indiler. İzzet Saim, şoförün yanına oturdu. Diğer üç kadın, üç erkek, karmakarışık arabaya doldular... Küçük bir geri hareketten sonra oto, beyaz dumandan arkasına ince bir kuyruk bırakarak kalın manda sesiyle bağıra bağıra süzüldü; köşeyi döndü, kayboldu.[038/02]

Semih Âtıf Bey, kâtibelerini Madam Savaro'ya uçururken, arkalarından, açılmış iki tehlikeli gözün takibini fark edemedi…[038/03]

Şehreminili Hüsniye, kapıların süvelerine sinerek, köşelere gizlenerek, helalara kapanarak onların kadın erkek vücut vücuda karambollar yapa yapa arabaya dolduklarını görmüş, şoförün yüzüne, otonun numarasına dikkat etmişti.[038/04]

Hemen sokağa fırladı; sağına baktı, soluna döndü. Muhbir karı o fesatçı kafasıyla ani bir harekete karar veremedi. Ne yapacağını şaşırmıştı. Her tereddüt saniyesinin otomobili kendinden daha ziyade uzaklaştırdığını düşünerek kuduruyordu... Bir ikinci otomobile atlayıp arkalarından saldırmak için yanındaki parayı hesapladı. Bunun kifayetsizliğini görerek bütün bütün sinirlendi. Ah, ah, bu öyle bir iş idi ki, eğer açıkgözlülük edebilirse, kâtibelikten kaybettiği aylığın birkaç mislini o günü ve sonra çırpması mümkündü. Bu maceraya karıştıracağı ismiyle iştihara da bir adım atmış olacaktı. Aman yarabbi, nasıl etsin, ne yapsın?[038/05]

Hüsniye, yürek kalp çırpıntılarıyla böyle kendi kendini yiyip bitirmekte iken, sokağın başından iki çocuğun ellerinden tutmuş bir kadın göründü. Oraya, hana doğru geliyorlardı.[038/06]

Şehreminili bu dişi kurt, böyle fitnekarlıklarda düşen fırsat noktalarından en küçüğünü bile ihmal etmezdi. Müfsit yüreğinin ilhamıyla durdu; iki çocuğun ortasında gelen kadını bekledi.[038/07]

Bu, Semih Âtıf Bey'in hizmetçisi Kâmile idi. Yürüdü, hana girdi. Hüsniye, onları merdivenlerden mesafelice takip etti.[039/01]

Kâmile, çocuklarla beraber, aralık bulduğu idarehane kapısından içeri yürüdü. Kapıyı yine aralık bıraktı. Ancak iki dakikalık bir zaman fasılasıyla, Hüsniye de içeri daldı. Mansur Efendi'nin odasında iri iri konuşuyorlardı. Muhbir kadın, bu seslere kulak verdi.[039/02]

Kadın sesi:[039/03]

–Beyefendi bu sabah gelmedi mi?[039/04]

Erkek sesi:[039/05]

–Geldi. [039/06]

–Nerede?[039/07]

–Sokağa çıktı...[039/08]

–Şimdi... Mutlak kendisini görmek isterim... Nereye gittiğini biliyor musun?[039/09]

–Yemeğe gitti sanırım...[039/10]

–O her zaman yemeğini lokantadan buraya getirtirdi...[039/11]

–Bazen de kendi lokantaya gider. Belli olmaz... Misafirleri vardı...[039/12]

–Tayyar ile Nesip değil mi?[039/13]

–Evet...[039/14]

–İkisinin de boynu altında kalsın. Tanrının günü ikisi de burada! Misafir mi onlar? Kişi refikinden azar... Beyefendiyi baştan çıkarıyorlar; hem masrafa sokuyorlar, hem ahlaksız ediyorlar. Vallah, hanımefendi bir gün gelip onları buradan kovacak... Hakkı yok mu canım? Bu iki herifin çapkınlıkları hakkında işitmediğimiz rezalet kalmıyor. Gittikleri lokantayı biliyor musun? Söyle... Şimdi gider bulurum... Lazım... Pek lazım...[039/15]

Turgut mızmızlanarak: [039/16]

–Kâmile dadı, haydi lokantaya gidelim... Ben krema isterim…[039/17]

Mihriban: [039/18]

–Ben de isterim dadı... [039/19]

Kâmile: [039/20]

–Arsız mahalle çocukları gibi ellerimi, eteklerimi çekmeyiniz öyle... Sanki evde hiç tatlı yemiyorsunuz? Bilmiyor musunuz, anneniz hasta... Bizi mutlak şimdi, babanızı bulmak için gönderdi.[039/21]

Bu esnada hariçten oda kapısı vurulur. Mansur Efendi başını dışarı çıkarır; yabancı iki genç kadınla burun buruna gelir.[039/22]

–Ne istiyorsunuz?[039/23]

–İlanı okuduk geldik.[039/24]

–Ha anladım. Lüzum kalmadı hanımlar... [040/01]

Kâmile söze karışarak: [040/02]

–Ne ilanı? [040/03]

İhtiyar memur, yaylı gözlüğünü birkaç defa burnunun üzerine yerleştirip yine kaldırarak:[040/04]

–Bir şey değil canım... Bir şey değil... [040/05]

Gelen kadınlar küçük bir yaygara ile: [040/06]

–Nasıl bir şey değil? Âlemi uzun yollardan buraya kadar çağırınız da sonra bir şey değil, diye savınız... 040/07

Mansur Efendi'nin gözü bu aralık medhalde Şehreminili Hüsniye'ye ilişti: 040/08

–A hanım, sen hâlâ burada mısın? 040/09

Muhbir kadın, iki büklüm yerlerde bir şey arayarak: 040/10

–Ah efendi, başıma gelenleri sormayınız. Ben gittim de, yine geldim... 040/11

–Niçin? 040/12

–Babadan yadigâr bir gümüş kurşun kalemim vardı. Düşürmüşüm... Belki buradadır diye geldim. Arıyorum, arıyorum; başım dönüyor, bulamıyorum... 040/13

–Hayli münasebetsiz sözlere cevap vermek zahmetiyle Mansur Efendi, yeni gelen kadınları savar, fakat Kâmile'ye meram anlatamaz... Kadın ağzını açar: 040/14

–Ne ilanı bu? Söylesene efendi! 040/15

İhtiyar adam lahavleler çekerek: 040/16

–Canım burası idarehanedir, her türlü iş olur. Gazetelere her türlü ilan verilir... 040/17

Kâmile, lokantaya gidip tatlı yemek için vızvızlanan çocukları azarladıktan sonra: 040/18

–O çapkın İzzet Saim, Beyefendinin nesidir? Bilirsin ya Mansur Efendi? 040/19

–Ben böyle münasebetsiz lakırdılar sevmem. Sus Kâmile Hanım... 040/20

–Sevmezsin ama işin tamam can alacak noktasında sükût edersin... O İzzet oğlan, Beyefendinin umumhane kılavuzudur; muhabbet tellalıdır. Sen bilmiyorsan, ben söyleyeyim işte... Mansur Efendi, siyahından ziyade ak bitmiş sakalınla sen bu çapkınların arasında tuhaf bir mevkide kalıyorsun...040/21

–Vallah hepinizden nefret ediyorum. Bir gün elimden kalemi bırakıp savuşacağım...040/22

–Savuşma... Savuşma babacığım. Bizden tarafa ol... Hanımefendi döşeklerde inim inim inliyor. Biçareyi diri diri mezara sokacaklar... Vallah dünyada emsali bulunmaz tahammüllü kadındır. Bütün rezaletleri biliyor, işitiyor... Her duyduğunu içine koya koya işte böyle oldu. 040/23

İhtiyarın sesi hiddetten ağlayan bir çocuk gibi incelip titreyerek: 040/24

–Ben bu yaştan sonra böyle işlerde kimseden yana olamam... Benim vicdanım var. Terbiyem var... Ben altmış beş yaşında bir erkeğim. Mahalle karısı değilim... Ben bu idarehanenin[040/25] ticaret işleriyle meşgulüm. Beyefendinin hususi efal ve harekâtından katiyen mesul değilim... Bakınız burada şimdi kimse yok. Burası bana teslimdir. Burası kavga, dedikodu yeri değildir... Hanımlar, haydi bakalım. Arş dışarıya... Kapıları kapayacağım.[041/01]

Kâmile, iğrenç bir şey görmüş gibi yüzünü ekşiterek:[041/02]

–Ay aman, senin ne pinpon olduğunu ben bilmez miyim? Hep bu işler senin başının altından çıkıyor. Bütün bu rezaletlerde senin parmağın var... Beyefendinin işine yaramasan o kadar dolgun maaşla seni burada tutar mı? Siyah, ak sakallılar; sakalsızlar... İhtiyarı, genci bütün dünya bir lokma ekmek için her rezaleti kabul eder oldu. Fakat dur sen... Gidip hanımefendiye söyleyeceğim, hepinizi buradan kovdurtacağım...[041/03]

–Haydi, git söyle... Hanımefendi, Hanımefendi; hay boynu altında kalsın kaltağın... Onun da ne çekilmez bombok bir mahlûk olduğunu ben bilmez miyim?[041/04]

–Aaa, velinimetine karşı bu küfran! Vallah kör, kötürüm olursun Mansur! Yediğin ekmek gözüne dizine durur...[041/05]

–Benim kendi kafamdan başka velinimetim yoktur. Ben böyle, defterlerin başında iki büklüm sabahtan akşama kadar çalıştıktan sonra buradan aldığımı her yerden kazanırım. Sen kendi derdine bak. Beni buradan kovdurtacakmışsın... Ben giderim, ama sen de o evin gediklisi değilsin. Beyefendinin bir sinirli gününe tesadüf ederse, belinin ortasına tekmeyi indirince seni kapı dışarıya eleyiverir... Çünkü Beyefendi, Hanımefendi denilen o yapma hastanın, o deli karının esiri değildir...[041/06]

–Ya Hanımefendi, Beyin esiri midir? [041/07]

–Beyin hanımdan hiçbir şey istediği yok... Bilirim onun hiçbir hareketine karışmaz. Karısı dünyada var mı imiş, yok mu imiş... Onun vücuduna katan ehemmiyet vermez... O da ona ehemmiyet vermesin, bitsin gitsin. [041/08]

–Aaa, hiç birbirine karışmadan karılık kocalık olur mu? [041/09]

–Bu hanımefendi derecesinde karışmaya da hiçbir erkek tahammül edemez. Bu arsız çocuklarla kısa günde buraya on defa gelir gidersin... Beyin mühim bir işi mi var, ciddi bir adamla mı konuşuyor, kafası yorgun mudur... hiç buraları mülahaza yok... Karagöz

oyunu gibi vakitli vakitsiz küt damlarsınız buraya... [041/10]

–Çocuklar arsızsa bunları ben peydahlamadım ya. [041/11]

–Bunları böyle terbiyesiz eden anneleri ve sen; ikinizsiniz... Öyle idaresiz bir kadının yanında siz hizmetçiler de yüze çıkıyor, yarımşar hanımefendi oluyorsunuz. [041/12]

Bu fırtınadan sonra Kâmile, oğlanla kızın ellerinden çekerek idarehaneden çıktı; fakat Şehreminili Hüsniye, bütün mefsedetkar dikkatiyle bu sahnenin seyircisi olmuştu. İki taraftan dinlediği sözlerden mükemmel bir fitne dalaveresi çevirmeye kifayet edecek kadar aile esrarı[041/13] toplamıştı. Hanımefendi, kocasını çok seven kıskanç, dırdırcı, müziç, belki de çehre düşkünü; zayıf, sarartma çekilmez bir kadın... Beyefendi genç, güzel, yanaklarından kan damlayan, karısını hiç umurlamayan; zevk ve sefasından başka şeylere metelik vermeyen; bütün telezzüzlerini hanesi haricinde, ailesinden uzaklarda arayan hayırsız bir koca... Zevcesine hiç ehemmiyet vermiyor; fakat her nedense boşayarak bu belayı omuzundan büsbütün de silkip atamıyor.[042/01]

Tastamam kıvamına, kulpasına gelmiş bir iş ki, Hüsniye "püf" dese bu maceranın rüzgârına karışacak, Kâmile'nin Mansur Efendi'ye teklifi veçhile Hanımefendiden yana olunca müracaat ettiği kâtibeliğin kazancından çok ziyade kendine bir istifade kapısı açmış bulunacak...[042/02]

8[042/03]

Kâmile, çocuklarla beraber idarehaneden çıkıp dış koridorda on beş, yirmi adım ilerleyince Hüsniye arkalarından yetişti. Merdivenlerden yere indiler. Hatta taş, dik basamakların kazasından muhafazaen çocukların küçüğünü, Mihriban'ı, dadısının elinden kendi ihtimamına aldı. Bu iki kadının yaradılışlarında, öz kardeş imişler gibi bir benzerlik, bir yakınlık vardı. Göz göze çabuk kaynaştılar...[042/04]

Muhbir kadın, hizmetçiyi nispeten tenhaca bir sokağa çekti. Halecanını yatırmak için birkaç defa eliyle göğsünü sıvadıktan sonra:[042/05]

–Ah hanım... Ah kardeş... Ben yedi kat el iken tahammül götüremiyorum... Allah, Hanımefendiye sabırlar versin. Can dayanır dert değil...[042/06]

Yabancı kadının, Hanımefendi namını karıştırarak gösterdiği bu teessür karşısında Kâmile şaşaladı; dikkatle onun gözbebeklerine bakarak:[042/07]

–Ne var Hanım, ne oldu?[042/08]

–Ah, öyle bir şey oldu ki... Söyleyeyim mi, söylemeyeyim mi? Ne yapacağımı ben de şaşırdım...[042/09]

–Bize dair mi? [042/10]

–Evet... [042/11]

–Söyle... Niye söylemeyecekmişsin? [042/12]

–Dedikodu olur. Ben öyle şey sevmem. Belki de karı koca arasında bir felaket vuku bulur.[042/13]

Kâmile, yüzünü merakla burun buruna bu muhbir kadına yaklaştırarak:[042/14]

–Söyle, sinirden gözlerim seğiriyor, içim titriyor.[042/15]

–Sizin Hanımefendi hiç gazete okumaz mı?[042/16]

–Okumaz... O, kocasının derdinden başka bir şey düşünmez...[042/17]

–Vah zavallı kadın...[042/18]

–Zavallıların zavallısı...[043/01]

–Bu ilanı İstanbul'da okumayan kalmadı. Size müteallik olduğu halde bundan hiç haberiniz olmamasına pek taaccüp olunur doğrusu...[043/02]

–Hanım, ne ilanı? Bu nasıl şey? Söyle diyorum...[043/03]

Turgut bir tarafından, Mihriban öbür yanından, Kâmile'nin eteklerini çekiştirerek:[043/04]

–Dadı haydi... Lokantaya gidelim, Beybabamı bulalım...[043/05]

Hizmetçi kadın, çocukların ikisini birden tartaklayarak:[043/06]

–Susunuz, durunuz bakalım... Beybabanızın yediği... yedi deryanın suları temizlemez... Dinleyiniz; bakınız bu hanım ne söyleyecek... Öyle herife hala ananız koca, siz baba diyorsunuz... (Hüsniye'ye dönerek) Hanım, siz bu arsızların vızıldamalarına bakmayınız... Söyleyiniz... Analarının bunları düşünmeye hiç vakti yoktur. Babaları dersen, kırk yıl görmese aklına gelmez... İşte ben bu doymazları akşama kadar yemişle avuturum. Bunların yediklerini vallah büyük adam yiyemez... (Cebinden iki tablet çikolata çıkarır, ellerine tutuşturarak) Alınız da bakalım susunuz...[043/07]

Mihriban, çikolatasını kardeşine göstererek: 043/08

–Ağabey bak... Benim tabletim daha büyük... 043/09

Oğlan kapmaya atılarak: 043/10

–Ver onu bana... 043/11

Kız bütün feryadıyla: 043/12

–Vermem... Vallah vermem... 043/13

Turgut, Kâmile'yi yumruklayarak: 043/14

–Cadı karı... (tepine tepine) ona büyüğünü veriyorsun da (ağzını yaya yaya, arsız arsız ağlayarak) bana küçüğünü... Anneme söylerim billah... 043/15

Kâmile: 043/16

–Söyle... Annen senin çikolatanı düşünüyordu... Bunun büyüğü küçüğü yok. İki tablet de birbirinin aynı. Vurma bacaklarıma. Soysuzun evladı... A küçük ama kurşun gibi ağır yumrukları var... Bu kadar emeklerime mukabil daha bu yaşta beni dövmeye kalkıyorsunuz... Eğer babanızın derdinden ölmez ise büyüdüğünüz vakit ananız kim bilir sizden de neler çekecek? Damarları bozuk piçler… Yumurcaklar lakırdı söyletmiyorlar ki... Hanım, anlat şu ilanı bana...043/17

–Hanım, sizin Beyefendi, gazetelere bir ilan verdi. İstanbul'un ne kadar aşiftesi varsa sabahleyin buraya topladı...043/18

–A üstüme iyilik sağlık, Hanımım duymasın... Çıldırır... Deli olur... Ölür...043/19

–Ah, ben de o kadına acıyorum ya. Yüreğim hun oluyor... 043/20

–Ah, kimseler duymasın. Bizi tefe korlar da çalarlar... 044/01

–Ah zavallılar, bu rezaleti sizden başka duymayan kalmadı... 044/02

–Utanmaz herif, ne yapacak o kadar orospuyu? Kerhane mi açacak? 044/03

–Kendi için... Eşi dostu için... 044/04

–Hanım, akıllara ziyan... Beynimin içinde karınca yuvası gibi bir şeyler kaynıyor... Sıkılmadan, arlanmadan o ilanı nasıl verdi? Gazeteler nasıl kabul ettiler? İstanbul'un bütün fahişelerini davet ediyorum, diye mi yazmış? 044/05

–Yok, hanım yok... Yazıhanemize genç bir kâtibe arıyoruz; çok iş yok, maaş dolgun, diye yazmış. Irzlısı, ırzsızı, hepsi buraya koştu. Bilemedim, ben de geldim... 044/06

–A... vah zavallı, onların arasında seni de kötü karı sanmışlardır... 044/07

–Sorma hanım, sorma, kızardım, terledim, yerlere geçtim. 044/08

–Eee, sonra? Buradan nereye cehennem oldular? İki gözüm anlat... Seni bize Allah gönderdi. Sen söylemesen bizim bir şeycikten haberimiz olmayacak...044/09

–Benim buraya gelip de bu şeylere agâh oluşumu Hanımefendinin güzel kalbinin kerametine atfediyorum. 044/10

–Doğru, doğru... O kadın veliye gibidir. Ona fenalık eden en sonunda ettiğini bulur...044/11

–Hanım, dinle; şimdi en can alacak noktaya geliyorum... 044/12

–Ah, canları çıksın. Söyle...044/13

–Dedim ya ilana aldandım, ben de geldim. Bu medhal yavaş yavaş boyalı karılarla doldu. Bir delikanlı var; beyin kâtibi midir, nedir? 044/14

–Ah bildim. Onu kâtipler götürsün, yaşı yerlerde sayılsın... 044/15

–İşte o oğlan buradan en genç, en güzel, en oynak şırfıntıları seçti seçti, içeri götürdü. Bir iki defa sırıtarak çağırmak için bana da çapkın çapkın göz etmesin mi? Elimi yumdum. Kafasına doğru salladım vallah!044/16

–Ah kıra idin kafasını puştun...044/17

–Genç karıları içeri aldılar; kapıları sımsıkı kapadılar... Saatlerle halvet oldular… Bekleriz, bekleriz, çıkmazlar. A, vakitler çok fena oldu Hanım. İstanbul'un böyle civcivli göbek yerinde bu rezalet... Eski kafadaki Türkler olaydı, ortalık birbirine girerdi. Allah hepsini kahretsin. Ne halleri varsa görsünler... Neme lazım âlemin günahı, rezaleti de de, çık git; değil mi ya? Hayır, şeytan içime vesvese getirdi: Durayım bakayım, bu kepazeliğin sonu neye varacak? dedim, bekledim. Bu da Hanımefendimizin istihracından anlaşılıyor; hulusi pak bir kadın. Ben bütün bu fenalıkları göreceğim; size nakledeceğim... Beyin hıyaneti örtülü kalmayacak... Bu da rabbimin hikmeti...044/18

–Hanım söyle... Öfkemden çatlayacağım… Kepazeler hâlâ çıkmadılar mı dışarıya?044/19

–Çıkmadılar… iki gözümün elifi, çıkmadılar...045/01

–Hayâsız reziller... O Mansur Efendi olacak herif ne yapıyor?[045/02]

–Odasında oturuyor...[045/03]

–Aksakallı pezevenk... [045/04]

Turgut'la Mihriban, Kâmile'nin eteklerini çekerek:[045/05]

–Dadı, çikolata bitti; bir daha ver...[045/06]

Kâmile, iki çocuğun didiklemesi arasında sinirli sinirli çırpınarak:[045/07]

–Durunuz, susunuz bakayım! O beybabanız olacak kerata orospularla odaya kapanmış... Dinleyiniz, ibret alınız yumurcaklar... Yarın, öbür gün siz de onun gibi hayâsız olacak değil misiniz? Ah hanımefendi, biçare kadın işitmesin; işitmesin, hop diye yüreğine iner... Mevtine sebep oluruz.[045/08]

Kâmile cebinden iki elma çıkarıp kabuğuyla çocukların ellerine vererek:[045/09]

–Hanım, benim ceplerim manav dükkânı gibidir. Bunların ellerine tutuşturacak bir şey bulamazsam çiğ çiğ beni yerler. Onlar elmaları bitirinceye kadar söyle kardeş, rahatça dinleyeyim...[045/10]

–Aaa, bekleye bekleye ayaklarımıza kara su indi... Bir türlü dışarı çıkmazlar...[045/11]

–Hay büsbütün çıkamaz olsunlar...[045/12]

–Medhaldeki karılar sızıldamaya başladılar... Söyletme beni... Fahişeler, yakışıklı delikanlıları gördüler; para ile beraber erkek kokusu da aldılar... yerlerinde duramaz oldular... Kaynaşıyorlar... Onlar da içeriye girmek için can atıyorlar... Dedim ya, dünya fena oldu. Benden başka ırzından korkan yok hanım... Karıların bu sabırsızlık fingirtisi arasında kapı açıldı. Kâtibin çapkın yüzü yine göründü. Hepimize karşı ne dese beğenirsin hanımcığım?[045/13]

–Ne dedi? Namussuz herif...[045/14]

–İş oldu bitti...[045/15]

–Aa, sus yere geçtim...[045/16]

–Hanım, iki elim yanıma gelecek, bir kelime yalanım yok... İş oldu bitti. Başka kâtibeye lüzum kalmadı; haydi dağılınız hanımlar, dedi...[045/17]

–Alçak hayâsız... Ey, sonra?[045/18]

–İçeriye girip “oldu bitti” oynamak iştihasıyla kıvranan karılar, ağızlarını açtılar... Her kafadan bir ses çıktı. Epey gürültü oldu. Fakat çare var mı? Nihayet dağıldılar...[045/19]

–İçerideki karılar ne oldu? Onları turşuya mı bastırdılar?[045/20]

–Dinle hanım, dinle... Maceranın en sunturlu yerine geldim...[045/21]

–Hafakana tutulmamak mümkün değil? Söyle hanımcığım, hem söyle diye yalvarıyorum, hem dinlemeye utanıyorum... El gün kepazeleri...[045/22]

–Herkes çekildi. Şeytan bana dedi ki: “Sen gitme Hüsniye, burada biraz bekle, bak neler göreceksin?” Bekledim. Biraz sonra han kapısının önüne homur homur geniş, parıl parıl şık bir otomobil yanaştı. Odadan senin saklambaç oyuncuları çıktılar. Üç kadın, dört erkek kucak kucağa arabaya doldular... Boru öttü, motor hırladı; haydi babam kuş gibi uçtular...[046/01]

–Ah zavallı hanımefendiciğim... Sen koca namını verdiğin o haydut için evde inle dur... Ay dizlerimin bağı çözüldü. Fena oldum. Nereye gittiler menhuslar, nereye?[046/02]

–Hanım, ben tahminimde pek az yanılırım... Beyoğlu tarafına sürdüler sanırım. Rabbim vermesin. Öyle kepazeliği İstanbul'da hangi mahalle kabul eder...[046/03]

–Aman Allahım, bedbaht hanımefendi bu rezaleti duysa onları şimdi bulundukları yerde bastırmak için bütün servetini feda eder...[046/04]

–Bütün servetini feda etmeye lüzum yok. Beş on lira otomobil parasıyla ben onları şimdi saklandıkları mahalde kapana tutulmuş gibi bastırırım. Bana Şehreminili Avukat Hüsniye derler. Uçanla kaçan elimden kurtulmaz. Ben zaten başka bir otomobil ile arkalarından gidecektim ama bugün yanıma lüzumu kadar para almamışım...[046/05]

–Hanım, bu işi nasıl yaparsın bakayım söyle?[046/06]

–Şoförün şekil ve kıbali bir fotoğraf plağı gibi zihnime nakşolundu: Esmer, sivri çeneli, kalın kaşlı bir delikanlı. Sonra arabanın numarasını aldım...[046/07]

–Ey, ne çıkar ondan? [046/08]

–İlahi hanım, ne mi çıkar? Bir saate kadar ben o herifi bulmazsam bana da Hüsniye demesinler...[046/09]

–Nasıl, kuzum hanım?[046/10]

–Şimdi şuradan Eminönü'ne gideriz... Orada otomobillerle bekleyen şoförlerden birine İkinci Dairenin 628 numaralı arabasının şoförünü nerede bulabileceğimi sorarım, içinde bir paket unuttuğumu söylerim...[046/11]

–Hay ağzını öpeyim hanım. Hızır mısın mübarek kadın. Dar günde imdadımıza yetiştin. Şoförü bulursan hanımefendiye haber veririz. Hangi folluğa saklandılar, gider kepazeleri oldukları yerde, karı erkek bir arada bastırırız. [046/12]

–Ya hanımefendiyi hasta diyordun? [046/13]

–A! Kocasına müteallik böyle mühim işte benim hanımım mezarda olsa dirilir kalkar... O herifin bu azgınlığı bizim beceriksizliğimizden... Köpeksiz köyde çomaksız oynuyor... Kocasını böyle bir halde yakalamak için, ne dedim sana kadınım, varını yoğunu feda eder vallah. [046/14]

Hüsniye, kârlı bir işin yolunda bulunduğunu bir defa daha anladı. Becerikliliğini ihsas ettikten sonra biraz da kendini naza çekmek için:[046/15]

–Bugün de başka mühim işlerim var; ama hanımefendinin hatırı için her şeyi feda edeceğim; haydi, sağımıza solumuza dikkat ederek Eminönü'ne doğru yürüyelim... Hak, doğrunun yardımcısıdır. Ya şoförün kendine ya bir arkadaşına rast geliriz. Onlar birbirlerini tanırlar...[047/01]

9[047/02]

Hüsniye, daha serbest yürümek için çocuğun birini, oğlanı, dadısının elinden aldı. Şimdi iki kadın ellerinde birer çocuk, caddeye çıktılar. Vakıf Han'ın önünden yürüdüler. İçleri eşya yığını gibi dolu ve sahanlıklarına insan salkımları asılmış tramvaylar, aşağı yukarı çanlarını öttürerek akıyor; otomobiller, kalabalığın arasından birer canavar homurtusuyla kıvrıla kıvrıla koşuyor... Bu dar caddeden taşan halk, kedi görmüş fareler gibi oraya buraya kaçışıyor; canını Allah'a emanet edip de karşıdan karşıya halecanla koşanlar görülüyor.[047/03]

Fırının köşesini döndüler; orada ecza deposunun önünde durmuş bir otomobil gördüler. Boynunu kaplumbağa gibi iki omuzunun arasına çekmiş, sigarasını tüttüren şoförden Hüsniye sordu:[047/04]

–Birader, ikinci dairenin 628 numaralı arabasını işleten meslektaşını tanıyor musun?[047/05]

–Ne yapacaksın?[047/06]

–Otomobilinde bir paket unuttum da...[047/07]

–Tanımıyorum...[047/08]

Bu menfi cevabı alarak yürüdüler.[047/09]

Hüsniye:[047/10]

–Hiçbir işte ilk muvaffakiyetsizliklerden yılmamalıdır. Çarçabuk elde edilen şeylerin tadı olmaz. Asıl iş, uğraşılarak muvaffak olunanlardır...[047/11]

Kâmile:[047/12]

–Aman hanım, ben üzüntü kaldırmam; hanımefendi hiç kaldıramaz. Ben Tezveren Dede'ye adağımı adadım zati... Cenabı Hakk işimizi bir ayak evvel asan etsin... Bence en iyi işler en çabuk olanlardır.[047/13]

Deponun önünden Mayer'in köşesine kadar çocukları kucaklarında geçirdiler... Eminönü'nde sıra sıra müşteri bekleyen otomobil birikintisinin arasına daldılar.[047/14]

Hüsniye, şoförlerin beş altısına yine sualini tekrar etti. Bazıları lakırdıya bile tenezzül etmeyerek, yalnız başlarıyla, "Hayır..." işareti veriyorlardı. Nihayet bir tanesi Köprü'den akıp sola kıvrılan bir otomobil göstererek:[047/15]

–İşte, aradığınız Şakir geliyor... dedi.[047/16]

Hüsniye başını çevirdi; işaret edilen otoyu görür görmez sevinçten sarılır gibi Kâmile'nin omuzlarından tutarak:[047/17]

–Hah, işte o! İşte o... ta kendisi.[047/18]

–Şimdi ne yapacağız hanım?[048/01]

–İşte asıl diplomatlığı şimdi yapacağız...[048/02]

–Ne yaparsan yap... Herifin ağzından bu sırrı haber al...[048/03]

–Hanım, bunların ağızları para ile açılır... Bu hususta bana mezuniyet veriyor musunuz?[048/04]

–Yerden göğe kadar... Tek şu çapkınları bastıralım. Kendisine sormadan işte ben, hanımefendinin ağzından sana söz veriyorum; korkma, şoföre vadet. Yüzün kara

çıkmaz...[048/05]

628 numaralı araba, Gümrük caddesine doğru bir kavis çevirerek gelir, sıraya girer. Kadınlar, o tarafa doğru koşuşurlarken, Turgut iki eliyle Kâmile'ye asılarak:[048/06]

–Dadı...[048/07]

–Yürü... Şimdi herifi kaçıracağız... Ne var?[048/08]

Çocuk, büyük kalın sesiyle:[048/09]

–Çişim var...[048/10]

–Hangisi?[048/11]

–Kocaman...[048/12]

–Turgut donuna etsen şu anda seninle uğraşacak vaktim yok. Şoförü kaçıracağız. Şimdi herif bir müşteri alırsa kuş gibi gözden kaybolur.[048/13]

Oğlan tepinerek:[048/14]

–Ediyorum... Ediyorum...[048/15]

–Etme... Koca oğlan ayıp değil mi? Etme. Yerin dibine gir ilahi! Akşamlara kadar yukarıdan doldurup aşağıdan boşaltmaktan başka işiniz yok... Sekiz okka yemiş yedin yumurcak. A elbette... Miden, karnın doldu, taştı... Nereye götüreyim, bu kalabalığın içinde nereye becerteyim ben bunu?[048/16]

Kâmile etrafına bakınır iken Mihriban aynı tepinme, aynı yaygara ile:[048/17]

–Dadı... benim de geldi![048/18]

–Senin de mi geldi? Babalarının yumurcakları. Domuz yavruları... Zaten biriniz ne yaparsa arkasından öteki de onu yapar. Yemeniz içmeniz hep böyle... Her şeyde sidik yarışına çıkarsınız. İkinizi de götüreyim, şuradan denize atıp kurtulayım...[048/19]

Oğlan iki büklüm, sararmış bir beniz ile göbeğini tutarak gayretinin son boğumunda olduğunu gösterir bir telaşla:[048/20]

–Dadı... Dadı... Vay... Vay...[048/21]

İşte şaka olmadığını anlayan Kâmile, çocuğu iki omuzundan kavrayarak:[048/22]

–Dişini sık... Çişini tut... Yoksa şimdi seni yere vurur, kabak gibi patlatırım...[048/23]

Oğlanı deniz kenarındaki helaya doğru koştururken kız aynı elim vaziyette süzülerek:[048/24]

–Dadı... Dadıcığım... Aman... Aman...[048/25]

Kâmile, Hüsniye'ye:[049/01]

–Sen de öteki yumurcağı omuzlarından kavra... Abdesthaneye kadar getir bırak. Sonra şoföre koş... Herifi kaçırmayalım. Bu piçler, işimiz tamam kıvamında iken ortasına ettiler...[049/02]

Muhbir kadın, söylenildiği gibi hareketle çocuğu helaya bırakır. Şoförün yanına koşar.[049/03]

Bir sigara sarmakta olan şoförün önünde durarak:[049/04]

–Kardeşim Şakir Bey...[049/05]

Şoför, kendisine kardeşlikle beraber beylik payesi veren bu kadının yüzüne dikkatle bakarak:[049/06]

–İsmimi tanıyorsun; fakat ben seni bilemedim.[049/07]

–Epeyce vakit evvel birkaç defa arabana bindik. Ben seni tanıyorum. Sen günde yüz türlü müşteri taşıyorsun. Elbette çoğu aklında kalmaz.[049/08]

–Canım epeyce dediğin şey ne kadar zamandır? Benim şoförlüğüm çok eski değildir...[049/09]

–Canım şimdi oraları lazım değil... Gözünü açıyor musun? Mühim bir iş var...[049/10]

–Mühim bir iş mi var? Nedir? Dağa adam mı kaldıracağız?[049/11]

–Allah göstermesin birader. Öyle caniyane işleri ne ben kabul ederim ne de sana teklif... Benim sana söyleyeceğim şey, namussuzlara karşı namusu müdafaa sadedinde bir iştir.[049/12]

–Ben mahkeme reisi değilim... Müddeii umumi hiç... Bir şoför şunun bunun namusunu nasıl müdafaa eder?[049/13]

–Çok söz uzatmaya vakit yok... Yarısını bana vermek şartıyla şimdi şıp diye elli lira kazanmak ister misin?[049/14]

Elli lira rüşvet teklifiyle başlayan bu namuslu işe şoför biraz şaşarak:[049/15]

–Sen kurnaz bir kadına benziyorsun?[049/16]

–Neden anladın?[049/17]

–Yarısını sana vermek şartıyla bana elli lira kazandırıyorsun... Yarısını sana verince bana yirmi beş kalır, hanım hemşire... Ben lafın piyazını asıl sözden ayırmayı bilirim... Bu elli lira kalabalığıyla zihnimi doldurup kandırmaya uğraşıyorsun. İş ne imiş, hele bir kere onu anlayalım.[049/18]

–Sen deminden Koza Hanı'ndan üç kadınla dört erkek müşteri aldın.[049/19]

–Evet...[049/20]

–Nereye götürdün onları?[049/21]

Şoför, Hüsniye'yi tepeden tırnağa kadar dikkatle bir daha süzerek:[049/22]

–Bu suali bana ne salahiyetle soruyorsun? Polis hafiyesi misin? Öyle isen vesikanı göster...[049/23]

–Canım şimdi aramızda polisin ne işi var? Bu kadar ince eleyip sık dokuma... Sualime cevap ver...[049/24]

–Ben böyle suale çarpadak cevap verememem... Niçin soruyorsun anlamalıyım.[049/25]

–Vakit geçiyor. Safderunluk etme. [050/01]

–Onlar senin akraban mıdır? [050/02]

–Öyle yahut değil... Nene lazım senin... Bir şoför taşıdığı müşteriyi nereye bıraktığını her zaman ve herkese söyleyebilir. [050/03]

–Zannederim bir kıskançlık meselesi... [050/04]

–Zekisin! Hah, işte anladın... [050/05]

–Benim belaya girmeye vaktim yok... [050/06]

–Niçin canım? [050/07]

–Ne felaket çıkarsa kıskançlıktan çıkar. İntiharlar, katiller... [050/08]

–Korkma... korkma... Öyle şey yok... Meraklı, yarı mecnun, hasta bir hanımefendi, iki sümüklü çocuk, bir hizmetçi kadın, bir de ben... Bizim hepimizi arabana alıp onları bıraktığın yere götüreceksin. Bizim hangimizden bir cinayet umarsın? [050/09]

–O!... O! İş değişti. Yalnız nereye gittiklerini söylemek değil de sizi alıp oraya götürmek...[050/10]

–Sen bir kira otomobilinin şoförüsün. Her müracaat eden müşteriyi alıp istedikleri yere götürebilirsin. Yarım saat fazla geçirmekle bu işin kıvamını kaçırmış olabilirsin. Bugün ayağına gelen bu kısmeti havaya bırakma...[050/11]

Şoför, içtiği sigaranın dumanını kendine pek yaklaşmış olan Hüsniye'nin yüzüne üfleyerek biraz düşündükten sonra:[050/12]

–Hanım, pazarlık istemem...[050/13]

–Peki... [050/14]

–Sana son ve kısa bir sözüm var... [050/15]

–Dinliyorum... [050/16]

–Sizi oraya götürmek için elli lira alırım... Hem de peşin... [050/17]

Bu defa Hüsniye düşünmeye vararak: [050/18]

–Öyle olsun. Bu insaniyetkarane iş görmek için ben hissemden vazgeçiyorum... İleri doğru bakıp:[050/19]

–İşte, kadınla çocuklar geliyorlar... Şimdi hepimizi buradan bindirerek konağa götüreceksin; oradan hanımefendiyi alıp mahali maksuda gideceğiz...[050/20]

–Otomobil için her saat başına olan ücreti de ayrıca alırım...[050/21]

–Uzun ediyorsun. Para için merak etme...[050/22]

–Konak nerede?[050/23]

Hüsniye, konağın nerede olduğunu bilmiyordu. Lakin bu hususta katiyen malumatsızlık göstermek şoförde şüpheler uyandırabileceği için eliyle Yenicami tarafına doğru işaret ederek:[050/24]

–Uzak değil... İşte şuracıkta... Otomobil için birkaç dakikalık yol... Sözüyle üzerine şüphe celbetmek tehlikesinden kurtuldu. Cevap veremeyeceği bu neviden diğer suallere meydan bırakmamak için Kâmile'ye doğru yürüdü. Burun buruna gelince:[051/01]

–Kardeş müjde... Pazarlık ettim. Herif bizi beyefendinin gittiği yere götürecek. Lakin yüz liraya razı edinceye kadar göbeğim çatladı...[051/02]

Kâmile, bu yüz liralık müjde önünde biraz irkilerek:[051/03]

–A kardeş, pek çok değil mi?[051/04]

–Sus hemşire, lakırdı karıştırma... Herif pek dönek tabiatlı bir adam, şimdi pişman olur, sözünü geri alır...[051/05]

İki kadın, iki çocuk otoya kurulurlar. Şoför gideceği semti sorar.[051/06]

Kâmile:[051/07]

–Dizdariye, Türbe Sokağı, 18 numara...[051/08]

Otomobilin lastik gırtlağı şoförün parmakları altında iki üç defa anırdıktan sonra araba, râkiblerini hafifçe sağa sola meyillendirerek küçük bir rüzgâr içinde yollanır...[051/09]

10[051/10]

Sağlık verilen sokak ve numaranın önünde durdu. Marmara'ya nazır üç katlı bir kargir hanenin bahçe kapısından içeri girdiler. Bahçe gün güneş içinde; havuz, fıskiye, kameriye, çardak, çakıllık, iki taraf lavantinli yollar... Her şey var; lakin hepsi harap, bakımsız... Kapının arkasında, içleri süprüntü dolu gaz tenekeleri... Sökülüp atılmış nebatat enkazı, orada burada müteaffin yığınlar teşkil etmiş... Adım başında tabak, bardak kırıkları yatıyor... Kediler, köpekler tenekelerden süprüntülerin bir kısmını oraya buraya taşımışlar... Yollara saçılmış türlü renkte kırıntı parçaları... Tathir, tanzim için hiçbir tarafta bir insan eli dolaşmamış. Her cihet tabiata terkedilmiş...[051/11]

Evin içi de bakımsızlıktan bahçeden pek farklı değil... Her yanı yarım parmak toz kaplamış... Odalar alan taran, eşya karmakarışık...[051/12]

Hüsniye, ortalığın bu intizamsızlığını gözden geçirirken Kâmile onu birinci katta bir odaya sokarak:[051/13]

–Bir evin beyi çapkın, hanımı kıskançlıktan hasta olursa, işte orası bu hale gelir... Sen burada bekle. Ben hanımefendinin yanına çıkayım. Ona üzüntüden ölmeyecek surette işi anlatayım. Sonra seni çağırtırım...[051/14]

Kâmile kadın, hanımefendisinin yanına girer. Mevsim pek sıcak değil; lakin içine güneş dolmuş; pencereleri, kapısı kapalı odanın ısınmış, değişmeyen havasında bir hastane ağırlığı ve kokusu var...[051/15]

Hanımefendi, pencere kenarında bir koltuğa oturmuş... Üst baş kirlice, saçlar Rifâî

dervişleri gibi salkım saçak; dizlerinde kalın bir eteklik; ayaklarında fanila terlikler... Beniz kirli sarı, gözlerinin etrafı yeis ve fütur gölgeleriyle haleli; yanı başında bromür, aspirin vesair ilaç kutuları; koca bir şişe kolonya, nane ruhu... Masanın üzerinde eski yeni birkaç divan... Akşamlara kadar, "Bey bana ne diyor? Ben ona ne diyorum" tefeülüyle bu kitapları karıştırmaktan ve yine aynı niyet üzerine bol bol iskambil falı açmaktan başka meşguliyeti yok. Kocasının aşkı onu boğacak bir dalga gibi her an üzerine savlet ediyor, hep onunla uğraşıyor hep...[052/01]

Kâmile odaya girince hanımefendi telaşla:[052/02]

–Bir otomobil homurtusu işittim... Bey mi geldi? Böyle vakitsiz hiç geldiği yoktu. Çık biraz onu meşgul et. Beni bu halde görmesin...[052/03]

Yüzüne pembe tozlu bir ponpon gezdirmek, biraz da saçlarını derleyip toplamak için aynanın önüne koşar.[052/04]

Kâmile:[052/05]

–Telaş etme hanımcığım, bey gelmedi. Galiba biz ona gideceğiz...[052/06]

–Ay neden? Apansızın fevkalade bir hal mi vuku buldu? Bir hastalık, bir kaza, bir felaket?[052/07]

–Hep beyinizin üzerine böyle feci şeyler yorarsınız. Onun sizden uzakta vur patlasın bir eğlence âleminde bulunduğuna bir türlü ihtimal veremezsiniz...[052/08]

–Nerede?[052/09]

–Öyle vefasız, hayırsız, azgın erkekler, fahişelerin ortasında hangi rezalethanelerde eğlenirlerse, orada işte![052/10]

Hanımefendi büsbütün sararır, süzülür, gözlerinin karaları kayar... Bayılıp düşmemek için koltuğun iki yanına yapışarak:[052/11]

–Kâmile, bana lokmanruhu şişesini bul.[052/12]

–Yok, hanımcığım, bayılmayınız... Metanet gösteriniz. Olan işlerin ben size daha elifini anlatmadım. Kendinizi tutunuz ki, bu sefer o azgının hakkından gelelim.[052/13]

–Söylediğin şeylerin sıhhatinden tamamıyla emin misin?[052/14]

–Cenabı Hakka imanım kadar... Ah bilirim, en açık bedahetler önünde bile beyinize karşı

itimat beslemek zaafına mağlupsunuz.[052/15]

–Sonu ev bark yıkımına çıkacak böyle mühim hususlarda her söze gelişigüzel inanıvermek olur mu?[052/16]

–Şu saatte hiç ihtimal vermediğiniz halleri gözlerinizle görmek için icap eden büyücek bir masrafa katlanır mısınız?[052/17]

–Bu nasıl sual? Nem varsa fedadan çekinmem...[052/18]

–Öyle ise, haydi kalkınız, hazırlanınız... Otomobil aşağıda bekliyor. Pire tok iken tutulur, derler. Biz de onu sıcak zevk âleminde bastıralım. Ustalıklı inkârlar ile artık sizi kandırmasına imkân kalmasın.[053/01]

Hizmetçi kadın, hanımına lokmanruhları koklata koklata, zavallının şakaklarını, bileklerini kolonyalar ile ovuştura ovuştura, vukuatı en halecanaver, en sinire dokunacak, en göz kızdıracak boyalar altında, dedikoducu dilinin bütün zehirlerini karıştırarak tasvir ede ede anlatır... Nihayet facianın en sanatkâr oyuncusu Şehreminili Hüsniye'yi odaya sokarak, bunu hanımına, her şeyi zamanında haber veren "Hızır Kadın" namıyla takdim eder.[053/02]

Hızır kadın da, hanımefendinin kıskançlık ateşini körükleyerek bu karı koca faciasından hissei temettüüne epey bir şey ayırabilmek için bütün maharetini gösterir. Sinirli kadın, bu iki keskin dilli körükçünün arasında, büsbütün kızıl divaneye döner; kocasını cürmü meşhud halinde yakalamak için çarşaflanır. Kendini romanlarda okuduklarına benzer bir vakanın içinde bulduğuna biraz şaşar. Fakat beraber bir şey almak iktiza eder... Bir silah! Öyle ya... Kocasının kolları arasında yabancı bir kadın görünce yaralanan izzeti nefsinin intikamını almak için söylenecek acı ve katil sözü, bir revolver namlusuyla ifade etmek lazım... Dolaptan kocasına ait küçük, şık bir tabanca çıkarır; elinde evirip çevirirek:[053/03]

–Hayatımda böyle acı günler olacağını, kocamı öldürmek için bir revolver hazırlayacağımı hiç aklıma getirmezdim. Bu menhus alet nasıl ve neresinden dolar? Bilmiyorum...[053/04]

Kâmile telaşla:[053/05]

–Hanımefendi, bilmediğin şeyi kurcalama, kazalıdır.[053/06]

–Boştur biliyorum...[053/07]

–Şeytan doldurur...[053/08]

Hanımefendi, küçük bir raşe ile silahı masanın üzerine bırakır. Hızır kadın, onu oradan bir erkek cesaretiyle kavrayarak:[053/09]

–Bu alet insana hem dosttur, hem düşmandır... En karışık meselelerde, sözü kesen bir hâkimdir. Müddeti ömründe bunun himmetine muhtaç olmayan adam yok gibidir. Doldurmasını da atmasını da bir silahşor kadar bilirim.[053/10]

Revolveri kırıp kovanları parmağıyla yoklayarak:[053/11]

–Bu, boş... Hani ya... fişekler nerede?[053/12]

Hanımefendi, ortaya bir teneke kutu çıkararak:[053/13]

–Bunun içinde bir şeyler var; fişenk dediğiniz onlar mı bilmem...[053/14]

Hüsniye:[053/15]

–Hanımefendimiz, şimdiye kadar hiç silah atmadınız mı?[053/16]

–Hiçbir cana kıymak aklımdan geçmezdi ki atayım.[053/17]

–Öyle ise biraz meşk etmelisiniz...[054/01]

–Burası nişanhane mi? Şimdi güm diye patlarsa konu komşu ne der?[054/02]

–İçine kurşun koymayacağım... Biraz parmaklarınızı alıştırmak için boş boşuna atacaksınız...[054/03]

Hızır kadın, revolveri hanımefendinin eline verir. Tetiği göstererek:[054/04]

–İşte bunu, parmağınızla çekiniz...[054/05]

Hanımefendi çekmeye uğraşarak:[054/06]

–Ay pek sıkı! Bir parmağımın kuvveti yetmiyor...[054/07]

–Birinin kuvveti yetmiyorsa iki parmağınızla çekiniz.[054/08]

Hanımefendi, alt dudağını dişlerinin arasında çiğneye çiğneye, müthiş bir takallüsü sima ile namlunun ucunu havada dolaştırarak tetiği çekmeye uğraşırken Kâmile büyük bir telaşla:[054/09]

–Hanımefendiciğim durunuz, eliniz her tarafa oynuyor. Ben dışarıya çıkayım da tetiği sonra çekiniz.[054/10]

–Boş diyorlar ayol...[054/11]

–Boş silahların patladığını ben çok bilirim. Kavga yerine gitmeden burada birbirimizi vurmayalım... Bugün sakar bir gün... Şeytanın işi yok. Rabbim kazasından saklasın...[054/12]

Hanımefendi gözlerini yumar. Dudağını koparırcasına kendini sıka sıka nihayet tetiği çeker. Boş tabanca tamam çıt çıt ettiği esnada, birdenbire oda kapısı açılır, Turgut'la Mihriban koşarak içeri girerler... Çıt çıtlarla çocukların girmeleri saniyesinin tesadüfü anında Kâmile çığlığı basarak:[054/13]

–Atma hanımefendi, çocuklara rast gelir...[054/14]

Bu yaygaranın üzerine gözlerini açıp da karşısında birdenbire çocuklarını gören hanımefendi, bir kaza vuku buldu zannıyla revolveri elinden birkaç arşın öteye fırlatarak durduğu yere serilir.[054/15]

Kopan feryada dışarıdan birkaç kadın daha koşar. Hanımefendi bir tarafta baygın, ortada revolver... Herkeste bet beniz kaçık... meydanda vurulan görülmez. Kazanın nevi anlaşılamaz. Fakat kimi limona, kimi sirkeye, lokmanruhuna, kolonyaya koşar. Eczaneye, doktora haber göndermeye kalkanlar bile olur... Hanımefendiyi:[054/16]

–Kendinize geliniz efendim, bir şey yok… Tesellileriyle ovup ovuştururlar... Hâsılı, ev halkı birbirine girer...[054/17]

Turgut'la Mihriban, bu kargaşalıktan istifade ile validelerinin kıyıda bucakta ne kadar ilaçları varsa açıp karıştırırlar. Bir kutu içinde buldukları müshil şekerlerini birbirinin ellerinden kapışarak tekmil tıkınırlar.[054/18]

Hanımefendi kendine gelir. Çocuklarının sağ olduklarını görmek için onları karşısına dizer; sonra bağrına bastırır. Bütün annelik şefkatiyle, pür teessür atlatılmış kazadan dolayı sıcak gözyaşlarıyla, Cenabı Hakk'a şükürler ederler.[055/01]

Rüzgârlara karışarak koşmaya alışmış şoför, arabasının içinde sigara üstüne sigara içerek bir saatten ziyade pinekledikten sonra, vaktin gecikmekte olduğunu ihtaren içeriye haber gönderir. Ne gibi mühim bir iş için hazırlanılmakta bulunulduğu, kadınların biraz akıllarına gelir.[055/02]

Hızır kadın, "Vakit gecikirse, tamam kızgın tavında intikam almak fırsatının kaçırılacağı" ihtimalini uzun edilelerle anlatarak hanımefendiyi derler toparlar. Bir çantanın içine,

bayılanı ayıltmak için ne lazımsa konur; revolveri, bazen dolmadan şeytan eliyle boşanan bu kazalı aleti, lüzumu anında hanımefendiye vermek üzere Hüsniye kendi yanına alır.[055/03]

Hanımefendi, Kâmile, iki çocuk otoya binerler. Hızır kadın, her ihtimale karşı, şoföre verilecek paraları peşin ister. Herifi bir tarafa çeker. Onun kesişilen miktardaki hissesini avucuna sıkıştırarak kendininkini gözbağcı süratiyle serviyetine yerleştirir, arabaya girer. Koca canavar, homurtusuyla sokakları doldurarak sırtındakileri semti matluba doğru uçurur...[055/04]

* * *[055/05]

Araba, uçan camlı küçük bir köşk gibi hafif sarsıntılarla ve köşe başları münhanilerinde içlerindekileri çizilen mevhum kavis üzerine biraz yaslandırarak koşa koşa Köprü'yü geçti. İzdihamlı yollarda kaynaşan insanları, siyah köpüklü bir deniz üzerinde giden bir vapur gibi, iki tarafına fırlatarak mânia tanımaz bir inatla yollara saldırıyordu. Banka önünden geçtiler. Şişhane Karakolu kavisinde, otomobil yokuşlara atılırken, Mihriban, annesinin iki dizi arasına sokularak şakaklarından sızan hafif bir ter ve her saniye solgunluğu artan baygın bir çehre ile:[055/06]

–Anneciğim...[055/07]

–Ne var yavrum?[055/08]

–Çişim geldi…[055/09]

–Aaa, sırası mı ya?[055/10]

–Ama pek geldi... [055/11]

–Tut kendini bir parça... Şimdi arabadan ineceğiz... İşte o zaman...[055/12]

–Anneciğim... Tutamayacağım... Tutamıyorum... Ay işte tutamadım![055/13]

Turgut aynı ter, aynı solgunluk ve titrek sesle Kâmile'ye sarılarak:[055/14]

–Dadı... ediyorum...[055/15]

Hanımefendi:[055/16]

–A, bu nedir canım? Ayıp değil mi koskoca çocuklarsınız...[055/17]

Kâmile:[056/01]

–Hanımefendiciğim, bu iki çocuğun karınlarından birbirine telgraf mı vardır nedir? Bir türlü anlayamadım. Ne vakit birisi, böyle bir sıkıntısı olduğunu söylerse, derhal arkasından öteki de başlar...[056/02]

Şaka değil, evde hanımefendinin baygınlık kargaşalığı arasında, boğazlarına düşkün bu iki yaramaz, yirmişer dirhemden ziyade müshil şekerlemesi tıkınmışlar. Basan hararet üzerine sokağa çıkmazdan evvel birer bardak da su çekmişlerdi... Şekerlemelerdeki maddei müleyyine, şimdi mide ve bütün bağırsaklarını gevşetmiş... Biçareleri o yaşta çocukların değil; demir gibi pehlivanların mukavemet edemeyeceği bir hale getirmişti. Fakat bu oburluktan kimsenin haberi yoktu. Bu vızvızlanmaları, bu iki yaramazın böyle anlarda her zamanki isticalleri kabilinden birer densizlikleri sanıyorlardı.[056/03]

Bu mülevves hadisenin gittikçe vahameti artıyordu. Kız, anasının dizlerine serildi. Oğlan, Kâmile'nin kucağına kapandı... Arabanın içini, penceresi kapalı bir hela kokusu sardı. Aynı zamanda anne ile dadı vücutlarının çocuklara temas eden aksamında sıcak sıcak birer rutubet duydular.[056/04]

Sinirli hanımefendi, asabının bütün galeyanıyla haykırdı:[056/05]

–Aaaa, kız benim kucağıma küçüğünü büyüğünü salıverdi.[056/06]

Kâmile:[056/07]

–Sus hanımefendiciğim sus! Yarı belimden aşağısı o kadar rutubetlendi ki bu küstahlığı eden ben miyim; yoksa çocuk mu, fark edemeyecek bir hale geldim...[056/08]

Hanımefendi, çocuğunu tartaklayarak:[056/09]

–Kız bu nedir ettiğin? Yeni baştan kundakta bebek mi oldun? Bu kadar kirlettiğin yeter... Tut kendini; yoksa şimdi seni arabadan aşağı atarım alimallah![056/10]

Mihriban, bu tekdire cevap vermedi; o sergin; adeta baygındı. Yalnız tartaklanma esnasında midesinin sulanan muhteviyatından bir kısmı ağzından taşmaya başladı. Yine o anda oğlan da Kâmile'nin kucağında gaseyana tutuldu. [056/11]

Hanımefendi asabi bir şaşkınlık içinde: [056/12]

–Bu tabii bir hal değil; bunlara ne oldu kuzum? [056/13]

Kâmile titiz bir sesle: [056/14]

–Onlara ne olduğunu bilmiyorum; fakat biz, herhalde onlardan daha berbat olduk...[056/15]

Arabanın her sarsıntısında, çocuklar ağızları açık kalmış birer tulum gibi yukarıdan, aşağıdan boşanıyorlardı.[056/16]

Kâmile, oğlanı hemen belinden kavradı. Başını otomobilin penceresinden dışarı verdi. Boşanan bu iki delikten birinin akıntısını olsun harice defetmek, uğradıkları bu kirli kazaya karşı, herhalde yine bir tedbir sayılırdı.[057/01]

Sonra Hüsniye'ye haykırdı: [057/02]

–Sen de hanımefendinin kucağından kızı kap, arabanın öbür penceresinden başını dışarı çıkar da deliğin biri içeri boşanıyorsa, hiç olmazsa öteki sokağa aksın...[057/03]

Hızır kadın, derhal bu söze itaat etti. Şimdi arabanın iki yan penceresinden sokağa uzatılmış iki çocuk başı, süratin verdiği kuvvei dafia ile iki üç metre öteden geçenlerin suratlarına kadar kusuyorlardı.[057/04]

O aralık, Beyoğlu'nun dar sokaklarından geçmek bedbahtlığında bulunan süslü, temiz madamlar, şık mösyöler, suratlarından aşağı bu müteaffin şarapneli yedikçe haykırışıyorlar; otomobil kazasının hiç de bu türlüsüne uğramamış olduklarını birbirine yana yakıla anlatıyorlardı.[057/05]

Otomobilin iki tarafından, kazazedelerin istikrah avazları çoğaldı; kimi bu kusmuk tahkirini, o yana bir tükürük savurmakla reddetmiş oluyor; kimi yumruklarını sıkarak otomobilin arkasından yirmi otuz adım koşmakla kendini öc almış sayıyor.[057/06]

Giderek halkın nefreti o dereceye geldi ki, iki tarafına kusarak koşan bu mülevves arabayı durdurmak için sokaklarda bağırmayan, sövüp saymayan kalmıyor gibiydi... Fakat kimi durdurur, kimi tutarsın? Şoförler, sinek ezer gibi, bir insanı devirip üzerinden geçiyorlar; bir saniye evvel ayakta gezen bir ziruh, kıyma makinesinden geçmiş et yığınına dönüyor; kaldırımlar al kana boyanıyor da şoförler yine durmuyorlar...[057/07]

Bir şoförün, idaresizliği; daha doğrusu fazla koşmak keyif ve hevesine tebaiyyeti yüzünden bir masum, ani bir idam cezasına uğruyor. O suretteki, şu medeni zamanın hiçbir kanunu, böyle eşedd bir cezayı, en şeni mücrim hakkında bile tatbik edemez. Ve tüyleri diken diken eden bu ölüm tehlikesi, zihnini biraz düşünceye kaptırıp sokakta dalgınca giden her zavallı yolcu için melhuzdur. Sokaklarımızda, tekerleklerinin lastiklerine böyle dikkatsizlik cinayetinin kanı bulaşmamış pek az otomobil vardır. Bu katil arabaların tekerlekleri altında can verenlerin cesetlerini ayrıca bir mezarlığa

gömmek adet olaydı; şunun bunun, otomobillerde hızlı koşmak sefasına kurban gidenlerin çokluğu önünde gözlerimize dehşetler dolardı. O zaman bizden senede otuz kırk nüfus üzerinden vergi alan vebaya, koleraya teşekkürler ederdik.[057/08]

Öldüren otomobillerin, çok defa durdurulamadıkları bir sokakta, kusanın küstahlığına ceza düşünen olur mu? Şoför, kalpağını sağ kulağını suratından tamamıyla hazfedecek bir caka ile yana eğmiş; o gün arabasının sefer ücretinden başka, havadan vurduğu elli liranın neşesiyle[057/09] arkasından sapan taşı yetişmez bir süratle ve içleri gevşemiş çocukların etrafa saçtıkları müstekrehatdan bi haber uçuyordu.[058/01]

11[058/02]

Otomobil, Beyoğlu'nun dar, kuyu gibi havasız yan sokaklarının köşelerinden kıvrıla kıvrıla aktıktan sonra, sık bir ormanda birbiriyle yarışan ağaçlar gibi hep boyuna uzanmış yüksek, kargir evlerden birinin önünde durdu. Müşterilerini çıkarmak için şoför, arabanın kapısını açtığı vakit, suratına çarpan dökülmüş oturak kokusu midesini bulandırdı. Derhal parlayan gözleri, hararetlenen ağzıyla müşterilerine çıkışarak:[058/03]

–Bu ne? Arabamın içini Yenicami keneflerine çevirmişsiniz! Ne pis müşteri imişsiniz, Allah belanızı versin...[058/04]

Kocasının derdinden zaten sinirleri son tetikte gerilmiş olan hanımefendi, birden parladı:[058/05]

–Bela kendi başına gelsin![058/06]

–Geldi işte, sizden iyi bela olur mu? Ömrünüzde hiç arabaya binmediniz mi? Araba ile helanın birbirinden çok ayrı şeyler olduğunu bilmiyor musunuz?[058/07]

–Söylenme herif, parana geçer hükmün...[058/08]

–Paran bu kadar bolsa, arabaya pisleyip cereme vereceğine temiz, hayırlı işlere sarf et...[058/09]

–Biz bu işi kendi isteğimizle yapmadık, bir kazadır oldu. Çocukların mideleri bozulmuş...[058/10]

–Bileydim, yumurcakları arabama almazdan evvel kıçlarına birer iri mantar tıkardım...[058/11]

–Benim çocuklarımın kıçı senin babanın şarap şişesi değil...[058/12]

–Oldukça bir konakta oturuyorsunuz; adınız da, hanımefendi...[058/13]

–Evet Öyle... Beğenemedin mi?[058/14]

–Sulukule'den Falcı Pembe'yi arabama müşteri almış olaydım, içeride sizden daha temiz oturmasını bilirdi. Arabama yestehledikten sonra mahcup olup önüne bakardı. Siz çingeneden de beter imişsiniz ya![058/15]

–Çingene senin silsilendir, edepsiz... Sana terbiye dâhilinde muamele ettikçe kabarıyorsun.[058/16]

–Terbiye dâhilinde muamele mi? Ulan yedi ceddinin terbiyesine mum yaktığımın karısı! Soyunu sopunu bir sıraya varakladığımın postalı be! Terbiye dâhilindeki muamelen, bu; terbiyesizce davransan, acaba nasıl olacak?[058/17]

Hiddetten sinirli kadının tekmil vücudunu, çiftetelli ile raks eden bir çengi gibi, bir titreme aldı.[058/18]

Hızır kadına hitaben bağırmaya başladı:[058/19]

–Kadın, ver şu revolveri... Evvela bu herifi geberteyim... Sonra ötekini.[058/20]

Şoför, revolver sözü önünde bir adım geri çekilerek:[058/21]

–Ooo! Hanımefendinin revolveri de var... Demek siz içeriye adam öldürmeye gidiyorsunuz... Evvela burada bana kıyacaksınız, sonra ötekine... öyle mi? Ben sizi buraya yanlış getirdim. Siz Toptaşına nakil edilecek mahlûklarmışsınız...[059/01]

Şehreminili Hüsniye arabadan fırlamış, şoförün kulağına şöyle yalvarıyordu:[059/02]

–Aman birader, sen ona bakma... Zavallı kadın meraklıdır; ne dediğini bilmez.[059/03]

–Meraklı mıdır? Ben onun ne istediğini gözlerinden anladım. Ben bu illetin ilacını bilirim. Kocasında kabahat... Bunu böyle çıldırtıncaya kadar boşlamış... El erkeklerine muhtaç bırakmış... Bir tane de böyle bizim komşuda var... Kocası yetmişlik, karı otuzunda... Gözü kızdığı vakit kimseyi tanımaz. Ocak süpürücüyü, sakayı, bekçiyi içeriye alır...[059/04]

Hanımefendi çırpına çırpına haykırarak:[059/05]

–Alçak hayâsız... Namusuma, iffetime tecavüz ediyor. İşte hem arabana ...ıçtık… hem de on para vermeyeceğim... Git dava et de al.[059/06]

Arabanın sokağa dağılan taaffününden hiç farklı olmayan bu kavga böyle kızışmakta

iken, Hüsniye, önünde durdukları hanenin çıngırağını öttürdü. Çok geçmeden kapı açıldı. Önü mavi prostelalı, ihtiyarca bir erkek hizmetçi göründü. Bu gibi işlerde hakikaten tecrübeli, becerikli olan Hüsniye sordu:[059/07]

–Burası neresi?[059/08]

–Madam Savaro...[059/09]

–Lokanta... Otel... Biraz da hususi eğlence yeri...[059/10]

–Evet...[059/11]

–Hah, biz de işte burasını arıyorduk. Bugün Boğaziçi'nden Beyoğlu'na taşındık... Hiç yerleşmedik... Çocuklarımız da biraz rahatsız; böyle bir yerde yemek yemek, biraz dinlenmek istiyoruz. Bizim için elbette bir odanız bulunur...[059/12]

Züğürtlük kesadının ortalığa salgınlığından, Madam Savaro'nun Otel Garni'si de müteesir olmuştu. Anahtar kilit gibi hep erkekli dişili gelen müşterilerin arasında böyle hüsnü niyetle oda isteyenlerin kabullerinde beis görmeyen ihtiyar herif:[059/13]

–Buyurunuz... Buyurunuz... Oda, yemek; burada her istediğinizi bulabilirsiniz... Fiyatlarımız dışarıdan biraz farklıdır... İşte bu kadar...[059/14]

Uzun medhalin ta öbür ucundan konuşan ihtiyar, sokaktaki patırtıyı, hele pis kokuyu hiç hissedemedi. Kurnaz Hüsniye, kalın demir kapı kanadını hemen kapatır derecede aralık etmişti.[059/15]

Hemen hanımefendinin yanına koşarak yalvarmaya başladı:[059/16]

–Aman kadınım... Kocanız burada... İçeride... Şimdi bir şeyden kuşkulanırsa bizi otele kabul ettirtmez. Bu terbiyesize uymayınız, sesinizi kesiniz. Ben otelci ile konuştum... İçeride yiyip[059/17] içerek rahat etmek istediğimizi söyledim. Kabul etti. Bize bir oda verecekler. Müşteri tarzında bir kere otele girelim; bir odaya kapanalım. Ötekilerin hangi delikte olduklarını ben çabuk keşfederim. Bütün muvaffakiyetimiz sizin sükûtunuza bağlı...[060/01]

Hüsniye, yarı baygın bir halde bulunan kızı kucağına aldı. Oğlanı da Kâmile kavradı. Lebaleb bir mayiyle dolu birer kap gibi taşırmamak için, çocukları sarsmadan götürüyorlardı.[060/02]

Hanımefendi, Hızır kadının nasihatlerindeki ehemmiyeti teslim etti. Hain kocasını cürmü

meşhud halinde yakalamak için, fırtınaya karşı yelken açmış sinirlerini indirmeye çabaladı. Titreye titreye, dişlerini gıcırdatarak susmaya uğraştı. Hep otele girdiler. Demir kapıyı itiverdiler.[060/03]

Sokakta kalan şoför, hala bağırıyordu. Arabasının içine eğildi. Bütün döşemelerini, insan vücudu ifrağatının ham ve olmuşuyla mülevves buldu. Çıldırmış gibi haykırıyordu:[060/04]

–Bu mundarlar, otomobile binecek müşteri değil, kenefte oturacak insanlarmış... Poyyy anasını, avradını... geçmişini... geleceğini... Bu ne be? Bu ne be? İki çocuğun arabayı bu kadar pisleteceğine ihtimal veremem. Yemin ederim ki o üç karı da boş durmamışlar... Bana elli lira verip de anası, kızı, oğlu, dadısı, teyzesi hep birden böyle arabama ...maktan maksatları ne idi acaba? Ne memlekette yaşıyoruz yahu, ne memlekette! Tramvaylarda, vapurlarda "Yere tükürmek memnudur" levhaları var. Bunu anlarım. Lakin arabaların içine, üzerlerine "Buraya küçük büyük abdest bozması yasaktır" yazılı birer kartela asmaya lüzum var mıdır?[060/05]

Arabacı böyle taşıp taşıp da gayzını boşaltamaz bir halde kendinden geçmiş gibi iken, kulağına şöyle sert bir ses geldi:[060/06]

–Bana bak şoför...[060/07]

Şoför döndü; karşısında iki belediye memuruyla ile bir polis gördü.[060/08]

Memur:[060/09]

–Şimdi sen arabanın iki penceresinden dışarı kusan müşteriler taşıyarak buraya gelmişsin...[060/10]

Şoför karşısına derdini dinleyecek resmi bir adam çıkmış olmasına biraz sevinerek:[060/11]

–Evet, efendi, evet... Allah belalarını versin... Yalnız kusmak değil... Hem yukarıdan, hem aşağıdan... Hem çocuklar... Hem karılar... Beşi birden... Arabamın haline bakınız... Böyle şey akla gelir mi ki müşteriyi almazdan evvel, "Mideniz bozuk mudur? Ameliniz var mı?" diye sorayım?[060/12]

Memur:[060/13]

–Bu müşterileri nereden aldın?[060/14]

Şoför:[060/15]

–Dizdariye'den...[060/16]

Memur:[060/17]

–Nereye getirdin?[061/01]

Şoför kapıyı göstererek:[061/02]

–İşte bu otele...[061/03]

–Şimdi içerideler mi?[061/04]

–Evet...[061/05]

–Buraya gelinceye kadar hiç bir yer ile ihtilat ettiniz mi?[061/06]

Şoför, arabasının pisletilmesinden daha çok büyük bir felaketin eşiğinde bulunduğunu hisseder gibi olarak sarardı. Titrek bir sesle:[061/07]

–Hayır, dedi...[061/08]

Belediye memuru, onun gittikçe uçan rengine dikkat ederek: [061/09]

–Şoför, mevkufsun. Bugün Dizdariye'nin altında Kadırgada iki kolera vakası var. Sen buraya kolerik hastalar getirmişsin... Şimdi araban tebhir ve sen tecrit edileceksin; bu otele kordon vaz olunacak... Eğer otomobiline atlayıp da kaçmak çocukluğuna kalkışır isen, polis, tabancasıyla seni vurmaya kanunen mecburdur.[061/10]

Cebinden çıkardığı bir kâğıda otomobilin daire ve kendi numarasını kaydettikten sonra:[061/11]

–Kaçıp da nereye saklanabileceksin? Bilahare tutulduğun zaman göreceğin ceza pek büyük olacaktır.[061/12]

–Ben ne kadar zaman mevkuf kalacağım? Kaç gün işleyemeyeceğim?[061/13]

–Bilemem... Şimdi muayene için doktorlar gelecek, kazurat tahlil edilecek, müddeti fenniyesi zarfında sirayet ve vefiyat vuku bulup bulmayacağı beklenilecek, görülecek; neticeye göre muamele olunacak...[061/14]

Sonra yanındaki madunu memur polise dönerek:[061/15]

–Bu otelin başka kapıları, arkadan girilip çıkılacak yerleri var mı? Öğrenelim... Mesele mühim, mesuliyet büyüktür. Bakınız hastalık İstanbul Kadırgasından ta Beyoğlu'nun göbeğine atılıyor... Buraya otomobil ile uçarak geliyor. (Polise) Birader, sen burada kapıyı ve bu şoförü bekle... (Memura) Sen de hanenin diğer mahreçleri olup olmadığını

anla... İçeriden dışarıya, dışarıdan içeriye kuş uçurtmayacaksınız... Ben ilk karakola koşup telefonla lazım gelen yerlere haber vereyim...[061/16]

Sonra yine şoföre dönerek:[061/17]

–Sen de arkadaş... Vaka nasıl oldu, zihninden bir fezleke hazırla... Şimdi sana her şeyi soracaklar... Bu hastalar, koleraya tutulduktan sonra musabhaneden firara kalkışmışa benziyorlar. Oradan buraya kaçmak için mutlak sana mühim bir meblağ teklif etmişlerdir...[061/18]

Şoför, gırtlağından dilinin ucuna doğru kaynayan birkaç koyu küfrü dişlerinin arasında ezmeye uğraşarak:[061/19]

–Behey imanını… Efendi, şu uğradığım zarar yetişmiyor mu ki bir de durup da başıma başka türlü laflar çıkarıyorsunuz? Beni bir haneden çağırttılar; gittim. Ne bilirim oranın koleralı olduğunu? Alacağım müşterilerden, posta vapurları gibi, temiz pratikasını soramam ya... Belediyeden bize böyle bir emir verilmedi.[062/01]

–Her şeyi doğru söyle. Bizi, hükümeti yorma, yanıltma... Böyle bir vaka anında yalan bir sözün, çok fena neticeler verir...[062/02]

–Yalan kabul etmem... Zaten ben en fena neticelere uğradım. Kim bilir kaç gün arabam işlemeyecek? Kazancımı kaybedeceğim...[062/03]

–Hep kazancını düşünüyorsun...[062/04]

–Ne yapayım efendim? Benim iradım yok. Geçinmem bu yüzden... Ben de aile sahibiyim...[062/05]

–Her şeyden evvel sıhhat, hayat lazım… daha gençsin; bu mundar hastalıkla musab olup olmadığını düşünmüyorsun...[062/06]

Şoför, gözlerinden beliren birkaç damlayı elinin tersiyle silerek, hazin bir sesle:[062/07]

–Hastalığa bulaştımsa, çoluğuma çocuğuma hasret öleceğim...[062/08]

–Söyleyeceğin doğru sözlerle hem kendini kurtarırsın, hem de birçok insan kardeşlerini... Şimdi ben vakayı idareye kâfi polis ve sıhhiye memurları gönderirim. Aman polis efendi oğlum, dikkat! Arkadaşların gelince hemen sokağın iki başını da tutunuz.[062/09]

Memur, bu tehlikeli vazifeyi hemen ifaya koştu. Şoför, kendisinden biraz uzakta duran polis neferiyle yalnız kalınca sordu:[062/10]

–Birader, şimdi koleralı olduğumuz anlaşılırsa bu otomobili ne yaparlar?[062/11]

–Yakarlar...[062/12]

–Sonra parasını verirler mi?[062/13]

–Bilmiyorum...[062/14]

Şoför, çok meyus bir nazarla arabasının içine baktı. Yine pek koyu birkaç küfür savurmaktan dilini kurtaramadı. Arabasının başına gelecek felaketi anladı. Şimdi kendini düşünerek sordu:[062/15]

–Şimdi ben de kusmaya başlarsam bana ne yaparlar?[062/16]

–Siyah muşambalı teskereye korlar, tecrithaneye götürürler...[062/17]

O anda içine doğru eğildiği otomobilden gelen ağır kokudan şoför derin bir bulantı duydu; fakat öğürmemek için hemen geri çekildi. Yüreğinden büyük bir korku kabardı. Şakaklarını soğuk bir ter üşüttü. Acaba koleraya tutuluyor muydu?[062/18]

O esnada, önünde bekledikleri otelin kapısı açıldı. Hiçbir şeyden bi haber, masum bir çehre ile sokağa çıkmak isteyen genç bir kadının yüzüne karşı polis revolverini uzatarak, "İçeri!" emrini verdi. Kadın, birbiri ardınca birkaç feryat koparark kapıyı gümbedek örttü, kaçtı...[062/19]

Bir kutu müshil şekerlemesi, İstanbul'da birçok kişiyi yoracak, ölüm korkularına, halecanlarına düşürecek dehşetli bir vaka halk etti.[063/01]

Şekerlemelerin, onları tertip eden eczacının maharetine güzel bir reklam teşkil edecek kadar müessir ve kuvvetli olması da ayrıca bir sui tesadüftü. Bu ilaçlar, müsabaka için bir sergiye gönderilmiş olaydı belki altın madalya kazanırdı; fakat bu hadise de bir otomobili helaya çevirmekle işi pisletti. Yerinde kullanılmayan her ilaç, her kuvvet böyledir.[063/02]

12[063/03]

Madam Savaro, Şark'da Rumlaşmış bir İtalyan karısıdır. Bazı işler vardır ki, bilmem neden, bunlara "ince sanat" denir. Nezaketlerine hulul için halkı istidat ister. Kaba Türkler, bu ince sanatlarda, iktisadi her türlü geriliklerine rağmen, hemen daima müşteri mevkiindedirler... Diğer alışverişlerde olduğu gibi bunda da istidatsızlıkları hasebiyle soyulurlar.[063/04]

Başka memleketlerde her şey mübah; yalnız aç kalmak ayıptır. İşlemeli! Avrupa

ahlakiyyunu atıl durmadan fenalık yapmayı tercih ediyorlar. Fenalık yapmak iki türlüdür: Biri, kendi nefsine yapmak; diğeri, harice... Biz Türkler, fenalığı daima kendimize yaparız. Çünkü menfaat şeklinde onu harice yapmak, bir hünerdir. Bunda da çok behresiziz. Avrupa moralistleri, kendi kavimleri nefine, harice yapılacak fenalıkları büyük ahlaklılık sayarlar. Erbabını teşvik, mükâfatlar, nişanlarla taltif ederler.[063/05]

Fenalıkla iyiliğin hadleri o kadar birbirine karışmıştır ki, çok defa insan nereden gideceğini şaşırır. Bir kedinin bacağını kırmak, büyük barbarlıktır; fakat efradı milyonları milyonları aşan masum bir kavmi -bütün ma-melekine konmak için- barutla, ateşle öldürerek, açlıkla kırarak dünya yüzünden yok etmeyi düşünmek, siyaseti aliyyedir. Evet, muharebe esnasında bu bir emri zaruri gibi görünür; fakat efendim, Avrupa diplomatlarının, sulh zamanlarında da bundan başka bir düşünceleri yoktur... Aralarında en zayıf hangi memlekettir; ileride bir tasımına getirip onu paylaşıvermek için beyinlerinde gizli ittifaklar, muahedeler akdederler.[063/06]

Hayat kanunu ne müthiş bir şey! Birbirini yemek için didişen en küçük iki böcek arasındaki bu mukatele, en büyük memleketlerin ufuklarını toplarla sarsan, topraklarını kızıl kanlara bulayan bir muharebe felaketine kadar yükseliyor. Ya paralayıp yiyeceksin; ya paralanıp yeneceksin. İşte hayatın birtakım ahlak çiçekleriyle örtülen gizli manası![063/07]

Hristiyanlığı dünyanın en ücra, en iptidai, en vahşi sahalarına kadar neşir için misyonlar gönderen Avrupa hükümetlerinin kendileri, dinlerinin ahkâmıyla amil olmuyorlar. Büyük Halaskarın "kendine yapıldığını istemediğin bir fenalığı uhra hakkında reva görme" kabilinden ahlaki, insani emirleri İncillerde kapalı duruyor. Bu "varakı mihrü vefa"nın hükmüne münkad bir vicdan, ruhban arasında bile görülemiyor. Bugünkü misyonların, kıyafetlerinden başka fiilen ruhbani, dini bir mahiyetleri yoktur. Bunlar, adeta din kisvesi[063/08] altında, her biri mensup oldukları hükümetlerin nam ve hesabına insan kandırmaya çıkmış simsarlardır.[064/01]

Bazı merasim istisna edilirse, bugün kiliselere, burnu dua kitabının üzerine düşüp uyuklayan kocakarılardan başka gidenler yoktur. Bazı erkek-kadın çift gençler de bu mabetlere gidiyorlar; fakat oralara ne yapmak için girdiklerini Maupassant, hikâyelerinde hiç sıkılmadan söylüyor...[064/02]

Sözde "laik" gayri ruhani, niçin daha açık söylemeyeyim, dinsiz hükümetlerin

bütçelerinde kilise masarifi ağır yekûnlar teşkil eder.[064/03]

Bu, kadimden beri dönen ve daima dönmesi dinlinin, dinsizin menfaatleri icabından olan bir dolaptır.[064/04]

Bazı Avrupa hükümetleri, Hazreti Mesih'in yüksek moraline zıt yaşayan Hristiyan devletlerdir. Kendi memleketlerinde kanunlarının müsait olmadığı şeyleri, bizim mülkümüzde yaptırtmak için tebaalarından en açıkgözlülerini gönderirler. Hep bunların adı gizli "misyon"dur. Bunlar, hükümetler tarafından sureti hafiyede muvazzafan gönderilenleri yahut buradaki casusluk tedkikatlerini sonra alakadar hükümetlere satmak için kendi hesaplarına işe başlayanları vardır.[064/05]

Birbirinin bu nevi hafi "misyon"larına karşı Avrupalı devletler gayetle müteyakkız bulunurlar. Her şeyde olduğu gibi bu hususta da en safi biziz.[064/06]

Madam Savaro, Abdülhamid zamanında kocabaşlı, lenger karınlı, akıl ve hamiyeti göğsündeki nişanların adediyle ölçülen şişko bir paşanın metresiydi. Hâzineleri midelerine dolduran bu obur devletlû, atufetlûlar, kanlarında peyda olan kuvvetin hararetiyle karı, iki karı, üç karı ile kanaat edemezlerdi. Çifte çifte menkuhalarından, odalıklarından, sofalıklarından başka, ayrı dinden metresleri de olurdu.[064/07]

Millet hakkını babalarından menkul, meşru malikâne bilen bu echel harifler, o kadar serveti ne yapacaklar? İşkembeleriyle, affedersiniz, bilmem nelerini memnun etmekten başka hayatın hangi zevkine vakıftırlar?[064/08]

Matbuat, tasavvurlara sığmaz derecede sansür tazyikiyle zincirli; bütün millet, hafiye ordusunun katilane, melunane tehdidi altında zebun, bitik... Ta İstanbul sırtlarından Yıldız'a yan bakan bir dalgın, Fizan'a kadar gidiyor.[064/09]

Biliyorlar ki gemleri gevşettikleri günü, bütün memleket dağılacak, tuzla buz olacak. Bu zalimane hükümeti hüsnü idare sanan mürteci kafalı ahmaklar, hâlâ içimizde eksik değildir; fakat bu zebanilerin elinde, serbest hakkı hayattan mahrumiyetlere her lahza usaresi kuruyan bir millet ne vakte kadar yaşayabilir?[064/10]

Padişah, milletinden korkar; millet padişahından... Her iki taraf yekdiğeri hakkında en müthiş; fakat gizli sui niyetlerle meşbu… Bütün vücuti idare ufunetli, kanlı, cerahatli yara halinde; kimse görmesin, kimse duymasın diye daima örtbas etmek usulü cari… "Hikmeti devlet, sırrı hükümet" işte bu...[065/01]

O zamanın yutucu paşaları, sadakatlerini efendilerine pek pahalıya satarlar ve her hareketlerinde büyük "müstebidi" taklit ederlerdi. Memleketin en hâkim tepelerinde sekiz on mahalleyi tutan yüksek hisar duvarlarıyla mahsur Şeddadane kasırlar, kâşaneler, dünya cennetleri... İçlerinde ne var? Her şeyden çok kadın dolu... O zamanın durmayıp işleyen bu tenasül makinelerinin bakiyyei mahsulü olarak bugün ortada ne var? Hâlâ miras davalarıyla didişen birkaç ecüç bücüç mahlûk... Milyonları aşan bu servetlerden bugün memleketin terakkisine hadim bir müessese, bir fabrikacık; bu "harami"lerden gelme bir hayrul halef görebiliyor muyuz? Yalnız çalıp çırpıp, asıp kesip, yiyip içip "şehvetlerini söndürüp gitmişler. Arkalarından tereddi, sefalet, inkıraz, felaketlerden başka bir şey bırakmamışlar...[065/02]

Aman yarabbi, izalei bikr fiilinde padişahlarımız kadar mücrim, müthiş Don Juan'lar dünyanın neresinde bulunur? Bir padişahın sinni buluğundan, türbesine çekilip sırmalar, şallar altında yatıncaya kadar kaç kadınla nikâhsız evlendiği hiç hesap edilmiş midir? İşte zihinleri hayrete, vicdanları isyana düşürecek en ibret amiz bir istatistik... Acaba saray mutfağında kaç sülün kesildiğine kadar hesap eden Evliya Çelebi gibileri, neden bu pek meraklı meseleye dair birkaç söz yazmamışlar? Oh, oh, kimin ne haddine! Padişahlara günah kayıt olunacak ne vardır? En büyük ukubetler onu söyleyenlerin başlarına kopar...[065/03]

Aksakallının koynuna girmek için, siyah zebanilerin marsık elleriyle kırbaçlanan peri yüzlü masum kızcağızlara, saray şehvet salhanesinin bu zavallı kurbanlarına sızlamayacak yürek var mıdır?[065/04]

Avrupa'nın hayalatperver ve garazkâr hikâyecileri, ağzı bağlı çuvallar içinde Boğaz'ın karanlık, soğuk dalgalarına fırlatılan kadın cesetleri facialarını tasvir ettikleri vakit, hep birden yüzlerimiz kızarıp dudaklarımız titreyerek, "Yalan! İftira! Şenaat!" diye haykırırız. Haydi... peki, öyle olsun... Fakat çürüyüp kadit olmuş; artık mezar kokan padişahların döşeklerine girmekten istikrahlarını haykırmaya cesaret eden kızların sırma saçları, kara bileklere dolanarak fil uzvi kırbaçlar altında pestilleri çıkarıldığını, saraylarda akrabaları olup da işitmemiş olanlarımız var mıdır? Rica ederim, bu, eşna surette cebren fiili şeniden başka bir şey midir?[065/05]

Aynı fiilden dolayı kanunı ceza, bazılarımız aleyhinde köpürüp diğerimiz hakkında sükût ederse böyle bir muhitin hakkı necatı olur mu? Ne şekilde olursa olsun, izdivacın akdi iki

tarafın rızasıyla meşrut ve meşrudur... Mütecasiri, kim olursa olsun, bu meselede cebri[065/06] istimali haydutluk sayılır. Bir bakiri sallasırt edip dağa kaçırmakla, odalara kilitleyerek gayri insani vesaiti cebriye ile vahşi nefse ram etmeye uğraşmak arasında hiç fark yok gibidir. Bu Kurunu Vusta izdivacı, bu horoz hayatı; bu, bir erkeğe birkaç yüz karı yağması artık Binbir Gece sayfalarına geçirilerek ahlakın hayretlerine terk edilecek adetlerdendir.[066/01]

* * *[066/02]

İstibdat paşalarının faytona bir kuruluşları vardı; müteazzım, mütekebbir, nemrut koca bir surat... Kulaktan kulağa yelpaze gibi açılmış yahut kabaran hindi kuyruğuna andırır taranmış bir kır sakal... İki semiz bacak arasına zor sığan katmerli bir göbek... Sinei sadakat üzerinde en yüksek nişanların şeritleri... İki taraftan yerlere secde edilircesine verilen selamlara mukabil karın üzerinden sinek kovar gibi pek küçük bir el hareketiyle mukabele... Hâkpây olan halkın karıncadan hiç farkı yok.[066/03]

Abdülhamit'e zıllullahı fil-arz denirdi. Bunlar da istibdat ejderinin küçük mabudları; zulmün, cehaletin vicdanları söndürmeye; zekâları; hürriyetleri boğmaya memur ettiği kara sanemler… İstibdat putları...[066/04]

13[066/05]

Şimdiki ihtiyar madam Savaro, o zaman genç Flora, İtalyan güzelliğinin parlak, müstesna bir tipi idi. Efsanevi bir ücret; her akşam tavuk, hindi, baklava, börekle şişen aguşlarda geceliği üç dört yüz liraya yatardı.[066/06]

Flora, Beyoğlu'nda muhteşem bir daireye bir prenses hayatıyla yerleşti; fakat devletlû paşa hazretleri, velinimete jurnal edilmek tehlikesinden korkarak, arzu buyurduğu gecelerde güzel İtalyan kızını, yüz bölüğe münkasım kendi kâşanesinin tenha bir köşesine getirterek halvet olurdu.[066/07]

O zamanın Hamidiye hafiye şebekesi o suretle kurulmuştu ki gizli aşikâre en ufak bir vaka zuhurunda, vezirinden son hademesine kadar bütün bendegân, hasbel sadakat, birbirini jurnal etmeye mecbur idiler... Devletlû, aldığı bütün ince tedbirlere rağmen, nihayet Yıldız'a jurnal edildi. İtalyan kızıyla yaptığı halvetler, velinimeti azama yetiştirildi. Paşa hazretleri, Yıldız Kasrı Hümayununda zatı akdesi mülukane tarafından isticvaba çekildi. Paşa, büsbütün inkâr yoluna sapıtmadı; fakat müevvelen cevap verdi.

Bu güzel kızı, İtalyan siyasetine karşı hafiye olarak kullanıp çok istifade ettiğini söyledi. Lakin o aralık birbirine girift birkaç vaka oldu: Afet misal diğer bir İtalyan kızı, sarayın esrar ve entrika dalgalarına gömülerek sırra kadem bastı. Yerli ve ecnebi mahafile bir cinayet kokusu yayıldı. Bunun da padişahla yattığı söylendi... Yine o aralık Beyoğlu'nun yüksek fahişelerinden Kamelya, odasında bir intikam hançeriyle kalbinden vurulmuş bulundu. Bunun da damat paşalardan birinin metresi olduğu rivayeti işitildi. Cinayet örtbas edildi.[066/08]

Bütün Beyoğlu, bu gizli vakaların hummasıyla ağızdan kulağa hararetli şeyler fısıldaşırken, devletlû paşa hazretlerine bir jurnal verildi. Bunda, İtalyan kızını Beyoğlu'ndaki dairesinden paşanın halvet köşküne getirip götürmeye memur olan genç yaverin, dilber Flora'ya zatı âliyi asafanelerinden ziyade dildade olduğu ve bu kâfir-nimet kız tarafından pek ateşli bir mukabele gördüğü, binaenaleyh fahişei merkumenin şüpheli aguşlarda pestili çıkarıldıktan sonra ferraşı efhamiye arz ve takdim kılındığı; o zamanın işlek hafiye kalemlerinin tarzı beyanıyla haber veriliyordu...[067/01]

Devletlûnun bir orangutan kadar kıllı ve enli göğsü, hiddetten körük gibi şişip şişip indi. Zatı asafaneleri, yarım sütun gazeteyi sükûtsuz okuyamazdı; fakat jurnal lisanının sıdka, kizbe delaletini çabuk fark ederdi. Okuduğu satırların harfiyen doğruluğunu hissetti.[067/02]

Jurnal tabirince; "fahişei merkumenin, genç yaverin kırıp geçirici ateşli aguşunda, vücudunu alabildiğine mıncıklattıktan sonra" kendi halsiz, yumuşak koynuna girmesi büyük bir cürüm teşkil edebilir miydi? O süpürge sakalıyla bu iki gencin arasına girerek onları birbirlerinden kıskanmaya hakkı var mıydı? Evvela kızın pek körpe cazip simasını; sonra yaverin akide gibi parlayan pembe yanaklarını; uzun kirpikli çekik, baygın ahu gözlerini; buse için ateşlenmiş kıpkırmızı taze dudaklarını gözleri önüne getirdi. Bütün servetlerin, saadetlerin fevkinde; gayri mağlup ve bütün gönüllere hâkim bir şaşaa ile duran gençliğe karşı bir nefret duydu... Hiçbir vasıta ve kuvvetle onu alt edemeyeceğini anladı... Lakin yalnız bir cihetteki hiddetini yenemedi.[067/03]

Zatı devletleri, umumhane hastalıklarından çok korkarlardı. Göğüslerinde sırmalı kordonlar ışıldayan genç yaverlerin o nüfuz ile Beyoğlu'nda girip çıkmadıkları yer yoktu. Onların böyle harici hovardalıklarına mümkün olduğu kadar iğmazı ayn ederdi; lakin sevda savletlerinde gözünü budaktan sakınmayan ateşli bir gencin, temiz, kirli hangi kadınlarla temasa geldiği ve binaenaleyh; sirayetinden korkulan müthiş emrazdan velev

beş dakikalık bir müddet için olsun, katiyetle masun kalacağı temin olunabilir mi?[067/04]

İşte paşa, yaverini bu cihetten itham ediyordu. Güzel Flora'yı nefsi devletine hasretmek etmek için avuç doluları lira saçarken, genç yaverin sadakat ve hüsnü niyetine mevdu bir emanete hıyanetini affedemedi. Göğsünden kordonlarını alarak onu rütbei haliyesiyle taşra taburlarından birine gönderdi.[067/05]

Bir genci İstanbul'dan defetmekle Flora'yı diğer delikanlıların ateşli, hırslı nazarlarından gizleyebilmek kabil miydi? İtalyan kızı, üzerine süzülen iştihalı gözlerin önünde, hoşuna gidenlere karşı kuyruk sallamaktan kendini pek mene muktedir bir mahlûk değildi. O, bir İtalyan hafiyesiydi; fakat her şeyden evvel kadındı...[067/06]

Flora, derhal bir iki İtalyan'a imtiyazlar aldırdı... Nihayet, paşa bu sevgilisinin siyasi bir iki entrikasını yakaladı. Genç kadının bazı hususata hululüne mani olamadığını gördü. Flora, gittikçe narçiçeği gibi kıpkızıl açıldı; başından büyük haltlar, dolaplar çevirmeye kalkıştı. Kendine mühim bir maslahat sipariş etmiş olan bir İtalyan, bir gün sordu:[068/01]

–Flora, bizim iş ne vakit olacak?[068/02]

–Yakında... [068/03]

–Hiç memul etmiyorum... [068/04]

–Niçin? [068/05]

–Çünkü ben bu keyfiyeti, senin paşa nezdinde olan nüfuz ve dirayetinden yüksek görüyorum.[068/06]

Genç İtalyan karısı münfail, hırçın ayağa fırladı. Ela gözlerini, bütün ruhunun istihzasıyla süzerek:[068/07]

–Hemşerim, bana iyi bak... dedi.[068/08]

Ve sonra kamelya beyazlığındaki eliyle cazip, nazik vücudunun merkezini göstererek ilave etti:[068/09]

–İşte bunun sayesinde Türkiye'de her iş görülebilir... Buna inan da bekle...[068/10]

Fil-vaki İtalyan fahişesi, gösterdiği yere daldırıp çıkarmadığı iş bırakmayarak, paşanın nüfuzunu sui istimalde pek ileri vardı. Dedikodu büyüdü. Diğer İtalyan kızının katli ve Kamelya vakası esnasında garip, esrarengiz rivayetler döndü. Paşa, ne belaya tutulduğunu anladı. Saray ve nezaretlerde dönen esrar, yalnız gaflet içinde tutulan milletten sıkı sıkıya

gizlenirdi. Yıldız'da vuku bulan bir hadisenin haberi Karaköy köprüsünden İstanbul'a geçmezden evvel Berlin'de, Viyana'da, Paris'te, Londra'da duyulurdu. Türklerin en münevverleri bile memleketlerinin en mühim havadislerini Avrupa gazetelerinde okurlardı. Her işini bedhahlık ve hamakatle gören hükümet, ara sıra Tan'ın, Taymis'in filan tarihli nüshalarının memlekete duhulünü men ederdi. Mühim bir şey olduğunu halk bu memnuiyetten anlar, ne ederse eder, o nüshaları buldurtup getirtir... Gizli vaka, türlü tefsiratla ağızdan ağıza dolaşır. Hafiyelere iş çıkar, bu yüzden birçok zavallılar sürgüne giderdi.[068/11]

Hükümetin, şedid meni duhul tedbirlerine rağmen ecnebi postaları, sefaret kolileriyle İstanbul'a her şey sokulabilirdi. Seyrettikleri hokkabazın hilelerini meydana çıkarmaya meraklı insanlar gibi Rum, Ermeni tüccar ve kitapçılar, hükümetin muzır görerek sırran muhafazaya uğraştığı şeyleri gizli gizli neşir ve işaada birbirleriyle rekabet ederlerdi. Bu suretle kontra giderek hem hükümetin foyasını meydana çıkarmış, hem birtakım masum Türk gençlerinin felaketlerine sebep olmuş, hem de getirttikleri gazete, risale ve kitapları hakiki kıymetlerinin on misli fazlasına satarak birçok paralar kazanmış olurlardı.[068/12]

Bazı esrara vukufları hasebiyle, erkekten kadından içine oynayan birkaç ecnebinin dedisi kodusu ortalığı sardı. Bu esnada şişko paşa, devletlû başından Flora belasının defi çaresini düşünmekte iken bu İtalyan gözdesinin hudut haricine çıkarılması hususunda kendine bir iradei seniyye tebliğ edildi. Paşa gözlerini yumdu; kızı memleketten attı...[069/01]

Flora kendi vatanında döndü dolaştı; lakin gözü hep Türk ilinde kalmıştı, İstanbul'a dönmek için çıldırıyordu. Bir müddet bir hemşerisiyle yaşadı. Madam Savaro namını aldı. Sonra heriften ayrıldı; İzmir'e gitti, bir iki zengin Rum'a metreslik etti. Sonra bir ihtiyarcasına vardı, herif öldü. Bir hayli miras yedi. İstanbul'a döndü. Fakat bu şehre ilk geldiği tarihten beri yirmi sene geçmiş; binaenaleyh pek güvendiği merkezi vücuduyla iş görmek mevsimi artık savmıştı. Bir otel açtı. Türkiye'de ecnebi isimlerine rağbet edildiğini bildiğinden, yine Madam Savaro namını aldı.[069/02]

Şimdi artık çenesinin altından iki et halkası sarkan yusyuvarlak bir kadın olmuştu... Kış gününde ateşin karşısına koltuğa oturuyor; ayaklarının ucunda küçük tüylü bir köpek, kucağında yumuşak bir kedi uyurken, o, eski sırmalara şimdi tel tel beyaz ipekler karışmış başını elindeki kroşeye eğerek yün atkılar, ceketler örüyordu.[069/03]

Madam Savaro'nun oteli ne ulu orta bir umumhane, ne de büsbütün namuslu bir yerdir...

İçeride canlı sermaye yoktur; eğlenmek için oraya çift gelinir, tuzluca ücretlerle temiz oda, yatak, yemek bulunur. İki sevdalıya rahatça yuva olacak bir yerdir. Piyanolu bir dans sa_lonu, bir de kumar odası vardır.[069/04]

Bocuk kırımlarında, yortularda, yılbaşılarında otel şenlenir. Epey eğlenceler, zevkler olur... Madam Savaro, hanesine cıvık adamları, adi sarhoşları, gürültü ve kavgalarıyla diğer müşterilerini rahatsız edecek terbiyeleri meşkûk kaba kimseleri almaz. Onun kibar çapkını, müdavim, mücerreb yağlı müşterileri çoktur. İşte Semih Âtıf Bey bunlardan birisidir. Alelade bir temiz otel gibi kadınsız, yalnız yatmak için gelen kom il fo kimseleri de kabul ve memnun eder. İyi bir aşçısı, kadın erkek birkaç hizmetçisi vardır.[069/05]

Madam Savaro, Türkiye'yi, Türk'ü iyi tanır; vükela koynunda yatmış, vaktiyle saray entrikalarına karışmış, güngörmüş bir kadındır. Lakin bildiği lisanların içinde en fena konuştuğu bizim dilimizdir...[069/06]

14[069/07]

Bizim memleketimizde Karadağlıların, sadakat cihetiyle, cins köpekler derecesinde şöhretleri vardır. Bu insan çomarlardan bir tanesi, Savaro otelinde de salgına bırakılmıştır: (Marko), o iklimin yetiştirdiği iriyarı çapta; fakat şimdi kocamış, yetmişlik bir herif. Eski ablak suratı kurumuş, elmacık kemikleri yumruk gibi dışarı fırlamış, gözlerinin feri sönmüş; kulaklarına[069/08] doğru yasdıkla beslenmiş beyaz pos bıyıkları, uçları tarazlanmış iki kirli paçavra gibi upuzun aşağı sarkmış; eski heybetinin şimdi karikatürünü taşıyan bir bekçi...[070/01]

Marko'nun hâlâ sırmalı cepkeni, silahlığı, işlemeli tozlukları, al çuha üzerine işlemeli Karadağlı serpuşu vardır. Bazen bunları giyinir; beline tabancalarını dizer. Madam Savaro sokağa çıktığı vakit kavası gibi önüne düşer. Bilmeyenler onu sefir karısı zannederler... Otelci kadın, Şark'ın alayişine bayılır. Kendine, bahtı ters dönmüş bir prenses süsü vermeye uğraşır... Onun meşhur vakalarını işitip de görüşmeye gelen bazı ecnebilere kendini bir satışı vardır... "J'ai couché âvec S. M. Le Sultan." (Şevketlû Sultan'la yattım.) dediğini ağzından işitenler çoktur...[070/02]

* * *[070/03]

Şehreminili Hüsniye, otelin zilini öttürüp de Boğaziçi'nden nakil ettiklerini çocukların biraz rahatsızlıklarına mebni birkaç saat dinlenmek için bir oda istediklerini karşısına

çıkan erkek Rum hizmetçi İspiro'ya anlattığı zaman, İspiro da gidip keyfiyeti Marko'dan danışmış; ihtiyar Karadağlı da müşterilerin kabulüne müsaade etmişti.[070/04]

Otel halkı, dışarıdaki patırtının hiç farkında değildiler... Hızır kadın, hanımefendinin şoför ile olan kavgasını kısa kestirmeye uğraştıktan sonra, çocukları etekleriyle, çarşaflarıyla sarıp sarmalayarak mümkün mertebe berbatlıklarını kapattı. Kendilerini içeriye dar attılar...[070/05]

Müşterilere oda gösterip beğendirmek için İspiro hayli önden gidiyordu. Yeni gelenlere bir teftiş nazarı atmak için Marko da alt kattaki küçük odasından çıktı... Fakat bu koca çomarın dumanlı gözleri, hissiz burnu, paslı kulakları, önünden şöyle birkaç Türk kadını hayaleti geçmiş olmaktan başka bir şey seçemedi.[070/06]

Müşteriler, İspiro'nun ikinci katta gösterdiği ilk odayı beğendiler. Daha doğrusu beğenmek mecburiyetinde idiler, çünkü kucaklarındaki amelli çocukların sızıntıları, ince ince iniltileri hâlâ dinmemişti.[070/07]

Odada iki karyola, bir gardrop, bir lavabo, ortada bir masa, birkaç iskemle vardı...[070/08]

Hüsniye, otel hizmetçisine:[070/09]

–Lüzumu olunca biz seni çağırırız... dedi, hemen kapıyı kapadı...[070/10]

Her ikisini yan yana bitiştirerek bu suretle çocukları dört iskemlenin üzerine uzattılar. Şehreminili kadın, pencereden dışarıya baktı. Oda, dağlar arasına sıkışmış bir yar gibi havasız, güneşsiz ve adeta guruptan sonraki loşluğu andırır bir sokağa nazırdı. Pencereden pencereye, evden eve bakmaktan başka bir şey görünmüyordu.[070/11]

Hızır kadın, dertli hanımın önünde durarak derin bir bakışla sordu:[070/12]

–Hanımefendi, ne dersiniz? Acaba sizin bey, yanındaki aşüfte karılarla beraber burada mı?[070/13]

Hanımefendi, müteaccip bir meyusiyetle:[070/14]

–Burada bulunacak değiller miydi? Onlar buradalar diye biz bu otele gelmedik mi?[071/01]

–Ah hanımefendiciğim, affedersiniz, burada buluşmak için onlar bize söz vermediler...[071/02]

–Tabii... tabii... fakat efendim, bizim tahminimiz onları burada bulmak değil miydi?[071/03]

–Tahminimiz öyle idi. Lâkin araya bazı aksilikler girebilir...[071/04]

–Ne gibi?[071/05]

–Mesela şoför bizi onların bulunmadıkları bir otelin kapısı önüne götürerek aldatmış olamaz mı?[071/06]

–Ah... ah, o edepsiz heriften her şeyi umarım...[071/07]

–Saniyen, bugün bey burada bulunmuş olsa bile, biz gelmezden evvel zevkini bitirerek çıkıp gitmiş olamaz mı?[071/08]

–Evet... evet... Akla her ihtimal gelebilir. Yanımda iskambillerim olaydı şimdi bir fal açardım...[071/09]

–Ah kadınım, fal açmaya vakit yok. Haydi, her ihtimali kendi lehimize yürüterek beyin mahud karılarla beraber burada bulunduğunu farz edelim. Otel büyükçe… Hangi katta? Hangi odadalar? Emin olunuz ki bu, iskambil ile bulunmaz.[071/10]

–Nasıl edeceğiz?[071/11]

–Hangi odada olduklarını keşfetsek bile gidip kapılarını açamayız... Otelin içinde Karadağlı Maradağlı epey hizmetçi, hayli insan var...[071/12]

–Ey bunun çaresi?[071/13]

–Bunun çaresi para ile bulunur...[071/14]

Hanımefendi, küçük bir taaccüple nazarını dikleştirerek:[071/15]

–Para ile mi?[071/16]

–Öyle ya...[071/17]

–Nasıl?[071/18]

–Böyle işlerde para anahtar, daha doğrusu maymuncuk hizmetini görür. Her kapı onunla açılır... Ben şimdi dışarıya çıkar, ortalığı bir kolaçan ederim. Rast geleceğim hizmetçilerin yüzlerine gülerim. Bir uysalını buldum mu avucuna birkaç lira sıkıştırıp her istediğimi sorar, bülbül gibi söyletirim...[071/19]

–Ne kadar para lazım?[071/20]

–Çok istemem. Her ihtimale karşı veriniz otuz kırk lira... Bende kalacakları yine getirip

iade ederim.[071/21]

Hanımefendi, cüzdanından bir yirmi beş liralık çıkarıp uzatır:[071/22]

–Alınız, bununla idarei maslahat ediniz. Telaşla yanıma fazla para almamışım...[071/23]

Hüsniye, kâğıdı alır, dışarı çıkar. Bu yirmi beş liralığı da serviyete, şoförle paylaşmış olduğu elli liranın yanına kor... Bu kadar kısmetli, kârlı bir gününü tahattur edemediğini düşünerek güler...[072/01]

Kabinelerin numaralarını okuyarak gezinirken, kapısı açık duran karşıki odaların birinde genç bir hizmetçi kadının döşek düzeltmekle meşgul olduğunu görür; o tarafa yürür, sellemehüsselam içeri girer. Güler bir yüzle:[072/02]

–Vakitler hayır olsun elmasım.[072/03]

Hizmetçi kadın, bu teklifsizlikten memnun olmadığını anlatır bir suretle:[072/04]

–Size de hayırlar olsun hanum...[072/05]

–Maşallah oteliniz çok temiz...[072/06]

–Eh işte, olduğuna kadar... Bizim madama, patrona pislik sevmez... Ne vakit bir otel içerde kadın var, temiz olur...[072/07]

Bir kadının en hassas memnuniyet damarı kendi gençliğinden, güzelliğinden bahsedilmek olduğunu bilen Hüsniye:[072/08]

–Otel temiz; ama Allah için söylemeli, kırk bir kere maşallah, sen de pek genç, pek güzelsin... Bak pamuk ellerin ne güzel işe yaraşıyor...[072/09]

Bu medihden mütehassis olan Rum karısı, işini biraz tatil ile, içlerine tebessümler toplanmış gözlerini bu tatlı dilli yabancıya dikerek:[072/10]

–Bana böyle söyleyorsun?[072/11]

–Sana söylüyorum...[072/12]

–Çok güzelim ben? Bana sevdin?[072/13]

–Çok güzelsin. Seni içim pek sevdi? Ben kadınlığımla bayıldım. Erkekler kim bilir senin için nasıl deli olurlar?[072/14]

Genç hizmetçi, erkeklerden canı yanmış olduğunu ihsasen bu kelimeye karşı

somurtarak:[072/15]

–Oh, aman erkekler... Ben onlara hiç sevmem. Çok fena bu adamlar...[072/16]

İki defa derince göğüs geçirerek kalbinde erkek vahşetiyle açılmış bir yara işlediğini anlattı. Fakat ruhşinas Hüsniye, iki sözle kadının yüreğini celbe muvaffak olmuştu. Bunu kâfi gördü. Onun kalp esrarını dinleyecek değil, ondan başka şeyler anlayacaktı. O kadarcık bulduğu yüz ile birkaç adım daha ilerledi. Panjurunun tek kanadı açılmış bir pencereden dışarı baktı. Bu odanın, Kasımpaşa üzerinden Haliç'e doğru güzel nezareti vardı. Aşağıdan Fener, Defterdar, Eyüp ve daha ileriye kıvrılan sahil; yukarıdan, Fatih'ten Edirnekapı'sına doğru uzanarak, her gün İstanbul'un yüzlerce nüfusunu yutan ulu mezarlıkların siyah servi izdihamına müntehi olan sırt, ufkun beyaz, ince bulutlarıyla birleşerek bedii bir tablo güzelliğini almış. Semanın büyük pırlantası bin parça olarak Haliç'in sularına dökülmüş, kıvılcımlanıyor... Gök, deniz,[072/17] kırmızı takkeli evler, azametli kubbelerin etrafında divan duran narin endamlı minareler, hep bu heyeti mecmua, Şark'ın şiirinden ilham arayan, bedayiperest ressamların fırçalarına aşk ve hararet verecek mahalli sıcak renkleriyle gözleri efsunluyor...[073/01]

Kendinde pek ince bir sanatkâr ruhu bulunmayan Hüsniye, anlayamadığı bir hüzünle bu manzarayı biraz seyrettikten sonra kendi kendine düşündü. İçinden:[073/02]

–Tuhaf şey, dedi... Bu otelin bu kadar güzel nezaretli bir ciheti varmış da acaba bizi neden gün, hava girmez kapanık bir odaya aldılar?[073/03]

Zihnini bu istifham üzerinde biraz dolaştırdıktan sonra muhakemesi şu ihtimal üzerine aktı:[073/04]

–Oh... oh... Bir hakikat keşfettiğime kendi kendime yemin edebilirim. Eğer Semih Âtıf Bey, canlı eğlenceleriyle beraber hep bu bina dâhilinde iseler, hiç şüphe yok, zevk ve işret meclislerini bu Haliç'e nazır odaların birinde kurmuşlardır. Bizi onlardan uzak bulundurmak için makûs cihete aldılar. Besbelli seslerini bize duyurmak istemiyorlar...[073/05]

Hiç tanımadığı bir ağızdan ballandırılan güzelliğinin medhiyle başı dönen genç hizmetçi, yine döşek düzeltmeye başladı. Hüsniye, harici teftiş için kanadı açık pencereden başını dışarı çıkardı. Binanın arka cephesini tetkike girişti. Kulağına tuhaf sesler, gürültüler geldi. Sonra el şakırtıları duydu. Bu, tıpkı bir sahne önünde, sanatkârların

maharetlerinden hararetlenen seyircilerin alkışlarına benziyordu. Acaba yakınlarda bir tiyatro mu, bir konferans mı yahut diğer türlü bir içtima mı vardı?[073/06]

15[073/07]

Şimdi Hüsniye, pencereden daha ziyade sarktı. Seslerin aynı bina dâhilinde, üst katta balkonlu bir odadan geldiğine kanaat getirdi. Lakırdıları seçmeye uğraştı. Türkçe konuşulduğunu fark etti; fakat bu alkışlar, kahkahalar nedir?[073/08]

İzler üzerinden yürüyerek keşfe alışkın olan muhbir kadın, elini alnına vurarak kendi kendine:[073/09]

–Buldum... Buldum, dedi, Vehbiye Şevket rol yapıyor... Ötekiler alkışlıyorlar. Galiba hepsi de zil zurna olmuş... Koza Hanı'nın 14 numaralı yazıhanesinden ne çeşit kâtibe aradıkları açıktan açığa meydana çıktı. Ahlakçılar durmayıp kürsülerden bağırsınlar; kitap sayfaları, gazete sütunları doldursunlar. Eğlence, zevk ve sefa, zahmetsiz kazanç ahlaksızlık tarafında oldukça meyiller o yana döner. Hüsnü hat, imla, kitabet, daktilografi bilmek kaç para eder? Kafanı dumanlayıp da beylerin, efendilerin karşılarında göbek atabiliyor musun? İşte o zaman düdüğü çaldın... Her türlü sefalet, benim gibi afif, müstakim, namuslu yaşayanlar için...[073/10]

Hüsniye, merdivenden üst kata çıkılınca, balkonlu odanın ne tarafa düşeceğini güzelce tahminledikten sonra pencereden çekildi. Odadaki hizmetçi ile göz göze geldi. Rum karısı,[073/11] baygın bir tebessümle, medhi cemali hakkında takdirkâr bir iki cümle daha dileniyor gibiydi. Lakin Hüsniye dalgındı. Bu tatlı süzgün sırıtıştaki istirham ve istifhamı pek fark edemedi. Onun bu zühulü karşısında hizmetçi cesaretlenerek sordu:[074/01]

–Hanum, sahi ben güzelim?[074/02]

–Güzelsin kızım... [074/03]

–Nereme çok beğendin? [074/04]

–Her tarafını beğendim... [074/05]

Hızır kadının işi müstacildi. Hizmetçinin güzelliğini, en ziyade herhangi bir uzvuna tahsis için tetkike vakti yoktu. Hüsniye, esasen pek de ahım şahım olmayan karının topyekûn olarak her tarafını beğendikten sonra, sözü hemen kendince elzem olan cihete çevirerek:[074/06]

–Matmazel, bu koca otelde elbette bir banyo yeri vardır?[074/07]

–Vardır...[074/08]

–Sıcak su bulunur mu?[074/09]

–Daima...[074/10]

–Çocuklarımız yolda biraz kirlendiler. Banyo etmek istiyoruz... Mümkün müdür?[074/11]

–Mümkündür. Fakat bunun için vereceksiniz para fazla...[074/12]

–Veririz... Sen bana banyo yerini göster...[074/13]

Rum hizmetçi önde, Hüsniye arkada sofada yürüdüler. Ufak bir koridora girdiler... Hizmetçi, müntehada bir kapı açtı. Burası duvarları mavili beyazlı, güzel eşkâlde çini döşeli güzel bir hamamdı. Geniş bir banyosu, ayrıca bir alaturka kurnası, köşede bir de duş yeri vardı. Madam Savaro'nun sırf alafranga usulde banyo ile iktifa etmeyerek ona bir de alaturka kurna ilave ettirmiş olması, Şark adetlerine ruhen riayetkâr olduğunu gösteriyordu.[074/14]

Hüsniye, büyük teşekkürler ederek banyonun anahtarını kadından aldı. Hemen hanımefendinin odasına koştu. Pek mühim işler becermiş olduğunu imaen güler yüzle oflayıp puflayarak:[074/15]

–Müjde hanımefendiciğim, her şeyi anladım... Hepsini yoluna koydum. Fakat otel hizmetçilerinin burunları Kaf Dağı'nda... İnsana bedava iki kelime söylemiyorlar. Ben de paraya kıydım doğrusu...[074/16]

Hanımefendi, Hızır kadının, başkasının hesabına ettiği bu büyük semahatin önünde biraz şaşalayarak:[074/17]

–Ne kadar verdin?[074/18]

Hüsniye büyük bir telaşla:[074/19]

–Şimdi sormayınız. Sonra söylerim. Paraya pula bakılacak sıra değil...[074/20]

–Anladığın nedir?[074/21]

–Beyefendi, karılarla beraber burada... Vur patlasın çal oynasın... Avuçlan para döküyor; şöyle avuçlan... Mademki o zevki için delice sarf ediyor; böyle günde ben mi paraya acıyacağım? Yirmi beş lirayı da verdim. Lakin hangi odaya kapanmış olduklarını

öğrendim a! Kırk odalı otel bu... Bu koca berhanenin neresinde olduklarını, en keskin bakıcılara sorsanız yirmi beş saat remil atsalar yine bulamazlar vallah... Fakat hanımefendimiz, hıyanet zevcinizi o kızlar ile kucak kucağa iken bastırmak istiyorsanız geçirecek bir dakika vaktimiz yok...[075/01]

Sadakatsiz kocasının zevk ve sefahatini, yangına körükle giden bu kadının mübalağacı ağzından dinledikçe hanımefendinin vücudu raşeler içinde ürperiyor, benzi ölü kesiliyordu. Kadıncağız dayanamadı, nihayet boğuk boğuk haykırdı:[075/02]

–Geçirecek bir dakikamız yoksa niçin duruyoruz? Haydi gidelim...[075/03]

–Gidelim, iki gözüm kadınım, gidelim... İşin en mühim kısmını gördüm. Lakin büsbütün bitiremedim... dahası var...[075/04]

–Dahası nedir?[075/05]

–Eğlendikleri odanın kapısı önüne bir bekçi koymuşlar... Para ile her iş olur. Amenna elbette ben onu oradan gözünü doyurup savarım; ama az buz paraya kanar boydan değil... Gözü pek bir musibet... Siz bana yirmi beş lira daha veriniz...[075/06]

Hanımefendinin tuhaf bir bakışla tereddütü üzerine Hüsniye, biçare kadını, teessürü içinde boğup şaşırtmak için bir boşanıştır boşanır:[075/07]

–Kadınım, düşünme... Ya harro ya merro... Çaydan geçtiniz de derede mi boğulacaksınız? Yüzdük yüzdük kuyruğuna geldik... Buraya gelinceye kadar ihtiyar edilen masraf, çekilen bunca üzüntü, çocukların uğradıkları şu garip maraz hali, en son masraftan kaçındığınız için, bu kadar sıkıntılar hep beyhude yere neticesiz mi çekilmiş olacak... İşte kapının önündekini birkaç liraya oradan savmak mümkün olamıyor. Parayı alınca kapıyı açıp bize, "İçeri buyurunuz," diyecek... İsterseniz işin burasından dönelim. Siz bilirsiniz...[075/08]

–O melun kocamı cürmü meşhud halinde bastırmak için ben paraya acımıyorum hanım. Lakin ben buraya koynumda bir hazine ile gelmedim. Biz her lakırdıyı yirmi beş liraya satın alacak, her kapıyı elli liraya açtırtacak isek yanımdaki mevcudum yetişmez. Ona göre hareket ediniz...[075/09]

Hızır kadın, bu son yirmi beş lirayı da sızdırdıktan sonra hanımefendi derlenip toplanarak:[075/10]

–Eee, haydi gidelim. Ne duruyoruz?[075/11]

Hüsniye, yutkuna yutkuna ellerini ovuşturarak:[075/12]

–Gidelim... Hemen şimdi gideceğiz. Lakin ben mühim bir iş daha becerdim...[075/13]

Hanımefendi telaşla:[075/14]

–Kaç kuruşa?[076/01]

–Bunun parası sonra verilecek. Otel masrafımıza kaydolunuyor...[076/02]

–Nedir hanım, çabuk söyle?[076/03]

Hüsniye, iskemlelerin üzerinde soluk benizle hâlâ bitap yatan çocukları göstererek:[076/04]

–Çocukların kirliliğinden odanın havası ağırlaşmış. Bunları da babalarının yanına götürmeli ki oynanacak facia tamamlansın.[076/05]

–Onları bu halde nasıl götürebiliriz?[076/06]

–Ben her şeyi düşündüm... Otel hizmetçisinden banyonun anahtarını aldım. Sıcak su, sabun hepsi hazır... Haydi, Kâmile Hanım'la çocukları siz oraya götürüp temizleyiniz, üstlerini de yıkayınız, şöyle pencere kenarına asınız. Biraz suyunu çeksin... Ben size şimdi bir ütü de bulurum. Üzerlerine bir iki defa gezdirdiniz mi hepsi kupkurur...[076/07]

Hanımefendi, garip kumandalar ile her sözünü yaptırtan bu kadının ağzına bakakalır… Hızır kadın, çocukların birini Kâmile'nin kucağına verir, ötekini de kendi kavrar; hanımefendiyi de beraber alır. Hepsini götürüp banyoya tıkadıktan sonra:[076/08]

–Hanımefendiciğim, affedersiniz, size her ne kadar zahmet ise de Kâmile Hanım'a yardım ediniz; iş çabuk bitsin. Ben rüşvetle kapı muhafızının gönlünü etmeye gidiyorum. İnşallah şimdi size iyi bir haber ile gelirim. Parayı verdikten sonra dünyada açılmayacak kapı mı olur, der, yürür.[076/09]

***[076/10]

Hızır kadın, hem zenperest sefih kocayı, hem sinirli kıskanç karıyı mümkün olabildiği kadar tırtıklamak için zihninden bir plan tertip etmişti. Şimdiye kadar bu plan iyi yürüdü. Zevceyi iyice yoldu. Şimdi sıra zevce geldi. Kadın, bu işteki zekâvetine güveniyordu, içinden kendi kendine:[076/11]

–Haydi bakalım. Semih Âtıf'ı da biraz sızdıralım. Bunda da muvaffak olurum inşallah... İş, ilk teşebbüse imanla sarılmaktadır. Ötesi kendi kendine yürür, dedi.[076/12]

Otelin merdiveninden, tilki gibi etrafını süzerek, koklayarak çıkmaya başladı. Bir sahanlıktan geçti, sofamsı bir yere girdi. Sağda, solda kapılar gördü. Haliç üzerine balkonu bulunan odanın ne tarafa düşeceğini zihninden tasarladı. Sol kapıdan yürüdü. Otel, periler sarayı zan olunacak esrar içinde sessizdi… Kimseye rastgelmiyordu... Maahaza ayaklarının altında karınca ezilmez, ihtiyatlı adımlarla, önüne çıkan koridordan ilerledi... Oraya, buraya sinmeye, kapıları dinlemeye hacet kalmadan aradığı oda, içinde çalkanan neşeli gürültüsüyle kendi kendine haber verdi.[076/13]

Fare deliğine yürüyen bir kedi gibi hemen dört ayak denecek bir vaziyette bel kırarak kapıya yanaştı; kulağını anahtar deliğine verdi.[076/14]

Aman yarabbi, ne işitiyordu? İçeriden boğuk boğuk bir istimdad, gayet nazik bir kadın sesiyle yüreklere saplanan ince iniltiler geliyordu. Bir kadını mı boğuyorlar? Odada bir cinayet mi oluyor?[077/01]

Can çekişen bir muzdaribin iniltilerine benzeyen bu eninler etrafında; inceli kalınlı erkek, kadın sesleri, arada bir kahkahalar da duyuluyordu. İşitilen boğuk feryatlar, içeride bir facia döndüğüne şüphe bırakmıyor; fakat gelen kahkahalar bu acıklı ihtimali kuvvetten düşürüyordu. Casus kadın ne düşüneceğini şaşırdı.[077/02]

İçeriden dışarıya, dışarıdan içeriye girip çıkan olabilirdi.[077/03]

Hüsniye, bu mühim dakikada bir gıcırtı duydu, hemen döndü, dinledi. Koridorun ucundaki kapı aralanıp yine kapanır gibi olmuştu. Biraz bekledi. Artık hiçbir şey görüp işitemedi. Acaba bir diğeri de kendini mi gözetliyordu? Yoksa bu bir vehim miydi? Nereye sinip gizleneceğini bilemeyerek epeyce endişeli bir an geçirdi. Lakin bu gıcırtıyı hiçbir ses, hiçbir hareket takip etmediği için mevkii tarassudunda yine biraz serbestledi.[077/04]

***[077/05]

Hızır kadın, hanımefendiyi çocuklarıyla beraber banyoya bırakıp yirmi beş lira daha çırparak söylediği mühim işi görmeye gider gitmez, sinirli kadın, kalbine doğan bir vesvese ile hemen hizmetçisine:[077/06]

–Kâmile, dedi, Hızır namını verdiğimiz bu karıdan ben şüphelenmeye başladım.[077/07]

–Neden hanımefendiciğim?[077/08]

–Onun sözüne uyduk, buralara geldik; fakat şimdiye kadar dediklerinin hiçbiri çıktığını görmedik. Büyücü hocalar gibi şöyle oldu; böyle olacak, diye bizden para sızdırıp duruyor. Sözleri sahi mi, değil mi, nereden bileyim? Aldıklarını fil-vaki götürüp de dediği kimselere veriyor mu? Bizim bey, onun haber verdiği karılarla şimdi bu çatının altında mı, yoksa bir dubaraya mı uğradık? Zaman acayip; her şey akla gelebilir... Karının ilk farfaralı sözleri keskin bir işret gibi kafama çarptı. Ne olduğumu, ne yapacağımı şaşırdım.[077/09]

–A hanımefendimiz, bizim beyin idarehaneye genç karıları celp etmek için gazetelere verdiği ilanı okudu. Bunu size göstermeye aceleden, telaştan vakit olmadı...[077/10]

–Ne olursa olsun Kâmile... Sen çocukları bana bırak, şu karının arkasından git; hiç belli etmeden gözetle. Bakalım nereye gidiyor? Kimlerle görüşüyor? Usulcacık anla da hemen bana haber getir... Haydi çabuk...[077/11]

Kâmile, hanımından aldığı emre itaatla banyodan çıktı. Sağına soluna bakındı... Hüsniye'nin ne tarafa kaybolduğunu kestiremedi. Bulunduğu katı dolaştı. Karıştırdığı bir iki kapıyı kilitli buldu. Alt kattan otel hizmetçilerinin sesleri geliyordu. Bir sevki tabiiyle merdivenden yukarı çıktı, sofamsı yere geldi. Yine kapıları yokladı. Nihayet, sol taraf koridorunun kapısını[077/12] araladığı vakit, ta ileride Hüsniye'nin bir odayı dinlediğini gördü. Kendini göstermeden hemen geri döndü. Banyoya girer girmez hanımefendi sinirli sinirli sordu:[078/01]

–Ne haber?[078/02]

–Şüphe etmeyiniz efendim...[078/03]

–Ne oldu?[078/04]

–Kadının dedikleri tamamıyla doğru...[078/05]

–Neden anladın?[078/06]

–Kendisini bir kapı dinlerken gördüm...[078/07]

–Hangi kapı olduğuna iyice dikkat ettin mi?[078/08]

–Evet...[078/09]

–Öyle ise kadın buraya dönünceye kadar biz de çocukları temizleyelim, temizlenelim... hazır bulunalım. Genç fahişelerle gelip böyle otellere kapanmayı ben o kepazeye

gösteririm inşallah...[078/10]

16[078/11]

Semih Âtıf Bey, üç zampara arkadaşının muavenetleriyle üç genç kızı otomobile atıp Savaro Oteline aşırdıktan sonra, üst katta binanın en tenha bir köşesindeki, zatına mahsus odaya kapanmışlardı. Güya buraya yemek için gelmişlerdi. Fil-vaki; ortaya derhal sofra kuruldu. Fakat üzeri yemeklerle değil; çerezlerle, mezelerle donandı. Nükhet Üsküdar ile Vehbiye Süleymaniye bu hazırlığa hiç de çekingen, mütevahhiş nazarlarla bakmıyorlardı. Yalnız Mürvet Aksaray, zavallı kız, soluk bir benizle, durgun, süklüm püklüm, sofradan en uzak bir yere çekildi. Bakışlarında meçhul bir felaketi sezmeye uğraşanların derin endişesi vardı.[078/12]

Zarif kristal kadehler dizildi... Kesme billur küçük sürahinin elmas safiyeti içinde sarımtırak duran mayi bütün bu hazırlığın merkezine kondu.[078/13]

Odada üç kadın, dört erkek vardı. Taksimde ıskartaya çıkarılacağının İzzet Saim, kendisi olduğunu biliyordu; fakat ne beis var? O, hovarda meşrepti. Böyle anlarda suyuna tirit geçinmesini de bilirdi. Evvela böyle kolayca tuzağa, sonra aguşa düşmüş genç kızlarla bu surette tanışması, İzzet için büyük kârdı. Ne zaman olsa bu üç yosma kendinin demekti... Böyle şeylerin en uzun tadı, zevki asıl ilk mülakattan sonra çıkarıyordu.[078/14]

İzzet Saim, ortada pervane gibi dönüyor, sofra hizmetinde otelin adamlarına iş bırakmıyordu. Mutfağa piliçli türlü, mayonezli levrek, sütlü börek vesayir hususi yemekler ısmarlandı.[078/15]

Semih Âtıf Bey, harp zamanı fırka dalyanında birkaç mühim ığrıp çevirmişti. Onun bu yüklü vurgunlarını çekemeyen arkadaşları, şimdi şiddetle aleyhinde bulunuyorlar; artık onu hiçbir intihaba, hiçbir işe yanaştırmıyorlardı. Bu da kendisi için gam değildi. O, milyonları yalayıp yuttuktan sonra iki boş avucunu havaya kaldırarak, "İşte bakınız, hiçbir şey kalmadı..."[078/16] diyenler gibi hareket etmiyor, o, yemesini biliyor; her nasıl olursa olsun, kazanılmış bir servetin, sureti iktisabı sorulmayan bu memlekette muktesit yaşar görünmek yorgunluğuyla kendini hiç üzmüyordu.[079/01]

Bu mükemmel sofra karşısında vahşi bir girizanlıkla bir köşede melul, meyus somurtan Mürvet Aksaray'dan başka hepsi şen ve iştihalı duruyorlardı. Nükhet Üsküdar mezelere, içkiye meyus bir gözle bakıyor; Vehbiye Süleymaniye, iki yanından elleriyle tutup

oturmuş olduğu iskemlenin üzerinden hafif bir trampete ile ayaklarını vurarak başlamak için sabırsızlığını anlatıyordu.[079/02]

Semih Âtıf Bey, misafirlerine küçük bir uvertür nutku vermek için sofranın başına kalktı. Nazikâne bir el işaretiyle hepsini oraya davet etti. Hepsi hemen bir halka teşkil ettiler. Yalnız Mürvet Aksaray yanaşmadı. Zavallı kız, mezbahaya sokulup da kan kokusu alan bir hayvan ürkekliğiyle, hemen kaçmak için tuhaf bir parıltı ile dönen gözleriyle açık kapı, pencere arıyor gibiydi...[079/03]

Semih Âtıf'ın felsefesince bir kadın, bakir olsun, melek olsun ne olursa olsun erkek için yaratılmış bir mahlûktu. Er geç o, bir aguşta iki vücudun sırrı vahdetini öğrenecekti. Ve bu fiil iki cinsin hayatında en büyük emeldi. Bütün kuvvetü şiiriyle, yegâne manayı hilkatti. Kolları arasında bir bakiri, bu tatlı sırra erdirmeyi erkekliğinin en büyük fütuhatından sayardı. Erkeğin büyüklüğü, muvakkariyeti bu sahadaki zaferlerinin taaddüdüyle artardı. Ayağa gelmiş bu yoldaki bir kısmeti bilmem ne gibi içtimai mahzurlara, her asırda değişen ahlakı prensiplere feda etmek, daha doğrusu kollar arasına düşen âlâ bir avı, onun ileride bir sahibi meşruu çıkacağı düşüncesiyle müstakbel bir talibe, yani diğer bir erkeğe terk etmek, belahatlerin büyüğü idi.[079/04]

Nükhet ile Vehbiye, iştihaaver kızlardı. Lakin erkeklerden mütevahhiş ve rakı sofrasına pek yabancı durmamalarından bunların zorlanmış iki kapı olduklarına hükmedilebilirdi. Semih Âtıf çala kullanılmışa yepyeniyi tercih eder. Mürvet'in o meclisi ürkek bakışlarla yadırgayışı, kapancaya düşmüş bir kuş gibi daima kaçacak bir delik araması, hep bu masumane tevahhuşları, kıymetini artırıyordu. Vahşi hayvanın eti ehlinden çok ziyade tatlı olduğunu Semih Âtıf, biltecrübe bilirdi. Lakin kızın bu acemiliğini, bu vahşi zenperestliğinin en ince diplomatlığıyla idare lazımdı. Pek neşeli olacağı anlaşılan meclisin, onun fazla tevahhuşundan, tadı kaçabilirdi. Binaenaleyh Semih Bey, kızın meçhul bir korku önünde çırpınan körpe kalbini teskin için söze, ona hitaben başladı:[079/05]

–Mürvet Hanım, bizden, sofradan uzağa kaçtınız. Kim bilir aklınıza neler geldi? Yüzünüzdeki uçukluk ve neşesizlikten, sinirlerinizin bilemem nasıl bir üzüntü ile burkulduğu anlaşılıyor. Önünüze bir sofra kuruldu. Herkes istediği şeyden yiyip içecek. Kimseye arzusu[079/06] hilafında bir cebir vuku bulmayacak. Müsterih olunuz. Niçin endişe ediyorsunuz? Mutadınız, zevkiniz her ne ise o suretle hareket etmekte muhtarsınız. Biz buraya kimseyi sıkmak için değil, hepimiz hür serbest, neşeli bir taam etmek için geldik.

Belki şu gördüğünüz rakı şişesinden korkuyorsunuz. Biz iştah açmak için ikişer kadeh alacağız; sarhoş olmak için değil. Bu şişeden mademki çekiniyorsunuz, bu ihtirazınıza hürmet ederiz. Hiçbir vakitte sizi onunla ülfete, dostluğa teşvik etmeyiz... O mayiden nefret ediniz, korkunuz, fakat bizim ne kabahatimiz var? Bizden kaçmayınız; sofra başına geliniz. İstemediğiniz şeyden, size teklif eden olursa, o zaman çekiliniz.[080/01]

Mürvet, bu işte bir sui maksat tevehhüm ettiğine mahcup olduğunu gösterir bir sıkılganlıkla:[080/02]

–Affedersiniz beyefendi, burada meclisi âlinizde içimizden birine herhangi bir hususta cebir, icbar vuku bulacağını hatıra getirmeyi bile terbiyesizlik sayarım.[080/03]

–O halde niçin mütevahhiş ve hemen raşedar bir halde uzaklara çekilip büzülüyorsunuz?[080/04]

–Safvetimi gençliğime bağışlayınız. Ömrümde, bu ana kadar o şişeye yakın oturduğumu hiç bilmiyorum. Ona karşı daima korkulu büyük bir istikrah duyarım...[080/05]

–İstikrah, bir şeyi ağza aldıktan, hiç olmazsa kokladıktan sonra gelir. Siz bundan tattınız mı?[080/06]

–Hayır, efendim, ne söylüyorum. Allah göstermesin...[080/07]

–O, şişeden kalkıp kendi kendine kimsenin ağzına girmez. Mademki icbar görmeyeceğinizden eminsiniz, oyunbozanlık etmeyiniz; sofra başına geliniz.[080/08]

Mürvet, adeta ızdırapla ellerini ovuşturarak:[080/09]

–Beyefendimiz... Müsaade buyurunuz ve inanınız ki...[080/10]

Sözünü bitiremedi. Kızcağızın solgun yüzü şimdi pembeleşti. Terliyordu…[080/11]

Semih Âtıf, sözün mabadına birkaç saniye intizardan sonra:[080/12]

–İnanınız ki... diyordunuz. Söyleyiniz, neye inanacağız? Ne olduğunu bilmeden inanacağımızı işte size peşinden vaadediyoruz...[080/13]

Mürvet, gittikçe kısılan bir sesle:[080/14]

–Efendim inanınız ki bu ana kadar ben o mayiyle bir odada kapalı bulunmadım.[080/15]

Semih Âtıf Bey, nazikâne küçük bir tebessümle:[080/16]

–Onu demin de söylediniz. Anladık. Burada o mayiyle kapalı değilsiniz. Bakınız balkon

penceresi açık... Daha tuhafı, siz, işreti etrafındakilere saldırır canavar gibi bir şey zannediyorsunuz. Öyle olduğu farz edilse bile, ondan yalnız başınıza iken korkmalısınız. Yanınızda bu kadar insan varken ne endişe ediyorsunuz? Canavar saldırırsa biz sizi kurtarırız.[080/17]

Sofra başında kuru sözlerle sabrı tükenen Vehbiye, gözlerinden süzülüp dudaklarının ucuna akan bir istihza ile:[080/18]

–Mürvet Hanım, darılma ama mübalağa ediyorsun. İnanmam ya, haydi farz edelim ki rakı sizin evinize hiç girmemiş olsun. Fakat İstanbul'da doğmuş, sen yaşa gelmiş bir kızın sokakta giderken bir meyhane, bir birahane duvarına, camekânına hiç sürtünmemiş olması kabil midir?[081/01]

Nükhet Üsküdar, hemen söze atılarak:[081/02]

–Mürvet Hanım, içkinin bulunduğu yeri öyle müstekreh gördü ki şu sofra başında bulunan bizlere kendi kendimizden iğrenme geldi.[081/03]

Vehbiye:[081/04]

–Bu adeta bizi tahkirdir.[081/05]

Mürvet, sağına soluna bakınıp şaşalayarak: [081/06]

–A niçin olsun tahkir? [081/07]

Nükhet: [081/08]

–Öyle ya! Sizin yaptığınız ahlaksızlıktır. İşte ben onu yapmıyorum; demektir.[081/09]

Bu, bir doğru sözdü. Lakin hasbel-nezake tekzibi lazım gelmeyen doğru sözlerdendi. Muaşeret adabınca riya, yalan, en doğrularımız için bile halitai ahlak içinde laakall yüzde on, on beş bulunması icap eden bir madendir.[081/10]

Zavallı Mürvet, ızdırap içinde inler gibi kesik, halsiz cevap verdi:[081/11]

–Henüz bugün tanışmış olduğumuz için birbirimizin ne ahlakta, ne vicdanda olduğumuzu tabii bilemeyiz. Bilmiş olaydınız hakkımda böyle bir hükümde bulunmazdınız. Ben her şeyi kendi nefsime nazaran muhakeme ederim. Başkalarının hareketlerine karışmam... Hiç kimsenin yaptığına çirkin demem.[081/12]

Semih Âtıf Bey'in Vehbiye ile Nükhet'e berki bir göz işareti üzerine iki kız hemen

iskemlelerinden fırlayarak Mürvet'in koltuklarına yapıştılar:[081/13]

–Haydi, kalk bakalım... Sofra başına otur da içme... Sana teklif eden olursa durma kaç...[081/14]

17[081/15]

Bütün gözler davet ibramıyla Mürvet'in üzerine açılmıştı. Her ağızdan bir muaheze, bir füridir kopuyordu...[081/16]

Malik Tayyar:[081/17]

–Buraya gelsin de içmesin...[081/18]

Nesip İhsan:[081/19]

–İçmesi günahsa içenlere yakından bakması da büyük bir masiyet sayılmaz ya?[081/20]

Malik Tayyar:[081/21]

–İçmesin gözüm, anladık... İçenlere hizmet etsin...[081/22]

Nesip İhsan:[081/23]

–Ben, yedi yaşında masum bir yavru iken ayyaş babamın kadehine rakı doldururdum. Bundan dolayı günahkâr olduğuma hükmedilir mi?[082/01]

Cebir vuku bulmayacağına söz veren bu hanımlar, beyler biçare Mürvet'i adeta karga tulumba eder gibi ayağını yere değdirmeden sofra başına naklettiler.[082/02]

Zavallıcık kız şimdi o, köpekler arasında kalıp da tüyleri kabarmış bir kedi ürpertisiyle etrafına bakınıyor; ne taraftan, nasıl bir hücuma uğrayacağını düşünüyordu; fakat artık herkes kadehlerin önünde onu unutmuş gibi birer tavır aldı.[082/03]

Semih Âtıf Bey, kadın erkek misafirlerinin kadehlerini doldurdu. Küçük bir reveransla Mürvet'e dönerek:[082/04]

–Korkmayınız küçükhanım, işte sizi geçiyorum, dedi.[082/05]

Ellerde sagarlar havaya kaldırıldı. Mükrim ziyafet sahibi iftitah nutkuna başladı:[082/06]

–Hanımlar, efendiler! Yeni kâtibelerimizin şerefine verilen şu vazi sofranın, tertibi itibarıyla bir değeri yoktur; fakat sureti vukuu itibarıyla fevkalede mühim bir şeydir. Az vakitte terakki merhalesinde baş döndürücü bir süratle koştuğumuzu müspet bir

beyyinedir. İzah edeyim: Biz kâtibe hanımlarla henüz birkaç saat evvel tanıştık; şimdi kadın, erkek bir sofra başında bulunuyoruz. Yirmi sene mukaddemki adat ve ahlakımızca buna ihtimal var mıydı? Böyle bir hal vukuunda, yedi mahalle birbirine girer, kıyamet kopar; belki kan olur; zabıta ifriti hemen koşar, şimdi buradan hepimizi birer cani gibi yakalar, mahkemelere sevk ederdi. Zatı itibarıyla terraki, medeniyet birdir. Fakat sureti inkişafı her milletin tabiat ve bünyesine göre olur. Nasıl ki bir insan yüzü görüdüğümüz zaman onun iklimi evsaf ve alaimi halkiyyesine bakarak bu Çinli'dir, bu Habeş'tir, bu Arap'tır, bu şimal adamıdır, diyoruz; her kavim medeniyetinin bazı mahsusatı ve seciyeleri olur. Lakin ana hatlar itibarıyla terakki hep birdir. İlim birdir. Her hendesenin hattı müstakimi, kavsi, dairesi, zaviyesi birbirinin aynıdır. Binaenaleyh biz de, bu ana hatlarda, umumu medeniyetten ayrılamayız.[082/07]

Eski kafalı Türk babalarımızın kör inatlarına tebaiyyetle kadını evde kafes, sokakta peçe ile erkekten ayırırsak ileri gidemeyiz: Çünkü ne suretle olursa olsun insan yüzü kapanmaz; çünkü bu, yalnız medeniyete, insaniyete değil; tabiata da muhalif bir harekettir. Çünkü her iki cins için de bu bir işkencedir, hakarettir. Zekâsı en sönük bir hayvan bile yüzünü örttürmez. Derhal çeker, paralar, atar... Dikkat ediniz, cemiyet içinde hep kadınların erkeklere karışarak hür bir faaliyetle çalışmaları icap eden hususlarda geri kalmışızdır... Evvelden kadınlar, babalarından kalanla yahut zevclerinde olanla geçinmeye mecbur ve mahkûm idiler. Bazı eserler neşreden, gazetelere makaleler gönderen hanımlar bile ekseriyet tarafından iyi bir nazarla görülmezler idi... Kadının zekâsını, yani insaniyetin nısfı faaliyetini, taassup hançeriyle öldüren milleten ne beklenir? Bizde ne kadar Sara Bernar'lar ne kadar[082/08] Madam Küri'ler, ne kadar Joj San'lar; güneşsizliğe, havasızlığa mahkûm kalan çiçekler gibi, izbe evlerin türbe loşluğu içinde solup sönüp tebah olmuşlardır. Ve bugün yine kısmen ölüyorlar. Bırakalım da ebediyyen ölsünler mi? Niçin biz erkekler şan, şöhret, hüner ve ila-ahirihi; hayatın medarı teselli ve iftihar şereflerini aramızda paylaşalım da cinsi latife hisselerini vermeyelim? Bu emri mühimdeki, bugüne kadar olan cehlimiz, inadımız, zıyaımız pek müellemdir, müthiştir... Bugün ilmi, fenni ve her türlü keşif ve ihtiralarıyla insaniyeti biraz daha yükselten, refahlandıran dehaların mehdi olan Avrupa, Amerika medeniyet ve terakki dünyalarının kadınlarına kadınlarımızı benzetmekten niçin korkuyoruz? Hep evlerdeki son terbiye ile mücehhez aileleri iffetsizlikle, namus hususunda mübalatsızlıkla mı itham edeceğiz?[083/01]

Kadının yükselmesi şerefine kadeh kadehe toka edilirken Nükhet Üsküdar:[083/02]

–Beyefendi, müsaade buyurulur mu? Benim de iki çift sözüm var...[083/03]

Semih Âtıf Bey:[083/04]

–Müsaade ne demek? Kadının hakkı kelamı erkekten üstündür. Buyurunuz; maaliftihar dinliyoruz...[083/05]

Nükhet Hanım:[083/06]

–Bu kısa, fakat vecazeti nispetinde güzel olan nutkunuza kadınlık namına cevap verecek değilim; çünkü bunu haddimin, liyakatimin fevkinde görüyorum. Yalnız itimadınızı rica ile söyleyeceğim ki ağzıma kaldırmakta olduğum şu dolu kadehin dudaklarıma teması, hayatımda ilk hadisedir. Bunun mesut veya meşum bir şey olacağını bilemem. Erkekle kadını her fiil ve harekette, müsavatla birer terazi gözüne koydunuz. Erkek içsin de kadın niçin içmesin? İşte bu sual karşısında zihnim bulandı. İşret nedir? Bunu tecrübe etmek istedim. Niçin saklayayım? Vazi bir maişette bulunduğum için böyle bir fırsatın her zaman ele geçmeyeceğini de düşündüm. Ve bir de eğer şurada karşı karşıya siz erkekliği, biz kadınlığı temsil ediyor isek, nev ricalin tabirleri veçhile cinsi latifi, mazinin üzerine yığmış olduğu cehil ve taassup evhamından kurtarmak için söylemiş olduğunuz serbest, açık sözlere mukabil Mürvet Hanım gibi korkak ve suizanlar içinde titrer görünmek istemedim... Teveccühlerinize isbatı liyakat için içiyorum... Ve böyle de olduğu halde hakkımdaki samimi hükmünüzün ne olacağını bilemem. Her surette merhamet ve affınızı dilerim...[083/07]

Zavallı Mürvet'in ağzı açık kalmıştı. İki tarafın sözlerini hayretler içinde dinliyordu.[083/08]

Vehbiye Süleymaniye, kadehini uzatarak söz nöbeti istedi. Şimdi gözler, kulaklar ona verildi. Kız, artistvari bir poz alarak başladı:[083/09]

–Bu kadar güzel lakırdılardan sonra söylemek cesaretinde bulunuyorum. Bıktırmaktan korktuğum için kısa keseceğim. Sözlerimin sanat, edebiyat noktai nazarından hiç[083/10] ehemmiyetleri yoktur. Olsa olsa kuvvetlerini doğruluk ve samimiyetlerden alacaklardır. Beyefendiler, bendeniz bu hanımların iddiaları veçhile bu kadehle bugün karşı karşıya gelmiş değilim. Onunla dudak dudağa çok konuştum. Çok dertleştim. Bu hakikati itiraf bir kadın için bir zül ise işte biliniz ki ben böyle bir mahlûkum. Kabahatim, masumiyetime bağışlansın. Evvela tecrübe için, sonra keyif için içtim; fakat ayyaş bir

kadın değilim. Ne için şimdi burada size kendimi Ebussuud Efendi'nin torunu gibi satayım? Ben sanatkâr olmak hevesinde bir kadınım ve kendimi bu mesleğe pek müstaid biliyorum. Sanatkâr olacak mahlûk, hayatın her heyecanını, her sekrini tatmalıdır. Binaenaleyh ben yalnız rakı, şarap, konyak gibi meşrubatla sarhoş olmadım. Eterle, esrarla, kokainle, morfinle, hâsılı, her türlüsüyle sinirlerimi dağladım.[084/01]

Beyefendiler, hayat bıktırıcı tenevvüleri içinde yine yeknesaktır. Daima aynı sema altında, daima aynı toprak üzerindeyiz. Şairleri ilhamlayan hep o güneş, hep o ay, hep o yıldızlar, bulutlar, şafaklar, fecirler; insan ilanihaye cennette otursa bıkar. Hayatında değişiklik görmek için cehenneme gitmek ister. Ayıklık, hayatın şekli müspeti ise; sarhoşluğa, şekli menfisi diyebilir miyiz? Çünkü bir ayıkla bir sarhoş görüşte, düşüşte, tavır ve harekette birbirinden çok başka birer insandırlar. Hayat, ayıklar için daima bir eğlence, bir meşguliyet arattıran bir ağırlıktır. Bomboş kaldığımız saatlerde bu güllenin altında esneriz, geriniriz, eziliriz, biteriz. Sarhoşluk bu müthiş yükü üzerimizden atan muvakkat bir cinnettir. Çünkü sekir haliyle insandaki gamlar, gussalar, hüzünler, derin düşünceler, yeisler sıfıra ininceye kadar derece derece zayıflıyor. Nihayet sızan, sarhoş sekirin kolları arasında boğulup ölüyor; her şeyi unutuyor. Sonra humar içinde hayata göz açış, yine kendini kaçmak istediği hakikatler içinde buluş, hâsılı, sarhoşun uyanışı elim bir şeydir... Hayatın bu halini bilmeyen, tabii, sanatkâr olamaz... Resimde, edebiyatta bu mevzu mühimdir. Hele sahne üzerinde! Çünkü sarhoş rolünü yapacak artist, sahneye zil zurna çıkacak değildir. Ayık iken sarhoş görünecektir... Sekirin derecesine göre kekeleyecek, ağır ve mantıksız söyleyecek... Dimağı, dili, kolları, ayakları, tekmil vücudu artık tamamıyla itaat etmeyecek. "Sepet" demek isterken "set" diyecek. Sendeleyecek, yıkılacak, kalkmaya uğraşacak, rengini solduracak, gözlerini kaydıracak, ağzını çarpıtacak... Tıpkı tıpkı bir sarhoş olacak. Sanatkârın hakikate yaklaşmaya uğraşmakla soğuk bir mukallit olmak korkusu arasında geçirdiği vazifesinin zorluk anları cidden cangüdazdır. Jestlerde mübalağa seyircilere makûs bir gülme getirir. Teenni, sarhoşluğa yaraşmaz. O anda biçareyi bir el şakırtısı kurtaracağı gibi bir ıslık da mahvedebilir. İnsanlar takdirde, tehzilde birbirine bakarlar. Mari Loran, La voleuse d'enfants (çocuk hırsızı) rolünde iyi bir bedmest olabilmek için uzun müddet meyhaneleri dolaşmış; o duvar senin bu duvar benim nasıl yürüdüklerini, nasıl yıkılıp kalktıklarını, nasıl[084/02] söylendiklerini; yani sarhoşun bütün hareketlerini bir sinema gibi zaptetmek için sokaklarda ayyaşların arkalarına düşmüş... İşte ben de müdekkik bir Madam Loran olmak

isterim. İçimdeki mazeretim sanattır. Yoksa elhamdülillah, henüz yeislerimi bu kadehlerin içinde boğmaya uğraşacak kadar hayattan bizar değilim. Sanatta faziletle seyyie birdir. İkisinin de tespiti, aynı maharete muhtaçtır. Heyhat bugünün piyeslerinde fazilet ender, seyyie ekserdir. Hayatın bütün lezzeti, vaizin, kitabın bizi mene uğraştıkları şeylerde değil midir? Umumun merak ve rağbeti ne tarafa ise sanat o cihete meyleder. Bugün temini maişet için kâtibeliğinize gelen Vehbiye Şevket, belki yarın iyi bir sanatkâr olur. Fakat memleketimizde ilk mümessileler için yolun sarp ve uçurumlu bir mehleke olduğunu bilirim. İdarehanenizin, bu acizeyi o yüksek emel sahasına uçurmak için bir vasıta olması şerefine ve cehil ve riya ve taassubun ölümüne içiyorum.[085/01]

Hepsi kadehlerini diktiler. Birbirine en iyilerinden mezeler ikram ettiler.[085/02]

Arası çok sürmeyen ikinci, üçüncü kadehlerden sonra dimağlarda birer elektrik fanusu yanmış gibi gözler, fikirler, sözler parladı. Nükhet Feyyaz'ın sırma saçları, zihni gibi perişanlaşarak yüzüne saçılıyor, baygın gözleri büsbütün süzülüyor, yanakları gül gül oluyor. Vehbiye Şevket'in kumral kâkülleri her baş hareketinde hariri bir buket gibi dağılıp toplanıyor; dolgun, haşmetli o kraliçe gerdanı, o enfes göğsü bir mermer sanem gibi bakan gözlere tab ve fer veriyor, gönülleri çekiyordu.[085/03]

18[085/04]

Muhtelif mevzular üzerinden kaynayıp taşan bu âlemi âb muhabbetini dinleyen zavallı Mürvet, ne düşüneceğini şaşırdı. Bütün yüreklerin hararetiyle savrulan bu sözlerin içinde değerlileri ve iyi muhakemelileri de vardı. Daima, altına ateş atılan bir kazan gibi, mütezayid bir galeyanla giden bu muhabbetin sonu ne olacaktı? Kendinin oradaki mevcudiyetini unutmuşlar gibiydi. Artık Mürvet'in yüzüne bakan, ona işret teklif eden yoktu. Bir ara, kedi gibi, sofranın altına sinerek, yavaş yavaş duvar kenarından süzüle süzüle oda kapısından dışarı fırlayıp kaçmayı kurdu; fakat görülürse kendini hatıra getirmiş olacak, belki sarhoşların hep birden hücumlarına maruz kalacaktı.[085/05]

Ne olursa olsun, kızcağız, bir firar planı düşünmeye başladı. Her halde kaçmaya uğraşacaktı. Yüzde elli muvaffakiyet görüyordu. İskemlesinin üzerinden yavaş yavaş vücudunu kaydırdı, küçüldü, küçüldü; bir sinema hayaleti gibi, ortadan yok olmak için, boyunun üçte ikisi hazfıyla cüceleşerek duvar kenarına doğru bir, iki, üçüncü adımını attığı esnada Semih Âtıf Bey'in bir işareti üzerine Nükhet'le Vehbiye tarafından, zabıta tabiriyle, "derdest edildi". Bu ne makusiyeti talihti. Biçare kız korktuğuna uğradı.

Kafaları, gözleri fakat henüz tatlı bir deveranla dönmüş o sofra halkı, bir anda etrafını sardı...[085/06]

Semih Âtıf Bey kahkahalarla sarsılarak: [086/01]

–Nereye kaçıyorsun küçükhanım? [086/02]

Malik Tayyar: [086/03]

–Bizi zabıtaya haber vermeye... [086/04]

Nesip İhsan: [086/05]

–Hayır... Hayır... Biz içiyoruz; o duruyor. Şimdiye kadar bir mezeye bile elini uzatmadı. Tabii karnı acıktı. Mutfağa, yemeği versinler, demeye gidiyor. [086/06]

Mürvet Abit, hiddetle karışık bir yeisle sarsılarak: [086/07]

–Affedersiniz efendim, ne zabıtaya gidiyorum, ne de mutfaktan yemek istemeye... Yalnız buradaki mahbusiyetimin manasını anlamıyorum. Böyle bir ceza, bir mücrimi tecziye için olur. Ben size ne yaptım?[086/08]

Semih Âtıf: [086/09]

–Bir şey yapmadın... Kendini çok sevdirdin. İşte cinayetin bu...[086/10]

Mürvet: [086/11]

–Ben, sizin eğlencenize neşe verecek bir halde bulunmuyorum. Belki böyle meclise hiç yaraşmayacak meyus, sükûti duruşumla canınızı sıkıyorum... [086/12]

Semih Âtıf: [086/13]

–Emin ol kızım, senin sükûtun bile bize sefa veriyor. Bir parça şaklasan kim bilir ne olacağız?[086/14]

Nükhet Feyyaz: [086/15]

–Allah aşkına söyle Mürvet, nereye gidiyordun? [086/16]

Mürvet, biraz terbiyesizlenmeyi göze aldırmış gibi: [086/17]

–Sizin sofra başında sorduğunuz bu suale cevap verilemeyecek bir yere gidiyordum... Hiçbir mahbusun böyle bir ihtiyaçtan memnuiyeti işitilmemiştir, değil mi?[086/18]

Semih Âtıf Bey, latife şeklinde bir istirham tavrı alarak:[086/19]

–Ay efendim, sizi öyle bir yere de yalnız salıvermeyiz. Burada bu kadar lalalarınız, dadılarınız var, emrediniz sizi götürsünler...[086/20]

Mürvet: [086/21]

–Ben öyle yere dadı ile lala ile gitmeye alışık değilim... Ben idarehanenize küçük bir maaşla kapılanmaya gelmiş, diki maişet içinde zavallı bir kızım. Hâşâ, estağfirullah, şu sofra başındaki zatların içinde kimse benim lalam, dadım olamaz...[086/22]

Semih Âtıf Bey:[086/23]

–Biz size aylıkla değil; gönüllü olarak hizmetkâr kaydolunuyoruz.[086/24]

Mürvet:[086/25]

–Sefaletimle istihza ediyorsunuz... [086/26]

Semih Âtıf: [087/01]

–Hayır, küçükhanım, aramızda ne sefalet var... Ne de içimizde sefil...[087/02]

Mürvet: [087/03]

–Ah beyefendi, huzuru âlinize çıkacak bir kıyafete girmek için şu arkamdaki manto ile ayaklarımdaki iskarpinleri ne suretle tedarik ettiğimi bilseydiniz, sefaletimi tekzipten vicdanınız sizi men ederdi. Temizce giyinmiş her kadını varlıklı sanmayınız. Pek neşeli görünmelerine rağmen, zannederim ki Nükhet, Vehbiye Hanımlar da aynı haldedirler. Biz alınlarımızın teriyle sefaletimize bir deva bulmak için ilanınızın davetine koştuk. Yazıhanenize eğlenmek için müracaat etmiş olduğumuz fikri size nereden geldiğini, anlamıyorum?[087/04]

Malik Tayyar: [087/05]

–Bu kâtibe hanımda bir avukat ruhu var... [087/06]

Nesip İhsan: [087/07]

–Fakat niçin söyletiyorsunuz? Bu hanım, meclisimizden kaçıp gitmek istedi. Bundan kastı ne idi? Bu bir cürümdür. Mücazatını talep ederim. [087/08]

Her ağızdan kahkahalarla karışık birer, “Evet... Evet...” tasdiği fırladı... Gürültü ile gülen içki mahmuru bu çehrelerin karşısında Mürvet’in masum yüzü, şeytanların içine düşmüş bir melek gibi, ağlıyordu. [087/09]

Kız, gözlerinden yuvarlanan iri taneleri silmiyor; katreler mütemeyyi birer elmaspare gibi düştükleri yerde dağılıyorlardı. Aleyhindeki bu son türrehata cevap da vermedi. Bu saçmalara mukabil, mantığı kepaze etmekte mana yoktu. Mücazatı isteniyordu. Acaba ne yapacaklardı?[087/10]

Kızcağız, bu feci merakta iken Semih Âtıf Bey:[087/11]

–Cezasını tayin ediniz... [087/12]

Malik Tayyar: [087/13]

–Bu kadar keyiflinin yanında bir keyifsiz yaraşmıyor... Ya bir ilacını bulup biz ayılmalıyız yahut Mürvet Hanım, birkaç kadeh içip bize benzemelidir.[087/14]

Bu mestane sözün; hayır, tecavüzün karşısında Mürvet'in masum melek yüzü şiddetli bir isyan nefretiyle buruştu. Heyecanla haykırmaya başladı:[087/15]

–Hayır... Asla buna muvaffak olamayacaksınız. Böyle birkaç kadehle sarhoş olmak değil; hepiniz, zincirlere vurulacak tımarhane delisi olsanız, bana bir damla rakı içirtemezsiniz.[087/16]

Malik Tayyar: [087/17]

–Senin boğazından aşağı rakı akıtacak bu kadar elin hücumuna o küçücük ağzın mukavemet edebilir mi?[087/18]

Mürvet, o halim kız, bir kaplan gibi kükreyerek:[087/19]

–Boğulurum bir katre rakı yutmam, anlıyor musunuz? Haniya herkes için içip içmemek fikir ve reyinde hürdü, serbestti. Kimseye arzusu hilafında muamele edilmeyecekti?[088/01]

Semih Âtıf: [088/02]

–Her kanun, her söz zamanla tebeddül eder. Size o sözü vermiş olduğumuz an ile bu zaman arasında tebdili fikir için zaruret hâsıl oldu.[088/03]

Mürvet:[088/04]

–Kabahat sizde değil, bende... Gazetelerde görülmüş bir ilanın hemen davetine koşan benim gibi mülahazasız bir kızın, elbette akıbeti böyle olur. Fakat yine teşekkür ederim. Bu bana büyük bir ders oldu.[088/05]

Nesip İhsan:[088/06]

–Kızım, daha çok toysun. Yaşamak zaruretinin, önüne açacağı karanlık hufreleri gördükçe, canın yana yana hayatı öğrendikçe hakikati idrakle; sana gösterdiğimiz hayırhahlığın derecesini anlayarak bize daha çok teşekkürler edeceksin...[088/07]

Mürvet tepinerek:[088/08]

–Ah şimdi çıldıracağım... Zamane ahlakının pek fena bozulmuş olduğunu söylüyorlardı da zihnim bu sukutun derinliğini kavrayamıyordu. Şimdi anlıyorum... Muğfil ilanlarla tuzağa düşürdüğünüz genç kızları böyle otellere atıp işrete icbar etmek; daha sonra, oh, kim bilir... (Ağlayarak) Muzmerinizdeki fenalıklara yol açmak; siz bunları hayırhahlık mı sayıyorsunuz?[088/09]

Semih Âtıf Bey iki eli cebinde, küstah tebessümü dudaklarında kızın önünde durarak:[088/10]

–Evet yavrucağızım. Hayattaki acemiliğin, tecrübesizliğin hasebiyle fena gördüğün bu hareketimiz hakkında büyük bir iyiliktir... Herkesin boğaz boğaza çekiştiği bu pis, mühlik hayat cerayanının içinde maişet aramaya indiğin günü sen mahvolacaksın... Kapanın elinde kalacaksın... Yahut av aramak için dolaşan ahlaksız, parasız, insafsız, ayaktakımı genç kurtlara, bu vücudunla, birkaç günlük bir ziyafet vereceksin... İşitmedin mi? Viranelerde bu kuduzların şehvet pençeleriyle parçalanan paşa kızlarını duymadın mı? İlikleri donduran fırtınalı havalarda kendilerini açık denizlerden soğuk dalgaların aguşuna bırakan genç kadınları... Otomobil ile aşırılıp da on sekiz erkeğin, sıra ile üzerinde teskini şehvet ettikleri felaketzedeyi gazetelerde okumadın mı?[088/11]

Mürvet, raşeler içinde hazin hazin gözleri sızarak:[088/12]

–Yetişir efendim... Allah aşkına susunuz. Bu müthiş zabıta vukuatını bana sayıp dökmekten maksadınız nedir?[088/13]

–Maksadım zavallılara nispeten, şu saatte, senin ne kadar bahtiyar olduğunu anlatmaktır...[088/14]

–Bu vaziyette ben bahtiyarım, öyle mi?[088/15]

–Evet... evet... Hanım kızım... Sen şimdi dağda eşkıya elinde değilsin. Bir tenha kırda, bostanda, köylü birkaç vahşi delikanlının hücumlarına maruz bulunmuyorsun. Viranede, bodrumda, mahzen harabelerinde, hâsılı, sefillerin sevdalarına melce olan yerlerde, köpekler gibi etrafında bir sürü aç erkek nöbet beklemiyor. Bak, burada kibar bir otelde,

mükemmel bir sofra başında terbiyeli beyefendilerin, kendin gibi nazik hanımların arasındasın. Ne için şu saatteki mevkiini tehlikeli görerek çırpınıyorsun? Bizi ırz düşmanı bıçkınlar mı sanıyorsun?[089/01]

Mürvet:[089/02]

–Efendim, her saatte sözünüzü değiştiriyorsunuz. İçki için kimseyi zorlamayacağınızı söyledikten sonra şimdi bana cebir ediyorsunuz.[089/03]

Semih Âtıf:[089/04]

–Cebir değil; rica ediyoruz.[089/05]

Mürvet:[089/06]

–Israrınızı tekrar etmeyiniz. Ölürüm içmem...[089/07]

Semih Âtıf:[089/08]

–Niçin işretten bu kadar korkuyorsun?[089/09]

Mürvet:[089/10]

–Onun, ümmül habais olduğunu çocukluğumdan beri işitirim...[089/11]

Semih Âtıf:[089/12]

–Demek işret bu kadar fenadır?[089/13]

Mürvet:[089/14]

–Evet...[089/15]

Semih Âtıf:[089/16]

–Demek içenler hep fena adamlardır?[089/17]

Mürvet:[089/18]

–Şüphesiz...[089/19]

Semih Âtıf:[089/20]

–Erkeklerin, yani bizim aleyhimizde böyle şiddetli bir hüküm veriyorsun. İçtikleri için şu iki hanımı da kötülükle, ahlaksızlıkla mı itham edeceksin?[089/21]

Nükhet Feyyaz, alnına dağılmış sarı saçları arasından gözlerini süzerek:[089/22]

–Yüzümüze karşı böyle bir ithamda bulunamaz...[089/23]

Vehbiye Şevket, kumral kâküllerini sinirli bir baş hareketiyle fıskıye gibi dağıtıp yine toplayarak:[089/24]

–Hele buna cesaret etsin, Mürvet'in boğazından aşağı rakıyı kadehle değil; şişe ile dökerim...[089/25]

Mürvet biraz şaşırarak:[089/26]

–Ben kimsenin leh ve aleyhinde bulunmuyorum. İşret hakkındaki ekseriyetin fikrini ve kendi nefretimi söylüyorum...[090/01]

Malik Tayyar, yarım duran kadehini dikip tamamladıktan sonra haykırdı:[090/02]

–Bu, hepimizin aleyhinde sarih bir ithamdır. Firar teşebbüsünden sonra Mürvet Hanım'ın ikinci cürmüdür. Serian mücazatını talep ederim... [090/03]

Nesip İhsan: [090/04]

–Ne duruyoruz? Ne duruyoruz? İçkililerin arasında işretin aleyhinde bulunan bir ayığın vücuduna tahammül olunur mu?[090/05]

Semih Âtıf:[090/06]

–Hanımlar, siz bu asi kızın ellerinden tutunuz, biz rakıyı ağzına akıtalım.[090/07]

Vehbiye ile Nükhet, birkaç kadehin hararetiyle cüretleri, kuvvetleri artmış bu iki kadın, hemen üzerine hücumla biçare Mürvet'in narin kollarını arkasına kıvırıverdiler. Sonra kızcağız, bu iki insafsız mütecavizin göğüsleri üstüne bayılmış gibi sapsarı bihareket, hemen cansız uzanıverdi.[090/08]

Şimdi erkekler ellerinde dolu kadehlerle hücum ettiler. Tıpkı kloroformize olmuş bir hastaya ameliyat yapılır gibi, kızın, dişleri birbirine kenetlenmiş ağzına birbiri arkasına rakı döküyorlardı. Bu keskin kokulu, yakıcı, sert mayi, mazlumun dudak uçlarından, çenesinden sel gibi göğsüne, bütün üstüne başına akıyor ve arada bir burun deliklerine doğru taştıkça bu müthiş enfiyenin muharrici evcaıyla kızcağız boğulmamak için, ağzını açıyor; işte o zaman nazik boğazından aşağı sulu bir ateş akıyor. Bıçak altında debelenen bağlı bir koyun gibi kıvrım kıvrım kıvranıyor, ağzını açabildiği anlarda boğulan bir kumru istimdadıyla tiz sayhalar salıveriyordu; sonra gittikçe şiddetini kaybeden eninlerle tazallümleri sönüyordu.[090/09]

19[090/10]

Hızır kadının gelip kapıyı dinlemesi, Mürvet'in ağzına zorla rakı döküldüğü ve zavallıcık kızın içkili hoyrat ellerde inim inim inlediği zamana tesadüf etmişti.[090/11]

İniltilerin tazallümkâr hüznü içeride acıklı bir macera döndüğüne delalet ediyor. Lakin duyulan kahkahaları bu facia ile nasıl telif etmeli?[090/12]

Şehreminili Hüsniye, "İçeride bir kadın mı boğuyorlar?" sualini kendi kendine birkaç defa sordu ve bu sorgusu önünde birçok şeyler düşündü. Lakin kahkahalarla insan boğmak vahşet ve garabetine karşı, mukni bir sureti hale yaklaşamadı.[090/13]

Odada herhalde gayri tabii bir şey oluyordu. Kapının yuvarlağını çevirip içeri girsin mi, girmesin mi? Girmekte bir tehlike olabilirdi; fakat içeride ne olduğunu anlamadan oradan savuşmak da bir hamakatti. İnsan, her muvaffakiyete cesaretle erer. Girmeye karar verdi. Elini[090/14] tamam tokmağa uzattığı anda geri çekerek yine düşündü. Ya kapı kilitli ise? Rezede hâsıl olacak tıkırtı ile kendinin vücudundan içeridekileri haberdar etmiş olacaktı.[091/01]

Kendi kendini cesaretlendirmek için deruni:[091/02]

–Korkma Hüsniye; tokmağı çevir. Tıkırtıya gelen olursa tabanlarını kaldırıp kaçarsın. Burası bir batakhane olamaz ya? [091/03]

Yavaşçacık elini topuza uzattı. Okşar gibi hafif hafif çevirdi. Kapı ince bir gıcırtı ile açılıverdi.[091/04]

Mürvet'in boğazından aşağı akıtma ameliyesini yapan operatörler başlarını, açılan kapıya çevirince bu yalı kazığı kara kuru, uzun karı ile göz göze geldiler.[091/05]

Odanın köşesindeki küçük büfeden daima sofranın mezelerini tazelemekle meşgul bulunan İzzet Saim, hemen işini bıraktı, evvela şaşkın şaşkın, sonra hiddetli nazarlarla karıyı yukarıdan aşağıya süzerek ve hanımların, beylerin huzurunu da unutarak:[091/06]

–Vay geçmişine, geleceğine kına koyduğumun kaltağı, burasını nasıl keşfedip de bizi buldun?[091/07]

Bu hüviyeti, maksadı bellisiz kadının nagehani zuhurundan, hepsi afalladı. Bu yabancı göz önünde ameliyelerine devam edemeyerek Mürvet'i bıraktılar... Kızcağız işkenceden kurtuldu.[091/08]

Uzun boyu, infialden dalgalanan Hüsniye çatlak bir tehevvür sesiyle:[091/09]

–Sözünü bil de söyle İzzet Bey. Benim buraya gelişimin bin mükâfata değeri vardır...[091/10]

–Çıldıracak şey... Bu karanlık maksatlı casusluğuna bizden bir de mükâfat mı istiyorsun?[091/11]

–Bu büyük fedakârlık ve hizmetimi, hakikati öğrendikten sonra takdir edeceksiniz...[091/12]

–Senin yukarıdan aşağı mendebur halkiyyetin, bizim şeraitimize tevafuk etmiyor. Bizim hizmetimize yaramazsın. Biz seni azatladık. Niçin buraya kadar peşimize düşüp de yine arzı hizmete geldin?[091/13]

–Siz beni azatladınız ama kapancanıza düşen kanaryaları buraya kadar getirdiniz... Galiba bir tanesine de şimdi dilaltı ameliyesi yapıyordunuz...[091/14]

–Be acur mahlûk, onlar ile kendini bir mi tutuyorsun? Senin de ameliyeye muhtaç bir derdin varsa başka operatörlere git. Bizim neşterimiz sana işlemez...[091/15]

–Bin şükür Rabb'ime ameliyelik hastalığım yok. (Semih Âtıf Bey'e tevcihi hitapla) beyefendimiz, ben buraya bu cahil çocukla ağız dalaşı yapmaya gelmedim. Başınızda büyük bir… nasıl söyleyeyim… bela mı, felaket mi, garabet mi, işte öyle bir şey dönüyor. Size onu haber vermeye geldim... Aksi dünya bu! Takdirler, taltifler göreceğime; tekdirlere, terzillere uğruyorum...[091/16]

Semih Âtıf Bey:[091/17]

–Ne imiş üzerimizde dolaşan felaket?[091/18]

Hüsniye:[091/19]

–Zevceniz...[092/01]

–Ne diyorsun?[092/02]

–Hakikat söylüyorum...[092/03]

–Zevcem şimdi evde, eli nabzında, dili aynada, zihni de bana fenalık yapmayı düşünmekle meşguldür.[092/04]

–Bu anda zevceniz evinde değil...[092/05]

–Nerede?[092/06]

–Burada...[092/07]

–İnanmam...[092/08]

–Bu otelin aşağı katında bulundukları yeri haber vereyim. İzzet Saim, yavaşça gidip görsün, anlasın... Bana inanmıyorsunuz, elbette ona itimat edersiniz...[092/09]

–Buraya nasıl gelmiş?[092/10]

–Gazetelere verdiğiniz ilanlardan şüphelenmiş... Tarassud emriyle arkanızdan Kâmile'yi göndermiş. Hizmetçi kadın, sizi buraya getiren otomobile, şoföre dikkat etmiş; herif sizi bu otele bırakıp da Eminönü'ne döndükten sonra kendilerini de aynı mahale götürmek üzere arabayı yüksek bir ücretle tuttular. Ben de oralarda bulunduğum için uzaktan uzağa tetkikle hakikate vakıf oldum... Size keyfiyeti evvelce haber vererek, bir felaket vukuuna mani olmak insaniyetkarlığımla, ben de üzerimde ne kadar param varsa verdim; diğer bir otomobil tuttum. Onları takip ettim. Onlar buraya girdiler. Ben de arkalarından sokuldum.[092/11]

–Neden bir düziye felaket tabiri kullanıyorsun? Zevcem gibi hasta bir kadından nasıl bir şiddet, bir kıyıcılık memul ediyorsun?[092/12]

–O kadından her bir fenalığı umuyorum. Çünkü çok sinirli, adeta deli gibi bir şey...[092/13]

–Buraya kadar gelmekteki maksadına vakıf mısın?[092/14]

–Evet...[092/15]

–Ne suretle?[092/16]

–Ne yapmak için buraya geldiklerini Kâmile'den sordum... Pek fena cevap verdi...[092/17]

–Ne dedi?[092/18]

–Hanımefendinin üstünde dolu revolver, zağlı kama, bir kutu zehir...[092/19]

–Bu silahlarla ne yapacakmış?[092/20]

–Sizi ve yanınızdaki bu hanımları vuracakmış.[092/21]

Nükhet'le Vehbiye haykırıştılar:[092/22]

–Allahın delisi...[092/23]

–Tımarhaneye telefon edelim. Gelsinler bu azgını alsınlar...[092/24]

Semih Âtıf Bey:[092/25]

–Revolverle kamayı anladık. Fakat bir kutu zehir ile ne iş görecekmiş?[093/01]

Hüsniye:[093/02]

–Sizi silahla öldürmeye muvaffak olamazsa burada gözünüz önünde zehri kendi yutarak intihar edecekmiş. Bu suretle buraya zabıta ve doktorlar celbi ile birtakım tahkikat ve isticvaplara sebep olarak, sizin kâtibe namı altında celp ettiğiniz oynak kadınlarla sürdüğünüz sefihane hayatın rezaletini meydana dökmüş olacakmış.[093/03]

Nükhet:[093/04]

–Aaa, oynak karılar kim?[093/05]

Vehbiye:[093/06]

–Biz...[093/07]

Mürvet:[093/08]

–Oynak tabiri, sizin mahiyetinizi ifadede çok kuvvetsiz kalır. Sizi tarif için en koyu sanatınızı söylemeliydiler...[093/09]

Nükhet:[093/10]

–Sus küçük budala. Vallah şimdi ağzına rakı doldururum.[093/11]

Semih Âtıf Bey:[093/12]

–Bizim karı delidir. Aklına geleni yapar mı yapar... Bu hanımın hakkı var... Şimdi bu felaketi başımızdan nasıl savalım?[093/13]

Hüsniye:[093/14]

–Ben buraya yalnız felaketi söylemeye değil; derdin dermanını da düşünerek geldim...[093/15]

Semih Âtıf Bey:[093/16]

–Bravo hanım... Felaketi anladık. Şimdi devasını söyleyiniz.[093/17]

Hüsniye:[093/18]

–İşgüzarlığımın, fedakârlığımın mukabilini tediyede isminiz gibi semih davranmanız icap eder. Serbest ifademi affedersiniz. Doğru söz açık olur...[093/19]

Semih Âtıf Bey:[093/20]

–İşte görüyorsun ya... Biz burada birkaç tane atıştırıyoruz…[093/21]

Hüsniye:[093/22]

–Allah zevkinizi arttırsın...[093/23]

Semih Âtıf:[093/24]

–İşrete bu hanımların şarabı hüsnleri de inzimam etti.[093/25]

Hüsniye:[093/26]

–Oh âlâ! Sefada daim olunuz...[093/27]

Semih Âtıf:[093/28]

–Biraz başım döndü...[094/01]

Hüsniye:[094/02]

–Ona neşe derler...[094/03]

Semih Âtıf:[094/04]

–Dile benden ne dilersen?[094/05]

Hüsniye:[094/06]

–Eski masallardaki gibi, sağlığınızı. [094/07]

Semih Âtıf:[094/08]

–Daha doğrusu bu belayı başımdan kaç liraya defedersin?[094/09]

Hüsniye:[094/10]

–Mürüvvete endaze olmaz... Lakin masrafı söyleyeyim... Yorgunluğum için de yüreğinizden ne koparsa...[094/11]

–Masrafınız? [094/12]

–On beş lira otomobil kirası... [094/13]

–Otomobil ile kaç kilometre mesafe kattetiniz?[094/14]

–Beyefendimiz, böyle işler adi hususat mikyasıyla ölçülmez. Şoföre, "Şu giden otomobili takip edeceksin. Onun durduğu yerde duracaksın" emrini verince, herif bu işten bazı esrar

kokusu alarak, bittabi, pirelendi. Binaenaleyh beni adi mesafe ücretiyle götürmeyeceği bedihidir.[094/15]

–On beş lira otomobil. (Cüzdanından bir kayme uzatarak) On da sizin için yirmi beş... Alınız şunu...[094/16]

Hüsniye, kâğıdı nazlıca alarak:[094/17]

–Sizden daha fazla ikram umardım...[094/18]

–Bugün bu kadarı kâfidir. Böyle giderse size sipariş edecek çok işlerimiz var. O zaman acısını çıkartırsınız...[094/19]

–Beni kâtibeliğe kabul etmediniz; ama min-cihetin muavenetime muhtaç oldunuz. Hizmetinizde bulunmuş olmakla bahtiyarım; fakat efendim, hemen ben koşayım. Boşa geçirecek bir saniyemiz yoktur.[094/20]

–Haydi koşunuz. Ne tedbir kullanacağınızı bilmiyorum; fakat herhalde sevgili zevcemi buradan, benden, mümkün olabildiği kadar uzaklara, ta cehennemin öbür ucuna kadar atmaya çalışınız.[094/21]

–Merak etmeyiniz; o benim işim. Keyfinize bakınız...[094/22]

***[095/01]

Hüsniye, filhakika, koşa koşa merdivenlerden iner; lakin hanımefendinin bulunduğu oda cihetine hiç uğramaz. Bir iki otel hizmetçisine rast gelir. Fakat onlar bu kadının o gün yeni gelen müşteriler meyanında bulunduğunu bildiklerinden hiç aldırmazlar.[095/02]

Hüsniye, soluğu sokak kapısının önünde alır. Kanadı açar, dışarıya ilk adımını atacağı anda, iki kaşının arasına bir revolver namlusu dikildiğini görür ve akabinde şu sesi işitir:[095/03]

–Gir içeri, yoksa şimdi kurşunu yersin...[095/04]

–Dışarı çıkması yasak mı?[095/05]

–Yasak...[095/06]

–Neden...[095/07]

–İçeride kolera var da ondan...[095/08]

Hızır kadın, o ana kadar muvaffak giden talihinin bu tehevvülü önünde biraz irkilip

düşünür. Çocukların uğradıkları linet hatırına gelince, koleranın esasını keşfetmiş olarak, bir kahkaha salıverdikten sonra:095/09

–Oğlum, içeride kolera molera yok. Mesele, iki obur çocuğun pisboğazlık yüzünden uğramış oldukları ishalden ibaret...095/10

–Kadın, gir içeri... Beni katil etme... Aldığım emir böyle...095/11

Hüsniye, kendine revolver çeken adamın haline dikkat eder. Onu polise benzetemez, binaenaleyh sorar:095/12

–Sen polis değilsin...095/13

–Değilim...095/14

–O halde ne salahiyetle beni yolumdan men ediyorsun?095/15

–Burada bir polis vardı…095/16

–E?095/17

–Abdest bozmaya gitti. Yerine beni bıraktı. Çıkanı vur, dedi...095/18

Hızır kadın, yırtık serviyetinden iki buçuk liralık bir kâğıt çıkarıp revolverliye uzatarak:095/19

–Al şunu...095/20

–Bu ne?095/21

–Pasaport...095/22

Herif, yayık bir tebessümle kâğıdı cebine atarak:095/23

–Haydi geç... Lakin kimseye bir şey deme...095/24

–Sen de bahsetme...095/25

Hızır kadın, uzun bacaklarının geniş adımlarıyla sokağı boylar; hemen köşeyi döner.095/26

20096/01

Hanımefendiyle Kâmile, banyoda çocukların üstlerini temizletirler. Yirmi dakika, yarım saat geçer, beyin kadınlarla beraber kapandığı odanın muhafızına rüşvet vererek kapıyı açtırmaya giden Hızır kadın avdet etmez. Zaten içi içine sığmayan hanımefendiyi merak alır. Bu kayıp kadının arkasından bir kolaçan yapması için Kâmile'yi gönderir. Hizmetçi

kadın, on beş yirmi dakika sonra epeyce telaşla dönerek:[096/02]

–Ah hanımefendiciğim...[096/03]

–Ne var, çabuk söyle... Yüreğimi oynatma![096/04]

–Hızır kadın otelden çıkıp gitmiş...[096/05]

–Gittiğini nasıl, kimden haber aldın?[096/06]

–Otel hizmetçilerinden...[096/07]

–O, Hızır kadın değil; hınzır kadın... Bizi bir âlâ dolandırdı, kaçtı.[096/08]

–Fakat hanımcığım, haber verdiği şeyler hep doğru...[096/09]

–Neden anladın?[096/10]

–Bizim bey burada... İzzet Saim'e rast geldim. Otel hizmetçileriyle beraber aşağı iniyordu. Beni görüp bilmesin diye önüme gelen ilk kapıyı ittim. Arkasına saklandım. Hele şükür bir şey sezinlemeden geçtiler...[096/11]

–Bey, galiba burada karılara ziyafet veriyor...[096/12]

–Mükemmel içiyorlar. Yukarıya türlü türlü şişeler taşınıyor.[096/13]

–İçleri dışarı çıksın inşallah![096/14]

–Aman yarabbi, ne hain adam… Evliliğini, çocuklarını, sizin hastalığınızı hiç aklına getirmiyor...[096/15]

–Sus Kâmile, fena oluyorum... Sus...[096/16]

–Bu hale tahammül olunur mu? Ben de kendimi zapttedemiyorum da böyle söyleniyorum...[096/17]

–O karı paraları aldı, savuştu.[096/18]

–Bize gayetle candan görünüyordu.[096/19]

–Canı çıksın. Şimdi o kaltağı bırak... Bana bir akıl öğret... Bu canavar kocamla ne yapacağız? Biz seninle çelimsiz iki canız. Onlar erkekli dişili yedi sekiz haydut... Otel hizmetkârları da elbette onların emirlerine bakacaklar.[096/20]

–Korkma hanımcığım, Hakk doğrunun yardımcısıdır.[096/21]

–Bugün ya o kocam olacak herifi öldürmeliyim, ya ölmeliyim...[096/22]

–Öyle ya iki gözüm... Bugün bu vicdansız adamın terbiyesini, mutlaka, vermelisiniz... Bu çekilir dert midir böyle? Artık ne olacaksa olsun... bitsin...[096/23]

–Ver şu benim revolverimi...[096/24]

–Bende revolver yok...[096/25]

–Ya nerede?[097/01]

–Bilmem...[097/02]

–A gördün mü? Hınzır karıda kaldı. Fişekleriyle beraber silahı aldı götürdü. Hay melun hay... Bir vurgun da böyle vurdu...[097/03]

–A şaşılacak şey...[097/04]

–Karı, bugün bizim şaşkınlığımızdan çok istifade etti... Bu, âdeta yankesici imiş...[097/05]

–Üstümüzden başımızdan, evimizden daha başka şeyler çalmış olmasın...[097/06]

–Ah ne çalarsa çalsın. Benim artık mal menal düşündüğüm yok. Lakin şu saatte silahım bana o kadar büyük bir lüzumu vardı ki... Senin üzerinde çakı, cımbız gibi et deşici, koparıcı bir demir alet yok mu?[097/07]

–Üstümde birkaç toplu ile firketeden başka bir şey yok...[097/08]

O ara Turgut, kim bilir nereden bulmuş olduğu iri, paslı, ucu yassılmış kocaman bir çiviyi anasına uzatarak:[097/09]

–Anne...[097/10]

–Ne var?[097/11]

–Bunu karnına soksan babam ölmez mi?[097/12]

–Sus... Sen karışma büyüklerin işine; terbiyesiz![097/13]

Çocuk bu tekdire somurtarak:[097/14]

–Ne darılıyorsun? Şimdi babamı öldürmeye gitmeyecek miyiz?[097/15]

–Ver elinden onu... Soysuz. Hiç baba öldürülür mü?[097/16]

Çocuk:[097/17]

–Sen öldüreceğim, diyorsun ya?[097/18]

Hanımefendi, oğlunun elinden aldığı paslı çiviyi hizmetçi kadına uzatarak:[097/19]

–Ne dersin ha Kâmile? Silah yoksulluğunda bununla da iş görülebilir, değil mi?[097/20]

–Bunu yanımıza alıp o kızgın karılara sokmalıyız...[097/21]

–Vallah iyi dersin. Benim aklım başımda yok. Ben düşürürüm. Sen sakla onu bir tarafına...[097/22]

Turgut, kısık kısık gülerek:[097/23]

–Ya anne, gördün mü? Bir tane daha bulayım mı?[097/24]

–Yetişir. Büyüklerin sözlerine karışma diyorum sana... Koca oğlan, ne zaman terbiye olacaksın? Babasını öldürmek için çivi buluyor... Ne evlat kardeşler, ne evlat! Ahir zaman...[097/25]

–Ne olacak... Babasının oğlu...[097/26]

–Hık demiş burnundan düşmüş...[097/27]

–Zerre kadar size çekmemiş... Babasının ne kadar kötü huyları varsa hep bu oğlanda...[097/28]

Turgut, ağzını sağa, gözlerini sola kaydırıp eliyle bir silah tutuyor gibi yaparak:[097/29]

–Babamı öldürürseniz vallah daha kocaman bir çivi bulur, hepinizi gebertirim...[098/01]

Hanımefendi:[098/02]

–Bak... Bak... Bak hayırsız yumurcak, bir çivi bulup bizi öldürecekmiş...[098/03]

Kâmile:[098/04]

–Bizi öldüreceğine babanın fahişelerini gebert...[098/05]

Turgut, kabadayıvari kabararak:[098/06]

–Onları da öldürürüm vallahi... [098/07]

Hanımefendi:[098/08]

–Hah gördün mü? İşte onları öldür.[098/09]

Çocuk:[098/10]

–Nasıl öldüreyim?[098/11]

Hanımefendi: [098/12]

–En güzelinin üstüne atıl. Ağzına neresi gelirse ısır...[098/13]

Oğlan, büyük bir itminanla başını sallayarak:[098/14]

–Isırırım vallahi...[098/15]

–Ha göreyim seni, annenin intikamını çıkar...[098/16]

Mihriban, biraz evvel geçirmiş olduğu teleyyüni ema nöbetinin zaafı hâlâ sesinde titreyerek:[098/17]

–Anneciğim...[098/18]

–Ne var?[098/19]

–Ben de ısırayım mı?[098/20]

–Isır yavrucuğum, ısır... Kahpelerin etlerini kopar... Lokma lokma et... Görüyor musunuz Rabb'imin hikmetini? Babalarının canavarlığına karşı şu bir damlacık çocuklarda da birer intikam hissi uyandı...[098/21]

Kâmile:[098/22]

–Tanrım büyüktür... Beyin bu azgınlık ve haksızlığına karşı yer gök bizimle beraberdir. Bu yavrucakların böyle söylemelerinde de büyük bir hikmet vardır...[098/23]

Hanım:[098/24]

–Ne duruyoruz Kâmile? Silahımızı çaldırdıksa dişimiz, tırnağımız da mı yok? Öyle canavar herife böyle silah ister.[098/25]

Kocasının işret sofrası başında, genç kadınlarla olan nuşa nuş âlemini gözleri önüne getirdikçe, nevrastenik kadın bir kızıl divane kesildi...[098/26]

Kıskançlığın son iftirasıyla gözleri dönen hanımefendinin bu fevkalade asabi buhranı, küçük büyük, yanındakiler için de sanki bir numunei tecennün oldu. Hep kudurdular, hep çıldırdılar.[098/27]

hep köpürdüler. Merdivenlere saldırdılar. Bu küçük sürü ısırarak, tırnaklayarak intikam almaya, öldürmeye gidiyordu.[099/01]

21[099/02]

Şehreminili Hüsniye, Semih Âtıf Bey'i de yirmi beş vurdu. İki buçuk papellik bir pasaport ile kolera kordonunu geçtikten sonra otelin üst katındakileri, yine sofra başında medeni nutuklarla kadeh tokuşturmak zevkine daldılar...[099/03]

Semih Âtıf Bey, hiddetle karışık bir hayretle başını sallayarak:[099/04]

–Bizim karı burada ha? Akıl alacak şey değil vallah... O, evin içinde üst kattan aşağı inse tekrar yukarı çıkmak için merdiveni bulamaz, Alimallah... Buraya gelmeyi nasıl becerdi? Yanındaki o Kâmile karı yok mu? Zevcemin akıl hocası, rehnüması hep o kakanoz kaltaktır. Ben o adi mahlûktan her fenalığı, hatta tüyleri ürpertecek kötülükleri umarım. O her şeye müstaiddir. Bakınız, bakınız revolver, kamalar, zehirlerle buraya cinayet işlemeye geliyorlar. Başıma ne işler çıkaracaklar... Beni korkutacaklar. Sizin gibi postallardan yılarsam yuf benim erkekliğime! Neyse, Allah razı olsun şu uzun karıdan... Yirmi beş liraya bizi büyük bir beladan kurtardı. Kara kuru ama acur, becerikli, çeneli bir ayak kavafı... Bizim bugünkü işimizi görsün de ne mal olursa olsun...[099/05]

Şimdi Mürvet'i bir köşede unutmuşlardı. Biçarenin ta ağzının tavanından göden bağırsağına kadar, vücudunun içinde bir yıldırımın zikzaklar yaparak dolaştığını duyuyor; kıvrım kıvrım kıvranıyordu. İçmemek ısrarıyla gösterdiği şiddetli mukavamete rağmen, boğulmamak için nefes aldığı anlarda iki üç kadeh kadar yutmuş, boğazından gitmeyenleri de bütün esvabı içmişti. Şimdi üstü başı, meyhanenin tezgâh süngeri gibi, genizlere kaçan keskin bir koku neşrediyordu.[099/06]

İspirtonun ilk yaktığı bu genç mide ve ilk kavradığı körpe sinirler üzerindeki sekri tesiri tuhaf oldu. Mürvet, kırılmış oyuncağı önünde mızmız yaş döken sinirli bir çocuk gibi, uzun bir ağlama tutturdu.[099/07]

Sofranın etrafında her ağızdan fışkıran neşeli sözler, kahkahalar arasında bu densiz çocuk vızıltısı tahammül olunmaz bir tezat teşkil ediyordu.[099/08]

Birkaç defa:[099/09]

–Aman sus! Tekdiriyle bağrıştılar.[099/10]

Lakin Mürvet, sinirli çocuk makamını kesmedi, artırdı. O zaman Semih Âtıf Bey, kızın yanına gelerek:[099/11]

–Ne oluyorsun?[099/12]

–Ah yanıyorum...[099/13]

–Kime?[099/14]

Bu suale karşı Mürvet, ağlamadan gülmeye geçerek bir kahkaha tutturdu.[100/01]

Semih Âtıf:[100/02]

–Söyle, kime yanıyorsun?[100/03]

Mürvet yine ağlayarak:[100/04]

–Of... Aman kimseye değil...[100/05]

–Söyle... Söyle bana yanıyorsan iş kolay...[100/06]

Öteden Nesip İhsan:[100/07]

–Belki bana yanıyor?[100/08]

Arkasından Malik Tayyar:[100/09]

–Hiçbirinize değil; yalnız bana yanıyor. Gönlüm öyle söylüyor...[100/10]

Başına toplanan bu üç erkeğin ortasında Mürvet, davranıp ayağa kalktı. Hafif sendelemeler arasında:[100/11]

–Allah hepinizin belasını versin... Hiçbirinize yanmıyorum...[100/12]

Semih Âtıf:[100/13]

–Şimdi güle ağlaya yanıyorum, diyen sen değil misin?[100/14]

Mürvet:[100/15]

–Ağzım... Midem... Göğsüm... Bütün vücudum yanıyor... Beni zehirlediniz katiller...[100/16]

Semih Âtıf:[100/17]

–Haydi, çocuğa şeker verelim. Ağzının yanması gitsin...[100/18]

Üçü de tatlı bir şey bulmak için sofra başına koşuştular. O zaman, bu pek hazin neşe ile masum başcağızı dönen kızın yanına İzzet Saim sokularak:[100/19]

–Ah, baygın kokulu beyaz karanfilim. Ben sana meşale gibi yanıyorum... Sen de benim için bir kibrit çöpü kadar pırıldasan, seni kollarımın arasına alır, arşı âlâya çıkarır, yedi

kat gökleri seyrettirirdim.[100/20]

Mürvet:[100/21]

–Haydi defol oradan haydutların çömezi... Bizim şuradan dışarı yürüyecek halimiz yok... Yedi kat göklere çıkacakmışız![100/22]

İzzet'i kovduktan sonra, Mürvet, rüzgârın vezanına bel veren narin, körpe bir kavak gibi tatlı inhinalarla ayağa kalktı. Boynu başını çekemez bir halde hareketler yaptı... Benzi çok uçuktu.[100/23]

Malik Tayyar, bu masuma baktı, baktı; nihayet insafa gelerek:[100/24]

–Çocuğa çok içirmişiz; gittikçe yüzü soluyor, dedi.[100/25]

Nükhet Feyyaz, bu sıyaneti kıskanmış gibi haykırdı:[100/26]

–Ağabeyciğim, iki kadeh rakıdan kim telef olmuş ki bu kız ölecek diye korkuyorsunuz?[100/27]

Mürvet, eğilip eğilip kalkarak yine bir kahkaha kopardı.[100/28]

Vehbiye:[101/01]

–Mürvet, ne oluyorsun? O kadar gülecek ne var?[101/02]

–Gökyüzüne çıkacakmışız da ona gülüyorum...[101/03]

Vehbiye Şevket, ellerini sofraya dayadı. Gözlerini Mürvet'e dikti:[101/04]

–Bakınız... Bakınız, etüt edilecek ne güzel jestler yapıyor... Bu, taklit değil; tabii. İşte emsalsiz bir mimik dersi… Bakınız dimağın diğer uzuvlar üzerindeki iradesi, idaresi nasıl azalıyor... Gözleri, baktıkları noktadan bir diğerine nasıl ağır tebdili istikamet ediyor... Ağız, beyinden aldığı ifadeyi tebliğe üşeniyor... Zihin buğulu, sözler bati, bütün uzuvlar tembel... Her şey ile beraber akıl ve muhakeme de fena işliyor... Terbiye, tehlike hudutlarını hemen hemen seçemiyor. Bütün hissiyatın bulanıklığı, kudretsizliği içinde cüret büyüyor... Ayık zamanda hazer edilen şeylerden çekinmeyi unutuyor. Bazı bazı kafa düşünür, gözler bakar, kulaklar işitir gibi duruyor. Fakat bütün mevcudiyetten bir felç rüzgârı geçiyor... Mütehaccir bir âdem kesiliyor. Sonra birdenbire habbeyi kubbe yapıyor. Samimi bir sözü ters anlıyor... Şakayı hakaret sayıyor... Bir hiçten parlıyor. Muhterem bildiği birçok şeyler hakkındaki hürmetini unutuyor. Gördüğü terbiye, bulunduğu muhite göre cibiliyetini ortaya koyuyor... Sövüyor, sayıyor, tabanca, bıçak çekiyor.[101/05]

Samiler, hep birden el çırparak:[101/06]

–İçkilinin işret hakkındaki konferansı hoş oluyor... Sözleriyle Vehbiye'yi alkışladılar.[101/07]

Rakının tesirini daha samimi hissetmek için birer kadeh daha attılar.[101/08]

Semih Âtıf Bey, Vehbiye'nin önünde bir reverans yaparak:[101/09]

–Tebrik ederim hanım; sizde bir Sara Bernar nüvesi görüyorum. Bu etütleri bu çorak memleketimizin hangi konservatuvarında yaptınız? Beyefendiler, içimizden sahnemizin bir yıldızı doğuyor; sevinelim...[101/10]

Malik Tayyar:[101/11]

–İftihar edelim... [101/12]

Nesip İhsan: [101/13]

–Vehbiye Hanım, bugün bize lütfen bir rol yapsalar... Mesela münasip görecekleri bir komedya parçası temsil etseler...[101/14]

Hepsi çırpına bağıra bu fikri alkışladılar. Yalnız Mürvet, bu neşe fırtınasına iştirak etmeyerek alkol ile sersemlemiş başını kaldırdı; düşündü. Bu sevinç dalgalarının kendine yeni bir felaket getireceğini, kafasının buharları arasından seçer gibi oluyordu.[101/15]

Vehbiye, elinde rolü ile kulisler arasında dolaşan bir artist samimiyeti alarak ufak baş hareketleri, ince tebessümlerle ortada gezinmeye başladı. Hep gözler onda idi. Ne doğacağını bekliyorlardı.[101/16]

Vehbiye, sanat ilhamıyla süzülerek: [102/01]

–Bir salon komedyası istiyorsunuz; fakat bir şahıslık oyun, nihayet bir monolog olur. Hayat, her gün milyonlarla halkın oynadıkları tabii bir piyestir... Hepimiz orada talihimizin bize ayırdığı feci, komik rol hissemizi temsil ediyoruz. Demek istiyorum ki her ziruh hayatını oynayan hakiki bir sanatkârdır. Niçin beni yalnız bırakıyorsunuz. Hep beraber oynayalım.[102/02]

Bu teklif karşısında yine çırpınma koptu. Tereddüt, kabul sesleri birbirine karışıyordu.[102/03]

Nesip İhsan:[102/04]

–Âlâ... Âlâ... Oynarız. Bütün hayatımızda hep seyirci kalacak değiliz ya? Kendi aramızda olsun, biz de sahneye çıkmış olalım...[102/05]

Malik Tayyar: [102/06]

–Becerebilir miyiz? Vehbiye Hanım'ın sıcak rolüne soğukluk katmış olmayalım...[102/07]

Semih Âtıf:[102/08]

Niçin beceremeyecekmişiz? Falso yaparsak hocamız burada değil mi?[102/09]

Vehbiye, sofra başı mevcudunu sayarak:[102/10]

–Âtıf, Tayyar, Nesip, İzzet beyler… Nükhet, Mürvet hanımlar, bendeniz… Dört erkek, üç kadın… Şimdi yedi personajlık meşhur bir piyes bulmalıyım…[102/11]

Vehbiye düşüne düşüne dolaşarak kendi kendine şöyle söyleniyordu:[102/12]

–İmdat yahut İkaz Çıngırağı piyesi... (Âtıf'a ba_karak) Bu komedyada siz ne güzel bir Bubi olursunuz... (Dolaşarak düşündükten sonra) Fakat Karımın Âşığı, bu da fena değil...[102/13]

Malik Tayyar, Nesip ile Âtıf'ın arasına girerek birer kolunu her ikisinin boyunlarına attıktan sonra:[102/14]

–Ah ah, Vehbiye'ye öyle bir komedi ilham olunmalı ki...[102/15]

Nesip:[102/16]

–Nasıl? [102/17]

Tayyar: [102/18]

–İçinde kadın erkek birbirine sarılıp öpüşmek çok olsun...[102/19]

Âtıf: [102/20]

–Vallah birader, piyeste sarılma olsa da olmasa da ben onları bugün doya doya öpeceğim...[102/21]

Bu muhavereyi biraz öteden işiten İzzet Saim şöyle mırıldandı:[102/22]

–Salak şairin dediği gibi; kafiye uysa da uymasa da iş tıkırında gidecek.[102/23]

Vehbiye makama münasip bir piyes bulmak için hâlâ söylene söylene gezinerek:[102/24]

–Armon ve Jerbidon'un Fahişeler Mektebi komedyası...[102/25]

Âtıf, kendini zapt edemeyerek bağırdı:[102/26]

–Hah! Bravo Vehbiye'ciğim, şimdi buldun![102/27]

Tayyar:[103/01]

–Çok münasip; lakin anlayalım.[103/02]

Âtıf:[103/03]

–Neyi?[103/04]

Tayyar:[103/05]

–Fahişeler Mektebi burası mı?[103/06]

İzzet Saim öteden cevap verdi:[103/07]

–Evet... Evet... Nesip Bey müdür, ben ders nazırı! Bizim bey de ilmi ahlak hocası...[103/08]

Nükhet: [103/09]

–Semih Âtıf Bey, işvebazlık ve hüsnü etvar muallimi, yani piyeste Stanislas rolünü yapacak. Ben de Jinet olacağım... Ötekiler de talebat, öyle mi? Hayır... Ben böyle kepaze ünvanlı bir piyesten rol almam.[103/10]

Vehbiye: [103/11]

–Beğenmiyor musun? L'école des Cocottes Paris'te Pale Royal'de oynandı ve pek çok alkışlandı.[103/12]

Nükhet:[103/13]

–İsmi çirkin... [103/14]

Vehbiye: [103/15]

–Hey benim kantaron... hayır... safderun çiçeğim... Piyes, kazandığı büyük rağbet ve şöhretini ismine medyundur. Muharrirler, eserlerine "Faziletler Medresesi" adını vereydiler seyrine kimse gitmezdi. Büyük komik Molyer'in Anfitriyon'u senin noktai nazarından kocaman bir kepazeliktir, değil mi? Ya, yine hazretin Kokü piyesinin isminden ürkmüyor musun? Bu lafzın gılzeti önünde çok çehreler ekşir. Molyer'in bu tesmiyede hiç nezahet, namus gözetmediğine teessüf edenler çoktur. Fakat azizem,

tabiatta ender olan bir şeyi piyeslerde aramak ve her eserin münhasıran bu endişe tahtında yazılmasını arzu etmek bilmem sanat hayatını ne şekle sokar? Refikalarımdan biri Avrupa'da resim tahsil etti, döndü ve atelyesinde bana çıplak bir erkek resmi gösterdi. İtiraf ederim ki ben İstanbul'un saf kızı, bu muşambaya dik gözle bakmaya sıkıldım... O kadar hiçbir kılı ihmal edilmemiş cascavlak bir mert idi. Sonra aramızda şu sözler geçti: "Ben:[103/16]

–Bu nedir?"[103/17]

"O:[103/18]

–Bir kopya..."[103/19]

"Ben:[103/20]

–Nereden?"[103/21]

"O:[104/01]

–İtalya'da bir müzeden..."[104/02]

"Ben:[104/03]

–Sen bunu istinsahla meşgul iken ya bir erkek göreydi?"[104/04]

"O:[104/05]

–Görsün, ne olur?"[104/06]

"Ben:[104/07]

–Utanmaz mıydın?"[104/08]

"O:[104/09]

–Böyle senin gibi kıpkırmızı olacak kadar utanacağımı zannetmiyorum..."[104/10]

"Ben:[104/11]

–Niçin?"[104/12]

"O:[104/13]

–Çünkü benimle beraber aynı modelin önünde istinsahla meşgul sekiz genç kadın daha vardı."[104/14]

Ben durdum. Düşünüyordum. O, devam etti:[104/15]

"–Azizem, biz daha kozasını yırtmaya uğraşan böcekler gibi, tramvay perdeleri arkasında ihticaptan yeni kurtulmaya uğraşan zavallılarız. Genç, cesur gazetecilerimiz daha ortadan kalkması muktezi çok perdeler olduğunu, yeni üsluplarıyla bağırıyorlar. Halk vicdanları üzerine kurulan şimdiki medeniyet mahkemeleri, kadına tıp doktorluğu, hukuk doktorluğu ve diğer meslekler için ruhsat vermiyorlar mı? Yeni bir muhamiye, mahkeme huzurunda bir karı koca davasının şeri, kanuni, samimi teşrihatına girişmekten memnu mu olacaktır? Verilecek hukuk icazetnamelerine böyle bir kayıt konacak mıdır? Ve keza bir tabibe, bir lüzumu acil ve mübrim zuhurunda erkeğin bazı uzuvlarını tedavi edemeyecek midir? Daha açıkça söyleyeyim efendim, kadın teşrih dersinde erkek vücudunu tamamıyla okumayacak mıdır?"[104/16]

Mürvet, sandalyesinden kalktı. Amudi vaziyetinden uzun zaviyelerle ayrılarak güldü... güldü... güldü... Düşecek gibi oluyordu. Dumanlanmış gözleriyle sofra başındakilerin arasında bir şey seçmeye uğraşarak:[104/17]

–Hepinizden nefret ediyorum. Hep edebin, hayânın aleyhinde söylüyorsunuz, içinizde onları müdafaa edecek bir vicdan, bir ağız yok... Tramvaylar perdeli iken kaç defa beni çimdiklediler. Perdesiz iken bakalım neler olacak?[104/18]

Vehbiye:[104/19]

–Polise şikâyet edip edepsize haddini bildirteydin...[104/20]

Mürvet:[104/21]

–Polise "Beni çimdiklediler" diyebilmek için senin gibi bir aktris olmam lazım gelirdi... dedi; iskemlenin arkalığına yüzüstü kapandı. Bütün vücudu sarsıla sarsıla bir hüngürtü koparak:[105/01]

–Ben... ben... ah ben zaruret yüzünden namuslu bir iş aramaya çıktım. Meğerse of, of... meğerse fahişeler mektebine gelmişim... Ne idi günahım, Allah'ım, beni bu siyah kuyuya düşürdün. Ah melek anneciğim... Ah masum kardeşciklerim... Büyükbabamın ulvi ruhu geliniz... Koşunuz... Beni bu çamurdan kurtarınız...[105/02]

Malik Tayyar:[105/03]

–Bu kız yine saçmalıyor.[105/04]

Nesip İhsan:[105/05]

–Yine bizi tahkir ediyor...[105/06]

Semih Âtıf: [105/07]

–Suçuna göre mücazat lazım... [105/08]

İzzet Saim: [105/09]

–Dökünüz ağzına iki dolu kadeh daha, akıllansın...[105/10]

Her ağızdan:[105/11]

–Hay hay! Tasvipler fırladı.[105/12]

Derhal yine bütün eller didiklemek için o mazlum vücudun üzerine üşüştü. Kızcağıza evvelkilere benzer bir akıtma ameliyesi yapıldı. Yine rakının yarısını mide, yarısını elbiseler içti. Kız, bedeninin nısfı yere sarkarak bir iskemlenin üzerine devrildi. Onu öyle kıvrım kıvrım kıvranır bırakarak yine hepsi sofra başına döndüler...[105/13]

Kadehlerini aldıktan sonra Vehbiye'nin etrafını çevirdiler.[105/14]

–Rol isteriz, rol! Çığlığıyla tepiniyorlardı.[105/15]

Vehbiye:[105/16]

–Son bulduğum piyesi beğenmediler. Fahişeler Mektebi unvanı Mürvet'in bile sinirlerine dokandı. Ne var? Alüftelik de bir meslek değil mi? Mektebi olmak, olmamaktan iyi sayılmaz mı? Her şeyin ilmi cehlinden evla olduğu söylenmiyor mu?[105/17]

Tayyar:[105/18]

–Öyle bir müessesenin karşısına, hemen bir de zamparalar darül tahsilinin temellerini atmalı; çünkü mütefennin alüftelere mukabil zenperestler cahil bırakılamaz...[105/19]

Nesip:[105/20]

–Şimdi bu bahsi geçiniz. Mekteplerin bu mesleklere kadar teşmil ve teksiri, gelecek asra nasip olacak şereflerdendir.[105/21]

Semih Âtıf:[105/22]

Artık akademik bahisleri bırakınız. Rol isteriz. Ateşli, heyecanlı, muhabbetli, savletli roller…[105/23]

Vehbiye biraz dalgın gezinerek: [106/01]

–Bir piyes buldum...[106/02]

Tayyar:[106/03]

–İsmi âliyyesi?[106/04]

Vehbiye:[106/05]

–Zelzele...[106/06]

Nesip:[106/07]

–Müellifi muhteremi?[106/08]

Vehbiye: [106/09]

–Vehbiye Şevket...[106/10]

Semih Âtıf:[106/11]

–Evvela sizi, sonra kendimizi tebrik ederiz.[106/12]

Vehbiye: [106/13]

–Bu bana, İstanbul'da 310'da vuku bulmuş büyük zelzeleden mülhem oldu. (Cebinden kurşun kalemiyle yazılmış, bozulmuş birçok satırları havi bir defter çıkararak) Üç dört aydır bu eserimin itmamına uğraşıyorum.[106/14]

Vehbiye, bu küçük komedya müsveddelerini masanın üzerine kor ve herkesin rolünü kendine çarçabuk istintah ettirtir.[106/15]

Vehbiye:[106/16]

–Bu ilk temsilimiz, prova nevindendir. Herkes yazılmış rolünü elinde tutabilir... Komedyamız için şu oda içinde tertibine imkân olmayan dekorumuzu tasavvuri olarak halk edebiliriz. Molyer bile on dördüncü Lui'nin huzurunda komedyalarını dekorsuz oynar imiş... Bize geniş bir yük lazım… İşte, şu paravananın arkasını yük farz etmekle iş olur biter.[106/17]

22[106/18]

ZELZELE PİYESİ[106/19]

Komedi 2 perde[106/20]

Nesip İhsan… Salim[106/22]

Semih Âtıf Bey... Lâmi[106/23]

Malik Tayyar... Kadir[106/24]

İzzet Saim... Safder[106/25]

Mürvet Hanım... Nevres[106/26]

Vehbiye Hanım... Âsıme[106/27]

Nükhet Hanım... Bedihe[106/28]

BİRİNCİ PERDE[107/02]

Birinci Sahne[107/03]

LÂMİ (YALNIZ) [107/04]

LÂMİ: (Zelzelede harap olmuş evinin bahçesinde bir taş üzerine oturmuş) Ne afet, ne afet! Asırlardan beri tarih, İstanbul'da böyle bir zelzele kaydetmemiş diyorlar... Bizim karı da bugün Kalpakçılarbaşı'na alışverişe çıktı da... Birçok taraflarda çarşı tonozları takımıyla inmiş... Ah Bedihe'ciğim, eceline mi gittin? Zaten yaradılışı hırçındır. Hele birkaç zamandır çekilmez bir titizlik peyda etti. Merakı süs ve bol para... Eğer bu tuvaletler benim için ise, vüsamızın fevkinde masraflara ne lüzum var? Ben sade güzeli daha çok severim; fakat bir işiten yok ya? Güzellik bizim karıya veda ediyor. Hırçınlıktan her gün takır takır biraz daha kuruyor. Et can tutmuyor ki... Asıl efsun, tuvalette değil; taravetini muhafazayı bilmededir. Zaten altı yedi sene koyun koyuna yattıktan sonra en muannid muhabbetler aşınır...[107/05]

İkinci Sahne[107/06]

LÂMİ, SALİM[107/07]

SALİM: (Harabeye girerek) Ne yapıyorsun burada? [107/08]

LÂMİ: İşte görüyorsun ya bizim evde alt katta bir odacıktan başka sığınacak yer kalmadı. [107/09]

SALİM: Başın sağ olsun birader. Elâlemle gelene düğün bayram derler... Şükret ki yine başını sokacak bir odacığın kalmış... Bütün etraf hâk ile yeksan. Enkazlar altından bir düziye ceset çıkarıyorlar. Çoğu tanınmaz bir halde... Teskere dolusu yaralı taşıyorlar...

107/10

LÂMİ: Aman söyleme, söyleme... Deminden şurada hurt olmuş iki ceset de ben gördüm. Fenalık geldi, bakamadım. 107/11

SALİM: Refikan nerede? 107/12

LÂMİ: (Mükedder, ağır bir telaffuzla) Çarşuya gitti de.107/13

SALİM: Niye salıverdin? 107/14

LÂMİ: Tuhaf söylüyorsun birader. Zelzele olacağını ne bileyim?107/15

SALİM: Doğru... Ben de ne dediğimi bilmiyorum.107/16

LÂMİ: "Çarşıya gideceğim, mutlaka bana para bul..." ibramıyla kaç gündür başımın etini yiyip duruyor, çehresinden düşen bin parça oluyordu. Oraya müracaat ettim, şuraya başvurdum. Bir yerden on para bulamadım. Züğürtlerin, ödünç para istemek hususundaki cüretleri arttıkça mukrizler de kurnazlaşıyor... Kredinin ortada yalnız adı dönüyor. Nihayet, birader, babadan kalma gümüş bir yazı takımım vardı. Yirmi iki liraya onu sattım. Gününü gün etmek için paraları getirdim, karımın avucuna koydum. Üç günden ziyade ömürleri olmayan ipekli taklidi kumaşlara, birtakım cicili bicili şeylere liraları verip dönecekti...107/17

SALİM: Şimdi para pul düşünme. Zevcen buraya sağ salim dönerse kendini bahtiyar bil…108/01

LÂMİ: Ah şüphesiz birader, şüphesiz...108/02

SALİM: Çarşı içini çok fena söylüyorlar... 108/03

LÂMİ: Ah karıcığım, acaba şimdi koskoca bir tonoz parçasının altında yamyassı mı yatıyor?108/04

SALİM: Aklına öyle fena şeyler getirme... hayır düşün ki hayır olsun...108/05

LÂMİ: İnsan sağlığında karısının kıymetini bilmiyor; lakin hakikat, böyle elim gaybubetler zamanında anlaşılıyor. Ah... yüreğimin başı sızlıyor.108/06

SALİM: Birader niçin karını böyle ölmüş farz ederek meyus oluyorsun?108/07

LÂMİ: Bilmem içime öyle geliyor...108/08

SALİM: Hem karından bıktığını, hem yüreğinin sızladığını söylüyorsun...108/09

LÂMİ: Karı kocalık aşk ve muhabbeti başka, insaniyet başka... İnan birader, çok müteessirim.[108/10]

SALİM: Çarşıdaki insanların hepsi ezilmedi ya?[108/11]

LÂMİ: Gözlerim seğiriyor... Yüreğimin çarpıntılarında bir şeamet duyuyorum...[108/12]

SALİM: Burada niçin oturuyorsun? Çarşuya tahkikata gitsene![108/13]

LÂMİ: Kapıları çevirmişler, içeriye adam bırakmıyorlarmış, diye duydum.[108/14]

SALİM: Komiserliğe müracaat et... Senin gibi böyle şüpheli elim vaziyette kalanlar her cihete başvuruyorlar... Sen de koş; sor, araştır.[108/15]

LÂMİ: Kardeş, aksi olacak, hizmetçiyi de üç gün için izinli göndermiştik. Burada benden başka kimse yok. Ev, çatısından temeline kadar zangır zangır göbek attı. Ne çarpılmadık kapı kaldı, ne bozulmadık kilit. Etrafta çapulcu canavarları dolaşıyor. Evi terkedemiyorum. Şaşırdım, kaldım.[108/16]

Üçüncü Sahne[108/17]

EVVELKİLER, SAFDER[108/18]

SAFDER: (Telaşla gelerek) Nevres'i gördünüz mü?[108/19]

LÂMİ: Al sana eşini kaybetmiş bir kumru daha...[108/20]

SALİM: Bu anababa gününde senin Nevres'ini kim düşünecek?[108/21]

SAFDER: İşte insaniyetçe bir söz…[108/22]

LÂMİ: Birader, ben karımı kaybettim; sen nişanlını arıyorsun...[108/23]

SAFDER: Ne demek istediğini anlayamadım.[108/24]

LÂMİ: Nişanlı, zevceden birkaç gömlek dışarıdır. Kederlerimiz mukayese edilirse, seninki benimkine nispetle solda sıfır kalır...[108/25]

SAFDER: Affedersin onu sen. Zevce, hele seninki gibi altı yedi seneliği, en ince elyafına kadar rayihası sömürülmüş, artık kalbe, dimağa bir şey ihsas etmeyen bayat bir çiçektir.[108/26]

Hemen her koca böyle yıllanmış, pejmürde karıyı pencereden aşağı silkip çiçekliğe terü taze yeni bir demet getirmek için can atar; ama içtimai ve vicdani birtakım kayıtlar

olmasa... Sizi karı koca birbirinize çoktan doydunuz. Biz Nevres ile daha koklaşamadık ki...[109/01]

LÂMİ: Oğlum, sevdanın en tatlı, şairane zamanı, işte doya doya koklaşmazdan evvelki mevsimidir.[109/02]

SALİM: Canım, şimdi böyle sözlerle vakit geçirmenin sırası mı? "Hem karımı merak ediyorum" diyorsun; hem aramaya çıkmaya ağır davranıyorsun.[109/03]

LÂMİ: Teessürden ne yaptığımı bilmiyorum.[109/04]

SALİM: Tuhaf teessür...[109/05]

LÂMİ: Neden?[109/06]

SALİM: Karına acıyor musun, yoksa ondan şikâyet mi ediyorsun? Anlayamadım ki...[109/07]

LÂMİ: Ev hali bu; her iki türlüsü de olabilir... Evli olmayanlar, karı kocalığın acı tatlı birbirine karışan samimi hallerini bilemezler.[109/08]

SAFDER: Mahallede ona sevdalanmayan delikanlı kaldı mı?[109/09]

SALİM: Öyle ise senden evvel davranan rakiplerinden biri, kızı kaçırmış olacak...[109/10]

SAFDER: O, benden başkasına gitmez![109/11]

SALİM: Öyle ise ne telaş ediyorsun?[109/12]

LÂMİ: Bu zelzele her şeyi yerinden oynattı. Mahşer günü... Ana, baba, evlat, sevgili hep birbirini arıyorlar.[109/13]

SAFDER: Söylemeyi unuttum. Bir acıklı şey daha...[109/14]

SALİM: Nedir?[109/15]

SAFDER: Komşunuz Kadir Bey bir duvar altında ezilmiş.[109/16]

LÂMİ: Kimden duydun?[109/17]

SAFDER: Zevcesi Âsıme'den...[109/18]

LÂMİ: Zavallı kadın çok ağlıyor mu?[109/19]

SAFDER: O da senin gibi şaşırmış... Kapının önüne çıkmış; saçmasapan söylenip duruyor...[109/20]

Birdenbire zelzele olur. Gürül gürül birkaç duvar iner. Üçü de gaşyetle birbirine bakarak bir müddet susarlar...[109/21]

SALİM: (Salavat getirir.)[109/22]

LÂMİ: Okuyor musun?[109/23]

SALİM: Evet...[109/24]

LÂMİ: Okuma ile zelzele durur mu?[109/25]

SALİM: Böyle günde itikatsızlık iyi değildir.[109/26]

SAFDER: Çatlak binaların, duvarların yine çoğu indi...[109/27]

SALİM: Birçok sağlamlar da çatladı...[110/01]

SAFDER: Yine kim bilir ne kadar insan öldü?[110/02]

LÂMİ: Ah zavallı karıcığım.[110/03]

SALİM: Hâlâ buradasın?[110/04]

SAFDER: Fakat sokaklarda yürümek de tehlikeli.[110/05]

SALİM: Bu gece İstanbul halkı, bahçelerde, yıldızlara karşı yatacak... Dolaşacak hısım akrabam, var. Ben gidiyorum, bakayım kim öldü, kim kaldı? Kara haberler almaktan korkuyorum... Haydi, Lâmi, durma, sen de karını aramaya çık. İnşallah diri bulursun. Safder, oğlum, Allah seni de nişanlına kavuştursun.[110/06]

Salim'le Safder çıkarlar.[110/07]

Dördüncü Sahne[110/08]

LÂMİ (YALNIZ) [110/09]

LÂMİ: Bizim karı ezildiyse ezildi, artık telaş ne para eder? Cenabı Hakk, insana bir felaket verirse ona tahammül kuvvetini de ihsan ediyor. Karımın vefatına zihnim biraz alışır gibi oldu. Bu suretle iftirakı hiç aklıma getirmezdim; fakat takdire çare olur mu?[110/10]

Yıkık bahçe kapısından dışarı yürür. Arkadaki perde kalkar. Bir sokak ve nihayetinde bir ev kapısı görünür.[110/11]

LÂMİ: Zavallı Kadir Bey'in evi. Felaketzede genç zevce içeride ne yapıyor acaba? Böyle

günde insaniyeten biçareyi teselli etmeli.[110/12]

Kapıyı vurur, içeriden:[110/13]

–Kimdir o? [110/14]

Beşinci Sahne[110/15]

LÂMİ, ÂSIME[110/16]

LÂMİ: Benim... komşunuz Lâmi. [110/17]

ÂSIME: (Kapının aralığından görünerek) A Lâmi Bey, siz misiniz? [110/18]

LÂMİ: Benim, komşucuğum...[110/19]

ÂSIME: Felaketimi duydunuz mu?[110/20]

LÂMİ: Duydum. Siz de benimkini işittiniz mi?[110/21]

ÂSIME: Hayır...[110/22]

LÂMİ: Bedihe, çarşuda ezildi. Sizinle baş başa verip ağlamaya geldim. (Hıçkırarak) Alnının ne fena yazısı varmış...[110/23]

ÂSIME: Acıdım, zavallı kadın... Lakin Allah'ın hikmetine de pek şaştım.[110/24]

LÂMİ: Bu, acınacak şey... Fakat şaşılacak cihetini nereden çıkarıyorsunuz?[110/25]

ÂSIME: Zevcimle zevcenizin cesetleri, ayrı ayrı yerlerde ezilmiş olsa bile şimdi ruhları öbür dünyada birleşmiştir.[111/01]

LÂMİ: İki ruhun ahiretteki bu incizabı neden?[111/02]

ÂSIME: Dünyada iken çok sevişirler idi de...[111/03]

LÂMİ: (Şaşırarak) işte bundan hiç haberim yok...[111/04]

ÂSIME: Haberiniz yok ya. Dedikodu olmasın diye ben nelere tahammül ettim...[111/05]

LÂMİ: Rica ederim, biraz içeriye girelim de tafsilat veriniz...[111/06]

ÂSIME: Buyurunuz...[111/07]

İKİNCİ PERDE[111/08]

Bahçeye penceresi olan alt katta geniş yüklü bir oda, bir sedir, birkaç sandalye, ortada bir masa.[111/09]

Birinci Sahne[111/10]

LÂMİ, ÂSIME[111/11]

LÂMİ: (Bir sandalye çekip masanın yanına oturarak) Oh, ne âlâ, her şey yerli yerinde. İstanbul'un büyük bir zelzele geçirdiği bu odada hiç belli değil...[111/12]

ÂSIME: Yukarı katlarda bütün sıvalar indi, bölmeler ayrıldı, direkler kaydı. Alt kat olduğu için mi bilmem, burası pek hırpalanmadı.[111/13]

LÂMİ: Acaba afeti bu kadar ile atlattık mı? Yoksa mabadı var mı?[111/14]

ÂSIME: Bilmem, topraklar durup durup bir canavardan ürkmüş gibi titriyor.[111/15]

LÂMİ: Bu felaket çok canlara kıydı.[111/16]

ÂSIME: Zevceniz ile zevcimi de götürdü.[111/17]

LÂMİ: İfşaatınız beni hayretlere düşürdü. Acımak mı yoksa oh olsun, demek mi lazım? Bunu tayin edemiyorum.[111/18]

ÂSIME: Ölümle öc alınmaz ama ettiklerini buldular demekten de kendimi alamıyorum.[111/19]

LÂMİ: Ettiklerini lütfen biraz anlatır mısınız?[111/20]

ÂSIME: Kocam, karınız için yanar tutuşur; karınız, kocam için ölüp bayılırdı.[111/21]

LÂMİ: (Başını yumruklayarak) Ne kadar gözü kapalı, ahmak bir koca imişim...[111/22]

ÂSIME: Estağfirullah, Bu, büyük itimat ve saffetiniz yüreğinizin temizliğinden ileri geliyor... Siz, üzerine hıyanet edilecek erkeklerden değilsiniz.[111/23]

LÂMİ: Teveccühünüze teşekkürler ederim Âsıme Hanım; fakat bizim karı böyle düşünmemiş, edeceğini etmiş. Ben de bilmeye bilmeye bu hale tahammül etmişim... Lakin siz bile bile nasıl sükût gösterdiniz?[111/24]

ÂSIME: Rezaletten korkarak sustum.[111/25]

LÂMİ: Susmakla böyle bir rezalet kapatılmış olur mu?[111/26]

ÂSIME: İş pırnal torluğu gibi için için yanıyor, dumanı tepesinden çıkıyordu.[112/01]

LÂMİ: Hakikati bana bütün çıplaklığıyla anlatınız ki yüreğim şu karının ölümüne karşı soğusun...[112/02]

ÂSIME: Beyefendi, sizin evde ne pişse siz tatmadan evvel sahan sahan, tabak tabak bize gelirdi. Ne kadar yumuşak köftelerinizi, külbastılarınızı, nefis pişmiş tatlılarınızı yedik. Şimdi Allah rahmet eylesin mi diyeyim, ne diyeyim, bilmiyorum? Bizimki beni kıskanmasın diye ince bir tebessümle sahanları önüme sürerek, "Âsıme, bu güzel yemekleri, sayemde yiyorsun" derdi. Ben çok defa, "Bu taamlar bize Lâmi Bey'in haberi olmadan geliyor" infialiyle reddederdim.[112/03]

LÂMİ: Şimdi anlıyorum. Ben en iyi tarafından kestirip alırdım, fakat evde önüme sinirsiz, kemiksiz et konduğunu görmezdim. Okka okka taşıdığım şekerler, çarçabuk bitiverirdi.[112/04]

ÂSIME: Zevceniz ne zaman yeni bir elbise giyse veyahut süslenip bir düğüne, bir yere gidecek olsa, mutlaka bir bahane bularak gelip kocama görünürdü.[112/05]

LÂMİ: Demek hep o para diye ter ter tepinerek yapılan tuvaletler Kadir Bey içinmiş?[112/06]

ÂSIME: (Etrafına bakarak) Daha ötesini söyleyeyim mi?[112/07]

LÂMİ: Niçin saklayacaksın?[112/08]

ÂSIME: (Yine etrafa göz gezdirerek) Öldükleri katiyetle muhakkak değil de; bir taraftan çıka gelirlerse diye korkuyorum...[112/09]

LÂMİ: Sağ kalmış olsalar da artık o karı benim için ölmüştür.[112/10]

ÂSIME: Kocam, benim evde bulunmadığım günleri kollardı. Bazen bir bahane icat ederek beni evden savardı. Merak ettim; bir defasında, sokağa gidiyorum, diye tavan arasına saklandım. Budak deliğinden bizim yatak odasını gözetledim. Bir müddet sonra zevceniz geldi. Bir gelin gibi süslenmişti. (Eliyle göstererek) bizim beyin rakısı, mezeleri hep bu dolaptadır. Burada ikisi de mükemmel kafaları tuttuktan sonra yukarı çıktılar; soyundular, döküdüler... Affedersiniz artık susayım![112/11]

LÂMİ: Yatağa girdiler değil mi? Sussanız da artık hakikat kendi kendini söylüyor...[112/12]

ÂSIME: Benim tavan arasındaki ızdırabımı tasavvur ediniz. Gözlerimin seyrettiği rezalet bir sinema şeridi değildi. Ellerimle düzelttiğim harim yatağımda kocam, nameşru bir kadınla yatıyordu.[112/13]

LÂMİ: Sizin o zaman çektiğiniz elemi, ben şu anda duyuyorum. Karım ölmemiş olup da şimdi karşıma çıksa elimle gebertsem...[112/14]

ÂSIME: İşte Allah'ın hikmeti, zelzele sizi katil olmaktan kurtardı.[112/15]

LÂMİ: Cenabı Hakk'ın hiçbir afetinden artık şikâyet etmeyeceğim. Her şeyde aklımızın ermediği manevi maksatlar var.[112/16]

ÂSIME: Hakk Teâla hazretleri bu zelzeleyi sizin zevcenizle benim kocamı cezalandırmak için mi yaptı?[113/01]

LÂMİ: Buna bir hüsnü tesadüf mü diyelim, ne diyelim, bilemiyorum.[113/02]

ÂSIME: Eviniz yıkıldı, karınız ezildi; fakat namusunuz kurtuldu.[113/03]

İkinci Sahne[113/04]

EVVELKİLER, NEVRES[113/05]

ÂSIME: (Dışarı kulak vererek) Kapı vuruluyor. (Dışarıya bağırır) Kimdir o?[113/06]

NEVRES: (Dışarıdan) Benim, ben... Nevres... Açınız Âsıme Hanım.[113/07]

LÂMİ: Nevres'i buraya getiriniz; zihnimden bir plan kurdum, ona göre hareket edeceğim. Siz de bana uyunuz, rica ederim Âsıme Hanım.[113/08]

ÂSIME: Baş üstüne.[113/09]

Âsıme odadan çıkar. Sonra Nevres ile avdet eder.[113/10]

NEVRES: Beni buralarda kimse aradı mı?[113/11]

LÂMİ: Evet... [113/12]

NEVRES: Kim? [113/13]

LÂMİ: Sormaya lüzum var mı? Nişanlınız Safder Bey...[113/14]

ÂSIME: Sen de onu aramaya çıkmışsın galiba?[113/15]

NEVRES: (Sıkılır, sükûtla önüne bakar...) [113/16]

LÂMİ: Şüphesiz, çünkü dünya sarsılıyor. Herkes sevgilisiyle beraber bulunmalı... Belki yer yarılıp da bizi yutar...[113/17]

Dışarıdan yine kapı vurulur. [113/18]

Üçüncü Sahne[113/19]

EVVELKİLER, SAFDER[113/20]

ÂSIME: Kim o? [113/21]

SAFDER: (Dışarıdan) Benim, Safder. [113/22]

LÂMİ: (Telaşla) Nevres, kızım, sen şu yükün içine gir. Biz seni oradan çıkarıncaya kadar varlığını bildirme, ses verme, otur...[113/23]

Lâmi'yle Âsıme, bu teklife karşı biraz şaşıran Nevres'i, yükün içine itip kapısını kaparlar. Âsıme dışarı çıkar. Safder ile beraber içeri gelir.[113/24]

SAFDER: (Heyecanla) Of![113/25]

LÂMİ: Nedir bu halecanın? Bu ahlar, bu oflar? [113/26]

SAFDER: Nevres'i arıyorum... Şurada yine yüksek bir duvar inmiş, altında bir genç kız kalmış. Enkaz kalkıncaya kadar biçarenin hüviyeti anlaşılamayacak. Meraktan ölüyorum.[113/27]

LÂMİ: Merak etme. Nevres berhayat...[113/28]

SAFDER: (Baygın bir teessürle) Ne biliyorsun?[114/01]

LÂMİ: Yalnız bilmek değil, sana Nevres'i bulmaya da söz veriyorum; fakat bir şartla...[114/02]

SAFDER: (Sevinçten kekeleyerek) Her ne olursa olsun, şartınızı bilaitiraz kabule hazırım.[114/03]

LÂMİ: Şimdi buradan sokağa çıkınca, ortalığa Âsıme Hanım'la benim vefatımı işaa edeceksiniz.[114/04]

SAFDER: Bu da biraz tuhaf... Fakat ne suretle?[114/05]

LÂMİ: Âsıme Hanım zevcini, ben zevcemi aramaya birlikte giderken, üzerimize cesim bir duvarın yıkıldığını gözünüzle gördüğünüzü söyleyecek ve buna herkesi inandırmaya uğraşacaksınız...[114/06]

SAFDER: Duvarın mevkiini sorarlarsa?[114/07]

LÂMİ: Enkazının kalkması üç dört günlük ameliyata muhtaç böyle bir mahal araştırabilirsiniz.[114/08]

SAFDER: İş bundan ibaretse, kolay.[114/09]

Dördüncü Sahne[114/10]

EVVELKİLER, NEVRES[114/11]

LÂMİ: Nevres Hanım, meydana çık... [114/12]

NEVRES: (Yükten çıkar.) [114/13]

SAFDER: Nevres! [114/14]

NEVRES: Safder! [114/15]

SAFDER: Kaç saattir beni ne kadar üzdün? [114/16]

NEVRES: İhtiyarım haricinde... [114/17]

SAFDER: Sana çok söyleyeceklerim var. Haydi gidelim...[114/18]

LÂMİ: Gidiniz; fakat tehlikeli yerlerde dolaşmayınız. Birbirinize de çok sarılmayınız; çünkü kucak kucağa bir duvar altında kalırsanız, sonra müstehaselerinizi o şekilde bulurlar.[114/19]

SAFDER: Teşekkür ederim Lâmi Bey, bana hayatımı bağışladınız...[114/20]

LÂMİ: Vaadinizi unutmayınız. Bizim, Âsıme Hanımla duvar altında ezildiğimizi etrafa ne kadar süratle yayarsanız teşekkürünüzü o kadar kuvvetle ifa etmiş olursunuz.[114/21]

SAFDER: Hiç merak etmeyiniz; bir saat sonra herkes sizi ölmüş bilecek. Bu işaanın buraya kadar aksi dakikasında siz kendiniz bile vefatınıza kanaat getireceksiniz.[114/22]

Safder'le Nevres çıkarlar.[114/23]

Beşinci Sahne[114/24]

LÂMİ, ÂSIME[114/25]

LÂMİ: Âsıme Hanım...[114/26]

ÂSIME: Efendim![114/27]

LÂMİ: Siz bugüne kadar zevcinizin vicdansızca ve aleni hıyanetine, edepsizliğine tahammül ettiniz...[115/01]

ÂSIME: Kaderimmiş dedim, sustum...[115/02]

LÂMİ: Ben de bilmeyerek karımın rezaletine sükût etmişim.[115/03]

ÂSIME: Ah, evet, öyle oldu.[115/04]

LÂMİ: Felek, bu haksızlığının intikam fırsatını bize kendi eliyle verdi. Karım kocanızla beraber cehenneme gittiler. Geliniz biz de sizinle bu dünyayı kendimize cennet yapalım. Şu dolabı açınız. Müteveffanın rakısından çıkarınız, birkaç tane atayım, sinirlerim biraz yatışsın; karımın hıyanetine zihnim bir türlü alışamıyor.[115/05]

Âsıme ortaya rakı ve mezeler çıkarır.[115/06]

LÂMİ: (Bir kadeh attıktan sonra) Günahını kocanın ve karımın, cehennemde zebaniler elindeki ruhlarına ihda etmek üzere, işretime refakatte bulunmaz mısın?[115/07]

ÂSIME: Şimdiye kadar hiç ağzıma koymadım.[115/08]

LÂMİ: Zevcin içerken sana teklif etmez miydi?[115/09]

ÂSIME: Hayır. Kendi de mazarratından bahsederek içerdi.[115/10]

LÂMİ: Bu mazarratı kendi nefsine niçin reva görüyordu? Seninle yapmadığı bir şeyi benim karımla neden yapıyordu?[115/11]

ÂSIME: Benimle içmekten bir haz duymayacağı için belki böyle söylüyordu.[115/12]

LÂMİ: Seninle içmekten çok neşeleneceğimi ispata lüzum görmüyorum. Gel, beraber çekelim. Ruhlarını muazzeb edelim.[115/13]

Lâmi doldurur, Âsıme'nin ağzına verir.[115/14]

ÂSIME: (İçtikten sonra yüzünü buruştura buruştura) Oh, barut gibi bir şey...[115/15]

LÂMİ: Evet, yavaş yavaş zihinde infilakla dünya gamını unutturan bir baruttur. Ne tesir duydun?[115/16]

ÂSIME: Bilmem... Biraz tuhaflaştım.[115/17]

LÂMİ: Zehir olsa bir kadehi tutmaz.[115/18]

ÂSIME: Tutunca insana ne yapar?[115/19]

LÂMİ: Hele bir tane daha at anlarsın, insanı bu dünyadan başka bir âleme nakleder...[115/20]

ÂSIME: İnsan ölmeden, başka bir dünyaya intikal edebilir mi?[115/21]

LÂMİ: Eder elmasım, hele bir daha yuvarla…(Âsıme'ye kendi eliyle içirir, ağzına meze verir) Ooh, afiyetler olsun...[115/22]

ÂSIME: (Yüzünü ekşiterek) Bunun afiyet olacak bir tamı yok...[115/23]

LÂMİ: Şimdi ne duyuyorsun?[115/24]

ÂSIME: Hafif bir baş dönmesi... Yüreğimde biraz hararet... Ve hoppalık arzuları.[115/25]

LÂMİ: (Âsıme'ye sarılarak) Göster bana, yüreğin nerende?[116/01]

ÂSIME: Rica ederim, yapmayınız...[116/02]

LÂMİ: Fakat Âsımeciğim, bu ne paluze vücut... Sarıldıkça kollarım içine gömülüyor... Ezildiği yerde güle güle yatsın, karımın bedeni tahta gibi idi; kollarımı beline doladıkça kupkuru bir ağaca çıkıyorum sanırdım. Ben bu trampadan çok memnunum. Varsunlar onlar da cehennemde öpüşsünler.[116/03]

ÂSIME: (Lâmi'nin kolları arasında) Kocam hoyrat sarılırdı. Siz ne kadar nazik nazik öpüyorsunuz.[116/04]

LÂMİ: Ah, insan bu gül bedeni hırpalamaya kıyabilir mi?[116/05]

Dışarıdan kalınlı inceli sesler gelir.[116/06]

LÂMİ: (Davranarak) O ne? Bir gürültü var. İçeri geliyorlar.[116/07]

ÂSIME: (Dinleyerek) Ah… Kocamın sesi...[116/08]

LÂMİ: (Kulak vererek) Eyvah... Karımın sesi...[116/09]

ÂSIME: Ne felaket![116/10]

LÂMİ: Hortladılar...[116/11]

ÂSIME: Şimdi ne yapacağız?[116/12]

LÂMİ: (Telaşla) Kapı kapalı değil miydi?[116/13]

ÂSIME: Evet...[116/14]

LÂMİ: İçeriye nasıl girdiler?[116/15]

ÂSIME: Kocamın yanında anahtar vardı. (Titreyerek) Şimdi nereye kaçalım?[116/16]

LÂMİ: Yüke saklanalım...[116/17]

ÂSIME: Ya orada yakalanırsak?[116/18]

LÂMİ: Korkma. Onlar mücrim mevkiindeler, biz davacı...[116/19]

İkisi de acele acele rakıyı, kadehleri, mezeleri dolaba tıktıktan sonra yüke girip (odada paravananın arkasına) kapısını örterler.[116/20]

Altıncı Sahne[116/21]

KADİR İLE BEDİHE[116/22]

Kol kola içeri girerler.[116/23]

KADİR: Bedihe, kocana çok acıdın mı? [116/24]

BEDİHE: Kadirciğim sen sağ ol... [116/25]

KADİR: Zavallı adam, iki taş arasında pestil gibi ezilmiş. [116/26]

BEDİHE: Ya sen karına yanmadın mı? [116/27]

KADİR: Yanmak da ne tabir? İnsaniyeten tabii biraz acıdım. O da zıyâına değil, bu pek feci vefatına.[116/28]

BEDİHE: Yok yok, onun ölümüne yüreğin çok sızladı... [117/01]

KADİR: Hayır; karımın sağlığında zaten sen onu bana unutturmuştun. Bu suretle vefatına bir koca yüreğiyle değil, insaniyeten acıdım. Tanımadığım diğer zelzele kurbanlarına acımaktan fazla bir teessürle değil...[117/02]

BEDİHE: Riyadan hoşlanmam. Kalbimi sana açık söyleyeceğim. [117/03]

KADİR: Zaten aramızda riya girecek bir aralık göremiyorum... [117/04]

BEDİHE: Ben kocama, senin karına acıdığın kadar da müteessir olmadım; çünkü sağlığında onu seninle aldatıyordum. Aguşuna girdiğim zamanlar, geride bir kocam bulunduğunu düşünerek biraz içim eziliyordu. [117/05]

KADİR: Onlar, aldanmak zilletinden kurtuldular; biz aldatmak zahmetinden halas olduk. (Bedihe'ye sarılarak) Onlar ezilip bu dünyadan gittikten sonra, artık senin iç ezginliğine mahal var mı?[117/06]

BEDİHE: Tabii kalmadı. Kocamın vücuduyla beraber nikâh ağırlığı da üzerimden kalktı. Artık seninim...[117/07]

KADİR: (Daha ziyade sarılarak) Mukaddes zelzele... Karımın vücudu pelteleşmişti. Sen fıstık gibisin. Sinirlerim, aguşumda yıpranmamış bir vücutla temastan ne kadar mütelezziz oluyor bilsen…[117/08]

BEDİHE: Kocam bana sarılmasını bilmezdi ki. Ben, sevilmeyi senin kollarının arasında öğrendim.[117/09]

KADİR: Aptal herif... Benim karım da, bir erkeği cezbedecek cilvelerden mahrum yaratılmıştı. Ben de kadının lezzetini sende anladım. [117/10]

BEDİHE: Allah rahmet eylesin kaz karı... [117/11]

KADİR: Kaz onun yanında şeytan gibi cin fikirli kalır. Seni apaşikâre severdim de o yine bir şey anlamazdı.[117/12]

BEDİHE: Benim kocam gibi... Yaptığım tuvaletleri kendi için zannederdi.[117/13]

KADİR: (Ateşli ateşli sarılarak) Niçin bu zelzele birkaç sene evveli olmadı?[117/14]

BEDİHE: Biraz geç oldu, fakat iki belayı başımızdan aldı götürdü. [117/15]

KADİR: Şimdi ikisi de dirilip gelseler ne yapardın? [117/16]

BEDİHE: Allah esirgesin; sus, yüreğimi oynatma. [117/17]

Yedinci Sahne[117/18]

EVVELKİLER, LÂMİ, ÂSIME[117/19]

Yük kapısını tekmeleyerek Lâmi ile Âsıme el ele dışarı fırlarlar. Bedihe ile Kadir şaşırakalırlar.[117/20]

BEDİHE: (Pek meyusane bir hayretle) Ne görüyorum Allah'ım? [117/21]

KADİR: Kocanla karım... [118/01]

BEDİHE: İkisi el ele karşımızda... [118/02]

LÂMİ: Duanız müstecap oldu, geldik... [118/03]

KADİR: Fakat siz ezilmemiş miydiniz? [118/04]

LÂMİ: Sizi ezildikten sonra dirilten Allah, bizi de canlandırdı. [118/05]

KADİR: Biz ezilmemiş, öyle işaa etmiştik. [118/06]

LÂMİ: Bizimki de tıpkı öyle oldu... [118/07]

BEDİHE: Gizli fahişe, kocamda gözün varmış; ölmemi bekliyordun? [118/08]

ÂSIME: Aşikâre orospu! Sen diri iken kocamı elimden aldın ya... [118/09]

BEDİHE: (Başını duvara dayayıp ağlayarak) Ah pek gücüme gitti... Bizim ölümümüzü duyunca matem edeceklerine hemen birbirinin aguşuna düşmüşler... Ne katı yüreklilik, ne hainlik...[118/10]

ÂSIME: Siz bizim matemimizi, birbirinizin kucağında, çok tatlı bir teselli ile tutuyordunuz...[118/11]

BEDİHE: (Raşeler içinde Âsıme'nin üzerine atılarak) Ver kocamı, al kocanı...[118/12]

ÂSIME: Yağma yok kuzum, şimdi kıymetli mi oldu? Benim vücudum pörsümüşmüş, seninki fıstık gibiymiş. Birbirinizin lezzetini, artık ayrılamayacak bir şiddetle pek çabuk almışsınız... Senin kocan, bana kendi eski kocamdan daha tatlı geldi.[118/13]

BEDİHE: Henüz ben onun nikâhındayım.[118/14]

ÂSIME: (Kabararak) İkisini birden mi istiyorsun kaltak? [118/15]

Didikleşmek için iki kadın kudurmuş gibi birbirinin üzerine atılır. Erkekler kurtarmaya uğraşırlar.[118/16]

Hem oyuncu hem seyirci olan bu zevkperverler, piyesin muvaffakiyetini neşeli el şakırtıları, sıcak fevriler ile alkışlamakta iken birdenbire oda kapısı açılır. Hanımefendi, Kâmile, iki çocuk; sürüye kurt saldırır gibi içeriye dalarlar.[118/17]

23[118/18]

Hanımefendi odaya girip de erkek dişi bu muhib sanatkârların kalabalığı arasında araştırdığı kocasıyla göz göze gelince, her bağırışında halecandan biraz daha tıkanan sesiyle, tahkiren onun üzerine üç defa, "Tu... tu... tu... Hayâsız!" salyasını serptikten sonra, büsbütün kesilerek, eline geçirdiği ilk iskemlenin üzerine yığılır.[118/19]

Eğlence komedyasından rollerinin şimdi hakiki bir melodrama girdiğini gören sanatkârların, bu ani baskından neşeleri biraz ekşir; bu kadar insan muvacehesinde, böyle acı ve adi bir tahkire uğrayan kocanın mukabelesini görmek için bütün mestane gözler üzerine açılır.[118/20]

Semih Âtıf Bey, kollarını çapraz göğsüne kavuşturur; kopacak fırtınaya karşı zevcesinin ta önünde metin bir vaziyet alarak:[118/21]

–Buraya niye geldin?[119/01]

Hanımefendi son kuvvet ve gayretini toplayarak:[119/02]

–Rezaletini görmek için...[119/03]

–Burada rezalet yok; onu sen tutturuyorsun... Onu sen buraya sokmaya uğraşıyorsun; onu sen beraber getirdin…[119/04]

–Burada rezalet yok mu?[119/05]

–Hayır… Biz terbiye dâhilinde eğleniyoruz...[119/06]

–Terbiyenin manası bu kadar tersine mi döndü? Deminden beri kapı arkasından hepsini dinledim: "Benim karımın vücudu tahta gibidir. Ah elmasım sen yumuşacıksın. Sarıldıkça kollarım etlerine gömülüyor." diyen sen değil misin rezil! Tamam sana layık bu etrafındaki arkadaşların, bu erazil de bu kepazeliklerini alkışlar ile dinliyorlar... Hangi namuskâr erkek başkalarının huzurunda karısının vücudundan bahseder... Sarıldıkça kolların bedenine gömülen yumuşak karı, bu kiralık kaltakların içinde hangisi? Bana göster bakayım?[119/07]

Semih Âtıf Bey, sinirli karısının açılan bu terbiyesiz ağzı önünde müşkil bir mevkide kaldığını gördü. Çünkü bu küstah mahlûk, ağzına bir tokat indirilip susturulamaz, kolundan tutulup sokağa atılamaz, polise teslim edilemezdi. Bu öyle canlı bir bela, kadın şeklinde öyle bir felaket idi ki sinirlendiği vakit müthiş bir fırtına gibi kabarır; sükûnet dakikasına kadar savletine ne tesadüf ederse devirir, yıkar, koparır atar, kırar döker... Tıpkı mesaibi tabiiyyeden biri gibi etrafını harman yerine çevirir; ancak yanındakilerde takat, kendinde mecal kalmadıktan sonra susardı.[119/08]

Şimdi beyefendi, karısına karşı şiddet mi göstersin; mülayemet mi? Bu belayı başından nasıl savsın? Bu kasırgayı nasıl atlatsın?[119/09]

Semih Âtıf'ın kafası işretle hararetlenmiş olmakla beraber, bu deli karının önünde nasıl tavırlar almak, ne yolda lisan kullanmak lazım geleceğini; hâsılı, ehveni şer hareketi tayine uğraşırken, beri yandan Vehbiye Şevket, hissesine düşen hakaretin ağırlığına tahammül edemedi. Muhakkir bir aktris tavrıyla ağzını çarpıttı; müstehzi bir yan bakışla kadını süzerek:[119/10]

–Affedersiniz hanım, içimizde kiralık kaltak yoktur. Bir terbiyesiz karı var, o da sizsiniz... Her ne his ve sebeple olursa olsun, kapı vurulup müsaade alınmadan odadan içeri girilmez.[119/11]

Hanımefendinin pek tuhaf bulduğu bu terbiye dersi, bu garip muaheze karşısında, bütün

sinirleri ihtizaza geldi. Ciğerlerinin tekmil havasını boşaltarak birbiri arkasına isterik, uzun tirilli kahkahalar salıverdikten sonra: 119/12

–Haydi, oradan musibet yelloz, o senin dediğin namuslu, terbiyeli yerlerde olur. Ben, buraya alelade bir ziyaretçi olarak gelmiyorum ki içeriye girmezden evvel müsaade isteyeyim. Ben sizi basmaya geldim. İşte, kocamla bir arada bastım. Rezil orospular... 119/13

Vehbiye: 120/01

–Çirkefli bir ağızdan çıkan o çirkin tabiri kalıbıyla mütekellimine reddediyoruz. Burada ne fahişe vardır, ne rezil, ne de rezalet... Siz geldiniz, işte hep bu müstekreh şeyler etrafa ağzınızdan fışkırıyor. Biz burada terbiye dâhilinde eğleniyoruz. 120/02

Hanımefendi, bu cevaplara yine uzun uzun kahkahalar koparmak için sinirlerini zorladı. Fakat artık gülmek değil, ağlama hıçkırıkları geliyordu. İkisi ortası sarsıntılar içinde: 120/03

–Bu sözlere gülmeli mi, ağlamalı mı bilemiyorum? Yabancı erkeklerle böyle işret sofrası başında namus, terbiye kelimeleri ağzınızda, geçirdikleri işkenceler içinde ölüyorlar... 120/04

Vehbiye: 120/05

–Hanım, hâlâ büyükananızın zihniyetini taşıyorsunuz. İşretle namus ölmez. Eğer öleydi, şimdiye kadar ondan hiçbir tarafta bir dirhem kalmazdı. Söyle bakayım hanım, ağzına içki koyanların hepsine birden namussuz demeye cesaret edebiliyor musun? Eğer buna cüret gösterirsen silsileni berbat etmiş olursun. Şimdiye kadar babanız, amcanız, biraderiniz, oğlunuz içiyordu. Sırf bu yüzden hiçbiri namussuz olmadı, değil mi? İşte bundan sonra annen, teyzen, hemşiren, kızın da içecek ve sırf bundan dolayı namusları bozulmuş olmayacak... 120/06

–Bu hususta erkekler aleyhinde uluorta yürüyemez isem de, bunu içen her kadın için iffetsiz, namussuz teşniiyle haykırabilirim. 120/07

–Hanımefendi, farz ediniz ki bu bir zehirdir. Katil semler, erkeği de kadını da aynı tesir ile öldürür. Erkek için namussuzluk olmayan bir şey, kadın için neden olsun? İşret eden ahlaksız, münasebetsiz, deli, mütecaviz oluyorsa, bu hallerin bir erkekte vukuu neden kadına nispetle mafüvv görülüyor? Geri kalmış, körleşmiş zihninizin bu eski telakkilerini değiştiriniz. 120/08

–Fakat kaltaklar, benim kocamla burada kadeh tokuştururken, bunun bir namussuzluk olmadığını bana karşı nasıl iddia edebiliyorsunuz? [120/09]

Vehbiye Şevket, yüzündeki istihza işmizazını artırarak: [120/10]

–Aman aman, kadınlıklarına revaç verecek hiçbir şeyleri olmayan biçareler, işte yalnız bu namus kelimesiyle övünürler... Ağızlarından çıkan bu sözün, bari kısaca manasını bilmiş olsalar.[120/11]

Hanımefendi büyük bir istikrahla: [120/12]

–Biz onun manasını bilmiyoruz, sizden öğreneceğiz. Bundan sonra ırzsızlar ırzlılara namus dersi verecekler...[120/13]

–Biz ırzsız değiliz, iktidarımızla hayatımızı kazanacak kadar tahsil ve terbiyemiz var. Biz, gazetelerle ilan edilen bir hizmet gördük. Şartlarını anlamak ve şartlarımızı anlatmak için[120/14] müracaat ettik. Bizim yaşımızdaki ırzsız kadınlar, geçinmek için kâtibelik aramazlar. Irzlarıyla geçinmeye alışmış genç kadınlar, böyle vazi hizmetlere tenezzül etmezler.[121/01]

–Peki, her şeye bir kulp takıyorsun, fakat işte sana yine soruyorum. Bu kadar erkeğin içinde, şu rakı sofrasının başında ne arıyorsun? Utanmaz... Kâtibelik başka, buraya gelip birkaç saat evvel tanıştığın bir alay herifin arasında zil zurna sarhoş olmak başka... Bak aşüfte ağzın, burnun çarpılmış. Ayakta doğru duracak halin yok...[121/02]

–Ben sarhoş değilim... Ayakta duramayarak sandalyelere yıkılan sensin. Lakırdımı da senden iyi biliyorum. Böyle bir sofra başında erkeklerle bulunmak namussuzluk değildir...[121/03]

Hanımefendi, Vehbiye'nin üzerine saldırmak için yerinden hopladı; lakin etrafından tutup bu hareketine mani oldular. Hızını alamayarak ağrısı tutmuş kadınlar gibi bağırmaya başladı:[121/04]

–Böyle kepazelikler işitmeye sinirlerimin tahammülü yoktur. [121/05]

–Evet, bunda hakkınız var. Çünkü siz geçen asrın kadınısınız. Biz bu son yirmi senenin kızlarıyız... Bir kadının iffetini muhafaza ederek erkeklerle rakı içmesini bir türlü aklınıza sığdıramıyorsunuz. Çünkü iffet, sizce öyle bir kuştur ki en hafif bir erkek nefesiyle uçar. Bizim telakkimiz, bunun büsbütün makûsudur, afif bir kadın seksen erkekle devri âlem

seyahati yaptıktan sonra yine ismetiyle döner. Zevciniz beyefendi, lütfen bizi bir ziyafete davet etti. Böyle bir teklifi reddetmek hem kendi iffetimizden, hem de beyinizin hüsnü niyet ve terbiyesinden şüphe göstermektir. Hâşâ, bizim ne kendi nefsimizden, ne de sizin beyinizden böyle bir şüphemiz yoktur...[121/06]

Nükhet Feyyaz, hanımefendinin karşısına sıraya çıkarak: [121/07]

–Affedersiniz hanım, siz kocanızı kıskanıyorsanız, bu ikinizin arasında bir meseledir. Bunun bize hiç aidiyeti yoktur. Bundan dolayı fahişe hitabıyla bize çıkışmanız pek büyük bir terbiyesizliktir.[121/08]

Vehbiye, lakırdıyı refikasının ağzından derhal kaparak: [121/09]

–Bir koca, mektep çocuğu saffetiyle idare olunamaz. Aman benden başka bir kadın yüzü görmesin; hiçbir dişi ile konuşmasın; gözü açılmasın; kadın olarak dünyada bir beni bilsin derseniz... Bu usul kadın ninelerimizin, büyük analarının idaresiydi.[121/10]

Nükhet Feyyaz, Vehbiye'yi biraz itip lafa atılarak: [121/11]

–Koca serbest bırakılmalı, kıskansanız bile bunu kendisine asla hissettirmemelidir. O sizi seviyorsa, kendi yüreğinin arzusuyla gelir. Sevmiyorsa, başka kadın yüzü görmekten onu men için aranızda birtakım işkenceler yaratmak pek beyhudedir. Erkek, kendini kıskanç cenderesine sokan kadından daima nefret eder. Bazı kadınlar, evlerine getirilecek kadın hizmetçileri en çirkinlerinden intihaba gayetle itina ederler. Ne kadar adi, ne kadar nafile tedbirler... Bir hizmetçi parçasıyla üzerine hıyanet irtikâbına ihtimal verdiğin bir herife nasıl[121/12] koca diyip de beraber yaşıyorsun? Bu, hem kendi zevcelik izzeti nefsine hem de onun kocalık itimat ve haysiyetine karşı büyük bir hakaret değil midir? Zevc de, zevce de serbest olmalı! Zor ile güzellik olmaz. Bir kere senden soğuyup da kocanın gözü harice döndü mü, geçmiş ola... Sen istediğin kadar eve, gudubet hizmetçiler getir. Dışarıdaki kadınların yüzlerine demirden nikab geçiremezsin ya... O, idealini her vakit arayıp bulamaz mı?[122/01]

Vehbiye allegro rol söyleyen bir sahne kadını süratiyle yine sözü kaparak:[122/02]

–Yalnız mürteci, mutaassıp erkekler değil, kıskançlık garabetlerinde fersah fersah onları geçen bazı beyinsiz kadınlar, budalaca, sıkı tesettürden ne kadar memnun idiler. Oh, şimdi artık cemiyet hayatına giriyoruz. Artık kadın erkek beraber misafirliğe gidecekler. Gittikleri yerlerden yine kadın ve erkek tarafından kabul olunacaklar. Komşunun karısı

sizden güzelmiş, aman kocam görmesin, diye adi adi tedbirler almanın hiçbir faydası olmayacak. Kocanız artık tanıdığınız bütün ailelerin kadınlarıyla, en güzel kızlarıyla diz dize oturup hasbihaller edecek, konuşacak. Yalnız yüzlerini değil, suvarelerde, eğlence gecelerinde vücutlarının bir kesimine kadar görecek... O zaman bilmem, softa zihniyetli kocalar ile sizin gibi, dünyayı göstermemek için zevclerinin gözlerine dolap beygiri kapağı geçirmek isteyen sinirli hanımların halleri ne olacak?[122/03]

Hanımefendi uzun bir kişneme ile yüreğinin acılarını boşaltmaya uğraşarak: [122/04]

–Ah, ah, neler işitiyorum. Asrı ahlak, asrı hayat dedikleri, besbelli bu söylenenler olacak, özürleri kabahatlerinden büyük. Kocamın üç kâtibeye ihtiyacı yoktur. İdarehanesindeki işi bilirim. Hep bu sözleriniz yalan, dubara, fahişe nağmesi... Kocamı ayarttıktan sonra beni de kandırmaya uğraşıyorsunuz.[122/05]

Vehbiye:[122/06]

–Hep ahmak kadın lakırdıları, kocamı ayartıyorlar... Kocanız sekiz yaşında çocuk mu, ayartılacak? Fahişe, fahişe... ağzınızda daima bu söz. Bu, ırz ehli bir kadının tespih gibi çekeceği bir kelime midir? Kocanızı bıktıracak kadar güya ırzınıza kavi bir kadın olacağınıza, kaşki biraz hafif meşrep ola idiniz de o, sizi kıskana idi... Fakat bunun için istidattan evvel, biraz bakılacak surat ister. O da sizde yok a zavallı![122/07]

Kocasının önünde bu tahmik ve böyle çirkinlikle itham, hanımefendiyi küplere bindirdi. Sinirli kadın zaten kendini idareye gayri kâfi o yarım aklını da kaybederek saldıran bir deli kesildi. Sönük bakan gözleri defaten parladı. Yorgun, halsiz duran vücudu çelikleşti. O miskin kadın, adeta kaplanlaştı. Bir hamlede Vehbiye'nin üzerine atıldı. O kadar kişi, bu akur kadının dişlerinden sanatkâr kızın besili, yumuşak vücudunu kurtaramıyorlar.[122/08]

Kâmile, çene imtihanında hanımına yardım etmek için birkaç defa ağız açarak tüten kavgaya çalı çırpı atmak istedi; lakin Semih Âtıf Bey'in rakı ile kızarmış gözlerinin ateşlerinden[122/09] korkup buna cesaret edememişti. Şimdi, hırıltıdan cezbelenen cins köpek gibi, artık kendini tutamayarak o da Nükhet'e saldırdı...[123/01]

Turgut'la Mihriban, Beyoğlu sokaklarını kolera ile korkutan bu iki obur yavru, muhteviyatını tamamıyla boşaltmış oldukları midelerinin yeniden uyanan iştihasına mukavamet edemeyerek, meze sofrasına yanaşmışlardı. Herkesin bütün dikkat ve gözleri,

kıskançlıkla sadakatsizliğin imtihanına dikilmiş olduğu esnada meydanı boş görüp havyar, balık yumurtası, salata, meyve ne bulurlarsa çiğnemeden, tavuklar gibi atıştırıyorlardı.[123/02]

Yaramazlar, sofranın üzerini temizledikten sonra, bir ikinci ema seyelanına tutulmazdan evvel, bu saç saça baş başa muharebesinde validelerine ifaya söz vermiş oldukları yardımı düşündüler. Onlar da bu boğuşmaya katışarak ısıracaklardı. Kimi? Arbedeye şöyle bir göz gezdirdiler.[123/03]

Boğazından aşağı cebren akıtılan ispirto tesiriyle başı dönerek sersemleyen, neşe yerine dimağına ağır bir hüzün çöken Mürvet Aksaray, bir köşeye çekilmişti. Artık kendiyle meşgul olan kalmadığını görerek, vücudunu kimseye sezdirmemek için hemen kıpırdamaz bir hal almıştı...[123/04]

Kızcağız, dumanlanan zihniyle, bu ahlaksızlık kuyusuna nasıl düştüğünü; akıl ve hayalinden geçmeyen bu şeamete neden uğradığını düşünüyordu. Oynadıkları "Zelzele" piyesinde kendine Nevres rolünü yaptırtmışlardı.[123/05]

Nişanlısı olan Safder (İzzet Saim), bu piyes âşıktaşlığından bilistifade paravana arkasında, köşede, balkonda pek kaba, müessif hareketler ile zavallıcığın ismetine tecavüze kalkışmıştı. Aman yarabbi, şu birkaç saat içinde ne muamelelere, ne hareketlere, tecavüzlere maruz kalmış; görünüşte cemiyetin namuslu, terbiyeli sınıfına mensup bu adamların ağızlarından edep namına ne edepsizlikler işitmişti. Düştüğü bu bataklıktan nasıl, ne vakit kurtulabilecekti? Kendiyle beraber elbisesinin de yarı yarıya içtiği rakı kokusunu üzerinden duydukça, kendi kendinden, dünyadan, her şeyden nefret ediyor; bu müstekreh şeyden temizlenmek için bir ahiret menfezi gibi kaynayan, yuttuğunu bir daha iade etmeyen deniz akıntılarına atılmak istiyordu. Kendini, o derecede tathiri nakabil bir levse bulaşmış görüyordu. [123/06]

Bu namussuzluk berzahından kurtulsa bile, o ispirtolu midesiyle, küp dibinde sızan ayyaşlar gibi taaffün eden o üst başıyla; abdestsiz yere basmayan, dindar, büyükvalidesinin, mücessem bir ismet olan küçük annesinin yanlarına; ödağacı, adaçayı kokan temiz evlerine nasıl dönecekti?[123/07]

Kızcağız, hayatın kendini fırlattığı bu girdabın yeis dalgaları içinde sessiz, mütehammil yüzer iken hanımefendinin dişleri Vehbiye'nin vücudunda kudurmuş bir kurt kadar yaralar[123/08] açıyor, Kâmile, hanımına ispatı sadakat için Nükhet'le boğaz boğaza

boğuşuyor; bütün erkekler bu iki mütehevvir kadının hücumlarını mene uğraşıyorlar; fakat muvaffak olamıyorlardı. [124/01]

Bu arbede esnasında iskemleler devriliyor, sofra üzerindeki kabili inkisar şeyler yerlere saçılarak parçalanıyor; bu kaynaşmadan yükselen uğultu binadan harice taşıyordu. [124/02]

Bu ana baba kavgasında, kendi hissei gayretlerine düşen şecaati göstermek için, kimi ısırmak lazım geleceğini düşünen çocukların gözlerine, bu salon muharebesini derin bir ibret bakışıyla seyreden biçare Mürvet ilişir. Onun taze, gevrek vücudunu, kendi körpe dişlerine kestirerek, birdenbire arkadan hücumla kızın iki yan butlarını kavrarlar. Şimdi birkaç acı avaz da vehleten neye uğradığını anlamayan Mürvet'ten kopar. [124/03]

24[124/04]

Otel derununda hep bu girift vukuat cereyan ederken dışarı çıkmak isteyip de sokak kapısı önünde alnına dikilmiş bir revolver ile karşılaşan hizmetçi kadın, ters yüzü dönerek halecandan tıkana tıkana Madam Savaro'nun odasına koşar. [124/05]

Bet beniz solmuş, gözler büyümüş; kansız dudaklar aralık, alt üst dişler çalpara gibi birbirine vuruyor. Birkaç lakırdı söylemek ister, lakin dudaklarının ucuna kadar çıkan laflar, bir şeyden ürkmüş gibi, yine boğazından aşağı kaçar; boğuluyor zan olunacak kekelemeler içinde söz kaybolur. [124/06]

Madam şaşırır; elinden kroşeyi, örgüyü bir tarafa atar; uyuyan kediyi kucağından yere düşürür, ayağının ucunda yatan köpeğin bacağına basar. [124/07]

Rumca "Ti ine Marikame?" sualiyle çırpınmaya başlar. Diğer hizmetçiler koşarlar, Marika'ya birkaç yudum su içirirler. Biraz cesaret vermek için ne lazımsa yaparlar. Etrafındaki samimi çehrelerden aldığı itminanla azıcık benzi yerine gelir, biraz dili açılır. Patron kadınla ürkmüş hizmetçi arasında Rumca sual cevap başlar: [124/08]

Madam: [124/09]

–Neden bu kadar korktun? [124/10]

Mari: [124/11]

–Ah madam, ah... Sokak kapısının önünde... [124/12]

Mari yine tıkanır; patron sualini tekrar eder: [124/13]

–Sokak kapısının önünde ne gördün? [124/14]

Mari inleyerek: [124/15]

–Revolverli adamlar... [124/16]

–Ey sonra? [124/17]

–Şaşırıp da dışarı bir adım ataydım beni alnımdan vuracaklardı... [124/18]

–Ne için? [125/01]

–Bilmiyorum... [125/02]

–Öğrenmedin mi? [125/03]

–Hayır, korktum, doğru size koştum... [125/04]

–Nasıl adamlar? [125/05]

–Polise benziyorlar. [125/06]

İlk anda Madam Savaro'nun aklına eskiden karışmış olduğu siyasi bazı vakalar geldi... Türkiye'de hükümetler bir düziye değişiyordu. Evvelkine hoş gelen bir hareket, sonra teşekkül eden için muzır olabiliyordu. Birinin mükâfata şayan gördüğü bir fiilin, öteki için en ağır cezayı istilzam etmesine şaşılamazdı. [125/07]

Bu müsellah adamlar, taharri için elbette şimdi içeri gireceklerdi. Madam Savaro, tehlike teşkil etmesi muhtemel evrakı ortadan kaldırmak için kasalarına, dolaplarına, sandıklarına koştu. Otelin muhafızı ihtiyar Marko'yu yanına çağırttı. Tehlikeyi haber alan Karadağlı dişsiz çomar, pürsilah bir hazırlıkla yukarı çıktı. Revolver, kama, yatağan, martini nesi varsa takınmıştı. Onun yüreği, Türklere karşı sönmez bir kin ateşiyle, senelerden beri yanardı. Gafil Türkler, bilahare kendilerini sokacak yılanları koyunlarında beslerler. Bir gazinodan, otelden, lokantadan, eğlence mahalinden içeri girdikleri zaman paralarını, bize diş bileyen hangi düşman kasalarına attıklarını, zaten kendilerine yetişmeyen servetleriyle hangi hain vücutları beslediklerini düşünmezler... [125/08]

Madam Savaro, Karadağlı'dan sordu: [125/09]

–Marko, sen ne düşünüyorsun? Ne için kapımızın önüne silahlılar gelmiştir? Neden Marika'ya revolver çekmişler? [125/10]

Koca çomarın, paslı iki çelik parçasına dönmüş sönük gözleri, kısa bir tefekkür

durgunluğuyla madama dikildi. Kindar Karadağlı, porsuk ağzıyla alt dudağını ısırarak, süzgün süzgün başını sağa sola salladıktan sonra cevap verdi: [125/11]

–Ne olduğunu bilmiyorum. Lakin madam, ben bu Türklerden her fenalığı umarım. Bize adi bir iftira atarak içeri girecekler, burada çapulculuk yapacaklar. Ben otelde eli silah tutan erkeklere, hatta kadınlara hep tabanca, bıçak, ne bulursam dağıtacağım. Son kerteye kadar canımızı, malımızı müdafaa edeceğim, teslim olmayacağım. [125/12]

Madam: [125/13]

–Ne söylüyorsun Marko? Birkaç otel uşağı, paslı tabanca ile bir hükümete karşı durulur mu hiç?[125/14]

Marko: [125/15]

–Hey madam hey! Türkiye'nin en küçük vilayetlerinden daha küçük bir Karadağ hükümeti, yıllarca bu zalimlere karşı durdu. Memleketimizin yalçın kaya, sarp hudutları Türk kanıyla kıpkızıldır. İş çoklukta değil yürektedir. Bir kavmin fıtri cesaretinde, asaletindedir. [126/01]

Bu ara, sokak kapısının zili kuvvetli uzun bir zırıltı ile öttü. Meşveret halindeki otel halkının telaşı şimdi büsbütün arttı. [126/02]

Madam Savaro, mühim evrakını, mücevheratını, paralarını büyücek bir meşin valize doldurup çatı arasında, kapağı bellisiz gizli bir dolaba tıktıktan sonra: [126/03]

–Marko, böyle bir vakada silahla iş görmeye iznim yoktur. Çalınan sokak kapısına in, anla; ne var, bilelim... Ona göre tedbir alırız. [126/04]

Yine o esnada, otelin üst katından inceli kalınlı çığlıklar koptu. Şimdi hep yukarıya kulak verdiler.[126/05]

Madam Savaro, kollarını iki yanına salıvererek: [126/06]

–Ah, ah, nedir bu uğradığımız hal? Çığlıklar, Semih Âtıf Bey'in odasından geliyor. Yangın mı yaptılar? Ne oldu? Şimdi hangi tarafa koşalım? Aşağıki tabancalılara mı? Yukarıki sarhoşlara mı? Acaba otelin haricinde, dâhilinde kopan bu iki patırtı arasında bir münasebet var mıdır? [126/07]

Marika: [126/08]

–Ben sanıyorum ki madam, yukarıdakiler iyice sarhoş oldular. En güzel kızı sen

alacaksın, ben alacağım diye, aralarında kavga çıktı. 126/09

Sokak kapısı sara tutmuş gibi bir teviye çınlıyordu. Patron, yukarıdan ziyade, aşağıya ehemmiyet vererek üst kata bir iki hizmetçi gönderdi. Kendi Marko'nun arkasında kapıya indi. 126/10

Karadağlı, demir kanadı araladı; silahlı silahsız bir alay adamla karşı karşıya geldi. 126/11

En önde duranlardan birisi: 126/12

–Biz belediye doktoruyuz. İfayı vazifeye geldik. İçeride vefat vuku buldu mu? 126/13

Karadağlı bir şey söylemedi. Şaşkın şaşkın muhatabının yüzüne bakakaldı. 126/14

Doktor tekrar etti: 126/15

–Niçin cevap vermiyorsun? 126/16

Marko mütezayid bir taaccüple: 126/17

–Dediğini anlamadım ki cevap vereyim... 126/18

–Otelinizde ölen var mı? 126/19

–Çok şükür hep sağız. Deminden bir hizmetçi kadın, sokağa çıkıyordu. Kapının önünde birisi onun alnına bir revolver dayadı. Kadın, hemen içeri kaçtı. Korkudan bayıldı; ayılttık, ölmedi.126/20

–Oteldeki hastalar ne oldu? 126/21

–Otelde hasta yoktur efendim. 127/01

–Saklamayınız. Sonra büyük ceza görürsünüz. 127/02

–Saklamıyoruz. Otelimizde çok şükür başı ağrıyan bile yoktur... 127/03

–İnkâr para etmez kuzum, içeride koleralı hastalar var... 127/04

–Bizim otelde kolera var? Aman yarabbi... 127/05

–Kurnazlık istemez. Hiçbir şeyden haberin yokmuş gibi söylüyorsun... 127/06

–Ne var ki? Neden haberim olacak, efendi? 127/07

–Buraya kusa kusa gelmiş hastaları nereye sakladınız? 127/08

–Kusan kimse gelmedi. Otelimiz karantinahane değildir ki, böyle hastaları kabul edelim.

Buraya ancak sağlam, temiz, terbiyeli kimseleri alırız... [127/09]

Tok sesli diğer bir memur ilerleyerek: [127/10]

–Bizi yorma Karadağlı. Mesele ağırdır. Burada beyhude geçirilecek beş dakika, memleket için büyük bir felaket teşkil edebilir. [127/11]

–Ne istiyorsunuz efendim? İçeride kusan ölen yok iken vardır mı diyeyim? [127/12]

–Senin vardır yoktur demenin ehemmiyeti yok. Vaka, bizce müspettir. Beyoğlu caddesinden geçen halkın gözleri önünde cereyan etmiştir. Otomobilin penceresinden sokaklara gasyan ederek, hatta arabanın içini diğer suretle de pisleyerek buraya müşteriler geldi. Otelinize aldınız. Şoför tecrit, araba tebhir edildi. [127/13]

–Bilmiyorum... Bilmiyorum... [127/14]

–Bilmiyorsun ama şoför henüz ölmedi. Vakayı bülbül gibi anlatıyor... [127/15]

–Bu nasıl şey? Bilmiyorum, efendi! [127/16]

–Sen bil, bilme... Otel kordon altına alındı. Vaka etrafıyla anlaşılıncaya kadar içeriden dışarıya, dışarıdan içeriye kimse salıverilmeyecek. [127/17]

Bu esnada içeriden bir hizmetçi kadın, Marko'ya yaklaşarak Rumca bir şeyler söylemeye başladı.[127/18]

Dışarıdan memur: [127/19]

–Baksana kadın... Rumca söyleme, Türkçe söyle... nedir, biz de anlayalım. Böyle vahim bir vakada, gizli laf olmaz…[127/20]

Hizmetçi kadın: [127/21]

–Turkça söylezeyim, ama nasil söylezeyim bilmiyorum güzel... [127/22]

Memur: [127/23]

–Bildiğin kadar söyle, biz anlarız! [127/24]

Hizmetçi kadın: [127/25]

–Bizim otel müsteri geldi. Üç kadın iki çozuk beraber... Ne vakit bunlar yukarda çıktı, of aman, otel içerde fena bir koku yaptı. Sonra banyo almıslar, temiz olmuslar... Affedersiniz... Bu Marko Efendi bu isten haber yok... [128/01]

Memur: [128/02]

–Hah işte, maslahat kendini gösterdi. O zamandan beri otelden dışarı kimse çıktı mı? [128/03]

Hizmetçi kadın: [128/04]

–Çıktı. [128/05]

Memur: [128/06]

–Kim? [128/07]

Hizmetçi kadın: [128/08]

–Haniya gelmisler beraber üç kadın. Bunlardan bir tane gitmis... [128/09]

Memur: [128/10]

–Nasıl gitti? Dışarıda kordon yok muydu? [128/11]

Hizmetçi Kadın: [128/12]

–Bilmiyorum kordon mordon; ama gördüm ki gitmis... [128/13]

Memur: [128/14]

–Şehrin içine bir bulaşık karıştı... Nasıl oluyor da dışarıda kordon var iken buradan bir kadın çıkıp gidebiliyor? Geliniz de bu ağır mesuliyetin önüne durunuz bakalım! [128/15]

Hep bu sözleri medhalde, büyük bir sıkıntı işmizazlarıyla dinleyen Madam Savaro, yavaşça ve Türkçe: [128/16]

–Oh kordon koymuşlar... Kordon... Lapçin bağı kordon. Görmedim ama görmüşüm gibi söylerim ki karı para verdi gitti. [128/17]

Dışarıdan memur: [128/18]

–Bu kadının kim olduğunu, buradan nasıl çıktığını, nereye gittiğini bilmiyor musunuz? [128/19]

Marko: [128/20]

–Bilmiyoruz. [128/21]

Hizmetçi kadın, haç çıkararak: [128/22]

–Matofeo, bilmiyorum... [128/23]

Memur: [128/24]

–Bu kusarak gelen, oteli kokutan acayip müşterileri muayene etmek için şimdi içeriye iki doktor girecek... Sizin, "bilmiyoruz" dediğiniz şeyleri ufak bir tahkikle derhal anlayacağız. Haydi, doktorları hastaların bulunduğu odaya çıkarınız. [128/25]

Madam Savaro'nun ayakları biraz suya erdi. Otele şüpheli müşteriler kabul edilmiş olduğu anlaşılıyor gibiydi; fakat bu dikkatsizlik nasıl olmuş? Sokakta kanun namına söz söyleyen[128/26] memurların önünde, patrondan en son hizmetçisine kadar otelciler hep birbirine girdiler, İçeride koleralılar varmış, otele kordon vaz edilmiş... İçeri, dışarı kimse girip çıkmayacakmış. Bu karantina kaç gün sürecek? Tahkikatta hakikaten içeride musablar bulunduğu tebeyyün ederse... bu ne felaket! [129/01]

25[129/02]

İki doktor otele girdi; şüpheli hastaların bulundukları odaya çıktılar. Kapı açıktı, lakin içeride kimse yoktu. Orada birkaç saat oturan insanların, filhakika pek temiz kimseler olmadıkları, bırakmış oldukları hafif fakat kerihçe kokudan anlaşılıyordu. Bunu herkesin burnu his ve tasdik etti. [129/03]

Odada kimse bulunmaması, doktorlardan ziyade otelcileri merak ve taaccübe düşürdü. Gitmişlerdi! Bu meçhulü, şimdi herkes birbirinden, beyhude soruyordu. Diğer odaları, helaları, binanın bütün köşe bucağını aramaya başladılar. Taharrileri hep boşa çıkıyordu. [129/04]

Birinci doktor: [129/05]

–Otelinizi, şüpheli vaziyetten kurtarmak için hastaları nereye kaçırdınız? [129/06]

Madam Savaro bu itham ve sual karşısında sinirlenerek artık kendini tutamadı. İlerledi. Elindeki "fas a-men" denilen saplı gözlükle tabipleri derince bir nazardan geçirerek: [129/07]

–Affedersiniz efendim. Burası namuslu ve temiz bir oteldir. Ne için içeriye koleralı insanları alıp da sonra sizden saklayayım. Bunu ne akıl kabul eder, ne mantık... Evet, ben de şimdi anlıyorum ki dikkatsizlikle otelimizde bazı şeyler olmuş. Vakadan haberdar değiliz. Şimdi yapılacak tahkikatla ne olduğunu, ben de sizinle beraber öğreneceğim. Sözlerimizden emin olunuz. [129/08]

Doktor: [129/09]

–Madam, siz de affedersiniz. Bu sözlerinizin doğruluğuna inanmakta mazurum. Otel hizmetçilerinin haberleri olmadan dört beş can buradan sırra kadem basamaz... Dışarıda kordon var... [129/10]

Madam: [129/11]

–Kordonunuza bu kadar güveniyor musunuz? Deminden bir kadının kaçtığını söylüyorlardı...[129/12]

Doktor: [129/13]

–Başka lakırdı bilmem. Bu hastaları bulup bizim muayenemize arz edeceksiniz. Ben, size kanun namına söylüyorum. [129/14]

Madam Savaro, Rumca Marko'ya, hizmetçilerine çıkışmaya başladı. O esnada Semih Âtıf Bey'in eğlence odasında cesim bir org gibi kopan inceli kalınlı vaveylanın akisleri duyuldu. [129/15]

Şimdi hep kulakların dikkati, bu gürültünün geldiği tarafa çevrildi. [129/16]

Birinci doktor: [129/17]

–Bu haykırışma nedir? Sizden mi, komşudan mı geliyor? Yakınlarda cenaze mi var? [130/01]

Madam Savaro, kendi anadilinden anlaşılmaz bir küfür salıverdi, Semih Âtıf Bey'e, "Her zaman nezaketle hareket eden bu terbiyeli adama da bugün ne oldu? Birbirini vely eden bu aksi tesadüfler de nedir?" otelci kadın başını yumruklayarak cevap verdi: [130/02]

–Bugün otelimde olan bu hallere benim de sizin kadar aklım ermiyor. Zannederim ki Şeytanın cilvesine uğruyorum... [130/03]

O ara, ne olduğunu anlamak için biraz evvel yukarıya çıkmış olan hizmetçiler, merdivenden iniyorlar. Madam Savaro hemen sordu: [130/04]

–Ne var? [130/05]

Hizmetçiler: [130/06]

–Biz biliriz ki ne var? [130/07]

–Bakmadınız mı? Görmediniz mi? [130/08]

–Nasıl göreceğiz? Oda kapısı içeriden kilitlidir. Yumruğumuzla vurduk, vurduk açmıyorlar. İçeride öyle bir patırtı var ki aman Allahım, sanırsın ki birbirini boğuyorlar...

130/09

Doktorlar: 130/10

–Haydi, önümüze düşünüz, bizi oraya götürünüz. Biz kapıyı açtırtırız... Bunlar kimdir? 130/11

Madam: 130/12

–Müşteri... 130/13

Doktor: 130/14

–Burası tımarhane mi, otel mi? 130/15

Madam, bu istifhama cevap vermedi. Hep birden üst kata çıktılar. Odanın önünde durdular. İçerideki şamata, kaynaşma, ne kavgaya benziyordu ne eğlenceye. Izdıraptan kopan şekvai bağırışmaları, ağlaşmaların, hüngürtülerin arasında kahkahalar da duyuluyor; erkek, kadın, çocuk muhtelif ağızlardan şu sözler işitiliyordu: 130/16

–Amanın bunlar yamyam yavrusu mudur, nedir? Tahtakurusu gibi yapıştılar, ısırıyorlar. Ne de sivri dişleri var... 130/17

–Soysuz karı çekil! Billah kaba etlerim dişlerinin arasında kaldı... 130/18

–Benim karımın vücudu tahta gibi; sen yumuşacık pamuk çuvalına benziyorsun. Öyle mi kaltak?130/19

–Dadı, ver o çiviyi bana; babamın karnına sokacağım. 130/20

–Hiçbir otelde, hiçbir sahne üzerinde böyle yamyamca rezalet olmamıştır... Nesip Bey, al şu karıyı Vehbiye'nin üzerinden... 130/21

–Nasıl alayım birader. Ellerimi ısırıyor... Baksana bileklerimin haline... Kuduzluğu varsa bana da geçecek... 130/22

–İzzet, ne duruyorsun? Al şu yumurcakları şu tarafa... Mürvet'i delik deşik ettiler... 131/01

–Beyefendi, affedersiniz, gücenmeyiniz. Bu çocukları av köpekleri gibi fermaya alıştırmışlar. Öyle kapıyorlar ki... 131/02

Bu lakırdıların arasında, çığırtma gibi ince bir çocuk sesi: 131/03

–Babamın yemişlerini yiyorsunuz; orospular, ben de sizi yiyeceğim... 131/04

Bu sözlerden çıkarılacak manalara nazaran, içerideki arbedenin nevini tayin etmek müşkildi.[131/05]

Doktor, topu çevirdi. Kapı hakikaten içeriden kapalıydı, açılmadı; yumruğuyla vurdu, aldıran olmadı. Darbelerinin kuvvet ve adedini arttırdı; içerideki havra durmadı. Yalnız bir erkek sesi:[131/06]

–Kapı vuruluyor... dedi. [131/07]

Bir diğeri dışarıya: [131/08]

–Kimdir o? diye seslendi. [131/09]

Doktor: [131/10]

–Açınız... [131/11]

İçeriden: [131/12]

–Açamayız... Ailece bir davamız var. O fasıl olsun sonra... [131/13]

Doktor: [131/14]

–Kanun namına söylüyorum: Açınız... [131/15]

Sert bir telaffuzla odanın cidarlarında çınlayan "kanun" sözü, içeride seri bir tesir yaptı. Birdenbire gürültü yarıya indi. Karısının bu pek vahşiyane tecavüzüyle neşesi cıvıyan Semih Âtıf Bey'in beyninde, bu "kanun" kelimesi bir fırıldak gibi döndü. Onun kanunla ne alışverişi vardı? Kendisi de vaktiyle kanun yapan, müstesna, gayri mesul, fevkal halk, fevkal hukuk sınıfa dâhil değil miydi? Kanun onunla oynayamayacaklar için yapılmaz mıydı? Bu kelimenin, bir gün gelip de kendi kapısını çalabileceğini hiç aklına getirmemişti. İşret kafasına çarptı. Ne demek? O, kanunun müdahalesini mucip ne harekette bulunmuştu? Kendi rızalarıyla gelmiş genç, güzel kızlar ile bir sofra başında eğleniyorlardı... Aralarında cani, sarik yoktu... Böyle hususi bir eğlenceye karışmaya kanunun ne hakkı vardı? Yine tepe aşağı müthiş bir irticaya doğru mu gidiliyordu? Zaten karısına pek fena sıkılmış olan Semih Âtıf Bey, içkili sinirlerinin bütün galeyanıyla bağırdı: [131/16]

–Kimdir o otel koridorlarından kanun namına maval okuyan zevzek? [131/17]

Doktor: [131/18]

–Evvela açınız. Sonra görüşürüz... [131/19]

Semih Âtıf: [131/20]

–Açmayacağım... [131/21]

Doktor: [132/01]

–Açacaksınız. [132/02]

–Açmayacağım... [132/03]

–Kapınız demirden olsa kırıp girmeye mecburum. [132/04]

–Bir cinayet mi var? [132/05]

–Cinayetten daha fena... Cinayetlerde ancak birkaç kişi ölebilir. Siz bir şehir halkının hayatına kastediyorsunuz... [132/06]

–Acayip sayıklamalar! Sarhoş musun gözüm? Biz de içtik, ama senin kadar kendimizi, lafımızı kaybetmedik... [132/07]

–İçeride kaç kişisiniz? [132/08]

–Nüfus memuru musun? [132/09]

–Sonradan gelen üç kadınla iki çocuk içeride mi? [132/10]

–Kadının biri galiba savuştu. Kadınlık namına büyük bir şeyn olan diğer iki mahlûkla iki çocuk burada... [132/11]

–Ağlayıp gülmeniz karmakarışık. Eğleniyor musunuz, matem mi ediyorsunuz? [132/12]

–Ne halt ettiğimizi biz de bilmiyoruz... [132/13]

–Aranızda vefiyat vuku buldu mu? [132/14]

–Şimdilik yok... fakat birkaç saat içinde, daha bu Allah'ın belalarıyla burada kapalı kalırsak, olacağa benziyor... [132/15]

–Birkaç saat değil, vakanın tahakkukuna göre, kim bilir daha kaç gün, kaç hafta bu odada mahpus kalacaksınız. Kanınız, kazuratınız tahlil edilecek. [132/16]

–Kazuratı tahlil ile insan tevkif etmek usulü yeni mi çıktı? Bakteriyolojihane müdürü müsünüz, ceza kâtibi mi? Başımızdan şu iki kadınla iki çocuğu def ediniz. Diğer hanımlarla burada altı ay mahpus yatmaya razıyız. [132/17]

Her iki taraf birbirine maksatlarını anlatıncaya kadar, henüz yüz yüze gelmeden, hayli komik muhavereler geçtikten sonra nihayet kapı açıldı. 132/18

Doktorlar, derhal raporlarını tanzim etmek üzere içerideki koleralıları muayeneye geldiklerini söyledikleri zaman, hanımefendinin vahşi tecavüzüyle neşeleri kırılmış olan oda halkı, tekrar kahkahalara başladılar... 132/19

Semih Âtıf Bey: 132/20

–Doktor beyler, sofra başındaki şu kadın erkek çehrelerine bakınız. Bizim hangimizde koleralı suratı var? 132/21

Doktor: 132/22

–Çocukların kolerik olduklarını söylüyorlar. Sokaklara kusa kusa gelmişler. Otomobilin içini de diğer suretle berbat etmişler. 133/01

Semih Âtıf: 133/02

–O çocukların bu hali, ayda birkaç defa tekerrür eder. Onlardaki her mide bozulmasını koleraya isnat lazım geleydi, bu açgözlülerin müebbet bir karantinaya mahkûmiyetleri icap ederdi. Çok yemelerine rağmen, bakınız boyunları armut sapına benziyor. Betleri benizleri irin gibi sapsarı... Çoğu abur cubur olan fazla gıda mideyi, emayı gıdasızlıktan ziyade bozuyor. Bu memlekette çocuk peydahlaması mühim bir marifet değil... Büyütmesi, yetiştirmesi hüner... Çünkü terbiyeye, çocuklardan değil; analarından dadılarından, niçin doğrusunu söylemeyeyim babalarından başlamak lazım geliyor... Zengin çocuklarına arız münasebetsizlikler, fakir çocuklarına mahsus fenalıklardan aşağı kalmıyor. 133/03

Hanımefendi, doktorların önünde dişleriyle intikam almak faaliyetini tatil etti; fakat dilini tutamayarak, kocasının sözlerine karşı köpürdü. Çocukları bozan fenalıkların, evde barkta gözleri olmayıp da hayatı sırf nefsani bir eğlence şeklinde geçirmeye uğraşan, kayıtsız, ahlaksız babalardan geldiğini, pek taşkın tabirlerle ispata uğraştı. Oradaki kadınların içtimai süfliyetlerini, hanım ağzına yaraşmayan tezlillerle, tasvire kalkıştı ve bilhassa içlerinde en genç gördüğü masum Mürvet'e pek kaba kelimelerle şöyle hücum etti: 133/04

–Utanmaz, arlanmaz kahpe! Hangi fuhuş süprüntülüğünde yetiştin? Seni hangi namussuz ana baba peydahladı? Çocukluk çağından henüz çıkmış çıkmamış gibisin... Fahişeliğe bu kadar erken başlamış olmana rağmen o kepaze yüzünden daha melekane masumiyet

gitmemiş, fakat gözlerin işretle mahmur. Bu ahlaksız heriflerle diz dize, dudak dudağa rakı içmekten sıkılmıyor musun? Biz sen yaşta iken işret eden babamıza, amcamıza kapı aralığından bile bakmaya utanırdık... Bu haram yiyici herifler, sizi kaç kuruş gündelik, gecelikle tutuyorlar? Böyle ırzınızın ücretiyle taayyüş edeceğinize, keşke geberseniz; bu sefil meslekten hem kendiniz kurtulmuş hem de ahlakı umumiyeyi mundar vücudunuzla tesemmümden kurtarmış olurdunuz. [133/05]

Mürvet Aksaray, gözlerinden iri yaş taneleri yuvarlanarak boynunu büktü. Sesinin en hazin ahengiyle: [133/06]

–Teşekkürler ederim hanımefendi hazretleri. Bana ana nasihati veriyorsunuz. Yalnız şehit babamı, evde yarı aç oturan masum annemi itham etmeyiniz. Ben buraya gelmek felaketine kendi düşüncesizliğimle uğradım. Birkaç saat evvel erkekle, işretle hiç temas etmemiş; terbiyeli, afif bir kız idim... Şimdi bir levs oldum; kendi kokumdan kendim iğreniyorum. Verdiğiniz hayırhahane nasihati tutacağım... çok sürmez duyarsınız... [133/07]

Vehbiye, Semih Âtıf Bey'e döndü; kandilli bir kahkaha salıvererek: [133/08]

–Yamyam karınızın garip felsefesini duyuyor musunuz? Gayri insani; fakat kendi vicdanına mutabık... Kocasının gözüne güzel görünecek bütün genç kadınlar, kendilerini zehirlemeli imişler... Gayri iradi sarhoş olan Mürvet de bu nasihatin ulviyetini tasdiken hükmüne riayet edeceğini söylüyor. Biri kıskançlık yuvası, öteki işret sersemi... Ahlakı umumiye, ahlakı umumiye... Bilir misiniz, hoşumuza gitmeyen şeylerin arkasından nefretle bağırmak için, bu terkipten ne büyük salahiyetler alırız... Bu "ahlakı umumiye" bayrağını açınız; onun gölgesine sığınarak her istediğinizi bağırınız; mafüvvsünüz. Çünkü bu mukaddes terkibe karşı kimse tenkit dilini uzatamaz. Bütün zihinler, muhakemeler felce uğrar. Onu, mantığın aydınlığı içinde tahlile kalkanlar, çarpılırlar. Ahlakı umumiye, efkârı umumiye... Eğer bu kof terkiplerin kitaplara, makalelere sername olmaktan başka vücutları kabili tespit olaydı, şimdi dünyayı büsbütün başka bir şekilde görürdük. [134/01]

Doktorlar oraya, iki tarafın bu tuhaf hücum ve müdafaalarını dinlemek için gelmemişlerdi. O odaya toplananların arasında, hakiki koleradan daha mühlik bir ahlak kolerasının tahribatı karşısında bulunduklarını gördüler. [134/02]

Tabiplerin ikisi de dâhil olmak üzere, otel halkı, şüphe edilen musabiyyetin esassızlığı fennen tahakkuk edinceye kadar, kordon altında ve aynı bina dâhilinde kırk sekiz saat

mahpus kaldılar.[134/03]

Semih Âtıf Bey, genç kızlar ile içip güleyim, eğleneyim derken, ailesinin irili ufaklı yılanlarıyla çuvala girmiş gibi oldu. Aman yarabbi, sinirli karısının zehirli dili durmayıp işliyordu. Hepsinin tıkıldıkları aynı dam altından başka bir yere savuşmak imkânı yoktu. Hanımefendi, kocasını düşürdüğü bu acıklı tuhaf vaziyetten, tesadüfün tehyie ettiği bu tuzaktan, birikmiş bütün hınçlarını çıkarmak fırsatına erdi. Talihin bu lütfunu sui istimalde pek ileriye vardı. Bu kırk sekiz saatlik mahpusiyet, yalnız bedbaht Mürvet için pek meşum oldu... [134/04]

* * *[134/05]

İki gün sonra, İstanbul gazeteleri pek genç, güzel bir kızın intiharını yazdılar. Zavallı çocuk kendini zehirleyerek ölmüştü. Hemen her intiharın arkasından kopan meraklı kîlü kalleri, türlü türlü tefsirleri, şüpheleri kısa kesmek için müntehire bu ukba seferi, hakkında kabili izah olan noktaları bir kâğıda tevdi ederek ölümün ilerisi meçhul karanlık kapısından içeri atılmıştı. [134/06]

Hayata gözlerini kapayan pek masum bir varlığın, o veda anında düşündükleri: [134/07]

Bilmiyorum, söze kime hitaben başlayayım? Allah'a mı, kullarına mı? Bu aralık intihar vakaları o kadar çok ki artık halk bunu büyük bir densizlik şeklinde görmeye alıştı. Kendini öldürenlere merhametten ziyade hiddet ve taaccüp ediyorlar. [134/08]

Hayır, efendim, yanlış düşünüyorsunuz. Herkes kendi nefsini, ona hariçten en şiddetle muhabbet gösterebileceklerden pek fazla sever. Ne kadar yakını olursa olsun, herkes kendine başkalarından ziyade acır. Beşeri bir mahkeme, yanılmış olmamak için, bir idam *kararı verinceye kadar ne türlü ince eleyip sık dokuyor. Sanıyor musunuz ki intiharı bir zevk bilerek ölüyorum? Kendi hakkımda bu müthiş hükmü verip onun icrasına gidinceye kadar geçirdiğim elim dakikaların işkencesini, ondan gafil olanlara ihsas* muhaldir. [135/01]

İnsan evvela çıldırır, sonra intihar edermiş. Belki böyleleri de vardır, lakin ben, aklımı oynatarak ölümü kucaklamadığımı, şu satırlardaki muhakemelerimle size ispat edeceğim... Gönlüm, hayatın vaadettiği neşelerin, saadetlerin, ümitleriyle dolu idi. Avcı tanesinden kaçan bir kuş gibi ben, ölümün siyahlığından korkardım. Ben ağlayarak, titreyerek canıma kıydım, çünkü yaşamama imkân kalmamıştı; çünkü ben, masumiyetime kimsenin inanamayacağı surette kirlenmiştim; çünkü ben, hayatımı kazanmak ümidiyle

gittiğim menhus bir idarehanede onu kaybettim.[135/02]

Birçok zamane kızlarının belki tevekkül ile karşılayacakları bir felaket, velilerimin serzenişleriyle, beni nakabili tahammül bir azaba düşürdü; çünkü masumiyetime inanmıyorlardı. Nasıl inansınlar? Elli beş saatlik bir gaybubetten sonra evime ayakta duramayacak bir yorgunlukla avdet ettim. Benzim solmuş, gözlerim kül içinde kalmış iki ateş parıltısıyla kıpkızıl yanıyor; üstüm başım meyhane süngeri gibi kokuyordu. [135/03]

Büyükannem, küçükannem nereye gittiğimi bilmedikleri için, iki gün iki gece ahü enin içinde pek elim saatler geçirmişler. Çünkü maişet aramaya çıktığımı, belki azmime mani olurlar korkusuyla, onlardan saklamıştım. [135/04]

Annemin şüphe ile üzerime açılan gözlerinin serzenişi önünde titredim. Kabahatimi affettirmek için kollarının arasına atıldım. İlk temasta üzerimin berbat kokusunu aldı, beni göğsünün üzerinden itti. Hüngüre hüngüre yere kapandı. Büyükvalidem, aklının melekatını hiç kaybetmemiş pek zeki bir kadındır. Felaketi anladı; nüzul isabet etmiş gibi raşeler içinde minderin üzerine yıkıldı. Kardeşlerim, üstümün mundar taaffünüyle; meyus, mahcup, soluk benzim, kırmızı gözlerimle evimize felaket getirdiğimi hissettiler. Bana sürtünmemek için benden uzak kaçıyorlar; pek anlayamadıkları bu vahim muammayı halle uğraşır masum yaşlı gözleriyle birbirine bakışıyorlardı... [135/05]

Büyüklerin, küçüklerin ağızları bana hiçbir şey söylemedi. Beni yalnız gözlerinin yaşlarıyla tekdir, telin ettiler. Ben onların nazarlarında, virane mahzenlerinde, bir lokma ekmeğe ırzını satan sefil kızlar menzilesine inmiş olduğumu yüzlerinden okuyordum. [135/06]

Kendim masum olduğum kadar onları da mazur görüyorum. Böyle ağır bir levs şüphesine karşı kendimi müdafaa edecek miyim? Hayır... İşte buna ölümü tercih ediyorum. En acınacak mahkûmlar, masumiyetlerine itimat ihtimali kalmamış olan zavallılardır. [136/01]

Şimdi ne ile kendimi öldüreceğim? Evimizde ipten, bıçaktan başka, beni mürtekibi olmadığım bu ardan kurtaracak bir şey göremiyorum. Zehir para ile alınır. O da bende yok... [136/02]

Bir kitapta okumuştum: evlerin taşlıklarında gezen bir böcek vardır. Başkalarına öğretmiş olmamak için nevini, şeklini söylemeyeceğim... İşte bu haşereden birkaçını tutup bir havanda döverek tozunu yerseniz, ölüm muhakkak... Artık hiçbir panzehir kurtaramaz... [136/03]

Mevti davet için kullanacağım vasıtaların dehşetleri karşısında üşüyorum; içim titriyor. Salben ölümün manzarası muhiştir. Denizde boğulmak... Bilahare cesedin su sathına çıkmasıyla yarı mütefessih, yarı üryan bir kadın vücudunun gözler önüne sereceği o feci levhanın açık saçıklığından pek derin bir utanma ile sarsılıyorum. İffeti uğruna ölen bir kız, intiharın bu şeklini intihap etmemelidir. Kadınlar için daima örtülü kalacak ölümleri muvafık buluyorum. [136/04]

Müntehirlere acıyınız; Azrail'e kendi kendilerini takdim eden bu zavallıların mutlak cinnetlerine kail iseniz, mecnunlar insanların en acınacak kısmı değil midir? Bir intihar vakası önünde, bir sahne faciası karşısında olduğu gibi, afaki bir hisle bir temaşager vazı almayınız. Kendisini ne kadar tanımasanız da bir müntehirin arkasından huşuyla düşününüz. Bu teessürünüz, sizin hayat hakkındaki muhakemenizin ufkunu genişletir. Sizi biraz hayatla ölüm arasındaki sınırın sırrına doğru götürür. [136/05]

Hayatımı kazanmak için attığım ilk adımda çarpıldım. Ümit ile, teselli ile, muhabbetle, gıda ile yaşanır. Bunları bulamadıkları için gidenlere hayattan hakları olan saadet hisselerini veremediğiniz halde neden itiraz ediyorsunuz? [136/06]

Ölümün siyah kucağına atılan bir meyusun bu ıztırarındaki mübrem ihtiyaçları, sebepleri tetkik ettikten sonra aynı müellem hale namzet diğer bedbahtları kurtarmak için çare düşünenler var mı?[136/07]

Her gün önlerine birkaç kap sıcak yemek konacağından emin olanlara, dâhili havadisler sırasında okunan intihar vakaları, iştihalarını kaçıracak derecede teessür vermez... [136/08]

Artık iş o mertebeye geldi ki, yiyeceği olanın karnını doyurması; olmayanın tedrici gıdasızlığın uzun azabı veya intiharın kısa vecalarıyla ölmesi, herkese pek tabii görünüyor. İntiharların çokluğuna niçin şaşıyorsunuz? Bir kısım insanların bu iki nev ölümden, labüd, birine mahkûm olduğunu görmüyor musunuz? Herkes nefsi nefsine... [136/09]

Pek acılaşan bu hayatın meşakkatleri içinde, bin zahmetle kazanılan ekmeğinin lezzetini kimse, komşuda veya daha uzakta vuku bulan bir intiharın teessürüyle zehirlemek istemiyor. [136/10]

Her ay taayyüşlerine kâfi para kazananlar, hiç kazanamayanların yürekleri sızlatacak ızdıraplarına göz yumarak; etrafı kasıp kavurup daha ziyade çırpmaya bakıyorlar. [137/01]

Ya Rabb'im, insanın insanlığa insaniyeti bu mudur? Açların yüzlerine, "Seciyesizler, hamiyetsizler, cüretsizler... Açlık sizin bu meskenetinizin cezayı sezasıdır. Toprağımızın, ticaretlerimizin, memuriyetlerimizin bereketleri yalnız bugünün müteşebbisleri, hamiyetlileri, cüretlileri için helaldir. Siz bütün ölünüz, kırılınız ki, Türkiye vasi bir miskinler tekkesi olmak fakr ve zilletinden kurtulsun..." tekdiri ile bağırdıklarını kaç defa işittim. İşte bugün, tokların açlar hakkındaki hüküm ve felsefesi bu ağır tevbihtir. Fakat insaf edilsin: Bugünün bütün asri metaları gibi hamiyet de, cüret de reklam ister. Nasipleri, bu reklamı hazırlayacak vakalardan kısmetlerini boş bırakmış olanlar ne yapsınlar? [137/02]

Hodgamların haksızlıkları saymakla bitmez... En büyük hükemanın asırlardan beri yaza yaza bitiremedikleri bir hakikati ben bu ihtizarnamemde nasıl icmal edebileceğim? [137/03]

Ailemin açlığına bir çare bulmak için iffetimi rehber edinerek kısmet aramaya çıktım. [137/04]

Yolumu ırz ve namus sarikleri kesti. Çalınması biimkân sandığım gençliğime, ismetime el uzattılar... İşte tokluğun, açlığı kısa bir müddet teskin etmek için tekliften sıkılmadığı şart. Teklif diyorum; hayır... Cebir, cebir diyorum; hayır... Canavarlık! [137/05]

Ah pek sevgili muhterem annelerim; bundan ötesini size ve hiç kimseye söylememek için ölüyorum... [137/06]

Büyük küçük anneciklerim, melek kardeşçiklerim; işte Azrail'in eli ruhumu kavrıyor. Huzuru Allah'a çıkıyorum. Bu büyük teslim ve tesellüm anında ağlayan ruhum, titreyen kalbim, sürünen kalemim yalan söyleyemezler. Şehit babamın yaralı ruhunu istişhaden yemin ediyorum ki masumum. [137/07]

Dünyada beni itham için aleyhime ittifak eden vukuatın suri bedaheti karşısında, bütün samimi müdafaalarım, size adi birer inkâr şeklinde göründü. Şimdi yalan söylenmez bir yerdeyim. Susmuş ağzıma tevkilen ruhumu söyleterek; ukbadan yalvarıyorum ki inanınız, inanınız ki yediğim zehirin acılığını, mezarımda olsun unutayım... [137/08]

Hayattan mürüvvet görmeyen Mürvet[137/09]

***[137/10]

Mürvet'in necip kalpli, namuskâr ailesi, masumiyetine inandırmak için ölen ve ahiretten yalvaran tıyneti pak kızlarının ruhunu tazib etmemek için meseleyi gazetelerin dillerine,

mahkemelerin hükümlerine düşürmekten ihtirazen sükût ettiler. [137/11]

Fakat mümkün mü? İki gazete, Mürvet'in bu vedanamesini bazı ibare farklarıyla neşrettiler. Seninki yanlış, benimki doğru iddialarına kalktılar. Halk ağzında vaka, türlü tefsirlere uğradı. Sirkeci'de Koza Hanı'nın 14 numaralı dairesi aleyhinde çok dedikodular döndü. Lakin[137/12] zamanın böyle facialar doğuran meşimesi o kadar velud ki... Hep böyle kendi idam ilanlarını elleriyle yazarak, alelade bir seyahate çıkıyorlarmış gibi intihara atılanların feci esrarlarıyla uğraşılsa diğer meşgalelere pek az vakit kalacak... [138/01]

Her gün, evvelkilerden daha feci, daha garip intiharlar işitiliyor... Eski vakalar, zaman kuyusunun derin karine teressüble unutuluyor... [138/02]

Sağlar arasında, sureti faslına imkân tasavvur olunamayan bir hürriyet, bir hak ve istibdat davasıdır sürülüp duruyor. Dünya mahkemelerinde seslerini işittiremeyen insanların, mezarlarında sustuktan sonra mı hakları ihkak olunacak? Mazlumen, suçsuz yere maktulen türlü cinayetlere kurban gidenlerden, adaleti beşeriye, binde kaçının intikamını alabiliyor zannedersiniz? Bu nispetsiz, müthiş rakam istatistikle gösterilebilse, korkunç hakikatin önünde hep titreşir idik; çünkü dünya cinayetlerinin çoğu, bir mahkeme huzuruna çıkmadan mezarlarda örtülü kalıyor. [138/03]

Zavallı Mürvet de, davaları ahirete kalanlardan işte biri... [138/04]

İKİNCİ KISIM[138/05]

1[138/06]

Erenköyü'nün eski istasyon caddesi civarından gidiyoruz. Kaldırımlar bozuk, iki yanda küçücük bakkal, aktar, kasap, nalbant, manifaturacı vesaireci dükkânları. Daha doğrusu bu namı gasp etmiş barakalar... Umrana doğru mu yürüyoruz, yoksa memleket giderek Buhara'laşıyor mu?[138/07]

Erenköyü, ismi veçhile şehir harici bir köy sayılırsa bunların daha küçük, daha sermayesiz ve harap birer örneklerini İstanbul'un Fatih'inde, Çarşamba'sında, Topkapısı'nda, Samatya'sında da görebiliriz. [138/08]

Bu küçücük alışveriş kutularının içinde ticaret bir türlü serpilip büyüyemiyor... Çorapsız ayakları, dümdüz, aşınmış takunyaların içinde kışın soğuğundan moraran, yazın sıcak ve tozundan kabuklanan bir kız çocuğu, bakkal ile bir hayli mücadeleden sonra eline üç soğan veyahut kâğıda konmuş bir tutam şeker alıp gidiyor. Ekseriyeti itibarıyla alışveriş,

bu mikyasta... [138/09]

Köşklerin yüzlerinde hiç sayfiye neşesi yok. Bazılarının camları kırık; panjurları, kafesleri, saçakları dökülüyor. Bağlar, bahçeler harap... Tamir liyakati gösterebilen bina sahipleri pek az. Mevsimine göre toz ve çamur, izalesi nakabil bu iki afet, medeniyetten çok uzak, iptidai bir köy gibi, yolları geçilmez bir hale getiriyor. [138/10]

Memleketimizin Kadıköyü, Vaniköyü, Ortaköy, Arnavutköyü, Boyacıköyü, Hasköy, Yeniköy gibi birçok semtlerine "köy" tavsifi izafe edilmiş ve hep bu mahaller, caddeler, tramvaylar vesair vesaiti nakliye ile şehir çerçevesine sokulmuş oldukları halde, sanki birer[138/11] "beddua" gibi üzerlerinde taşıdıkları o namın tesirinden kurtulamayarak köy kalmışlar; yani İstanbul, böyle semt semt birtakım köylerin tecemmuundan kurulmuş bir memleket olmak tecellisinden, asırlardan beri silkinememiş... [139/01]

Pek yağlı bir kapının hizmetkârı olmadığı kıyafetinin düşkünlüğünden anlaşılan kır, köse sakallı, ihtiyar bir uşak, dokuzar onar yaşında resim gibi güzel iki kız çocuğunun ellerinden tutmuş, caddeden yürüyorlar. Yandan çarpan gündoğrusu rüzgârının çılgın sağnakları yerin tozunu, toprağını bir hortum gibi sömürüp kaldırıyor; sarımtırak bir bulut halinde havada döndürüp dolaştırdıktan sonra tekrar yere indiriyor; rast geldiği şeye sıvıyor. Onun hoyrat eliyle kirli bir pudraya bulanmamış ev, duvar, ağaç, insan, hayvan kalmıyor. Bu sıvışık tabakanın altında her şeyin tabii rengi bozuluyor. [139/02]

İhtiyar uşağın elindeki kız çocuğunun biri, rüzgâra arkasını döndü. Ufak, yumuk beyaz elleriyle ceyyid bir sema rengine benzeyen koyu mavi gözlerini oğuşturarak: [139/03]

–Lalacığım boğuluyorum... dedi. [139/04]

Lala, çocuğun cebinden çıkardığı ufak bir mendil ile onun yüzünü silmeye uğraşarak: [139/05]

–Firuze Hanım, ben sana, rüzgâr fena esiyor, toz var; sokağa çıkma, demedim mi? [139/06]

Firuze: [139/07]

–Lalacığım, Kasbar'da bir bebek var. Gözleri tıpkı bana benziyor. Onu alacağım. [139/08]

Lala: [139/09]

–Kaç paran var? [139/10]

Firuze: [139/11]

–On beş kuruş... 139/12

Lala: 139/13

–Camekânda kutunun içinde yatan bebek değil mi? 139/14

Firuze: 139/15

–İşte o... 139/16

Lala: 139/17

–Gâvur onu on beşe vermez... 139/18

Firuze: 139/19

–Beş kuruş da Hüsnümelek'in var. 139/20

Öteki kız cebini karıştırarak: 139/21

–Halil Ağa, işte bak, benim de beş kuruşum var. 139/22

Lala: 139/23

–Bir kere bakalım, fakat o fiyatlara alamayız... 139/24

Yürüdüler. Halil Ağa, kasabın önünde durdu. Bulaşık bezi renkli gömleği içinde kasap tezgâha eğilmiş; yağlı defterine bir şeyler kaydediyordu. 140/01

Halil Ağa: 140/02

–Kasapbaşı, bize yüz dirhem et kes... dedi. 140/03

Kasap, kanlı iri gözlerinin ucuyla uşağa baktı, hiç aldırmadı. Hesabında devam ediyordu. İhtiyar hizmetkâr, beş dakika kadar bekledikten sonra aynı sözü tekrar etti. Kasap, eliyle sükût işareti verdi. Uşak birkaç dakika daha bekledi. 140/04

Nihayet kasap, defterini kapayarak hiçbir şey işitmemiş gibi sordu: 140/05

–Ne istiyorsun? 140/06

Uşak istirhama benzer ince bir tebessümle: 140/07

–Yüz dirhem et... 140/08

Sözünü tekrarlaya tekrarlaya tel dolabına yürüdü. Dolabın içinde dışarıdan ziyade sinek vardı; hem en kötü, tehlikeli cinslerinden; leşlere konan yaldızlıları... Tellerin himayesi

altında sessiz, hareketsiz etlere üşüşmüşler... Kasap, dolabın kapağını açıp sinekliği sallayınca arı kovanı gibi bir uğultu koptu, fakat iki üç defa tekrar edilen bu sallamadan sonra sineklerin hepsi yine, yerli yerine kondu. Kasap, çengellerin birinden büzülmüş, el kadar bir yağ parçası çıkardı. Parçanın üzerine yapışmış gibi duran birkaç inatçı sinek, yerinden hiç kıpırdamıyorlardı. 140/09

Uşak: 140/10

–Bu, çok bayat... hem sade yağ... 140/11

Kasap: 140/12

–Şimdi yağın okkası etten çok pahalı olduğunu bilmiyor musun? 140/13

Uşak: 140/14

–Kuyruk olsa, hakkın var. Bu, fena yağlardan toplanmış... Karşıdan kokuyor... 140/15

Kasap: 140/16

–Yüz dirhem, elli dirhem et için sana bütün bir koyun mu bozacağım? 140/17

Uşak: 140/18

–Canım, yenecek gibi bir parça ver de beş on dirhem fazla olsun... Zararı yok... 140/19

Kasap, kalmış diğer bir parça çıkararak terazinin gözüne koydu: 140/20

–Yarım okkadan yedi buçuk dirhem eksik... 140/21

Uşak, bir kâğıt lira uzatarak: 140/22

–Ne yapalım öyle olsun... Al bakalım şunu boz... 140/23

Kasap, eti kâğıda sarıp verdi. Lirayı da çekmecesine atarak: 140/24

–Bereket versin... dedi. 140/25

İhtiyar hizmetkâr şaşırarak: 141/01

–Ne o? Etin okkası iki yüze mi çıktı? 141/02

–Hayır, yüze satıyoruz... 141/03

–Liranın üstünü niye vermiyorsun? 141/04

–Borcunuz var... Hizmetçi kadın geldi; yine yarım okka et aldı, parasını vermeden gitti.

Yarın getiririm, dedi. İki hafta oldu, hâlâ getirecek... Senin verdiğin lira, borcunuz ile bugün aldığınız ete tamam geldi... [141/05]

Sadık hizmetkârın bu hesap karşısında benzi uçtu. Çünkü o bir lira ile dokuz kubbeli hamam yapacaktı... Daha pek çok alınacak şeyler vardı. Alınamazsa bu akşam aile aç kalacaktı...[141/06]

İki kız: [141/07]

–Haydi, Kasbar'a gidelim. Bebeğe bakalım... İbramıyla ihtiyarı iki yandan çekiştiriyorlardı.[141/08]

Bu yoksul ailenin sadık uşağı Halil Ağa, pek çetin anlar geçire geçire, "Ali'nin külahını Veliye, Veli'nin külahını Ali'ye" darbı meselinin sırrına ermişti. O, bu muğlak meselenin bir kısmını zihnen halletmiş olduğuna delalet eder küçük bir sırıtışla kızlara döndü: [141/09]

–Peki... haydi, şimdi Kasbar'a gidelim... dedi. [141/10]

Yürüdüler. Kasbar bu tozlu, güneşli çarşının bonmarşesidir. Dükkânının önünde durdular. Gülter (çocukların bebeğe verdikleri isimdir) güneşin kızgın kargılarına karşı gerilmiş tentenin gölgelendirdiği camekânın içinde gözleri kapalı, kolları iki yanına uzatılmış, dekolte bir kıyafette yatıyordu.[141/11]

İki kız dudaklarını ısırarak büyük bir meftuniyet ve adeta masumane bir huşuyla durdular. Camekâna valih, hayran bakıyorlardı. [141/12]

Hüsnümelek: [141/13]

–Küçükhanımcığım, bak Gülter'e, ne güzel uyuyor... [141/14]

Firuze içini çekerek: [141/15]

–Ben Gülter'i bu gece rüyamda gördüm; koynuma geldi, "Beni niçin Kasbar'dan almıyorsunuz? Camekânda yata yata içim sıkılıyor. Size gelirsem beraber oynarız" dedi... [141/16]

Hüsnümelek: [141/17]

–Ah, bize gelse... Ah, bize gelse! Ben onun tombul kırmızı yanaklarından öpeceğim... [141/18]

Firuze: [141/19]

–Kasbar darılmazsa, ben şimdi öpeceğim... [141/20]

Hüsnümelek: [141/21]

–Ben de... Olmaz mı küçükhanımcığım? [141/22]

Dükkâna girdiler. İçeride yaşlıca temiz pak bir hanım ibrişim seçiyordu. [141/23]

Lalanın yanında iki çocuk, boyunları bükük, gözler camekânda, sakit, hemen hareketsiz bir müddet durdular. İçerideki müşterisiyle meşgul Kasbar bu yeni gelenlere hiç aldırmıyordu. [142/01]

Nihayet müşteri hanım nazik bir sesle: [142/02]

–Kasbar Efendi küçükhanımlar ne istiyorlar? [142/03]

Dükkân sahibi müşterilere yan bir nazar fırlattıktan sonra: [142/04]

–Efendim onların dertleri şu camekândaki bebekledir. Hep onun için gelirler, giderler... [142/05]

Halil Ağa: [142/06]

–Haydi, bakalım biraz göstert... [142/07]

Kasbar: [142/08]

–Nesini göstereyim. Yine pazarlık uymayacağını bilirim. [142/09]

Müşteri hanım: [142/10]

–A öyle lakırdı olur mu? Göster... Bu küçük küçük güzel müşterini memnun etmemek, esnaflığına yaraşır mı senin? [142/11]

Kasbar asıkça bir suratla kutuyu camekândan çıkardı, çocukların önüne koydu. [142/12]

İki kız, bebeğe karşı hâlâ derin bir huşu halinde idiler. El uzatmaya değil, bakmaya bile kıyamıyor gibiydiler. [142/13]

Bu esnada müşteri hanım, ihtiyar laladan sordu: [142/14]

–Hanımefendiler iyidirler inşallah? [142/15]

Halil Ağa tereddütle bu nazik hanımın yüzüne bakarak: [142/16]

–Elhamdülillah, iyidirler. Fakat affedersiniz hanımefendi, “zatı âlinizi” tanıyamadım.

142/17

–Biz sizin üst taraftaki köşke yeni taşındık. Bir genç bey yok mu, şimdi sizin sokaktan gelip geçiyor. 142/18

–Ha evet, evet her gün görüyorum... Muhlis Bey diyorlar... 142/19

–İşte ben onun validesiyim... Biz, Hasan Bedreddin Paşa merhumun ailesini, yani sizin hanımefendileri eskiden beri tanırız. Büyük, asil bir ailedir. Paşanın kızı Sema Hanım'ı bu yavrucuklardan daha küçük iken bilirim. Şimdi yirmisine girmiş olacak... 142/20

–Eh işte, o kararlarda... 142/21

–Ne haldedirler? 142/22

İhtiyar uşak, derin bir göğüs geçirmesini içine sindirerek: 142/23

–Eh, haller malum... Paşadan kalan servet bir harman gibi savruldu gitti. Çocuklar küçüktüler... Hanımefendi, bu fena günlere gelinceye kadar sıkıntı görmemiş; dünyayı bilmez bir kadın... Nasıl oldu bilemiyorum, işte kapanın elinde kaldı. Kala kala şurada iki köşk kaldıydı. Büyüğünü, içine giren ecnebi askerleri yaktılar. Biz de şimdi küçüğüne sığındık, oturuyoruz. O da pek harap... Bizde bir çivi çakmaya takat yok... 142/24

–Sen bu aile nezdinde eski bir emektara benziyorsun? 143/01

–Kırk beş senelik hanımefendi, tamam kırk beş senelik. Hepsi elime doğdular... 143/02

–Bu küçükhanımlar paşa merhumun nesi oluyorlar? 143/03

Halil Ağa, Firuze'yi göstererek: 143/04

–Bu küçükhanım, paşanın odalıktan olma en küçük kızıdır. Babasının vefatında kırk günlük kaldı, sonra tifodan anası da merhum oldu. Ablası bunu pek sever... Terbiyesine, her şeyine çok dikkat eder... (Eliyle Hüsnümelek'i işaret edip sesini alçaltarak) Bu da besleme... Ana yok, baba yok... Şimdiki zamanda herkes kendi öz evladını besleyemiyor. Hanımlar bu kızı da çok severler. Hiçbir hususta Firuze hanımdan ayırmazlar... 143/05

–Hanımefendilerle görüşmesini çok arzu ediyorum. Fakat evvela onların teşriflerini bekliyorum. Adet öyledir... 143/06

–Hanımefendi, gelirler... Gelirler ama bizimkiler çok saygılıdırlar... Daha yeni taşınmış olduğunuz için besbelli yerleşmenizi bekliyorlar... Rahatsız etmekten korkuyorlar... 143/07

–Söyledim ya, biz de yabancı değiliz. Mehmet Naki Paşa ailesiyiz... Bizde elimizde, avucumuzda bir şey kalmadı. Sizde hiç olmazsa başınızı sokacak viran bir köşk kalmış. Bizim de o da yok. Oğlum muharebeye gitti, yaralandı geldi... 143/08

–Şimdi iyidirler ya... 143/09

–İyi baktılar; elhamdülillah bir şeyciği kalmadı. 143/10

–Arslan gibi maşallah... 143/11

–Rabbime bin şükür... 143/12

Naki Paşa'nın Hanım, ihtiyar uşakla böyle konuşurken, iki küçük kız, bebeğin önünde cezbeleniyorlardı. 143/13

Firuze eğildi, büyük bir sevinçle bebeği kutusundan çıkardı. Ayağa kalkınca Gülter, gözlerini açtı. Ne sevimli bakışı, yumuk yumuk yanakları, yusyuvarlak çenesi, mini minicik pembe ağzı vardır.143/14

Firuze onu, ileride göğsünü dolduracak analık muhabbetinin pişdarı bir şefkatle bağrına bastırdı. Koklaya koklaya yüzünden öptü. Hüsnümelek, saf ruhuna heyecanlar veren bu saneme sarılmak için titreyerek nöbetini bekliyordu. Nihayet deraguşun uzadığını görerek sabrı tükendi. 143/15

–Küçükhanımcığım... Çabuk ol da ben de öpeyim... demekten kendini alamadı. İki kız, Gülter'i öpmek için aralarında paylaşamıyorlardı... 143/16

Naki Paşa'nın Hanım gülerek sordu: 143/17

–Bebeği bu kadar çok mu seviyorsunuz? 143/18

Firuze: 143/19

–Evet, efendim, Gülter'i çok seviyoruz... 144/01

Hanım: 144/02

–A, hele bak, ad da koymuşlar... Onu niçin bu kadar çok seviyorsunuz? 144/03

Firuze: 144/04

–Pek güzel de efendim, onun için... 144/05

Hanım: 144/06

–Ah yavrucuklarım, siz ondan daha güzelsiniz... 144/07

Çocuklar, kucaklarından Gülter'i bırakıp bir türlü dükkândan çıkamıyorlardı. Şimdi nöbet yine pazarlığa geldi. İhtiyar emektar, kızcağızları büsbütün meyus etmemek için ümitsiz bir ağızla sordu: 144/08

–Eh Kasbar, söyle bakalım. İçi saman dolu, boncuk gözlü bu çıplak bebeğe ne istiyorsun? 144/09

Kasbar: 144/10

–Halil Ağa, ben onun fiyatını size kaç defa söyledim... 144/11

Halil Ağa: 144/12

–Söyledin ama işte canım, biz unuttuk... Bir daha söyle; hem de uyacak bir fiyat söyle. 144/13

Kasbar: 144/14

–Bir buçuk lira... On para aşağı veremem. 144/15

Halil Ağa: 144/16

–Ohooo... Bizim oralara paramız çıkışmaz... İn bakalım, çok in. 144/17

Kasbar: 144/18

–Burası Bonmarşe'dir, pazarlık yok... 144/19

Halil Ağa: 144/20

–Bizim yirmi beş kuruşumuz var. İnan ki çocukların hatırı için bunun beş kuruşunu da kendi fakir cebimden ekliyorum. 144/21

Kasbar: 144/22

–Veremem Halil Ağa... Veremem... Kabil değil... 144/23

Halil Ağa: 144/24

–Eh... ne yapalım, sağlık olsun. Haydi, küçükhanım, bırakınız bebeği gidelim... Gülter'i bugün bu kadar sevdiğiniz yetişir... Herkes ekmek parasını düşünüyor. Bir buçuk liraya bebeği kim alacak? Daima buradan gelip geçtikçe onu camekânından, dışından severek gönlünüzün arzusunu alırsınız, vesselam... 144/25

Çocuklar, Gülter'in iki gözünden son defa büyük bir teessür ve tahassürle öptükten sonra, kendi gözlerinden de hazin yaşlar aka aka bebeği sahibine teslim ettiler... Lalaları ellerinden[144/26] tuttu; yan gözle camekâna baka baka bütün ruhlarının iştiyakını Gülter'in üzerine saçarak dükkândan çıktılar. [145/01]

Sokakta henüz yirmi adım ilerlememişlerdi. Kasbar, dükkânın kapısına çıkıp arkalarından bağırdı:[145/02]

–Halil Ağa, Halil Ağa... Geliniz... Geliniz... [145/03]

Döndüler; bu davetten çocukların mahzun gönülleri garip bir ümit sevinciyle titredi. [145/04]

Lala ve çocuklar tekrar girdikleri zaman, Kasbar'ı bebeğin kutusunu bir kâğıda sarmakla meşgul buldular. Mehmet Naki Paşa'nın Hanım, ince bir memnuniyet tebessümüyle iskemlesinde oturuyordu. [145/05]

Dükkân sahibi, Gülter'in kapalı kutusunu uzatarak: [145/06]

–Buyurunuz, paşanın sağlığında ben onların çok paralarını aldım. Çocukların bebekte gönülleri kaldığını gördüm. Yavrucakları mahzun etmemek için, ben bebeği onlara, "âcizane", hediye ediyorum. [145/07]

Halil Ağa: [145/08]

–Biz hediye kabul etmeyiz... Sonra hanımefendiden tekdir işitirim... [145/09]

Kasbar: [145/10]

–Hediye kabul etmiyorsanız, kaç paranız varsa veriniz; bereket versin, diyeceğim... [145/11]

İki kızcağız, nefes almaya korkarak, ince bir titreme ile muhaverenin neticesini bekliyorlardı.[145/12]

Halil Ağa: [145/13]

–Yirmi beş dedim, yirmi beş vereceğim, dedi. [145/14]

On beş kuruş Firuze'den, beş de Hüsnümelek'ten aldı; bir beş de kendi cebinden ilave etti. Paraları verdiler, kutuyu aldılar. [145/15]

İhtiyar uşak, çocuklara: [145/16]

–Haydi, hanımefendinin eteğini öpünüz... dedi. [145/17]

Kızlar, Naki Paşa'nın Hanımını pek masum birer tavır ile etekleldiler. [145/18]

Kadın büyük bir, "Estağfirullah..." ile yerinden fırladı. Ellerinde kutu ile sokağa çıktıkları vakit emektar uşak, çocuklara hafif bir tekdir nazarıyla bakarak: [145/19]

–Gördünüz mü yaptığınız işi? Hiç Kasbar gâvuru adama bedava bebek mi verir? Bunu size orada oturan hanımefendi hediye etti. Herifin malına, hiç bebek görmemiş gibi, ağlayarak sarıldınız...[145/20]

Çocuklar, şimdi kollarının üzerinde taşıdıkları sevgili Gülter'in sevincinden, bu tekdirin acılığını hiç duymadılar. Yalnız masum kalplerinde, hanımefendinin hiçbir şey ile ödenmez bu büyük lütufkârlığına karşı derin ve unutulmaz bir minnet ateşi parladı. [145/21]

2[145/22]

İhtiyar emektar, bütün esnafı dolaştı, bin türlü çene salladı. Kendi fakir cebinden beş, on para ekledi; ekmek, biraz sebze falan tedarik etti. Çarşıdaki veresiyeleri idare... Bu her gün onun için büyük bir diplomatlıktı. [146/01]

Köşke döndüler. Açılırsa kapanmayan, kapanırsa açılmayan bağ kapısından içeri girdiler. Bağ tabiri dil alışkanlığıyla söylenen bir lafızdı. Çoktan beri filoksera vurmuş, senelerce kirizma, yeni çubuk, aşı görmemiş, yabani otlar bürümüş, bağ iken tekrar dağ olmuş toprakların üzerinden yürüdüler. [146/02]

Bu geniş arazinin ortasında, harap köşk; harabi; mermer merdivenleri, yüksek katları, kemerli pencereleri, yarı dökülmüş yeşil panjurları, çarpılmış balkonları, enli saçaklarıyla kibar düşkünü bir vakar gösteriyordu. [146/03]

Binanın önünde ıhlamur ve kestane ağaçlarıyla gölgelenmiş; uzaktan bir korucuk manzarası arz eden enine boyuna geniş bir set vardı. Bu serinliğin ortasında saçılmış bahçe kanepeleri, sandalyeleri, masaları buraya Fener gibi, Çiftehavuzlar gibi bir mesire hali vermişti. Marmara'nın mavi hareli sularına, yeşil çamlı adalara karşı olan manzara ömürdü, köşkü harap eden zaman, bütün itinasıyla bu ağaçları büyütmüş; her tarafı kavuran harp, tatlı kuş cıvıltılarına aşiyan olan bu meşcereyi alevli nefesiyle yakmaya sanki kıyamamıştı. [146/04]

Bu gölgeliğin içinde merhum paşanın zevcesi Servet Hanım gazete okuyor, kızı Sema Hanım, seri parmak hareketleriyle bir eteklik örüyordu. Hayli ilerleyen iş dizlerinden aşağı sarkarak önündeki sepeti doldurmuştu. [146/05]

Halil Ağa, elinde çarşıdan aldığı şeylerle şişmiş örgüden torbası, yanında iki çocukla geldi, hanımların önünde durdu. Kızlar, ellerindeki bebek kutusunu hiçbir bir tarafa koymaya karar veremiyorlardı. 146/06

Sema Hanım, kırk beş sene hizmetten sonra boğaz tokluğuna çalışmak mecburiyetinde kalan ihtiyarın yüzüne bakarak: 146/07

–Lalacığım... yine bugün çehren asık. Bir şey mi oldu? dedi. 146/08

Lala: 146/09

–Sorma küçükhanımcığımdan başlayarak, kasabın bed muammelesini anlattı. Ana kız dudaklarını ısırarak meyus nazarlarla birbirine bakıştılar. 146/10

Halil Ağa, o günü ailenin yiyeceğini temin edecek lirayı kasaba kaptırdıktan sonra, nasıl etmişse etmiş, yine torbayı doldurmuştu... 146/11

Ana kız, hazin bir minnetle ihtiyar emektarı süzmekte iken, birdenbire gözlerine çocukların ellerindeki kocaman kutu ilişti. 146/12

Sema Hanım, elinden işini bırakarak sordu: 146/13

–Firuze, o kutuda ne var? 146/14

Firuze, mahcubiyetle karışık bir sevinçle: 147/01

–Bebek... 147/02

–Nereden aldınız? 147/03

–Kasbar'dan... 147/04

–Kaç kuruşa? 147/05

–On beş kuruş benim vardı. Beş de Hüsnümelek'in... Beş de lalam koydu... 147/06

–Yirmi beş... 147/07

–İşte o kadara aldık... 147/08

Bebeği kutudan çıkardılar; haspa hayli boyluydu. Tombul bacakları Firuze'nin belinden aşağı adeta bir çocuk gibi sarkıyordu. 147/09

Büyükhanım, taaccübünü saklayamayarak: 147/10

–Çocuklar yalan söylüyorlar. Lala, sen de onlara mı uydun? Bu koca bebeği şimdiki

zamanda, mümkün değil, yirmi beş kuruşa vermezler... [147/11]

Halil Ağa, vakayı olduğu gibi anlattı. Ana kız utanmadan kıpkırmızı oldular. [147/12]

Sema Hanım, avucuyla yüzünü kapayarak, küçük kız kardeşine: [147/13]

–Ah Firuze, el kadınlarının yanında sen böyle münasebetsizlik etmezdin... [147/14]

Halil Ağa: [147/15]

–İşte bugün etti. Bu bebeğin adını Gülter koymuşlar. Sarıldılar, öptüler. Bir türlü kucaklarından bırakmak istemediler. Gâvur da, "Bir buçuk liradan aşağı vermem diye inat etti. Melul, meyus dükkândan çıktık. Hiç memul etmediğim halde Kasbar arkamızdan koştu. Bebeği bize bedava verecekti. Ben kabul etmedim. Ne ise yirmi beşe uzlaştık. Kör kör parmağım gözüne, bu bebeği bize Naki Paşa'nın hanım aldı. İşte şu öte yanımızdaki köşke taşınan kadın... Kibar, terbiyeli, sözü sohbeti düzgün bir hanımefendi. Paşa merhumu, sizi pek güzel tanıyor... [147/16]

Kızların validesi Servet Hanım düşünmeye başladı. Nihayet elini sallayarak: [147/17]

–Bildim, bildim. Hisarda yalıları vardı. Bir müddet bilmem nerelere, Paşa, valiliklere gitti. Sonra nüzul geldi; hayli müddet menzul yaşadı. [147/18]

Halil Ağa: [147/19]

–Bizim sokaktan çok yakışıklı, hem de apiko, dalyan gibi boylu poslu bir delikanlı gelip geçiyor, işte o, Naki Paşa'nın oğluymuş... [147/20]

Servet Hanım: [147/21]

–A... Muhlis mi o? Ben onu beş yaşından sonra görmemiş olduğum için bilemedim... Maşallah serpilmiş, ay parçası gibi olmuş... Ta yanı başımıza eski dostlarımız gelmiş de haberimiz yok...[147/22]

Bu esnada duvarsız, hudutsuz, harap bağın ta öbür ucundan, hayalet gibi genç bir kadın peyda oldu. Servet Hanım, gözlerini kroşeden ayırmayan kızına seslenerek: [148/01]

–Yavrum Sema, bak kim geliyor? [148/02]

Sema Hanım, başını işten kaldırdı. Gözlerini uzağa dikti. Adeta küçük bir hiddetle: [148/03]

–Of... Jale geliyor. Bilmem neden, ben bu kızdan hiç hoşlanmıyorum. Epeyce müddettir, buradan ayağı kesildiydi. Yine mi geliyor... Bir acayip taze... Gittiği yerlerde, görmek

için, pertavsızla kusurlar arar. Ne yapıyoruz, ne giyiniyoruz, ne yiyip içiyoruz, her şeye dikkat eder. Sonra bizi, gezip yürüdüğü yerlerdeki istihzalı hikâyelerine sermaye yapar. (Lalasına işaret ederek) Haydi Halil Ağa, torbayı mutfağa götür. Bu ahlaksız kızın bugünkü istihza gıdasına zemin hazırlamış olmayalım... 148/04

Sonra, Gülter'e ipekli elbiseler biçmek projesiyle meşgul küçük kıza dönerek: 148/05

–Haydi, siz de bebeğinizi içeri götürünüz. Orada oynayınız... Tembihiyle onları da savdı. 148/06

Baygın renkli ipeklere bürünmüş güzel bir taze, omuzlarını düşürüp yüksek ökçeleri üzerinde dik ve oynak adımlarla ilerleyerek yaklaşıyordu... 148/07

Ta yanlarına gelinceye kadar hane sahipleri, misafiri görmemiş gibi davrandılar. Arada birkaç metre mesafe kalınca Jale Hanım, biraz sitemli bir sesle: 148/08

–Ana kız oturmuşsunuz bu güzel ağaçların altına; gözleriniz dünyayı görmüyor. Bu ne dalgınlık ayol... 148/09

Servet Hanım, yerinden biraz kımıldadı. Sema, elinden işini bırakmayarak ayağa kalktı. Jale, çektiği bir bahçe koltuklusunu ana kızın karşısında, sacayak teşkil edecek bir noktaya koydu, oturdu. Ev sahiplerinin ağırca durmalarına hiç ehemmiyet vermeyerek lafa girişti: 148/10

–Bu nasıl komşuluk, hıyanetler... Arada sırada ben gelip sizi yoklamasam öldü mü, kaldı mı, diye insanı bir kere aramazsınız. Bilmem köşklerimizin arasında Kafdağı mı var? Efendi babam ağır hastalık geçirdi. Annem bir hafta yattı... 148/11

Servet Hanım: 148/12

–Affediniz kızım, duymadık. Dünyadan haberimiz yok. Kendi yağımızla kavruluyoruz; yaşamıyoruz, adeta çile dolduruyoruz... 148/13

Jale Hanım, İstanbul'a indiğini, gördüğü güzel bir filmi, o haftanın Rus modasını anlattı. 148/14

Elleri kroşenin üstünde örümcek gibi işleyen Sema Hanım, hep bu sözleri yarım kulakla dinliyordu. Jale, nihayet dayanamadı; serzenişli bir sesle: 148/15

–Kardeşim Sema, azıcık yüzüme bak, göreyim seni. Vallah göreceğim geldi. Gözlerin kroşenin üstünde, Sulu Manastırın işçi kızları gibi durmayıp işliyorsun... Daha da merak

ettiğim bir şey var doğrusu... [148/16]

Sema Hanım, sesinde küçük bir ihtizazla: [148/17]

–Merak ettiğiniz şey nedir? [149/01]

–Daima seni böyle sepet doluları iş yetiştirmekle meşgul buluyorum, lakin bu yaptığın güzel şeylerden hiçbirini kendi üzerinde görmüyorum. [149/02]

Sema'nın solgun yüzü, kıvırcık kirpikli şahane gözlerinin aklarına kadar kızardı, fakat teessürünü yenmeye uğraşır bir cebri nefesle cevap verdi: [149/03]

–Bunda meraka değer ne var? Ne farz ederseniz ediniz. Bu zamanda ücretle harice iş yapan paşa kızı yalnız ben değilim... [149/04]

–Bu kadar müteessir olacağınızı bileydim söylemezdim... Samimiyetimize güvenerek söyledim...[149/05]

–Müteessir olmadım. Eski sultanlar, şehzadeler yapacak iş arıyorlar. Şimdiki vakitte elinin emeğiyle geçinmek ayıp değil... Ayıp olan şey, gelirlerinin menbaı pek belli olmadan nispeten bir lüks hayatı süren kadınların halidir. [149/06]

Jale bu son imayı hiç üzerine mal etmeyerek sözü değiştirdi: [149/07]

–Yeni taşınan komşularla görüştünüz mü? [149/08]

Yüzü çatılan kızını biraz dinlendirmek için cevaba Servet Hanım atılarak: [149/09]

–Buraya taşındıklarından beri görüşmedik, fakat biz o aileyi çok eskiden tanırız. [149/10]

–Nasıl insanlardır? [149/11]

–Asil bir ailedir... [149/12]

–Biz annemle beraber sefa geldinize gittik... Lakin doğrusunu söyleyeyim, bir şey anlayamadık... Siz asil diyorsunuz... [149/13]

–Yalan söylemiyorum... [149/14]

–Bu demokratik zamanda asalet kelimesi de artık yavaş yavaş eski manasını kaybediyor. Dedelerinden, babalarından mevrus paşa unvanını taşıyan ailelere asil deniyor. Eski zamanın kulak dolduran bütün bu pohpohlu unvanı, şimdi hürmetli bir mezar taşı heybetini aldı. Ötede, şimdi bu merhum unvanın yığıntısından peyda olma bir kabristan var. Ben de arasam, belki soyumdan sopumdan birkaç paşa çıkar. Tuhaflardan birinin

dediği gibi, Hazreti Âdem'e vaktiyle prenslik verilmiş olsaydı, şimdi hepimiz asil olurduk... 149/15

Jale Hanım, Bedreddin Paşa ailesine bir ufak hücum da bu cihetten gösterdi. Sema, hiç mukabele etmedi, işiyle meşgul göründü. 149/16

Fakat Servet Hanım kendini zapt edemeyerek: 149/17

–Pespayelikle asalet yalnız lafzen değil, maddeten, hakikaten de mevcuttur. Asaleti çekemeyenler, işte gayri asillerdir. Hürriyet varmış, müsavat varmış. Bu mübarek şeyler dünyanın ne tarafında imiş? Medeni memleketlerin meskenleri arasında, saraydan kulübeye kadar insafsızca bir mesafe yok mu? Bu dünya maişetinde cennetle cehennem beynindeki[149/18] fark görünmüyor mu? Her ayın varidatıyla cüzdanlarını şişirenler, aç yatıp kalkan birçok aileler olduğunu bilmiyorlar mı? Hürriyet, hürriyet! Bize tasadduk edilen bu kof kelimenin ne olduğunu tarife hürriyetsizliğim manidir. 150/01

Jale Hanım, ekşice bir tebessümle: 150/02

–Her idare karşısında daima memnunlar, gayri memnunlar bulunur. Dünyanın hali böyledir. Gayri memnunları memnun ediniz; hoşnutsuzluk, derhal öbür tarafa geçer... 150/03

–Belki asıl idare, ikisi ortası bir yol bulmadadır. 150/04

Jale Hanım, Sema Hanım'ın ördüğü işin sepetten bir ucunu eline aldı; dikkatle evirip çevirerek baktıktan sonra: 150/05

–Maşallah, parmaklarınıza o kadar maharet gelmiş ki hiç el değmemiş gibi örülüyor, dedi. 150/06

Ana kız bu komplimana hiç cevap vermediler. Hane sahiplerinin canlarını ziyade sıktığını anlayan misafir, sözlerine bir mazaret bulmak için: 150/07

–Affedersiniz hanımefendiler, samimi lakırdılarımla, galiba sizi dilgir ettim. Sizi pek dost ve adeta akraba bildiğim için düşündüklerimi açık söyledim. İnsan, yaşadığı muhitin tesiratından kendini kurtaramıyor. İnsan okuduğu, yazdığı, konuştuğu vakit hangi hâkim fikirlerle meşbu olursa tabii gitgide o yolda yeni bir zihniyet peyda ediyor. Devirden devire böyle fikri müsademelerin arasından yürünerek geçiliyor. 150/08

Jale, sugralı küberalı sözlerine yine cevap alamayınca, hemen lakırdı zeminini

değiştirerek: [150/09]

–Yeni taşınan komşudan bahs ediyorduk; nasıl oldu da bilmem, söz mecrasından çıktı. Naki Paşazade Muhlis Bey'i elbette görmüşsünüzdür. Günde birkaç defa bu sokaktan gelip geçiyor.[150/10]

Servet Hanım: [150/11]

–Ben o çocuğu üç dört yaşında iken bilirim; fakat ondan sonra bir daha görmek kısmet olmadı. Şimdi tesadüf etsem tanıyamam. [150/12]

Jale: [150/13]

–Pek azametli bir genç... Sanki bütün dünyaya küskün gibi, sokakta somurtkan bir suratla ayakkabılarının burnuna bakarak yürüyor. [150/14]

Servet Hanım: [150/15]

–Küçük iken pek güzel, pek dilli, zeki bir çocuktu. [150/16]

Jale: [150/17]

–Eh, çirkin değil... Boylu, gösterişli, solgunca bir sima üzerinde kavisleri geniş karakaşlar, çekik gözler, ağız, burun mütenasip... Lakin nasıl söyleyeyim; pek melankolik, hazin bir delikanlı... Ve sonra, küçük dağları ben yarattım gibi o azameti olmasa... [150/18]

Servet Hanım: [150/19]

–Sizin azamet sandığınız o hal bir taazzum değil, aldığı terbiye muktezası bir asalet vakarıdır...[151/01]

Jale küçük bir gülme ile fıkırdayarak: [151/02]

–A hanımefendi, üç yaşından beri görmediğinizi söyledikten sonra, gösterdiği o tekebbür tavrının bir asalet vakarı olduğuna nasıl hükmediyorsunuz? [151/03]

–Bir paşa ailesi terbiyesi görmüş bir çocukla, bugün birbirinin yumrukla çenelerini dağıtan boksörlerin aralarındaki farkı bilirim de onun için kızım... [151/04]

–Hanımefendi, her zamana mahsus bir zihniyet, bir terbiye var. Biz de çocuklarımızı medeni milletlerin bugünkü umumi terbiyelerine sokmak mecburiyetindeyiz. Ne yapalım; şimdiki zamanda harem dairelerinde kadın gibi mızmız büyümüş eski devir

delikanlıları hoş görünmüyor. Yeni hayata göre idman, terbiye lazım... 151/05

–Affedersin kızım sen onu... Muhlis, bir kadın gibi büyümemiştir. Muharebeden yaralanıp da gelmiş olduğunu söylüyorlar... 151/06

Jale Hanım, hanımefendiye pek muteriz bir yola sapıtmaktan kendini toplamaya uğraşarak: 151/07

–Ne bileyim efendim. Birkaç defa sokaktan geçerken gördüm. İyiden iyi tanıdığım bir delikanlı değil. Lakin şu kadar ki, kendisine dair birçok şeyler duyduk... 151/08

–Ne gibi? 151/09

–Muhlis Bey, epey acıklı bir aşk fırtınası geçirmiş... Tapındığı bir kadının hıyanetine uğramış, intihar hudutlarında bir müddet serseri dolaşmış; şimdi bütün dişi mahlûkattan müteneffirmiş. Gönlü muhabbete çok müstaid, kalbi pek hassas, ruhu huruşan bir deniz gibi daima halecanlı imiş... Bir güzel kadın gördüğü vakit yüzüne dikkatli bakmaya korkarmış, çünkü çabuk tutulurmuş...151/10

–Tuhaf rivayetler... Âlemin masum delikanlıları aleyhinde dedikodu çıkarmaktan başka işleri güçleri olmayan kadınlar tarafından uydurulmuş sözlere benziyor... 151/11

–Ben duyduklarımı söylüyorum... 151/12

Servet Hanım mütebessim bir merkuziyyetle Jale'nin gözbebeklerine bakarak: 151/13

–Bu garip rivayetlere vukuf peyda edenlerin içinde, "Bana tutulsun" diye bu çocuğun nazarı dikkatini celbe uğraşan maceraperest kim bilir ne kadar kadınlar vardır. 151/14

Jale, yine üzerine hiçbir şey alınmaz görünerek: 151/15

–Dünya bu, efendim, her türlüsü bulunabilir... 151/16

Sema Hanım, kaşlar çatık, gözler kroşede, bir müddettir hiç söze karışmaksızın dinliyordu. Onun böyle, bahisten alakadar olmuyormuş gibi görünmesi, Jale'nin müfsit yüreğini burktu. Misafir hanım nihayet dayanamayarak: 151/17

–Sema Hanım, siz söze karışmaktan korkuyor gibi duruyorsunuz. Niçin bir kelime söylemiyorsunuz? 152/01

Sema Hanım, başını birkaç saniye işinden kaldırıp ufak bir dudak büküntüsüyle Jale'nin yüzüne bakarak: 152/02

–Daha şuraya dün taşınmış bir delikanlı hakkında, bu bir yığın sözü nereden topladığınıza taaccüp ederek dinliyorum. Bu zata dair bir şey bilmiyorum ki ben de söyleyeyim... 152/03

–Kapınızın önünden geçerken olsun, hiç yüzünü görmedin mi? 152/04

–Görmedim... 152/05

Jale inanmadığını ima eder bir tebessümle: 152/06

–A, bu hiç mümkün mü? 152/07

–Niçin mümkün olmasın? Sokaktan geçen erkeklerin yüzlerini görmek için pencerelerde, bahçede beklemek âdetim değildir. 152/08

–Benim de kapıdan, pencereden erkek gözetleyen bir kız olmadığımı bilirsiniz... 152/09

–Biz de size öylesiniz demedik... 152/10

–Açık yürekli olduğum için işte sizden saklamıyorum. Bu delikanlı hakkında işittiğim sözler, yüzünü görmek için bana merak verdi. Gördüm; hakikaten talihzede, malihulyalı, dünyaya küskün bir gence benziyor... 152/11

Sema Hanım, başını tekrar işe eğerek: 152/12

–Neme lazım, ne olursa olsun. Nereden işittiğinizi bilmediğim bu rivayetlerde birtakım mübalağalardan başka bir şey görmedim... Bir delikanlı, birkaç aşk macerası geçirebilir. Bu gayet olağan bir şeydir. Bunun nesine şaşayım? 152/13

Şöyle böyle, afaki birkaç sözden sonra Jale, gitmek için kalkarak: 152/14

–Komşular ile pek görüşmezsiniz, kimse ile ihtilat etmezseniz, yanı başınızda geçen şeylerden bihaber yaşarsınız. Zihninizi biraz hariçle meşgul etmek için, duyduğum havadisi, geldim söyledim, memnun olmadınız. Kabahatimi affedersiniz. Allahaısmarladık... 152/15

Servet Hanım: 152/16

–Teşekkür ederim kızım. Dedikoduya ismimizin karışmasından pek korkarız da onun için. Başımıza çok şey geldi. Bizim itirazımız size değil; asıllı asılsız böyle rivayetleri doğuranlaradır.152/17

Jale hoppa adımlarla çekilip gittikten sonra, Sema arkasından müteessifane boynunu çarpıtarak baka baka: 152/18

–Anneciğim, dedi, bu kızın yüreği, yeni gelen komşu delikanlı ile bir macera çıkarmak hevesiyle dolmuş taşıyor. Dikkat etmediniz mi? [152/19]

–A, farkındayım kızım... [152/20]

–Zavallı çocuk, bari boş bulunmasa... [153/01]

–Böyle dişi şeytanların şerrinden ümmeti Muhammed'in gençlerini sen koru Ya Rabbim! [153/02]

3[153/03]

Kendi aile efradı, cariye ve etbalarından başka, her gün dolup boşalan misafirleriyle, sakfı altında kırk elli kişi barındıran Bedreddin Paşa köşkünde süzüle süzüle son tortu; ihtiyar, taze, büyük, çocuk, ancak yedi nüfus kalmıştı. Ana kız hanımlar, iki kız çocuğu, biri beyaz, öbürü siyah iki yaşlı dadı: Aşkıniyaz ile Şebiyelda... [153/04]

Vakıa köşk, odaların adedi itibarıyla pek büyük değildi, fakat genişti. Bir meydan kadar sofalar, sekiz on pencereli odalar, saray yavrusu bir köşk... Bu taksimattan her biri, şimdiki orta cesamette binaları; antreleri, salonları, bütün müştemilatıyla içine alır, belki de artar... [153/05]

Etrafta bazıları feci, hırsız vukuatı eksik olmadığı için, bu koca berhaneye sığınan bu bir avuç insana geceleri büyük bir korku arız oluyor; binaenaleyh hepsi birbirine yakın odalarda yatıyorlardı. [153/06]

Boş odalar, geceleri kapılarını açıp da lamba ile içlerine bakılınca, kalplerde ürküntü getirecek birer korkunçluk peyda ediyorlardı. [153/07]

Eski çatma hereke kumaşı ağır döşemeler, yaldızlı kırık kornişlerden sarkmış örümcekli perdeler... Bunların üzerlerinden yol yol yağmurlar akmış, türlü renkte kirler, lekeler peyda olmuş; hepsi partal birer dilenci elbisesi sefaletini almış... Kanepe, koltuk, sedirlerin oraları buraları birer yara gibi açılmış, kıtıkları dışarı fırlamış, bu kovuklara fareler yavrulamış; kırık camlardan giren kuşlar içeriye yuvalar yapmış... İnsanların, köşe bucağını ihmal ettiği bu meskeni tabiat yine hükmü altına almaya başlamış. Döşeme tahtalarının üzerlerinden yer yer sökülen ince hasırlar, ortalığa cüzamlı bir cilt manzarası vermiş. Bu metruk odalara girilince toz ile karışık küflü, ufunetli mahpus bir hava, insanın gırtlağına sarılıyor. [153/08]

Gözlere kasvet veren bu harabinin ortasına, tavandan seksen mumlu bir avize sarkıyor. Eski muhteşem zevk ve sefa gecelerini şaşaalandıran, şimdi sönmüş, gubaralud bir güneş... [153/09]

Çerçevesinin alçıları dökülmüş, yerden tavana varan bir endam aynası, sathını kaplayan kesif tozdan, içine aks eden eşkali hayalat kadar zayıflatıyor... [153/10]

Köşk halkının artık temizlemeye, tamire güçleri yetmeyen bu metruk odalardaki servetin, sefalete avdeti manzarası pek hazindi. [153/11]

Merdivenlerin basamakları oynamış, parmaklıkları seyrelmiş, alt kattaki mermerliğin tesviyesi bozulmuş, kapıları çarpılmış; rezeleri, eski usul horozları, köprüleri, sürgüleri tutmaz bir halde... Şimdi geceleri emniyet, her tarafta kakılmış çivilere bağlanan ipler ile temin olunuyor... [153/12]

Sema Hanım, üst katta bir odada, kendi döşeğine bitişik diğer geniş bir karyolada uyuttuğu iki çocukla yatıyor. Yanlarındaki odada validesi, tamam altlarında Aşkıniyaz ile Şebiyelda, biraz ötede Halil Ağa... [154/01]

Sema Hanım, annesine korku, merak vermemek için herkesten gizli geceleri yastığının altında dolu bir revolver bulunduruyor. Çünkü kapısı bacası tutmayan harap köşke, bir gece ansızın bir taarruz vukuunda, kendininkinden başka mukavemet, mukabele edecek genç bir kul yok... [154/02]

Herkes uyuduktan sonra, alt katı dolaşıyor; sürgüleri, sürmeleri, ipler ile bağlı kapıları muayene ediyor. Delikleri, kovukları, bodrumları, izbe yerleri gözden geçiriyor. Köşkte hırsızlara kaptırmaktan korkulacak para yok, lakin birkaç parça temiz mücevherat, kıymetdar halı, pahalı elbiseleri, mutfak ve gümüş sofra takımları var... Servetlerinin bu son kırıntılarını, istikbalin pek siyah görünen sefaletine karşı canları gibi muhafazaya uğraşıyorlar. [154/03]

Bulutlu, karanlık ve ince bir inilti ile rüzgârın çerçeveleri titrettiği bir gecede, Sema Hanım bermutad, köşkün alt katlarını dolaştı. Kapıların sürgülerini, sürmelerini, bağlarını yokladı. Her tarafın kapalı olduğunu gördü. Kalbine biraz emniyet geldikten sonra yatak odasına çıktı. [154/04]

Hırsıza kapı baca olmaz, derler. Fakat bu sözün bedbinane hükmüne teslimiyetle kapıyı, pencereyi açık bırakıp da yatmak icab etmez a... Daima mala değil, bazen de cana kıyan

bu müthiş düşmana karşı mümkün mertebe meskenini korumaya uğraşmak lazımdır. 154/05

Sema Hanım, her gece böyle tekrar tekrar her tarafı dolaşmadıkça rahat uyuyamazdı. Genç kız bir ana şefkatiyle çocukların karyolasına eğildi; Firuze ile Hüsnümelek, aralarına Gülter'i uzatmışlar, mışıl mışıl uyuyorlardı. Eliyle alınlarını, nabızlarını yokladı yokladı; derecei hararetlerine baktı. Açılan yerlerini düzeltti. 154/06

Sonra pencereden dışarıyı dinledi. Yıldızsız, siyah bir gecenin ağır kâbusu altında köşk uyuyordu. En yakın komşu ile araları birkaç yüz metre sürerdi. 154/07

Oda kapısını sürmeledi, döşeğe girdi. Yastık altındaki revolvereni yokladıktan sonra uzandı.154/08

Komşuları Jale'nin o günkü dedikoduları, zihninden rüyayi bir geçit resmi yaptı. Şahsen tanımadığı Muhlis Bey'i, muhayyilesinin ona verdiği suretle gördü. Uzun boylu, solgun, pürvakar bir delikanlının hayali gözlerinin önünde dolaştı. Bu rüyetleri yavaş yavaş kesafet peyda ede ede, nihayet büsbütün silindi. Bedeni yoran ruh mudur; ruhu didindiren beden midir? İşte bu ikisi birbirini rahat bıraktıkları muvakkat bir anda daldı, gitti. 154/09

Ne kadar uyudu, bilmiyordu. Dışarıdan güm güm oda kapısı vuruldu. Uykusu pek hafif olduğundan hemen gözlerini açtı. Döşeği içinde oturdu, dinledi. Kapı hakikaten vuruluyor muydu? Yoksa rüya mı görmüştü? Güm gümler tekerrür edince sordu; 154/10

–Kimdir o? 155/01

–Kızım, benim... 155/02

–Ne var anne? 155/03

–Hırsız... 155/04

–Nerede? 155/05

–Alt katta... Aç kapıyı. Bizi içeriye al, ne olacaksak beraber olalım... 155/06

–Yanınızda kim var? 155/07

–Aşkıniyaz dadın... 155/08

Sema Hanım, döşeğinden fırladı, kapıyı açtı; annesiyle ihtiyar kalfayı içeri aldı. Tekrar sürmeyi sürdü. Fakat o çarpılmış kapının gevşemiş sürmesi, kendilerini hırsızların hücumundan muhafaza edebilecek miydi? 155/09

İki yaşlı kadının yüzleri duvar gibi ağarmış; elleri, dizleri titriyor. Hafif bir çene ihtizazıyla ve kesilerek lakırdı kekeleyebiliyorlardı. 155/10

Sema Hanım: 155/11

–Şebiyelda nerede? 155/12

Servet Hanım: 155/13

–Galiba alt katta hırsızla yahut hırsızlarla boğuşuyor... 155/14

Sema Hanım: 155/15

–Halil Ağa? 155/16

Servet Hanım: 155/17

–O da alt katta, Arap'ın imdadına koştu. 155/18

Sema Hanım: 155/19

–Bu iki ihtiyarı hırsızların pençelerinde bırakmak reva mıdır? 155/20

Servet Hanım: 155/21

–Ne yapalım? İçeriki odadan buraya gelinceye kadar kesildim. Her tarafım par par titriyor. Şimdi düşüp bayılacağım. Elimden ne gelir. Ne yapabilirim? 155/22

Sema Hanım, yastığının altından dolu revolveri çıkararak: 155/23

–Ses çıkarmayınız. Çocuklar uyanmasın, korkarlar. Ben gidiyorum... 155/24

Servet Hanım: 155/25

–Deli misin kızım... Bu çelimsiz vücudunla hiç haydutlara karşı gelebilir misin? 155/26

Sema Hanım: 155/27

–Ne yapayım? Ben aşağıya inmesem, şimdi onlar yukarı çıkacaklar... Mademki köşke girmişler, bu gece herhalde bu menhuslarla yüz yüze geleceğiz... Onlar aşağıda boğuşurlarken üzerine gidersem belki kaçırmaya muvaffak olurum... 155/28

Sema Hanım kapıyı açtı, dışarıya adım atarken validesi kollarına sarılarak: 156/01

–Gitme kızım, bitiyorum... 156/02

–Korkma anneciğim... Ben asker kızıyım; iyi nişancı olduğumu bilirsiniz. Bu zamanda

hakkı hayat, canınıza kast edenlerin haklarından gelmekle kazanılıyor. İşte görüyorsunuz ki silah kullanmak, kadın için de, bugünün mübrem bir ihtiyacı sırasına girdi. [156/03]

Sema Hanım, validesinin titrek ellerinden kurtularak kendini sofaya attı. Birkaç adım yürüdü. Fakat nereye gidiyordu? Her taraf, zifiri karanlıktı. Şimdi biraz aklı başına geldi. Sofanın ortasında durdu, biraz düşündü. Öyle vahim bir anda sallapati hareket cinnetti. Öyle bir dakikada, revolverden başka bir şeye de lüzum vardı: Elektrik cep feneri. Odasına döndü onu da aldı. Basamakların gıcırtılarını boğmaya uğraşa uğraşa karanlıkta orta kat sofasını buldu. Aynı ihtiyatla alt kat merdivenini yarıya kadar indi. Küpeşteden biraz sarkarak taşlığı dinledi. Hiçbir ses, pıtırtı işitmedi. Hani ya boğuşma nerede oluyordu? Bir iki basamak daha indi. Bütün kulaklarının dikkatiyle yine dinledi. Bir fısıltı duyar gibi oldu. [156/04]

O esnada, taşlığın gözleri tıkayan kesif zulmeti içinde bir şimşek çaktı, söndü. Birkaç saniye sonra bu parıltı tekerrür etti. Kâh merdivene, kâh kapılara, tavana doğru uzanan bu küçük projektörün karanlığa saçtığı ışıklar arasında, Sema Hanım iki karaltı seçti. Ve sonra yine tekerrür eden bu ziya oyunları içinde bu iki gölgenin, iri iki insan gövdesi olduğunu vazıhan fark etti. Evet, hırsızlar bunlardı. Belki biraz ötede bir üçüncüsü, dördüncüsü de vardı. Şimdi nazik bileğinden sarkan revolver ile bir genç kadın, tek başına bu kanlı katil heriflere karşı gelecekti. Sema, bu pek mühim anda yine düşündü. Böyle zamanlarda bazen şansın kuvvete galebesi görülmemiş bir hadise değildi. Fakat Halil Ağa nerede idi? Şebiyelda'nın sesi neden çıkmıyordu? Herifler, bu zavallıların işlerini bitirmişler miydi? [156/05]

Köşkün dâhili taksimatını tanımayan hırsızlar, karanlıkta projektörle yolunu arayan vapurlar gibi, fenerin ışığını etrafa dolaştırarak kapıları, merdiveni tayin ettikten sonra ziyayı kestiler. Şimdi el yordamıyla merdivene doğru yürüyorlardı. Önlerini tarassud için fenerlerini bir daha parlatırlarsa, basamak üzerinde Sema'yı göreceklerdi. Şimdi kız, ne yapsın? Kaçsın mı, dursun mu? Kaçsa, peyda olacak pıtırtı ile onlara vücudunu bildirmiş, binaenaleyh tehlikeyi üzerine davet etmiş olacak; orada dursa, hırsızlar merdivenden belki kendine sürtünerek çıkacaklardı. [156/06]

Sema Hanım, kendinin hemen birbirinin aynı iki tehlike arasında bulunduğunu gördü. Karar verebilmek için birkaç saniyeden ziyade vakti yoktu. [156/07]

Böyle vahim anlarda, ekseriya insan, akıl ve muhakeme ile değil, birdenbire tutulduğu bir

sevki tabiiye tebean hareket eder. Sema Hanım'a da öyle oldu. Yaptığını yarı bilir yarı bilmez bir halde genç kız, elindeki elektrik lambasının düğmesine basarak huzmeyi[156/08] merdivenden aşağı verdi. Musaffa bir ışık sütunu, öndeki koyu karanlığı yıkadı. Basamaklardan çıkan iki herifi, korkunç sinema eşhası gibi, boylu boyunca gösterdi. Hırsızların suratları sarılı idi; yalnız gözleriyle burunlarının birer kısmı görünüyordu. Karanlıktan yüzlerine fışkıran bu kuvvetli ziyadan gözleri kamaştı. Işığın menbaından gerisini seçemediler. Feneri tutanı göremiyorlardı. [157/01]

Hırsızların da mukabeleten kendi fenerlerinin huzmesini yukarıya tevcih etmelerine meydan vermeden, Sema Hanım revolveri dan dan iki el boşalttı. Gecenin siyah sükûtu içinde bu iki nöbet ateş, etrafı inleterek gümledi. Yukarı çıkan herifler, şimdi birkaç basamak geri indiler; fakat büsbütün kaçmadılar. [157/02]

Aşağıdan Sema Hanım'ın kulağına mütehevvir, vahşi bir hayvan hırıltısı gibi şu kaba ses geldi:[157/03]

–Vuruldum... [157/04]

İki hırsızdan besbelli yalnız biri vurulmuştu. Neresinden? Tabii Sema Hanım bunu anlayamadı. Yara tehlikeli bir uzuvda olmamalı ki, ufak bir mırıltıyı müteakiben herifin biri, üç dört ayak yukarıya çıkmak cesaretini gösterdikten sonra aşağıya akan ziyaya mukabil o da fenerini yaktı. Şimdi karanlığın içinde küçük projektör birbiriyle düello eden şimşekten iki kılıç gibi vuruşuyorlardı. [157/05]

Sema Hanım, ikinci ve daha büyük tehlikeyi sezdi. Yukarı saldıran kurdu, bu vahşi hücumundan çevirmek için, tıkayıcı bir halecan dalgalanan nazik sesiyle: [157/06]

–Çıkma, yakarım! Tehdidini savurdu. [157/07]

Fakat bu korkutmanın rakik, latif bir genç kadın hançeresinden geldiğini anlayan herif, evvela koyu bir küfür, sonra galiz bir kahkaha salıverdi. Pek tetik bir canavar süratiyle avının üzerine atıldı. Sema, bu yırtıcı pençelerin arasına düşerken, şişip inen ciğerlerinin bütün kuvvetiyle bir sayha, merhametsiz siyah gecenin boşluğundan istimdaden acı bir feryat kopardı. [157/08]

Viran köşk ve civarı bu enine cevaben bir daha inledi. O zaman yukarıda zavallı valide ile ihtiyar dadı, pencereyi sürerek ateşe düşmüş iki vücudun son hevli canını andırır birer şiddetle haykıraşarak gecenin biteessür, zalim sinesinden imdat istediler ve sonra, oda

kapısının sürmesini açarak Sema'ya yardıma koştular. [157/09]

Fakat ne suretle, ne ile hangi silahla? Bu iki yaşlı kadının ellerinde bir değnek parçası bile yoktu. Onlar, belki kızlarına kıyan katil ellerin vahşetine boyunlarını uzatarak, sevgili yavrularıyla beraber ölmek için gidiyorlardı. [157/10]

Halil Ağa ile Şebiyelda'nın seslerini kesen caniler, artık Sema'yı da susturmuşlardı. Bedbaht kızın son istimdadını siyah gece, katre katre yutup mass ettikten sonra artık hiçbir şey duyulmaz olmuştu.[158/01]

4[158/02]

Vurulan hırsız aşağıda, fakat sağlam kalan diğeri mecruh arkadaşının intikamını almak için gözleri vahşetle yanarak Sema'nın baygın cesedi etrafında, ona pek ağır bir ceza düşünür bir behimiyyetle bakıyordu. Herif her şeyden evvel, hırsızdı... [158/03]

Evvela bihoşun ceplerini, gerdanını, kulaklarını, bileklerini, parmaklarını yokladı. Memnun olacak bir şey bulamayınca hırs ve hiddeti arttı. Koca çizmeli ayaklarının önünde sessiz, müdafaasız yatan ve gözleri mukavemetsiz bir mıknatısla çeken bu pek taze ve güzel kadın vücuduna baktı. Hırsızlıktan sonra erkeklik damarları depreşti, fakat sanatının menfaatini, şehvani arzusuna takdimen düşündü. [158/04]

Köşkün köşe bucağını, sandığını, çekmesini, dolabını, yükünü seri bir yoklama ile taradıktan sonra, dişleriyle ağıldan kuzu çalan kurt gibi, bu baygın kızın cesedini civar tarlalardan birine sürükleyerek intikamların en vahşisini tatbik edebilirdi. Binaenaleyh kızın baygınlık derecesini anlamak için, dağınık saçlarının yastığı üzerine devrilmiş bir "letafet" heykeli güzelliğiyle yatan o nazik vücuda çizmesinin ucuyla bir iki defa dokundu. Gözler kapalı, ağız biraz aralık, göğüste belli bellisiz bir nefes hareketi his olunan ceset, hiç kımıldamadı. [158/05]

Hırsız, tamam yukarıya saldıracağı sırada, üst katta vaveyla koptu. Sonra gümbür gümbür koşuşmalar oldu. Bu gürültü ne idi? Köşkte kaç kişi vardı? Herifler, bir haftadan beri burayı tarassud ediyorlar, içeride ihtiyar bir uşaktan gayrı erkek olmadığını biliyorlardı. Bu şamatanın bir iki kocakarının son korku ile haykırışıp tepinmelerinden başka bir şey olamayacağını kestiren herif, yukarıya ilk adımını atarken, aşağıdan bir inilti duydu. [158/06]

Son tezellül ile yalvaran bir ses: [158/07]

–Aman öldürme... Aman öldürme... Diyordu. [158/08]

Bu ses, yaralı arkadaşından geliyordu. Herif derhal tanıyarak hemen sordu: 158/09

–Osman, ne oluyorsun? 158/10

Bu suale diğer bir ses cevap verdi: 158/11

–Onun işini bitirdim, şimdi seni geberteceğim! Teslim ol! 158/12

Yukarıdaki hırsız, elektrik fenerini aşağı çevirdi. Merdivenin alt başında kendine tevcih edilmiş bir revolver namlusu gördü. Aynı zamanda gür bir sesle, "Teslim ol!" ihtarının tekerrürünü işitti. Herif, baygın kızın elinden revolverini almıştı. Silahını aşağı boşaltarak: 158/13

–Al, işte teslim oldum... dedi. 158/14

Aşağıdan metin bir seda ile: 158/15

–Teslim ol! Emri bir daha tekrar edildi. Yukarıdan yine bir revolver kurşunuyla cevap verildi. Merdivenin alt başından bu defa: 159/01

–Revolver öyle atılmaz, böyle atılır! Nidasıyla bir el ateş edildi. 159/02

Merdivenin üst başındaki çizmeli koca herif, felce uğramış bir canavar hışırtısıyla bulunduğu yere bir külçe gibi yıkıldı. 159/03

Bu azgın devi yıkan kahraman, hemen yukarı fırladı. Elindeki elektrik feneriyle bu kanlı macera sahnesini aydınlattı. Yerde, hemen yan yana ve zıt hilkıyette iki vücut yatıyordu. Bir meşe kütüğüyle bir gül fidanı... Bir ayı ile bir melek... 159/04

Artık her türlü tehlikeye meydan okuyarak aciz kollarıyla sevgili kızlarını kurtarmak için insan hurdası bu iki kadın, ellerinde lambalar ile merdivenlerden aşağı atıldılar. Yere serilmiş iki cesedin başında uzun boylu, mert bakışlı güzel bir delikanlı gördüler. Bir vaveyla daha kopardılar. 159/05

O zaman delikanlı, teselliyetkar bir tavır ile: 159/06

–Hanımefendi, merak buyurmayınız; tehlike savdı. Habislerin biri aşağıda can çekişiyor. Galiba, bu da geberdi. 159/07

Bu genç adam kimdi, bu sözler ile ne anlatmak istiyordu? İki kadın, anlamak ve anlatmak iktidarından kalmış gibi bir müddet ortadaki feci hale ve birbirinin yüzüne bakışakaldılar. 159/08

Tavrındaki ihtiram ve sözlerinin nezaket ve tatlılığından kendilerine düşman olmadığı anlaşıldı. Validesi nihayet sordu: 159/09

–Yavrum sen kimsin? 159/10

Delikanlı, vakur tavrına yaraşan mert bir sesle: 159/11

–Merhum Naki Paşazade komşunuz Muhlis bendeniz... 159/12

–Maşallah, civan oğlum; arslan gibi olmuşsun... Evladım, dört yaşından beri seni görmemiştim. Mülakatımızın böyle meşum bir geceye tesadüfünün sonu inşallah hayırdır. 159/13

Muhlis Bey, "İnşallah," temennisini tekrar etti. Bu halaskar çocuğun yüzüne bakmaya doyamayan Servet Hanım: 159/14

–Arslan oğlum, nasıl oldu da imdadımıza koştun? Sen gelmeseydin, bu katil herifler bizi kapı kapamaca doğrayacaklardı. 159/15

–Henüz uyumamıştım. Yatağımda bir hikâye okuyordum. Bir silah sesi duydum. Pencereyi açtım kulak verdim. Az bir müddet sonra, bu gümlemeyi çığlıklar takip etti. Hep sesler bu taraftan geliyordu. Zaman malum... Derhal bir felaket sezerek giyindim koştum. 159/16

–Ah ne cesaret... Haydutların kaç kişi olduklarını bilmeden bu tehlikeye tek başına nasıl atıldın?159/17

–Hain, haifdir; zaten taşlıkta bu heriflerden birini yaralı buldum. 159/18

–Kızım revolveri alıp koştu. O vurmuş olacak... 160/01

Kendi ağzından çıkan bu "Kızım" sözünden, zavallı validenin dağınık aklı biraz başına toplanır gibi oldu. Felaketi tekrar idrake başladığını gösterir bir feveranla kızının üzerine atılarak: 160/02

–Ah yavrucuğum, yaşıyor mu? Yaşamıyor mu? Feryatlarını kopardı. Baygınlıktan gayrı hiçbir uzvu ciddi bir surette müteessir olmamış bulunan Sema, bu sarsıntı ile gözlerini açtı. Ağır ağır iki kolu üzerine davranarak başını kaldırdı. Validesinin son feryatlarına halsiz kelimelerle; 160/03

–Merak etme anneciğim, yaşıyorum… cevabını verdi. 160/04

Ağır bir "kâbus"tan hakikat âlemine geçmeye uğraşanlar gibi ürkek, müteredditnazarlarıyla etrafına göz gezdirirken Muhlis'i gördü. Oradaki mevcudiyetine, birdenbire hiçbir mana vermediği bu yabancı delikanlının önünde duyduğu ilk his, derin bir hicap oldu. Hemen göğsünü, bağrını kapamaya uğraşarak kalkmak istedi. Ve sordu: [160/05]

–Beyefendiyi bilemedim? [160/06]

Servet Hanım, yaşlarını zapt edemeyerek: [160/07]

–Bu geceki büyük halaskarımız... [160/08]

Sema'nın mavi çini lemalı, kıvırcık kirpikli cazip gözleri, derin bir minnettarlıkla genç adama dikildi. Ve yine sordu: [160/09]

–İsimleri? [160/10]

–Naki Paşazade Muhlis Beyefendi... [160/11]

Sema şimdi toplayabildiği kuvvetiyle kalkmaya atıldı. Koltuklarından tutmaya uğraşan validesiyle dadısının biraz muavenetleriyle doğruldu; bu genç halaskara doğru iki üç adım attı. İnhinasında bütün minnetini izah eder bir vazla eğilerek: [160/12]

–Bundan sonraki hayatımızı size medyunuz... "Teşekkür" kelimesiyle bu şükran borcumuzun ödenemeyeceğini biliyoruz. Lakin insaniyetinizin önünde, kadınlık aczimize bürünerek boyun eğip durmaktan başka ne yapabiliriz? [160/13]

Muhlis Bey, en tatlı sesiyle: [160/14]

–Küçükhanımefendi, biz bu gece bilmuvacehe tanışmazdan evvel akraba idik. Benim hareketimde minneti, teşekkürü celp edecek hiçbir şey yoktur. Ben bir askerzade askerim. Erkeksiz her Türk kadının iffet ve mal ve canına karşı gelecek kurşuna sinemi siper etmek vazifemdir. Bu macerada göğsümü iftiharla dolduran şey nedir bilir misiniz? Haydutları hissedince eski İstanbul hanımları gibi yüke, dolaba kaçıp saklanmamışsınız. Elinizde silahla karşılarına çıkmış ve birini de yaralamışsınız... Ben köşke girince iki haydutla uğraşmak mecburiyetinde kalmadım. Üzerime atılmak isteyen yaralıyı göğsüne bir tekme ile yere[160/15] yatırdım. Ötekiyle yeke yek kurşun teati ettim. Siz, bu nazik vücudunuzla, ikisiyle uğraşmak cesaretini göstermişsiniz. Şecaatta bendenize, bir erkeğe mütefevviksiniz. [161/01]

Bu esnada hırsızda ufak bir hareket görüldü. Gözleri aralandı, dudakları kıpırdadı. Bir

şeyler mırıldadığı işitildi. Ne dediğini anlamak için hepsi ona doğru eğilerek dinlediler. Çatlak bir körükten hava pısırdar gibi zayıf bir ses çıkıyordu. Nihayet: 161/02

–Su... su... su! dediği anlaşıldı. 161/03

Sema Hanım, su getirmek için saldırmak istedi; fakat ihtiyar dadı Aşkıniyaz: 161/04

–Dur kızım, daha betin benzin yerine gelmedi. Üzgünsün, halsizsin. Ayakta bir dal gibi sallanıyorsun. Sen dur suyu ben getireyim, dedi. Son gayretiyle koştu. 161/05

Mecruh, şimdi gözlerini biraz daha açtı. Hayatın son azaplı ifadeleri toplanmış yüzünde pek hazin bir istirham, sönük bakışlarında af dileyen bir nedamet okunuyordu... 161/06

Muhlis Bey, ölümün pençesinde şimdi insanlaşmaya uğraşan bu canavara doğru eğilerek: 161/07

–Kendi canınızı beslemek için başkalarının canlarını tepelemeyi sanat edinmişsiniz. Nasıl, can tatlı mı? 161/08

Mecruh, tasdiken gözlerini yumdu, açtı. Muhlis Bey, devam etti: 161/09

–Namuskâr insanların senelerce süren bitmez tükenmez, canfersa yorgunluklarla edinebildikleri birkaç parayı, en lüzumlu eşyayı, siz bir gecede toplayıp götürüyorsunuz. Mallarının zıyaına vücutlarını siper etmek isteyenleri kurşunla, bıçakla delip geçiyorsunuz. Siz canavardan daha fenasınız. Çünkü hakiki canavarlar, karınlarını doyuracak kadar cinayet işlerler. Sizin gibi insan canavarlarının hırs ve tamaına hadd yoktur. Bu gece masum bir aileyi, caniyane tecavüzünüz ile bak ne ızdıraplara düşürdünüz... Fakat bu temiz evin tahtalarına akan kan, sizin vücudunuzdan deşildi. Hakk'ın adaleti yerini buldu. Öldürmeye geldiğiniz yerde ölüyorsunuz. Şimdi Allah'ın huzuruna nasıl çıkacaksınız? Çünkü siz, ona inanmıyordunuz; inansaydınız, onun sizi insan yarattığını tekziben canavar gibi yaşamazdınız. 161/10

Muhtazır bu sözleri anlıyor muydu? İnitaf ettiği noktada donup kalarak gittikçe sönen sabit nazarıyla dinler gibi görünüyordu. 161/11

İhtiyar kalfa, elinde dolu bir bardakla geldi; suyu mecruhun ağzına akıttılar, yutamadı. Sonra Muhlis Bey, onu iki omuzundan bir parça kaldırdı. Bardağın kenarını ağzına götürdüler. İçini külhan gibi yakan büyük bir hararetle ve yarısını çenesinden aşağı akıtarak birkaç yudum içti. Kurşun, sol kaşının ucuyla kulağının arasından girmişti. Çok

kan zayi ediyor ve gittikçe sönüyordu.[161/12]

Muhlis Bey, şimdi telaşla: [161/13]

–Zabıtaya haber verelim, hemen doktor göndersinler... Mecruhun hayatını kurtarmak kabilse son ana kadar çalışmak, insaniyeten vazifemizdir, dedi. [162/01]

Geçirdikleri büyük halecanın sarsıntısıyla bitap düşen hanımlar, şimdi kendi yorgunluklarını unutmuşlardı. Yaralının başında yaşlı gözlerle dolaşarak, kadın yüreğinin ulvi rikkatine misal gösteriyorlardı. [162/02]

Muhlis Bey, birdenbire bir şey tahattur ettiğini imaen elini alnına götürerek: [162/03]

–Fakat bu herifin aşağıda bir arkadaşı daha var. Gidip bakalım o ne halde? [162/04]

Servet Hanım'la Aşkıniyaz kalfa, ikisi hemen yek-meal olarak haykırıştılar: [162/05]

–Bizim ihtiyar Halil Ağa ile Şebiyelda, bu iki zavallı da meydanda yok. Herifler, bunlara kıydılar mı, ne yaptılar? [162/06]

Muhlis Bey önde, kadınlar ellerinde lambalar ile arkada, aşağıya indiler. Taşlıkta kimse yoktu.[162/07]

Naki Paşazade, mermerlerin üzerine adımlayarak: [162/08]

–İşte alettakrib şu noktada, herif üzerime saldırdı. Göğsüne bir tekme indirerek yere yatırdım. Ölüsünün veya dirisinin şimdi burada bulunması lazım gelirdi. Melun nereye kaybolmuş? [162/09]

Harap binanın alt katındaki kömürlük, bodrum... Her tarafı dolaşarak dikkatle aramaya başladılar. Lakin kayıp hırsızdan eser bulamıyorlardı. [162/10]

Derinden bir ses işitilir gibi oldu. Kulak verdiler: [162/11]

–Ben buradayım ayo... ben buradayım ayo... [162/12]

Sema Hanım: [162/13]

–Dadım Şebiyelda... [162/14]

Servet Hanım: [162/15]

–O nereden haykırıyor böyle? [162/16]

Aşkıniyaz: [162/17]

–Yelda neredesin kardeşim? 162/18

Şebiyelda derinlerden: 162/19

–Söylenmez yerde... söylenmez yerde... 162/20

Aşkıniyaz: 162/21

–Bu söylenmez yer neresi? 162/22

Servet Hanım ihtiyar dadının kulağına eğilerek: 162/23

–Ses ayakyolundan geliyor... 162/24

Alt kat abdesthanesinin uzun aralığı önüne gittiler. Kapıyı dışarıdan sıkı sıkıya iple bağlı buldular. Reze tutmadığı için orası bermutad böyle kapandığından, evvela bunda dikkate[162/25] şayan bir şey görmediler; fakat biraz düşündükten sonra Şebiyelda içeride iken, bu bağlanma ameliyesinin hariçten bir el ile yapıldığını anladılar; bağı çözdüler. 163/01

Arap kocakarı, hamamdan çıkar gibi ter içinde dışarı fırladı. Bu siyah derinin, böyle anlarda kızartı seçtirmemek gibi, beyazlara tefevvuku vardı. 163/02

Şebiyelda vaveylayı bastı: 163/03

–Aaa büyükhanım, küçükhanım, Aşkıniyaz kardeş... Hepiniz sağsınız inşallah! Güm dedi, güm dedi; ödü koptu. Bayıldı, bayıldı, ayıldı... (Muhlis Bey'e bakarak) Bu gozel beğ kim? Hırsızlarla beraber mi geldi? 163/04

Bu suale hep gülüştüler. 163/05

Servet Hanım: 163/06

–Bizi hırsızlardan işte o beyefendi kurtardı... 163/07

Şebiyelda çırpınarak; 163/08

–Allah'a ahdettim. Kurtulursam hepsini öpeceğim, dedi. 163/09

Siyah dadı, şapur şupur sarıla sarıla üç kadını sıraladıktan sonra Muhlis'in önünde durarak; 163/10

–Aha benim arslanım, aha benim sultanım, aha benim paşalarımın paşası, iki gozumün nurunun aynı, şimdiye kadar ben seni hiç gormedi... Sen gökten mi indi? Yerden mi çıktı

ayo? Maşallah... Maşallah... Boyuna bosuna kırk bir buçuk kere maşallah... Tuh, tuh, tuh... Sübhaneke ve bihamdike ve tebareke ve mübarek... [163/11]

Şebiyelda, ziyneti hafızası olan ne kadar tevkiratı varsa, buruşuk yanaklarını şişirerek, hâlâ muntazam duran beyaz dişlerini göstererek boşalttıktan sonra, o gece başına geleni şöyle anlattı:[163/12]

–Her gece sabunu fareler kotürmesin diye kuçuk tencerenin altına kaparım. İş kuç derkene aklına başına kalmıyor ki... Dün gece kapamasına unuttu. A sabun şok fahalı... Bizim koşkün fareleri şok beslidir. (Eliyle işaret ederek) Nah boyle her biri kuzu gibi... Mutbağa ineyim de dedim. Sabunu kapayayım dedim... Elimde idare gazıyla taşlığa indim. Karşıma bir zebella herif çıktı. Arkasından bir tane daha... İyi saatte olsunlar, ötekileri sandım. Bu koşk tekin değildir. Rukuş Hanım'ın amcasını bir kaç defa aşağıda gordüm... Bana dilini çıkardı, gozünü kırptı. Beni siyah diye çok severler. Şakalaşırlar. Yine onları sandım. "Keke multelâ, tarukuşiye, minel-halâ, ilel-melâ..." diye okumaya başladım. Tu tu diye üzerlerine üfledim. Kaşmadılar. Bir de baktım ki koca kafalı iki tane musibet üzerime kaliyorlar. Korkumdan helaya kaçtım. Kapıyı ittim. Üstünde zati ip vardı. Kapıyı dışarıdan üzerime bağladılar. Kaldım mı bir can içerde! A, şindi benim haline ne olacak. İyi saatte olsunlar ötekiler de abdesthanenin penceresinden bana bakıp fıkır fıkır gulüyorlar... Kenefte okusa insan çarpılır. [163/13]

Okumasa, ötekiler pencerenin önüne birikiyorlar... Ne yapacağını şaşırdı. Sonra gum gum silah patladı, benim ödüm de beraber... [164/01]

Korkudan sarsılan sinirlerinin bütün teessürü diline toplanmış... Şebiyelda'nın sözlerini yağla balla kestikten sonra, Halil Ağa'yı aramaya başladılar. Onun da bir bodrumda üzerine kapıyı bağlanmış buldular. [164/02]

En yakın zabıta merkezine telefon edildi. Geldiler, tahkikat başladı. Yaralı sarik nakil sırasında teslimi ruh etti. Firar eden diğer yaralıdan bir nam ve nişane bulunamadı. [164/03]

5[164/04]

Bu pek halecanlı sarik vakasının cereyan ettiği geceden sonra, Hasan Bedreddin ve Naki Paşaların aileleri arasındaki dostluk münasebeti, kadimden daha kuvvetli bir surette teessüs etti. İki aile, ananevi tabiri veçhile can ciğer denecek bir samimiyetle, sık görüşüyorlardı. Muhlis Bey, erkek eliyle görülecek bir iş zuhurunda, hiç çekinmeden

kendine emrolunmasını tekrar tekrar rica etmişti. Fakat Bedreddin Paşa ailesi, komşularının bu insaniyet ve nezaketlerini sui istimalden sıkılıyorlar ve günden güne artan yoksulluklarının derecesini onlara anlatmamaya uğraşıyorlardı. [164/05]

Hırsız patırtısından sonra alt kat pencerelerinin bazılarına demir parmaklık kondu. Birkaç kapının kilitleri, sürgüleri tamir edildi. Sema Hanım, her gece yastığının altında dolu bir revolver bulundurmak ihtiyatına, şimdi eskisinden ziyade ihtimam ediyor; etrafta bir çıt olsa hemen döşeğinden fırlıyordu. [164/06]

Yine karanlık bir gecede, genç kız tuhaf bir korku ve halecanla uyandı. Rüyasında ona gizli bir ses, bahçede hırsızlar dolaştığını fıslamıştı. Gözlerini açar açmaz pencereye koştu. Ağaçların yaprakları altında, kesafeti büsbütün artan karanlığı, halecanlı bir dikkatla delmeye uğraştı. Bir şey seçemedi. Lakin tarassudunda devam için pencereden çekilmedi. Karanlığın koyuluğu içinde bir parıltı oldu, söndü. [164/07]

Sema'nın çarpıntısı arttı. Bu bir ateşböceği miydi, sigara ateşi mi? Gözleri aynı noktaya dikili öyle bekledi. Çok sürmeden küçük ateş yine yandı, söndü. Parıltılar beynindeki fasılaları ölçtü. Bunlar çekilen sigara nefesleri arasındaki müddete tevafuk ediyordu. Dördüncü ve beşinci pırıltılar diğer noktalarda göründü. İki ihtimalden birinin katiyetine hükmedemedi; çünkü ateşböceği gibi, sigara içen bir adam da mevkiini değiştirebilirdi. [164/08]

Sonra artık hiçbir şey göremedi. Pencereden pencereye koşarak sabahı etti; lakin merakını halledemedi. Ev halkını korku ve telaşa düşürmemek için kimseye bir şey söylemedi. Yalnız hepsi uykuda iken erkenden alt katı dolaştı. Kapıların sürgülerini kilitlerini, muayene etti. Hiçbir taraf karıştırılmamış, zorlanmamıştı. Her şeyi yerli yerinde buldu. [164/09]

Sema Hanım, bir hafta döşeğinde rahat edemedi. Hep alaca bir uyku ile yattı. En ufak bir pıtırtıda yine pencerelere koşuyordu. Bu ateşböceği veya sigara ihtimallerinden birine kuvvet verebilmek için bir pırıltı göremiyordu. [165/01]

Yalnız bir akşam, yine bu pencere tarrassudları esnasında, bahçede hafif bir öksürük duydu. Pek yavaş işitilmesine rağmen, bunun bir insan öksürüğü olduğuna hiç şüphesi kalmadı. Muhakkak geceleri el ayak çekildikten sonra, köşkün etrafında biri dolaşıyordu. Dost mu, düşman mı? Bunun bir düşman olması ihtimalini daha ağleb görerek Sema Hanım titredi. Vaka gecesi kaçan yaralı hırsız, ölen arkadaşının intikamını almak için

gelmiş olmasın? 165/02

Bir lokma ekmek için bütün insanların birbirine hasmı can kesildiği böyle bir zamanda, gecenin en sükûnetli karanlığında, muhteriz adımlarla bahçede dolaşanın bir dost olabilmesine ihtimal verebilmek, gülünç bir faraziye olmaz mıydı? 165/03

Zihni bu dost, düşman kelimeleri arasında dolaşırken, birdenbire dimağında bahçede gördüğü ateşböceği gibi bir ihtimal pırıldadı. Muhlis'i düşündü. Bu dost, o olamaz mıydı? Çünkü bu bir düşman ola idi; gecenin zulmetleri içinde, iki hafta süren suikastlı dolaşmaları esnasında, elbette eseri hıyanetini gösterirdi. 165/04

Kızın beyninde doğan bu ihtimal, ruha nüfuz eden bir güneş gibi bütün vücudunu tatlı bir hararetle ısıttı. Gönlüne bir inbisat, bir ferah getirdi. 165/05

Şimdi geceleri pencerelerden bahçede gezineni gözetlerken, korkunun zıttı bir hisle kalbini dolmuş buluyor; düştüğü bu hülyanın hakikate inkılabına intizarla tuhaf anlar geçiriyor; hiçbir pıtırtı, pırıltı seçemediği geceler, adeta ümitsizliklere düşerek hayalinin neşesi sönüyordu. 165/06

Sema Hanım, her gece hayal ile hakikatın tebadülü arasında çırpınmaktan yorulmaya başladı. Tatlı, fakat her gece daha ziyade artan üzüntülerden, sinirleri çok sarsılıyordu. 165/07

Bahçede gezinen Muhlis midir, değil midir? Gönlü buna bin türlü edille ile kâh cevabı tasdik veriyor ve yine kâh kuvvetli delillerle tasdikini reddediyordu. Bu şüphelerin müzic gölgeleri içinden kurtulmaya uğraşırken, mehtaplı geceler başladı. Bahçede gezinenin artık şeklini seçebilmek mümkün olacaktı. 165/08

Ayın bahçeyi, tekmil değirmi çehresiyle gümüşlediği bir gecede, beklediği hayal yine gözüktü. Boyu tamamıyla Muhlis'in endamına mutabıktı. Hem onların köşkü tarafından geldi. Muhteriz adımlarla dolaşarak şahsını saklamaya uğraşıyor gibiydi. Küçük korunun içine girdi, kayboldu.165/09

Sema Hanım, bu gece mutlak hakikate ermek azminde idi. Her dakikanın mürüruyla üzüntüsü büyüyor, çarpıntısı artıyordu. Bir saat, iki saat bekledi. Ufuktan ağır ağır seyahat eden siyah bulutlar ayı örttü. Gönlündeki ümide de sanki derece derece karaltılar çöküyordu.165/10

Bu koyu perdenin arkasında islenen bedir, berraklığından hemen üç rubunu kaybetti.

Yayılan siyahlık içinde, eşyanın hava ile mümasi olan hududu eriyordu. Ağaçlar top top ve çevreleri namuayyen birer karaltı halini aldı. Yerlere aks eden gölgeleri asıllarına karıştı. 166/01

Bulutların her tarafa serdikleri nim kesafete gözleri alışan Sema Hanım, beklediği hayalin korudan çıktığını fark etti... Bu hayalet, etrafı dinler gibi adımları üzerinde; arada bir, birkaç saniye dinlenerek yürüyordu. Tamam, genç kızın penceresi hizasına geldi, durdu. 166/02

Sema Hanım, elini göğsünün çarpıntısı üzerine bastırarak pencereden, titrek bir sesle sordu: 166/03

–Kimdir o? 166/04

–Benim... 166/05

–Beyefendi siz misiniz? 166/06

–Benim... Muhlis bendeniz... 166/07

–Başkası sandım da çok korktum. 166/08

Bu genç kız ile erkek, on beş gecedir pencereden bahçeye birbirinin halecanını hissediyor gibiydiler. Gizli bir mıknatıs, Muhlis'i o köşkün civarına çekiyor; Sema'yı pencereye bağlıyordu. Kız, titrek sesiyle "Kimdir o?" derken, cevabın Muhlis'ten geleceğini biliyordu. Bunu delikanlı da hissetti. Çünkü "Benim!" der demez hemen, "Beyefendi siz misiniz?" mukabelesini işitmesi; yani bu kadar süratle tanınması, hakikati ispat ediyordu. 166/09

Sema Hanım, hissini gizlemek için söylediği, "Başkası sandım da korktum," cümlesiyle gönlünü, gayri iradi, büsbütün ifşa etmiş oluyordu. Bu, "Karaltının, size aidiyetini temenni ediyordum. Ve siz çıktınız. Korkum zail oldu," demekti. 166/10

Şimdi kız, bahçedekinin; bahçedeki penceredekinin yürek çarpıntılarını bu açık mesafeden; fakat göğüs üzerinde kulağıyla hastalık dinleyen bir tabip gibi işitiyorlardı. Seslerinin ihtizazları, iki kalbin halecanını ketmi nakabil bir belagatla birbirine anlatıyordu. Fakat delikanlı, bahçede dolaşmasının; kız, pencerede beklemesinin sebeplerini büsbütün başka şeylere atfetmek için sümmettedarik ne söyleyecekler ve ilk söze nasıl başlayacaklardı? 166/11

Muhlis: [166/12]

–Vakadan sonra hâlâ kalbinize emniyet gelmedi mi? Korkuyor musunuz? [166/13]

Sema Hanım, ihtizazını yenmeye uğraştığı bir sesle: [166/14]

–Korkumuz biraz hafifledi; fakat henüz yüreğimize büsbütün emniyet gelmedi. [166/15]

–Bunu bendeniz de hissettiğim için, her gece köşkünüzün etrafını dolaşıyorum. Korkmayınız.[166/16]

–Beyefendi, dolaşanın siz olduğunuzu bilmediğim için, bahçede bazı pıtırtılar duyduğum ve sigara pırıltıları gördüğüm gecelerde, epeyce ürküntü saatleri geçirdim. [166/17]

–Ben ise hiçbir şey hissettirmediğim zannında olduğum için, gizlenmeye uğraşıyordum. Çünkü kendimi göstererek açıktan açığa dolaşmış olsam, bu derece takayyüdü mucip acaba ne var, diye sizi meraka düşürmüş olurdum. İşte bundan korktum. [167/01]

–Etrafta yine tek tük vukuat eksik değil; işitiyoruz. [167/02]

–Hiç merak etmeyiniz. Ahzikabil tedbirlerin hepsini düşündüm. Köşkünüzde öyle bir vakanın tekerrürüne artık imkân yoktur. [167/03]

–Bizim için gecenin tatlı uykularını feda ettiğinizi gördükçe, mahcubiyetimin vardığı dereceyi bilseniz... [167/04]

Muhlis Bey, bu söze yalnız gülmekle cevap verdi. [167/05]

Sema Hanım, göğsünde merak kaynar bir istifhamla: [167/06]

–Niçin gülüyorsunuz? [167/07]

–Gecenin tatlı uykusu tabirinize gülüyorum... [167/08]

Genç kız biraz şaşırarak: [167/09]

–Affedersiniz beyefendi, bozukluk, terkibin neresinde, anlayamadım. [167/10]

–Mana, şive, kaide itibarıyla terkipte bir hata yok... [167/11]

–O halde? [167/12]

Muhlis içini çekerek: [167/13]

–Seneler var ki, gecenin bu tatlı uykusu denilen istirahatten ben mahrumum... dedi. [167/14]

Bu cevaptan sonra iki gencin arasına ağır bir sükût kesafeti çöktü... Erkek, sözünü itmama cesaret edemiyor; kadın, hususi bu ilk mülakatta, gayri iradi bir feveranla perdesinin ucu kaldırılan bir sır kapısının eşiğinden içeri adım atmak cüretini gösteremiyor; bunu terbiyeye muvafık bulmuyordu.[167/15]

Belki bir dakika süren bu hazin sükûtu, Muhlis bozarak: [167/16]

–Emin olunuz, zaten uyumuyorum; sabahı etmek için okuduğum kitapların sayfaları bana o kadar manasız, tatsız geliyor ki müelliflerine şükrana bedel, tan ediyorum. Hissedilerek, yaşanarak yazılan hakikatler pek az. Hep fantaziye, kuru yalanların, değersiz masalların, tarafgirliklerin ucunda imza satıyorlar. Şimdi size bekçilik etmek, bana her şeyden tatlı geliyor. Evvelleri beni ezen gecelerin karanlık saatlerini, şimdi bu meşgale ile öldürerek duymuyorum. Bundan dolayı, sizin mahcup düşmenize mahal yok. Asıl minnet ve şükrana borçlu kalan, bendenizim Sema Hanımefendi. [167/17]

Muhlis Bey, Sema'nın köşkü etrafında bekçilik etmekten niçin bu kadar mahzuz oluyor? Hiçbir şey ile öldüremediği gecelerin siyah, müzic saatlerini neden bu suretle hissetmeden geçiriyordu? Resmiyet ve tekellüfle başlayan ilk hasbihalde bu sebepler sorulamazdı. Sema Hanım, hep bunlara kendi anlayış ve tefsirleri veçhile mana verecekti Komşuları Jale'nin bu[167/18] delikanlı hakkındaki dedikodularını düşündü. Muhlis Bey, bir sevda fırtınası geçirmiş, bu kasırgadan büyük bir gönül hasarıyla çıkmıştı. Kim bilir belki de henüz çıkamamış; ruhu bu mühlik girdapların ortasında dönüyordu. Geceleri kendine tatlı uykuları haram eden, bu eski muhabbetin ateşi olsa gerekti. Hep bunları kendi üzerine almakta acele etmemek lazımdı. [168/01]

Delikanlının sözlerinde, pek asabi bir mizacın ifrat tefritleri, televvünleri, sabırsızlıkları, ihtiyatsızlıkları, taşkınlıkları, idaresizlikleri vardı. Bu halini kendi de bildiği için istirhamkar bir sesle: [168/02]

–Sema Hanımefendi, pek asabi bir insanım. Fakat yüksek isminizin huzurunda, bir mabette olduğu gibi, ruhuma göklerden bir haz ve teselli dökülüyor. Dünyaya büyük halaskarlar gelmiştir. Benim için siz de onlardan biri olabilirsiniz. [168/03]

Sema Hanım, bu istical karşısında muhakemesinin muvazenesini biraz kaybederek, ağzından ihtiyatsız bir söz kaçırmamak için sustu. Düşünüyordu. Serbest bir sözle gönlünü dökerek bir hoppalık yapmaktan veyahut metin görünmek için soğukça bir mukabele ile pek hassas muhatabını incitmekten korkuyordu. [168/04]

Bu sükût da, delikanlıya ağır geldiği için sordu: [168/05]

–Niçin susuyorsunuz? [168/06]

Şimdi, behemehâl, münasip bir cevap bulup vermek lazımdı. Sema Hanım, sedasında bir ezginlikle: [168/07]

–Bu teveccühlerinize layık bir kadın olamamaktan korktuğum için ne diyeceğimi bilemiyorum...[168/08]

–Aynı mülahaza benim için de varid değil midir? Acaba ben de sizin teveccühünüze layık bir erkek miyim? Fakat Sema Hanımefendi, şimdilik sizden büyük bir vaat istemiyorum. Bu bekçiliğimden rahatsız olmadığınızı söyleyiniz. Beni boğan gecelerin elemlerinden yalnızlığımı kurtarmak için, pencereden sesinizi bana işittirmeye söz veriniz. Bu, benim için kâfi... [168/09]

–Geceleri buralarda dolaşmanız, döşeğimde beni müsterih uyutacak büyük bir lütuftur. Halaskar sesinizi bahçeden duymakla kalbim kuvvet ve teselli bulacak. Fakat bu nigahbanlığınıza, mukabil minnettarlık ve teşekkürlerimi arza müsaade etmemenize mahsun oluyorum. [168/10]

–Sema Hanımefendi, minnet... teşekkür... Bırakınız bu umumi sözleri. Bunlar, samimiyetsiz insanlar arasında, gururları okşamak için sarfedilen birer kalp akçedir. Ben beynimizde, külfetten ari, halisül ayar ve yalnız ve yalnız hislerimizin samimiyetlerini tercüme edecek kelimeler teati olunmasını isterim. [168/11]

Sema Hanım, ilk mülakatta bu hissiyat taşkınlığı karşısında yine şaşırdı; çünkü o ana kadar hiçbir erkekle hususi, samimi görüşmemiş; ne kendisi kadınlık hissiyatını dökmüş ve ne de üftade mahiyetinde birinin bu zeminde dökülüp saçılmasına müsaade etmişti. [169/01]

Kızın bu ikinci sükûtu önünde Muhlis de ufak bir düşünce ile durdu. Cambaz gibi adımlarını tartarak elde terazi ile yürümek lazım gelen bu ilk nazik anlarda kendinin doludizgin gittiğinin farkına vardı. Ve hemen şahlanan gönlünü zapta uğraşarak melul bir sesle: [169/02]

–Ben samimiyete mecra bulduğum yerlerde kendimi tutamam. Af buyurunuz. Coşkunluğumla belki sizi rahatsız ediyorum. Asabi buhranlarımın elemleriyle geceleri uyuyamayışım, sizi de uyutmamak için bir sebep olamaz. Bu gecelik Allahaısmarladık

efendim. Buralarda bekçilik etmeye müsaadenizi ve her gece pencerenizden sesinizi lütfen bana duyurmak hususundaki vaadinizi aldım sanıyorum, işte benim için en müessir sinir ilacı budur. Allah rahatlık versin efendim.[169/03]

6[169/04]

Şimdi biraz açılan bulutlar arasından dökülen alaca mehtap içinde, Muhlis Bey'in narin endamı, bir hayal gibi kayboldu. [169/05]

Sema Hanım, giden hayalin, bu bulutlu mehtap gecesinde bıraktığı izi arayarak arkasından bakakaldı. Onun Allah rahatlık versin temennisine rağmen, döşeğine girmedi. Kendini pencere önünde unuttu... [169/06]

Deminden, birkaç dakika evvel hakikat olan bir şey, şimdi bir hayal örtüsüne bürünüvermişti. Rüya mı görmüştü? Ne idi o işittiği sözler? Asabiliğinden şikâyet eden Muhlis Bey ne tabiat ve ne hilkıyyette bir gençti? Bu feveranları ciddi miydi, yoksa sinirli insanların çoğunda görüldüğü gibi ani bir buhrandan saçılmış gelip geçici sözler, hisler miydi? Bu itirafata inanmak da tehlikeliydi. İnanır gibi görünüp de inanmamakda... Çünkü inansa, kendini bir badireye düşürmüş olacak; inanmayarak dinlese, karşısındakinin hissini vahi bir ümit ile beslemiş bulunacaktı. [169/07]

Genç kız, Muhlis'in mütemadi köşkün etrafındaki gece bekçiliğiyle, hırsız korkusundan kurtuldu. Fakat şimdi hırsızdan ziyade uykusunu kaçıran başka bir derde tutuldu. Bu güzel delikanlı, idealine pek muvaffaktı; kırk yıl arasa, onun gibisini bulamazdı. Fakat onun fazla asabi, hissen fazla coşkun olması ve kendini devasız bir gönül hastalığına düşüren bir aşk macerası geçirmiş bulunması, Sema'yı düşündürüyordu. Bu sevda, nasıl bağlanmış, nasıl çözülmüştü? Kabahat hangi tarafta idi? Şimdiye kadar unutulması lazım gelen bu geçmiş muaşaka, delikanlının hayatında neden böyle derin bir hicran izi ve adeta dolmaz bir boşluk bırakmıştı? Rast geldiği kızla böyle sevişip eğlenerek sonra onu adi bir bahane ile terk edivermek âdeti miydi? [169/08]

Bu suallere, belki yakın bir istikbal cevap verecekti. Zihnine hücum eden böyle birçok meçhulleri keşfe ve talihin, müstakbel denilen ufkun arkasına neler gizlediğini görmeye uğraşarak; gecenin, sabahın aguşunda solduğundan haberi olmadan pencere önünde kaldı. [170/01]

Taze günün şebnemli serinliği yüzüne çarptı. Hayalatına pek uygun gelen karanlığın

zevalini gördü. Herkes uykudan kalkar iken, o, döşeğine uzandı. Gece uyanık iken gördüğü rüyayı, şimdi bir daha yaşamak için gözlerini kapadı. 170/02

Servet Hanım, gündüz uykusu uyumak âdeti olmayan kızının, böyle geç vakit kalkmamasından meraklara düşerek, birkaç defa yatağın başına gitti, geldi. 170/03

Nihayet Sema uyandı. Vaktini şaşıran ve mutad veçhile tamamlanamayan alaca uykunun vücuda lazım istirahat gıdasını verememiş olmasından dolayı küçükhanımın rengi solgun, biraz kızarmış gözlerinin bakışları yorgun ve simasının heyeti mecmuasında esrarlı bir gecenin mahmurluğu vardı...170/04

Bir çiçeğin hararetten, rutubetten teessürüne dikkat eden mahir bahçıvanlar gibi, kızlarının yüzlerinde beliren gönül inikâslarını, en evvel analar okurlar. 170/05

Valide: 170/06

–Kızım nen var? 170/07

–Bir şeyim yok anneciğim... 170/08

–Pek solgunsun... 170/09

–Farkında değilim... 170/10

–Git aynaya bak... 170/11

Sema, birkaç ağır adımdan sonra aynanın önünde durarak: 170/12

–Evet, biraz benzim kaçık... 170/13

–Biraz değil... Rengin çok bozuk... Saklama, nen var? 170/14

–Niçin saklayayım? 170/15

–Gece rahat uyumuşa benzemiyorsun... 170/16

–Evet, iyi uyuyamadım... 170/17

–Neden? 170/18

–Bir sinir gerginliği... Hafif bir baş ağrısı... Yürek sıkıntısı... 170/19

–Sebebi? 170/20

–Sebebini bilmiyorum. Bulutlu, ağır, durgun havalarda ruhum ezilir... Dün gece yine öyle idi. Döşekte gerindim, esnedim, durdum; uyuyamadım... 170/21

–Yoksa hırsızlardan mı korkuyorsun? 170/22

–Niçin inkâr edeyim? Biraz korku da var... 170/23

–Türlü dedikodu çıkarmışlar. Üzülmeyesin diye ben sana söylemedim... 170/24

–Kim çıkarmış? 171/01

–Zannederim Jale'nin marifeti... 171/02

–Ne diyorlarmış? 171/03

–Hırsız vakasından beri, Muhlis Bey döşeğinde rahat uyumuyor, bizim köşkün etrafında bekçilik ediyormuş... 171/04

Sema Hanım, bu ifşaat karşısında biraz daha solup süzülerek önüne baktıktan sonra, başını kaldırarak: 171/05

–Anne, sen kızını herkesten iyi bilirsin... 171/06

–Bilirim yavrum... 171/07

–Benim billur gibi şeffaf, temiz bir kalbim vardır. Hiç pas tutmaz... içinde fena sır saklamaz...171/08

–Senin kalbin, benim gözlerimin önünde ayan bir kitabı fazilet gibidir. Sana sormadan her hissini orada görür, okurum. Bilirim, annenden gizli bir fiilin yoktur. Gizli şeyler, ekseriya mayub, merdud olanlardır. Sen ise her arzu ve hareketinde temiz ve nezihsin... 171/09

–Bu dedikoduda bedhahlık var, fakat şu duyduğum kadarında yalan yok... Evet, Muhlis Bey, her gece bizim köşkün etrafında, sadık bir bekçi gibi dolaşıyor... 171/10

–Bu, bizim hakkımızda fazla bir lütufkârlık değil midir? Gece uykularını feda edip de niçin evimizi bekliyor? 171/11

–Bu ciheti anne, senin kadar ben de merak ettim. Hatta dün gece kendisiyle pencereden konuştum...171/12

Servet Hanım ufak bir ürpertiyle: 171/13

–Kendisiyle konuştun mu? 171/14

–Konuştum; lakin merakımı halle muvaffak olamadım. Çok asabi bir genç... Kendini

inceden inceye isticvabı muvafık görmedim... Fakat öbür görüşüşlerimde, fikrini anlayabileceğimi memul ediyorum... [171/15]

–Demek onunla geceleri uzun uzadıya görüşmek niyetindesin? [171/16]

–Evet, her gece benimle biraz görüşmek için müsaademi rica etti. [171/17]

–Fakat kızım, sen genç, o genç... Meşru bir emel ile görüşmek istediğinizden şüphe etmiyorum; ama gece karanlıklarında pencereden bahçeye konuşmanızı biraz usulsüz buluyorum... Muhlis, seninle böyle bir roman kahramanı gibi karanlıklarda hasbihal edeceğine, gelsin güpegündüz burada görüşsün... [171/18]

–Anne, kızına güven; hiç merak etme... Bu görüşmelerimiz ya kariben kesilecek veya kanuni bir rabıta ile neticelenecektir. Benden ve Muhlis'ten şüphe etmen, bize karşı hiç de müstahak olmadığımız birer ağır hakarettir... [171/19]

–Peki yavrum. Sen, kendi ruhumdan kopmuş bir parçasın; Muhlis'in de asil mert hilkıyyetinden bir kötülük memul etmiyorum. Lakin usul ve adabından da böyle birdenbire uzaklaşmayı gönlüm pek hoş bulmuyor. Yalnız senden bir ricam var. Her ne konuşursanız gelip bana tamamıyla söyleyeceksin. Her mülakattan sonra billur kalbine toplanacak ihtisaslarını göstereceksin.[172/01]

–Anneciğim, bu, benim için emir ve tembihe asla lüzum göstermeyen bir vazifedir. [172/02]

* * *[172/03]

Sema Hanım'ın kalbinde, o geceyi iple çeken bir istical vardı. Zamanın hiç değişmeyen meşyeti, his ve arzularımıza göre hızlanmış veya ağırlaşmış görünür; fakat çok defa, o koca güllenin altında omuzlarımız çöker, dimağlarımız nihayetsiz bir yorgunlukla bunalır... Gözlerimiz daima göre göre, nazarlarımızda pejmürdeleşmiş şeylerden başkalarını görmek ister... Ömrümüz, yaşamayarak, daima atlamak istediğimiz, yıkılmış, adi saatlerle doludur... [172/04]

Sema Hanım, kızlık hayatında Muhlis'le karşı karşıya geçirdiği heyecanlı muhavere dakikaları kadar tatlı, mesut bir an yaşadığını bilmiyordu. Gündüz olup da o ruhnevaz rüya savunca hayatı hep o zamanın vüruduna intizarla tahammül olunabilir bir şey buluyordu. [172/05]

Az müddet evvel, hiç tanımadığı bir delikanlı için birdenbire kalbinde böyle bir hararet

peyda olması Sema Hanım'ı sarsıyordu. Kendisi o ana kadar hiç sevmemiş olduğu için, gönlü, dimağı bu vadide tecrübesizdi. Yalnız deruni bir seda ona, "Sev, sev, Muhlis her türlü itimat ve muhabbete değer bir çocuktur..." 172/06

Bazen kendi kendini aldatır mıydı? Onun doğru sözlü, yüksek hisli, samimi bir genç olduğunu, validesine teminen anlattı ve hatta bu gece görüşmelerinin, meşru bir emeli istihdafen vuku bulduğuna da söz verdi. Bakalım başlamak üzere olan bu münasebet hakikaten bu sözleri tasdik edecek bir istikbale doğru mu gidiyordu? 172/07

Gündüz ile gecenin arasında uzayan mesafenin iç sıkıntılarını doldurmak için kendine birçok işler aradı. Oyalanarak geceyi buldu. 172/08

Odasına çekildi. Daima Gülter'i aralarından ayırmayan çocukları yatırdı, uyuttu... Pencerenin önüne geçti. Berrak bir mehtap beyaz nurlarıyla her tarafı badanalamıştı. Ayın güneşe vekâlet ettiği bu yarı gündüz gecede, şimdiye kadar hiç fark etmemiş olduğu derin hülyalı bir şiir okuyordu. Gece, nafiz gözler için esrar perdelerini kaldırmış gibiydi. Ağaçların, birer ziruh tavrıyla etrafı dinler gibi vakarlı, sakit birer duruşları vardı. 172/09

Kâinatta altüst olmamasına rağmen deni lakabını verdiğimiz bu dünyaya bazen "Cennet-i Âlâ"nın kendini aks ettirdiği anlar oluyordu. Eğer güzellik cennetten geliyorsa, işte bu an, dünyanın firdevs haliydi.172/10

Sema, mehtabın serptiği esrarlı şiiri içe içe, kalbinde daha ziyade incelen bir hisle dilsiz, fakat mütekellim gecenin manzarasına daldı. 173/01

Saat, gece yarısını çok geçti; lakin kızın zihnini dolduran hayali canlandıracak vücut henüz görünmedi. Bir gölge oynasa, bir çıt duysa yüreği titriyor, içi eziliyor; başını pencere kenarına dayıyordu. 173/02

Duvarda rakkasının ağır ahengiyle yürüyen saate sık sık göz atıyordu. Akreple yelkovan, sabaha bir saat daha yaklaştılar. Muhlis gelmeyecek miydi? 173/03

Sema, başını güzel kolunun yumuşak adelesi üzerine kapattı. Artık onsuz bu hülyalı gecenin şiirini görmek istemiyordu. Ya gelmezse! Aman Allah'ım, sabaha kadar ne üzüntülü bir zaman yaşayacak ve ertesi geceyi edebilmek için, aradaki koca günü nasıl geçirecekti! Beş on gün evvel, gençliğin bu halecanlarından bihaberdi. Keşke bu his yine meçhuli kalaydı; çünkü hırsız korkusu buna nispetle pek halecansız kalıyordu. 173/04

Yelkovan, akrebi arkasından sürükleyerek hemen tam bir devir daha yapmaya yaklaştı...

Sema Hanım'ın zihninde, "Gelmeyecek mi?" suali, şimşek gibi yine çaktı... Ooof! Fakat gelmemesi kabil değildi. O, köşkün bekçiliğini etmeye söz vermemiş miydi? Gecede bir defa olsun gözükmesi lazım gelirdi. Yoksa hatırlarda olmayan kuvvetli bir mâniaya mı uğradı? Yoksa birdenbire ağır hasta_lığa mı tutuldu? Veyahut ki geldi de Sema'nın uykusuna bir rahatsızlık vermemek için bekçiliğini etrafta sessiz sedasız mı yapıyordu? 173/05

Bu üç ihtimalden, şayanı temenni olan, bu sonuncusuydu... Muhlis, belki oracıkta, ağaçların altında, nefeslerini hafif alarak bekliyor; belki gelip gelmediğine ehemmiyet verilip verilmediğini anlamak için bir kurnazlıkta bulunuyordu. 173/06

İşte tamam bu esnada, küçük koru tarafından hayalet gibi bir gölge çıktı. Bu namuayyen hayalet, köşke gittikçe yaklaşarak bir insan şeklini aldı. Daha sonra, mehtabın gümüş aydınlığı altında Muhlis, boylu boyunca narin endamıyla gözüktü. Sema Hanım, hemen pencerenin önünden kaçtı; fakat niçin kaçtığını bilmiyordu. İçini sevinçle karışık bir halecan, bir şaşkınlık aldı. Odanın ortasını, birkaç defa dolaştı. Bir noktada duramıyordu. Yine pencerenin önüne geldi. 173/07

Muhlis Bey, elinde kalın bir bastonla tam pencerenin karşısında, gözleri yukarıda bekliyordu. Kızın tıpırtısını, belki de yürek çarpıntılarını hissetti. Fakat kendi kalbi de ondan az çarpmıyordu. İkisi de pek çok sözlerden ziyade, ifhamı hakikat eden bu beliğ sükûtu bozamadılar... 173/08

Sema Hanım, delikanlıya karşı bu kadar zaafı olduğunu anlatmaktan korkarak, yine pencereden çekilmek istedi; fakat aşağıdan gelen ezgin, yumuşak, nevazişkâr bir ses onu pencereye bağladı:173/09

Muhlis: 174/01

–Sema Hanım? 174/02

Sema: 174/03

–Efendim... 174/04

Bu tatlı hitap ve baygın cevap, ikisinin de ruhlarında titredi. Fakat artık halecanların ilk safhası yırtılmıştı. 174/05

Muhlis söze bir medhal bulmak için: 174/06

–Bu ağustos mehtabı ne güzel... dedi, sonra gülerek sustu. 174/07

Sema: 174/08

–Niçin güldünüz? 174/09

–Mehtabı efrenci ayına nispet ettiğime. 174/10

–Dalgınlığınızı izah etmeye idiniz, ben hiç farkında olmayacaktım. 174/11

–Ağustosa tesadüf eden mehtap diyecektim. 174/12

–Öbür türlü ifade etmekle de yanlış bir şey söylemiş olmadınız. Arabi ayları, daima değiştiği için onların hiçbir mevsime kati nispetleri yoktur. Aynı ay yaza, kışa, her mevsime tesadüf eder. Her bedirde efrenci aylarından birine müsadif olabileceğinden ben, "ağustos mehtabı" tabirinde büyük bir hata göremiyorum... 174/13

Söz, yine gevşedi; maksat ne mah idi ne mehtap... Muhlis, boş bulunarak derin derin içini çekmek istedi, fakat derhal kendini toplayarak göğsünün dalgalarını dağıtmaya uğraştı. 174/14

Karşı karşıya sükûti durmak tehlikeliydi. Bu mütekabil vaziyette her iki taraf, kalplerinin taştığını hissediyorlardı. 174/15

Muhlis: 174/16

–Hâlâ hırsızdan korkuyor musunuz? 174/17

Sema Hanım hafifçe gülerek: 174/18

–Size cesur görünmek için yalan söylemeyeyim... 174/19

–Demek korkuyorsunuz? 174/20

–Biraz. 174/21

–Yastığınızın altında dolu revolver yok mu? 174/22

–Var... ama beyefendi, silahı atınca, hasmımı öldürmezden evvel kendim bayılıyorum. 174/23

–Artık alıştınız; ikinci defa bayılmazsınız. Lakin emin olunuz, vakanın tekerrürüne imkân yoktur.174/24

–Her vakada imdadıma yetişeceğinize emin olduktan sonra niçin bayılayım? 174/25

–Emin olunuz, burada bir yaprak kımıldasa ben duyarım. 174/26

–İnsan, bu garip hayatın her saatini nasıl geçireceğini bilemez. İmdadıma koşmanıza hail olacak bazı büyük mâniaların zuhuruna ihtimal verilemez mi? 175/01

–Kendimi bilmeyecek derecede hasta düşmedikçe, hiçbir mânia beni bu mukaddes nigahbanlık vazifemden alıkoyamaz. 175/02

–Başka bir vazife, sizi buradan infikaka mecbur edemez mi? 175/03

–Bu vazifeme galip gelecek, bundan daha yüksek ve mübremini tasavvur edemiyorum. Farzı muhal olarak geceleri bu beytül mukaddesi her saat tavafa hail olacak bir mânia zuhur etse muvafakat buyurulduğu surette buna bir sureti hal bulmak o kadar müşkil değildir. 175/04

Bu cevap biraz vuzuhsuzdu; fakat anahtarı bulunmaz derin bir muamma da değildi. Bu müphemiyetin içinde Sema Hanım, boşluklardan uçar gibi tatlı bir baş dönmesiyle sordu: 175/05

–Nasıl? 175/06

–Bu sırrımın şimdilik muhafazasına müsaadenizi rica ederim... 175/07

Sema Hanım, küçük bir iğbirar sadmesiyle boş bulunarak ağzından şu sözü kaçırdı: 175/08

–Bir sır tevdi edecek kadar beni şayanı itimat bulmuyor musunuz? 175/09

Bu söz, “Kalbinizdekini anlamak isterim. Ben sizin için her suretle şayanı emniyet bir kızım,” demekti. Sema Hanım, ağzından kaçırdıktan sonra sözünün manasını anladı, fakat iş işten geçmişti.175/10

Bu ihtiyatsızlık muhatapta fark olunmayan bir pembelikle Sema Hanım’ın yüzünü hararetlendirdi; fakat Muhlis’i çok sevindirdi. Dudaklarında titreyen bir memnuniyetle: 175/11

–Size ait olan bir sırrı sizden gizlediğim için, kendi nazarımda, hiç günahkâr değilim... 175/12

İkisi de başlayan sevdalarının, kalplerde kaynayıp da dudaklara gelince vuzuhunu kaybeden cesaretsizlik devrinde idiler. 175/13

Muhlis, mert bir erkek samimiyetiyle bir adım daha atarak: 175/14

–Sema Hanımefendi, kalbimdeki sırrı sizden değil, felekten kıskanıyorum... 175/15

Sema, cevap vermedi. O, hayatının ufkunda beliren ilk saadet beşaretinin hazzı içinde kendini kaybediyor gibiydi... 175/16

Muhlis, biraz daha artan bir halecanla devam etti: 175/17

–Bu ilk mülakatlarımızda, sabırsızlığımla sizi incitmekten korkmaktan başka sizden saklayacak hiçbir sırrım yoktur. Emrediyorsanız ve bahusus hissim hissiyatınıza muvafık geliyorsa... hepsini söyleyeyim... Ve yine farzen söylüyorum ki beni buradan uzaklara atacak pek mübrem bir vazife, bekçiliğime mani olabilir... Fakat mesele daima iki uçludur. Bir ucundan kaybettiğimizi öbüründen telafi edebiliriz. 175/18

Sema Hanım, hakikaten bulutlanmış bir gök gibi hiç renk vermedi. 175/19

Muhlis sordu: 175/20

–Ses çıkarmıyorsunuz? 176/01

–Meselenin öbür ucunu anlamak istiyorum... 176/02

–Bu pek sade... 176/03

–Buyurunuz... 176/04

–Ben buradan gidersem, mesele fedakârlığınıza muallak kalır…176/05

–Nasıl efendim? 176/06

–Gittiğim yere lütfen siz de beraber gelirsiniz... 176/07

7176/08

Bu sevdalı bekçi ile sevdalanıp beklenen kız, bu bahçeden pencereye, çalgısız, şarkısız serenatlarında, mehtapta ve karanlıkta her gece devam ediyorlardı. İki hafta daha süren bu tatlı hasbihaller içinde her şeyi konuştular. Artık birbirini alacaklardı. Oğlan ve kız valideleri tarafından bu intihap ve izdivaç, büyük bir sevinç ve tasviple karşılandı. Mazileri pek birbirine benzeyen bu iki aile, bütün ananeleri, adetleri yıkan bu büyük inkılap devrinde birleşerek, kopan kasırgaya karşı biraz kuvvet peyda etmiş olacaklardı. 176/09

Her iki taraf, pek memnun ve mesut idiler. Yalnız para cihetiyle olan şiddetli zaruretleri bellerini büküyordu. Her iki tarafın müzayakası, birbirinden pek setr olunabilecek bir

halde değildi. Lakin asalet ve servetlerinin bu inkırazı karşısında hâlâ eski zihniyetlerini muhafazaya uğraşarak böyle bir bedahet önünde bile bu iki aile, birbirine düşkünlüklerinin çok fevkinde varlıklı görünmek gururundan kendilerini alamıyorlardı. 176/10

Yapılacak düğün için eski servetten bakiye ellerindeki birkaç kırıntıyı da feda edeceklerdi; fakat yine para yetişmiyordu. Çünkü bir paşa oğlu, bir paşa kızı alıyordu. 176/11

Yalnız Muhlis, kadınlar gibi düşünmüyordu. Onun istediği ne böyle zaruret içinde alayişti, ne de düğün. O, sade Sema'yı istiyordu... fakat validesine söz anlatamıyordu. 176/12

Muhlis'in, olanla iktifa hususunda verdiği nasihatlara karşı Ulviye Hanım sinirlenerek: 176/13

–Oğlum, diyordu, iktisada son derece riayetle olacak, masrafı ne kadar kıssak, buna bir düğün adını da vermesek, bu küçük cemiyet için lazım olan, yani elzem şeyleri şimdi sana hep sayıp döksem şaşarsın. Ne için kız tarafının fedakârlıklarından biz aşağı kalalım? 176/14

–Aşağı kalmayalım, peki, anneciğim; ama bu işin ucunu kulpunu bana bul bakayım... 176/15

–Dur dinle... Sen erkeksin, hem de ergensin. Birkaç defa evlenmemiş olduğun için bu işte ne lazım, ne lazım değil bilemezsin. Şöyle böyle birkaç küçük masraf için ele güne karşı yüzümün yerlere düştüğünü istemem. Bahusus eli, yabancıyı şöyle bir tarafa koyayım, kız ailesine karşı mahcup düşmek, bana ölüm gelir... 176/16

–Anne, o günlerde değiliz... Zannetmem ki Sema, bizden vüsamızın fevkinde şeyler istemeye kalkışsın. Biz masrafı kabartır isek onları da kudretlerinin öte tarafına tırmanmaya mecbur etmiş oluruz. Onlarda da olmadığını biliyoruz. 177/01

–Onlar bizden varlıklı. 177/02

–Pek zannetmem. 177/03

–Evvela onların harap marap başlarını sokacak bir bucakları var. Bizde o da yok. Kirada sürünüyoruz. Ben Servet Hanım'la bu hususta uzun uzadıya görüştüm... 177/04

–Ne görüştünüz? 177/05

–Oraya yalnız sen iç güveysi gitmiyorsun; köşkü tamir ettirecekler, birkaç ay sonra da, arkandan kapı kapamaca biz de geleceğiz... 177/06

–Biz de Sema ile böyle konuştuk... 177/07

–Eh, peki... bu izdivaçla biz kendimize ailece bir mesken tedarik etmiş oluyoruz... Kira versek, tabii kabul etmezler. Buna da eh, peki... Fakat onlar şimdi bir salon, bir de yatak odası tefriş, tanzim ettirecekler. Servet Hanım'ın huyunu biraz bilirim. O, daima yüksekten uçar. Zaman ne kadar değişirse değişsin, o yine eski kadındır... Ne kadar iyi olursa olsun, salon ve yatak odası için müstamel eşyadan hiçbirini kullanmak istemez... Zamana, modaya muvafık yenilerini tedarik etmek böyle vakitte kolay mı? Ben de buradan senin için göndereceğim eşyayı yeniden yapmak fikrindeyim. Sen muhacir çocuğu değil, bir paşa oğlusun. Sonra, şimdiki zamanın züğürtlük modasına uyup karına bir yüzgörümlüğü takmayacak mısın? 177/08

–Bu eski âdete ittiba etmesem de olur. Çünkü ben Sema'nın güzel yüzünü her gün görüyorum. Zifaf gecesi görecek değilim ki... 177/09

–Muhlis, eski devre ait bir paşazade olduğunu unutuyorsun. Böyle pespayelere, soysuzlara yaraşır sözlerle yüreğimi zedeleme. Allah kişiyi gördüğünden yad etmesin... Senin için yüzgörümlüksüz izdivaç olamaz. 177/10

–Ne kıymette bir yüzgörümlüğü? 177/11

–Bugün parasıyla, laakal dört beş bin liralık bir şey... 177/12

–Anne, sen bu izdivacı galiba tehir niyetindesin... 177/13

–Allah göstermesin. Niçin? 177/14

–Şöyle böyle vuku bulacak zaruri masraflara zamimeten, ben şimdi bu kadar parayı nereden bulurum? 177/15

–Ben hepsini düşündüm. 177/16

–Nasıl? 177/17

–Benim iki tane pek temiz menekşe iğnem var. Biliyorsun... 177/18

–Hah işte, onları takalım... 178/01

–Olmaz çocukcağızım, olmaz... 178/02

–Niçin? 178/03

–Servet Hanımefendi benim iğnelerimi bilir... 178/04

–Bilsin ne zararı var? 178/05

–Oğlum, ahretlik almıyorsun. Hiç kaynananın kullandığı elmas, geline takılır mı? 178/06

–Ayaklarını öpeyim anneciğim. Müşkilat üzerine müşkilat çıkarma... Oğlunun saadeti uğruna bu eski adetleri feda ediver... 178/07

–Onun da çaresini düşündüm. 178/08

–Nedir? 178/09

–Bir usta kuyumcu bulup iğneleri bozdurtur, başka bir şey yaptırtırız. Mesela bir gerdanlık, bir bilezik... 178/10

–Bu iş kaça olur şimdi? 178/11

–Belki birkaç yüz liraya... 178/12

–Peki, buna da çalışır çabalarız... 178/13

–Daha iş bitmedi... 178/14

–Artık nedir Allah aşkına? 178/15

–Gelinim sabahleyin benim elimi öpünce, ben hiçbir şey takmayacak mıyım? (Gözlerinden dökülen birkaç hazin damlayı silerek) Rabbim rahmet eylesin, Paşa baban yok. Hem merhuma vekâlette bulunacağım, hem asaleten kadın valideliğimi yapacağım... 178/16

–Şimdi diriler bitti de ölülerin namlarına da mı yüz görümlükleri takacağız? 178/17

–Adet, usul, erkân böyledir... 178/18

–Masraf kesesinin ağzını büzüp bağlayacağım. Artık başka sarfiyat çıkarma anneciğim. 178/19

–Daha nelere lüzum var, nelere... 178/20

–Zaten mali kudretimizin çok fevkinde çıkıyoruz. Affedersiniz, artık dinlemem. Bizde, çiftliklerini, hanlarını satıp düğün yapan eski kibarların neden iflas ettiklerini şimdi

anlıyorum... [178/21]

–Ele güne karşı düğün yapması kolay mı evlatcağızım... [178/22]

–Anne, şimdi düğün yok, izdivaç var. [178/23]

***[178/24]

Bu muhaverenin hemen bir aynıda Bedreddin Paşa ailesinin viran köşkünde ana kız arasında geçiyordu. Onlar da doluya koyuyorlar olmuyor, boşa koyuyorlar olmuyor; masrafın bir kısmını tarha uğraşıyorlar, uymuyordu. [178/25]

Servet Hanımefendi de damada kıymetli bir el öpmeliği vermek; gayetle temiz birkaç kat güvey çamaşırı ve pırlanta ön kol düğmeleri hazırlamak telaşında idi. Hâlbuki akşamdan sabaha yiyecekleri yok idi. Her hafta çarşıya, pazara, bedestene bir şey gönderip sattırmadıkça geçinemiyorlardı. [179/01]

Sema Hanım, gece gündüz hiç durmuyor, el ile, makine ile pek zarif işler yapıyor; köyden bulduğu bir bohçacı kadın vasıtasıyla gizlice müşteriye gönderiyor fakat bu tahammül fevkindeki çalışmasına mukabil on liraya satılan bir şeyden eline, ancak dört beş yüz kuruş geçebiliyordu.[179/02]

İşveren birkaç ticarethane buldu. Oralara, yüzüne kalın bir peçe tutarak, müstear bir namla gidiyor, iş alıyordu. [179/03]

Bu yolda kadın işçi kullanan ticaret evlerinin intizar mahallerinde genç, güzel, bazen pek şık giyinmiş hanımlara tesadüf etti. Pahalı kumaşlardan paltoları, mantoları, çarşafları; serin havalarda boyunlarında samur boaları ellerinde manşonları adeta birer artist zevkiyle süslenmiş, elegan kadınlar, bir hafta için beş altı liralık iş alıp gidiyorlardı. Bunlara sokakta rast gelseniz müreffeh bir ailenin henüz otomobillerinden inmiş, karınları tok, mukbil, mesut kızlar zannedersiniz. Bir hafta geceli gündüzlü dökülen göz nurları mukabilinde alınan bu pek cüzi ücretle bu süs, bu fanteziye nasıl temin olunuyor? Sema Hanım, buraların esrarına biraz nüfuz ettikten sonra ticaret içinde ticaretler sezdi; fakat kendisi oraya iş almaya geliyordu. Bu basit alışverişten ötesiyle meşgul olmaya lüzum görmedi. Ve bunu terbiyesine de yaraştıramıyordu. [179/04]

Bu bekleme yerlerinde, sıcak bir günde, iki yudum soğuk su içmek için kalın peçesini az sıyırınca fevkalade güzelliği, gençliği birkaç dikkatli göz tarafından derhal fark olunmuştu. [179/05]

Çok geçmeden yanı başında bir delikanlı peyda oldu. Başında kenarsız bir şapka gibi yüksek ejipsiyen bir fes, ayaklarında bir çift piyade kayığına andırır uçları uzun iskarpinler, dar paçalı, ince belli kostümünün yan cebinden sarkan mendilinden buram buram keskin esans kokuları saçarak matruş, pudralı yüzüne yaraşan yayık, süzgün bir tebessümle: 179/06

–Küçükhanım, ben bu işlerin üzerine müfettişi umumiyim. 179/07

Sema Hanım, bu gençten, hüviyeti hakkında hiçbir şey sormamış olduğu için onun birdenbire ve bilalüzum böyle kendini prezante edişindeki garabete peçesinin altından şaştı, kaldı. Ve hiçbir cevap vermedi; fakat o genç, bu sükûttan yılmayarak devam etti: 179/08

–Siz beni tanımıyorsunuz, fakat ben sizi tanıyorum... 179/09

Sema Hanım, artık sabredemeyerek: 179/10

–Nereden tanıyorsunuz? 179/11

–Siz buraya B. S. markasıyla iş alıp veriyorsunuz. 179/12

–Evet... 180/01

–Yaptığınız işler, ticarethanece çok takdir olunuyor ve pahalıya satılıyor. Müşterisi pek çok, fakat teessüf olunur ki bütün bu emeklerinizden kendi istifadeniz pek az... Yaptığınız işlerin ücretine zam ettirmek için size bazı tavsiyelerde bulunmak maksadıyla kendimi tanıtmak istedim. 180/02

Sema Hanım, yanı başında birdenbire peyda olan bu hayırhahın tavsiyelerini dinlemeden, bir kısa teşekkür ile sözü kesmek istedi. Fakat çekilip gitmeyen delikanlının dili durmuyordu. 180/03

–Siz yalnız burasını öğrenmişsiniz; fakat kârlı işler veren daha ne ticarethaneler var. Size iki misli ücret aldırtmak için bunlardan birkaçını öğretmek isterim. Yalnız size ve sırran söylüyorum: Buranın işi iyi gitmiyor. Yakında umum işçi ücretlerinden yüzde yirmi tenzilat yapacaklar... Yazık değil mi size... Bu kadar ağır emek mukabilinde, zaten aldığınız para bir şey değil iken bir de bunun yüzde yirmisi kesilirse nasıl olur? 180/04

Size kartımı vereyim. Sirkeci'de Koza Hanı'nda 14 numaraya gidiniz. Aynı iş için iki kat ücret alacaksınız. 180/05

Sema Hanım, bu sırnaşıktan sıkıldı, fakat nezakete riayetten de ayrılamayarak: 180/06

–Beyefendi, hep bu lütuflarınıza teşekkür ederim. Elimde birkaç haftalık işim var. Onları bitirmeye müteahhidim. Başkalarını alamam, mazurum. 180/07

Delikanlı bu mazerete hiç ehemmiyet vermeyerek: 180/08

–Hanım, hakkınızdaki merhametim gittikçe artıyor... çünkü görüyorum ki çok acemisiniz. Size hiç insaf etmeyerek, en az bir ücretle çalıştırmaya bakan bir ticarethaneye karşı, siz kendi kendinize bir vazife tahmil ediyor, bir de taahhüd çıkarıyorsunuz. Ne demek taahhüd? Daha ücretini almadınız ya... "Bu işleri şu fiyata yapamam," der, aldıklarınızı iade edersiniz... Aynı iş için size iki kat ücret bulmaya söz veriyorum... 180/09

Sema Hanım, artık nezaketin ince yolundan biraz çıkmaya mecbur olarak: 180/10

–Beyefendi, affedersiniz. Benim işlerim sıraya konmuştur. Tesadüfen karşıma çıkan iş için elimdekileri bırakamam... 180/11

–İşte tamam bir İstanbul kızısınız. 180/12

–İstanbul kızı ne demek? 180/13

–"Espri dö komers"e malik olmayanlara böyle derler... 180/14

–Ben modest bir işçi kadınım. Komersle ne münasebetim var? 180/15

–İşte yaptığınız bu iş küçük bir komerstir. Daima el ücretinizi artıracak çareler düşünmelisiniz. Siz bir yola alıştınız mı, artık sağınıza solunuza baş çevirmeden hep oradan gitmeye bakıyorsunuz. Onlardan daha iyi iş yapsanız bile Yahudi, Rum işçi kızlarla rekabet edemiyorsunuz. Ben Türk'üm, siz de Türk'sünüz; sırf vatandaşlık gayretiyle size bir iyilikte[180/16] bulunmak istiyorum. Anlamadan, tecrübe etmeden, hatta beni dikkatle dinlemeden kareman reddediyorsunuz. 181/01

Genç adam, bir hokkabaz tekerlemesi gibi bu sözlerinde devamla beraber yan cebinden şıkça krokodil bir cüzdan ve onun içinden de bir kart çıkardı. Kurşun kalemiyle üzerine birkaç kelime kaydettikten sonra muhatabasına uzatarak: 181/02

–Alınız şu kartı... 181/03

Delikanlı bu kapalı güzel kızda gördüğü tereddütten sinirlenerek: 181/04

–Alınız efendim, bu bir kâğıt parçasıdır; elinizi yakmaz. Bu kartı saklayınız. İnsan hali

bu, başınızın fevkalade sıkılacağı bir zaman olur. İşte o vakit, yazdığım adrese müracaat ediniz. Şu dakikadaki sözlerimin ciddiyet ve samimiyetini derhal anlarsınız. [181/05]

Bu sırnaşık hayırhah, mahmiyesinin önünde: [181/06]

–Bon şans matmazel... Temennisiyle ufak bir reverans yaparak çekildi, kayboldu. [181/07]

Sema Hanım, karta göz gezdirdi. Güzel bir istif ve talikle yazılı "Nurullah Şahab" ismini okudu... Mukavvanın sağ köşesinde, kart sahibinin biraz çatık, püsür, ufacık bir fotografisi vardı. En yukarıda bezir mürekkeple "Müfettiş" unvanı yazılıydı. Kâğıdın öbür yüzünü çevirdi, şu kelimeleri okudu: [181/08]

"Kardeşim İzzet Saim'e, [181/09]

Bu hanım mahmiyemdir. Bu kart ile müracaatında hakkında ona göre muamele ifası…"[181/10]

Şimdi Sema Hanım, elindeki bu acayip kartı evirip çevirerek düşünmeye başladı: [181/11]

Müfettiş Nurullah Şahab? Bu, bir hükümet müfettişi mi, yoksa ticaret evinin bu namla kullandığı bir müstahdem mi? Fotografi, sahibine çok benziyordu. Çehrenin çizgilerinde hilkatin hiçbir itinası yok. Banal bir sima; fakat çirkin de değil... Bu gencin vatandaşlık namına kalkıştığı bu himayede, acaba diğer türlü sui niyetler var mıydı? Sema Hanım, kendi lehine çalışan bu çocuğun böyle aleyhine düşünmekle bir günah işlemiş oluyor muydu? [181/12]

Bedreddin Paşa kızı, şimdiye kadar yaptığı işleri birkaç vasıta elinden geçerek aldığı için ücret yoluna yoluna kendine pek az bir para kalıyordu. Kalın peçe ve tebdili kıyafetle böyle iş menbalarına kadar gelmesi pek yeni bir hal olduğundan o ana kadar uzaktan işittiği zamanın ahlak bozukluğu hakkında pek olgun bir fikri yoktu. Kendi kendine şöyle düşündü: [181/13]

–Her şey hakkında fena düşünmek, mariz bir felsefedir. İyi düşünenler, şüphesiz, daima suizanlar içinde yaşayanlar kadar rahatsız olmaz. Bir darbı meselimiz vardır: "İyi diyelim de iyi olsun" derler... Ne kadar başım sıkılsa, böyle tanımadığım adreslere müracaat etmeyeceğimi katiyen biliyorum. Lakin iyilik yapmak için yanıma gelen bir vatandaşım aleyhinde böyle musırren fena düşünmekte de ne mana var? O, iyi kötü, nasıl isterse öyle[181/14] düşünsün... Nihayet işin ucu bende değil mi? Diğerlerine, haklı haksız, meşkûk bir nazarla bakabilinir; lakin ben kendi kendimden de şüphe edemem ya? [182/01]

Zavallı kız, büyük bir hüsnü niyetle, o günkü tarihi hayatının bu küçük vakasını muhtır vesika olmak üzere kartı, yanında taşıdığı küçük el çantasının içine attı. Bu kâğıt parçasından katiyen ne bir iyilik bekliyor ne de bir kötülük memul ediyordu. 182/02

Oradaki muamelesini bitirdikten sonra Piyer Loti'nin tasviri veçhile kalın peçesi altında, hüviyetinden hiçbir şey seçilmez, yukarıdan aşağı simsiyah bir muamma gibi sokağa çıktı. 182/03

Sultanhamamı semtinde bulunuyordu. Kebapçının dar sokağından çıktı, Meydancık'a doğru sekiz on adım atar atmaz arkasından: 182/04

–Küçükhanım... küçükhanım... diye acele bir ses duydu. 182/05

Başını çevirdi; Nurullah Şahab'ın kendine doğru koştuğunu gördü. Delikanlı yaklaşınca: 182/06

–Hanım affedersiniz; karta kaydedilmesi en lazım olan şeyi unuttum. İşte kalemim hazır. Müsaade ederseniz iki kelimecik ilave edeceğim. 182/07

Sema Hanım, bu sırnaşık çocuğun yüzüne baktı; bu teklifi reddederse lakırdının uzayacağını ve belki de bir müddet sokaklarda arkasından geleceğini düşündü. Eslemi suret istenen şeyi kâğıda yazdırtıp sözü kısa keserek yürümekti ve öyle yaptı. Çantasından kartı çıkardı, uzattı. 182/08

"Nurullah Şahab, Sirkecide Koza Hanı'nda, 14 numara... İzzet Saim Bey..." adresini kaydettikten sonra, küçük bir reveransla kartı iade ve: 182/09

–Eğer paraya ihtiyacınız olursa, yapılacak işe mukabil kırk elli lira ve daha ziyade avans da takdim edebiliriz, sözlerini de ilave etti... 182/10

Dünyada öyle sui tesadüfler olur ki, elinizde saat tutarak, felaket tevlid edecek bu iki anı birleştirmeye uğraşsanız muvaffak olamazsınız. Bu kadar nazik bir zaman hesabı kendi kendine vuku bulur. 182/11

Sema ile Nurullah Şahab'ın sokakta görüştükleri esnada, Muhlis Naki Bey, tesadüfen kebapçıda bulunuyordu. Yemeğini bitirmiş, hesabını görmüş, lokantadan çıkacağı sırada rast geldiği bir dostuyla konuşurken gözü dışarıdaki delikanlı ile kapalı kadına ilişti. Kadının şahsı, yüzünü ketmdeki fevkalade itinasına rağmen, genç olduğu belliydi. 182/12

Muhlis'in kulağına hemen şöyle seçilir seçilmez bir iki söz esti. Birdenbire içi titredi. Sesi

Sema’nınkine benziyordu. Nazarı dikkati hemen bu siyah muammanın üzerine açıldı. Dikkat ettikçe taaccüp ve merakı arttı. Çünkü yalnız sesi değil; boy bos, endam, bütün şekiller, tavırlar, hareketler Sema'ya benziyordu. Beyni döndü. Fakat bunun o olmasına imkân var mıydı? Sema, burada böyle ketmi hüviyetle, ne arıyordu? Kadının yüzünü seçemediyse de delikanlıya epeyce dikkat etti; telebbüs, sima ve tavırlarında hiçbir distangsiyon, bir mümtaziyet olmayan adi bir tip... Sema’nın böyle bir genç erkekle ne alışverişi olabilirdi? 182/13

Kadını takip ederek işi anlamak istedi. Sonra kendi kendine güldü; Sema’dan böyle bir şırfıntılığı şüphe etmek, kendi için ne adilik ve sevgilisi için ne büyük hakaretti. Boy ve endamının müşabehetinden dolayı bir sokak kadınının günahını Sema’ya yükletmek! Muhlis, bunu kendi vicdani ve merdane terbiyesiyle telif edemedi. Zihninde parlayan bu çocukça şüpheye gülerek yürüdü. Kadını takipten vazgeçti. Fakat döndü, dolaştı, bu küçük vaka aklından hiç çıkmıyordu. Kadını gözden kaybettikten bir müddet sonra, onun siyah hayali, yine boylu boyunca karşısına geldi. Kalın peçesinin altından istihzalı bakışlarla sanki: 183/01

–Ben senin için halli icap eden, mühim kara bir muammayım... fakat fırsatı kaçırdın... 183/02

Evet, bu kuzguni bilmeceyi halletmeden kaçırmıştı. Şimdiki zamanda, yüzünü bu derece itina ile halktan saklayan kadın kalmamış gibiydi. Bu, neden bu kadar kapanmıştı? Bu kadın, mutlak bu simsiyah örtülerinin altında mühim bir sır saklıyordu. 183/03

Açık portakal rengi ve üzerine, uçar bir siyah kırlangıç işlenmiş kadife çantasından bir kâğıt çıkardı. Delikanlı üzerine bir şeyler yazdı. Fakat bu kadın, Sema olmadıktan sonra sokaktaki şırfıntıların işlerine Muhlis ne karışırdı? 183/04

Aman yarabbi... O muydu? Değil miydi? Naki Paşazade, bu iki istifham arasında ezilen beynini, azaptan ve böyle ağır bir suizanla masumiyetini kirlettiği Sema’yı şüpheden kurtarmak için zihninden bütün bu fena fikirleri kovmaya uğraşarak yürüyor; fakat o siyah kadını, elindeki kırlangıçlı portakal kabuğu çantayı daima görüyordu. 183/05

Muhlis, böyle bir şüpheye düştü. Lakin Sema’nın hiçbir şeyden haberi yoktu; çünkü o, sevgilisinin kebapçı dükkânından kendine bu kadar dikkat ve merakla baktığını görmemişti, hiçbir şeyin farkında değildi. 183/06

8[183/07]

Dünyaları altüst eden dedikodulardan müstakbel saadetlerini korumak için bu izdivaç, etraftan pek gizli tutuluyordu. Lakin nişanlılar, artık geceleri biri bahçeden, öteki pencereden -ilk sözlerine yutkuna yutkuna mukaddimeler arayarak- tekellüfler içinde konuşmuyorlar… Her yandan el ayak çekildikten sonra, korucukta kol kola geziniyorlar; yaprakların sakfı altında yan yana oturarak uzun hasbihaller yapıyorlar, izdivaç meselesinin içtimai ledünniyatı, nazik şartları, kadın erkek her iki tarafa terettüb eden mühim vazifeleri hakkında ince muhakemeler yürütüyorlardı. [183/08]

Birbirinin huy, tabiat, arzu, seciye ve tıynetine hulul ede ede bu kadar anlaşıp tanışarak hiçbir izdivaç vuku bulmamıştır, denebilir. [183/09]

Birisi gönlünün bir cevfini açtığı zaman, hemen daima içinde ötekini buluyor; yani hisleri birçok noktalarda uygun çıkıyordu. [183/10]

Pek bahtiyardılar pek... Hatta Sema, bazen bu bahtiyarlığın istikbale doğru uzanan, firdevsi nurlu izine bakarak, bedbin filozofların hayattan yılgınlık getirecek şikâyetlerini, tazallümlerini düşünüyor; nasibin bunda gizli bir oyun olduğundan şüpheleniyor; saadetlerinin büyüklüğünden adeta korkuyordu. [184/01]

Eski mütefekkir ve şairlerimizin, namına "Felek" dedikleri bir şey vardır. Bu tek kelime ile çok manalı remzi bir afettir. Bazen buna bir de tümsek ilavesiyle "Kambur Felek" derler. İşte bu Felek gayet hasuddur. Saadetin, ikbalin zirvesine çıkanları, hemen çalyaka edip devirir; yerden yere çarpar. Eski adamlar, Felek'ten bir gün çalmaya uğraşırlar; haz ve neşenin gayesine erdikleri zaman, "Aman Felek duymasın!" derler. [184/02]

Sema Hanım anasından babasından dinleye dinleye, küçüklüğünden beri bu mevhum umacıdan pek ürkmüştü. Çünkü onun şerrine uğrayanları, büyüklerin ikazıyla, çok görmüştü... Şimdi Muhlis'le olan mütekabil gönül saadetlerinin arasına, bu kamburun girmesinden bir hissi kablel vukuyla titriyordu. [184/03]

***[184/04]

Eylülün sonları, fakat Arabi ayının on beşi... Ağustosta serince fırtınalar yapan hava, sanki o hırçınlıklarını affettirmek için, yazdan çaldığı güzel günleri sonbaharda ödüyor. Sıcaklardan kalma ılık, durgun, fakat mevsimin ilerlemiş olmasına rağmen bulutsuz, sissiz, berrak bir gece... Feza uçurumlarında yuvarlanan ay, tepeden, çehresinin tamam

değirmiliğiyle, güneşten aldığı nurları, validesi arza saçıyor. Birbirinden ayrılamayan, fakat hiçbir vakit de kavuşamayan işte bir cazibe oyunu... 184/05

Sıhriyetle yakında birleşecek bu iki paşa ailesi, senenin bu son müsaadelerinden istifade için geceyi dışarıda, ayın altında geçiriyorlardı. 184/06

Şebiyelda kahveler pişiriyor, şerbetler dağıtıyor; Muhlis'le Sema'yı yan yana konuşurlarken görünce: 184/07

–Ah yavrularım... Allah nazardan, kazadan saklasın sizi... İnşallah ben sizin çocuklarınıza da dadılık edeceğim. 184/08

Sonra bu saf ve sadık dadı, önlüğünün ucunu kaldırıp gözlerini silerken, Servet Hanım soruyordu:184/09

–Şebiyelda, niçin ağlıyorsun? 184/10

–Bilmem hanımcığım, bilmem... İçinden geliyo... Çok sevindiği vakit hep böyle ağlarım... Memleketi, anam babam, kardeşleri aklına gelir. Ehhh ben de böyle pırasa gibi yerden çıkmadım. Soyu sopu hepsi vardı; şimdi ne oldular? Bilmem ki... Eyyy, yalancı dünya; bir varmış, bir yokmuş... Siz sağ olunuz efendim, artık anam da siz, babam da. Bundan sonra ben onları nerede bulacağım? 184/11

Ak saçlı Arap, nasırlı iki siyah elini havada çırpındırarak, böyle bir çocuk saffetiyle söylene söylene mutfağına giderken, dinleyenlere de garip bir hüzün çöküyordu... 185/01

Gece yarısına yakın büyükhanımlar, hizmetçiler çekildiler; iki nişanlı içeri girmediler. Şimdi yalnız, baş başa, mehtabın sefasını çıkaracaklardı. Bir hayli müddet ağaçlığın etrafında yan yana dolaştılar. Seyrek konuşuyorlardı, böyle az görüşmeleri, birbirine söyleyecekleri olmadığından değil; bilakis, içlerini dolduran heyecanı setretmek içindi. Sonra büsbütün sustular. 185/02

Şimdi semtürresden zevale dönen ay, bütün kuvvetiyle nurlandırdığı zemin üzerinde, ağaç dallarının koyu gölgeleri ile profillerini çiziyordu. Deniz uzaktan, aksetmiş pırlantalar serpili havuzlar, yer yer serilmiş kılabdanlı seccadeler, hülya âlemine ait manzaralar gösteriyordu. 185/03

İki genç gezindikleri bu sevda rüyası içinde, hiç durmayan halecandan artık kesilerek korunun kenarında, bu şiir gecesinin fanusuna karşı bir kanepeye oturdular. Bir müddet

yine söylemediler. Bir tehlike varmış gibi, sükûtu bozmaya korkuyorlardı. 185/04

Nihayet Muhlis, gecenin o münevver sükûtundaki ahengi okşar yumuşak, bitap bir sesle: 185/05

–Sema... 185/06

Genç kızın ağzından bir: 185/07

–Efendim... cevabı titredi. 185/08

Heyecan perdesinin yırtıldığı o ilk anda, birer kelimeden ziyade telaffuza kudretleri yok gibiydi... Sonra Muhlis: 185/09

–Gecenin bu pür şiir kucağında ne düşünüyorum biliyor musun? 185/10

–Ne düşünüyorsun? 185/11

–Şu tepemizdeki kamerli sema mı daha füsunkârdır, sen mi? 185/12

–Oh, mübalağa ediyorsun... 185/13

–Mübalağa değil; kalbimi söylüyorum... 185/14

–Ben arzî bir mahlûkcağızım... Pederimin, bilmem ne gibi bir fanteziye kapılarak intihap etmiş olduğu ismimden dolayı, hakiki sema ile beni nasıl mukayese edebiliyorsun? 185/15

–Pederin büyük adammış. Sen doğunca kalplere, gönüllere kadar derin hisler dolduracağını keşfetmiş... Sana bu adı vermiş... 185/16

–Onun ne ehemmiyeti var. Ne çirkin kızlara, babaları "Âfet" ismini yaraştırmışlardır. 185/17

–Fakat sen böyle müsemma bil zıtlardan değil... Adının da fevkinde bir Sema'sın... Öyle derin, öyle derin ki, huzuru hayretinde baş dönmelerine tutuluyorum... 185/18

–Sen, beni böyle tahayyülen derin görüyorsun. Hakikatte ise zavallı ben, o kadar yalınkat bir kızım ki. 185/19

–Ben, güzel ve yüksek hisli kadın tanımakta pek ince bir zevki selim sahibiyim... Mahviyet göstereceğim diye, benim bu ayarı pek doğru hissimi incitme... Aah ah, benim yalnız bir kusurum, bir cinnetim vardır... 186/01

Muhlis inleyerek sustu. Sema, bir dakika kadar bekledikten sonra: 186/02

–Ne bu cinnetin? 186/03

Muhlis, mehtabın eşyayı sihirleyen nurları altında Sema'nın gözlerini arayarak: 186/04

–Pek kıskancım... 186/05

–Buna bir cinnet deme! 186/06

–Niçin? 186/07

–Çünkü ben de öyleyim... 186/08

–Eh, bu cihetten de birbirimize uyduk... 186/09

Sema Hanım ince bir tebessümle: 186/10

–İki kıskanç bir arada nasıl olur? 186/11

–Pek âlâ olur. Karı koca, ya ikisi birden birbirini kıskanmalı veya kıskanmamalıdır. İşte böyle geçinilir... 186/12

Gülüştüler. Sonra birdenbire hüzünle Muhlis'in yüzü sarardı. Yine eğildi. Mehtabın nurdan duvağı altında sevgilisinin gözlerini aradı. 186/13

Sema Hanım küçük bir kesiklikle: 186/14

–Ne oluyorsun Muhlis? 186/15

–Ne olduğumu ben de bilmiyorum... 186/16

–Birdenbire hüzün bastırdı. 186/17

–Evet, ağlamak istiyorum... 186/18

–Niçin? 186/19

–Sema, ben merhametine şayan bir adamım. 186/20

–Muhabbet sözü dururken, niçin merhamet kelimesini kullanıyorsun? 186/21

–Çünkü birincisi kadar ikincisine de muhtacım. Çünkü ben kıskançlığımı cinnetle tarif ettim. Hastalığımın şiddetini anlatmak için ondan daha kuvvetli bir söz bulamadım. Hâlbuki delilik benim bu illetimin yanında pek hafif, pek uslu kalır... 186/22

–Fakat muhabbetimizin bu ilk adımlarında ve kalplerimizin billur safiyetiyle, içlerindeki aşkı riyasız, yalansız birbirimize gösterdiği bu mesut gecede, niçin kıskançlıktan

bahsediyorsun?[186/23]

Muhlis, şimdi daha büyük bir hüzünle sustu... Kebapçı dükkânından Meydancık'ta gördüğü kalın peçeli kadın aleyhinde peyda ettiği şüpheyi açamadı. Bir türlü, "Acaba o sen miydin?" diyemedi. Sema'ya karşı böyle bir hakareti ağzına yaraştıramadı. Nihayet bu şüpheyi dağıtarak tutulduğu hüzünden silkinmek için: [186/24]

–Sema, hakikaten kalbin billur mudur? [187/01]

–Seni temin ederim beyefendi... [187/02]

–İçindekileri tekmil görmek isterim... [187/03]

–Onun içinde, ağzımdan çıkanlardan başka bir şey yoktur... [187/04]

Birbirine karşı derin bir aşkla çarpan yüreklerinin taşan halecanı içinde sustular. Muhlis, bu billur kalbin muhteviyatını görmek için süzgün bir meftuniyetle gözlerini kızdan ayırmıyordu. [187/05]

Müessir bir istirham baygınlığıyla, gözlerini ruhuna diken bu genç insan şeklindeki muammayı, Sema da yan fakat derin bakış darbeleriyle halle uğraşıyordu. Komşuları dedikoducu Jale'nin, bu delikanlı aleyhinde ortaya saçtığı garip rivayetleri düşündü. Muhlis, müthiş bir sevda fırtınası geçirmiş imiş. Bu felaket, Naki Paşazadenin gönlünü malul bırakmış... Bu deva-napezir dertten hâlâ kurtulamamış. Gönlü sevdaya pek müstaid imiş… Hâsılı, ucu derin esrara gömülü bir macera...[187/06]

Sema Hanım da bu meseleye dair küçük bir isticvap yapmak istedi; fakat cesaret edemedi. Bu delikanlı ile halen gönülleri birleşmiş ve izdivaç kararıyla, birbirine mesut bir istikbal vaadetmiş idiler. Şimdi Muhlis, bu yeni aşk ile teselli bulmuş gibi iken, mazinin ızdıraplı bir yarasını deşmede ne mana vardı? [187/07]

Gece ilerledi, rutubetlendi. Ayın yüzü hafif sislerle tüllenmeye başladı; sabah serinliği çıktı.[187/08]

Muhlis, şebnemlerle ıslanan üstünü başını yoklayarak: [187/09]

–Bak Sema'cığım, tabiatın hiçbir deminde karar var mı? O deminki letafet, berraklık bulanıyor. Gecenin neşesi kaçıyor. [187/10]

Sema, şimdi o da biraz mahzun: [187/11]

–Evet... Hava, bize geçirttiği pek latif birkaç parlak saati kıskanmış gibi, şimdi bozuluyor.

187/12

–Ne için “kıskanmak” kelimesini kullandın? 187/13

–Hiç, dilime öyle geldi... 187/14

–Bilmem, bir saadetin, hiçbir zevkin sonu yoktur, değil mi? 187/15

–Bütün hakimler, edipler, şairler bundan şikâyet ediyorlar. 187/16

–Onları bu şikâyetlerinde haklı mı görüyorsun? 187/17

–Pek değil... 187/18

–Niçin? 187/19

–Mademki bu dünyada zevalsiz hiçbir şey olamıyor; biz insanlar, tabiatın bu kanununa artık alışmalıyız... Hele mütefekkirlerin istisna kabul etmeyen böyle ezeli ebedi bir hükme karşı isyanlarını, manasız bulurum. 187/20

–Semacığım, bu haklı isyanı, niçin manasız buluyorsun? Bana izah et... 187/21

–Muhlis, benim gibi bir kadının aklı böyle şeylere ne kadar erebilir? İşte aklıma geleni söylüyorum... Benim derin bir ilmim, tetkikim, tetebbum yok ki... Seni fen ile, felsefe ile ikna edeyim... 188/01

–Senin sözlerin en müspet ilimlerden, en büyük filozoflardan ziyade yüreğime su serper. Benim senden istediğim ilim değil; dimağları dolu hakimlerin, yalnız kafadan gelen ağır hikmetleri değil; senin billur kalbini dolduran bakir, masum hislerini anlamak... Samimiyetini, samimiyetime karıştırarak, bu bekasız, vefasız dünyanın fenalıklarına, hıyanetlerine karşı teselli bulmak istiyorum... Tabiatın sonsuz şeylerine karşı isyan edenleri haklı görüyorum. Çünkü ben, aşkımızın zevalsiz olması temennisiyle yanıyorum. Ne suretle olursa olsun, onun için bir nihayet tasavvur ettikçe çıldırıyorum. 188/02

–Muhlis... Şairlik, âşıklık, sevda temennileri, çılgınlıkları başka; tabiatın kanunları başka... Bak tepemizden şimdi çok garba inen ay, aynı noktada bir saniye tevakkuf etmiyor. O, kimsenin hatırı için ebedi yolunda eğlenmez. Artık şairlerin, bir parça daha mehtap görmek için, onu seyrinde durdurmaya uğraşmaları pek beyhudedir. Onlar: 188/03

*Ey saat-ı sa’d aman aman ver*188/04

Ey çarh tevakkuf et zaman ver[188/05]

diye ne kadar feryat etseler, bu nihayetsiz uçurumun içinde birbirini kovalayan dünyaları durduramazlar... İmkânsız şeylere karşı niçin çocukça beyhude şikâyetlerle üzülmeli... [188/06]

–Tabiatın, bazen tahammüle kudret bırakmayan zulümlerine karşı ne yapmalı? [188/07]

–Tahammül... [188/08]

–Tahammülün ne olduğunu bilir misin, sen, Sema? [188/09]

–Ben de bundan, herkesin idraki kadar bir mana anlıyorum... [188/10]

–Tahammül, bazı defa cinayetler, intiharlar ile patlayan cidarı zayıf bir bombadır... Telaffuzu dile kolay gelen bu küçük kelimenin büyük cehennemi içine sen düştün mü hiç? [188/11]

–Hayır... [188/12]

Muhlis, müthiş bir işkencenin hatırasıyla beyni eriyor gibi başını Sema'dan tarafa olan omzu üzerine düşürüp, nefeslerini gözlerinin baygınlıklarına uyan pek hazin bir ahenkle ağır alarak:[188/13]

–Ah Sema, bu kelimeyi sırf nazari değil; biraz da ameli olarak öğrenmiş bulunmanı çok arzu ederdim. [188/14]

–Bey, bu küçük kelime, mademki büyük bir cehennem imiş; benim de bunun içinde, velev az bir müddet olsun, yanmamı niçin arzu ediyorsun? [188/15]

–Bu dünya geniş bir çilehanedir. Mevlevilerin, bu çile âlemi içinde bir çile tekkesi daha kurmalarına çok şaşarım... Bu "devran"ın çileleri yanında, Aşçı Dede'nin tecrübeleri kaç para eder? [189/01]

–Muhlis, ne için bu gece çok bedbinsin? [189/02]

–Nikbin olmamı mı istiyorsun? [189/03]

–Şüphesiz... [189/04]

–Kendi kendini aldatmak budalalığına nikbinlik derler. [189/05]

–Niçin? [189/06]

–Çünkü insan, zalim tabiatın muvakkat lütuflarına aldanmadıkça, mesut olamaz... Sema, bu dünyanın hiçbir şeyinde vefa yoktur... 189/07

–Döndük dolaştık, sözümüz yine başladığımız noktaya geldi... 189/08

–Evet... bu âlemde vefa yoktur. Olsa da muvakkattır, pek kısadır. Benim gibi aşka, muhabbete, vefaya susamış gönülleri kandıramaz... 189/09

–Bilmiyorum Muhlis, niçin yine dünya saadetlerinin ebedi olmadıkları şikâyetine döndük? Ben de sana yine eski cevabımı vereceğim... 189/10

–Bulabildiğim aşk ve vefa ile kanaat etmemi mi söyleyeceksin? 189/11

–Evet... 189/12

–Ah, istiyorum ki senin ruhun da ebedi bir aşkı vefa ihtiyacıyla yansın. Sen de benim gibi aynı şeyden şikâyetle, feryat ederek kollarımın arasına düşesin. Yanarak aradığım zulali bana veresin. Aradığını benden alasın. Her ikimiz de bu kahpe dünyanın kahırları, zulümleri, yalanları, denaetleri ortasında bir istisna teşkil edelim. Başka türlü evlenelim. Başka türlü sevişelim. Başka türlü yaşayalım. İnsanların desiseleri, adilikleri, erişemeyeceği bir tepeden, bu rezalet, hıyanet mahşerini seyredelim. Kendi cinsimizin iğfalkarlıklarından münezzeh bir meleklik semasına yükselelim... Böylece bana söz veriyor musun? 189/13

–Veriyorum... 189/14

–İşte seni tahlif ediyorum: Vallahi mi? 189/15

–Vallahi... fakat... 189/16

Muhlis, ufak halecan hıçkırıklarıyla: 189/17

–Ey... Fakat? 189/18

–Bu tahlife hiç lüzum görmüyorum... 189/19

–Niçin? 189/20

–Çünkü yemin, verdikleri sözden dönmeleri muhtemel olan kimselere ettirilir. Bütün katiyet ve kuvvetiyle itimat, emniyet tesis edemeyen kimseler arasında olur. Sen benden şüphe mi ediyorsun?189/21

–Hayır, şüphe etmiyorum. Hani ya, bazı meraklı kimseler vardır. Kapılarının kuvvetli

kilitleri varken, bir de aşağıdan yukarıdan sürgüler ilave ederler... İşte ben, öyleyim... 190/01

–Muhlis sen beni sevdin... 190/02

–Çılgıncasına... 190/03

–Ben de muhabbetine aynı şiddetle mukabele ettim... Emin ol gönlüm sevdanla doludur. Yeminden sonra oraya bir zerrecik sığdırmaya bile yer yoktur... Ben senin için tasavvuru kabil olamayacak en yüksek bir muhabbetle mütehassisim. Birbirimizi mesut etmek için yaşayacağız. Bundan şüphe etmek, benim yüzüme karşı, "Muhabbetime layık bir kadın değilsin!" demektir. Samimi ve yüksek gönüllerin vicdani mukaveleleri, yeminsiz, senetsiz, şahitsizdir... 190/04

Birdenbire Sema Hanım'ın şakağına kelebek gibi bir şey çarptı. Eliyle bu kanatlı böceği kovarken başını arkaya çevirdi. Ağzından: 190/05

–Ah... o ne? istiğrabı fırladı. 190/06

Muhlis şaşırarak: 190/07

–Ne var? 190/08

–Birisi... 190/09

–Kim? 190/10

–Ne bileyim? 190/11

–Bir insan olduğundan emin misin? 190/12

–Eminim... 190/13

–Bu vakit, burada ne işi var? 190/14

–Ben de ona şaştım. 190/15

–Bu, kim olabilir? 190/16

–Ya hırsız, ya casus... 190/17

–Hırsızı anlarım, fakat casusun bizimle ne işi var? 190/18

–Ya bir şey çalmak veya bizi dinlemek için dolaşıyor... 190/19

–Ne şekilde idi? İriyarı bir kimse mi? 190/20

–Hayır, ufak tefek... Hatta diyebilirim ki bir kadın... Kelebek gibi dut ağacının yanından büyük havuzun sünger taşları arkasına uçtu, kayboldu... [190/21]

Muhlis elini alnına vurarak: [190/22]

–Acaba o mu? [190/23]

–Kim? [190/24]

–Jale... [190/25]

Bu ismin telaffuzunda Sema birdenbire sarardı; lakin gittikçe donuklaşan mehtabın altında, teessürünün şiddetinden rengine arız olan bu tagayyür pek fark olunamadı. İçinde kaynayan ani meraka mukavemet edemeyerek sordu: [191/01]

–Fakat bey, bu isim neden aklına geldi? [191/02]

–Dimağıma bazı bazı bir bakıcılık kuvveti peyda olur... [191/03]

–Jale'nin bizi dinlemesinde ne sebep tasavvur ediyorsun? [191/04]

–Sonra anlatırım... [191/05]

Bu "Sonra anlatırım" sözü, işin içinde hikâye edilecek uzunca bir macera bulunduğunu ihsas ediyordu. Muhlis'le Jale'nin arasında bir macera... [191/06]

Gecenin artan rutubeti içinde, bu sözler Sema'nın üzerinde buzlu bir duş tesiri gösterdi. Zavallı kız, iliklerine kadar titredi. [191/07]

Horozlar ötüyordu, şafak söktü. Lakin bu mehtaplı yaz gecesi, iki sevdalının yeni kaynayan hislerini birbirine döküp saçmak için o kadar kısa geldi ki, Sema sabahın böyle pek çabuk oluşuna şaştı. Daha ziyade oturamazlardı. [191/08]

Muhlis ayağa kalkarak: [191/09]

–Ayaz çıktı Sema, üşüyeceksin. Haydi, seni köşke bırakayım. Ben, bizi dinlemeye gelen şu genç cadıyı ürküteyim. [191/10]

Hakikaten Sema titriyordu, fakat sabahın ayazından değil, bu büyük saadetinin ilk adımlarında ayaklarına dolaşan Jale meselesinden… [191/11]

9 [191/12]

Sema, döşeğinde o gece yüreğine giren soğukluk titremesinden kurtulamadı. Muhlis'le

Jale'nin arasında nasıl bir macera var? Ne vakit başlamış? Naki Paşazade, bu doğru sözlü, mert yapılı delikanlı, o iffeti meşkûk kız ile böyle bir gönül dolabı çevirirken, nasıl olup da beri taraftan, kendiyle muhabbet akd ederek izdivaç kararı veriyor; nihayetsiz vefalar, sadakatlar istiyor? Bu derece samimi ve sureti haktan görünen ve asaletiyle, terbiyesiyle, vicdanıyla iftihar eden bir gencin böyle gayri memul bir ters tarafı bu kadar menfur bir içyüzü olabilir mi? [191/13]

Oh... insan... insan, mahlukatın en canavarı, en hilebazı insan; hilkatin en anlaşılmaz, en iğrenç muamması sensin... Yalnız kendi nefsin ve keyfin için yaşarsın. Fırsat bulursan her şeyi bu nefsani mabedinin önünde kurban edersin... Sonra halkın içine çıkar, "Hak ve adalet" diye bağırırsın.[191/14]

O ana kadar yabancı bir erkeğe eteği sürtünmemiş olan Sema, bu delikanlıda gördüğü samimi tavırlara kapılarak, üç günde ona gönlünün kanatlarını ardına kadar açmış; onunla kol kola gece bahçelerde gezinmiş bütün ruhunu göstermiş aralarında verdikleri izdivaç kararını[191/15] validesine büyük bir müjde gibi yetiştirmişti; şimdi annesinin yüzüne nasıl bakacak? Ve ona ne diyecekti?[192/01]

Zavallı Sema, düşündükçe sinirleniyor, sinirlendikçe ne yapacağını bilmiyordu. Yatağında birkaç saat hiç uyumadan yuvarlandı, nihayet kalktı. [192/02]

Bu hadd feverandan sonra, kendini toplamak için düşündü. Belki hep bu şüpheleri, endişeleri beyhude idi. Belki yüzünü görür görmez, Muhlis ona iki kelime ile hakikatı ispat ederek bütün ızdıraplarını, bıçakla kesiverirdi. Onu görmeden böyle köpürüp taşmak kendisini söyletmeden aleyhinde ağır ithamlarda bulunmak da reva değildi. Fakat onu görebilmek için akşamı nasıl edecekti? [192/03]

Kafesinde çırpınan yaralı bir kuş gibi viran köşkün içinde o odadan o odaya gezinerek geceyi bulmaya çabalıyor; yüzünün solgunluğu, aklının dalgınlık ve perişanlığıyla nazarı dikkati celp ettiği validesinin isticvablarından kurtulmak için türlü iş ve bahaneler bularak ondan da kaçıyordu...[192/04]

Biçare Sema, böyle muzdarip ve bitahammül halde iken, alt katta kapılar açıldı, kapandı. Galiba bir misafir geldi. Sema, üst katın merdiven başından aşağı dinledi. Misafiri validesinin odasına aldılar. Fakat gelenin kim olduğunu anlayamadı… O, artık her şeyi merak ediyordu. Merdivenden birkaç basamak inerek, sofada gezinen Şebiyelda'dan sordu: [192/05]

–Dadı... 192/06

–A canım... 192/07

–Kim geldi? 192/08

–Jale... Jale... Amma da bir süslenmiş ki, amma da bir süslenmiş ki... Bizim evde düğün mü var, bilmem ki ayo? Nesi var, nesi yok takınmış; telli bebeğe dönmüş... Bilmez miyim ben onun ne aşüfte olduğunu... Kim bilir yine sabahleyin hangi delikanlıya göründü... 192/09

Saf Arap, bu patavatsız sözleriyle sevgili küçükhanımının yüreğine hançerler sapladığını bilmiyordu... 192/10

Jale gelmiş... Öyle bir gecenin sabahında niçin gelmiş? Demek ki onun da anlamak istediği şeyler var... Bir iskandil yapacak... 192/11

Şimdi Sema, bu pek cüretkâr misafirin yanına çıksın mı, çıkmasın mı? 192/12

Evvela nefretle titreyerek çıkmamak istedi. Öyle müteessir bir zamanında Jale'nin yüzünü görmek, onun sözlerine cevap vermek, Sema için işkencelerin en büyüğüydü. Fakat bu azaba katlanmakla, yüreğini yakan o elim meseleye dair birkaç hakikat öğrenmesi de muhtemeldi. 192/13

Jale'nin gösterdiği cürete Sema'nın da metanetle mukabelesi lazımdı. 192/14

Perişanlığını, solgunluğunu gidermek için biraz kendini, saçlarını derledi topladı. Yüzüne birkaç avuç su serpti, kurulandı. Teessürünü saklamak için fevkalbeşer bir gayretle mütebessim bir çehre aldı. Misafirin yanına girdi. 193/01

Jale, baloya gider gibi, hemen dekolte bir kıyafette idi. Ne kadar elması, cicisi bicisi varsa başında, kulaklarında, göğsünde, bileklerinde, parmaklarında parlıyordu. Şebiyelda'nın hakkı vardı. Komşudan komşuya bu tuvalette bu kılıkta gelinmezdi. Jale'nin sabahleyin, böyle bir aktrist gibi, süslenip görünmesinden maksadı ne idi? 193/02

Bu gece casusu, ilk nazarda, Sema'nın yüzündeki tebessümün zorakiliğini anladı. O da gülmeye başladı. Birbirine sureta kayıtsız görünmeye uğraşan bu iki "rakip" kız, nazarlarının ilk telakkisinde sanki birbirinin yüreğini delerek sırlarını harice akıttılar... 193/03

Sema, nafiz bakışlarıyla ötekinden soruyordu: "Gece bizi dinleyen casus sen miydin?"

193/04

Jale, istihzasını tebessümüyle örttüğü dik bakışlarıyla, yine öyle sakit cevap veriyordu: “Evet, bendim...” 193/05

Sema, keza yine sakit, gözüyle soruyordu: “Sabahleyin, buraya ne anlamaya geldin?” 193/06

Jale de şöyle reddi sual ediyordu: “Yalnız anlamaya değil; biraz da anlatarak kalbini hançerlemeye geldim...” 193/07

Şimdi ağızlarıyla görüşmeye başladılar. Birkaç afaki söz... ve sonra, biraz şöyle maksadın etrafında dolaştıktan sonra, Jale birdenbire: 193/08

–Ne o, Sema Hanım? Benzin pek solgun, hasta mısın? 193/09

–Hayır, bir şeyim yok... 193/10

–Saklama canım, saklama... 193/11

–Niçin saklayayım? 193/12

–Bu gece hiç uyumamışa benziyorsun... 193/13

–Neden anladın? 193/14

–Çehren söylüyor... 193/15

Validesi, ketmi teessür gayretine rağmen, yüzü çatılan kızının imdadına yetişerek: 193/16

–Sema hasta değil... Elhamdülillah bir şeyciği yok... Rahatsız olsa niçin saklayalım? 193/17

Jale: 193/18

–Affedersiniz, bana öyle geldi. Aldanmış olduğuma memnunum. 193/19

Jale biraz sükûttan sonra, ana kızın yüzlerine manalı manalı göz gezdirerek: 193/20

–Duydunuz mu? 193/21

Servet Hanım: 193/22

–Hiçbir şey duymadık. Münasebetsiz bir şey ise, yine de duymak istemeyiz... 193/23

Jale: 193/24

–Fakat hanımefendi, affedersiniz, bu öyle bir şey ki duymanız icap eder... 194/01

Servet Hanım: [194/02]

–Tuhaf şey... Niçin acaba? [194/03]

Jale: [194/04]

–Çünkü genç kızınız var... [194/05]

Servet Hanım: [194/06]

–Sen de affedersin kızım. İşte asıl genç kızım olduğu için, böyle dedikoduların evimden içeri girmesini arzu etmiyorum. [194/07]

Jale: [194/08]

–Siz dinlemek istemeseniz de ben söylemek mecburiyetindeyim. [194/09]

Servet Hanım: [194/10]

–Sözlerinize gittikçe şaşıyorum. [194/11]

Jale: [194/12]

–Ben müteessifim... Fakat ne yapayım? Büyük bir suizan altındayım... Herkes benden şüpheleniyor... [194/13]

Servet Hanım'ın taaccübü biraz daha artarak: [194/14]

–Kızım, ne acayip sözler bunlar? Herkes senden ne şüpheleniyor? [194/15]

Jale, bürümcük başörtüsünün ucuyla oynayarak, kusacağı lakırdıları bir insicama sokmaya uğraşır gibi düşündü. [194/16]

Sema Hanım, hemen nefes almayı unutmuş bir halecan içinde, bu dedikodu kumkumasının ağzından patlayacak bombayı bekliyordu. [194/17]

Nihayet Jale, soktuğunu belli etmemeye uğraşan bir yılan kıvrılmalarıyla: [194/18]

–Yine ondan bahsedeceğim... [194/19]

Servet Hanım: [194/20]

–Kimden? [194/21]

Jale: [194/22]

–Naki Paşazade'den... [194/23]

Yine nazarını tuhaf bir parıltı ile ana kızın gözbebeklerine saplayarak devam etti: [194/24]

–Artık bu delikanlının sevda hikâyeleri "çapkın Güstav"ı geçti. [194/25]

Servet Hanım, boğulur gibi birkaç hıçkırık geçirdikten sonra: [194/26]

–Jale, bu sözlerine inanmam... katiyyen inanmam! Lakin öyle bile olsa, Muhlis Bey'in sevda hikâyelerinden bizi mesul etmek senin nereden aklına geliyor? [194/27]

–Çünkü efendim, Muhlis bu semtte güzel bir kızla mercimeği fırına vermiş diyorlar. Onu da beni zannediyorlar... Kendimi müdafaaya mecburum. [194/28]

Servet Hanım: [195/01]

–Kızım, kendini müdafaa edeceksen, başka yerde et... Burası mahkeme değil... [195/02]

Jale: [195/03]

–Hanımefendi, artık açık söyleyeyim. Bu semtte genç kız bir ben varım, bir de Sema Hanım var...[195/04]

Sema Hanım, artık kendini tutamayarak: [195/05]

–Unuttunuz; bir de Üsküdar'ın önündeki Kız Kulesi... [195/06]

Jale: [195/07]

–Bahsimizin hiç alaya tahammülü yoktur. Ciddi söylüyorum... [195/08]

Sema: [195/09]

–Affedersin Jale Hanım, bu saçmaların neresi ciddi olabilir? Mahallede dedikodu oluyormuş. Peki... fakat sen bu dedikoduları niçin üzerine alıyorsun? Neden yarısını da benim üzerime atıyorsun? Var mı kendinden şüphen? Bu işte benim de mücrimiyetime dair var mı ispatın?[195/10]

–Oh... Allah göstermesin. Kendimden şüphem yok; lakin masumiyetine dair söz veremem Sema Hanım. [195/11]

Sema: [195/12]

–Aleyhimde ne biliyorsan söyle rica ederim. [195/13]

Jale: [195/14]

–Beyhude yere öyle köpürmeyiniz, sözümü kesmeyiniz... Ben söyleyeceğimi

söyleyeceğim. Zaten hepsini söylemeye geldim. [195/15]

Sema: [195/16]

–Söyle, dinliyoruz. Fakat hep bu dedikoduları çıkaran, orta yerde bir çıbanbaşı koparmaya uğraşan sensin. Bu semtte bu mesele ile senden başka meşgul olan yok... Canının istediğini söyleyebilirsin. Lakin beni samimiyetine, masumiyetine mümkün değil inandıramazsın. Senin yüreğinde bir fitne volkanı feveran ediyor Jale Hanım. Artık niçin saklayayım? Sebebini de pek âlâ anlıyorum...[195/17]

Jale, ince bir eda ile tebessümünü gülme, gülmesini kahkaha derecesine yükselterek: [195/18]

–Yanlış Sema... yanlış! Bütün hükümlerin yanlış. Ben buraya büyük bir hüsnü niyetle geldim. Sema, seni kardeşçe ikaza geldim. Yazık ki sözlerimden mütenebbih olacak yere beyhude hiddetleniyorsunuz... İş artık öyle bir dereceye geldi ki, bunun gizli kapaklı bir noktası kalmadı. Bırakınız, serbest serbest söyleyeyim... [195/19]

Sema: [195/20]

–Söyle diyoruz canım. Ağzını tutan yok... [195/21]

Jale: [195/22]

–Muhlis Bey, mehtaplı, mehtapsız gecelerde genç bir kadınla kol kola dolaşıyor. Bunu bu civarda bilmeyen, görmeyen yok... Âşık, etrafını duvar, âlemi kör zannedermiş…[196/01]

Sema: [196/02]

–Evet... dolaşıyor... İşte o kadın da benim... Ne yapacaksınız? Biz etrafımızın duvar olmadığını, herkesin gözü gördüğünü ve arkamızda dişi casuslar dolaştığını da biliyoruz. [196/03]

Jale, bir kahkaha daha salıvererek: [196/04]

–Hay Allah razı olsun, nihayet hakikati işte itiraf ettiniz. O halde çıkan dedikoduları niçin haksız buluyorsunuz? Demek söylenen sözler asılsız değilmiş. [196/05]

Sema: [196/06]

–Bütün bu dedikodular haksız, manasız; bedhahlıktan başka bir şey değil... [196/07]

Jale: [196/08]

–Niçin kuzum, rica ederim? [196/09]

Sema: [196/10]

–Çünkü Muhlis Bey'le kol kola geziyorsam, ben geziyorum. Eğer bu büyük bir günah ise, bundan sana hiç leke sıçramaz Jale Hanım. Bu noktadaki telaşının manasını hiç anlayamıyorum... [196/11]

Jale: [196/12]

–Müsaade edersen bir şey soracağım. [196/13]

Sema: [196/14]

–Sor... [196/15]

Jale: [196/16]

–Bu Muhlis Bey vakasına gelinceye kadar, senin iffetin hakkında hiçbir çarpık söz söylenmemişken, neden şimdi en fena lakırdılara bir roman, tiyatro kahramanı gibi göğüs geriyorsun Sema? [196/17]

Sema: [196/18]

–Fenalık bizde değil... O, bu lakırdıları çıkaranların içlerinde kaynıyor... Biz kol kola geziyorsak, meşru bir emel ile geziyoruz. Yakında bütün bu türrehatı bıçakla kesecek bir bağla bağlanacağımızı duyacaksınız. [196/19]

Jale, istihzasını artırarak: [196/20]

–Bu izdivaç kararınızı tebrik ederim... Lakin evdeki pazar çarşıya uysa... [196/21]

Sema: [196/22]

–Ne demek o? [196/23]

Jale: [196/24]

–Bu izdivacın ebedi bir karar şeklinde kalacağını anlatmak istiyorum... [196/25]

Sema: [197/01]

–Bu sözün, birincisini hiç tavzih etmiyor; anlayamıyorum. [197/02]

Jale: [197/03]

–Dur, şimdi anlarsın. Ayağını denk al Sema... Muhlis'le evlenemeyeceksin... [197/04]

Sema: [197/05]

–Niçin? Büyü mü yapıyorlar? Ben öyle şeylere inanmam... [197/06]

Jale: [197/07]

–Onunla evlenemeyeceksin... [197/08]

Sema: [197/09]

–Evleneceğim. Hem de pek yakında... [197/10]

Jale: [197/11]

–Büyü yapan yok. Muhlis zaten büyülü... Zaten bir mecnun, bir ahlaksız, bir hilebaz... Senden evvel onun ilanı aşkına uğrayıp da sonradan terk olunmuş kaç tane biçare kız var. Sen de onların akıbetlerine uğrayacaksın. [197/12]

Bu itham üzerine, Sema Hanım biraz sarardı, sustu, işittiği şeylerin hakikatla derecei tevafukunu muvazene eder gibi düşünüyordu. Kızının bu elim sükûtu üzerine, lakırdıya Servet Hanım atılarak:[197/13]

–İftira! İftira! diye haykırdı. [197/14]

Jale açtığı rahneden içeriye hücum eden bir düşman gibi: [197/15]

–İftira değil hanımefendi... hakikat... [197/16]

Servet Hanım: [197/17]

–İftira! Doğurmadım ama ben Muhlis'i kendi öz oğlum gibi tanırım. Onun sireti de sureti gibi paktır. Asil çocuktur. [197/18]

Jale: [197/19]

–Hanımefendi, Muhlis'e büyük bir teveccühünüz var; fakat onu beş yaşından sonra kaybetmişsiniz. O zamandan beri nasıl bir hayat geçirdiğini, ne yolda ahlak peydahladığını biliyor musunuz?[197/20]

Hanım, yüreğinin bütün ihtizazını sesinde göstererek saf, samimi bir kanaatla: [197/21]

–Biliyorum. Beş yaşından sonra güzel tahsil ve terbiye görmüş, büyümüş, asker olmuş, muharebeye gitmiş, yaralanmış, şanlı bir vatan çocuğu olarak dönmüş... Mert, vakur, cesur, fedakâr, alicenab bir delikanlı... Ne kadar çalışsan, bu nasiyesi yüksek, temiz

çocuğu nazarımda kirletemezsin Jale Hanım! [197/22]

Jale: [197/23]

–Hanımefendi, yakın bir istikbal, hangimizin haklı olduğunu gösterecektir. Mamafih, ben duyduklarımı, gördüklerimi söyleyerek vazifei insaniyemi ifa edeyim de siz yine bildiğiniz gibi yapınız... Muhlis, pek çok kızları baştan çıkarmış; hep izdivaç vaadiyle iğfal edermiş... Ağlarmış, sızlarmış, pek kıskanç olduğunu söyleyerek aguşuna düşürdüğü biçarelerden merhamet dilenirmiş... Facianın ilk perdesi böyle başlarmış. Mademki bu acayip çocuk, Sema Hanım'a da kur yapıyormuş; geceleri kol kola bağda, bahçede geziniyorlarmış, Sema Hanım, bu, benden duyduklarını Muhlis'in yaptığı flirt esnasında, ona gösterdiği muamele ve döktüğü diller ile mukayese etsin. Sözlerimin hakikat olup olmadığını bir dereceye kadar anlamış olur. [198/01]

Servet Hanım: [198/02]

–Kızım, böyle bir mukayeseye lüzum görmeden biz hakikatı biliyoruz... [198/03]

Jale: [198/04]

–Demek ki ben Muhlis'e iftira ve sizi de iğfal ediyorum? [198/05]

Servet Hanım: [198/06]

–Kızım orasını da kendi vicdanın bilir. [198/07]

Jale, o da şimdi asabi, raşedar, gitmeye hazırlanarak: [198/08]

–Son sözüm kaldı, onu da bitireyim. Meseleyi istediğiniz gibi muhakeme ediniz. Şimdiye kadar anlattıklarım, mesmuattı; fakat dikkat ediniz, bundan sonra söyleyeceklerim sırf hakikattir... Bu çocuk, bana da ilanı aşk etti. Geceleri sabahlara kadar penceremin altında dolaştı, fakat ben yüz vermedim. Tenezzül etmedim. Sema Hanım'ı benden daha hassas, saf ve iğfale müsait buldu, işi bu peleseye getirdi. İşte tekrar söylüyorum: Saadeti muhayyilenizi dolduran bu izdivaç vuku bulmayacaktır. Bunu tefeül ile değil; Muhlis'in mazisindeki misallere istinaden söylüyorum. Nikü bedi ayırmak, artık size aittir. Hangi taraf haklı, yakında anlaşılır. Allahaısmarladık... [198/09]

Bu yılan dilli mahlûk, tıynetinin bütün zehirlerini saçtıktan sonra, memelerinin uçlarına kadar türlü kremlerle tılaladığı vücudunu, ince ipek örtüsüyle güya setrederek çıktı gitti. [198/10]

10[198/12]

Jale çekildikten sonra, Sema, o ana kadar muhafazaya uğraştığı metanetini artık kaybederek hüngür hüngür validesinin dizleri üzerine yüzüstü kapandı. [198/14]

Servet Hanım, Muhlis lehindeki kanaatini hiç bozmayarak: [198/15]

–Kızım, çocuk olma, kalk. Bu aşüftenin sözleri hep yalan, hep iftira, hep haset, çekememezlik... Vallahi seni teselli için söylemiyorum. Vicdanımı söylüyorum. Ben[198/16] güngörmüş kadınım. Bu müfsit kız, geçen defa geldiği vakit Naki Paşazade için, "Pek müteazzım, mütekebbir, küçük dağları ben yarattım gibi bir tavrı var; kimsenin yüzüne bakmıyor," diyordu. Şimdi rast geldiği kadına ilanı aşk ettiğini söylüyor... Birçok lakırdıları birbirini tutmuyor ki... Sen sabırlı ol. Metanetini, ciddiyetini, kanaatini bozma. Bütün yalanların, birkaç güne kadar değil; birkaç saate kadar foyaları meydana çıkacağını göreceksin. Hele akşama kadar dişini sık... Muhlis gelsin, olanı biteni münasip bir lisanla ona anlatalım. Bakalım ne diyecek. Bir de onu dinleyelim. Jale'nin iftirasıyla hemen derhal o çocuğun aleyhine dönmeyi senin terbiyene verememem. İşitiyor musun kızım? Aklını başına topla... [199/01]

Zavallı Sema, ince eninler ile validesinin dizlerini ıslatarak: [199/02]

–Ah anneciğim... Anneciğim... çok yalan, mübalağa var ama, bu menhus kızın sözleri büsbütün asılsız da değil... [199/03]

–Neden anlıyorsun? [199/04]

–Bazı hakikatleri hissediyorum... [199/05]

–Sema, kendine gel yavrum. Hayalata kapılmanın sırası değil... [199/06]

–Hayalat değil anneciğim... [199/07]

–Nedir? Söyle ben de anlayayım... [199/08]

–Muhlis pek kıskanç... Bu hastalığın, kendinde cinnetin öte tarafına vardığını söylüyor. "Merhamet, bana merhamet et Sema, merhamet" diye yalvarıyor. Jale'nin bu hususta ifşaatı noktası noktasına doğru... Jale, Muhlis'in bu zaafını nereden biliyor? [199/09]

–Nereden bildiğini anlayamadın mı Sema? [199/10]

–Hayır... [199/11]

–Vah zavallı kızım. Siz gece bahçede konuşurken Jale'nin arkadan gelip sizi dinlediğini, büyük havuzun bir tarafını kapayan sünger taşlarının ardına kadar yaklaştığını söyleyen sen değil misin?[199/12]

–Evet... [199/13]

–Eh işte, oradan dinlerken Muhlis'in ağzından işittiği lakırdıları gelip yine bize satıyor... Ustalık burada... [199/14]

–Anneciğim, bazı şeyler var ki size söylememiştim; fakat şimdi anlatmak icap ediyor. [199/15]

–Hiçbir şey saklama. Söyle. [199/16]

–Gece, bizi dinlemek için arkamızdan hayalat gibi bir kadın dolaştığını en evvel ben gördüm. Muhlis'e söyledim. Bunun Jale olduğunu derhal keşfetti. Bu kızın bizi dinlemesinde ne sebep tasavvur ettiğini sordum, "Sonra anlatırım," dedi; başka bir şey söylemedi. Demek Jale ile Muhlis'in arasında geçmiş bir şey var... [199/17]

–Ah yavrucuğum, ah, niçin bu kadar safderunluk ediyorsun? Hep bu sözlerin, Muhlis'in aleyhine değil, lehine çıkıyor. Zavallı çocuk, senden bir şey saklamamış, "Sonra anlatırım" demiş. Onun senden gizleyecek şeyi olaydı, Jale'nin ismini senin yanında ağzına bile almazdı. Ben sana sabret demedim mi? Muhlis gelsin, bakalım, söyleyeceğini söylesin. Dinlemeden, canilerin aleyhlerinde bile hüküm verilmez... [200/01]

***[200/02]

Akşam oldu. Fakat üzüntüden Sema nöbete tutulmuştu. Biraz yattı. Annesini telaşa verdi. Bir iki ev ilacı yapıldı. Kalktı, gezindi, yine yattı. Dün gece, Muhlis'in Jale ismini telaffuz ettiği dakikadan bu ana kadar henüz yirmi dört saat olmamışken, bu kısa zaman içinde Sema, adeta süzüldü. [200/03]

Validesi, zavallı kadın, vakada hiçbir vahamet bulunmadığına kızını ikna için kayıtsız ve adeta şen durmaya uğraşıyordu; ama o da macerayı karışık görmeye başlamıştı. Yüreğinden akan kanı içine sızdırıyordu. Muhlis'in gelmesiyle iş anlaşılacaktı. [200/04]

Gece oldu, yine ufuktan tekerlek bir ay doğdu. Gökten yağan hazin nurlar, etrafı derece derece karanlıktan kurtarıp eşyaya hayali bir âlem manzarası vermekte iken, Sema bir düziye pencerelere koşarak Muhlis'in geleceği yolları bekliyordu. Boşa geçen her dakika,

halecan üzerine halecan yığdığından, zavallı kız tahammülsüz kaldı. Böyle elim intizar anlarında gözlerini yollara dikip beklemek, zamanı büsbütün uzatarak ruha daha ziyade azap veriyordu... 200/05

Sema, başının altına yastığı, üzerine battaniyeyi çekti, sedirin üzerine uzandı, gözlerini yumdu. Hiçbir şey görmemek, artık pek ağır geçen saniyelerin azaplarını yaşamamak istiyordu. 200/06

Başı ucundan ayrılmayan validesi, her lahza kızının alnını okşayıp nabızlarını sayarak: 200/07

–Yavrum, kendini zorla hasta ediyorsun. 200/08

Sema Hanım, ağlamamak için son gayretiyle kendini sıkarak: 200/09

–Anneciğim elimde değil... Ömrümde hiç böyle ızdırap çektiğimi bilemiyorum. 200/10

–Ah cahillik. Kendi kendine ediyorsun. Biraz da ana sözü dinle, üzülme... 200/11

–Vakit geçiyor, hâlâ gelmedi. Gelmeyiverirse, bu gece benim halim ne olur? 200/12

–Ne olacak, Allah'a emanet... Gelmezse gelmeyiversin. 200/13

–Ben meraktan çıldırırım... 200/14

–Bu kadar merak ediyorsan, başımı örtüp gideyim. Muhlis'i bir odaya çağırır, görüşüp gelirim...200/15

Sema, battaniyesinin altında çırpınarak: 200/16

–Olmaz anneciğim, olmaz... Onunla bu meseleye dair mutlak ben kendim görüşmeliyim... 200/17

O esnada bahçeden bir ses geldi. Ana kız, kulak verdiler. 201/01

Servet Hanım: 201/02

–Hah... İşte o, seni çağırıyor. 201/03

Sema Hanım, biihtiyar battaniyenin altından fırlayarak: 201/04

–Şimdi ne yapacağız? 201/05

–Kalkma... Sen yat kızım... 201/06

Sema şaşırmıştı; ne yapacağını bilmiyor gibiydi. Bu emre hemen itaatle yattı. 201/07

Bahçeden, en tatlı sesiyle Muhlis'in: [201/08]

–Sema Hanım... dediği yine işitildi. [201/09]

Servet Hanım pencereye koşarak: [201/10]

–Muhlis Beyefendi, siz misiniz? [201/11]

–Bendenizim hanımefendi. Bu akşam yine mehtap ne kadar güzel... Lütfen Sema Hanım'ı gönderir misiniz? [201/12]

–Oğlum, üzerinize afiyet, Sema bu gece biraz rahatsız... [201/13]

–Rahatsız mı? Ne diyorsunuz? [201/14]

–Nöbeti var... [201/15]

–O halde mutlak, şimdi kendisini görmeliyim. Müsaade buyurunuz, istirham ederim efendim.[201/16]

Muhlis Bey'i içeri aldılar. Delikanlı odaya girince bir iskemle çekti, hastaya yakın oturdu. Hemen sordu: [201/17]

–Doktor çağrıldı mı? [201/18]

Servet Hanım mahzun, muğber: [201/19]

–Hayır efendim... [201/20]

–Ben şimdi gider, doktor getiririm; fakat bendeniz de biraz hekimim... Bakalım telaşı mucip bir şey var mı? [201/21]

Elini uzattı, hafifçe hastanın nabzını tuttu: [201/22]

–Biraz hararet var. Nabızlar da fazlaca atıyor... Sema Hanım, kalk azıcık otur. Bak validenin gözlerinde yaşlar dolaşıyor. Ben kan tufanı içinde bulundum, gözlerimden bir damla yaş akmadı. Fakat emin ol Sema, babayiğit bir askeri de şimdi ağlatırsın. Sana karşı yüreğim işte o kadar yufkadır. [201/23]

Bu sözleri söylerken, filhakika Muhlis'in gözleri derin bir rikkatle bulandı... Aleyhine şüphe edilen ağır meseleden delikanlının tamamıyla beraatine artık bundan başka delil ister miydi? [201/24]

Ana kız, Jale'nin ifsadatına kalben lanetler ederek, bu masum çocuk aleyhinde düştükleri

sui fikirlerden dolayı pek mahcup oldular. [201/25]

Sema kalktı, battaniyeyi dizlerine çekti. Annesinin sedirin kenarına koyduğu yastığa başını dayadı. Yüzü, orta yerde yanan kuvvetli lambanın ziyasına karşı geldi. Benzinin fazla solgunluğu göründü.[202/01]

Muhlis eğilip eğilip kızın yüzüne dikkatle baktıktan sonra, sesinde derin bir teessür titreyerek:[202/02]

–Fakat şaka değil, Sema, sen adeta süzülmüşsün. Söyleyiniz ne var? [202/03]

Hazır bu kıvama gelmişken meseleyi kökünden ayıklamak için, Servet Hanım ağır bir telaffuzla söze başlayarak: [202/04]

–Oğlum, biz büyük bir izaca uğradık. İşte Sema, birkaç saatin içinde bu hale geldi. Sizi rahatsız etmek istemiyorum. Lakin ileride zuhuru melhuz bazı mahzurlara mebni, bu işin gizli tutulmasını da muvafık bulmuyorum. [202/05]

Muhlis'in merakla açılan gözleri, kızının yüzünden validesinin çehresine koşarak: [202/06]

–Söyleyiniz hanımefendimiz. Ben kata rahatsız olmam. Böyle şeyleri bilmemek, bilakis, beni son derecede muzdarip eder. Ayaklarınızı öpeyim. Efendim, hiçbir harfini atlamadan anlatınız. Ne olmuş? Öğreneyim... [202/07]

–Bugün buraya komşumuz ve komşunuz Jale Hanım geldi. [202/08]

Naki Paşazade bu isimden elektriklenmiş gibi iskemlesi üzerinden biraz kalktı, yine oturdu. Kaşları çatıldı, gözleri küçüldü, nefesinin intizamı bozuldu. Sema Hanım, delikanlının çehresindeki bu tagayyürlere bütün dikkatiyle bakıyordu. Bu yüz ve beden hareketlerinde bir meftuniyet, bir sevgi değil, derin bir infial ve nefret manaları okunuyordu. [202/09]

Servet Hanım devam etti: [202/10]

–Misafirdir, hoş geldi, sefa geldi; fakat baloya gider gibi bir kılıkta geldi. Haydi, bu cihette kendi keyfine ait; istediği gibi giyinsin, kuşansın; ama yeni bir medeniyete, yeni bir hayata, yeni bir terbiyeye giriyoruz, diyorlar. Zannederim ki ev kıyafeti, sabah kıyafeti, sokak kıyafeti, vizite kıyafeti... Hep bunlar başka başka olacak... Sade olacak; zaman ve mekânla, hal ve mevkiyle münasebetdar olacak... Haydi, neme lazım, bunların hiçbiri bizim üstümüze vazife değil. Lakin evladım, bir parçacık adabı muaşeretten

anlasa, ne dediğini bilse... Burada terbiyesiz ağzını bir açış açtı... Aman Allah'ım, sığınacak yer aradık; giyimli, kuşamlı, elmaslı, pırlantalı, bir mahalle kızı, bir kenar dilberi…[202/11]

Muhlis: [202/12]

–Hanımefendimiz, ne diyor? [202/13]

Servet Hanım: [202/14]

–Ah oğlum, onun söylediklerini huzurunuzda ben kale alamam... Hep o lakırdıları, yedi defa sıcak su, sabunla yıkayıp lavantaladıktan sonra söyleyeceğim. Her nedense Jale Hanım, sizin aleyhinizde çok galeyana gelmiş... [203/01]

Muhlis yerinde kaynayarak: [203/02]

–Hanımefendi, o sözleri aynen tekrara, bilirim, terbiyeniz müsait değildir; fakat efendim, çok istirham ederim. Hakikatten pek ayrılmayınız. Aleyhinizde ve aleyhimde neler söylendiğini, mümkünse, tamama yakın surette bileyim... [203/03]

–Evlatçığım, biz bugün akşama kadar fena halde üzüm üzüm üzüldük, zehirlendik durduk. Bu dedikoduları yine aynen tekrarla sizi de tesmim etmek istemem. Hülasa söyleyeceğim, Jale Hanım'ın hedefi sizinle Sema'nın arasını bozmak. [203/04]

Muhlis, sadri, iniltili bir gülme ile: [203/05]

–Hey hey hey, Sema ile benim aramı Jale değil a, ne şeytan bozabilir, ne melek... [203/06]

–Bu mukarrer izdivacı, kendi gölgelerimizden sakladığımız bu akdi, nasıl olmuş, olmuş bilmem, Jale hissetmiş... Bilmem ne gibi bir senede istinaden yumruklarını sıkarak, "Bu izdivaç vuku bulmayacaktır!" iddiasıyla haykırıyor. [203/07]

Muhlis: [203/08]

–Sizce bu kadar üzüntüyü mucip olan şey bu muydu? Hâşâ huzurunuzdan, bu sözler, bu iddialar mecnunane, mezbuhane bir edepsizlikten başka bir şey değil... [203/09]

Servet Hanım: [203/10]

–Güya, siz Jale'ye ilanı aşk etmişsiniz. O, mukabele tenezzülünde bulunmamış... [203/11]

Muhlis morarark: [203/12]

–Ah, hasmım bir kadın olmaya idi, şimdi onu yakasından sürükleye sürükleye

huzurunuza getirir, kendi sözlerini kendine tekzip ettirterek, sizden af diletirdim. [203/13]

Servet Hanım: [203/14]

–Ve yine güya, siz rast geldiğiniz kıza taaşşukla vaadi izdivaç eder ve sonra kaçıp gidermişsiniz...[203/15]

Muhlis: [203/16]

–Bütün bu müftereyata inanacak kadar beni bedtıynet görmemiş olduğunuza eminim. [203/17]

Servet Hanım: [203/18]

–İnanmadık yavrum, inanmadık. Lakin ne yalan söyleyelim, üzüntüden de kendimizi alamadık. Biliyoruz; sizin kabahatiniz yok, bizim hiç yok. Lakin niçin bu yolda sözler olsun... [203/19]

–Ben bilirim ne yapacağımı... Onu elbette bu söylediklerine pişman ederim. Kadına hürmet lazımsa da böylelerine değil. [203/20]

–Aman evladım, terbiyesize uymayı size yaraştıramam; kötü ile başa çıkılmaz. Âleme bir parmak bal oluruz. Onun en iyisi, bu dedikoduyu mümkün mertebe, kısa kesmektir. Çirkefe taş atmadan üzerimize sıçrattık. Atarsak, Maazallah, bilmem ne olur? [204/01]

–Bu fenalıkları bıçakla kesmek için yalnız bir çare var... [204/02]

–Nedir efendim? [204/03]

–Akdi, mümkün mertebe tesri etmek…[204/04]

–Bunda hakkınız var; peki, çalışalım... [204/05]

–Hemen bugün yarın... [204/06]

–Fakat bu kadar da çabuk olamaz... [204/07]

–Hanımefendimiz, niçin olamazmış? Affedersiniz, validemle siz biraz adetperestlik ediyorsunuz. Evlenecek Sema ile ben değil miyim? Düğün için sizin elzem gördüğünüz birçok şeylerden biz vazgeçiyoruz. Hatta düğün sözünü bile pek fazla görüyoruz. Düğün bizim gönlümüzde... İmamla muhtarlara bir tabak tatlı yedirdikten sonra, zevcemle el ele tutuşup hazır odalarımızdan birine girivereceğiz. Oldubitti, vesselam. O zaman Jale Hanım'ın da dili tutulur; başkalarının da sesleri kesilir. [204/08]

Servet Hanım'ın yüzünden, biraz evvelki kederinin siyah bulutları sıyrılmıştı. Şimdi müstakbel damadını, gözleri sızan bir memnuniyet tebessümüyle dinliyordu. Bir müddet gönlünün bütün tahassür ve aşkıyla ve uzun, sakit, iştihalı muhabbet nefesleriyle ince ince süzdükten sonra: 204/09

–Küçükhanım, sen bir şey söylemiyorsun? Jale'nin aleyhimde tanzim ettiği ithamname üzerine, galiba mahkûmiyetime karar verdin. Biraz üzülmüşsün; ama ağız açamayacak kadar da hasta değilsin. Mehtap çok güzel; kalk seni bahçeye çıkarıp biraz gezdireyim... açılırsın... Jale, yine bizi dinlemeye gelirse seninle ağız birliği edip de onu hasedinden kudurtacak şeyler konuşalım. Çatlatalım... 204/10

Hüviyetinden ve belki bütün mesammatından kendi için sevda harareti fışkıran bu samimi delikanlının, cüzi bir müddet aleyhinde düşünmüş olduğundan dolayı, Sema Hanım vicdanına karşı nedamet duydu ve nişanlısının kendini niçin bahçeye götürmek istediğini anladı. Jale ile aralarında geçmiş olduğunu itiraf etmiş bulunduğu maceraya dair verecek küçük bir hesabı vardı. Besbelli işte onu verecekti. 204/11

Sema Hanım, arkasına ince yünden bir omuz örtüsü aldı, davrandı. Saatlerden beri çektiği derin ızdırapları, Muhlis'in sözleri efsunkâr bir iksir gibi şifayab etmişti. 204/12

Servet Hanım, iki gencin bahçede konuşacak şeyleri olduğunu anladı. Bu gezintiye itiraz etmedi.204/13

Muhlis, kızı kâh kolundan, kâh belinden tutarak merdivenlerden indirdi, dışarı çıktılar... Biraz evvel Sema Hanım'a hüzün veren ay, şimdi parıl parıl, ablak çehresiyle gülüyordu. Gökler, yerler, ağaçlar, bütün tabiat ne kadar değişmişti. Bu seri tahavvül kâinata nereden gelmişti? Değişen, rüyetini muhit dünya parçası değil, belki kendi gönlü idi. İnsanlığın neşesi, kederi, yine kendi iradesine tabi olmayan ne kadar ufak tefek vukuata bağlıydı... 205/01

Muhlis, sevgilisini gecenin etrafta uçuşan şeametlerine kaptırmaktan korkar gibi, hemen kolları arasında, üzerine titreyerek götürdü. Yine koruluğun kenarındaki yeşil bahçe kanepesine yan yana oturdular. 205/02

Eğilip eğilip, içini çeke çeke, mehtapta kızın pek solgun duran yüzüne bakıyordu. Hiçbir kelime söylemeksizin nazarları birbiriyle birkaç defa çarpıştı, süzüldü. Mütekabilen her ikisinin de gönüllerine aktı. Hafif bir baygınlıkla yüreklerinde bir şey eriyor gibi oldu. İki

kalbin aynı sevda ahengiyle darabanı ne kadar tatlıydı! 205/03

Muhlis birdenbire Sema'nın yüzünde rengi uçuk bir gül üzerinde şebnem parlar gibi ayın aksiyle iki nur katresi yuvarlandığını gördü. Hemen kızın önüne diz çökerek bütün ruhunun ihtizazıyla:205/04

–Semacığım... 205/05

–Efendim... 205/06

–Ağlıyorsun? 205/07

–Evet... 205/08

–Fakat niçin? 205/09

–Bilmiyorum... 205/10

–Sana bir damla gözyaşı döktürtmemek için, bütün kanımı akıtmaya hazırım... Söyle bana niçin ağlıyorsun? 205/11

–Muhlis, bilmiyorum. 205/12

–Bilirsin Sema... 205/13

İçimde kaç saatten beridir biriken bir ufunet var. Tamamıyla iltiyam bulmak için belki o sızıyor.205/14

–Bu saatte mesut değil misin? 205/15

–Mesudum... Belki de saadetimin büyüklüğünden ağlıyorum... 205/16

Bundan sonra nagehani bir fırtınaya mahal vermemek için istiyorum ki aramızda hiçbir bulut kalmasın. 205/17

–Hep bu bora alametlerini senin sihirli nefesin, mertçe sözlerin dağıtabilir. 205/18

Bende hâlâ şüphe ettiğin, merak ettiğin bir şey varsa, hiç sıkılma sor; cevaba hazırım. 205/19

–… 205/20

–Niçin sormuyorsun? 206/01

–Hacet var mı? 206/02

–İstiyorsun ki gönlünü keşfederek ben söyleyeyim... [206/03]

–Sen, mertçe sözlerinle, gönlümün bütün elemlerini, yıkadın. Yalnız yüreğimde ince bir teessür, yokladıkça acıyan bir bere var... Sana inanıyorum Muhlis. İstersen aramızdaki bu sual cevap yapraklarını ebediyen kapayalım... Zevc zevce olmaya söz verdik... Kendimizi birbirimize layık bulduk. Görüyorum; sen yüksek hilkıyette bir çocuksun... Elbette yüreğinde bana söylenilmeyecek acı bir sır saklayarak benimle birleşmiyorsun... Benim de senin zifafına böyle bir sır ile gelecek tıynette bir kız olmadığımı elbette anlamışsındır. O halde âlemin dedikodularına bakarak niçin üzülüyoruz? [206/04]

–Evet, Semacığım, haklı söylüyorsun... Ben birbirimizi temin için vermiş olduğumuz sözleri kâfi görmüştüm. Kalplerimizin ittihadından sonra, kanunun bizi birleştireceği anı bekleyip duruyordum... Aramızda, gayri memul ve ihtiyarımızın büsbütün haricinde böyle bir fırtına çıktı. Sükûtumuz iade edildi; lakin ben senin temiz yüreğinde, yokladıkça sızlayan bir bere izi kaldığını istemem. Müsaaden olursa küçük bir izahla meseleyi kapatayım... [206/05]

–Nasıl arzu edersen... [206/06]

–Adını ağzıma almak istemiyorum... İşte o menhus kadın... Bu köşke taşındığımız günden beri... Nasıl söyleyeyim... Birtakım garip, aşüftece ve hatta açık saçık tavırlarla nazarı dikkatimi üzerine celp etmeye uğraşıyor... Annelerimizin ve senin mensup olduğunuz bu cinse fart hürmetimden dolayı, ettiği hafifliklerin, hoppalıkların, yüzsüzlüklerin birçoğunu, sükûtla geçeceğim. Benim sokağa çıkacağım saatleri hesaplar ve hemen daima en düzgünlü ve dekolte tuvaletiyle yolumun üstünde bulunur. Kırıtarak bir temenna edişi, baygın bakışları, anneme selam yollayışları, bir söz açmak için vesile arayışları vardır. Ben de daima, her lakırdıyı bir tek cevapla keserek, askerce kısa bir selam verip geçerim. Bu suretle kendini bana satamayınca, tiktakı değiştirdi. Vakitli vakitsiz bizim eve gelmeye başladılar. Benim, kadın misafirlerle oturup görüşmek âdetim değildir. Hep onun kulpalarını bozarak, daima sıvıştım. Bu veçhile de meramına eremeyince, başka bir yol düşündü: Üç yüz on altı tevellüdlülerden bir yeğeni varmış: Ahmet Nadir Bey... Bu çocuğun ahzı asker işine ait karışık ve çetin muameleli bir numarasını getirdi. Keyfiyetin tahkikiyle; eğer şubede tanıdıklarım varsa, kabil olabildiği kadar pürüzlerin ayıklanmasını benden rica etti. Bu işi bütün bütün reddetmeyi nezakete muvafık bulmadım; kâğıdı aldım, gittim tahkikimi bitirdim; işi anlattım. Muamelenin bundan

ötesi, salahiyetimden hariç olduğunu söyleyip çekildim... [206/07]

Zaten bu tebriyename kılıklı sözlere lüzum kalmamıştı. Sema, gözlerinin ilk telakkisinde sevgilisinin masumiyetini anlamıştı. [206/08]

Şimdi derin derin birbirinin gözbebeklerine bakarak sustular; ruhtan ruha konuşuyorlardı. Bu kalbi tekellümde, artık hiçbir his saklanamazdı. Böyle lakırdısız, birbirini daha samimi duydular; daha vazıh sezdiler. [207/01]

Sema, pek solgundu; rutubet arttı. [207/02]

Muhlis: [207/03]

–Biraz hastasın. Haydi, güzelim, seni içeri götüreyim. Yat, rahat et... [207/04]

Sema: [207/05]

–Ya sen, Muhlis? Sen de üzüldün. Bu rutubette durma; döşeğine git. [207/06]

–Hayır... Ben daha birkaç saat buralardayım; bekçilik vazifemi bitirmeden bir yere gitmem... [207/07]

–Ya dolaşırken ona rast gelirsen? [207/08]

–O zeki kızdır. Bu gece yolumun üzerinde bulunmaya cesaret edemez. [207/09]

Ağır ağır köşkün kapısına kadar gittiler. Kamer bir gümüş gülabdan dökülür gibi, şebnemlerini pırıl pırıl üzerlerine serpiyordu. [207/10]

Muhlis eğildi, kızın beyaz nazik parmaklarının ucundan hararetle öptü. İkisi de hafifçe titriyorlardı.[207/11]

11[207/12]

Düğünün mümkün olduğu kadar tesriine karar verdikten sonra hazırlıklara başladılar. Lakin her iki taraf da birbirinden saklamaya uğraşmakla beraber paraca büyük müzayaka içinde idiler. Satılacak şeyler satılıyor, alınacaklar alınıyor; fahiş faizlerle gizlice deynler akdolunuyordu.[207/13]

Bir taraftan da Sema Hanım hiç durmuyor, el işleri yapıyor; ufak bir varidat da bu suretle temine uğraşıyor, kazancının yarısını arada vasıta olanlara kaptırmamak için yüzü gözü sıkıca peçeli olarak, işyerlerine bizzat gitmekte devam ediyordu... [207/14]

İki aile arasındaki samimiyet büyüdü. Sema Hanım'la Muhlis Bey, biraz daha

teklifsizlendiler. Mehtaplı, karanlık; yaş, kuru, nasıl olursa olsun, mutlak her gece kol kola bahçede dolaşıyorlardı. Geceleri birkaç saat görüşmek, birbirinin tatlı samimiyeti içinde yaşamak mübrem bir ihtiyaç halini almıştı. 207/15

Bir gece bermutad Muhlis, sevgilisinin penceresi altında dolaşarak birkaç defa yukarıya seslendi, fakat cevap alamadı. 207/16

Kız hastalanmış mı, yoksa yine gayri memul bir vaka mı olmuştu, merak etti. Köşkün kapısını çaldı. Karşısına Şebiyelda çıktı. Her zaman samimi, saf, sıcak lakırdılarla bir kahve cezvesi gibi köpürüp taşan Arap, bu gece durgun, mahsundu... 207/17

Muhlis: 207/18

–Şebiyelda... 207/19

Arap: 208/01

–Afandım... 208/02

–Küçükhanımı bana çağır... 208/03

–Kuçukhanım yok ki... 208/04

Muhlis şaşalayarak: 208/05

–Nereye gitti? 208/06

–Bilmiyorum ki... 208/07

–Büyükhanımefendi burada değil mi? 208/08

–Burada, ama kızının nereye gittiğini o da bilmiyor ki... 208/09

Şebiyelda, dili dolaşa dolaşa verdiği bu menfi cevaplarla Muhlis'in aklını altüst etti. Zavallı dadıdan sadra şifa verecek bir söz alamayacağını anlayan delikanlı: 208/10

–Kalfam, büyükhanımefendiyi görmek isterim... 208/11

Naki Paşazade, daha cümlesini bitirmeden merdiven başında Servet Hanım'ın sesi duyuldu: 208/12

–Beyefendi, buyurunuz yukarıya... 208/13

Muhlis, merakını bir ayak evvel halletmek için, basamakları ikişer atlayarak yukarı fırladı; Sofada Sema'nın validesiyle göz göze geldi. Hanım, Muhlis'in gözlerinde sakit;

fakat büyük bir merak aleviyle yanan istifhamı anlayarak: 208/14

–Odaya giriniz oğlum, anlatayım... 208/15

İçeri girdikten sonra: 208/16

–Anlatayım, diyorum; ama ne anlatacağımı ben de bilmiyorum. Sema bugün İstanbul'a indi, hâlâ avdet etmedi... İşte bu kadar... 208/17

–Gece kalmak üzere mi gitmişti? 208/18

–Hayır... 208/19

–O halde onu bu gece İstanbul'da kalmaya mecbur edecek ne gibi bir mani aklınıza geliyor?208/20

–Düşünüyorum, makul bir şey bulamıyorum... 208/21

Muhlis sustu. Boğazında bir kuruluk duyuyor; soracak sual bulamıyor gibiydi. 208/22

Birkaç dakika sükûtla geçti. Müstakbel kayınvalide damat, birbirine karşı mevkilerinin nezaketini anlıyorlardı. Muhlis sormak istediği birçok şeylere nezaketen cesaret edemiyor; hanımefendi, kızının gaybubetine karşı münasip bir mazaret arar gibi tavırlar gösteriyordu. 208/23

Nihayet Muhlis Bey, küçük bir istintaka girişmekten kendini alamadı: 208/24

–Nereye gittiydi efendim? 208/25

–İstanbul'a indi... 208/26

–Ne iş için efendim? 208/27

–Hazırlığımız; malum ya... Bazı ufak tefek mübayaası için... 208/28

–Hiç böyle geciktiği olur muydu? 209/01

–Asla... 209/02

–Demek merak edilecek bir vaka karşısındayız? 209/03

–Ne için böyle düşünüyorsunuz? 209/04

Muhlis saatine bakarak: 209/05

–Çünkü son vapurun, son trenin zamanı geçti. Bu saatte Sema Hanım İstanbul'da ise,

artık buraya dönemez... 209/06

–Maatteessüf evet... 209/07

Bu teessüflü tasdik üzerine, Naki Paşazade, gerilen sinirlerinin icbarına tahammül edemedi, hemen ayağa fırladı. Teessürden delikanlının siması karıştı; adeta sancı çeken bir hasta takallüsleri aldı.209/08

Hanımefendi şaşırarak: 209/09

–Nereye oğlum? 209/10

–İstanbul'a... 209/11

–Bu saatte? 209/12

–Evet... 209/13

–Ne ile geçeceksiniz İstanbul'a? 209/14

–Hiçbir şey bulamazsam tayyare gibi havalanır geçerim... Bu gece Sema'yı, böyle nagehani bir gaybubetin meçhuliyetine terk edip bekleyemem. Gidip nerede ise mutlaka bulmalıyım... 209/15

–Nerede bulacaksınız? 209/16

–Bu hususta lütfunuza iltica ederim. Fevkalade bir mani Sema'yı İstanbul'da alıkoyduğu takdirde, geceyi İstanbul'da geçirmesi muhtemel olan yerleri birer birer bendenize sayarsınız. Gider hep oraları dolaşırım... 209/17

Hanımefendi düşünmeye başladı. Muhlis kabına sığmıyordu; odanın içinde dönüp dolaşarak:209/18

–Sema Hanım bir otelde kalmaz ya; gidip mutlaka akrabanızdan, dostlarınızdan birinin evinde yatacaktır. Bunların da hangi semtlerde olduklarını siz, bendenize pek âlâ tarif edebilirsiniz...209/19

–Ah oğlum, telaşınızı görüyorum. Sizi büsbütün merak ve ızdıraba düşürmemek için söylemiyorum. Lakin Sema'nın kendi evinden başka bir yerde yatmak katiyen âdeti değildir. Zaten İstanbul'da akraba, dost da kalmadı ya... İşte ben de artık üzüntümü saklayamayacak bir hale geldim... Maahaza, durunuz, size kalabileceği yerleri bir bir sayayım... 209/20

Kayınvalide düşünürken, alt katta kapılar açıldı, kapandı; bir gezinmeler, lakırdılar oldu. Servet Hanım kulak vererek: 209/21

–Beyefendi, hayırdır inşallah. Durunuz bakalım… Bir haber var... dedi. 209/22

Haber iyi miydi, fena mı? Küçük bir halecan, ikisinin de nefeslerini tıkar gibi oldu. Bekliyorlardı.210/01

Şebiyelda, merdivenlerden yaşının müsaadesinden fazla bir gayretle koşmuş olduğunu gösterir puflamalarla odaya girdi; elinde getirdiği bir kâğıdı hanımefendiye uzatarak: 210/02

–Bu telgrafmış... Telgraf... İçinde başka bir kâğıt da varmış. Üzerine ecza koyacakmışsınız...210/03

Hanımefendi: 210/04

–Ah dadıcığım, ecza değil, imza. 210/05

Şebiyelda: 210/06

–Ne bileyim ben? İşte öyle dedi, öyle söyledim... Ne koyacaksan koy da gotürüp vereyim. Taze çocuk bekleyor aşağıda. Hırsızlardan korkmadan bir başına buraya kadar nasıl gelmiş bilmem ki... Maşallah! 210/07

Muhlis Bey hemen ceketinin yan cebinden bir kurşun kalemi çıkarıp hanımefendiye uzattı. O da kâğıdı imzalayarak dadıya iade etti. 210/08

Telgrafı açtılar; kısa cümlelerin üstünden dört göz koştu. Okunan şu idi: 210/09

"Saatime aldandım. Son vapuru kaçırdım, Mestan dadımdayım. Merak etmeyiniz. 210/10

Sema" 210/11

Valide hanım gözler baygın, baş bir yana çarpık; eliyle göğsünü sıvayarak uzun bir "Oh!" çektikten sonra: 210/12

–Hele Yarabbi şükür, meraktan kurtuldum, dedi. 210/13

Muhlis'e sevinmeye bedel bir durgunluk geldi. O, hâlâ telgrafnameden bir şey anlayamamış gibi gözlerini satırlardan ayıramıyordu. 210/14

Servet Hanım: 210/15

–Oğlum, işte artık üzüntüye mahal kalmadı... Ne olduğunu öğrendik... 210/16

Delikanlı söyleneni anlamıyor ve okuduğu cümlelerden zahirileri haricinde batını manalar istihracına uğraşıyor gibiydi... 210/17

Dalgın, hazin gözlerini birdenbire hanımefendiye tevcihle: 210/18

–Efendim, bu Mestan dadı kimdir ve hanesi nerededir? 210/19

–Eski çıraklarımızdan pek iyi bir Habeş'tir. Bir suyolcuya verdik. Salih Ağa pek Müslüman bir adam. Evleri Hırkai-şerif'tedir... 210/20

–Müsaadenizi istirham edeceğim. 210/21

–Ne için efendim? 210/22

–Bu gece Salih Ağa'nın evine gitmek için. 210/23

Servet Hanım bu delice fikirden şaşırarak: 210/24

–A oğlum, nasıl olur? 210/25

–Nasıl olacağını hiç düşünmem... Ben şimdi İstanbul'a geçmenin herhalde bir çaresini bulurum.211/01

–Fakat neye yarar? 211/02

–Neye yarayacağını bilmiyorum. Yalnız kalbimde Sema'yı görmedikçe sükûnet bulmayacak bir sıkıntı... Nasıl söyleyeyim; tahammül olunmaz bir elem var... 211/03

–Evlatçığım, şimdi vakit gece yarısı... Sen buradan Hırkai-şerif'e gidinceye kadar sabah olacak...211/04

Hanımın gözleri Muhlis'te, delikanlınınkiler hâlâ telgrafnamenin satırlarında, bir müddet sustular.211/05

Nihayet, hanım ilave etti: 211/06

–Oğlum, sen, hani ya köşkümüzün bekçiliğini yapıyordun? Sema burada yok diye, bizi yalnız mı bırakacaksın. Kızım orada emniyet altındadır. Bu cihetten hiç şüphe ve endişem yok. O, yarın erkenden gelir. Sema burada, yastığının altında dolu bir silahla bizim için adeta yarım erkek demekti. Bu gece kızım yok. Sen de gidersen benim burada, vücutları, akılları çökmüş üç ihtiyar emektarla halim ne olur? 211/07

Hanımefendinin, yalnız hizmetkârlarıyla köşkte geçirilecek yarım gece için tasavvur ettiği tehlike, hakikatte pek de mevcut görünmüyordu, fakat kadının bu sözlerinden, başka bir maksat anlaşılıyordu. Her nedense, kızının yanına Muhlis'in gittiğini istemiyordu. Delikanlı, bu noktaya balmumu yapıştırdı. 211/08

Servet Hanım, Sema'yı görmemek mahrumiyetinin o gece bu çocuğa çektirdiği azabın derecesini bileydi, belki böyle söylemezdi. 211/09

Muhlis, kızının sevdasından sonra, biraz da validenin mantığı üzerine eğilerek düşündü: Evet... Kemali fahr ve hahişle bekçiliğini deruhde ettiği köşkü böyle bir gecede yalnız bırakıvermek pek muvafık düşmeyecekti... 211/10

Elindeki telgrafnameyi katladı, cebine soktu. Sema'dan gelen bu haberi bir nüsha gibi üzerinde taşımaktan bile bir teselli, bir haz ve saadet duyuyordu. 211/11

Sonra mahzun mahzun, düşünerek: 211/12

–Hanımefendimiz, dedi, kalbimi sizden gizlemeye lüzum görmüyorum. Müsaade ederseniz bir şey söyleyeceğim... 211/13

–Müsaade ne demek? Buyurunuz, dinliyorum. 211/14

–Fakat rica ederim beni ayıplamayınız... 211/15

–Estağfurullah... 211/16

–Ben Sema'yı çok seviyorum…211/17

–Allah muhabbetinizi arttırsın oğlum. İnşallah uzun seneler birlikte mesut olursunuz. Benim de gözüm arkamda kalmaz. Onu size teslim ettikten sonra mezarımda rahat yatarım. 212/01

–Yok, valide hanımefendi... Size de, anneme de, torunlarınızı okşatmadıktan sonra ikinizi de bir yere salıvermem. Sema ile benim izdivacımız saadetini itmam için, daha pek çok seneler bize lüzumunuz vardır. 212/02

–Temenninize teşekkür ederim. Lakin biz merdivenin yarısından ziyadesini indik. Rabbim size uzun ömürler versin. Sizden hiç ayrılmak istemeyiz, ama ne yapalım... Nizamı âlem, Allah'ın takdiri böyle... 212/03

–Hanımefendi, bırakınız şimdi ahreti. Elhamdülillah henüz hepimiz bu dünyadayız... Fakat biliyor musunuz şu anda ne kadar muzdaribim... 212/04

–Niçin evladım? Merak edecek bir şey kalmadı ki... 212/05

–Sema'nın bir gecelik tahassürü beni fena bir hale koydu. Şu kısacık gaybubet münasebetiyle bu hakikati tecrübe etmemiş olaydım, muhabbetimdeki şiddetin bu derecesini belki bilmeyecektim. Şimdi öğrendim. Onsuz bir gün edemeyeceğim... Bilmem ki bu düşkünlük bir genç için bir saadet midir, bir felaket midir? 212/06

–Niçin felaket olsun... Oğlum, Allah birbirinizden ayırmasın. Anasıyım diye söylemiyorum; Sema da, her suretle, bu muhabbetinize layık bir kızdır. 212/07

–Sizden bu gece büyük bir lütufkârlık istirham edeceğim... 212/08

–Nedir evladım? Emret... 212/09

–Bu lütfunuz ile ızdırabıma biraz merhem sürmüş olacaksınız... Fakat ricamı biraz garip bulacağınızdan korkuyorum... 212/10

–Hiç çekinmeyiniz, söyleyiniz. Burası da sizin bir eviniz değil mi? Ben de sizin diğer bir valideniz değil miyim? 212/11

–Müsaade buyurunuz Sema Hanım'ın odasına çıkayım. Onun samimiyetine ait bir muhitte, onun eşyaları arasında, ona temas etmiş havayı teneffüsle belki bir parça avunabilirim... 212/12

Teklif pek teklifsizce idi. Vakıa bu çocuk yakında kendine damat olacaktı ama onu şimdiden kızının odasına çıkarıp yatırmayı, eski adetlere bağlı bu ananeperest kadının zihni pek kabul edememekle beraber, büsbütün reddi de muvafık bulmayarak: 212/13

–Peki, oğlum, lakin kızımın odasında Firuze ile Hüsnümelek yatıyorlar. Ben de bu gece onların yanında kalmak niyetinde idim. Çocukturlar, belki açılırlar, bir şey olurlar. Müsaade ederseniz kızcağızları benim odama nakledeyim. Sonra yukarıya buyurunuz. 212/14

–Rica ederim, çocuklara dokunmayınız. Rahatsız olmasınlar. Bendeniz mutlak Sema Hanım'ın yatak odasına çıkmak istemiyorum; çünkü yatacak değilim. Ona ait bir oda olsun. 212/15

İçinde bir yazıhane, kâğıt, kalem bulunursa daha ziyade teşekkür ederim. Biraz yazı ile meşgul olacağım. 213/01

–Öyle ise, yatak odasının yanındaki küçük odaya buyurunuz. Yazıhanesi oradadır. Oda

biraz dağınık ama siz yabancı değilsiniz. Kusura bakmazsınız... [213/02]

Servet Hanım, damadını üst kata çıkardı. [213/03]

12[213/04]

Muhlis'i diğerlerine nispeten küçürek bir odaya soktular. Yeşil çuhalı, geniş, belki peder paşadan kalma ceviz yazıhanenin üzerine bir lamba koyarak savuştular. [213/05]

Karşıda içi Türkçe, Fransızca; eski, yeni ciltlerle dolu bir de kütüphane bulunmakla beraber, burası zihni bir meşguliyet kabinesi olmaktan ziyade, bir sandık odasına benziyordu. [213/06]

Duvarlarda, üzerlerine ince birer örtü çekilmiş Sema'nın, renk renk ipekli, tüllü, dantelalı elbiseleri asılı... Bir kenarda zarif birkaç çift iskarpini, uzun, kısa konçlu, glase, podüsüet, kadife potinleri... Onun küçük, nazik ayaklarının şeklini gösteren, onun kullandığı hep bu şık şeyler, Muhlis'e adeta halecan getirdi. [213/07]

Odanın içi, hep onun kadınlık hususiyetine ait eşya; havası, onun süründüğü yasemine benzeyen hafif, baygın koku ile dolu idi. [213/08]

Bir sandığın üzerine fırlatılmış açık menekşe, önü, kolları işlemeli, müstamel bir bluzunu buldu. Bunu, arkasında birkaç defa görmüş, mavi gözleriyle teşkil ettiği ahenge bayılmıştı. Bir taabbüd feveranıyla yüzüne gözüne sürdü, öptü, öptü; bütün ruhunun hararetiyle öptü. Aldığı koku kendini fezaların boşlukları içine attı. Bütün maddiyatla temasını kaybederek uçtu, uçtu. O, şimdiye kadar aşkın kanatlarıyla böyle esiri âlemlerin enginlerine pervaz etmişti. [213/09]

Dünyadaki türlü türlü mezhepleri, insanların cansız şeylere tapınmaları zaaflarını, fetişizmi düşündü. Bu âlemde gülünecek hiçbir şey yoktu. Âlimin, cahilin ruhu hep taabbüd için yaratılmıştı. Ruhlar arasındaki bu cazibe bazen eşyaya da sirayet ediyordu. Gördüğümüz büyük cazibei umumiye kanunu gibi, hilkatin şirazesini tutan da, belki işte bu incizab idi. Tapınılan ve teveccüh edilen şeyler ne haçtı, ne puttu, ne mihraptı. Ruhların, bunların arkalarında sezerek yandıkları gizli bir şey vardı. [213/10]

Muhlis'i esiri âlemlere uçuran, heyecanlara düşüren o bez parçasındaki bu sihir ne idi? [213/11]

Bu, ta hazreti Havva'dan Sema'ya intikal eden alevin büyüsüydü. Bütün mahlûkat, hep

böyle hissen cedden cedde geçen nesli mirasların esrarı içinde yaşıyordu. [213/12]

Hayat, bilinip bilinmeyen hatıraların mecmuundan ibaret bir şeydi: İstiyoruz, istemiyoruz; yanıyoruz, üşüyoruz; fakat niçin, bilmiyoruz. Ruhlarımız, zavallı kelebekler gibi cazip bir ateşin etrafında dönüp çırpınıyor. Bu ateşle yıkanmanın lezzetini henüz hiç tatmamış, bakir[213/13] hisli toy insanlar da bu mihraka atılmak aşkıyla dönüp çıldırıyorlar. Bu Mevleviliği kalplere talim eden hangi kuvvettir? [214/01]

Biz bilip bilmediğimiz hatıraların sevklerine tebean yürüyoruz. Yaşanılan her an fanidir; fakat dimağlarımızın sıhhatleri berdevam oldukça o anların bizde bıraktıkları teessürler, zevkler, elemler bütün hayatımızda bakidir. Ve öyle müessirleri vardır ki... Bazen hafif bir korku, ufak bir nağme, içinde âşıkane saatler yaşanmış boş bir ev, dudak dudağa tatlı fısıltılar edilmiş bir bahçe, bir havuz kenarı, bir çardak, bir kameriye altı, yeşil perdeleriyle iki gönlü saklamış bir balkon... Zihinlerde tazelediği neşeler ve elemlerle insanı saatlerce düşündürmek, bazen hazin yaşlar döktürmek için kâfidir... [214/02]

Neşe diyorum; hassas, hazin hilkıyetli insanlar için bu âlemde neşe pek azdır. Yaşanmış tatlı demler olsa bile, geçmiş ömürler ölmüş zaman sayılacağından yâdlarında daima bir hüzün vardır...[214/03]

Muhlis'i deli eden, hep bir hatıra idi. Bütün eşyadan Sema'nın samimiyetini, bir müskir gibi içerek çıldırıyordu. Beşerin bu müthiş hastalığındaki garabetleri niçin saklamalı? Naki Paşazade, kızın kirli çamaşırlarını koklamakla doymaz bir humma içinde kendini kaybediyordu. [214/04]

Fakat Sema'nın müsaadesi olmaksızın ve adeta bir hırsız gibi, onun en mahrem şeylerini karıştırmaya mezun muydu? Servet Hanım, besbelli bu müstakbel damadın mertçe ahlak ve terbiyesine güvenerek onu kızının odasına çıkarmış, orada yazı yazmaktan gayrı bir şeye el sürmeyeceğine emin bulunmuştu. [214/05]

Muhlis, bu hususta vicdanı huzurunda hiç mesul değildi. O, sui niyetle hiçbir şey karıştırmıyordu. O, kendini yeni din ve yeni aşkının puthanesi içinde bulmuştu. Gördüğü her sanemin önünde ruhunun mukavemetsiz feveranlarıyla durup tapınıyordu. Kendi için bu, pek ulvi bir ibadetti.[214/06]

Muhlis, karıştırdığı her elbise ve çamaşırın arasından aldığı rayiha ile daha ziyade cezbelenip tutuşarak dolaşırken, birdenbire duvarda, bir manto ile bir etekliğin arasındaki

çiviye asılı, portakal kabuğu kadife üzerine uçar bir kırlangıç işlenmiş güzel bir kadın çantası gördü. Fakat bu renk, bu siyah kuş, zavallının dimağında derhal bir hatıra tutuşturdu. Gözleri büyüdü, elleri havaya kalktı. Pek korkunç bir şey görmüş bir haile aktörü tedehhüşüyle birkaç adım geri çekildi. Bu çantayı Meydancık'ta, kebapçı dükkânından, sokakta bir delikanlı ile konuştuğunu seyredip de Sema'ya benzettiği, yüzü tanınmaz surette peçeli kadının elinde görmüştü. O zaman bu müşabehet, bir ihtimal şeklinde idi; fakat şimdi, bir hakikatle karşı karşıya gelmişti... O gün, Sema'ya olan fart muhabbet ve hürmetinden, yüreğini onun lehine birçok edille bularak bu ihtimali çürütüvermiş, rahat etmişti. Şimdi ne[214/07] yapacaktı? Hâlâ onun lehine şehadete çağrılacak deliller bulunabilecek miydi? Bu çanta hangi fabrikanın malıydı? Amili bunu bir tek yapmadı ya? Aynı mal diğer kadınların ellerinde de bu bulunamaz mıydı? [215/01]

Zavallı çocuk, Sema'yı ve kendini kurtarmak için bu zayıf, bu zoraki ihtimallerin tesellileri içinde yanarak terlemeye başladı. Tahakkuk edecek netice pek müthişe benziyordu; fakat sona kadar gitmek lazımdı... Bu, adeta bir intihar demekti. Kalbi üzerine bir katil darbe indirecekti; ya kendi ölecekti, ya aşkı veya ikisi birden... [215/02]

Muhlis uzandı, çantayı çividen aldı. Açar açmaz patlayacak bir bomba imiş gibi, onu elinde elim tereddütlerle bir müddet tuttu. [215/03]

Daima vicdanlarıyla istişareden sonra harekete alışmış olanlarda, ruhun iktisab etmiş olduğu asil bir terbiye vardır. Her fiillerini bu mehenge vurmadıkça rahat edemezler. [215/04]

Muhlis, bu pek doğru kalpli çocuk, bu yüksek itiyadının sevki ile düşündü. Çantayı açmaya mezun muydu? Ya içinden Sema'nın mücrimiyetini değil, masumiyetini müspet şeyler çıkarsa... Ve bu suretle, onun sırf ailevi bazı esrarını karıştırmış olursa, bu nedametini sonra nasıl tamir edebilecekti? Bir insan, mayub görülecek bir hareketi diğerlerinin gözleri önünde işlemekten tevakki eder. Bu, koyu riyakârlıktır. Asıl marifet, fena bir hareketi yalnız iken de yapmamak terbiyesini... hayır, kemalini iktisabtadır. Halktan utandığımız kadar, vicdanımızdan niçin çekinmiyoruz? Onun muahezesinde cerh edilemez, şiddetinden kaçılamaz ebedi bir tesir vardır. Bazen o kadar ağırdır ki, ondan korkmayan mücrimleri ölümle tecziye ettiği bile olur. [215/05]

Fakat Muhlis, hissiyatında, vicdanında ser haddinde idi. Çantayı karıştırıp da şüphesinin hilafı tebeyyün ettiği anda, hiç vicdanının itabını beklemeksizin, ölümün bir giyotin maddiyetiyle hemen ensesine ineceğini bilse, yine memnu yere el sokmaktan kendini

alamayacaktı. [215/06]

Hareketinin bir cürüm olduğunu bilerek, tıpkı bir hırsız gibi, sır çalmaya atılan bir casus gibi, biraz titreyerek açtığı çantaya elini soktu. [215/07]

Sedef, kemik, yaldızlı, muhtelif şekilde birçok düğme numuneleri, renk renk ipek örnekleri, D.M.C markalı kotonperle çileleri ve daha bu kabilden kadın işlerine ait şeyler çıktı. Parmaklarının ucuna mukavva parçası gibi bir şey ilişti. Onu da çekti aldı. [215/08]

Bu, bir karttı; üzerinde "Nurullah Şahab" ismini ve öbür tarafında şu: [215/09]

"Kardeşim İzzet Saim'e, [215/10]

Bu hanım mahmiyemdir. Bu kart ile hîn-i müracaatında hakkında ona göre muamele ifası..."[215/11] ibaresini okudu. Bu Nurullah Şahab'ın kim olduğunu düşünmeye lüzum yoktu. Kartın köşesinde mini mini fotografisi vardı. Bu çehre de meçhul değildi. Meydancık'ta peçeli[215/12] kadınla görüşen delikanlının ta kendisiydi. İsminin üstünde el yazısıyla bir de "müfettiş" kelimesi de okunuyordu. Ne müfettişi? Sonradan ilave edilmiş olmasına nazaran bu unvan uydurma bir şey de olabilirdi...[216/01]

Muhlis, elinde kartla vücudunun altına ilk tesadüf eden sandalyenin üzerine yığıldı. Sanki o, kazazede bir vapurda idi; sanki açılmış rahnelerden ağır ağır içeriye sular dolarak, vücudu Okyanus'un ebedi gecelerle hayattan ayrılan uçurumlarına iniyordu. [216/02]

Kâğıdı okudu… bir daha okudu… bir daha... mütemadiyen okuyordu. Fakat niçin? Belki yanlış okumuştu. Belki mükerrer kıraatla, yanlışlarını anlayarak tashih edecekti. Belki bu hal, hakikat değil de bir kâbustu. [216/03]

Sema, ismi gibi fikir ve hüviyeti de yüksek olan bu kız, "Nurullah Şahab" derekesinde, avam suratlı, kerizci kıyafetli ve nam ve çehresine reklam yapan hokkabazlar ve cambazlar gibi, kartının köşesine yüzünü yapıştıran böyle bir genç herifin "mahmiyesi" olsun... [216/04]

Bu "mahmiyenin" gönderildiği Sirkeci'de Koza Hanı'nda, 14 numaradaki İzzet Saim Bey de kimdir? Sema'nın "hakkında ifa olunacak muamele" nedir? [216/05]

Muhlis, bu muammaların ızdırapları içinde çırpındıkça, en ağır şüphelerin kesif balçıkları içine gömülüyordu. Artık kalbinde Sema'nın lehine bağıran sesler sustu. Şahitler müstehzi tebessümlerle yüzlerini çevirdiler. İmdadına çağırdığı bütün hüsnü tefsirler,

teviller, teselliler hepsi artık onu yalnız bıraktılar... Görmeye tahammül edemediği birçok müthiş bedahetlerin ortasında kaldı. 216/06

Nasıl düşünse, Sema'nın, öyle adi bir elin sui niyetle yazdığı o kirli satırları çantasına kabul edip de en harim bir bucağına saklamış olmasını mazur gösterecek bir sebep bulamıyordu... 216/07

İş olmuş bitmiş miydi? Yani Sema, hamisinden aldığı tavsiye kartını mürselün ileyhine götürerek beklediği istifadeye ermiş miydi? Bu himaye, sokak kadınlarına gösterilen ve ancak onların kabul edebilecekleri bu sahabet, ne mukabilinde vuku buluyordu? 216/08

Mehtapların şiir ve sükûnetleri içinde kalp kalbe yalnız kaldıkları samimi anların, riyasız, yalansız sandığı hasbihalleri esnasında Muhlis, sevgilisinden sormuştu: 216/09

–Sema, kalbinde benden gizli tuttuğun bir şey var mı? 216/10

O, cevap vermişti: 216/11

–Hayır... Benim kalbim billurdur. Hilkaten sır örtemez. Yüreğimde, ağzımdan çıkanlardan başka bir şey yoktur... Buna inan, üzülme... 216/12

Fakat bu kart; tahtı izdivacına girmek üzere bulunduğu bir erkeği kalbinin temizliğine, şeffafiyetine inandırmaya uğraşan bir kız için pek ağır bir sır değil miydi? 216/13

Sema aldatmış, Muhlis aldanmıştı. Bu, bedahetinden kaçılamayacak, hiç tevil götürmez bir hakikatti. 216/14

Muhlis, elinde bu kart ve dudaklarında bu sual ile Sema'nın karşısına çıktığı vakit acaba ne cevap alacaktı? Yine mi böyle kirli esrarı örten hokkabaz kalbinin billuriyetinden bahs edecekti? Ve yine Muhlis'i inandırmaya muvaffak olacak mıydı? 217/01

Zavallının gönlü ateş ve kan içinde sızlıyordu. Bu ızdırabını teskin için oraya sürecek bir merhem bulabilecek miydi? Hem aşk, hem izzeti nefis meselesi… Şimdi ne yapacaktı? 217/02

Düşündüğü sual ile Sema'nın karşısına çıkmayı tehlikeli buluyordu. Çünkü gönlü ona karşı hemen hemen her şeyi affetmeye meyyaldi. İş bir defa aldanmakla bitse, belki razı olabilirdi. Lakin ilk aldatmayı, daha müthişleri takip edecekti. 217/03

Ne yapmalı? Ne yapmalı? Ne yardan geçebiliyordu, ne serden. Başını iki avucu arasında sıktı, sıktı. Ne tarafa baksa cehennem görüyor; bu azaptan, bu ateşten kurtulacak bir

mahreç bulamıyordu.[217/04]

Elindeki kartı delil tutarak Sema'yı yüz yüze ithama çıkmak... Yüz defa bunu düşündü ve yine geri döndü. Ya kız, bu delili çürütecek daha kuvvetlilerini bulursa... Onunla pek uzun çekişemeyerek mağlup düşecekti... [217/05]

Ne yapmalı sualinin cenderesi içinde hayli kıvrandıktan sonra nihayet; "Her işin başı sabırdır," düsturuna erkekçe tatbiki harekete karar verdi. [217/06]

Tıpkı bir muharebeye hazırlanır gibi, hasmını mağlup edecek malzemeyi birbiri üzerine yığdıktan sonra elinde cerhi nakabil delillerle cidale çıkacaktı. [217/07]

Pek müşkil, fakat kendi namus ve vicdanı için elzem gördüğü bu kararı verdikten sonra, işe nereden başlayacağını düşündü. [217/08]

Evvela kendi vicdanınca Sema'nın mücrimiyetine katiyen kanaat getirmek ve sonra onu amansız bir bedahetle mağlup etmek için delil aramaya girişti. Yazıhanenin gözlerini karıştırdı, hepsini kilitli buldu. Kütüphaneye gitti, onun da camekânı, dolabı kapalıydı. Muhlis bu nevi taharri için vicdanından mezuniyet almıştı. Fakat Sema'nın böyle her tarafı kilitli tutmak ihtiyatına riayeti, neden ileri geliyordu? Anasından mı çekiniyordu? Eğer bu kız mücrimse, anasının bu sırra bigâne kalması mümkün değil gibiydi. Muhlis, Sema'yı bulmak için Hırkai-şerif'e, Mestan dadının evine gitmek istediği zaman, Servet Hanım, onun bu fikrine itiraz etmişti. Acaba neden? Kızıyla birlik miydi? Servet Hanım gibi asaletiyle, eski terbiyesiyle, adetperestliğiyle iftihar eden bir kadın, kızının böyle bir hareketine nasıl göz yumabilirdi? Saik ne idi? Para mı? [217/09]

Aman yarabbi! Muhlis, yine nohut tanesi gibi terler dökmeye başladı. Hayır, bin defa hayır... Hasan Bedreddin Paşa zevcesi Servet Hanım, dünya milyonları mukabiline de olsa, kızını Nurullah Şahab'ın himayesine teslim edemez. Bunda anlaşılamaz bir şeytan parmağı var. [217/10]

Muhlis, yine meşum kartı yerine koydu, çantayı çivisine astı. Kız anasına, çehresinin ve sinirlerinin son derece bozukluğundan bir şey sezdirmemek için, köşkte kimse uyanmadan, gün ağarırken evine çekildi. [218/01]

13[218/02]

Ertesi günü Sema Hanım, erkenden köşke geldi. Validesi ona Muhlis'in merak ve telaşını anlatarak: [218/03]

–A kızım, dedi, hiç böyle yaptığın yoktu. Nasıl oldu da son vapuru kaçırdın? 218/04

–Sorma anneciğim, sorma... İşlerle oyalandım, saatime aldandım... Bir şeydir oldu... 218/05

–Muhlis'in halecanını görmeliydin. O çocuğun seni bu kadar sevdiğini bilmiyordum. Gece yarısı seni bulmak için İstanbul'a gitmeye kalktı... 218/06

–Ey sonra? 218/07

–Sonrası, zor zaptettim... Geceyi senin yazıhane odanda geçirmek için bana yalvardı. Ben de yüzüne duramadım. Oraya çıkardım... 218/08

Sema Hanım, iki avucuyla yüzünü kapayarak: 218/09

–Aman anneciğim, ne yaptın? Bari salona alaydın... Yazıhane odasında bitpazarı gibi benim her şeyim darmadağınık duruyor... Kirli çamaşırlarım, çoraplarım, terliklerim... daha nelerim nelerim meydanda saçılı... Yerin dibine geçtim vallahi... 218/10

–Ne yapayım yavrum... İlle orasını istedi; o, bu kirli şeyleri, bahusus senin öteni berini karıştıracak kadar terbiyesiz bir çocuk değil ya... 218/11

–Ah anne, ettin mi bana edeceğini... Orası benim yazı, mütalaa odam... Tuvalet odam, çamaşır odam... Her işimi orada görüyorum. Bir kızın kirli temiz bütün hususiyeti, samimi esrarı saçılmış bir odayı, Muhlis'in değil ya, bir kadının bile gördüğünü istemem. Beni çok utandırdınız... Öyle şeyler var ki, toplamaya vaktim olmadan öylece bırakıp çıkmıştım. Şimdi Muhlis, benim aleyhimde ne fena fikirler peyda etmiştir. Bu ne kadar dağınık, tembel kız, demiştir. 218/12

–Ne derse desin artık... Bizim çifter çifter hizmetçilerimiz yok ya... İki tane dadımız var. Altmışar yaşında yapabildikleri kadar yapıyorlar. Bundan sonra onlara kudretlerinin fevkinde iş buyuramayız ya... Hiç utanma, sıkılma kızım... Ne kusurun varsa nişanlın görsün, bile bile alsın; sonra söz olmasın. Böylesi daha iyi... Şimdiki kızların sokakta tuvaletlerine bakıp da aldanmamalı; onları, kirli sepetin başında soyunup giyinirken görmeli... Bütün susuzlukların, sabunsuzlukların, hamamsızlıkların kerahetini örten bir iki tutam lavanta, kolonya değil mi? Merak etme yavrucuğum. Sen onların en temizi, en hamaratısın... Muhlis'i içeri sokmazdan evvel ben odaya göz gezdirdim. Öyle utanıp kızaracak, yerlere geçecek döküntü, saçıntı yoktu. 218/13

Zavallı Sema, odadaki kirli saçıntıları âşığının hep öpüp koklayarak yüzüne gözüne

sürdüğünü; fakat müthiş felaketin büsbütün başka olduğunu bilmiyordu. [219/01]

Odasına çıktı, soyundu. Duvarda asılı portakal sarısı, kırlangıçlı kadife çantanın içinde uğursuz bir kart bulunduğu hemen hatırında bile kalmamış gibiydi. Bu kâğıt parçasının bir şeamet bombası gibi, bir gün kendi başına patlayacağını asla fikir ve hayaline getirmemişti. Nasıl getirebilirdi? Muhlis'in, kendi aleyhinde böyle bir şüpheye düşecek kadar Sema'sını hakir görmesine ihtimal verebilir miydi? Haydi, böyle nareva bir şüphenin ızdırabına düşecek kadar Muhlis'in şaşıracağı farz olunsun... fakat Sema'nın vereceği açık, muhık teminata inanmamasını, bu ayan hakikate göz yummasını akıl kabul edebilir miydi? [219/02]

Lakin heyhat ki Muhlis, şüphesini söylemeyecekti. Felaket, işte oradan kopuyordu. Göğsünde saklayacağı bu şüphe kurdu, bütün kalbini kemirip bitirdikten sonra iş işten geçmiş; bir hastalık, artık deva, iltiyam kabul etmez bir illet gibi, fenalık meydana çıkacaktı... [219/03]

Sema, masum kız, bir gece İstanbul'da kalmasının kendini içine düşüreceği cehennemden bihaber, harıl harıl odasını düzeltiyordu. İçinde, yine o gece aynı odaya Muhlis gelecekmiş gibi kablel vuku garip bir hissi vardı. Dün geceki mahcubiyetini izale için, bu akşam derli toplu bulunmaya uğraşıyordu. Hem bir gece içinde Muhlis'i ne kadar göreceği gelmişti; Allahım, ne kadar! Ona bu tahassürünü, lazeval bir muhabbetle bağlanmış olduğunu, yüreğinin sıcak samimiyetleriyle anlatacaktı... [219/04]

Muhlis de, garip bir hal içinde evinde çırpınıyor, Sema'dan kaçmak istiyor, fakat yine onunla görüşeceği dakikaları iple çekiyor. Ne yapsın? Ne yapsın? Onunla bu kadar yakın oturup da görüşmemeye tahammül pek zor. Birdenbire bir seyahate çıkarak sevgilisinden kaçsın mı? Hayır... hayır, katiyen! Halline karar verdiği meseleyi böyle yüzüstü bırakıp da giderse, sonra bütün ömründe, ızdıraptan kurtulamaz. [219/05]

Öyle bir hal ki, ikisi de masum; lakin tepelerinde dolaşan felaketi def edecek basiretten ikisi de mahrum... [219/06]

Muhlis'te Sema'yı görmek için hem sabır olunmaz bir iştiyak ve hem de büyük bir merak var. Bu vakadan sonra Sema, ne halde, ne tavırda bulunacak? Ruhi tetkikatle kızın muzmerini anlamaya uğraşacak... [219/07]

Akşam olur, gece ilerler; bekçilik zamanı gelir... Muhlis, eline kalın bastonu alır,

Sema'nın köşkü etrafında devre çıkar; hem dolaşır, hem halecandan tıkanmalar geçirir. 219/08

Ay yok, gece karanlık. Gündüz yağmur yağmış, ortalık rutubetli... Gökte yığın yığın dolaşan bulutların ara sıra açtıkları pencerelerden yıldızlar gülümsüyor... Yaz ile kışın kucaklaşmak için birbirine yaklaştığı melul bir eylül gecesi... 219/09

Muhlis, mühim bir isticvaba hazırlanan bir müstantik gibi, zihninden birtakım sualler tertip ederek dolaşır, dolaşır; nihayet köşke yaklaşır. Sema'yı odasının penceresinde değil, aşağıda kapı önünde bulur. 220/01

Genç kız samimi bir feveranla: 220/02

–Muhlis, neye bu kadar geç kaldın? 220/03

–Geç kalmadım; buralarda dolaşıyordum. 220/04

–Gelmeyeceksin diye o kadar üzülüyordum ki... 220/05

–Sema, azıcık gözükmesem, hemen gelmeyeceğimi farz edersin... Ne için bana itimadın bu kadar bozuk? Bana, gelmemden ziyade, gelmememe intizar ediyorsun gibi geliyor... 220/06

Muhlis'in titrek bir sesle ağzından çıkan bu sitemli cümleler karşısında Sema Hanım şaşırarak:220/07

–Ne var Muhlis? Niçin sesin titriyor? Niçin böyle dargın dargın söylüyorsun? 220/08

–Hayır, dargınlığım yok... 220/09

–Nasıl yok... Ben anlamaz mıyım? 220/10

–Yanılıyorsun... 220/11

–Peki, Öyle olsun... Söyle içeride mi oturalım, dışarıda mı? 220/12

–Dışarısı biraz rutubetli... 220/13

–Zararı yok. Sen nasıl arzu edersen... 220/14

–Biraz dışarıda gezelim. Üşürsen içeri gireriz. 220/15

–Öyle ise mantomu alayım... 220/16

Taşlığın tavanında bir asma lamba yanıyordu. Kız hemen kapı arkasındaki portmantoya

koştu. Sema Hanım, ne zaman arkasına bir şey giyecek olsa, Muhlis koşar, iki eliyle ve meftunane bakışlarla elbiseyi tutar, giydirirdi. Bu akşam mutadı bozmamak için delikanlı, yine bu hizmeti ifaya koştu. Kız, mantoyu giyerken gözünü kaydırarak sevgilisinin yüzüne baktı. 220/17

Lambanın ziyası altında Muhlis'in benzini pek solgun gördü. Aman yarabbi, ona ne olmuş, neden bu kadar sararmıştı? 220/18

Sema, bu rüyetten mütehassıl, ani teessürle delikanlının manto tutan kolları arasında sendeledi; onun göğsü üzerine düştü. Derhal yine kendini topladı. 220/19

Dışarı çıktılar. Kol kola yürümüyorlar; birbirine temastan korkar gibi gidiyorlardı. 220/20

Muhlis'te bir fevkaladelik, bir değişiklik var. Ne olmuş ona? Sema düşünmeye başlar. Onu gücendirecek bir harekette bulunduğunu tahattur edemez. Acaba dün gece İstanbul'da kalmış olduğuna mı kızdı? İstemeyerek, kaza nevinden olmuş bir şey, bu kadar büyük bir kabahat[220/21] sayılır mı? Böyle sudan bir bahane bularak görüştüğü kızları bırakıp gitmek, bu delikanlının âdeti olmasın? Jale'nin söyledikleri çıkıyor mu? 221/01

Derin bir sükût... Birbirine yabancı birer tavırla köşkten hayli uzaklaşırlar. Muhlis biraz önde, bir sairfilmenam gibi yürür. Sema onu takip eder. Fakat nihayet kızın içine bir korku gelir... Gece yarısı köşkten niçin bu kadar uzaklaşıyorlar, nereye gidiyorlar? 221/02

Artık kendini tutamaz, sorar: 221/03

–Muhlis... 221/04

–Efendim... 221/05

–Nereye gidiyoruz? 221/06

–Bilmiyorum... 221/07

–Nen var Muhlis? 221/08

–Bilmiyorum... 221/09

–Niçin bu gece böylesin? 221/10

–Bilmiyorum... 221/11

–Yok, pek âlâ biliyorsun... Söyle kabahatim nedir? Ben de bileyim... 221/12

–Hiçbir kabahatin yok... 221/13

–Bana neye gücendin? [221/14]

–Gücenmedim... [221/15]

–Gücenmişsin... Her tavrın bu hakikati söylüyor... [221/16]

–Sana gücenmek istesem de gücenemiyorum ki. [221/17]

–İşte bak, söylemek istemediğin bir şey var... [221/18]

–Of Sema, bırak, çok muzdaribim... [221/19]

–Bu ızdırabına sebep ben miyim? [221/20]

–Kimse değil... [221/21]

–Yok, Muhlis, görüyorum ki aramızda bir şey var. Bunu saklamak istiyor idiysen, gücenikliğini hiç belli etmemeliydin. Mademki infialini bu kadar dışarı vurdun. Şimdi tekmillemelisin... Mertliğine yaraşan budur. Aleyhimde ağır bir hüküm vermiş olduğunu anlıyorum. Gönül meselelerinde gıyabi hüküm olamaz... Yüz yüze söyleşmeliyiz... Senden hiçbir şey saklayamayacağımı, işte bir daha tekrar ediyorum. Ne sen muzdarip ol, ne beni et. Bir söz ile merakını halletmeye hazırım. [221/22]

–Evet, Sema, sana karşı biraz kırgınım... Bu inkisarımı saklamak istedim, fakat karşında bir çocuk gibi metanetimi, irademi kaybettim. [221/23]

–Dün gece İstanbul'da kaldığımdan dolayı mı? [221/24]

–Evet... Başka ne var ki? [221/25]

Gece olmaya idi Muhlis'in bu son istifhamı ne acı bir tebessümle söylediğini Sema görürdü. Fakat masum kız, bir şey fark edemeyerek: [222/01]

–Öyle ise masumiyetimi ispat zor değil. Emin ol ki, seni görmeden uzakta geçirdiğim o meşum gece, senin burada çektiğinden ziyade bana ızdırap verdi. Fakat Muhlis, hâlâ gidiyoruz... Nereye gidiyoruz? [222/02]

–Bilmiyorum diyorum da inanmıyorsun. Aklımda, gönlümde öyle bir serserilik var ki, seninle beraber dünyanın öbür ucuna kadar gitmek istiyorum. Bana buralarda bizim için bir şeamet varmış gibi geliyor da kaçmak istiyorum... Tuhaf illet... Yürümekle kafamdaki siyah fikirleri biraz dağıtıyorum. Durunca beynime yine üşüşüyorlar... [222/03]

–Bu âlemde ızdırapların, insanlarla beraber gidemeyeceği bir nahiye var mı acaba? [222/04]

–Cennet... fakat oraya da mezar kapısından gidiliyor... 222/05

–Niçin mezardan bahsediyorsun? 222/06

–Izdıraptan azade oradan başka yer yok da... 222/07

–Üzüntüden kesiliyorum. Geri dönelim... 222/08

–Sen niçin üzülüyorsun? 222/09

–Seni böyle görürüm de üzülmez miyim? 222/10

Geri döndüler. Yine sustular. Her ikisi de sözleriyle birbirini ikna edememişlerdi. Sema, hiçbir şey saklamamaya söz vermişti. Acaba doğru mu söylüyordu? Şimdi hakikat anlaşılacaktı. Eğer Sema, kendinden bir şey sorulmadan, kırlangıçlı çantadan çıkan Nurullah Şahab'ın kartından bahseder ve bu hususta masumiyetine dair mukni izahat verirse, Muhlis sevgilisinin samimiyetine inanacaktı. Duvarda asılı bir sırrın örtülü sayfasını hiç karıştırmazsa, delikanlının şüpheleri, hakikat derecesinde kuvvetlenecekti. Hakikat, pek müthiş de olsa, çok defa insanı kurtarır; fakat müzmin bir şüphe illeti öldürür. 222/11

İkisi de düşüne düşüne köşkün önüne geldiler. Muhlis meyus bir sesle sordu: 222/12

–Sema, içeri girip yatacak mısın? 222/13

–Hayır. 222/14

–Hava rutubetli. 222/15

–Olsun... 222/16

–Çok serin... Müteessir olursun diye korkuyorum. 222/17

–Öleceğimi bilsem seni bu halde bırakarak içeri girip yatamam... 222/18

–Görüşmek mi istiyorsun? 222/19

–Nedir? İnfialinin sebebini anlayayım... Kazaen bir gece İstanbul'da kalmakla bu kadar gücenmek olmaz... Seni muzdarip eden başka şeyler var. Söylemiyorsun... Ben sana billur bir kap gibi kalbimi gösteriyorum. Sen, içindekileri benden niçin saklıyorsun? 222/20

Son fırtınanın dökmüş olduğu yaprakları çiğneyerek, ağaçların altındaki kanepenin birine kadar gittiler. Muhlis, cebinden bir gazete çıkardı. Sema'nın oturacağı yere yaydı. 223/01

Sema: [223/02]

–Zahmet etme... [223/03]

Muhlis: [223/04]

–Burası, bir kova su dökülmüş gibi ıslak... [223/05]

Birbirinden korkuyor; ihtiyatla, tekellüfle konuşuyor gibiydiler; arkalığa dayandılar. Yine sustular; düşünüyorlardı. Yalnız Muhlis, içinde kaynayan şeyleri yenemeyerek, bastonunun ucuyla toprağa küçük küçük asabi darbeler indiriyordu. [223/06]

Hava ne açıldı, ne büsbütün kapandı. Uçuşan bulutların altında yıldızlar hâlâ kamaşıp kamaşıp sönüyorlar. Geceye sonbaharın vedalı hüznü çökmüş; her taraftan gözyaşı gibi bir kasavet damlıyor. [223/07]

Uzaktan, ağustostan kalma bir böcek öttü. Susmuş gecenin elemli durgunluğu içinde bir sır söyler gibi cırıldayan bu mahlûkçuğu ikisi de dinlediler. [223/08]

Sema: [223/09]

–Bu böcek gece yarısı niçin haykırıyor acaba? [223/10]

Muhlis: [223/11]

–Herhalde neşesinden değil... [223/12]

–Evet, hazin cırlıyor. [223/13]

–Hazanın ağır ağır öldürdüğü şeyler ile beraber hayata veda ediyor. [223/14]

–Ne diyor? Ah anlasam... [223/15]

–Doğdum, sevdim, ölüyorum... diyor... [223/16]

–Muhlis, niçin bu meşum kelimeyi, bu gece her sözün içine karıştırıyorsun? [223/17]

–Ben onu istemiyorum; fakat bilmem neden, o gelip daima dilime dolaşıyor. [223/18]

Muhlis, birdenbire elinden bastonunu yere bıraktı. İki avucuyla yüzünü kapadı: Hıçkırıyordu.[223/19]

–Muhlis, niçin böyle yapıyorsun? [223/20]

–Gönlümde bir med ve cezir var. İçim kabarıp kabarıp taşıyor. Sebebini bilmiyorum... İrademe malik değilim... Seni sıkıyorsam Sema, beni affet... [223/21]

–Beni sıkmıyorsun. Sende gördüğüm ızdıraba üzülüyorum…[223/22]

–Sana evvelce söyledim. Bende müthiş bir hastalık var. Çok kıskancım. İşte bu illet beni öldürecek.[223/23]

–Peki, ama kıskançlığı mucip ortada ne var, anlayamıyorum... [223/24]

Muhlis, ellerini yüzünden çekerek Sema'ya doğru eğildi. Karanlıkta onun gözlerini araya araya:[223/25]

–Sema Hanım, açık söyleyeceğim. Senden açık cevap isterim; ızdırabımı kısa kesmek yahut beni öldürünceye kadar uzatmak senin elindedir. [224/01]

–Bu kadar sadık ve vefa ile söylediğim sözlere neden kapalı manası verdiğini anlayamıyorum. Seni bu derece muzdarip eden şey nedir, bilmiyorum ki derhal şüphelerini halledivereyim, iş bitsin. Sor da söyleyeyim... [224/02]

–Ah işte, asıl ukde burada... İstiyorum ki ben sormadan sen söyleyesin. [224/03]

–Neyi? [224/04]

–Benden gizlediğin hiçbir şey yok mu? [224/05]

–Ölmüş babamın ruhunu istişhaden söylüyorum ki yok... [224/06]

–Sus Sema, sus... Yemin etme; mukaddes ölüleri şahit getirme. Biz bize her şeyi konuşabiliriz, fakat onların isimlerine riayette kusur edersek büyük günah işlemiş oluruz. [224/07]

–Yalan söylemiyorum ki, babamın ruhunu böyle mühim bir anda imdadıma çağırmaktan korkayım. Bunda bir hürmetsizlik görmüyorum. İnsan başı sıkıldığı vakit Allah'a, resullerine, evliyalara, ölülere müracaat eder... [224/08]

–Yalan söylemiyorsun? [224/09]

–Söylemiyorum... [224/10]

–Kalbinde benden gizlediğin hiçbir şey yok mu? [224/11]

–Yok... [224/12]

Muhlis, yine avuçlarıyla yüzünü maskeleyerek kanepenin üzerinde iki kat eğildi. Arzın bağrından inleyen bir volkan gibi, pek derin bir teessür hıçkırığıyla sarsılıyordu. Ağlayan sinirli bir çocuk kesikliğiyle, hıçkırıklarının içinde sözleri parçalanarak: [224/13]

–Ah Sema, çok bedbahtım... [224/14]

–Gönlünün karanlık muamması içinde beni de bedbaht ediyorsun... Fakat beni hangi siyah kuyuya çekiyorsan, of demeden oraya seninle beraber atılacağım... Bedbahtlığın yarısına ortak olacağım, seni yalnız bırakmayacağım. Kalbimin billuriyetini sana tasdik ettirtinceye kadar uğraşacağım. Anlıyor musun Muhlis? [224/15]

–Sana olan aşkım, hürmetim hadden çok efzundur, Sema... [224/16]

–Ne yapalım ki gönlünde anlaşılmaz bir ukde var. [224/17]

–İnkâr etmiyorum var. Bu düğüm, senin halaskar parmaklarınla çözülünceye kadar, öylece ruhumun üzerinde bir kelepçe gibi duracaktır. Ah Sema, bana acı! [224/18]

–Nasıl acıyayım? [224/19]

–İşkencemi uzatma... Aramızda hiçbir sır kalmasın. Gizlediğin bir şeyi, ben sonradan öğrenirsem, artık bahtiyar olmamıza ihtimal kalmaz. Semacığım, söyle, ortamızda böyle bir şey var mı?[224/20]

–Yok, Muhlis, yok... Emin ol, müsterih ol yok... Ah çıldıracağım, aramızda tahayyül, tevehhüm ettiğin bu heyula nedir acaba? [225/01]

Muhlis iki avucunun arasında yine hüngürdeyerek: [225/02]

–Bana son sözün, son merhametin bu mudur? [225/03]

–Evet... [225/04]

–Bu bir heyula mıdır? Hakikat midir? Sonra anlaşılır. [225/05]

Bu esnada arkadan gelen bir ayak sesi duydular; başlarını çevirince Servet Hanım'ı gördüler. Sema'nın validesi yaklaşarak: [225/06]

–Evlatlarım, haydi artık içeriye... hasta olacaksınız. Gece pek serin, pek rutubetli... Bahsinizin mabadını yarın geceye saklayınız. Bundan sonra beraber yaşayacağınız uzun ömrünüzün günlerini, gecelerini ne ile geçireceksiniz? Lakırdılarınızın hepsini şimdiden bitirmeyiniz; biraz da istikbale saklayınız... [225/07]

Gençler bilaitiraz ayağa kalktılar. Valide hanımın, "Bundan sonra beraber yaşayacağınız uzun ömrünüzün günlerini, gecelerini ila-ahirihi..." sözleri, her ikisine de acı bir istihza gibi geldi. Acaba nasipleri, bu kadının ağzından, kendileriyle eğleniyor muydu? [225/08]

İki sevdakar, halli mesele etmeden, muammalı mücadelelerinin tamam can alacak noktasında, birbirinden ayrılmak istemiyor gibiydiler... 225/09

Onların bu sakit tereddütlerine karşı, valideleri sözlerine bir ibram makamı vererek: 225/10

–Nedir o? İkiniz de somurtkan duruyorsunuz. Canınızı mı sıktım? Yoksa zaten sıkılmış mıydınız? Gecenin rutubetli hüznü galiba sinirlerinize dokunmuş... Uyku vakti geldi de çoktan geçti. Haydi döşeklerinize. (Muhlis'e dönerek) Bekçi baba, haydi sen de evine git. Böyle havada hırsız gelmez. Nezle olmaktan korkar. 225/11

Muhlis, selam verdi, çekildi. Ana kız köşke dönerlerken, lakırdısız birkaç adım yürüyüp de delikanlının uzaklaştığını gördükten sonra, Servet Hanım sordu: 225/12

–Kızım ne idi o vır vır vır? Aranızda hallolunamayan bir mesele mi çıktı? Böyle şeyler ne çabuk başladı? 225/13

–Anneciğim, pek sinirli, halecanlı, rutubetten nem kapan bir çocuk... 225/14

–Mesele nedir? 225/15

–Anlayamadım ki... 225/16

–Ey, nasıl şey bu? 225/17

–Yüreğinde bir şey var; bir türlü söylemiyor. 225/18

–Kızım, sen ona bakma... Annesi benden rica etti, "Oğlum pek asabidir ve kızınızı fazla seviyor. Adeta yarı deli gibi bir şey oldu. Kusuruna bakmayınız, kalbi ve ahlakı pek temizdir; emsalsizdir." dedi. 225/19

–Evet, bana muhabbeti ziyade olduğunu, ahlakının yüksekliğini ben de hissediyorum. Lakin işte beraber, bazen, acayip anlar geçiriyorum. 226/01

İçeri girdiler. Sema Hanım o gece döşeğinde sabaha kadar düşündü. Muhlis'in gönlündeki bu ukde ne idi? Bunun, kırlangıçlı çantadaki meşum kart olduğu hiç aklına gelmedi. 226/02

14 226/03

Muhlis'in sinirleri sureta yatıştı. Onun deruni ve değişmez kararı şu idi: "Mademki ben kadife çantada Sema'nın bir numaralı sırrını buldum; o, hakikati itiraf etmemekte ısrar gösteriyor; ama mutlaka bunun müselselen ikinci, üçüncü numaraları da olacaktır. Vakit

ve saati gelince, elbette onları da yakalayacağım...” 226/04

Böyle düşünerek, ilk anlarda gösterdiği zaaftan, nefsine karşı duyduğu mahcubiyeti izale için, bütün metanetiyle sinirlerine hâkim olmaya çalışıyordu. İlk buhranı takip eden günlerde, yavaş yavaş kararında muvaffak olmaya başladı. Artık gece mülakatlarında hiç lisanına almadığı ukdeyi Sema’ya unutturur gibi oldu. 226/05

Zavallı kız, çiğ yememişti ki karnı ağrısın. O, eski densizliklerin tekrar edilmediğini gördükçe, Muhlis’in bu sükûnetine aşırı memnun oluyordu. 226/06

Yine düğün tedarikleri görülüyordu; fakat her iki taraf da, hazırlıklarını bir türlü yetiştiremediklerinden, müddeti bir ay daha temdid ettiler. Bu teehhürden Muhlis çok sevindi; zaten o, istediği hakikate ermedikçe akdi icra ettirtmeyecekti. Yalnız Sema’nın bu savsaklanmanın farkına varmaması için uğraşıyordu. 226/07

Bedreddin Paşa’nın harap köşkünde hummalı bir faaliyetle işler yürüyor, satılacaklar satılıyor, satılamayanlar terhin ediliyor; lakin bir avuçtan gelen para öbüründen su gibi akıp gidiyor...226/08

Sema Hanım tahammülün fevkinde çalışıyor; üç dört yerden her hafta kucak kucak iş alıyor. Şuradan buradan bularak birkaç türlü makine işleri öğrettiği köylü kızlarını köşkün bir odasında kendi hesabına çalıştırtıyor ve gözleri daima gazetelerin ilan sayfalarında bu yolda işler veren ticaret evlerini aramakla meşgul olunuyor: 226/09

Nihayet bir gün, gazetelerin birkaçında şu ilana tesadüf eder: 226/10

“Evlerde yapılmak üzere işbaşı: Kadınlara külliyetli sipariş veriyoruz. İşler nefasetçe numunelerimize tevafuk ettiği surette, ücretler her işçiyi memnun edecek surette dolgundur. Tediyat imalatın teslimi anında derhal muntazaman ifa olunur. Şeraitimizi anlamak isteyenlerin vakit kaybetmeksizin Sirkeci’de, Koza Hanı’nda, 14 numaraya müracaat etmeleri.” 226/11

Bu ilanı okuyunca, Bedreddin Paşa kerimesinin zihninde bir hatıra uyandı: Sirkeci’de Koza Hanı’ndaki bu 14 numaralı ticarethanenin namını, bundan evvel, o, bir yerde daha duymuştu; fakat nerede? Ne münasebetle? 227/01

Çok uzun düşünmeden buldu. Sultanhamamı civarında musallat olan Nurullah Şahab isimli gencin kendine verdiği tavsiye kartının üzerinde bu adres yazılıydı… Fakat felaket şu idi ki: Bu menhus 14 numaranın birtakım esrar içinde intihar eden masum bir kızın

feci adliye vakasına karıştırılmış pek şüpheli bir nam olduğunu her nasılsa hiçbir yerde okumamış, hiç kimseden duymamıştı.[227/02]

Bu "dolgun ücret" hoşuna gitti. "Nefasetinden bahs olunan işleri görüp şeraiti anlamak üzere, numaraya müracaata karar verdi. Lüzum görürse Nurullah Şahab'ın tavsiye kartından istifade edecekti. Fakat bu belalı kartın himayesine sığınarak Koza Hanı'na müracaatı duyulursa, bu hareketinin Muhlis nazarında affolunmaz müthiş bir cinayet teşkil edeceğini bilmiyor; bunu bir ihtimal suretinde bile hiç aklına getirmiyordu. Nasıl getirebilirdi? Bu memlekette muhit ne kadar tebeddül etse, kıyamet zelzelesi husule getirecek ve her şeyi altüst edecek bir inkılap vuku bulsa, maişet darlığından halk arasına kıran girse, eskiden beri aristokratik terbiye almış köhne kafaların değişmelerine ihtimal yok gibidir. Bunlar hasbel mecburiyye yeni hale tahammül eder gibi görünürler; fakat kendi aralarında hoşnutsuzluklarını, nefretlerini izhardan bir an hali kalmazlar. Bütün ömürleri ah ve vah şikâyetiyle geçer. Böyle bir ailenin kızı, zamanın mecburiyetleri, ihtiyaçları önünde ne kadar boyun eğse: "Bedreddin Paşa kerimesi işçilik ediyormuş" tenkidi önünde irkilir. Böyle bir işaanın darbesinden anasını da muhafazaya uğraşır. Binaenaleyh Sema Hanım, böyle yerlere iş almaya tebdili kıyafetle, gayetle gizli gidiyordu. Evvelen kendince pek masumane olan bu hareketini Muhlis'ten saklayabileceği kanaatinde idi. Saniyen, duyulursa ne olabilirdi? Böyle işlere atılışı Sema için bir zillet değil; büyük bir fedakârlık sayılırdı. Çünkü hep bunları düğüne hazırlanmak için ihtiyar ediyordu. Salisen; Sema'nın han odalarına bir sui niyetle gittiğine kail olacak kadar Muhlis'in vicdan düşkünlüğüne ihtimal verilebilir miydi? [227/03]

Sema Hanım, bir gün erkenden köşkten çıktı; İstanbul'a geçti, Hırkai-şerif'e Mestan dadısına gitti. Orada kıyafetini değiştirdi. Yukarıdan aşağı mürekkep şişesi gibi simsiyah bir muamma olduktan sonra, Sirkeci'ye indi; Koza Han'ında, 14 numaralı idareden içeri girdi. Koridordaki kapalı kapılardan hangisine el uzatacağını düşünürken karşısına Nurullah Şahab'ın nüshai saniyesi bir delikanlı çıktı. [227/04]

Bu genç, İzzet Saim'di. O ticarethanede vukuat geçire geçire kadın avcılığında artan maharetiyle Sema'yı süzdü. [227/05]

Nefis bir şampanya gibi sımsıkı kapalılığına rağmen bu siyah muhafazanın içindeki malın ekstralığını derhal sezdi ve sebebi müracaatını da keşfetmiş olmakla beraber onu söyletmek için sordu: [228/01]

–Kimi arıyorsunuz efendim? 228/02

Sema Hanım, bu sualden, biraz etrafını yadırgayarak, nazik sesiyle: 228/03

–Yanlış mı geldim acaba efendim? İş veriyorlarmış... burası değil mi? 228/04

–Yanlış değil, burası efendim. Buyurunuz içeriye numunelerimizi gösterelim, şartlarımızı bildirelim. 228/05

İzzet Saim, zaireyi Semih Âtıf Bey'in bir minister odası gibi maroken koltuklu, şık yazıhaneli kabinesine alır; geniş bir kanepenin rahat köşesini göstererek: 228/06

–Buyurunuz efendim... 228/07

Sema Hanım, odanın intizamından bir kibarlık ve gencin ikramlarından, şimdiye kadar iş aldığı mahallerin hiçbirinde tesadüf etmediği, bir terbiye kokusu alarak kârlı bir alışverişin medhalinde olduğunu görür. Memnun, müsterih kanepeye oturur. 228/08

Delikanlı, hemen hanımın önüne küçük bir masa çekerek üzerine bir albüm açar. Sayfalarında "Ansiklopedi de Fam" kabilinden birçok el işi örnekleri, motifler ve Paris'teki Prentan mağazasının her sene müşterilerine meccanen tevzi ettiği reklama benzer türlü türlü kumaş faturaları, biçim patronları... 228/09

Bu şık odanın genç müstahdemi, büyük bir şaklabanlıkla sayfaları çevirerek: 228/10

–Efendim, bunların çoğu demodedir. İçlerinden intihap edeceklerimiz azdır. Bir çeyrek, yirmi dakika kadar sabrederseniz şimdi yeni albümlerimiz gelecek... 228/11

Sema Hanım, biraz sıkılarak örneklere bakar iken, İzzet Saim, iştihaaver bir avın etrafında dolaşan bir tilki gibi hücum dakikasını tayin için odanın içinde neşeli neşeli dört dönerek: 228/12

–Efendim, yabancı gibi durmayınız. Rahatsız oturuyorsunuz. Böyle peçe altından albüme bakılmaz; yüzünüzü açınız, serbest durunuz şöyle. Biz adam yemeyiz. İnşallah birbirimizden çok memnun kalırız da bundan sonra çok iş yaparız. 228/13

Sema Hanım, Kalpakçılarbaşı çığırtkanlarına benzeyen bu gencin ağız kalabalıklığı önünde biraz daha şaşırır; Kalpakçılarbaşı çığırtkanlarının el ovuşturarak, yüzlerinin yılışık tebessümleri arasından, "Bana baksanıza küçükhanım, aradığınız mağaza burasıdır. Her çeşit basma, yünlü, ipekli, zarif son moda kumaşlarımız var. Bir kere bakınız da almayınız efendim. Mağaza sizindir. Geçmeyiniz efendim. Siz bizi unuttunuz;

fakat eski müşterimizsiniz. Biz sizi tanıyoruz. Vallah başka yere gidip aldanacaksınız. Paranızı sokağa atacaksınız, inat etmeyiniz. Buyurunuz efendim; bugünkü paranız da bize kısmet olsun. İki taraf da hoşnut kalsın...” o müşteriyi kaçırınca çapariyi derhal başka geçenlere fırlatarak, [228/14] “Büyükhanım, işte burası. Hem ucuz, hem zarif, emsalsiz. Bu ağır vücutla başka yerleri dolaşmayınız efendim. Beyhude yorulacaksınız. Bir kere de beni dinleyiniz. Bakınız efendim ne diyorum: Gel, geçme... Helal paranızı çürük mallara kaptıracaksınız. Vallahi pişman olacaksınız...” delikanlının sözlerinde, tavırlarında işte bu çeşni vardı. Onun halinde ilk gördüğü kibarlık her ağız açışında, her kımıldanışında sapır sapır üzerinden dökülüyordu. Fakat Sema, resmi bir hükümet kabinesinde değil; herhalde bir esnaf odasında idi; orada pek ince aristokratik bir terbiye aramaya hakkı yoktu. Esnafça görüşmeyi tabii buluyordu.[229/01]

Düşündü: filhakika yüzünü kapalı tutmayı kendi de münasebetsiz gördü, peçesini açtı. Siyah bulutun altından odaya bir ay doğdu. İzzet Saim, perestişinden küçük dilini yutacaktı. “Heyyyy...” diye nefesini sekiz elif miktarı içeri aldı. Derhal yine kendini topladı. Kabaran iştihasını kıza belli etmemek için pencereden dışarı bakarak birkaç defa yutkundu. [229/02]

Zaire, hiç onun hallerine dikkat etmez bir dalgınlık sükûnetiyle, ağır ağır albümün yapraklarını çeviriyordu. İzzet Saim, onunla biraz daha konuşmak arzusunu yenemeyerek, şen, mütebessim kızın önünde durdu: [229/03]

–Affedersiniz hanım, sizden bir şey soracağım. [229/04]

Sema Hanım, kıvırcık kirpikli, engin deniz mavisi gözlerini albümden kaldırarak: [229/05]

–Buyurunuz efendim... [229/06]

–Nurullah Şahab Bey’den tavsiye kartı alan Muamma Hanım siz misiniz? [229/07]

Sema Hanım, küçük bir tevakkuf ve kaş çatıklığından sonra: [229/08]

–Evet, fakat sözünüzde iki yanlışınız var... [229/09]

–Nedir efendim? [229/10]

–Ben kimseden tavsiye kartı istemedim. Şahab Bey, onu bana büyük bir ibram ve ısrarla verdi. Büsbütün reddetmeyi terbiyeye muvafık bulmayarak aldım. Saniyen, benim adım Muamma Hanım değildir. [229/11]

–Evet, evet efendim... Büyük bir ısrar ve istirhamla verdiğini Şahab da itiraf ediyor. İsminizin Muamma olmayacağı da malum; pek kapalı bulunmuş olduğunuz için, aramızda biz size bu namı verdik... Fakat şimdi asıl isminizi öğrenmekle müşerref olamaz mıyız? 229/12

–İsmimin size ne lüzumu var? Onu söylemekte mazurum... Size Ayşe, Fatma diye uydurma bir ad fırlatmayı istemem. Size lazım olan benim ismim değil, işimdir; işime bakarsınız, beğenilirse devam ederiz... 229/13

–Siz, Sultanhamamı'ndaki ticarethaneye, B.S. markasıyla iş alıp veriyormuşsunuz. 229/14

–Evet, burada da hüviyetimi aynı harflerle tespit edeceğim. 229/15

–Nasıl arzu buyurulursa... İşinizi görmeye de lüzum yoktur; çünkü Şahab bu hususta maharetü senanızı göklere çıkarıyor, o, işlerden çok anlar. Büyük konesördür. 229/16

–Eh, pek de öyle âlâ, bâlâ bir şey değil... Yalnız işte, alelade işçi kadınlarınınkilerin biraz fevkinde... 230/01

İzzet Saim saatine bakarak: 230/02

–Yeni albümlerin bu zamana kadar gelmeleri icap ederdi, fakat getirmediler... Öbür odaya gideyim, telefon edeyim, çabuk getirsinler... Herhalde onlar gelinceye kadar beklemeye vaktiniz vardır ya...230/03

Sema Hanım, bileğindeki saatine göz atarak: 230/04

–Yirmi dakika, nihayet yarım saat daha kalabilirim. 230/05

–Ben sizi daha ziyade de bekletirim ya... 230/06

–Niçin efendim? 230/07

–Çünkü numunelerimiz muhakkak gelecektir; iş vermeden bugün sizi salıvermek istemiyorum...230/08

–Kısmetse olur... 230/09

–Yok, yok... işi kısmete bırakmamalı; kısmeti hazırlamalıdır. Biz şimdi eski alaturka usulde "kısmetse olur" ile iş görmüyoruz... Kısmeti gördüğümüz yerde hemen çalyaka ediyoruz... Çünkü onun avcıları o kadar çok ki... kapanın elinde kalıyor. Mademki işinizi bize pek sena ettiler; elimizden öyle çabuk kurtulamazsınız... Müsaadenizle telefona gidip

geleyim... Şimdi... Şimdi... İki dakika sürmez... 230/10

Bu çenebazın önünde biraz zihni bulanmaya başlayan Sema, naçar bekler. İzzet Saim öteki odaya koşar, ahizeyi eline alarak istediği numarayı açtırdıktan sonra: 230/11

–Alo... 230/12

–Alo... 230/13

–Kimsiniz? 230/14

–Siz kimsiniz? 230/15

–İzzet Saim... 230/16

–Bendeniz de Bayır Turpu... 230/17

–Ulan Şahab, alay etme... 230/18

–Estağfurullah alaycı değilim. Dün gece taburcu oldum. Bu gece de hamamcı olacağım... 230/19

–Ulan müjdemi isterim. 230/20

–Ne oldu be? Anan maltız oğlağı mı doğurdu? Kaç tane yavruladı? 230/21

–Ondan daha çok mühim bir şey oldu. Alayı kes, hemen buraya koş... Vakit yok. Fırsatı kaçırmayalım... Bir daha ele geçmez. Senin mahmiyen, siyah güvercin burada, kapancada. 230/22

–Deme Allah aşkına... Sevinçten şimdi şuuruma halel gelir. 230/23

–Rica ederim biraz daha dişini sık... Çıldırma. Çünkü ben de zihnimi oynatmak üzereyim. Yalvardım, yüzünü açtı. 231/01

–Ah anam... Nasıl? 231/02

–Ay doğdu Allah, amentü billah... Senin tahmininin on sekiz bin kat gökler kadar fevkinde... Yutkunmadan hunnak olacağım... Çabuk gel... 231/03

–Yüreğim o kadar hopluyor ki... 231/04

–Ulan neden? 231/05

–Şimdi oraya koşarsam ne yapacağız? 231/06

–Halt etme ulan, bugün şansımız o kadar açık ki... Mansur Efendi de burada yok. İdarehanede bir ben... Bir o... 231/07

–Aman Allah! 231/08

–Beni zincire vursalar yine kendimi zaptedemeyeceğim... 231/09

–Ulan ben gelinceye kadar sabret... Ne plan kurdunsa söyle... 231/10

–Planım pek sade... Sen hemen koş, yetiş... Beş dakika geç kalırsan sonra zemherir ayısı gibi tabanını yalarsın... 231/11

–Ulan, planını söyle diyorum... 231/12

–Allah belanı versin... Sırf acemi mi oldun? İşe yine elifbadan mı başlayacağız? Teamülü kadim üzere hareket olunacak... 231/13

–Sen içeride güvey gireceksin. Ben oda kapısında bekleyerek yengelik edeceğim... Sonra sen dışarı çıkıp kapı önünde aynı vazifeyi göreceksin... Ben dâhili zifaf olacağım... 231/14

–Balkabağı, işte bu kadar... 231/15

–Geliyorum, İzzet uçuyorum... 231/16

–Uçamazsın ulan, dört ayak yürü... 231/17

–Dört değil ulan; beş ayak geleceğim... 231/18

–İstersen kırkayak gibi gel... İstersen eski salapuryalar gibi arkana bir motor uydur. 231/19

–Rezalet repertuvarını kesecek misin; yoksa ben de tam tertip rezilleneyim mi? 231/20

–Aman aman nağmelerini kes, Sulukule'dekiler duymasınlar... 231/21

–Neden ulan? 231/22

–Sonra edebiyatından not almaya gelirler... 231/23

–İzzet, şakayı bir tarafa koy... Oraya gelir gelmez bana ağır bir vazife yükleteceksin... Bazen sizin idarehane bir randevu mahali gibi işler. Bunların içinde laf anlayanı var, anlamayanı var... Ben onları nasıl savacağım? 231/24

–Ne yapıp yapıp hepsini atlatmalı... 231/25

–Ne diyeceğim? İçeride İzzet Saim Beyefendiyi gerdeğe koyduk, halvet var. Kimseyi bırakmıyoruz mu diyeceğiz? 232/01

–Ulan tarih okumadın mı, bilmiyor musun? Eski sultanlar halvet oldukları zaman, memnuiyet hilafında ortada dolaşanların kafalarını vurdururlarmış... 232/02

–Tarihin o sayfaları artık kapandı. Anlaşılan eski adamlar fazla utangaçmışlar... Halvete ne hacet! Şimdi Divanyolu'nda neler oluyor… Natüralist olmalı, tabiatı taklit etmeli... Görmüyor musun, kediler köpekler utanıyorlar mı? 232/03

–Zırlama be, artık kes, haydi çabuk ol, bekliyorum... 232/04

–Bir şey daha... 232/05

–Patla... Nedir? 232/06

–İlklik nöbetini bana terk etmez misin? 232/07

–Niçin ulan? 232/08

–Ey oğlum, sona kalan donakalır, derler de... 232/09

–Korkma, donmazsın…232/10

–Ben kapının önünde sultanın haremağası gibi nöbet bekliyorum da sonra sıra bana gelince, aksilik bu ya, bir mani zuhur eder de bizim iş gelecek marta kalır... O zaman, ben kapı önünde ettiğim bekçiliğin arına mı yanayım, kaçırdığım nöbetin acısına mı? 232/11

–Haydi, be çenen pırtı... Uç baba torik... 232/12

–Geliyorum ulan... Ben yetişinceye kadar perhizi bozma. Teyemmüm geç... Vallah erkek dişi, şişlerim ikinizi de... 232/13

Bu iki kopuğun zihniyet ve terbiyelerinin ayarına pek güzel mihek olan bu sözlerden sonra, İzzet Saim ahizeyi çengele asarak beşuş ve telaşla Sema Hanım'ın yanına düşer. Dudaklarının uçları kulaklarına doğru uzanarak, ellerini uğuştura uğuştura: 232/14

–Telefon ettim. Numune albümleri hazır, şimdi getirecekler... Fakat efendim, öyle sıkılgan durmayınız; artık burası sizin eviniz... Lakin ilk geldiğiniz için bugün misafirimiz sayılırsınız. İkramda kusur ediyorum galiba... Sormadım... Kahve mi, çay mı? Ne emredersiniz? 232/15

Sema Hanım, hiç hoşlanmadığı bu laubaliliğe karşı, çatkınca: 232/16

–Teşekkür ederim. Hiçbir şey içmem; mutadım değildir. 232/17

–Şimdi bu oldu mu ya? İşçi erkekler, içkinin her türlüsünü kullanırlar. Mesleklerinin şanı

budur. Erkeklerle müsavat iddia eden kadınların da böyle olmaları lazım gelmez mi? Bu dünyada hep çalışmaya gelmedik ya? Arada bir de eğlenmeliyiz... [232/18]

–Benim eğlencem iştir. Başka şey bilmem... [232/19]

–Bah güzelim, alışmamışsınız galiba... Bu dünyada öyle lezzetli şeyler vardır ki onları yapmayanlar, henüz tatlarını almamış olanlardır... Bir insan, bu zevklerden bir kere yarım parmak atarsa, artık kendini bir daha geri alamaz... Biz burada, güzel işçi kızlarla ne konyaklar, rakılar içtik... Sıkılma, zevkin ne ise söyle... Kuş sütü istersen, şimdi hazır önünde bulursun... [233/01]

Laubaliliğin de birkaç perde üstüne çıkan bu cıvık sözlerin karşısında, Sema Hanım, bütün vücuduyla bir ürperme geçirdi. Delikanlıdan gördüğü ilk terbiyeli tavırların sahte olduğunu anladı. Onun asıl mahiyeti işte meydana koyduğu son haliydi... Bu birkaç odalı idarehanede, şimdi gözlerine acayip bir dönüklük gelen bu zirzoptan başka kimse yok muydu? [233/02]

Şimdi tehlikeyi hisseden Bedreddin Paşa kerimesini hafif bir çarpıntı aldı. Şöyle göz ucuyla odanın vaziyetine, kapıya, pencerelere baktı... Aşağısı cadde, cıvıl cıvıl halk kaynıyor... Bir iki feryatta oraya dünyayı toplayabilirdi; fakat kopacak rezaleti düşündü. Gürültüye hemen zabıta koşacak, gazete muhbirleri, ellerinde kalemleriyle karşısına sıralanarak: [233/03]

–Söyle kadın, seni odada nasıl sıkıştırdılar? Bu hücumdan iffetin yüzde kaç müteessir oldu? Yoksa onu bütün bütün kaybettin mi? Veyahud ki ona zaten hiç malik değil miydin? İstanbul randevuhanelerinden hangisinin gülüsün? Yoksa, Fransa payitahtına izafetle, Kadıköyü'nde açılan mahud sokağın medeniyet hadimelerinden biri misin? diyecekler…[233/04]

Hiçbir müstantik, bu muhbirler kadar ince isticvab kiyasetini gösteremez. Hele suallerinden bir tanesine eksik cevap ver, ertesi günü gazetelerde onu, on parmağın hayret ve hicabından ağzında kalacak surette icat ve itmam edilmiş bulursun... Aman yarabbi! Ne tarafa dönsen kepazelik, rezalet, felaket… Bu tuzaktan sağ ve namuslu olarak nasıl kurtulmalı? [233/05]

Bu esnada sokakta koşuşmalar, gürültüler olur; İzzet Saim caddeye bakan pencereye koşar. Polislerin müdahalelerinden, halkın ağzında dönen sözlerden vakayı biraz

anlayarak işçi kıza malumat verir: 233/06

–İki yankesici yakaladılar, götürüyorlar. Gel bak... 233/07

Sema Hanım, bu davetten bir tehlike sezerek: 233/08

–Neme lazım benim sokak vakaları. Bir saat oldu, numuneleriniz gelmedi. Ben gidiyorum. İcap ederse başka vakit görüşürüz... 233/09

–İş vermeden, bugün, seni salıvermem... 233/10

–Ne demek? Burada boş yere bekleyip diğer işlerimi mi kaybedeyim? 233/11

–Sekiz on dakika daha... 233/12

–Bir dakika duramam... 233/13

–O halde mevcut albümden sana iki örnek vereceğim. Onları göstereyim. 233/14

İzzet Saim, albümün yapraklarını karıştırdıktan sonra parmağını bir şeklin üzerinde durdurarak:234/01

–Hah! İşte bir tanesi bu... 234/02

Sema, şekli görmek için biraz eğilir eğilmez, cüretkâr çapkın, bütün hırsıyla kızı belinden kavrayıverir; dudaklarını bulmak için ateşli ağzını, onun korkudan solmuş yüzünde çılgın titremeler ile dolaştırmaya başlar. 234/03

Sema, şeni olduğu kadar ani bir hücumun tesiriyle, havayı nesiminin en yüksek tabakalarında uçan bir tayyareden müthiş bir felaketin karına düşmüş gibi, birkaç saniye kendini kaybedip yine bulduktan sonra nazik hançeresini yırta yırta: 234/04

–Cankurtaran yok mu? feryadını koparır ve bütün nefretiyle çırpına çırpına, en dehşetli yılanlardan ziyade ruhuna azap veren o melun kolların çemberinden kendini kurtarmaya uğraşır. 234/05

İzzet Saim, şehvet ihtirasının bütün gençliğini sarsan baygınlıkları içinde: 234/06

–Bağırma, nafile, bırakmam... 234/07

Sema, son yeisinden gelen hevli can ile: 234/08

–Cankurtaran yok mu? Cankurtaran yok mu? istimdadını birbiri arkasına salıverir. 234/09

İzzet Saim: 234/10

–Beyhude boğazını yırtma, elmasım. Oda kapısı kilitlidir, anahtarı da cebimdedir. Ne kadar bağırsan, içeriye kimse gelemez. [234/11]

–Burası dağbaşı mı? [234/12]

–Şehir içi, ama kim kime... herkes kendi hırgürüyle meşgul... [234/13]

Sema, son kuvvetleriyle didişerek yırtıla yırtıla kopardığı avazlarıyla odayı inletir. [234/14]

Böyle şiddetli red gördükçe hırsı artarak gözleri kararan İzzet, muhtazır bir canavar homurtusuyla:[234/15]

–Ah kaymağım, sana, nafile yırtılma diyorum. Sokaktan buraya ses gelir ama buradan aşağı gitmez. Bu odanın duvarları sağırdır. Ben yüz defa tecrübe ettim... [234/16]

Biçare kız, bu azılı şehvet haydudunun zaptından kurtarabildiği bir eliyle, onun ateş nefesli kuduz suratını yumruklamakta iken oda kapısının tokmağı karıştırılır…[234/17]

İzzet, terli göğsünün hırıltısıyla: [234/18]

–Kimdir o? [234/19]

Dışarıdan çok sert bir ses: [234/20]

–Aç... [234/21]

–Açmam…[234/22]

–Açççç! [234/23]

–Gökten emir nazil olsa açmam... Defol... [235/01]

Kapının üzerinde kuvvetli ve çizmeli bir ayağın üç tekme darbesi gümler; kilit çözülür, iki kanat birbirinden ayrılır. Odanın ortasına boylu boyunca Muhlis dikilir. Bir hayalet kadar cevval, bir ölü kadar sarı, bir ruh kadar samit, bir Muhlis... [235/02]

Sema'yı, şehvetin son ihtilaclarıyla süzgün bir delikanlının kolları arasında görür; bu cehennemi manzara karşısında yıldırıma uğramış bir nihal gibi sallanır. Hayatının, dimağı yakan bu faciasını beş on saniye sükûtla seyreder. Müthiş bir felaketin, bir insan yüzünde tersim edebileceği en acı bir tebessümle: [235/03]

–Affedersiniz, bir yanlışlık oldu. Bir kadın arıyordum... Şüphe üzerine kapınızı kırdım; fakat aradığım kadın, bu kollarınızın arasında gördüğüm fahişe değildir... yanılmışım. Bir daha affedersiniz. Zararınızı tazmine hazırım... Zevkinize bakınız birader... [235/04]

Muhlis, o anda kapının önünde olan Nurullah Şahab'ı eliyle iterek dışarı fırlar... [235/05]

Arkasından Sema'nın şu feryadı kopar: [235/06]

–Muhlis... revolverini çek, beni de bu haydudu da öldür! Muhlis, beni bu canavarların ellerinde diri bırakma... [235/07]

Yeisin bu mutazallim son davetine cevap gelmez; Muhlis, yanan asabının gözlüğü altından, adi bir zina vakası şeklinde gördüğü bu kucaklaşmış erkekle dişiye karşı, bir kurşun sarfına tenezzül etmez. Sema'yı, bir aşk intikamına değersiz bulur. Nişanlısı nazarından birdenbire o kadar düşer.[235/08]

O ara, ihtiyar Mansur Efendi zuhur eder; savuşmak üzere bulunan Muhlis'i kolundan çekerek:[235/09]

–Durunuz beyefendi. Oda kapısı kırılmış, içeriden acı acı kadın feryatları duyulmuş... [235/10]

–Kapıyı ben kırdım; tazmine hazırım... [235/11]

–O tazmin keyfiyetinden evvel ve daha mühim, yapılacak bir şey vardır. [235/12]

–Nedir? [235/13]

–Gözleri dönmüş bu müfteris şehvet canavarlarının ellerinden şu biçare kadını kurtaralım. [235/14]

–Pöh... Neme lazım benim elin fahişesi... [235/15]

–Daha yüzünü görmeden, size yeminle söyleyeyim ki o kadın fahişe değildir. [235/16]

–Fahişe olmasa, böyle yere ayağıyla gelir mi? [235/17]

–Gazetelerdeki ilanlara aldanarak, biçare, buraya iş almaya gelmiştir; çünkü bu erzel delikanlılar, avını diri diri parçalayarak, sıcak kanı ağzından aşağı akıta akıta büyük bir haz ve zevkle yiyen yırtıcı hayvanlara benzerler. Buraya harcı âlem, fersude kadın getirmezler. Tuzaklarını daima masum, bakir, pak kızlar için kurarlar. İntihar eden zavallı Mürvet'in feryatnamesini gazetelerde okumadınız mı? İşte o batakhane burasıdır, beyim. Şimdi[235/18] göreceksiniz, biçare kız, hüviyetinin mestur kalması için ayaklarımıza kapanacaktır. Çünkü masumdur; buraya ırzını satmaya değil, iş almaya gelmiştir; çünkü fahişe olsa, niçin bağırsın? Bana yardım ediniz beyefendi, buraya zabıta gelmeden işi kapatalım. Masum kadının temiz ismini, böyle elim bir vaka ile kirlenerek gazetelere

geçmekten kurtaralım. [236/01]

–Bu kadın, Nurullah Şahab'ın mahmiyesidir; ondan kart alarak buraya gelmiştir. Binaenaleyh fahişeliğine kuvvetli kanaatim vardır... Elin orospusu için böyle vakalara namımı karıştıramam. İffetsizliğinin cezasını çeksin. Adam aldatmayı öğrensin... [236/02]

Bu muhavereyi içeride hâlâ kendini mütecavizin kolları arasından kurtaramamış olan bedbaht Sema, aynen böyle işitti. Hiç yüzünü görmediği bir adam, kendi lehine şehadet ediyor; insaniyet namına onu imdada çağırıyor da, Muhlis, şiddetle bu iyiliğe muteriz bulunuyor. Bu bedahete karşı göz yumuyor; çünkü tahkike, tetkike hacet bırakmadan, vaka kendi kendini söylüyor.[236/03]

Muhlis, rüzgâr gibi, merdivenlerden süzülüp kayboldu. Bu genç azgınlarla uğraşmak için yalnız kalan ihtiyar Mansur Efendi, her neredense eline iri yarma bir soba odunu geçirerek, oda kapısında nöbet bekleyen Nurullah Şahab'a döndü: [236/04]

–Şahab mısın, Şahbaz mısın, ne boksun; haydi bakayım, defol oradan... Ben burada bulundukça, bu ak sakalımla sizin bu habasetinize seyirci kalamam... Şimdi şuradan bir seslenmemle buraya on polis celp ederim. Alimallah ellerinize kelepçe vurdurur, sizi öyle gönderirim. Çünkü çok cinayetinizi biliyorum. İllallah artık... [236/05]

Onu dışarıya püskürtüp medhal kapısını örttükten sonra cebir cinayeti işlenen odaya girdi. Emelinde ısrara imkân kalmamış olduğunu gören İzzet Saim, naçar avını bırakmış, fakat son derecei galeyana kadar kabarıp da henüz teskin olunamamış şehvetinin ateşiyle iri iri soluyarak, hâlâ dönük gözlerle bir köşede bakınıp duruyordu. [236/06]

Çılgın fiilinden men olunmuş delikanlının gözlerinde yanan her nevi cinayete müstaid arzu ateşinin önünde ihtiyar Mansur, bir düşündü... O ahlaksızı sözle, mantıkla, tekdirle tedibe uğraşmak, o ara, yalnız beyhude değil, belki de tehlikeliydi. [236/07]

Titreyen elleriyle, açılmış saçılmış başını, göğsünü, bağrını; yırtılmış, sökülmüş, perişan kıyafetini mümkün mertebe toplamaya, tamire uğraşan Sema'ya doğru yürüyerek: [236/08]

–Kızım gel, sana iki yudum su içireyim. Burada yarım dakika bile durma, savuş. Zabıtanın gelmesi ihtimali vardır. İsmin vukuat jurnallerine, gazete sütunlarına geçmesin. Her kim isen, hüviyetini bana da bildirme, lazım değil. Yüzünü görmeden iffetine şehadet ettim. Şimdi gördüm; aldanmamış olduğumu anladım. Halin, tavrın, kıyafetin yalnız afif değil; asil bir kız olduğunu da söylüyor. Mürvet gibi, intihara kalkacak kadar sakın meyus

olma... Mundar[236/09] ellerin yüzünü tırmalamış olmasından ismetine hiçbir leke bulaşmaz. Seni her kim itham ederse çağır beni, ben onu aksine ikna edeyim. Haydi yavrum... [237/01]

Sema'yı diğer odaya götürdü; ona birkaç yudum su içirdi. Yüzünü, üstünü düzeltmesi için bir küçük ayna buldu... [237/02]

Sema, bu pek muhterem ihtiyardan ayrılırken, gözyaşlarını akıta akıta, ellerinden öperek: [237/03]

–Mukaddes zat, bugünkü halaskarım ve ikinci pederim oldunuz. Buraya bilmeyerek ve büyük bir müzayaka sevkiyle düştüm. [237/04]

–Söylemeye hacet yok... [237/05]

–Kapıyı kıran o genç, beni tanıdı; fakat vahşiyane bir intikam almak için kurdun ağzında bıraktı gitti... [237/06]

–Tanıdığını ben de anladım. [237/07]

–Neden anladınız? [237/08]

Senin Nurullah Şahab'ın mahmiyesi olduğunu, ondan tavsiye kartı alarak buraya geldiğini söyledi. Tanımasa bu tafsilatı nereden bilecek? [237/09]

Heyecandan elan dizleri tutmayan Sema, bu sözleri işitince, tutulduğu ikinci halecanın tesiriyle düşmemek için duvara yaslandı. Çünkü kendi İstanbul'da kaldığı akşam, Muhlis'in geceyi Sema'nın yazı odasında geçirdiğini, binaenaleyh duvarda asılı gördüğü kırlangıçlı çantayı karıştırıp içinde Nurullah Şahab'ın tavsiye kartını bularak şüpheye düşmüş olduğunu derhal anlamıştı.[237/10]

Kızcağızın üsteleyen bir halecanla büsbütün sararıp sendelediğini gören Mansur Efendi: [237/11]

–Haydi, yavrum, durma... Merdivenlerde ayak sesleri duyuyorum... [237/12]

Sema Hanım, halaskarının elini yine gözleriyle ıslatarak büyük bir şükranla bir daha öptükten sonra, toplayabildiği son kuvvet ve gayretiyle koştu. [237/13]

15[237/14]

Sema Hanım, köşke hasta döndü. Bir hafta bitap yattı. Validesine felaketi, şiddetini mümkün mertebe tahfifle anlattı. Birkaç gazete, vakayı vücudu olmadık eşhas ve tafsilat

icadıyla yalan yanlış yazdılar. Hasan Bedreddin Paşa ailesinin namı halka böyle havadis yetiştirmekle meşgul, mübahi ağızlara, kalemlere bulamaç olmaktan kurtuldu. Mesele kapandı. [237/15]

Oğlu kızı birbirine namzet, komşu iki paşa ailesi arasındaki her nevi münasebet kesildi. Muhlis, mukaddes bir vazife bildiği bekçiliğine artık devam etmiyor; kendi köşklerinden o tarafa bir adım bile atmıyordu. [237/16]

Sema Hanım, cehennem taşıyla yara yakar gibi, izzeti nefsinin cerihalarını, ızdıraplarla dağlaya dağlaya gönlüne biraz teselli getirmeye başladı. Muhlis'in o vahşi intikamı, kalbini[237/17] ondan soğutmuştu; fakat teessür veya kayıtsızlığından hiçbir haber alamadığını da merak etmiyor değildi.[238/01]

Böyle bir anda Muhlis'ten şu mektup geldi: [238/02]

"Sâfile Hanım, [238/03]

Sana artık Sema namını vermeye, Allah'dan, vicdanımdan hayâ ederim. Senin hâlâ bu yüksek ismi taşıman Hâlik'a karşı bir isyan, hilkate karşı bir küfürdür. Sen artık geber. Yedi kat yerlerin dibine gömül. Ayıbını toprak örtsün. Birkaç kürek toprak değil... Cifeni merkezi arzın cehennemine kadar indirmeli, üzerine dağlar yığmalı... [238/04]

Seninle hiçbir alakam kalmadı. Gönlümde öğürtü getiren pek müstekreh hatırandan başka bir iz bırakmadın. Sana bu mektubu yazışım, artık hayır ve şerrine karışmak istediğim için değildir. Babanın namını sürüklediğin levsden kurtarmak için intihar et... anlıyor musun Sâfile Hanım? Azrail'e, sana temasla elini kirletmek istikrahını verme. Zehir ile, bıçakla, kurşunla, ateşle, su ile kendi kendini temizle... [238/05]

Zavallı Mürvet'ten ibret al. O pak tıynet kızcağız, üzerine sürtünen ellerin kirlerinden temizlenmek için vücudunu teneşire uzattı. O, bir melekti; behimi bir tecavüzün arına tahammül edemedi.[238/06]

Hayatımı hayatına bağlamak felaketine uğratmadan, çok şükür Cenabı Hakk bana, övündüğün o billur kalbinde kaynaşan yılanları gösterdi. [238/07]

Çabuk, kendi cezanı kendi elinle ver. Belki bu hareket senin büyük günahın için bir "kefaret zerresi" olur. Fakat ben bunu, senin mağfirete nailiyetin için değil, sana baba olmak felaketiyle mezarında utanan merhumun namını kurtarmak için, bir ölüye hürmeten, istiyorum. İffet ve namusa göstermediğin hürmeti babandan olsun sakınma...

238/08

Müntehirler kafilesine iltihakını, hemen yarınki, öbür günkü gazetelerde okumalıyım. İffetin öldükten sonra senin yaşaman, ölü, diri ailen efradı için müthiş bir ardır. Bu ardan onları kurtarmakta bir dakika gecikmen, büyük cinayettir. Sâfile Hanım... *238/09*

Muhlis" 238/10

Sema Hanım, Muhlis'in, "Seninle hiçbir alakam kalmadı. Artık hayrına, şerrine karışmıyorum," deyip de yine kendiyle bu kadar meşgul oluşuna şaştı. Kendi hayatı ona acaba neden bu kadar sıkıntı veriyor; artık alakası kalmadığı bir kadının yaşamasına niçin tahammül edemiyordu? Artık Sema'nın gönlünde, köşkün etrafında bekçilik eden, mehtabın şebnemlerine karıştırdığı gözyaşlarıyla beraber ince hissiyatını döken, terbiyeli, asil Muhlis yoktu. Çizmeleriyle kapı kırarak, "fahişe" tahkirini bir balgam gibi yüzüne fırlatarak, onu düştüğü cehennem kuyusunda bırakıp, gözlerini bürüyen intikam vahşetiyle hakikati görmeden savuşan, insafsız, vicdansız, yabancı bir adam vardı. 238/11

Muhlis, Sema'yı kendi basiretsizliğine kurban etmiş, artık aralarında her şey bitmişti. Şimdi ne salahiyetle, ona bu kadar nefret ve hararetle intihar tavsiyesine kalkıyordu? 239/01

Yazıhanesinin önüne oturdu, kaleme sarıldı. Damarlarını yakan sıcak teessürle şu satırları karalamaya başladı: 239/02

"Beyefendi, *239/03*

Ben o insanlardanım ki, vicdanımın itabından başka bir şeyden müteessir olmam. Ağyarın çarpık tenkitleri, tarafgirane muhakemeleri, hakikatten uzak, gülünç moralleri benim için ahlak, hareket düsturu olamaz... Halk, doğru düşünmesini bileydi, bu içtimai sui idarelerin muzır sistemlerin doğurduğu ızdıraplardan, adaletsizliklerden çoktan kurtulurdu. Kötülere cüret veren, halkın işte bu hamakatidir. *239/04*

Siz bu meselede şuurlu bir fert gibi değil, dimağları kendi aralarında inkısama uğrayarak dağılan beyinsiz bir kitle gibi düşünüyorsunuz. Tarzı tefekkürünüze karışacak değilim. Dünyayı istediğiniz gözlük altından görebilirsiniz. Yalnız bana dair olan garip hükümlerinizi reddedeceğim. Sizin tanıdığınızdan o kadar yüksek bir Sema'yım ki, avuç avuç fırlatmak istediğiniz levsiyatın zerresi bana erişemez. Daima bu yanlış telakkilerin, aldanışların, iftiraların, adiliklerin; hâsılı, bu müstekreh hayatın fevkinde birinci kadrodan, müşaşa bir yıldız gibi pak, nezih parlayacağım...[239/05]

Huzuru affınızda, tebriyeye uğraşıyorum sanmayınız. Buna asla tenezzül etmem. Çünkü sizin gibi dünyayı sırf kendi infialatı arasından gören, mariz hisli bir adamın leh veya aleyhimde vereceği hüküm bence müsavidir. Siz beni ne zannederseniz ediniz, ben vicdanımın kızıyım. Hiç kimsenin zannı, beni, hilkıyetimi zerrece değiştiremez. [239/06]

Beyefendi, [239/07]

Nasibimin garip bir cilvesi... Siz bir gece, beni şeni bir haydudun çizmeli ayakları altından kurtardınız; fakat en sonra, daha mühlik, daha feci bir vaziyette bırakarak savuştunuz. Manzara, hal ve mevki, kendi kendini söylüyordu. Beni hiç tanımayan mübarek, mukaddes bir ihtiyar, vicdanının şehadetine tebaiyyetle imdadıma koştu. Hayatımın o en vahim dakikalarında, tatlı baba sözleriyle, beni teselliyete uğraştı. [239/08]

Düştüğüm bu mehlekelerin birincisi gibi ikincisi de büsbütün ihtiyarımın haricinde vuku bulmuş birer kaza neticesidir. Sırf kaza eseri olarak bir lokomotifin altında ezilen bir zavallıyı, bu felaketinden dolayı mesul tutanlar; tan ve teşnie varanlar, vicdan âmâlarıdır... [239/09]

Aleyhimdeki dehşetli hükmünüzden dolayı sizi tayib etmiyorum; çünkü herkes hilkıyetinin rüyeti adesesinden görür; çünkü beşer, türlü türlü zaafla maluldur. Bu zaaflar, derece derece, sahiplerini gayri mesuller derekesine indirinceye kadar artar. Bir köre, bir sağıra, [239/10] *niçin görmüyorsun, niçin işitmiyorsun diye kızmak, bir mecnunun hareketini tatbik için kanunu cezada madde aramak akıllı işi değildir...* [240/01]

Beni tezlil için muhakkir kelimeler aramakta hayli yorulmuşsunuz. Ben, herhangi bir sebeple tahkir edeni, olunandan ziyade, insanlıkça düşkün sayarım. Fenalığına hükmettiğiniz bir adamın muhatabasından daima kaçmak lazımdır. Bir kimsenin önüne çıkıp da, "Sen fenasın" demek, bunu söyleyenin iyiliğine mi delalet eder? İnsanın insana müstekreh sıfatlar isnadı insanlığa yaraşmaz; çünkü terzil edilen, surette bir insan ise de, hakikatte tahkir edenin de mensup olduğu koca bir insaniyettir. Bana ne kadar hasım kesilirseniz kesiliniz; Allah vermesin, sizi tahkir için bayağı bir kelime aramak aklıma gelmez; çünkü hakaret, onu eden terbiye düşkününün ruhundan, vicdanından, dimağından, benliğinden kopar. Masum muhakkara bundan hiçbir şey bulaşmaz. Kötü söz atmakla temizleri kirletmek kabil olaydı, dünyada pak, nezih bir fert kalmazdı... [240/02]

Şimdi beni intihara doğru, olanca şiddetinizle tekmeleyişinize cevap vereceğim: Bu, işitilmemiş bir şeydir. Bir insan tehevvürle bir diğerini öldürür; bu, çok defa vakidir...

Fakat başkasına kendi kendini öldürtmek için icbarda bulunması ender bir fantaziyedir. *240/03*

Eğer intiharlar içtimai, vicdani ve gizli, aşikâre zaruri birtakım sebeplerle vuku buluyorsa, bu lüzumu yalnız o fiile atılacak biçarelerin hisleri tayin eder. Hariçten bu emri kimse veremez. *240/04*

İntihar, Halık'ın kurduğu bir canlı binayı faydasız, belki de muzır görerek yıkmak demektir. Allah'ın halikiyetine karşı bu bir isyandır. "Sen beni yarattın, fakat eserini bana beğendiremedin. Gönderdiğin âlemden de hiç hoşlanmadım. Haksızlık, tagallüb, zaruret, hıyanet, kasvet, mezellet, hodperestlik, zulüm, hile dolu... Gücü gücü yetene bir kördövüşüdür gidiyor. Kimi aradığı vefayı, bazısı yaşamak için muhtaç olduğu ekmeği bulamadığından dolayı, kendi kendinin cellatlığını ederek, buradan daha iyi veya kötü olduğunu bilmediği bir âleme çekiliyor. Belki o, bir hiç olmak istiyor, fakat varlığa nispeten hiçliğin bir saadet olduğu müspet bir hakikat değildir." *240/05*

Eğer ölüm bir hiçlik, bu hiçlik de bir saadet ise, fenaya mahkûmen yaratılmış olduğumuz için Halık'a secde edelim. *240/06*

Hiçbir mahlûk için kurtuluş, istisna yok. Zamanı gelince bu son saat muhakkak çalacaktır. Niçin acele etmeli? Tabiat, her şey için bir müddet koymuş; yaratılmak, doğmak, yaşamak, ölmek hep bu müddetin ihzar ettiği şeylerdir. İntihar, nöbetini beklemeyerek, sıradan çıkmak demektir. Acaba buna hakkımız var mı? Bu, şüphesiz hilkat nizamnamesine muhalif bir harekettir. Şirazei âlemi bozmaya atılmaktır. Bir kere düşünelim: Tohum müddetini beklemeden ağaç olmak, çiçek olmak, meyve olmak isteseydi; civciv, kuluçka zamanını *240/07* *geçirmeden, yumurtanın kabuğunu kıra idi; cenin validesinin karnında: "Hayır ben doğmak istemiyorum, dünyaya çıkmayacağım," inadını tuttura idi, kâinatın hali ne olurdu? Daha doğrusu, akıllar almayan esrarı önünde mebhut kaldığımız bu kâinat var olabilir miydi?* *241/01*

Çokları, intihara cinnet diyorlar; bişek öyledir. Çünkü insaniyetin ekalli kalil bir kısmı, ölümün siyah aguşuna atılıyor; fakat pek büyük bir ekseriyet, çok müthiş bulduğu bu kelimenin karşısında titriyor. Her şeyde eğriliği, doğruluğu bulmak için, fikirleri ekseriyet ekalliyet terazisine vurmuyor muyuz? Bu meselede müntehirleri haklı, akıllı görmek için, ölümden tahaffuza uğraşarak yaşamak isteyen ekseriyetin haksızlığına, cinnetine hükmetmemiz lazım gelir. Farzı muhal olarak hayata şiddeti merbutiyetlerinden

dolayı ekseriyetin budalalığına kail olsa bile, umuma tebaiyet, tabiat icabı sayılmaz mı? [241/02]

Bütün mahlûkat, müntehirlerin simsiyah fikir hastalığına düşerek, ifnayi vücuda atılsalar kâinat yok olur; Halık sözü bimana kalır. İntihara cüret, nizamı hilkate anarşi karıştırmak, tabiat kanunlarıyla kontra gitmek demektir. [241/03]

Güneşleriyle, baharlarıyla, çiçekleriyle, aşklarıyla, güzelleriyle, güzellikleriyle, yüreklere yüksek ilhamlar veren bedii sanatlarıyla, dünyanın, bizi mesut ve neşeyab ettiği demler yok mudur? [241/04]

Hayat, onun fenalıklarından hazer, iyiliklerinden istifade etmeyi bilenler için çok kısa gelen tatlı bir şeydir beyefendi... Dünyaya meçhul bir irade ile geldik; o azmi ezelinin bizi geri çağıracağı anı bekleyelim. Makul hareket budur. [241/05]

Bazı hükema intiharı, nöbete tayin edilen bir neferin, vaktini itmam etmeden, vazifesi başından firarına teşbih etmişlerdir. Zamanımızın intiharları, bu cihetten tetkike şayandır. [241/06]

En kuvvetli saikler, aşk ve sefalettir. Bazen bu ikisinin birleştiği de oluyor. Fakat intihar edenin, en çok seven veyahut en ziyade zaruret çeken olduğuna inanmayınız. Bunlar aşka, sefalete en az makam olan dimağlardır. İstanbul'da intihar edenlerden on kat şiddetli müzayaka içinde yaşayanlar vardır. Aşkın, zaruretin giriftarlarını sürükleyeceği gaye mutlak bemutlak bu olaydı, dünya boşalırdı. İnsaniyeti kurtaranlar, vazifesi başından ayrılmayan bir nefer gibi, hayatın bütün şiddetlerine sebatla karşı koyanlardır. Biz kendi kendimizin malı değiliz. Anamızda, babamızda tecelli eden tabiatın şefkati insanların emeği ile büyüdük. Akrabamızın emeklerinden sonra, bütün insanların gözlere görünmez tesanüdleriyle yetiştik. Bizi yetiştiren cemiyetin bir cüzüyüz... Ona olan borcumuzu ödemeden savuşmamalıyız. Bu, merdane bir hareket değildir. Dünyada zarurette kalanlar, başları sıkılanlar, müşkile tesadüf edenler hep intihara atılsalar, umumi hayat ne şekil alır? Hayat, beşikten mezara kadar süren daimi bir mücadeledir. Bu hakikati bilmeli, mukavemet için nefsimizi ona göre techiz etmeliyiz... Bir güzelin ela gözlerine vurulmuş da beynine bir kurşun sıkmış. Bilmem kimin [241/07]

lakırdısına gücenmiş de kendini denize atmış. Hep bunlar, akıl zaafından, cehilden, tecrübesizlikten, terbiye noksanından ileri gelme zavallılıklardır. İntihar bir azimdir; fakat bir insana canına kıydırtacak bir felaket, bir ıztırar karşısında ölmemeye karar

vermek, daha kuvvetli bir azimdir. Hayat, tabiatın bize bahşettiği pek büyük bir nimettir, boş yere sarfedilmez. Bu dünyada gördüğümüz ne kadar keşifler, medeniyet, ilim ve fen mucizeleri varsa, hayatı hüsnü istimal etmeyi bilenlerin himmetleriyle husul bulmuştur. Hayatı bir paraya sarfedenler, o nimete, o devlete layık olmayanlardır. [242/01]

İnsaniyeti veya mensup olduğu kavmi kurtaran ulvi hedeflerden başka, intihar için hiçbir mazeret kabul olunmaz. Buna cüret eden iki defa katildir: Ömrü hitam bulmadan, vazifedar bir ferdi insanlar arasından yok ettiği için; muhafaza ve sıyanetle mükellef olduğu canına kıydığı için...[242/02]

"Biz dünyaya gelmek istemiyorduk; reyimizi almadan buraya gönderdiler", diyenler bulunur...[242/03]

Reyi amm usulüyle bu âlemler yaratılamaz. Akılları ermediği şeylere karışmak, insanların birinci küstahlıklarıdır. Halık, mahlûkatından rey sormak nezaketinde buluna idi, kimi dünyaya hiç gelmemek, kimi geldikten sonra hiç gitmemek isteyecek; kimi arzı vücudumuzla seyyarata seyahat etmek istidasında bulunacak; türlü türlü fantaziye arzularla, hilkatte, sabit bir kanun bırakmayacaklardı. Tabiatta gördüğümüz kanunlar, labüd ve layetegayyerdir... Her ne kadar hoşumuza gitmese de, bunlardan hiçbiri ilga olunamaz. Bu kanunlar, dünya parlamentolarında olduğu gibi, yarım düşünülerek değil; kati vücub üzerine yapılmışlardır. Başka türlü olamaz... Tabii sebeplerin icabıyla âdeta kendi kendilerini nesc etmişlerdir. [242/04]

Tabiatta, doğanların tabi oldukları umumi kanun, yaşamaktır. Bunun hilafında hareket Halık'a isyandır. Binaenaleyh sizin beni intihara icbarınız caniyane bir fikirdir. Bana zavallı Mürvet'i misal getiriyorsunuz. O, gençliğinin masumane galeyanına, cehaletine kurban gitmiş. Bana geleydi kurtarırdım. Bir tecavüze uğramış; ceza lazımsa, mütecavizlere yapılmalıdır. Mürvet'in ne günahı var ki kendi kendini cezalandırıyor? [242/05]

Biçare çocuğun vedanamesinden birkaç satırını nakledeceğim: "Mevti davet için kullanacağım vasıtaların dehşetleri karşısında üşüyorum; içim titriyor." [242/06]

Bu sözleri, istemeyerek, korka korka öldüğünü kâfi değil midir? Daha dinleyiniz: [242/07]

"Müntehirlere acıyınız; Azrail'e kendi kendilerini takdim eden bu zavallıların mutlak cinnetlerine kail iseniz, mecnunlar insanların en acınacak kısmı değil midir?" ve ila-

ahirihi. [242/08]

İşte müntehire, intiharın cinnet olduğunu açıkça söylüyor. Bakınız şu satırları büyük bir teessürle okunmaya seza değil midir? [242/09]

"Ölümün siyah kucağına atılan bir meyusun bu ıztırarındaki, mübrem ihtiyaçları, sebepleri tetkik ettikten sonra aynı müellem felakete namzet diğer bedbahtları kurtarmak için çare düşünenler var mı?" [243/01]

Beyefendi, işte görüyorsunuz ki kızcağız, intihar ıztırarında kalanları kurtarmak için çare düşünmek, insaniyetin vazifesi olduğunu müessir bir lisanla anlatıyor. Sizin gibi, kimseyi nefsi hakkında cinayete sevk etmeye uğraşmıyor... Masum kurbanın, ölümle yüz yüze iken o feci dakikalarda yazdığı sözlerin hepsi benim fikirlerimi müdafaa ediyor; sizinkileri cerh... [243/02]

İntiharın âlâlığından bahisle kimseyi bu fiile teşvik etmiyor. Ne hazin ürpertiler içinde ölüme yürüdüğünü, akan gözyaşlarını okuyanlara hissettirerek anlatıyor... [243/03]

Zaruret sevkiyle intihara gelince... Hilafı tabiat bu feci hareket, acezenin atılacakları bir çaredir. Bazen güçlü, kuvvetli aceze vardır. İşte bunlara acırım. [243/04]

Bu toprak üzerinde yaşayan insanların hepsi ferih fahur geçinen irad sahipleri değildir. Rızıklarını her günün kazancıyla ancak temin edebilenler, maişet mücadelesini kestikleri günü, tabii aç kalırlar. Canla, başla, namus ve istikametle, iyi ve temiz iş görenleri daima ve her yerde ararlar... Bugün öyle idarehaneler vardır ki, aradıkları şerait dâhilinde çalışacak, fıtri, kisbi evsafı haiz kimseleri bulamadıkları için işleri yüz üstünedir. [243/05]

Beri yanda, biraz görgü ve çalışmakla o işlere yarayabilecek birçok kimseler vardır ki, beyhude yere tebah olup gidiyorlar. Elini kolunu sallayarak ortaya çıkıp da, "işte ben her şeyi yaparım. Bana bir iş bulunuz..." diyen adam, makbul değildir. Böylesinden ciddi bir hizmet beklenilmeyeceğini, erbabı derhal anlar. Çünkü mazisini biraz soruşturunuz; ne işlere girip çıkmış olduğunu anlarsınız. Evet, her şeyi yapar, her şeye vakıftır; yalnız an noktasında sebat etmeyi bilmez. Eğer daha mahzurlu başka kusurları yoksa... Aç kalıncaya kadar oturup da, hemen o en müşkil yoksulluk anında başarıp başaramayacağı her teklifi kabul ile iş aramaya çıkanlar, ekseriya değerli kimseler değildirler... [243/06]

İşe yarayanlar, durmayıp çalışanlar, etraflarına faaliyet, emniyet ihsas edenler, masraflarını kazançlarına uyduranlar, hiçbir vakit aç kalmazlar. Ekmek bulamayanlar,

evvelce türlü türlü kayırılmalar sayesinde rahat maişete alışıp da şimdi mücadele karşısında apışıp kalanlardır. [243/07]

Ben hiçbir şeyden yılmadım. Ümitsiz değilim... Meşru, müfid, makul her vasıtaya müracaatla kazanacağım. Yanımda çalıştıracağım birkaç kadına da kazandırtacağım. Yaşadığı cemiyet içinde faal, nafi bir uzvu olmaya da uğraşan bir ferdi, insafsız bir tekme ile intihar kuyusuna fırlatmak salahiyetini nereden alıyorsunuz? Vicdanınızdan mı? Eğer öyle ise vicdanınızın, böyle hükümlerde, ayarı bozulmuş olduğuna inanınız. Düzeltmeden onunla iş görmeye kalkmayınız. Benim hayatımın, intiharımın, artık size aidiyeti kalmamıştır. Salahiyetiniz, vazifeniz dâhilindeki şeylerle meşgul olsanız daha iyi edersiniz. [243/08]

Bu pek sert ve gayri insani teklifinizle, bana karşı peyda etmiş olduğunuz nefretin şiddetini anlatmak istiyorsunuz. Zannederim ki bu nefreti pek vahşi kelimelerle yüzüme tükürdünüz. Daha ileri gitmeye ne lüzum var? Neden dolayı hâlâ teşeffi edemediğinize mütehayyirim... [244/01]

Hoşlarına gitmeyen, canlı, cansız her şeyi yok etmek zihniyetinde bolşevikler bile, nihayet "Rahat dur" vaziyeti almaya mecbur kaldılar. [244/02]

Beyefendi, müsterih olunuz. Bu koca dünyada, nefret ettiklerinizi görmemek için, araya istediğiniz kadar mesafeler koyabilecek genişlik vardır ve havası, muhiti o kadar mebzuldur ki benim gibi, sizin nik ve bedinizden uzak, kendi bucağında yaşayan bir kadının nefes aldığını asla hissetmezsiniz. [244/03]

Yanlış düşündüğünüzü söylediğimi de bir kabahat sayar iseniz, buna beni mecbur eden sizsiniz; fakat yanlış düşünenin fenalığından öyle düşündüğüne hükmedilemez. Ben kendi kanaatlerimi söylüyorum. Belki sizin de bu hareketinizde, kendinizi mazur bulacak fikri istinadgahlarınız vardır. [244/04]

Size düşman değilim ve hiçbir sebeple olamam. Kimsenin bedbahtlığını istemeyiniz. Dünya, felaketzedelerle dolu... Bunlara, bir felaketlinin daha inzimamı, insaniyet için bir kâr değildir. Bir diğerinin felaketinde saadet aramak, insanların tedaviye muhtaç en müthiş hastalığıdır. [244/05]

Bu ibranamemin lüzumundan fazla uzaması, hayatımda gördüğüm güneşli günlerimin sayfalarını, ebediyyen kapayacağım içindir. Affınızı temenni ederim. Mesut olunuz

beyefendi. [244/06]

Sema Bedreddin''[244/07]

16[244/08]

İki aile arasında her türlü münasebet kesildi. İki ay büyük bir sükûnetle geçti... Muhlis çok müteessir miydi, ne yapıyordu; beriden buna dair hiçbir şey bilmiyorlardı. [244/09]

Sema, kalbinde açılan yarayı kati bir deva olmak üzere en acı, vecanak tesellilerle dağlayarak yaktı. Yüksek hisli insanlar, kırılan izzeti nefislerinin tamirine tenezzül etmezler. Çünkü o, tamir kabul etmez; çünkü iadeyi münasebete çalışmak suretiyle olacak tamirde, izzeti nefis bütün bütün kırılır. Ve onun uğrayacağı sonraki darbelerde evvelki acılar, artık eski şiddetleriyle duyulmaz olur. İnsan hakarete alışır ve insanlığını yavaş yavaş kaybeder. [244/10]

İlk zamanlarda insanın gönül neşesi, saadeti sayılan bir şey, sonradan acı bir gam, bir elem kitlesi oluyor... Beş dakika görmeden duramadığını, bütün ruhunun infialiyle, unutmaya çabalıyor.[244/11]

Böyle yaraların merhemi zamandır; iki ay böyle bir elemi örtmek için pek az bir müddet. Lakin Sema Hanım, büyük bir "azim ve metanetle" gönlünü epeyce küllemişken gazetelerde şöyle bir havadis okundu: [244/12]

"Kadim hanedandan Muhlis Naki Beyefendiyle, Mukimizade Jale Sadullah Hanımefendinin emri mesnun akdleri, dünkü gün, Erenköyü'ndeki köşklerinde icra kılınmıştır. [245/01]

Muhlis Bey, yüksek tahsil ve kabiliyetiyle mesleğine şeref veren bir genç olduğu gibi, Jale Hanım da emsaline gıpta-bahş olacak asri bir ihtimamla yetiştirilmiş bir nadiredir. Küfüv cihetiyle görülen bu tevafuk ve isabeti tebrik ve tarafeyn için yümn ve saadet temenni ederiz." [245/02]

Şu birkaç satır, Sema Hanım'ın gönlündeki külü birden deşti; sarsıldı, sarardı. Titrek bir elle gazeteyi bıraktı ve o zaman anladı ki, insan kalbi, hiçbir vefaya ebedi muhafaza olmayan bir hilkat oyuncağıdır. Muhitin her tesiriyle huyu değişen bu et parçasının vaadi sadakatine inanarak yaşamak felaketinden kendisi kurtulmuştu. Fakat bu aldatıcı uzvun sonu gelmeyen teminatı üzerine saadet binaları kurarak yaşayan bu dünyada ne kadar insan vardı! [245/03]

Yüreği sızlayarak: [245/04]

–Vah zavallılar... Vah zavalllılar... hepiniz için, nihayet böyle acı bir intibah saati çalacaktır. Şimdi mesut, hurrem aldanınız. Gençliğin bütün saadeti, belki bu kısa aldanıştan ibarettir, dedi. [245/05]

Bu izdivaçta cihet cihet şaşılacak ve insanlığın bayağılığını gösteren şeyler vardı. Jale'nin Muhlis aleyhindeki sözlerini, Muhlis'in Jale'ye karşı, terbiyesini biraz unutarak, galizce kelimelerle köpürmelerini düşündü. [245/06]

Bu iki genç, birbiri aleyhindeki, bu gıyabi teşnilerini tahattur ettikçe kendi kendilerinden utanmazlar mıydı? Bu akdin gazetelerdeki böyle pohpohlu ilanı ne oluyordu? Bu izdivaçtaki küfüvlüğü, tenasübü, tevafuğu, isabeti, mesleğine hürmeti büsbütün unutarak, kör körüne bir meddahlıkla yazan acaba hangi, herzevekil gazeteciydi? Onların her ilan ettikleri hakikat bu kabil tiraşide yalanlardan ibaretse, bu kadar bayağı tasniatla aldanılmak için para veren karilere cidden acımak lazımdı. [245/07]

İyi şeylere, fena; fena şeylere iyi demenin kanunda musarrah bir cezası olsa... Sonra Sema Hanım düşündü. Bu nevi ilanlar, ekseriya gazetelere yazılıp da gönderilir. Bu, Muhlis'in kaleminden çıkmış olacak... Kendi kendini bu suretle ilan etmek... Aman yarabbi, ne bayağılık? Naki Paşazade, evvelce böyle şeylerden iğrenirdi. Ne çabuk huy değiştirmiş... Her fiilde görünür görünmez bir saik olur. Muhlis bu adiliğe neden heveslenmiş? Zevcesiyle kendini şarlatanca mukavviat gibi reklam sütunlarına geçirmiş... [245/08]

Zavallı kız, çok yorulmadan, bu sebebi de keşfetti: Bu ilanı okutup da Sema'nın yaralı yüreğine bir kürek ateş dökmek için! [245/09]

Muhlis, hâlâ Sema'dan ne istiyor? [245/10]

***[245/11]

Gülter'e pembe atlas elbise yapılmış, başına yalancı elmaslar takılmıştı. Şimdi şık bir matmazele benzeyen bu koca bebek, yalnız Firuze ile Hüsnümelek'in değil, bütün mahalle kızlarının sevgisi, neşesiydi. [246/01]

Bir gün yine birkaç komşu çocuğu misafir geldi. Bunların içinde arabacının kızı Ayşe de vardı... İşlemeli, kurdeleli mantosunu giydirip arabasına bindirerek Gülter'i alayla bahçeye çıkardılar...[246/02]

Büyük bir kutu içindeki oyuncak mutfak, sofra takımlarını ortaya döktüler. Ziyafet oynayacaklardı.[246/03]

Gülter'i bir ağaç altında ufak kanepesine oturttular... Bir sanem gibi, hepsi birkaçar defa hararetle öptükten sonra bebeğin karşısına dizildiler. Bütün meftuniyyetleriyle onu temaşaya doyamıyorlardı. [246/04]

Komşu kızlarından Bedriye, sarı saçlı, küçük bir fettan, içini çekerek: [246/05]

–Aah, ah, dedi, Gülter'e gelinlik ne kadar yaraşacak! [246/06]

Hep o gonca kadın namzetleri, bu fikri tasviben birbirine bakışarak gülüştüler. Ah, Gülter'i gelin etmek; bu ne eğlenceli bir oyundu. Hepsinin sevinçten mini mini yürekleri hopladı; fakat kime vereceklerdi? Mahallede ne kadar güzel oğlan varsa bir bir isimlerini sıraladılar; bunların hiçbirini Gülter'e layık görmüyorlardı. Nihayet Bedriye, arabacının kızına: [246/07]

–Ayşe, senin kardeşin Hüsnü, mahallenin en güzel çocuğudur. Ona alalım. Sen görümce oluyorsun. Onun tarafından söz ver... [246/08]

Ayşe sevinçle çırpınarak: [246/09]

–Söz veriyorum. Alalım... [246/10]

Derhal düğün hazırlığına başladılar. [246/11]

Tüccarın kızı Şefika: [246/12]

–Benim ablamda bir kutu tel var... Getireyim, Gülter'in başına takalım... [246/13]

Bedriye: [246/14]

–Haydi, Şefika, sen telleri getir. Ayşe, sen de git, en yeni üstünü giydir. Kardeşin Hüsnü'yü al gel...[246/15]

Hüsnü, kırmızı yüzlü, siyah üzüm gözlü, sekiz yaşında topaç gibi bir oğlandı. [246/16]

İki kız gittiler. [246/17]

Firuze: [246/18]

–Şebiyelda dadımı çağıralım. Bize yemek pişirsin... [246/19]

Kollar sığalı, başının yemenisi bir tarafa çarpılmış, topukları ağarmış siyah ayaklarının

altında düzlenmiş takunyalarla, dadı geldi: 246/20

–Ne yapıyosunuz ayo çocuklar? 246/21

Firuze: 247/01

–Düğün yapıyoruz... 247/02

Dadı: 247/03

–Kımın düğünü ayo? 247/04

Firuze: 247/05

–Gülter'in... 247/06

Dadı: 247/07

–Koca buldunuz mu? Şimdiki zamanede koca yok... Erkekler nazlanıyorlar... Zavallı kızlar, oynayınız bakalım, oynayınız... Sizin de talihiniz sonra ne olacak kım bilir? 247/08

Şebiyelda, her vesile ile akan yaşlarını eteğine silerek devam etti: 247/09

–Erkekler çapkın oldu, kızlar aşüfte... Şimdi evlenmeden birbirini nikâhsız alıyorlar... Şeyhler camilerde, "Kıyamet kopece" diyolar ama... Ha, böyle söylemesi de yasakmış ayo... Salla Allah sallem iki gozüm kitabında böyle buyurdu... Kopece... ama bugun mu yarın mı kım bilir? 247/10

Firuze: 247/11

–Dadıcığım, düğüne hanımları çağıracağız. Nasıl çağıracağımızı bilmiyoruz. Sen bize öğret...247/12

Dadı, eski usul daveti tarife başlayarak: 247/13

–Okuyucuya çıkarsınız. Kapıları çalarsınız: "Afandım hanımlar... Haftaya düğünümüz var. Perşembe gunu yüz yazısına, Cumaya paçaya buyurunuz inşallah..." dersiniz... 247/14

***247/15

Çocuklar yeni esvaplarını giydiler. Evin içinde okuyucu gezdiler. Servet Hanım, bu düğün oyununu men etmek istedi, fakat Sema Hanım bu mümanaata itirazla: 247/16

–Bırak anneciğim, oynasınlar. Yavrucakların neşelerini bozma... Masumların ne kabahatleri var... Benimkinin yerine Gülter'in düğünü olmak, mukaddermiş... 247/17

* * *[247/18]

Ayşe koşa koşa yalnız geldi. Ondan sordular: [247/19]

–Hani kardeşin? [247/20]

–Hüsnü evde süsleniyor. Şimdi gelecek... [247/21]

***[247/22]

Gelini tellediler, duvakladılar, köşeye oturttular. Küçük sofra kuruldu. Mini mini oyuncak tabakların içine kâğıt helvası, susam helvası, fındık, leblebi, kuru üzüm kondu. [247/23]

Bahçede setin üstüne çıkarılan eski bir gramofon bozuk, titrek, hımhım sesiyle yıllanmış şarkılar çağırarak düğünü şenlendiriyordu. [247/24]

Sema Hanım, validesi, tesadüfen gelen teklifsiz bir iki komşu hanım, çocukları memnun etmek için bahçeye, düğün yerine indiler. Kurulmuş sofradan birkaç fındık, kuru üzüm yediler. [248/01]

Cemiyetin mürettibi küçük kızlar arasında bir telaş, bir fiskostur gidiyordu. [248/02]

Servet Hanım sordu: [248/03]

–Ne oluyorsunuz yavrularım? [248/04]

Şeytan Bedriye, ellerini ovuşturarak ortaya çıkıp: [248/05]

–Vakit geçti, hâlâ damat gelmedi. Yüreğimize inecek... Ayıp oldu. Ne talihsiz gelinmiş... [248/06]

Hanımlar, büyük sözlü bu küçük kızın yüzüne bakarak tuhaflaştılar. Gülter'e koca intihap olunan yaramaz Hüsnü, yolda top oynayan çocuklara tesadüf ederek, futbola dalıp güveyliğini unutmuştu.[248/07]

O esnada gramofon hımhımlığına müessir bir hüzün karıştırarak bahçeyi çınlata çınlata: [248/08]

Meyledip ağyarı aldın yanına[248/09]

Bî-vefa hercai yazık şanına[248/10]

Söyle kıymak mıydı kastın canıma[248/11]

Nakarat[248/12]

Bî-vefa hercai yazık şanına[248/13]

Sen edip arz-ı muhabbet bir zaman[248/14]

Sözlerine itimat ettim heman[248/15]

Oldu halim şimdi hicrinle yaman[248/16]

şarkısını tane tane seçtirerek bağırıyordu. Sema Hanım, artık tutamadığı gözyaşlarını saklamak için hemen bir vesile ile oradan savuştu; fakat nezleli, ihtiyar gramofon matuhane, insafsız bir inatla nağmelerini titreterek bedbaht kızın arkasından: [248/17]

Sen edip arz-ı muhabbet bir zaman[248/18]

Sözlerine itimat ettim heman[248/19]

mısralarını, bahçeyi inlete inlete savuruyordu. Servet Hanım'la misafir kadınlar mahzun, müellem, birbirine bakıştılar. Hepsinin göz pınarlarına, taşırılmamaya uğraşılan mütekâsif hüzünler toplanmıştı. [248/20]

17[248/21]

Bir lütufa, bize, bin eza çektirten ve galiba cefakârlığı için sevilen hayat, gaddar, bihis devam ediyor. Cisimlerinden ziyade ruhlarıyla yaşayan insanlar, ekmekten ziyade sevdaya, vefaya muhtaçtırlar. Midelerinden evvel kalplerinden zehirlenirler. Vade hululünde, nihayet bizi ifna edecek olan zamanı, her saniye öldürmek için uğraşırız. Bütün didişmelerimiz, eğlence aramalarımız, onun nasıl geçtiğini duymamak içindir. [248/22]

Hayatın boğucu kasvetleri içinde, gençliği tesellisiyle yaşatan yalnız bir şey vardır: Aşk! Onun nurdan kanatları üzerinde yükseldiğimiz zaman, bizi Arşı Âlâ'ya yaklaştıran bir cennet kokusu alırız. Dinlerin bize tarif ede ede anlatamadıkları lahuti saadeti duyar; onun beşiğinde sallanarak gördüğümüz muğfil rüyanın mestisi içinden, ebediyyen, başımızı kaldırmak istemeyiz. [249/01]

Bu bir rüyadır. Belki rüyadan daha yalancı, daha hayali bir şeydir. Aynı rüya bir daha görülebilir. Lakin aşkın hançerlediği hassas kalpler, ilelebet mecruh kalır. Sönmüş vefaların, eski şiddetle bir daha iki kalpte birden tutuşmalarına imkân yoktur. Hakaret, hıyanet karşısında sönmez görünen iptila, aşk değil... O, iğrenç bir şeydir. [249/02]

Hayata, yalnız aşkın şevkiyle tahammül edenler, onun gaddar tanesiyle vuruldukları

günü, artık dünyayı görecek gözleri kalmaz. Zevk, neşe, her şey söner. İntihardan, tımarhaneden kendilerini kurtarabilecek kadar metanet gösterenler bile, insanlardan uzak dağ başlarında uzletgahlar, savmaalar, tekkeler, manastırlar, çilehaneler ararlar... Bütün masivadan ümitlerini keserek, teselli bulmak için nerede olduğu bilinmeyen o gizli kuvvetin kokusuna giderler... 249/03

***249/04

Sema Hanım, hayatta tek bir adamla bozuştuğu için, bütün insanlardan kaçmak istemiyor; kapanmak için tekke, çilehane aramıyordu... O, zihnini, bu nakabil iadei aşkın yakıcı düşüncesinden çevirtecek mütemadi meşguliyetler, ağırlıklarından başını kaldırmayacak işler bulmaya uğraşıyordu. 249/05

Çile, onun kalbinde idi. O büyük gizli kuvvetin tesellibahş sırrına ermek için dağ başı uzletgahlarına çekilmeye lüzum görmüyordu. Geri kalan düğün için toplanmış para vardı. Sema, ziynete ait ne kadar eşyası varsa sattı, manastıra kapandı. Fakat adeta bir rahibe kılığına girdi. Sımsıkı kapalı, beyaz boynundan topuklarına kadar inen siyah, geniş bir elbise... Başında, gümrah, güzel saçlarını hemen tamamıyla örten bir kundak... Belinden aşağı, salib yerine sarkan bir demet anahtar... 249/06

O kalben, bütün insanların hemşiresi oldu. Bir mabedin loş, ruhani kubbesi altında, insan, ilahilerle Hakk'a hissiyatını isal etmezden evvel de, yüreğinin bütün şefkatini, yolunu şaşırmış bu zavallı beşere nezredebilirdi. 249/07

Artık bundan sonra yakıcı bir hatıra olan kendi aşkı için değil, biçarelere yardım muhabbetiyle yaşayacaktı. 249/08

Birçok dikiş, nakış, fanila, çorap vesaire aldı. Bez dokumak için harap köşkün geniş odalarına tezgâhlar kurdurdu. Yerliden, muhacirden kimsesiz, sefil; on sekiz, yirmi kız249/09 topladı. Bunlara biçki, dikiş, işleme, örgü, dokuma, dantela... her türlü el marifetlerini talime başladı... 250/01

Müthiş sefalet kolerasının her gün yüzlercesini kırıp geçirdiği hayatın en sade levazımından, gıdasından mahrum, umumi maişetin haricine atılmış bu talihzedelerin içinde büyük istidatlı kızlar zuhur etti. Sema, hep onlara genç bir ana oldu. 250/02

İlk zamanlarda ziyan etti; sonra hasılat masrafı korumaya başladı; iş muvazeneyi buldu. Çok çalışıyor; fakat o kadar bikesin iaşesi tahtı imkâna giriyordu. 250/03

Daha sonra, bu küçük müessesede temettü kendini gösterdi. Büyük bir şey değil; lakin müdire hanımın gittikçe büyüyen tecrübeleri, intizamperverliği, saat gibi muayyen, şaşmaz hareketleri sayesinde kâr, günden güne artıyordu. 250/04

Bunu; sermaye, ihtiyat akçesi ve bikeslere hisse olmak üzere üçe ayırtıyordu. Kendi, kimseye varmayacaktı, fakat kurduğu plan mucibince pek çok yetim kızları evlendirip barklandıracaktı.250/05

Bu iş evinin şöhreti oraları tuttu, müracaat edenler çoğaldı. Fakat tutulan kadro tamamıyla dolarak, kabul imkânı kalmamış olduğundan, Müdire hanım, büyük teessüflerle ellerini ovuşturarak bu çaresizliği anlatıyordu. 250/06

***250/07

Köşkün kapısına şu levhayı astı: 250/08

"ÇALIŞMA YURDU250/09

ÇALIŞKANLARIN EVİNE SEFALET GİREMEZ" 250/10

Sema Hanım, varidatını tezyid için başka çareler de düşündü. Mahir bir bahçıvan tuttu. Geniş bahçenin müsait bir kısmını çiçeklik yaptı. Her sabah buradan sepet sepet, renk renk güller, yaseminler, karanfiller, menekşeler, şebboylar, mevsimine göre kamelyalar, nergisler, manolyalar, mimozalar, amber çiçekleri ve diğer nevileri toplanıyor; küçük küçük, pek zarif demetler yapılıyor; her buketçiğin ortasına bir niyet kâğıdı sokuluyordu. 250/11

Çiçeklerin döktüğü dillerden birkaç numune: 250/12

"Sevdalı çocuk, beni kokla. Sevgilin, güzel kokusunu benden alır. Ben sana daima ondan bir şey ihsas ederim." 250/13

***250/14

"Mahzun genç, vefa arıyorsan, onun timsali benim. Çiçeklikte üç gün yaşarım; göğüs üzerinde ancak birkaç saat." 250/15

***250/16

"İki ruhun deraguşunda, her mahrem çekilir; ben kalırım." 250/17

***250/18

"Çok dargın sevdalı barıştırdım. Ben araya girince, ısrara mecalleri kalmaz." 251/01

***251/02

*"Canlı çiçeklerini bulamadıkları zaman, eksеriya, kalplerinin hararetini bizimle söndürürler..."*251/03

***251/04

"Koyu kadife gözlerin aşkına, beni öperlerken, şebnemlerimi tahassür yaşlarıyla mübadele ederim. 251/05

Menekşe" 251/06

***251/07

"O vefasız beni beklerken, ikimizin de boynumuz bükük, karşı karşıya saatlerce düşündük. Nihayet gelmedi. Birkaç busemle zavallıyı teselli ettim. 251/08

Gül" 251/09

***251/10

"Bir demetin içinde başka güzellikte, başka kokuda, bak, biz kaç kız kardeşiz. Bizi kıskandırmadan kokla..." 251/11

***251/12

"İçimizden birini çok sevseniz de, daima bir bukette hepimizi toplamak istersiniz." 251/13

***251/14

"Esrarını birbirine söylemeyen gönüllerin tercümanıyız..." 251/15

***251/16

"İnsanlar bana kendi huylarını izafe ile böyle diyorlar. 251/17

Hercai Menekşe" 251/18

***251/19

*"Hiçbir tabib, benim kadar, sevdalı sineler üzerinde, uzun hicran çarpıntıları dinlememiştir.*251/20

Gül" 251/21

***251/22

"Kuşlar dua okurken, aşkın çelenklerini biz öreriz." 251/23

***251/24

"Sarayım bir pencere kenarı, bahçıvanım şuh bir kızdır. Bütün gün güneşin hararetiyle yanar, bayılırım. Her akşam, o bana güzel eli ve kendi bardağıyla su verir. Hayatımı tazeler. İkimiz de neşelenir, gülüşür, öpüşürüz." 251/25

***251/26

"Ah yalnız bir derdim vardır. Bazı günler, sevimli bir gencin kaynar buselerinden, onu çok kıskanırım. 251/27

Karanfil" 251/28

Sema Hanım, yuvarlayıp yuvarlayıp buketlerin ortasına soktuğu bu niyet kâğıtlarını, birkaç haftada bir, mealen daha latifleriyle değiştiriyor. Nasıl sattırıyor? İşte onun ruhşinaslığı burada... 252/01

Firuze ile Hüsnümelek'i küçük birer opera meleği gibi ince ipek kumaşların bulutlarıyla giydiriyor. Avrupa'daki çiçek fet'lerinin kraliçeleri zarafetiyle onları süslüyor, donatıyor. Renk renk kurdelelerle boyunlarına astığı küçük sepetlerin içlerini niyetli buketçiklerle dolduruyor. Yedi buçuk kuruşa bir demet... Çocukları, akşam vapurları zamanında Kadıköyü, Haydarpaşa iskelelerine indiriyor; "Çalışma Yurdu" bikesleri namına sattırıyor. Demetler kapışılıyor... Genç hanımlar, beyler birbirine dökmeye cesaret edemedikleri razı sevdalarını gülün, karanfilin, menekşenin ağzından ne güzel anlatıyorlar... 252/02

Her gün yüz elli, iki yüz demet satılıyor; kapış kapışa... Yetişemeyen müşteriler ertesi günü bekliyorlar. Bu yavrucuklar yevmiye yurda, on, on beş lira getiriyorlar. 252/03

***252/04

Bu çiçekçi kızlar, o tarafların zevki, neşesi, *orakl*'ısı oluyor. Bazı sevdalıların, her gece bu küçük buketlerden bir tanesini mutlak yataklarının başucunda bulundurmak merakına tutuluyorlar.252/05

Trende, vapurda ekseriya şöyle konuşuluyor: 252/06

–Hanım, sizin niyetiniz ne çıktı? Bakınız benimki ne söylüyor: 252/07

"Çabuk açıldım. Çok kokladılar soldum. Hemşireciğim, her gün uzanan dudağın iştihasına, taravetinizi feda etmeyiniz. Gonca kalmanın sırrı budur... [252/08]

Gül" [252/09]

Gülüşmeler… Diğer bir hanım okur: [252/10]

–"Hercai hangimiz, güzelim? Ekseriya ben, teselli ettiğim bir göğsün üzerinde bayılır, ölürüm. Siz, baş koyduğunuz göğüsleri bayıltır, öldürürsünüz... [252/11]

Menekşe" [252/12]

Başka bir hanım: [252/13]

–Geçen günü bir vefasızın halini o kadar üstüne düşürdü ki, bu kâğıt parçasının bu bakıcılığına şaştık... [252/14]

Öteden bir hanım: [252/15]

–Daha tuhafı oldu efendim: Bir aydan beri birbirine dargın duran karı kocayı bu buketlerden biri barıştırdı. Hiç konuşmuyor, ayrı odalarda yatıyorlarmış. Bey, bu demetlerden bir tanesini, hanım içeride yok iken, karyolasının başucuna bırakıp savuşmuş. İsmi lazım değil zevce, bana kendi anlattı; diyor ki: "Yorgunca idim. Kandilimi yaktım, etrafıma pek[252/16] bakınmadan döşeğime uzandım. Gece dolabımın üzerinden burnuma güzel bir koku geldi. Oh, oh, birkaç nefes derin derin çektim. Sonra merak ettim, kalktım, arandım. Buketçik mermerin üzerine biraz perişan serpilmiş yatıyor. Hemen çiçekliğe su koydum. Demeti içine oturttum. Derhal anladım: Bu iş kocamın marifeti... fakat onun eli değmekle bu güzel çiçeklerin ne kabahatleri olabilir? Aldım, tekrar tekrar kokladım. Hanım, diyebilirim ki, bizim şamme kuvvetimiz, şiddetle nefret ettirmek, rikkatle sevdirmek hususunda diğer hislerimize mütefevvik bir münebbihtir. O güzel koku ruhumu okşadıkça kocama karşı olan kinlerimi sanki eritiyordu... Kalbime bir rikkat geldi. Gözlerime de birkaç damla yaş... O esnada demetin içinden kucağıma bükülmüş bir kâğıtçık düştü. Açtım okudum. Şöyle diyor: [253/01]

"Affet güzelim. Çok sevgi, bazen sevilenin tekdirini mucip olur. Seni inciten onun kendisi değil; muhabbetinin coşkunluğudur. [253/02]

Maznun beyin vekili *Şahitler*[253/03]

Zambak *Gül, Sünbül, Fulya ila-ahirihi."* [253/04]

Bu maceraya ve halimize münasip sözleri yazan, belki kocamın kendisiydi; fakat davamızı fasl için ikame ettiği vekilin, şahitlerin, masumane tavassutlarına karşı gelemedim. Mülzem bir tebessümle demeti burnuma götürdüm. Baygın baygın koklayarak, rikkatim artar iken, zevcim içeri girdi, aramızdaki bürudet bir anda bitti. Bir dakika sonra yatakta idik...” 253/05

***253/06

Bu niyetli demetler, erkekler arasında da hayli tuhaf muhaverelere sebep oluyordu. 253/07

İki genç beyninde: 253/08

–Yetişemedim birader. Koştum; lakin sepetler boşalmıştı. 253/09

–Küçük kızlardan birini bir buket gibi kucaklayıp buraya getireydin... 253/10

Üçüncü genç: 253/11

–Geçen günü bana da böyle oldu; lakin kızların karşısında boynumu bükerek, “Matmazeller,” dedim, “Ben bugün, bu demetlerden sevgilime bir tane vadetmiştim. Şimdi onun huzuruna elim boş nasıl gidebilirim.” O zaman Firuze, pek turfanda kırmızı dudaklarıyla gülerek, oya gibi çiçeklerden, büyük bir zarafetle bağlanmış küçük bir demeti göğsünden çıkarıp bana verdi. 253/12

–Günde on beş yirmi lira, yalnız bu çiçeklerden kazanıyorlarmış... Satış, bu küçük kızların sepetlerindekilerden ibaret değil... Nişan için, ziyafet, düğün sofraları ve diğer hediyelikler için ısmarlama, o kadar zarif büyük buketler yapıyorlarmış ki, Beyoğlu’ndan siparişler başlamış... Sema Hanım bu sene çiçek bahçesini tevsi ediyormuş... 253/13

–Bravo! Bir Türk kızı, bu kadar müteşebbis olsun... 253/14

–Köşkün dâhilini görseniz; kısım kısım adeta bir fabrika, içinde bikes kızlar işliyor... Bu kızlara, kendi dokudukları bezlerden, yeknesak bir kıyafet tertip etmiş. O kadar tertemizler ki, şu zamanda bu nezafeti kıymetli ev çocuklarında göremezsiniz. Geçen günü onlara, bahçede, sakız gibi beyaz, uzun bir sofrada yemek yediriyordu. Kendinizi birinci sınıf bir otelde sanırsınız. İşçilerini idare ettikten sonra, kendine bir hayli kâr kalıyormuş. Bu işgüzar kız için, servetin yolunu tuttu, diyorlar... 254/01

–Bu Sema Hanım bana varmaz mı? 254/02

–Kimseye varmıyor... 254/03

–Yüzünü görmedim ama zekâsına, azimkârlığına bayılıyorum. [254/04]

–Yüzünü görsen sıfırı tüketirsin... [254/05]

–Deme Allah aşkına... [254/06]

–Vallah... Meleklerden güzel bir kız... [254/07]

–Şimdiye kadar başına bir musallat çıkmamış mı? [254/08]

–Çıkmış. Büyük bir macera geçirmiş diyorlar. Bin bir emsali gibi, işte o teessürle düşecek yerde, yükselmiş. İşte yaradılışının müstesnalığı burada... Bugün beyaz tenini ebedi siyah bir kisve ile örten, bu gece renginin matemine gömen, adeta bir rahibe kılığına girmiş... Ben bir iş için görüşmeye gittim. İlk nazarda bana öyle bir hissi hürmet ilka etti ki, başımı kaldırıp ikinci defa yüzüne bakamadım. [254/09]

18[254/10]

İki gönlü yekpare bir vücut haline kalbeden bu aşk, nagehani bir darbe ile o müthiş inkisara uğrayınca -koparıp bir tarafa savurduğu ağacın kökünü topraktan tamamıyla sökemeyen bir bora gibi- derin elyafını ikisinin de yüreklerinde bırakmıştı. Acı büyüktü, fakat veca ve elemin nevi ve şiddeti, kız ile delikanlıda bünye ve mizaçlarına göre tecelli etti. [254/11]

Muhlis, belki Sema'dan ziyade muzdaripti. Lakin acı, onu pek vahşi yaptı; pek haşinleştirdi. Yıkılan aşkından sonra, bu münasebetten hiçbir şeyin ayaküstünde kalmasına tahammül getiremiyor; hepsini devirmek, yok etmek istiyordu. [254/12]

Sema'yı eliyle öldürmedi; bunu bir tenezzül saydı, fakat ona, "Öl!" emrini verdi. Kız, bunu ne büyük bir gurur ve felsefe ile reddetti. Muhlis, bu askerce kumandasına mukabil aldığı nakabil münakaşa cevapların karşısında sükûta mecbur kaldı. Fakat Sema'nın cismi üzerine indiremediği katil darbeyi ruhuna aşketmek için, Jale ile evlendi. Bu bir sevda değil; intikam izdivacıydı. Jale'yi sevmiyordu. Sevmeye uğraştı; sevemedi. Onun bu dünyada yaşadığı en mesut aşk ve cezbe saatleri, ay bütün değirmi çehresiyle tepelerinden tebessüm ederken Sema ile baş başa geçirdiği hasbihal demleriydi... [254/13]

Jale ile izdivacıyla, Sema'ya mühlik bir darbe indirmiş olmaktan ziyade, Muhlis, kendi kendini pek müşkül bir vaziyete düşürdü. Genç zevcesi, yalnız sevilmediğini değil, kocasının zihni hâlâ nerede olduğunu pek âlâ seziyordu. Bu asabi, bu mağrur, bu hodgam

çocuktan intikam almak için o da fırsat bekliyordu... [255/01]

Naki Paşazadenin bu işkence hayatı iki seneyi geçti. Sema'nın 14 numaralı idarehanede düşürüldüğü o pek şeni tuzak keyfiyetindeki masumiyeti, her gün daha bariz delillerle sabit oluyor; Muhlis, nereye gitse Bedreddin Paşa kerimesinin bütün Türk kızlarına hüsnü misal olacağı medhini, çalışkanlığını, fevkalgaye iffetperverliğini, insaniyetkarlığını; bazı yüksek taraflardan vuku bulan izdivaç taleplerine hep red ile cevap verdiğini işitiyordu. [255/02]

Zaman ilerledikçe Sema'nın masumiyetini müspet hakikatler kendi kendine inkişaf ede ede; Muhlis, işlediği müthiş hata ve büyük haksızlığı anladı. Her lahza dimağını yakan bir nedamet ateşine düştü. [255/03]

Jale ile aralarında tahammülfersa bir geçimsizlik başladı. Bu dirliksizlik her gün artıyor ve nihayet birbirine katiyyen tahammül edemeyecekleri günün pek uzak olmadığını anlıyorlardı. Muhlis, kendini avutacak, karısından başka eğlenceler arıyor; beyhude buluyor; unutmak istediği Sema'nın ateşi, her an daha şiddetle yüreğini sarıyor. [255/04]

Jale, zevcinden gördüğü kayıtsızlıkları, soğuk muameleleri, hatta bazı bazı hakaretleri aynı mukabele ile ödüyor; talak serhadlerinde dolaşıyorlar; fakat Sema'yı kendilerine güldürmemek için bir müddet daha dişlerini sıkmaya uğraşıyorlar. [255/05]

***[255/06]

Şişli'den sonra Erenköyü'ne alafrangalığın sırıtkan, şuh perisi; açık göğsü, pudralı kolları, çıplak bacakları, müthiş israfıyla, pek teklifsizce girdi. Büyük bir hüsnü kabul, büyük bir perestiş gördü. Garp'tan esen asri havaya salon kapılarını açan bazı aileler, medeniyete ilk adımlarını fokstrot temposuyla attılar. Asırlardan beri erkekten kaçan Türk kadını, birdenbire yarı çıplak onun aguşuna atıldı. [255/07]

Ahmet ile Ayşe'yi ilk defa salonunda, şakirtleri arasında gören dans hocası, bu ikisini ayakta vücut vücuda yaklaştırarak: [255/08]

–Ahmet Bey, dedi, sen sağ elinle Ayşe Hanım'ın beline sarıl; Ayşe Hanım sen de sol kolunu, şöyle omzuna yakın bir hizadan Ahmet Bey'in arkasına dola... Şimdi her ikiniz de boş kalan öbür sağ sol ellerinizi avuç avuca, ileri doğru uzatınız. [255/09]

Bu oyuncu çifti, tarif edilen vaziyeti derhal alırlar. [255/10]

Hoca, pozu elleriyle tashihe uğraşarak: [255/11]

–Ahmet Bey, hanıma pek o kadar sıkı sarılma... Nasıl söyleyeyim, şöyle biraz gevşek, nazikâne, neglijeman bir tutuş... Birbirinize yapışmayınız... Ve daima iki vücudun arasında bir hava bırakınız ki muvömanlarınız serbest işlesin. [256/01]

Ahmet Bey'le Ayşe Hanım, dans kaidesince birbirine sarılmanın usulünü, hocayı istidadlarına hayran edecek bir süratle öğrenirler. Ayaklarını mezüre uydurmak temrinlerinde ilerleyinceye kadar, boyu beyden kısa olan hanım, her sarsıntıda onun göğsüne düşer. Gâh eli, gâh gözleri kavalyesinin dudaklarına temas eder, ayrılır. Bu hoş karamboller, iki vücudu, büyük bir haz mestisiyle ta yüreklerinden titretir... Fakat gerek oynayanlar, gerek seyredenler için akla fenalık getirmek, medeni terbiyeye muhaliftir. [256/02]

Ayşe Hanım'la Ahmet Bey, medeniyetin bu zevkinden o kadar lezzet alırlar ki, hocanın salonundan çıktıktan sonra da, artık hep vakitlerini oyuna hasrederler; evde, komşuda, bahçede, bostanda artık bütün vakitleri birbirinin kucağında sallanmakla geçer. [256/03]

Bizim eski alaturka oyunlar; Selanik, kahpe Selanik havası yahut çiftetelli ile orta yerde tek başına göbek atmak... aman yarabbi... ne maskaralık! Düğünlerde, ziyafetlerde çengiler oynar, davetliler seyreder. Oynamaya kalkan bir iki kişi bulunsa bile, bunların hiffetlerine, adiliklerine hükmolunur... [256/04]

Ah ah, terakkiye şimdiye kadar hep dürbünün ters tarafıyla bakmışız. Mesela bizde de bir oyun üstadı çıkıp da alafranga danslar gibi, göbek atmayı, erkek, kadın birbirine rampa olmuş iki vücuda tatbik ede idi, bu oyunun lezzet ve şöhreti dünyayı tutardı. [256/05]

***[256/06]

Gripten sonra dans humması Türkleri sardı. Beyoğlu'ndan Üsküdar'ı aşarak, Erenköyü'nün bazı köşe bucağını kıvılcımladı. [256/07]

Bu, görünüşte bir oyun; fakat işin içinde birbirine girift başka oyunlar var... [256/08]

Erenköyü'nde mütekaid Zülkarneyn Paşa, salonunu dansa açtı; lakin sırf medeniyet peyrevliği aşkıyla değil... Epeyce senelerden beri evde bayatlamış iki kızı vardı. Bu boyalı kuklaları dansta aguşlarına atacağı delikanlılara, şampanya sihriyle huri, melek gösterip çakmayı düşünmüştü.[256/09]

Fakat paşa, suyunu çekmiş bir servetin son damlalarıyla yaşıyor. Otuz, kırk kişiyi neşelendirip zıplatacak, alafranga soğuk etler, balıklar, havyarlar, pastalarla, şampanyalarla dolu bir büfe ağır bir masrafla donanıyor; bir tedansan gecesi tekmil israfıyla beş, altı, yedi yüz liraya patlıyor.[256/10]

Anadolu'da meşru düğünler ananevi israfı kanunla men olunurken, içi dışı yanmış eski payitahtta bu nameşru eğlencelere saçılan paralara bir tenkit nazarıyla yan bakan olmuyor. [256/11]

Bunları yapanlar Amerika milyonerleri değil; muharrib bir harpten cascavlak çıkmış fi-emanillah müflis bir milletin efradı... [257/01]

Hep biliyoruz ki bunları yapanlar, fazla paralarıyla değil, yarınki açlığa medarı olabilecek bazı kırıntılarını, bu zevk için bugünden satarak yapıyorlar…[257/02]

Türk, bu müthiş yangından çıkar çıkmaz, derhal bir Lale Devri sefası arıyor... Aldığımız kanlı dersten hiç mütenebbih olmadığımıza, bundan büyük delil olur mu? [257/03]

Hali vakti yerinde olanlara bir diyecek yok; fakat simsiyah bir açlık istikbali ufkumuzu kaparken, öteberisini satarak tedansan yapanlara, sadece deli demek pek hafif bir tavsif olur. Belki işin büyük mazereti, alafrangalığındadır. [257/04]

Yarını harap edecek bir eğlence ile bugün gönül nasıl mamur olur? [257/05]

İşte o semtlerde tedansan'lara iştirak edemeyenlerin ağızdan ağıza dolaşan acı muahezeleri bu zemin üzerine işleniyordu. [257/06]

***[257/07]

Kadim bazı filozoflara göre hayat, ölüme kadar devam eden büyük bir sıkıntı, hatta müthiş bir felakettir. Asıl dünya medeniyeti, insanları bu felaketin ağırlığını hissettirmeyecek bedii hayalat ve tatlı itikatlar içinde oyalayarak yaşatmaktır. İşte onun için eski Yunanilerin, Romalıların saymakla bitmez ilahları, ilaheleri; yarı insan mabudları, kahramanları; türlü türlü cennetleri ve her birinin sayfalar almaz mucizeli destanları, menkıbeleri vardı. [257/08]

Eski kavimler, medenileştikten sonra fuhşu takdise kadar azarak, yine hemen vahşete dönmüşlerdi. Bugünkü danslar, yeni bir şey değil; belki onlardan bize ceddaniyetle bergüzar kalmış; şekli, havası, modası değişmiş eski oyunlardır. [257/09]

Muhlis'le Jale, birbirini sıkan bu karı koca, eğlencesi mahdut, daha doğrusu, mefkud bu muhitte dansı büyük bir iştiha ile karşıladılar. [257/10]

Muhlis, yeisini uyuşturacak baş dönmesini bu ilaçta da bulamayarak pek çabuk bıktı. Lakin Jale'nin hevesi arttıkça arttı; iptila derecesini de geçti. Pek fazla dekolte kıyafetiyle o, bir delikanlının kolları arasından öbürüne atılarak, kocasının gözleri önünde, fırıl fırıl dönüyordu. Zevc, zevcesini kıskanmak istedi. Belki bu his, gönlüne bir deva olurdu. Hayır kıskanamadı. Ondan gittikçe nefret ediyordu, fakat Jale'nin hangi erkeğin vücuduna temastan daha ziyade ateşlendiğini karşıdan fark etmiyor da değildi. Darbeyi tamam anında indirmek için hayli müddet müsamahakâr, pek kayıtsız, dikkatsiz göründü. [257/11]

Jale, kocasının hamakatine iyice kanaat getirdikten sonra bir tedansan gecesi, Zülkarneyn Paşa'nın köşkünde, çatı arasında, Muhlis onu bir delikanlı ile gözler baygın, nefes nefese, cürmü meşhud halinde yakaladı. [257/12]

Hiç patırtı çıkarmadı. Birbirinin aguşunda inleyen bu çifte karşı: [257/13]

–Efendim, zevkinize bakınız, cümlesiyle ebedi veda ederek kapıyı tekrar üzerlerine örterek çekildi. Jale derdinden de bu suretle kurtuldu. [258/01]

Yine ağustosa müsadif parlak bir mehtap gecesi... Bedir, semadan bütün değirmi çehresini göstererek gülüyor; ortalık nurlar içinde... Deniz, ay'ı bin parça etmiş sinesinde kalbur gibi çalkalıyor. [258/02]

Sema Hanım, bahçede işçileriyle geziniyor. Onlara hep: [258/03]

–Kızım, yavrum... hitaplarıyla, yarın yapılacak işlere dair birçok şeyler anlatıyor. [258/04]

Gece epey ilerledi. Yorgun kızlar birer ikişer odalarına çekildiler; ortada birkaçı kaldı. [258/05]

İşyurdu'nun müdiresi, bu münevver gece sükûn ve sükûtu içinde kendi kendini dinlendirmek ve dinlemek için kızlarından biraz ayrıldı. Küçük korunun kenarındaki yeşil kanepe, sanki onu cezbetti. Oturdu, dirseğini arkalığa, çenesini avucuna dayadı. Mevcudiyetini hazin bir dalgınlık sardı. [258/06]

Tabiat, onu mütalaa etmeyi bilenler için, daima açık bir kitapmış... Lakin sayfaları, metni, mevzusu, üslubu mütemadiyen değişen bir eser... Okuyanın haletiruhiyesine nazaran

tebeddül eden bir bukalemunname... Sen ne isen, tabiatta onu görüyorsun. Şen isen şenlik, mahzunsan hüzün...[258/07]

Sema Hanım, üç sene evvel yine böyle... Ay, yukarıdan gecenin siyah yüzünü düzgünlerken, aynı kanepenin üzerinde Muhlis'le diz dize, istikballerine dair tatlı hasbihaller yaparak oturuyorlardı. Oh, geçmiş ömürlerle rüyalar o kadar birbirlerine karışıyorlar ki hangisi gerçek, hangisi yalan, hangisi hakikat, hangisi hayal fark olunamıyor. [258/08]

Yalnız hali maziye rabteden bir tahattur, hatıra silsilesi var. İçinde yaşadığı an, insanı avutamazsa; çoklarımızın, şikâyet ettiğimiz boşluğu dolduramazsa, hemen geriye dönüyoruz. Halden ziyade, mazi içinde yaşıyoruz. *"Geçmiş zamanlar olur ki yâdı cihan değer"* meseli buradan çıkıyor.[258/09]

Sema Hanım, o gecenin mehtabında değil; üç sene evvelki ayın nurlu tebessümleri içinde yaşamaya uğraşıyordu. O zaman kalbi, zihni sevdalar, ümitlerle dolu; dünyada mesudiyetin varlığına kail, neşeli bir kız idi. Şimdi siyahlara bürünmüş hazin bir rahibe... Saadetin insana, kendi nefsinden hariç bir yerden gelmeyeceğini anlamıştı. O, geçen tatlı demleri artık rüyalarında görüyor; bazen de böyle uyanıklık hakikati içinde, etrafında hayali bir âlem şebekesi yaratarak, mazinin ruhnevaz hatıralarına bürünüyordu. [258/10]

Rüya, hülya, tahayyül, tasavvur... İşte mahrumiyette yaşayanların, kendilerine inşa etmeye uğraştıkları sisten, seraptan cennetler... [258/11]

Yaşadığımız güzel, mesut anlara bir kerecik avdet kabil olsa! İnsan geçirdiği tecrübelerden istifade ile kaçırdığı bahtiyar günlerinin, bu defa, istikrarına belki bir çare bulabilirdi. [258/12]

Bu esnada Sema Hanım'ın "manevi" kızlarından biri yanına yaklaşarak, telaşlı, kesik bir ifadeyle:[259/01]

–Hanım, şurada, havuzun arkasındaki büyük ağaca dayanmış bir gölge gördük. Hık mık ediyor. Hıçkırık mı tutmuş, ne olmuş anlayamadık... Sonra uzun boyuyla bu tarafa doğru yürüdü. İşte geliyor. Korkuyoruz, içeri kaçalım... [259/02]

Sema'nın siyah elbisesi içinde yüzü, soluk bir ayva gibi sarardı; fakat bu tagayyür gecenin mehtaplı örtüsü altında pek fark olunamadı. [259/03]

Başını çevirdi. Yaklaşan uzun boylu gölgeyi gördü. Bu, üç sene evvel, yine buralarda

dolaşan fahri bekçinin hayaline benziyordu. 259/04

Kızlara: 259/05

–Haydi, yavrularım, siz çekiliniz. Ben anlayayım; bakayım bu kimdir, ne istiyor? 259/06

Kızlar, müdirelerinin bu cesaretine hayret ederek köşke doğru kaçıştılar. 259/07

Sema ayağa kalktı. Gece yolculuğunda zevale dönen ay, Meryem Ana heykeli gibi yüzünü gümüşlüyorken, hareketsiz, vakur, sakit, geleni bekledi. 259/08

Üç senedir vazifesine gelmeyen bekçi, bu nur yüzlü siyah heykelin ta karşısında durdu. İkisi bir müddet birbirini ayın mahzun ışıkları içinde birer hayalet gibi süzdüler. Avdeti müstehil zannolunan mazi, bir gece rüyası şeklinde, aralarında canlanıyordu. 259/09

Birkaç dakika sonra, gece zairi, teessürünün şiddetinden ayakta duramayacak bir hale geldi. Alnını bir ağaca verdi, boşalan dolu bir testinin gulu guluları gibi küçük hıçkırıklarla elemlerini taşırmaya başladı. 259/10

Heykel, nasıhane, metin bir tavır ile başını kaldırarak dile geldi: 259/11

–Muhlis ağlama… Yıkılan saadet binamız, artık gözyaşlarıyla tamir kabul etmez. 259/12

Ayın saçtığı şebnemli nurlar içinde şu cevap titredi: 259/13

–Sema, bir rahibe olmuşsun... Ben de bir nedamet mecnunu... 259/14

–Aldanıyorsun. Şimdi burada, üç sene evvel dolaşan sevdalı Muhlis'le Sema yok. Onların, aşk cehenneminde adi hislerden, arzulardan temizlenmiş, musaffa ruhları var... 259/15

–Kalbim hiçbir vakit adi his ve arzularla çarpmamıştır Sema! 259/16

–Münakaşa beyhudedir. Biz öldük. Şimdi ruhlarımız mazinin hazin bir rüyasını yaşıyor... Ben, artık ferdi hayattan çıktım. Bütün insanların hemşiresi oldum. İyilik görmediğim bu dünyada iyiliğe çalışmakla teselli arayacağım. 259/17

Muhlis yine hıçkırarak: 259/18

–Ah Sema! 259/19

–Bana hemşire de. 259/20

–Bu benim için çok elim; fakat öyle olsun... Hemşire, insanlara mevud iyiliklerinden beni

istisna mı ediyorsun? 260/01

–Hayır, dünya yüzünde benim kimseye adavetim, kinim yoktur. Bilaistisna bütün insanların hemşiresiyim. 260/02

–O halde beni affet... 260/03

–Neyi affedeyim? Sana kalbimde bir iğbirar saklamadım ki... Sen çoktan mafüvvsün kardeşim. Müsterih ve mesut ol. 260/04

–Sema... Oh, hayır... Hemşire, sensiz mesudiyet benim için bomboş bir kelimedir. 260/05

–Kardeşim, saadetini bir başkasından bekleme. Onu kendi kalp ve vicdanında yaratmaya uğraş... Ben öyle yaptım. İnsanlardan merhamet, muhabbet, vefa dilenmekten kurtuldum. 260/06

–Mesut musun? 260/07

–Zannediyorum ki... 260/08

–Bu zannettiğin mesudiyetin devamından emin misin? 260/09

–Onun en payidar şeklini bu surette buldum. 260/10

Muhlis, yüzü iki avcunun içinde yine hıçkırarak: 260/11

–Hemşire! Seni mesut bilmekle biraz müteselli olacağım; lakin nasıl mesudiyet Allah'ım! Nasıl mesudiyet? Rahibe mesudiyeti... Ezayı nefis mesudiyeti... Çilekeş mesudiyeti... Hayatı, cismi, ruhu, aşkı işlenmiş bir günahın kefaretine menzur bir genç kız... hayır Sema... hayır, mübarek, mukaddes hemşire! Sen zerrece günah işlemedin. Sen pak ve ulvisin... Günahkâr yalnız benim! Sen, bu genç yaşında her hissini öldürerek bu çilekeş hayatına dökülmek için ne masiyette bulundun? 260/12

–Günahım büyük... 260/13

–Nedir? Ah, söyle... 260/14

–Vaktiyle seni sevdim; riyasız, samimi, saf bir aşkla sevdim. Şimdi cezasını çekiyorum. 260/15

–Evet, seni de kendimi de bedbaht eden benim. Vaktiyle gözlerim körmüş; billur kalbini seçememişim. Şimdi onun elmas şeffafiyetini, bütün göz kamaştırıcı iltimalarıyla görüyorum... İçinde bütün mahasin, bütün maali parlıyor; orada yalnız ben yokum. O

kadar yüksek meleki hislerin arasına bu adi, bu hakir varlığım nasıl sığabilir? [260/16]

Bu sevda günahkârı, cisim ve ruhunu Hakk ve insaniyete nezreden bu genç hemşire önünde, huzuyla diz gelerek derin nedameti sesinde titreye titreye: [260/17]

–Sema, müsaade et... Yüksek ismini, huzurunda son defa tekrarlayayım... Sana layık bir eş olamadım. Seni kendi gözümden kıskanırken şimdi bütün insaniyete terk ederek gidiyorum.[260/18]

–Pek az süren büyük telezzüzleri, daha büyük acılar takip ediyor. Biz ebedi, cavidani lezzetler, saadetler arayalım... [260/19]

–Ah Sema... Aşk için yaratılmış seninki kadar taravetli bir ağıza, bu mutasavvıfane derviş sözleri yaraşmıyor. [261/01]

–Haydi, kardeşim, Allah selamet versin. Tabiatın hâzineleri bihuduttur. Sıdk ve samimiyetle arayan her gönül, tesellisini bulur. [261/02]

–Sen nasıl ruhu cismini Hakk'a nezrediyorsan, ben de seni hayalatına terk ile ebedi gönül işkencemi çekmeye gidiyorum. Bana bundan sonra senin aşkından reha yoktur... İşitirsin... Allahaısmarladık hemşire. [261/03]

–Rabbim saadet, selamet versin kaardeşim. [261/04]

***[261/05]

Bahçenin ta ileri müphem sınırında Muhlis'in narin gölgesi eriye eriye kaybolurken, Sema'nın mavi gözlerinde iki damla parladı. [261/06]

Ay mahmur, mahzun mağribine iniyor; süzüle süzüle bir ümit gibi sönüyordu... [261/07]

Bitti[261/08]

Heybeliada, 10 Nisan 1340[261/09]

BÖLÜM VI: DİZİN

a: Şaşırma ifade eden ünlem.
a. 006/17, 007/6, 008/7, 013/18, 024/8, 024/10, 024/20, 025/1, 025/5, 027/18, 034/10, 035/4, 040/9, 043/17, 043/19, 044/7, 044/18, 046/14, 048/16, 051/4, 055/17, 075/1, 077/10, 081/7, 097/3, 097/4, 110/18, 122/7, 142/11, 144/3, 147/22, 151/3, 152/7, 152/20, 154/5, 163/13, 192/7, 203/6, 210/25, 218/4
a.+ a 045/16
a.+ aa 026/5, 041/5, 041/9, 045/11, 055/10, 093/5, 163/4
a.+ aaa 034/12, 056/6

a: Metinde "ya" anlamında.
a. 011/14

aah: Feryat belirten bir söz.
a. 186/1, 246/6

âb: *Far. is.* Metinde içki.
âlem-i â. 085/5

abdest: *Far. is.* Müslümanların, belli ibadetleri yapabilmek için bir düzen içerisinde bazı organları yıkayıp bazılarını mesh etme yoluyla yaptıkları arınma.
a. 060/5, 095/18
a.+siz 123/7

abdesthane: *Far. is.* Tuvalet.
a.+ lerine 011/3
a.+ nin 163/13
a.+ sinin 162/25
a.+ ye 049/2

abdülhamid: Osmanlı İmparatorluğu'nun otuz dördüncü padişahı.
a. 064/7

abdülhamit: bkz. abdülhamid.
a. 015/1
a.+ e 066/4

abla: *is.* Büyük olan kızkardeş.
a.+ mda 246/13
a.+ mın 029/8
a.+ sı 002/16, 143/5

ablak: *is.* Yayvan ve dolgun (yüz).
a. 069/8, 205/1

abur cubur: *is.* Rastgele yenilen şeyler.
a. 020/8, 133/3

acaba: *zf. Ar.* Merak, kararsızlık, şüphe, kuşku anlatan bir söz.
a. 027/14, 027/15, 032/5, 035/8, 058/17, 060/5, 062/18, 065/3, 070/13, 073/3, 073/6, 077/4, 087/10, 108/4, 110/12, 111/14, 126/7, 167/1, 168/9, 181/12, 186/24, 190/23, 194/3, 217/1, 217/9, 220/21, 222/4, 222/11, 223/10, 225/1, 225/8, 228/4, 238/11, 240/7, 245/7

acayip: *sf. Ar.* Garip, tuhaf.
a. 001/20, 009/18, 034/4, 077/9, 128/25, 132/7, 148/4, 181/11, 194/15, 198/1, 226/1, 233/2

acele: *sf. Ar.* Çabuk, tez.
a. 023/1, 116/20, 168/1, 182/5, 240/7
a.+ den 077/10

acemi: *sf. Ar.* Bir işin yabancısı olan, toy.
a. 231/13
a.+ ler 037/4
a.+ siniz 180/9

acemilik: *is.* Acemi olma durumu, toyluk.
a.+ in 088/11
a.+ ini 079/5

aceze: *is. Ar.* Acizler.
a. 243/4
a.+ nin 243/4

acı-: Merhamet etmek.

a. 053/3, 053/4, 109/8, 118/20, 124/3, 157/8, 206/4, 222/1, 224/18, 225/8, 235/3, 235/10, 244/10, 244/11, 245/5, 254/11, 254/12, 257/6
a.- dığın 117/5
a.- dım 110/24, 116/28, 117/2
a.- dın 116/24
a.- mak 111/18, 245/7
a.- maktan 117/2
a.- malıdır 019/10
a.- maz 032/5
a.- mıyorum 075/9
a.- r 135/1
a.- rım 027/7, 243/4
a.- ya 019/12
a.- yacağım 075/1
a.- yan 032/5, 206/4
a.- yayım 224/19
a.- yınız 136/5, 242/8
a.- yor 109/7
a.- yorum 043/20

acı: Üzüntü, keder.
a. 135/1
a.+ lar 244/10, 260/19
a.+ larını 122/4
a.+ sına 232/11
a.+ sını 094/19

acık-: Yemek yeme gereksinimi duymak.
a.- tı 086/6

acıklı: Üzücü.
a. 077/2, 090/12, 109/14, 134/4, 151/10

acılaş-: Dokunaklı duruma gelmek.
a.- an 136/10

acılık: Acı olma durumu.
a.+ ını 137/8, 145/21

acın-: Acıma işine konu olmak.
a.- acak 110/25, 136/1, 136/5, 242/8

acil: Hemen yapılması gereken.
lüzum-u a. 104/16

aciz: *is. Ar.* Güçsüz.
a. 159/5

âcizane: Âcizlere yakışacak bir biçimde anlamında kullanılan bir nezaket sözü.
â. 145/7
nam-ı a.+ mi 022/10

acize: Güçsüz kadın.
a.+ yi 085/1

acur: Yenilmez, yılmaz.
a. 030/10, 033/9, 091/15, 099/5

acz: Güçsüzlük.
a.+ imize 160/13

aç-: Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek.
a.- acağı 088/7
a.- acak 044/3
a.- acaksınız 132/2
a.- amadı 186/24
a.- amayacak 204/10
a.- amayız 071/12, 131/13
a.- an 255/7
a.- ar 040/14, 095/3, 164/7, 215/3, 228/9
a.- arak 122/9, 157/9
a.- ardım 071/9
a.- arlar 008/16
a.- çç 234/23
a.- ınız 113/7, 115/5, 131/11, 131/15, 131/19, 134/1, 228/13
a.- ıp 007/14, 054/15, 054/18, 075/8, 140/9, 153/7
a.- ış 084/2, 202/11
a.- ışında 229/1
a.- ıyor 049/10, 090/9, 124/1
a.- mak 026/1, 080/1, 088/9, 206/7
a.- maktan 052/1
a.- mam 234/22, 235/1
a.- maya 019/8, 022/14, 071/10, 215/5
a.- mayacağım 131/21, 132/3

a.- maz 164/7, 215/3
a.- mış 042/2, 060/3, 191/15
a.- mıyorlar 130/9
a.- sın 014/5
a.- tı 011/8, 023/7, 036/5, 069/2, 074/14, 143/14, 154/10, 155/9, 156/1, 160/3, 161/6, 161/9, 202/11, 229/2, 231/1, 256/9
a.- tığı 058/3, 183/10, 197/15, 215/7
a.- tıkları 219/9
a.- tılar 045/19, 210/9
a.- tım 159/16, 253/1

aç: Yemek bulamayan.
a. 014/5, 027/4, 032/5, 063/5, 089/1, 133/7, 141/6, 150/1, 155/6, 234/21, 243/5, 243/6, 243/7
a.+ lar 137/2
a.+ ların 137/2

açabil-: Açmayı becermek.
a.- diği 090/9

açgözlü: Tamahkar, hırslı.
a.+ lerin 133/3

açık: Kapalı olmayan.
a. 008/21, 033/13, 052/15, 056/16, 064/3, 072/2, 073/6, 079/3, 080/17, 083/7, 083/8, 088/11, 093/19, 117/3, 136/4, 150/8, 152/11, 154/5, 166/11, 183/4, 195/4, 206/7, 213/9, 219/2, 224/1, 231/7, 255/7, 258/7
a.+ a 073/10, 167/1
a.+ tan 073/10, 167/1
a.+ tı 129/3

açıkça: Alenen.
a. 104/16, 242/9

açıkgözlü: Kurnaz.
a.+ lerini 064/5

açıkgözlülük: Kurnazlık.
a. 038/5

açıl-: Açma işine konu olmak.
a.- an 002/20, 032/4, 091/5, 119/8, 135/5, 154/6, 169/5, 202/6, 233/4, 244/10
a.- dı 005/2, 034/2, 045/13, 059/7, 062/19, 068/1, 132/18, 182/13, 192/5, 209/21, 223/7
a.- dım 252/8
a.- ır 048/4, 054/13, 071/19, 118/17, 118/20, 124/8
a.- ırlar 212/14
a.- ırsa 146/2
a.- ırsın 204/10
a.- ıyordu 028/3
a.- madı 131/6
a.- madık 034/5
a.- mamış 016/2
a.- masın 121/10
a.- mayacak 076/9
a.- mayan 146/2
a.- mış 038/3, 066/3, 072/17, 153/8, 216/2, 236/8
a.- mıştı 081/16

açıl-: Uzaklaşmak.
a.- dıktan 009/17

açılıver-: Ansızın açılmak.
a.- di 091/4

açlık: Aç olma durumu.
a. 026/22, 137/2, 257/4
a.+ a 017/3, 257/2
a.+ ı 137/5
a.+ ım 012/5
a.+ ına 137/4
a.+ la 063/6
a.+ tan 013/1

açtır-: Açma işini yaptırmak.
a.- dıktan 230/11
a.- maya 096/2
a.- tırız 130/11

açtırt-: bkz. açtır-
a.- acak 075/9

ad: İsim.
a. 144/3, 229/13

a.+ ı 014/2, 064/5, 107/17, 185/16
a.+ ını 003/2, 005/3, 011/2, 036/6, 103/16, 147/16, 176/14, 206/7
a.+ ının 185/18
a.+ ınız 058/13
a.+ ım 007/4, 011/1, 012/8, 014/5, 020/18, 036/6, 038/5, 042/4, 051/11, 057/6, 058/21, 072/17, 124/18, 145/2, 156/1, 156/4, 160/12, 167/15, 175/14, 182/4, 214/7, 225/12, 229/11, 237/16

ada-: Bir dileğin gerçekleşmesi amacıyla kutsal olduğuna inanılan bir güce niyette bulunmak.
a.- dım 047/13

ada: Deniz veya göl sularıyla çevrili küçük kara parçası.
a.+ lara 146/4

adab: *is. Ar.* Töre, yol yordam.
a.- ı muaşeretten 202/11
a.+ ınca 081/10
a.+ ından 172/1

adaçayı: Bir tür bitki.
a. 123/7

adak: Adanılan şey.
a.+ ını 047/13

adalet: Hak ve hukuka uygunluk.
a. 003/11, 191/14
a.+ i 138/3, 161/10

adaletsizlik: Adalete aykırı olma durumu.
a.+ lerden 239/4

adam: İnsan, erkek kişi.
a. 001/16, 005/8, 017/9, 023/10, 024/10, 027/13, 031/5, 040/16, 043/7, 049/11, 051/5, 053/10, 059/1, 060/11, 096/15, 108/14, 116/26, 159/8, 164/8, 181/2, 210/20, 228/13, 236/2, 236/3, 238/11, 243/6
a.+ a 002/16, 130/2, 145/20, 160/9
a.+ dır 002/15
a.+ ıdır 082/7
a.+ ım 186/20
a.+ ın 095/12, 096/23, 239/6, 240/2
a.+ la 041/10, 126/11, 249/5
a.+ lar 072/16, 124/16, 125/5, 125/8, 184/2, 232/3
a.+ lardır 089/17
a.+ ları 069/5
a.+ ların 123/6
a.+ larına 078/15
a.+ mış 185/16
a.+ sın 017/7

adat: Adetler.
a. 082/7

adavet: Düşmanlık.
a.+ im 260/2

adale: Kas.
a.+ si 173/4

âdem: İlk insan.
â. 101/5
hazret-i â.+ e 149/15
â.+ in 012/10

adese: Mercek.
rüyet-i a.+ sinden 239/10

âdet: Görenek, alışkanlık.
â. 057/8, 143/6, 178/18
â.+ i 153/5
â.+ ini 131/6
â.+ iyle 064/7
â.+ lerdendir 066/1
â.+ lere 212/13
â.+ leri 176/9, 178/7
â.+ lerine 074/14
â.+ e 177/9
â.+ i 169/8, 170/3, 209/20, 221/1
â.+ im 152/8, 206/7
â.+ ini 018/3

âdeta: Hemen hemen, sanki.
a. 017/3, 056/11, 063/8, 070/11, 080/9, 081/5, 082/2, 092/13, 097/5, 122/8, 141/12, 147/9, 148/3, 148/13, 150/8, 165/6, 169/8, 179/4, 184/1, 200/3, 200/4, 202/3, 209/8, 211/7, 213/7, 214/5, 215/2, 225/19, 242/4, 249/6, 254/1, 254/9

adetperestlik: Göreneklere sıkı sıkıya bağlılık.
a. 204/8
a.+ iyle 217/9

adım: Yürüme.
a.+ da 136/6
a.+ dan 170/12
a.+ ını 033/13, 085/6, 095/3, 158/6
a.+ ları 166/2
a.+ larında 186/23, 191/11
a.+ larını 169/2, 255/7
a.+ larıyla 095/26
a.+ larla 076/13, 148/7, 152/18, 165/3, 165/9

adımla-: Gezinmek.
a.- yarak 162/8

adi: Sıradan, bayağı.
a. 069/5, 094/15, 099/5, 118/20, 121/12, 122/3, 125/12, 137/8, 169/8, 172/4, 182/13, 216/7, 235/8, 259/15, 259/16, 260/16

adilik: Bayağılık.
a. 183/1
a.+ e 245/8
a.+ leri 189/13
a.+ lerin 239/5
a.+ lerine 256/4

adliye: Hukuk ve adalet işlerinin görüldüğü resmî yapı.
a. 227/2

adres: Bir kimsenin oturduğu yer.
a. 227/2
a.+ e 181/5
a.+ ini 182/9
a.+ iniz 029/4
a.+ lere 181/14
a.+ lerini 028/13, 030/16
a.+ lerinizi 028/16

af: Bağışlama.
a. 029/4, 161/6, 169/3, 203/13
a.+ fına 021/12
huzur-u a.+ fınızda 239/6
a.+ fınızı 083/7, 244/6

afaki: Hayali.
a. 136/5, 152/14, 193/8

afalla-: Şaşkınlıktan sersemlemek.
a.- dı 091/8

afandım: "efendim" kelimesinin şive olarak metinde geçen kullanımı.
a. 208/2, 247/14

afet: Çeşitli doğa olaylarının sebep olduğu yıkım.
a. 012/8, 066/8, 107/5, 138/10
a.+ i 111/14
a.+ inden 112/16
a.+ tir 184/2

âfet: Güzelliğiyle insanı şaşkına çeviren kadın.
a.+ ler 014/5
â. 185/17

affet-: Bağışlamak, hoşgörüyle karşılamak.
a. 223/21, 253/2, 260/3
a.- emedi 067/5
a.- ersin 108/26, 151/6, 194/7, 195/10
a.- ersiniz 020/19, 023/9, 023/14, 026/1, 028/16, 029/10, 031/13, 036/4, 064/8, 071/2, 076/9, 080/3, 086/8, 093/19, 112/11, 119/11, 121/8, 128/1, 129/8, 129/10, 131/2, 142/17, 150/8, 152/15, 167/10, 178/21, 180/11, 182/7, 193/19, 194/1, 204/8, 229/4, 235/4

a.- eyim 260/4
a.- iniz 148/13
a.- meye 217/3

affettir-: Bağışlanmasını sağlamak.
a.- mek 135/5, 184/5

affolun-: Bağışlanmak.
a.- maz 227/3

afi kesmek: Birine karşı gösteriş yapmak.
a. 030/19

afif: *sf. Ar.* İffetli.
a. 073/10, 121/6, 133/7, 236/9

afiyet: Sağlık, esenlik.
a. 115/23, 201/13
a.+ ler 115/22

aftos: Gönül eğlendiren kimse.
a.+ a 010/6

agâh: Bilen.
a. 044/10

aguş: Kucak.
a.+ a 078/14
a.+ larda 066/6, 067/1
a.+ larına 030/18, 256/9
a.+ ta 079/4
a.+ umda 117/8
a.+ una 088/11, 117/5, 118/10, 198/1, 241/2, 255/7
a.+ unda 067/3, 170/1, 257/13

ağa: Halk arasında sayılan ve sözü geçen erkeklere verilen unvan.
a. 139/22, 140/1, 140/2, 141/9, 142/6, 142/16, 143/4, 144/11, 144/12, 144/16, 144/20, 144/23, 144/24, 145/3, 145/8, 145/13, 146/6, 146/11, 147/12, 147/15, 147/19, 148/4, 154/1, 155/16, 156/5, 158/1, 162/6, 210/20
a.+ nın 210/23
a.+ yı 164/2

ağabey: Büyük erkek kardeş.
a. 043/9
a.+ ciğim 100/27

ağaç: Ağaç.
a. 139/2, 185/3, 240/7, 246/4
a.+ a 116/3, 259/2, 259/10
a.+ ın 254/11
a.+ ının 190/21
a.+ lar 058/3, 166/1, 205/1
a.+ ları 146/4
a.+ ların 148/9, 164/7, 172/9, 173/6, 223/1
a.+ larıyla 146/4

ağaçlık: Ağacı bol olan yer.
a.+ ın 185/2

ağar-: Beyazlaşmak, aydınlanmak.
a.- ırken 218/1
a.- mış 155/10, 246/20

ağdalı: Karmaşık.
a. 011/11

ağıl: Evcil küçükbaş hayvan barınağı.
a. 037/2
a.+ dan 158/5

ağır: Hafif karşıtı .
a. 005/8, 016/15, 017/2, 025/11, 027/3, 031/13, 036/6, 038/1, 043/17, 062/18, 064/3, 084/2, 101/5, 107/13, 109/3, 123/4, 125/7, 128/15, 136/1, 137/2, 148/11, 153/8, 154/7, 158/3, 160/3, 160/5, 165/10, 167/15, 168/5, 170/12, 170/21, 171/19, 173/3, 173/5, 180/4, 183/5, 188/2, 188/13, 192/3, 200/6, 201/24, 202/4, 207/10, 216/2, 216/6, 216/13, 221/22, 223/14, 229/1, 229/3, 231/24, 256/10
a.+ ca 148/10
a.+ dır 127/11, 215/5

ağırlaş-: Ağır duruma gelmek.
a.- mış 076/5, 172/4

ağırlık: Ağır olma durumu .

a.+ ı 051/15, 117/7
a.+ ına 119/10
a.+ ını 032/3, 257/8
a.+ larından 249/5
a.+ tır 084/2

ağız: Yüzde bulunan sindirim organı.
a. 009/18, 019/8, 025/12, 026/1, 028/13, 091/16, 101/5, 104/18, 122/9, 150/18, 158/5, 204/10, 228/14, 229/1
a.+ a 068/11, 080/6, 257/6, 261/1
a.+ dan 067/1, 068/11, 073/6, 081/16, 087/9, 099/8, 105/11, 120/2, 257/6
a.+ ı 065/5, 083/8, 119/8, 143/14
a.+ ım 100/16
a.+ ıma 083/7, 115/8, 137/8, 206/7
a.+ ımdan 187/4, 216/12
a.+ ın 011/4, 087/18, 121/2
a.+ ını 010/21
a.+ ına 020/13, 076/8, 080/8, 090/7, 090/9, 090/11, 093/11, 098/13, 105/10, 115/14, 115/22, 119/8, 120/6, 133/4, 161/12, 186/24, 200/1
a.+ ında 001/18, 137/12, 233/5, 233/6, 237/6
a.+ ından 035/9, 048/3, 048/5, 056/11, 070/2, 075/2, 121/9, 160/2, 168/4, 175/8, 175/10, 185/7, 190/5, 194/17, 199/14, 220/7, 225/8, 235/18, 252/2
a.+ ını 006/16, 025/9, 040/14, 043/15, 046/12, 084/2, 090/9, 097/29, 119/10, 178/19, 195/21, 202/11, 234/3
a.+ ının 099/6, 100/18
a.+ ınızda 120/4, 122/7
a.+ ınızdan 120/2
a.+ ıyla 009/15, 058/3, 125/11
a.+ la 144/8
a.+ lara 237/15
a.+ lardan 036/6, 130/16
a.+ ları 034/2, 048/4, 056/16, 135/6
a.+ larında 003/16
a.+ larından 120/11, 123/6
a.+ larını 045/19
a.+ larıyla 193/8

ağla-: Gözyaşı dökmek.
a.- ma 099/7, 120/3, 259/12
a.- madan 100/1
a.- mak 186/18
a.- malı 120/4
a.- mamak 200/9
a.- maya 020/13, 110/23
a.- rım 184/11
a.- rmış 198/1
a.- ya 100/14
a.- yacak 031/14
a.- yan 040/24, 137/7, 224/13
a.- yarak 043/15, 088/9, 100/4, 118/10, 135/2, 145/20
a.- yıp 132/12
a.- yor 109/19
a.- yordu 087/9
a.- yorsun 184/10, 205/7, 205/11
a.- yorum 205/16

ağlaşma: Ağlaşmak işi.
a.+ ların 130/16

ağlat-: Ağlamasına sebep olmak.
a.- ırsın 201/23

ağleb: *sf. Ar.* Metinde yüksek olasılıklı, olağan anlamında.
a. 165/2

ağrı: Şiddetli acı.
a.+ lar 005/8
a.+ sı 004/21, 121/4, 170/19

ağrı-: Ağrılı durumda olmak.
a.- sın 226/6
a.- yan 127/3

ağrıt-: Ağrımasına sebep olmak.
a.- tım 029/10

ağustos: Yılın oniki ayından sekizincisi.
a. 174/7, 174/13
a.+ a 174/12, 258/2
a.+ ta 184/5
a.+ tan 223/8

ağyar: Yabancılar.
a.+ ı 248/9
a.+ ın 239/4

ah: Ağrı, acı belirten ünlem.
a. 001/15, 002/17, 003/19, 004/21, 005/8, 008/9, 015/14, 016/2, 028/8, 037/2, 038/5, 040/11, 042/6, 042/9, 043/20, 044/1, 044/2, 044/13, 044/15, 044/17, 045/8, 046/2, 052/15, 071/2, 071/7, 071/10, 087/4, 088/9, 096/3, 097/7, 099/13, 100/20, 102/15, 105/2, 107/5, 108/2, 108/4, 108/6, 110/3, 115/4, 116/5, 116/8, 118/10, 119/7, 122/5, 124/12, 126/7, 137/6, 141/18, 144/7, 147/14, 159/17, 160/3, 184/8, 186/1, 188/14, 189/13, 190/6, 199/3, 200/1, 200/11, 203/1, 203/13, 209/20, 210/5, 218/12, 223/15, 224/3, 224/14, 224/18, 225/1, 227/3, 231/2, 234/16, 246/6, 246/7, 251/27, 256/5, 259/19, 260/14, 261/1

ah: Feryat, inleme.
a.- ü enin 135/4
a.+ lar 113/25

aha: İşte.
a. 163/11

ahali: Halk.
a.+ ye 028/15

ahdet-: Kendi kendine söz vermek.
a.- tim 163/9

ahenk: Uyum.
a.+ e 213/9
a.+ i 185/5
a.+ iyle 133/6, 173/3, 205/3
a.+ le 188/13

ahenkdar: Uyumlu.
a. 031/12

ahenksiz: Uyumsuz.
a. 014/5

ahım şahım: Beğenilecek nitelikte.
a. 074/6

ahır: Evcil büyükbaş hayvanların barındığı kapalı yer, hayvan damı.
a.+ da 026/22

ahir: Son.
a. 097/25

ahiret: Dini inanışa göre, insanın öldükten sonra dirilip sonsuza dek kalacağı ve Tanrı'ya hesap vereceği yer, öbür dünya, öteki dünya.
a. 123/6
a.+ e 138/4
a.+ i 212/4
a.+ teki 111/2
a.+ ten 137/11

ahize: Telefonda seslerin duyulduğu ve iletildiği parça.
a.+ yi 230/11, 232/14

ahkâm: Hükümler.
a.+ ıyla 063/8

ahlak: 1. Bir toplum içinde kişilerin uymak zorunda oldukları davranış biçimleri ve kuralları 2. Huylar.
a. 012/3, 017/11, 018/1, 063/7, 103/8, 134/2, 181/13, 197/20, 214/5, 239/4
asr-ı a. 122/5
halita-i a. 081/10
a.+ı 079/4
a.- ı umumiye 134/1
a.- ı umumiyeyi 133/5
a.+ ı 001/4, 012/3, 225/19
a.+ ımızca 082/7
a.+ ın 066/1
a.+ ını 016/2
a.+ ının 088/9, 226/1
a.+ la 011/18
a.+ ları 030/18
a.+ ta 081/12

ahlakçı: Ahlak konularını inceleyen filozof.
a.+ lar 073/10

ahlaki: Ahlaka uygun.
a. 063/8

ahlakiyat: Töre bilimi.
a. 017/7

ahlakiyyun: Ahlakçılar.
a.+ u 063/5

ahlaklılık: Ahlak kurallarına uyumluluk.
a. 063/5

ahlaksız: Kötü huylu.
a. 039/15, 088/11, 120/8, 133/4, 133/5, 148/4, 197/12
a.+ ı 236/7

ahlaksızlık: Ahlaksız olma durumu.
a. 073/10, 123/5
a.+ la 089/21
a.+ tır 081/9

ahmak: Budala.
a. 111/22, 122/7
a.+ ın 036/6
a.+ lar 064/10

ahmet: Özel isim.
a. 008/13, 008/20, 009/11, 009/19, 009/23, 009/27, 010/3, 010/7, 011/17, 012/2, 012/14, 206/7, 255/8, 255/9, 256/1, 256/2, 256/3

ahretlik: Besleme.
a. 178/6

ahu: Zarif (kadın).
a. 067/3

ahz: *is. Ar.* Alma.
a.- ı asker 206/7

ahzikabil: Metinde kabul edilebilir anlamında.
a. 167/3

aidiyet: İlişkinlik.
a.+ i 013/15, 121/8, 243/8
a.+ ini 166/10

aile: Toplum içindeki en küçük birlik.
a. 021/6, 021/10, 021/12, 022/6, 032/4, 041/13, 062/5, 141/6, 143/1, 153/4, 164/5, 176/9, 176/10, 207/15, 244/9
a.+ce 131/13, 177/8
a.+ dir 142/20, 149/12
a.+ ler 150/1, 255/7
a.+ lere 149/15
a.+ leri 083/1, 164/5
a.+ lerin 021/12, 122/3
a.+ min 137/4
a.+ n 238/9
a.+ nin 141/9, 146/11, 179/4, 227/3
a.+ nizin 024/17
a.+ si 137/11, 151/4, 164/5, 184/6, 237/16
a.+ sinden 042/1
a.+ sine 149/16, 176/16
a.+ sini 032/5, 142/20
a.+ sinin 134/4, 178/25, 237/15
a.+ siyiz 143/8
a.+ ye 021/12, 038/1
a.+ yi 036/6, 149/10, 161/10

ailevi: Aile ile ilgili.
a. 215/5

ait: İlişkin.
a. 023/16, 053/3, 175/12, 177/10, 185/3, 202/11, 206/7, 212/12, 212/15, 213/8, 215/8, 249/6
a.+ tir 005/8, 198/9

ak-: Sürüp gitmek.
a.- a 144/26
a.- an 080/18, 157/5, 161/10, 200/4, 243/3, 247/9
a.- ıp 047/15, 226/8
a.- ıyor 090/9, 047/3

a.- madı 201/23
a.- mış 153/8
a.- sın 057/3
a.- tı 073/4, 205/3
a.- tığını 005/1
a.- tıktan 058/3

ak: Beyaz.
a. 040/21, 041/3, 185/1, 236/5
a.+ larına 149/3

akabinde: Hemen ardından.
a. 095/3

akademik: Bilimsel.
a. 105/23

akçe: Madeni para.
a.+ dir 168/11
a.+ si 250/5

akd: Nikah.
a. 191/13
a.+ i 065/6, 203/7, 204/4, 226/7
a.+ in 245/7
a.+ leri 245/1

akdes: En kutsal.
zat-ı a.+ i 066/8

akdet-: Sözleşme yapmak.
a.- erler 063/6

akdolun-: Sözleşme yapılmak.
a.- uyordu 207/13

akıbet: Son.
a.+ i 088/5
a.+ lerine 197/12

akıl: Anlama gücü.
a. 003/11, 004/21, 020/19, 021/8, 064/7, 096/20, 099/5, 101/5, 123/5, 129/8, 156/8, 219/2, 242/1
a.+ a 060/12, 071/9, 077/9, 256/2
a.+ ı 156/4, 160/2, 188/1
a.+ ım 019/3, 097/22, 130/3
a.+ ıma 053/4, 110/10, 188/1, 240/2
a.+ ımda 222/3
a.+ ımdan 053/17
a.+ ımı 135/2
a.+ ımızın 112/16
a.+ ın 012/11
a.+ ına 043/7, 093/13, 096/15, 108/5, 125/7, 131/16, 163/13, 184/11, 191/2, 194/27, 226/2, 227/3
a.+ ında 049/8
a.+ ından 037/2, 183/1
a.+ ını 122/8, 199/1, 208/10
a.+ ının 135/5, 192/4
a.+ ınıza 079/6, 121/6, 208/20
a.+ lar 241/1
a.+ lara 044/5
a.+ ları 211/7, 242/4
a.+ larına 055/2

akıllan-: Uslanmak.
a.- sın 105/10

akıllı: Uslu.
a. 240/1, 241/2

akıntı: Akım.
a.+ larına 123/6
a.+ sını 057/1

akıt-: Dökmek.
a.- a 235/18, 237/3
a.- acak 087/18
a.- alım 090/7
a.- arak 161/12
a.- ma 091/5, 105/13
a.- maya 205/11
a.- tığı 032/5
a.- tılar 161/12, 193/3

akıtıl-: Akıtma işi yapılmak.
a.- an 123/4

akide: Şeker çeşidi.
a. 067/3

akis: Yansıma.
a.+ leri 129/15

akraba: Kan bağı olan kişiler.
a. 150/8, 160/15, 209/20
a.+ ları 065/5
a.+ m 110/6
a.+ mızın 241/7
a.+ n 050/2
a.+ nızdan 209/19

akrep: Saatin küçük ibresi.
a.+ i 173/5
a.+ le 173/3

aks: Yansıma.
a. 153/10, 166/1, 172/10
a.+ iyle 205/4

aksakal: İhtiyar, sakalı ağarmış.
a.+ ından 011/8
a.+lı 011/8, 045/4
a.+ nın 065/4

aksam: Kısımlar.
a.+ ında 056/4

aksaray: İstanbul' da bir semt.
a. 030/20, 078/12, 079/3, 123/4, 133/6
a.+ dan 079/2

aksata: Alışveriş.
a.+ mıza 002/4

akset-: Yansımak.
a.- miş 185/3

aksi: Ters.
a. 036/6, 091/16, 108/16, 114/22, 130/2
a.+ ne 237/1

aksilik: Terslik.
a. 232/11
a.+ ler 071/4

akşam: Gece.
a. 011/8, 015/7, 066/6, 141/6, 165/2, 200/3, 201/12, 219/4, 219/8, 220/17, 237/10, 251/25, 252/2
a.+ a 002/4, 013/3, 041/6, 043/7, 199/1, 203/4
a.+ dan 179/1
a.+ ı 192/3
a.+ ın 023/4
a.+ lara 048/16, 052/1
a.+ ları 011/8

aktar: Baharatçı.
a. 138/7

aktör: *is. Fr. acteur* erkek oyuncu.
a.+ ü 214/7

aktris: *is. Fr. actrice* Kadın oyuncu.
a. 105/1, 119/10

aktrist: bkz. aktris
a. 193/2

akur: Azgın.
a. 122/8

al-: Vermek karşıtı.
a. 004/3, 013/22, 020/12, 020/15, 028/13, 030/18, 059/6, 070/2, 095/20, 108/20, 118/12, 130/21, 131/1, 140/23, 155/6, 158/14, 197/4, 238/6, 246/15
a.- acağım 008/8, 062/1, 126/9, 139/8
a.- acağız 026/14, 080/1
a.- acak 040/21, 044/12, 075/9, 099/5, 144/25, 225/9
a.- acaklardı 176/9
a.- acaklardır 084/1
a.- acaksın 126/9
a.- acaksınız 180/5
a.- acaktı 217/1
a.- alım 246/8, 246/10
a.- amadı 143/16, 207/16, 208/24
a.- amadığını 238/1
a.- amadık 203/19
a.- amam 180/7, 203/1
a.- amayacağını 208/10
a.- amayacaktı 215/6
a.- amayarak 121/4
a.- amayınca 150/9
a.- amayız 139/24

a.- amaz 233/1
a.- amıyorlardı 176/10
a.- amıyorum 111/19
a.- an 051/12, 057/8, 079/3, 125/8, 229/7
a.- arak 047/9, 067/5, 083/9, 086/19, 094/15, 094/17, 101/16, 118/21, 173/6, 188/13, 228/8, 230/11, 236/2, 237/9
a.- asın 189/13
a.- aydın 218/10
a.- ayım 130/22, 220/16
a.- dı 025/12, 042/4, 047/3, 058/18, 060/2, 069/2, 074/15, 082/3, 096/18, 097/3, 117/15, 135/5, 141/5, 145/15, 147/16, 149/15, 150/5, 155/9, 156/4, 166/1, 173/7, 193/1, 204/12, 209/8, 215/3, 215/8, 229/2, 233/3, 249/9
a.- dığı 066/8, 077/12, 097/19, 099/6, 101/5, 124/8, 146/6, 151/1, 181/13, 184/5, 213/9, 214/7, 216/8, 228/8, 254/13
a.- dığım 001/17, 095/11
a.- dığımı 041/6
a.- dığımız 257/3
a.- dığını 244/3
a.- dığınız 141/5, 180/4
a.- dık 030/16, 147/8
a.- dıklarını 077/9
a.- dıklarınızı 180/9
a.- dıktan 080/6, 105/14
a.- dılar 031/6, 044/18, 045/13, 073/3, 073/5, 145/15, 192/5, 201/17
a.- dım 046/7, 076/7, 145/7, 169/3, 206/7, 229/11, 253/1
a.- dın 025/11, 049/19, 060/14, 096/6, 118/9, 248/9
a.- dınız 127/13, 147/3
a.- ınca 025/13, 075/8
a.- ınız 043/7, 045/8, 071/23, 094/16, 181/3, 181/5
a.- ınmadan 119/11
a.- ınmaz 111/19
a.- ıp 050/9, 050/10, 050/11, 050/20, 097/21, 129/8, 138/9, 160/1, 179/4, 179/12, 229/14
a.- ır 003/2, 008/10, 051/5, 055/3, 059/4, 072/1, 076/8, 095/3, 096/2, 100/20, 153/5, 219/8, 228/6, 241/7, 250/13
a.- ırdım 112/4
a.- ırım 050/17, 050/21
a.- ırız 126/4, 127/9, 134/1, 249/1
a.- ırlar 010/23, 255/10, 256/3
a.- ırsa 048/13
a.- ırsın 008/9, 008/15
a.- ırsınız 144/25
a.- ıyor 226/9
a.- ıyordu 176/11, 179/3
a.- ıyorlar 247/10
a.- ıyorsun 195/10
a.- ıyorsunuz 243/8
a.- madan 242/3
a.- madığı 226/5
a.- madınız 180/9
a.- mak 031/14, 053/3, 055/3, 119/10, 133/4, 158/3, 165/2, 206/7, 237/6, 255/1
a.- makta 168/1
a.- maktan 110/6
a.- mam 103/10
a.- mamış 233/1
a.- mamışım 046/5, 071/23
a.- manın 122/3
a.- maya 099/1, 145/12, 153/8, 179/4, 227/3, 231/23, 235/18, 236/1, 244/2
a.- mayan 241/1
a.- mayı 194/17
a.- mayınız 136/5, 228/14
a.- mayıp 027/15
a.- maz 069/5, 257/8
a.- mazdan 058/11, 060/12
a.- mazdı 200/1
a.- mıslar 128/1
a.- mış 020/16, 057/6, 058/15, 072/17, 153/8, 227/3
a.- mışsın 014/6
a.- mışsınız 118/13
a.- mıştı 037/2, 123/4, 158/13, 207/15, 217/9
a.- mıyorsun 178/6
a.- mıyorsunuz 141/16
a.- sın 007/6, 218/13
a.- sınlar 092/24

al: kırmızı
a. 057/7

âlâ: 1. İyi. 2. Yücelik, yükseklik.
â. 023/17, 079/4, 093/27, 096/8, 102/5, 111/12, 186/12, 195/17, 209/19, 221/12, 230/1, 255/1
cennet-i â.+ nın 172/10
arş-ı â.+ ya 249/1

alabildiğine: Uçsuz, bucaksız.
a. 067/3

alaca: Karışık renkli.
a. 165/1, 169/5, 170/4

alacalık: Yarı aydınlık.
a.+ ta 007/10

alafranga: *İtalyanca alla franca* Batılıca, alaturka karşıtı.
a. 006/19, 074/14, 256/5, 256/10

alafrangalık: Alafranga olma durumu.
a.+ ın 255/7
a.+ ındadır 257/4

alaim: Alametler.
a.- i halkiyyesine 082/7

alaka: İlgi.
a.+ m 238/5, 238/11
a.+ sı 238/11

alakadar: İlgili.
a. 064/5, 151/17

âlâlık: Fevkalâdelik.
â.+ ından 243/3
â.+ ını 031/7

alamet: Belirti.
a.+ lerini 205/18

alarga: Açıktan.
a.+ da 020/1

alaturka: *İtalyanca alla turca* Doğuluca, alafranga karşıtı.
a. 074/14, 230/10, 256/4

alay: 1. Dalga geçme. 2. Topluluk.
a. 121/2, 126/11, 230/18
a.+ a 195/8
a.+ ı 230/22
a.+ la 028/11, 246/2

alaycı: Genellikle üç tabur ve bunlara bağlı birliklerden oluşan asker topluluğuna mensup kişi.
a. 230/19

alayiş: Gösteriş.
a.+ ine 070/2
a.+ ti 176/12

albüm: Resimli, açıklamalı kitap.
a. 228/9
a.+ den 229/5, 233/14
a.+ e 228/13
a.+ leri 232/15
a.+ lerimiz 228/11
a.+ lerin 230/3
a.+ ün 229/3, 234/1

alçak: Yere yakın.
a. 045/18, 059/6

alçalt-: Yere yaklaştırmak.
a.- arak 143/5

alçı: Alçı taşının pişirilip toz durumuna getirilmesinden elde edilerek yapılarda, sanatta, mimarlıkta ve dişçilikte kullanılan madde.
a.+ ları 153/10

aldan-: Yanılmak.
a.- acaksınız 228/14
a.- arak 235/18
a.- dığını 018/12
a.- dım 044/14, 210/10, 218/5
a.- ılmak 245/7
a.- ınız 245/5
a.- ıp 018/12
a.- ışların 239/5

a.- ıyorsun 259/15
a.- madığını 015/8
a.- madıkça 189/7
a.- mak 117/6
a.- makla 217/3
a.- mamalı 218/13
a.- mamış 236/9
a.- masın 014/5
a.- mış 193/19
a.- mıştı 216/14

aldanış: Aldanma durumu.
a.+ tan 245/5

aldat-: Yanıltmak.
a.-ıcı 245/3
a.- ır 172/7
a.- ıyordum 117/5
a.- mak 117/6, 189/5
a.- makla 018/12
a.- malısın 018/12
a.- malıyım 018/12
a.- maya 018/12
a.- mayı 217/3, 236/2
a.- mış 071/6, 216/14

aldatıl-: Aldatma işine konu olmak.
a.- acak 020/16

aldır-: Önem vermek.
a.- an 131/6
a.- dı 068/1
a.- madı 140/4
a.- mazlar 017/3, 095/2
a.- mış 086/17
a.- mıyordu 142/1

aldırt-: Alma işini yaptırmak.
a.- mak 180/4

alelade: *sf. Ar. ʿalā'l-ʿāde* Sıradan.
a. 069/5, 119/13, 138/1, 230/1

âlem: Dünya.
â. 018/1, 200/5, 258/10
â.+ de 189/9, 222/4
â.+ e 240/5
â.+ i 189/1
devr-i â. 121/6
harc-ı â. 235/18
nizam-ı â. 212/3
â.- i âb 085/5
â.+ de 213/10, 214/3
â.+ den 240/5
â.+ e 013/1, 115/20
â.+ in 018/2, 044/18
â.+ inde 052/8, 053/1
â.+ ine 160/5, 185/3
â.+ ini 098/26
â.+ ler 242/4
esir-i â.+ lere 213/11
esir-i â.+ lerin 213/9

âlem: Millet.
â.+ e 204/1
â.+ i 040/7, 196/1
şiraze-i â.+ i 240/7
â.+ in 151/11, 206/4

aleni: Açık, ortada.
a. 017/7, 115/1

alet: Özel araç.
a. 053/4, 053/10, 097/7
a.+ i 055/3
a.+ leri 028/3

alettakrib: Yaklaşık olarak.
a. 162/9

alev: Hararet.
a.+ in 213/12
a.+ iyle 208/14
a.+ li 146/4

alevlen-: Metinde kızışmak anlamında.
a.- miş 026/1

aleyh: Leh karşıtı.
a.+ imde 195/13, 203/3, 204/10, 218/12, 221/22, 239/6
a.+ imdeki 239/10
a.+ ime 137/8
a.+ imizde 089/21
a.+ inde 013/1, 065/6, 078/16,

090/1, 090/3, 090/5, 104/18, 120/7, 137/12, 151/11, 181/14, 186/24, 187/6, 192/3, 201/25, 204/11, 219/2
a.+ indeki 013/1, 087/10, 245/6, 245/7
a.+ ine 181/12, 199/1, 200/1, 201/24
a.+ inizde 203/1, 203/3
a.+ lerinde 200/1

alık: Budala.
a.+ ları 014/5

alıkoy-: Bir süre için bir yerde tutmak.
a.- amaz 175/2
a.- duğu 209/17

alıkoyabil-: Alıkoymaya gücü yetmek.
a.- iyor 017/11

alın-: Alma işi yapılmak.
a.- acak 027/16, 141/6
a.- acaklar 207/13
a.- amazsa 141/6
a.- an 033/14, 179/4
a.- dı 037/4, 127/17
a.- ır 136/2
a.- ırken 033/10
a.- ıyor 207/13
a.- ması 034/6
a.- maz 151/15

alın: Yüzün başa yakın bölümü.
a.+ ımdan 124/18
a.+ ına 073/9, 089/22, 124/5, 126/20, 162/3, 190/22
a.+ ını 200/7, 259/10
a.+ ının 110/23
a.+ larımızın 087/4
a.+ larını 154/6

alış-: Yadırgamamak.
a.- amıyor 115/5
a.- an 166/2
a.-ık 086/22
a.- ıp 243/7
a.- ır 110/10, 244/10
a.-kın 073/9
a.- malıyız 187/20
a.- mamışsınız 233/1
a.- mış 009/20, 055/2, 121/1, 215/4
a.- tı 134/8
a.- tınız 174/24, 180/16

alışkanlık: Huy.
a.+ ıyla 146/2

alıştır-: Alışık duruma getirmek.
a.- dım 004/5
a.- mak 054/3
a.- mışlar 131/2

alışveriş: Alım satım.
a. 036/6, 138/9
a.+ e 107/5
a.+ i 131/16, 182/13
a.+ in 228/8
a.+ lerde 063/4
a.+ ten 179/4

ali: Özel isim.
a. 008/13, 008/14, 008/16, 009/21, 010/1, 010/5, 010/11, 011/15, 012/4, 012/9, 013/2, 013/12
a.+ nin 141/9
a.+ ye 141/9

âli: Yüksek.
tahsil-i â. 016/10, 016/12
zat-ı â.- yi asafanelerinden 067/1
meclis-i â.+ nizde 080/3
huzur-u â.+ nize 087/4
zat-ı â.+ nizi 142/17

alicenab: *is. Ar. ʿālī + cenāb* Cömert.
a. 197/22

âlim: *is. Ar.* Bilgin.
â.+ in 213/10

alimallah: En iyisini Allah bilir anlamında bir söz.
a. 056/10, 099/5, 236/5

aliyye: Yüce, meşhur.
a.+ dir 063/6
ism-i a.+ si 106/4

alkış: El çırpma.
a.+ lar 073/8, 119/7
a.+ larına 073/6

alkışla-: El çırpmak.
a.- dılar 101/7, 101/15
a.- makta 118/17
a.- ndı 103/12
a.- yorlar 073/10

alkol: İçki anlamında.
a. 101/15

allah: Kainatın yaratıcısı.
a. 008/12, 020/10, 042/6, 044/9, 044/18, 049/12, 058/4, 060/12, 072/9, 080/7, 086/16, 088/13, 093/23, 099/5, 100/12, 110/6, 112/3, 117/11, 117/17, 118/5, 169/3, 169/6, 177/10, 177/14, 178/15, 184/8, 195/11, 196/5, 212/1, 212/7, 230/23, 231/3, 231/8, 231/13, 240/2, 247/10, 254/6, 261/2
a.+ a 047/3, 134/8, 163/9, 200/13, 224/8
huzur-u a.+ a 137/7
a.+ dan 238/4
a.+ ım 046/4, 105/2, 117/21, 130/9, 173/4, 202/11, 219/4, 260/12
a.+ ın 092/23, 110/24, 112/15, 132/15, 161/10, 212/3, 240/5

allahaısmarladık: Bir veda sözü.
a. 152/15, 169/3, 198/9, 261/3

allame: Çok bilgili.
a. 031/16

allegro: *zf.* Canlı, neşeli.
a. 122/2

allık: Makyaj malzemesi.
a.+ ıma 025/3

alo: Telefon sözcüğü.
a. 230/12, 230/13

alt: Üst karşıtı.
a. 054/9, 067/3, 070/6, 077/12, 107/9, 111/9, 111/13, 124/6, 125/11, 153/12, 154/3, 154/4, 155/6, 155/14, 155/18, 156/4, 158/13, 159/1, 162/10, 162/25, 164/6, 164/9, 192/5, 209/21
a.+ ına 007/12, 030/19, 085/5, 127/17, 148/9, 153/8, 163/13, 200/6, 216/2
a.+ ında 004/21, 005/12, 010/18, 016/15, 022/23, 035/7, 039/15, 041/4, 051/9, 053/2, 057/8, 061/10, 064/1, 064/9, 065/3, 065/5, 076/13, 077/9, 084/2, 090/9, 093/3, 108/4, 109/16, 113/26, 114/19, 114/21, 134/3, 139/2, 140/9, 153/4, 154/2, 154/7, 164/6, 164/7, 172/4, 173/6, 173/7, 174/22, 182/3, 183/3, 183/8, 184/6, 186/4, 186/13, 191/1, 198/9, 200/16, 207/16, 211/7, 220/18, 223/7, 239/9, 246/4, 246/20, 249/7, 259/3
a.+ ındadır 211/7
a.+ ındaki 024/12, 154/8, 223/1
a.+ ından 008/10, 014/5, 023/15, 041/3, 069/3, 107/10, 134/4, 155/23, 179/8, 183/1, 201/4, 228/13, 229/2, 235/8, 239/5, 239/8
a.+ ındayım 194/13
a.+ larında 154/1

altı: Bir sayı.
a. 005/1, 107/5, 108/26, 132/17, 179/4, 214/2, 256/10
a.+ sına 047/15

altık: Metinde "artık" kelimesinin yöresel kullanımı.
a. 003/2, 003/4

altın: Bir tür maden.
a. 063/2

altıncı: Sıra sıfatı.
a. 116/21

altmış: Elli dokuzdan sonra gelen sayı.

a. 040/25

altmışar: Üleştirme sıfatı.
a. 218/13

altüst: Karışık.
a. 014/5, 172/10, 183/8, 208/10, 227/3

alüfte: *sf. Far. ālufte* İffetsiz.
a.+ lere 105/19

alüftelik: İffetsizlik.
a. 105/17

ama: Lakin.
a. 007/6, 020/19, 022/22, 026/22, 027/3, 027/17, 035/6, 040/21, 041/6, 043/17, 046/5, 047/1, 055/11, 072/9, 075/6, 081/1, 091/14, 094/20, 099/5, 109/1, 111/19, 127/15, 127/22, 128/13, 128/17, 132/7, 143/7, 144/13, 171/18, 174/23, 176/15, 197/18, 199/3, 200/4, 202/11, 204/10, 208/9, 208/17, 212/3, 212/13, 213/2, 223/24, 226/4, 234/13, 234/16, 247/10, 254/4

âmâ: Kör.
â.+ larıdır 239/9

amalierbaa: Matematikte dört işlem.
a. 031/16

aman: Yardım isteme sözcüğü.
a. 003/19, 005/8, 022/4, 026/5, 026/23, 028/4, 031/9, 038/5, 041/3, 046/4, 047/13, 048/25, 059/3, 059/17, 062/9, 065/3, 072/16, 077/1, 096/15, 099/10, 100/5, 107/11, 120/11, 121/10, 122/3, 123/6, 127/5, 128/1, 130/9, 134/4, 158/8, 173/4, 183/5, 184/2, 188/4, 202/11, 204/1, 217/10, 218/10, 220/18, 231/8, 231/21, 233/5, 245/8, 256/4
a.+ ın 130/17

amansız: Cana kıyıcı.
a. 217/9

amber: Güzel kokan bir madde.
a. 250/11

amca: Babanın erkek kardeşi.
a.+ m 029/5
a.+ mıza 133/5
a.+ nız 120/6
a.+ sını 163/13

amel: *Ar. ʿamel* İshal.
a.+ iniz 060/12
a.+ li 070/7

ameli: *sf. Ar. ʿamelī* Uygulamalı.
a. 188/14

ameliyat: *Ar. ʿameliyyāt* 1. *isim, tıp* Hasta üzerinde tedavi amacıyla uygulanan kesme ve dikme işlemi, cerrahi müdahale, operasyon.
a. 090/9
2. *isim, eskimiş* İşler, faaliyetler.
a.+ a 114/8

ameliye: *Ar. ʿameliyye* Uygulama.
a.+ lerine 091/8
a.+ lik 091/16
a.+ si 091/14, 105/13
a.+ sini 091/5
a.+ sinin 163/1
a.+ ye 091/15

amenna: Doğrudur.
a. 036/6, 075/6

amentü: *is. din b. (a:mentü), Ar. āmentu* Arapça `inandım` anlamına gelen ve İslamiyetin temel inançları olan `Allah'a, onun meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere, hayır ve şerrin Allah'tan geldiğine inanma`yı dile getiren söz.
a. 231/3

amerika: Bir kıta.
a. 083/1, 257/1

amil: Yapan.

a. 063/8
a.+ i 215/1

amiz: *sf. Far.* Sonuna geldiği kelimelere "… ile karışık, -i taşıyan" anlamı katarak Farsça usûlüyle birleşik sıfatlar yapar.
a. 065/3

amm: Genel.
rey-i a. 242/4

amma: Lakin.
a. 192/9

amudi: Dikey.
a. 104/17

an: İçinde bulunulan zaman.
a. 052/1, 077/4, 088/3, 172/5, 172/10, 214/2, 227/3, 243/6, 255/4, 258/9
a.+ a 004/21, 005/8, 007/6, 080/5, 080/15, 082/7, 095/9, 162/1, 169/1, 172/6, 181/13, 191/15, 198/14, 200/3
a.+ da 048/13, 056/11, 062/18, 084/2, 085/6, 091/1, 092/5, 095/3, 112/14, 125/7, 154/9, 156/4, 156/5, 185/9, 212/4, 215/6, 224/8, 235/5, 238/2, 253/5
a.+ ı 182/11, 206/5, 241/5
a.+ ında 054/13, 055/3, 062/2, 134/7, 137/7, 226/11, 243/6, 257/11
a.+ ından 020/13
a.+ lar 141/9, 165/6, 172/10, 226/1
a.+ lara 258/12
a.+ larda 056/3, 078/14, 090/9, 099/6, 156/8, 163/2, 169/2, 226/5
a.+ ları 084/2
a.+ ların 214/2, 216/9
a.+ larında 200/5

ana: Anne.
a. 011/8, 012/10, 109/13, 124/3, 133/5, 133/7, 143/5, 146/10, 146/12, 147/12, 148/10, 150/7, 153/4, 154/6, 178/25, 193/20, 194/24, 200/11, 201/1, 201/25, 225/12, 250/2, 259/8
a.+ lar 036/6, 170/5
a.+ larından 133/3
a.+ larının 043/7, 121/10
a.+ m 030/6, 184/11, 231/2
a.+ mızda 241/7
a.+ mızın 012/11
a.+ n 230/21
a.+ nın 005/8
a.+ nız 043/7, 043/17
a.+ sı 001/14, 007/12, 060/5, 143/5
a.+ sına 097/9, 218/1
a.+ sından 184/3, 217/9
a.+ sını 032/4, 060/5, 227/3
a.+ sının 056/4, 217/9
a.+ sıyım 212/7

ana baba günü: Kargaşa içindeki kalabalık.
a. 108/21

ana dili: Öz dil.
a.+ nden 130/2

anadolu: Ön Asya'nın bir parçası olarak Türkiye'nin Asya kıtasında bulunan toprağı, Küçük Asya, Rum.
a.+ da 256/11

anahtar: Kilit açacağı.
a. 001/3, 001/23, 059/13, 071/19, 076/14, 116/16, 249/6
a.+ ı 175/5, 234/11
a.+ ını 074/15, 076/7
a.+ la 023/7

analık: Üvey anne.
a. 143/15

anane: Gelenek.
a.+ leri 176/9

ananeperest: Geleneklere sıkı bağlılık.
a. 212/13

ananevi: Geleneksel.
a. 164/5, 256/11

anarşi: Kargaşa.
a. 241/3

ancak: Lakin.
a. 018/12, 039/2, 119/8, 127/9, 132/6, 153/4, 179/2, 216/8, 243/5, 250/15

andır-: Çağrıştırmak.
a.- ır 066/3, 070/11, 157/9, 179/6
a.- ıyor 026/22

anfitriyon: Moliere' in Anfitrion adlı eseri.
a.+ u 103/16

anır-: Eşek gibi bağırmak.
a.- dıktan 051/9

ani: Birdenbire.
a. 038/5, 057/8, 118/20, 169/7, 191/1, 220/19, 234/4

anla-: Kavramak.
a. 061/16, 077/11, 126/4
a.- dı 046/15, 062/15, 067/3, 068/11, 135/5, 175/10, 193/3, 204/11, 204/13, 233/2, 245/3, 255/3
a.- dığın 074/21
a.- dık 080/17, 081/22, 093/1, 093/17
a.- dılar 163/1
a.- dım 021/8, 040/1, 059/4, 074/16, 117/10, 236/9, 237/7, 253/1
a.- dın 049/17, 050/5, 078/6, 096/10, 193/14
a.- dınız 237/8
a.- ıyor 013/1
a.- madan 090/14, 181/1
a.- madım 126/18
a.- mak 022/12, 034/1, 037/4, 120/14, 130/4, 158/5, 159/8, 161/2, 173/6, 175/10, 176/2, 183/1, 188/2, 192/11, 226/11, 227/3
a.- malıyım 049/25
a.- maya 193/6, 193/7, 219/7
a.- mayan 124/3
a.- mayanı 231/24
a.- maz 220/10
a.- mazdı 117/12
a.- mış 198/1
a.- mışsındır 206/4
a.- mıştı 206/8, 237/10, 258/10
a.- mıyor 210/17
a.- mıyorum 086/8, 087/4
a.- r 068/11, 229/16, 243/6
a.- rım 060/5, 190/18
a.- rız 019/1, 127/24
a.- rlarmış 006/18
a.- rsın 115/20, 197/4
a.- rsınız 181/5, 243/6
a.- sa 202/11
a.- sam 223/15
a.- sın 092/9
a.- yabileceğimi 171/15
a.- yacağız 128/25
a.- yacaktı 072/17
a.- yalım 049/18, 103/2, 127/20
a.- yamadı 157/5, 192/5
a.- yamadığı 073/2
a.- yamadık 026/1, 149/13, 259/2
a.- yamadıkları 135/5
a.- yamadım 016/14, 056/2, 108/24, 109/7, 167/10, 225/16
a.- yamadın 199/10
a.- yamamış 210/14
a.- yamıyorum 196/11, 197/2, 223/24, 224/2
a.- yan 048/22, 150/7, 157/8, 208/10
a.- yanı 231/24
a.- yarak 036/6, 088/7, 208/14, 216/3, 233/6
a.- yasın 001/4
a.- yayım 199/8, 222/20, 259/6
a.- yor 088/1, 101/5, 161/11, 224/15, 238/5
a.- yorlardı 208/23, 255/4
a.- yorsun 199/4
a.- yorum 088/9, 112/4, 129/8, 178/21, 188/10, 195/17, 221/22

anlaş-: Sözleşmek.
a.- ıp 183/9
a.- tılar 033/1

anlaşıl-: Belli olmak, ortaya çıkmak.
a.- acak 026/12
a.- acaktı 200/4, 222/11
a.- amadı 035/15
a.- amayacak 113/26
a.- amaz 054/16, 217/10
a.- an 079/5, 139/2, 232/3
a.- dı 159/9, 161/3
a.- ıncaya 127/17
a.- ır 198/9, 225/5
a.- ırsa 062/11
a.- ıyor 044/18, 079/6, 108/6, 128/26
a.- ıyordu 129/3, 211/8
a.- maz 003/7, 007/14, 130/2, 191/14, 224/17

anlat-: İzah etmek.
a. 043/17, 044/9
a.- acağımı 208/17
a.- acaktı 219/4
a.- alım 199/1
a.- amadıkları 249/1
a.- amaz 040/14
a.- amıyordu 176/12
a.- arak 055/3, 193/7, 218/3
a.- ayım 023/12, 051/14, 208/15, 208/17
a.- ıncaya 132/18
a.- ınız 112/2, 202/7
a.- ır 008/4, 013/12, 015/8, 037/3, 053/2, 072/4, 111/20
a.- ırım 191/5, 191/6, 199/17, 200/1
a.- ıyor 127/15, 243/2, 243/3, 258/4
a.- ıyordu 032/4, 079/2, 166/11, 250/6
a.- ıyorlar 252/2
a.- ıyorlardı 057/5
a.- madım 052/13
a.- mak 030/10, 120/14, 159/8, 186/22, 196/25, 199/15, 244/1
a.- maktan 173/9
a.- maktır 088/14
a.- mamaya 164/5
a.- tı 031/7, 072/17, 146/10, 147/12, 148/14, 163/12, 172/7, 237/15, 252/16
a.- tığı 070/4
a.- tıklarım 198/9
a.- tım 206/7

anlatıl-: Anlatma işine konu olmak.
a.- arak 037/4

anlayış: Kavrama gücü.
a. 167/18

anne: Ana, valide.
a. 007/15, 056/4, 097/10, 097/24, 148/9, 155/3, 171/6, 171/12, 171/19, 177/1, 177/13, 178/23, 218/12
a.+ ciğim 055/7, 055/13, 098/18, 105/2, 152/19, 156/3, 160/4, 170/8, 172/2, 176/15, 178/7, 178/19, 199/3, 199/7, 199/15, 200/10, 200/17, 218/5, 218/10, 225/14, 247/17
a.+ ciklerim 137/7
a.+ leri 041/12
a.+ lerim 137/6
a.+ lerimizin 206/7
a.+ m 020/12, 148/11
a.+ me 043/15, 206/7, 212/2
a.+ mi 133/7
a.+ min 135/5
a.+ mle 149/13
a.+ n 043/17, 120/6
a.+ nden 171/9
a.+ nin 098/16
a.+ niz 039/21
a.+ si 225/19
a.+ sine 154/2
a.+ sini 200/3
a.+ sinin 055/6, 123/7, 192/1, 202/1
a.+ siyle 155/9

annelik: Anne olma durumu.
a. 055/1

annik: Özel isim.
a. 001/20, 002/6, 002/7, 002/17, 003/15, 004/1, 007/6
a.+ i 002/20, 007/14
a.+ in 002/16, 003/10, 004/22,

005/2, 007/8

ansızın: Birdenbire.
a. 154/2

ansiklopedi: *Fr. encyclopédie*
Belli bir yönteme göre düzenlenen, bilim, sanat ve uğraş dallarının tüm bilgilerini ayrıntılı olarak bir arada bulunduran, genellikle birkaç ciltten oluşan kitap, bilgilik.
a. 228/9

antre: Giriş.
a.+ leri 153/5

apaçık: Belli.
a. 018/12

apansızın: Aniden.
a. 052/7

apartman: Bina.
a. 013/1
a.+ ın 012/23

apaşikâre: Besbelli.
a. 117/12

apış-: Şaşırmak.
a.- ıp 243/7

apiko: Şık.
a. 147/20

aptal: Ahmak.
a. 117/10
a.+ lar 005/1

ar: Namus.
a.+ dan 136/2, 238/9
a.+ dır 238/9
a.+ ına 232/11, 238/6

ara-: Araştırmak, bulmaya çalışmak.
a.- dı 113/11, 172/8, 186/13
a.- dığı 076/13, 240/5
a.- dığım 189/13, 235/4
a.- dığını 189/13
a.- dığınız 047/16, 228/14
a.- dık 202/11
a.- dıkları 073/10, 243/5
a.- mak 088/11, 103/16, 240/1, 240/2, 244/5
a.- makla 226/9
a.- makta 240/2
a.- maktan 027/15
a.- malarımız 248/22
a.- ması 079/5
a.- maya 022/4, 032/5, 088/11, 105/2, 109/3, 110/6, 113/15, 114/6, 129/4, 135/4, 137/4, 162/10, 164/2, 217/9, 229/1, 243/6
a.- mayınız 032/4
a.- mazlar 121/1
a.- mazsınız 148/11
a.- mıyordu 249/5
a.- mıyorlar 024/22, 025/7
a.- mıyoruz 031/16
a.- oorlar 006/13
a.- r 007/14, 036/6, 148/4, 208/23
a.- rlar 243/5, 249/3
a.- rsalar 006/25
a.- sa 169/8
a.- sam 149/15
a.- ya 223/25
a.- yacağım 259/17
a.- yalım 260/19
a.- yan 033/1, 042/1, 073/1, 156/6, 261/2
a.- yanların 032/4
a.- yarak 037/3, 040/10, 169/6, 183/8, 186/4
a.- yıp 122/1
a.- yor 022/22, 079/3, 255/4, 257/3
a.- yordu 182/13
a.- yorduk 059/12
a.- yordum 235/4
a.- yorlar 032/4, 109/13, 149/6
a.- yorsan 250/15
a.- yorsun 108/23, 121/2
a.- yorsunuz 228/2
a.- yorum 017/9, 040/13, 113/26
a.- yoruz 016/14, 034/4, 044/6

ara: Kişilerin birbirlerine karşı durumu.
a. 068/11, 085/5, 097/9, 126/2, 130/4, 219/9, 235/9, 236/7
a.+ da 037/3, 046/12, 077/2, 090/9, 119/13, 148/8, 148/11, 166/2, 186/11, 207/14, 232/18
a.+ daki 173/4
a.+ ları 154/7
a.+ larına 154/6
a.+ larında 013/19, 063/6, 126/9, 131/16, 143/16, 191/15, 204/11, 227/3, 239/1, 239/5, 255/4, 259/9
a.+ larındaki 151/4
a.+ larından 172/9
a.+ mı 203/6
a.+ mızda 011/14, 049/24, 083/1, 087/2, 102/5, 103/16, 117/4, 205/17, 206/5, 221/22, 224/20, 225/1, 229/12
a.+ mızdaki 206/4, 253/5
a.+ nızda 121/12, 132/14, 225/13
a.+ sı 085/3
a.+ sına 008/13, 010/20, 020/1, 047/4, 047/14, 055/6, 066/3, 067/3, 070/11, 079/4, 095/3, 100/20, 102/14, 112/11, 135/5, 157/8, 167/15, 184/3, 189/13, 227/3, 260/16
a.+ sında 007/10, 018/12, 025/12, 026/1, 028/3, 029/5, 033/6, 034/14, 036/6, 040/21, 042/13, 044/7, 045/7, 045/13, 053/3, 054/9, 056/3, 059/13, 061/19, 063/8, 066/1, 079/4, 082/3, 084/2, 088/3, 090/5, 099/8, 100/11, 101/16, 104/17, 116/4, 116/26, 117/9, 118/19, 121/2, 121/8, 124/8, 126/3, 126/7, 130/16, 130/18, 131/3, 134/2, 138/3, 148/11, 149/18, 156/5, 156/7, 165/4, 165/7, 168/11, 172/8, 178/25, 183/5, 189/21, 191/6, 191/13, 199/17, 205/2, 212/12, 217/4, 220/19, 225/2, 235/3, 235/4, 244/9, 248/2, 253/7, 255/8, 256/1, 257/12
a.+ sındaki 063/7, 112/13, 136/5, 164/5, 164/8, 207/15, 213/10, 214/7, 237/16
a.+ sından 008/10, 027/10, 031/1, 032/4, 047/3, 089/22, 101/15, 150/8, 161/12, 169/5, 214/7, 228/14, 236/3, 239/6, 242/2, 257/11
a.+ sındasın 089/1
a.+ sını 029/6, 203/4
a.+ ya 071/4, 244/3, 251/1

araba: Taşıt.
a. 048/6, 051/9, 055/6, 058/7, 127/13
a.+ dan 055/12, 056/10, 059/2
a.+ ların 057/8, 060/5
a.+ m 062/3
a.+ ma 058/11, 058/15, 060/5
a.+ mın 058/4, 060/12
a.+ n 061/10
a.+ na 049/8, 050/9, 059/6
a.+ nın 046/7, 056/4, 056/16, 057/3, 057/4, 058/3, 059/7, 060/10, 127/13
a.+ sına 246/2
a.+ sını 047/5
a.+ sının 046/11, 055/2, 057/9, 060/4, 061/7, 062/15
a.+ ya 003/4, 038/2, 038/4, 046/1, 055/4, 058/7, 058/9
a.+ yı 057/7, 060/5, 092/11

arabacı: Sürücü.
a. 060/6
a.+ nın 246/2, 246/7

arabi: Araplara özgü.
a. 174/13, 184/5

araksi: Özel isim.
a. 004/3

arala-: Az açmak.
a.- dı 037/4, 126/11
a.- dığı 078/1

aralan-: Biraz açılmak.
a.- dı 019/16, 161/2
a.- ıp 077/4

aralık: Esna, ara, sıra.
a. 005/2, 024/1, 026/15, 040/8, 057/5, 066/8, 134/8

aralık: Yarı açık, tam kapanmamış.

a. 039/2, 059/15, 124/6
a.+ tan 005/2
a. 117/4, 158/5
a.+ ından 005/9, 007/4
a.+ ı 162/25
a.+ ın 010/2
a.+ ından 110/18, 133/5
a.+ ta 011/8, 035/14

aran-: Arama işine konu olmak.
a.- dığı 023/17
a.- dım 253/1
a.- ıyor 016/10, 016/15, 025/11, 027/17
a.- mıyor 033/7

aranıl-: Arama işine konu olmak.
a.- an 037/4

arap: Bir ırk.
a. 163/2, 185/1, 192/10, 207/17, 208/1
a.+ ın 155/18
a.+ tır 082/7

arapyan hanı: İstanbul'da bir han.
a. 015/5

araştır-: Bulmaya çalışmak.
a. 108/15
a.- dığı 118/19

araştırabil-: Araştırmaya gücü yetmek.
a.- irsiniz 114/8

arattır-: Arama işini yaptırmak.
a.- an 084/2

arayış: Arama işi.
a.+ ları 206/7

arazi: Toprak.
a.+ nin 146/3

arbede: Çatışma.
a. 124/2
a.+ nin 131/5
a.+ ye 123/3

arı: Kanatlı bir böcek.
a. 140/9

arız: Bulaşmış.
a. 133/3, 153/6, 191/1

ari: *sf. Arapça ʿārī* Arınmış, soyutlanmış.
a. 168/11

aristokratik: Soylu erki ile ilgili.
a. 227/3, 229/1

arka: Ön karşıtı.
a. 073/6
a.+ da 019/18, 074/14, 162/7
a.+ daki 110/11
a.+ dan 061/16, 124/3, 199/12, 225/6
a.+ larına 085/1
a.+ larında 001/4, 213/10
a.+ larından 038/3, 038/5, 042/4, 046/5, 065/2, 092/11, 145/2
a.+ mda 212/1
a.+ mızda 196/3
a.+ mızdan 147/16, 199/17
a.+ na 231/19
a.+ ndan 177/6
a.+ nızdan 092/11
a.+ sına 010/10, 011/8, 038/2, 090/8, 090/9, 096/11, 116/20, 119/12, 170/1, 190/21, 204/12, 234/9, 255/9
a.+ sında 036/6, 051/11, 104/16, 123/6, 126/10, 166/1, 213/9
a.+ sından 011/12, 012/1, 025/7, 033/10, 035/8, 036/6, 048/19, 056/2, 057/6, 058/1, 077/11, 096/2, 100/9, 119/7, 134/1, 134/6, 136/5, 152/18, 163/13, 169/6, 173/5, 182/4, 182/8, 235/6, 248/17
a.+ sını 106/17, 139/3
a.+ ya 190/5

arka: Bir şeyin sırt durumunda olan yüzeyi.
a.+ sındaki 009/1
a.+ mdaki 087/4

a.+ mı 012/11
a.+ sına 220/17

arka: Art, peş.
a.+ sındaki 220/17, 259/2

arkadaş: Dost.
a. 061/18
a.+ ı 162/4
a.+ ım 018/12
a.+ ına 016/13, 047/1
a.+ ından 158/9
a.+ ını 021/9
a.+ ının 078/12, 158/3, 165/2
a.+ ları 078/16
a.+ ların 062/9, 119/7

arkadaşlık: Dostluk.
a. 014/5

arkalık: Sırt yaslama yeri.
a.+ a 223/6, 258/6
a.+ ına 028/6, 105/1

arlan-: Uslanmak.
a.- madan 044/5
a.-maz 133/5

armon: Paul Armont Fransız sanatçı.
a. 102/25

armut: Bir tür meyve.
a. 133/3

arnavutköyü: İstanbul' da bir semt.
a. 138/11
a.+ nde 002/12
a.+ ne 002/14

arsız: Utanmaz.
a. 021/8, 039/21, 041/10, 043/15
a.+ ların 043/7
a.+ sa 041/11

arslan: Metinde arslan gibi güçlü anlamında.
a. 143/11, 159/13, 159/15
a.+ ım 163/11

arş: Gök.
a. 041/1
a.- ı âlâya 100/20, 249/1

arşın: Ölçü birimi.
a. 054/15

art: Arka.
a. 012/8
a.+ ına 191/15, 199/12
a.+ ınca 062/19

art-: Çoğalmak.
a.- an 055/6, 164/5, 164/7, 165/7, 175/17, 191/7, 227/5
a.- ar 153/5, 239/10, 253/5
a.- arak 194/14, 234/15
a.- ardı 079/4
a.- ıyor 031/8, 180/9, 255/4
a.- ıyordu 056/4, 165/10, 250/4
a.- mış 090/8
a.- tı 028/3, 126/2, 158/4, 164/8, 182/13, 207/2, 257/11
a.- tıkça 107/17, 257/11

artık: Bir şeyin geri kalanı.
a. 009/26, 016/3, 020/14, 020/19, 032/4, 037/1, 053/1, 065/5, 066/1, 069/2, 069/3, 077/4, 078/16, 082/3, 084/2, 085/5, 096/23, 097/7, 105/23, 108/26, 110/10, 112/10, 112/11, 112/12, 112/16, 117/6, 117/7, 118/13, 120/3, 122/3, 123/1, 123/4, 129/7, 134/8, 136/3, 136/9, 149/15, 153/11, 158/1, 159/5, 164/9, 165/8, 167/3, 173/4, 174/5, 174/24, 176/9, 178/15, 178/19, 178/21, 179/10, 180/10, 180/16, 183/8, 184/11, 185/4, 187/20, 188/3, 192/5, 194/25, 195/4, 195/5, 195/17, 195/19, 198/9, 198/14, 200/6, 201/24, 207/1, 209/6, 209/20, 210/16, 216/6, 218/13, 219/3, 221/3, 224/20, 225/7, 226/5, 232/3, 232/4, 232/15, 233/1, 236/5, 237/16, 238/4, 238/5, 238/11, 239/1, 243/8, 244/10, 248/17, 249/3, 249/8, 256/3, 258/10, 259/12, 259/17

artır-: Çoğaltmak.
a.- acak 180/16
a.- arak 120/10, 196/20
a.- dı 099/11
a.- ıyordu 079/5

artist: *Fr. artiste* Sanatçı, güzel sanatlardan birini meslek edinen kimse.
a. 084/2, 101/16, 179/4

artistvari: Artist gibi.
a. 083/9

arttır-: Artırma işi yapmak.
a.- dı 131/6
a.- sın 093/23, 212/1

arz: 1. Yeryüzü.
a. 067/1, 129/14, 146/4
a.- ı vücudumuzla 242/4
a.+ a 168/10, 184/5
a.+ ın 224/13
merkez-i a.+ ın 238/4
2. Sunma
a.- ı hizmete 091/13
a.- ı muhabbet 248/14, 248/18

arzî: Yeryüzüne ait.
a. 185/15

arzu: İstek.
a. 066/7, 103/16, 143/6, 171/9, 183/9, 188/14, 188/15, 194/7, 206/6, 220/14, 229/16, 236/7
a.+ lardan 259/15
a.+ ları 115/25
a.+ larımıza 172/4
a.+ larla 242/4, 259/16
a.+ muz 016/15
a.+ su 079/6, 088/1
a.+ suna 158/4
a.+ sunu 144/25, 229/3
a.+ suyla 121/12
a.+ ya 021/1
a.+ yu 032/3

arzuhal: Dilekçe.
a. 029/5

as-: Asmak, sarkıtmak.
a.- arak 232/14
a.- ınız 076/7
a.- ıp 065/2
a.- maya 060/5
a.- tı 218/1, 250/8
a.- tığı 252/2

asab: Sinir.
a. 007/10
a.+ ının 056/5, 235/8

asabi: Sinirli.
a. 056/12, 098/27, 168/2, 168/3, 169/3, 169/8, 171/15, 198/8, 223/6, 255/1
a.+ dir 225/19

asabilik: Sinirli olma durumu.
a.+ inden 169/7

asafane: Vezire yakışacak surette.
zat-ı a.+ leri 067/2
zat-ı âli-yi a.+ lerinden 067/1

asalet: Soyluluk.
a. 149/15, 149/18, 151/1, 151/3, 176/10
a.+ i 149/18
a.+ indedir 126/1
a.+ iyle 191/13, 217/9

asaleten: Asıl olarak.
a. 178/16

asan: Kolay.
a. 047/13

asık: Somurtkan.
a. 024/3, 146/8
a.+ ça 142/12

asıl: Gerçek.
a. 016/15, 047/11, 048/2, 049/18, 078/14, 107/5, 150/4, 167/17, 194/7, 215/5, 224/3, 229/12, 233/2, 257/8
a.+ ı 025/9

a.+ larına 166/1
a.+ lı 152/17
a.+ sız 152/17, 196/5, 199/3

asıl-: Asma işi yapılmak.
a.- arak 048/6
a.- ı 213/7, 214/7, 219/2, 222/11, 237/10
a.- mış 047/3

âsıme: Özel isim.
â. 110/16, 110/18, 110/20, 110/22, 110/24, 111/1, 111/3, 111/5, 111/7, 111/11, 111/13, 111/15, 111/17, 111/19, 111/21, 111/23, 111/24, 111/25, 112/1, 112/3, 112/5, 112/7, 112/9, 112/11, 112/13, 112/15, 113/1, 113/3, 113/6, 113/7, 113/8, 113/9, 113/10, 113/15, 113/21, 113/23, 114/4, 114/6, 114/21, 114/25, 114/26, 114/27, 115/2, 115/4, 115/6, 115/8, 115/10, 115/12, 115/15, 115/17, 115/19, 115/21, 115/23, 115/25, 116/2, 116/4, 116/8, 116/10, 116/12, 116/14, 116/16, 116/18, 117/19, 117/20, 118/9, 118/11, 118/13, 118/15
â.+ ciğim 116/3
â.+ den 109/18
â.+ nin 115/14, 118/12
â.+ ye 115/22, 116/1

asır: Çağ.
a. 014/5
a.- ı ahlak 122/5
a.- ı hayat 122/5
a.+ a 105/21
a.+ da 079/4
a.+ ın 121/6
a.+ lardan 107/5, 137/3, 139/1, 255/7
a.+ larla 036/6

asi: Dikbaşlı.
a. 090/7

asil: Soylu.
a. 142/20, 149/12, 149/13, 149/15, 172/1, 197/18, 215/4, 236/9, 238/11
gayr-i a.+ lerdir 149/18

asistanlık: Yardımcılık.
a. 029/10

asker: Er.
a. 009/1, 156/3, 197/22
ahz-ı a. 206/7
a.+ ce 254/13
a.+ i 201/23
a.+ im 160/15
a.+ leri 142/24

askerce: Askere yakışır bir şekilde.
a. 206/7

askerzade: Asker oğlu.
a. 160/15

askın: bkz. baskın.
a. 015/2

asla: Katiyen.
a. 002/6, 087/16, 121/12, 172/2, 209/2, 219/2, 239/6, 244/3

asma: Dalları yayılan üzüm vb. bitki.
a. 220/17

aspirin: Bir tür ilaç.
a. 052/1

asri: Çağdaş.
a. 137/2, 245/2, 255/7

aş: Yemek.
a. 059/12

aş-: Geçmek.
a.- an 063/6, 065/2
a.- arak 256/7

aşağı: Alt bölüm, yukarı karşıtı.
a. 003/4, 013/10, 020/19, 047/3, 056/10, 057/5, 070/1, 087/18, 089/25, 090/9, 091/5, 091/13, 092/9, 096/11, 099/5, 109/1, 123/4, 124/6, 131/16, 133/3, 144/15, 146/5, 147/9, 147/16,

157/1, 158/13, 159/5, 161/12, 176/14, 176/15, 182/3, 192/5, 227/4, 234/16, 235/18, 249/6
a.+ da 053/1, 155/28, 158/3, 159/7, 162/4, 163/13, 210/7, 220/1
a.+ dan 048/16, 056/16, 060/12, 072/17, 157/3, 158/6, 158/15, 173/9, 190/1
a.+ ki 126/7
a.+ sı 056/8, 233/3
a.+ sına 032/4
a.+ ya 091/6, 126/10, 155/28, 157/5, 162/7

aşçı: Yemek pişiren kişi.
a. 189/1
a.+ sı 069/5

aşı: Bağışıklama.
a. 027/8, 146/2

aşık: Tutkun.
a. 196/1
a.+ ı 102/13
a.+ ının 219/1

âşıkane: Aşığa yaraşır.
â. 214/2

âşıklık: Âşık olanın durumu.
â. 188/3

aşıktaşlık: Karşılıklı sevme.
a.+ ından 123/6

aşın-: Yıpranmak.
a.- ır 107/5
a.- mış 138/9

aşıntı: Aşınmış yer.
a.+ yı 017/11

aşır-: Çalmak.
a.- arak 001/4
a.- dıktan 078/12

aşırı: Fazla.
a. 015/19, 226/6

aşırıl-: Aşırma işine konu olmak.
a.- ıp 088/11

aşifte: bkz. aşüfte.
a.+ si 043/18

aşikâre: Açıkça.
a. 066/8, 118/9, 240/4

aşina: Tanıdık.
a. 016/10

aşiyan: Kuş yuvası.
a. 146/4

aşk: Sevda.
a. 012/9, 014/5, 073/1, 108/10, 151/10, 152/13, 169/8, 187/7, 189/11, 217/2, 235/8, 241/7, 249/1, 249/2, 254/11, 254/13, 259/15, 261/1
ilan-ı a. 198/9, 199/1, 203/11
a.- ı vefa 189/13
a.+ a 189/9, 241/7
a.+ ı 052/1, 186/23, 215/2, 249/8, 260/12
a.+ ım 224/16
a.+ ımızın 188/2
a.+ ın 213/9, 241/7, 249/2, 249/3, 251/23
iade-i a.+ ın 249/5
a.+ ına 086/16, 088/13, 178/15, 230/23, 251/5, 254/6
ilan-ı a.+ ına 197/12
a.+ ından 254/12, 261/3
a.+ ının 214/6
a.+ ıyla 204/9, 214/1, 256/9
a.+ la 187/5, 260/15
a.+ larıyla 241/4

aşket-: Tokat atmak.
a.- mek 254/13

aşkıniyaz: Özel isim.
a. 153/4, 154/1, 155/8, 161/4, 162/5, 162/17, 162/21, 163/4

aşüfte: Oynak.

a. 070/13, 121/2, 192/9, 247/10
a.+ ce 206/7
a.+ nin 198/16

at-: Fırlatmak.
a. 014/5, 115/20
a.- acağı 095/3, 256/9
a.- acak 175/18
a.- acaksınız 054/3, 228/14
a.- alım 008/15
a.- amaz 032/3
a.- amıyor 042/1
a.- an 084/2
a.- ar 007/11, 018/12, 033/13, 082/8, 109/1, 119/8, 124/7
a.- arak 095/23, 125/12, 140/24, 175/14, 230/4
a.- arım 056/10
a.- arken 156/1, 158/6
a.- arsa 233/1
a.- arsak 204/1
a.- aydım 124/18
a.- ayım 053/17, 115/5
a.- ınca 174/23
a.- ıp 048/19, 078/12, 088/9
a.- ıyor 201/23
a.- ıyordu 173/3
a.- ıyorlar 015/20, 045/13
a.- ıyorsun 195/10
a.- ma 054/14
a.- madan 204/1
a.- madınız 053/16
a.- mak 070/6, 122/9, 167/15, 256/4
a.- makla 240/2
a.- malı 105/19
a.- masını 053/10
a.- maya 036/6, 094/21
a.- mayı 256/5
a.- maz 033/13, 182/4
a.- mış 037/3, 038/5, 242/1
a.- mıyordu 237/16
a.- salar 075/1
a.- sın 005/8
a.- tı 003/11, 008/21, 020/13, 038/1, 069/1, 108/16, 156/4, 160/12, 182/2, 213/9
a.- tığı 085/6
a.- tığım 136/6
a.- tıklarını 125/8
a.- tıktan 102/14, 115/7
a.- tılar 070/5, 101/8, 255/7

at-: Metinde tramvaya binmek sırasında kendini bir yerden başka bir yere taşımak anlamında.
a.- ar 007/10

at-: Adım atmak.
a.- ar 182/4

atabil-: Atmaya gücü yetmek.
a.- iyor 073/10

atelye: Atölye.
a.+ sinde 103/16

ateş: 1. Od.
a. 085/5, 157/2, 159/2, 164/8, 234/17, 245/9
a.+ e 157/9
a.+ i 164/8, 255/4
a.+ in 069/3, 213/13
a.+ le 063/6, 213/13, 238/5
2. Hırs.
a.+ ini 053/3
a.+ lerinden 122/9
a.+ iyle 125/8
a.+ iyle 236/6
a.+ inin 236/7
3.Yakıcı sıvı.
a. 090/9
4. Üzüntü, acı.
a. 135/3, 217/2
a.+i 145/21, 168/1
a.+ ten 217/4
a.+ ine 255/3

ateşböceği: Karanlıkta ışıldayan böcek.
a. 164/8, 165/1, 165/4

ateşlen-: Vücudu hararetlenmek.
a.- diğini 257/11
a.- miş 067/3

ateşli: Heyecanlı, istekli.

a. 067/1, 067/3, 067/4, 067/6, 105/23, 234/3

ateşliateşli: Yoğun ve heyecanlı.
a. 117/14

atfet-: İsnat etmek.
a.- iyorum 044/10
a.- mek 166/11

âtıf: Özel isim.
â. 013/11, 015/20, 015/21, 016/7, 016/15, 017/3, 017/4, 017/8, 017/13, 019/4, 019/11, 019/14, 020/1, 020/7, 021/4, 021/7, 021/12, 022/2, 022/5, 022/9, 027/10, 029/3, 031/7, 036/5, 037/4, 037/6, 038/3, 039/1, 069/5, 073/5, 078/12, 078/16, 079/3, 079/5, 080/12, 080/16, 081/13, 082/4, 083/4, 085/6, 086/1, 086/9, 086/13, 086/19, 086/23, 087/1, 087/11, 088/2, 088/10, 089/4, 089/8, 089/12, 089/16, 089/20, 090/6, 091/16, 091/17, 092/25, 093/12, 093/16, 093/20, 093/24, 093/28, 094/4, 094/8, 099/3, 099/4, 099/11, 100/2, 100/13, 100/17, 101/9, 102/8, 102/11, 102/20, 102/26, 103/3, 103/10, 105/7, 105/22, 106/11, 106/23, 118/21, 119/8, 122/9, 126/7, 129/15, 130/2, 131/16, 131/20, 132/20, 133/2, 133/8, 134/4, 228/6
â.+ a 102/13
â.+ ı 076/12
â.+ ın 079/4, 102/14, 119/10
â.+ la 028/6

atıl-: Atma işine konu olmak.
a.- acağım 224/15
a.- acak 240/4
a.- acakları 243/4
a.- amaz 119/8
a.- an 085/5, 136/7, 215/7, 243/1
a.- anların 138/1
a.- arak 006/2, 009/11, 043/10, 081/2, 118/12, 121/11, 149/9, 160/2, 197/13, 257/11
a.- dı 122/8, 157/8, 160/12, 255/7
a.- dılar 159/5
a.- dım 135/5
a.- dın 159/17
a.- ır 118/16, 159/2
a.- ırken 055/6
a.- ışı 227/3
a.- ıyor 061/16, 241/2
a.- mak 123/6, 160/15, 214/1
a.- maktır 240/7
a.- maz 159/2
a.- mış 051/11, 250/2
a.- mıştı 134/6
a.- salar 241/3, 241/7

atıl: Tembel, aylak.
a. 063/5, 098/13

atış: Atma işi.
a.+ ta 012/8

atıştır-: Aceleyle yemek.
a.- ıyorlardı 123/2
a.- ıyoruz 093/21

atkı: Sırt veya boyuna alınan örtü.
a.+ lar 069/3

atla-: Engeli aşmak.
a.- madan 202/7
a.- mak 172/4
a.- yarak 208/14
a.- yıp 038/5, 061/10

atlas: Kumaş türü.
a. 246/1

atlat-: Geçiştirmek, savmak.
a.- malı 231/25
a.- sın 119/9
a.- tık 111/14

atlatıl-: Atlatma işi yapılmak.
a.- mış 055/1

atpazarı: İstanbul'da bir meydan.
a.+ nda 004/5

atufetlü: *sf.* Osmanlı Devleti'nde yazışmalarda askerî teşkîlâtta birinci ferikler, mülkî teşkîlâtta bâlâ rütbesi

ricâli için kullanılan unvan sözü.
a.+ lar 064/7

av: Tuzağa düşürülen.
a. 028/7, 088/11, 131/2
a.+ a 032/5
a.+ ı 032/5, 079/4
a.+ ın 031/7, 228/12
a.+ ını 235/18, 236/6
a.+ ının 157/8

avam: Halk.
a. 216/4

avans: Öndelik.
a. 182/10

avaz: Yüksek ses.
a. 124/3
a.+ ları 057/6
a.+ larıyla 234/14

avcı: Avı meslek edinen.
a. 135/2
a.+ ları 230/10

avcılık: Avcının yaptığı iş.
a.+ ında 227/5

avdet: Geri gelme.
a. 096/2, 113/10, 135/3, 208/17, 258/12
a.+ i 153/11, 259/9

âvec: Fransızca bağlaç "ile" manasında.
â. 070/2

avize: Süslü aydınlatma aracı.
a. 153/9

avla-: Tuzağa düşürmek.
a.- dın 017/7
a.- makla 012/20
a.- malıyız 033/3
a.- maya 032/4
a.- r 012/19

avrat: Kadın.
a.+ ını 060/5

avrupa: Bir kıta.
a. 063/5, 063/6, 063/8, 064/5, 068/11, 083/1
a.+ da 103/16
a.+ daki 252/2
a.+ nın 065/5

avrupalı: Avrupa milleti.
a. 021/12, 064/6
a.+ ların 036/6

avuç: Elin iç kısmı.
a. 005/8, 028/3, 067/5, 153/6, 193/1, 239/5, 255/9
a.+ a 255/9
a.+ la 001/4
a.+ lan 075/1
a.+ larıyla 224/13
a.+ tan 226/8
a.+ u 217/4
a.+ umuzda 143/8
a.+ una 055/4, 071/19, 107/17, 258/6
a.+ unu 037/6, 078/16
a.+ unun 225/2, 260/11
a.+ uyla 026/8, 147/13, 218/9, 223/19

avukat: Hukuk işleriyle uğraşan.
a. 029/10, 046/5, 087/6

avukatlık: Avukatın mesleği.
a.+ ı 029/5

avunabil-: Avunma ihtimali bulunmak.
a.- irim 212/12

avurt: Yanağın ağız boşluğuna yakın bölümü.
a.+ u 009/14

avut-: Teselli etmek.
a.- acak 255/4
a.- amazsa 258/9
a.- urum 043/7

ay: 1. Art arda gelen iki yeni ay arasında geçen süre. 2. Yılın on iki bölümünden her biri, mah, meh. 3. Bir ayın herhangi bir gününden ertesi ayın aynı gününe kadar geçen veya yaklaşık otuz gün olarak kabul edilen süre. 4. Dünya'nın uydusu olan gök cismi, kamer, mah, meh.

a. 004/21, 005/1, 005/8, 015/5, 034/4, 041/3, 046/2, 052/7, 054/7, 055/13, 084/2, 086/20, 132/17, 137/1, 147/22, 174/13, 177/6, 184/5, 185/3, 188/3, 200/5, 205/1, 219/9, 226/7, 229/2, 231/3, 244/9, 244/12, 254/13, 258/8, 259/8, 261/7

a.+ dır 106/14

a.+ ı 159/4, 165/10, 258/2

a.+ ın 150/1, 165/9, 172/9, 184/6, 187/8, 205/4, 258/10, 259/9, 259/13

a.+ ına 174/10

a.+ ının 184/5

a.+ larca 015/1

a.+ ları 174/13

a.+ larından 174/13

a.+ lık 005/1

a.+ da 021/5, 133/3

a.+ dan 252/16

ayak: Yürüme organı.

a. 009/20, 047/13, 076/14, 099/5, 157/5, 165/2, 183/8, 208/14, 225/6, 231/17, 231/18, 237/12

a.+ a 014/5, 031/1, 068/7, 079/4, 100/11, 100/23, 143/14, 148/10, 191/9, 209/8, 225/8, 259/8

a.+ ı 021/8, 148/4

a.+ ımla 010/22

a.+ ın 235/2

a.+ ına 032/5, 050/11

a.+ ını 082/2, 197/4

a.+ ının 124/7

a.+ ıyla 235/17

a.+ ları 084/2, 128/26, 138/9, 239/8

a.+ larımdaki 087/4

a.+ larımıza 045/11, 236/1

a.+ larına 191/11

a.+ larında 052/1, 179/6

a.+ larını 037/3, 079/2, 178/7, 256/2

a.+ larının 069/3, 076/13, 158/4, 213/7, 246/20

a.+ larınızı 202/7

a.+ ta 030/10, 057/7, 121/2, 121/3, 135/3, 161/5, 255/8, 259/10

ayakkabı: Pabuç.

a.+ larının 150/14

ayaktakımı: Görgüsüz bilgisiz kişiler.

a. 088/11

ayaküstü: Oturmadan.

a.+ nde 254/12

ayakyolu: Tuvalet.

a.+ ndan 162/24

ayan: Belli.

a. 171/9, 219/2

ayar: Ölçü.

a. 037/2

halis-ül a. 168/11

a.+ ı 186/1, 243/8

a.+ ına 232/14

ayart-: Kandırmak.

a.- ıyorlar 122/7

a.- tıktan 122/5

ayartıl-: Kandırılmak.

a.- acak 122/7

ayaz: Soğuk hava.

a. 191/10

a.+ ından 191/11

aydınlat-: Işıklandırmak.

a.- tı 159/4

aydınlık: Açıklayıcılık.

a.+ ı 134/1, 173/7

ayı: Metinde kaba anlamında.

a.+ sı 231/11

ayık: Sarhoşluğu geçmiş olan.
a. 084/2, 101/5
a.+ ın 090/5
a.+ la 084/2
a.+ lar 084/2

ayıkla-: Temizlemek.
a.- mak 202/4

ayıklan-: Ayıklama işine konu olmak.
a.- masını 206/7

ayıklık: Sarhoş olmama.
a. 084/2

ayıl-: Kendine gelmek.
a.- dı 163/4
a.- malıyız 087/14

ayılt-: Ayılmasını sağlamak.
a.- mak 055/3
a.- tık 126/20

ayıp: Ahlâka uymayan.
a. 014/5, 038/1, 048/16, 055/17, 149/6, 248/6
a.+ ını 238/4
a.+ tı 036/6
a.+ tır 063/5

ayıpla-: Kınamak.
a.- mayınız 211/15
a.- yanlar 014/5

ayır-: Seçmek, uzaklaştırmak.
a.- amıyordu 210/14
a.- dığı 102/2
a.- ırım 027/8
a.- ırsak 082/8
a.- mak 198/9
a.- masın 212/7
a.- mayan 148/1, 172/9
a.- mayı 049/18
a.- mazlar 143/5
a.- mıyordu 187/5

ayırabil-: Ayırma becerisi bulunmak.
a.- mek 053/3

ayırt-: Ayırma işini yaptırmak.
a. 006/17
a.- ıyordu 250/5

aykırı: Karşıt.
a. 011/18

aylık: Maaş.
a.+ ın 038/5
a.+ la 086/24

ayn: *is. Ar.* Göz.
iğmaz-ı a. 067/4

ayna: Gözgü.
a. 024/1, 024/18, 237/2
a.+ da 092/4
a.+ ları 028/3, 035/8
a.+ nın 052/4, 170/12
a.+ sı 153/10
a.+ ya 170/11

aynalı: Güzel.
a. 014/1
a.+ ları 027/1

aynen: Olduğu gibi.
a. 203/3, 203/4, 236/3

aynı: Benzer.
a. 012/6, 018/12, 030/6, 043/17, 048/17, 048/24, 052/1, 055/14, 056/4, 065/6, 073/8, 084/2, 085/1, 087/4, 092/11, 104/14, 120/8, 134/3, 134/4, 136/7, 140/4, 156/4, 156/7, 158/13, 163/11, 164/8, 168/9, 174/13, 180/5, 180/9, 188/3, 189/13, 190/4, 205/3, 215/1, 219/4, 229/15, 231/14, 243/1, 249/2, 255/5, 258/8
a.+ da 178/25
a.+ dır 082/7

ayo: bkz. ayol.
a. 162/12, 163/11, 192/9, 246/21, 247/4, 247/10

ayol: Kadınların kullandığı bir seslenme sözü.
a. 026/5, 054/11, 148/9

ayrı: Başka türlü.
a. 036/4, 036/5, 058/7, 064/7, 111/1, 252/16

ayrıca: Bundan başka.
a. 050/21, 057/8, 063/2, 074/14

ayrıl-: Uzaklaşmak.
a.- amayacak 118/13
a.- amayan 184/5
a.- amayarak 180/6
a.- amayız 082/7
a.- an 216/2
a.- arak 104/17
a.- dı 069/2, 111/13, 258/6
a.- ır 235/2, 256/2
a.- ırken 237/3
a.- mak 212/3, 225/9
a.- mayan 200/7, 241/7
a.- mayınız 203/3
a.- mış 031/6

ayşe: Özel isim.
a. 229/13, 246/2, 246/8, 246/9, 246/15, 247/19, 255/9, 256/2, 256/3
a.+ yi 255/8

ayva: Bir tür meyve.
a. 259/3

ayyaş: Sarhoş.
a. 082/1, 084/1
a.+ lar 123/7
a.+ ların 085/1

az: Çok karşıtı.
a. 001/6, 011/10, 020/19, 025/12, 037/4, 046/3, 057/8, 075/6, 082/7, 138/1, 138/10, 159/16, 167/17, 172/6, 173/8, 179/5, 180/2, 180/9, 181/13, 185/2, 188/15, 241/7, 244/12, 260/19
a.+ dır 214/3, 228/11
a.+ ıcık 124/8, 148/16, 201/23, 220/6

az-: Yoldan çıkmak.
a.- ar 039/15
a.- arak 257/9

azade: Başıboş.
a. 222/7

azadeser: bkz. azade.
a. 022/2

azal-: Az duruma gelmek.
a.- ıyor 027/19, 101/5

azam: bkz. azamet.
velinimet-i a.+ a 066/8

azamet: Büyüklük.
a. 151/1
a.+ i 150/18
a.+ li 073/1, 150/14

azap: Eziyet.
a. 200/5, 234/5
a.+ a 135/3, 192/13
a.+ ı 136/9
a.+ ın 211/9
a.+ larını 200/6
a.+ lı 161/6
a.+ tan 183/5, 217/4

azarla-: Tekdir etmek.
a.- dıktan 040/18

azat: Serbest bırakma.
a. 005/1

azatla-: bkz. azat.
a.- dık 091/13
a.- dınız 091/14
a.- malı 026/22

azgın: Azmış olan, kudurgan.
a. 052/10, 159/4
a.+ ı 092/24
a.+ ın 052/13
a.+ larla 236/4

azgınlık: Kudurganlık.

a. 098/23
a.+ ı 046/14

azılı: bkz. azgın.
a. 234/17

azim: Kararlılık.
a. 244/12
a.- i ezelinin 241/5
a.+ dir 242/1
a.+ ime 135/4
a.+ inde 165/10

azimkârlık: Kararlı olma durumu.
a.+ ına 254/4

aziz: Sevgide üstünlük ifade eden hitap sözü.
a.+ im 019/1

azize: Kadınlar için kullanılan hitap sözü. bkz. aziz.
a.+ m 103/16, 104/16

azrail: Ölüm meleği.
a.+ e 136/5, 238/5, 242/8
a.+ in 137/7

bab: Kapı.
b.- ı fetva 029/5

baba: Peder.
b. 005/8, 011/8, 015/7, 015/14, 043/7, 097/16, 109/13, 124/3, 133/5, 143/5, 225/11, 232/12, 238/8, 239/8
b.+ cığım 027/4, 040/23
b.+ dan 040/13, 107/17
b.+ lar 005/8, 036/6
b.+ lardan 133/4
b.+ ları 043/7, 185/17
b.+ larımızın 082/8
b.+ larından 064/8, 082/8, 133/3, 149/15
b.+ larının 020/1, 048/19, 076/5, 098/21
b.+ m 030/6, 046/1, 097/12, 148/11, 184/11
b.+ mı 097/15, 098/1, 133/7
b.+ mın 130/20, 131/4, 137/7, 224/8, 082/1, 224/6
b.+ mıza 133/5
b.+ mızda 241/7
b.+ n 178/16
b.+ ndan 238/8
b.+ nın 003/16, 058/12, 098/5, 238/5
b.+ nız 120/6
b.+ nızı 039/21
b.+ nızın 043/17
b.+ sı 004/21, 005/1
b.+ sından 184/3
b.+ sını 005/8, 097/25
b.+ sının 004/7, 020/11, 032/5, 097/26, 097/28, 143/5
b.+ sız 005/8

babafingo: Yelkenlinin en yüksek noktası. Metinde konuşmanın hararetli yeri anlamında.
b.+ suna 011/8

babayiğit: Yürekli.
b. 201/23
b.+ leri 032/4

baca: Metinde kapı vb. evin dışarıya açılan yerleri anlamında.
b. 154/5
b.+ sı 154/2

bacak: Vücudun belden aşağı bölümü.
b. 066/3
b.+ ı 020/1
b.+ ına 124/7
b.+ ını 063/6
b.+ ları 147/9, 255/7
b.+ larıma 043/17
b.+ larının 095/26

badana: Boya.
b. 024/18

badanala-: Boyamak.
b.- mıştı 172/9

badem: Bir tür yemiş.

b. ezmesi 020/6
rus b.+ i 006/25

badire: Ani gelişen tehlikeli durum.
b.+ ye 169/7

bağ: 1. İp. 2. Meyve bahçesi. 3. İlgi.
b. 146/2
b.+ da 198/1
lapçin b.+ ı 128/17
dizlerimin b.+ ı çözüldü 046/2
b.+ ı 163/1
b.+ ın 148/1
b.+ la 196/19
b.+ lar 138/10
b.+ larını 154/4
b.+ lı 212/13
b.+ lıydı 205/1

bağır-: Yüksek ses çıkarmak.
b.- a 101/15
bağıra b.- a 038/2
b.- a bağıra 038/2
b.- amaz 003/9
b.- an 216/6
b.- arak 011/12
b.- dı 033/3, 034/7, 102/26, 131/16, 145/2
b.- dıklarını 137/2
b.- ınız 134/1
b.- ır 005/8, 113/6
b.- ırsa 003/4
b.- ırsın 191/14
b.- ıyordu 033/10, 060/4, 248/17
b.- ıyorlar 104/16
b.- ma 234/7
b.- madı 003/5
b.- mak 134/1
b.- maya 058/19, 121/4
b.- mayan 057/7
b.- san 234/11
b.- sana 003/6
b.- sın 236/1
b.- sınlar 073/10

bağır: Göğüs.
b.+ ına 143/15
b.+ ına bastırır 055/1
b.+ ından 224/13
b.+ ını 160/5, 236/8

bağırış: Bağırma işi.
b.+ ında 118/19

bağrışma: Karşılıklı bağırma.
şekva-i b.+ ları 130/16

bağırsak: Sindirim organı.
göden b.+ ına 099/6
b.+ larını 056/3

bağışla -: Affetmek.
b.- dınız 114/20
b.- yınız 080/5

bağışlan -: Affedilmek.
b.- sın 084/1

bağla -: Birbirine tutturmak.
b.- dı 173/9
b.- dılar 163/13
b.- mak 238/7
b.- yacağım 178/19
b.- yordu 166/9

bağlan-: 1. Sevmek. 2. Evlilik bağı**.**
b.- acağımızı 196/19
b.- an 153/12
b.- ma 163/1
b.- mış 164/2, 169/8, 219/4, 253/12

bağlı: Bağlanmış olan.
b. 065/5, 090/9, 154/3, 162/25
gözü b. 018/12
sükûtunuza b. 060/1
b.+ yım 021/5

bağrış -: Karşılıklı bağırmak.
b.- tılar 099/10

bah: Metinde "bak" kelimesinin şive özelliği olarak kullanılmış.
b. 233/1

bahane: Uydurma sebep.

b. 112/5, 112/11, 169/8, 221/1
b.+ ler 192/4
b.+ siyle 021/5

bahar: İlkbahar.
b.+ larıyla 241/4

bahçe: Sebze, meyve vb. yetiştirilen yer.
b. 051/11, 110/11, 146/4, 148/10, 205/2, 214/2
b.+ de 152/8, 164/7, 165/2, 165/3, 165/4, 165/6, 165/8, 166/11, 166/17, 198/1, 199/12, 204/13, 207/15, 247/24, 254/1, 256/3, 258/3
b.+ deki 166/11
b.+ dekinin 166/11
b.+ den 051/12, 168/10, 176/9, 183/8, 201/1, 201/8
b.+ ler 138/10
b.+ lerde 110/6, 191/15
b.+ nin 250/11, 261/6
b.+ sinde 107/5
b.+ sini 253/13
b.+ ye 010/8, 111/9, 166/9, 171/18, 204/10, 204/11, 246/2, 248/1
b.+ yi 165/9, 248/8, 248/20

bahçıvan: Bahçe bakımı görevlisi.
b. 250/11
b.+ ım 251/25
b.+ lar 170/5

bahir: Açık, belli.
b. 033/5

bahis: Sohbet.
b. 016/12
b.+ i 105/21
b.+ inizin 225/7
b.+ le 243/3
b.+ leri 105/23
b.+ te 019/8
b.+ ten 151/17

bahis: Konu.
b.+ imizin 195/8

bahs: Mevzu.
b. 150/10, 217/1
b. olunan 227/3

bahsedil -: Söz konusu olmak.
b.- mek 072/8

bahset -: Hakkında konuşmak.
b.- eceğim 194/19
b.- elim 016/1
b.- er 119/7, 222/11
b.- erek 115/10
b.- iyorsun 186/23, 222/6
b.- me 095/25

bahşet -: Bağışlamak.
b.- tiği 242/1

baht: Talih.
b.+ ı ters dönmüş 070/2

bahtiyar: Mesut.
b. 013/1, 088/14, 108/1, 224/20, 258/12
b.+ dılar 184/1
b.+ dır 017/3
b.+ ım 088/15, 094/20

bahtiyarlık: Mutluluk.
b.+ ın 184/1

bahusus: Özellikle.
b. 175/18, 176/16, 218/11

bais: *is. Ar.* Sebep.
iftihara b. 035/8

bak -: 1. Görmek, incelemek. 2. Bakışı bir şey üzerine çevirmek. 3. Bir şeyin yüzü bir yöne doğru olmak. 4. Beslemek, geçindirmek. 5. Gözetmek, korumak.
b. 010/20, 011/1, 014/5, 024/18, 027/8, 041/6, 043/9, 046/1, 060/7, 068/8, 072/9, 089/1, 098/3, 121/2, 139/22, 141/14, 144/3, 148/2, 148/16, 161/10, 170/11, 187/10, 188/3, 201/23, 221/18, 233/7, 251/11
b.- a 145/1, 152/18
başımın çaresine b.- acağım

016/3
b.- acağız 027/8
b.- acak 192/1
b.- acaklar 096/20
b.- alım 004/5, 006/3, 007/3, 012/5, 022/6, 022/12, 027/7, 041/1, 043/7, 076/12, 077/11, 081/14, 104/18, 128/15, 139/24, 140/23, 141/8, 142/7, 144/9, 144/17, 162/4, 172/7, 199/1, 200/1, 201/21, 209/22, 247/8
b.- amadım 107/11, 254/9
b.- an 017/10, 085/3, 085/5, 122/8, 180/9, 233/6, 256/11
yan b.- an 064/9
b.- ar 002/15, 005/8, 101/5, 113/16, 228/12
b.- arak 001/14, 012/14, 024/2, 042/7, 049/6, 082/7, 102/13, 109/21, 112/7, 142/16, 145/19, 146/7, 150/14, 151/13, 152/2, 163/4, 184/1, 206/4, 207/1, 209/5, 229/2, 230/2, 248/7
b.- ardı 058/15
b.- arım 006/25
b.- arlar 084/2
b.- arsınız 229/13
b.- ayım 003/14, 016/8, 044/18, 045/8, 046/6, 110/6, 119/7, 120/6, 176/15, 236/5, 259/6
b.- ınız 022/8, 023/12, 034/4, 041/1, 043/7, 060/12, 061/16, 078/16, 080/17, 094/22, 099/5, 101/5, 132/21, 133/3, 228/14, 229/1, 235/4, 242/9, 252/7, 258/1
b.- ıp 050/19, 163/13, 218/13
b.- ıyor 079/2
b.- ıyordu 158/3, 202/9, 205/3
b.- ıyorlar 137/1
b.- ıyorlardı 141/12
b.- ıyorsunuz 180/16
b.- ma 019/6, 059/3, 225/19
b.- madınız 130/8
b.- maktan 070/11
b.- mam 006/24
b.- ması 081/20
b.- maya 103/16, 133/5, 142/13, 151/10, 159/14
b.- mayınız 043/7, 225/19
b.- mazsınız 213/2
b.- mışız 256/5
b.- mıyor 199/1
b.- mıyorlardı 078/12
b.- sa 217/4
b.- san 015/1
b.- sana 127/20, 130/22
b.- sanıza 228/14
b.- tı 034/13, 038/5, 062/15, 070/11, 072/17, 100/24, 140/4, 154/6, 158/4, 182/8, 220/17, 233/3
b.- tığını 183/6
b.- tıkça 031/8
b.- tıkları 101/5
b.- tıktan 022/11, 022/22, 150/5, 171/5, 202/2
b.- tılar 143/10
b.- tım 163/13

bakabil -: Bakmaya gücü yetmek.
b.- inir 182/1

bakakal -: Ne yapacağını şaşırmak.
b.- dı 126/14, 169/6
b.- ır 076/8

bakıcı: Falcı.
b.+ lara 075/1

bakıcılık: Falcılık.
b. 191/3
b.+ ına 252/14

bakıl -: Bakma işine konu olmak.
b.- acak 035/6, 074/20, 122/7
b.- ınca 153/7
b.- maz 228/13

bakımsız: Özen gösterilmemiş.
b. 051/11

bakımsızlık: Bakımsız olma.
b.+ tan 051/12

bakın -: Göz gezdirmek.
b.- dı 077/12
b.- ıp 081/6, 236/6
b.- ır 048/17
b.- ıyor 082/3

b.- madan 253/1

bakış: Bakma işi.
b. 187/6
b.+ ı 143/14
b.+ ıyla 124/3
b.+ la 009/5, 010/16, 015/8, 024/1, 070/12, 075/7, 119/10
b.+ ları 170/4, 206/7
b.+ larında 078/12, 161/6
b.+ larındaki 032/4
b.+ larıyla 193/4, 193/5
b.+ larla 031/6, 032/4, 079/5, 183/1, 220/17
b.+ lı 031/1, 159/5

bakış -: Karşılıklı bakmak.
b.- arak 034/2, 246/7
b.- ıyorlardı 135/5
b.- tılar 146/10, 248/20

bakışakal -: Bakıp kalmak.
b.- dılar 159/8

baki: *sf. Ar.* Kalıcı.
b.+ dir 214/2

bakir: *sf. Ar.* El değmemiş.
b. 079/4, 188/2, 213/13, 235/18
b.+ i 066/1, 079/4

bakiye: Kalan.
b. 176/11

bakiyye: bkz. bakiye.
b.- i mahsulü 065/2

bakkal: Yiyecek vb. satan yer veya kimse.
b. 138/7, 138/9
b.+ a 010/4
b. çırağı 010/20

baklava: Şerbetli bir tatlı.
b. 066/6

bakteriyolojihane: Bakteri ve mikropların incelendiği yer.
b. 132/17

bal: Tatlı, koyu sıvı bir yiyecek maddesi.
b. 204/1
b.+ la 164/2

bâlâ: *is. Far.* Yüce, değerli.
âlâ b. 230/1

balçık: Çamur.
b.+ ları 216/6

balgam: Solunum organlarında salgılanan sümüksü madde.
b. 238/11

balık: Deniz canlısı.
b. 028/6
b.+ lar 256/10
b. yumurtası 123/2

bal kabağı: Aptal, beyinsiz kimse.
b. 231/15

balkon: Yapıların dışa çıkıntılı bölümü.
b. 080/17, 214/2
b.+ da 123/6
b.+ ları 146/3
b.+ lu 073/8, 073/11
b.+ u 076/13

ballandır -: İmrendirmek.
b.- orsun 001/13
b.- ılan 073/6

balmumu: Arıların salgıladıkları yumuşak sarımsı madde.
b. 211/8

balo: Danslı ve özel giysili gece eğlencesi.
b.+ nun 036/6
b.+ ya 193/2, 202/11

ban -: Bandırmak.
b.- acağa 032/5

bana: Ben zamirinin yönelme eki almış

hali.
b. 001/13, 003/11, 005/3, 005/8, 008/8, 008/19, 011/2, 013/1, 013/15, 013/22, 014/6, 016/1, 017/11, 018/2, 018/12, 021/8, 023/6, 023/18, 027/3, 027/4, 028/13, 034/1, 034/14, 041/1, 043/11, 043/15, 043/17, 044/16, 046/1, 046/5, 046/9, 048/4, 049/14, 049/18, 049/23, 052/1, 052/12, 059/1, 060/5, 060/7, 062/16, 068/8, 072/11, 072/13, 074/13, 075/6, 077/11, 087/16, 088/5, 088/13, 089/3, 092/4, 092/9, 096/20, 097/7, 100/6, 100/8, 100/10, 103/16, 106/14, 107/17, 112/2, 113/8, 114/20, 116/1, 117/2, 117/9, 118/13, 119/7, 120/9, 130/20, 130/22, 133/7, 135/5, 135/6, 139/8, 151/14, 152/11, 163/13, 167/17, 168/9, 169/3, 172/1, 176/15, 176/16, 187/21, 189/13, 193/19, 198/9, 199/9, 205/11, 206/4, 206/7, 208/3, 218/8, 218/12, 220/6, 221/14, 222/2, 222/3, 224/18, 225/3, 226/1, 228/14, 229/11, 231/24, 232/7, 232/11, 236/1, 236/9, 238/7, 239/5, 240/2, 240/5, 242/5, 243/6, 244/1, 251/17, 251/25, 252/16, 253/12, 254/2, 254/9, 259/20, 261/3

banal: *sf. Fr.* Sıradan.
b. 181/12

banka: Bankacılık işleminin yapıldığı yapı.
b. 055/6

banyo: Yapıların yıkanma bölümü.
b. 074/7, 074/13, 074/14, 128/1
b.+ da 096/2
b.+ dan 077/12
b. etmek 074/11
b.+ nun 074/15, 076/7
b.+ su 074/14
b.+ ya 077/6, 078/1
b.+ ya tıkadıktan 076/8

bar: Danslı, içkili eğlence yeri.
b.+ a 035/6

baraka: Eğreti yapı.
b.+ lar 138/7

barbar: Uygarlaşmamış.
b. 007/6

barbarlık: Barbar olma durumu.
b.+ tır 063/6

bardak: İçecek kabı.
b. 010/18, 051/11, 056/3
b.+ ın 161/12
b.+ ıyla 251/25
b.+ la 161/12

barındır -: Barınmasını sağlamak.
b.- an 153/4

barıştır -: Ara bulmak.
b.- dı 252/16
b.- dım 251/1

bari: Hiç olmazsa.
b. 011/4, 120/11, 153/1, 218/10

bariz: Belli.
b. 255/2

bark: Ev.
ev b. 052/16
b.+ ta 133/4

barklandır -: Evlendirmek.
b.- acaktı 250/5

barudi: Barut rengi.
b. 031/1

barut: Patlayıcı madde.
b. 115/15
b.+ la 063/6
b.+ tur 115/16

bas -: Ayak yere basmak, baskın yapmak.
sırra kadem b.- amaz 129/10
b.- an hararet 056/3
b.- ar 124/7
b.- arak 156/8

çığlığı b.- arak 054/13
b.- maya 119/13
b.- mayan 123/7
b.- tı 163/3
sırra kadem b.- tı 066/8
b.- tım 119/13

basamak: Merdiven.
b. 156/4, 156/6, 157/2, 192/5
b.+ lar 036/6
b.+ lardan 157/1
b.+ ları 153/12, 208/14
b.+ ların 042/4, 156/4

basiret: Sağgörü.
b.+ ten 219/6

basiretsizlik: İleri görüşlü olmama.
b.+ ine 239/1

basit: Kolay.
b. 179/4

baskın: Bir yere ansızın girme.
b.+ dan 118/20
askın yok b. yok 015/2

basma: Desenli, pamuklu bir tür kumaş.
b. 228/14

bastır -: Basma işi yaptırmak.
b.- alım 048/5, 053/1
b.- arak 166/3
b.- dı 143/15, 186/17
b.- dılar 045/20
bağrına b.- ır 055/1
b.- ırım 046/5
b.- ırız 046/12
b.- mak 046/4, 075/1, 075/9

baston: Değnek.
b.+ la 173/8
b.+ u 219/8
b.+ unu 223/19
b.+ unun 223/6

baş: 1. Kafa. 2. Bir topluluğu yöneten kimse. 3. Başlangıç. 4. Temel, esas. 5. Bir şeyin yakını veya çevresi. 6. Arazide en yüksek nokta.
b. 009/13, 026/17, 052/1, 082/7, 085/3, 089/24, 101/16, 115/25, 170/19, 175/5, 180/16, 185/18, 210/12, 252/11
b.+ a 204/1
baş b.+ a 185/2, 254/13
saç saça baş b.+ a 123/3
b. başa 185/2, 254/13
saç saça b. başa 123/3
b. başa verip 110/23
b. dönmesini 257/11
b.+ ı 032/2, 057/4, 102/10, 108/6, 123/4, 127/3, 200/7, 217/6, 224/8
dağ b.+ ı 034/14, 249/6
üstü b.+ ı 099/6
b.+ ı dönen 073/6
b.+ ı döner 032/3
b.+ ım 040/13, 094/1
üstüm b.+ ım 135/3
b.+ ım sıkılsa 181/14
b.+ ıma 001/22, 023/9, 029/5, 040/11, 062/1, 099/5
b.+ ımda 097/22
b.+ ımdan 094/9
b.+ ımı 200/15, 254/9
b.+ ımın 107/17
b.+ ımın çaresine bakacağım 016/3
b.+ ımıza 147/22, 152/17
b.+ ımızdan 093/13, 097/6, 117/15, 132/17
b.+ ımızı 249/1
b.+ ın 012/11
b.+ ın sağ olsun 107/10
b.+ ına 005/8, 023/19, 050/21, 058/6, 062/15, 079/3, 080/1, 080/8, 081/14, 082/2, 090/9, 100/11, 100/19, 105/13, 156/5, 159/17, 160/2, 163/12, 163/13, 170/3, 210/7, 219/2, 246/1, 246/13, 254/8, 256/4
aklı b.+ ına geldi 156/4
aklını b.+ ına topla 199/1
b.+ ında 007/12, 025/11, 041/6, 051/11, 052/1, 080/18, 081/3, 082/7, 086/18, 089/1, 098/26, 099/3, 120/4, 121/2, 121/3, 131/16, 158/13, 159/5,

162/2, 179/6, 180/3, 193/2, 208/12, 218/13, 249/6
yanı b.+ ında 179/6
b.+ ındaki 159/3
sofra b.+ ındaki 086/22, 132/21
b.+ ındakilerin 104/17
b.+ ından 068/1, 119/9, 159/1, 192/5
devletlû b.+ ından 069/1
sokağın b.+ ından 038/6
vazifesi b.+ ından 241/6, 241/7
b.+ ını 009/3, 023/8, 028/6, 034/6, 039/22, 047/17, 057/1, 057/3, 062/9, 069/3, 073/6, 098/14, 099/4, 100/23, 101/15, 107/10, 111/22, 118/10, 125/11, 130/2, 148/3, 152/2, 152/12, 160/3, 171/5, 173/2, 173/4, 182/6, 187/9, 188/13, 190/5, 202/1, 217/4, 236/8, 249/5, 259/4, 259/11
b.+ ının 200/6, 246/20
b.+ ının altından çıkıyor 041/3
b.+ ınıza 080/17
b.+ ınızda 091/16, 152/15
b.+ ınızı 143/8
b.+ ınızı ağrıttım 029/10
b.+ ınızın 181/5
üst b.+ ıyla 123/7
canla b.+ la 243/5
b.+ ları 241/7
b.+ larına 029/8, 065/3
dağ b.+ larında 249/3
b.+ larını 028/3, 032/4, 091/5, 177/4, 225/6
b.+ larıyla 047/15
b.+ tan 056/10
b.+ tan çıkaranlar 019/12
b.+ tan çıkarıyorlar 039/15
b.+ tan çıkarmış 198/1
b. üstüne 016/6, 113/9
baş b.+a verip 110/23
köşe b.+ları 055/6

başar -: Muvaffak olmak.
b.- amayacağı 243/6
b.- ıp 243/6

başcağız: "baş" kelimesinin kendisine şefkat ve acıma duyulduğunu belirten "cağız" eki almış hali.
b.+ cağızı 100/19

başka: Diğer.
b. 001/18, 004/21, 005/2, 007/14, 010/8, 011/14, 013/1, 015/1, 016/14, 018/12, 020/19, 023/5, 023/6, 035/10, 037/2, 041/6, 042/1, 042/17, 044/2, 045/13, 045/17, 046/5, 047/1, 048/16, 052/1, 057/9, 061/16, 062/1, 063/5, 063/6, 063/8, 064/2, 064/7, 064/8, 065/2, 065/5, 070/6, 070/11, 072/17, 079/2, 084/2, 091/15, 097/6, 097/8, 107/9, 108/10, 108/16, 115/20, 115/21, 121/2, 121/10, 121/12, 129/14, 134/1, 134/4, 136/2, 151/11, 152/13, 153/4, 154/2, 156/4, 158/6, 160/13, 166/11, 169/8, 175/3, 175/18, 178/10, 178/19, 187/4, 188/3, 189/13, 195/2, 195/17, 196/7, 199/17, 201/24, 202/11, 203/9, 206/7, 209/20, 210/3, 211/8, 216/12, 219/1, 221/25, 222/7, 222/20, 228/14, 229/1, 232/19, 233/2, 233/9, 238/5, 239/4, 242/2, 242/4, 243/6, 250/11, 251/11, 252/13, 255/4, 256/8
b.+ ları 002/4
b.+ larına 005/8, 136/3
b.+ larından 135/1
b.+ larını 172/4, 180/7
b.+ larının 081/12, 119/7, 161/8, 204/8
b.+ sı 166/8, 166/10
b.+ sına 010/10, 109/11, 240/3
b.+ sından 260/6
b.+ sının 074/17

başla -: Bir işe girişmek.
b.- dı 020/13, 027/11, 034/2, 056/11, 058/19, 059/16, 073/6, 076/13, 079/5, 082/6, 083/9, 085/6, 087/15, 101/16, 121/4, 127/18, 129/15, 147/17, 164/3, 165/7, 165/8, 181/11, 187/8, 193/3, 209/18, 215/2, 217/10, 225/13, 226/5, 237/17, 239/2, 250/1, 250/3, 255/4, 259/10
b.- dığımız 189/8
b.- dığını 160/2
b.- dılar 004/22, 045/13, 129/4,

132/19, 162/10, 164/2, 193/8, 206/7, 207/13, 246/11
b.- dım 077/7, 163/13
b.- mak 079/2, 133/3, 172/7
b.- makta 029/1
b.- manız 029/2
b.- mış 133/5, 153/8, 191/13, 253/13
b.- mıştı 200/4
b.- r 056/2, 124/8, 220/21, 234/3
b.- rmış 198/1
b.- rsam 062/16
b.- sak 022/2
b.- yacağını 217/8
b.- yacağız 231/13
b.- yacaklardı 166/11
b.- yan 025/13, 049/15, 167/18, 175/13, 230/11
b.- yanları 064/5
b.- yarak 003/10, 146/10, 202/4, 247/13
b.- yayım 134/8

başörtüsü: Eşarp.
b.+ nün 194/16

başucu: Tepe noktası.
b.+ na 252/16
b.+ nda 252/5

başvur -: Müracaat etmek.
b.- dum 107/17
b.- uyorlar 108/15

batakhane: Gidenlerin dolandırıldığı veya kötü bir durumda bırakıldığı yer.
b. 091/3, 235/18

bataklık: Ahlak dışı, uygunsuz yer.
b.+ tan 123/6

batını: *sf. Ar.* İçte olan.
b. 210/17

batır -: Batmasını sağlamak.
b.- dıktan 016/7

bati: Yavaş, ağır.
b. 101/5

battaniye: Üste örtülen kalınca örtü.
b.+ nin 201/4
b.+ sinin 200/16
b.+ yi 200/6, 202/1

bayağı: Sıradan.
b. 240/2, 245/7

bayağılık: Sıradan olma durumu.
b. 245/8
b.+ ını 245/6

bayat: Taze olmayan.
b. 108/26, 140/11

bayatla -: Tazeliğini yitirmek.
b.- mış 256/9

baygın: Kendinden geçmiş.
b. 033/5, 054/16, 055/6, 060/2, 067/3, 074/1, 085/3, 100/20, 114/1, 148/7, 158/3, 158/5, 158/13, 174/5, 206/7, 210/12, 213/8, 253/5, 257/12
b.+ dı 056/11

baygınlık: Baygın olma durumu.
b. 056/3, 158/5
b.+ ıyla 187/6
b.+ la 205/3
b.+ ları 234/6
b.+ larına 188/13
b.+ tan 160/3

bayıl -: Baygın duruma gelmek.
b.- acağım 155/22
b.- ayım 174/25
b.- dı 126/20, 163/4
b.- dım 072/14
b.- ıp 052/11
b.- ır 070/2, 252/11
b.- ırdı 111/21
b.- ırım 251/25
b.- ıyorum 174/23, 254/4
b.- mayınız 052/13
b.- mazsınız 174/24

b.- mış 090/8
b.- mıştı 213/9
b.+anı 055/3

bayılt -: Baygın duruma getirmek.
b.- arak 012/6
b.- ır 252/11

bayır turpu: Kaba terbiyesiz erkek.
b. turpu 230/17

bayrak: Sancak.
b.+ ını 134/1

bayram: Özel olarak kutlanan gün.
b. 107/10
b.+ da 003/4

bazen: Ara sıra.
b. 009/28, 012/19, 013/17, 013/21, 021/5, 039/12, 055/3, 070/2, 112/11, 154/5, 156/5, 172/7, 172/10, 179/4, 184/1, 184/2, 188/7, 213/10, 214/2, 215/5, 226/1, 231/24, 241/7, 243/4, 253/2, 258/10

bazı: Kimi.
b. 016/14, 021/12, 063/4, 064/2, 064/5, 068/1, 069/1, 070/2, 071/4, 082/7, 082/8, 094/15, 101/5, 104/16, 121/12, 122/3, 125/7, 129/8, 137/12, 166/17, 175/1, 180/2, 188/11, 190/1, 191/3, 199/5, 199/15, 202/5, 208/28, 215/5, 241/6, 251/27, 252/5, 255/2, 255/5, 255/7, 256/7, 257/2, 257/8
b.+ ları 018/12, 028/17, 047/15, 153/6
b.+ larımız 065/6
b.+ larına 164/6
b.+ larının 138/10

bazısı: Kimisi.
b. 240/5

be: Ey, hey anlamlarında bir seslenme sözü.
b. 008/12, 012/11, 013/1, 013/7, 058/17, 060/5, 091/15, 230/21, 232/4, 232/12
türlü b. türlüsü 001/4

bebek: Çeşitli malzemelerden yapılan insan biçiminde oyuncak.
b. 056/10, 139/8, 139/14, 145/20, 146/6, 147/2, 246/1
kıllı b. 007/14
b.+ e 141/8, 141/11, 142/13, 144/9
telli b.+ e 192/9
b.+ i 143/14, 143/18, 144/25, 144/26, 145/7, 147/9, 147/11, 147/16
b.+ in 143/13, 145/5, 147/16, 246/4
b.+ inizi 148/6
b.+ ledir 142/5
b.+ te 145/7

beca: *sf. Far.* Uygun.
b. görüyorlar 028/17

becer -: Üstesinden gelmek.
b.- di 099/5
b.- dim 075/13
b.- emeyecekmişiz 102/9
b.- irsin 030/11
b.- mek 030/12
b.- miş 074/15

becerebil -: Becermeye gücü yetmek.
b.- ir 102/7

becerikli: Mahir, usta.
b. 059/7, 099/5

beceriklilik: Becerikli olma durumu.
b.+ ini 046/15

beceriksiz: Maharetsiz.
b.+ leri 014/5

beceriksizlik: Beceriksiz olma durumu.
b.+ imizden 046/14

becert-: Metinde tuvaletini yaptırmak anlamında.
b.- eyim 048/16

bed: Kötü.
b. 146/10
nik-ü b.+ i 198/9
b.+ inizden 244/3

bedahet: *is. Ar.* Apaçıklık.
b. 176/10
b.+ e 236/3
b.+ i 137/8
b.+ inden 216/14
b.+ le 217/9
b.+ ler 052/15
b.+ lere 019/3
b.+ lerin 216/6

bedava: Ücretsiz.
b. 009/10, 074/16, 145/20, 147/16

bedayiperest: Güzel düşkünü.
b. 073/1

bedbaht: Bahtsız.
b. 014/5, 046/4, 134/4, 158/1, 236/3, 248/17
b. eden 260/16
b. ediyorsun 224/15
b.+ ım 224/14
b.+ ları 136/7, 243/1

bedbahtlık: Bedbaht olma durumu.
b.+ ın 224/15
b.+ ında 057/5
b.+ ını 244/5

bedbin: Kötümser.
b. 184/1
b.+ sin 189/2

bedbinane: Kötümser bir şekilde.
b. 154/5

beddua: Ah, kötülük için edilen dua.
b. 139/1

bedel: Karşılık.
b. 167/17, 210/14

beden: Vücut.
b. 154/9, 202/9
b.+ i 116/3, 116/5, 154/9
b.+ ine 119/7
b.+ inin 105/13

bedesten: Üstü kapalı çarşı.
b.+ e 179/1
b. münadisi 035/9

bedhahlık: Başkasının kötülüğünü isteme.
b. 068/11, 171/10
b.+ tan 196/7

bedihe: Özel isim.
b. 110/23, 116/22, 116/24, 116/25, 116/27, 117/1, 117/3, 117/5, 117/7, 117/9, 117/11, 117/13, 117/15, 117/17, 117/20, 117/21, 118/2, 118/8, 118/10, 118/12, 118/14
b.+ ciğim 107/5
b.+ ye 117/6

bedihi: Belli, açık.
b.+ dir 094/15

bedii: *sf. Ar.* Eşsiz güzel.
b. 072/17, 257/8
b. sanatlarıyla 241/4

bedir: Ay.
b. 166/1, 258/2
b.+ de 174/13

bedmest: Sarhoş.
b. 084/2

bedreddin: Özel isim.
b. 149/16, 153/4, 164/5, 178/25, 181/13, 226/8, 227/1, 227/3, 233/3, 237/15, 255/2
hasan b. 217/10
sema b. 244/7
hasan b. paşa 142/20

bedriye: Özel isim.

b. 246/5, 246/7, 246/14, 248/5

bedtıynet: Kötü ahlaklı.
b. 203/17

beğ: Bey.
b. 163/4

beğen -: Hoşlanmak.
b.- diği 006/24
b.- diklerim 022/10
b.- dikten 074/6
b.- diler 070/7
b.- dim 074/5
b.- din 074/4
b.- eceksin 030/18
b.- emedin 058/14
b.- irsin 045/13
b.- mediklerimi 022/10
b.- mediler 105/17
b.- mek 070/7
b.- miyor 103/12
b.- miyorsan 003/2

beğendir -: Hoşa gitmesini sağlamak.
b.- emedin 240/5
b.- mek 014/5, 070/6
b.- meye 017/3

beğenil -: Takdir edilmek.
b.- irse 229/13

behemehâl: Her halde.
b. 168/7

behey: Çıkışma bildirmek için kullanılan bir söz.
b. 062/1

behimi: Hayvanca.
b. 238/6

behimiyyet: Hayvanlık.
b.+ le 158/3

behresiz: Nasipsiz.
b.+ iz 063/5

beis: Sakınca.
b. 016/10, 078/14
b. görmeyen 059/13

beka: *is. Ar.* Kalıcılık.
b.+ sız 188/2

bekâr: Evlenmemiş.
b. 027/14

bekçi: Koruma görevlisi.
b. 070/1, 075/6, 171/10, 176/9, 225/11, 259/9
b.+ den 014/5
b.+ ler 014/5
b.+ nin 259/4
b.+ yi 059/4

bekçilik: Koruyuculuk.
b. 013/21, 014/2, 167/17, 167/18, 169/3, 171/4, 207/7, 219/8, 238/11
b.+ e 014/5
b.+ imden 168/9
b.+ ime 175/18
b.+ in 232/11
b.+ ine 237/16
b.+ ini 173/5, 211/7, 211/10
b.+ iyle 169/8

bekle-: 1. Durmak. 2. Süre tanımak. 3. Korumak.
b. 013/22, 033/13, 046/1, 051/14, 061/16, 068/10
b.- di 032/4, 038/7, 077/4, 140/4, 164/8, 165/10, 259/8
b.- diği 022/22, 165/9, 166/2, 216/8
medar b.- diği 038/1
b.- dikleri 062/19
b.- dikten 001/21, 140/4, 186/2
b.- dim 044/18, 046/1
b.- me 260/6
b.- meden 019/18, 240/7
b.- mek 152/8, 200/5
b.- meksizin 215/6
b.- mem 013/22
b.- mesin 026/22

b.- mesinin 166/11
b.- meye 230/3
b.- meyerek 240/7
b.- mezler 012/15
b.- miyor 089/1
b.- nen 176/9
b.- nilmeyeceğini 243/6
b.- r 014/5, 230/11
b.- rim 023/6
b.- riz 044/18
b.- rken 251/8
b.- rler 012/17, 018/12
b.- sin 027/1
bekleye b.- ye 045/11
b.- ye bekleye 045/11
b.- yeceğim 034/1
b.- yeceksiniz 023/1
b.- yelim 241/5
b.- yemem 209/15
b.- yen 046/11, 047/14, 236/4
b.- yerek 231/14
b.- yiniz 036/6
b.- yip 206/5, 233/11
b.- yor 024/2, 037/3, 053/1, 171/11, 173/6, 182/2, 210/7
b.- yordu 143/15, 173/8, 194/17, 200/5, 255/1
b.- yordun 118/8
b.- yorlar 028/3, 143/7, 252/3
b.- yorlardı 101/16, 145/12, 210/1
b.- yorsunuz 022/20
b.- yorum 143/6, 232/4, 232/11

bekleme: Beklemek işi.
b. 179/5

beklen -: Bekleme işine konu olmak.
b.- ir 082/8

beklenil -: bkz. beklen-.
b.- ecek 061/14

beklet -: Bir süre için bir yerde tutmak.
b.- irim 230/6
b.- tiler 035/14

bel: Sırtın alt bölümü.
b.+ inde 001/3
b.+ imden 056/8
b.+ inden 057/1, 147/9, 205/1, 234/3, 249/6
b.+ ine 070/2, 116/3, 255/9
b.+ inin 041/6
b. kırarak 076/14
b.+ lerini büküyordu 176/10
b. veren 100/23

bela: Musibet.
b. 001/22, 058/6, 058/7, 091/16, 119/8
b.+ dan 099/5
b.+ ların 037/2
allah b.+ larını versin 060/12
b.+ larıyla 132/15
b.+ lı 227/3
allah b.+ nı versin 231/13
allah b.+ nızı versin 058/4
maişet b.+ sı 027/3
b.+ sını 100/12
b.+ sının 069/1
b.+ ya 050/6, 068/11
b.+ yı 005/8, 021/5, 042/1, 094/9, 117/15, 119/9

belagat: Güzel konuşma.
b.+ la 166/11

belahat: Kalın kafalılık.
b.+ lerin 079/4

belediye: Şehir veya kasabanın çeşitli işlerini yapmakla yükümlü kurum.
b. 060/8, 126/13
b.+ den 062/1
b. memuru 061/9
b.+ ye 004/21

beleş: Bedava.
b.+ ten 032/4

beliğ: Güzel söz.
b. 173/8

belir -: Ortaya çıkmak.
b.- diğini 038/1

b.- en 062/7, 170/5, 175/16

belki: Olabilir, Muhtemelen.
b. 009/28, 014/6, 027/1, 027/4, 031/13, 040/13, 042/1, 042/13, 063/2, 080/1, 082/7, 085/1, 085/5, 086/12, 100/8, 113/17, 115/12, 135/2, 135/3, 135/4, 149/15, 150/4, 153/5, 155/28, 156/5, 156/6, 157/10, 167/16, 168/1, 169/3, 170/1, 173/6, 173/8, 178/12, 182/8, 192/3, 204/11, 205/1, 205/14, 205/16, 211/9, 212/6, 212/12, 212/14, 213/5, 213/10, 216/3, 217/3, 236/7, 238/8, 240/5, 244/4, 245/5, 249/2, 253/5, 254/12, 257/4, 257/9, 257/11, 258/12

belle -: Kaba ve kötü bir davranışta bulunmak.
silsilesini b.- diğim yedi ceddini 030/10

belli: Açık, belirgin.
b. 010/20, 023/3, 029/11, 039/12, 111/12, 149/6, 158/5, 179/6,
194/18, 221/22
b.+ dir 006/17, 025/9
b. ederim 008/9
b. etmeden 077/11
b. etmemek 037/3, 229/2
b.+ ydi 182/12

bellisiz: Belli olmayan.
b. 091/8, 126/3, 158/5

bembeyaz: Çok beyaz.
b. 024/18

ben: Teklik birinci kişi zamiri.
b. 001/8, 001/17, 002/6, 002/10, 002/12, 002/20, 003/2, 003/11, 004/21, 005/1, 005/8, 006/17, 006/24, 006/25, 007/6, 008/1, 008/8, 009/9, 011/6, 013/22, 014/5, 014/6, 016/2, 016/3, 017/9, 018/6, 018/12, 019/12, 021/2, 021/5, 021/8, 024/7, 024/11, 024/18, 024/22, 025/3, 027/7, 027/8, 029/2, 029/5, 032/1, 034/1, 034/10, 034/14, 039/17, 039/19, 040/11, 040/20, 040/21, 040/25, 041/3, 041/4, 041/6, 041/11, 042/9, 042/13, 043/7, 043/20, 044/6, 044/14, 044/18, 046/3, 046/5, 046/9, 047/13, 048/5, 048/16, 049/7, 049/8, 049/12, 049/13, 049/18, 049/25, 050/9, 050/19, 051/14, 052/1, 052/13, 054/10, 054/12, 056/8, 059/1, 059/4, 059/17, 060/1, 061/13, 061/16, 062/3, 062/5, 062/9, 062/16, 068/6, 071/19, 072/13, 072/14, 072/16, 074/2, 074/16, 075/1, 075/6, 075/9, 075/13, 076/7, 076/9, 077/7, 078/10, 080/15, 081/9, 081/12, 084/1, 085/1, 086/8, 086/12, 086/22, 088/15, 090/1, 091/16, 092/11, 093/15, 094/20, 096/17, 097/22, 098/20, 099/5, 100/20, 102/21, 103/8, 103/10, 103/16, 103/20, 104/3, 104/7, 104/11, 104/15, 105/2, 107/5, 107/11, 107/16, 108/23, 110/6, 111/5, 111/24, 112/3, 112/4, 112/14, 113/7, 114/6, 115/3, 116/3, 117/5, 117/9, 117/10, 118/14, 119/13, 121/3, 125/12, 126/9, 129/8, 129/14, 131/4, 133/7, 135/2, 135/6, 137/3, 139/6, 141/16, 141/18, 141/20, 141/22, 142/20, 143/16, 144/11, 145/7, 147/16, 147/22, 148/4, 148/11, 149/4, 149/15, 150/12, 150/18, 151/12, 152/3, 155/24, 155/28, 156/3, 160/15, 161/5, 162/12, 163/11, 167/1, 167/14, 168/9, 168/11, 169/3, 170/24, 171/12, 174/11, 174/13, 174/26, 175/10, 176/5, 177/4, 177/8, 177/9, 177/15, 177/16, 178/16, 179/7, 179/9, 180/15, 180/16, 182/1, 183/2, 184/8, 184/11, 185/15, 185/19, 186/1, 186/8, 186/16, 186/20, 186/22, 188/2, 188/10, 189/10, 190/1, 190/4, 190/15, 191/10, 192/9, 194/9, 194/13, 195/4, 195/15, 195/19, 196/11, 197/6, 197/18, 198/1, 198/5, 198/9, 198/16, 199/1, 199/8, 199/17, 200/1, 200/14, 200/17, 201/21, 201/23, 202/7, 203/1, 203/20, 204/8, 206/3, 206/5, 206/7, 207/7, 208/17, 209/20, 210/7, 211/1, 211/17, 212/11, 212/14, 218/8, 218/13, 220/10, 221/12, 221/20, 222/20, 223/18, 224/3, 224/20, 226/1, 226/4, 229/11, 230/6, 231/1, 231/7, 231/10, 231/14, 231/20, 231/24, 232/11, 232/13, 233/9, 234/16, 235/11,

236/5, 237/1, 237/7, 238/8, 239/4, 239/6, 240/2, 241/1, 243/6, 243/8, 244/4, 250/13, 250/17, 251/1, 252/11, 253/12, 254/9, 259/6, 259/14, 259/17, 260/6, 260/16, 261/3

b.+ de 001/15, 071/21, 088/5, 096/25, 136/2, 182/1, 205/19, 223/23

b.+ den 007/5, 029/2, 031/5, 035/6, 045/13, 094/21, 108/16, 109/11, 121/10, 135/5, 171/19, 189/13, 189/21, 194/13, 198/1, 198/9, 206/7, 216/10, 222/20, 224/5, 224/11, 225/19, 250/13

dile b.+ den ne dilersen 094/5

b.+ dim 193/5

b.+ i 001/20, 010/10, 011/3, 011/8, 014/5, 015/15, 018/12, 023/12, 027/5, 030/10, 032/4, 034/14, 041/6, 043/17, 045/10, 045/13, 052/3, 062/1, 091/14, 094/15, 094/20, 095/11, 095/15, 095/18, 096/11, 099/5, 100/16, 102/2, 104/18, 105/1, 105/2, 111/18, 112/3, 112/11, 113/11, 114/16, 121/10, 122/5, 124/18, 135/3, 135/5, 135/6, 136/2, 137/8, 141/16, 163/13, 167/17, 168/9, 168/10, 175/2, 175/9, 175/18, 179/9, 181/1, 185/15, 185/19, 190/2, 194/28, 195/17, 202/7, 203/17, 211/15, 212/6, 218/12, 221/22, 223/21, 223/22, 223/23, 224/1, 224/15, 229/1, 231/9, 235/7, 237/1, 237/6, 239/6, 239/8, 240/2, 240/3, 240/5, 242/5, 244/4, 250/13, 251/5, 251/8, 260/1, 260/3

b.+ im 002/20, 003/5, 003/11, 004/5, 008/9, 009/16, 011/8, 014/5, 018/4, 018/12, 022/8, 022/10, 023/17, 024/13, 027/1, 027/6, 030/6, 033/11, 034/14, 040/25, 041/6, 043/9, 044/10, 045/10, 046/14, 048/18, 049/9, 049/12, 050/6, 056/6, 058/12, 062/5, 073/10, 083/3, 084/2, 086/22, 088/5, 091/10, 094/22, 096/24, 097/7, 097/22, 099/5, 100/20, 103/16, 107/5, 110/17, 110/19, 112/10, 112/11, 112/13, 113/1, 113/7, 113/22, 114/4, 115/11, 117/10, 117/13, 118/13, 119/7, 120/9, 130/3, 130/19, 139/22, 147/6, 152/9, 155/2, 160/15, 163/11, 163/13, 164/1, 166/5, 166/7, 166/9, 168/3, 168/9, 169/3, 171/8, 171/9, 172/2, 177/18, 178/4, 178/16, 180/11, 186/1, 186/22, 188/1, 188/2, 188/15, 189/9, 189/13, 190/4, 195/10, 196/3, 200/12, 203/6, 206/4, 206/7, 211/7, 212/1, 212/2, 212/14, 216/12, 218/10, 218/12, 229/11, 229/13, 232/19, 233/9, 235/15, 239/4, 243/2, 243/8, 244/3, 246/13, 250/15, 251/20, 260/1, 260/2, 260/5, 260/12, 260/16

b.+ imki 137/12, 252/7

b.+ imkine 108/25

b.+ imkini 110/21

b.+ imkinin 247/17

b.+ imle 005/8, 104/14, 115/12, 171/17, 206/4

b. 042/6, 082/1

bence: Bana göre.

b. 047/13, 239/6

bendegân: Köleler.

b. 066/8

bendeniz: Ben yerine kullanılan alçak gönüllülük ifade eden bir söz.

b. 084/1, 102/11, 159/12, 166/7, 166/16, 201/21, 212/15, 230/17

b.+ e 161/1, 209/17, 209/19

b.+ im 167/17, 201/12

beniz: Yüz rengi.

b. 048/20, 052/1, 124/6

b.+ i 075/2, 100/23, 124/8, 141/6

b.+ i attı 038/1

b.+ im 135/3, 135/5

b.+ im kaçık 170/13

b.+ in 193/9

betin b.+ in 161/5

b.+ ini 220/18

b.+ inin 202/1

bet b. kaçık 054/16

b.+ le 076/4, 078/12

b.+ leri 133/3

benlik: Kendilik.

b.+ inden 240/2

benze -: Andırmak.

b.- melidir 087/14
b.- miyorsun 170/16
b.- r 006/17, 008/19, 021/10, 053/3, 105/13, 140/7, 228/9
b.- rler 235/18
b.- yen 009/1, 077/2, 139/3, 176/9, 213/8, 228/14, 246/1
b.- yor 026/22, 034/10, 132/15, 133/3, 139/8, 151/11, 152/11
b.- yordu 032/5, 073/6, 130/16, 181/12, 182/13, 213/6, 215/2, 259/4
b.- yorlar 061/18, 125/6
b.- yorsun 049/16, 130/19, 143/1, 193/13

benzerlik: Benzer olma durumu.
b. 042/4

benzet -: Benzer duruma getirmek.
b.- emez 095/12
b.- mekten 083/1
b.- tiği 214/7

beraat: Aklanma.
b.+ ine 201/24

beraber: Birlikte.
b. 002/6, 003/16, 005/8, 012/11, 016/2, 025/11, 034/14, 035/20, 039/2, 042/4, 045/13, 049/6, 053/3, 070/13, 071/10, 073/5, 075/1, 076/8, 077/6, 096/2, 096/11, 097/3, 101/5, 102/2, 104/14, 113/17, 113/23, 115/5, 115/13, 117/7, 119/4, 119/10, 122/1, 122/3, 123/6, 128/1, 128/9, 129/8, 141/16, 149/13, 155/6, 157/10, 163/4, 164/1, 176/7, 181/2, 207/13, 212/13, 213/6, 222/3, 222/4, 223/14, 224/15, 225/7, 225/8, 226/1, 228/1, 238/11
b.+ dir 098/23

berbat: Kötü.
b. 010/20, 011/4, 056/15, 133/1, 135/5
b. etmiş 120/6
b.+ tır 003/1

berbatlık: kötülük.
b.+ larını 070/5

berdevam: Sürüp giden.
b. 214/2

bere: Yara.
b. 206/4, 206/5
b.+ ler 014/5
b.+ leri 022/22

bereket: Bolluk.
b. 145/11
b.+ leri 137/2
b. versin 140/25

bergüzar: *is. Far.* Armağan, yadigâr.
b. 257/9

berhane: Yıkık dökük ev.
b.+ nin 075/1
b.+ ye 153/6

berhayat: Canlı, hayatta olan.
b. 113/27

beri: Öte karşıtı.
b. 018/12, 031/17, 036/6, 064/4, 069/2, 089/11, 107/5, 119/7, 119/10, 125/8, 128/3, 137/3, 139/1, 142/20, 146/2, 149/10, 151/3, 158/6, 159/13, 171/4, 184/3, 191/13, 197/20, 204/12, 206/7, 227/3, 243/6, 252/16, 255/7, 256/9
b.+ den 244/9
b.+ dir 205/14
öteni b.+ ni 218/11

berki: Şimşek gibi.
b. 081/13

berlin: Avrupa' da bir şehir.
b.+ de 068/11

bermutad: Alışıldığı gibi.
b. 154/4, 162/25, 207/16

bernar: Özel isim. Metinde "Sara Bernar" adlı sanatçı kastedilmiş.

sara b. 101/10
sara b.+ lar 082/8

berrak: Duru.
b. 172/9, 184/5

berraklık: Duruluk.
b. 187/10
b.+ ından 166/1

berzah: Kabir.
b.+ ından 123/7

besbelli: Apaçık.
b. 073/5, 122/5, 143/7, 157/5, 204/11, 214/5

besili: İyi beslenmiş.
b. 122/8
b.+ dir 163/13

besle -: Yedirip içirmek.
b.- diklerini 125/8
b.- mek 032/4, 161/8
itimat b.- mek 052/15
b.- mez 014/5
b.- miş 169/7
b.- rler 125/8
b.- yecek 032/5
b.- yemiyor 143/5
b.- yemiyorum 027/7

besleme: Evlatlık.
b. 143/5

beslen -: Doyurulmak.
b.- miş 070/1

beş: Dörtten sonra gelen sayı.
b. 001/10, 005/1, 008/9, 008/10, 025/13, 026/19, 027/4, 036/6, 046/5, 047/15, 049/18, 067/4, 072/1, 075/1, 075/6, 075/9, 075/10, 077/6, 081/10, 094/13, 094/16, 096/2, 099/3, 099/5, 127/11, 129/10, 139/12, 139/20, 139/22, 140/4, 140/19, 144/21, 145/14, 145/15, 146/1, 146/7, 147/6, 147/7, 147/11, 147/22, 166/9, 173/4, 177/12, 179/4, 197/20, 197/22, 231/11, 231/18, 235/3, 244/11, 256/10
altmış b. 040/25
on b. 023/8, 042/4
onda b. 014/5
b.+ e 139/18, 147/16
b.+ i 060/12
on b.+ i 184/5
otuz b.+ i 025/11

beşaret: *is. Ar.* Müjde.
b.+ inin 175/16

beşaşet: *is. Ar.* Güler yüzlülük.
b.+ iyle 038/1

beşer: *is. Ar.* İnsan.
b. 239/10
suret-i b.+ de 032/5
b.+ e 249/7
b.+ in 214/4

beşeri: *sf. Ar.* İnsani.
b. 135/1
b.+ye 138/3

beşeriyet: İnsanlık.
b.+ in 018/12

beşik: Bir şeyin doğup geliştiği yer.
b.+ inde 249/1
b.+ ten 241/7

beşinci: Beş sayısının sıra sıfatı.
b. 110/15, 114/24, 164/8

beşuş: *sf. Ar.* Güler yüzlü.
b. 232/14

beşyüz: Dört yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı.
b. 179/2

bet: Yüz rengi.
b. 124/6
b. beniz kaçık 054/16
b.+ in benzin 161/5
b.+ leri 133/3

beter: Fena.
b. 058/15

bey: Erkek adlarından sonra kullanılan saygı sözü.
b. 005/1, 005/12, 006/23, 012/23, 013/1, 013/21, 014/5, 015/11, 015/20, 015/21, 016/7, 016/11, 017/3, 017/13, 019/4, 019/14, 019/18, 020/1, 020/11, 020/13, 021/1, 021/4, 021/9, 022/14, 027/10, 029/13, 031/7, 031/15, 036/5, 037/4, 037/6, 038/3, 049/5, 052/1, 052/3, 052/6, 069/5, 070/13, 071/8, 073/5, 077/9, 078/12, 078/16, 079/3, 079/5, 080/16, 082/4, 083/4, 086/1, 086/23, 087/11, 088/10, 091/10, 091/17, 092/25, 093/12, 093/16, 093/20, 096/11, 096/12, 099/4, 099/11, 101/9, 103/8, 103/10, 106/23, 109/16, 110/18, 112/6, 113/14, 114/20, 118/21, 119/8, 130/21, 131/16, 132/20, 134/4, 142/18, 142/19, 151/10, 159/14, 160/14, 161/7, 161/9, 161/12, 161/13, 162/3, 162/7, 164/5, 167/5, 167/18, 168/1, 169/7, 171/4, 171/10, 173/8, 182/9, 182/12, 188/15, 191/2, 196/1, 196/17, 206/7, 207/15, 208/24, 210/8, 216/5, 229/11, 245/2, 252/16, 255/9, 256/1, 256/3
b.+ de 037/3
b.+ den 008/8, 229/7, 256/2
b.+ e 013/11, 016/15, 037/4, 091/16, 130/2, 133/8, 163/4
b.+ i 014/5, 021/3, 022/2, 051/14, 099/3, 150/10, 154/9, 201/17
b.+ im 028/8, 030/10, 235/18
b.+ in 005/1, 013/1, 013/9, 014/5, 014/6, 019/18, 020/7, 020/14, 029/3, 029/10, 031/8, 033/2, 038/1, 039/1, 041/7, 041/8, 041/10, 044/14, 044/18, 071/10, 077/10, 081/13, 085/6, 096/2, 098/23, 110/12, 112/3, 112/11, 122/9, 126/7, 129/15, 131/16, 169/5, 194/27, 228/6, 253/3, 255/9
b.+ ini 021/12
b.+ inin 005/3
b.+ inizden 121/6
b.+ inize 052/15
b.+ inizin 052/8, 121/6
b. latife 086/19
b.+ le 196/11, 256/2
b.+ ler 016/3, 082/2, 102/11, 132/21, 252/2
b.+ lerin 073/10, 091/6

beyan: Bildirme.
tarz-ı b.+ ıyla 067/1

beyaz: Ak.
b. 010/20, 014/5, 034/8, 035/7, 038/2, 070/1, 072/17, 100/20, 139/3, 153/4, 163/12, 172/9, 207/11, 249/6, 254/1, 254/9, 069/3
b.+ lara 163/2
b.+ lı 074/14

beyazca: Beyaza yakın renkte.
b. meyazca 026/22

beyazlık: Beyaz olma durumu.
b.+ ımı 024/22
b.+ ındaki 068/9

beybaba: Çocukların babaları için kullandıkları saygı sözü.
b. 020/12
b.+ mı 043/5
b.+ nız 045/8
b.+ nızın 020/17, 043/7

beyefendi: 1. Erkekler için saygı belirtir. 2. Terbiyeli.
b. 022/22, 023/1, 028/16, 029/2, 030/17, 031/13, 039/4, 041/6, 042/1, 043/18, 075/1, 080/3, 083/3, 087/4, 112/3, 119/9, 121/6, 131/2, 160/11, 163/7, 166/6, 166/9, 166/17, 167/10, 174/23, 180/7, 180/11, 187/2, 201/11, 208/13, 209/22, 235/10, 236/1, 239/3, 239/7, 241/5, 243/2, 244/3, 244/6
b.+ ler 021/5, 084/1, 084/2, 101/10
b.+ lerin 089/1
b.+ lerle 020/15
b.+ miz 020/19, 027/8, 028/16, 080/10, 091/16, 094/15

b.+ nin 022/15, 027/1, 027/3, 029/12, 040/19, 040/21, 041/1, 041/3, 041/6, 051/2
b.+ yi 039/15, 160/6, 232/1
b.+ yle 245/1

beygir: At.
dolap b.+ i 122/3
tramvay b.+ lerini 026/22

beyhude: Boşuna.
b. 001/21, 035/14, 075/8, 127/11, 129/4, 188/6, 192/3, 195/15, 195/19, 229/1, 234/11, 236/7, 243/6, 255/4
b.+ dir 021/5, 121/12, 188/3, 259/17

beyhudelik: Boşunalık.
b.+ ini 019/18

beyin: Arasında.
b.+ inde 027/11, 028/17, 131/16, 253/8
b.+ inde doğan 165/5
b.+ indeki 149/18
b.+ lerinde 063/6

beyin: Kafatası içindeki organ.
b.+ den 101/5
b.+ i 188/13
b.+ ime 222/3
b.+ imin 044/5
b.+ imizde 168/11
b.+ indeki 164/8
b.+ ini 183/5
b.+ siz 122/3, 239/5
b.+ i 182/13
b.+ ine 241/7

beylik: Bey olma durumu.
b. 049/6

beyoğlu: İstanbul'da bir semt.
b. 008/12, 046/3, 067/1, 123/2, 127/13
b.+ na 059/12
b.+ nda 066/7, 067/4
b.+ ndaki 067/1
b.+ ndan 002/14, 253/13, 256/7
b.+ nun 057/5, 058/3, 061/16, 066/8

beyt: Cami.
b.- ül mukaddesi 175/4: Mescid-i Aksa.

beyyine: *is. Ar.* Delil.
b.+ dir 082/7

bez: Çaput.
b. 213/11, 249/9
b.+ i 140/1
b.+ lerden 254/1

bezir: Keten tohumu yağı.
b. 181/8

bıçak: Kesici alet.
b. 090/9, 101/5, 125/12
b.+ a 007/6
b.+ la 161/10, 192/3, 196/19, 204/2, 238/5
b.+ tan 136/2

bıçkın: Kabadayı.
b.+ lar 089/1

bık -: Usanmak.
b.- ar 084/2
b.- mış 019/3
b.- tı 257/11
b.- tığını 108/9

bıkkınlık: Usanç.
b.+ ı 017/11

bıktır -: Usandırmak.
b.- acak 122/7
b.- maktan 083/10
b.+ıcı 084/2

bıngıl: Dolgun ve pelte gibi titrek.
b. 012/11
bıngıl b. 012/8
b. bıngıl 012/8

bıngılda -: Titremek.
b.- yan 035/7

bıngır: bkz. Bıngıl.
bıngır b. 005/8
b. bıngır 005/8

bırak -: 1. Koymak. 2. Vazgeçmek. 3. Bir işi başka bir zamana ertelemek. 4. Uğraşmaz olmak, artık uğraşmamak. 5. Ayrılmak, terk etmek.
b. 003/19, 007/6, 016/1, 027/5, 027/7, 049/2, 077/11, 096/20, 221/19, 247/17
b.- acaksın 211/7
b.- alım 083/1
b.- amam 021/5, 180/11
b.- an 088/11
b.- arak 038/2, 105/13, 146/13, 222/18, 239/8
yüzüstü b.- arak 021/8
b.- ayım 191/10
b.- ınız 012/5, 022/6, 105/23, 144/25, 168/11, 195/19, 212/4, 256/1
b.- ıp 001/4, 040/22, 077/6, 092/11, 144/8, 154/5, 218/12, 219/5, 221/1, 238/11, 252/16
b.- ır 049/3, 053/9
b.- ırsın 008/9
gölgede b.- ıyorlar 012/3
b.- ıyorsunuz 102/2
b.- ma 050/11, 235/7
b.- madan 236/3
b.- madın 238/5
b.- mak 147/16, 155/20
b.- mam 234/7
b.- mamak 051/1
b.- mamalı 230/10
b.- mamışlar 065/2
b.- mayacağım 224/15
b.- mayacaklardı 242/4
b.- mayan 188/7
b.- mayarak 068/11, 148/10
b.- mış 059/4, 129/3, 137/2, 187/6, 236/6
b.- mıştı 169/8, 254/11
b.- mıyor 023/12, 077/2
b.- mıyordu 078/15
b.- mıyorlarmış 108/14
b.- mıyorsun 002/3
b.- mıyoruz 232/1
b.- oor 002/8
b.- sın 005/8
b.- tı 039/2, 091/6, 095/18, 223/19, 237/6, 245/3
b.- tığı 169/6
b.- tığın 050/9
b.- tığını 050/3
b.- tıkları 154/9, 214/2
b.- tılar 091/8, 216/6

bırakıl -: Terk edilmek.
b.- amaz 105/19
b.- malı 121/12
b.- mıştır 069/8

bırakıver -: Ansızın bırakmak.
b.- mek 211/10

bıyık: Üst dudak üzerindeki kıllar.
pos b.+ ları 070/1

bi: "siz" anlamında ön ek.
b. haber 058/1, 062/19

bici: bkz. cici bici: Süslü giysi veya eşya.
cicisi b.+ si 193/2
cicili b. 107/17

biç -: Biçim vererek kesmek.
b.- mek 148/5

biçare: Çaresiz.
b. 005/8, 045/8, 075/7, 082/2, 085/6, 090/8, 124/3, 192/5, 197/12, 234/17, 235/14, 235/18, 236/1, 242/6
b.+ ler 014/5, 120/11
b.+ lerden 198/1
b.+ lere 017/3, 249/8
b.+ leri 056/3
b.+ lerin 240/4
b.+ nin 020/19, 099/6, 113/26
b.+ yi 040/23, 084/2, 110/12

biçil -: Biçme işine konu olmak.

b.- miş 034/8

biçim: Biçme işi.
b. 002/21, 228/9

biçki: Dikilecek kumaşı belli bir modele ve ölçüye göre kesme işi.
b. dikiş 250/1

bigâne: *sf. Far.* Yabancı.
b. 217/9

bihaber: Habersiz.
b. 152/15, 219/4
b.+ di 173/4

bihamdike: Dua sözü.
b. 163/11

bihareket: Hareketsiz.
b. 090/8

bihis: Hissiz.
b. 248/22

bihoş: Sersem.
b.+ un 158/4

bihudut: Sınırsız.
b.+ tur 261/2

biihtiyar: Kendi isteği dışında.
b. 201/4

biimkân: İmkansız.
b. 137/5

bikes: Kimsesiz.
b. 254/1
b.+ in 250/3
b.+ lere 250/5
b.+ leri 252/2

bikr: *is. Ar.* Kızlık.
izale-i b. 065/3

bil -: 1. Anlamak, öğrenmek. 2. Bir iş yapmaya alışmış olmak, elinden gelmek. 3. İşine gelmek, uygun bulmak. 4. Saymak. 5. -a / -e ekli fiillerle yeterlik bildiren birleşik fiiller oluşturur.
b.- diği 069/6, 101/5, 168/2, 237/16
b.- diğim 150/8
b.- diğin 127/24
b.- diğinden 069/2
b.- diğini 199/10
b.- diğiniz 198/1
b.- diklerinden 095/2
b.- dim 044/15, 147/18
b.- ecek 114/22, 237/9
b.- ecekler 006/17
b.- elim 033/9, 126/4
b.- emedim 044/6, 147/22, 160/6
b.- emem 061/14, 079/6, 083/7
b.- emeyerek 077/4
b.- emeyiz 081/12
b.- emez 175/1
b.- emezler 109/8
b.- emezsin 176/16
b.- emiyorum 113/2, 120/4, 142/24, 168/8, 200/10
b.- en 020/11, 064/8, 072/8
b.- enler 241/5, 258/7
b.- enlerdir 019/1
b.- enlerin 242/1
b.- erek 135/1, 215/7
fırsatı ganimetten b.- erek 007/8
b.- eydi 211/9, 239/4
b.- eydim 058/11, 149/5
b.- eyim 024/7, 024/11, 077/9, 107/15, 151/8, 190/11, 203/3, 210/7, 221/12
b.- inip 213/13
b.- iniz 084/1
b.- inmeyen 213/13
b.- iooruz 004/21
b.- ip 214/2
b.- ir 018/6, 030/18, 031/13, 043/17, 062/3, 072/14, 079/6, 086/14, 088/9, 097/9, 110/2, 132/16, 134/1, 151/14, 156/8, 160/15, 168/1, 178/4, 188/9, 192/9, 198/7, 247/8, 247/10
b.- irdi 058/15, 078/14, 079/5
b.- irim 005/1, 021/2, 041/8, 049/18, 052/15, 053/10, 054/12, 059/4,

062/1, 085/1, 122/5, 142/9, 142/20, 150/12, 151/4, 171/7, 171/9, 177/8, 203/3, 203/20
b.- iriz 130/7
b.- irler 008/17
b.- irsin 001/4, 005/1, 040/19, 171/6, 205/13
b.- irsiniz 075/8, 152/9, 156/3
b.- iyor 017/3, 017/11, 021/5, 039/9, 039/15, 040/23, 079/1, 185/10, 197/20, 199/9, 212/4
b.- iyordu 019/18, 078/14, 166/9
b.- iyorlar 064/10
b.- iyorlardı 158/6
b.- iyorsan 195/13
b.- iyorsun 009/26, 027/1, 114/1, 177/18, 221/12
b.- iyorsunuz 031/11
b.- iyorum 053/7, 084/1, 121/3, 181/14, 197/22, 236/5
b.- iyoruz 160/13, 177/1, 196/3, 198/3, 203/19, 257/2
b.- me 127/17
b.- mededir 107/5
b.- meden 019/6, 080/13, 159/17
b.- mediği 026/23, 240/5
b.- mediğim 017/16, 152/13, 166/17
b.- mediğimiz 214/2
b.- mediğin 053/6
b.- medikleri 028/17, 135/4
b.- mek 027/3, 073/10, 114/2
b.- mekle 260/12
b.- meli 241/7
b.- melidir 016/15
b.- mem 005/1, 009/18, 013/22, 030/6, 031/13, 053/14, 063/4, 064/8, 079/4, 097/2, 103/16, 108/8, 111/13, 111/15, 115/17, 122/3, 129/14, 147/18, 148/4, 148/11, 150/10, 184/11, 185/15, 187/15, 192/9, 203/7, 204/1, 210/7, 212/6, 223/18, 232/19, 241/7
b.- memeden 019/6
b.- memek 202/7
b.- memeli 018/12
b.- mesin 096/11
b.- meye 111/24
b.- meyecek 175/2
b.- meyeceksin 024/8
b.- meyecektim 212/6
b.- meyen 084/2, 196/1
b.- meyenler 070/2
b.- meyerek 115/3, 237/4
b.- mez 011/2, 011/6, 031/6, 041/3, 041/4, 059/3, 142/24, 156/8, 192/9, 243/6
dil b.- mez 006/17
b.- mezdi 117/9
b.- miş 081/12, 120/11
b.- miyor 034/14, 036/6, 039/21, 108/6, 128/19, 140/13, 201/7, 208/9, 227/3, 232/2
b.- miyordu 050/24
b.- miyordum 218/6
b.- miyorlardı 244/9
b.- miyorsun 127/15
b.- miyorum 003/11, 027/17, 053/4, 056/15, 062/14, 080/5, 094/21, 107/16, 109/4, 112/3, 125/2, 125/12, 127/14, 127/16, 127/22, 128/13, 128/23, 134/8, 152/3, 170/21, 186/16, 189/10, 205/10, 205/12, 208/7, 208/17, 211/3, 221/7, 221/9, 221/11, 222/3, 223/21, 224/2
b.- se 202/11
b.- seler 018/12
b.- sem 222/18
b.- sen 002/17, 117/8
b.- seniz 167/4
b.- seydiniz 087/4
b.- sin 012/1, 121/10, 178/5

bil: “ile” anlamında bir ek.
b. 091/10, 108/1, 127/17
müsemma b. zıtlardan 185/18

bilahare: *zf. Ar.* Daha sonra.
b. 061/12, 125/8, 136/4

bilaistisna: İstisnasız.
b. 260/2

bilaitiraz: İtirazsız.
b. 114/3, 225/8

bilakis: Aksine.

b. 017/3, 185/2, 202/7

bilalüzum: Lüzumsuz.
b. 179/8

bildir -: Herhangi bir şeyi haber vermek.
b.- elim 228/5
b.- ir 028/16
b.- me 113/23, 236/9
b.- miş 156/6

bildirt -: Bildirme işini yaptırmak.
b.- eydin 104/20

bile: e. de dahi.
b. 003/1, 026/1, 026/23, 028/3, 036/6, 038/7, 047/15, 052/15, 054/16, 057/8, 063/8, 068/11, 071/8, 071/12, 080/3, 080/17, 081/10, 082/8, 086/6, 086/14, 105/17, 106/17, 111/1, 111/24, 114/22, 121/12, 123/7, 127/3, 133/5, 142/13, 157/10, 176/10, 180/16, 190/4, 194/27, 200/1, 204/8, 211/11, 214/3, 215/5, 218/12, 218/13, 219/2, 227/3, 236/9, 237/16, 241/2, 244/2, 249/3, 256/4
bile b. 032/3
b. bile 032/3

bile -: Kışkırtmak.
diş b.- yen 125/8

bilek: Elle kolun birleştiği yer.
b.+ indeki 230/4
b.+ inden 156/5
b.+ lere 065/5
b.+ lerimin 130/22
b.+ lerinde 193/2
b.+ lerini 053/2, 158/4

bilezik: Kola takılan süs halkası.
b. 178/10

bilhassa: Özellikle.
b. 133/4

bilin -: Anlaşılmak.
b.- meyen 249/3
b.- mez 027/18

bilistifade: *zf. Ar.* Yararlanarak.
b. 123/6

billah: İnan olsun anlamında kullanılan bir söz.
b. 043/15, 130/18, 231/3

billur: Duru, temiz ve akıcı.
b. 078/13, 171/8, 172/1, 186/23, 187/1, 187/5, 188/2, 222/20, 238/7
b.+ dur 216/12
b. kalbini 260/16

billuriyet: Duruluk.
b.+ inden 217/1
b.+ ini 224/15

bilmece: Muamma, bilinmeyen şey.
b.+ yi 183/3

bilmuvacehe: Yüzleştirerek.
b. 160/15

biltecrübe: Tecrübeyle.
b. 079/5

bimana: Anlamsız.
b. 241/3

bin -: Bir şey üzerine ayak sarkıtarak oturmak.
b.- diğin 003/4
b.- dik 049/8
b.- ecek 032/4, 060/5
b.- erler 055/4
b.- mediniz 058/7

bin: Dokuzyüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı.
b. 023/11, 030/10, 036/6, 072/17, 091/10, 091/16, 107/17, 136/10, 143/12, 146/1, 165/8, 177/12, 217/10, 231/3, 248/22, 254/9, 258/2
b.+de kaçının 138/3
b. bir türlü 025/11

bina: Yapı.
b. 134/3, 138/10
b. dâhilinde 073/5, 073/8
b.+ dan 124/2
b.+ ları 153/5, 245/3
b.+ ların 109/27
b.+ mız 259/12
b.+ nın 073/6, 078/12, 129/4, 146/4, 162/10
b.+ yı 240/5

binaenaleyh: Bundan dolayı.
b. 022/10, 032/5, 033/15, 067/1, 067/4, 069/2, 079/5, 082/7, 084/1, 094/15, 095/12, 153/6, 156/6, 158/5, 227/3, 236/2, 237/10, 242/5

binbir: Pek çok.
b. 066/1

bindir-: 1.Çıkarıp oturtmak. 2. Sinirlendirmek.
küplere b.- di 122/8:
b.- erek 050/20, 246/2

bir: 1. İlk sayı. 2. Aynı, benzer. 3. Beraber.
b. 001/3, 001/4, 001/12, 001/19, 001/20, 001/21, 001/22, 002/1, 002/2, 002/4, 002/12, 002/15, 002/18, 003/3, 003/11, 003/13, 003/19, 004/3, 004/5, 004/12, 004/20, 004/21, 004/22, 005/1, 005/2, 005/7, 005/8, 005/11, 005/12, 006/7, 006/16, 006/17, 007/4, 007/6, 007/7, 007/10, 007/11, 007/12, 007/14, 008/4, 008/9, 008/10, 008/12, 008/13, 008/15, 008/21, 009/1, 009/3, 009/5, 009/10, 009/14, 009/15, 009/21, 009/28, 010/10, 010/13, 010/16, 010/18, 010/20, 010/23, 011/4, 011/5, 011/8, 011/10, 011/14, 011/18, 012/5, 012/8, 012/9, 012/12, 013/1, 013/12, 013/13, 013/18, 013/20, 014/1, 014/4, 014/5, 015/1, 015/4, 015/6, 015/8, 015/14, 015/19, 015/20, 016/1, 016/2, 016/3, 016/5, 016/7, 016/9, 016/10, 016/11, 016/12, 016/13, 016/14, 016/15, 017/3, 017/7, 017/9, 017/10, 017/11, 017/13, 018/2, 018/4, 018/12, 019/1, 019/3, 019/4, 019/7, 019/8, 019/18, 020/11, 020/13, 020/15, 020/16, 020/19, 021/3, 021/4, 021/5, 021/10, 021/12, 022/2, 022/4, 022/10, 022/14, 023/6, 023/8, 023/9, 023/10, 023/12, 023/14, 023/15, 023/16, 023/18, 023/19, 024/1, 024/2, 024/3, 024/13, 024/18, 024/22, 025/9, 025/11, 025/12, 025/13, 026/7, 026/8, 026/19, 026/22, 026/23, 027/2, 027/4, 027/6, 027/8, 027/10, 027/17, 028/3, 028/4, 028/6, 028/13, 028/15, 028/16, 028/17, 029/1, 029/2, 029/5, 029/6, 029/10, 029/12, 030/3, 030/5, 030/10, 030/14, 030/17, 030/18, 030/19, 031/1, 031/6, 031/7, 031/8, 031/9, 031/12, 031/13, 031/14, 031/15, 031/16, 031/17, 032/1, 032/3, 032/4, 032/5, 033/1, 033/3, 033/5, 033/6, 033/11, 033/13, 033/15, 034/1, 034/3, 034/4, 034/5, 034/6, 034/8, 034/9, 034/12, 035/8, 035/9, 035/12, 035/15, 035/20, 036/1, 036/4, 036/5, 036/6, 037/1, 037/2, 037/3, 037/4, 037/6, 037/7, 038/1, 038/2, 038/5, 038/6, 039/2, 039/15, 040/5, 040/6, 040/7, 040/10, 040/13, 040/21, 040/22, 040/24, 040/25, 041/2, 041/3, 041/4, 041/6, 041/10, 041/12, 041/13, 042/1, 042/2, 042/4, 042/5, 042/9, 042/13, 042/17, 043/4, 043/18, 044/5, 044/6, 044/9, 044/14, 044/16, 044/18, 045/6, 045/10, 045/11, 045/17, 046/1, 046/5, 046/7, 046/9, 046/11, 046/12, 046/14, 046/15, 047/1, 047/4, 047/7, 047/13, 047/15, 048/6, 048/13, 048/20, 049/4, 049/10, 049/11, 049/12, 049/13, 049/16, 049/18, 049/22, 050/3, 050/4, 050/9, 050/11, 050/15, 051/5, 051/9, 051/11, 051/13, 051/14, 051/15, 052/1, 052/3, 052/4, 052/7, 052/8, 052/17, 053/3, 053/4, 053/9, 053/10, 053/13, 053/14, 054/7, 054/9, 054/12, 054/15, 054/16, 054/17, 054/18, 055/2, 055/3, 055/4, 055/6, 055/12, 056/2, 056/3, 056/4, 056/8, 056/11, 056/12, 056/13, 056/14, 057/1, 057/6, 057/7, 057/8, 057/9, 058/1, 058/3, 058/10, 058/13, 058/17, 058/18, 058/21, 059/4, 059/7, 059/12, 059/17, 060/1,

060/2, 060/6, 060/8, 060/11, 061/6, 061/7, 061/11, 061/18, 062/1, 062/2, 062/7, 062/15, 062/18, 062/19, 063/1, 063/2, 063/4, 063/5, 063/6, 063/7, 063/8, 064/4, 064/7, 064/9, 064/10, 065/2, 065/3, 065/5, 065/6, 066/1, 066/3, 066/6, 066/7, 066/8, 067/1, 067/2, 067/3, 067/4, 067/5, 067/6, 068/1, 068/11, 069/1, 069/2, 069/3, 069/4, 069/5, 069/6, 069/8, 070/1, 070/2, 070/4, 070/6, 070/8, 070/11, 070/12, 070/14, 071/6, 071/9, 071/15, 071/19, 071/22, 072/1, 072/2, 072/4, 072/7, 072/8, 072/9, 072/17, 073/2, 073/3, 073/5, 073/6, 073/8, 074/1, 074/6, 074/7, 074/14, 074/19, 075/1, 075/3, 075/6, 075/7, 075/9, 075/13, 076/7, 076/9, 076/11, 076/13, 076/14, 077/1, 077/2, 077/4, 077/6, 077/9, 077/12, 078/1, 078/7, 078/12, 079/1, 079/2, 079/3, 079/4, 079/5, 079/6, 080/1, 080/2, 080/3, 080/4, 080/5, 080/6, 080/14, 080/15, 080/16, 080/17, 080/18, 081/1, 081/10, 081/12, 081/13, 081/16, 081/20, 082/1, 082/3, 082/4, 082/7, 082/8, 083/7, 083/9, 084/1, 084/2, 085/1, 085/3, 085/5, 085/6, 086/6, 086/7, 086/8, 086/10, 086/12, 086/14, 086/18, 086/19, 086/20, 086/22, 087/4, 087/6, 087/8, 087/9, 087/14, 087/15, 087/16, 087/19, 088/1, 088/5, 088/11, 089/1, 089/21, 089/23, 089/24, 090/3, 090/5, 090/9, 090/12, 090/13, 090/14, 091/3, 091/4, 091/9, 091/11, 091/14, 091/15, 091/16, 092/11, 092/12, 092/13, 092/19, 093/1, 094/16, 094/20, 095/2, 095/3, 095/9, 095/16, 095/19, 095/23, 095/24, 096/2, 096/8, 096/11, 096/20, 097/3, 097/7, 097/8, 097/9, 097/22, 097/24, 097/29, 098/1, 098/3, 098/14, 098/21, 098/23, 098/26, 098/27, 099/3, 099/4, 099/5, 099/6, 099/7, 099/8, 100/1, 100/19, 100/20, 100/23, 100/28, 101/5, 101/9, 101/10, 101/14, 101/15, 101/16, 102/2, 102/11, 102/13, 102/15, 102/24, 103/10, 103/16, 103/19, 104/2, 104/4, 104/16, 104/17, 104/18, 105/1, 105/2, 105/13, 105/17, 105/19, 106/2, 106/14, 106/17, 107/5, 107/9, 107/10, 107/13, 107/17, 108/4, 108/12, 108/20, 108/22, 108/26, 109/1, 109/14, 109/16, 109/21, 110/10, 110/11, 111/9, 111/12, 111/15, 111/22, 111/26, 112/3, 112/5, 112/9, 112/11, 112/13, 113/2, 113/8, 113/26, 114/1, 114/2, 114/6, 114/8, 114/19, 114/22, 115/5, 115/7, 115/11, 115/12, 115/15, 115/16, 115/18, 115/20, 115/21, 115/22, 115/23, 115/25, 116/3, 116/7, 117/2, 117/4, 117/5, 117/8, 117/10, 117/12, 117/21, 118/11, 118/13, 118/20, 118/21, 119/8, 119/10, 119/11, 119/13, 120/2, 120/6, 120/8, 120/9, 120/12, 120/14, 121/2, 121/3, 121/6, 121/8, 121/10, 121/12, 122/1, 122/2, 122/3, 122/4, 122/7, 122/8, 123/3, 123/4, 123/6, 123/7, 123/8, 124/3, 124/5, 124/6, 124/7, 124/18, 125/7, 125/8, 125/11, 125/12, 125/14, 126/1, 126/2, 126/3, 126/4, 126/7, 126/10, 126/11, 126/14, 126/17, 126/20, 127/10, 127/11, 127/18, 127/20, 128/1, 128/9, 128/15, 128/16, 128/25, 129/7, 129/8, 129/12, 129/15, 130/2, 130/9, 131/3, 131/6, 131/8, 131/13, 131/16, 132/5, 132/6, 132/11, 133/3, 133/4, 133/7, 133/8, 134/1, 134/2, 134/4, 134/6, 134/7, 134/8, 135/1, 135/2, 135/3, 135/5, 135/6, 136/1, 136/2, 136/3, 136/4, 136/5, 136/7, 136/9, 136/10, 137/2, 137/3, 137/4, 137/5, 137/8, 138/1, 138/3, 138/8, 138/9, 138/10, 139/1, 139/2, 139/3, 139/5, 139/8, 139/24, 140/1, 140/7, 140/9, 140/17, 140/19, 140/20, 140/22, 141/6, 141/9, 141/11, 141/12, 141/23, 142/1, 142/2, 142/4, 142/12, 142/13, 142/18, 142/20, 142/23, 142/24, 143/1, 143/8, 143/10, 143/14, 143/15, 144/8, 144/13, 144/15, 144/25, 144/26, 145/4, 145/5, 145/12, 145/15, 145/19, 145/21, 146/1, 146/2, 146/3, 146/4, 146/5, 146/6, 146/8, 146/12, 147/1, 147/9, 147/16, 147/18, 147/20, 148/1, 148/3, 148/4, 148/7, 148/8, 148/10, 148/11, 148/14, 148/15, 148/16, 148/17, 149/3, 149/6, 149/12, 149/13, 149/15, 149/16, 149/18, 150/2, 150/4, 150/5, 150/7, 150/8, 150/12, 150/14, 150/16, 150/18, 151/1, 151/2, 151/3, 151/4,

151/5, 151/6, 151/7, 151/8, 151/10, 151/13, 151/17, 152/1, 152/2, 152/3, 152/6, 152/9, 152/11, 152/13, 152/19, 153/5, 153/6, 153/8, 153/9, 153/10, 153/12, 154/1, 154/2, 154/4, 154/6, 154/7, 154/9, 155/10, 156/3, 156/4, 156/5, 156/6, 156/8, 157/1, 157/3, 157/5, 157/6, 157/8, 157/9, 157/10, 158/3, 158/4, 158/5, 158/6, 158/7, 158/11, 158/13, 158/15, 159/1, 159/2, 159/3, 159/4, 159/5, 159/6, 159/8, 159/11, 159/13, 159/16, 160/2, 160/3, 160/5, 160/9, 160/12, 160/15, 161/1, 161/2, 161/5, 161/6, 161/10, 161/12, 162/3, 162/4, 162/9, 162/11, 163/1, 163/13, 164/2, 164/3, 164/5, 164/6, 164/7, 164/8, 164/9, 165/1, 165/2, 165/3, 165/4, 165/5, 165/6, 165/9, 165/10, 166/2, 166/3, 166/9, 166/11, 166/14, 167/3, 167/6, 167/11, 167/15, 167/16, 168/1, 168/2, 168/3, 168/4, 168/7, 168/8, 168/9, 168/10, 169/2, 169/3, 169/5, 169/7, 169/8, 170/1, 170/2, 170/4, 170/5, 170/8, 170/19, 171/8, 171/9, 171/10, 171/11, 171/13, 171/15, 171/18, 171/19, 172/1, 172/2, 172/4, 172/5, 172/6, 172/7, 172/9, 173/1, 173/2, 173/3, 173/4, 173/5, 173/6, 173/7, 173/8, 173/9, 174/6, 174/13, 174/26, 175/3, 175/4, 175/5, 175/8, 175/9, 175/10, 175/11, 175/12, 175/14, 175/17, 175/18, 175/19, 176/9, 176/10, 176/11, 176/14, 176/16, 177/4, 177/8, 177/10, 177/11, 177/12, 178/10, 178/25, 179/1, 179/2, 179/3, 179/4, 179/5, 179/6, 180/3, 180/4, 180/9, 180/12, 180/15, 180/16, 181/2, 181/5, 181/7, 181/8, 181/12, 181/13, 181/14, 182/1, 182/2, 182/3, 182/5, 182/8, 182/9, 182/11, 182/12, 182/13, 183/1, 183/2, 183/3, 183/4, 183/5, 183/6, 183/10, 184/1, 184/2, 184/3, 184/5, 184/11, 185/1, 185/2, 185/4, 185/5, 185/7, 185/15, 185/18, 185/19, 186/1, 186/2, 186/6, 186/10, 186/11, 186/14, 186/20, 186/22, 186/24, 187/4, 187/5, 187/6, 187/7, 187/15, 187/20, 188/1, 188/2, 188/3, 188/10, 188/11, 188/13, 188/15, 189/1, 189/13, 190/1, 190/4, 190/5, 190/12, 190/19, 190/20, 190/21, 191/3, 191/6, 191/7, 191/13, 191/15, 192/1, 192/4, 192/5, 192/9, 192/11, 192/13, 193/1, 193/2, 193/10, 193/17, 193/23, 194/1, 194/13, 194/16, 194/17, 194/18, 194/24, 194/28, 195/4, 195/6, 195/17, 195/18, 195/19, 196/1, 196/4, 196/7, 196/11, 196/13, 196/17, 196/19, 196/25, 197/12, 197/15, 197/20, 197/21, 197/22, 198/1, 198/3, 199/1, 199/12, 199/17, 200/1, 200/3, 200/5, 200/15, 201/1, 201/17, 201/21, 201/23, 201/24, 202/2, 202/4, 202/5, 202/9, 202/11, 203/5, 203/7, 203/9, 203/13, 204/1, 204/2, 204/8, 204/9, 204/10, 204/11, 204/12, 205/3, 205/4, 205/11, 205/14, 205/17, 205/19, 206/4, 206/5, 206/7, 207/7, 207/10, 207/14, 207/15, 207/16, 207/17, 208/10, 208/14, 208/20, 208/21, 208/22, 208/23, 208/24, 209/3, 209/8, 209/15, 209/17, 209/19, 209/20, 209/21, 209/22, 210/1, 210/2, 210/3, 210/7, 210/8, 210/12, 210/14, 210/20, 211/1, 211/3, 211/5, 211/7, 211/8, 211/10, 211/11, 211/13, 212/2, 212/5, 212/6, 212/7, 212/8, 212/11, 212/12, 212/14, 212/15, 213/1, 213/5, 213/6, 213/7, 213/9, 213/10, 213/13, 214/2, 214/3, 214/4, 214/5, 214/6, 214/7, 215/1, 215/2, 215/3, 215/4, 215/5, 215/6, 215/7, 215/8, 215/9, 216/1, 216/2, 216/3, 216/4, 216/7, 216/10, 216/12, 216/13, 216/14, 217/2, 217/3, 217/4, 217/7, 217/9, 217/10, 218/1, 218/5, 218/11, 218/12, 218/13, 219/2, 219/3, 219/4, 219/5, 219/6, 219/7, 219/9, 220/1, 220/2, 220/7, 220/17, 220/21, 221/1, 221/2, 221/18, 221/22, 221/23, 222/1, 222/3, 222/4, 222/11, 222/12, 222/20, 223/1, 223/5, 223/7, 223/8, 223/21, 223/23, 224/8, 224/13, 224/17, 224/18, 224/20, 225/5, 225/6, 225/8, 225/10, 225/13, 225/14, 225/18, 225/19, 226/4, 226/7, 226/8, 226/9, 226/10, 227/1, 227/2, 227/3, 227/4, 228/1, 228/6, 228/8, 228/9, 228/10, 228/11, 228/12, 228/14, 229/1, 229/2, 229/3, 229/4, 229/8, 229/11, 229/12, 229/13, 230/1, 230/22, 231/7, 231/19, 231/24, 232/5,

232/11, 232/18, 233/1, 233/2, 233/3, 233/5, 233/8, 233/9, 233/13, 234/1, 234/2, 234/4, 234/15, 234/17, 234/20, 235/2, 235/3, 235/4, 235/8, 235/12, 235/18, 236/1, 236/3, 236/4, 236/5, 236/6, 236/7, 236/9, 237/2, 237/4, 237/6, 237/11, 237/13, 237/15, 237/16, 238/2, 238/4, 238/5, 238/6, 238/8, 238/9, 238/11, 239/4, 239/5, 239/6, 239/8, 239/9, 239/10, 240/1, 240/2, 240/3, 240/5, 240/6, 240/7, 241/2, 241/5, 241/6, 241/7, 242/1, 242/2, 242/4, 242/5, 242/9, 243/1, 243/2, 243/4, 243/6, 243/8, 244/3, 244/4, 244/5, 244/9, 244/10, 244/11, 244/12, 245/2, 245/3, 245/5, 245/7, 245/8, 245/9, 246/1, 246/2, 246/3, 246/4, 246/5, 246/7, 246/13, 246/16, 246/20, 247/24, 248/1, 248/2, 248/8, 248/14, 248/17, 248/18, 248/22, 249/1, 249/2, 249/5, 249/6, 249/7, 249/8, 250/2, 250/4, 250/11, 250/13, 251/11, 251/13, 251/25, 251/27, 252/1, 252/2, 252/5, 252/10, 252/11, 252/13, 252/14, 252/15, 252/16, 253/1, 253/5, 253/10, 253/12, 253/14, 254/1, 254/7, 254/8, 254/9, 254/11, 254/13, 255/1, 255/3, 255/4, 255/5, 255/7, 255/9, 256/1, 256/2, 256/4, 256/5, 256/8, 256/10, 256/11, 257/1, 257/3, 257/4, 257/5, 257/8, 257/9, 257/10, 257/11, 257/12, 258/2, 258/6, 258/7, 258/9, 258/10, 258/12, 259/1, 259/2, 259/3, 259/9, 259/10, 259/11, 259/14, 259/17, 260/4, 260/5, 260/6, 260/12, 260/15, 260/18, 261/1, 261/7

yirmi b. 001/10

kırk b. buçuk kere maşallah 163/11

kaçacak b. delik araması 079/5

b.+ den 008/8, 019/12, 022/22, 027/4, 027/10, 032/4, 035/11, 043/6, 058/5, 060/5, 060/12, 065/5, 085/5, 101/6, 118/15, 120/6, 130/16, 186/12, 215/2, 245/3, 249/2

b.+ dir 082/7, 085/1

b. düziye 092/12, 107/10, 125/7

b.+ ine 046/11, 067/5, 080/3, 136/9, 165/1, 204/8, 223/1

b.+ ini 047/3, 076/8, 159/18, 160/15, 251/13, 253/10

b.+ iniz 048/19

her kafadan b. ses çıktı 045/19

bin b. türlü 025/11

birader: Erkek kardeş.

b. 012/12, 016/14, 016/15, 021/10, 047/5, 049/12, 059/3, 061/16, 062/11, 102/21, 107/10, 107/15, 107/17, 108/2, 108/7, 108/10, 108/23, 130/22, 235/4, 253/9

b.+ iniz 120/6

birahane: Bira içilen yer.

b. 081/1

biraz: Bir parça, azıcık.

b. 002/3, 002/12, 007/6, 013/22, 014/5, 020/16, 021/9, 021/12, 022/23, 023/1, 028/16, 031/9, 031/13, 031/16, 033/2, 033/8, 033/12, 033/15, 035/20, 038/1, 046/1, 046/15, 049/15, 050/12, 051/3, 052/3, 052/4, 053/3, 054/1, 054/3, 055/2, 055/6, 057/8, 059/10, 059/12, 059/14, 060/11, 062/10, 070/4, 072/10, 073/2, 073/4, 074/11, 074/17, 076/7, 076/12, 077/4, 083/1, 086/17, 089/26, 094/1, 095/9, 098/17, 102/22, 106/1, 107/5, 110/10, 111/6, 111/20, 113/23, 114/5, 115/5, 115/17, 115/25, 116/28, 117/5, 117/15, 118/19, 118/20, 121/11, 122/7, 124/8, 128/26, 130/4, 136/5, 142/7, 146/1, 148/8, 148/10, 149/9, 152/15, 154/1, 154/4, 156/4, 156/5, 158/5, 160/2, 160/12, 161/6, 163/1, 166/15, 167/9, 168/4, 169/5, 170/4, 170/13, 170/14, 170/23, 171/5, 171/17, 171/18, 174/21, 175/5, 175/17, 176/9, 177/8, 179/4, 180/10, 181/8, 187/11, 188/14, 193/1, 193/7, 193/8, 193/20, 194/14, 197/13, 200/3, 200/11, 201/13, 201/21, 201/23, 202/9, 204/8, 204/9, 204/10, 205/1, 207/4, 207/15, 211/10, 212/10, 213/1, 213/2, 215/7, 220/13, 220/15, 221/2, 221/23, 222/3, 225/7, 228/3, 228/12, 228/14, 229/3, 230/1, 230/11, 231/1, 233/6, 234/3, 237/17, 243/6, 245/6, 253/1, 256/1, 258/6,

260/12

birbir:: bkz. birbiri
b.+ lerinden 067/3
b.+ lerine 258/8
b.+ lerini 026/3, 038/2, 047/1
b.+ leriyle 068/12

birbiri: Karşılıklı olarak bir diğeri.
b. 011/8, 037/3, 062/19, 090/9, 119/12, 217/7, 234/9, 245/7
b.+ mizden 228/13
b.+ mize 034/4, 186/9, 186/23, 206/4
b.+ mizi 054/12, 190/4, 206/5
b.+ mizin 021/5, 081/12
b.+ nden 019/3, 025/12, 058/7, 084/2, 129/4, 176/10, 184/5, 207/13, 223/6, 225/9, 235/2
b.+ ne 013/11, 019/6, 034/2, 037/6, 041/9, 044/18, 054/17, 056/2, 057/5, 063/6, 066/8, 082/7, 084/2, 085/2, 090/9, 102/3, 102/19, 109/8, 109/21, 124/6, 129/1, 132/18, 135/5, 146/10, 153/6, 165/3, 166/11, 176/9, 176/10, 185/2, 187/5, 187/7, 191/8, 193/3, 208/23, 219/9, 220/20, 221/2, 237/16, 246/7, 248/20, 251/15, 252/2, 252/16, 255/4, 256/2, 256/5, 256/8
b.+ ni 018/12, 020/1, 026/10, 027/11, 063/7, 066/8, 109/13, 130/2, 130/9, 154/9, 176/9, 186/12, 188/6, 199/1, 207/1, 222/11, 247/10, 257/10, 259/9
b.+ nin 010/8, 043/17, 054/18, 064/6, 082/7, 118/10, 118/16, 151/4, 156/7, 159/8, 166/9, 183/9, 193/3, 207/1, 207/15, 256/3, 257/13
b.+ nizden 212/7
b.+ nize 109/1, 114/19, 256/1
b.+ nizin 118/11, 118/13
b.+ yle 058/3, 157/5, 205/3

birçoğu: Çok sayıda olan kimse veya şey.
b.+ muz 037/1
b.+ nu 206/7

birçok: Çok sayıda, bir hayli.
b. 016/3, 016/15, 036/6, 062/9, 063/1, 068/11, 068/12, 090/13, 101/5, 106/14, 107/5, 110/1, 135/3, 138/11, 150/1, 151/8, 170/1, 172/8, 183/10, 199/1, 204/8, 208/23, 214/7, 215/8, 216/6, 228/9, 243/6, 249/9, 258/4

Birdenbire: Ansızın.
b. 004/8, 006/2, 054/13, 054/15, 101/5, 109/21, 118/17, 124/3, 131/16, 146/12, 156/8, 160/5, 162/3, 165/4, 172/1, 172/6, 173/5, 179/8, 180/3, 182/13, 186/13, 186/17, 190/5, 191/1, 193/8, 205/4, 210/18, 214/7, 219/5, 223/19, 235/8, 255/7

bire: "bre" haliyle de kullanılır. Hareketin sürekliliğini ifade ediyor.
b. 015/7

birer: Herkese bir.
b. 017/3, 021/10, 036/6, 037/1, 047/3, 056/3, 056/4, 056/16, 058/11, 060/2, 060/5, 082/3, 082/7, 083/7, 084/2, 085/3, 087/9, 087/10, 098/21, 101/8, 102/14, 137/8, 138/8, 138/11, 145/18, 153/7, 153/8, 157/1, 157/9, 166/1, 168/11, 171/19, 172/9, 179/4, 185/9, 209/17, 213/7, 221/2, 239/9, 252/2, 258/5, 259/9
birer b. 027/7, 029/12, 030/16, 030/18
b. birer 027/7, 029/12, 030/16, 030/18

biri: 1. Bir tanesi. 2. Bilinmeyen bir kimse.
b. 024/1, 024/4, 025/15, 035/8, 036/5, 036/6, 057/3, 063/5, 064/1, 103/16, 109/10, 119/8, 132/11, 134/1, 138/4, 139/3, 153/4, 153/5, 157/5, 159/7, 163/13, 165/2, 168/3, 183/8, 233/4, 252/16, 259/1
b.+ nde 072/2, 073/5
b.+ nden 140/9
b.+ ne 158/5, 174/13
b.+ nin 012/5, 054/8, 057/1,

058/3, 066/8, 125/7, 149/15, 164/8, 169/1, 209/19, 257/8
b.+ niz 028/16
b.+ si 056/2, 126/12, 126/20, 183/10, 190/9
b.+ sidir 069/5
b.+ yle 036/4

biribiri: bkz. birbiri.
b.+ nin 001/20

birik -: Bir araya gelmek.
b.- en 205/14
b.- iyorlar 164/1
b.- miş 025/13, 134/4
b.- mişti 037/4

birikinti: Kendi kendine birikip yığılan şey.
b.+ sinin 047/14

birinci: İlk.
b. 001/1, 024/21, 025/2, 025/6, 026/6, 051/13, 107/2, 107/3, 111/10, 129/5, 129/17, 239/5, 242/4, 254/1
b.+ den 024/1
b.+ si 186/22, 239/9
b.+ sini 197/2

birkaç: Az sayıda.
b. 002/12, 002/20, 009/13, 011/3, 013/1, 016/5, 017/3, 027/7, 029/3, 037/4, 038/5, 040/4, 042/5, 049/8, 051/1, 052/1, 054/15, 054/16, 061/19, 062/7, 062/15, 062/19, 065/2, 065/3, 066/1, 066/8, 069/1, 069/5, 070/4, 070/6, 070/8, 071/19, 072/17, 075/8, 078/16, 080/12, 082/7, 087/14, 087/16, 088/11, 089/1, 090/8, 090/13, 093/21, 097/8, 099/9, 107/5, 108/25, 109/21, 111/9, 115/5, 117/14, 121/2, 122/9, 123/6, 124/3, 124/6, 124/8, 125/14, 129/3, 132/6, 132/15, 132/16, 133/3, 133/7, 136/8, 140/4, 140/9, 148/8, 149/15, 150/10, 151/8, 152/2, 152/13, 152/14, 154/3, 154/7, 156/4, 156/5, 156/7, 157/2, 161/10, 161/12, 164/6, 166/2, 169/7, 170/3, 170/12, 173/7, 176/11, 176/16, 177/6, 178/12, 178/16, 179/1, 179/3, 179/5, 180/7, 181/2, 181/13, 187/12, 192/2, 192/5, 192/13, 193/1, 193/8, 194/26, 199/1, 202/5, 205/3, 207/7, 207/15, 207/16, 208/23, 213/7, 213/9, 214/7, 225/12, 226/9, 229/2, 233/2, 234/4, 237/2, 237/15, 238/4, 242/6, 243/8, 245/3, 246/2, 248/1, 250/12, 250/15, 251/8, 252/1, 253/1, 259/10
b.+ar 246/4

birkaçı: Az sayıda olan kimse veya şey.
b. 258/5
b.+ nda 226/10
b.+ nı 136/3, 180/4

birleş -: Bir araya gelmek.
b.- ecek 184/6
b.- erek 072/17, 176/9
b.- miş 187/7
b.- miştir 111/1
b.- miyorsun 206/4
b.- tiği 241/7
b.- tirdiler 036/4

birleştir -: Bir araya getirmek.
b.- eceği 206/5
b.- meye 182/11

birlik: Beraberlik.
b.+ te 034/14, 114/6, 212/1
b. 217/9
ağız b.+ i edip 204/10

birtakım: Kimi, bazı.
b. 018/12, 032/4, 063/7, 068/12, 093/3, 107/17, 109/1, 121/12, 139/1, 152/13, 206/7, 220/1, 227/2, 240/4

bişek: Şüphesiz
b. 241/2

bit -: 1. Tükenmek. 2. Çok yorulmak. 3. Çıkıp yetişmek.
b.- er 106/17
b.- eriz 084/2
olup b.- iyordu 036/3

b.- iyorum 156/2
b.- medi 178/14
b.- mez 137/3, 257/8
b.- mez tükenmez 161/10
b.- miş 035/12, 216/8
ak b.- miş 040/21
b.- mişti 239/1
b.- se 217/3
b.- sin 041/8, 076/9, 224/2
b.- sin ver 096/23
b.- ti 045/6, 178/17, 253/5, 261/8
oldu b.- ti 045/15, 045/17, 045/19

bitahammül: Tahammülsüz.
b. 192/5

bitap: Yorgun.
b. 007/12, 076/4, 162/2, 185/5, 237/15

biteessür: Kedersiz.
b. 157/9

bitik: Yorgunluktan güçsüz düşmüş.
b. 064/9

bitir -: Tamamlamak, sonuçlandırmak.
b.- dikten 182/3, 219/3
b.- dim 158/12, 206/7
b.- emedi 032/2, 080/11
b.- emedikleri 137/3
b.- emedim 075/4
b.- erek 071/8
b.- eyim 198/9
b.- inceye 045/10
b.- meden 207/7, 208/12
b.- medim 029/10
yiyip b.- mekte 038/6
b.- meye 180/7
b.- meyiniz 225/7
b.- miş 182/12
işlerini b.- mişler 156/5

bitişik: Yan yana olan.
b. 154/1

bitiştir -: Bitismesini sağlamak.
b.- erek 070/11

bitiver -: Çabucak bitmek.
b.- irdi 112/4

bitpazarı: Eski eşyaların alınıp satıldığı yer.
b. 218/10

bittabi: Doğal olarak.
b. 094/15

bîvefa: Vefasız.
b. 248/10, 248/13

biz: Çokluk birinci kişi zamiri.
b. 007/3, 010/2, 010/4, 011/3, 012/5, 013/9, 016/14, 020/17, 022/2, 022/4, 022/12, 023/1, 024/18, 025/9, 026/1, 026/7, 029/5, 030/16, 031/5, 031/16, 033/9, 052/6, 053/1, 056/15, 058/10, 059/12, 063/5, 070/10, 071/1, 071/8, 075/9, 078/10, 080/1, 080/17, 082/7, 083/1, 083/7, 086/6, 086/24, 087/4, 087/14, 090/7, 091/13, 093/7, 093/21, 096/20, 102/5, 104/16, 109/1, 113/23, 115/5, 116/19, 117/6, 118/6, 119/6, 120/2, 120/13, 120/14, 121/6, 126/13, 127/20, 127/24, 130/7, 130/11, 132/7, 132/13, 133/5, 142/18, 142/20, 142/24, 143/8, 144/13, 145/9, 149/10, 149/13, 151/5, 152/10, 160/15, 176/14, 177/1, 177/6, 177/7, 177/8, 187/20, 196/3, 196/19, 198/3, 202/5, 203/4, 204/8, 212/3, 214/2, 224/7, 228/13, 228/14, 229/12, 230/10, 233/1, 241/7, 242/3, 251/11, 251/23, 259/17, 260/19
b.+ de 082/8, 142/24, 143/8, 177/4, 178/21, 196/19, 214/2, 256/5
b.+ den 001/4, 006/23, 024/2, 024/8, 040/23, 057/8, 077/9, 079/6, 080/1, 091/11, 177/1, 177/2
b.+ e 006/17, 006/19, 008/12, 011/18, 027/1, 028/16, 033/2, 042/10, 044/9, 060/1, 062/1, 071/2, 073/5, 075/8, 086/14, 087/14, 088/7, 096/19, 101/14, 102/2, 106/17, 112/3, 115/5, 121/8, 125/8, 125/12, 140/3, 141/18, 147/16, 150/1, 171/19, 187/12, 199/14, 212/2,

224/7, 228/14, 230/10, 242/1, 246/19, 247/12, 248/22, 249/1, 257/9
b.+ i 002/3, 020/19, 025/5, 035/12, 035/14, 039/21, 044/1, 051/2, 059/17, 062/2, 071/6, 073/3, 073/5, 081/5, 085/1, 086/4, 089/1, 091/7, 096/8, 098/3, 098/5, 099/5, 105/6, 113/17, 118/5, 121/6, 127/11, 130/11, 148/4, 155/6, 159/15, 163/7, 190/19, 191/4, 191/10, 193/4, 194/27, 199/17, 204/10, 206/5, 211/7, 228/14, 241/4, 241/5, 241/7, 248/22, 249/1, 251/11
b.+ im 007/1, 009/18, 012/23, 013/1, 013/9, 014/5, 015/7, 015/23, 016/15, 019/6, 021/5, 021/8, 022/2, 022/22, 024/20, 030/18, 036/6, 037/7, 044/9, 046/14, 050/9, 059/4, 059/12, 064/5, 068/2, 069/6, 069/8, 071/3, 072/7, 077/9, 077/10, 080/1, 089/21, 091/13, 091/15, 093/13, 096/11, 097/5, 099/5, 100/22, 103/8, 107/5, 107/9, 110/10, 111/24, 112/11, 114/21, 118/10, 118/11, 121/1, 121/6, 127/5, 128/1, 129/14, 132/21, 143/8, 144/17, 144/21, 147/20, 152/17, 162/6, 163/13, 167/4, 171/4, 171/10, 171/11, 192/9, 202/11, 203/19, 204/8, 206/7, 211/7, 218/13, 222/3, 232/11, 253/1, 256/4
b.+ imki 112/3, 118/7
b.+ imkiler 143/7
b.+ imle 098/23, 190/18, 251/3
b.+ iz 064/6
b.+ lere 081/3

bizar: Bezmiş.
b. 085/1

bizce: Bize göre.
b. 127/13

bizzat: Kendisi olarak.
b. 207/14

bloknot: Not defteri.
b.+ tan 016/7

bluz: Üst giysisi.
b.+ unu 213/9

boa: Kadınların boyunlarına aldıkları yılan biçiminde dar ve uzun kürk.
b.+ ları 179/4

bocuk: Ortodokslarca kutlanan İsa'nın doğum yortusu.
b. kırımlarında 069/5

bodrum: Bir yapının yol düzeyinden aşağı kalan bölümü.
b. 162/10
b.+ da 089/1, 164/2
b.+ ları 154/3

boğ -: 1. Soluk almasına engel olarak öldürmek. 2. Bunaltmak. 3. Bir kimseyi bir şeyin fazlasına eristirmek.
b.- acak 052/1
b.- an 168/9
iltifata b.- duktan 007/8
b.- mak 090/13
b.- maya 066/4, 085/1, 156/4
b.- muşsun 005/8
b.- sun 005/8
b.- up 075/7
b.- uyorlar 077/1, 090/13, 130/9

boğaz: Boynun ön bölümü.
b. 088/11, 124/1, 146/7
b.+ a 088/11, 124/1
b.+ ın 065/5
b.+ ında 208/22
b.+ ından 087/18, 089/25, 090/9, 091/5, 099/6, 123/4, 124/6
b.+ ını 015/4, 234/11
b.+ larına 056/3

boğaziçi: Karadeniz ve Marmara denizi arasındaki boğazın Asya ve Avrupa kıyılarının tamamına verilen isim.
b.+ nden 059/12, 070/4

boğucu: Kasvet veren.
b. 249/1

boğuk: Kısık.
b. 075/2, 077/1, 077/2

boğuk b. 003/7
b. boğuk 003/7

boğul -: Nefesi kesilmek.
derede mi b.- acaksınız 075/8
b.- an 090/9
b.- mak 136/4
b.- mamak 090/9, 099/6
b.- up 084/2
b.- ur 194/26
b.- urum 088/1
b.- uyor 124/6
b.- uyorum 139/4

boğum: Bir şeyin sıkılmış bölümü.
b.+ unda 048/20

boğuş -: Kavga etmek.
b.- urlarken 155/28
b.- uyor 124/1, 155/14

boğuşma: Kavga.
b. 156/4
b.+ ya 123/3

bohça: İçine çamaşır, elbise vb. konulup dört köşe sarılan kumaş.
b.+ ların 008/10

bohçacı: Bohçacı kadın.
b. 179/2

bok: Dışkı.
b.+ sun 236/5

boksör: Boks yapan kimse.
b.+ lerin 151/4

bol: Geniş.
b. 006/5, 007/8, 052/1, 107/5
b.+ sa 058/9

bollan -: Artmak.
b.- dıktan 007/1

bolşevik: Bolşeviklik yanlışı kimse.
b.+ ler 244/2

bomba: Patlayıcı, ateşli silah.
b. 215/3
b.+ dır 188/11
b.+ sı 219/2
b.+ yı 194/17

bombok: Çok fena.
b. 041/4

bomboş: Büsbütün, tamamen.
b. 084/2, 260/5

bon*: Fr.* İyi.
b. şans 181/7

boncuk: Çoğu yuvarlak ve renkli süs tanesi.
b. 144/9

bonmarşe: İçinde her türlü giyim, süs eşyası, oyuncak vb. satılan büyük mağaza.
b.+ dir 144/19
b.+ sidir 141/11

bora: Genellikle arkasından yağmur getiren sert rüzgâr.
b. 205/18, 254/11

borç: Geri vermek üzere alınan para veya başka bir şey.
b.+ umuzu 241/7
b.+ umuzun 160/13
b.+ unu 002/6
b.+ unuz 141/5

borçlu: Borcu olan.
b. 167/17

boru: İçi boş, uçları açık silindir.
b. 046/1

bos: bkz. boy bos: Vücudun yapısı bakımından biçimi.
boy b. 182/13
boyuna b.+ una 163/11

bostan: Sebze bahçesi.

b. 029/8
b.+ da 089/1, 256/3

boş: Dolu olmayan.
b. 006/3, 053/12, 054/11, 054/12, 054/13, 078/16, 123/2, 137/2, 153/1, 153/7, 174/14, 175/8, 214/2, 233/11, 242/1, 253/12, 255/9
b.+ a 094/20, 129/4, 178/25, 200/5
b. boşuna 054/3
b. durmamışlar 060/5
b.+ tur 053/7
boş b.+ una 054/3

boşa -: Aile ilişkisini kesmek.
b.- yarak 042/1

boşal -: Boş duruma gelmek.
b.- an 001/3, 153/4, 259/10
b.- ırdı 241/7
b.- mıştı 253/9

boşalt -: Boş duruma getirmek.
b.- amaz 060/6
b.- arak 119/12, 158/13
b.- ayım 003/11
b.- maktan 048/16
b.- maya 122/4
b.- mış 123/2
b.- tı 157/2
b.- tıktan 021/4, 163/12

boşan -: Karı kocanın ayrılması.
b.- an 055/3, 057/1
boşanıştır b.- ır 075/7
b.- ıştır boşanır 075/7
b.- ıyorlardı 056/16
b.- ıyorsa 057/3

boşboğazlık: Boşboğaz olma durumu.
b. 013/1

boşla -: İhmal etmek.
b.- mış 059/4

boşluk: Boş olan yer.
b. 169/8
b.+ lardan 175/5
b.+ ları 213/9
b.+ u 258/9
b.+ undan 157/8

boy: Uzunluk.
b. 183/1
b. bos 182/13
b.+ dan 075/6
b.+ lu 022/14, 147/20, 150/18, 154/9, 157/1, 159/5, 173/7, 183/1, 235/2, 259/4
b.+ luydu 147/9
b.+ u 029/1, 091/9, 165/9, 256/2
b.+ una 058/3, 146/4
b.+ una bosuna 163/11
b.+ unca 157/1, 173/7, 183/1, 235/2
b.+ unun 085/6
b.+ uyla 259/2

boya: Renklendirmeye yarayan madde.
b. 028/3
b.+ lar 053/2
b.+ lı 256/9

boya -: Boya yapmak.
b.- yanlar 035/17

boyacıköyü: İstanbul'da bir semt.
b. 138/11

boyalı: Boya sürülmüş.
b. 044/14

boyan -: Boyama işi yapılmak.
al kana b.- ıyor 057/7
b.- ıyordun 024/18

boyla -: Düşmek.
b.- r 095/26

boyle: Metinde “böyle” kelimesinin şive kaynaklı söylenimi.
b. 163/13

boyun: Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi.

b. eğip 160/13
b. eğse 227/3
b.+ ları 133/3, 142/1
b.+ larına 102/14, 252/2
b.+ larında 179/4
b.+ larını 157/10
b.+ u 100/23
b.+ u altında kalsın 039/15, 041/4
b.+ umu 253/12
b.+ umuz 251/8
b.+ undan 249/6
b.+ unu 047/4, 133/6, 152/18

boz-: Bir yerin, bir şeyin düzenini karıştırmak.
b.- acağım 140/17
b.- amadılar 173/8
b.- an 133/4
b.- arak 167/16, 206/7
b.- ma 199/1, 232/13, 247/17
b.- mak 203/4
b.- maktan 016/2
b.- mamak 220/17
işi b.- mamak 029/3
abdest b.- ması 060/5
b.- maya 185/4, 240/7
abdest b.- maya 095/18
b.- mayarak 198/15
b.- uyor 133/3

boz: Açık toprak rengi.
b. 140/23

bozabil -: Bozma imkanı bulunmak.
b.- ir 203/6

bozdurt -: Bozdurmak.
b.- ur 178/10

bozuk: Bozulmuş olan.
b. 012/3, 043/17, 138/7, 170/14, 220/6, 247/24
mideniz b. 060/12
b.+ tur 003/1

bozukluk: Bozuk olma durumu.
b. 167/10
b.+ u 181/13
b.+ undan 218/1

bozul -: 1. Bozma işine konu olmak. 2. Ekşimek.
b.- du 202/9
b.- madık 108/16
b.- masın 019/3
b.- muş 018/1, 058/10, 088/9, 106/14, 120/6, 153/12, 243/8
b.- uyor 139/2, 187/12

bozulma: Bozulmak işi.
b.+ sını 133/3

bozuş -: Araları açılmak.
b.- tuğu 249/5

böcek: Haşere.
b. 063/7, 136/3, 223/8, 223/10
b.+ i 190/5
b.+ ler 104/16

bölme: Büyük bir yerden ayrılmış küçük yer.
b.+ ler 111/13

bölük: Kısım.
b.+ e 066/7

börek: Bir çeşit hamur işi.
sütlü b. 078/15
b.+ le 066/6

böyle: Bunun gibi, buna benzer.
b. 001/20, 002/1, 002/6, 002/17, 006/20, 008/12, 010/10, 010/15, 011/4, 011/6, 011/8, 011/18, 012/3, 014/5, 015/1, 016/2, 017/3, 017/7, 017/10, 017/11, 018/12, 019/6, 019/10, 019/12, 019/18, 021/8, 023/9, 024/13, 028/11, 032/4, 032/5, 033/2, 033/3, 035/12, 036/1, 036/6, 037/2, 037/3, 037/4, 038/1, 038/6, 038/7, 040/20, 040/23, 040/25, 041/6, 041/12, 044/18, 046/14, 048/19, 049/25, 052/3, 052/8, 052/16, 053/4, 056/2, 056/3, 057/8, 059/4, 059/7, 059/12, 059/13, 060/5, 060/6, 060/12, 062/1, 062/2, 065/6, 067/4, 071/19,

072/11, 075/1, 077/9, 078/10, 078/14, 081/12, 082/7, 083/7, 084/1, 086/8, 086/12, 086/18, 087/16, 088/5, 088/9, 089/21, 089/23, 094/15, 094/19, 095/11, 096/17, 096/23, 097/3, 098/23, 098/25, 103/10, 104/10, 104/16, 107/5, 108/6, 108/7, 108/15, 109/1, 109/3, 109/26, 110/12, 111/24, 111/26, 114/8, 115/12, 118/20, 120/4, 121/1, 121/3, 121/5, 121/6, 122/8, 126/4, 127/9, 127/20, 130/21, 131/16, 133/5, 136/1, 138/1, 139/1, 143/13, 147/14, 149/2, 150/8, 151/17, 152/14, 152/17, 153/2, 154/6, 156/5, 156/8, 159/2, 159/13, 162/16, 162/25, 163/2, 165/3, 169/8, 170/1, 170/3, 171/18, 172/1, 172/6, 176/10, 176/12, 176/16, 177/7, 177/8, 177/10, 177/15, 179/8, 180/14, 181/12, 181/13, 181/14, 182/13, 183/1, 183/5, 183/6, 184/11, 185/1, 185/2, 185/18, 185/19, 186/12, 186/24, 187/20, 188/1, 191/8, 191/13, 192/3, 192/5, 193/2, 194/7, 198/1, 198/3, 200/5, 200/10, 202/7, 206/4, 206/5, 207/1, 209/1, 209/4, 209/15, 211/9, 211/10, 212/3, 213/9, 213/12, 216/4, 217/1, 217/9, 218/4, 219/2, 219/5, 220/8, 221/1, 222/10, 223/20, 224/8, 224/20, 225/11, 225/13, 226/5, 227/3, 228/13, 232/18, 234/15, 235/17, 236/1, 236/2, 236/3, 237/15, 238/2, 243/8, 244/12, 245/5, 245/7, 245/8, 247/10, 251/17, 253/12, 258/8, 258/10

b.+ dir 003/4, 007/6, 021/12, 063/2, 150/3, 178/18

b.+ leri 135/2

b.+ lerine 032/4, 203/20

b.+ lerinin 037/2

b.+ si 218/13

b.+ sin 221/10

b.+ sinden 243/6

böylece: Bu biçimde.

b. 189/13

bravo*: ünl. İt.* Aferin.

b. 093/17, 102/27, 253/14

bromür: Bromhidrik asidin tuzu veya eteri.

b. 052/1

bs: Metinde Bedreddin Sema isminin kısaltması.

b. markasıyla 179/12, 229/14

bu: 1. *sıfat* Yerde, zamanda veya söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz. 2. *zamir* En yakında bulunan bir varlığı veya biraz önce anılan bir şeyi işaret yolu ile belirtmek için kullanılan bir söz.

b. 001/4, 001/14, 001/20, 002/3, 002/6, 002/18, 002/21, 003/16, 005/3, 005/6, 005/8, 005/12, 006/5, 006/9, 006/13, 006/17, 006/23, 007/10, 007/11, 007/14, 008/17, 008/19, 009/14, 009/18, 010/10, 010/12, 010/20, 011/18, 012/3, 012/8, 012/12, 013/1, 013/9, 013/11, 013/18, 013/20, 013/21, 013/22, 014/5, 015/1, 015/2, 015/7, 015/9, 015/20, 016/1, 016/2, 016/3, 016/14, 017/1, 017/3, 017/5, 017/7, 017/9, 017/11, 017/12, 017/16, 018/1, 018/4, 018/8, 018/12, 019/1, 019/3, 019/4, 019/5, 019/6, 019/8, 019/13, 019/18, 020/5, 020/8, 020/11, 020/13, 021/1, 021/5, 021/8, 021/12, 022/2, 022/10, 022/22, 022/23, 023/10, 024/3, 024/22, 025/1, 025/9, 025/11, 025/12, 026/1, 026/6, 026/7, 026/9, 026/12, 027/3, 027/4, 027/5, 027/7, 027/18, 028/3, 028/4, 028/8, 028/16, 028/17, 029/3, 029/5, 029/6, 029/10, 030/9, 030/16, 030/18, 031/1, 031/5, 031/7, 031/9, 031/17, 032/3, 032/4, 032/5, 033/1, 034/1, 034/2, 034/5, 034/10, 034/14, 035/4, 035/8, 035/14, 035/15, 036/1, 036/5, 036/6, 037/2, 037/3, 037/4, 038/1, 038/5, 038/7, 039/1, 039/2, 039/4, 039/15, 039/22, 040/8, 040/15, 040/21, 040/25, 041/3, 041/5, 041/10, 041/13, 042/1, 042/2, 042/4, 042/7, 042/14, 043/2, 043/3, 043/7, 043/17, 044/2, 044/10, 044/14, 044/18, 045/13, 046/4, 046/6, 046/14, 047/3, 047/9, 048/3, 048/4, 048/16,

049/2, 049/6, 049/15, 049/18, 049/23, 049/24, 050/11, 050/18, 050/19, 050/24, 051/1, 051/3, 051/13, 051/14, 052/1, 052/3, 052/13, 052/18, 053/3, 053/4, 053/10, 053/12, 054/15, 054/18, 055/3, 055/17, 056/2, 056/3, 056/4, 056/8, 056/10, 056/11, 056/13, 057/1, 057/4, 057/5, 057/6, 057/7, 057/8, 058/4, 058/9, 058/10, 058/17, 058/20, 059/4, 059/7, 059/14, 059/17, 060/5, 060/14, 061/3, 061/10, 061/16, 061/18, 062/5, 062/6, 062/10, 062/11, 063/2, 063/4, 063/6, 063/7, 063/8, 064/2, 064/4, 064/6, 064/7, 064/8, 064/10, 065/1, 065/2, 065/3, 065/4, 065/5, 065/6, 066/1, 066/8, 067/1, 067/3, 067/5, 068/1, 068/6, 068/11, 068/12, 069/1, 069/2, 069/8, 070/6, 070/11, 071/1, 071/10, 072/1, 072/4, 072/10, 072/15, 072/16, 072/17, 073/1, 073/2, 073/3, 073/4, 073/5, 073/6, 073/8, 074/1, 074/7, 074/17, 075/1, 075/2, 075/8, 075/10, 076/6, 076/8, 076/11, 077/2, 077/4, 077/7, 077/9, 078/12, 078/13, 078/14, 078/16, 079/1, 079/2, 079/4, 079/5, 080/1, 080/2, 080/5, 080/15, 080/17, 081/5, 081/10, 082/2, 082/7, 082/8, 083/1, 083/7, 083/10, 084/1, 084/2, 085/1, 085/5, 085/6, 086/10, 086/18, 086/20, 087/6, 087/8, 087/9, 087/10, 087/11, 087/14, 087/15, 087/18, 088/3, 088/5, 088/9, 088/11, 088/13, 088/15, 089/9, 089/13, 090/3, 090/7, 090/8, 090/9, 090/12, 090/13, 091/5, 091/8, 091/11, 091/12, 091/16, 092/5, 092/9, 092/11, 092/20, 092/21, 092/24, 093/3, 093/13, 093/25, 094/9, 094/15, 094/19, 095/2, 095/9, 095/21, 096/2, 096/17, 096/20, 096/23, 097/5, 097/14, 097/28, 098/23, 098/27, 099/1, 099/7, 099/8, 100/1, 100/11, 100/19, 100/24, 100/26, 100/27, 101/5, 101/10, 101/15, 102/3, 102/13, 102/22, 103/16, 103/17, 105/2, 105/4, 105/21, 106/14, 106/15, 106/17, 107/5, 108/21, 109/8, 109/13, 110/6, 110/10, 110/25, 111/2, 111/12, 111/14, 111/16, 111/23, 111/24, 112/3, 112/11, 113/1, 113/23, 113/25, 114/5, 114/22, 115/5, 115/11, 115/20, 116/3, 116/5, 116/28, 117/2, 117/6, 117/14, 118/17, 118/19, 118/20, 119/7, 119/8, 119/9, 119/10, 119/12, 120/2, 120/3, 120/4, 120/6, 120/7, 120/8, 120/11, 121/2, 121/4, 121/6, 121/8, 121/10, 122/1, 122/5, 122/7, 122/8, 123/2, 123/3, 123/5, 123/6, 123/7, 123/8, 124/1, 124/2, 124/3, 124/5, 124/10, 125/8, 125/12, 126/1, 126/2, 126/7, 127/16, 127/18, 128/1, 128/15, 128/16, 128/19, 128/25, 128/26, 129/1, 129/4, 129/7, 129/10, 129/12, 129/14, 129/16, 130/1, 130/2, 130/3, 130/16, 131/2, 131/3, 131/5, 131/16, 132/15, 132/16, 133/3, 133/5, 134/1, 134/2, 134/4, 134/6, 134/8, 135/1, 135/5, 136/2, 136/3, 136/4, 136/5, 136/7, 136/9, 136/10, 137/2, 137/3, 137/7, 137/12, 138/3, 138/7, 138/9, 138/10, 138/11, 139/2, 140/9, 140/11, 140/15, 141/6, 141/9, 141/11, 141/16, 142/1, 142/11, 142/14, 142/16, 142/20, 142/24, 143/1, 143/3, 143/5, 143/15, 143/18, 144/3, 144/9, 144/25, 145/4, 145/21, 146/1, 146/3, 146/4, 146/5, 147/11, 147/16, 148/1, 148/4, 148/9, 148/11, 148/15, 149/2, 149/4, 149/5, 149/7, 149/15, 149/16, 149/18, 150/1, 150/7, 150/10, 151/14, 151/16, 152/3, 152/7, 152/11, 152/13, 152/19, 153/5, 153/6, 153/8, 153/9, 153/11, 154/3, 154/5, 154/9, 155/20, 155/26, 155/28, 156/3, 156/5, 157/1, 157/2, 157/6, 157/8, 157/9, 157/10, 158/4, 158/5, 158/6, 158/9, 158/11, 159/1, 159/4, 159/5, 159/7, 159/8, 159/14, 159/15, 159/16, 159/17, 159/18, 160/2, 160/3, 160/5, 160/8, 160/12, 160/13, 160/15, 161/1, 161/2, 161/7, 161/10, 161/11, 162/4, 162/6, 162/22, 163/1, 163/2, 163/4, 163/5, 163/13, 164/5, 164/8, 165/1, 165/2, 165/4, 165/5, 165/6, 165/8, 165/10, 166/1, 166/2, 166/9, 166/10, 166/11, 167/1, 167/5, 167/14, 167/15, 167/16, 167/17, 167/18, 168/1, 168/2, 168/4, 168/5, 168/8, 168/9, 168/10, 168/11, 169/1, 169/2, 169/3, 169/6, 169/7, 169/8, 170/1, 171/5, 171/10, 171/11, 171/12, 171/19, 172/2,

172/6, 172/7, 172/9, 172/10, 173/4, 173/6, 173/7, 173/8, 173/9, 174/5, 174/7, 174/15, 175/1, 175/2, 175/4, 175/5, 175/7, 175/10, 175/11, 175/18, 176/3, 176/9, 176/10, 176/14, 176/15, 176/16, 177/4, 177/8, 177/9, 177/13, 177/15, 178/7, 178/11, 178/25, 179/2, 179/4, 179/5, 179/7, 179/8, 180/2, 180/3, 180/4, 180/6, 180/7, 180/8, 180/9, 180/16, 181/2, 181/4, 181/5, 181/6, 181/10, 181/11, 181/12, 182/2, 182/8, 182/11, 182/13, 183/1, 183/3, 183/4, 183/5, 183/6, 183/8, 183/9, 184/1, 184/2, 184/3, 184/6, 184/9, 185/4, 185/10, 185/16, 186/1, 186/3, 186/9, 186/22, 186/23, 186/24, 187/5, 187/6, 187/7, 187/17, 187/20, 187/21, 188/2, 188/6, 188/11, 188/14, 188/15, 189/1, 189/2, 189/7, 189/9, 189/13, 189/19, 190/5, 190/14, 190/16, 191/1, 191/2, 191/6, 191/7, 191/8, 191/11, 191/13, 191/14, 191/15, 192/3, 192/10, 192/12, 192/13, 193/2, 193/3, 193/13, 194/1, 194/17, 194/25, 194/27, 194/28, 195/4, 195/10, 195/17, 196/1, 196/7, 196/11, 196/17, 196/19, 196/21, 196/25, 197/2, 197/13, 197/22, 198/1, 198/9, 198/10, 198/16, 199/1, 199/3, 199/9, 199/17, 200/1, 200/3, 200/12, 200/15, 200/17, 201/7, 201/12, 201/13, 201/24, 201/25, 202/4, 202/5, 202/9, 202/11, 203/4, 203/7, 203/9, 203/17, 203/19, 203/20, 204/1, 204/2, 204/7, 204/11, 204/13, 205/1, 205/15, 205/18, 206/4, 206/7, 206/8, 207/1, 207/6, 207/9, 207/14, 207/17, 208/10, 208/17, 208/20, 209/6, 209/8, 209/12, 209/15, 209/17, 210/3, 210/19, 210/23, 210/24, 211/7, 211/8, 211/9, 211/11, 212/4, 212/6, 212/7, 212/8, 212/10, 212/13, 212/14, 213/7, 213/10, 213/11, 213/12, 213/13, 214/1, 214/3, 214/4, 214/5, 214/6, 214/7, 215/1, 215/2, 215/4, 215/5, 215/8, 215/9, 215/11, 215/12, 216/1, 216/3, 216/4, 216/5, 216/6, 216/8, 216/13, 216/14, 217/1, 217/2, 217/4, 217/5, 217/8, 217/9, 218/6, 218/11, 218/12, 219/2, 219/3, 219/4, 219/5, 219/7, 220/3, 220/6, 220/7, 220/17, 220/18, 220/19, 220/21, 221/1, 221/2, 221/10, 221/16, 221/20, 221/22, 221/23, 222/1, 222/4, 222/11, 222/18, 222/20, 223/8, 223/10, 223/17, 223/23, 224/2, 224/18, 225/1, 225/3, 225/5, 225/6, 225/8, 225/10, 225/17, 226/2, 226/6, 226/7, 226/9, 227/1, 227/2, 227/3, 227/5, 228/1, 228/3, 228/10, 228/14, 229/1, 229/12, 229/16, 230/3, 230/11, 230/19, 231/15, 232/11, 232/14, 232/16, 232/18, 233/1, 233/2, 233/4, 233/5, 233/6, 233/8, 234/2, 234/16, 234/17, 235/3, 235/4, 235/7, 235/8, 235/14, 235/18, 236/2, 236/3, 236/4, 236/5, 237/3, 237/9, 237/10, 238/4, 238/5, 238/8, 238/9, 238/11, 239/1, 239/4, 239/5, 239/9, 239/10, 240/3, 240/4, 240/5, 240/6, 240/7, 241/1, 241/2, 241/6, 241/7, 242/1, 242/4, 242/7, 242/8, 243/1, 243/3, 243/4, 243/5, 244/1, 244/3, 244/4, 244/6, 245/2, 245/3, 245/5, 245/6, 245/7, 245/8, 245/9, 246/1, 246/7, 247/16, 248/7, 249/2, 249/5, 249/7, 250/2, 250/4, 250/6, 252/1, 252/3, 252/5, 252/14, 252/16, 253/1, 253/5, 253/7, 253/12, 253/13, 253/14, 254/1, 254/2, 254/9, 254/11, 254/12, 254/13, 255/1, 255/2, 255/4, 255/8, 255/10, 256/2, 256/3, 256/5, 256/8, 256/9, 256/11, 257/2, 257/3, 257/6, 257/8, 257/10, 257/11, 257/13, 258/1, 258/6, 258/12, 259/1, 259/2, 259/3, 259/4, 259/6, 259/7, 259/9, 259/17, 260/1, 260/9, 260/10, 260/12, 260/16, 260/17, 261/1

b.+ dur 169/3, 221/22, 232/18, 241/5, 252/8

b.+ na 019/12, 031/13, 036/6, 068/10, 082/7, 087/16, 089/25, 113/2, 114/6, 120/6, 123/1, 136/1, 165/8, 173/4, 175/4, 176/14, 177/8, 178/13, 184/2, 186/6, 216/12, 239/6, 240/7, 242/2, 244/4, 244/9

b.+ nca 004/21, 075/8

b.+ nda 002/4, 063/4, 063/5, 067/1, 076/12, 121/6, 149/4, 162/25, 184/1, 204/5, 217/10, 224/8

b.+ ndan 021/12, 043/2, 063/6, 080/6, 082/1, 087/8, 111/4, 114/9, 120/6,

120/13, 121/8, 137/6, 160/13, 167/1, 167/17, 175/4, 184/11, 187/16, 188/10, 190/4, 196/11, 198/9, 201/24, 205/17, 206/7, 218/13, 225/7, 225/8, 227/1, 228/13, 240/2, 249/8, 257/3, 261/3

b.+ nlar 020/10, 021/12, 027/1, 029/10, 063/8, 064/5, 066/4, 128/1, 130/11, 130/17, 164/8, 168/11, 194/15, 202/11, 227/3, 241/7, 242/1

b.+ nlara 009/22, 020/8, 056/13, 063/4, 162/6, 167/18, 179/4, 243/4, 244/5, 250/1

b.+ nlardan 024/1, 069/5, 128/9, 180/4, 242/4

b.+ nlardı 156/5

b.+ nları 020/15, 028/11, 037/4, 041/11, 041/12, 043/7, 070/2, 076/5, 088/9, 136/6, 168/1, 227/3, 257/1, 257/2

b.+ nların 027/7, 043/7, 045/10, 048/4, 064/5, 079/5, 138/8, 153/8, 202/11, 209/19, 213/10, 228/11, 231/24, 246/2, 246/7, 256/4

b.+ nu 002/18, 005/10, 008/17, 010/4, 015/1, 016/5, 017/7, 017/12, 019/1, 020/19, 048/16, 053/2, 054/5, 059/4, 060/5, 072/17, 077/10, 083/7, 097/12, 097/21, 104/4, 111/18, 120/7, 121/12, 129/3, 129/8, 134/8, 143/5, 145/20, 157/5, 166/9, 166/16, 167/15, 179/4, 183/1, 196/1, 198/9, 213/9, 215/1, 217/5, 221/22, 227/3, 238/8, 240/2, 250/5, 254/13

b.+ nun 001/11, 004/5, 005/12, 010/18, 018/4, 018/12, 024/11, 038/5, 043/17, 049/13, 053/10, 053/14, 057/8, 066/8, 068/10, 071/13, 071/14, 074/12, 076/2, 083/7, 115/23, 120/9, 121/6, 121/8, 122/7, 144/21, 152/13, 165/2, 180/4, 182/13, 188/15, 195/19, 199/17, 226/2, 226/4, 242/5

b.+ nunla 071/23, 097/20

b.+ radadır 023/16

b.+ rasından 075/8

b. yüzden 068/11

bubi: Metinde bir karakter ismi.

b. 102/13

bucak: Kenar, köşe yer.

b. 032/4

b.+ ına 216/7

b.+ ında 244/3

b.+ ını 129/4, 153/8, 158/5, 256/7

b.+ ları 177/4

b.+ ta 018/12, 054/18

buçuk: Yarım.

b. 001/6, 029/5, 095/19, 099/3, 140/21, 144/15, 144/25, 147/16, 252/2

kırk bir b. kere maşallah 163/11

budak: Tahtalarda görülen leke şeklindeki delik.

b. deliğinden 112/11

gözünü b.+ tan sakınmayan 067/4

budala: Ahmak.

b. 005/1, 093/11

budalaca: Budalaya yakışan.

b. 122/3

budalalık: Ahmaklık.

b.+ ına 189/5, 241/2

bugun: bkz. bugün

b. 247/10

bugün: 1. İçinde bulunulan gün, çağ veya zaman. 2. İçinde bulunulan gün içinde.

b. 002/6, 008/19, 014/5, 017/3, 017/11, 020/19, 022/4, 026/7, 030/18, 036/6, 037/7, 046/5, 047/1, 050/11, 054/12, 059/12, 061/10, 064/2, 065/2, 071/8, 081/12, 083/1, 084/1, 085/1, 094/19, 096/22, 096/23, 097/5, 101/14, 102/21, 107/5, 130/2, 130/3, 137/2, 141/5, 144/25, 146/8, 147/16, 151/4, 177/12, 202/8, 203/4, 204/6, 208/17, 230/8, 231/7, 232/15, 233/10, 243/5, 253/12, 254/9, 257/5

b.+ den 257/2

b.+ e 036/6, 083/1, 115/1

b.+ kü 063/8, 099/5, 148/4, 151/5, 228/14, 237/4, 257/9

b.+ lerde 012/5, 020/19
b.+ ün 085/1, 137/2, 156/3

buğulu: Nemli.
b. 101/5

buhar: Isı etkisiyle sıvı ve bazı katı maddelerin gaz duruma geçmesi.
b.+ ları 101/15

buharalaş -: Buhara şehrine benzemek.
b.- ıyor 138/7

buhran: Bunalım.
b. 013/1
b.+ dan 169/7
b.+ ı 098/27, 226/5
b.+ larımın 169/3

bukalemunname: Dönek sözü.
b. 258/7

buket: Çiçek demeti.
b. 085/3, 253/10
b.+ çiğin 250/11
b.+ çik 253/1
b.+ çiklerle 252/2
b.+ ler 253/13
b.+ lerden 252/5, 252/16
b.+ lerin 252/1
b.+ te 251/13

bul -: 1. İstenilen şeye erişmek. 2. Keşfetmek. 3. Nail olmak. 4. Kaybedilen şeye veya kimseye kavuşmak. 5. Hatırlamak.
b.- acağım 184/11
vuku b.- acağını 080/3
b.- acağınızdan 212/10
mazur b.- acak 244/4
teselli b.- acak 168/10
vuku b.- acak 032/4, 177/15
b.- acaksınız 209/16
b.- alım 043/5
b.- amadığından 240/5
b.- amadıkları 136/6, 243/5, 251/3
b.- amadılar 018/4
b.- amadım 107/17, 186/22
b.- amayanlar 243/7
b.- amayarak 257/11
b.- amayınca 158/4
b.- amaz 099/5, 122/1
b.- amazdı 169/8
b.- amazlar 075/1
b.- amazlarsa 017/3
b.- amazsam 045/10, 209/15
b.- amıyor 208/22
b.- amıyordu 216/7, 217/4
b.- amıyorlardı 162/10
b.- amıyorum 040/13, 208/21
sükûnet b.- an 032/4
vuku b.- an 068/11, 136/10, 255/2
b.- arak 011/8, 023/9, 112/5, 192/4, 214/7, 221/1, 226/9, 237/10
b.- ayım 097/24
b.- du 022/14, 023/19, 052/7, 054/15, 077/12, 126/13, 132/14, 156/4, 161/10, 164/9, 172/8, 179/3, 198/9, 213/9, 217/9, 227/2, 237/2, 250/3
mülevves b.- du 060/4
teşeffi b.- du 035/20
vuku b.- du 035/9
b.- duğu 037/3, 039/2, 072/17, 119/12, 179/2, 241/2
b.- duğum 105/17, 169/3
b.- duğuna 053/3, 172/7
b.- duk 026/1, 206/4
b.- dukları 054/18
b.- duktan 234/4
b.- dular 111/19, 145/5, 162/25, 164/2
b.- dum 023/12, 071/19, 073/10, 106/2, 159/18, 226/4, 260/10
b.- dun 024/12, 091/7, 102/27
b.- dunuz 247/8
b.- madadır 150/4
b.- madan 242/2
b.- madım 206/7
b.- mak 016/15, 039/21, 071/3, 100/19, 102/24, 137/4, 150/7, 174/6, 175/4, 188/2, 205/14, 217/9, 218/6, 234/3, 241/2, 249/3
deva b.- mak 087/4
b.- malıyım 102/11, 209/15

b.- mamıştır 183/9
revaç b.- masına 037/2
b.- maya 025/9, 114/2, 180/9, 192/4, 249/5
b.- mayacağı 061/14
vuku b.- mayacağına 082/2
sükûnet b.- mayacak 211/3
vuku b.- mayacak 080/1
b.- mayacaktır 203/7
vuku b.- mayacaktır 198/9
b.- mayarak 212/13, 229/11
b.- mazsam 046/9
b.- muş 097/9, 106/14, 187/7
vuku b.- muş 239/9
b.- muştu 214/6
b.- muştur 242/1
b.- muyor 172/1, 175/9
b.- muyordu 167/15
b.- muyorsun 016/1
b.- muyorum 202/5
b.- sa 227/3
b.- unca 024/1
b.- unuz 243/6
b.- up 087/14, 098/3, 129/14, 168/7, 178/10
vuku b.- up 061/14
b.- ur 098/1, 220/1, 235/8
ettiğini b.- ur 044/11
tesellisini b.- ur 261/2
vuku b.- ur 042/13, 182/11
b.- urlar 114/19
b.- urlarsa 123/2
b.- ursa 217/5
b.- ursam 125/12
b.- ursan 046/12, 191/14
b.- ursun 110/6, 233/1, 233/5
b.- urum 039/15, 076/7, 177/15, 187/20, 211/1
b.- uş 084/2
b.- uyor 097/25, 165/6, 183/10, 255/4
b.- uyordu 172/5, 217/3
fazla b.- uyordu 038/1
tabii b.- uyordu 229/1
vuku b.- uyordu 216/8
vuku b.- uyorsa 240/4
b.- uyorsun 187/21
b.- uyorsunuz 196/5
b.- uyorum 136/4, 149/2, 171/18
b. 052/12, 107/17, 176/15

bula -: Bir maddeyi başka bir maddeye batırmak.
b.- yan 063/7

bulabil -: Bulmaya gücü yetmek.
b.- diğim 189/11
b.- eceğimi 046/11
b.- ecek 217/2
b.- eceksiniz 018/3
b.- irdi 258/12
b.- irim 031/13
b.- irsiniz 059/14

bulamaç: Karışık.
b. 237/15

bulan -: Her yanı bir şeyle kaplanmak.
b.- dı 032/3, 201/24
çehresi b.- dı 019/18
zihnim b.- dı 083/7
b.- ıyor 187/10
b.- mamış 139/2
b.- maya 230/11

bulandır -: Karıştırmak.
b.- dı 058/3

bulanıklık: Bulanık olma durumu.
b.+ ı 101/5

bulantı: Kusacak gibi olma hissi.
b. 003/1
b. duydu 062/18

bulaş -: 1. İstenilmeyen bir maddeye sürülmek. 2. Hastalık geçmek. 3. Rastlantı sonucu bir işe karışmak.
b.- ırsa 011/18
b.- mamış 057/8
b.- mayan 010/12
b.- maz 237/1, 240/2
b.- mış 123/6
b.- tımsa 062/8

bulaşık: İz, etki, kalıntı.

b. 128/15, 140/1

buldurt-: Bulmasını sağlamak.
b.- up 068/11

buluğ: Ergenlik.
b.+ a ermiş 034/9
sinn-i b.+ undan 065/3

bulun-: 1. Bulma işine konu olmak. 2. Bir yerde olmak. 3. Bir durumda olmak.
b. 014/5
b.- a 242/4
b.- acağım 178/16
b.- acak 042/2, 071/1, 219/7, 242/4
b.- acakları 030/18
b.- acaktı 169/7
b.- alım 078/10
b.- amadı 164/3
b.- amaz 089/23, 215/1
b.- an 057/5, 060/2, 076/13, 081/3, 090/5, 091/6, 160/3, 235/9
b.- anlar 016/10
b.- arak 018/12, 174/14, 175/8
b.- du 066/8
b.- duğu 077/12, 081/3, 095/2, 101/5, 128/25, 129/1, 159/3, 204/11, 216/13, 219/2
b.- duğum 083/7, 092/11
b.- duğuna 012/12, 025/9, 052/8
b.- duğunu 018/2, 037/4, 046/15, 061/7, 071/10, 095/2, 117/5, 156/7, 191/6, 220/21
kayıtsız b.- duğunuzdan 020/19
b.- dukça 236/5
b.- dukları 046/4, 092/9, 129/3
b.- duklarını 134/2
b.- dum 201/23
b.- dun 260/12
b.- madığı 011/6
b.- madığım 112/11
b.- madığına 200/4
b.- madıkları 071/6
b.- madım 080/15
b.- mak 121/3, 180/2, 181/1, 192/3
b.- makla 213/6
b.- malı 113/17
b.- maması 129/4
b.- mamış 203/11
b.- manı 188/14
b.- masa 153/1
b.- ması 038/1, 081/10, 162/9, 169/8, 240/3
b.- maya 207/9, 219/4
b.- mayan 073/2
b.- maz 011/1, 040/23, 071/10, 115/7, 175/5
b.- mazdınız 081/12
b.- muş 011/18, 071/8, 094/20, 229/12
b.- muştu 131/16, 214/5
b.- muyorsun 089/1
b.- muyorum 086/12, 090/1
b.- sa 256/4
b.- sun 014/5
b.- ur 059/12, 065/3, 069/4, 071/14, 074/9, 150/3, 206/7, 242/3
b.- urlar 064/6
b.- ursa 014/5, 213/1
b.- uyor 236/3
b.- uyordu 027/10, 173/6, 182/4, 182/12
b.- uyorlar 078/16
b.- uyorum 083/10
b.- uyoruz 022/19, 082/7

bulunabil -: Bulunma ihtimali olmak.
b.- ecek 215/1
b.- ir 017/5, 151/16

bulundur -: Eksik etmemek.
b.- mak 073/5, 164/6, 252/5
b.- maya 006/25
b.- uyor 154/2

buluş -: Bir araya gelmek.
b.- mak 071/2

bulut: Gökyüzünde görülebilen su buharı kütlesi.
b. 139/2, 205/17
b.+ lar 084/2, 165/10, 169/5
b.+ ları 204/9
b.+ ların 032/4, 166/2, 219/9,

223/7
b.+ larıyla 072/17, 252/2
b.+ lu 154/4, 169/6, 170/21
b.+ suz 184/5
b.+ un 229/2

bulutlan -: Bulutla kaplanmak.
b.- mış 175/19

bunal -: Sıkılmak.
b.- ır 172/4

bura: Bu yer.
b.+ da 002/16, 020/19, 025/5, 025/7, 026/14, 027/7, 027/18, 029/10, 030/8, 030/18, 034/14, 039/15, 040/9, 041/1, 041/3, 046/1, 051/11, 051/14, 054/12, 059/1, 059/14, 059/17, 061/16, 070/13, 071/1, 071/2, 071/3, 071/8, 071/10, 075/1, 080/3, 080/17, 084/1, 086/20, 089/1, 092/7, 093/3, 093/21, 095/16, 096/11, 096/12, 099/5, 102/9, 107/8, 108/13, 108/16, 112/11, 119/4, 119/5, 120/2, 120/9, 125/12, 127/11, 132/11, 132/15, 132/17, 162/9, 171/18, 174/26, 182/13, 190/14, 199/14, 202/11, 208/8, 208/9, 211/7, 222/2, 224/3, 229/15, 230/22, 231/7, 233/1, 233/11, 236/5, 236/9, 252/1, 254/9, 259/15
b.+ dadır 025/3, 040/13
b.+ daki 064/5, 086/8
b.+ dalar 071/1
b.+ dan 002/14, 037/7, 039/15, 041/3, 041/6, 044/9, 044/16, 050/20, 082/7, 094/21, 114/4, 128/15, 128/19, 129/10, 144/25, 148/4, 175/3, 175/18, 176/5, 177/8, 211/4, 226/9, 234/16, 240/5, 250/11, 258/9
b.+ dayız 022/12
b.+ lara 077/9
b.+ larda 113/11, 168/10, 169/3, 220/4, 222/3, 259/4
b.+ lardayım 207/7
b.+ ları 041/10, 153/8
b.+ ların 179/4
b.+ nın 024/11, 026/3, 027/12, 180/4
b.+ sı 002/4, 003/2, 010/19, 010/20, 011/8, 022/17, 024/2, 025/14, 033/13, 034/4, 034/14, 040/17, 041/1, 054/2, 059/8, 074/14, 091/3, 103/6, 111/13, 129/8, 130/15, 144/19, 195/2, 212/11, 213/6, 223/5, 228/4, 228/5, 229/1, 232/15, 234/12
b.+ sıdır 228/14, 235/18
b.+ sını 005/9, 059/12, 091/7, 180/4
b.+ ya 005/1, 009/18, 011/18, 016/3, 016/15, 017/3, 021/8, 022/4, 023/12, 023/14, 024/16, 024/18, 024/20, 024/22, 025/3, 025/9, 025/11, 025/14, 026/22, 033/13, 034/14, 037/7, 039/11, 040/7, 041/10, 043/18, 044/6, 044/10, 047/3, 051/11, 059/1, 060/5, 060/10, 061/6, 061/10, 061/16, 061/18, 075/8, 075/9, 076/13, 078/10, 078/12, 080/1, 081/18, 091/10, 091/13, 091/14, 091/16, 092/10, 092/11, 092/14, 092/17, 093/3, 093/15, 099/5, 108/1, 113/8, 114/22, 119/1, 119/4, 119/13, 121/2, 127/8, 127/9, 127/13, 133/7, 146/4, 149/10, 155/22, 179/12, 193/6, 195/19, 202/8, 209/6, 210/7, 230/22, 234/16, 235/18, 236/1, 236/2, 236/5, 237/4, 237/9, 242/3, 253/10
b.+ yı 158/6

burada: Bu yerde.
b.+ sın 110/4
b.+ yım 162/12

buram: Yoğun biçimde.
buram b. 179/6
b. buram 179/6

burk -: bkz. burkulmak
b.- tu 151/17

burkul -: Burkma işine konu olmak.
b.- duğu 079/6

burun: 1. Koklama ve solunum organı. 2. Kibir, büyüklenme.
b. 090/9, 150/18
burun b.+ a 042/14, 051/1

burun b.+ a gelir 039/22
b. buruna 042/14, 051/1
b. buruna gelir 039/22
b.+ ları kaf dağında 074/16
b.+ larının 157/1
b.+ u 064/2, 070/6, 129/3
b.+ uma 253/1, 253/5
b.+ un 011/4, 121/2
b.+ una 150/14
b.+ undan 030/5
hık demiş b.+ undan düşmüş 097/27
b.+ unun 015/4, 016/11, 040/4

buruş -: Kırışmak.
b.- tu 087/15

buruştur -: Buruşuk duruma getirmek.
b.- a 115/15

buruşuk: Düzgünlüğü kalmamış.
b. 032/4, 163/12

buruşukluk: Buruşuk olma durumu.
b.+ uyla 013/12

buse: Öpücük.
b. 007/8, 067/3
b.+ lerinden 251/27
b.+ mle 251/8

but: İnsan vücudunun kalça ile diz arasındaki bölümü.
b.+ larını 124/3

buyur -: 1. Emretmek. 2. Düşüncesini bildirmek. 3. Gelmek, gitmek.
b.- amayız 218/13
b.- du 247/10
b.- duğu 066/7
b.- mayınız 159/7
b.- un 031/3
b.- unuz 033/2, 059/14, 083/5, 111/7, 145/7, 176/4, 208/13, 211/14, 212/14, 213/2, 228/5, 228/7, 228/14, 229/6, 247/14
af b.- unuz 029/4, 169/3
içeri b.- unuz 075/8
müsaade b.- unuz 080/10, 201/16, 212/12
b.- ursunuz 023/16
b.+ un 033/13

buyurul -: Denmek, yapılmak.
b.- duğu 175/4
icapları icra b.- duktan 027/8
b.- ur 083/3
b.- ursa 030/14, 229/16

buz: Soğuk etki.
b. 075/6
tuzla b. olacak 064/10

buzlu: Buz tutmuş.
b. 191/7

bücüç: eciş bücüş: Eğri büğrü.
ecüç b. mahlûk 065/2

büfe: Toplantılarda yiyecek içecek konulan masa.
b. 256/10
b.+ den 091/6

bük -: Eğmek.
b.- erek 253/12
b.- tü 034/2, 133/6
bellerini b.- üyordu 176/10
dudak b.- üyorlardı 028/17

büklüm: Kıvrım.
b. 041/6, 048/20
iki b. 040/10

bükük: Bükülmüş olan.
b. 142/1, 251/8

bükül -: Eğilmek.
b.- müş 253/1

büküntü: Bükme sonucu oluşan biçim.
dudak b.+ süyle 152/2

bülbül: Güzel sesli bir kuş.
b. 071/19, 127/15

bünye: Vücut yapısı.
b. 254/11
b.+ sine 082/7

bürudet: Soğukluk.
b. 253/5

bürü -: Sarmak, kaplamak.
b.- müş 146/2
duman b.- müş 015/20
b.- yen 238/11

bürümcük: Ham ipekten dokunmuş ince kumaş.
b. 194/16
b.+ le 031/1

bürün -: Bürünme işine konu olmak.
b.- erek 160/13
b.- müş 148/7, 258/10
b.- üyordu 258/10

bürünüver -: Çabucak bürünmek.
b.- mişti 169/7

büsbütün: Tamamen.
b. 019/18, 025/12, 032/4, 042/1, 045/12, 052/11, 053/3, 066/8, 069/4, 075/4, 085/3, 118/19, 121/6, 126/2, 134/1, 144/8, 154/9, 157/2, 164/7, 166/10, 166/11, 166/15, 185/2, 199/3, 200/5, 206/5, 209/20, 212/13, 219/1, 223/7, 229/11, 237/11, 239/9, 245/7

bütçe: Gelecekteki belirli bir süre için tasarlanan gelir ve giderlerin tümü.
b.+ lerinde 064/3

bütün: Tam.
b. 002/6, 003/9, 003/16, 014/6, 015/20, 018/12, 021/12, 022/22, 029/2, 031/1, 034/1, 034/3, 035/8, 035/9, 035/11, 038/1, 040/23, 041/3, 041/13, 042/1, 043/12, 044/5, 044/18, 046/4, 046/5, 053/2, 053/3, 055/1, 056/3, 056/5, 060/1, 060/4, 063/6, 064/9, 064/10, 065/1, 066/8, 067/1, 067/3, 068/7, 078/13, 079/4, 081/16, 085/1, 085/5, 090/9, 099/6, 100/16, 101/5, 102/5, 105/1, 105/13, 107/10, 111/13, 112/2, 118/20, 119/12, 122/3, 123/2, 124/1, 129/4, 131/16, 134/1, 134/4, 137/2, 137/8, 140/17, 145/1, 146/1, 146/4, 149/15, 150/14, 151/10, 153/5, 156/4, 157/8, 160/12, 164/2, 165/3, 165/5, 176/9, 180/2, 182/13, 183/5, 185/3, 187/16, 189/21, 191/15, 192/3, 195/19, 196/7, 196/19, 197/21, 198/10, 199/1, 202/9, 203/17, 204/9, 204/11, 205/1, 205/4, 205/11, 206/4, 206/7, 213/9, 213/12, 214/2, 214/4, 216/6, 218/12, 218/13, 219/3, 219/5, 226/5, 227/3, 233/2, 233/4, 234/3, 234/5, 234/6, 241/3, 241/7, 244/10, 244/11, 245/5, 246/1, 246/4, 248/22, 249/3, 249/5, 249/7, 251/25, 254/13, 255/2, 256/3, 258/2, 259/17, 260/2, 260/16, 260/18
bütün b. 015/2, 032/4, 038/5
b. bütün 015/2, 032/4, 038/5

büyü -: Gelişmek.
b.- dü 068/11, 207/15, 214/7
b.- düğünüz 043/17
b.- dük 241/7
b.- memiştir 151/6
b.- müş 124/6, 151/5, 197/22
b.- yemiyor 138/9
b.- yen 250/4
b.- yor 101/5, 165/10
b.- yüp 004/21

büyü: Sihir.
b. 197/6, 197/12
b.+ süydü 213/12

büyücek: Büyüğe yakın.
b. 015/4, 052/17, 126/3

büyücü: Büyü yapan kimse.
b. 077/9

büyük: Küçük karşıtı.
b. 001/20, 008/10, 018/4, 021/4, 029/6, 032/3, 038/1, 043/7, 043/9, 048/9, 054/9, 060/5, 061/7, 061/12, 062/18, 063/5, 063/6, 063/7, 063/8, 065/2, 065/3,

067/3, 068/1, 072/17, 074/15, 074/17, 074/19, 078/14, 079/4, 080/5, 081/20, 088/5, 088/11, 091/12, 091/16, 097/7, 098/14, 098/23, 098/27, 099/5, 103/16, 106/14, 111/12, 111/23, 120/12, 121/8, 121/10, 122/1, 122/5, 127/2, 127/11, 128/16, 132/11, 134/1, 134/8, 137/3, 137/7, 141/12, 142/20, 143/14, 144/26, 145/19, 145/21, 146/1, 153/4, 153/5, 153/6, 157/6, 160/8, 161/12, 162/2, 168/1, 168/3, 168/9, 168/10, 174/13, 175/1, 176/9, 182/2, 183/1, 185/16, 186/24, 188/2, 188/11, 188/15, 190/21, 191/11, 192/1, 194/13, 195/19, 196/11, 197/20, 199/12, 202/5, 207/13, 208/14, 212/8, 213/10, 219/7, 220/21, 224/7, 227/3, 228/10, 229/11, 229/12, 229/16, 235/18, 237/4, 237/13, 238/8, 238/9, 241/2, 242/1, 242/9, 244/9, 244/12, 246/3, 248/7, 249/6, 250/2, 250/4, 250/6, 253/12, 253/13, 254/9, 254/13, 255/3, 255/7, 256/2, 257/3, 257/4, 257/8, 257/10, 259/2, 260/13, 260/19

b.+ lerin 097/13, 097/25, 135/6, 184/3

b.+ tü 254/11

b.+ tür 061/16, 098/23

b.+ ü 005/8, 043/17, 079/4

b.+ ünü 043/15, 056/6, 142/24

b.+ üydü 192/13

büyükana: Nine, büyükanne.

b.+ nızın 120/6

büyükanne: bkz. büyükana.

b.+ m 135/4

büyükbaba: Dede.

b.+ larımız 009/26

b.+ m 027/6

b.+ mın 105/2

b.+ nın 014/5

büyükçe: Büyüğe yakın.

b. 071/10

büyükhanım: Ailede sözü geçen saygın yaşlı kadın .

b. 147/10, 163/4, 229/1

b.+ lar 185/2

büyükhanımefendi: bkz. büyükhanım.

b. 208/8

b.+ yi 208/11

büyüklük: İrilik.

b.+ ü 079/4

b.+ ünden 184/1, 205/16

büyükpeder: Dede.

b.+ im 031/17

büyükvalide: Büyükanne.

b.+ m 135/5

b.+ sinin 123/7

büyülü: Sihirli.

b. 197/12

büyüt -: Yetiştirmek.

b.- mesi 133/3

b.- müş 146/4

büz -: Bir araya getirmek, sıkıştırmak.

b.- erek 006/16

b.- üp 034/3, 178/19

büzül -: Kıvrılıp oturmak.

b.- müş 140/9

b.- üyorsunuz 080/4

cadde: *is. Ar.* Ana yol.

c. 233/3

c.+ den 047/3, 139/2

c.+ ler 138/11

istasyon c.+ si 138/7

c.+ sinden 127/13

c.+ sine 048/6

c.+ ye 047/3, 233/6

cadı: *is. Far.* Hortlak.

c. 043/15

c. tırnaklarının 010/20

c.+ yı 191/10

cahil: *sf. Ar.* Tahsil görmemiş, bilgisiz.

c. 091/16, 105/19
c.+ in 213/10

cahilane: *zf. Ar.* Cahil olana yakışır şekilde, cahilce.
c. 014/5

cahillik: *is.* Okumamış, tahsil görmemiş olma durumu, cehalet.
c. 200/11

caiz: *sf. Ar.* Din ve törece işlenmesi emir veya yasak edilmediği için yapılmasında bir sakınca bulunmayan.
c. 016/12
c.+ dir 011/6

caka: *is. İt. argo* Gösteriş yapmak, çalım, kabadayılık, fiyaka.
c. 057/9

cam: *is. Far.* Şeffaf, sert ve çabuk kırılır madde; sırça.
c.+ lardan 153/8
c.+ ları 138/10

cambaz: *is. Far.* At alıp satan ve yetiştirip terbiye eden kimse.
c. 169/2
c.+ lar 216/4

cambazlık: *is.* At alıp satma işi.
c. 004/6
c.+ ım 004/5

camekân: *is. Far.* Vitrin; camla çevrili yer.
c.+ a 141/12, 145/1
c.+ da 139/14, 141/16, 142/1
c.+ daki 142/5
c.+ dan 142/12
c.+ ı 217/9
c.+ ın 141/11
c.+ ına 081/1
c.+ ından 144/25

cami: *is. Ar. Din b.* Toplayan, toplayıcı, bir araya getiren.
c.+ de 011/2
c.+ lerde 247/10
yeni c. metaları 035/18
c.+ ye 011/3
c. şerif 011/1

camlı: *sf.* Camı bulunan.
c. 055/6

can: *is. Far.* 1. Ruh, İnsan ve hayvanlarda yaşamayı sağlayan ve ölümle vücuttan ayrılan madde dışı varlık. 2. Yaşama, hayat. 3. İnsanın kendi varlığı, özü. 4. Güç, dirilik.
c. 042/6, 129/10, 161/8, 163/13
hevl-i c. 234/8
c.+ a 053/17, 154/5
c. alacak 044/12, 225/9
tamam c. alacak 040/21
c. atar 018/12, 109/1
c. atıyorlar 045/13
c. ciğer 164/5
c. çekişen 077/2
c. çekişiyor 159/7
c.+ dır 003/16
c.+ ı 096/20
c.+ ı yanmış 072/15
c.+ ım 011/14, 012/5, 018/12, 021/12, 027/5, 027/6, 039/15, 040/5, 040/17, 049/9, 049/10, 049/24, 050/7, 055/17, 109/3, 140/19, 144/13, 192/7, 193/11, 195/21
c.+ ıma 135/2, 248/11
c.+ ımızı 125/12
c.+ ın 088/7
c.+ ına 003/16, 160/15, 242/1, 242/2
c.+ ını 006/17, 032/5, 047/3
hevl-i c.+ ını 157/9
c.+ ının 195/17
c.+ ınıza 156/3
c.+ ınızı 161/8, 225/11
c.+ ınızı sıkıyorum 086/12
c.+ ız 096/20
hasm-ı c. kesildiği 165/3
c. kulağıyla 036/6
c.+ la başla 243/5
c.+ lara 111/16

c.+ ları 044/13, 154/3
c.+ larını 150/7, 161/8
et c. tutmuyor 107/5
c. verenlerin 057/8

canavar: *is. Far.* 1. Kan dökücü, cana kıyıcı, korkunç mahlûk. 2. Acımasız, kötü ruhlu, zalim (kimse).
c. 032/5, 047/3, 055/4, 080/17, 096/20, 098/25, 157/8, 159/3, 161/10, 234/15
c.+ a 161/7
c.+ dan 111/15, 161/10
c.+ dır 032/5
c.+ ı 191/14
c.+ lar 161/10
c.+ ları 108/16
c.+ ların 235/7
c.+ larının 161/10, 235/14

canavarlık: *is.* Çok gaddar ve zalim olma durumu.
c. 137/5
c.+ ına 098/21

candan: *sf.* Gönülden, içten.
c. 096/19

canfersa: Can dayanamayacak derecede.
c. 161/10

cangüdaz: Yürek yakan.
c.+ dır 084/2

cani: *is. Ar.* Cinayet işlemiş kimse.
c. 082/7, 131/16
c.+ ler 158/1
c.+ lerin 200/1

caniyane: *zf. Ar.* Cinayet işleyebilecek yaratılışta olanlara yakışır tarzda, canice.
c. 049/12, 161/10, 242/5

caniye: *is. Ar.* Kadın cani.
c.- yi merkume 005/8

cankurtaran: *is.* Çok güç bir durumda iken yardıma yetişen şey veya kimse.
c. 234/5, 234/9

canlan -: Harekete geçmek, diri duruma gelmek.
c.- ıyordu 259/9

canlandır -: 1. Yaşama döndürmek. 2. Hatırına getirmek.
c.- acak 173/2
c.- dı 118/5

canlı: *sf.* Canı olan, diri.
c. 005/8, 021/5, 022/10, 069/4, 073/5, 119/8, 240/5, 244/2, 251/3

cansız: *sf.* Ölmüş, ölü.
c. 090/8, 213/10, 244/2

cari: *sf. Ar.* Geçerli.
c. 065/1

cariye: *is. Ar.* Yabancı ülkelerden kaçırılıp köle olarak alınıp satılan kız.
c. 153/4
c.+ niz 032/1

carta: *is. argo* Yellenme. Metinde "carta çekmek" deyiminde geçer ve "ağzıyla çıkardığı ses" için kullanılmıştır.
c. çekerek 009/15

cascavlak: Çırılçıplak.
c. 005/9, 103/16, 257/1

casus: *is. Ar.* Ajan.
c. 077/2, 190/17, 193/4, 215/7
c.+ lar 196/3
c.+ u 021/8, 193/3
c.+ un 190/18

casusluk: Ajanlık.
c. 064/5
c.+ una 091/11

cavidani: Ebedî, kalıcı.
c. 260/19

cavlak: *sf.* Çıplak, tüysüz. Metinde "cavlağı çekmek" deyiminde argo anlamıyla "ölmek" manasındadır.
c.+ ı çektiği 014/5

cazibe: *is. Ar.* Çekicilik, alımlılık .
c. 184/5, 213/10
c.- i umumiye kanunu 213/10
c.+ sinden 028/3

cazip: *sf.* Kendine doğru çeken, cezbeden, alımlı.
c. 037/3, 067/3, 068/9, 160/9, 213/13

cebir: *is. Ar.* Zor, zorlayış.
c. 014/5, 080/1, 080/3, 082/2, 089/3, 089/5, 137/5, 236/6

cebr: *is. Ar.* Zorlama.
c.- i istimali 065/6
c.- i nefesle 149/3

cebren: *zf. Ar.* Zorla.
c. 065/5, 123/4

cebriye: *is. Ar.* Zorla yaptırılan, yazgıcılık.
vesait-i c. 066/1

ceddaniyet: Atacılık.
c.+ le 257/9

cefakârlık: *is.* Cefa çekme durumu.
c.+ ı 248/22

cehalet: *is. Ar.* Bilgisizlik.
c.+ in 066/4
c.+ ine 242/5
c.+ lerinin 017/16

cehennem: *is. Ar. din b.* Azap verici yer ve durum.
c. 149/18, 188/15, 217/4, 237/17, 238/11
c.+ de 115/7, 116/3
c.+ den 219/4
c.+ e 084/2, 115/5
c.+ i 188/11
c.+ in 094/21
c.+ inde 259/15
c.+ ine 238/4
c. oldular 044/9

cehennemi: *sf. Ar.* Cehennem gibi.
c. 235/3

cehil: *is. Ar.* Cehalet, bilgisizlik.
c. 036/6, 083/7, 085/1
c.+ den 242/1
c.+ imiz 083/1
c.+ inden 105/17

ceket: *is. Fr.* Vücudun üst kısmına giyilen genellikle önden düğmeli bir giysi.
c.+ inin 036/5, 210/8
c.+ iyle 009/1
c.+ ler 069/3

celbedebil -: Üzerine çekilmek.
c.- mektir 016/15

celbet -: Üzerine çekmek.
c.- mek 051/1
c.- tikten 034/3

cellatlık: *is.* İdam hükmünü yerine getirme işi.
c.+ ını 240/5

celp: *is. Ar.* 1. Kendine doğru çekme. 2. Askerlik görevini yapmaya çağırma.
c. 206/7, 236/5
c.+ e 072/17, 151/14
c. edecek 160/15
c. etmek 077/10
c. ettiği 192/4
c. ettiğiniz 093/3
c.+ i 093/3

cemal: *is. Ar.* Güzellik.
medh-i c.+ i 074/1

ceman: *zf. Ar.*Toptan, hep birlikte. Metinde "ceman yekûn" şekliyle

“toplam olarak” manasındadır.
c. yekûn 018/12

cemiyet: *is. Ar.* Topluluk, toplum.
c. 082/8, 122/3, 176/14, 243/8
c.+ in 123/6, 241/7, 248/2

cenab: *is. Ar.* Saygı ve tazim sözü.
c.- ı hakk 035/12, 047/13, 110/10, 238/7
c.- ı hakka 052/15, 055/1
c.- ı hakkın 112/16

cenaze: *is. Ar.* Gömülmek üzere hazırlanmış ceset.
c. 130/1

cendere: *is. Far. mecaz* Manevi baskı.
c.+ si 217/6
c.+ sine 121/12

cenin: *is. Ar. anatomi* Ana rahmindeki çocuk, dölüt.
c. 241/1

cennet: *is. Ar. din bilgisi* Dini inanışlara göre imanlı, dünyada iyi işler yapmış kimselerin öldükten sonra sonsuz bir mutluluğa kavuşacakları yer. *Mecaz* İç acıcı, huzur verici yer.
c. 115/5, 222/5, 249/1
c.- i âlânın 172/10
c.+ le 149/18
c.+ ler 258/11
c.+ leri 065/2, 257/8
c.+ te 084/2
c.+ ten 172/10

cep: *is. Ar.* Üstte taşınması istenen öte beriyi koymak için elbisenin üzerine veya iç kısmına dikilen kese biçimindeki ilave.
c.+ imde 008/15
elektrik c. feneri 156/4
c.+ imde 008/9
c.+ imdedir 234/11
c.+ imden 144/21
c.+ inde 036/5, 088/10
c.+ inden 043/7, 045/9, 061/11, 106/14, 139/5, 145/15, 146/1, 179/6, 181/2, 210/8, 223/1
c.+ ine 008/10, 009/26, 095/23, 211/11
c.+ ini 009/28, 139/21
c.+ lerim 045/10
c.+ lerine 014/5
c.+ lerini 158/4

cephe: *is. Ar.* Alın, ön yüz.
c.+ sini 073/6

cepken: *is.* Gömlek üzerine giyilen kolları bol ve yırtmaçlı yakasız sırma işlemeli bele kadar inen kısa giyecek.
c.+ i 070/2

cerahat: *is. Ar.* İrin, yara, kanın damar dışına sızmasıyla vücut dokularında meydana gelen akyuvarların hakim olduğu birikinti.
c.+ li 065/1

cereme: Kendi suçu olmadığı halde başkası tarafından yapılan bir zararı ödeme.
c. 058/9

cereyan: Akım.
c. 124/5, 127/13
c. ettiği 164/5
c.+ ların 036/6
c.+ ının 088/11

cerh: Yaralama.
c. 215/5, 243/2
c.+ i 217/7

ceriha: Yara.
c.+ larını 237/17

cesamet: Büyük olma, büyüklük.
c.+ te 153/5

cesaret: İnsana tehlikeli veya zor bir işe girişme kuvveti veren duygu, yüreklilik.
c. 031/17, 120/6, 123/1, 159/17,

167/15, 187/7, 207/9, 208/23, 252/2
c. eden 065/5
c. etsin 089/25
c.+ inde 083/10, 126/1
c.+ ine 259/7
c.+ ini 157/5, 161/1
c.+ iyle 053/9
c.+ le 001/14, 090/14
c.+ lerini kırmış 016/15
c. vermek 124/8

cesaretlen -: Cesaretli olmak.
c.- erek 074/1

cesaretlendir -: Cesaret vermek.
c.- mek 091/2

cesaretsizlik: Korkaklık.
c. 175/13

ceset: Ölü vücut.
c. 107/10, 107/11, 158/5
c.+ i 158/3
c.+ in 136/4, 159/5
c.+ ini 158/5
c.+ leri 065/5, 111/1
c.+ lerini 057/8

cesim: Büyük geniş.
c. 114/6, 129/15

cesur: Korkusuz, gözü pek.
c. 104/16, 174/19, 197/22

cet: Dede, soy sop.
c.+ de 213/12
c.+ den 213/12
silsilesini bellediğim yedi c.+ dini 030/10
c.+ dinin 058/17

cetvel: Kalemi yan tarafına dayayarak yürütmek suretiyle düzgün çizgi çekmeye yarayan alet.
kerrat c.+ ine 030/9

cevab: bkz. cevap
c.- ı tasdik 165/8
c.+ ı 019/18

cevaben: Yanıt olarak.
c. 157/9

cevap: Yanıt.
c. 005/8, 019/18, 024/10, 049/24, 049/25, 051/1, 056/11, 083/7, 087/10, 124/8, 126/16, 130/16, 150/9, 159/1, 168/7, 170/1, 174/5, 175/5, 175/16, 179/8, 193/5, 206/4, 207/16, 216/11, 217/1, 224/1, 235/8, 240/3, 255/2, 259/13
c.+ a 149/9, 205/19
c. almak 031/14
c. ediniz 001/20
c. etsene 002/1
c.+ ı 047/9, 185/8
c.+ ımı 189/10
c.+ ın 166/9
c.+ ını verdi 160/4
c.+ la 206/7
c.+ lara 120/3
c.+ ların 254/13
c.+ larla 208/10
c.+ tan 167/15
c. ver 233/5
c. verdi 020/3, 033/8, 066/8, 081/11, 092/17, 103/7, 125/11, 130/2, 149/3, 158/11, 167/5
c. vererek 017/13
c. vereyim 126/18
c. verilemeyecek 086/18
c. vermediler 150/7
c. vermek 040/14, 192/13
c. vermeye 024/13, 034/13
c. vermez 007/14

cevf: Boşluk, iç boşluğu.
c.+ ini 183/10

ceviz: Büyük ve kalın gövdeli, beyazımsı kabuklu, kışın yaprağını döken uzun ömürlü kerestesi makul ağaç.
c. 213/5

cevval: Çok hareketli.

c. 235/2

ceyyid: İyi, hoş.
c. 032/4, 139/3

ceza: Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.
c. 057/9, 061/12, 086/8, 127/2, 132/17, 158/3, 242/5
kanun-ı c. 065/6
c.- yı sezasıdır 137/2
kanun-u c.+ da 240/1
c.+ nı 238/8
c.+ sı 245/8
c.+ sına 057/8
c.+ sını 087/12, 236/2
c.+ sını çekiyorum 260/15
c.+ yı 057/8, 125/7

cezalandır -: Ceza vermek.
c.- ıyor 242/5
c.- mak 113/1

cezbe: İnsanın çok duygulandığı bir şey karşısında aşırı bir heyecan ve coşkunlukla kendinden geçme durumu.
c. 254/13

cezbelen-: Cezbeye tutulmak.
c.- en 123/1
c.- ip 214/7
c.- iyorlardı 143/13

cezbet-: Kendine doğru çekmek.
c.- ecek 117/10
c.- ti 258/6

cezir: Gelgit olayında suların alçaldığı devre.
c. 223/21

cezve: İçinde kahve pişirilen saplı ufak kap.
c.+ si 207/17

cımbız: Kıl veya kıl gibi ince seyleri tutup yolmaya yarayan alet.
c. 097/7

cırılda -: Cır cır ötmek.
c.- yan 223/8

cırla-: Ses çıkarmak.
c.- yor 223/13

cıvı-: Sulanmak.
c.- yan 131/16

cıvık: Tabi halinden daha sulu, yapışkan, sıvaşık.
c. 069/5, 233/2

cıvıl: Canlı neşeli.
c. 233/3

cıvıltı: Küçük kuş ve civcivlerin öterken çıkardığı ses.
c.+ larına 146/4

cibiliyet: Yaratılış, huy.
c.+ ini 101/5

cici: İyi, güzel.
c.+ si bicisi 193/2

cicili: Süslü, şatafatlı.
c. bicili 107/17

cidal: Savaş, cenk, kavga.
c.+ e 217/7

cidar: Duvar.
c.+ ı 188/11
c.+ larında 131/16

cidden: Ciddi olarak, gerçekten.
c. 084/2, 245/7

ciddi: Ağırbaşlı.
c. 038/1, 041/10, 160/3, 169/7, 195/8, 195/10, 243/6

ciddiyet: Ciddi olma durumu.
c. 181/5
c.+ ini 199/1
c.+ le 028/13

cife: Kokmuş ceset.
c.+ ni 238/4

cigara: Sigara.
c. 013/7

ciğer: 1. Karaciğer ve akciğerin ortak adı. 2. Samimiyet.
can c. 164/5
c.+ im 018/12
c.+ leri 013/9
c.+ lerinin 119/12, 157/8

cihan: Dünya.
geçmiş zamanlar olur ki yâd-ı c. değer 258/9

cihet: Yön, istikamet.
c. 051/11, 245/6
c.+ e 073/5, 074/6, 085/1, 108/15
c.+ i 073/3, 171/12
c.+ ini 110/25
c.+ iyle 069/8, 176/10, 245/2
c.+ te 202/11
c.+ teki 067/3
c.+ ten 015/2, 027/7, 067/5, 149/16, 186/9, 211/7, 241/6
c.+ine 095/2

cilt: İnsan veya hayvan vücudunu saran deri, ten.
c. 153/8
c.+ in 024/18
c.+ lerle 213/6

cilve: Hoşa giden çekici tavır.
c.+ lerden 117/10
c.+ si 239/8
c.+ sine 130/3

cin: Metinde kurnaz insan anlamında.
c. fikirli 117/12

cinayet: Adam öldürme.
c. 014/5, 050/9, 066/8, 077/1, 099/5, 132/5, 161/10, 227/3
c.+ e 236/7, 243/2
c.+ i 236/6
c.+ in 086/10
c.+ inin 057/8
c.+ inizi 236/5
c.+ ler 188/11
c.+ lerde 132/6
c.+ lere 138/3
c.+ lerinin 138/3
c.+ ten 132/6
c.+ tir 238/9

cinnet: Delilik, çılgınlık.
c. 186/6, 241/2, 242/9
c.+ im 186/1
c.+ in 186/3, 199/9
c.+ ine 241/2
c.+ le 186/22
c.+ lerine 136/5, 242/8
c.+ ti 156/4
c.+ tir 084/2

cins: Tür.
c. 069/8, 082/8, 123/1
c.- i latife 083/1
c.- i latifi 083/7
c.+ e 206/7
c.+ imizin 189/13
c.+ in 079/4
c.+ ini 006/17
c.+ leri 005/8
c.+ lerinden 140/9
c.+ lerine 019/12

cisim: Madde, nesne.
c. 260/17
c.+ i 254/13, 260/12
ruh-u c.+ ini 261/3
c.+ lerinden 248/22

civan: Genç, yakışıklı.
c. 159/13

civar: Yakın yer, çevre.
c. 158/5
c.+ da 196/1
c.+ ı 157/9
c.+ ına 166/9
c.+ ında 227/2
c.+ ından 138/7

civciv: Kümes hayvanlarının yumurtadan yeni çıkan yavrusu.
c. 240/7

civcivli: Canlı, hareketli.
c. 044/18

cocottes: *is. Fr.* cocotte "yosma" kelimesinden. Metinde "fahişeler" anlamında kullanılmış.
lécole des c. 103/12

cocuk: Çocuk.
c.+ un 047/3

coşkun: Coşmuş olan.
c. 169/8

coşkunluk: Coşmuş olma durumu.
c.+ udur 253/2
c.+ umla 169/3

couché: *Fr.* yatmak, birlikte olmak.
jai c. âvec s m le sultan 070/2

cubur: bkz. abur
c. 133/3
abur c. 020/8

cuma: Haftanın altıncı günü.
c. 016/15
c.+ ya 247/14

cüceleş-: Küçülmek.
c.- erek 085/6

cümbüş: Şevk, neşe.
c. 008/12, 037/4

cümle: 1. Tümce. 2. Hepsi.
c. 074/1
c.+ ler 220/7
c.+ lerden 210/17
c.+ lerin 210/9
c.+ si 025/11
c.+ sini 208/12
c.+ siyle 166/10, 258/1
c.+ nize 028/16

cüret: çekinmeden ortaya atılma ve cesaret.
c. 036/6, 101/5, 120/6, 137/2, 239/4, 241/3
c.+ e 192/14
c. eden 242/2
c.+ imi 023/9, 031/13
c.+ ini 167/15
c.+ leri 090/8, 107/17
c.+ lerini 037/2
c.+ lileri 137/2

cüretkâr: Atılgan.
c. 192/12, 234/3

cüretsiz: Çekingen.
c.+ ler 137/2

cürm: Suç, kabahat.
c.- ü meşhud 053/3, 060/3, 075/9, 257/12

cürüm: *bkz.* cürm
c. 014/5, 067/3, 215/7
c.+ dür 087/8
c.+ üdür 090/3

cüz: Parça, kısım.
c.+ üyüz 241/7

cüzam: Deri hastalığı.
c.+ lı 153/8

cüzdan: Üstte taşınması gereken para vb. şeyleri koymaya yarayan çanta.
c. 181/2
c.+ ında 014/5
c.+ ından 071/22, 094/16
c.+ ını 011/8
c.+ larını 150/1

cüzi: Bir şeyin parçasıyla ilgili.
c. 179/4, 204/11

çabala-: Gayret etmek.
ç.- dı 060/3

çalışır ç.- rız 178/13
ç.- yor 192/4, 244/11

çabuk: Hızlı,çabuk.
ç. 001/20, 033/13, 042/4, 047/13, 060/1, 067/2, 076/3, 076/9, 077/11, 096/4, 118/13, 143/16, 151/10, 191/8, 204/7, 225/13, 230/3, 230/10, 231/3, 232/4, 238/8, 245/8, 252/8, 257/11

çağ: Zaman, vakit.
ç.+ ından 133/5

çağanozvari: Su hayvanı, yüzen yengeç.
ç. 009/5

çağır-: 1. Seslenmek. 2. Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek.
ç.- a idiler 034/14
ç.- acağı 241/5
ç.- acağımızı 247/12
ç.- acağız 247/12
ç.- alım 246/19
ç.- arak 247/24
ç.- dı 201/18
ç.- dıgı 216/6
ç.- ınız 040/7
ç.- ıp 034/4
ç.- ır 200/15
ç.- ırız 070/10
ç.- ıyor 015/18, 201/3, 236/3
ç.- ıyoruz 033/9
ç.- mak 044/16
ç.- maktan 224/8
ç. 208/3, 237/1

çağırıl-: Yüksek sesle seslenilmek.
ç.- an 023/9
ç.- dınız 025/14
ç.- ıyorlar 034/1
ç.- mak 035/8

çağırt-: Çağırma işini yaptırmak.
ç.- ırım 051/14
ç.- tı 125/8
ç.- tılar 062/1

çağrıl-: Çağırma işi yapılmak.
ç.- acak 215/1
ç.- acaktı 035/8

çak-: Anlamak.
ç.- arsın 011/14

çak-: Madeni ve sert cisimlerin birbirine veya bir yere çarpmasından çıkan ses.
ç.- maya 142/24
ç.- tı 156/5, 173/5

çak-: Kakalamak. *argo* Kabul etmeyeceği bir şeyi kurnazlıkla kabul etmesini sağlamak.
ç.- mayı 256/9

çakı: Küçük cep bıçağı.
ç. 097/7

çakıllık: Çakılla kaplı veya çakıl birikmiş olan yer.
ç. 051/11

çal-: 1. Hırsızlık. 2. Bir kapıya vurmak.
ç.- acaktır 240/7, 245/5
ç.- an 158/5
da ç.- arlar 044/1
ç.- arsa 097/7
ç.- arsın 013/1
ç.- arsınız 247/14
kapısını ç.- ayım 014/5
ç.- dı 207/17
ç.- dığı 184/5
düdüğü ç.- dın 073/10
ç.- ınan 126/4
ç.- ınması 137/5
ç.- ıp çırpıp 065/2
ç.- mak 010/8, 190/19
parasını ç.- maktır 035/15
ç.- maya 184/2, 215/7
ç.- mış 097/6

çal-: Bir müzik aletinden ses çıkarmak.
vur patlasın ç. oynasın 075/1

çal-: Hırsızlık yapmak.
ç.- sın 097/7

çala: Bazı isimlerin başına gelerek bir işin gelişi güzel rastgele çabucak veya aşırı derecede yapıldığını gösteren zarf öbekleri yapar.
ç. kullanılmışa 079/5

çalabil-: Çalma eylemini yapabilen.
ç.- eceğini 131/16

çaldır-: Başkasına ait birşeyi gizlice aldırmak.
ç.- dıksa 098/25
ç.- masın 014/5

çalgı: Musiki aleti.
ç.+ sız 176/9

çalı: Ağaçtan küçük cılız odunsu bitki.
ç. çırpı 122/9

çalım: Kendini olduğundan daha fazla gösterecek şekilde tavır takınmak.
ç.+ ıyla 028/15
ç.+ la 001/3

çalış-: 1. Çabalamak. 2. İşi veya görevi olmak, bulunmak.
ç.- acağından 034/14
ç.- acağız 037/1
ç.- acak 243/5
ç.- alım 204/5
ç.- an 181/12
ç.- anlar 243/7
ç.- ınız 094/21
ç.- ır çabalarız 178/13
ç.- ırım 032/4
ç.- ıyor 226/9, 250/3
ç.- ıyordu 226/5
ç.- ıyorsunuz 020/10
ç.- mak 146/7, 162/1, 244/10
ç.- makla 243/6, 259/17
ç.- maları 082/8
ç.- maya 232/18
ç.- san 197/22
ç.- tı 004/21
ç.- tıktan 002/16, 041/6

çalışıl-: Bir şeyin olması yapılması için emek sarf etmek.
ç.- mayacak 003/16

çalışkan: Çalışmayı çok seven.
ç.+ ların 250/10

çalışkanlık: Çalışkan olma durumu.
ç.+ ını 255/2

çalışma: Çalışmak işi.
ç.+ sına 179/2
ç. yurdu 250/9, 252/2

çalıştır-: Çalışmasını sağlamak.
ç.- acağım 243/8
ç.- maya 180/9

çalıştırt-: Çalıştırma işini yaptırma.
ç.- ırım 007/6
ç.- ıyor 226/9

çalkala-: İçinde sıvı buunan bir şeyi sarsa sarsa sallamak.
ç.- yor 258/2

çalkan-: Sallanmak.
ç.- an 076/13

çalpara: Raks sırasında ritim unsuru olarak kullanılan ve avuçlara geçirilerek çalınan kastanyete benzer alet.
ç. 124/6

çalyaka: Yakasına yapışmak.
ç. 184/2, 230/10

çam: İğne yapraklı reçineli ağaçların ortak adı.
ç.+ lı 146/4

çamaşır: Elbise altına giyilen fanila, don gibi giyeceklerin ortak adı.
ç. 218/12
ç.+ ı 179/1
ç.+ ın 214/7
ç.+ larım 218/10
ç.+ larını 214/4

çamur: Suyla karışmış toprak.
ç. 138/10
ç.+ dan 105/2

çan: İçinden sarkan bir tokmağın kenarlarına vurarak ses çıkaran alet.
ç.+ ı 015/16
ç.+ larını 047/3

çanak: Pişirilmiş topraktan yapılan kase.
ç.+ ını 014/6

çanta: Beraber taşınması gereken eşya, para gibi şeyleri koymaya yarayan deri kumaş ve benzerinden yapılmış elde taşınır muhafaza.
ç. 215/1
ç.+ da 226/4
ç.+ daki 226/2
ç.+ dan 222/11
ç.+ nın 055/3, 219/2
ç.+ sı 214/7
ç.+ sına 216/7
ç.+ sından 182/8, 183/4
ç.+ sının 026/23, 182/2
ç.+ ya 215/7
ç.+ yı 183/5, 214/7, 215/3, 215/5, 215/6, 218/1, 237/10

çap: Bir dairenin merkezinden geçerek daireyi ikiye bölen dairenin içinde kalan doğru parçası.
ç.+ ta 069/8

çapanoğlu: Karışık başa dert alacak belalı iş veya durumla karşılaşmak.
altından ç. çıkar 014/5

çapari: Balık oltası.
ç.+ yi 228/14

çapkın: Gönül maceraları peşinde koşan kişi.
ç. 026/19, 030/18, 040/19, 044/16, 045/13, 051/14, 194/25, 234/3, 247/10
kibar ç.+ ı 069/5
ç.+ ları 048/5
ç.+ ların 040/21

çapkınlık: Gönül maceraları peşinde koşmak.
ç.- ını 022/15
ç. 027/4
ç.+ ları 039/15
ç.+ ta 027/5

çapraz: Bir köşeden bir köşeye uzanan.
ç. 118/21

çapulcu: Başkasına ait şeylere el koyan gasp eden kimse.
ç. 108/16

çapulculuk: Başkasının malını gasp etme.
ç. 125/12

çarçabuk: Çok çabuk hemen.
ç. 004/4, 026/19, 047/11, 106/15, 112/4

çardak: Üzerine ağaç, çiçek ve yeşillik sarılmak üzere direklerden yapılmış çatkı.
ç. 051/11, 214/2

çare: *is. Far.* 1. İlaç, deva. 2. Çıkar yol, çözüm yolu.
ç. 045/19, 110/10, 136/7, 137/4, 204/2, 243/1, 243/2, 258/12
ç.+ dir 243/4
ç.+ ler 180/16, 250/11
ç.+ si 071/13, 071/14
başımın ç.+ sine bakacağım 016/3
ç.+ sini 069/1, 178/8, 211/1

çaresizlik: Bir çıkar yol bulamama.
ç.+ i 250/6

çarh: *is. Far.* Bir eksenin döndürdüğü tekerlek biçimindeki makine parçası.
ç. 188/5

çarp-: Ani olarak bir yere vurmak.
ç.- acaktı 032/4
ç.- an 139/2, 187/5
suratına ç.- an 058/3
ç.- ar 184/2
nazara ç.- ıyor 025/11
ç.- ıyorken 035/8
ç.- mamıştır 259/16
ç.- mıyordu 173/8
ç.- tı 077/9, 131/16, 170/2, 190/5

çarpadak: Hızlıca.
ç. 049/25

çarpık: Düzgünlüğünü kaybetmiş, eğilmiş.
ç. 024/1, 196/17, 210/12, 239/4

çarpıl-: 1. Çarpma işine konu olmak. 2. Aldatılmak. 3. Şiddetle vurulmak.
ç.- dım 136/6
ç.- ır 163/13
ç.- ırlar 134/1
ç.- madık 108/16
ç.- mış 121/2, 146/3, 153/12, 155/9, 246/20

çarpıntı: Kalbin hissedilir şekilde hızlı atması.
ç. aldı 233/3
ç.+ ları 251/20
ç.+ larında 108/12
ç.+ larını 166/11, 173/8
ç.+ sı 164/8, 165/10, 166/3

çarpış-: Birbirine çarpmak.
ç.- tı 205/3

çarpıt-: 1. Bir tarafa doğru eğmek. 2. Gerçek anlamından saptırmak.
ç.- acak 084/2
ç.- arak 152/18
ağzını ç.- arak 010/21
ç.- tı 119/10

çarşaf: Yatağın veya yatılacak yerin üzerine serilen veya yorganla kaplanan bezden örtü.
ç.+ ı 029/5
ç.+ ları 179/4
ç.+ larıyla 070/5
ç.+ lı 034/8

çarşaflan-: Çarşaf giymek.
ç.- ır 053/3

çarşamba: Haftanın dördüncü günü.
ç.+ sında 138/8

çarşı: Çeşitli dükkanların bulunduğu üstü açık veya kapalı alışveriş yeri.
ç. 107/5, 108/3
ç.+ daki 108/11, 146/1
ç.+ dan 146/6
ç.+ nın 141/11
ç.+ ya 107/17
ç.+ ya pazara 036/6, 179/1
evdeki pazar ç.+ ya uysa 196/21

çarşu: Çarşı kelimesinin eski metinlerde rastlanan bir şekli.
ç.+ da 110/23
ç.+ ya 107/13, 108/13

çat: Kırılan, çatlayan veya diğer bir şeye çarpan sert bir nesnenin çıkardığı ses.
ç. çut 008/16

çatal: İki veya daha fazla kola ayrılmış dal.
ç. 010/23, 011/1

çatı: Bir binayı dış etkenlerden korumak, yağmur sularını dışarıya akmasını sağlamak için en üst kısmına meyilli olarak yapılan ve üzeri saç, kiremit, tahta, vb. maddelerden örtü.
ç. 126/3, 257/12
ç.+ nın 077/9
ç.+ sından 108/16

çatık: Uçları birbirine bitişmiş, çatılmış.
ç. 010/16, 151/17, 181/8

çatıkça: Yüzü hafif çatılmış gibi.
ç. 035/8

çatıklık: Çatılmış olma durumu.
ç.+ ından 229/8

çatıl-: Çatma eylemini yapmak.
ç.- an 193/16
yüzü ç.- an 149/9
ç.- arak 020/7
ç.- dı 023/13, 202/9

çatkın: Çatık.
ç.+ ca 232/16

çatkınlık-: Çatkın olma, asık suratlılık.
itiraz ç.- ıyla 017/1

çatla-: Hırsından deliye dönmek. Aşırı yemekten ölecek gibi olmak.
ç.- dı 110/1
göbeğim ç.- dı 051/2
ç.- yacağım 044/19

çatlak: Çatlamış veya yarılmış olan.
ç. 091/9, 109/27, 161/2

çatlat-: Parçaları ayrılmayacak şekilde bir yarık meydana getirme.
ç.- alım 204/10

çatma: Çatmak işi.
ç. 153/8

çavuş: Orduda onbaşından sonra gelen erbaş.
emir ç.+ u 019/7

çay: Kokulu beyaz ve sarımsı çiçekler açan, sert, dişli ve kısa saplı yaprakları olan bir ağaççık. 2. Dereden büyük, ırmaktan küçük akarsu.
ç. 013/7, 232/15
ç.+ dan geçtiniz de 075/8

çayırlık: Çayır otlarıyla kaplı yer.
ç.+ ta 014/5

çehre: Yüz, surat.
ç. 055/6, 062/19, 193/1, 215/12
ç. düşkünü 042/1
ç.+ ler 103/16
ç.+ lerde 028/3
ç.+ lerden 124/8
ç.+ lerin 038/1, 087/9
ç.+ lerinde 038/1
ç.+ lerine 132/21
ç.+ lerini 026/19
ç.+ n 146/8, 193/15
ç.+ nin 181/12
ç.+ si bulandı 019/18
ç.+ sindeki 202/9
ç.+ sinden 107/17
ç.+ sine 202/6, 216/4
ç.+ sini 258/2
ç.+ sinin 034/8, 184/5, 218/1
ç.+ siyle 165/9, 205/1, 254/13
ç.+ ye 031/1
ç.+ yle 016/13

çek-: 1.Sıkıntıya düşmek 2.Tıkıştırmak
ç.- e 205/3
ç.- eceği 122/7
tebeşir ç.- eceğim 009/6
ç.- ecek 043/17
tebeşir ç.- eceksin 009/4
ç.- elim 115/13
ç.- emeyen 078/16
ç.- emeyenler 149/18
ç.- emez 100/23
ç.- emiyorlar 026/3
ç.- en 158/4
iple ç.- en 172/4
revolver ç.- en 095/12
sancı ç.- en 209/8
zaruret ç.- en 241/7
ç.- er 007/7, 054/13, 055/4, 082/8
uyku ç.- er 007/11
ç.- erek 007/2, 020/16, 021/3, 030/5, 031/10, 040/16, 041/13, 045/5, 091/1, 141/15, 167/13, 223/25, 228/9, 235/9, 246/5
carta ç.- erek 009/15
ç.- iniz 054/5, 054/8, 054/10
ç.- ip 111/12
ç.- iyor 101/5, 166/9
dert ç.- iyor 016/1
iple ç.- iyor 219/5

gönülleri ç.- iyordu 085/3
ç.- iyorsan 224/15
cezasını ç.- iyorum 260/15
ç.- iyoruz 021/10
piyango ç.- iyoruz 033/9
içini ç.- mek 174/14
naza ç.- mek 046/15
perde ç.- mek 013/1
kızağa ç.- meli 002/20
işkenceyi ç.- memiş 019/8
ç.- meye 054/6, 261/3
tetiği ç.- meye 054/9
ç.- meyiniz 039/21
ç.- miş 047/4
suyunu ç.- miş 256/10
ç.- mişler 125/10
su ç.- mişlerdi 056/3
ç.- miştir 021/12
ç.- sin 076/7, 236/2
ç.- ti 032/4, 200/6, 201/17, 202/1, 215/8
sokağa ç.- ti 042/5
ç.- tiği 037/2, 148/10, 204/12
cavlağı ç.- tiği 014/5
ç.- tiğimi 200/10
ç.- tiğinden 222/2
ç.- tiğiniz 112/14
imtihana ç.- tikleri 025/3
ç.- tikten 210/12
içeri ç.- tiler 034/4
ç.- tim 253/1

çek-: benzemek
ç.- memiş 097/28

çek: Sürüklemek
ç. 235/7

çeke çeke: Çekerek.
çeke ç. 018/7
ç. çeke 018/7

çekememezlik: Çekememe durumu.
ç. 198/16

çekik: Bir yana doğru çekilmiş.
ç. 067/3, 150/18

çekil-: 1.Çekip gitme. 2.Azalmak. 3. Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek. 4. Üzerinde bulunan bir silahla saldırmak için davranmak. 5. Güç durumlara dayanmak, katlanmak. 6. Masrafını karşılamak, ikramda bulunmak.
ç.- di 046/1, 062/18, 073/11, 078/12, 172/9, 181/7, 214/7, 218/1, 225/12, 258/1
isticvaba ç.- di 066/8
ç.- dikten 165/2, 198/14
el ayak ç.- dikten 183/8
ç.- diler 025/12, 185/2, 258/5
ç.- dim 206/7
ç.- en 075/8, 164/8
ç.- erek 058/21
ç.- iniz 080/1, 259/6
ç.- ip 065/3, 080/4, 152/18, 180/3
ç.- ir 005/8, 096/23, 250/17
ç.- iyor 240/5
ç.- medi 164/7
ç.- mek 173/9
ç.- melerini 007/10
ç.- meye 249/6
ç.- mez 041/4, 042/1, 107/5
ç.- miş 075/8, 213/7
ç.- mişti 123/4

çekil-: Bir yerden uzaklaşmak, bir yere uğramamak.
ç. 130/18

çekin-: Saygı, korku, utanma vb. duygularla bir şeyi yapmak istememek, kaçınmak.
ç.- iyordu 217/9
ç.- iyorsunuz 080/1
ç.- meden 164/5
ç.- mem 052/18
ç.- meyi 101/5
ç.- meyiniz 212/11
ç.- miyoruz 215/5

çekingen: Cesaretsizlik veya çok ince düşünme yüzünden aşırı derecede ölçülü hareket eden.
ç. 078/12

çekiş-: 1. İki yönünden karşılıklı çekmek. 2. Ağız kavgası etmek. 3. Can çekişmek: ölmek.
ç.- emeyerek 217/5
can ç.- en 077/2
can ç.- iyor 159/7
ç.- tiği 088/11

çekiştir-: Bir şeyi orasından burasından çekip durmak.
ç.- erek 043/4
ç.- iyorlardı 141/8

çekme: Dolap, masa gibi şeylerin dışarıya çekilen gözü.
ç.+ sini 158/5

çekmece: Masa, dolap vb. nin öteberi koymaya yarayan dışarı doğru çekilen gözü.
ç.+ sine 140/24

çektir-: Çekme işini yapma.
ç.- diği 211/9

çektirt-: Çekme işini başkasına yaptırmak.
ç.- en 248/22

çelebi: Eskiden efendi, ağa, bey yerine kullanılan unvan.
evliya ç. 065/3

çelenk: Törenlerde kullanılan, cenazelere gönderilen, yuvarlak veya uzun çeşitler hazırlanmış çiçek.
ç.+ lerini 251/23

çelik: Demirin yüzde ikiden daha az karbonla meydana getirdiği alaşım.
ç. 125/11

çelikle-: Çeliklemek işi.
ç.- dikten 011/8

çelikleş-: Çelik durumuna gelme.
ç.- ti 122/8

çelimsiz: Beden yapısı ufak tefek, gösterişsiz, zayıf.
ç. 032/4, 032/5, 096/20, 155/26

çember: İçi boş daire.
ç.+ inden 234/5

çene: Omurgalarda, üzerinde dişler bulunan kemik parçası ile etrafındaki yumuşak kısımlardan meydana gelen ağızın alt kısmı.
ç. 122/9, 146/1, 155/10
ç.+ lerini 151/4
ç.+ li 046/7, 099/5
ç.+ n pırtı 232/12
ç.+ si 009/14, 143/14
ç.+ sinden 090/9, 161/12
ç.+ sine 026/23
ç.+ sini 258/6
ç.+ sinin 069/3
ç.+ ye 028/3
ç. yiyemem 003/2
ç. yiyemez 003/3

çenebaz: Çok konuşan, geveze.
ç.+ ın 230/11

çengel: Bir yere takılmaya veya ucuna bir şey asmaya yarayan eğri demir.
ç.+ e 232/14
ç.+ lerin 140/9

çengi: Çalpara, def, zil veya kaşık çalarak oynayan oyuncu kadın, rakkase.
ç. 058/18
ç.+ ler 256/4
ç.+ ye 034/10

çerçeve: Kırılmasını, bozulmasını önlemek, süslemek veya istenen yere asabilmek için bir şeyin etrafına geçirilen kenarlık.
ç.+ leri 154/4
ç.+ sine 138/11
ç.+ sinin 153/10

çerez: Yemekten sayılmayan,

kuruyemiş ve benzeri.
ç.+ i 020/5
ç.+ lerle 078/12

çeşit: Aynı türden şeylerin aralarında küçük farklar bulunan parçaları, tür.
ç. 007/6, 027/7, 073/10, 228/14

çeşni: Bir şeyin kendine has olan özelliği, tarz ve biçimi.
ç. 018/12, 229/1
ç.+ lerine 027/8

çetin: Güçlükler ve zorluklarla dolu.
ç. 019/3, 141/9, 206/7

çevir-: **1.** Daire şeklinde hareket ettirmek. 2. Öteki yüzünü görünür duruma getirmek. 3. Bir durumdan başka duruma getirmek, dönüştürmek. 4. İşlemek, yapmak.
ç.- di 047/17, 091/4, 131/6, 158/13, 181/8, 182/6, 190/5, 259/4
ç.- diler 105/14, 216/6
ç.- erek 048/6, 074/6, 150/5, 181/11, 228/10
evirip ç.- erek 053/3
ç.- ince 091/5, 225/6
ç.- ip 090/14
ç.- ir 119/8
ç.- irken 191/13
ç.- iyordu 229/3
ç.- meden 180/16
ç.- mek 157/6
ç.- mekle 063/2
ç.- meye 041/13, 068/1
ç.- meyerek 030/19
ç.- mişler 108/14
ç.- mişsiniz 058/4
ığrıp ç.- mişti 078/16
ç. 091/3

çevirt-: Daire şeklinde hareket ettirip döndürtmek.
ç.- ecek 249/5

çevre: Bir şeyin etrafını sınırlayan kapalı çizgi.
ç.+ leri 166/1

çevril-: 1.Çevirme işine konu olmak. 2.Kendini çevirmek, birine dönmek.
ç.- di 129/16

çeyrek: Bir şeyin birbiriyle aynı ölçüde olan dört parçasından her biri.
ç. 008/13, 228/11

çıbanbaşı: Kurcalanırsa her an bir tehlike, huzursuzluk çıkarabilecek durum.
ç. 195/17

çığırtkan: Avlanacak kuşları av yerine çekecek sesleri çıkaran düdük.
ç.+ larına 228/14
ç.+ larının 228/14

çığırtma: İnce sesler çıkaran, üstte altı, altta bir deliği bulunan, kamış veya ağaçtan düdük şeklindeki nefesli çalgı.
ç. 131/3

çığlık: İnce ve keskin bir sesle bağırma, feryat.
ç.+ ı basarak 054/13
ç.+ ıyla 105/15
ç.+ lar 126/5, 126/7, 159/16

çık-: 1.İçeriden dışarıya varmak, gitmek. 2. Yükselmek sinirlenmek. 3. Bir şeyin yukarısına doğru yürümek. 4. Araştırıp bulmak. 5. Varmak. 6. Bulunmak. 7. Görünür durumda bulunmak. 8. Oluşmak, olmak. 9. Erişmek.
ç. 028/13, 044/18, 052/3, 110/6, 114/12
ç.- a gelirlerse 112/9
ç.- acağı 079/4, 182/12
ç.- acağım 206/7
ç.- acağını 019/3, 034/14
foyaları meydana ç.- acağını 199/1
ç.- acak 008/8, 020/11, 022/12, 033/9, 035/9, 052/16, 084/2, 087/4
ç.- acaklar 155/28

ç.- acaklardı 156/6
ç.- acakmışız 100/22, 101/3
ç.- acaksınız 161/10
ç.- acaktı 217/7, 219/3
ç.- amamış 168/1
ç.- amaz 045/12
ç.- amıyorlardı 144/8
ç.- an 003/11, 019/3, 032/4, 070/4, 076/13, 077/3, 120/2, 120/11, 124/6, 157/1, 157/2, 160/2, 180/11, 196/5, 220/7, 222/11, 233/2
galip ç.- an 008/16
ç.- anı 095/18
ç.- anın 025/14
ç.- anlar 243/6
ç.- anlardan 187/4, 216/12
ç.- anları 184/2
ç.- ar 012/17, 012/20, 046/8, 046/9, 072/1, 114/13, 149/15, 163/2, 191/14, 219/8
altından çapanoğlu ç.- ar 014/5
iş ç.- ar 068/11
ç.- ar çıkmaz 257/3
ç.- arak 028/15, 121/7, 219/5
ç.- arım 035/6
ç.- arlar 110/7, 114/23
ç.- arsa 050/8, 215/5
ç.- arsınız 048/19
okuyucuya ç.- arsınız 247/14
ç.- ayım 051/14, 054/10, 212/12
ç.- ınca 114/4
ç.- ınız 020/15
ç.- ıp 007/1, 042/4, 071/8, 096/5, 128/15, 145/2, 231/14, 240/2, 243/6, 248/5, 256/5
ç.- ıyor 200/1, 221/1, 258/9
başının altından ç.- ıyor 041/3
sahneye ç.- ıyor 036/6
yüze ç.- ıyor 041/12
ç.- ıyordu 126/20, 129/4, 161/2, 183/10
dumanı tepesinden ç.- ıyordu 112/1
ç.- ıyorlarmış 138/1
ç.- ıyorum 116/3, 137/7
ç.- ıyoruz 178/21
ç.- ma 139/6, 157/7
ç.- madan 138/3
girip ç.- madıkları yer yoktu 067/4
ç.- madılar 044/19, 045/1
ç.- madım 029/5, 184/11
ç.- mak 062/19, 099/5, 124/5, 157/5, 212/15, 217/5, 240/7
ç.- mamak 192/13
ç.- mamış 133/5, 254/8
ç.- masa 095/5
ç.- masın 192/12
ç.- masıyla 136/4
ç.- maya 076/13, 109/3, 180/10
ç.- mayacağım 241/1
ç.- mayacakmış 129/1
ç.- mayı 217/3
çıkar ç.- maz 257/3
yüzün kara ç.- maz 048/5
ç.- mazdan evvel 056/3
ç.- mazlar 044/18
dışarı ç.- mazlar 045/11
ç.- mış 060/11, 064/1, 102/5, 109/20, 130/4, 133/5, 160/15, 243/6, 245/8, 254/9, 257/1
ç.- mışsın 005/12, 113/15
ç.- mıştı 032/5, 168/1
ç.- mıştım 218/12
ç.- mıyor 035/8
sesi ç.- mıyor 034/4
ç.- mıyordu 156/5, 183/1
ç.- sa 112/14
ç.- sın 014/5, 044/13, 096/14, 096/20, 192/12
ç.- tı 014/5, 021/3, 028/3, 030/19, 035/8, 041/13, 070/6, 077/12, 107/5, 125/8, 126/9, 128/1, 128/3, 128/5, 132/17, 141/2, 150/10, 154/4, 163/11, 163/13, 173/7, 182/3, 182/4, 187/8, 191/10, 198/10, 206/5, 207/17, 215/8, 219/2, 225/13, 227/4, 252/7
açıktan açığa meydana ç.- tı 073/10
her kafadan bir ses ç.- tı 045/19
sahneye ç.- tı 035/4
sokağa ç.- tı 039/8
ç.- tığı 070/2, 217/1
ç.- tığımı 135/4
ç.- tığını 077/9, 128/19, 166/2
ç.- tık 147/16

ç.- tıkları 145/19
ç.- tıktan 256/3
dışarı ç.- tıktan 019/7
ç.- tılar 038/2, 046/1, 047/3, 112/11, 129/3, 130/16, 145/1, 205/1, 220/20
ç.- tım 105/2, 137/4, 259/17
ç.- tınız 166/10

çıkar-: 1. Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak. 2. Bulmak, ortaya koymak. 3. Sağlamak, elde etmek. 4. Göstermek. 5. Giysi, ayakkabı vb.ni vücuttan ayırmak, soymak.
ç. 008/8, 050/8, 057/3, 071/19, 098/16, 113/10, 113/23
ç.- acaklar 099/5
ç.- acaklardı 185/2
ç.- acaksın 003/2
ç.- an 195/17
baştan ç.- anlar 019/12
ç.- anların 196/19
ç.- arak 023/15, 053/13, 106/14, 140/20, 155/23
haç ç.- arak 128/22
ç.- dı 024/1, 073/6, 140/9, 142/12, 143/14, 163/13, 181/2, 182/8, 183/4, 213/3, 223/1
ç.- dığı 024/3, 061/11, 139/5
çırak ç.- dığın 002/18
ç.- dılar 147/9, 246/2
ç.- dım 218/8
ç.- ıncaya 113/23
ç.- ınız 115/5, 128/25
ç.- ıp 016/11, 045/9, 071/22, 095/19, 204/10, 210/8, 212/13, 253/12
ç.- ır 008/10, 039/22, 043/7, 053/3, 100/20, 115/6
ç.- ırlarmış 009/26
ç.- ıyor 229/16
ç.- ıyordu 078/14
ç.- ıyorlar 107/10
baştan ç.- ıyorlar 039/15
ç.- ıyormuş 013/1
ç.- ıyorsunuz 062/1, 110/25, 180/9
ç.- ma 178/7, 178/19
ç.- madı 257/13
daldırıp ç.- madığı 068/11
ç.- mak 058/3, 134/4, 152/19
ç.- maktan 151/11
meydana ç.- maya 068/12
aklından ç.- mayacak 037/2
ç.- mayınız 155/24
ç.- mış 171/1, 214/5
baştan ç.- mış 198/1
meydana ç.- mış 068/12
ç.- mışlar 170/24
ç.- mıyorsunuz 176/1

çıkarabil-: 1.Çıkarma ihtimali veya imkanı bulunmak. 2.Çıkarmaya gücü yetmek.
ç.- irim 016/2

çıkarıl-: 1. Çıkarma işine konu olmak. 2. Bulunduğu yerden uzaklaştırılmak.
ç.- acağının 078/14
ç.- acak 131/5
ç.- an 247/24
ç.- dığını 065/5
pestili ç.- dıktan 067/1
ç.- ması 069/1

çıkart-: Çıkmasını sağlamak, çıkarmak.
ç.- ayım 003/3
ç.- ırım 003/2
acısını ç.- ırsınız 094/19
ç.- ıyorsun 017/9
ç.- tığı 006/17

çıkıl-: Çıkma işi yapılmak.
ç.- acak 061/16
ç.- ınca 073/11
ç.- maz 204/1

çıkış-: Bir kimseye hoşa gitmeyen bir davranışından dolayı sert sözler söylemek, azarlamak.
ç.- arak 058/3
ç.- manız 121/8
ç.- maya 129/15
ç.- maz 144/17

çıldır-: 1.Delirmek aklını oynatmak. 2.

Israrlı bir şekilde istemek, büyük arzu etmek.
ç.- acağım 088/9, 225/1
ç.- acak 091/11
ç.- dılar 098/27
ç.- ır 043/19, 135/2
ç.- ırım 200/14
ç.- ırlar 018/12
ç.- ıyordu 069/2, 214/4
ç.- ıyorlar 214/1
ç.- ıyorum 188/2
ç.- ma 231/1
ç.- mış 060/4

çıldırt-: Çıldırmasına, aklına oynatmasına sebep olmak.
ç.- ıncaya 059/4

çılgın: Akli dengesini kaybetmişçesine davranan kimse.
ç. 139/2, 234/3, 236/7

çılgıncasına: *zf*. çılgınca.
ç. 190/3

çılgınlık: Delilik.
ç.+ ları 188/3

çın: Madeni, cam veya porselen eşyaya vurulunca çıkan ses.
ç.+ ladı 015/16

çıngırak: Küçük çan.
ikaz ç.+ ı 102/13
ç.+ ını 059/7

çınla-: Çın çın ötmek.
ç.- dı 035/9
ç.- yan 131/16
ç.- yordu 126/10

çınlat-: Çın çın öttürmek.
ç.- a 248/8

çıplak: Üzerinde gerekli olan veya bulunan veya bulunması bir güzellik verecek olan şeyden bulunmayan.
ç. 103/16, 144/9, 255/7

çıplaklık: Çıplak olma durumu.
ç.+ ıyla 112/2

çırak: Bir ustanın yanında zanaat veya sanat öğrenen kimse.
ç. çıkardığın 002/18
bakkal ç.+ ı 010/20
ç.+ larımızdan 210/20

çırp-: 1.Halı kilim ve benzeri şeyleri hızla veya kesik kesik silkelemek. 2. Çalmak hırsızlık etmek.
ç.- arak 077/6, 101/6
çalıp ç.- ıp 065/2
ç.- mak 037/3
ç.- maya 137/1
ç.- ması 038/5

çırpı: Ağaçtan kesilmiş ince dal ve budak parçası.
çalı ç. 122/9

çırpın-: Acıyla debelenmek.
ç.- a 101/15, 234/5
çırpına ç.- a 059/5
ç.- a çırpına 059/5
ç.- an 079/5, 192/4
ç.- arak 045/7, 163/8, 200/16, 246/9
ç.- dıkça 216/6
ç.- ıyor 213/13, 219/5
ç.- ıyorsun 089/1
ç.- ıyoruz 036/6
ç.- maktan 165/7
ç.- maya 124/8

çırpındır-: Bir canlının acıyla debelenmesine sebep olmak.
ç.- arak 185/1

çırpınma: Duyulan bir acı sebebiyle veya irade dışı vücudun bazı kısımlarının şiddetle hareket etmesi suretiyle sarsılmak.
ç. 102/3

çırpıntı: Kıpır kıpır oynama.

ç.+ larıyla 038/6

çıt: İnce bir şeyin kopar, kırılır veya çatlarken çıkardığı kısa ve hafif ses.
ç. 164/6, 173/2
çıt ç. 054/13
ç. çıt 054/13
ç. çıtlarla 054/13
çıt ç.+ larla 054/13

çiçek: Tohumlu bitkilerin üreme organlarını taşıyan güzel renkli ve ekseri güzel kokulu kısmı.
ç. 030/5, 240/7, 252/2, 253/13
ç.+ im 103/16
ç.+ in 170/5
ç.+ ler 083/1
ç.+ lerden 253/12, 253/13
amber ç.+ leri 250/11
ç.+ lerin 250/12, 253/1
ç.+ lerini 251/3
ç.+ leriyle 063/7, 241/4
ç.+ tir 108/26

çiçekçi: Çiçek yetiştiren, satan veya suni çiçek yapan kimse.
ç. 252/5

çiçeklik: Çiçek koymaya mahsus güzel kap, vazo.
ç. 250/11
ç.+ e 109/1, 253/1
ç.+ te 250/15

çift: İki, tek olmayan.
ç. 064/2, 069/4, 083/3, 179/6, 213/7
ç.+ e 257/13
ç.+ i 255/10
ç.+ lerin 014/5

çifte: İkisi bir arada olan.
ç. 017/7, 064/7

çiftehane: Kuş üretmek için özel şekilde yapılmış kafesli yer.
ç. odalarını 001/3

çifter: İkişer.
ç. 218/13

çiftetelli: Kıvrak, çok hareketli.
ç. 058/18, 256/4

çiftleş-: İkileşmek, üremek.
ç.- en 005/8
ç.- melerine 014/5

çiftlik: Ürün elde etmek için ekip biçilen, hayvan yetiştirilen ve içinde çalışanların oturması için evler ve ahır bulunan yer.
ç.+ lerini 178/21

çiğ: Pişmemiş veya az pişmiş.
ç. 045/10, 226/6

çiğne-: 1.Ağıza alınan bir şeyi dişler arasında ezmek, öğütmek. 2.Ayağı veya tekerleği altına alarak ezmek.
ç.- meden 123/2
ç.- ye 054/9
ç.- yerek 223/1
grev sakızı ç.- yorlar 003/16

çikolata: Kakaodan yapılan sütlü veya sütsüz yiyecek.
ç. 020/4, 043/7, 045/6
ç.+ nı 043/17
ç.+ sını 043/8

çil: Yüzde veya vücutta görülen açık renk benekler.
ç.+ li 034/11, 035/1
ç.+ li çipil 034/3
ç.+ liye 034/13

çile: Eziyet ve sıkıntı.
ç. 148/13, 189/1, 249/6
ç.+ leri 189/1, 215/8

çilehane: Dervişlerin çilelerini doldurmak üzere kapandıkları yer.
ç. 249/5
ç.+ dir 189/1
ç.+ ler 249/3

çilek: Beyaz çiçekli, yabani olarak üreyen veya aynı adı taşıyan yemişi için özellikle yetiştirilen, sürüngen, çok yıllık otsu bitki.
istanbul ç.+ i 006/25

çilekeş: Çok eziyet çekmiş, çok dert görmüş, çileli.
ç. 260/12

çimdikle-: Birinin etini iki parmak ucunda sıkıştırıp burmak.
ç.- diler 104/18, 105/1

çimendüfer: Tren.
ç.+ e 003/4

çingene: Hindistan'dan çıktıkları söylenen, dünyanın çeşitli yerlerinde yaşayan bir topluluk, Çingen, Kıpti, Roman.
ç. 006/13, 024/18, 026/14, 058/16
ç.+ den 058/15

çini: Pişmiş kilden yapılma, sırlı yüzü çoğu zaman motifler ve çiçeklerle süslenmiş, levha veya mozaik halinde kaplama unsuru.
ç. 074/14, 160/9

çinli: Çin halkından olma veya bu halkın soyundan olma kimse.
ç.+ dir 082/7

çipil: *sf.* Ağrılı veya çıplak görünüşlü, kirpikleri dökülmüş (göz).
çilli ç. 034/3

çirkef: *Far.* Pis kokmuş ve bulanık su.
ç.+ e 204/1
ç.+ li 120/2

çirkin: Göze veya kulağa hoş gelmeyen, bet.
ç. 014/6, 018/12, 022/6, 081/12, 103/14, 120/2, 150/18, 181/12, 185/17
ç.+ lerinden 121/12

çirkinlik: Göze ve kulağa hoş gelmeme.
ç.+ le 122/8

çiş: İdrar
ç.+ im 048/10, 055/9
ç.+ ini 048/23

çivi: Bir şeyi diğer bir şeye tutturmak için maden veya ağaçtan yapılma bir ucu sivri, diğer ucu başlı olarak yapılmış ufak çubuk.
ç. 097/25, 098/1, 098/3, 142/24
ç.+ den 215/3
ç.+ lere 153/12
ç.+ sine 218/1
ç.+ ye 214/7
ç.+ yi 097/9, 097/19, 130/20

çivile-: Olduğu yerde hareketsiz bırakmak.
ç.- dim 002/10

çiz-: Çizgi çekmek, resim yapmak.
ç.- er 012/8
ç.- iyordu 185/3

çizgi: Bir şeyin diğer şey üzerine dokunarak geçmesinden meydana gelen ince iz, hat.
ç.+ lerinde 181/12

çizil-: Çizgilerle belirtilmek.
ç.- en 055/6

çizme: Ayağı bacakla birlikte örtüp koruyan bir çeşit uzun ayakkabı.
ç.+ leriyle 238/11
ç.+ li 158/4, 159/3, 235/2, 239/8
ç.+ sinin 158/5

çocuk: İnsan yavrusu**.**
ç. 004/21, 005/12, 019/18, 040/24, 047/3, 048/9, 050/9, 051/6, 055/4, 056/8, 057/4, 097/14, 097/17, 098/10, 099/7, 099/8, 099/11, 118/17,

122/7, 130/16, 131/3, 132/10, 132/11, 133/3, 134/6, 142/1, 147/9, 153/1, 153/4, 185/1, 198/1, 198/9, 198/16, 200/1, 201/25, 210/7, 212/13, 215/2, 215/5, 218/11, 221/23, 224/13, 225/14, 250/13

ç.+ a 004/21, 100/18, 100/25, 211/9

la voleuse denfants ç. hırsızı 084/2

ç.+ la 091/16, 146/6, 151/4, 154/1

ç.+ lar 019/17, 021/8, 041/11, 050/20, 056/16, 060/12, 142/24, 144/8, 144/26, 145/5, 145/21, 147/11, 155/24, 246/21, 247/16

ç.+ lara 054/14, 056/4, 145/16, 145/19, 212/15, 248/7

ç.+ larda 098/21

ç.+ lardan 133/3

ç.+ ları 003/4, 021/3, 039/21, 040/18, 047/14, 060/2, 070/5, 070/11, 076/4, 076/7, 077/11, 078/10, 131/2, 133/4, 172/9, 248/1, 252/2

ç.+ larımın 058/12

ç.+ larımız 059/12, 074/11

ç.+ larımızı 151/5

ç.+ ların 020/8, 020/16, 042/4, 043/6, 045/9, 054/13, 056/3, 058/1, 058/10, 070/4, 070/7, 075/8, 076/5, 076/8, 095/9, 096/2, 124/3, 133/1, 133/3, 141/11, 142/12, 144/21, 145/4, 145/7, 146/12, 154/6

ç.+ larına 133/3

ç.+ larında 254/1

ç.+ larını 054/15, 096/15

ç.+ larının 055/1

ç.+ larınıza 184/8

ç.+ larıyla 077/6

ç.+ larla 039/2, 041/10, 042/4

ç.+ larsınız 055/17

ç.+ sun 206/4

ç.+ tan 255/1

ç.+ tu 150/16

ç.+ tur 172/6, 197/18

ç.+ turlar 212/14

ç.+ u 015/6, 020/10, 049/3, 035/20, 048/22, 121/10, 132/17, 138/9, 150/12, 153/4, 177/8, 197/22, 246/2

ç.+ udur 246/8

çoluğuma ç.+ uma 062/8

ç.+ un 038/6, 038/7, 045/7, 056/2, 060/5, 095/10, 139/5, 151/14, 159/14, 181/12, 182/8, 199/1, 206/7, 218/6, 242/6, 004/21, 005/1, 005/8

ç.+ unu 056/9

ç.+ unun 139/2, 139/3

ç.+ usun 011/8

çocukcağız: Sözü edilen çocuk için sevgi ve acıma duygusuyla söylenen söz.

ç.+ ım 178/2

çocukça: Çocuğa yakışır bir biçimde.

ç. 183/1, 188/6

çocukluk: İnsan hayatının çocuk durumunda olunan senelerini içine alan devresi

ç. 031/9, 133/5

ç.+ umdan 089/11

ç.+ una 061/10

çoğal-: Fazlalaşmak.

ç.- dı 029/5, 057/6, 250/6

ç.- dıkça 027/19

çoğu: Bir şeyin büyük bölümü.

ç. 028/3, 049/8, 107/10, 109/27, 133/3, 138/3, 228/11

ç.+ nda 169/7

ç.+ nun 016/15, 028/3

çok: 1. Fazla, ziyade; sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az karşıtı 2. Aşırı bir biçimde.

ç. 002/12, 002/15, 004/5, 006/3, 012/5, 012/19, 013/19, 016/2, 017/3, 017/5, 018/1, 018/12, 019/6, 020/19, 021/12, 023/9, 028/3, 031/5, 031/9, 031/13, 035/7, 036/6, 042/1, 042/2, 044/6, 044/18, 049/9, 049/14, 051/4, 054/12, 057/9, 058/7, 059/7, 061/7, 062/2, 062/15, 063/5, 063/6, 065/2, 066/8, 067/4, 071/21, 072/6, 072/13, 072/14, 072/16, 074/4, 079/5, 084/1, 084/2, 085/3, 086/10, 088/7, 092/13,

093/9, 094/19, 097/5, 100/23, 100/25, 102/19, 103/2, 103/12, 103/16, 104/16, 107/5, 108/3, 108/10, 109/19, 111/3, 111/16, 112/3, 114/18, 114/19, 115/13, 116/3, 116/24, 117/1, 118/11, 126/20, 127/3, 133/3, 133/7, 134/8, 137/12, 138/10, 140/11, 140/13, 141/6, 143/5, 143/6, 143/7, 143/18, 144/1, 144/3, 144/17, 145/7, 147/20, 149/10, 151/10, 152/17, 161/12, 163/13, 164/8, 165/7, 166/8, 170/14, 171/15, 172/4, 173/2, 173/8, 175/11, 176/10, 178/21, 179/6, 180/2, 180/9, 181/12, 184/2, 184/3, 184/11, 188/3, 188/14, 189/1, 189/2, 198/1, 199/3, 203/1, 203/3, 204/10, 211/17, 212/2, 218/12, 221/19, 222/11, 222/17, 223/23, 224/14, 224/16, 226/7, 227/2, 228/13, 229/16, 230/10, 230/22, 234/20, 236/5, 238/7, 240/3, 241/2, 241/5, 241/7, 244/9, 245/9, 250/3, 250/5, 251/1, 251/13, 251/27, 252/8, 253/2, 260/1

ç.+ tan 009/9, 109/1, 146/2, 225/11, 239/4, 260/4

ç.+ tur 069/5, 070/2, 103/16

çok: Çoğu.

ç.+ ları 241/2

ç.+ larımızın 258/9

çokluk: Sayı veya ölçü yönünden çok olma durumu, çoğul, kesret, ekseriyet, teklik karşıtı.

ç.+ ta 126/1

ç.+ u 057/8

ç.+ una 136/9

çoktan: Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri.

ç.+ dır 038/2

çoluk çocuk: Aile halkı, ev halkı.

ç.+ uma çocuğuma 062/8

çomaksız: *sf.* Elinde veya üstünde çomak bulunmayan.

köpeksiz köyde ç. oynuyor 046/14

çomar: 1. İri başlı, iri yapılı çoban köpeği. 2. *İs. hakaret yollu* Terbiyesiz, kaba, saldırgan kimse.

ç. 125/8

ç.+ ın 070/6, 125/11

ç.+ lardan 069/8

çorak: Üzerinde mahsul yetişmeyen verimsiz toprak.

ç. 101/10

çorap: Çıplak ayağa giyilen, çeşitli ipliklerden örülmüş giyecek.

ç. 249/9

ç.+ larım 218/10

ç.+ sız 138/9

çoraplı: Ayağında çorabı giyili olan.

ç. 037/3

çozuk: bkz. çocuk. Metinde şiveli söyleyişle bu şekilde.

ç. 128/1

çök-: 1. Bulunduğu düzeyden aşağı inmek. 2. Basmak, yayılmak. 3. Çömelmek. 4. Sarsılıp dinçliğini yitirmek.

ç.- en 123/4

ç.- er 172/4

ç.- erek 205/4

ç.- müş 211/7, 223/7

ç.- tü 167/15

ç.- üyordu 165/10, 185/1

çökert-: Göçürmek, göçertmek.

ç.- tin 012/11

çömez: Birinin açtığı yolda onu takip eden kimse.

ç.+ i 100/22

çöp: Faydasız veya pis olduğu için atılan ufak tefek artık şeyler.

kibrit ç.+ ü 100/20

çöplen-: Kendine açıktan ufak tefek

çıkarlar sağlamak.
ç.- iyorum 014/5

çöz-: Düğümlü, bağlı veya sarılı bir şeyi açmak.
ç.- düler 163/1

çözül-: Çözme işine konu olmak.
dizlerimin bağı ç.- dü 046/2
ç.- müştü 169/8
ç.- ünceye 224/18
ç.- ür 235/2

çubuk: Maden veya herhangi sert bir maddeden sopa biçiminde dar, ince ve düz parça.
ç. 146/2

çuha: Yünden dokunmuş, tüysüz, ince ve sık düz kumaş.
ç. 070/2
ç.+ lı 213/5

çuval: Pamuk, kenevir veya sentetik iplikten dokunmuş büyük torba.
ç.+ a 134/4
ç.+ ına 130/19
ç.+ lar 065/5

çünkü: *bağ. Far.* Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
ç. 017/7, 018/12, 019/12, 020/19, 021/5, 021/8, 029/2, 029/5, 031/13, 031/17, 032/5, 033/2, 036/6, 037/2, 041/6, 063/5, 068/6, 070/7, 082/8, 083/7, 084/2, 092/13, 104/14, 105/19, 113/17, 114/19, 117/5, 119/8, 121/6, 133/3, 134/1, 135/2, 135/3, 135/4, 138/3, 141/6, 151/10, 154/2, 161/10, 164/8, 165/4, 166/9, 167/1, 169/1, 169/7, 173/4, 176/11, 177/9, 180/9, 182/13, 183/6, 184/3, 186/8, 186/22, 188/2, 189/7, 189/21, 194/5, 194/28, 196/11, 209/6, 212/15, 217/3, 227/3, 229/16, 230/8, 230/10, 231/1, 235/18, 236/1, 236/3, 236/5, 237/10, 239/6, 239/10, 240/2, 241/2, 243/6, 244/10
ç.+ m 005/8, 005/12

çürü-: Genellikle mikroorganizmaların etkisiyle, kimyasal değişikliğe uğrayıp bozulup dağılmak.
ç.- yüp 065/5

çürük: Çürümüş olan.
ç. 229/1

çürüt-: Çürümesine sebep olmak.
ç.- ecek 217/5

çürütüver-: Çabucak çürütmek.
ç.- miş 214/7

da: Her çeşit ve her gramer şeklindeki kelimeden sonra gelen ve ilgi kurduğu kelimeyi anlam bakımından güçlendiren, dikkati üzerine çekerek belirten veya onu önceki veya sonraki unsurlara bağlayan, "dahi, bile, esâsen, fakat, artık, aynen, üstelik, ise, o kadar, pek, hatta" vb. mânâlara gelen, kelimeden ayrı yazılan takı.
d. 001/4, 001/16, 002/14, 002/16, 002/18, 003/16, 004/4, 004/5, 004/21, 004/22, 005/8, 006/24, 007/1, 007/6, 008/15, 009/18, 009/20, 009/24, 010/4, 010/6, 010/10, 011/8, 013/1, 013/20, 013/22, 014/5, 016/1, 016/2, 016/12, 017/5, 018/4, 019/12, 026/5, 026/9, 027/4, 027/15, 027/18, 028/10, 029/8, 029/11, 030/16, 031/13, 032/3, 032/5, 034/1, 034/4, 034/14, 035/6, 038/5, 040/7, 041/4, 041/8, 041/10, 043/7, 043/15, 044/1, 044/16, 044/18, 045/13, 046/9, 046/15, 047/7, 052/4, 053/3, 053/10, 054/10, 054/15, 056/3, 056/11, 057/3, 057/7, 058/13, 059/10, 059/12, 060/2, 060/5, 060/6, 061/10, 061/12, 062/1, 062/9, 063/2, 063/4, 063/5, 063/6, 064/6, 065/5, 066/4, 066/8, 068/10, 070/4, 070/6, 072/1, 073/3, 073/10, 075/1, 075/10, 076/5, 076/12, 077/2, 077/11, 078/16, 079/3, 081/14, 081/20, 082/3, 082/8, 083/1, 084/2, 087/4, 087/10, 088/9, 088/11, 089/21, 090/14, 091/6, 092/11, 093/15, 094/16,

095/8, 096/17, 096/20, 097/3, 097/20, 098/7, 098/21, 098/25, 101/3, 102/13, 102/21, 102/23, 106/14, 107/5, 109/20, 110/1, 112/10, 112/12, 112/14, 113/17, 114/2, 114/5, 116/3, 116/28, 117/5, 117/7, 117/10, 119/11, 120/6, 120/8, 121/3, 122/1, 122/7, 122/8, 123/1, 123/3, 124/3, 124/18, 128/15, 129/8, 130/2, 130/16, 130/22, 133/4, 136/1, 136/2, 136/5, 138/8, 139/20, 140/24, 142/24, 143/5, 143/8, 143/16, 144/3, 144/21, 147/16, 148/6, 148/16, 149/16, 150/10, 151/6, 152/17, 153/7, 154/5, 155/18, 156/4, 156/8, 157/2, 157/5, 158/1, 159/7, 159/15, 162/6, 164/2, 164/8, 166/8, 166/9, 166/10, 168/5, 169/7, 170/23, 172/1, 172/5, 172/7, 175/5, 175/13, 176/11, 176/14, 177/1, 177/4, 177/6, 177/8, 178/8, 178/13, 178/17, 178/25, 182/10, 184/8, 184/11, 185/18, 187/6, 187/7, 187/11, 188/14, 189/9, 189/13, 191/13, 192/3, 192/4, 192/9, 192/11, 192/14, 193/3, 193/7, 194/28, 195/10, 196/3, 197/12, 198/1, 198/7, 198/8, 198/9, 199/3, 200/4, 200/11, 201/23, 202/5, 203/20, 204/7, 204/8, 204/10, 207/13, 207/14, 208/9, 209/19, 209/20, 210/3, 210/7, 210/8, 211/10, 212/7, 212/11, 213/10, 214/1, 215/6, 215/8, 217/9, 218/4, 218/13, 219/5, 222/3, 222/5, 222/7, 224/2, 225/7, 226/4, 226/7, 227/3, 228/1, 228/13, 228/14, 229/12, 229/15, 232/11, 232/18, 234/11, 235/7, 236/3, 236/6, 236/9, 238/1, 240/2, 241/7, 243/6, 243/7, 243/8, 245/2, 245/8, 245/9, 253/7, 253/12, 255/1, 256/3, 256/5, 257/11

dadı: *is. Far.* Evlerde çocuğa bakan kimse.
d. 039/17, 039/19, 043/5, 045/6, 048/7, 048/18, 048/21, 048/25, 055/15, 056/4, 086/22, 130/20, 153/4, 157/9, 161/4, 163/10, 184/9, 192/6, 210/19, 246/20, 247/3, 247/7, 247/13
d.+ cığım 048/25, 210/5, 247/12
d.+ dan 208/10
d.+ larından 133/3
d.+ larınız 086/20
d.+ m 086/22, 162/14
d.+ mdayım 210/10
d.+ mı 246/19
d.+ mız 218/13
d.+ n 155/8
d.+ nın 162/23, 217/9
d.+ sı 060/5
d.+ sına 227/4
d.+ sının 042/4, 047/3, 160/12
d.+ ya 210/8

dadılık: Dadının yaptığı iş.
d. edeceğim 184/8

dafia: *sf. Ar.* Def eden.
kuvvei d. 057/4

dağ: Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümü.
d. 146/2
d.+ a 066/1
d.+ a adam mı kaldıracağız 049/11
d. başı 034/14, 249/6
d. başlarında 249/3
d.+ da 089/1
burunları kaf d.+ ında 074/16
d.+ lar 070/11, 238/4
d.+ ları 150/18, 199/1

dağbaşı: Yasaların veya toplum kurallarının uygulanmadığı yer.
d. 234/12

dağıl-: Toplu durumdayken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak.
d.- acak 009/14, 064/10
d.- an 059/7, 239/5
d.- dı 029/5
d.- dılar 036/1, 045/19
d.- ınız 035/10, 045/17
d.- ıp 085/3
d.- ıyorlardı 087/10
d.- mış 089/22

dağınık: *sf.* Düzensiz, karışık.

d. 158/5, 160/2, 213/2, 218/12

dağıt-: Toplu durumda bulunanları birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak.
d.- acağım 125/12
d.- acak 009/16
d.- alım 030/18
d.- an 028/15, 151/4
d.- arak 186/24
d.- ıp 089/24
d.- ıyor 184/7
d.- ıyorum 222/3
d.- maya 174/14

dağıtabil-: Dağıtma ihtimali veya imkanı bulunmak.
d.- ir 205/18

dağla-: 1. Kızgın bir demirle hayvan derisine damga vurmak. 2. Akan kanı dindirmek veya hasta bölümleri ortadan kaldırmak için vücudun bir yerini kızdırılmış bir metal araçla yakmak.
d.- dım 084/1
d.- ya 237/17
d.- yarak 244/10

daha: *zf.* 1. Henüz. 2. Var olana, elde bulunana ek olarak.
d. 001/12, 003/5, 004/21, 005/12, 015/13, 018/3, 020/1, 020/19, 023/5, 023/10, 024/1, 025/11, 025/12, 026/1, 026/3, 027/1, 027/6, 027/18, 028/10, 030/18, 031/9, 032/1, 033/2, 033/12, 033/13, 034/6, 035/7, 035/15, 036/6, 038/1, 038/5, 043/9, 043/17, 045/6, 046/15, 047/3, 049/22, 052/13, 054/16, 056/15, 057/8, 058/15, 061/7, 062/6, 064/3, 070/7, 071/19, 072/17, 073/8, 074/1, 075/6, 075/13, 077/6, 079/4, 080/17, 083/1, 088/7, 088/9, 094/9, 094/18, 097/6, 097/24, 098/1, 101/8, 104/14, 104/16, 105/10, 107/5, 108/20, 109/1, 109/14, 112/7, 115/20, 115/22, 117/8, 118/13, 118/19, 123/6, 126/1, 132/6, 132/15, 132/16, 133/5, 134/2, 136/10, 137/1, 138/2, 138/7, 138/8, 140/4, 141/6, 142/20, 143/7, 144/7, 144/13, 148/16, 150/12, 152/3, 156/4, 156/6, 157/6, 157/9, 159/1, 159/5, 161/5, 161/6, 161/10, 162/4, 163/13, 164/5, 165/2, 165/7, 170/2, 171/5, 173/1, 173/3, 173/5, 173/7, 175/4, 175/14, 175/17, 176/9, 178/14, 178/20, 180/4, 180/9, 180/16, 182/10, 185/12, 186/22, 186/24, 188/3, 189/1, 191/8, 194/14, 196/4, 198/9, 200/5, 207/1, 207/7, 207/15, 208/12, 212/2, 213/1, 214/7, 215/8, 216/3, 217/3, 217/5, 218/10, 218/13, 221/22, 226/7, 227/1, 228/14, 229/3, 230/5, 230/6, 230/22, 231/1, 232/5, 233/1, 233/12, 235/4, 235/12, 235/16, 237/13, 239/8, 240/5, 241/1, 242/1, 242/7, 243/6, 243/8, 244/1, 244/5, 249/2, 250/4, 252/1, 252/16, 255/2, 255/4, 255/5, 257/10, 257/11, 260/19
d.+ sı 075/4, 075/5

dâhil: *is. Ar.* İç, içeri.
d. 013/1, 131/16, 134/3
d.+ inde 119/6, 126/7, 134/3, 243/5
bina d.+ inde 073/5, 073/8
namus d.+ inde 032/4
terbiye d.+ inde 058/16, 058/17, 120/2
usul d.+ inde 028/16
d.+ indeki 243/8
terbiye d.+ indeki 058/17
d.+ ini 254/1

dâhili: *sf. Ar.* İçle ilgili.
d. 136/8, 156/6, 231/14

daim: *Ar.* Sürekli sonsuz.
d. olunuz 093/27

daima: *Ar.* Her vakit, sürekli olarak.
d. 001/4, 001/17, 001/18, 018/12, 036/4, 063/4, 063/5, 064/4, 065/1, 074/10, 079/5, 080/5, 084/2, 085/5, 091/6, 121/12, 122/7, 136/4, 144/25, 149/2, 150/3, 151/10, 154/5, 172/4, 172/9, 174/13, 175/18, 177/8, 180/16, 181/14, 183/5, 183/10, 206/7, 214/3, 215/4, 223/18, 226/9, 235/18,

239/5, 240/2, 243/5, 250/13, 251/13, 256/1, 258/7

daimi: *Ar.* Sürekli.
d. 241/7

dair: Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, … ile ilgili, üstüne.
d. 016/14, 020/15, 036/5, 042/10, 065/3, 151/8, 152/3, 187/7, 192/13, 195/10, 195/11, 200/17, 204/11, 222/11, 239/5, 244/9, 258/4, 258/8

daire: *Ar.* 1. Konut olarak kullanılan bir yapının bölümlerinden her biri, kat. 2. Belirli devlet işlerini çevirmekle görevli kuruluşlardan her biri.
d. 061/11
d.+ den 024/22, 038/2
d.+ lerinde 151/5
d.+ nin 012/20, 046/11, 047/5
d.+ si 137/12
d.+ sinden 067/1
d.+ ye 066/7
kavsi d. si 082/7

dakika: *Ar.* 1. Bir saatlik zamanın altmışta biri. 2. An, zaman.
d. 008/13, 023/8, 038/2, 075/1, 096/2, 127/11, 140/4, 167/16, 169/7, 186/2, 200/5, 208/23, 228/11, 230/5, 230/10, 231/11, 233/12, 233/13, 236/9, 238/9, 244/11, 253/5, 259/10
d.+ da 019/1, 077/4, 156/4
d.+ daki 181/5
d.+ dan 200/3
d.+ larda 243/2
d.+ ları 172/5, 219/5
d.+ ların 135/1
d.+ larında 239/8
d.+ lık 039/2, 051/1, 067/4
d.+ mız 075/3
d.+ nın 165/10
d.+ sına 119/8
d.+ sında 114/22
d.+ sını 228/12

daktilo: *is. Fr.* Yazı makinesi.
d. maktilo 027/1

daktilograf: Yazı makinesi ile yazı yazan kimse, daktilo.
d. 025/7

daktilografi: Yazı makinesi ile yazı yazma işi.
d. 016/12, 025/11, 026/23, 073/10
d.+ ye 016/10

dal -: 1. Bir yerin içine girmek. 2. Uyumak. 3. Başka bir şeyle uğraşamayacak veya başka bir şeyi düşünemeyecek biçimde kendini bir şeye kaptırmak.
d.- arlar 118/17
d.- dı 039/2, 154/9, 173/1
d.- dılar 047/14, 099/3
içeri d.- dılar 019/18
d.- ıp 248/7

dal: Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri.
d. 161/5
d.+ larının 185/3

dalaş -: Ağız kavgası etmek.
ağız d.- ının 025/12
ağız d. 091/16

dalavere: Yalan dolanla gizlice görülen kötü iş, gizli oyun.
d.+ dir 013/1
d.+ mize 012/5
fitne d.+ si 041/13
d.+ siyle 014/5

daldır -: Dalma işini yaptırmak.
d.- ınca 009/26
d.- ıp çıkarmadığı 068/11

dalga: 1. Deniz veya göllerde su yüzeyinde rüzgar ve sarsıntıyla oluşan kıvrımlı hareket. 2. Bir yüzeydeki kıvrım. 3. Gizli iş, dalavere. 4. Titreşimin bir ortam içinde yayılma

hareketi.
d. 019/18, 052/1
d.+ ları 123/8
d.+ ların 088/11
d.+ larına 065/5, 066/8
d.+ larını 174/14
d.+ larının 101/15

dalgalan -: 1. Renk, ton değiştirmek. 2. Dalga dalga etkisini hissettirmek, yayılmak. 3. İstikrarlı durumunu kaybetmek.
d.- an 091/9, 157/6
d.- dı 031/12, 035/11

dalgın: Çevresinde olup bitenleri fark edemeyecek kadar düşünceye dalan.
d. 021/6, 022/15, 064/9, 106/1, 210/18
d.+ dı 074/1

dalgınca: Dalgın bir biçimde, dalgın olarak.
d. 057/8

dalgınlık: Dalgın olma durumu.
d. 148/9, 192/4, 229/3, 258/6
d.+ ımı 029/4
d.+ ınızı 174/11

dalyan: 1. Deniz göl ve ırmakların kıyılara yakın yerlerinde ağ ve kazıklarla oluşturulan, büyük balık avlama yeri. 2. Uzun boylu.
d. 147/20
d.+ ına 028/6
fırka d.+ ında 078/16

dam: Yapıları korumak için yapılan çatı.
d. 134/4

damar: 1. Canlı varlıklarda kanın veya sıvıların dolaştığı kanal. 2. Soy, yaradılış. 3. Huy.
d.+ ı 072/8
d.+ ları 043/17, 158/4
d.+ larına 007/10
d.+ larını 239/2

damat: *Far*. Evlenmekte olan erkeğe verilen ad, güveyi.
d. 066/8, 208/23, 212/13, 248/6
d.+ a 179/1
d.+ ın 214/5
d.+ ını 204/9, 213/3

damga: Bir şeyin üzerine nişan yapmaya yarayan araç.
d.+ sını 006/17

damla -: 1. Damla durumunda tane tane düşmek. 2. Bir yere çağrılmadan, çekinmeden gitmek, çıkagelmek.
d.- rsınız 041/10
d.- yan 042/1
d.- yor 223/7

damla: 1. Yuvarlak biçimde küçük miktarda sıvı. 2. Çok az miktar.
d. 087/16, 201/23, 205/11, 253/1, 261/6
d.+ larıyla 256/10
d.+ yı 062/7, 178/16

damlacık: Küçük damla.
d. 098/21

dan dan: Yansıma ses.
d. 157/2

danış-: Bir iş için bilgi veya yol sormak, görüş almak, istişare etmek, müracaat etmek, meşveret etmek.
d.- mış 070/4

dans: Müziğe uyularak yapılan estetik hareketler.
d. 014/5, 069/4, 255/8, 256/2, 256/7
d.+ a 256/9
d.+ ı 257/10
d.+ ın 036/6
d.+ lar 256/5, 257/9
d.+ ta 256/9

dantela: Bez eşyaların kenarına yapılan

ince oya bezeme.
d. 250/1
d.+ lı 213/7

dar: Geniş ve bol karşıtı.
d. 047/3, 057/5, 058/3, 179/6, 182/4
d.+ dır 029/11

dâr: *Ar.* Önüne geldiği kelimelere "yer, mahal, mekân" anlamı katarak Arapça, bâzan da Farsça isim tamlaması şeklinde –özellikle kurum adları olmak üzere– çeşitli birleşik kelimeler yapar.
d.- ül tahsilinin 105/19

dar: Zor.
d. 046/12, 070/5

daraban: *Ar.* Vurma, vuruş, çarpma, çarpıntı.
d.+ ı 205/3

darbımesel: *Ar.* Atasözü.
d.- ı meselimiz 181/14
d.- ı meselinin 141/9

darbe: *Ar.* 1. Vuruş çarpış. 2. Çok üzücü, yıkıcı bir etki yapan olay.
d. 215/2, 254/11, 255/1
d.+ ler 223/6
d.+ lerde 244/10
d.+ lerinin 131/6
d.+ leriyle 024/1, 187/6
d.+ si 235/2
tiyatro d.+ si 035/9
d.+ sinden 227/3
d.+ yi 254/13, 257/11

dargın: Küsmüş.
d. 220/8, 251/1, 252/16

dargınlık: Dargın olma durumu küslük.
d.+ ım 220/9

darıl -: Gücenmek küsmek.
d.- ıyorsun 097/15
d.- ma 081/1
d.- mazsa 141/20

darlık: Geçim sıkıntısı.
maişet d.+ ından 227/3

darmadağınık: *sf.* Darmadağın.
d. 218/10

dava: *is. Ar.* Korunmanın bir hüküm ile sağlanması için yargı organlarına başvurma.
d. 059/6
d. edeyim 003/11
d.+ ları 138/4
d.+ larıyla 065/2
d.+ mız 131/13
d.+ mızı 253/5
d.+ sıdır 138/3
d.+ sına 033/13
d.+ sının 104/16

davacı: Dava eden kimse.
d. 116/19

davet: Çağrı yapmak.
d. 017/2, 017/3, 025/11, 027/7, 044/5, 081/16, 136/4, 242/6
d.+ e 030/18
d. etmiş 156/6
d. etsek 030/16
d. etti 079/3, 121/6
d.+ i 247/13
d.+ imize 028/16
d.+ ine 087/4, 088/5, 235/8
d.+ lere 027/4
d. olunmak 035/8
d.+ ten 145/4, 233/8

davetli: Çağrılı.
d.+ ler 256/4

davlumbaz: Dumanı ve kokuları toplayıp bacaya veren araç.
art d.+ ının 012/8

davran-: 1. Bir kimseye veya bir şeye karşı tavır almak. 2. Bir şeye el atmak, girişmek. 3. Bir işi yapmaya hazır olmak,

hazırlanmak.
d.- an 109/10
d.- arak 033/2, 116/7, 160/3
d.- dı 030/19, 204/12
d.- dılar 148/8
d.- ıp 100/11
d.- ır 007/6
d.- ıyorsun 109/3
d.- manız 093/19
d.- mıyorsun 002/6
d.- san 058/17

daya-: Yaslamak.
d.- dı 101/4, 126/20, 202/1, 258/6
d.- dıktan 028/6
d.- r 008/18
d.- yıp 118/10
d.- yordu 173/2

daya -: Kakalamak.
d.- rsın 010/10

dayak: Dövmek, pataklama işi.
d.+ tan 014/5

dayan-: 1. Kendini bir yere yaslamak. 2. Güç bir duruma katlanmak, çekmek, sabretmek, tahammül etmek.
d.- amadı 075/2, 148/15
d.- amayarak 151/17
d.- amıyor 014/5
d.- dılar 223/6
d.- ır 042/6
d.- mış 259/2

de-: Söylemek, söz söylemek.
d.- di 001/4, 022/22, 033/2, 033/3, 034/1, 036/6, 045/14, 045/17, 046/1, 047/16, 061/8, 068/8, 070/10, 073/3, 073/10, 076/12, 077/7, 082/5, 092/18, 095/18, 100/25, 105/1, 131/7, 139/4, 140/3, 140/25, 141/5, 141/10, 141/16, 145/14, 145/17, 146/8, 150/6, 152/19, 158/14, 161/5, 162/1, 163/4, 163/9, 167/14, 174/7, 199/17, 209/22, 210/7, 210/13, 211/13, 218/4, 225/19, 245/5, 246/6, 255/9

de: Her çeşit ve her gramer şeklindeki kelimeden sonra gelen ve ilgi kurduğu kelimeyi anlam bakımından güçlendiren, dikkati üzerine çekerek belirten veya onu önceki veya sonraki unsurlara bağlayan, "dahi, bile, esâsen, fakat, artık, aynen, üstelik, ise, o kadar, pek, hatta" vb. mânâlara gelen, kelimeden ayrı yazılan takı.
d. 001/8, 001/16, 001/20, 002/6, 003/2, 003/11, 004/6, 004/21, 005/8, 006/1, 006/25, 009/10, 009/18, 010/4, 011/3, 011/18, 012/5, 012/11, 013/17, 014/5, 014/6, 015/14, 015/15, 016/12, 017/3, 017/9, 017/10, 017/11, 018/1, 018/8, 018/12, 020/1, 020/19, 021/10, 021/12, 022/2, 023/4, 023/5, 023/9, 024/11, 024/13, 025/1, 025/11, 026/7, 026/22, 026/23, 027/4, 027/5, 030/6, 031/16, 031/17, 032/4, 033/3, 033/9, 035/6, 036/3, 036/4, 039/2, 039/12, 039/15, 039/19, 040/11, 041/6, 041/12, 042/1, 042/9, 042/13, 043/17, 043/20, 044/6, 044/7, 044/10, 044/14, 044/18, 045/8, 047/1, 047/3, 048/18, 048/19, 049/2, 049/12, 050/9, 050/10, 050/17, 050/21, 051/12, 053/1, 056/2, 057/3, 057/5, 058/15, 059/1, 059/4, 059/6, 059/12, 059/13, 060/5, 061/16, 061/18, 062/1, 062/5, 062/9, 062/16, 063/2, 064/2, 064/7, 068/12, 069/4, 069/5, 069/8, 070/2, 070/4, 072/5, 072/9, 073/10, 074/6, 074/14, 074/16, 076/7, 076/8, 076/9, 077/4, 077/9, 078/10, 078/12, 078/14, 080/17, 081/18, 082/7, 082/8, 083/3, 083/7, 085/1, 085/5, 086/8, 086/20, 087/2, 091/7, 091/10, 091/11, 091/13, 091/14, 091/15, 092/4, 092/11, 093/25, 094/11, 095/25, 096/17, 098/20, 098/23, 098/27, 099/3, 099/5, 099/6, 100/19, 100/20, 101/5, 102/5, 103/8, 103/10, 105/17, 105/19, 107/11, 107/13, 107/16, 107/17, 108/15, 108/16, 109/8, 109/21, 110/5, 110/6, 110/10, 110/21, 110/24, 111/3, 111/6, 111/17, 111/19, 111/24, 112/9, 112/11, 113/8, 113/15, 114/19, 115/3, 115/5, 115/10, 116/20, 117/10, 117/12, 117/16, 118/5, 118/7,

118/19, 119/7, 120/2, 120/7, 120/8, 121/6, 122/1, 122/5, 122/7, 123/6, 124/5, 127/13, 127/20, 128/15, 129/8, 129/10, 130/2, 130/3, 130/17, 131/4, 131/16, 132/7, 132/13, 133/1, 133/5, 134/1, 134/3, 135/2, 137/2, 138/4, 139/22, 140/19, 141/22, 142/24, 143/8, 143/16, 144/5, 144/13, 144/26, 145/15, 147/6, 147/11, 147/20, 147/22, 148/6, 149/15, 149/18, 151/4, 151/5, 152/3, 152/9, 152/10, 153/5, 154/5, 156/3, 156/4, 156/5, 160/15, 163/13, 164/1, 165/10, 166/16, 168/1, 168/2, 168/3, 168/9, 169/1, 169/2, 169/3, 169/7, 171/11, 171/12, 171/19, 172/1, 173/5, 173/8, 174/5, 174/13, 175/13, 176/7, 176/12, 176/16, 177/6, 177/7, 177/8, 177/9, 178/17, 179/1, 179/4, 180/4, 180/6, 180/9, 180/16, 181/2, 181/12, 181/14, 182/1, 182/2, 182/8, 182/10, 182/13, 184/2, 184/5, 184/11, 185/1, 186/8, 186/9, 186/16, 186/22, 188/10, 188/15, 189/10, 189/13, 190/1, 190/4, 190/15, 192/13, 193/7, 193/23, 194/7, 194/9, 195/4, 195/6, 195/10, 195/17, 197/10, 197/12, 197/18, 198/1, 198/5, 199/1, 199/8, 201/21, 201/23, 203/4, 203/19, 204/10, 205/3, 205/16, 206/4, 206/7, 207/6, 207/11, 208/17, 209/20, 210/1, 211/7, 211/8, 212/1, 212/2, 212/11, 212/13, 212/14, 213/6, 214/7, 215/1, 215/5, 215/12, 216/1, 216/3, 216/4, 216/5, 216/7, 217/10, 218/8, 219/5, 219/6, 219/7, 221/12, 221/17, 222/10, 222/11, 222/12, 223/8, 224/15, 225/8, 225/11, 225/12, 226/1, 229/1, 229/2, 229/16, 230/1, 230/6, 230/17, 230/19, 231/1, 231/7, 231/20, 232/9, 232/11, 232/13, 232/18, 233/2, 235/7, 236/7, 237/7, 238/11, 239/9, 240/2, 240/5, 240/6, 241/7, 242/1, 242/4, 244/4, 245/9, 246/2, 246/15, 247/8, 247/10, 249/7, 250/11, 251/8, 251/13, 251/25, 253/1, 254/11, 255/9, 256/5, 257/11, 258/1, 258/10, 259/14, 260/16, 261/3

çaydan geçtiniz d. 075/8

de-: 1. Söylemek, söz söylemek. 2. Bir işe kalkışmak, yeltenmek. 3. Saymak, kabul etmek. 4. Ummak. 5. Herhangi bir kanıya, yargıya varmak. 6. Herhangi bir ses çıkarmak.

d.- diği 077/9, 102/23, 149/15, 161/3, 201/9

d.- diğimi 107/16

d.- diğin 009/28, 049/9, 119/13

d.- diğini 059/3, 070/2, 126/18, 161/2, 202/11

d.- diğiniz 053/14, 128/25

d.- dikleri 078/5, 122/5, 184/2

d.- diklerinin 077/9

d.- dim 011/8, 015/2, 031/13, 044/14, 044/18, 045/13, 046/14, 115/2, 145/14, 163/13, 253/12

d.- din 002/6, 013/9, 015/12

d.- me 026/23, 095/24, 186/6, 230/23, 254/6

d.- meden 224/15

d.- medik 152/10

d.- medim 034/10, 139/6, 200/1

d.- mek 013/22, 018/10, 059/1, 083/5, 084/2, 089/13, 089/17, 102/2, 108/24, 111/18, 112/6, 131/16, 171/16, 174/20, 180/9, 180/13, 192/11, 196/5, 196/23, 198/5, 199/17, 209/3, 211/14, 233/11, 240/2, 257/4

ne d.- mek 012/22, 012/23

d.- mekten 111/19, 143/16

d.- mekti 078/14, 166/10, 175/10, 211/7, 215/2

d.- mektir 081/9, 190/4, 240/5, 240/7, 241/3

d.- mem 081/12

d.- menin 127/13, 245/8

d.- mesinler 046/9

d.- meye 086/6, 120/6

d.- meyiniz 023/12

d.- mez 166/9

d.- miş 200/1

hık d.- miş burnundan düşmüş 097/27

d.- miştir 218/12

d.- nebilir 183/9

d.- niyor 149/15

d.- r 054/2, 076/9, 166/9, 180/9

d.- rdi 112/3

d.- rken 134/4, 166/9
d.- rkene 163/13
d.- rler 005/8, 012/10, 014/5, 034/1, 046/5, 053/1, 094/3, 107/10, 154/5, 180/14, 181/14, 184/2, 189/5, 232/9
d.- rlerse 034/14
d.- rse 218/13
d.- rsem 014/4
d.- rsen 043/7
d.- rseniz 121/10
d.- rsin 006/23, 012/12, 097/20, 097/22
d.- rsiniz 070/13, 247/14
d.- se 036/6, 042/2, 045/13
d.- seler 006/1
d.- sen 015/14
d.- sin 218/13
d.- yebilir 084/2
d.- yebilirim 190/21
d.- yeceğim 145/11, 232/1
d.- yeceğimi 168/8
d.- yeceğiz 232/1
d.- yecek 033/11, 075/8, 084/2, 199/1, 257/4
d.- yecekler 233/4
d.- yeceksin 014/3
d.- yecekti 192/1
d.- yecektim 174/12
d.- yelim 113/2, 181/14
d.- yemedi 186/24
d.- yen 100/14, 119/7, 243/6
d.- yenler 079/1, 242/3
d.- yeyim 112/3, 127/12
d.- yiniz 021/12
d.- yip 122/1, 238/11
d.- yolar 247/10
d.- yor 052/1, 202/13, 223/15, 223/16, 252/16, 253/1
d.- yordu 158/8, 176/14, 199/1
d.- yordun 046/13
d.- yordunuz 080/13
d.- yorlar 028/2, 054/11, 107/5, 142/19, 194/28, 202/11, 241/2, 251/17, 254/1, 254/9
d.- yorlarmış 171/3
d.- yorsun 092/2, 097/18, 109/3
d.- yorsunuz 043/7, 149/13, 201/14
d.- yorum 003/4, 043/3, 052/1, 097/25, 137/5, 208/17, 214/3, 222/3, 229/1, 231/12, 234/16
d.- yoruz 082/7, 195/21
d. 003/14, 035/2, 044/18, 259/20

de: *Fransızca ek* -den, -dan; ile, -leyin; -ce, tarafından.
ansiklopedi d. fam 228/9

debelen -: Bir acının etkisiyle baskıdan kurtulmaya çalışma, çırpınma.
d.- en 090/9

dede: Torunu olan erkek.
d.+ lerinden 149/15
aşçı d.+ nin 189/1
d.+ ye 047/13

dedisi kodusu: Gıybet.
d.+ si kodusu 069/1

dedikodu: Başkalarını çekiştirmek gıybet.
d. 034/2, 035/8, 041/1, 042/13, 068/11, 111/5, 151/11, 170/24, 194/17, 195/10
d.+ da 171/10
d.+ lar 036/3, 137/12, 196/7
d.+ lardan 183/8
d.+ ları 154/9, 195/10, 195/17, 196/5, 203/4
d.+ ların 194/7
d.+ larına 206/4
d.+ larını 168/1
d.+ ya 152/17
d.+ yu 204/1

dedikoducu: Çok dedikodu yapan gıybetçi.
d. 053/2, 187/6

def: *is. Ar.* Savma.
d. edecek 219/6
d. ediniz 132/17
d.+ i 069/1
d.+ ini 037/4

defa: *is. Ar. def'a* Kez, kere, sefer, yol.
d. 006/17, 011/3, 011/18, 017/1, 022/2, 022/22, 026/6, 035/4, 035/8, 040/4, 041/10, 042/5, 044/16, 046/15, 049/8, 050/18, 051/9, 057/9, 063/6, 072/17, 076/7, 090/13, 099/9, 104/18, 112/3, 118/19, 122/9, 133/3, 137/2, 140/9, 144/11, 144/26, 150/10, 151/8, 158/5, 159/1, 163/13, 170/3, 172/4, 173/5, 174/24, 176/16, 188/11, 199/1, 203/1, 205/3, 207/16, 213/9, 217/3, 217/5, 217/10, 222/11, 229/2, 234/16, 240/3, 242/2, 246/4, 254/9, 255/8, 258/12, 260/18, 173/7
d.+ dır 015/11
d.+ sında 112/11

defaten: *Arapça def'aten* Ansızın, bir çırpıda.
d. 122/8

defet -: Kovmak.
d. 016/12
d.- emem 021/8
d.- ersin 094/9
d.- mek 057/1
d.- mekle 067/6

defol-: Savuşmak çekilip gitmek.
d. 002/5, 100/22, 235/1, 236/5

defter: Yazı yazmak için bir araya getirilip tutturulan kağıt parçaları.
d. 106/14
d.+ de 015/4
d.+ e 002/6
d.+ i 015/5
d.+ ine 140/1
d.+ ini 140/5
d.+ lerin 041/6

defterdar: Bir ilin para işlerini yöneten en üst düzey yetkili kişi.
d. 072/17

değ-: 1. İlişmek dokunmak. 2. Değerinde olmak, düşmek, yakışmak. 3. Karşılık olmak.
geçmiş zamanlar olur ki yâd-ı cihan d.- er 258/9
meraka d.- er 149/4
muhabbete d.- er 172/6
d.- mekle 253/1
d.- memiş 150/6

değdir-: Dokundurmak.
d.- meden 082/2

değer: Eder kıymet.
d.+ i 082/7, 091/10

değerli: Kıymetli.
d. 021/8, 243/6
d.+ leri 085/5

değersiz: Kıymetsiz.
d. 235/8, 167/17

değil: Cümle içinde art arda kullanılan iki veya daha çok özneyi, tümleci, yüklemi, aralarından bazılarına olumsuzluk kavramı vererek birbirine bağlayan veya yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime.
d. 009/4, 010/19, 010/20, 013/20, 014/5, 016/12, 016/14, 016/15, 017/2, 017/9, 018/4, 020/10, 022/4, 022/17, 022/24, 025/14, 027/1, 030/10, 031/9, 034/10, 037/2, 038/1, 039/13, 040/5, 040/7, 042/6, 044/18, 045/8, 045/22, 048/16, 049/10, 050/3, 050/10, 051/1, 051/4, 051/12, 051/15, 055/17, 056/3, 056/13, 058/12, 060/5, 060/12, 071/3, 072/17, 074/20, 075/6, 077/9, 078/12, 080/1, 082/8, 085/1, 086/18, 086/24, 087/16, 088/5, 089/5, 089/25, 092/5, 093/15, 096/8, 097/20, 099/5, 100/5, 100/10, 100/14, 101/5, 102/9, 102/13, 103/16, 105/17, 107/5, 111/12, 112/9, 112/12, 114/2, 116/13, 116/28, 117/2, 119/7, 120/3, 120/6, 122/1, 122/3, 126/1, 131/16, 132/16, 133/3, 136/5, 139/14, 142/13, 144/23, 147/11, 149/6, 149/18, 150/18, 151/1, 151/8, 152/17, 154/5, 156/8, 165/8, 167/2, 168/9,

170/14, 171/11, 175/15, 176/16, 177/8, 180/4, 181/12, 182/1, 182/13, 183/5, 185/2, 185/14, 185/18, 187/15, 187/18, 188/2, 188/14, 191/11, 193/7, 193/17, 195/2, 195/17, 196/7, 196/19, 197/16, 198/9, 199/1, 199/3, 199/6, 199/7, 199/12, 200/1, 200/10, 202/3, 202/9, 202/11, 203/6, 203/9, 203/20, 204/8, 205/1, 205/15, 208/8, 210/5, 212/11, 215/5, 216/3, 216/13, 217/9, 218/11, 218/12, 218/13, 220/1, 221/21, 222/2, 223/12, 227/3, 228/4, 228/5, 229/1, 229/13, 230/1, 231/18, 233/4, 236/1, 236/7, 236/9, 238/4, 238/8, 239/5, 242/4, 242/7, 242/8, 242/9, 246/1, 249/2, 249/8, 250/4, 252/16, 253/2, 253/13, 254/13, 255/1, 256/9, 257/1, 257/2, 257/9, 258/10

d.+ di 020/16, 067/6, 078/16, 112/13, 153/5, 156/5, 173/5, 175/5, 176/10, 183/6, 192/3, 214/6, 215/12, 238/1, 257/11

d.+ diler 070/5

d.+ dir 005/8, 014/5, 015/1, 017/10, 018/12, 019/12, 020/19, 021/12, 025/11, 030/18, 041/1, 041/6, 049/9, 064/10, 084/2, 109/26, 121/3, 127/9, 152/8, 163/13, 175/4, 203/3, 206/7, 209/20, 229/11, 232/17, 235/4, 235/16, 238/5, 240/1, 240/5, 241/7, 243/5, 243/6, 244/5

d.+ dirler 005/8, 019/8, 243/6

d.+ im 010/22, 040/25, 041/1, 049/13, 083/7, 084/1, 085/1, 086/22, 095/14, 121/3, 149/4, 170/10, 175/12, 177/9, 212/15, 223/21, 230/19, 239/5, 243/8, 244/5

d.+ iz 025/9, 026/7, 027/8, 102/5, 120/14, 129/8, 143/8, 177/1, 241/7

d.+ ler 071/1

d.+ miş 196/5

d.+ sin 022/22, 025/1, 041/6, 089/1, 095/13, 190/4, 204/10

d.+ siniz 080/17, 111/23, 213/2

değirmen: İçinde öğütme işlemi yapılan yer.

d.+ i 012/10

d.+ iyle 012/11

değirmi: Yuvarlak.

d. 165/9, 254/13, 258/2

değirmilik: Değirmi olma durumu, yuvarlaklık.

d.+ iyle 184/5

değiş-: Başka biçime girmek.

d.- en 079/4, 205/1, 245/3, 258/7

d.- irse 177/8

d.- iyordu 125/7

d.- melerine 227/3

d.- meyen 051/15, 172/4

d.- mez 226/4

d.- miş 257/9

d.- mişti 205/1

d.- sin 177/8

d.- ti 050/10

d.- tiği 174/13

değişiklik: Farklılık.

d. 084/2, 220/21

değiştir -: 1. Başka biçime sokmak. 2. Bir şey verip yerine başka bir şey almak.

d.- di 149/7, 206/7, 227/4

d.- dik 021/8

d.- ememiş 021/12

d.- emez 239/6

d.- erek 150/9

d.- iniz 120/8

d.- iyor 252/1

d.- iyorsunuz 089/3

d.- meye 018/12

d.- meyiz 010/2

d.- miş 245/8

değiştirebil-: Değiştirme imkânı bulmak.

d.- irdi 164/8

değiştiril -: Değiştirme işi yapılmak.

d.- di 021/5

d.- mesini 020/19

değnek: Elde taşınacak ince çubuk.

d. 157/10

deha: İnsan zekasının erişebileceği en üst seviye.
d.+ ların 083/1
d.+ sınız 028/8

dehşet: Tehlike anında duyulan ürküntü.
d.+ ler 057/8
d.+ leri 136/4, 242/6
d.+ li 063/1, 234/5, 239/10

dekolte: *Fr. décolleté* Açık giyim.
d. 036/6, 141/11, 193/2, 206/7, 257/11

dekor: Eşyayı tanzim ve konuya uygun yerleştirme, dizayn etme.
d.+ umuzu 106/17

dekorsuz: Dekore edilmemiş.
d. 106/17

del-: Delme işlemi, bir nesneyi oyarak yuva açmak.
d.- erek 193/3
d.- ip 161/10
d.- meye 164/7

delalet: *is. Ar.* Kılavuzluk.
d. eder 141/9, 240/2
d. ediyor 090/12
sıdka kizbe d.+ ini 067/2

deli: 1. Akıl sağlığı yerinde olmayan. 2. Davranışları aşırı ve taşkın olan (kimse), çılgın.
d. 041/6, 043/19, 092/13, 119/10, 120/8, 122/8, 155/26, 214/4, 225/19, 257/4
d.+ ce 210/24
d.+ dir 093/13
d. olurlar 072/14
d.+ si 087/16, 092/23

delice: Akılsızca.
d. 075/1

delik: Dar küçük açıklık.
kaçacak bir d. araması 079/5
d. deşik ettiler 131/1
d.+ in 057/3
anahtar d.+ inden 001/23
budak d.+ inden 112/11
d.+ ine 076/14
d.+ leri 003/9, 154/3
d.+ lerine 090/9
d.+ te 060/1
d.+ ten 057/1
kulağını anahtar d. verdi 076/14

delikanlı: Çocukluk çağından çıkmış genç erkek.
d. 001/3, 005/2, 007/10, 014/1, 044/14, 046/7, 109/9, 147/20, 150/18, 151/8, 152/3, 152/11, 152/13, 152/19, 159/5, 159/6, 159/11, 166/9, 166/11, 168/1, 169/8, 172/6, 179/6, 180/8, 181/4, 182/6, 182/12, 183/4, 187/6, 187/7, 191/13, 197/22, 201/17, 208/10, 210/17, 211/8, 214/7, 220/17, 227/4, 228/9, 257/12
d.+ da 191/15, 254/11
d.+ dan 233/2
d.+ lar 235/18
d.+ lara 256/9
d.+ ları 045/13, 151/5, 151/11
d.+ ların 036/6, 067/6
d.+ nın 035/9, 089/1, 154/9, 160/5, 168/2, 169/8, 180/3, 194/25, 201/24, 202/9, 204/11, 209/8, 216/1, 220/19, 221/1, 222/11, 225/12, 229/1, 235/3, 236/7, 257/11
d.+ nınkiler 211/5
d.+ sına 004/12
d.+ ya 026/18, 168/5, 173/9, 182/13, 192/9
d.+ yı 015/21

deliksiz: Deliği olmayan.
d. 007/11

delil: Kanıt.
d. 201/24, 217/5, 217/9, 257/3
d.+ i 217/5
d.+ ler 036/6, 215/1

d.+ lerle 165/8, 217/7, 255/2

delilik: Akılsızlık.
d. 186/22

dem: *is. Far*. Zaman, çağ.
d.+ inde 187/10
d.+ ler 214/3, 241/4
d.+ leri 258/10
d.+ leriydi 254/13

demet: Bağlanarak yapılan deste.
d. 001/3, 034/8, 109/1, 249/6, 252/2, 252/3
d.+ i 253/1, 253/5, 253/12
d.+ in 251/11, 253/1
d.+ ler 250/11, 252/2, 253/7
d.+ lerden 252/16, 253/12

demin: *zf*. Az önce.
d. 080/17
d.+ den 049/19, 107/11, 119/7, 126/20, 129/12, 169/7
d.+ ki 187/10

demir: Fe simgesi ile sanayide kullanılan element.
d. 056/3, 059/15, 060/3, 097/7, 126/11, 164/6
lava d. attı 003/11
d.+ den 122/1, 132/4

demode: Modası geçmiş.
d.+ dir 228/11

demokratik: Demokrasiye uygun.
d. 149/15

den-: Söylenmek.
d.- ecek 076/14, 164/5
d.- ir 063/4
d.- irdi 066/4

denaet: *is. Ar. denāʾet* Alçaklık.
d.+ leri 189/13

denfants: *is. Fr. d'enfants:* Çocuklar.
la voleuse d. çocuk hırsızı 084/2

deni: *sf. Ar*. Alçak, kötü, kişiliksiz.
d. 172/10

denil -: Söylenmek, sözü edilmek.
d.- en 041/6, 129/7, 167/14, 170/1
d.- iyor 025/11

deniz: Yer kabuğunun çukur bölümlerini kaplayan, birbiriyle bağlantılı, tuzlu su kütlesi.
d. 048/24, 055/6, 072/17, 123/6, 151/10, 185/3, 229/5, 258/2
d.+ de 136/4
d.+ e 048/19, 242/1
d.+ lerden 088/11

denk: Uygun.
ayağını d. al 197/4

densiz: Yakışıksız ve saygısızca davranan (kimse).
d. 021/5, 099/8

densizlik: Densiz olma durumu, densizce davranış.
d. 134/8
d.+ lere 021/12
d.+ leri 056/3
d.+ lerin 226/6

depo: Korunmak, saklanmak veya gerektiğinde kullanılmak için bir şeyin konulduğu yer, ardiye.
d.+ nun 047/14
d.+ sunun 047/4

depreş -: Nüks etmek.
d.- ti 158/4

deraguş: *Far*. Kucaklaşma.
d.+ un 143/15
d.+ unda 250/17

derdest: *Far*. Yakalama, tutma, ele geçirme.
d. 085/6

dere: Genellikle yazın kuruyan küçük akarsu.
d.+ de mi boğulacaksınız 075/8

derece: Bir süreç içindeki durumlardan her biri, basamak, aşama, rütbe, mertebe.
d. 084/2, 165/10, 167/1, 176/14, 183/3, 191/13, 200/5, 218/1, 224/2, 239/10
d.- i galeyana 236/6
d.- i hararetlerine 154/6
d.- i tevafukunu 197/13
d.+ de 059/15, 064/9, 123/6, 136/8, 175/2, 202/7
d.+ sinde 025/11, 041/10, 069/8, 222/11
d.+ sine 021/12, 084/2, 195/18
d.+ sini 031/16, 088/7, 158/5, 164/5, 211/9, 212/6, 257/11
d.+ ye 057/7, 195/19, 198/1
d.+ yi 167/4

dereke: Aşağı derece.
d.+ sinde 216/4
d.+ sine 239/10

derhal: Çabucak.
d. 018/12, 027/11, 028/3, 030/19, 056/2, 057/4, 058/3, 068/1, 078/12, 082/8, 105/13, 121/9, 128/25, 132/19, 150/3, 158/9, 159/16, 174/14, 179/5, 181/5, 199/1, 199/17, 214/7, 220/19, 224/2, 226/11, 228/1, 228/14, 229/2, 237/10, 243/6, 246/11, 253/1, 255/10, 257/3

deri: İnsan ve hayvan vücudunu kaplayan tüy, kıl veya pulla kaplı tabaka, cilt, ten.
d.+ nin 163/2

derin: 1. Dibi yüzeyinden veya ağzından uzak olan. 2. Uzun süren. 3. Ayrıntılı.
d. 012/8, 027/2, 033/15, 037/3, 062/18, 070/12, 078/12, 084/2, 124/3, 136/4, 138/2, 142/13, 142/23, 145/21, 160/5, 160/9, 169/8, 172/9, 174/14, 175/5, 185/16, 185/18, 185/19, 187/5, 187/6, 188/1, 201/24, 202/2, 202/9, 204/12, 207/1, 221/2, 224/13, 253/1, 254/11, 260/17
derin d. 030/5
d.+ den 162/11
d.+ den derine 002/20, 009/28
d. derin 030/5
derinden d.+ e 002/20, 009/28
d.+ lerden 162/19

derince: *sf.* biraz derin.
d. 072/17, 129/7

derinlik: Derin olma durumu.
d.+ ini 088/9

derle-: Seçme yaparak toplamak, bir araya getirmek, tedvin etmek.
d.- di 193/1
d.- r toparlar 055/3
d.- yip 052/4

derlen-: Derleme işi yapılmak, toplanmak, düzene girmek.
d.- ip toplanarak 075/10

derli toplu: Düzenli, dağınık olmayan, düzen verilmiş.
d. toplu 219/4

derman: *is. Far.* Çıkar yol, çare.
d.+ ını 093/15

ders: *is. Ar. 1.* Öğretmenin öğrenciye belirli bir sürede verdiği bilgi. 2. Bir olayın bellekte bıraktığı öğretici iz, öğüt, ibret.
d. 088/5
d.+ i 101/5, 119/12, 120/13
d.+ inde 104/16
d.+ ini almışsın 014/6
d. nazırı 103/8
d.+ ten 257/3

dert: Üzüntü.
d. 005/8, 022/4, 042/6, 096/23
d. çekiyor 016/1

d.+ e 169/8
d.+ im 251/27
d.+ imi 003/11
d.+ in 091/15, 093/15
d.+ inden 042/17, 043/17, 058/5, 258/1
d.+ ine 041/6
d.+ ini 060/11
d.+ inin 021/10
d.+ lerden 022/2
d.+ leri 142/5
d.+ li 070/12
d.+ ten 187/6

dertleş -: Rahatlamak ve çözüm bulmak amacıyla dertlerini karşılıklı anlatmak.
d.- tim 084/1

deruhde: *Far. der + Ar. ʿuhde* Üstüne almak. Kendini vazifeli bilmek.
d. ettiği 211/10

derun: *is. Far.* Gönül, yürek, ruh.
d.+ unda 124/5

deruni: *Far. derūn + Ar. –ī* İçten.
d. 091/2, 172/6, 226/4

derviş: Bir tarikata girmiş, onun kurallarına ve törelerine bağlı kimse.
d. 261/1
d.+ leri 052/1
d.+ lerimi 029/5

derya: Deniz.
yediği yedi d.+ nın suları temizlemez 043/7
maişet d.+ sından 032/4

des: *Fransızca de* eki gibi kullanılır Arasında
lécole d. cocottes 103/12

desise: Aldatma, oyun, düzen, hile, entrika.
d.+ leri 189/13

destan: Tarih öncesi tanrı, tanrıça, yarı tanrı ve kahramanlarla ilgili olağanüstü olayları konu alan şiir, epope.
d.+ ları 257/8

deş -: Oymak, delmek, yara açmak, içini açmak, karıştırmak, kazmak.
d.- ici 097/7
d.- ti 245/3

deşik: Deşilmiş olan.
delik d. ettiler 131/1

deşil -: Deşme işi yapılmak.
d.- di 161/10

deşme: Deşmek işi.
d.+ de 187/7

dev: Korkunç, çok iri ve olağanüstü güçlü masal yaratığı.
d.+ i 159/4

deva: İlaç, çare.
d. 219/3, 244/10, 257/11
d. bulmak 087/4
d.+ sını 093/17
d.+ sız 169/8

devam: Sürme, sürüp gitme, kesilmeme, bitmeme.
d. 018/12, 021/7, 091/8, 164/7, 175/17, 176/9, 237/16
d. eden 257/8
d. ederiz 229/13
d. ediyor 248/22
d. ediyordu 140/4, 207/14
d. etti 019/7, 104/15, 161/9, 179/8, 194/24, 202/10, 247/9
d. ettirdim 029/5
d.+ ından 260/9
d.+ la 181/2

deva-na-pezir: *birl. sf. Far.* İlacı olmayan.
d. 187/6

deve: Geviş getiren memelilerden, boynu uzun, sırtında bir veya iki hörgücü

olan, yük taşımakta kullanılan hayvan.
kurbağa d. doğuracaktır 036/6

deveran: Dolaşım, dönme.
d.+ la 085/6

devir: *Ar.* Kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası.
d. 015/2, 151/5, 173/5
d.+ den 150/8
d.+ e 150/8, 177/10
lale d.+ i 257/3
d.+ inde 175/13, 176/9

devir -: Ayakta veya dik duran bir şeyi düşürmek, yatay duruma getirmek.
d.- ip 057/7
d.- ir 119/8, 184/2
d.- mek 254/12

devlet: Toprak bütünlüğüne bağlı olarak siyasal bakımdan örgütlenmiş millet veya milletler topluluğunun oluşturduğu tüzel varlık.
d.+ e 242/1
nefs-i d.+ ine 067/5
d.+ ler 064/6
d.+ lerdir 064/5
zat-ı d.+ leri 067/4
hikmet-i d. sırr-ı hükümet 065/1

devletlû: Osmanlı Devleti'nde vezir, müşir gibi büyük rütbe sahiplerine verilen unvan.
d. 064/7, 066/7, 066/8, 067/1
d. başından 069/1
d.+ nun 067/2

devr: *Ar.* Kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası.
d.- i âlem seyahati 121/6

devr: *Ar.* Dönme,dönüş.
d.+ e 219/8

devran: *Ar.* Zaman, çağ.
d.+ ın 189/1

devre: Belirlenmiş zaman dilimi.
d.+ sinden 031/9

devril-: Devirme işi yapılmak.
d.- di 105/13
d.- ir 010/8
d.- iyor 124/2
d.- miş 158/5

deyi: Diye.
d. 001/13, 003/4, 005/1, 005/8, 006/17

deyn: *Ar.* Borç.
d.+ ler 207/13

dırdırcı: Bezdirici söz etme alışkanlığı olan, geveze, yerli yersiz konuşan (kimse).
d. 042/1

dırıltı: Bezdirici bir biçimde söylenme, dırdır.
d. 025/13
d.+ larını 022/6

dış: Herhangi bir cisim veya alanın sınırları içinde bulunmayan yer, hariç, iç karşıtı.
d. 024/1, 036/1, 042/4
d.+ ı 256/11
d.+ ından 144/25

dışarı: Dış çevre, dış yer, hariç, içeri karşıtı.
d. 021/3, 039/22, 057/1, 057/3, 060/10, 069/8, 072/1, 072/17, 073/6, 085/5, 095/5, 096/14, 100/22, 110/11, 113/6, 113/23, 117/20, 124/5, 124/18, 128/3, 129/1, 153/8, 163/2, 205/1, 220/20, 221/22, 229/2, 231/14, 235/5
d. çıkmazlar 045/11
d. çıktıktan 019/7
d.+ da 023/6, 128/11, 128/15, 129/10, 184/6, 220/12, 220/15
d.+ daki 023/8, 033/2, 070/5, 122/1, 182/12
d.+ dakilerin 026/21

d.+ dan 019/13, 054/16, 059/14, 061/16, 077/3, 113/7, 113/18, 113/22, 116/6, 127/17, 127/19, 128/18, 140/9, 154/10, 162/25, 163/13, 234/20
d.+ dır 108/25
d.+ sı 027/7, 220/13
d.+ ya 020/15, 041/1, 041/6, 044/19, 054/10, 061/16, 070/11, 071/19, 077/3, 095/3, 113/6, 127/17, 131/8, 156/1, 236/6
d.+ yı 154/7

di -: Demek.
d.- yelim 019/12
d.- yorlar 028/2

didikle-: Çekiştirerek veya ısırarak parçalamak, gagalamak.
d.- mek 105/13

didikleş -: Karşılıklı olarak didiklemek.
d.- mek 118/16

didim: Didim didim didinmek deyiminde geçer.
d. didim didinip 007/12
didim d. didinip 007/12

didin-: Çok güçlük çekerek sürekli çalışmak.
didim didim d.- ip 007/12

didindir -: Çalıştırmak.
d.- en 154/9

didiş-: El veya sözle birbirini hırpalamak.
d.- en 063/7, 065/2
d.- erek 234/14

didişme: Didişmek işi.
d.+ leri 023/12
d.+ lerimiz 248/22

diğer: *sf. Far.* Başka, özge, öteki, öbür.
d. 004/12, 005/8, 016/10, 016/12, 017/3, 021/5, 029/11, 033/3, 035/13, 038/2, 051/1, 061/16, 063/4, 066/8, 067/6, 068/11, 069/5, 073/6, 079/4, 092/11, 101/5, 104/16, 117/2, 124/8, 127/10, 127/13, 129/4, 132/11, 132/17, 133/1, 136/7, 138/1, 140/20, 154/1, 158/11, 164/3, 164/8, 181/12, 212/11, 215/1, 233/11, 237/2, 243/1, 250/11, 252/10, 253/1, 253/13
d.+ i 063/5, 077/4, 131/8, 158/3
d.+ imiz 065/6
d.+ ine 101/5
d.+ ini 240/3
d.+ inin 028/3, 244/5
d.+ lerine 182/1, 213/5
d.+ lerinin 032/5, 215/5

dik: 1. Yatay bir düzleme göre yer çekimi doğrultusunda bulunan, eğik olmayan. 2. Sert (bakış).
d. 042/4, 103/16, 148/7, 193/5
dik d. 001/14
d. dik 001/14

dîk: is. Far. Kazan, çömlek, toprak tencere.
d.- i maişet 086/22

dik -: Bir cismi dik olarak durdurmak.
d.- en 187/6
d.- erek 009/3, 034/11, 072/10
d.- ip 090/2, 200/5
d.- sen 010/8
d.- ti 024/3, 101/4, 148/3
d.- tiler 085/2

diken: Bazı bitkilerin dal, yaprak, meyve kabuğu vb. bölümlerinde ve bazı hayvanların derisinde bulunan sert, ucu sivri ve batıcı çıkıntılardan her biri.
tüyleri d. diken eden 057/8
tüyleri diken d. eden 057/8

dikil -: Dikme işi yapılmak.
d.- di 026/18, 031/1, 035/9, 125/11, 160/9
d.- diğini 095/3
d.- erek 029/1, 033/6
d.- ir 235/2

d.- miş 123/2, 124/5

dikili: Dikilmiş olan.
d. 164/8

dikiş: Dikme işi.
biçki d. 250/1
d. nakış 249/9

dikkat: *is. Ar. 1.* Duygularla düşünceyi bir şey üzerinde toplama, uyanıklık. 2. İlgi, özen.
d. 034/1, 047/1, 062/9, 123/2, 152/19, 182/13, 183/6, 229/3
d.+ e şayan 162/25
d. eden 170/5
d. eder 095/12, 143/5, 148/4
d. ederek 023/10, 061/9
d. ediniz 082/8, 198/9
d. ediyor 034/4
d. etmek 025/11
d. etmiş 092/11
d. etmişti 038/4
d. etti 038/1, 182/13
d. ettin 078/8
d.+ i 129/16
nazar-ı d.+ i 182/13, 192/4
nazar-ı d.+ imi 206/7
erbab-ı d.+ in 037/2
nazar-ı d.+ ini 151/14
d.+ iyle 037/3, 041/13, 156/4, 202/9
d.+ le 019/4, 022/22, 042/7, 049/6, 049/22, 150/5, 162/10, 164/7, 181/1, 202/2
d.+ li 025/11, 151/10, 179/5

dikkatsiz: İşinde dikkatli davranmayan, dalgın, savruk, özensiz.
d. 257/11

dikkatsizlik: Dikkatsiz olma durumu, dalgınlık, savrukluk, özensizlik.
d. 057/8, 128/26
d.+ le 129/8

dikleştir -: Dik duruma getirmek.
nazarını d.- erek 071/15

dil: 1. Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ, tat alma organı. 2. İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban.
d. 146/2
d. bilmez 006/17
d.+ e 188/11
d.+ e geldi 259/11
d.+ i 084/2, 092/4, 124/8, 134/4, 180/3, 208/10
d.+ i tutulur 204/8
d.+ ime 187/14, 223/18
d.+ imi 032/1
d.+ imizdir 069/6
d.+ ine 015/1, 164/2
d.+ ini 062/15, 133/4, 134/1, 163/13, 229/2
d.+ inin 053/2, 061/19
d.+ ler 198/1
d.+ lerden 250/12
d.+ lerine 137/11
d.+ li 053/3, 072/10, 150/16, 198/10

dilaltı: Genellikle kalp hastalıklarında hızlı ve kesin etki sağlamak için dilin altına konularak emilen ilaç. Metinde "dilaltı ameliyesi yapmak" şeklinde "boğaza akıtılan rakı"yı karşılayacak bir ifade olarak kullanılmış.
d. 091/14

dilber: *Far.* Alımlı, güzel kadın.
d. 067/1
d.+ i 202/11

dildade: *Far.* Gönlünü vermiş, aşık.
d. olduğu 067/1

dile-: Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, rica etmek, arzu etmek.
d. benden ne dilersen 094/5
d.- rim 083/7

dile benden ne d.- rsen 094/5
d.- yen 161/6

dilen -: 1. Sadaka istemek. 2. Kendisini acındırarak bir kimseden bir şey istemek.
d.- irmiş 198/1
d.- iyor 074/1
d.- mekten 260/6

dilenci: Geçimini dilenerek sağlayan kimse.
d. 153/8

dilet -: Dilenme işini yaptırmak.
d.- irdim 203/13

dilgir: *sf. Far.* Kırgın, alınmış.
d. ettim 150/8

dilsiz: Konuşma engelli, konuşamayan, ahraz, lâl.
d. 173/1

dimağ: *Ar.* Beyin, şuur, bilinç, akıl.
d.+ a 108/26
d.+ ı 084/2, 172/6, 235/3
d.+ ıma 191/3
d.+ ın 101/5
d.+ ına 123/4
d.+ ında 165/4, 214/7
d.+ ından 240/2
d.+ ını 255/3
d.+ larda 085/3
d.+ lardır 241/7
d.+ ları 188/2, 239/5
d.+ larımız 172/4
d.+ larımızın 214/2

din: Tanrı'ya, doğaüstü güçlere, çeşitli kutsal varlıklara inanmayı ve tapınmayı sistemleştiren toplumsal bir kurum, diyanet.
d. 063/8, 214/6
d.+ den 064/7
d.+ imizde 021/5
d.+ inden 005/1
d.+ lerin 249/1
d.+ lerinin 063/8
d.+ linin 064/4
d.+ sizin 064/4

din -: Sona ermek, bitmek, durmak.
d.- memişti 070/7

dindar: Din inancı güçlü, din kurallarına bağlı (kimse), mütedeyyin.
d. 123/7

dini: Dinle ilgili, din üzerine, dinsel.
d. 063/8

dinle -: 1. İşitmek için kulak vermek. 2. Birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak.
d. 044/12, 045/21, 176/16, 200/11
d.- di 077/4, 154/7, 154/10, 156/4, 192/5
d.- diği 029/6, 041/13
d.- diğini 078/1, 199/12
d.- dikçe 075/2
d.- diler 161/2, 223/8
d.- dim 119/7
d.- meden 180/3, 181/1, 200/1
d.- mek 134/2, 190/19, 194/9, 199/17, 258/6
d.- mem 178/21
d.- memiştir 251/20
d.- mesi 090/11
d.- mesinde 191/4, 199/17
d.- meye 009/18, 022/4, 023/14, 023/16, 033/9, 045/22, 076/13, 191/10, 204/10
d.- r 161/11, 166/2, 172/9
d.- riz 028/16
d.- rken 078/7, 199/14
d.- rsen 003/13
d.- se 169/7
d.- ye 184/3
d.- yecek 060/11, 072/17
d.- yelim 199/1
d.- yen 019/4, 085/5, 128/16, 166/11, 193/4
d.- yene 036/6
d.- yenlere 185/1
d.- yenleri 036/6

d.- yerek 001/23, 116/8
d.- yeyim 045/10
d.- yiniz 043/7, 045/8, 229/1, 242/7
d.- yor 037/3
d.- yordu 083/8, 151/17, 204/9
yarım kulakla d.- yordu 148/15
d.- yorlar 119/7
d.- yorlardı 021/6, 025/12
d.- yorum 050/16, 152/3, 211/14
d.- yoruz 083/5, 195/17

dinlen -: Güç kazanmak için çalışmaya ara vermek, yorgunluğunu gidermek, soluklanmak, istirahat etmek.
d.- erek 166/2
d.- mek 059/12, 070/4

dinlendir -: Dinlenmesini sağlamak.
d.- mek 149/9, 258/6

dinlenil -: Dinlenme işi yapılmak.
d.- ir 002/14

dinlet-: Dinlemesini sağlamak, söz geçirmek.
d.- tiği 037/2

dinsiz: Dinî inancı olmayan.
d. 064/3

dip: 1. Oyuk veya çukur bir şeyin en alt bölümü. 2. Kök, başlangıç.
d.+ i 002/21
d.+ inde 123/7
d.+ inden kavrayamadığınız 005/1
d.+ ine 048/16, 238/4
yerin d.+ ine geçtim 218/10
d.+ ini 014/5

diplomat: Dış politikayla uğraşan ve ülkesini temsil etmekle görevlendirilen kimse.
d.+ larının 063/6

diplomatlık: Diplomat olma durumu.
d.+ ı 048/2
d.+ ıyla 079/5
d.+ tı 146/1

dirayet: *Ar.* İnce şeyleri kavrayış, zeka.
d.+ inden 068/6
d.+ lerin 025/9

direk: Ağaçtan veya demirden yapılan uzun ve kalın destek.
d. 033/6
d.+ ler 111/13

direktris: *is. Fr. directrice* Müdire, okul müdiresi.
d. 001/19, 002/11, 006/16
d.+ i 001/3

dirhem: *Ar.* Okkanın dört yüzde birine eşit olan, 3,207 gramlık eski bir ağırlık ölçüsü.
d. 120/6, 140/3, 140/8, 140/17, 140/19, 140/21
d.+ den 056/3

diri: Yaşamakta olan, yaşayan, canlı, ölü karşıtı.
d. 110/6, 118/9, 235/7, 235/18, 238/9
d. diri mezara sokacaklar 040/23
d.+ ler 178/17
diri d. mezara sokacaklar 040/23
d.+ sinin 162/9

diril -: Güçlenip canlanmak.
d.- ip 117/16
d.- ir 046/14

dirilt -: Dirilmesini sağlamak.
d.- en 118/5

dirliksizlik: Geçimsizlik.
d. 255/4

dirsek: Kol ile ön kol arasındaki eklemin arka yanı.
d.+ ini 258/6
d.+ lerini 008/18

distangsiyon: *Fr. distinction* Ayrım. Metinde kelimenin okunuşuna göre yazılmış.
d. 182/13

diş: Çene kemiklerinin üstüne dizili, ısırıp koparmaya ve çiğnemeye yarayan sert, beyaz organlardan her biri.
d. bileyen 125/8
d.+ imiz 098/25
d.+ ini 048/23, 199/1, 231/1
d.+ ler 124/6
d.+ leri 090/9, 123/8, 130/17
d.+ lerinden 122/8
d.+ lerine 124/3
d.+ lerini 060/3, 163/12
d.+ lerini sıkmaya 255/5
d.+ lerinin 054/9, 061/19, 130/18
d.+ leriyle 133/4, 158/5

dişi: Yumurta oluşturan veya yavru doğuran.
d. 038/7, 118/19, 121/10, 151/10, 153/2, 196/3, 232/13
erkekli d.+ li 059/13, 096/20
d.+ sinin 005/8
d.+ ye 235/8

dişsiz: Dişi olmayan.
d. 125/8

divan: *is. Ar. 1.* Divan edebiyatı şairlerinin şiirlerini topladıkları eser. 2. Divan durmak: el bağlayıp dik durmak.
d. 052/1
d. duran 073/1

divane: Deli, kaçık, budala.
d. 098/26
d. olacağım 003/11
d.+ ye 053/3

divanyolu: İstanbulda bir cadde.
d.+ nda 232/3
d.+ ndan 014/5

diye: *zf.* Herhangi bir yargıya vararak, niteleyerek, diyerek.
d. 003/5, 011/8, 019/3, 034/4, 040/7, 040/13, 044/5, 044/6, 045/8, 045/22, 049/14, 054/2, 060/12, 065/1, 065/5, 071/1, 077/9, 096/11, 100/27, 108/14, 111/5, 112/3, 112/6, 112/9, 112/11, 122/3, 126/9, 131/9, 147/16, 148/11, 151/14, 163/13, 167/1, 170/24, 182/5, 186/1, 188/6, 191/14, 197/14, 199/9, 211/7, 212/7, 220/5, 222/17, 229/2, 229/13, 240/1

diyebil -: Deme ihtimali veya imkânı bulunmak.
d.- irim 017/3, 253/1
d.- mek 105/1

diz: Kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer.
d. 205/4, 260/17
d. dize 122/3, 133/5, 258/8
diz d.+ e 122/3, 133/5, 258/8
d.+ i 055/6
d.+ imi 011/8
gözüne d.+ ine durur 041/5
d.+ leri 155/10, 198/14, 237/10
d.+ lerimin bağı çözüldü 046/2
d.+ lerinde 052/1
d.+ lerinden 146/5
d.+ lerine 056/4, 202/1
d.+ lerini 199/2

diz-: Yan yana veya üst üste sıralamak.
karşısına d.- er 055/1
tabancalarını d.- er 070/2
d.- sin 014/5

dizdariye: İstanbul'da bir yokuş.
d. 051/8
d.+ den 060/16
d.+ nin 061/10

dizil-: Dizi durumuna getirilmek, dizme işi yapılmak.
d.- di 078/13
d.- diler 246/4
d.- en 036/6

d.m.c: Kısaltma "iplik markası".

d. 215/8

doğ -: 1. Dünyaya gelmek. 2. Düşünce, hayal vb. zihinde birdenbire oluşmak. 3. Güneş, ay, yıldız ufuktan yükselerek görünmek.
d.- acağını 101/16
beyninde d.- an 165/5
kalbine d.- an 077/6
d.- anların 242/5
d.- du 200/5, 229/2, 231/3
d.- duğunu 037/2
d.- dular 143/2
d.- dum 223/16
d.- mak 240/7, 241/1
d.- muş 027/7, 081/1
d.- unca 185/16
d.- uyor 101/10

doğra -: Keserek parçalamak veya elle küçük parçalara ayırmak.
d.- yacaklardı 159/15

doğru: 1. Gerçek, yalan olmayan. 2. Eğri ve çarpık karşıtı. 3. Akla, mantığa, gerçeğe veya kurala uygun. 4. Yanlışsız, eksiksiz bir biçimde.
d. 006/1, 012/8, 018/12, 020/18, 037/7, 038/6, 044/11, 044/16, 047/1, 048/6, 048/24, 050/19, 050/24, 051/1, 055/4, 061/19, 062/2, 062/9, 062/18, 070/1, 072/17, 078/5, 081/10, 085/6, 090/9, 093/19, 096/9, 107/16, 121/2, 125/4, 131/16, 136/5, 137/12, 138/7, 156/5, 156/6, 160/12, 161/2, 161/7, 172/7, 182/4, 182/6, 184/1, 186/1, 191/13, 199/9, 215/5, 222/11, 223/25, 232/14, 236/8, 239/4, 240/3, 255/9, 259/2, 259/7
d.+ larımız 081/10
d.+ nun 047/1, 096/21
d.+ su 034/4, 043/2, 057/8, 070/7, 071/19, 074/16, 079/4, 094/9, 138/7, 148/16, 241/1, 257/10
d.+ sunu 133/3, 149/13
d.+ yu 018/12

doğrul-: Oturan veya yatan bir kimse toparlanmak, dik bir duruma gelmek.
d.- du 160/12

doğruluk: 1. Doğru ve dürüst olma durumu, doğru olana yakışır davranış, dürüstlük, adalet. 2. Gerçeklik.
d. 084/1
d.+ u 029/11, 241/2
d.+ una 129/10
d.+ unu 067/2

doğur-: Yavru dünyaya getirmek, doğum yapmak.
kurbağa deve d.- acaktır 036/6
d.- an 005/8, 005/12, 027/7, 138/1
d.- anlaradır 152/17
d.- du 004/18, 004/19, 005/1
maltız oğlağı mı d.- du 230/21
d.- duğu 239/4
d.- madım 005/8, 197/18
d.- mak 004/21
d.- uyorlar 006/1

doğurt-: Doğurmasını sağlamak, doğurmasına yardım etmek.
d.- tu 027/6

dokan-: Herhangi bir şeyden zarar görmek.
d.- dı 105/17
d.- ır 009/26

doksan: Seksen dokuzdan sonra gelen sayının adı.
yüzde d. dokuzunun 017/16

doktor: *Fr. docteur* Hekim.
d. 002/19, 002/20, 020/19, 021/5, 126/15, 128/25, 129/3, 129/5, 129/9, 129/13, 129/17, 130/14, 131/6, 131/10, 131/14, 131/18, 132/1, 132/21, 132/22, 162/1, 201/18, 201/21
koşör d. 029/10
d.+ a 015/7, 054/16
d.+ lar 061/14, 093/3, 130/10, 132/19, 134/2
d.+ lardan 129/4

d.+ ları 128/25
d.+ ların 133/4
d.+ un 029/10
d.+ uyuz 126/13

doktorluk: Hekim olma durumu, hekimlik, tabiplik.
d.+ u 104/16

doku -: Tezgâhta ipliği, çözgü ve atkı durumunda kullanarak kumaş yapmak.
d.- dukları 254/1
mekik d.- dum 029/5
ince eleyip sık d.- ma 049/24
d.- mak 249/9
ince eleyip sık d.- yor 135/1

dokuma: Dokunmak (I) işi, temas.
d. 250/1

dokun-: 1. Nesnelerin sıcaklık, soğukluk, sertlik, yumuşaklık vb. niteliklerini derinin altındaki sinir uçları aracılığıyla duymak, değmek, el sürmek, temas etmek. 2. En ince noktalarına kadar özen göstererek, emek vererek ortaya çıkarmak.
sinire d.- acak 053/2
d.- du 158/5
d.- mayınız 212/15
d.- muş 225/11

dokunma: Dokunmak işi, temas.
d.+ larda 012/12

dokuz: Sekizden sonra gelen sayının adı.
d. 004/21, 005/8
d. köyden kovul 018/12
d. kubbeli hamam yapacaktı 141/6
yüzde doksan d.+ unun 017/16

dokuzar: Dokuz sayısının üleştirme sayı sıfatı.
d. 139/2

dol -: Dolu duruma gelmek.
d.- ar 053/4
d.- arak 216/2, 250/6
d.- ardı 057/8
otomobile d.- arız 037/7
d.- du 044/14
d.- du taştı 048/16
arabaya d.- duklarını 038/4
d.- dular 046/1
arabaya d.- dular 038/2
d.- madan 055/3
d.- maz 169/8
d.- muş 023/9, 051/15, 152/19, 165/6
kir d.- muş 010/20
d.- muştu 015/20
d.- up 153/4
d.- uyor 027/7

dola-: Sarmak, kavuşturmak.
d. 255/9
d.- dıkça 116/3

dolan-: Bir şeyin çevresine sarılmak.
d.- arak 065/5

dolandır-: Birisini aldatarak parasını veya malını elinden almak.
d.- dı 096/8

dolap: Genellikle tahtadan yapılmış, bölme veya çekmelerine eşya konulan kapaklı mobilya.
d.+ a 116/20, 126/3, 160/15
d. beygiri 122/3
d.+ ı 115/5, 191/13, 217/9
d.+ ımın 253/1
d.+ ın 140/9
d.+ ına 140/9
d.+ ını 158/5
d.+ lar 068/1
d.+ larına 125/8
d.+ ta 008/10
d.+ tadır 112/11
d.+ tan 053/3
d.+ tır 064/4

dolaş-: Gezmek, gezinmek.
d.- a 208/10

d.- acak 110/6
d.- an 088/11, 091/18, 101/16, 191/11, 219/6, 219/9, 228/12, 257/6, 259/4, 259/15
d.- anın 165/3, 166/17
d.- anların 232/2
d.- arak 001/3, 102/12, 102/13, 162/2, 162/10, 165/9, 207/16, 209/18
d.- ıp 001/4
d.- ır 068/11, 219/8, 220/1
d.- ırım 209/17
d.- ırken 165/4, 207/8, 214/7
d.- ırlar 018/12
d.- ıyor 108/16, 154/3, 171/10, 190/19, 196/1, 196/3, 201/23, 223/18
d.- ıyordu 165/2
d.- ıyordum 220/4
d.- ıyorlar 255/5
d.- ıyorlardı 207/15
d.- ıyorum 011/8, 166/16
d.- madıkça 154/6
d.- maları 165/4
d.- mamış 051/11
d.- manız 168/10
d.- masının 166/11
d.- mayınız 114/19, 229/1
d.- mış 084/2, 151/10, 167/1
d.- tı 077/12, 146/1, 154/4, 154/9, 164/9, 198/9
defa d.- tı 173/7
döndü d.- tı 069/2, 183/1
d.- tığını 099/6, 164/7, 196/3, 199/17
d.- tık 189/8
d.- tıkları 030/18
d.- tıktan 193/8
d.- tılar 185/2

dolaştır-: Dolaşma işini yaptırmak.
d.- arak 054/9, 156/6
d.- dıktan 073/4, 139/2
d.- maya 234/3

dolayı: zf. Ötürü.
d. 007/1, 017/3, 018/12, 021/1, 028/16, 055/1, 065/6, 082/1, 120/6, 121/8, 167/17, 170/4, 183/1, 185/15, 201/25, 204/11, 206/7, 221/24, 239/9, 239/10, 240/5, 241/2, 244/1

doldur-: Dolmasını sağlamak, dolu duruma getirmek.
d.- acağını 185/16
d.- acak 143/15
d.- amazsa 258/9
d.- an 064/7, 149/15, 160/15, 173/2, 185/2, 188/2, 198/9
d.- arak 055/4
d.- du 082/4
d.- duğu 017/11
d.- mak 014/5, 172/8
d.- masını 053/10
d.- muştu 146/5, 146/11
d.- sunlar 073/10
d.- up 025/13, 048/16, 049/18, 126/3
d.- ur 053/8, 115/14
d.- urdum 082/1
d.- urum 093/11
d.- uyor 252/2
d.- uyoruz 148/13

dolgun: 1. Dolarak biçimi yuvarlaklaşmış. 2. Balıketinde. 3. Çok, bol, fazla, yüksek (ücret, para vb.).
d. 014/5, 034/8, 041/3, 044/6, 085/3, 227/3
d.+ ca 012/8
d.+ dur 016/15, 017/2, 025/11, 226/11

dolma: Tavuk, kuzu gibi hayvanların veya biber, domates vb. sebzelerin içine pirinç ve başka şeyler doldurularak pişirilen yemek.
yalancı d. 006/17

dolmuş: Yolcu taşımaya yarayan kayık, motor, otomobil, minibüs vb. küçük taşıt.
d.+ lardan 003/1

dolu: 1. İçi boş olmayan, dolmuş, meşbu, pür, boş karşıtı. 2. Bir yerde sayıca çok. 3. Çok olan (iş, uğraş, olay vb.).

d. 026/23, 047/3, 051/11, 060/2, 065/2, 083/7, 090/9, 092/19, 105/10, 135/2, 144/9, 154/2, 155/23, 161/12, 164/6, 174/22, 188/2, 211/7, 213/6, 213/8, 240/5, 244/5, 256/10, 258/10, 259/10
d.+ dur 013/7, 172/4, 190/4
d.+ ları 149/2
avuç d.+ ları 005/8, 067/5
d.+ su 107/10
d.+ ya 178/25

doludizgin: Son hızla, çok hızlı bir biçimde.
d. 169/2

domuz: Çift parmaklılardan, eti, yağı, derisi veya kılı için beslenen, evcil hayvan .
d. 048/19

don: Külot.
d.+ una 048/13

don juan: Özel isim.
d. juanlar 065/3

don-: Beklenmedik bir durum karşısında birden hareketsiz kalmak.
d.- mazsın 232/10
d.- up 161/11

donakal-: Şaşırıp bir süre ne yapacağını, ne diyeceğini bilememek.
d.- ır 232/9

donan -: Giyinip kuşanmak, süslenmek.
d.- dı 078/12
d.- ıyor 256/10

donat -: Göz alıcı şeyler kullanarak gösterişli bir duruma getirmek, süslemek.
d.- ıyor 252/2
d.- madıkça 010/2

dondur -: Donmasını sağlamak.
d.- an 088/11

donuklaş -: Donuk duruma gelmek.
d.- an 191/1

dosdoğru: Sağa sola sapmadan.
d. 018/12

dost: Sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, gönüldaş, iyi anlaşılan kimse, düşman karşıtı.
d. 005/1, 150/8, 165/2, 165/3, 165/4, 209/20
eş d. 037/4
d.+ larımız 147/22
d.+ larınızdan 209/19
d.+ tur 053/10
d. tutulayım 001/15
eşi d.+ u 044/4
d.+ uyla 182/12

dostluk: Dost olma durumu.
d. 164/5
d.+ a 080/1

doy -: İsteği kalmayıncaya kadar yemek, açlığı kalmamak.
d.- a 102/21, 109/2
d.- amayan 159/14
d.- amıyorlardı 246/4
d.- dunuz 109/1
d.- maz 214/4
d.- muş 002/18

doygunluk: Doygun olma durumu, gönül tokluğu, istiğna, tatmin.
d.+ u 017/11

doymaz: Açgözlü.
d.+ ları 043/7

doyur-: Açlığını gidermek.
d.- acak 010/10, 161/10
d.- ması 136/9
d.- up 075/6

doyurt-: doymasına sebep olmak.
d.- maz 002/17
d.- muyor 002/18

dö: *Fr. de* -den, -dan; ile, -leyin; -ce, tarafından.
espri d. komerse 180/14

dök-: Sıvı veya tane durumunda olan şeyleri bulundukları kaptan başka bir yere boşaltmak. 2. Saçmak, serpmek. 3. Çok söylemek. 4. Bol bol vermek, ödemek, sarf etmek.
d.- en 099/7, 238/11
d.- er 119/8
d.- erek 168/4
d.- erim 089/25
d.- mek 245/9
d.- mekten 088/13
d.- meye 217/10, 252/2
d.- müş 093/3, 169/1, 223/1
sayıp d.- sem 176/14
d.- tüğü 198/1, 250/12
sayıp d.- tüğün 025/9
d.- tüler 246/3
d.- ünüz 105/10
d.- üp 191/8
para d.- üyor 075/1
d.- üyorlardı 090/9

döktür-: Dökme işini yaptırmak.
d.- mek 214/2

döktürt-: Dökmesini sağlamak.
d.- memek 205/11

dökül-: Dökme işi yapılmak veya dökme işine konu olmak.
d.- düğü 090/11
d.- en 169/5, 178/16, 179/4
d.- mek 260/12
d.- müş 023/15, 058/3, 072/17, 146/3, 153/10, 223/5
d.- üp 169/1
d.- ür 207/10
d.- ürmüş 014/5
d.- üyor 138/10, 168/3
d.- üyordu 229/1

dökün-: Kıyafetlerini çıkarmak.
d.- düler 112/11

döküntü: Dökülmüş, saçılmış şeyler.
d.+ ler 027/1
d. saçıntı 218/13

dön -: 1. Kendi ekseni üzerinde veya başka bir şeyin dolayında hareket etmek. 2. Geri gelmek, geri gitmek. 3. Yönelmek, sapmak. 4. Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek. 5. Kendini bir yandan bir yana çevirmek.
d.- dü 005/1, 007/6, 034/13, 035/11, 038/2, 038/5, 060/8, 068/11, 069/2, 077/4, 078/1, 094/1, 103/16, 119/7, 122/1, 131/16, 133/8, 137/12, 139/3, 141/9, 156/4, 182/13, 217/5, 236/4, 237/15
d.- dü dolaştı 069/2, 183/1
d.- düğüne 077/2, 090/12
d.- dük 189/8, 189/10
d.- dükten 092/11
d.- düler 006/19, 047/4, 105/13, 145/4, 146/2, 222/11
zakkuma d.- düm 019/12
d.- ecekti 107/17, 123/7
d.- elim 075/8, 222/8
d.- emez 209/6
d.- en 064/4, 068/11, 079/3, 098/27, 100/19, 185/3, 233/6, 259/8
başı d.- en 073/6
d.- er 008/19, 010/10, 053/3, 073/10, 095/26, 121/6
başı d.- er 032/3
dört d.- er 007/12
d.- erek 004/12, 006/23, 016/13, 016/15, 019/4, 026/6, 033/1, 033/2, 043/7, 061/15, 061/17, 082/4, 096/2, 123/4, 148/5, 225/11, 228/12
geri d.- erek 020/18
ters yüzü d.- erek 124/5
d.- eriz 037/7
d.- erlerken 225/12
d.- erse 108/1
d.- mek 069/2
d.- meleri 189/21
d.- melerine 185/18
d.- mesi 064/4, 115/25

baş d.- mesini 257/11
d.- mesiyle 175/5
d.- meyi 199/1
d.- müş 011/18, 085/6, 125/11, 192/9, 197/22, 235/14
bahtı ters d.- müş 070/2
d.- müşlerdi 257/9
d.- sen 233/5
d.- ünceye 078/10
d.- üp 209/18, 213/13, 214/1
d.- üyor 017/3, 040/13, 057/7, 078/15, 091/16, 107/17
d.- üyordu 035/8, 168/1, 257/11
d.- üyoruz 258/9

dön-: Karışmak.
d.- müş 012/11

döndür -: Dönmesini sağlamak.
d.- dü 028/3
d.- müşsünüz 020/8
d.- ücü 082/7
d.- üp 139/2

dönek: sözüne güvenilmeyen, caygın, kaypak (kimse).
d. 051/5

dönük: Dönmüş, çevrilmiş.
d. 236/6

dönüklük: Dönme, çevrilme.
d. 233/2

dördüncü: Dört sayısının sıra sıfatı, sırada üçüncüden sonra gelen.
d. 110/8, 114/10
d.+ sü 156/5

dört: Dört sayısının adı.
d. 003/2, 005/1, 029/5, 035/14, 046/1, 049/19, 066/6, 070/11, 076/14, 078/14, 102/11, 106/14, 114/8, 129/10, 150/12, 157/5, 159/13, 177/12, 179/2, 210/9, 226/9, 228/12, 231/17, 231/18
yirmi d. 022/14
d. döner 007/12
d.+ ü 028/10
d.+ üncü 106/17, 164/8

döş: *is.* Göğüs, bağır.
d. 003/3

döşeli: *sf.* Döşenmiş olan, mefruş.
d. 074/14

döşek: *is.* Yatak.
d. 072/2, 073/6
d.+ e 154/8
d.+ i 154/10
d.+ imde 168/10
d.+ ime 253/1
d.+ in 007/14
d.+ inde 165/1, 171/4, 191/13, 226/2
d.+ inden 026/22, 155/9, 164/6
d.+ ine 154/1, 169/6, 170/2, 207/6
d.+ lerde 040/23
d.+ lerine 065/5
d.+ lerinize 225/11
d.+ te 007/6, 170/21

döşeme: Yapılarda taban üzerine döşenen tahta vb. kaplama**.**
d. 153/8
d.+ ler 153/8
d.+ lerini 060/4

döv-: Tokat, yumruk, tekme vurarak canını acıtmak.
d.- erek 136/3
d.- meye kalkıyorsunuz 043/17

dövüş-: Karşılıklı birbirini dövmek, vuruşmak.
d.- e 009/3

dua: *is. Ar.* Tanrı'ya yalvarma, yakarış için söylenen dinî metin.
d. 064/2, 251/23
d.+ nız 118/3

dubara: *is. Far. argo* Aldatmaca.
d. 122/5
d.+ ya 077/9

dudak: Ağzın, dişleri örten ve dışarıya doğru az veya çok kıvrılan üst ve alt kenarlarından her biri, ağız.
d. 034/2, 084/1, 090/9, 214/2
d.+ a 084/1, 214/2
dudak d.+ a 133/5
d. büküntüsüyle 152/2
d. büküyorlardı 028/17
d. dudağa 133/5
d.+ ın 252/8
d.+ ını 054/9, 054/13, 125/11
d.+ lar 028/3, 124/6
d.+ lara 175/13
d.+ ları 161/2
d.+ larıma 083/7
d.+ larımız 065/5
d.+ larına 256/2
d.+ larında 025/13, 088/10, 175/11, 217/1
d.+ larını 020/11, 030/5, 034/3, 067/3, 141/12, 146/10, 234/3
d.+ larının 080/18, 124/6, 232/14
d.+ larıyla 253/12

duhul: *is. Ar.* girme, giriş.
men-i d. 068/12
d.+ ünü 068/11

dul: Eşi ölmüş veya eşinden boşanmış kadın veya erkek.
d. 020/16

duman: 1. Bir maddenin yanması ile çıkan ve içinde katı zerrelerle buğu bulunan değişik renklerde gaz. 2. "Dumanı tepesinden çıkmak" deyiminde "bir acının ateşiyle yanıp tutuşmak."
d. bürümüş 015/20
d.+ dan 038/2
d.+ ı tepesinden çıkıyordu 112/1
d.+ ını 050/12

dumanla-: *mec.* Sarhoş etmek.
d.- yıp 073/10

dumanlan-: *mec.* Sarhoş olmak, bulanmak, karışmak.
d.- an 123/5
d.- mış 104/17

dumanlı: *mec.* Bulanık.
d. 070/6

dun: *sf. Ar.* Aşağı.
d. 016/10

dur-: 1. Hareketsiz durumda olmak; 2. İşlemez olmak, çalışmamak; 3. Bir yerde bir süre oyalanmak, eğlenmek, eğleşmek, tevakkuf etmek; 4. Dinmek, kesilmek; 5. Varlığını sürdürmek; 6. Var olmak; 7. Beklemek, dikilmek.
d. 041/3, 046/2, 161/5, 176/16, 197/4, 244/2
d.- acağını 031/6
d.- acak 121/2
d.- acaksın 094/15
d.- acaktır 224/18
d.- amadığını 244/11
d.- amadım 218/8
d.- amam 233/13
d.- amayacak 135/3, 259/10
d.- amayarak 121/3
yerlerinde d.- amaz 045/13
d.- amıyordu 173/7
d.- an 026/15, 035/8, 062/10, 067/3, 072/2, 073/1, 078/13, 090/2, 122/8, 140/9, 163/12, 205/3, 252/16
d.- anlardan 126/12
d.- arak 029/1, 049/4, 070/12, 088/10, 163/10, 170/12
d.- ayım 044/18
d.- du 038/7, 051/11, 058/3, 126/1, 140/1, 146/6, 156/4, 166/2, 169/2, 229/3, 259/9
d.- duğu 054/15, 094/15
d.- duk 203/4
d.- dukları 059/7
d.- dular 130/16, 141/11, 141/12, 142/1
d.- dum 104/15, 170/21
d.- ma 081/14, 110/6, 207/6, 236/9, 237/12
d.- madan 063/5
d.- madı 131/6

d.- mak 174/15
d.- maktan 160/13
d.- malarına 148/10
d.- mamalarından 079/5
boş d.- mamışlar 060/5
d.- maya 200/4
d.- mayan 185/4
d.- mayınız 228/13, 232/15
d.- mayıp 065/2, 073/10, 134/4, 148/16, 243/7
d.- muş 047/4
d.- muyor 179/2, 207/14
d.- muyordu 180/3
d.- muyorlar 057/7
d.- oorsun 002/1
d.- sa 156/6
d.- sun 023/17, 156/6
d.- unca 222/3
d.- unuz 043/7, 045/8, 054/10, 128/15, 209/20, 209/22, 228/13, 235/10
d.- up 001/19, 062/1, 111/15, 214/6
d.- ur 005/8, 109/25
gözüne dizine d.- ur 041/5
d.- urken 033/9, 186/21
d.- uruz 012/19
d.- uyor 036/6, 077/9, 101/5, 138/3, 218/10
kapalı d.- uyor 063/8
o d.- uyor 086/6
söylenip d.- uyor 109/20
yiyip d.- uyor 107/17
yüzüstüne d.- uyor 015/5
d.- uyordu 236/6
d.- uyordum 206/5
d.- uyorlardı 079/2
d.- uyorsun 131/1
d.- uyorsunuz 152/1, 225/11
d.- uyoruz 075/3, 075/11, 090/5, 098/25

durdur -: Durmasını sağlamak.
d.- amazlar 188/6
d.- arak 234/1
d.- mak 057/7
d.- maya 188/3
d.- ur 057/7

durdurul -: Durdurma işi yapılmak.
d.- amadıkları 057/9

durgun: 1. Sakin. 2. Neşesiz, keyifsiz, sessiz.
d. 078/12, 170/21, 184/5, 207/17

durgunluk: Durgun olma durumu.
d. 210/14
d.+ la 037/3
d.+ u 223/8
d.+ uyla 032/4, 125/11

durul-: Durma işi yapılmak.
d.- ur 125/14

duruş: Durma işi.
d.+ ları 172/9
d.+ umla 086/12

duş: *Fr. douche* 1. Temizlik veya tedavi amacıyla suyu yüksekten üzerine doğru püskürtme yoluyla yıkanma. 2. Bu biçimde yıkanmaya yarayan alet.
d. 074/14, 191/7

dut: *Far. tūt* 1. *isim, bitki bilimi* Dutgillerden, kuzey yarım kürenin genellikle ılıman bölgelerinde yetişen, yapraklarıyla ipek böceği beslenen ağaç (Morus).
d. 190/21

duvak: Gelinin başını, bazen de yüzünü örten dantel veya tülden örtü.
d.+ ı 186/13

duvakla -: Başını ve yüzünü duvakla örtmek.
d.- dılar 247/23

duvar: *Far. dīvār* Bir yapının yanlarını dışa karşı koruyan, iç bölümlerini birbirinden ayıran, taş, tuğla vb. gereçlerden yapılan veya örülen dikey düzlem, örek.
d. 084/2, 085/5, 085/6, 109/16, 109/21, 113/26, 114/19, 114/21, 139/2,

155/10, 196/1, 196/3
d.+ a 013/22, 118/10, 237/10
d.+ da 173/3, 214/7, 219/2, 222/11, 237/10
d.+ ın 114/6, 114/7
d.+ ına 081/1
d.+ larda 213/7
d.+ ları 074/14, 234/16
d.+ ların 109/27
d.+ larıyla 065/2
d.+ sız 148/1

duy -: 1. Bilgi almak, öğrenmek, haber almak. 2. İşitmek, ses almak. 3. Dokunma, koklama vb. duyularla algılamak,hissetmek. 4. Nesnelere dokunmakla onların sıcaklık, soğukluk, sertlik, ağırlık, hareket vb. fizik durumlarından bilgi edinmek, hissetmek.
d.- acaksınız 196/19
d.- ar 156/4, 249/1
istikrah d.- ar 032/3
d.- arım 080/5, 174/26
d.- arsa 007/6
d.- arsınız 133/7
d.- du 073/6, 077/4, 158/6, 165/2, 182/5
bulantı d.- du 062/18
nedamet d.- du 204/11
nefret d.- du 067/3
d.- duğu 160/5, 226/5
d.- duğum 152/15, 166/17, 171/10
d.- duğumu 013/15
d.- duğunu 040/23
d.- duk 151/8
d.- dukça 123/6
d.- duklarımı 151/12, 198/1
d.- duklarını 198/1
d.- dular 207/1, 225/6
rutubet d.- dular 056/4
d.- dum 108/14, 110/21, 159/16
d.- dun 109/17, 115/16
d.- dunuz 110/20, 193/21
d.- madık 148/13, 193/23
d.- madılar 145/21
d.- madın 088/11
d.- mak 193/23
d.- makla 168/10
d.- mamak 248/22
d.- mamıştı 227/2
d.- manız 194/1
d.- masın 043/19, 044/1, 065/1, 184/2
d.- masınlar 231/21
haz d.- mayacağı 115/12
d.- mayan 044/2
d.- muş 005/1
d.- muştu 227/1
d.- muyorum 167/17
d.- sa 046/4, 173/2
d.- unca 118/10
d.- uyor 099/6, 134/1, 208/22
d.- uyordu 211/11
d.- uyorsun 115/24
d.- uyorum 002/1, 108/12, 112/14, 237/12

duy-: *mec.* Sezmek, fark etmek, hissetmek.
d.- arak 007/10

duygu: Duyularla algılama, his.
d.+ suyla 007/6

duyul -: Duyma işine konu olmak.
d.- an 090/12
d.- du 129/15, 208/12
d.- muş 235/10
d.- urdu 068/11
d.- ursa 227/3
d.- ursa yedi 014/5
d.- uyor 130/16
d.- uyordu 077/2
d.+ maz olmuştu 158/1
d.+ maz olur 244/10

duyur -: Duymasını sağlamak.
d.- mak 073/5, 169/3

düdük: İçinden hava veya buhar geçirildiğinde keskin ses çıkaran ve işaret vermek için kullanılan araç.
d.+ ü 013/1
d.+ ü çaldın 073/10

düello: İki kişi arasında, tanıklar önünde yapılan silahlı vuruşma.
d. eden 157/5

düğme: Giyecek, yorgan vb.nin bazı yerlerine ilikleyici veya süs olarak dikilen kemik, metal, sedef gibi sert maddelerden yapılmış küçük tutturma aracı.
d. 215/8
d.+ leri 179/1
d.+ sine 156/8

düğüm: İplik, ip, halat vb. bükülebilir şeyleri kıvırıp kendi üzerine veya birbirine dolayarak yapılan boğum.
d. 017/9, 224/18

düğün: Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence, cemiyet.
d. 023/9, 107/10, 176/11, 176/12, 176/14, 178/21, 178/22, 178/23, 192/9, 204/8, 226/7, 246/11, 247/2, 247/16, 248/1, 249/6, 253/13
d.+ e 112/5, 227/3, 247/12
d.+ ler 256/11
d.+ lerde 256/4
d.+ ü 247/4, 247/17, 247/24
d.+ ümüz 247/14
d.+ ün 207/13

dükkân: Esnafın perakende satış yaptığı, küçük zanaat sahiplerinin çalıştıkları yer.
d. 142/4, 145/6
d.+ a 141/23
d.+ dan 144/8, 145/1, 147/16
d.+ ı 045/10
d.+ ımda 006/25
d.+ ın 145/2
d.+ ından 183/6, 186/24, 214/7
d.+ ının 141/11
d.+ ları 138/7

dümdüz: Çok düz.
d. 138/9

dün: Bugünden bir önceki gün.
d. 152/3, 163/13, 170/21, 171/12, 200/3, 219/4, 220/21, 221/24, 230/19
d.+ den 023/8
d.+ kü 245/1

dünkü: Bugünden bir önceki günle ilgili.
d.+ leri 002/4

dünya: *Arapça dunyā* 1. Üzerinde yaşadığımız toprak ve denizler, yeryüzü. 2. Dış, çevre, ortam. 3. Duygu, düşünce ve hayal âlemi.
d. 010/10, 018/12, 041/3, 045/13, 063/6, 065/2, 091/16, 113/17, 115/16, 138/3, 149/18, 151/16, 184/11, 189/1, 189/10, 205/1, 217/10, 241/7, 242/4, 244/5, 257/8, 260/2
d.+ da 001/4, 005/8, 005/12, 014/5, 026/5, 032/4, 040/23, 041/8, 076/9, 111/1, 111/3, 121/10, 137/8, 182/11, 187/20, 232/18, 233/1, 240/2, 241/7, 242/1, 244/3, 245/3, 254/13, 258/10, 259/17
d.+ daki 213/10
d.+ dan 018/1, 115/20, 117/6, 123/6, 148/13
d.+ dayız 212/4
d.+ ları 183/8, 188/6
d.+ larının 083/1
d.+ nın 021/12, 063/8, 065/3, 149/18, 150/3, 172/10, 188/2, 189/7, 189/13, 222/3, 241/4
d.+ ya 115/21, 150/14, 152/11, 168/3, 172/10, 241/1, 241/5, 242/3, 242/4
d.+ yı 014/5, 115/5, 122/3, 134/1, 142/24, 148/9, 233/3, 239/5, 239/6, 249/3, 256/5

dünyalık: Mal, mülk, servet, para.
d. tutuyorsun 008/12

düpedüz: Çok düz ve doğru bir biçimde, dümdüz olarak.
d. 007/6

dürbün: Uzaktaki cisimlerin görüntülerini büyütmeye veya yaklaştırmaya yarayan, objektif ve oküler adlı iki mercekten oluşan optik alet, bakaç.
d.+ ün 256/5

dürt -: Ucu sivri bir şeyle veya elle hafifçe itmek.
d.- erek 026/10, 027/11

düstur: *Ar. dustūr* Genel kural.
d.+ u 239/4
d.+ una 217/6

düş -: 1. Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek. 2. Aşırı ilgi veya sevgi göstermek. 3. Uğramak, kapılmak. 4. Bulunmak. 5. Kötü bir sebeple istenmeden bir yerde bulunmak. 6. Bir yere ansızın gelmek, damlamak, tesadüfen gelmek. 7. Olmak, olumsuz bir duruma girmek. 8. Bazı deyimlerde `yürümek, birlikte gelmek` anlamlarında kullanılan bir fiil.
d.- eceğini 073/11, 076/13
d.- ecek 104/17, 219/2, 254/9
d.- ecekleri 030/18
d.- ecekti 019/18, 217/5
soğuk d.- ecekti 038/1
d.- en 007/12, 015/4, 038/7, 079/4, 091/14, 107/17, 119/10, 124/3, 162/2
d.- er 070/2, 232/14, 235/8, 256/2
d.- erek 165/6, 170/3, 241/3
d.- erken 157/8
d.- ermiş 015/1
d.- esin 189/13
d.- medikçe 175/2
d.- mek 176/16
d.- memek 052/11, 237/10
d.- menize 167/17
d.- meyecekti 211/10
d.- mezden 037/2
d.- müş 028/6, 032/5, 085/1, 087/9, 157/9, 234/4, 237/10
aguşa d.- müş 078/14
hık demiş burnundan d.- müş 097/27
kapancaya d.- müş 079/5
d.- müşler 118/10
d.- tü 032/2, 183/6, 220/19, 253/1, 255/3
önüne d.- tü 033/2
d.- tüğü 123/6, 165/6, 238/11
d.- tüğüm 239/9
d.- tüğünü 123/5, 176/16
fırsat d.- tükçe 018/12
d.- tükleri 087/10, 201/25
d.- tüm 237/4
d.- tün 188/11
d.- ünüz 130/11
d.- üp 064/2, 091/13, 155/22
peşlerine d.- üyorum 014/5

düşkün: Bir şeye kendini aşırı vermiş olan, çok bağlı, âşıklı, tutkun. 2. Meraklı. 3. Yoksulluk sebebiyle mutluluk ve refahını yitirmiş.
d. 056/3, 240/2
çehre d.+ ü 042/1
kıyafet d.+ ü 026/22
kibar d.+ ü 146/3
terbiye d.+ ünün 240/2

düşkünlük: 1. Düşkün olma durumu, iptila. 2. Rezillik, insana yakışmayan hayat biçimi. 3. Paraca sıkıntıda olma, gözden düşme.
d. 212/6
d.+ lerinin 176/10
d.+ ünden 139/2
d.+ üne 227/3

düşman: *is. Far.* Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse, yağı, hasım, antagonist, dost karşıtı.
d. 125/8, 159/9, 165/2, 165/4, 197/15, 244/5
d.+ a 154/5
d.+ dır 053/10
d.+ ı 089/1

düşün-: Aklından geçirmek, göz önüne

getirmek. 2. Bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, karşılaştırmak ve aradaki ilgilerden yararlanarak düşünce üretmek, zihinsel yetiler oluşturmak, muhakeme etmek. 3. Zihniyle arayıp bulmak. 4. Akıl etmek, ne olabileceğini önceden kestirmek.

d. 108/5

d.- dü 032/4, 038/1, 073/2, 090/13, 091/1, 101/15, 156/4, 156/5, 158/4, 165/4, 168/1, 181/13, 182/8, 187/6, 192/3, 194/16, 206/7, 211/10, 213/10, 215/5, 217/5, 217/8, 226/2, 229/2, 233/3, 236/7, 245/6, 245/8, 250/11

d.- düğü 217/3

d.- düğüm 097/7

d.- düğüne 244/4

d.- düğünüzü 244/4

d.- dük 016/3, 251/8

d.- dükçe 192/2

d.- dükleri 134/7

d.- düklerimi 150/8

d.- dükten 050/12, 102/13, 163/1

d.- düler 123/3

d.- düm 076/7, 083/7, 167/3, 177/16, 178/8

d.- e 102/12, 222/12

d.- eceğini 077/2, 085/5

d.- ecek 108/21

d.- elim 240/7

d.- en 057/9, 124/3

d.- enin 244/4

d.- enler 136/7, 181/14, 243/1

d.- erek 038/5, 062/15, 072/1, 093/15, 117/5, 211/12, 226/5

d.- me 075/8, 108/1

d.- meden 227/2

d.- mek 018/4, 063/6, 181/14, 243/2

d.- mekle 092/4, 181/12

d.- mekte 069/1, 181/14

d.- melisiniz 180/16

d.- mem 211/1

d.- memiş 111/24

d.- meye 043/7, 085/6, 147/17, 181/11, 209/18, 215/12, 220/21

d.- meye vararak 050/18

d.- mez 042/17

d.- mezler 125/8

d.- müş 204/11

d.- müştü 256/9

d.- müyordu 176/12

d.- müyorsun 062/6

d.- se 216/7

d.- sün 182/1

d.- ünüz 136/5

d.- ür 007/10, 095/9, 101/5, 158/3

d.- ürken 019/18, 020/5, 020/11, 209/21, 227/4

d.- ürüm 007/6

d.- üyor 144/25, 184/1

d.- üyordu 043/17, 082/3, 123/5, 168/4, 197/13

d.- üyordum 104/15

d.- üyorlardı 223/6

d.- üyorsun 062/4, 125/10, 185/11

d.- üyorsunuz 135/1, 209/4, 239/5

d.- üyorum 185/10, 208/21

düşünce: Uzay ve zamanın ötesinde, öznenin dışında, kendiliğinden var olan, duyularla değil, yalnızca ruhen algılanabilen asıl gerçeklik, mütalaa, fikir, ide, idea.

d. 169/2

d.+ ler 084/2

d.+ leri 063/6

d.+ li 037/1

d.+ sinden 249/5

d.+ siyle 079/4

d. süzüklüğüyle 016/9

d.+ ye 057/8

düşüncesizlik: Düşüncesizce davranma durumu.

d.+ imle 133/7

düşündür-: Düşünmesine sebep olmak, düşünmesine yol açmak.

d.- mek 214/2

d.- üyordu 169/8

düşünme: Düşünmek işi, tefekkür.

d.+ sini 239/4

düşünül-: Düşünme işine konu olmak.
d.- erek 242/4

düşür-: 1. Düşmesine yol açmak, düşmesine sebep olmak. 2. Uğratmak. 3. Değerli bir şeyi ucuz veya kolay elde etmek. 4. Zayıf bırakmak, gücünü azaltmak.
d.- dü 111/18, 129/4, 135/3, 255/1
d.- düğü 134/4, 198/1
d.- düğünüz 088/9
d.- dün 105/2
d.- dünüz 161/10
d.- eceği 219/4
d.- ecek 063/1, 065/3
d.- en 169/8, 213/11
d.- mek 007/10, 016/3, 017/10
d.- mekten 137/11
d.- memek 164/9, 209/20
d.- müş 167/1, 169/7
d.- müşüm 040/13
d.- üp 148/7, 188/13
d.- ür 124/7
d.- ürüm 097/22
d.- üyordu 077/2

düşür-: Denk getirmek.
üstüne d.- dü 252/14

düşürül-: Düşürme işine konu olmak veya düşürme işi yapılmak.
d.- düğü 255/2

düşüş: Denklik.
görüşte d.+ te 084/2

düzelt-: 1. Düzgün duruma getirmek. 2. Yanlıştan kurtarmak, tashih etmek.
d.- erek 015/4
d.- iyordu 219/4
d.- meden 243/8
d.- mekle 072/2
d.- mesi 237/2
d.- meye 073/6
d.- ti 023/8, 154/6
d.- tiğim 112/13

düzeltil-: Düzeltme işine konu olmak veya düzeltme işi yapılmak.
d.- iyor 028/3

düzgün: Doğru ve pürüzsüz, muntazam**.**
d. 008/10, 024/1, 147/16

düzgün: Fondöten.
d.+ le 022/22
d.+ üme 025/3

düzgünce: Düzgün bir biçimde.
d. 031/17

düzgünle-: Yüzüne fondöten sürmek.
d.- rken 258/8

düzgünlü: Yüzüne düzgün sürmüş olan.
d. 206/7

düzi: Sayı bildiren işâret, rakam.
bir d.+ ye 092/12, 107/10, 125/7

düzine: Aynı cinsten on iki parçanın oluşturduğu takım.
d. 028/4

düziye: Devamlı olarak, durmadan, fâsılasız.
d. 200/5
d. 015/4

düzlen-: Düz duruma getirilmek**.**
d.- miş 246/20

e: *ünl*. 1. Ardından gelecek söz ve davranışları öğrenmek amacıyla soru kavramı taşıyan, bir beklentiyi içeren bir seslenme sözü. 2. `Öyle ise, öyle olunca, mademki öyle` anlamlarında bir söz.
e. 095/17
e.+ ee 030/1, 044/9, 075/11

ebedi: Sonsuz, ölümsüz, bengi.
e. 187/20, 188/3, 189/10, 189/13, 196/25, 215/5, 216/2, 245/3, 254/9,

258/1, 260/19, 261/3

ebediyen: Sonsuz olarak, sonsuza kadar.
e. 206/4

ebediyen: Hiçbir zaman.
e. 083/1, 244/6, 249/1

ebussuud: Özel isim.
e. efendinin 084/1

ecel: Hayatın sonu, ölüm zamanı.
e.+ ine 107/5

echel: *sf. Ar.* Çok cahil.
e. 064/8

ecnas: *Ar.* Cinsler.
e. 003/1

ecnebi: Yabancı.
e. 006/3, 007/10, 066/8, 068/12, 069/2, 142/24
e.+ lere 070/2
e.+ nin 069/1

ecüç bücüç: İntizamsız.
e. bücüç mahlûk 065/2

ecza: *Ar.* Canlılardaki rahatsızlıkların bozuklukların ve çeşitli hastalıkların tanısı, önlenmesi veya tedavisi için yararlanılan doğal veya sentez yoluyla hazırlanmış madde.
e. 047/4, 210/3, 210/5

eczacı: İlaç satan.
e.+ nın 063/2

eczane: İlaçların hazırlandığı veya hazır ilaçların satıldığı yer.
e. 021/5
e.+ nin 020/19
e.+ ye 015/7, 054/16

eda: Davranış, tavır.
e. 030/19, 034/8, 037/6, 195/18

edebil-: Etme ihtimali veya imkânı bulunmak.
tersim e.- eceği 235/3
icmal e.- eceğim 137/3
e.- ecek 155/9
e.- ecekleri 216/8
e.- ecekti 215/5
e.- en 018/12
temin e.- enler 243/5
e.- ir 014/5, 087/18, 115/21, 127/11, 219/2
ayırt e.- ir 006/17
teşkil e.- ir 067/3
e.- irdi 158/5
e.- irim 031/17
terk e.- irim 022/10
yemin e.- irim 073/5
halk e.- iriz 106/17
takdim e.- iriz 182/10
telafi e.- iriz 175/18
e.- irse 038/5
e.- irsin 014/5
müracaat e.- irsin 014/5
tarif e.- irsiniz 209/19
e.- iyor 120/6
e.- iyorsun 185/15
e.- iyorsunuz 120/9
e.- mek 173/4
teselli e.- mek 022/2

edebiyat: Olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatı, yazın.
e. 083/10
e.+ ından 231/23
e.+ ta 084/2

edep: İyi ahlak, incelik, terbiye.
e. 123/6
e.+ in 104/18

edepsiz: Utanılacak işleri sıkılmadan yapan, utanmaz, sıkılmaz, terbiyesiz.
e. 011/16, 058/16, 071/7
e.+ e 104/20

edepsizlik: Utanmazlık, sıkılmazlık,

terbiyesizlik, şirretlik.
e.+ ine 115/1
e.+ ler 123/6
e.+ ten 203/9

edevat: *Ar.* Bir iş için gerekli olan malzemelerin, parçaların tümü.
e.+ ını 024/3

edil -: Etme işine konu olmak, yapılmak.
e.- di 066/8, 085/6, 159/1, 159/2
iade e.- di 206/5
jurnal e.- di 066/8
tamir e.- di 164/6
tebhir e.- di 127/13
tebliğ e.- di 069/1
telefon e.- di 164/3
rağbet e.- diğini 069/2
takdim e.- diler 037/6
kabul e.- eceği 025/14
etüt e.- ecek 101/5
hıyanet e.- ecek 111/23
hikâye e.- ecek 191/6
merak e.- ecek 209/3
nakil e.- ecek 059/1
tahlil e.- ecek 061/14, 132/16
terk e.- ecek 066/1
tecrit e.- eceksin 061/10
e.- emez 215/5
e.- emezdi 119/8
e.- en 028/3, 047/11, 047/17, 101/5, 120/14, 134/3, 150/1, 201/24, 213/10, 240/2, 241/6, 255/10
ayar e.- en 037/2
ihtiyar e.- en 075/8
tekrar e.- en 140/9
secde e.- ircesine 066/3
e.- irken 083/2
e.- irse 064/2, 108/25
e.- iyor 226/8
e.- mediğini 226/6
jurnal e.- mek 066/7
ihmal e.- memiş 103/16
tayin e.- memiş 023/4
e.- meyecekti 088/1
hakka riayet e.- meyen 033/7
memul e.- mez 032/4
sarf e.- mez 242/1
e.- mezmiş 014/5
e.- miş 214/2
hesap e.- miş 065/3
ilave e.- miş 216/1
itmam e.- miş 233/5
izafe e.- miş 138/11
kabul e.- miş 128/26
tasrih e.- miş 025/11
tevcih e.- miş 158/13
vaz e.- miş 129/1
farz e.- se 080/17
insaf e.- sin 137/2

edille: *Ar.* Deliller, işaretler. Alametler. Rehberler. İsbat vasıtaları.
e.+ lerle 055/3
e. 165/8, 214/7

edin -: Kendini bir şeye sahip kılmak, kendine sağlamak, elde etmek.
e.- erek 137/4
e.- mişsiniz 161/8

edinebil -: Edinme ihtimali veya imkânı bulunmak.
e.- dikleri 161/10

edip: Edebiyatla uğraşan, edebi eser veren kimse, yazar.
e.+ ler 187/16

edirnekapı: İstanbul'da bir semt.
e.+ sına 072/17

ediş: Etme işi.
prezante e.+ indeki 179/8

ediver -: Çabucak yapmak.
e.- mek 169/8
e. 178/7

efal: *Ar.* Fiiller, işler.
e. 041/1

efendi: *Rum.* 1. Günümüzde bey unvanından farklı olarak özel adlardan sonra kullanılan ikinci derecede bir unvan. 2. Erkekler için kullanılan bir

seslenme sözü.
e. 015/4, 015/17, 022/22, 023/7, 023/9, 023/12, 023/19, 025/13, 026/1, 026/2, 026/9, 026/11, 026/16, 026/20, 027/2, 033/11, 039/22, 040/11, 040/14, 040/15, 040/19, 040/21, 045/2, 060/12, 062/1, 062/9, 127/7, 127/16, 128/1, 142/3, 148/11, 231/7, 235/9, 236/4, 237/11
mansur e. 015/8
kesedar e.+ dir 009/22
e.+ ler 082/7
e.+ lerin 073/10
e.+ lerinden 005/12
e.+ lerine 065/2
e.+ m 005/8, 015/5, 019/17, 020/10, 031/17, 032/1, 033/9, 054/17, 062/5, 063/6, 071/3, 078/3, 080/7, 080/15, 086/8, 086/20, 088/13, 089/3, 094/20, 104/16, 114/27, 127/1, 127/12, 129/8, 135/1, 142/5, 144/1, 144/5, 151/8, 151/16, 169/3, 174/4, 176/6, 181/5, 184/11, 185/8, 194/28, 201/16, 201/20, 202/7, 203/3, 204/3, 205/6, 208/25, 208/27, 210/19, 210/22, 221/5, 228/2, 228/4, 228/5, 228/7, 228/11, 228/13, 228/14, 229/1, 229/6, 229/10, 229/12, 230/7, 232/15, 252/16, 258/1
e.+ nin 023/8, 023/13, 026/19, 033/2, 039/2, 040/8
ebussuud e.+ nin 084/1
mansur e.+ nin 019/16
e.+ ye 037/4, 042/2
e.+ yle 027/10

efhami: *Ar.* Pek çok büyük olan.
ferraş-ı e.+ ye 067/1

efkâr: *Ar.* Fikirler.
e.- ı umumiye 134/1

efrad: *Ar.* Fertler.
e.+ ı 063/6

efrat: *Ar.* Bireyler, fertler.
e.+ ı 153/4, 238/9, 257/1

efrenci: Frenklere yani Avrupalılara mahsus ve ait.
e. 174/13
e. ayına 174/10

efsanevi: Efsanelerde geçen, kendisi için efsaneler düzülen veya efsaneyi andırır.
e. 066/6

efsun: *Far.* Sihir.
e. 107/5

efsunkâr: Büyüleyici.
e. 204/12

efsunla-: Büyülemek.
e.- yor 073/1

efzun: 1.Yukarı. 2. Fazla.
e. 016/10
e.+ dur 224/16

eğ-: 1. Düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek. 2. Meylettirmek, ikna etmek.
e.- erek 069/3, 152/12
boyun e.- ip 160/13
e.- miş 057/9
boyun e.- se 227/3

eğer: *bağ. Farsça eger* Şart anlamını güçlendirmek için şartlı cümlelerin başına getirilen kelime, şayet.
e. 036/6, 038/5, 043/17, 061/10, 073/5, 083/7, 107/5, 120/6, 134/1, 172/10, 182/10, 196/11, 206/7, 217/9, 222/11, 240/4, 240/6, 243/6, 243/8

eğil-: 1. Bir yana doğru eğik duruma gelmek; bel eğmek. 2. Başkasının baskısını veya egemenliğini benimsemek, kabul etmek.
e.- di 060/4, 143/14, 154/6, 186/13, 207/11, 223/25, 224/13
e.- diği 062/18
e.- erek 160/12, 161/2, 161/7, 162/23, 211/10
e.- ip 100/28, 202/2, 205/3
e.- ir 234/3
e.- mez 234/3

e.- miş 140/1

eğlen-: Neşeli, hoşça vakit geçirmek.
e. 014/5, 015/2
e.- dikleri 075/6
e.- erek 169/8
e.- eyim 134/4
e.- iriz 037/7
e.- irlerse 052/10
e.- iyor 132/12, 225/8
e.- iyorlardı 131/16
e.- iyoruz 119/6, 120/2
e.- mek 017/9, 069/4, 087/4
e.- meliyiz 232/18

eğlen-: Durmak.
e.- mez 188/3

eğlence: Eğlenme işi, sefahat.
e. 022/4, 052/8, 059/10, 073/10, 084/2, 118/20, 122/3, 125/8, 129/15, 133/4, 248/22, 257/5
e.+ ler 022/12, 069/5, 255/4
e.+ lere 256/11
e.+ leriyle 073/5
e.+ li 246/7
e.+ m 232/19
e.+ nize 086/12
e.+ si 257/10
e.+ sidir 021/5
e.+ ye 130/16, 131/16

eğri: Doğru veya düz olmayan.
e. 018/12

eğrilik: Eğri olma durumu.
e.+ i 241/2

eh: Olur, peki veya fena değil.
e. 030/9, 072/7, 142/21, 142/24, 144/9, 144/25, 150/18, 177/8, 186/9, 199/14, 230/1

ehemmiyet: Mühim olma, ağırlık, değerlilik, önem.
e. 042/1, 126/10, 148/10, 173/6, 180/8
e.+ çe 020/19
e.+ i 060/3, 127/13, 185/17
e.+ leri 007/1, 084/1
e. vermesin 041/8
e. vermez 041/8

ehhh: Bezginlik anlatan bir söz.
e. 184/11

ehil: Bir işte yetkili olan, bir işi yapan, erbap.
e.+ i 122/7
e.+ inden 079/5
işin e.+ iydi 037/4

ehliyet: Ustalık belgesi.
ispat-ı e. 025/14
e.+ lerinle 025/11

ehliyetlik: *Ar.* ehl'den "sahip, erbap" anlamında olup metinde şiveli olarak bu şekilde yazılmış.
ırz e. sigortası altında 005/12

ehven: *sf. Ar.* Zararı az, en zararsız.
e.- i şer 119/10
e. maslahat 023/19

ejder: *Far.* Büyük yılan.
e.+ inin 066/4

ejderha: *Far.* Türlü biçimlerde tasarlanan korkunç bir masal canavarı, ejder, dragon.
e. 017/7

ejipsiyen: *Fr.* égyptien "Mısır, Mısırlı" anlamında olup metinde bu ülkenin fes modeli için kullanılmış bir kelimedir.
e. 179/6

ekall: *Ar.* En az.
e. kalil 241/2

ekalliyet: *Ar.* Azlık, azınlık.
e. 241/2
e.+ in 034/5

ekle-: 1. Bir şeyi ek olarak kullanmak. 2.

Bir şeyi ekle tamamlamak, ulamak, ilave etmek.
e.- di 146/1
e.- yorum 144/21

ekmek: 1.İnsanı geçindirecek iş, kazanç. 2. Tahıl unundan yapılmış hamurun fırında, sacda veya tandırda pişirilmesiyle yapılan yiyecek, nan, nanıaziz.
e. 041/3, 041/5, 144/25, 146/1, 165/3, 243/7
e.+ e 135/6
e.+ i 240/5
e.+ inin 136/10
kırk furun e. ister 004/21
e.+ siz 017/3
e.+ ten 248/22

ekmekçi: Ekmek yapan veya satan kimse.
e.+ ye 010/4

ekser: *Ar*. En çok, daha ziyade.
e.+ dir 085/1

ekseriya: Çok kere.
e. 156/8, 171/9, 243/6, 245/8, 251/3, 252/6, 252/11

ekseriyet: Çoğunluk, çokluk.
e. 082/8, 241/2
e.+ i 138/9
e.+ in 034/5, 090/1, 241/2

eksik: Bir bölümü olmayan, noksan.
e. 064/10, 140/21, 153/6, 167/2, 233/5

ekstralık: Üstün niteliklilik.
e.+ ını 228/1

ekşi-: Ekşi duruma gelmek.
e.- r 103/16, 118/20

ekşi: Sirke veya limon tadında olan.
e.+ ce 150/2

ekşit-: Ekşimesine yol açmak.
e.- erek 041/2, 115/23

el: 1. İnsan organı. 2. Sahiplik, mülkiyet. 3. Kez, defa. 4. Yakınların dışında kalan kimse, yabancı. 5. Halk, ahali.
e. 015/5, 024/1, 028/3, 037/3, 042/6, 059/4, 066/3, 073/6, 079/3, 084/2, 101/6, 117/20, 118/2, 118/17, 137/5, 140/9, 142/13, 147/14, 150/6, 156/6, 157/2, 159/2, 163/1, 165/2, 179/2, 180/16, 182/2, 204/8, 207/14, 214/5, 215/6, 216/1, 227/4, 228/14, 250/1
e. ayak çekildikten 183/8
e.+ de 028/15, 047/11, 169/2
e.+ de edemeyenlerdir 014/5
e.+ de etmek 016/2
e.+ e 083/7, 117/20, 118/2, 204/8
e.+ e geçmez 230/22
e.+ e güne karşı 176/16, 178/22
e. gün kepazeleri 045/22
e.+ i 010/20, 021/8, 025/13, 036/5, 051/11, 088/10, 092/4, 125/12, 137/7, 251/25, 253/1, 256/2
e.+ im 048/24, 084/2, 253/12
iki e.+ im yanıma gelecek 045/17
e.+ imde 163/13, 180/7, 200/10
e.+ imdekileri 180/11
e.+ imden 008/9, 040/22, 118/9, 155/22
uçanla kaçan e.+ imden kurtulmaz 046/5
e.+ ime 010/10, 143/2
e.+ imi 003/2, 044/16, 178/16
e.+ imizde 143/8
e.+ imizden 230/10
e.+ imle 112/14
e.+ in 009/26, 087/18, 216/7, 235/15
e.+ inde 010/13, 024/18, 053/3, 064/10, 088/11, 089/1, 101/16, 106/17, 142/24, 146/6, 161/12, 173/8, 210/2, 214/7, 215/3, 216/2, 217/1, 217/7
kapanın e.+ inde kalıyor 230/10
e.+ indedir 224/1
e.+ indeki 030/19, 069/3, 115/7, 129/7, 139/3, 156/8, 159/4, 181/11, 183/5, 211/11, 217/5

e.+ inden 035/20, 042/4, 047/3, 054/15, 097/16, 097/19, 124/7, 146/13, 148/10, 158/13, 181/13, 223/19
e.+ ine 007/8, 028/13, 054/4, 118/19, 138/9, 150/5, 179/2, 219/8, 230/11, 236/4
e.+ ini 073/9, 086/6, 090/14, 091/4, 147/17, 162/3, 166/3, 185/1, 190/22, 201/22, 215/7, 237/13, 238/5, 243/6
e.+ inin 062/7, 149/6
e.+ iniz 020/2, 054/10
e.+ inizde 160/15, 182/11
e.+ inizi 181/5
e.+ inle 238/8, 255/9
e. işi 228/9
e.+ iyle 042/5, 048/6, 050/24, 055/3, 068/9, 097/29, 112/11, 115/5, 115/22, 139/2, 140/4, 143/5, 154/6, 163/13, 164/5, 190/5, 210/12, 220/17, 234/17, 235/5, 254/13
e.+ le 245/3
e.+ ler 105/13
e.+ lerde 082/6, 090/11
e.+ leri 148/15, 155/10, 214/7
e.+ lerimi 039/21, 130/22
e.+ lerimle 112/13
e.+ lerin 011/4, 072/9, 157/10, 237/1, 238/6
e.+ lerinde 047/3, 090/9, 145/19, 157/10, 159/5, 162/7, 179/4, 215/1, 233/3, 235/7
e.+ lerindeki 146/6, 146/12, 176/11
e.+ lerinden 011/8, 020/16, 021/3, 038/6, 041/13, 054/18, 139/2, 144/26, 156/4, 235/14, 237/3
e.+ lerinden tutunuz 090/7
e.+ lerine 043/7, 045/9, 045/10
e.+ lerini 009/26, 075/12, 080/9, 101/4, 223/25, 232/14, 248/5, 250/6
e.+ lerinin 010/20
e.+ lerinize 236/5
e.+ lerinizi 255/9
e.+ leriyle 004/22, 065/4, 079/2, 138/1, 139/3, 236/8, 255/11
e. öpmeliği 179/1
e. sallarım 009/28

el: Yabancı.
e.+ i 176/16
e.+ in 236/2

ela: Gözde sarıya çalan kestane rengi.
e. 068/7, 241/7

el âlem: Herkes, yabancılar.
e.+ le 107/10

elan: *zf. Ar. elān* Şimdi, şu anda, hâlâ, henüz, daha.
e. 237/10

elbette: *zf. Ar.* Muhakkak, her hâlde, şüphesiz, kuşkusuz, elbet.
e. 007/6, 009/6, 010/8, 020/10, 023/12, 048/16, 049/8, 059/12, 074/7, 075/6, 088/5, 092/9, 096/20, 125/8, 150/10, 165/4, 203/20, 206/4, 226/4

elbise: Giysi.
e. 112/5, 214/7, 246/1, 249/6
e.+ ler 105/13, 148/5
e.+ leri 154/3, 213/7
e.+ ni 005/12
e.+ si 012/8, 153/8, 259/3
e.+ sinin 123/6
e.+ yi 220/17

ele-: Gözden geçirmek, ayıklamak, iyisini kötüsünden ayırmak .
ince e.- yip sık dokuma 049/24
ince e.- yip sık dokuyor 135/1

elegan: *Fr. élégant* Şık, zarif, hoş.
e. 179/4

elektrik: *Fr. électrique* 1. *is. fizik* Maddenin elektron, pozitron, proton vb. parçacıklarının hareketleriyle ortaya çıkan enerji türü.
2. Bu enerjinin gündelik hayatta kullanılan biçimi.
3. Bu enerjiden elde edilen aydınlanma.
e. 015/16, 085/3, 156/8
e. cep feneri 156/4

e. fenerini 158/13
e. feneriyle 159/4

elektriklen-: Sinirli ve gergin bir duruma gelmek, gerginleşmek, kızgınlık, heyecan.
e.- miş 202/9

elem: Üzüntü.
e. 244/11
e.+ i 112/14, 244/12
e.+ in 254/11
e.+ ler 214/2
e.+ lerinden 168/9
e.+ lerini 206/4, 259/10
e.+ leriyle 169/3
e.+ lerle 214/2
e.+ li 223/8

elem: Acı.
e. 211/3

eleyiver-: Birdenbire harice atmak.
e.- ir 041/6

elhamdülillah: Allah'a hamd olsun anlamında kullanılan bir söz.
e. 085/1, 142/17, 143/10, 193/17, 212/4

elif: Arap alfabesinin ilk harfinin adı. Aynı zamanda düzlük, incelik ve teklik anlatır.
e. 012/8, 229/2
iki gözümün e.+ i 045/1
e.+ ini 052/13

elifba: Alfabe.
e.+ dan 231/13

elim: *sf. Ar*. Acıklı.
e. 108/6, 108/15, 135/4, 192/13, 197/13, 200/5, 215/3, 236/1, 260/1

elli: 1. Kırk dokuzdan sonra gelen sayının adı. 2. *sf.* Eli olan.
e. 008/8, 049/14, 049/15, 049/18, 050/17, 057/9, 060/5, 072/1, 075/9, 140/17, 153/4, 182/10, 252/3
yüzde e. 085/6

ellibeş: Bir sayı.
e. 135/3

elma: Meyve.
e. 045/9
e.+ ları 045/10

elmacık: Yüzdeki yumru çıkıntı.
e. 069/8

elmas: Kıymetli taş.
e. 078/13, 178/6, 260/16
e.+ ı 017/7, 193/2
e.+ ım 072/3, 115/22, 119/7, 234/11
e.+ lar 246/1
e.+ lı 202/11

elmaspare: Elmas parçası, kıymetli.
e. 087/10

elver-: Yetmek, yetecek kadar olmak.
e.- ir 003/4

elyaf: Lifli madde.
e.+ ına 108/26
e.+ ını 254/11

elzem: Çok gerekli, vazgeçilmez.
e. 074/6, 176/14, 204/8, 217/8

ema: İshal.
e. 123/3
teleyyün-i e. 098/17
e.+ yı 133/3

emanet: Birine geçici olarak bırakılan ve teslim alınan kişice korunması gereken eşya.
e. 047/3
allaha e. 200/13
e.+ e hıyanetini 067/5

emek: Sarfedilen güç.
e. 180/4

e.+ i 241/7
e.+ in geçmeden 033/13
e.+ iyle 149/6
e.+ lerime 043/17
e.+ lerinden 241/7
e.+ lerinizden 180/2

emektar: Güç sarfeden kimse.
e. 144/8, 145/19, 146/1
e.+ a 143/1
e.+ ı 146/12
e.+ la 211/7

emel: Arzu.
e. 085/1, 171/18, 196/19
e.+ di 079/4
e.+ i 172/7
e.+ inde 236/6

emin: 1. Güvenli. 2. Osmanlı Devleti'nde bazı devlet görevlerindeki sorumlu kişi. 3. Şüphesi olmayan.
e. 052/14, 086/14, 136/8, 167/17, 174/25, 190/4, 190/12, 201/23, 214/5, 222/2, 225/1, 260/9
e.+ im 190/13, 203/17
fetva e.+ inin 014/5
e. olunuz 071/10, 129/8, 174/24, 174/26
e.+ siniz 080/8

eminönü: İstanbul'da bir semt.
e.+ nde 047/14
e.+ne 046/11, 047/1, 092/11

emir: Buyruk, komut, talimat.
e. 062/1, 095/11, 172/2, 235/1
e.- i mesnun 245/1
e. çavuşu 019/7
e.+ e 077/12, 201/7
e.+ i 159/1, 240/4
e.+ ine müheyya 036/5
e.+ ini 013/22, 094/15, 254/13
e.+ ini verdi 062/19
e.+ iyle 092/11
e. kuluyum 013/22
e.+ leri 063/8
e.+ lerine 096/20

emniyet: *is. Ar.* 1. Güvenli. 2. Güven, inanma, itimat.
e. 031/9, 153/12, 154/4, 166/13, 166/15, 189/21, 211/7, 243/7
şayan-ı e. 175/10
e.+ i kalmadı 020/19

emr: *bkz.* emir.
e.- i mühimdeki 083/1
e.- i zaruri 063/6

emraz: *is. Ar. Hastalıklar.*
e.+ dan 067/4

emret-: Buyurmak, emir vermek.
e.- erlerse 035/2
e.- ersiniz 232/15
e.- iniz 086/20
e.- iyorsanız 175/18
e.- tiğiniz 028/12
e. 212/9

emrolun-: Emir alınmak.
e.- masını 164/5

emsal: Benzer, eş, denk.
e.+ i 040/23, 254/9
e.+ ine 245/2
e.+ sizdir 225/19

emsalsiz: Eşsiz.
e. 029/10, 101/5, 229/1

emtia: Elde bulunan şeyler.
e.+ nın 022/10

en: 1. *is.* Genişlik. 2. *zf.* Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.
e. 007/10, 008/15, 010/12, 017/3, 018/12, 019/6, 022/8, 025/3, 025/11, 025/14, 026/9, 028/13, 029/1, 029/2, 029/10, 034/1, 035/8, 036/6, 037/1, 038/7, 044/11, 044/12, 044/16, 045/21, 047/13, 052/15, 053/2, 053/10, 057/8, 062/3, 063/6, 063/7, 063/8, 064/5, 064/6, 065/1, 065/2, 065/3, 066/3, 066/8,

068/11, 069/6, 072/8, 074/6, 075/1, 075/4, 075/8, 078/12, 078/14, 079/4, 079/5, 081/10, 082/8, 085/2, 093/9, 098/13, 107/5, 108/26, 109/2, 112/4, 121/6, 121/12, 122/3, 125/7, 126/1, 126/9, 126/12, 129/1, 133/4, 133/6, 135/1, 136/1, 136/5, 137/3, 140/9, 143/5, 154/7, 158/5, 160/14, 161/10, 164/3, 165/1, 165/3, 169/3, 170/5, 180/9, 181/8, 182/7, 188/2, 190/4, 191/14, 192/13, 196/17, 199/17, 201/8, 204/1, 206/7, 214/5, 216/6, 216/7, 218/13, 234/4, 234/5, 235/3, 239/8, 241/7, 242/8, 243/6, 244/5, 244/10, 246/8, 246/15, 250/2, 254/13, 260/10

e.+ ine 146/4
e.+ li 067/2, 146/3

endam: Vücut, beden, boy pos.
e. 153/10, 182/13
e.+ ı 169/5
e.+ ına 165/9
e.+ ının 183/1
e.+ ıyla 173/7
e.+ lı 073/1

endaze: *Far.* Ölçü.
mürüvvete e. olmaz 094/11

ender: Az bulunan, nadir.
e. 085/1, 103/16, 240/3

endişe: Telaş.
e. 017/11, 080/17, 103/16
e. ediyorsunuz 080/1
e.+ leri 192/3
e.+ li 077/4
e.+ m 211/7
e.+ si 078/12
e.+ sine 007/11

enfes: Çok lezzetli.
e. 085/3

enfiye: *is. Ar.* Kurutulmuş tütünden yapılan ve burna çekilen keyif verici, aksırtıcı toz, burun otu.
e.+ nin 090/9

engin: Ucu bucağı görünmeyecek kadar geniş, çok geniş.
e. 229/5
e.+ lerine 213/9

enin: Ağlama, sızlama, feryat.
ah-ü e. 135/4
e.+ e 157/9
e.+ ler 077/2, 199/2
e.+ lerle 090/9

enişte: Bir kimsenin kız kardeşinin veya kadın hısımlarından birinin kocası.
e.+ min 029/8
e.+ si 002/12

enkaz: Yıkıntı, döküntü, çöküntü.
e. 113/26
e.+ ı 051/11
e.+ ının 114/8
e.+ lar 107/10

ense: Boynun arkası.
e.+ sine 215/6

entrika: Hileli iş çevirmek.
e. 066/8
e.+ larına 069/6
e.+ sını 068/1

epey: *zf.* Az denmeyecek kadar, oldukça, hayli, epeyi, epeyce, epeyice.
e. 045/19, 053/3, 069/5, 071/12, 151/10, 258/5

epeyce: *zf.* Epey.
e. 049/8, 049/9, 077/4, 096/2, 148/4, 166/17, 182/13, 244/12, 256/9

er-: 1. Erişmek, dokunmak, isabet etmek. 2. Vasıl olmak, yetişmek, erişmek 3. Becermek, her işin altından kalkmak.
e.- di 128/26, 134/4
e.- dikleri 184/2
e.- emeyince 206/7
e.- er 004/21, 090/14

e.- mediği 112/16, 242/4
e.- medikçe 226/7
e.- mek 165/10, 249/6
künhüne e.- meye 036/1
e.- miş 216/8
buluğa e.- miş 034/9
e.- mişti 141/9
e.- miyor 130/3

er: Erkek.
e. 079/4

erazil: *Ar.* Reziller.
e. 119/7

Erbaa: Dört.
amali e. 031/16

erbab: Bir işin ehli.
e.- ı dikkatin 037/2
e.+ ı 243/6
e.+ ını 063/5

erdir-: Erişimli duruma getirmek.
e.- meyi 079/4

erebil-: Erme ihtimali veya imkanı bulunmak.
e.- ir 188/1

erenköyü: İstanbul'da bir semt.
e.+ ündeki 245/1
e. 138/8
e.+ nde 256/9
e.+ ne 255/7
e.+ nün 138/7, 256/7

ergen: Henüz evlenmemiş, bekâr buluğa ermemiş.
e.+ sin 176/16

eri-: Bir şeyin erimesi, tükenmek.
e.- ye 261/6
e.- yor 188/13, 205/3
e.- yordu 166/1

eriş-: Ulaşmak.
e.- emeyeceği 189/13
e.- emez 239/5

erit-: Bir şeyi eritmek, bitkin duruma getirmek.
e.- iyordu 253/1

erkân: *is. Ar.* Yol, yöntem.
e. 178/18
e.+ ı 037/4

erkek: Yetişkin adam.
e. 001/4, 002/2, 005/8, 017/7, 018/12, 027/15, 038/2, 038/4, 039/5, 041/10, 045/13, 046/1, 046/12, 049/19, 053/9, 059/7, 064/2, 069/5, 070/4, 072/17, 077/2, 078/14, 079/4, 082/4, 082/7, 083/7, 089/1, 102/11, 102/19, 103/16, 104/4, 104/16, 118/19, 119/7, 120/8, 121/6, 121/12, 122/3, 130/16, 131/6, 132/21, 152/9, 158/6, 164/5, 166/9, 167/15, 168/9, 175/14, 183/8, 211/7, 232/13, 256/5
e.+ e 031/9, 066/1, 079/4, 161/1, 191/15
e.+ i 006/17, 007/6, 017/9, 017/11, 117/10, 120/8, 216/13
e.+ im 001/8, 040/25
e.+ in 019/12, 033/1, 036/6, 079/4, 088/11, 100/11, 104/16, 121/2, 257/11
e.+ le 014/5, 015/2, 083/7, 121/6, 133/7, 169/1, 182/13, 235/8
e.+ ler 037/1, 038/2, 052/10, 072/14, 072/16, 083/1, 090/9, 118/16, 120/7, 122/3, 124/1, 232/18, 247/8, 247/10, 253/7
e.+ lerden 072/15, 079/5, 111/23
e.+ lere 082/8, 125/12
e.+ lerin 034/14, 089/21, 152/8
e.+ lerine 059/4
e.+ lerle 036/6, 120/4, 121/3, 121/6, 232/18
e.+ li dişili 059/13, 096/20
e.+ sin 176/16
e.+ siz 160/15
e.+ te 120/8
e.+ ten 069/1, 082/8, 083/5, 255/7
e.+ tir 036/6

erkekçe: *zf.* Erkek gibi, erkeğe yakışır bir biçimde, yiğitçe, mertçe.
e. 217/6

erkeklik: Bir erkeğin fizyolojik görevini yerine getirme gücü.
e. 158/4
e.+ i 083/7
e.+ ime 099/5
e.+ inin 003/11, 079/4

erken: Vaktinden önce, alışılan zamandan önce, er,geç karşıtı.
e. 023/4, 023/12, 023/14, 033/9, 133/5
e.+ den 002/18, 022/14, 164/9, 211/7, 218/3, 227/4

ermeni: Ermenistan'da ve dünyanın çeşitli yerlerinde yaşayan halk veya bu halktan olan kimse.
e. 004/12, 006/11, 006/17, 068/12

ertesi: *sf.* Bir günün, haftanın, ayın, mevsimin, yılın ardından gelen (gün, hafta, ay, mevsim, yıl), ferdası.
e. 007/11, 007/14, 022/14, 173/4, 218/3, 233/5, 252/3

erzak: Yiyecek.
e. 028/15

erzel: *Ar.* Pek rezil, alçak.
e. 235/18

es-: Hava bir yönden bir yöne akmak.
e.- en 255/7
e.- iyor 139/6
e.- ti 182/13

esami: İsimler, adlar.
e. 030/19, 033/9

esans: *is. kimya, Fr. essence* Bitkilerden türlü yollarla çıkarılan veya kimyasal yöntemlerle yapılan, kokulu ve uçucu sıvı.
e. 179/6

esas: Bir şeyin özünü oluşturan ana öge, temel.
e.+ ını 025/12, 036/6, 095/9

esasen: *zf. Ar.* Aslında.
e. 074/6

esassızlık: Esassız olma durumu.
e.+ ı 134/3

esbab: *Ar.* Sebepler, vasıtalar.
e.- ı tercihiyeden 029/10

eser: *Ar.* 1. Emek sonucu ortaya konan ürün, yapıt. 2. İz, işaret, im.
e. 162/10, 258/7
e.- i hıyanetini 165/4
e.+ i 239/9
e.+ imin 106/14
e.+ in 103/16
e.+ ini 240/5
e.+ ler 082/8
e.+ lerine 103/16

esir: 1. Tutsak. 2.
e.- i âlemlere 213/11
e.- i âlemlerin 213/9
e.+ i 041/6, 041/7

esirge-: Korumak, himaye etmek, vikaye etmek.
allah e.- sin 117/17

eski: 1. Çoktan beri var olan. 2. Çok kullanmaktan yıpranmış, harap olmuş şey. 3. Geçerli olmayan.
e. 009/1, 010/8, 010/10, 015/1, 026/22, 031/5, 037/2, 049/9, 052/1, 069/3, 069/8, 070/1, 094/7, 118/13, 120/8, 138/2, 138/7, 143/1, 147/22, 149/6, 149/15, 151/5, 153/8, 153/9, 153/12, 160/15, 168/1, 176/10, 176/11, 177/8, 177/9, 177/10, 178/7, 178/21, 184/2, 189/10, 210/20, 212/13, 213/6, 217/9, 226/6, 228/14, 230/10, 231/19,

232/2, 232/3, 244/10, 247/13, 247/24, 249/2, 256/4, 256/11, 257/8, 257/9
e.+ den 037/2, 125/7, 142/20, 149/10, 227/3
e. kafada 036/6
e. kafadaki 044/18
e. kafalı 082/8
e.+ si 006/19
e.+ sinden 164/6
e.+ sine 020/19

eslem: Zararsız ve en doğru, en sağlam.
e.- i suret 182/8

esma: İsimler. Birlikte kullanıldığı deyimde bela anlamına gelecek şekilde geçiyor.
e.+ yı üstüne sıçratırsın 026/23

esmer: Siyaha çalan buğday rengi.
e. 005/2, 022/22, 025/12, 029/1, 046/7

esmerlik: Siyaha yakınlık.
e.+ i 024/18

esna: *Ar.* An, vakit, sıra.
e.+ da 019/13, 026/15, 037/4, 039/22, 054/13, 062/19, 069/1, 085/6, 123/2, 126/5, 127/18, 129/15, 142/14, 148/1, 156/5, 161/2, 173/7, 182/12, 201/1, 225/6, 233/6, 248/8, 253/1, 259/1
e.+ sında 056/11, 063/6, 068/11, 124/2, 165/2, 165/4, 198/1, 216/9

esnaf: Küçük sermaye ve zanaat sahibi.
e. 002/6, 010/8, 229/1
e.+ ça 229/1
e.+ ı 146/1
e.+ ın 010/8

esnaflık: Esnaf olma durumu.
e.+ ına 142/11

esne-: Uykulu, sıkıntılı veya yorgunluk duyulan bir anda ağzı genişçe açarak soluk alıp vermek.
e.- dim 170/21
e.- riz 084/2

espri: İnce söz, nükte.
e. dö komerse 180/14

esrar: Sırlar.
e. 035/8, 066/8, 068/11, 076/13, 094/15, 172/9, 227/2
e.+ a 069/1, 187/6
e.+ ı 011/14, 041/13, 213/12, 217/1, 218/12, 241/1
e.+ ına 179/4
e.+ ını 072/17, 215/5, 251/15
e.+ la 084/1
e.+ larıyla 138/1

esrarengiz: Gizemli.
e. 068/11

esrarlı: Çok sırlı.
e. 170/4, 173/1

estağfirullah: *Ar.* Allah'tan af dileme. İncelik ve alçak gönüllülük göstermek üzere teşekkür edilen veya övülen bir kimsenin söylediği bir söz.
e. 086/22, 111/23, 145/19

estağfurullah: Allah'tan af dileme. İncelik ve alçak gönüllülük göstermek üzere teşekkür edilen veya övülen bir kimsenin söylediği bir söz.
e. 211/16, 230/19

esvap: Giysiler.
e.+ ı 099/6
e.+ ını 007/6
e.+ larını 247/16

eş: Birbirinin dengi.
e. 260/18
e. dost 037/4
e.+ i dostu 044/4
e.+ ini 108/20

eşedd: Çok şiddetli.
e. 057/8

eşhas: *Ar.* Şahıslar.
e. 237/15
e.+ ı 157/1

eşik: Kapı eşiği.
e.+ inde 061/7
e.+ inden 167/15

eşkâl: *Ar.* Dıştan görünüş, şekil, kılık.
e.+ i 153/10
e.+ de 074/14

eşkıya: Yol kesen.
e. 089/1

eşkin: Atın dörtnal ile tırıs arasındaki hızlı yürüyüşü.
e. 004/5

eşna: *Ar.* Daha kötü ve çirkin.
e. 065/5

eşya: Türlü amaçlarla kullanılan, insan yapısı, taşınabilir cansız nesneler.
e. 047/3, 051/12, 213/8
e.+ dan 177/8, 214/4
e.+ ları 212/12
e.+ nın 166/1
e.+ sı 249/6
e.+ ya 200/5, 213/10
e.+ yı 023/7, 161/10, 177/8, 186/4

et-: 1. Bir işi yapmak; 2. "İyi, kötü" zarflarıyla birlikte davranmak; 3. Bulmak, erişmek; 4. Birini bir şeyden yoksun bırakmak; 5. Eşit değer kazanmak; 6. Herhangi bir değerde olmak; 7. Kötülükte bulunmak; 8. Küçük veya büyük abdestini yapmak; 9. Demek, söylemek.
e.- eceğini 013/12
para e.- eceğini 027/4
altüst e.- ecek 014/5
e.- ecekler 025/5
e.- eceksin 005/5
ikame e.- eceksiniz 018/3
inkâr e.- emem 017/12
izdivaç e.- emeyeceksin 017/7
hücum e.- emezler 018/12
cesaret e.- en 065/5
hürmet e.- en 032/5
icap e.- en 081/10
tahammül e.- en 014/5
teklif e.- en 085/5
dikkat e.- er 095/12
kaç para e.- er 073/10
memnun e.- er 069/5
ne ederse e.- er 068/11
para e.- er 110/10
tebeddül e.- er 088/3
dikkat e.- erek 023/10
istifade e.- erek 020/13
tercih e.- erler 018/12
e.- erlerse 003/16
iltizam e.- ersin 018/4
e.- eyim 003/11
dava e.- eyim 003/11
e.- işimizin 020/19
galebe e.- iyor 018/8
rica e.- iyor 020/19
şikâyet e.- iyor 020/19
e.- iyorsunuz 025/14
lanet e.- iyorum 019/12
rica e.+ erim 005/3
peyda e.- en 033/6
e.- erim 001/10, 029/10, 049/12, 065/5, 071/21, 090/3, 101/10, 111/6, 111/24, 113/8, 114/20, 116/2, 133/7, 152/17, 175/7, 180/7, 187/2, 195/13, 196/9, 196/21, 201/16, 203/3, 203/20, 209/17, 211/15, 212/15, 213/1, 231/1, 236/5, 238/4
ihsas e.- erim 250/13
itiraf e.- erim 103/16
kolaçan e.- erim 071/19
muhakeme e.- erim 081/12
mübadele e.- erim 251/5
red e.- erim 026/7
rica e.- erim 029/11
talep e.- erim 087/8
tasdik e.- erim 022/2
temenni e.- erim 244/6
teşekkür e.- erim 028/16, 029/4, 088/5, 212/3, 232/17
yemin e.- erim 060/5

e. 059/6, 098/21, 195/2, 207/4, 221/22
geçmiş e. 057/7
gönlünü e. 015/2
idare e. 014/5
intihar e. 238/5
ispat e. 005/8, 018/2
izah e. 187/21
merhamet e. 199/9
meşgul e. 052/3
müracaat e. 108/15
müsaade e. 260/18
perva e. 014/5
sarf e. 058/9
tevakkuf e. 188/5
e.- diğine 021/5
e.- e 053/2, 154/9, 183/9, 249/1, 255/3, 256/5
dadılık e.- eceğim 184/8
feda e.- eceğim 047/1
hareket e.- eceğim 113/8
ilave e.- eceğim 182/7
ispat e.- eceğim 135/2
istirham e.- eceğim 210/21, 212/8
müdafaa e.- eceğim 125/12
tespit e.- eceğim 229/15
yengelik e.- eceğim 231/14
temin-i maişet e.- eceğinden 017/3
e.- eceğine 171/18
e.- eceğini 134/1, 218/12, 227/3
e.- eceğini etmiş 111/24
müzakere e.- eceğiniz 020/19
e.- eceğinize 133/5
itham e.- eceğiz 083/1
müracaat e.- eceğiz 024/5
nasıl e.- eceğiz 071/11
altüst e.- ecek 227/3
celp e.- ecek 160/15
def e.- ecek 219/6
harap e.- ecek 257/5
hasbihaller e.- ecek 122/3
hayran e.- ecek 256/2
ifna e.- ecek 248/22
kifayet e.- ecek 041/13
mağlup e.- ecek 217/7
mecbur e.- ecek 208/20
memnun e.- ecek 226/11
merak e.- ecek 212/5
muayene e.- ecek 002/19
mukabele e.- ecek 154/2
müdafaa e.- ecek 104/18, 136/1
rahatsız e.- ecek 069/5
sipariş e.- ecek 094/19
tahakkuk e.- ecek 215/2
tasdik e.- ecek 172/7
temin e.- ecek 146/11
tercüme e.- ecek 168/11
teşkil e.- ecek 063/2, 148/10
tevdi e.- ecek 175/9
tevlid e.- ecek 182/11
haset e.- ecekler 035/8
e.- eceklerdi 176/11
e.- eceklerimiz 228/11
e.- eceklerine 118/10
e.- ecekmiş 093/3
e.- eceksen 195/2
e.- eceksin 088/7, 089/21, 094/15
arz e.- eceksiniz 129/14
işaa e.- eceksiniz 114/4
takdir e.- eceksiniz 091/12
e.- ecekti 192/3, 216/3, 217/1, 217/3, 227/3
farz e.- elim 017/7, 071/10, 081/1
iftihar e.- elim 101/12
kabul e.- elim 127/9
muazzeb e.- elim 115/13
secde e.- elim 240/6
telefon e.- elim 092/24
teşkil e.- elim 189/13
e.- emedi 038/3, 074/1, 119/10, 165/1, 187/7, 209/8, 238/6
telif e.- emedi 183/1
e.- emediği 216/6
tabiiyet e.- emediğinden 021/1
teşeffi e.- emediğinize 244/1
e.- emedikleri 252/2
şüphe e.- emem 182/1
e.- ememekle 212/13
e.- ememişlerdi 222/11
e.- ememişti 123/1
mukavemet e.- emeyeceği 056/3
e.- emeyeceğim 212/6
alt e.- emeyeceğini 067/3
e.- emeyecek 056/8, 104/16
e.- emeyecekleri 255/4

e.- emeyen 189/21
elde e.- emeyenlerdir 014/5
e.- emeyenlerin 257/6
e.- emeyerek 091/8, 102/26, 123/2, 149/17, 160/7, 191/1, 222/1
e.- emez 002/20, 175/3, 207/9, 217/10, 220/21
tahammül e.- emez 041/10
tatbik e.- emez 057/8
e.- emezler 215/4
e.- emezlerdi 064/7
sarf e.- emezsin 008/8
tesadüf e.- emezsiniz 036/6
e.- emiyor 167/15, 208/23
e.- emiyordu 238/11
e.- emiyorsunuz 180/16
e.- emiyorum 111/18, 175/4
e.- en 041/12, 044/11, 050/11, 056/8, 173/8, 214/4, 238/11, 240/2
aks e.- en 153/10, 166/1
altüst e.- en 183/8
arz e.- en 146/4
bedbaht e.- en 260/16
cüret e.- en 242/2
devam e.- en 257/8
dikkat e.- en 170/5
düello e.- en 157/5
firar e.- en 164/3
haram e.- en 168/1
harap e.- en 146/4
hareket e.- en 130/2
hesap e.- en 065/3
hücum e.- en 170/1, 197/15
icap e.- en 052/17, 082/8, 183/2
iddia e.- en 232/18
iftihar e.- en 191/13, 217/9
intihar e.- en 227/2, 235/18
intikal e.- en 213/12
işret e.- en 120/8, 133/5
ittifak e.- en 137/8
kurban e.- en 032/5
mecbur e.- en 244/4
muzdarip e.- en 222/20, 224/2
nüfuz e.- en 165/5
raks e.- en 058/18
seyahat e.- en 165/10
şikâyet e.- en 169/7
taaffün e.- en 123/7
taalluk e.- en 037/1
takdim e.- en 136/5, 242/8
takip e.- en 226/5
talim e.- en 214/1
tebeddül e.- en 258/7
tecelli e.- en 241/7
tekerrür e.- en 156/5
teklif e.- en 080/1, 081/14
temas e.- en 056/4
terettüb e.- en 183/8
tertip e.- en 063/2
tesadüf e.- en 174/12, 216/2
teşekkül e.- en 125/7
tüyleri diken diken e.- en 057/8
vely e.- en 130/2
e.- eni 240/2
e.- enin 240/2, 241/7
iddia-yı veraset e.- enler 029/5
ihsas e.- enler 243/7
müracaat e.- enler 250/6
tahammül e.- enler 249/3
teessüf e.- enler 103/16
tesadüf e.- enler 241/7
e.- enlerden 241/7
e.- enleri 188/2
e.- enlerin 151/14, 156/3
e.- er 115/22
avdet e.- er 113/10
delalet e.- er 141/9, 240/2
dikkat e.- er 143/5, 148/4
feda e.- er 046/4
galebe e.- er 007/11
hareket e.- er 156/8
icap e.- er 022/2, 093/19, 194/1
iktiza e.- er 053/3
ima e.- er 152/6
işgal e.- er 007/10
izah e.- er 160/12
kabul e.- er 046/3, 129/8
karga tulumba e.- er 082/2
muvazene e.- er 197/13
muzdarip e.- er 202/7
müdafaa e.- er 049/13
müracaat e.- er 224/8
nefret e.- er 121/12
para e.- er 189/1
raks e.- er 003/18
tahammül e.- er 227/3

takdim e.- er 053/2
takip e.- er 221/2
tayin e.- er 240/4
tekerrür e.- er 133/3
tekrar e.- er 124/13
temas e.- er 256/2
tercih e.- er 079/5
tesadüf e.- er 174/13, 226/10
teşkil e.- er 064/3
tevakki e.- er 215/5
vaad-i izdivaç e.- er 203/15
varını yoğunu feda e.- er 046/14
zuhur e.- er 232/11, 235/9
kabul e.- er oldu 041/3
fark e.- erdi 067/2
icap e.- erdi 133/3, 230/3
iğmaz-ı ayn e.- erdi 067/4
men e.- erdi 068/11, 087/4
sevk e.- erdi 082/7
teşekkürler e.- erdik 057/8
e.- erdim 188/14
e.- erek 047/1, 201/25, 240/5
akd e.- erek 191/13
aşk e.- erek 012/9
dikkat e.- erek 061/9
farz e.- erek 108/7
feryat e.- erek 189/13
gasyan e.- erek 127/13
hayret e.- erek 259/7
icat e.- erek 112/11
ispat e.- erek 192/3
işaret e.- erek 050/24, 148/4, 163/13
muhafaza e.- erek 121/6
piyasa e.- erek 036/5
taaccüp e.- erek 152/3
takip e.- erek 183/1
terk e.- erek 260/18
tertip e.- erek 220/1
tesadüf e.- erek 248/7
teşekkürler e.- erek 074/15
tevdi e.- erek 134/6
veda e.- erek 258/1
belli e.- erim 008/9
hak e.- erim 001/17
hakkı teslim e.- erim 003/15
e.- erken 124/5, 254/13
e.- erler 003/1, 055/1, 121/12, 190/1
taltif e.- erler 063/5
rekabet e.- erlerdi 068/12
taklit e.- erlerdi 065/2
e.- ermiş 135/2
iğfal e.- ermiş 198/1
icap e.- erse 233/9
isabet e.- erse 033/9
itham e.- erse 237/1
sükût e.- erse 065/6
tebeyyün e.- erse 129/1
tesadüf e.- erse 041/6, 119/8
ne e.- erse eder 068/11
e.- ersek 224/7
e.- ersen 196/13, 206/6, 220/14
e.- erseniz 149/4, 182/7, 211/13, 212/14
e.+ emediğini 072/1
devam e.+ eriz 229/13
hürmet e.+ eriz 080/1
tebrik e.+ eriz 106/12
temenni e.+ eriz 245/2
farz e.- ersin 220/6
kurban e.- ersin 191/14
sükût e.- ersin 040/21
telin e.- ersin 018/12
e.- ersiniz 023/5, 180/9, 243/8
itimat e.- ersiniz 092/9
tercih e.- ersiniz 023/12
e.- eyim 082/7, 170/23, 188/1, 230/3
ifa e.- eyim 198/1
ikna e.- eyim 237/1
e.- ince 154/10
razı e.- inceye 051/2
tahakkuk e.- inceye 134/3
e.- iniz 033/2, 149/4, 239/6
cevap e.- iniz 001/20
def e.- iniz 132/17
dikkat e.- iniz 082/8, 198/9
farz e.- iniz 120/8
hareket e.- iniz 075/9
idare-i maslahat e.- iniz 071/23
memnun e.- iniz 150/3
muhakeme e.- iniz 198/9
müracaat e.- iniz 181/5
nefret e.- iniz 080/1
tasavvur e.- iniz 112/13

tayin e.- iniz 087/12
yardım e.- iniz 076/9, 236/1
e.- ip 047/3, 104/20, 143/5, 171/11, 184/2, 209/15, 216/7, 248/14, 248/18
ağız birliği e.- ip 204/10
sallasırt e.- ip 066/1
temenna e.- işi 206/7
e.- iyor 034/1, 059/6
e.+ iyoruz 089/5, 102/2, 230/10
delalet e.- iyor 090/12
devam e.- iyor 248/22
dikkat e.- iyor 034/4
feveran e.- iyor 195/17
hık mık e.- iyor 259/2
icap e.- iyor 199/15
icra e.- iyor 003/11
ihsan e.- iyor 110/10
ihtimam e.- iyor 164/6
itiraf e.- iyor 229/12
muayene e.- iyor 154/3
müdafaa e.- iyor 243/2
nefret e.- iyor 123/6
peyda e.- iyor 150/8
sarf e.- iyor 075/1
savlet e.- iyor 052/1
şehadet e.- iyor 236/3
tahkir e.- iyor 105/6
tahmil e.- iyor 180/9
takip e.- iyor 260/19
tebdil-i istikamet e.- iyor 101/5
temsil e.- iyor 083/7
veda e.- iyor 107/5, 223/14
zayi e.- iyor 161/12
devam e.- iyordu 140/4, 207/14
ihsas e.- iyordu 191/6
ihtiyar e.- iyordu 227/3
ispat e.- iyordu 166/9
itham e.- iyordu 067/5
memul e.- iyordu 182/2
merak e.- iyordu 192/5
nefret e.- iyordu 257/11
redd-i sual e.- iyordu 193/7
sirayet e.- iyordu 213/10
teşkil e.- iyordu 099/8
tevafuk e.- iyordu 164/8
e.- iyorduk 150/10
temenni e.- iyordum 166/10
e.- iyorlar 039/15
mest e.- iyorlar 036/6
şikâyet e.- iyorlar 187/16
taaccüp e.- iyorlar 134/8
tarassud e.- iyorlar 158/6
tercih e.- iyorlar 063/5
e.- iyorlardı 153/7, 176/9
e.- iyormuş 171/4, 227/3
tevsi e.- iyormuş 253/13
e.- iyormuşsun 013/21
e.- iyorsan 200/15
e.- iyorsun 109/7, 200/1, 200/11
arzu e.- iyorsun 188/15
bedbaht e.- iyorsun 224/15
hasta e.- iyorsun 200/8
intizar e.- iyorsun 220/6
memul e.- iyorsun 092/12
men e.- iyorsun 095/15
mı e.- iyorsun 260/1
mi e.- iyorsun 189/21
mübalağa e.- iyorsun 081/1, 185/13
tasavvur e.- iyorsun 191/4
telaş e.- iyorsun 109/12
uzun e.- iyorsun 050/22
e.- iyorsunuz 080/17, 086/26, 089/3, 132/12, 136/6, 204/8
endişe e.- iyorsunuz 080/1
e.- iyorum 040/22, 044/5, 048/15, 055/15
arzu e.- iyorum 143/6
hediye e.- iyorum 145/7
iğfal e.- iyorum 198/5
kusur e.- iyorum 232/15
memul e.- iyorum 171/15
merak e.- iyorum 109/3
nefret e.- iyorum 104/18
rahatsız e.- iyorum 169/3
taaccüp e.- iyorum 016/1
tahlif e.- iyorum 189/15
tan e.- iyorum 167/17
tekrar e.- iyorum 221/22
tercih e.- iyorum 136/1
yemin e.- iyorum 137/7
e.- me 015/11, 048/16, 050/1, 050/22, 052/6, 095/11, 113/27, 160/4, 171/19, 218/13, 223/3, 224/7, 230/18
halt e.- me 231/7

laf e.- me 001/13
merak e.- me 002/18, 027/8, 028/14
belli e.- meden 077/11
hall-i mesele e.- meden 225/9
itmam e.- meden 241/6
tecrübe e.- meden 181/1
avdet e.- medi 208/17
itiraz e.- medi 204/13
kâr e.- medi 004/21
mukabele e.- medi 149/16
takip e.- mediği 077/4
tesadüf e.- mediği 228/8
e.- mediğim 147/16
e.- medim 147/16
tenezzül e.- medim 198/9
e.- mediniz 094/20, 152/19
e.- mek 032/4, 053/3, 167/17
arzu e.- mek 103/16
banyo e.- mek 074/11
celp e.- mek 077/10
dikkat e.- mek 025/11
elde e.- mek 016/2
feda e.- mek 079/4
gelin e.- mek 246/7
gününü gün e.- mek 107/17
icbar e.- mek 088/9
ihda e.- mek 115/7
ilan e.- mek 245/8
mağlup e.- mek 217/9
memnun e.- mek 248/1
men e.- mek 247/16
mesul e.- mek 194/27
mesut e.- mek 190/4
meşgul e.- mek 152/15
muayene e.- mek 128/25
müteselli e.- mek 021/9
örtbas e.- mek 065/1
rahat e.- mek 060/1
rahatsız e.- mek 202/5
seyahat e.- mek 242/4
siper e.- mek 160/15, 161/10
şüphe e.- mek 183/1, 190/4
taam e.- mek 080/1
tanzim e.- mek 132/19
tayin e.- mek 131/5
tecrübe e.- mek 083/7
tedarik e.- mek 177/8
terk e.- mek 032/5, 079/4
teskin e.- mek 137/5
tesmim e.- mek 203/4
tesri e.- mek 204/4
tevkif e.- mek 132/17
yardım e.- mek 122/9
yok e.- mek 244/2, 254/12
farz e.- mekle 106/17
ifade e.- mekle 174/13
iğfal e.- mekle 018/12
e.- mekte 033/13, 087/10
hareket e.- mekte 080/1
e.- mekten 064/8, 143/7, 167/18
ihtibar e.- meleri 007/1
müracaat e.- meleri 226/11
e.- melerine 157/2
acele e.- meli 240/7
taklit e.- meli 232/3
telif e.- meli 090/12
teselli e.- meli 110/12
meşk e.- melisiniz 054/1
tasnif e.- meliyiz 028/11
techiz e.- meliyiz 241/7
kabul e.- mem 021/12, 062/3
taciz e.- mem 023/6
tenezzül e.- mem 239/6
acele e.- memek 168/1
belli e.- memek 037/3, 229/2
falso e.- memek 029/12
mahzun e.- memek 145/7
memnun e.- memek 142/11
meyus e.- memek 144/8
tazib e.- memek 137/11
e.- memekte 226/4
e.- memelidir 136/4
e.- memeliydin 221/22
e.- memenize 168/10
israf e.- memesi 008/10
e.- memeye 194/18
e.- memi 189/11
e.- memiş 026/23, 133/7, 172/9, 212/6
intihap e.- memiş 033/2
zuhur e.- memiş 037/2
memnun e.- men 019/12
şüphe e.- men 171/19
e.- mesem 177/9
e.- mesi 027/7, 125/8

göz e.- mesin 044/16
yad e.- mesin 177/10
e.- mesine 125/7
e.- meye 046/5, 066/8, 169/3, 173/5, 174/11, 206/7, 258/11
gönlünü e.- meye 076/9
ram e.- meye 066/1
sevk e.- meye 243/2
e.- meyeceğim 112/16
e.- meyeceğimi 181/14
itaat e.- meyecek 084/2
e.- meyen 108/26, 123/6, 187/20
e.- meyerek 047/15
iktifa e.- meyerek 074/14
insaf e.- meyerek 180/9
iştirak e.- meyerek 101/15
mal e.- meyerek 149/7
tenezzül e.- meyerek 034/13
iş e.- meyesiniz 001/20
e.- meyi 063/6, 241/5, 242/1, 243/6
mütalaa e.- meyi 258/7
e.- meyiniz 080/8, 089/7
feda e.- meyiniz 252/8
inat e.- meyiniz 228/14
itham e.- meyiniz 133/7
merak e.- meyiniz 094/22, 114/22, 167/3, 210/10
şüphe e.- meyiniz 078/3
kabul e.- meyiz 145/9
teşvik e.- meyiz 080/1
e.- mez 017/2, 017/3, 115/9, 127/4, 154/5, 219/3, 229/3, 232/7, 235/8, 244/10, 259/12
avdet e.- mez 096/2
kabul e.- mez 010/20
para e.- mez 012/3
isal e.- mezden 249/7
ihmal e.- mezdi 038/7
e.- mezdin 147/14
e.- mezler 121/1, 177/8
tenezzül e.- mezler 244/10
e.- mezseniz 152/15
e.- miş 146/11, 258/2
berbat e.- miş 120/6
davet e.- miş 156/6
dikkat e.- miş 092/11
edeceğini e.- miş 111/24
gasp e.- miş 138/7
haberdar e.- miş 091/1
ifa e.- miş 114/21
ifşa e.- miş 166/10
iktisab e.- miş 215/4
intihap e.- miş 185/15
isabet e.- miş 135/5
itiraf e.- miş 204/11
kurban e.- miş 239/1
mecbur e.- miş 177/1
müracaat e.- miş 023/12, 087/4
peyda e.- miş 015/6, 176/9, 244/1
sipariş e.- miş 068/1
tedarik e.- miş 177/8
temas e.- miş 212/12
tertip e.- miş 254/1
teşkil e.- miş 051/11
e.- mişim 111/24, 115/3
e.- mişler 133/1
nesc e.- mişlerdir 242/4
teklif e.- mişlerdir 061/18
teşbih e.- mişlerdir 241/6
e.- mişse 146/11
acele e.- mişsiniz 023/1
ilan-ı aşk e.- mişsiniz 203/11
e.- mişti 059/15, 214/7
dikkat e.- mişti 038/4
itiraz e.- mişti 217/9
müsaade e.- mişti 070/4, 169/1
pervaz e.- mişti 213/9
rica e.- mişti 164/5
şifayab e.- mişti 204/12
tertip e.- mişti 076/11
tesadüf e.- mişti 090/11
yemin e.- mişti 036/1
e.- miştik 118/6
e.- miştir 127/13, 218/12
e.- miyor 079/1, 188/3, 197/2, 237/16, 238/1, 257/11
teşvik e.- miyor 243/3
tevafuk e.- miyor 091/13
e.- miyoruz 033/9
e.- miyorsanız 145/11
arzu e.- miyorum 194/7
inkâr e.- miyorum 224/18
memul e.- miyorum 068/4, 172/1
şüphe e.- miyorum 171/18, 190/1
tayib e.- miyorum 239/10

e.- oorsam 005/1
e.- oorsun 002/21
tebeddül e.- se 227/3
zuhur e.- se 032/4, 175/4
davet e.- sek 030/16
e.- seler 101/14, 188/6
e.- sem 150/12
e.- sen 048/13
badana e.- sen 024/18
cevap e.- sene 002/1
e.- sin 038/5
asan e.- sin 047/13
cesaret e.- sin 089/25
havasını tebdil e.- sin 002/12
hizmet e.- sin 081/22
mukayese e.- sin 198/1
e.- ti 021/7, 047/15, 147/16, 175/17
altüst e.- ti 208/10
azat puzat e.- ti 005/1
davet e.- ti 079/3, 121/6
devam e.- ti 019/7, 104/15, 161/9, 179/8, 194/24, 202/10, 247/9
dikkat e.- ti 038/1, 182/13
fark e.- ti 073/8, 156/5, 166/2
halk e.- ti 063/1
hediye e.- ti 145/20
hücum e.- ti 133/4
iade e.- ti 210/8
ilan-ı aşk e.- ti 198/9
ilave e.- ti 068/9, 145/15, 182/10, 211/6
ilka e.- ti 254/9
inat e.- ti 147/16
inzimam e.- ti 093/25
istifade e.- ti 097/5
itaat e.- ti 057/4
kabul e.- ti 060/1
merak e.- ti 207/17
metreslik e.- ti 069/2
muayene e.- ti 164/9
peyda e.- ti 107/5
rica e.- ti 171/17, 206/7, 225/19
sabahı e.- ti 164/9
sıyanet e.- ti 035/12
tahsil e.- ti 103/16
takip e.- ti 039/1, 159/16
tasdik e.- ti 129/3
tatil e.- ti 133/4
tecelli e.- ti 254/11
tedarik e.- ti 146/1
teessüs e.- ti 164/5
tekerrür e.- ti 156/5
tekrar e.- ti 126/15, 140/4, 159/14
tesadüf e.- ti 179/4
teslim e.- ti 060/3
teslim-i ruh e.- ti 164/3
ziyan e.- ti 250/3
zuhur e.- ti 250/2
e.- tiği 054/13, 074/17, 206/7
celp e.- tiği 192/4
cereyan e.- tiği 164/5
deruhde e.- tiği 211/10
ihmal e.- tiği 153/8
ihzar e.- tiği 240/7
ikame e.- tiği 253/5
initaf e.- tiği 161/11
memur e.- tiği 066/4
müracaat e.- tiği 032/5, 042/2
neşeyab e.- tiği 241/4
peyda e.- tiği 186/24
tanzim e.- tiği 204/10
tasavvur e.- tiği 211/8
tebeyyün e.- tiği 215/6
tecziye e.- tiği 215/5
tehyie e.- tiği 134/4
telaffuz e.- tiği 200/3
teşkil e.- tiği 213/9
tevafuk e.- tiği 226/11
tevzi e.- tiği 228/9
vekâlet e.- tiği 172/9
yok e.- tiği 242/2
e.- tiğim 148/16, 232/11
teselli e.- tiğim 252/11
e.- tiğime 174/10
e.- tiğimi 087/4
e.- tiğimiz 258/9
e.- tiğimizi 132/13
e.- tiğin 056/10
merak e.- tiğin 027/8, 205/19
şüphe e.- tiğin 205/19
tevehhüm e.- tiğin 225/1
tevehhüm e.- tiğine 080/2
e.- tiğini 162/3, 199/17
ilan-ı aşk e.- tiğini 199/1
istifade e.- tiğini 066/8

e.- tiğini bulur 044/11
celp e.- tiğiniz 093/3
merak e.- tiğiniz 149/1
e.- tiğinizi 167/4
müracaat e.- tik 121/1
e.- tikçe 058/16, 182/13, 188/2, 245/7
ilan e.- tikleri 245/7
kabul e.- tikleri 038/1
tasvir e.- tikleri 065/5
teskin-i şehvet e.- tikleri 088/11
e.- tiklerini 111/19, 111/20
iflas e.- tiklerini 178/21
nakil e.- tiklerini 070/4
nefret e.- tiklerinizi 244/3
idare e.- tikten 254/1
ihsas e.- tikten 046/15
mass e.- tikten 158/1
nüfuz e.- tikten 179/4
tayin e.- tikten 156/6
teslim e.- tikten 212/1
tetkik e.- tikten 136/7, 243/1
e.- tiler 049/2
delik deşik e.- tiler 131/1
hücum e.- tiler 090/9
ikram e.- tiler 085/2
ilan e.- tiler 034/4
kabul e.- tiler 044/5
sena e.- tiler 230/10
sükût e.- tiler 137/11
tatbik e.- tiler 018/4
telin e.- tiler 135/6
temdid e.- tiler 226/7
teslim e.- tiler 144/26
teşkil e.- tiler 079/3
e.- tim 024/9, 051/2
asistanlık e.- tim 029/10
avdet e.- tim 135/3
dilgir e.- tim 150/8
hak e.- tim 011/14
harç e.- tim 008/5
ifa e.- tim 029/10
itimat e.- tim 248/15, 248/19
merak e.- tim 005/6, 112/11, 171/12, 253/1
mukabele e.- tim 190/4
müracaat e.- tim 107/17
şehadet e.- tim 236/9
tahammül e.- tim 111/5
tahsil e.- tim 029/5
takip e.- tim 092/11
tarif e.- tim 186/22
teati e.- tim 161/1
tecrübe e.- tim 234/16
telefon e.- tim 232/15
tercih e.- tim 023/4
terk e.- tim 021/8
teselli e.- tim 251/8
e.- tin 218/12
dikkat e.- tin 078/8
harç e.- tin 008/3
ihtilat e.- tiniz 061/6
itiraf e.- tiniz 196/5
tahammül e.- tiniz 115/1

et: Kasaplık hayvanlardan sağlanan kaslardan oluşmuş besin maddesi.
e. 112/4, 140/3, 140/8, 140/17, 141/5
e.+ e 141/5
e.+ i 079/5, 140/24
e.+ in 141/2
e.+ ler 256/10
e.+ lere 140/9
e.+ ten 140/13

et: İnsanlarda, hayvanlarda deri ile kemik arasındaki kas ve yağdan oluşan tabaka; beden.
e. 069/3, 097/7, 245/3
e.+ ini 107/17
e.+ lerim 130/18
e.+ lerine 119/7
e.+ lerini 098/21
e. can tutmuyor 107/5

etba: *Ar.* Birisine tabi olanlar.
e.+ larından 153/4

etek: Kadın giysisi.
e.+ i 191/15
e.+ ine 247/9
e.+ ini 145/17
e.+ lerimi 039/21
e.+ lerini 043/4, 045/5
e.+ leriyle 070/5

etekle-: Birinin eteğini saygı göstermek amacıyla öpmek veya öper gibi yapmak.
e.- diler 145/18

eteklik: Etek.
e. 052/1, 146/5
e.+ in 214/7

eter: Narkoz türü, lokman ruhu.
e.+ le 084/1

etraf: *is. Ar.* 1. Yanlar, taraflar. 2. Bir kimsenin sürekli ilişkide bulunduğu kimseler, yakınlar, muhit.
e. 107/10
e.+ a 034/5, 058/1, 112/9, 114/21, 120/2, 156/6
e.+ a taşmak 025/13
e.+ ı 013/1, 021/5, 052/1, 137/1, 157/2, 166/2, 172/9, 200/5
e.+ ıma 252/16
e.+ ımızın 196/3
e.+ ın 032/5
e.+ ına 048/17, 082/3, 112/7, 160/5
e.+ ında 073/1, 077/2, 089/1, 099/8, 158/3, 165/2, 167/18, 171/4, 171/10, 185/2, 193/8, 213/13, 219/8, 228/12, 238/11, 258/10
e.+ ındaki 119/7, 124/8, 169/8
e.+ ındakilere 080/17
e.+ ından 121/4
e.+ ını 031/6, 034/8, 076/13, 085/6, 105/14, 119/8, 166/16, 196/1, 228/3
e.+ ıyla 127/17
e.+ larına 243/7
e.+ ta 108/16, 153/6, 164/6, 167/2, 173/5, 205/2
e.+ tan 183/8

ettir -: Etme işini yaptırmak.
aks e.- diği 172/10
devam e.- dim 029/5
e.- ecekler 177/6, 177/8
tab e.- eceksin 016/5
nefret e.- mek 253/1
zam e.- mek 180/2
zayi e.- mek 035/15
e.- meyiniz 013/1
ilave e.- miş 074/14

ettiril -: Ettirme işi yapılmak.
e.- ir 189/21

ettirt -: Ettirme işini yaptırmak.
e.- erek 203/13
e.- inceye 224/15
e.- ir 106/15
e.- meyecekti 226/7
kabul e.- mez 059/17

etüt: *Fr. étude* 1. Herhangi bir konuda yapılan inceleme, araştırma.
2. Ön çalışma.
e. edilecek 101/5
e.+ leri 101/10

etvar: *Ar.* Tavırlar, davranışlar.
hüsn-ü e. 103/10

ev: 1. Bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı yer, konut, hane. 2. Aile.
e. 029/10, 054/17, 108/16, 109/8, 110/11, 139/2, 148/10, 164/9, 200/3, 202/11, 214/2, 254/1
e. bark 052/16
e.+ de 021/8, 039/21, 046/2, 056/3, 082/8, 092/4, 107/9, 112/3, 112/4, 112/11, 133/4, 133/7, 192/9, 247/21, 256/3, 256/9
e.+ deki 017/10
e.+ deki pazar çarşıya uysa 196/21
e.+ den 021/8, 070/11, 112/11
e.+ e 014/5, 070/11, 122/1, 206/7
e.+ i 021/10, 021/12, 023/9, 108/16, 110/12
e.+ imden 194/7
e.+ ime 003/11, 135/3
e.+ imin 003/2
e.+ imizde 136/2
e.+ imizden 097/6
e.+ imize 135/5
e.+ imizi 171/11

e.+ in 041/6, 051/12, 051/14, 099/5, 161/10, 247/16
e.+ inde 002/14, 092/5, 209/19, 219/5
e.+ indeki 003/1
e.+ inden 209/20
e.+ ine 210/23, 217/9, 218/1, 225/11, 250/10
e.+ inin 107/5
iş e.+ inin 250/6
ticaret e.+ inin 001/3, 181/12
e.+ iniz 113/3, 212/11, 232/15
e.+ inize 081/1
e.+ ler 073/1
e.+ lerde 226/11
e.+ lerdeki 083/1
e.+ lerden 058/3
e.+ leri 210/20
e.+ lerin 083/1, 136/3
e.+ lerine 121/12, 123/7
e.+ lerini 226/9
e.+ lerinin 179/4

evca: *is. Ar.* Acılar, sızılar, sancılar.
muharric-i e.+ ıyla 090/9

evet: *e.* 1. Bir şeyi onaylamak için kullanılan bir söz. 2. Sözü açan veya bağlayan bir söz.
e. 004/2, 010/20, 014/5, 017/12, 017/14, 022/6, 022/18, 022/20, 027/3, 039/14, 042/11, 049/20, 058/14, 059/11, 060/12, 061/5, 063/6, 071/9, 078/9, 087/9, 088/11, 089/1, 089/15, 092/15, 103/8, 109/24, 113/12, 115/4, 115/16, 116/14, 121/6, 129/8, 142/19, 144/1, 156/5, 170/13, 170/17, 171/10, 171/17, 180/1, 183/3, 186/18, 187/12, 189/9, 189/12, 193/5, 196/3, 199/13, 205/8, 206/5, 209/7, 209/13, 211/10, 221/23, 221/25, 223/13, 225/4, 226/1, 229/9, 229/12, 229/15, 243/6, 260/16

evham: Kuruntu.
e.+ ından 083/7

evir-: Döndürmek, çevirmek.
e.- ip 150/5, 181/11
e.- ip çevirerek 053/3

evkaf: Vakıflar.
e. 029/5

evla: Daha iyi, yeğ.
e. olduğu 105/17

evlat: Bir kimsenin oğlu veya kızı, çocuk.
e. 097/25, 109/13
e.+ cağızım 178/22
e.+ çığım 203/4, 211/4
soysuzun e.+ ı 043/17
e.+ ım 002/4, 003/16, 159/13, 202/11, 204/1, 212/5, 212/9
e.+ ını 005/8, 143/5
e.+ larım 225/7
e.+ larınız 020/10

evlen-: Erkekle kadın, aile kurmak için yasaya uygun olarak birleşmek.
e.- di 027/6, 254/13
e.- diği 065/3
e.- diniz 017/15
e.- eceğim 197/10
e.- ecek 204/8
e.- ecekler 032/4
e.- elim 189/13
e.- emeyeceksin 197/4, 197/8
e.- me 018/3
e.- meden 247/10
e.- mek 017/9
e.- memesi 017/12
e.- memiş 176/16
e.- menin 017/16

evlendir-: Evlenmesini sağlamak.
e.- ip 250/5

evli: Evlenmiş olan.
e. 017/7, 019/3, 027/14, 036/6, 109/8

evlilik: Evli olma durumu.
e.+ ini 096/15

evliya: Ermiş.

e. çelebi 065/3
e.+ lara 224/8

evrak: *Ar.* Resmi kurumlarda işlem gören belgeler.
e. 023/16, 023/17
e.+ ı 024/1, 125/8
e.+ ını 126/3

evsaf: *Ar.* Nitelikler.
e. 016/14
iklim-i e. 082/7
e.+ ı 243/5
e.+ ın 025/1

evvel: *Ar.* 1. Önce. 2. İlk, önceki, geçmiş.
e. 004/3, 024/18, 028/3, 029/2, 035/6, 037/2, 047/13, 049/8, 057/7, 058/11, 060/12, 062/6, 067/6, 068/11, 071/8, 082/7, 098/17, 109/10, 112/3, 119/13, 121/2, 122/7, 123/3, 130/4, 133/7, 158/3, 160/15, 169/7, 170/5, 172/6, 173/4, 174/23, 197/12, 199/17, 205/1, 208/14, 218/13, 227/1, 235/12, 248/22, 249/7, 258/8, 259/4, 259/15
çıkmazdan e. 056/3
e.+ den 014/5, 036/6, 082/8
e.+ i 024/2, 024/8, 024/9, 117/14
e.+ ki 001/4, 109/2, 204/9, 244/10, 258/10
e.+ leri 167/17

evvela: *zf. Ar.* İlk önce.
e. 018/2, 026/22, 058/20, 059/1, 067/3, 078/14, 084/1, 091/6, 106/12, 131/19, 135/2, 143/6, 157/8, 158/4, 162/25, 177/4, 192/13, 217/9

Evvelce: *zf.* Önceden, eskiden.
e. 022/8, 092/11, 245/8, 223/23, 243/7

evvelen: İlk olarak.
e. 032/4, 227/3

evvelki: Önceki.
e.+ ler 108/18, 113/5, 113/20, 114/11, 117/19
e.+ lerden 138/2
e.+ lere 105/13
e.+ ne 125/7

ey: Usanç anlatan bir seslenme sözü. 2. Kendisine söz söylenilen kimse veya kimselerin dikkati çekilmek istendiğinde adın başına getirilen ve uzatılabilen bir seslenme sözü. 3. Cümlebaşı edatı) evet; sonra; iyi.
e. 001/11, 018/5, 045/18, 046/8, 071/13, 124/17, 188/4, 188/5, 189/18, 218/7, 225/17, 232/9

eyle-: Etmek, yapmak.
e.- sin 112/3, 178/16
allah rahmet e.- sin 117/11

eylül: Yılın dokuzuncu ayı.
e. gecesi 219/9
e.+ ün 184/5

eyüp: İstanbul iline bağlı ilçelerden biri.
e. 072/17

eyvah: *ünl. Far. eyvāh* Beklenmedik, kötü, hoşa gitmeyen bir haber veya olay karşısında duyulan acınma, üzülme sözü.
e. 116/9

eyyy: Uzatılan bir seslenme sözü.
e. 184/11

ez-: Üstüne basmak, sıkıştırmak.
e.- en 167/17
e.- er 057/7
e.- meye 061/19

eza: Üzme, sıkıntı verme, eziyet, can yakma.
e. 248/22
e.- yı nefis 260/12

ezeli: Öncesiz.
e. 187/20
azm-i e.+ nin 241/5

ezgin: Çok cefa görmüş.
e. 173/9

ezginlik: 1. Ezgin olma durumu. 2. Açlık duygusunu andıran bir tedirginlik.
e.- ine 117/6
e.+ le 168/7

ezil-: 1. Yıpranmak. 2. Ezme işine konu olmak.
e.- di 110/10, 110/23, 113/3
e.- diği 116/3
e.- diğimizi 114/21
e.- dikten 118/5
e.- diyse 110/10
e.- en 183/5, 239/9
e.- ip 117/6
e.- ir 170/21
e.- iriz 084/2
e.- iyor 173/2
e.- iyordu 117/5
e.- medi 108/11
e.- memiş 118/4, 118/6
e.- mez 076/13
e.- miş 109/16, 111/1, 116/26

eziyet: *Ar.* 1. Zulüm. 2. Sıkıntı veya güçlük.
e. verme 002/12

ezme: Ezilerek yapılan yiyecek.
badem e.+ si 020/6

faal: *Ar. faʿāl* Aktif.
f. 243/8
gayri f.+ ler 003/17

faaliyet: *Ar. faʿāliyyet* Hareket.
f. 243/7
f.+ imi 023/12
intikam almak f.+ ini 133/4
nısfı f.+ ini 082/8
f.+ le 082/8, 226/8

fabrika: *İt. fabbrica* Üretim evi.
f. 254/1
f.+ nın 215/1

fabrikacık: Küçük fabrika.
f. 065/2

facia: *Ar. fāciʿa* Çok üzüntü veren, acıklı olay, afet.
f. 076/5, 077/2, 090/12
f.+ lar 032/4, 138/1
f.+ ları 021/12
f.+ larını 065/5
f.+ nın 053/2, 198/1
f.+ sı 136/5
f.+ sından 053/3
f.+ sını 235/3

fahalı: Metinde şiveli söyleyişle pahalı anlamında.
f. 163/13

fahiş: *sf. Ar. fāḥiş* Ölçüyü aşan, aşırı, çok fazla.
f. 207/13

fahişe: *is. Ar.* Hayat kadını.
f. 004/21, 007/12, 016/2, 118/8, 120/2, 121/8, 122/5, 122/7, 235/4, 235/16, 235/17, 236/1, 238/11
f.- i merkumenin 067/1, 067/3
f.+ ler 006/1, 045/13
f.+ ler mektebi 102/25, 103/6, 105/17
f.+ ler mektebine 105/2
f.+ lerin 052/10
f.+ lerinden 066/8
f.+ lerini 044/5, 098/5
f.+ lerle 078/10
f.+ si 068/11, 235/15

fahişelik: Hayat kadınlığı.
f.+ e 133/5
f.+ ine 236/2

fahr: *is. Ar. faḫr* Övünme, iftihar, gururlanma.
kemal-i f. 211/10

fahri: *Ar. sıf. ve zf.* Ücretsiz, karşılıksız, hasbî.
f. 259/4

fahur: *sf. Ar.* Çok övünen.
ferih f. 243/5: Sevinçli olarak, iftihar ederek.

faiz: *Ar. fāʾiz* İşletmek için bir yere ödünç verilen paraya karşılık alınan kâr, getiri, ürem, nema.
f.+ iyle 008/8
f.+ lerle 207/13

fakat: *bağ. Ar. faḳaṭ* Ancak, ama, lakin.
f. 004/21, 005/8, 006/7, 006/17, 006/25, 007/6, 009/1, 010/10, 011/14, 012/19, 015/2, 016/2, 016/14, 017/3, 020/13, 020/19, 021/5, 023/7, 023/17, 028/16, 030/19, 031/1, 031/13, 032/3, 032/4, 033/2, 033/15, 034/2, 034/5, 036/6, 038/1, 040/14, 041/3, 041/13, 042/1, 045/19, 049/7, 053/3, 054/16, 056/3, 056/15, 057/7, 062/18, 063/2, 063/6, 064/2, 064/10, 065/1, 065/5, 066/7, 066/8, 067/2, 067/6, 069/2, 069/8, 070/6, 071/3, 072/17, 073/8, 074/12, 074/16, 075/1, 077/2, 077/9, 078/12, 078/14, 080/1, 081/1, 082/3, 082/7, 083/7, 084/1, 085/1, 085/5, 085/6, 087/8, 088/5, 090/14, 093/1, 094/20, 094/21, 095/2, 096/9, 101/5, 102/2, 102/13, 103/16, 107/5, 110/5, 110/10, 110/25, 111/24, 112/4, 113/3, 114/2, 114/5, 114/19, 116/3, 117/15, 118/4, 120/3, 120/9, 121/2, 122/7, 124/1, 128/26, 129/3, 132/15, 133/4, 133/5, 134/1, 137/2, 137/12, 139/24, 140/9, 142/17, 143/6, 149/3, 149/10, 149/17, 150/12, 153/5, 154/5, 155/9, 156/4, 156/5, 157/2, 157/8, 157/10, 158/3, 158/4, 161/4, 161/10, 162/4, 163/1, 164/5, 165/7, 166/11, 166/15, 168/3, 168/9, 168/10, 169/8, 171/10, 171/15, 171/18, 172/4, 173/1, 173/5, 173/7, 173/8, 173/9, 174/5, 174/14, 175/5, 175/10, 175/11, 175/18, 176/11, 176/12, 177/8, 179/2, 179/4, 179/8, 179/9, 180/2, 180/3, 180/4, 180/6, 181/12, 182/13, 183/1, 183/2, 183/4, 183/5, 184/5, 185/18, 186/23, 187/6, 187/7, 189/16, 189/18, 190/18, 191/2, 191/11, 192/3, 192/5, 192/13, 194/1, 194/13, 195/10, 195/17, 197/20, 198/9, 199/15, 200/3, 201/21, 201/23, 202/3, 202/11, 203/3, 204/7, 205/9, 207/16, 208/14, 211/2, 211/8, 211/15, 212/4, 212/10, 213/13, 214/2, 214/5, 214/7, 215/2, 215/6, 216/3, 216/13, 217/8, 217/9, 219/1, 219/2, 219/5, 221/2, 221/23, 222/1, 222/2, 222/5, 222/11, 223/18, 224/7, 224/15, 226/7, 227/1, 227/2, 227/3, 228/14, 229/1, 229/9, 229/12, 230/3, 232/15, 233/3, 235/4, 236/6, 237/6, 238/1, 238/8, 239/8, 240/3, 240/5, 241/2, 241/7, 242/1, 244/4, 245/3, 246/7, 247/16, 248/17, 249/6, 250/3, 250/5, 250/6, 253/1, 253/5, 254/11, 254/13, 255/5, 256/2, 256/8, 256/10, 257/4, 257/11, 259/3, 260/1

fakir: *sf. Ar.* Geçimini güçlükle sağlayan, yoksul, fukara.
f. 133/3, 144/21, 146/1

fakr: *Ar.* Yoksulluk.
f. 137/2

fal: *is. Ar.* Geleceği öğrenmek, şans ve kısmeti anlamak amacıyla oyun kâğıdı, kahve telvesi, el ayası vb.ne bakarak anlam çıkarma, bakı.
f. açardım 071/9
f. açmaya 071/10
f.+ ı 052/1

falan: *is. Ar.* Cümlede belirtilen nesne veya nesnelerden sonra gelerek `ve benzerleri` anlamında kullanılan bir söz.
f. 016/12, 026/23, 146/1

falcı: Fala bakan kimse.
f. 058/15

falso: *is. İt.* Yanlış davranış, hata.
f. 102/9
f. etmemek 029/12

fam: *is. Fr. femme* Kadın.
ansiklopedi de f. 228/9

fani: Ölümlü.
f.+ dir 214/2

fanila: İç çamaşırı.
f. 052/1, 249/9

fantaziye: *is. Ar. halk ağzı* Fantazya. Bkz. fanteziye.
f. 242/4,012/12, 167/17
f.+ dir 240/3

fantezi: *Fr. fantaisie* Değişik heves, değişik beğeni, değişik düşünüş.
f.+ ye 185/15

fanteziye: Yalandan gösteriş, boş debdebe.
f. 179/4

fanus: *Ar.* Ayaklı fener.
f.+ u 085/3
f.+ una 185/4

faraziye: *Ar.* Varsayım.
f. 165/3

fare: Memeli hayvan.
f. 076/14
f.+ ler 047/3, 153/8, 163/13
f.+ leri 163/13

farfaralı: Ağız kalabalıklığı.
f. 077/9

farık: Fark eden.
f. 033/5

fark: *Ar. is.* Bir kimse veya nesnenin bir başkasıyla karıştırılmamasını sağlayan ayrılık, benzer şeyleri birbirinden ayıran özellik, başkalık, ayrım, nüans.
f. 038/3, 056/8, 066/1, 074/1, 150/1, 172/9, 175/11, 179/5, 191/1, 222/1, 257/11, 259/3
f. ederdi 067/2
f. etti 073/8, 156/5, 166/2
f.+ ı 066/3, 151/4
f.+ ına 226/7
f.+ ında 070/5, 170/10, 174/11, 183/6
f.+ ındayım 009/9, 152/20
f.+ larıyla 137/12
f. olunamıyar 258/8
f.+ ına vardı 169/2

farklı: Değişik.
f. 051/12, 059/7
f.+ dır 059/14

fart: *Ar.* Haddinden fazla olma, aşırılık, ifrat.
f. 206/7, 214/7

farz: *Ar.* Yapmak zorunda kalınan şey, boyun borcu.
f. 149/4, 219/2
f.- ı muhal 175/4, 241/2
f. edelim 017/7, 071/10, 081/1
f. ederek 108/7
f. edersin 220/6
f. edilse 080/17
f. ediniz 120/8
f. etmekle 106/17

farzen: Farz olarak.
f. 175/18

fas-amen: *Far.* Mesafe açısından güvenli. Metinde gözlük çeşidi olarak belirtilmiş.
f. 129/7

fasıl: *Ar. faṣl* 1. Bölüm, kısım, devre. 2. Belli bir sürede yapılan iş, karşılaşılan durum veya olay. 3. Peşrev, nakış, şarkı, saz semaisi vb. parçaların belli bir sıraya göre çalınıp söylenmesi.
f. 131/13
f.+ ıdır 018/12
suret-i f.+ ına 138/3
musiki f.+ larında 036/6

fasıla: *is. Ar.* Aralık, ara, kesinti.
f. 025/12
f.+ ları 164/8

f.+ sıyla 039/2

fasl: Ayırma.
f. 253/5

fatih: İstabul'da bir semt.
f.+ inde 138/8
f.+ ten 072/17

fatma: Özel isim.
f. 229/13

fatura: *is. ticaret, İt. fattura* Satılan bir malın cinsini, miktarını ve fiyatını bildirmek için satıcının alıcıya verdiği hesap pusulası.
f.+ lar 015/5
f.+ ları 228/9

fayda: Yarar.
f.+ sı 122/3
f.+ sız 240/5

fayton: Binek arabası.
f.+ a 066/3

fazilet: Erdem.
f. 085/1
kitab-ı f. 171/9
f.+ le 085/1
f.+ ler 103/16

fazla: Aşırı olan.
f. 002/20, 003/1, 050/11, 057/8, 071/23, 074/12, 079/5, 094/18, 117/2, 133/3, 135/1, 140/19, 169/8, 171/11, 202/1, 204/8, 210/2, 225/19, 232/3, 244/6, 257/2, 257/11
f. buluyordu 038/1
f.+ sına 068/12

fazlaca: Çokça.
f. 201/23

feci: *sf. Ar.* Acıklı, çok acıklı, yürekler acısı, trajik.
f. 018/12, 023/16, 034/5, 052/8, 087/11, 102/2, 116/28, 136/4, 138/1, 138/2, 153/6, 159/8, 227/2, 239/8, 243/2, 243/4

fecir: *Ar.* Tan, tan kızıllığı.
f.+ ler 084/2

feda: Uğruna verme.
f. 046/5, 167/4, 171/11, 176/11, 178/7
f.+ dan 052/18
f. edeceğim 047/1
f. eder 046/4
varını yoğunu f. eder 046/14
f. etmek 079/4
f. etmeyiniz 252/8

fedakâr: Özverili.
f. 197/22

fedakârlık: Özverililik.
f. 029/10, 091/12, 227/3
f.+ ımın 093/19
f.+ ımıza 176/5
f.+ larından 176/14

felaket: *Ar. is.* Büyük zarar, üzüntü ve sıkıntılara yol açan olay veya durum, yıkım, bela.
f. 042/13, 050/8, 052/7, 091/16, 091/18, 092/11, 092/12, 101/15, 110/10, 111/16, 116/10, 119/8, 127/11, 129/1, 135/3, 135/5, 159/16, 182/11, 187/6, 212/6, 212/7, 219/3, 227/2, 233/5, 242/1
f.+ e 243/1
f.+ i 020/11, 062/15, 078/12, 093/13, 093/15, 093/17, 135/5, 160/2, 219/6, 237/15
f.+ imi 110/20
f.+ in 061/7, 219/1, 235/3, 257/8
f.+ in karına 234/4
f.+ inde 244/5
f.+ inden 021/6, 239/9, 245/3
f.+ ine 063/7, 133/7, 238/7
f.+ iyle 238/8
f.+ lerden 065/2
f.+ lerine 068/12
f.+ linin 244/5
f.+ tir 004/21, 014/5, 257/8

felaketzede: Felakete uğramış.
f. 110/12
f.+ lerle 244/5
f.+ yi 088/11

felç: İnme.
f. 101/5
f.+ e 134/1, 159/3

felek: *Ar.* Talih, şans.
f. 115/5, 184/2
f.+ ten 175/15, 184/2

felsefe: *Ar.* Dünya görüşü, bir konudaki düşünüş.
f. 018/4, 188/1, 254/13
f.- i izdivaç 018/4
f.+ dir 181/14
yolda indi f.+ leri 019/3
f.+ si 137/2
f.+ since 079/4
f.+ yi 019/4
f.+ ni 134/1

fen: Bilim, bilgi.
f. 188/1, 242/1

fena: 1. Kötü, üzücü. 2. İstenilen ve gereken nitelikte olmayan (kimse). 3. Hoşa gitmeyen, rahatsız edici.
f. 012/11, 018/12, 023/12, 038/1, 044/18, 045/13, 046/2, 062/2, 062/3, 069/6, 072/16, 088/9, 088/11, 089/17, 092/17, 096/16, 101/5, 102/13, 108/3, 108/5, 128/1, 131/16, 132/6, 139/6, 140/15, 142/24, 171/8, 181/14, 183/5, 196/17, 203/4, 210/1, 212/6, 215/5, 218/12, 245/8
f.+ dır 089/13
f.+ sın 240/2
f.+ sınız 161/10
f.+ ya 240/6
f. yazısı 110/23

fenalık: Kötülük.
f. 044/11, 063/5, 092/4, 107/11, 196/19, 219/3, 256/2
f.+ ı 063/5, 063/8, 092/13, 099/5, 125/12
f.+ ına 240/2
f.+ ından 244/4
f.+ la 063/6
f.+ lar 014/5
f.+ lara 088/9
f.+ lardan 133/3
f.+ ları 032/4, 044/18, 063/5, 204/2
f.+ ların 133/4
f.+ larına 188/2
f.+ larından 241/5

fener: Aydınlatma aracı.
f. 072/17, 146/4
f.+ i 157/1
elektrik cep f.+ i 156/4
f.+ in 156/6
f.+ ini 157/5
elektrik f.+ ini 158/13
elektrik f.+ iyle 159/4
f.+ lerini 156/6
f.+ lerinin 157/2

fennen: Fenne uygun olarak.
f. 134/3

fennî: Fenle ilgili.
f. 083/1

fenniye: *sıf.* Fennî kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan aynı mânâdaki müennes şekli.
müddet-i f.+ si 061/14

fer: Parlaklık.
f. 085/3
f.+ i 069/8

ferah: Havadar.
f. 165/5

ferahlık: Ferah olma durumu.
f. 020/12

ferdi: Kişisel.
f. 259/17

ferih: *Ar.* Neşeli.
f. fahur 243/5

ferma: *is. İt. ferma* Av köpeğinin gizlendiği yerden avı gözetlemesi.
f.+ ya 131/2

ferraş: *Ar.* Yayıcı, hizmetçi, döşeyici anlamlarına gelir.
f.- ı efhamiye 067/1

fersah: Uzaklık, uzunluk ölçüsü birimi.
f. 122/3

fersude: Eskimiş.
f. 023/15, 235/18

fert: Birey.
f. 018/12, 239/5, 240/2
f.+ i 242/2, 243/8

feryat: Haykırış.
f. 157/8, 188/6
f.+ a 054/16
f. ederek 189/13
f.+ ı kopar 235/6
f.+ ını 234/5
f.+ ıyla 043/12
f. koparark 062/19
f.+ lar 077/2
f.+ ları 235/10
f.+ larına 160/3
f.+ larını 160/3
f.+ ta 233/3

feryatname: Acıklı mektup.
f.+ sini 235/18

fes: Başlık.
f. 179/6

fesatçı: Arabozan.
f. 038/5

fet: *Fr.* fête Şenlik, bayram.
f.+ lerinin 252/2

fetişizm: *Fr. fétichisme* 1. *toplum bilimi* İlkel toplumlarda doğaüstü bir güç ve etkisi olduğuna inanılan canlı veya cansız nesnelere tapınma, tapıncakçılık, putperestlik. 2. *ruh bilimi* Karşı cinsin giysi vb. şeyleriyle cinsel coşku ve doygunluk sağlama.
f.+ i 213/10

fettan: Gönül ayartıcı, cilveli.
f. 246/5

fetva: Müftü tarafından verilebilen belge.
bab-ı f. 029/5
f. emininin 014/5

feveran: *Ar.* Fışkırma, birdenbire öfkelenme, köpürme, parlama.
f.+ dan 192/3
f. ediyor 195/17
f.+ ıyla 213/9
f.+ la 160/2, 167/15, 220/2
f.+ ları 169/7
f.+ larıyla 214/6

fevk: Yukarı, üst.
f.+ inde 035/11, 036/4, 067/3, 083/7, 107/5, 176/10, 177/1, 178/21, 185/18, 218/13, 226/9, 230/1, 231/3, 239/5
f.+ indeki 179/2

fevkal: Daha yüksek, üstü gibi anlamlar verir.
f. halk 131/16
f. hukuk 131/16

fevkalade: 1. Alışılmış olandan ayrı, olağanüstü, beklenmedik, görülmedik, işitilmedik. 2. Aşırı, çok fazla.
f. 031/9, 052/7, 082/7, 098/27, 179/5, 181/5, 182/12, 209/17

fevkaladelik: Olağanüstülük.
f. 220/21

fevkalbeşer: İnsanüstü.

f. 193/1

fevkalgaye: Son derece.
f. 255/2

fevri: *sf. Ar.* Birdenbire, düşünmeden yapan.
f.+ ler 118/17

feyyaz: Özel isim.
nükhet f. 033/4, 033/10, 034/6, 036/4, 037/3, 086/15, 089/22, 100/26, 121/7, 121/11
nükhet f.+ ın 085/3

feza: Gök.
f. 184/5
f.+ ların 213/9

fezleke: Özet.
f. 061/18

fıkdan: Yokluk.
f.+ ı 037/2

fıkır fıkır: 1. *sf. mec.* Cilveli, oynak.
fıkır f. 003/18, 014/5,
2. *zf. mec.* Fıkır sesi çıkararak.
f. fıkır 163/13

fıkırda-: Cilvelenmek.
f.- yarak 151/2

fıldır: *sf.* çabuk, hızlı, telaşlı.
fıldır f. 033/1
f. fıldır 033/1

fındık: Kuruyemiş.
f. 247/23, 248/1
kavrulmuş f. 020/4

fırça: Paylama, azar.
f.+ larına 073/1

fırıl fırıl: *zf.* Sürekli ve hızlı bir biçimde.
f. fırıl 257/11

fırıldak: Hile.
f. 131/16

fırın: Ekmek, pasta vb. pişirilip satıldığı dükkan.
mercimeği f.+ a vermiş 194/28
kırk f. ekmek ister 004/21
f.+ ın 047/4

fırka: İnsan topluluğu.
f. dalyanında 078/16
f.+ sı 037/2

fırla-: Hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkmak, ayrılmak.
f.- dı 087/9, 105/12, 155/9, 159/4, 163/2, 190/6, 208/14
ayağa f.- dı 068/7, 209/8
sokağa f.- dı 038/5
yerinden f.- dı 145/19
lafın babafingosuna f.- malısın 011/8
f.- mış 059/2, 069/8, 153/8
f.- r 235/5
f.- rlar 117/20
f.- yarak 081/13, 201/4
f.- yıp 085/5
f.- yordu 164/6

fırlat-: Hızla atmak.
f.- arak 054/15, 055/6, 228/14, 238/11
f.- mak 239/5, 243/8
f.- mayı 229/13
f.- tığı 123/8
f.- tıktan 142/4

fırlatıl-: Fırlatma işi yapılmak.
f.- an 065/5
f.- dığını 012/1
f.- mış 213/9

fırsat: Uygun durum.
f. 030/18, 038/7, 191/14, 255/1
f. düştükçe 018/12
f.+ ı 023/9, 183/2, 230/22
f.+ ı ganimetten bilerek 007/8
f.+ ın 083/7
f.+ ına 134/4

f.+ ını 115/5
f.+ ının 055/3
f.+ ları 014/5
f.+ tır 030/18

fırtına: Çok güçlü rüzgar.
f. 119/8, 206/5
f.+ dan 032/4, 041/13
f.+ lar 184/5
f.+ lı 088/11
f.+ nın 223/1
f.+ sı 151/10, 168/1, 187/6
f.+ sına 101/15
f.+ ya 060/3, 118/21, 205/17

fısıldaş-: Sessiz konuşmak.
f.- ırken 067/1

fısıltı: Güçlükle duyulan sesin adı.
f. 027/11, 156/4
f.+ lar 031/4, 214/2

fıskıye: bkz.fıskiye.
f. 089/24

fıskiye: Suyu yukarı fışkırtan alet.
f. 051/11

fısla-: Fısıldamak.
f.- mıştı 164/7

fıstık: Yemişlerin genel adı.
f. 014/5, 117/8, 118/13
ağır f. 005/8
şam f.+ ı 006/25

fışkır-: Gaz veya sıvıların basınçla bir yerden çıkması.
f.- an 099/8, 157/1, 204/11
f.- dı 004/22
f.- ıyor 120/2
f.- ıyordu 034/5

fıtri: Doğuştan.
f. 126/1, 243/5

fidan: Yeni yetişen ağaç.
f.+ ı 159/4

fiemanillah: Allah'a emanet ediyorum demek.
f. 008/15, 257/1

fiil: Eylem.
f. 079/4, 083/7
f.- i şeniden 065/5
f.+ de 245/8
f.+ den 065/6
f.+ e 240/4, 243/3
f.+ in 125/7, 171/9
f.+ inde 065/3
f.+ inden 236/7
f.+ lerini 215/4

fiilen: Eylemi olarak.
f. 063/8

fikir: Düşünce.
f. 088/1, 216/4, 219/2, 241/3
tebdil-i f. 088/3
f.+ den 210/24
f.+ dir 242/5
f.+ i 011/14, 019/6, 087/4, 101/15, 150/8, 181/13, 246/7
f.+ indeyim 177/8
f.+ ine 217/9
f.+ ini 016/14, 090/1, 171/15
f.+ ler 085/3, 218/12
f.+ lerden 201/25
f.+ leri 014/5, 183/5, 222/3, 241/2
f.+ lerimi 243/2
f.+ lerin 036/6
f.+ lerle 150/8
cin f.+ li 117/12
f.+ lilerimiz 037/1

fikren: Düşünerek.
f. 036/6

fikri: Düşünce ile ilgili.
ali f. 008/13, 008/14, 008/16, 009/21, 010/1, 010/5, 010/11, 011/15, 012/4, 013/2, 013/12
ali f.+ nin 012/9

fikri: Fikirsel.

f. 244/4

fil: Filgillerin hortumlular takımından, Afrika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, çok iri, kalın derili hayvan (Elephas).
f. uzvi kırbaçlar 065/5

filan: Falan.
f. 068/11

filarz: Arzetme hali.
zıllullah-ı f. 066/4

filhakika: Doğrusu.
f. 095/2, 129/3, 201/24, 229/2

filizlen -: Büyümeye başlamak.
f.- mezler 010/8

film: Sinemalarda gösterilen eser.
f.+ i 148/14

filoksera: *Fr.* 1. Asma biti. 2. Asma bitinin yol açtığı bağ hastalığı.
f. 146/2

filozof: Felsefeci.
f.+ lara 257/8
f.+ lardan 188/2
f.+ ların 184/1

filvaki: Gerçekten.
f. 068/11, 077/9, 078/12

fincan: Küçük kap.
f.+ ları 011/4
f. tabağı 010/13

fingirde-: Cilveli davranmak.
f.- meye 025/3

fingirti: 1. Oynaklık, ilgi çekmek için yapılan şımarıkça davranış. 2. Cilveli ve şımarık gülüş.
f.+ nin 027/4
f.+ si 045/13

firar: Kaçma.
f. 085/6, 090/3
f.+ a 061/18
f. eden 164/3
f.+ ına 241/6

firdevs: Büyük bahçe.
f. 172/10

firdevsi: Fars şair.
f. 184/1

firkete: Telden saç tokası.
f.+ den 097/8

firuze: Özel isim.
f. 139/6, 139/7, 139/11, 139/15, 139/19, 141/15, 141/19, 143/5, 143/14, 143/15, 143/19, 144/4, 146/14, 147/1, 147/14, 154/6, 212/14, 246/1, 246/18, 247/1, 247/5, 247/11, 252/2, 253/12
f.+ den 145/15
f.+ nin 147/9
f.+ yi 143/4

fiskos: Alçak sesle konuşma.
f.+ tur 248/2

fişek: Patlayıcı maddeler.
f.+ ler 053/12
f.+ leriyle 097/3

fişenk: Mermi.
f. 053/14

fitne: Kargaşa.
f. dalaveresi 041/13
f. volkanı 195/17

fitnekarlık: Fitnecilik.
f.+ larda 038/7

fiyat: Ücret.
f. 144/13
f.+ a 180/9
f.+ ını 144/11
f.+ lara 139/24
f.+ larımız 059/14

fizan: Libya'da bir bölge.

f.+ a 064/9

flirt: *Fr.* Kadınla erkek arasındaki duygusal ilişki, kur yapmak.
f. 198/1

flora: Özel ad.
f. 066/6, 066/7, 068/1, 068/2, 069/1, 069/2
f.+ ya 067/1
f.+ yı 067/5, 067/6

flüt: Üflemeli çalgı.
f. 031/12

fo: *Fr.* İsteğine uygun.
kom il f. 069/5

fokstrot: *Fr. fox-trott* Dört tempolu bir dans.
f. 255/7

folluk: Tavukların yumurtlama yeri.
f.+ a 046/12

fondan: Şekerleme türü.
f. 020/4

fotografi: Fotoğraf.
f. 181/12
f.+ si 181/8
f. +si 215/12

fotoğraf: Görüntü.
f. 046/7

foya: Bir olay dolayısıyla ortaya çıkan kötü nitelik.
f.+ ları meydana çıkacağını 199/1
f.+ sını 068/12

Fransa: Avrupa'da bir ülke.
f. 233/4

Fransızca: Fransızların konuştuğu dil.
f. 213/6

frenk: Osmanlıların Avrupalılara verdikleri ad.
f. 006/11, 006/17
f.+ ler 006/18
f.+ lerin 007/1

fuhuş: *Ar. fuḥş* 1. İçinde bulunulan toplumun kurallarına uymayan bir biçimde bir veya birkaç kişiyle para karşılığında cinsel ilişkide bulunma.
2. Taşkınlık, aşırı davranış.
f. 133/5
f. seli 017/5
f.+ u 257/9
f.+ un 017/3

fukara: Fakir.
f. 020/10

fulya: *İt. pulia* 1. *bitki bilimi* Nergisgillerden, soğan köklü bir bitki, zerrin (Narcissus jonquilla).
2. Bu bitkinin güzel kokulu çiçekleri.
f. 253/4

futbol: Top oyunu.
f.+ a 248/7

fuzuli: Gereksiz.
f. 029/5

füri: *Fr. furieux* Öfke çığlığı.
f.+ dir 081/16

füsunkâr: Büyüleyici.
f.+ dır 185/12

fütuhat: Fethler.
f.+ ından 079/4

fütur: Bezginlik.
f. 052/1

gaddar: Acımasız.
g. 248/22, 249/3

gafil: Dalgın.
g. 125/8, 135/1

gaflet: Dalgınlık.
g. 068/11

gâh: *zf. eskimiş, Far.* Ara sıra.
g. 256/2

galebe: Bir şeyin diger şeye galip gelmesi.
g. eder 007/11
g. ediyor 018/8
g.+ si 156/5

galeyan: Öfke.
g.+ a 203/1
derece-i g.+ a 236/6
g.+ ına 242/5
g.+ ıyla 056/5, 131/16
g.+ la 085/5

galiba: Zannederim ki**.**
g. 008/12, 012/11, 018/8, 027/17, 052/6, 073/10, 091/14, 096/12, 113/15, 132/11, 150/8, 155/14, 159/7, 177/13, 192/5, 204/10, 225/11, 232/15, 233/1, 248/22

galip: *sf. Ar*. üstün gelen, başarı kazanan.
g. 175/4
g. çıkan 008/16

galiz: Kaba söz**.**
g. 157/8
g.+ ce 245/6

gam: keder**.**
g. 078/16, 244/11
g.+ ını 115/16
g.+ lar 084/2

ganimet: Şavaşta elde eldilen metabolluk**.**
fırsatı g.+ ten bilerek 007/8

garabet: Şaşılacak**.**
g. 091/16
g.+ e 179/8
g.+ ine 090/13
g.+ leri 214/4
g.+ lerinde 122/3

garazkâr: Kasıtlı zarar veren**.**
g. 065/5

gardrop: *Fr. garde-robe* Gardırop, elbise dolabı.
g. 070/8

garip: *sf. Ar*. Yalnız, kimsesiz.
g. 017/13, 026/7, 034/5, 068/11, 075/8, 076/8, 119/12, 134/1, 138/2, 145/4, 151/14, 175/1, 185/1, 187/6, 206/7, 212/10, 219/4, 219/5, 239/5, 239/8

Garni: *Fr.* "garnitür" kelimesinin kısaltması olarak kullanılmakta ancak metinde "otel garni" şeklinde geçip "müşteriler için yemek servisi olmayan küçük otel işletmesi" manasında kullanılmıştır.
g.+ si 059/13

garp: Batı.
g.+ a 188/3
g.+ tan 255/7

gaseyan: *is. Ar*. İç bulantısı, kusma**.**
g.+ a 056/11

gasp: Zorla elde edilen.
g. etmiş 138/7

gasyan: Kusmak.
g. ederek 127/13

gaşyet: Kendinden geçmek.
g.+ le 109/21

gâvur: Gayri müslüm.
g. 011/1, 139/18, 147/16
g.+ u 145/20
g.+ un 007/6

gaybubet: Gözden kaybolmak**.**
g. 212/6
g.+ in 209/15
g.+ ine 208/23
g.+ ler 108/6
g.+ ten 135/3

gaye: Amaç, maksat**.**
g. 241/7
g.+ sine 184/2

gayet: *zf. Ar.* Pek, çok, pek çok, aşırı bir biçimde**.**
g. 009/1, 024/3, 034/8, 077/1, 152/13, 184/2
g.+ le 005/1, 064/6, 096/19, 121/12, 179/1, 227/3

gayr: *Ar.* Yabancı, başka**.**
g.- i asillerdir 149/18
g.- i insani 134/1, 244/1
g.- i iradi 134/1, 166/10, 167/15
g.- i mağlup 067/3
g.- i memnunlar 150/3
g.- i memnunları 150/3
g.- i memul 191/13, 206/5, 207/17
g.- i mesul 131/16
g.- i mesuller 239/10
g.- i ruhani 064/3
g.- i tabii 090/14
g.+ ı 158/6, 160/3

gayret: Hızlı çalışma.
g. 023/12
g.+ ine 193/16
g.+ ini 119/2
g.+ inin 048/20
g.+ iyle 161/5, 180/16, 200/9, 237/13
g.+ le 032/4, 193/1, 210/2
hisse-i g.+ lerine 124/3

gayrı: Başka, diğer**.**
g. 214/5

gayri: *Ar. gayr'dan* terkip şeklinde eklendiği kelimelerden "başka, olmayan, dışı, yetmeyen" gibi anlamlar türetir.
g. kafi 122/8
g. faaller 003/17
g. insani 066/1

gayrimemul: Umulmadık tarzda**.**
g. 032/4

gayz: Öfke**.**
g.+ ını 060/6

gaz: *is. Fr.* Normal basınç ve sıcaklıkta olduğu gibi kalan, içinde bulunduğu kabın her yanına yayılma ve bu kabın iç yüzeyinin her noktasına basınç yapma özelliğinde olan akışkan madde. Gaz lambası.
g. 014/5, 051/11
g.+ ıyla 163/13

gazete: *İtalyanca gazzetta* 1. *isim* Politika, ekonomi, kültür ve daha başka konularda haber ve bilgi vermek için yorumlu veya yorumsuz, her gün veya belirli zaman aralıklarıyla çıkarılan yayın; 2. *isim* Bu yayının yönetildiği, hazırlandığı, basıldığı yer.

g. 016/5, 042/16, 068/12, 073/10, 137/12, 146/5, 223/1, 233/3, 237/15
g.+ de 029/10
g.+ ler 034/1, 044/5
g.+ lerde 022/21, 088/5, 088/11, 233/5, 235/18, 238/9, 244/12
g.+ lerdeki 235/18, 245/7
g.+ lere 022/6, 022/14, 025/11, 040/17, 043/18, 077/10, 082/8, 092/11, 236/1, 245/8
g.+ lere ver 019/5
g.+ leri 134/6
g.+ lerin 137/11, 226/9, 226/10
g.+ lerinde 068/11
g.+ lerle 120/14
g. sütunlarına 015/1, 236/9
g.+ yi 067/2, 245/3

gazeteci: Gazete yayımlayan kimse**.**
g.+ lerimiz 104/16
g.+ ydi 245/7

gazino: Eğlence yeri**.**
g. 010/19, 010/20
g.+ dan 125/8

gebe: Hamile**.**
g. 005/1

geber-: Ölmek.
g. 238/4
g.- di 159/7
g.- diniz 001/20
g.- memişler 002/1
g.- seniz 133/5

gebert-: Öldürtmek.
g. 098/5
g.- eceğim 158/12
g.- eyim 058/20
g.- irim 098/1
g.- sem 112/14

gece: Bir süre içindeki karanlık**.**
g. 004/21, 066/1, 110/6, 135/4, 141/16, 154/2, 154/6, 155/28, 158/1, 160/15, 161/10, 163/12, 163/13, 164/6, 165/7, 165/10, 166/16, 169/3, 169/8, 170/2, 170/16, 170/21, 171/10, 171/11, 171/12, 171/17, 171/18, 172/7, 172/9, 173/2, 176/9, 179/2, 184/5, 185/2, 187/8, 189/2, 191/13, 191/15, 193/3, 193/4, 193/13, 199/12, 199/17, 200/3, 200/5, 200/12, 201/13, 207/9, 207/15, 207/16, 207/17, 208/18, 208/20, 209/15, 210/23, 211/4, 211/7, 211/8, 211/9, 212/8, 212/14, 218/6, 219/4, 219/8, 219/9, 220/21, 221/2, 221/10, 221/24, 222/1, 222/2, 222/20, 223/10, 223/17, 225/7, 226/2, 226/5, 230/19, 239/8, 252/5, 253/1, 254/9, 258/5, 258/6, 259/8, 259/9
g.+ de 154/4, 161/10, 164/7, 165/9, 172/9, 173/5, 186/23, 211/10
g.+ den 164/5
g.+ dir 007/6, 166/9
g.+ ki 160/8, 219/4
g.+ ler 165/6, 165/8
g.+ lerde 066/7, 166/17, 196/1
g.+ leri 153/6, 153/7, 153/12, 154/2, 165/2, 165/6, 168/1, 168/10, 169/3, 171/16, 175/4, 183/8, 198/1, 198/9, 207/15
g.+ lerin 167/17, 167/18, 168/9
g.+ lerinde 122/3
g.+ lerini 153/9, 225/7, 225/8
g.+ lerle 216/2
g.+ lik 169/3, 212/6
g.+ nin 154/7, 157/2, 157/8, 157/9, 165/3, 165/4, 167/4, 167/8, 167/14, 170/1, 170/4, 172/8, 173/1, 173/4, 185/5, 185/10, 187/10, 191/7, 192/11, 205/2, 223/8, 225/11, 258/8, 258/10, 259/3
g.+ si 165/2, 191/8
eylül g.+ si 219/9
kına g.+ si 037/4
mehtap g.+ si 258/2
tedansan g.+ si 256/10, 257/12
zifaf g.+ si 177/9
g.+ sinde 169/6
g.+ sinin 185/4
g.+ ye 159/13, 223/7, 225/7
g.+ yi 172/4, 172/8, 173/4, 184/6, 192/4, 209/17, 218/8, 237/10
g. zairi 259/10

geceli gündüzlü: *zf.* Hem gece hem gündüz, sürekli, aralıksız, durmaksızın.
g. gündüzlü 007/12, 179/4

gecelik : Bir gece için ödenen ücret.
g. 002/4,
g.+ i 066/6
g.+ le 133/5

gecelik : *sf.* Geceye özgü olan, gece kullanılan.
g. gömleğinden 005/2

gecik-: Geç kalmak**.**
vakit g.- irse 055/3

g.- mekte 055/2
g.- men 238/9
g.- mişti 015/4
g.- tiği 209/1

geç-: 1. Bir yerden başka bir yere gitmek; 2. Bir yandan girip diğer yandan çıkmak; 3. Yol, araç veya akarsu bir yerin yakınından veya içinden gitmek; 4. Yerini bırakıp başka yer almak; 5. Olmak, vuku bulmak, cereyan etmek; 6. Söylemeden veya bitirmeden atlamak; 7. Zamanı aşmak, geride bırakmak; 8. Harcamak; 9. Haberi bir iletişim aracı ile bildirmek; 10. Kabul edilemez olmak.

g. 011/14, 095/24, 232/13
g.- eceğim 206/7
g.- ecek 002/6, 130/22, 218/13
g.- eceksiniz 209/14
g.- en 002/6, 007/10, 008/1, 121/6, 122/3, 127/13, 152/8, 152/15, 200/5, 200/6, 213/12, 252/14, 253/12, 254/1, 258/10
g.+enlere 228/14
g.- enlerin 057/4
g.- er 002/5, 096/2, 150/3, 227/3, 256/3
parana g.- er hükmün 058/8
g.- erek 100/1, 181/13
g.- erim 206/7, 209/15
gır g.- eriz 013/5
g.- erken 151/8, 152/4
g.- ermiş 015/1
g.- iniz 105/21
g.- ip 023/8
g.- iyor 050/1, 101/5, 142/18, 147/20, 150/10, 200/12
g.- iyordu 178/25
g.- iyorlar 057/7
g.- iyorsunuz 161/10
g.- iyorum 082/5
g.- me 229/1
g.- meden 059/7, 179/6
emeğin g.- meden 033/13
g.- mek 057/5
g.- mekten 236/1
g.- memiş 031/9
g.- memişti 022/14
g.- menin 211/1
g.- mesi 032/4
g.- mesin 236/9
g.- meye 160/5
g.- meyeceğini 083/7
g.- meyen 031/16, 123/5
g.- meyiniz 228/14
ele g.- mez 230/22
g.- mezden 068/11
aklımdan g.- mezdi 053/17
g.- miş 060/6, 069/2, 070/6, 122/1, 169/8, 199/17, 204/11, 214/3, 258/8
iş işten g.- miş 219/3
g.- miş et 057/7
g.- miş zamanlar olur ki yâd-ı cihan değer 258/9
iş işten g.- mişti 175/10
g.- ti 002/4, 003/16, 034/6, 035/8, 055/6, 076/13, 103/16, 172/9, 173/2, 194/25, 208/23, 209/6, 225/11, 227/4, 244/9, 248/6, 255/2, 257/11
g.- tiğini 248/22
g.- tikçe 144/25
g.- tikten 099/3, 132/18
g.- tiler 038/2, 055/6, 096/11
yere g.- tim 045/16
yerin dibine g.- tim 218/10
yerlere g.- tim 044/8
yerlere g.- erlerdi 036/6
çaydan g.- tiniz de 075/8

geç-: Metinde "kazanmak, edinmek, elde etmek" anlamlarında "eline geçmek" deyiminde kullanılmış.

g.- miyor 010/10

geç: Erken karşıtı.

g. 023/9, 079/4, 117/15, 170/3, 220/3, 220/4, 231/11

geçebil-: Geçme ihtimali veya imkânı bulunmak.

g.- iyordu 179/2
ne yardan g.- iyordu ne serden 217/4

geçenlerde: *zf.* Yakın bir geçmişte,

yakında, geçende.
g. 001/20, 023/9

geçen: *sf.* bir önceki
g. 199/1

geçici: Fani, elden çıkıcı.
g. 169/7

geçil-: Geçme işi yapılmak.
g.- iyor 150/8
g.- mez 138/10

geçimsizlik: Sürtüşme**.**
g. 255/4

geçin-: 1. Yaşamak için gerekeni sağlamak; 2. *mecaz* Kendi gereksinimlerini başkalarından sağlamak.
g.- ecek 032/4
g.- emiyorlardı 179/1
g.- en 243/5
g.- miyor 011/14
g.- mek 121/1, 149/6
g.- mem 062/5
g.- mesi 032/4
suyuna tirit g.- mesini 078/14
g.- meye 082/8, 121/1

geçin-: Uzlaşmak, anlaşmak.
g.- ilir 186/12
g.- emez 021/8

geçir -: 1. Geçme işini yaptırmak, geçmesini sağlamak; 2. Bir şeyi bir yandan öbür yana götürmek; 3. Tespit etmek, yazmak, kaydetmek; 4. Etmek, yapmak; 5. Tespit etmek, yazmak, kaydetmek; 6. Zaman harcamak; 7. Hastalık bulaştırmak; 8. Bir gereksinimi eldeki imkânla karşılamak; 9. Bir süre yaşamak, oturmak, kalmak; 10. *mecaz* Alışverişte aldatmak, kötü mal satmak, kazıklamak.
g.- di 077/4, 148/11, 233/2
g.- diği 084/2, 111/12, 118/19, 172/5, 254/13, 258/12
kırıp g.- diği 250/2
g.- diğim 135/1, 222/2
g.- diğini 197/20, 237/10
g.- dikleri 120/4, 162/2
g.- dikten 026/19, 194/26
gözden g.- dikten 024/1
g.- diler 047/14
g.- dim 166/17
g.- e 141/9, 227/5
g.- eceğini 175/1
g.- ecek 075/1, 075/3, 094/20
g.- eceksiniz 225/7
g.- ecekti 173/4
g.- elim 030/9
g.- emezsin 122/1
g.- erek 236/4
göğüs g.- erek 072/17
nazardan g.- erek 129/7
kırıp g.- ici 067/3
g.- ir 010/10, 219/8
gözden g.- irken 051/13
g.- iyor 165/6
gözden g.- iyor 154/3
g.- iyordu 167/18
g.- iyorlardı 184/6
g.- iyorum 226/1
g.- meden 241/1
g.- mek 122/3, 218/8
g.- mekle 050/11
g.- menin 109/3
g.- mesi 209/17
g.- mesini 142/23
g.- meye 133/4
g.- miş 098/17, 151/10, 168/1, 169/8, 187/6, 245/8, 254/9
g.- mişler 135/4

geçirebil-: Geçirmeye gücü yetmek**.**
g.- ir 152/13

geçiril-: Geçirme işi yapılmak**.**
g.- ecek 127/11, 211/8
g.- erek 066/1

geçirt-: Geçirme işini yapmak**.**
g.- tiği 187/12

geçit: Geçilen yer**.**

g. 037/3, 154/9

geçkin: *sf.* ihtiyarlamaya yüz tutmuş yaşlanmış.
g. 023/10, 025/11

geçmiş: Bugüne göre geride kalmış olan zaman, mazi.
g.+ ine 091/7
g.+ ini 060/5

gedikli: *sf.* Müdavim.
g.+ si 041/6

gel-: 1. Ulaşmak varmak; 2. Getirmek; 3. Oturmaya, ziyarete gitmek; 4. İsabet etmek; 5. Varlığını sürdürmek, yaşamak, intikal etmek; 6. Belli bir süre dolmak; 7. İzlemek, takip etmek; 8. Bir yerden alınıp bir yere ulaştırılmak. 9. Etkisini herhangi bir biçimde göstermek; 10. Akmak; 11. Görünmek, sanılmak; 12. İhtiyaç anlatan deyimler kurmaya yarayan bir fiil; 13. Yönelme durumundaki bazı kelimelere getirilerek birleşik fiil yapar.
g. 007/3, 008/15, 009/16, 115/13, 199/6, 229/1, 231/3, 231/19, 233/7, 236/9, 246/15
g.- di 003/11, 015/14, 019/17, 023/9, 023/19, 025/12, 026/17, 031/5, 038/2, 039/6, 048/18, 048/19, 052/3, 055/9, 055/11, 057/7, 058/7, 060/6, 073/6, 073/11, 076/11, 077/12, 079/6, 081/3, 107/11, 112/11, 118/13, 119/12, 125/7, 126/11, 127/13, 128/1, 136/9, 141/5, 141/16, 143/8, 144/8, 146/6, 147/18, 148/16, 152/17, 157/3, 161/12, 163/4, 165/9, 166/2, 170/3, 173/5, 173/7, 183/1, 187/14, 189/8, 191/2, 191/8, 192/5, 192/8, 193/19, 195/19, 201/1, 202/1, 202/5, 202/8, 202/11, 208/14, 210/14, 218/3, 225/8, 225/11, 238/2, 246/2, 246/20, 247/19, 253/1, 259/10
aklı başına g.- di 156/4
dile g.- di 259/11
g.- diği 022/14, 027/10, 052/3, 067/4, 069/2, 129/16, 139/2, 168/5, 169/8, 182/12, 199/1
g.- diğim 023/12
g.- diğime 024/9, 033/11
g.- diğimizi 024/20
g.- diğinden 007/12
g.- diğine 073/8
g.- diğini 033/9, 037/2, 037/4, 087/4, 133/4, 157/8, 237/9
g.- diğiniz 161/10, 203/15, 232/15
g.- dik 022/4, 025/9, 026/1, 039/24, 077/9, 080/1, 118/3, 126/13, 241/5
yüzdük yüzdük kuyruğuna g.- dik 075/8
g.- diklerini 092/17, 132/19
g.- dikten 154/4, 242/4
g.- diler 164/3, 222/12
göz göze g.- diler 091/5
g.- dim 004/14, 022/21, 023/4, 029/2, 031/13, 040/11, 040/13, 044/6, 044/14, 045/21, 056/8, 091/16, 093/15, 110/23, 119/13, 152/15, 193/7, 195/15, 195/19, 209/20, 228/4
rast g.- dim 096/11
g.- din 024/16, 034/14, 091/13, 119/1, 193/6
g.- diniz 120/2
g.- dinize 149/13
g.- diydi 004/3
g.- eceği 200/5
g.- eceğim 231/18
rast g.- eceğim 071/19
g.- eceğiz 155/28, 177/6
g.- ecek 002/19, 015/5, 022/10, 027/18, 061/14, 062/15, 105/21, 160/15, 175/4, 206/4, 228/11, 232/11, 247/21
iki elim yanıma g.- ecek 045/17
g.- ecekler 028/10
g.- eceklerin 037/4
g.- ecekmiş 219/4
g.- ecekti 156/5
g.- ecektir 230/8
hakkından g.- elim 052/13
karşı g.- emedim 253/5
g.- emez 234/11
g.- en 020/19, 021/8, 024/6, 025/15, 026/6, 026/9, 032/5, 037/4,

038/7, 040/6, 040/14, 050/11, 059/13, 061/16, 062/18, 069/5, 070/2, 077/2, 085/1, 091/3, 095/2, 096/11, 125/7, 128/25, 132/10, 152/19, 169/2, 169/8, 170/2, 173/9, 181/14, 188/2, 188/11, 191/10, 211/11, 225/6, 226/8, 233/2, 234/8, 241/5, 248/1
kolayına g.- en 014/5
g.- ene 107/10
g.- eni 093/13, 163/12, 188/1, 259/8
g.- enler 026/4, 037/4
g.- enlere 026/6, 070/6, 142/1
g.- enleri 040/11
g.- erek 099/11, 108/19, 260/17
insafa g.- erek 100/24
g.- eydi 133/3, 242/5
g.- eyim 230/10
g.- ince 051/1, 062/9, 095/9, 118/19, 175/13, 226/4, 232/11, 240/7, 243/4
g.- inceye 023/1, 061/6, 075/8, 142/24, 148/8, 155/22, 196/17, 230/3, 231/10
g.- inir 069/4
g.- iniz 054/17, 080/1, 080/8, 105/2, 115/5, 128/15, 145/3
g.- inmezdi 193/2
g.- ip 017/3, 039/15, 044/10, 078/10, 090/11, 112/5, 121/2, 131/16, 142/18, 144/25, 147/20, 148/11, 150/10, 169/7, 172/1, 173/6, 199/12, 199/14, 223/18
g.- ir 003/1, 011/18, 012/8, 014/5, 018/1, 027/1, 029/2, 041/10, 048/6, 051/14, 055/1, 055/2, 060/12, 080/6, 095/2, 113/23, 116/6, 121/12, 124/8, 155/22, 176/16, 184/11, 211/7, 219/8, 221/2, 231/24, 234/16, 235/17, 241/2
burun buruna g.- ir 039/22
halel g.- ir 230/23
ileri g.- ir 019/6
lazım g.- ir 017/12, 020/19
rast g.- ir 054/14
vız g.- ir 013/1
g.- irdi 105/1, 112/3, 162/9, 173/5
g.- irim 076/9, 200/15
rast g.- iriz 047/1
g.- irler 023/2, 142/5, 143/7, 231/23
çıka g.- irlerse 112/9
g.- irse 033/13, 098/13, 204/10
g.- irsem 141/16
g.- irsen 207/8
g.- irsiniz 176/7
g.- işimin 091/10
g.- iyo 184/11
g.- iyor 002/1, 012/12, 012/15, 027/3, 030/3, 047/16, 061/16, 108/8, 111/23, 112/3, 126/7, 130/1, 133/3, 148/2, 148/4, 162/24, 167/17, 194/27, 208/20, 220/6, 222/3, 259/2
g.- iyordu 077/1, 077/12, 120/3, 158/9, 159/16, 179/4, 217/9
g.- iyorlar 050/20, 099/5, 116/7
g.- iyorlardı 038/6
g.- iyormuş 013/17
g.- iyorsa 172/10, 175/18
g.- iyorum 044/12, 231/16, 232/13
g.- iyoruz 009/18
g.- me 065/2
ileri g.- me 242/1
mahalle karılığından g.- me 020/11
g.- meden 132/18, 236/1
g.- medi 039/4, 052/6, 127/9, 161/5, 166/13, 166/15, 200/12, 226/2, 233/9, 248/6, 251/8
g.- mediğine 173/6
g.- mediğini 015/13
g.- medik 029/8, 071/1, 232/18
g.- medim 024/22, 025/3, 034/14, 075/9, 091/16
g.- mek 133/7, 242/3
karşı g.- mek 014/5
g.- mekle 156/3
g.- mekteki 092/14
g.- meleri 230/3
g.- memden 220/6
g.- memek 242/4
g.- mememe 220/6
g.- memesi 173/5
g.- memişlerdi 134/2
g.- memiştir 001/12
g.- meseydin 159/15

g.- mesi 181/13, 236/9
g.- mesiyle 200/4
g.- meye 206/7
g.- meyeceğimi 220/6
g.- meyeceğini 258/10
g.- meyecek 026/7, 173/3, 173/5
g.- meyeceksin 220/5
g.- meyen 081/10, 245/3, 259/9
g.- meyi 099/5
g.- mez 019/1, 043/7, 225/11, 231/24, 232/18, 235/8, 240/2
hayır g.- mez 033/7
g.- mezden 071/8
g.- mezse 033/13, 173/4, 200/13
g.- misler 128/9
g.- miş 024/2, 079/4, 081/1, 084/1, 086/22, 092/10, 127/8, 131/16, 147/22, 150/6, 151/6, 165/2, 192/11, 203/1, 210/7
kulpasına g.- miş 042/2
g.- mişe 026/22
g.- mişim 105/2
g.- mişken 202/4
g.- mişler 133/1
g.- mişlerdi 078/12
g.- mişsin 022/22, 024/8, 060/10
g.- mişti 205/1, 214/7
göreceği g.- mişti 219/4
g.- miştir 018/12, 125/10, 168/3, 235/18, 236/1, 236/2
g.- miyor 034/4
g.- miyorum 119/13
g.- oor 004/11
g.- se 141/18
g.- seler 117/16
g.- seniz 023/5, 179/4
g.- sin 002/4, 013/7, 023/11, 058/6, 081/18, 171/18, 199/1, 200/1
g.- sinler 092/24

gele: Tavla oyununda elinde kırık taşı bulunan oyuncunun attığı, uygun olmayan zar.
g. attı 008/21

gelebil-: Gelme ihtimali veya imkânı bulunmak.
g.- din 004/13
g.- ir 005/8, 071/9, 077/9, 155/26

gelecek: Daha gelmemiş, yaşanacak zaman, istikbal, ati**.**
g.+ ine 091/7
g.+ ini 060/5, 119/10, 124/3, 166/9, 182/8

gelen: sf. Gelme işini yapan (kimse veya nesne).
g.+ e 024/2
g.+ in 192/5
g.+ ler 026/10
g.+ lerden 024/4, 028/10

gelin: Evlenmek için hazırlanmış kadın, süslenmiş kız veya yeni evlenmiş kadın.
g. 112/11
g.+ e 178/6
g. etmek 246/7
g.+ i 247/23
g.+ im 178/16
g.+ miş 248/6

gelinlik: Gelinin giydiği giysi.
g. 246/6

gelir: Kazanç.
g.+ lerinin 149/6

geliş: Gelme işi**.**
g.+ im 023/14

gelişigüzel: Baştan savma lalettayin**.**
g. 052/16

gelmeyiver-: Gelmemek**.**
g.- irse 200/12
g.- sin 200/13

gem: Atı yönlendirmek için ağzına takılan demir araç.
g.+ leri 064/10

genç: Yaşlı olmayan**.**
g. 007/7, 007/10, 009/1, 014/1, 016/1, 016/15, 025/11, 025/12, 027/13, 028/11, 030/18, 031/1, 031/6, 031/9,

032/4, 032/5, 033/1, 033/5, 035/8, 036/5, 036/6, 039/22, 042/1, 044/6, 044/16, 044/18, 062/19, 066/6, 067/1, 067/3, 067/4, 067/5, 068/1, 068/7, 072/2, 072/9, 072/15, 073/6, 077/10, 078/10, 078/12, 078/14, 088/9, 088/11, 098/26, 099/7, 104/14, 104/16, 110/12, 113/26, 121/1, 131/16, 133/4, 134/1, 134/4, 134/6, 142/18, 148/1, 150/14, 154/2, 154/6, 156/5, 156/8, 157/8, 159/8, 160/9, 160/12, 164/7, 166/2, 166/9, 167/9, 169/8, 171/15, 171/18, 172/7, 179/4, 179/8, 181/2, 182/12, 182/13, 185/4, 185/7, 187/6, 191/10, 194/5, 194/7, 195/4, 196/1, 212/6, 216/4, 220/2, 227/5, 228/10, 236/4, 237/6, 245/2, 245/7, 250/2, 250/15, 252/2, 253/8, 253/11, 255/1, 260/12, 260/17

g.+ e 152/11
g.+ i 041/3, 067/6
g.+ in 067/3, 067/4, 167/15, 181/12, 191/13, 204/13, 227/2, 228/8, 228/14, 251/27
g.+ ler 064/2, 225/8
g.+ lerini 153/2
g.+ lerinin 068/12
g.+ sin 062/6
g.+ ten 179/8
g.+ ti 169/7

gençlik: Genç olma durumu**.**
g.+ e 067/3
g.+ i 012/3, 179/5, 249/1
g.+ ime 080/5, 137/5
g.+ in 027/4, 173/4, 245/5
g.+ inde 011/18
g.+ inden 072/8
g.+ ini 234/6
g.+ inin 242/5

geniş: Eni çok olan, enli, vâsi**.**
g. 015/20, 028/6, 031/7, 037/7, 046/1, 074/14, 095/26, 106/17, 111/9, 146/3, 146/4, 150/18, 154/1, 189/1, 213/5, 228/6, 249/6, 249/9, 250/11
g.+ ti 153/5

genişlet-: Geniş duruma getirmek.
g.- ir 136/5

genişlik: En , boy karşıtı**.**
g. 244/3

geniz: Ağız ve burun boşluğunun arka bölümü**.**
g.+ lere 099/6

ger-: Dayanma gücü.
göğüs g.- iyorsun 196/17

gerçek: Gerçeklik, doğru olan şey, hakikat.
g. 258/8

gerdan: *is. Far. gerden* Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ön bölümü.
g.+ ı 085/3
g.+ ını 158/4
g.+ lı 034/8

gerdanlık: Çoğu değerli taş ve madenlerden veya altın paradan yapılmış, boyna takılan takı.
g. 178/10

gerdek: *is. Far. girdek* Gelin ve damadın düğün gecesi baş başa kalmaları ve ilk kez birlikte olmaları.
g.+ e 232/1

gerek-: Bir şeyin başka bir şeye lüzumu.
g.- ti 168/1

gerek… gerek…: *bağ.* Kelimeleri, kelime öbeklerini, görevdeş ögeleri birleştirme, eşitlik, istenileni seçme vb. anlamlar katarak bağlayan kelime.
g. 256/2

gerginlik: Gergin olma durumu**.**
g.+ i 170/19

geri: Arka, bir şeyin sonra gelen bölümü, art, alt taraf, ileri karşıtı, son, sonuç; bir şeyin sona kalan bölümü.
g. 036/6, 038/2, 051/5, 058/21,

062/18, 078/1, 091/1, 120/8, 157/2, 214/7, 217/5, 222/8, 222/11, 233/1, 241/5, 249/6
g.+ de 117/5
g. dönerek 020/18
g. kalmışızdır 082/8
g.+ sini 157/1
g.+ ye 012/4, 258/9

geril-: Germe işini yapılmak**.**
g.- en 209/8
g.- miş 058/5, 141/11

gerile-: Geri çekilmek**.**
g.- yerek 036/6

gerilik: Geride kalma durumu.
g.+ lerine 063/4

gerin-: Gövdeyi gergin bir duruma sokma.
g.- dim 170/21
gerine g.- e 007/14, 012/4
g.- e gerine 007/14, 012/4
g.- erek 008/18
g.- iriz 084/2
g.- me 012/6

getir-: 1. Gelmesini sağlamak; 2. Erişmek veya eriştiğini sanmak; 3. Sebep olmak, ortaya çıkarmak; 4. İletmek, bildirmek, sağlamak; 5. Bazı kelimelerle birleşik fiil yapar.
g. 009/12, 028/13, 049/2, 077/11, 122/1, 246/15
g.- di 044/18, 067/3, 165/5, 198/9, 206/7, 213/7
kanaat g.- di 073/8
g.- diği 210/2
husule g.- diği 017/11
g.- diğimi 135/5
g.- dikçe 098/26
g.- dikten 257/12
g.- dim 006/3, 059/1, 107/17
g.- din 004/15, 061/1, 119/4
g.- diniz 091/14
g.- eceğim 009/8
g.- eceğini 101/15
g.- ecek 141/5, 153/7, 184/1, 227/3
g.- ecekler 232/15
g.- eceksin 009/9
g.- eceksiniz 114/22
g.- emiyor 254/12
g.- en 015/4, 092/11, 238/5
g.- eydin 253/10
g.- eyim 161/5, 246/13
göz önüne g.- ince 017/12
g.- iniz 113/8
g.- ip 013/1, 071/21
tasımına g.- ip 063/6
g.- ip götürmeye 067/1
g.- ir 010/13, 084/2, 109/22, 203/13
g.- irim 141/5, 201/21
g.- iyor 138/10
g.- iyorlar 252/3
g.- iyorsunuz 242/5
g.- me 108/5, 224/7
ırzıma leke g.- meden 011/14
g.- mediler 230/3
g.- mek 011/8, 109/1, 161/4, 217/9, 256/2
g.- memişti 131/16, 219/2
g.- meye 009/15, 237/17
şüphe g.- meyecek 028/13
g.- meyi 016/15
hatıra g.- meyi 080/3
g.- mezdim 053/4, 110/10
g.- mezler 235/18
g.- miş 035/20
hatıra g.- miş 085/5
g.- mişsin 061/10
g.- mişti 056/3
g.- miyor 096/15
g.- miyordu 227/3
g.- miyorsun 009/9
g.- sinler 230/3

getirebil-: Getirmeye gücü yetmek.
g.- irdi 219/2, 227/3

getiril-: Gelmesi sağlanmak**.**
g.- ecek 121/12
g.- ir 010/15, 010/17

getirt-: Getirme işini yaptırmak.
g.- erek 066/7
g.- ir 068/11
g.- irdi 039/11
g.- tikleri 068/12

gevrek: Kolayca kırılıp ufalanan**.**
g. 124/3

gevşe-: Sertlik ve gerginliği bozulmak.
g.- di 174/14
g.- miş 007/10, 058/1, 155/9

gevşek: Gevşek olma durumu.
g. 256/1

gevşet-: Sertlik ve gerginliğini bozmak**.**
g.- miş 056/3
g.- tikleri 064/10

gez-: 1. Hava alma, hoş vakit geçirme vb. amaçlarla bir yere gitmek, seyran etmek; 2. Bir yerde dolaşmak, yürümek.
g.- diklerinden 007/1
g.- diler 247/16
g.- elim 220/15
g.- en 057/7, 136/3
g.- erken 014/5
g.- ip 148/4
g.- iyor 008/15
g.- iyorsak 196/19
g.- iyorsam 196/11
g.- iyorum 196/11
g.- iyoruz 196/19
g.- mez 001/18

gezdir-: 1. Birinin gezmesini sağlamak; 2. Sürterek, değdirerek hareket ettirmek.
g.- di 181/8
g.- diler 123/3
g.- dim 218/13
g.- diniz 076/7
g.- erek 112/9, 193/20
g.- eyim 204/10
g.- irken 160/5
g.- mek 052/4

gezin-: Vakit geçirmek için gezmek.
g.- di 200/3
g.- dikleri 185/4
g.- en 165/8, 192/5
g.- eni 165/6
g.- enin 165/8
g.- erek 102/24, 106/1, 192/4
g.- irken 072/2
g.- irsem 011/8
g.- iyor 258/3
g.- iyorlar 183/8
g.- iyorlarmış 198/1
g.- meye 101/16
g.- miş 191/15

gezinme: Dolaşma**.**
g.+ ler 209/21

gezinti: Uzak olmayan bir yere yapılan gezi.
g.+ ye 204/13

gıcırdat-: Gıcırtı çıkarmasına yol açmak.
g.- arak 060/3

gıcırtı: Sert nesnelerin birbirine sürtünmesi sonucu çıkan sesin adı.
g. 077/4, 091/4
g.+ larını 156/4
g.+ yı 077/4

gıda: *is. Ar*. Besin.
g. 133/3, 136/6
g.+ sıdır 034/2
g.+ sına 148/4
g.+ sından 250/2
g.+ sını 170/4

gıdak: bkz. gıtgıdak.
gıt g. 005/8

gıdasızlık: Besinsizlik**.**
g.+ ın 136/9
g.+ tan 133/3

gılzet: *is. Ar*. Kabalık, çirkinlik.
g. 033/6
g.+ i 103/16

gıptabahş: *birl. sf. Ar. gıpta + Far. bahş* İmrenme veren.
g. 245/2

gır: *is. argo* Söz,lakırtı**.**
g. geçeriz 013/5
g.+ ı 013/6
g.+ la 013/7

gırtlak: Soluk borusunun üst bölümü.
g.+ ı 051/9
g.+ ına 153/8
g.+ ından 061/19

gıtgıdak: Tavuğun yumurtlama sesi.
g. gıdak 005/8

gıyâbî: Bir kimse bulunmadığı sırada hakkında verilen (hüküm, karar vb.)
g. 221/22, 245/7

gibi: *e.* 1. -e benzer; 2. zf. –e yakışır biçimde; benzer biçimde 3. o anda.
g. 001/13, 002/17, 003/17, 003/18, 005/1, 005/8, 005/11, 006/17, 006/19, 007/1, 007/12, 007/14, 008/10, 010/8, 010/20, 011/6, 011/8, 013/1, 014/5, 014/6, 015/6, 015/20, 019/7, 019/12, 019/18, 021/8, 023/9, 024/3, 024/10, 024/11, 024/18, 024/22, 026/22, 027/4, 027/7, 028/12, 029/1, 029/10, 030/5, 031/6, 031/7, 031/8, 031/12, 032/3, 033/2, 033/6, 033/13, 034/5, 034/8, 034/9, 035/9, 036/1, 036/6, 037/3, 038/2, 039/21, 040/24, 041/2, 041/10, 042/4, 043/17, 044/5, 045/8, 046/1, 046/5, 046/7, 047/3, 047/4, 047/17, 048/13, 048/23, 049/3, 052/1, 055/2, 055/6, 056/3, 056/16, 057/7, 058/3, 058/18, 059/7, 059/13, 060/2, 060/4, 060/6, 061/7, 062/1, 063/4, 063/6, 064/6, 066/3, 067/2, 067/3, 068/1, 068/12, 069/5, 069/8, 070/1, 070/2, 070/11, 071/5, 071/19, 073/10, 076/13, 076/14, 077/4, 077/9, 078/15, 079/1, 079/4, 079/5, 080/17, 081/11, 082/2, 082/3, 082/7, 083/1, 083/7, 084/1, 084/2, 085/1, 085/3, 085/5, 085/6, 086/17, 087/9, 087/10, 087/19, 088/5, 089/1, 089/24, 090/8, 090/9, 091/4, 092/12, 092/13, 093/19, 094/7, 097/7, 097/29, 099/5, 099/6, 099/7, 100/20, 100/23, 100/26, 101/5, 101/15, 102/23, 104/10, 104/16, 104/17, 105/1, 108/15, 108/26, 109/20, 110/10, 111/15, 112/1, 112/11, 115/15, 116/3, 116/26, 117/12, 117/13, 118/16, 118/17, 119/8, 121/4, 122/3, 122/7, 123/1, 123/2, 123/6, 123/7, 124/6, 126/10, 127/6, 127/15, 128/17, 129/15, 130/17, 130/19, 131/2, 131/3, 131/16, 133/3, 134/4, 135/2, 135/3, 135/5, 136/5, 137/2, 138/1, 138/10, 138/11, 139/1, 139/2, 140/5, 140/9, 140/19, 142/24, 143/11, 145/20, 146/4, 147/9, 147/12, 147/20, 147/22, 148/1, 148/8, 148/15, 148/16, 149/15, 150/6, 150/14, 150/18, 151/5, 151/6, 151/9, 151/10, 151/17, 152/1, 153/8, 154/3, 155/10, 156/4, 156/6, 157/1, 157/3, 157/5, 158/5, 159/3, 159/8, 159/13, 160/2, 160/5, 160/15, 161/2, 161/5, 161/10, 161/11, 161/12, 162/11, 163/2, 163/13, 164/8, 165/4, 165/5, 166/2, 166/11, 168/3, 169/2, 169/5, 169/7, 170/5, 171/8, 171/10, 171/18, 172/9, 173/5, 173/7, 175/5, 175/19, 176/12, 179/6, 181/2, 182/3, 184/11, 185/4, 185/15, 187/7, 187/12, 188/1, 188/13, 189/9, 189/13, 190/5, 190/21, 192/1, 192/4, 193/2, 194/16, 194/26, 196/17, 197/13, 197/15, 197/18, 198/1, 198/9, 199/1, 199/17, 202/9, 202/11, 203/7, 204/12, 205/2, 205/3, 205/4, 207/10, 207/17, 208/20, 208/23, 209/15, 210/1, 210/14, 211/11, 213/10, 213/13, 214/4, 214/5, 215/3, 215/7, 215/8, 216/4, 217/7, 217/9, 217/10, 218/10, 219/2, 219/3, 219/4, 220/1, 220/6, 220/20, 221/2, 221/23, 222/3, 222/20, 223/5, 223/7, 223/8, 224/13, 224/18, 225/8, 225/19, 226/5, 226/8, 227/3, 227/4, 228/1, 228/6, 228/12, 228/13, 231/11, 231/19, 231/24, 232/11, 234/4, 235/3, 236/4, 236/9, 237/17, 238/11, 239/5, 239/6, 239/9, 241/7, 242/4, 243/2, 244/3, 245/2, 245/8, 246/4,

246/16, 250/4, 252/2, 253/10, 253/12, 254/1, 254/9, 254/11, 256/5, 258/2, 259/3, 259/8, 259/9, 259/10, 261/7

g.+ dir 044/11, 045/10, 053/10, 066/1, 119/7, 171/9, 227/3

g.+ leri 065/3

g.+ sin 117/8, 133/5

g.+ sini 169/8

g.+ ydi 020/16, 031/14, 037/3, 057/7, 074/1, 079/3, 085/5, 128/26, 165/9, 172/9, 175/16, 183/3, 185/9, 201/7, 208/22, 210/17, 217/9, 219/2

g.+ ydiler 142/13, 166/9, 223/6, 225/9

g.+ ymiş 118/13

gidebil-: Gitme ihtimali veya imkânı bulunmak.

g.- irim 253/12

g.- iyor 128/15

gider-: Ortadan kaldırmak, yok etmek.

g.- elim 031/9

g.- mek 193/1

gidil-: Gitme işi yapılmak**.**

g.- iyor 222/5

g.- iyordu 131/16

gir-: 1. Dışarıdan içeriye geçmek; 2. Sığmak; 3. Katılmak; 4. İncelemek, ayrıntılara inmek; 5. Girişmek, başlamak; 6. Yeni bir duruma geçmek, dönüşmek; 7. İyice anlamak, iyice bilmek.

g. 048/16, 095/4, 095/11, 113/23

g.- di 015/19, 023/7, 024/1, 026/15, 026/19, 027/10, 029/12, 037/4, 039/1, 076/13, 129/3, 154/8, 156/3, 165/9, 193/1, 210/2, 227/4, 236/6, 249/6, 253/5, 255/7

kapana g.- di 033/3

g.- diği 014/5, 015/4

g.- diğim 117/5

g.- diğimiz 024/18

g.- diğini 118/20

koynuna g.- diğini 007/6

g.- dik 015/2

g.- dikleri 125/8, 145/5

g.- diklerini 064/2

g.- dikten 208/16

g.- diler 051/11, 060/3, 074/14, 092/11, 112/12, 116/15, 129/1, 141/23, 146/2, 226/2

g.- ecek 028/3, 117/4, 128/25

g.- ecekler 125/12

g.- eceklerdi 125/8

g.- eceksin 231/14

g.- ecektin 034/14

g.- elim 060/1, 111/6

g.- emez 250/10

g.- en 035/8, 142/24, 153/8, 191/13

g.- er 048/6, 051/15, 054/17, 055/4, 072/2, 078/1, 082/7

g.- er girmez 008/11

g.- erdi 044/18

g.- erek 107/8

arasına g.- erek 067/3, 102/14

g.- eriz 220/15

g.- erler 054/13, 116/23

g.- ince 052/2, 160/15, 201/17, 251/1

g.- iniz 019/15, 208/15

g.- ip 077/3, 116/20, 118/19, 222/13, 222/18, 243/6

içeriye g.- ip 045/19

kimse g.- ip 129/1

g.- ip çıkmadıkları yer yoktu 067/4

g.- iyordu 250/3

g.- iyoruz 122/3, 202/11

hizmetine g.- meden 026/3

g.- medi 169/6

g.- mediği 026/23

g.- mediler 185/2

g.- mek 045/13, 065/4, 087/4, 216/13

g.- mekte 090/14

g.- mekten 065/5

g.- meleri 054/13

g.- memiş 081/1

g.- mesi 067/3

g.- mesin 090/14

g.- mesinden 184/3

g.- mesini 194/7

g.- meye 050/6, 090/14, 132/4
g.- mez 018/12, 078/1, 080/8
girer g.- mez 008/11
gün hava g.- mez kapanık 073/3
g.- mezden 119/13
g.- miş 134/4, 142/20, 254/9
g.- mişler 155/28
kapana g.- mişleri 030/18
g.- mişti 161/12
kıran g.- se 227/3
g.- sin 090/14

girdap: *is. Far. mec.* Tehlikeli yer veya durum.
g.+ ın 123/8
g.+ ların 168/1

girebil-: Girme ihtimali veya imkânı bulunmak.
g.- ir 071/4

girift: *sf. Far.* Birbirinin içine girip karışmış, girişik, çapraşık
g. 066/8, 124/5, 256/8

giriftar: *sf. Far*. Tutulmuş, yakalanmış.
g.+ larını 241/7

giril-: Girme işi yapılmak.
g.- ince 153/8
g.- ip 061/16
g.- mez 119/11

giriş-: Bir işe koyulmak**.**
işe g.- irler 003/17
g.- mekten 104/16, 208/24
g.- memelerini 029/11
g.- ti 033/1, 073/6, 148/10, 217/9

giriş: Girme işi**.**
g.+ ten 019/18

giriver-: Ansızın veya çabucak girmek**.**
g.- eceğiz 204/8

girizanlık: *Far*. Kaçmak.
g.+ la 079/2

git-: 1. Bir yere doğru yönelmek; 2. Bir yerden veya bir işten ayrılmak; 3. Belli bir amaçla bir yere devam etmek veya bir işle uğraşmak; 4. Sürmek, devam etmek; 5. Tüketilmek, harcanmak; 6. Götürülmek, gönderilmek; 7. Yürümek, yol almak; 8. Herhangi bir durumda olmak; 9. Yok olmak, elden çıkmak; 10. Başvurmak, yapmak; 11. *yardımcı fiil* Değerlendirmek, saymak, karşılamak.
g. 003/2, 035/2, 041/4, 044/18, 059/6, 077/11, 091/15, 170/11, 207/6, 225/11, 246/15
g.- ecek 102/23
g.- ecektik 020/19
g.- emezler 003/1
g.- er 012/8, 018/12
g.- eyim 003/11
g.- ip 003/4, 021/5, 041/3
g.- iyor 018/4
g.- eceğe 035/8
g.- eceği 051/6
g.- eceğim 107/17
g.- eceğini 063/6
g.- eceğiz 050/20, 052/6, 075/13
g.- ecek 112/5
g.- ecekler 122/3
g.- ecektim 046/5
g.- elim 014/5, 020/17, 035/12, 039/17, 043/5, 075/3, 075/4, 075/11, 075/13, 114/18, 141/8, 141/10, 144/25
g.- emeyeceği 222/4
g.- emeyiz 082/8
g.- emez 011/3
g.- en 009/15, 034/4, 036/6, 055/6, 057/8, 085/5, 094/15, 095/9, 096/2, 169/6
hoşuma g.- en 014/5
yangına körükle g.- en 075/2
g.+ene 034/11
g.+ enlerin 034/4
g.- enler 064/2
g.- enlerden 138/3
g.- enlere 136/6
hoşuna g.- enlere 067/6
g.- enlerin 057/8
g.- er 008/10, 010/10, 039/12,

039/15, 046/12, 077/6, 193/2, 201/21, 202/11, 209/17
tıkırında g.- er 012/3
sürgüne g.- erdi 068/11
g.- erdim 002/18
g.- erek 029/3, 057/7, 138/7
kontra g.- erek 068/12
g.- erim 035/6, 041/6
g.- eriz 046/11
g.- erken 081/1, 114/6, 185/1
g.- erler 001/4, 142/5, 249/3
g.- ermişsiniz 203/15
g.- erse 094/19, 219/5
g.- ersem 155/28, 176/5
g.- ersen 211/7
g.- ersin 041/10
g.- eyim 200/15, 230/3
g.- inceye 135/1, 211/4
g.- iniz 021/2, 114/19, 180/5
g.- ip 009/4, 009/6, 040/18, 070/4, 071/12, 092/9, 162/4, 209/15, 209/19, 228/14, 230/10
g.- ir 002/14
g.- iyor 004/5, 034/12, 064/9, 077/11, 086/6, 138/9, 179/3, 226/8, 240/5
g.- iyordu 070/6, 099/1, 156/4, 172/7, 227/3, 248/2
g.- iyordum 086/18
g.+ iyordun 086/16
g.- iyorlar 064/2, 221/2, 243/6
g.- iyorlardı 157/10, 179/4, 220/20
g.- iyorsunuz 059/1
g.- iyorum 076/9, 086/8, 110/6, 112/11, 155/24, 233/9, 260/18, 261/3
g.- iyoruz 138/7, 221/6, 222/2
g.- me 046/1, 156/2
g.- meden 054/12
g.- mek 084/2, 087/8, 152/14, 210/23, 215/2, 217/9, 221/1, 222/3
kontra g.- mek 241/3
g.- mekte 207/14
g.- meleri 036/6
g.- meliyiz 018/12
g.- mem 034/4, 207/7
g.- memek 242/4
g.- memiş 133/5
g.- memişti 038/1
g.- mese 242/4
g.- meye 086/22, 180/16, 198/8, 218/6, 244/1
g.- meyeceğim 034/1
g.- meyecek 097/15
g.- meyen 134/1, 180/3, 244/2
g.- meyenleri 099/6
g.- meyor 003/11
g.- mez 077/6, 109/11, 234/16
g.- mezdi 103/16
g.- mis 128/9, 128/13
g.- miş 071/8, 096/5, 197/22, 242/5
g.- mişler 065/2
g.- mişlerdi 129/4
g.- mişti 208/18
g.- miyor 180/4
g.- miyoruz 009/18
g.- miyorsun 177/6
g.- se 255/2
g.- sene 108/13
g.- sin 002/12, 041/8, 100/18
g.- ti 008/5, 039/10, 069/2, 095/18, 107/13, 128/11, 128/17, 141/5, 142/24, 143/8, 147/18, 154/9, 170/3, 198/10, 208/6, 217/9, 227/3, 227/4, 237/6
gücüme g.- ti 118/10
g.- tiği 051/2, 148/4
g.- tiğim 135/2, 176/7
g.- tiğimi 135/4
g.- tiğin 011/3
g.- tiğine 227/3
g.- tiğini 039/9, 096/6, 128/19, 208/9, 211/8
g.- tiğinin 169/2
g.- tik 149/13
g.- tikçe 056/4, 061/9, 068/1, 080/14, 090/9, 100/25, 161/11, 161/12, 173/7, 180/9, 191/1, 194/11, 250/4, 257/11
g.- tikleri 039/15, 122/3
g.- tiklerini 050/10
g.- tikten 117/6, 152/18
g.- tiler 046/2, 115/5, 162/25, 207/10, 223/1, 246/17
g.- tim 023/9, 040/11, 062/1,

206/7, 254/9
g.- tin 107/5
g.- tiydi 208/25

gitgide: *zf.* Zaman ilerledikçe, giderek, gittikçe, ileride.
g. 034/5, 150/8

giy -: Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.
g.- diler 247/16
g.- ecek 220/17
g.- erken 220/17
g.- se 112/5

giydir–: Giyme işini yaptırmak**.**
g. 246/15
g.- ip 246/2
g.- irdi 220/17
g.- iyor 252/2

giyim: Giyme işi, giysi.
g.+ li kuşamlı 202/11

giyin-: Giymek, kuşanmak.
g.- dim 159/16
g.- ir 007/8, 070/2
g.- irken 218/13
g.- iyoruz 148/4
g.- miş 087/4, 179/4
g.- sin 202/11

giyotin: *is. Fr. guillotine eskimiş* Fransa'da ölüm cezasına çarptırılanların başını kesmek için kullanılan araç.
g. 215/6

gizle-: Saklamak**.**
g.- diğim 175/12
g.- diğin 224/5, 224/11, 224/20
g.- diğini 170/1
g.- mek 166/10
g.- meye 031/17, 211/13
g.- yecek 200/1

gizlen-: Kendini gizlemek, saklanmak**.**
g.- eceğini 077/4
g.- erek 038/4
g.- irdi 068/11
g.- meye 167/1

gizleyebil-: Gizleme ihtimali veya imkânı bulunmak.
g.- mek 067/6

gizli: Görünmez, saklı, bilinmeyen.
g. 007/5, 020/17, 063/6, 063/7, 064/5, 065/1, 066/8, 067/1, 068/11, 068/12, 118/8, 126/3, 127/20, 154/2, 164/7, 166/9, 171/9, 183/8, 184/1, 202/5, 213/10, 216/10, 227/3, 240/4, 249/3, 249/6
g.+ ce
g. kapaklı 195/19

gizlice*; zf.* Birisine belli etmeden.
g. 179/2, 207/13

glase: *is. Fr. glacé* Yumuşak deri.
g. 213/7

gonca: henüz açılmamış olan tomurcuk türü.
g. 246/7, 252/8

gör –: Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak , şeçmek**.**
g.- düm 163/13
g.- medi 163/11

götür-: Taşımak, ulaştırmak veya koymak.
g.- üp 210/7

goz: yöresel söyleyiş bkz. göz. Görme organı, basar**.**
g.+ umün 163/11
g.+ ünü 163/13

göz: Göz, görme organı, basar.
g.+ üm 247/10

güzel: Göze ve kulağa hoş gelen**.**
g. 163/4

göbek: İnsan ve memeli hayvanlarda göbek bağının düşmeşinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk.
g. 066/3, 108/16
g. atabiliyor 073/10
g. atmak 256/4
g. atmayı 256/5
g.+ im çatladı 051/2
g.+ ine 011/8, 061/16
g.+ ini 048/20
g.+ lerimiz 034/14
g. yerinde 044/18

göden: *isim, anatomi* Kalın bağırsağın son bölümü, göden bağırsağı, rektum.
g. bağırsağına 099/6

göğüs: Vücudun boyunla karın arasında bulunan ve kalp, akciğer vb. organları içine alan bölümü, sine.
g. 142/23, 166/11, 250/15
g. geçirerek 072/17
g. geriyorsun 196/17
g.+ leri 090/8, 252/11
g.+ lerinde 067/4
g.+ lü 034/8
g.+ te 158/5
g.+ ü 003/18, 067/2, 085/3, 220/19, 255/7
g.+ üm 100/16
g.+ ümü 160/15
g.+ ün 252/11
g.+ ünde 001/3, 013/9, 167/6, 193/2, 219/3
g.+ ündeki 064/7
g.+ ünden 067/5, 253/12
g.+ üne 090/9, 118/21, 160/15, 162/9, 256/2
g.+ ünü 012/4, 042/5, 143/15, 160/5, 210/12, 236/8
g.+ ünün 135/5, 166/3, 174/14, 234/18

gök: İçinde gök cisimlerinin hareket ettiği sonsuz boşluk, uzay, sema, asuman, feza.
g. 072/17, 098/23, 175/19
g.+ e 048/5
g.+ ler 205/1, 231/3
g.+ lerden 168/3
g.+ lere 100/22, 229/16
g.+ leri 100/20
g.+ te 219/9
g.+ ten 163/11, 200/5, 235/1

gökyüzü: Atmosferin gözle görünen bölümü.
g.+ ne 101/3

gölge: Bir cisim tarafından ışığın engellenmesiyle ışıklı yerde oluşan karanlık.
g. 173/2, 173/7, 259/2
g.+ de bırakıyorlar 012/3
g.+ leri 165/8, 166/1, 185/3
g.+ lerimizden 203/7
g.+ leriyle 052/1
g.+ nin 156/5
g.+ si 261/6
g.+ sine 134/1
g.+ yi 259/4

gölgelen-: Gölgede serinlenmek**.**
g.- miş 146/4

gölgelendir-: Gölge etmek, gölgeli yapmak.
g.- diği 141/11

gölgelik: Gölge altında bulunan yer.
g.+ in 146/5

göm-: Yerin altına koyarak üstünü toprakla örtmek.
g.- en 254/9
g.- mek 057/8
g.- sün 005/8

gömlek: Bir giyisi türü**.**
g. 108/25
g.+ i 140/1
gecelik g.+ inden 005/2

gömül-: Gömme işi yapılmak veya gömme işine konu olmak.
g. 238/4

g.- en 119/7
g.- erek 066/8
g.- üyor 116/3, 119/7
g.- üyordu 216/6

gömülü: Gömülmüş olan.
g. 187/6

gönder -: Bir yere doğru yola çıkarmak.
g. 004/3
g.- di 020/19, 039/21, 044/9, 067/5, 126/10
g.- diğimiz 022/6
g.- diğin 240/5
g.- diler 242/3
g.- dim 015/14
g.- eceğim 177/8
g.- en 063/8, 082/8
g.- ip 179/1
g.- ir 055/2, 096/2, 201/12
g.- irim 062/9, 236/5
g.- irler 064/5
g.- iyor 179/2
g.- medim 029/5
g.- meye 054/16
g.- miş 092/11
g.- miştik 108/16
g.- sinler 162/1

gönderil -: Gönderme işi yapılmak veya gönderme işine konu olmak.
g.- diği 216/5
g.- enleri 064/5
g.- ir 245/8
g.- miş 063/2 ..
g.+ ünü et 015/2

gönül: Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynagı.
g. 019/3, 168/1, 169/8, 170/5, 184/3, 191/13, 221/22, 244/11, 257/5, 261/2, 261/3
g.+ e 017/11
g.+ lere 067/3, 185/16
g.+ leri 145/4, 145/7, 187/7, 189/9
g.+ leri çekiyordu 085/3
g.+ lerin 190/4, 251/15
g.+ lerine 205/3
g.+ ü 028/16, 151/10, 165/8, 172/6, 187/6, 205/1, 214/2, 217/2, 217/3, 254/11
g.+ üm 100/10, 135/2, 172/1, 190/4
g.+ ümde 222/3, 223/21, 238/5
g.+ ümün 206/4
g.+ ümün! 006/24
g.+ ümüzde 204/8
g.+ ünde 224/17, 238/11
g.+ ündeki 165/10, 226/2, 245/3
g.+ üne 165/5, 237/17, 257/11
g.+ ünü 166/10, 168/4, 169/2, 187/6, 206/3, 244/12
g.+ ünü etmeye 076/9
g.+ ünün 018/4, 183/10, 191/15, 204/9, 224/15
g.+ ünüzün 144/25

gönüllü: Bir işi yapmayı hiçbir yükümlülüğü yokken üstlenen**.**
g. 086/24

gör -: Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak.
g. 030/18
g.- dü 037/4, 060/8, 068/1, 072/17, 076/13, 078/1, 081/3, 119/8, 154/4, 154/9, 156/7, 158/13, 160/5, 170/2, 182/6, 205/4, 214/7, 220/18, 229/2, 255/7, 259/4
g.- düğü 101/5, 133/4, 148/14, 151/10, 165/4, 170/2, 181/4, 186/24, 191/15, 214/6, 217/8, 229/1, 233/2, 235/8, 237/10, 255/5
hesabını g. 003/2, 007/6
mukabele g.- düğü 067/1
şayan g.- düğü 125/7
teveccüh g.- düğü 038/1
g.- düğüm 166/17, 223/22, 235/4, 244/6
g.- düğümüz 082/7, 213/10, 230/10, 242/1, 242/4, 249/1
g.- düğün 088/11
g.- düğünden 177/10
g.- düğünü 196/3, 218/12
g.- düğünüz 021/8, 080/1, 204/8

g.- düğünüzü 114/6
g.- dük 120/14, 259/2
g.- dükçe 088/7, 167/4, 226/6, 234/15
g.- düklerimi 198/1
g.- dükten 225/12
g.- düler 045/13, 047/4, 134/2, 159/5, 225/6
g.- düm 011/18, 075/4, 078/7, 107/11, 128/13, 141/16, 145/7, 151/8, 152/11, 199/17, 236/9
g.- dün 097/3, 097/24, 098/9, 124/14
g.- dünüz 021/8, 027/12, 108/19, 145/20
g.- eceği gelmişti 219/4
g.- eceğim 044/18, 148/16
g.- eceğime 091/16
g.- eceğin 061/12
g.- eceğiz 130/9
g.- ecek 122/3, 177/9, 249/3
iş g.- ecek 025/7, 029/2
g.- eceklerdi 156/6
g.- ecekleri 101/14
g.- ecekmiş 093/1
g.- eceksin 046/1, 199/1, 231/14
g.- eceksiniz 236/1
g.- emedi 164/9
g.- emezsiniz 254/1
g.- emiyordu 165/1
g.- emiyorlardı 157/1
g.- emiyorum 117/4, 136/2, 174/13
g.- en 011/2, 054/15, 068/11, 118/20, 236/6, 237/11, 239/6, 255/8
g.- enleri 243/5
g.- erek 038/5, 068/12, 089/1, 123/4, 143/15, 165/2, 240/5
g.- esin 011/3
g.- eydi 104/4
g.- eyim 030/13, 098/16, 148/16
reva g.- me 063/8
g.- meden 192/3, 198/3, 222/2, 235/16, 236/9, 238/11, 244/11
g.- medi 033/15, 179/4
g.- mediği 236/3
g.- mediğim 259/17
g.- mediğinizi 151/3
g.- medik 077/9
g.- medikçe 211/3
g.- mediler 163/1
g.- medim 128/17, 152/5, 152/13, 171/15, 254/4
g.- medin 003/4, 152/4
g.- mediniz 130/8
g.- mek 039/9, 050/19, 052/17, 055/1, 069/2, 084/2, 118/20, 119/3, 148/4, 150/12, 152/8, 152/11, 172/4, 173/4, 187/3, 187/5, 188/3, 192/13, 208/11, 219/7, 234/3, 241/2
g.- mekten 121/12
g.- meli 218/13
g.- meliydin 218/6
g.- meliyim 201/16
g.- memek 200/6, 211/9, 244/3
g.- memiş 016/10, 142/24, 145/20, 146/2, 147/22, 148/8, 203/17
g.- memişti 183/6
g.- memiştim 159/13
g.- mese 043/7
g.- mesin 052/3, 065/1, 121/10, 122/3
g.- mesine 219/2
g.- meye 077/6, 126/4, 134/8, 170/1, 200/4, 216/6, 229/16, 243/8
g.- meyeceğinizden 080/8
g.- meyen 196/1
beis g.- meyen 059/13
mürüvvet g.- meyen 137/9
görür g.- mez 047/17, 192/3
g.- mezdim 112/4
g.- müş 015/10, 038/4, 041/2, 047/3, 151/4, 182/12, 197/22, 213/9, 214/7
piyasa g.- müş 016/2
g.- müşler 015/9
g.- müşsünüzdür 150/10
g.- müştü 154/10, 169/7, 184/3, 214/7
g.- müştüm 206/5
g.- müşüm 128/17
g.- müyor 004/7, 023/12, 136/9, 148/9, 232/3
g.- müyordu 249/6
g.- müyorlardı 246/7
g.- müyorsun 240/1

g.- müyorum 115/13, 149/2, 189/19, 211/13, 224/8
g.- müyoruz 230/10
g.- sen 254/5
g.- seniz 254/1
g.- sün 092/9, 099/5, 104/6, 218/13
g.- sünler 034/1
ne halleri varsa g.- sünler 044/18
g.- ünce 011/13, 012/1, 015/4, 015/21, 053/3, 184/7
g.- üp 023/5, 077/4, 096/11, 123/2, 227/3
g.- ür 071/19, 072/2, 095/3, 171/9, 228/8, 235/3, 239/10
g.- ür görmez 047/17, 192/3
g.- ürdü 222/1
g.- ürdük 134/1
g.- ürse 227/3
g.- ürsünüz 025/3, 127/2
g.- ürüm 014/6, 222/10
g.- üyor 026/9, 098/21, 217/4, 258/10
g.- üyordu 085/6, 115/11, 123/6, 183/5
beca g.- üyorlar 028/17
g.- üyorsun 014/5, 093/21, 107/9, 185/19, 187/17, 258/7
g.- üyorsunuz 156/3, 243/2
g.- üyorum 034/1, 068/6, 083/7, 101/10, 117/21, 136/1, 142/19, 177/9, 180/9, 188/2, 206/4, 209/20, 218/12, 221/22, 260/16
g.- üyoruz 204/8

gördür -: Görme işini yaptırmak**.**
g.- ecek 024/22

göre: Bir şeye uygun olarak, bir şey uyarınca, gereğince.
g. 018/4, 021/12, 061/14, 075/9, 082/7, 084/2, 101/5, 105/8, 113/8, 126/4, 132/16, 138/10, 151/5, 172/4, 181/10, 215/11, 241/7, 250/11, 254/11, 257/8

görebil -: Görme ihtimali veya imkanı bulunmak.
g.- eceğini 001/14
g.- iriz 138/8
g.- irsiniz 239/5
g.- iyor 065/2
g.- mek 192/3

görenek: Adet**.**
g. 036/6

görgü: Terbiye.
g. 243/6

görül -Seçilmek.
g.- dü 019/16, 161/2
g.- düğü 169/7
g.- ecek 061/14, 164/5, 215/5
g.- emiyor 063/8
g.- en 014/5, 245/2
g.- memiş 156/5
g.- memiştir 001/4
g.- mez 054/16
g.- mezler 082/8
g.- müş 088/5
g.- ürse 085/5
g.- üyor 047/3, 120/8
g.- üyordu 028/3, 226/7

görülebil -: Görülme ihtimali bulunmak**.**
g.- ir 068/10, 097/20, 249/2

görümce: Kadına göre kocasının kız kardeşi.
g. 246/8

görün –: Gözükmek.
g.- dü 035/8, 038/6, 045/13, 059/7, 137/8, 149/16, 164/8, 192/9, 202/1, 257/11
g.- ecek 134/1
g.- ecektir 084/2
g.- en 023/10, 154/3, 191/13, 249/2
g.- erek 021/6, 110/18, 151/15
g.- medi 173/2
g.- mek 079/1, 083/7, 168/4, 174/19, 176/10
g.- melerine 087/4
g.- mesi 151/17
g.- mesinden 193/2

g.- meye 193/3
g.- mez 241/7, 245/8
g.- müyor 150/1, 151/5
g.- müyordu 070/11, 211/8
g.- üp 169/7
g.- ür 013/9, 017/7, 063/6, 110/11, 172/4, 245/8
g.- ürdü 112/5
g.- ürler 227/3
g.- üyor 015/1, 136/9
g.- üyordu 096/19, 157/1, 161/11

görünüş: Görünme işi.
g.+ te 029/12, 123/6, 256/8

görüş -: Buluşup konuşmak; bir iş, bir konu üzerinde karşılıklı görüş ileri sürmek, müzakere etmek.
g.- eceği 219/5
g.- en 216/1
g.- medik 149/10
g.- mek 171/16, 171/17, 171/18, 206/7, 207/15, 222/19
g.- meleri 185/2
g.- meliyim 200/17
g.- memeye 219/5
g.- memiş 169/1
g.- mesini 143/6
g.- meye 070/2, 193/8, 254/9
g.- meyi 229/1
g.- mezsiniz 152/15
g.- sün 171/18
g.- tüğü 221/1
g.- tükleri 182/12
g.- tükten 036/4
uzun uzadıya g.- tüm 177/4
g.- tünüz 149/8, 177/5
g.- üp 200/15
g.- ürüz 131/19, 233/9
g.- üşlerimde 171/15
g.- üyor 077/11
g.- üyorlardı 028/6, 164/5

görüş: Bir olay, varlık veya düşünce üzerinde varılan yargı, fikir.
g.+ te düşüşte 084/2

görüşme: Mülakat.
g.+ lerimiz 171/19
g.+ lerinin 172/7

göster -: Belirtmek.
g. 049/23, 074/13, 116/1, 119/7, 142/11
itina g. 014/5
g.- di 031/7, 103/16, 128/3, 149/16, 157/1, 191/7, 238/7, 250/4
g.- diği 042/7, 068/11, 070/7, 099/6, 151/3, 186/23, 192/14, 198/1, 226/5
g.- diğimiz 088/7
g.- dikten 157/5
g.- din 025/1
g.- diniz 111/24
g.- eceğim 186/1
g.- ecek 216/7
g.- eceksin 172/1
g.- ecektir 198/1
g.- elim 228/5
g.- emedikleri 036/6
g.- ememişsin 025/11
g.- emez 233/5
g.- emiyor 167/15
g.- en 006/17, 213/7, 245/6
g.- enler 019/1, 249/3
g.- erek 025/2, 043/8, 047/15, 054/4, 061/2, 068/9, 076/4, 112/11, 143/4, 163/12, 167/1, 197/21, 228/6, 258/2
g.- eyim 142/9, 233/14
g.- iniz 052/13
g.- ip 070/6, 256/9
g.- ir 001/3, 017/3, 048/20, 053/3, 080/2, 160/2, 210/2
g.- irdi 165/4
g.- irim 078/10
g.- irsen 120/6
g.- iyor 013/1, 037/3, 226/4
g.- iyordu 074/14, 146/3, 185/3, 208/23
g.- iyorlardı 162/2
g.- iyorum 222/20
g.- meden 078/1
g.- mediğin 238/8
g.- mek 020/7, 050/24, 124/3
g.- mektir 121/6

g.- memek 122/3
allah g.- mesin 049/12, 080/7, 177/14, 195/11
g.- meye 077/10
g.- meyen 172/2
g.- miş 191/15
g.- mişsiniz 161/1
g.- sin 119/9

gösterebil -: Göstermeye gücü yetmek.
g.- eceklerden 135/1
g.- en 138/10

gösteril -: Görülmesi sağlanmak.
g.- en 216/8

gösterilebil -: Gösterilme ihtimali veya imkanı bulunmak.
g.- se 138/3

gösteriş: Görkem.
g.+ li 150/18

göstert-: Gösterme işini yaptırmak.
g. 142/7

göstertilebil -: Gösteribilme yeteneği.
g.- ir 005/8

götür -: Taşımak, ulaştırmak; 2. Birinin yanında yürüyüp ona bir yere kadar arkadaşlık etmek; 3. Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.
g. 015/2, 019/5, 148/4
g.- dü 044/16, 097/3, 111/17, 117/15, 205/2, 237/2
g.- düler 161/12
g.- düm 253/5
g.- dün 049/21
g.- ecek 051/2
g.- eceksin 050/9, 050/20
tahammül g.- emiyorum 042/6
g.- erek 071/6, 162/3, 216/8
g.- eyim 048/16, 048/19, 207/4
g.- mek 050/10, 050/17, 092/11, 204/11
g.- meli 076/5
getirip g.- meye 067/1
g.- meyeceği 094/15
g.- mez 216/14
onu kâtipler g.- sün 044/15
g.- sünler 086/20
g.- ünüz 130/11, 148/6
g.- üp 016/5, 076/7, 076/8, 077/9
g.- ür 136/5
g.- ürler 062/17
g.- üyor 017/5
g.- üyorlar 233/7
g.- üyorlardı 060/2
g.- üyorsunuz 161/10

götürebil -: Götürmeye gücü yetmek.
g.- iriz 076/6
g.- irsin 050/11

gövde: Bir şeyin asıl bölümü.
g.+ si 156/5

göz: 1. Görme organı; 2. Bazı deyimlerde, görme ve bakma; 3. Bakış, görüş; 4. Çekmece; 5. Nazar; 6. Sevgi, ilgi, gönül bağlantısı.
g. 031/7, 081/13, 084/2, 091/8, 112/9, 123/3, 137/1, 160/5, 173/3, 179/4, 179/5, 181/8, 193/20, 210/9, 218/13, 219/2, 230/4, 233/3
g.+ den 048/13, 183/1
g.+ den geçirdikten 024/1
g.+ den geçirirken 051/13
g.+ den geçiriyor 154/3
g.+ e 086/17
göz g.+ e 033/1, 042/4, 073/11, 118/19, 208/14
göz g.+ e geldiler 091/5
g. etmesin 044/16
g. göze 033/1, 042/4, 073/11, 118/19, 208/14
g. göze geldiler 091/5
g. kamaştırıcı 260/16
g. kayıklığıyla 030/5
g. kızdıracak 053/2
g. koydun 004/4
g.+ le 079/2, 103/16, 145/1
g.+ ler 031/1, 035/9, 081/16, 083/9, 085/3, 101/5, 101/16, 118/20, 124/6, 136/4, 142/1, 150/18, 151/17,

158/5, 172/9, 210/12, 257/12
g.+ lere 085/3, 153/9, 241/7
g.+ leri 007/10, 026/18, 037/3, 058/3, 067/3, 070/6, 073/1, 085/3, 085/6, 088/12, 098/26, 098/27, 101/5, 122/8, 123/2, 125/11, 127/13, 133/4, 139/8, 141/11, 156/5, 157/1, 158/3, 158/4, 160/9, 164/8, 166/2, 173/8, 201/24, 202/6, 202/9, 204/9, 211/5, 214/7, 215/5, 226/9, 234/15, 235/14, 249/3, 256/2, 257/11
g.+ leri aralandı 161/2
g.+ lerim 042/15, 108/12, 135/3, 260/16
g.+ lerimden 201/23
g.+ lerime 253/1
g.+ lerimin 112/13, 171/9
g.+ lerimiz 172/4
g.+ lerimize 057/8
g.+ lerimizin 036/6
g.+ lerimle 135/5
g.+ lerin 028/3, 067/6, 133/5, 148/16, 251/5
g.+ lerinde 033/1, 201/23, 208/14, 236/7, 261/6
g.+ lerinden 059/4, 062/7, 080/18, 087/10, 133/6, 144/26, 178/16
g.+ lerine 122/3, 124/3, 146/12, 233/2, 241/7
g.+ lerini 007/14, 012/6, 015/8, 024/3, 031/10, 034/11, 054/15, 067/3, 068/7, 069/1, 072/10, 084/2, 089/22, 097/29, 101/4, 134/7, 139/3, 143/14, 148/1, 148/3, 154/10, 160/3, 161/6, 161/9, 164/7, 170/2, 184/9, 186/4, 186/13, 187/5, 187/6, 200/5, 200/6, 210/14, 210/18, 217/9, 223/25, 229/5, 238/11
g.+ lerini yumar 054/13
g.+ lerinin 031/1, 052/1, 069/8, 122/9, 135/5, 140/4, 154/9, 170/4, 188/13, 206/8
g.+ lerinin aklarına 149/3
g.+ lerinin karaları kayar 052/11
g.+ lerinin yaşlarıyla 135/6
g.+ leriniz 148/9
g.+ lerinizle 052/17
g.+ leriyle 079/3, 104/17, 135/5, 157/1, 213/9, 237/13
g.+ lerle 162/2, 236/6
g.+ lü 033/5, 144/9, 246/16
g. mü yumsunlar 019/3
g. önüne getirince 017/12
g. pınarlarına 248/20
g.+ ü 005/8, 040/8, 069/2, 075/6, 121/10, 122/1, 182/12, 196/3, 207/14
g.+ ü bağlı 018/12
g.+ ü kapalı 111/22
g.+ ü kızdığı 059/4
g.+ üm 044/9, 075/4, 081/22, 096/23, 132/7, 212/1
g.+ ümden 260/18
g.+ ümü 011/6
iki g.+ ümün elifi 045/1
g.+ ün 038/3, 118/8
g.+ ünde 028/3
g.+ ünden 144/26
g.+ üne 134/1, 140/20, 147/16, 213/9, 219/1
terazi g.+ üne 083/7
g.+ üne dizine durur 041/5
g.+ ünü 075/6, 220/17
g.+ ünü açıyor 049/10
g.+ ünü açsın 014/5
g.+ ünü budaktan sakınmayan 067/4
g.+ ünün tuttuğu 026/21
g.+ ünüz 093/3
g.+ ünüzle 114/6
g. ürkütecek 016/15
g.+ üyle 026/19, 193/6
g. yumabilirdi 217/9
g. yumuyor 236/3

göz: Çekmece
g.+ ünde 015/5

gözbağcı: Sihirbaz.
g. 055/4

gözbebek: Gözbebeği.
g.+ lerine 042/7, 151/13, 194/24, 207/1

gözde: Favori.
g.+ sinin 069/1

gözet-: Korumak, bakmak, özen göstermek, himaye etmek.
g.- mediğine 103/16

gözetle-: Bakmak.
g.- dim 112/11
g.- rken 165/6
g.- yen 152/9
g.- yordu 077/4
g. 077/11

gözlük: Görme bozukluğu olan gözlerin daha iyi görmesine veya gözleri korumaya yarayan, bir çerçeveye yerleştirilmiş çift camdan oluşan araç, lünet.
g. 239/5
g.+ le 129/7
g.- ünü 015/4, 040/4
g.+ ü 235/8
g.+ ünde 025/13
g.+ ünü 016/11
g.+ ünün 015/8

gözlüklü: *sf.* Gözlük kullanan kişi.
g. 019/16

gözük -: Görünmek.
g.- erek 005/2
g.- mesem 220/6
g.- mesi 173/5
g.- tü 165/9, 173/7

gözyaşı: Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.
g. 205/11, 223/7
g.+ larıyla 238/11
g.+ larını 237/3
g.+ larını 243/3, 248/17
g.+ larıyla 055/1, 259/12

gramofon: *is. Fr. gramophone* Önceden özel bir madde üzerine kaydedilmiş sesleri, istenildiğinde dinleten alet, sesyazar, fonograf.
g. 247/24, 248/8, 248/17

grev: *is. Fr.* İş bırakımı.
g. sakızı çiğneyorlar 003/16

grip: *is. tıp, Fr. grippe*
Yorgunluk, kırıklık, kas ağrıları, ateş vb. belirtileri olan, bulaşıcı, salgın hastalık, paçavra hastalığı, enflüanza.
g.+ ten 256/7

gubaralud: *birl. sf. Ar. gubar + Far. alud* Tozlu, toza bulanmış.
g. 153/9

gudubet: sf. Ar. Çok çirkin, çok sevimsiz.
g. 122/1

guguk: 1. Hukuk kelimesiyle anlamsız ikileme olarak kullanılmış bir söz. 2. Guguk kuşunun hikayesine dayanarak "hile, sahtekarlık ve farklı bir değerlendirme yapmak" anlamlarında.
g. 034/1
hukuk g. 027/1
g. koyabilirler 005/12

gul-: bkz. gülmek.
g.- üyorlar 163/13

gulu gulu: Hindinin çıkardığı ses.
g. guluları 259/10
gulu g.+ ları 259/10

gum: bkz. güm.
g. 164/1

gun: bkz. gün.
g.+ u 247/14

gurup: *is. Ar.* Güneşin batması, batış.
g.+ tan 070/11

gurur: *is. Ar.* Benlik,kibir.
g. 254/13
g.+ ları 168/11
g.+ undan 176/10

gussa: *is. Ar.* Keder, gam, tasa.
g.+ lar 084/2

gücen-: Kırılmak.
g.- din 221/14
g.- emiyorum 221/17
g.- medim 221/15
g.- mek 221/17, 222/20
g.- melidirler 019/12
g.- meyiniz 131/2
g.- miş 242/1
g.- mişsin 221/16

gücendir-: Kırmak.
g.- ecek 220/21

güceniklik: Gücenik olma durumu.
g.+ ini 221/22

güç: Kuvvet.
g. 007/14
g.+ leri 151/11, 153/11
g.+ süz 013/7
g.+ ü gücü yetene 240/5
gücü g.+ ü yetene 240/5
g.+ üme gitti 118/10

güçlü: Kuvvetli.
g. 243/4

gül -: 1. Mutlu,sevinçli zaman geçirmek; 2. İnsan, hoşuna veya tuhafına giden olaylar, durumlar karşısında, genellikle sesli bir biçimde duygusunu açığa vurmak.
g. 014/5, 016/2
g.- dü 034/2, 104/17, 183/1
g.- dünüz 174/9
g.- e 100/14, 116/3
g.- ecek 101/2
g.- en 031/1, 087/9
g.- er 005/8, 072/1, 072/2, 074/15
g.- erek 005/8, 097/23, 143/17, 174/7, 174/18, 183/1, 253/12
g.- erim 071/19
g.- erse 008/19
g.- eyim 134/4
g.- me 084/2, 151/2, 195/18, 203/5
g.- mek 120/3
g.- mekle 167/5
g.- meli 120/4
g.- meniz 132/12
g.- mesini 195/18
g.- meye 100/1, 193/3
sarsıla sarsıla g.- meye 004/22
g.- meyiniz 005/1
g. oluyor 085/3
g.- ünecek 213/10
g.- üyor 008/7, 258/2
g.- üyordu 205/1
g.- üyorsun 008/6
g.- üyorsunuz 167/7
g.- üyorum 101/3, 167/8

gül: *is. Ar.* Gülgillerin katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği.
g. 116/5, 159/4, 205/4, 251/9, 251/21, 252/9, 085/3
g.+ ler 250/11
g.+ ün 252/2
g.+ üsün 233/4

gülabdan: *is. Far.* Gül suyu serpmek için kullanılan, ağzı emzikli, armut biçiminde küçük kap.
g. 207/10

güldür-: Gülmesine sebep olmak.
g.- memek 255/5

gülle: Top mermisi.
g.+ nin 084/2, 172/4

gülter: Özel isim.
g. 141/11, 143/14, 147/16
g.+ e 141/14, 148/5, 246/1, 246/6, 246/7, 248/7
g.+ i 141/16, 143/16, 144/1, 144/8, 144/25, 154/6, 172/9, 246/2, 246/4, 246/7
g.+ in 144/26, 145/1, 145/6, 145/21, 246/13, 247/6, 247/17

gülümse-:Güler gibi olmak, hafifçe gülmek.

g.- yor 219/9

gülünç: Tuhaf,komik.
g. 036/6, 165/3, 239/4

gülüş -: Karşılıklı veya birlikte gülmek.
konuşa g.- e 038/2
g.- mesi 029/3
g.- tüler 022/11, 026/10, 163/5, 186/13, 246/7
g.- ür 251/25

gülüşme: Gülüşmek işi.
g.+ ler 252/10

güm: Derinden ve patlayıcı yankılı gürültü.
g. 054/2, 154/10, 163/4
g.+ ler 154/10, 235/2

gümbedek: Birdenbire.
g. 008/16, 062/19

gümbür gümbür: Büyük bir gürültü ile.
g. 158/6

gümle-: Güm diye ses çıkartmak.
g.- di 157/2

gümleme: Gümlemek işi.
g.+ yi 159/16

gümlet-: Ses çıkmasına neden olmak.
g.- eyorum 001/20

gümrah: s*f. Far. eskimiş* Uzun, sık ve dalgalı (saç).
g. 249/6

gümrük: *is. Rum.* Ülkeler arası giren çıkan mal ve eşya denetim yeri.
g. 048/6
g.+ teki 015/5

gümüş: Parlak beyaz renkte, kolay işlenir ve tel durumuna gelebilen element ve bununla yapılan süs eşyası.
g. 040/13, 107/17, 154/3, 173/7, 207/10

gümüşle-: Gümüşün rengini andıran bir renk vermek.
g.- diği 165/9
g.- yorken 259/8

gün: 1. Güneş,güneş ışığı. 2. İçinde bulunulan zaman. 3. İyi yaşanmış zaman; 4. Yer yuvarlağının kendi ekseni etrafında bir kez dönmesiyle geçen 24 saatlik süre; 5. Bayram niteliğinde özel gün.
g. 002/4, 002/12, 002/17, 002/20, 004/3, 004/21, 009/14, 013/7, 014/5, 022/12, 038/1, 039/15, 040/22, 045/8, 051/11, 054/12, 057/9, 061/13, 062/3, 068/1, 072/17, 095/2, 102/2, 107/5, 108/16, 129/1, 131/16, 132/16, 134/6, 135/4, 136/8, 138/2, 142/19, 146/1, 153/4, 173/4, 177/9, 184/2, 212/6, 214/7, 219/2, 226/10, 227/4, 245/1, 246/2, 250/2, 250/15, 251/25, 252/3, 252/8, 255/2, 255/4
g. ağarırken 218/1
g.+ de 011/3, 041/10, 046/12, 049/8, 075/1, 109/26, 110/12, 150/10, 179/5, 191/15, 253/13
g.+ den 021/8, 107/17, 164/5, 206/7
g.+ den güne 250/4
g.+ dür 003/11, 003/16, 107/17
g.+ e 164/5, 199/1
günden g.+ e 250/4
ele g.+ e karşı 176/16, 178/22
gününü g. etmek 107/17
g. hava girmez kapanık 073/3
el g. kepazeleri 045/22
g.+ kü 154/9, 182/2, 238/9
g.+ ler 053/4, 251/27
g.+ lerde 010/10, 177/1, 226/5
g.+ lere 142/24
g.+ leri 112/11, 184/5
g.+ lerimin 244/6
g.+ lerini 225/7, 225/8
g.+ lerinin 258/12
g.+ lük 088/11, 114/8, 143/5
g.+ ü 002/6, 008/1, 022/14,

038/5, 039/15, 064/10, 088/11, 109/13, 146/11, 173/4, 218/3, 233/5, 243/5, 249/3, 252/3, 252/14, 253/12, 254/1
g.+ ün 007/11, 024/15, 170/2, 243/5, 255/4
g.+ ünde 069/3, 108/21
g.+ üne 041/6
g.+ ünü 072/1
g.+ ünü gün etmek 107/17

günah: *is. Far.* Dinî bakımdan suç sayılan iş veya davranış, vebal; 2. Acımaya yol açacak kötü davranış, yazık.
g. 032/3, 065/3, 181/12, 196/11, 224/7, 260/12
g.+ ı 015/2, 044/18, 242/5
g.+ ım 105/2, 260/13
g.+ ın 238/8, 260/12
g.+ ını 115/7, 183/1
g.+ larını 014/6
g.+ sa 081/20

günahkâr: *sf. Far.* Günahlı**.**
g. 082/1, 175/12, 260/12
g.+ ı 260/17

günahkârlık: Günahkar olma durumu.
g. 011/18

gündelik: Gün hesabıyla veya her gün ödenen para, yevmiye.
g. 133/5

gündoğru: gündoğusu, (gündoğrusu)
1. Şark, meşrık. 2. Doğudan esen rüzgâr.
g.+ su 139/2

gündüz: Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü.
g. 170/3, 172/5, 172/8, 172/9, 179/2, 219/9
g.+ ün 037/4

güneş: 1. *isim, özel, gök bilimi*
Gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi. 2. Güneş ışınlarının ve ısısının etkilediği ortam.
g. 051/11, 051/15, 084/2, 153/9, 165/5
g.+ e 172/9
g.+ in 141/11, 251/25
g.+ leriyle 241/4
g.+ li 141/11, 244/6
g.+ ten 184/5

güneşsiz: Güneş ışını almayan yer.
g. 070/11

güneşsizlik: Güneşsiz olma durumu.
g.+ e 083/1

güngörmüş: *sıfat, mecaz* Birçok hayat deneyimi bulunan (kimse).
g. 069/6, 199/1

güpegündüz: *zf.* Ortalık iyice aydınlıkken, iyice gündüzken, dalgündüz.
g. 171/18

gür: sf. Bol,verimli.
g. 004/22, 158/13

güreş -: Mücadele etmek.
güreşe g.- e 007/11
g.- e güreşe 007/11

gürül gürül: zf. Akan şeyler bol ve gür ses çıkararak.
g. 109/21

gürültü: 1. Aralarında uyum bulunmayan düzensiz seslerin bütünü, patırtı, şamata; 2. Birçok kişinin karıştığı kavga, karışıklık veya tartışma.
g. 019/18, 045/19, 069/5, 087/9, 116/7, 131/16, 158/6
g. kopuyor 033/2
g.+ ler 005/1, 073/6, 233/6
g.+ nün 129/16
g.+ süyle 076/13
g.+ ye 233/3
g.+ yü 033/9

güstav : Metinde ‘çapkın güstav’ olarak

geçiyor. Charles Paul de Kock'a ait "Çapkın Güstav - Aşk-ı Mes'ud"
adlı kitaptaki çapkın karaktere atıfta bulunuyor.
g.+ ı 194/25

güven -: İtimat etmek.
g.- diği 069/2
g.- erek 025/3, 149/5, 214/5
g.- iyor 129/12
g.- iyordu 076/11

güven: İtimat.
g. 171/19

güvercin: *isim, hayvan bilimi* Güvercingillerden, hızlı ve uzun zaman uçabilen, kısa vücutlu, sık tüylü, evcilleşmiş birçok türü bulunan, yemle beslenen bir tür kuş (Columba).
g. 034/8, 230/22

güvey: Damat
g. 179/1, 231/14
g.+ si 177/6

güveylik: Damat olma durumu.
g.+ ini 248/7

güya: *zf. Far.* sözde, sanki.
g. 013/1, 078/12, 122/7, 198/10, 203/11, 203/15

güzel: 1. Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran, çirkin karşıtı. 2. Beklenene uygun düşen ve başarı düşüncesi uyandıran; 3. Sakin, hoş (hava).
g. 013/21, 014/5, 016/2, 022/6, 027/13, 042/1, 044/10, 044/16, 063/2, 066/7, 066/8, 067/5, 072/9, 072/17, 073/3, 074/14, 083/7, 083/10, 101/5, 102/13, 112/3, 122/3, 126/9, 127/22, 131/16, 134/1, 134/6, 139/2, 141/14, 142/11, 144/5, 147/16, 148/7, 148/9, 148/14, 149/2, 150/16, 151/10, 158/4, 159/5, 169/8, 173/4, 174/7, 177/9, 179/4, 181/4, 181/8, 184/5, 186/1, 194/28, 197/22, 201/12, 204/10, 214/7, 232/14, 233/1, 246/7, 246/8, 249/6, 250/13, 251/25, 252/2, 253/1, 254/7, 258/12
g.+ i 022/8, 030/18, 035/8, 107/5
g.+ im 072/13, 074/2, 207/4, 233/1, 252/11, 253/2
g.+ in 241/7
g.+ inin 098/13
g.+ ler 034/1
g.+ leri 013/19
g.+ lerinden 035/8
g.+ lerine 028/13
g.+ lerinin 029/1
g.+ leriyle 241/4
g.+ miş 122/3
g.+ sin 072/9, 072/14, 074/3
g.+ siniz 144/7

güzelce: *zf.* İyice.
g. 002/20, 073/11

güzellik: Estetik,coşku.
g. 028/3, 107/5, 122/1, 172/10
g.+ i 179/5
g.+ in 027/4
g.+ inden 072/8
g.+ ine 028/3
g.+ ini 072/17, 074/6
g.+ inin 066/6, 073/6
g.+ iyle 158/5
g.+ leriyle 241/4
g.+ te 036/5, 251/11

ha: 1. Soru bildiren bir söz. 2. Dikkati çekmek, uyarmak için kullanılan bir söz. 3. Evet, işte. 4. İstek uyandırmak için kullanılan bir söz. 5. Şaşma anlatan bir söz. 6. Bir şeyin birdenbire hatırlandığını veya kavrandığını anlatan bir söz.
h. 009/9, 015/18, 026/23, 040/1, 097/20, 098/16, 099/5, 142/19, 247/10

habais: *Ar.* Kötülükler.
ümmül h. 089/11

habaset: *Ar.* Kötülük, alçaklık.
h.+ inize 236/5

habbe: *Ar.* Tahıl tanesi. Metinde kullanıldığı deyimde "küçük veya önemsiz şey" anlamını karşılıyor.
h.+ yi kubbe yapıyor 101/5

haber: *is. Ar.* Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık.
h. 004/15, 007/10, 046/12, 053/2, 054/16, 055/2, 076/9, 077/9, 077/11, 078/2, 092/11, 096/6, 096/9, 125/8, 128/1, 162/1, 209/22, 210/1, 238/1
bi h. 058/1, 062/19
h.+ den 019/18
h.+ i 007/12, 056/3, 068/11, 112/3, 170/1, 183/6, 211/11
h.+ im 111/4, 127/7
h.+ imiz 044/9, 147/22, 148/13
h.+ in 034/14, 127/6
h.+ iniz 043/2, 111/5
h.+ ler 006/3, 110/6
h.+ leri 129/10
h. ver 006/5, 014/5
h. verdi 037/4, 076/13
h. vereyim 061/16, 092/9
h. veriliyordu 067/1
h. vermeden 008/12
h. vermeye 086/4, 091/16

haberal-: Öğrenmek, bilgi edinmek.
h. 048/3

haberdar: *sf. Ar. ḫaber + Far. –dār* Haberli, bilgili.
h. 129/8
h. etmiş 091/1

habeş: *sf. Ar.* Derisi esmer kişi.
h. 010/20
h.+ tir 082/7, 210/20

habis: Kötü.
h.+ lerin 159/7

hacet: İhtiyaç.
h. 029/11, 076/13, 206/2, 232/3, 236/3, 237/5

hacı: Hacca gitmiş Müslüman.
h.+ da 012/3
h. raiften 011/8
h.+ yı 011/16, 011/18, 012/1, 012/5

haç: Hristıyanlığın sembolü.
h. çıkararak 128/22
h.+ tı 213/10

had: *is. Ar.* 1. Sınır; 2. Derece; 3. İnsanın yetki ve değeri.
h. 161/10,
h.+ den 224/16
h.+ di 032/4
h.+ dim 020/19
h.+ dimin 083/7
ser h.+ dinde 215/6
h.+ dine 065/3
h.+ dini 104/20
h.+ leri 063/6

hadd: *Ar.* Sert.
/ 192/3

hademe: *Ar.* Odacı.
h.+ sine 066/8

hadim: *Ar.* Hizmet eden.
h. 065/2

hadime: *Ar.* Kadın hizmetçi.
h.+ lerinden 233/4

hadise: *Ar.* Olay.
h. 063/2, 156/5
h.+ dir 083/7
h.+ nin 056/4, 068/11

hafakan: *Ar.* Sıkıntı, çarpıntı.
h.+ a tutulmamak 045/22

hafıza: Bellek.
ziynet-i h.+ sı 163/12

hafi: *sf. Ar.* Gizli.
h. 064/6

hafif: Ağır karşıtı.
h. 016/9, 017/3, 022/22, 028/17, 055/6, 079/2, 091/4, 100/11, 115/25, 121/6, 122/7, 129/3, 145/19, 154/10, 155/10, 165/2, 170/19, 173/6, 186/22, 187/8, 205/3, 213/8, 214/2, 233/3, 257/4
h.+ tir 031/16

hafifçe: *zf.* Hafif olarak.
h. 032/3, 051/9, 174/18, 201/22, 207/11

hafifle-: Bir sıkıntıdan kurtulmak, rahatlamak.
h.- di 166/15
h.- dim 008/15

hafiflik: Davranışları içinde bulunduğu toplumun ahlak anlayışına uymama durumu.
h.+ lerin 206/7

hafiye: *Ar.* Dedektif.
h. 036/1, 064/9, 066/8, 067/1
suret-i h.+ de 064/5
h.+ lere 068/11
h.+ si 021/8, 049/23
h.+ siydi 067/6

hafta: Yedi günlük dönem.
h. 007/12, 008/2, 132/16, 141/5, 148/11, 165/1, 165/4, 176/9, 179/1, 179/4, 226/9, 237/15
h.+ da 252/1
h.+ dan 158/6
h.+ lık 180/7
h.+ nın 148/14
h.+ ya 247/14

hah: *ünl.* Olması istenen veya beklenen bir şey olur olmaz duyulan sevinci ve onama duygusunu anlatan bir söz.
h. 026/17, 047/18, 050/5, 059/12, 098/9, 102/27, 128/3, 178/1, 201/3, 234/2

hahiş: *Far.* İstek, arzu, rica.
h.+ le 211/10

haif: *sf. Ar.* Korkak.
h.+ dir 159/18

hail: *Ar.* Engel.
h. 175/1, 175/4

haile: *Ar.* Çok acıklı olay, facia.
h. 214/7

hain: Hıyanet eden.
h. 060/3, 096/15, 125/8, 159/18

hainlik: İhanet etmek.
h. 118/10

haiz: *sf. Ar.* Sahip, malik, taşıyan.
h. 243/5

hak: 1. Adalet. 2. Adaletin, hukukun gerektirdiği veya birine ayırdığı şey, kazanç. 3. Verilmiş emekten doğan manevi yetki. 4. Doğru, gerçek.
hakkında: *zf.* İlgili olarak, üzerine.
hakk: Gerçek.
h. 032/5, 033/13, 047/1, 138/3, 191/14
h. ederim 001/17
h. ettim 011/14
h.+ ka riayet edilmeyen 033/7
h.+ kı 039/15, 067/3, 131/16, 193/2, 229/1
h.+ kımda 081/12, 135/1
h.+ kımdaki 083/7
h.+ kımız 240/7
h.+ kımızda 171/11
h.+ kın 024/13, 140/15, 161/10
h.+ kında 020/19, 030/18, 036/6, 037/2, 039/15, 057/8, 063/8, 065/1, 065/6, 074/1, 088/11, 134/6, 152/3, 152/11, 179/8, 181/10, 181/13, 181/14, 183/8, 196/17, 215/11, 216/5, 243/2
h.+ kındaki 038/1, 090/1, 101/5, 101/7, 136/5, 137/2, 168/1
h.+ kından gelelim 052/13
h.+ kını 064/8
h.+ kınız 121/6, 204/5
h.+ kınızdaki 180/9

h. 096/21, 260/17
cenab-ı h. 035/12, 047/13, 110/10, 238/7
h.- ı hayat 156/3
h.- ı hayattan 064/10
h.- ı kelamı 083/5
h.+ a 249/7, 261/3
cenab-ı h.+ a 052/15, 055/1
h.+ ı 015/10, 065/6, 093/13
h.+ ı teslim ederim 003/15
cenab-ı h.+ ın 112/16
h. teâla 113/1
h.+ ları 136/6, 138/3
h.+ larından 156/3
suret-i h.+ tan 191/13

hakkıyla: *zf.* Gereği gibi, iyice.
h.+ kıyla 016/10, 016/12

haklı: sf. Hakka uygun, doğru, yerinde.
h.+ lı 182/1, 187/17, 187/21, 188/2, 198/1, 198/9, 206/5

haksız: *sf.* Hak ve adalete uygun olmayan.
h.+ sız 182/1, 196/5, 196/7

hâk: Toprak.
h. 107/10

hakaret: *Ar. 1.* Küçültücü söz veya davranış. 2. Onur kırma.
h. 101/5, 122/1, 240/2, 249/2
h.+ e 244/10
h.+ i 186/24
h.+ in 119/10
h.+ leri 255/5
h.+ ti 183/1
h.+ tir 082/8, 171/19

haki: Yeşile çalan toprak rengi.
h. 009/1

hakikat: Gerçek.
h. 026/12, 036/6, 073/5, 092/3, 108/6, 112/12, 160/5, 169/7, 192/13, 197/16, 198/1, 216/3, 222/11, 225/5, 240/5, 245/7, 258/8
ifham-ı h. 173/8
h.+ e 018/12, 084/2, 092/11, 165/6, 165/10, 219/2, 226/7
h.+ ı 192/3, 198/3
h.+ ın 165/7
h.+ i 018/12, 023/12, 084/1, 088/7, 091/12, 112/2, 137/3, 166/9, 196/5, 212/6, 221/16, 226/4, 238/11, 241/7, 258/10
h.+ in 138/3
h.+ la 197/13
h.+ le 214/7
h.+ ler 084/2, 167/17, 255/3
h.+ leri 199/5
h.+ te 185/19, 211/8, 240/2
h.+ ten 203/3, 239/4
h.+ ti 216/14
h.+ tir 198/9

hakikaten: Gerçekten.
h. 036/3, 059/7, 129/1, 131/6, 149/18, 152/11, 154/10, 172/7, 175/19, 187/1, 191/11

hakiki: Sahici.
h. 014/5, 068/12, 102/2, 118/20, 134/2, 161/10, 185/15

hakim: Bilge.
h.+ ler 187/16
h.+ lerin 188/2

hâkim: 1. Yargıç. 2. Egemen.
h. 005/8, 065/2, 067/3, 150/8, 226/5
h.+ dir 053/10
h.+ ler 005/8

hakimane: *zf.* Bilgece.
h. 037/3

hakir: Değersiz.
h. 219/2, 260/16

hakkaniyetperver: Adalet sever.
h. 029/3

haklı: Hakka uygun.

h. 241/2

hâkpây: Ayağın tozu.
h. olan 066/3

haksız: Adalete uygun olmayan.
h. 014/4, 036/6
h.+ sın 001/6

haksızlık: Adalete aykırılık.
h. 031/5, 033/9, 033/11, 240/5
h.+ ı 028/16, 255/3
h.+ ına 098/23, 241/2
h.+ ının 115/5
h.+ ları 137/3

hal: Durum, tavır, sıkıntı, dert.
h. 019/6, 035/9, 052/7, 056/13, 082/7, 123/4, 126/7, 151/1, 181/13, 202/11, 216/3, 219/5, 219/6, 239/8
suret-i h. 175/4
tercüme-i h. 023/14
h.+ de 006/22, 012/11, 018/2, 018/12, 019/3, 043/2, 046/14, 052/3, 060/2, 076/6, 080/4, 083/7, 085/6, 086/12, 095/15, 100/23, 107/10, 136/6, 138/11, 147/16, 153/12, 156/8, 162/4, 167/12, 176/10, 192/5, 196/5, 201/16, 203/4, 206/4, 208/20, 219/7, 222/18, 233/14, 260/3
h.+ de kendinden 060/6
h.+ dedirler 087/4, 142/22
h.+ e 014/5, 016/15, 018/1, 051/14, 056/3, 056/8, 096/17, 111/24, 136/7, 138/10, 159/8, 202/5, 209/20, 212/6, 227/3, 259/10
suret-i h.+ e 090/13
h.+ i 014/5, 075/8, 109/8, 133/3, 146/4, 150/3, 181/5, 241/1
h.+ i vakti yerinde 257/4
h.+ idir 149/6
h.+ im 011/6, 200/12, 211/7, 248/16
h.+ imi 015/7
tercüme-i h.+ imi 023/12
h.+ imiz 009/18, 100/22
h.+ imize 253/5
h.+ in 121/2, 236/9
h.+ inde 014/5, 053/3, 060/3, 065/1, 075/9, 139/2, 229/1, 257/12
h.+ inde idiler 142/13
h.+ indeki 126/2
h.+ ine 060/12, 095/12, 130/22, 163/13, 254/11
h.+ ini 084/2, 166/1, 168/2, 207/15, 252/14
h.+ iydi 172/10, 233/2
h.+ iyle 084/2
h.+ le 007/14, 135/5, 171/15, 187/6
h.+ ler 142/24
h.+ lere 130/3
h.+ leri 030/18, 052/17, 122/3
ne h.+ leri varsa görsünler 044/18
h.+ lerin 120/8
h.+ lerine 229/3
h.+ lerini 109/8
h.+ sizsin 161/5

hal: Sonuca varma, çözüm.
h.+ li 183/2
h.+ line 219/5

hal: Şimdi, içinde bulunulan zaman.
h.+ den 258/9
h.+ i 258/9

hâl: Halletme.
h. 016/2, 018/4

hala: Babanın kız kardeşi.
h. 043/7, 060/4

hâlâ: Şimdiye kadar, o zamana kadar, hâlen, henüz.
h. 014/5, 016/1, 018/4, 030/3, 037/1, 040/9, 044/19, 064/10, 065/2, 070/2, 070/7, 076/4, 098/17, 102/24, 110/4, 120/6, 141/5, 142/13, 163/12, 166/13, 174/17, 176/10, 187/6, 200/12, 205/19, 208/17, 210/14, 211/5, 215/1, 222/2, 223/7, 236/3, 236/6, 238/4, 244/1, 245/10, 248/6, 255/1

hâlâm: Henüz.
h. 005/8, 001/22

halas: Kurtuluş, kurtulma.
h. olduk 117/6

halaskar: Kurtarıcı.
h. 159/14, 168/10, 224/18
h.+ a 160/12
h.+ ım 237/4
h.+ ımız 160/8
h.+ ın 063/8
h.+ ının 237/13
h.+ lar 168/3

hâlbuki: Oysa.
h. 022/2, 179/1, 186/22

hale: Bazı yıldızların, özellikle ayın çevresinde görülen geniş ve aydınlık teker, ayla, ağıl.
h.+ li 052/1

halecan: Çarpıntı.
h. 157/6, 173/7, 189/17, 194/17, 200/5, 210/1, 213/7
h.+ dan 118/19, 124/5, 185/4, 219/8
h.+ ı 187/5
h.+ ın 113/25, 162/2, 237/10
h.+ ında 035/9
h.+ ını 042/5, 166/9, 166/11, 218/6
h.+ la 047/3, 164/7, 175/17, 237/11
h.+ ların 174/5
h.+ larına 063/1
h.+ larından 173/4
h.+ lı 151/10, 164/5, 164/7, 225/14
h.+ sız 173/4

halecanaver: Çarpıntı veren.
h. 053/2

halef: Selef karşıtı.
hayrul h. 065/2

halel: Bozukluk, eksiklik.
h. gelir 230/23

halen: Şimdi.
h. 187/7

haletiruhiye: İnsanın ruh hali.
h.+ sine 258/7

halı: Yaygı.
h. 154/3

halık: Yaradan.
h. 241/3, 242/4
h.+ a 240/6, 242/5
h.+ ın 240/5

hali: Boş.
h. 227/3

hâlî: Boş.
h. 023/16

haliç: İstanbul'da bir semt.
h. 076/13
h.+ e 072/17, 073/5
h.+ in 072/17

hâlik: Tanrı.
h.+ a 238/4

halikiyet: Yaratıcılık.
h.+ ine 240/5

Halil: Özel isim.
h. 139/22, 140/1, 140/2, 141/9, 142/6, 142/16, 143/4, 144/11, 144/12, 144/16, 144/20, 144/23, 144/24, 145/3, 145/8, 145/13, 146/6, 146/11, 147/12, 147/15, 147/19, 148/4, 154/1, 155/16, 156/5, 158/1, 162/6, 164/2
h.+ in 009/18

halim: Uysal.
h. 087/19

halis: Saf.
h.- ül ayar 168/11

halita: İki veya daha fazla maddenin

karışmasından meydana gelen karışım.
h.- i ahlak 081/10

haliye: Kendini süsleyen kadın.
rütbe-i h.+ siyle 067/5

halk: *Ar.* İnsan tpoluluğu, ahali, kamu.
h. 010/8, 037/2, 047/3, 068/11, 104/16, 134/8, 137/12, 227/3, 233/3, 239/4
fevkal h. 131/16
h.+ a 237/15
h.+ ı 014/5, 054/17, 070/5, 085/6, 110/6, 132/19, 134/3
h.+ ı istidat 063/4
h.+ ın 015/1, 057/7, 066/3, 102/2, 127/13, 191/14, 233/6, 239/4
h.+ ını 164/9
h.+ ının 014/5, 126/2, 132/6, 153/11
h.+ larının 021/12
h.+ tan 183/3, 215/5

halk: *Ar.* Yaratma.
h. edebiliriz 106/17
h. etti 063/1

halka: Çember.
h. 079/3
h.+ sı 069/3

halkiyye: Halkla ilgili. Metinde **"**yaratılış özelliği, bir milleti diğerlerinden ayırt etmeye yarayan şekil özelliği."
alaim-i h.+ sine 082/7

halkiyyet: Halkiyye kelimesinin çoğulu. Yaratılış özellikleri, bir milleti diğerlerinden ayırt etmeye yarayan şekil özellikleri.
h.+ in 091/13

hall: Bir işin zor ve karanlık taraflarını çözme, çözümleme.
h.- i mesele etmeden 225/9

hallediver -: Çabucak halletmek**.**
h.- eyim 224/2

hallet -: Çözüm yolu bulmak.
h.- emedi 164/9
h.- meden 183/3
h.- mek 208/14
h.- meye 221/22
h.- miş 141/9

hallolun-: Çözülmek, çözümlenmek.
h.- amayan 225/13

halsiz: Bitkin.
h. 067/3, 081/11, 122/8, 160/3

halt: Uygun olmayan, uygunsuz iş yapma.
h. 132/13
h. etme 231/7
h.+ lar 068/1

halvet: Kapalı ve ıssız yer ve bu yerde yalnız kalma.
h. 044/18, 067/1, 232/1, 232/2
h.+ e 232/3
h.+ ler 066/8
h. olurdu 066/7

ham: 1. İşlenmemiş. 2. Kaba, toplum kurallarını bilmeyen, incelmemiş.
h. 014/5, 060/4

hamakat: *Ar.* Ahmaklık.
h.+ idir 239/4
h.+ ine 257/12
h.+ le 068/11
h.+ ti 032/5, 090/14

hamam: Yıkanılacak yer.
h. 025/14
h.+ dan 163/2
h.+ dı 074/14
dokuz kubbeli h. yapacaktı 141/6

hamamcı: *is. argo* Boy abdesti alması gereken kimse.
h. olacağım 230/19

hamamsızlık: Yıkanmamış, banyo yapmamış olmak.
h.+ ların 218/13

hamarat: Becerikli.
h.+ ısın 218/13

hami: Koruyucu.
h.+ si 021/8
h.+ sinden 216/8

hamil: *sf. Ar.* Üzerinde taşıyan, elinde bulunduran.
h. 024/1

hamiyet: *Ar. is.* Bir insanın kendi yurdunu, ulusunu ve ailesini koruma çabası.
h. 137/2
h.+ i 064/7
h.+ lileri 137/2

hamiyetsiz: Hamiyet hissi olmayan.
h.+ ler 137/2

hamle: Atılım.
h.+ de 122/8

han: *Far. is.* Büyükşehirlerde serbest mesleklerde çalışanların oda veya daire tutup çalıştıkları birkaç katlı yapı.
h. 046/1, 227/3
h.+ a 038/6, 039/1
h.+ daki 012/20
koza h.+ ı 022/17
h.+ ın 047/3
koza h.+ ına 227/3
h.+ ında 016/15, 180/5, 182/9, 216/5, 226/11
koza h.+ ında 024/2, 227/4
koza h.+ ındaki 227/1
h.+ ından 049/19
arapyan h.+ ından 015/5
koza h.+ ının 073/10, 137/12
kozacı h.+ ının 015/4
h. kapısında 038/2
h.+ larını 178/21

hançer: Bıçak türü.
h.+ iyle 066/8, 082/8
h.+ ler 192/10

hançere: Gırtlak.
h.+ sinden 157/8
h.+ sini 234/4

hançerle -: Öldürmek.
h.- diği 249/2
h.- meye 193/7

hane: Ev.
h. 021/12, 148/8, 150/7
h.+ den 007/8, 062/1
h.+ nin 007/7, 051/11, 059/7, 061/16
h.+ si 042/1, 210/19
h.+ sine 007/11, 069/5

hanedan: Büyük aile.
h.+ dan 245/1

hangi: İki veya daha çok şeyden bir tanesini belirtecek bir cevap istemek için kullanılan soru sıfatı.
h. 002/4, 002/6, 003/11, 015/1, 016/2, 017/11, 046/3, 046/12, 052/10, 060/1, 063/6, 064/8, 067/4, 071/10, 071/12, 075/1, 078/8, 101/10, 119/7, 125/8, 126/7, 133/5, 150/8, 157/10, 169/8, 192/9, 198/9, 209/19, 214/1, 215/1, 224/15, 245/7, 257/11
h.+ miz 252/11
h.+ mizde 132/21
h.+ mizden 050/9
h.+ mize 027/18
h.+ mizin 198/1
h.+ si 028/4, 048/11, 119/7, 258/8
h.+ sidir 036/6
h.+ sine 227/4
h.+ sinin 233/4

hanım: 1. Kadın, eş. 2. Kız ve kadınlara verilen unvan. 3. Toplumsal durumu, varlığı iyi olan, hizmetinde bulunulan kadın. 4. Kadınlığın bütün iyi niteliklerini taşıyan.

h. 016/10, 016/14, 016/15, 020/8, 020/9, 020/15, 021/5, 022/6, 022/16, 023/11, 023/14, 023/17, 024/3, 024/5, 024/11, 025/11, 027/17, 028/16, 029/9, 029/11, 030/20, 031/5, 033/4, 033/10, 033/13, 034/7, 040/9, 040/20, 042/6, 042/8, 043/3, 043/7, 043/17, 043/18, 044/5, 044/6, 044/8, 044/12, 044/18, 044/19, 045/10, 045/13, 045/17, 045/21, 046/3, 046/6, 046/9, 046/10, 046/12, 047/13, 048/1, 048/4, 049/18, 050/13, 075/9, 076/3, 079/6, 081/1, 081/3, 083/6, 083/7, 087/8, 087/14, 089/1, 093/17, 098/24, 101/10, 101/14, 111/24, 113/7, 113/8, 114/6, 114/12, 114/26, 119/11, 120/6, 121/8, 133/4, 139/6, 141/23, 142/2, 142/10, 142/14, 143/13, 143/17, 144/2, 144/6, 145/5, 146/5, 146/7, 146/13, 147/13, 147/16, 147/17, 147/21, 148/1, 148/3, 148/8, 148/10, 148/12, 148/14, 148/15, 148/17, 149/9, 149/16, 149/17, 150/2, 150/5, 150/11, 150/15, 150/19, 151/7, 151/13, 151/17, 152/1, 152/2, 152/12, 152/16, 154/1, 154/2, 154/4, 154/6, 155/9, 155/11, 155/13, 155/15, 155/17, 155/19, 155/21, 155/23, 155/25, 155/27, 156/1, 156/4, 156/5, 156/7, 157/2, 157/5, 157/6, 159/14, 160/7, 161/4, 162/13, 162/15, 162/23, 163/6, 164/6, 165/1, 165/2, 165/7, 165/10, 166/2, 166/3, 166/10, 166/14, 167/6, 167/18, 168/4, 168/7, 169/1, 169/6, 170/3, 171/5, 171/13, 172/5, 173/7, 173/9, 174/2, 174/18, 175/5, 175/8, 175/10, 175/19, 176/13, 179/2, 179/4, 179/8, 179/10, 180/3, 180/6, 180/9, 180/10, 181/8, 181/10, 181/11, 181/12, 182/7, 182/8, 184/3, 184/9, 186/10, 186/14, 187/7, 193/9, 193/22, 194/2, 194/6, 194/10, 194/17, 194/20, 194/26, 195/1, 195/4, 195/5, 195/10, 195/11, 195/17, 196/11, 197/13, 197/17, 197/21, 197/22, 198/1, 198/2, 198/6, 198/15, 200/9, 201/2, 201/4, 201/9, 201/10, 201/19, 201/23, 202/4, 202/8, 202/9, 202/10, 202/14, 203/1, 203/10, 203/14, 203/18, 204/11, 204/12, 204/13, 207/14, 208/14, 209/6, 209/19, 209/21, 210/12, 210/15, 210/24, 211/6, 211/9, 213/3, 214/5, 215/11, 217/9, 217/10, 218/3, 218/9, 220/7, 220/17, 224/1, 225/12, 226/2, 226/9, 227/3, 227/4, 228/3, 228/8, 228/12, 228/14, 229/4, 229/5, 229/7, 229/8, 229/11, 230/4, 232/16, 233/2, 233/8, 237/13, 237/15, 237/17, 238/3, 238/5, 238/9, 238/11, 244/12, 245/2, 245/8, 247/16, 248/1, 248/3, 248/17, 249/5, 250/6, 250/11, 252/1, 252/7, 252/10, 252/13, 252/15, 252/16, 253/1, 253/13, 254/2, 255/9, 256/2, 258/3, 258/8, 258/10, 259/2

h.+ a 076/9, 156/8, 198/1, 205/1, 256/1

h.+ cığım 045/13, 045/22, 052/6, 052/13, 096/9, 096/21, 184/11

h.+ da 087/6

h.+ dan 041/8, 143/5

h.+ dır 021/8

h.+ ı 031/6, 051/14, 089/21, 142/20, 172/6, 198/9, 201/12, 225/6

h.+ ım 043/19, 046/14

h.+ ın 034/6, 070/12, 090/3, 093/13, 102/7, 142/16, 150/5, 157/3, 163/13, 172/4, 173/5, 175/11, 177/8, 190/5, 194/14, 203/4, 204/8, 204/9, 208/12, 211/5, 212/12, 212/15, 225/8, 228/9, 232/14, 245/3, 250/4, 255/9, 259/1

h.+ ına 053/2, 122/9, 124/1

h.+ ından 077/12

h.+ ını 145/18

h.+ ının 007/6

h.+ la 076/7, 114/4, 114/21, 162/5, 177/4, 207/15, 248/20, 256/3

h.+ lar 019/12, 025/14, 026/7, 026/9, 028/3, 028/16, 033/11, 035/4, 035/10, 035/12, 036/6, 037/1, 040/1, 041/1, 045/17, 082/2, 082/7, 082/8, 087/4, 090/7, 102/11, 143/5, 153/4, 162/2, 247/14, 248/7, 252/2

h.+ lara 029/2, 033/2, 037/4, 179/4

h.+ lardan 033/2

h.+ ları 027/7, 092/21, 160/15, 247/12

h.+ larımızın 037/7
h.+ ların 026/1, 027/10, 029/11, 030/16, 035/8, 036/6, 084/1, 089/1, 091/6, 093/25, 122/3, 146/6
h.+ larla 037/4, 082/7, 132/17

hanımefendi: Saygı bildirmek için kadın adlarının sonuna getirilen veya adların yerine kullanılan bir söz.
h. 014/5, 020/19, 039/15, 040/23, 041/4, 041/6, 041/7, 041/10, 041/12, 042/1, 042/7, 042/16, 045/8, 046/4, 047/13, 050/9, 052/1, 052/2, 052/11, 053/6, 053/9, 053/13, 054/6, 054/9, 054/13, 054/14, 054/15, 054/16, 055/1, 055/4, 055/16, 056/5, 056/9, 056/12, 058/5, 058/13, 059/5, 060/3, 070/13, 070/14, 071/15, 071/22, 074/17, 075/10, 075/14, 076/8, 078/1, 097/19, 098/2, 098/8, 098/12, 118/17, 118/19, 119/2, 120/3, 120/8, 120/12, 121/4, 122/4, 133/4, 133/7, 134/4, 142/17, 142/24, 143/2, 143/7, 145/20, 147/16, 151/3, 151/5, 159/7, 167/17, 168/3, 168/9, 168/11, 175/15, 178/4, 179/1, 194/1, 195/4, 197/16, 197/20, 198/1, 201/12, 203/3, 208/23, 209/9, 209/18, 210/4, 212/2, 212/4
h.+ ciğim 046/2, 054/10, 056/2, 056/8, 071/2, 074/16, 076/9, 077/8, 096/3
h.+ den 042/2, 145/9
h.+ ler 142/15, 150/8
h.+ leri 142/20
h.+ lerle 143/6
h.+ miz 053/16, 075/1, 077/10, 202/7, 202/13, 204/8, 211/13
h.+ mizin 044/18
h.+ nin 044/10, 047/1, 048/5, 051/14, 053/3, 054/4, 056/3, 057/3, 059/1, 059/16, 070/5, 074/15, 075/2, 075/7, 092/19, 095/2, 098/27, 119/12, 121/7, 123/8, 132/19, 145/17, 145/21, 211/8, 245/1
h.+ sinin 051/15
h.+ ye 041/3, 042/6, 046/12, 055/3, 151/7, 210/2, 210/8, 210/18
h.+ yi 046/13, 050/20, 054/16, 055/3, 076/8, 077/6, 096/2, 122/8
h.+ yle 096/2

hani: 1. Verilen sözü hatırlatan sözün başına getirildiğinde sitem anlatan bir söz. 2. `Nerede, ne oldu, nerede kaldı` anlamlarında kullanılan bir söz.
h. 009/7, 010/18, 012/8, 034/12, 053/12, 156/4, 190/1, 211/7, 247/20
h.+ ya 004/3, 088/1, 128/9

hanum: Hanım kelimesi yerine şive özelliği olarak.
h. 072/5, 074/2

harabe: *Ar. is.* Yıkılmış veya yıkılmaya yüz tutmuş yapı, yıkı.
h.+ lerinde 089/1
h.+ ye 107/8

harabi: *sf. Ar.* Meyhaneye giden, âlemci.
h. 146/3
h.+ nin 153/9

haram: Helal karşıtı.
h. 133/5
h. eden 168/1

harami: Hırsız, eşkıya.
h.+ lerden 065/2

harap: Yıkkın.
h. 051/11, 107/5, 138/8, 138/10, 142/24, 146/3, 148/1, 154/2, 162/10, 226/8, 249/9
h. edecek 257/5
h. eden 146/4
h. marap 177/4

hararet: Sıcaklık.
h. 073/1, 115/25, 172/6, 201/23
basan h. 056/3
h.+ i 204/11
h.+ ini 037/3, 251/3
h.+ iyle 064/7, 085/5, 090/8, 213/9, 251/25
h.+ le 161/12, 165/5, 207/11,

239/1, 246/4
derece-i h.+ lerine 154/6
h.+ ten 170/5

hararetlen -: Isısı artmak.
h.- en 058/3, 073/6
h.- miş 119/10

hararetlendir -: Hararetlenmesine yol açan davranış.
h.- di 175/11

hararetli: *mec.* Isısı fazla olan.
h. 067/1

harcıâlem: *sf.* Ar. *ḫarc* + *ʿālem* Herkesin alabileceği, herkesin kullanabileceği, orta malı.
h. 235/18

harç: Harcanan para, masraf.
h. ettim 008/5
h. ettin 008/3

harçlık: Ufak tefek gereksinimler için harcanacak para.
h.+ ım 008/8

hare: *Far.* Bazı nesne, canlı, göz vb.nde dalgalanır gibi görünen parlak çizgiler.
h.+ li 146/4

harekât: *Ar.* Davranışlar, işler.
h.+ ından 041/1

hareket: Davranış.
h. 017/10, 033/13, 077/4, 079/1, 125/7, 156/4, 161/2, 231/13, 238/8, 239/4, 241/5, 241/7, 242/5, 243/4
h.+ e 034/14, 038/5, 215/4
tatbik-i h.+ e 217/6
h. edeceğim 113/8
h. eden 130/2
h. eder 156/8
h. ediniz 075/9
h. etmekte 080/1
h.+ i 119/10, 158/5, 215/5
h.+ imde 160/15
h.+ imiz 088/11
h.+ inde 085/3, 171/9
h.+ ine 041/8, 121/4, 217/9
h.+ ini 227/3, 240/1
h.+ inin 215/7, 227/3
h.+ inizde 244/4
h.+ iyle 066/3, 089/24
h.+ le 049/3
h.+ ler 100/23, 123/6, 182/13
h.+ lerde 018/12
h.+ lere 123/6
h.+ leri 101/16, 250/4
h.+ lerinde 065/2, 202/9
h.+ lerine 081/12
h.+ lerini 085/1
h.+ leriyle 146/5
h.+ te 083/7, 084/2, 131/16, 220/21
h.+ ten 038/2
h.+ tir 082/8, 240/7

hareketsiz: Durgun.
h. 140/9, 142/1, 259/8

harem: *Ar.* Saray ve konaklarda kadınlara ayrılan bölüm, selamlık karşıtı.
h. 151/5

harem ağası: Osmanlı saraylarında ve büyük konaklarda haremle selamlık arasında hizmet gören zenci köle, hadım ağası.
h. 232/11

Haremeyn: *Ar.* Mekke ve Medine şehirleri.
h. payelularındandır 029/5

harf: Alfabeyi oluşturan işaretlerden her biri.
h.+ ini 202/7
h.+ lerle 229/15

harfiyen: Harfi harfine.
h. 067/2

harıl harıl: Bütün gücüyle, durmaksızın.

harıl h. 219/4
h. harıl 219/4

hariciye: *is. Ar.* Devlet yönetiminde dış işleri.
h. nazırlığı 026/23

hariç: Dış.
h. 206/7, 258/10
h.+ e 057/1, 063/5, 122/1, 124/2, 149/4, 193/3
h.+ i 067/4, 073/6, 138/8
h.+ inde 006/13, 042/1, 114/17, 126/7, 206/5, 210/17, 239/9
h.+ inden 037/2
h.+ ine 069/1, 250/2
h.+ le 152/15
h.+ ten 039/22, 135/1, 163/1, 240/4

harif: Adam, herif.
h.+ ler 064/8

harim: *Ar.* Girilmesi yabancıya yasak olan, kutsal tutulan, korunulan yer.
h. 112/13, 216/7

hariri: *Ar.* İpekli.
h. 085/3

haris: İstekli.
h. olurlar 031/9

harman: Başakların ayrılması işi.
h. 119/8, 142/24

harp: Savaş.
h. 013/1, 078/16, 146/4
h.+ ten 257/1

hasan: Özel isim.
h. 164/5, 237/15
h. bedreddin 217/10
h. bedreddin paşa 142/20

hasar: *Ar.* Herhangi bir olayın yol açtığı kırılma, dökülme, yıkılma gibi zarar.
h.+ ıyla 168/1

hasb: Sebebiyle, gereğiyle.
h.- el mecburiyye 227/3
h.- el sadakat 066/8
h.- nezake 081/10

hasbihal: Sohbet.
h. 171/18, 254/13
h.+ de 167/18
h.+ ler 176/9, 183/8, 258/8
h.+ ler edecek 122/3
h.+ leri 216/9

haseb: Saymak, addetmek.
h.+ iyle 063/4, 069/1, 088/11

haset: Kıskançlık.
h. 198/16
h. edecekler 035/8
h.+ inden 204/10

hâsıl: Olan, meydana çıkan, netice.
h. olacak 091/1
h. oldu 088/3

hasılat: Bir işten, bir yerden elde edilen gelir, semere, mahsul.
h. 250/3

hâsılı: Kısacası.
h. 054/17, 084/1, 084/2, 089/1, 119/10, 187/6, 239/5

hasım: Düşman.
h.+ ım 203/13
h.+ ımı 174/23
h.+ ını 217/7
h. kesilirseniz 240/2

hasır: Kuru bitki saplarından örülmüş taban örtüsü.
h.+ lar 153/8

Hasköy: İstanbul'da bir ilçe.
h. 138/11

hasm: Hasım, düşman.
h.- ı can kesildiği 165/3

haspa: Kızlara, kadınlara şaka veya alay yollu söylenen bir söz.
h. 147/9

hasret: Özlem.
h. 062/8

hasret-: Bir şeyin bütününü birine, bir şeye ayırmak, vermek.
h.- erler 256/3
h.- mek 067/5

hassas: Duyarlı.
h. 012/12, 072/8, 151/10, 168/4, 198/9, 214/3, 249/2

hasta: Rahatsız.
h. 019/8, 032/4, 039/21, 046/13, 050/9, 051/14, 092/12, 127/1, 175/2, 193/9, 193/17, 204/10, 209/8, 225/7, 237/15
h.+ dır 002/12
h. ediyorsun 200/8
h.+ lar 061/10, 061/18, 126/21, 127/4
h.+ ları 127/8, 127/9, 129/6, 129/14
h.+ ların 128/25, 129/3
h.+ nın 041/6, 201/22
h.+ sın 207/4
h.+ ya 090/9, 201/17

hastalan-: Hasta olmak.
h.- dı 015/7, 016/1
h.- mış 207/17

hastalık: Rahatsızlık.
h. 021/5, 052/7, 061/16, 148/11, 166/11, 219/3, 223/23
h.+ a 062/8, 173/5
h.+ ıdır 244/5
h.+ ım 091/16
h.+ ımın 186/22
h.+ ın 199/9
h.+ ına 169/8, 241/3
h.+ ındaki 214/4
h.+ ınızı 096/15
h.+ la 062/6
h.+ lara 021/12
h.+ larından 067/4
h.+ larının 001/4

hastane: Sağlık kuruluşu.
h. 051/15

hasud: Çok haset eden.
h.+ dur 184/2

hâşâ: *Ar*. Bir durum veya davranışın kesinlikle kabul edilmediğini anlatan bir söz.
h. 086/22, 121/6, 203/9

haşarı: Çok yaramaz.
h. 004/5

haşere: Böcek.
h.+ den 136/3

haşinleştir -: Huysuzlandırmak**.**
h.- di 254/12

haşmet: Görkem.
h.+ li 085/3

hat: Çizgi.
h.+ tı 038/1
h.+ tı müstakimi 082/7

hat: 1. Yazı. 2. Sınır.
hüsnü h. 073/10
ana h.+ lar 082/7
h.+ larda 082/7

hata: Yanlış.
h. 167/11, 174/13, 255/3

hatır: Düşünme, anımsama.
h.+ a getirmeyi 080/3
h.+ a getirmiş 085/5
h.+ ı 047/1, 144/21, 188/3
h.+ ında 219/2
h.+ larda 173/5

hatır: Aklına gelme.

h.+ ına 095/9

hatıra: Yadigar.
h.+ ların 213/13, 214/2
h.+ larına 258/10
h.+ ndan 238/5
h.+ sıyla 188/13

hatıra: Anı.
h. 214/4, 214/7, 227/1, 249/8, 258/9

hatta: *Ar.* Bile, hem de, üstelik, ayrıca.
h. 042/4, 099/5, 125/12, 127/13, 171/12, 172/7, 181/1, 184/1, 190/21, 204/8, 206/7, 255/5, 257/8

hava: *Ar.* 1. Hava yuvarını oluşturan, bütün canlıların solunumuna yarayan, renksiz, kokusuz, akışkan gaz karışımı. 2. Meteoroloji ile ilgili olayların bütünü. 3. Canlılar üzerindeki etkisine göre hava yuvarının durumu. 4. Gökyüzü.
h. 153/8, 161/2, 166/1, 184/5, 187/12, 222/15, 223/7, 256/1
h.- yı nesiminin 234/4
h. alsın 007/6
h.+ da 054/9, 139/2, 185/1, 225/11
h.+ dan 057/9
gün h. girmez kapanık 073/3
h.+ larda 003/1, 088/11, 170/21, 179/4
h.+ sı 002/14, 076/5, 213/8, 244/3, 257/9
kahpe selanik h.+ sı 256/4
h.+ sında 051/15
h.+ sını 119/12
h.+ sını tebdil etsin 002/12
h.+ ya 050/11, 078/16, 082/6, 214/7, 255/7
tebdil-i h.+ ya 002/14
h.+ yı 212/12

havadis: *is. Ar.* İlgi çekici haber.
h. 237/15, 244/12
h.+ i 152/15
h.+ ler 136/8
h.+ lerini 068/11

havai: *sf. Ar.* Değersiz, boş.
h. 017/10

havalan-: Yerden ayrılıp göğe yükselmek.
h.- ır 209/15

havale: *Ar.* Bir işi bir başkasının sorumluluğuna bırakma, ısmarlama, devretme.
h. 037/4

havan: *is. Far. hāven* İçinde bir şey dövüp ufalamaya yarayan, tahta, taş, maden veya plastikten yapılan kap.
h.+ da 136/3

havasız: Havası olmayan.
h. 058/3, 070/11

havasızlık: Havasız olma durumu.
h.+ a 083/1

havi: *sf. Ar.* Kapsayan.
h. 106/14

havra: *is. İbranice mec.* Çok gürültülü yer.
h. 131/6

havuz: Su doldurulan yer.
h. 051/11, 214/2
h.+ lar 185/3
h.+ un 190/21, 199/12, 259/2

Havva: İlk kadın.
h. 019/12
h. ana 012/10
h. anamızın 012/11
h.+ dan 213/12

havyar: Balık yumurtası.
h. 123/2
h.+ lar 256/10

hay: *ünl.* 1. İyi dilek, azarlama, şaşma ve

sevinç bildirmede kullanılan bir söz 2. Ey.
h. 041/4, 045/12, 046/12, 097/3, 105/12, 196/5
hay h. 017/14
h. hay 017/14

hayâ: Utanma.
h. 238/4
h.+ nın 104/18

hayal: Hülya.
h. 165/7, 165/9, 169/5, 169/7, 258/8
h.+ i 154/9, 173/2, 183/1
h.+ in 166/2, 169/6
h.+ inden 123/5
h.+ ine 219/2, 259/4
h.+ inin 165/6

hayalat: Hayaller.
h. 153/10, 199/7, 199/17, 257/8
h.+ a 199/6
h.+ ına 170/2, 261/3

hayalatperver: Hayâllere fazla yer veren.
h. 065/5

hayalet: Gerçekte var olmayan görüntüler.
h. 148/1, 166/2, 173/7, 235/2, 259/9
h.+ i 070/6, 085/6

hayali: Fantastik.
h. 200/5

hayali: Sahte.
h. 249/2, 258/10

hayâsız: Sıkılmayan.
h. 045/2, 045/8, 045/18, 059/6, 118/19

hayat: 1. Canlı, sağ olma durumu. 2. Yaşam. 3. Hayat biçimi, içinde yaşanılan şartların bütünü, yaşantı. 4. Meslek. 5. Geçim şartlarının bütünü.
h. 062/6, 063/7, 084/2, 088/11, 102/2, 136/5, 197/20, 213/13, 241/5, 241/7, 242/1, 248/22, 257/8
asr-ı h. 122/5
hakk-ı h. 156/3
h.+ a 084/2, 134/7, 151/5, 202/11, 223/14, 241/2, 249/3
h.+ ı 066/1, 088/7, 133/4, 149/6, 172/5, 238/11, 242/1, 255/2, 260/12
h.+ ıma 023/16
h.+ ımda 053/4, 083/7, 244/6
h.+ ımı 114/20, 135/2, 136/6, 238/7, 251/25
h.+ ımın 239/8, 243/8
h.+ ımızda 102/5, 214/2
h.+ ımızı 120/14, 160/13
h.+ ın 063/7, 064/8, 083/1, 084/1, 084/2, 085/1, 093/3, 123/8, 135/2, 136/10, 161/6, 175/1, 239/5, 241/7, 249/1, 250/2
h.+ ına 122/3, 132/6, 238/7, 260/12
h.+ ında 079/4, 084/2, 169/8, 172/5
h.+ ını 102/2, 103/16, 162/1
h.+ ının 175/16, 235/3
tarih-i h.+ ının 182/2
h.+ ıyla 066/7
h.+ la 136/5
h.+ ta 249/5
h.+ taki 088/11
h.+ tan 085/1, 136/6, 137/9, 184/1, 216/2, 259/17
hakk-ı h.+ tan 064/10

Haydarpaşa: İstanbul'da bir semt.
h. 252/2

haydi: *ünl.* İsteklendirmek, çabukluk belirtmek için kullanılan bir söz, hadi. 2. Kabul ve onama bildiren bir söz. 3.Hafifseme, alay etme belirten bir söz.
h. 001/16, 001/18, 002/5, 002/19, 003/2, 007/3, 007/6, 008/8, 009/12, 014/5, 017/7, 019/5, 019/12, 020/17, 024/14, 030/11, 030/13, 035/2, 035/12, 039/17, 041/1, 041/4, 043/5,

045/17, 046/1, 047/1, 053/1, 065/5, 071/10, 075/3, 075/11, 076/7, 076/12, 077/11, 081/1, 081/14, 094/21, 095/24, 100/18, 100/22, 110/6, 114/18, 119/13, 128/25, 130/11, 141/8, 141/10, 142/7, 144/25, 145/17, 148/4, 148/6, 191/10, 202/11, 207/4, 219/2, 225/7, 225/11, 232/4, 232/12, 236/5, 237/1, 237/12, 246/15, 259/6, 261/2

haydi h. 021/2

h. haydi 021/2

haydut: *is. Ar.* Yol kesen kimse.

h. 046/2, 096/20

h.+ la 160/15

h.+ lara 155/26

h.+ ları 160/15

h.+ ların 100/22, 159/17

h.+ u 235/7

h.+ un 239/8

h.+ unun 234/17

haydutluk: Haydut olma durumu, şekavet.

h. 066/1

hayır: *e. Ar. ḫayr* 1. `Yok, öyle değil, olmaz` anlamlarında onamama, inkâr bildiren bir söz. 2. Olumsuz cümlelerde anlamı pekiştiren bir söz.

h. 006/15, 013/22, 017/3, 044/18, 047/15, 061/8, 080/7, 086/6, 087/2, 087/15, 087/16, 103/10, 103/16, 110/22, 115/10, 117/2, 119/6, 125/4, 135/1, 136/1, 137/5, 141/3, 188/12, 190/1, 190/21, 193/10, 199/11, 201/20, 207/7, 208/19, 215/5, 216/12, 217/10, 219/5, 220/9, 222/14, 241/1, 257/11, 260/2, 260/5, 260/12

h.+ ına 004/7, 238/11

hayır: *Ar. ḫayr* 1. *is.* İyilik, karşılık beklenmeden yapılan yardım. 2. *sf.* İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.

h. 072/3, 108/5, 238/5,

h.+ ını 023/4

h. gelmez 033/7

h.+ lar olsun 072/5

h.+ dır 159/13, 209/22

hayırhah: *Ar. ḫayr + Far. -ḫāh* İyilik dileyen, iyilik isteyen, iyicil, hayırsever.

h. 032/4, 181/6

h.+ ın 180/3

hayırhahane: Hayırhah olan kimseye yakışacak şekilde.

h. 037/3, 133/7

hayırhahlık: İyilik isteme durumu.

h. 088/9

h.+ ın 088/7

hayırlı: Hayrı olan, yararlı, güzel.

h. 058/9

hayırsız: Hayrı olmayan, vefasız.

h. 042/1, 052/10, 098/3

haykır-: Yüksek sesle bağırmak.

h.- arak 059/5

h.- dı 056/5, 057/2, 075/2, 090/2, 100/26, 197/14

h.- ırız 065/5

h.- ıyor 162/16, 203/7, 223/10

h.- ıyordu 060/4

h.- mak 015/4

h.- maya 065/5, 087/15

haykırabil-: Haykırma olasılığı bulunmak.

h.- irim 120/7

haykırış-: Haykırma işini karşılıklı yapmak.

h.- arak 157/9

h.- ıp 158/6

h.- ıyorlar 057/5

h.- tılar 092/22, 162/5

haykırışma: bkz.haykırış.

h. 130/1

hayli: *Far.* Çok, oldukça.

h. 016/1, 040/14, 069/2, 070/6,

071/12, 132/18, 138/9, 146/5, 147/9, 147/18, 185/2, 217/6, 221/2, 240/2, 253/7, 254/1, 257/11

hayran: *sf. Ar.* Çok beğenen (kimse).
h. 141/12
h. edecek 256/2

hayret: Şaşırma.
h. 029/10, 233/5
şayan-ı h. 036/6
h.+ e 065/3
h.+ e seza 013/20
h. ederek 259/7
huzur-u h.+ inde 185/18
h.+ le 099/4, 117/21
h.+ ler 083/8
h.+ lere 111/18
h.+ lerine 066/1

hayrulhalef: *Ar. ḫayr + ḫalef* Hayırlı çocuk, hayırlı evlat.
h. 065/2

haysiyet: *Ar.* Saygınlık, öz saygı.
h.+ ine 122/1

hayta: Serseri.
h. 011/16

hayvan: 1. Canlı yaratık. 2. Kızılan bir kimseye söylenen bir söz.
h. 009/14, 079/3, 082/8, 139/2, 157/3
hayvan oğlu h. 010/23
h.+ ın 079/5
h.+ lara 014/5, 235/18
h.+ ların 014/5
h. oğlu hayvan 010/23

hayvaniyet: Hayvanlık.
h.+ lerinden 021/12

haz: Zevk.
h. 168/3, 184/2, 211/11, 235/18, 256/2
h. duymayacağı 115/12
h.+ zı 175/16

hazan: Sonbahar.
h.+ ın 223/14

hazer: Sakınma.
h. 101/5, 241/5

hazf: Yok etme.
h.+ ıyla 085/6

hazfet -: Gidermek.
h.- ecek 057/9

hazır: Bir iş yapmak için gereken her şeyi tamamlamış olan, anık, amade, müheyya.
h. 030/18, 038/2, 076/7, 078/10, 182/7, 202/4, 204/8, 232/15, 233/1
h.+ ım 114/3, 205/11, 205/19, 221/22, 235/4, 235/11

hazırla-:.Önceden düzenlemek.
fezleke h. 061/18
h.- mak 179/1
h.- malıdır 230/10
h.- mış 011/8, 148/4
h.- yacağımı 053/4
h.- yacak 137/2

hazırlan-: Hazır duruma getirilmek.
h.- an 009/3, 220/1
h.- arak 198/8
h.- dığı 032/3
h.- ınız 053/1
h.- ır 217/7
h.- mak 227/3

hazırlanıl-: Hazır duruma getirilmekte olan.
h.- makta 055/2

hazırlık: Hazırlanmak için gereken şey veya durumların bütünü.
h.+ a 078/12
h.+ ımız 208/28
h.+ ın 078/13
h.+ ına 246/11
h.+ la 125/8

h.+ lara 207/13
h.+ larını 226/7

hazin: Hüzünlü, acıklı.
h. 005/7, 062/7, 088/12, 100/19, 133/6, 144/26, 146/12, 150/18, 161/6, 167/16, 178/16, 188/13, 200/5, 210/18, 214/2, 214/3, 223/13, 243/3, 258/6, 258/10, 259/17
h.+ di 036/4, 153/11

hazine: 1. Servet. 2. Devlet malı.
h. 075/9
h.+ leri 064/7, 261/2

hazmet-: Sindirmek.
h.- emez 007/10

hazret: 1. Yüce kabul edilen kimselerin adlarının başına saygı, övme, yüceltme amacıyla getirilen unvan. 2. Adı söylenmeyen bir kimseden söz edilirken kullanılan bir söz.
h.- i âdeme 149/15
h.+ i 213/12
h.+ i âdemin 012/10
h.+ i mesihin 064/5
h.+ in 103/16
h.+ leri 066/7, 066/8, 113/1, 133/7
h.+ lerine 067/1

he: "evet" anlamında bir söz.
h. 001/9, 002/1, 003/16, 004/2

hedef: Yapılması tasarlanan iş, amaç.
h.+ i 203/4
h.+ lerden 242/2

hediye: Armağan.
h. 145/9, 145/11
h. ediyorum 145/7
h. etti 145/20

hediyelik: Armağan verilecek olan.
h.+ ler 253/13

hekim: Doktor.
h.+ im 201/21

hela: Tuvalet.
h. 056/4
h.+ lara 038/4
h.+ ları 129/4
h.+ nın 058/7
h.+ ya 048/24, 049/3, 063/2, 163/13

helal: Haram karşıtı.
h. 229/1
h.+ dir 137/2

hele: Özellikle, sonunda.
h. 004/13, 010/20, 011/2, 016/12, 018/12, 026/22, 030/10, 049/18, 059/15, 084/2, 089/25, 096/11, 107/5, 108/26, 115/20, 115/22, 144/3, 187/20, 199/1, 210/13, 233/5

helva: Tatlı türü.
kâğıt h.+ sı 247/23
koz h.+ sı 020/6
susam h.+ sı 247/23

hem: *bağ. Far.* 1. Bir kimseyi uyarmak, bir şeyi açıklamak veya anlamı güçlendirmek için `özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki` anlamlarında kullanılan bir söz. 2. Açıklayıcı nitelikte olan ikinci cümleyi birinciye bağlayan bir söz.
h. 002/14, 003/2, 004/6, 034/14, 039/15, 045/22, 050/17, 053/10, 059/6, 060/12, 062/9, 068/12, 076/11, 108/9, 109/3, 118/17, 121/6, 122/1, 133/5, 140/9, 140/11, 144/13, 147/20, 165/9, 176/16, 178/16, 197/10, 217/2, 219/4, 219/7, 219/8, 229/1

heman: *Far.* Çarçabuk. Bkz. hemen
h. 248/15, 248/19

hemen: *Far.* Çabucak, aşağı yukarı, çok.
h. 007/6, 007/8, 008/9, 008/12, 020/1, 020/13, 021/1, 023/15, 024/3, 034/6, 036/6, 037/2, 038/5, 057/1,

059/15, 059/16, 062/9, 062/10, 062/18, 063/4, 070/10, 074/6, 074/15, 075/13, 076/14, 077/4, 077/6, 077/11, 078/1, 079/3, 080/4, 081/2, 081/13, 082/7, 088/5, 090/8, 091/6, 094/20, 095/26, 101/5, 105/19, 109/1, 118/10, 123/4, 126/20, 130/4, 134/6, 142/1, 150/9, 154/10, 156/7, 158/9, 159/4, 160/5, 162/1, 162/5, 164/6, 166/1, 166/9, 169/2, 173/5, 173/7, 178/25, 182/13, 183/10, 184/2, 193/2, 194/17, 199/1, 201/7, 201/17, 204/6, 205/2, 205/4, 206/7, 209/8, 210/8, 215/6, 217/3, 219/2, 220/6, 220/17, 228/9, 230/10, 230/22, 231/11, 233/3, 238/9, 243/6, 248/17, 249/6, 253/1, 257/9, 258/9

hemen h. 031/14, 033/5, 037/3

h. hemen 031/14, 033/5, 037/3

hemşeri: Hemşehri yerine ağız özelliği. Memleketli anlamında.

h.+ m 068/8

h.+ siyle 069/2

hemşire: Kız kardeş.

h. 049/18, 051/5, 259/20, 260/1, 260/5, 260/12, 260/17, 261/3

h.+ ciğim 252/8

h.+ n 120/6

h.+ si 249/7, 259/17

h.+ sinin 020/13

h.+ siyim 260/2

hendese: Geometri.

h.+ nin 082/7

henüz: 1. Az önce, daha şimdi, yeni. 2. zarf Daha, hâlâ.

h. 021/12, 022/14, 023/7, 033/2, 081/12, 082/7, 085/1, 085/6, 118/14, 127/15, 132/18, 133/5, 145/2, 159/16, 166/15, 168/1, 173/2, 179/4, 200/3, 212/4, 213/13, 233/1, 236/6

Hep: *zf. Far. heb* 1. Hiçbiri dışta tutulmamak veya eksik olmamak üzere, bütün, tüm olarak. 2. Sürekli olarak, her zaman, daima.

h. 003/1, 003/4, 005/8, 005/12, 009/22, 017/16, 022/11, 023/16, 029/10, 029/12, 031/17, 035/9, 041/3, 048/19, 052/1, 052/8, 058/3, 059/13, 060/3, 060/5, 062/4, 064/5, 065/5, 069/2, 073/1, 073/5, 075/8, 079/5, 082/7, 082/8, 083/1, 084/2, 085/5, 089/17, 096/9, 097/28, 098/27, 099/1, 099/5, 101/6, 101/16, 102/2, 102/5, 104/18, 109/13, 112/6, 112/11, 120/2, 122/5, 122/7, 124/5, 125/12, 126/5, 126/20, 128/16, 129/1, 129/4, 129/16, 130/16, 138/1, 138/3, 138/11, 142/5, 148/15, 159/16, 163/5, 165/1, 167/17, 167/18, 168/1, 172/5, 176/14, 180/7, 180/16, 184/11, 192/3, 195/17, 198/1, 198/16, 200/1, 202/11, 203/1, 205/18, 206/7, 209/17, 213/7, 213/8, 213/10, 213/12, 214/4, 219/1, 227/3, 232/18, 240/7, 241/7, 242/1, 246/7, 250/2, 255/2, 256/3, 256/5, 257/2, 258/3

h.+ imiz 021/10, 037/7, 080/1, 102/2, 149/15, 212/4

h.+ imize 045/13

h.+ imizi 025/3, 050/9, 050/20, 082/7, 251/13

h.+ imizin 027/19, 090/3

h.+ iniz 087/16, 163/4, 245/5

h.+ inizden 040/22, 104/18

h.+ inizi 041/3, 098/1

h.+ inizin 028/16, 100/12

hepsi: *zamir* Bütünü, tamamı, tümü, cümlesi.

h. 026/22, 034/2, 035/8, 038/2, 044/6, 051/11, 073/10, 076/7, 079/2, 079/3, 085/2, 091/8, 101/15, 105/13, 108/11, 140/9, 143/2, 153/6, 153/8, 161/2, 164/9, 184/11, 216/6, 243/2, 243/5, 246/4

h.+ ne 120/6

h.+ ni 029/10, 030/16, 044/18, 074/16, 076/8, 079/3, 119/7, 163/9, 167/3, 175/18, 177/16, 195/15, 217/9, 225/7, 231/25, 254/12

h.+ nin 027/8, 028/13, 034/2, 037/2, 134/4, 246/7, 248/20

her: *sf. Far.* Önüne geldiği ismin benzerlerini `teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı` anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz.

h. 004/21, 005/8, 005/10, 007/6, 007/11, 012/8, 013/7, 014/5, 016/2, 018/8, 018/12, 021/8, 021/10, 021/12, 023/7, 024/18, 025/12, 028/3, 030/18, 031/5, 032/5, 033/15, 036/4, 036/5, 036/6, 037/4, 038/5, 039/11, 040/17, 040/23, 041/3, 041/6, 042/1, 047/1, 048/19, 050/3, 050/11, 050/21, 051/11, 051/12, 052/1, 052/16, 053/2, 054/10, 055/4, 055/6, 056/3, 056/16, 057/8, 059/14, 061/18, 062/2, 062/6, 063/2, 063/4, 063/5, 064/1, 064/6, 064/10, 065/1, 065/2, 066/6, 067/6, 068/10, 068/11, 068/12, 070/11, 071/7, 071/9, 071/10, 071/19, 071/21, 072/17, 073/10, 074/5, 074/6, 074/16, 075/6, 075/9, 076/7, 076/8, 076/9, 077/9, 079/1, 079/4, 080/1, 081/12, 081/16, 082/7, 082/8, 083/1, 083/7, 084/1, 084/2, 085/3, 085/6, 087/4, 087/9, 088/3, 089/3, 090/14, 092/13, 099/5, 099/8, 101/5, 102/2, 102/14, 103/16, 105/11, 105/17, 107/5, 108/15, 109/1, 109/8, 109/13, 111/12, 112/16, 114/3, 118/19, 119/11, 120/7, 121/2, 122/1, 123/6, 125/12, 130/2, 132/18, 133/3, 134/1, 134/6, 136/8, 137/1, 138/2, 139/2, 142/19, 143/5, 146/1, 146/4, 148/4, 150/1, 150/3, 151/5, 151/16, 153/4, 153/5, 153/12, 154/4, 154/6, 155/22, 156/4, 158/3, 159/5, 160/15, 162/10, 163/13, 164/6, 164/9, 165/7, 165/10, 166/2, 166/16, 167/17, 169/3, 171/9, 171/10, 171/17, 172/1, 172/6, 172/9, 174/13, 174/15, 174/25, 175/1, 175/4, 175/10, 176/9, 176/10, 177/9, 179/1, 181/14, 183/8, 189/13, 191/14, 192/5, 200/5, 200/7, 203/1, 205/3, 206/7, 207/13, 207/15, 207/17, 211/8, 212/7, 214/2, 214/6, 214/7, 215/4, 217/3, 217/6, 217/9, 218/10, 218/12, 221/16, 222/11, 223/7, 223/17, 224/7, 225/8, 226/7, 226/9, 226/11, 227/2, 227/3, 228/9, 228/14, 229/1, 232/18, 236/4, 236/7, 236/9, 237/1, 237/16, 239/1, 240/7, 241/2, 242/4, 243/5, 243/6, 243/8, 244/2, 244/9, 245/3, 245/7, 245/8, 247/9, 248/22, 249/3, 250/1, 250/2, 250/11, 250/17, 251/25, 252/3, 252/5, 252/8, 255/2, 255/3, 255/4, 255/9, 256/2, 257/8, 260/12, 261/2

h. kafadan bir ses çıktı 045/19

hercai: *sf. 1.* Hiçbir şeyde kararlı olmayan veya konudan konuya geçiveren (kimse), yeltek, gelgeç. 2. Aşkta değişken, vefasız.

h. 248/10, 248/13, 251/18, 252/11

hercailik: Hercai olma durumu.

h. 018/12

hereke: Kalın dikişli bir çeşit giysi.

h. 153/8

herhalde: *zf.* Belki, büyük bir ihtimalle.

h. 023/10, 027/4, 056/15, 057/1, 090/14, 094/21, 155/28, 211/1, 223/12, 229/1, 230/3

Herhangi: *sf.* Belli olmayan, özellikleri iyice bilinmeyen, rastgele.

h. 014/5, 021/12, 074/6, 080/3, 240/2

herif: *is. Ar. ḥarīf* 1. *mec.* Güven vermeyen, aşağı görülen, bayağı kimse. 2. *mec. teklifsiz konuşmada* Evin erkeği, adam.

h. 011/18, 044/3, 045/2, 045/14, 048/13, 051/2, 051/5, 058/8, 059/13, 069/2, 069/8, 092/11, 094/15, 095/23, 117/10, 157/8, 158/3, 158/6, 158/9, 158/13, 159/3, 162/9, 163/13

h.+ e 043/7, 098/25, 121/12

h.+ i 046/9, 048/8, 049/2, 055/4, 058/20, 096/22, 157/1

h.+ in 039/15, 046/14, 048/3, 121/2, 145/20, 157/5, 162/4, 216/4

h.+ ler 133/5, 156/5, 157/2, 158/6, 159/15, 162/6

h.+ lerden 159/18
h.+ lere 156/5
h.+ lerle 133/5
h.+ ten 069/2, 071/7

herkes: *zm. Far.* İnsanların bütünü, cümle âlem.
h. 010/8, 014/5, 018/4, 046/1, 079/6, 082/3, 088/1, 106/17, 113/17, 114/22, 129/4, 135/1, 136/9, 143/5, 144/25, 154/3, 170/2, 194/13, 194/15, 234/13, 239/10
h.+ e 050/3, 136/9
h.+ i 114/6
h.+ in 011/14, 088/11, 106/15, 123/2, 129/3, 188/10, 196/3
h.+ te 054/16
h.+ ten 154/2, 171/6

herzevekil: Kendisini ilgilendirmeyen işlere karışan.
h. 245/7

hesap: 1. Alacaklı veya borçlu olma durumu. 2. Oranlama, tahmin. 3. Bir girişimin, bir işin başarıya ulaşması için alınan önlemlerin bütünü. 4. Tutum, durum, anlayış.
h. 005/1, 031/16, 141/6
h. eden 065/3
h. edilmiş 065/3
h.+ ı 032/4, 182/11, 204/11
h.+ ıma 003/11
h.+ ına 034/14, 064/1, 074/17, 226/9
h.+ ında 140/4
h.+ ını 182/12
h.+ ını gör 003/2, 007/6
h.+ larına 064/5

hesapla-: Bir şeyi, bir durumu ayrıntılı bir biçimde düşünmek, hesap etmek.
h.- dı 038/5
h.- r 206/7

hesapsız: Sayılamayacak kadar çok olan.
h.+ dı 032/5

heves: *is. Ar.* 1. İstek, eğilim, arzu, şevk. 2. Gelip geçici istek.
h.+ i 257/11
h.+ inde 084/1
h.+ ine 057/8
h.+ iyle 152/19

heveslen-: İsteklenmek, heves etmek, çok istemek, eğilim duymak.
h.- miş 245/8

hevl: *Ar.* Korku, telaş, ürkme.
h.- i can 234/8
h.- i canını 157/9

hey: *ünl.* 1. Seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için söylenen bir söz. 2. Sitem, yakınma, azar, beğenme vb. çeşitli duyguları anlatan cümlelerde kullanılan bir söz.
h. 103/16, 126/1, 203/6

Heybeliada: Marmara denizinde bir ada.
h. 261/9

heybet: Korku veren görkem.
h.+ ini 149/15
h.+ inin 070/1

heyecan: Telaş**.**
h. 185/9
h.+ dan 237/10
h.+ ı 185/2
h.+ ını 084/1
h.+ la 087/15, 113/24
h.+ lar 143/15
h.+ lara 213/11
h.+ lı 105/23

heyecanlı: Telaşlı.
h. 029/11, 172/5

heyet: *Ar.* Biçim, kılık, dış görünüş.
h.- i mecmua 073/1
h.- i mecmuasında 170/4

heyhat: *ünl. Ar.* `Yazık, ne yazık`

anlamında kullanılan bir söz.
h. 085/1, 219/3

heykel: Sanem, put.
h. 259/11
h.+ i 158/5, 259/8
h.+ in 259/9

heyula: Hayali görüntü.
h. 225/1, 225/5

heyyyy: bkz. hey Çığlık, uyarı sesi.
h. 229/2

hezarfen: Çok şey bilen ve yapabilen kimse.
h. 026/23

hıçkır -: İçini çekerek ağlamak.
h.- arak 110/23, 259/18, 260/11
h.- ıyordu 223/19

hıçkırık: 1. Çok yemek yeme veya sinirsel bir nedenle ve istemsiz olarak diyafram kasının kasılmasıyla hava akciğerlere geçerken boğazdan çıkan ve düzgün aralıklarla tekrarlanan ses. 2. Çok ağlandığında çıkan ses.
h. 194/26, 259/2
h.+ ıyla 224/13
h.+ ları 120/3
h.+ larının 224/13
h.+ larıyla 189/17
h.+ larla 032/2, 259/10

hık: Hıçkırırken boğazdan çıkan ses.
h. demiş burnundan düşmüş 097/27
h. mık ediyor 259/2

hımhım: Sesleri genizden çıkararak konuşan.
h. 247/24

hımhımlık: Hımhım olma durumu.
h.+ ına 248/8

hınç: Öç alma duygusu ile dolu öfke.
h.+ larını 134/4

hınzır: Kurnaz, içten pazarlıklı olan.
h. 096/8, 097/3

hır: Kavga dalaş.
h. gür 032/4

hırçın: Belirli bir sebebi olmadan sinirlenip huysuzluk eden kimse.
h. 068/7
h.+ dır 107/5

hırçınlık: Hırçın olma durumu.
h.+ larını 184/5
h.+ tan 107/5

hırgür: Geçimsizlik, kavga.
h.+ üyle 234/13

hırıltı: Boğazdan çıkan hırıldamalı ses, ağız kavgası.
h. 026/7
h.+ dan 123/1
h.+ nın 026/1
h.+ sı 157/3
h.+ sıyla 234/18

hırkaişerif: Hz. Muhammed'in Veysel Karanî'ye hediye ettiği, hâlen Fâtih'te bu isimle anılan semtteki Hırka-i Şerif câmiininde bulunduğu semt.
h.+ e 211/4, 217/9, 227/4
h.+ tedir 210/20

hırla-: Hırıltı çıkarmak, başkasına sataşmak.
h.- dı 046/1

hırpala-: İtip kakmak, azarlamak veya yıpratmak.
h.- maya 116/5

hırpalan-: Hırpalama işine konu olmak veya hırpalama işi yapılmak.
h.- madı 111/13

hırs: 1. Sonu gelmeyen istek, aşırı tutku. 2. Öfke, kızgınlık.
h. 158/4, 161/10
h.+ ı 234/15
h.+ ıyla 234/3
h.+ lı 067/6

hırsız: Başkasının malını çalan kimse.
h. 153/6, 155/4, 158/3, 158/6, 158/13, 164/6, 165/2, 169/8, 171/4, 173/4, 190/17, 214/5, 215/7, 225/11
h.+ a 154/5
h.+ da 161/2
h.+ dan 157/5, 162/10, 169/8, 174/17
h.+ dı 158/3
h.+ ı 190/18
h.+ la 155/14
h.+ lar 035/16, 156/5, 156/6, 164/7
h.+ lara 154/3
h.+ lardan 163/7, 170/22, 210/7
h.+ ların 155/9, 155/20, 157/1, 157/2
h.+ larla 155/14, 163/4
la voleuse denfants çocuk h.+ ı 084/2

hırsızlık: Çalma uğraşısı.
h.+ tan 158/4

hırtlamba: *sf.* Perişan, derbeder kılıklı.
merametlik h. oluyor 003/11

hısım: Akraba.
h. 110/6

hışım: *is. Far.* Öfke, kızgınlık**.**
h.+ la 034/13

hışırtı: Hışhış diye ses çıkarmak.
h.+ sıyla 159/3

hıyanet: Güveni kötüye kullanma.
h. 075/1, 121/12, 189/13, 240/5, 249/2
h. edilecek 111/23
h.+ i 044/18
h.+ ine 115/1, 115/5, 151/10
emanete h.+ ini 067/5
eser-i h.+ ini 165/4
h.+ ler 148/11
h.+ lerine 188/2

hıyar: Salatalık.
h. 001/13

hız: Hareketteki çabukluk.
h.+ ını 121/4

Hızır: Peygamber olduğuna inanılan kişi.
h. 046/12, 053/9, 054/4, 057/4, 058/19, 060/3, 070/5, 070/12, 074/6, 074/17, 075/10, 076/8, 076/11, 077/6, 077/7, 090/11, 095/9, 095/19, 095/26, 096/2, 096/5, 096/8
h. kadın 053/2, 053/3, 055/3, 055/4

hızlan -: Hızını artırmak.
h.- mış 172/4

hızlı: Çabuk, seri, süratli.
h. 057/8

hicap: Utanma, perde.
h. 160/5
h.+ ından 233/5

hicr: Ayrılık.
h.+ inle 248/16

hicran: *Ar.* Ayrılık, ayrılık acısı.
h. 169/8, 251/20

hiç: *Far.* 1. *Zf.* Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz: 2. *Zf.* Soru cümlelerinde belirsiz bir zamanı anlatan bir söz. 3. *Zf.* Bir soruya açık bir cevap verilmek istenmediğinde cevap cümlesinin başına getirilen bir söz. 4. *İs.* Boş, değersiz, önemsiz olan şey veya kimse.
h. 002/14, 002/21, 003/4, 004/21, 005/8, 005/12, 006/24, 011/2,

016/12, 017/16, 019/1, 020/19, 023/17, 024/3, 025/1, 025/14, 026/7, 030/19, 031/5, 034/4, 037/3, 039/21, 041/9, 041/10, 042/1, 042/16, 043/2, 043/7, 047/13, 049/13, 052/3, 052/17, 053/4, 053/16, 057/3, 057/5, 058/7, 059/7, 059/12, 059/15, 061/6, 064/2, 065/3, 066/1, 066/3, 068/4, 070/5, 072/16, 073/5, 073/6, 077/11, 078/12, 079/1, 080/5, 080/6, 081/1, 081/12, 083/10, 086/12, 095/2, 096/15, 097/16, 103/16, 110/10, 111/4, 111/12, 114/22, 115/8, 121/8, 125/14, 131/16, 133/7, 135/5, 137/1, 137/6, 138/10, 140/4, 140/9, 142/1, 143/8, 145/20, 145/21, 147/16, 148/4, 148/10, 149/7, 149/16, 150/6, 150/7, 151/17, 152/4, 152/7, 155/26, 158/5, 163/11, 164/5, 165/2, 167/3, 171/8, 171/19, 172/4, 172/6, 172/9, 174/11, 175/12, 175/19, 178/6, 179/2, 180/8, 180/9, 183/1, 185/4, 187/14, 188/11, 189/19, 192/2, 193/13, 195/8, 196/11, 197/2, 198/15, 200/10, 203/19, 205/19, 207/14, 209/1, 211/1, 211/7, 212/3, 212/11, 213/13, 214/6, 215/6, 216/14, 218/4, 218/13, 221/22, 222/11, 226/2, 226/5, 227/2, 227/3, 229/3, 232/16, 233/4, 236/3, 239/6, 239/8, 240/5, 242/4, 252/16, 257/3, 257/13

h.+ ten 101/5

hiçbir: *sf*. Bir addan önce getirilerek o adın bildirdiği varlıktan bir tanesinin bile olmadığını anlatan bir söz.

h. 005/6, 010/20, 014/5, 015/2, 018/12, 019/6, 032/4, 032/5, 033/2, 033/5, 033/13, 038/1, 041/8, 041/10, 047/11, 051/11, 053/17, 057/8, 062/19, 067/3, 077/4, 078/16, 080/1, 086/18, 103/16, 112/16, 120/6, 120/11, 121/10, 122/3, 127/6, 130/21, 135/6, 136/3, 140/5, 143/5, 145/21, 146/6, 151/15, 156/4, 158/1, 160/3, 160/5, 160/15, 164/9, 165/6, 167/1, 167/18, 169/1, 174/13, 175/2, 175/18, 178/16, 179/8, 181/12, 182/3, 182/13, 183/6, 183/9, 184/5, 187/10, 187/15, 187/20, 189/7, 193/23, 196/17, 199/16, 200/4, 200/6, 202/7, 205/3, 205/17, 207/1, 209/15, 213/10, 214/6, 221/13, 221/22, 222/11, 224/5, 224/11, 224/20, 227/2, 232/17, 233/5, 237/1, 238/1, 238/5, 238/11, 240/2, 240/7, 242/2, 243/7, 243/8, 244/5, 244/9, 245/3, 251/20, 254/12, 259/16

hiçbiri: *zm.* Bir teki, biri bile.

h. 021/8, 037/2, 077/9, 120/6, 202/11, 242/4

h.+ nde 228/8

h.+ ne 025/1, 028/13

h.+ ni 149/2, 177/8, 246/7

h.+ nize 100/10, 100/12

hiçlik: Yokluk.

h. 240/6

h.+ in 240/5

hiddet: Kızgınlık.

h. 134/8

h.+ e 035/11

h.+ i 158/4

h.+ ini 067/3

h.+ le 086/7, 099/4, 148/3

h.+ li 091/6

h.+ ten 040/24, 058/18, 067/2

hiddetlen -: Kızdırılmış olmak.

h.- en 005/11

h.- erek 033/12

h.- iyorsunuz 195/19

hiffet: *Ar*. Hafiflik.

h. 036/6

h.+ lerine 256/4

hikâye: Gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düzyazı türü.

h. 159/16

h. edilecek 191/6

h.+ leri 194/25

h.+ lerinde 064/2

h.+ lerinden 194/27

h.+ lerine 148/4

hikâyeci: Hikaye anlatan**.**

h.+ leri 065/5

hikmet: *is. Ar.* 1. Bilgelik. 2. Tanrı'nın insanlar tarafından anlaşılamayan amacı. 3. Gizli sebep.
h. 098/23
h.- i devlet sırr-ı hükümet 065/1
allahın h.+ i 112/15
rabbimin h.+ i 044/18
h.+ ine 110/24
h.+ ini 098/21
h.+ leri 188/2

hilaf: Aykırı
h.- ı tabiat 243/4
h.+ ı 018/12, 215/6
h.+ ında 080/1, 088/1, 232/2, 242/5

hile: Sahte davranış.
h. 240/5
h.+ lerini 068/12

hilebaz: Hile yapan kimse.
h. 197/12
h.+ ı 191/14

hilkat: Yaratılış, fıtrat.
h. 240/7, 245/3
h.+ e 238/4
nizam-ı h.+ e 241/3
h.+ in 181/12, 191/14, 213/10
h.+ te 242/4
mana-yı h.+ ti 079/4

hilkaten: Yaradılıştan**.**
h. 036/6, 216/12

hilkıyet: *Ar.* Bir hâlin, bir huyun yaratılıştan olması, fıtrî olma durumu.
h.+ imi 239/6
h.+ inin 239/10
h.+ li 214/3
h.+ te 159/4, 206/4

hilkıyyet: *Ar.* Bir hâlin, bir huyun yaratılıştan olması, fıtrî olma durumu.
h.+ inden 172/1
h.+ te 169/7

himaye: Koruma, gözetme.
h. 216/8
h.+ de 181/12
h.+ si 140/9
h.+ sine 217/10, 227/3

himmet: Yardım.
h.+ ine 053/10
h.+ lerine 032/4
h.+ leriyle 242/1

hîn: *Ar.* Zaman, vakit**.**
h.- i müracaatında 215/11

hindi: Parlak, esmer renkli, alnı, boynu, başı tüysüz, boyu 1 metreyi bulabilen, ibikli büyük kümes hayvanı.
h. 066/3, 066/6

his: *Ar.* Duygu, duyu, sezme.
h. 119/11, 129/3, 158/5, 160/5, 172/4, 173/4, 207/1, 257/11, 259/16
h.+ le 136/5, 165/6, 173/1
h.+ ler 169/7, 185/16
h.+ lerden 259/15
h.+ leri 183/10, 240/4
h.+ lerimize 253/1
h.+ lerimizin 168/11
h.+ lerin 260/16
h.+ lerini 188/2, 191/8
h.+ li 172/7, 186/1, 214/1, 239/6, 244/10
h.+ si 098/21, 219/4
h.+ sim 175/18
h.+ simi 186/1
h.+ sini 166/10, 169/7, 171/9, 260/12

hisar: Bir şehrin veya önemli bir yerin korunması için taştan yapılmış, yüksek duvarlı ve kuleli, çevresinde hendekler bulunan küçük kale.
h. 065/2
h.+ da 147/18

hiss: *bkz.* his.
h.- i hürmet 254/9

h.- i kabl-el vukuyla 184/3

hisse: Pay.
h. 250/5
h.- i gayretlerine 124/3
h.- i temettüüne 053/3
h.+ lerini 083/1, 136/6
h.+ mden 050/19
h.+ mizi 102/2
h.+ sine 119/10
h.+ sini 055/4

hissedil -: Hissetme işine konu olmak.
h.- erek 167/17

hissen: His bakımından, duyguca.
h. 169/8, 213/12

hisset -: 1. Dıştan gelen etkileri beş duyu organıyla idrak etmek. 2. Sezmek, farkına varmak, anlamak.
h.- emedi 059/15
h.- en 233/3
h.- enler 027/4
h.- er 061/7
h.- ersen 018/12
h.- ince 160/15
h.- iyor 166/9
h.- iyorlardı 174/15
h.- iyorum 199/5, 226/1
h.- meden 167/18
h.- mek 101/8
h.- mezsiniz 244/3
h.- miş 203/7
h.- ti 067/2, 166/9, 173/8
h.- tiğim 166/16
h.- tiler 135/5

hissettir -: Duyurmak, sezdirmek.
h.- erek 243/3
h.- mediğim 167/1
h.- memelidir 121/12
h.- meyecek 257/8

hissiyat: Duygular, sezişler.
h. 169/1
h.+ ın 101/5
h.+ ında 215/6
h.+ ını 169/1, 238/11, 249/7
h.+ ınıza 175/18

hissiz: Duygusuz.
h. 070/6

hitaben: Sözü birine yönelterek, hitap yoluyla**.**
h. 058/19, 079/5, 134/8

hitam: Son, bitim.
h. 242/2

hitap: Sözü birine veya birilerine yöneltme, seslenme.
h. 174/5
h.+ ıyla 121/8
tevcih-i h.+ la 091/16
h.+ lar 025/12
h.+ larıyla 258/4

hiza: Doğru bir çizgi üzerinde bulunma durumu.
h.+ dan 255/9
h.+ sına 166/2

hizmet: Birinin işini görme veya birine yarayan bir iş yapma.
h. 026/23, 032/5, 120/14, 243/6
arz-ı h.+ e 091/13
h. etsin 081/22
h.+ i 220/17
h.+ imi 091/12
h.+ imize 091/13
h.+ inde 078/15
h.+ ine girmeden 026/3
h.+ ini 071/19
h.+ inizde 094/20
h.+ lere 121/1
h.+ leri 029/10
h.+ ten 146/7

hizmetçi: Hizmet gören kimse.
h. 019/17, 019/18, 020/11, 020/18, 021/8, 034/3, 043/6, 050/9, 053/2, 059/7, 070/4, 071/12, 072/2, 072/4, 072/15, 073/6, 073/11, 074/1, 074/14, 092/11, 096/2, 097/19, 121/12,

124/5, 124/8, 126/10, 126/20, 127/18, 127/21, 127/25, 128/4, 128/8, 128/12, 128/22, 141/5
h.+ ler 041/12, 122/1, 124/8, 130/4, 130/6, 185/2
h.+ leri 121/12
h.+ lerimiz 218/13
h.+ lerin 071/19
h.+ lerinden 096/7
h.+ lerine 129/15
h.+ lerinin 074/16, 077/12, 129/10
h.+ leriyle 096/11
h.+ nin 074/6
h.+ si 039/1, 069/5
h.+ sinden 076/7
h.+ sine 070/9, 077/6, 095/2, 129/1
h.+ ye 001/3
h.+ yi 042/5, 108/16

hizmetkâr: Ücretli iş gören genellikle erkek işçi.
h. 086/24, 140/4, 141/1
h.+ ı 139/2
h.+ ın 141/6
h.+ ları 096/20
h.+ larıyla 211/8

hizmetkârlık: Uşaklık.
h.+ ı 001/10

hoca: *Far.* 1. Din görevlisi. 2. Akıl öğreten, öğüt veren kimse.
h. 255/11
h.+ lar 077/9
h.+ mız 102/9
h.+ nın 256/3
h.+ sı 021/8, 099/5, 103/8, 255/8
h.+ yı 256/2

hocalık: Hoca olma durumu**.**
h.+ ın 017/11

hodgam: Kendini beğenmiş.
h. 255/1
h.+ ların 137/3

hodperestlik: Kendini beğenmişlik.
h. 240/5

hokka: Mürekkep konulan küçük kap.
h.+ ya 016/7

hokkabaz: *Ar. ḥuḳḳa + Far. –bāz* 1. *is.* El çabukluğu ile birtakım şaşırtıcı olaylar yapmayı meslek edinen kimse. 2. *sf. mec.* Başkalarını aldatarak yalan dolanla iş gören.
h. 181/2, 217/1
h.+ ın 068/12
h.+ lar 216/4

hokkabazlık: Hokkabazın yaptığı iş.
h.+ ında 037/2

homur homur: *zf.* Homurdanarak.
homur h. 046/1
h. homur 046/1

homurtu: Boğuk ses. Homurdanma sırasında çıkan sesin adı.
h.+ lardan 007/14
h.+ larıyla 031/5
h.+ su 052/3
h.+ suyla 047/3, 055/4, 234/15

hop: Birdenbire.
h. 045/8

hopla-: Sevinçten, korkudan havaya fırlamak.
h.- dı 121/4
yürekleri h.- dı 246/7
h.- yor 231/4

hoppa: Yaşına uymayan davaranışta bulunan.
h. 152/18

hoppalık: Hoppaca davranış.
h. 115/25, 168/4
h.+ ların 206/7
h.+ tı 036/6

horoz: Tavuğun erkeği.

h. 009/3, 034/9, 066/1
h.+ lar 191/8
h.+ ları 153/12

hortla-: Herhangi bir sorun yeniden ortaya çıkmak.
h.- dılar 116/11

hortum: Hava veya suyun kendi etrafında hızla dönüp buluttan yeryüzüne uzanan sütun biçiminde oluşan, alanı dar bir fırtına türü.
h. 139/2

hoş: Beğenilen, zevk veren.
h. 037/6, 101/7, 125/7, 151/5, 172/1, 202/11, 256/2
h.+ larına 244/2
h.+ uma giden 014/5
h.+ umuza 134/1, 242/4
h.+ una 227/3
h.+ una gidenlere 067/6

hoşlan -: Hoşuna gitmek.
h.- ırsınız 016/2
h.- madığı 232/16
h.- madım 240/5
h.- mam 031/13, 117/3
h.- mıyorum 148/4

hoşnut: Bir kimseden memnun olma.
h. kalsın 228/14

hoşnutsuzluk: Hoşnut olmama durumu.
h. 150/3
h.+ larını 227/3

hovarda: Çapkın.
h. 078/14

hovardalık: Hovardaca davranış.
h. 014/5
h.+ larına 067/4
h.+ tan 007/12

hoyrat: Kaba, kırıcı ve hırpalayıcı.
h. 032/5, 090/11, 116/4, 139/2

hristiyan: İsa'nın dininden olan kimse.
h. 064/5

hristiyanlık: İsevilik, hristiyan dini.
h.+ ı 063/8

hudut: Sınır.
h. 069/1
h.+ ları 126/1
h.+ larında 151/10
h.+ larını 101/5
h.+ suz 148/1
h.+ u 166/1

hufre: Çukur, oyuk.
h.+ leri 088/7

hukuk: Yasaları konu alan bilim.
h. 025/11, 104/16
fevkal h. 131/16
h. guguk 027/1
h. şehadetnamesi 025/11
h.+ tan 025/7, 026/23

hulûl: *Ar*. Bir şeyin içine işleme, girme, nüfuz etme.
h. 063/4, 183/9
h.+ ünde 248/22
h.+ üne 068/1

hulusi: *Ar*. Hâlis ve saf olma, kalp temizliği.
h. 044/18

humar: İçki veya uyku sersemliği.
h. 084/2

humma: Ateşli hastalık.
h. 214/4
h.+ sı 256/7
h.+ sıyla 067/1

hummalı: Sıkı, yoğun, hareketli, hummalı hasta.
h. 226/8

hun: Kan.
h. oluyor 043/20

hunnak: *Ar.* Anjin, boğak.
h. olacağım 231/3

hurda: *sf. Far.* Parçalanmış, döküntü durumuna gelmiş.
h.+ sı 159/5

huri: *Ar. din b.* Cennette yaşadığına inanılan dişi varlık.
h. 256/9

hurrem: *Far.* Şen.
h. 245/5

hurt: *Far.* Kırık, parça.
h. olmuş 107/11

huruşan: *Far.* Coşan, çağlayan.
h. 151/10

husul: Olma, oluş.
h. 242/1
h.+ e 227/3
h.+ e getirdiği 017/11

husus: *Ar.* Konu, özellik, yön.
h.+ larda 052/16, 082/8
h.+ ta 013/9, 016/2, 022/2, 028/8, 048/4, 050/24, 064/6, 080/3, 120/7, 143/5, 177/4, 209/17, 214/6
h.+ taki 199/9, 222/11, 229/16
h.+ unda 069/1, 083/1, 176/13, 253/1
h.+ undaki 107/17, 169/3

hususat: Özellik.
h. 094/15
h.+ a 068/1

hususi: Özel.
h. 041/1, 059/10, 078/15, 131/16, 167/15, 169/1

hususiyet: Özellik.
h.+ i 218/12
h.+ ine 213/8

huşu: Alçak gönüllülük.
h. 142/13
h.+ yla 136/5, 141/12

huşunet: Sertlik, kabalık.
h. aldı 025/12

huy: Alışkanlık.
h. 183/9, 245/8
h.+ ları 097/28
h.+ larını 251/17
h.+ u 245/3
h.+ unu 177/8

huysuz: Huyu iyi olmayan.
h.+ luğu 004/5

huzme: Demet, bir noktadan çıkıp etrafa dağılan ışık.
h.+ sini 157/2
h.+ yi 156/8

huzu: Alçak gönüllülük.
h.+ yla 260/17

huzur: 1. Rahatlık. 2. Bir yerde bulunma. 3. Makam.
h.- u affınızda 239/6
h.- u âlinize 087/4
h.- u allaha 137/7
h.- u hayretinde 185/18
h.+ una 029/5, 138/3, 161/10, 253/12
h.+ unda 104/16, 106/17, 119/7, 168/3, 214/6, 260/18
h.+ unu 091/6
h.+ unuza 203/13
h.+ unuzda 203/1
h.+ unuzdan 203/9

huzurluk: Makam.
h.+ unda 005/8

hücum: Saldırı.
h. 134/2, 149/16, 228/12
h.+ a 082/3
h.+ dan 233/4
h. edemezler 018/12

h. eden 170/1, 197/15
h. etti 133/4
h. ettiler 090/9
h.+ la 090/8, 124/3
h.+ larına 085/5, 089/1
h.+ larını 124/1
h.+ un 234/4
h.+ una 087/18
h.+ undan 155/9, 157/6

hükema: Hakimler.
h. 241/6
h.+ nın 137/3
sulh h.+ sına 003/11

hükmedil-: Hakkında karar verilmek.
h.- emez 244/4
h.- ir 082/1

hükmedilebil-: Egemenlik altına alınabilmek.
h.- irdi 079/5

hükmet-: Egemenlik altında bulundurmak.
h.- eceği 012/12
h.- emedi 164/8
h.- iyorsunuz 151/3
h.- memiz 241/2
h.- tiğiniz 240/2

hükmolun-: Hüküm verilmek.
h.- ur 256/4

hüküm: 1. Yargı.2. Egemenlik. 3. Önem, geçerlilik.
h. 089/21, 137/2, 221/22, 239/6
h.+ de 081/12
h.+ e 187/20
h.+ ler 034/2, 036/6
h.+ lerde 243/8
h.+ lere 036/6
h.+ lerin 195/19
h.+ lerine 137/11
h.+ lerinizi 239/5
h.+ ü 135/1, 153/8
parana geçer h.+ ün 058/8
h.+ üne 063/8, 134/1, 154/5
h.+ ünü 021/12
h.+ ünüzden 239/10
h.+ ünüzün 083/7
h. verilmez 200/1

hükümet: Devlet.
h. 010/8, 068/11, 181/12, 229/1
hikmet-i devlet sırr-ı h. 065/1
h.+ e 125/14
h.+ i 062/2, 064/10, 126/1
h.+ in 005/8, 068/12
h.+ ler 064/5, 125/7
h.+ lere 064/5
h.+ leri 064/5
h.+ lerin 064/1, 064/3
h.+ lerinin 063/8

hülasa: Özet, fezleke.
h. 203/4

hülya: Hayal.
h. 185/3, 258/11
h.+ nın 165/6
h.+ sıyla 009/28

hülyalı: Hayal kuran.
h. 172/9, 173/4

hüma: Talih kuşu.
h.+ yı 019/1

hümayun: *Far*. Padişahla ilgili.
yıldız kasr-ı h.+ unda 066/8

hüner: Beceri.
h. 083/1, 133/3
h.+ dir 063/5
h.+ ini 030/10

hüngür hüngür: *zf*. Yüksek sesle ve hıçkıra hıçkıra.
h. 198/14

hüngürde-: Hüngür hüngür ağlamak.
h.- yerek 225/2

hüngüre*: bkz.* hüngür hüngür.
h. 135/5

hüngürtü: Hüngürdeme sırasında çıkan sesin adı.
h. 105/1
h.+ lerin 130/16

hür: Baskı altında olmayan.
h. 037/1, 080/1, 082/8
h.+ dü 088/1
h.+ üz 033/13

hürmet: *Ar.* Saygı, değer vermek.
h. 203/20
hiss-i h. 254/9
h. eden 032/5
h. ederiz 080/1
h.+ i 238/8, 245/7
h.+ im 224/16
h.+ imden 206/7
h.+ inden 214/7
h.+ ini 101/5
h.+ li 149/15

hürmeten: *zf. Ar.* Saygı göstermek için.
h. 238/8

hürmetkârane: Saygılıca.
h. 027/10

hürmetsizlik: Saygısızlık.
h. 224/8

hürriyet: Özgürlük.
h. 138/3, 149/18, 150/1
h.+ in ilanından 036/6
h.+ leri 066/4
h.+ lerini 019/3

hürriyetsizlik: Hürriyetsiz olma durumu.
h.+ im 150/1

hüsn: Güzel, iyi.
h. 246/8, 246/16, 247/21, 248/7
h.- ü hat 073/10
h. –ü niyetle 059/13
h.- ü etvar 103/10
h.- ü idare 064/10
h.- ü istimal 242/1
h.- ü kabul 255/7
h.- ü misal 255/2
h.- ü niyet 121/6
h.- ü niyetine 067/5
h.- ü niyetle 182/2, 195/19
h.- ü tefsirler 216/6
h.- ü tesadüf 113/2
şarab-ı h.+ leri 093/25

hüsniye: Özel isim.
h. 034/1, 035/3, 036/1, 038/4, 038/6, 039/1, 039/2, 041/13, 042/2, 042/4, 046/1, 046/5, 046/9, 046/15, 047/3, 047/4, 047/10, 047/15, 047/17, 050/18, 050/24, 051/13, 053/15, 055/3, 059/2, 059/7, 059/15, 060/2, 070/4, 070/9, 072/1, 072/8, 072/17, 073/2, 073/6, 073/8, 073/11, 074/1, 074/6, 074/14, 074/15, 074/19, 075/7, 075/12, 076/4, 077/4, 090/13, 091/3, 091/9, 091/19, 093/2, 093/14, 093/18, 093/22, 093/26, 094/2, 094/6, 094/10, 094/17, 095/2, 095/3, 095/12, 099/3
h. abdülkadir 029/5
h.+ nin 034/9, 035/11, 050/12, 077/12, 078/1
h.+ ye 034/13, 040/8, 043/7, 049/1, 057/2
h.+ yi 049/22, 053/2

hüsnümelek: Özel isim.
h. 141/13, 141/17, 141/21, 143/15, 154/6, 212/14
h.+ i 143/5, 252/2
h.+ in 139/20, 147/6, 246/1
h.+ ten 145/15

hüsün: Bkz.hüsn.
h. 031/9

hüviyet: Kimlik.
h.+ i 091/8, 113/26, 179/8, 216/4
h.+ imi 229/15
h.+ inden 182/3, 204/11
h.+ ini 236/9
h.+ inin 236/1
ketm-i h.+ le 182/13

h.+ lerini 029/11, 029/12

hüzün: Keder.
h. 090/12, 123/4, 185/1, 186/17, 205/1, 214/3, 248/8, 258/7
h.+ den 186/24
h.+ le 073/2, 186/13, 186/24
h.+ ler 084/2, 248/20
h.+ ü 223/7, 225/11

ıç -: Sıçmak.
ı.- tık 059/6

ığrıp çevirmek: Vurgun vurmak, beceriklilik gösterip büyük kâr elde etmek.
ı. çevirmişti 078/16

ıhlamur: Ihlamurgiller familyasının örnek bitkisi olan, beyaz ve hafif kerestesi marangozlukta çok makbul, çiçekleri güzel kokulu gölge ağacı.
ı. 146/4

ılık: *sf*. Soğukla sıcak arası, ne soğuk ne sıcak.
ı. 184/5

ırz: *Ar*. Bir kimsenin, başkaları tarafından dokunulmaması ve saygı gösterilmesi gereken iffeti.
ı. 001/4, 017/3, 089/1, 122/7, 137/5
ı. ehliyetlik sigortası altında 005/12
ı.+ ıma leke getirmeden 011/14
ı.+ ımdan 034/4
ı.+ ından 034/14, 045/13
ı.+ ını 135/6, 236/1
ı.+ ınıza 122/7
ı.+ ınızın 133/5
ı.+ larıyla 121/1
ı.+ lılara 120/13
ı.+ sız 120/14, 121/1
ı.+ sızlar 120/13

ırzlı: Namuslu.
ı.+ sı ırzsızı 044/6

ırzsız: Namussuz.
ırzlısı ı.+ ı 044/6

ısın-: Sıcak duruma gelmek.
ı.- mış 051/15

ısır-: Dişleri arasına alıp sıkmak.
ı. 098/13, 098/21
ı.- acaklardı 123/3
ı.- arak 020/11, 099/1, 125/11, 141/12, 146/10
ı.- ayım 098/20
ı.- ırım 098/15
ı.- ıyor 130/22
ı.- ıyorlar 130/17
ı.- mak 124/3

ısıt-: Sıcak duruma getirmek.
ı.- tı 165/5

ısıtma: Isıtma işi,teshin.
ı. 026/22

ıskarta: Herhangi bir nedenle değerini yitirmiş mal.
ı.+ ya 078/14

ıslak: Herhangi bir nedenle yaşarmış, sulanmış.
ı. 223/5

ıslan-: Islak duruma gelmek.
ı.- an 187/9

ıslat-: Birşeyi ıslatmak.
ı.- arak 199/2, 237/13

ıslık: Dudakların büzülerek çıkarılan ses.
ı. 084/2

ısmarla-: Bir şeyin yapılmasını veya getirilmesini, birine söylemek.
ı.- ndı 078/15

ısmarlama: Sipariş.
ı. 253/13

ısrar: Direnme,üsteleme.
ı. 226/4, 229/12
ı.+ a 236/6, 251/1
ı.+ ınızı 089/7
ı.+ ıyla 099/6
ı.+ la 229/11

ışık: Bir yeri aydınlatmaya yarayan araç.
ı. 157/1
ı.+ ın 157/1
ı.+ ını 156/6
ı.+ lar 156/5
ı.+ ları 259/9

ışılda -: Parıldamak.
ı.- yan 067/4

ızdırap: *Ar.* Acı, üzüntü.
ı. 081/11, 200/10, 222/2
ı.+ a 209/20, 223/22
ı.+ ıma 212/10
ı.+ ımı 112/13, 224/1
ı.+ ına 219/2, 221/20
ı.+ ını 217/2
ı.+ la 080/9
ı.+ lara 161/10
ı.+ lardan 239/4
ı.+ ları 204/12, 216/6
ı.+ ların 222/4
ı.+ larına 137/1
ı.+ larını 192/3
ı.+ larla 237/17
ı.+ lı 187/7
ı.+ tan 130/16, 219/5, 222/7

ıztırar: *Ar.* Zorunluluk.
ı. 242/1
ı.+ ında 243/2

iade: *Ar.* Geri vermek, reddetmek, mukabele etmek.
i. 071/21, 123/6, 180/9, 182/9
i.- i aşkın 249/5
i.- yi münasebete 244/10
i. edildi 206/5
i. etti 210/8
ı.+ ındaki 136/7, 243/1

i-: Bugün yalnız ***idi, imiş, ise, iken*** şekilleri kullanılan cevher fiili.
i.- di 001/4, 032/4, 038/1, 038/5, 039/1, 060/5, 066/6, 071/4, 079/4, 082/8, 087/8, 101/16, 103/16, 105/2, 111/3, 116/3, 119/8, 122/7, 135/2, 156/5, 157/1, 158/6, 165/4, 165/10, 169/7, 169/8, 170/21, 174/14, 179/1, 190/20, 192/3, 193/2, 203/13, 205/1, 210/9, 212/13, 213/8, 213/10, 213/11, 214/4, 214/7, 215/6, 216/2, 217/9, 222/1, 225/13, 226/2, 226/4, 227/2, 227/3, 229/1, 241/1, 242/4, 249/6, 256/5, 258/10
i.- di 002/17, 003/19, 007/1
i.- dik 138/3, 160/15, 253/5
i.- diler 122/3, 175/13, 176/10, 187/7, 207/13
çağıra i.- diler 034/14
halinde i.- diler 142/13
mahkûm i.- diler 082/8
mecbur i.- diler 066/8
mecburiyetinde i.- diler 070/7
i.- dim 133/7, 212/14, 252/16
i.- din 044/17
i.- diniz 122/7, 174/11
i.- diysen 221/22
i.- miş 011/14, 036/6, 041/8, 049/18, 091/18, 097/5, 106/17, 149/18, 151/10, 187/6, 188/15, 215/3
ne i.- miş 006/9
i.- mişim 111/22
i.- mişler 042/4, 134/1
i.- mişsiniz 058/4, 058/15
i.- sek 011/3, 036/6, 075/9, 083/7, 177/1

iaşe: *Ar.* Yedirip içirme,besleme.
i. memuru 028/15
i.+ si 250/3

ibadet: Bir dinin buyruklarını yerine getirme.
i.+ ti 214/6

ibare: Bir düşünceyi anlatan bir veya birkaç cümlelik söz.
i. 137/12
i.+ sini 215/12

ibaret: Oluşan, meydana gelen.
i. 095/10, 213/13, 253/13
i.+ se 114/9, 245/7
i.+ tir 021/12, 245/5

ibram: *Ar*. can sıkacak şekilde ısrar etme, zorlama.
i. 225/10, 229/11
i.+ ıyla 081/16, 107/17, 141/8

ibraname: Aklama belgesi.
i.+ min 244/6

ibraz: *Ar*. Meydana çıkarma, gösterme.
i. 025/14
i.+ a 029/11

ibre: *Ar*. Ölçü aletlerinde işaret gösteren hareketli iğne.
menfaat i.+ lerinin 037/2

ibret: *Ar*. Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders.
i. 124/3
i. al 238/6
i. alınız 045/8
i. amiz 065/3

ibrişim: Kalıncana bükülmüş ipek iplik.
i. 141/23

icab: Gerek.
i. 154/5

icabet: Bir çağrıyı yerine getirme.
i.+ inizden 028/16

icabı: Gereği.
i. veçhile 028/13

icap: Lüzum.
i. eden 052/17, 081/10, 082/8, 183/2
i. eder 022/2, 093/19, 194/1
i. ederdi 133/3, 230/3
i. ederse 233/9
i. ediyor 199/15
i.+ ı 241/2
i.+ ından 064/4
i.+ ıyla 242/4
i.+ ları icra buyurulduktan 027/8

icat: Buluş.
i. 233/5
i. ederek 112/11
i.+ ıdır 011/1
i.+ ıyla 237/15

icazet: Onay almak.
i.+ iniz 025/7

icazetname: İzin belgesi.
i.+ lerine 104/16
i.+ ni 025/11

icbar: Zorlama.
i. 080/3, 080/8
i.+ da 240/3
i. etmek 088/9
i.+ ına 209/8
i.+ ınız 242/5

icmal: *Ar*. Kısaltma, özetleme, ihtisar etme.
i. edebileceğim 137/3

icra: *Ar*. Bir işi yürütme.
i. 226/7, 245/1
icapları i. buyurulduktan 027/8
i. ediyor 003/11
i.+ sına 135/1

iç-: 1. Bir sıvıyı ağıza alıp yutmak. 2. İçki içmek.
i. 014/5, 177/6
i.- e 173/1
i.- ecek 079/6, 120/6
i.- en 011/11, 120/7, 164/8
i.- enler 089/17
i.- enlere 081/20, 081/22
i.- er 037/7

i.- erdi 115/10
i.- erek 055/2, 060/1, 214/4
i.- erken 115/9
i.- ip 087/14, 088/1, 134/4
yiyip i.- ip 065/2
i.- iyor 003/11
i.- iyordu 120/6
i.- iyorlar 096/13
i.- iyorum 083/7, 085/1
i.- iyoruz 086/6, 148/4
i. kapaktan 003/3
i.- me 081/14
i.- mek 179/5
i.- mekten 115/12, 115/13, 133/5
i.- mem 089/7, 232/17
i.- memek 088/1, 099/6
i.- mesi 081/20
i.- mesin 081/18, 081/22, 083/7
i.- mesini 121/6
i.- mişti 099/6
i.- sin 083/7
i.- ti 105/13, 161/12
i.- tiği 050/12, 123/6
i.- tik 132/7, 233/1
i.- tikleri 089/21
i.- tikten 115/15
i.- tim 084/1

iç: 1. Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil. 2. Cisimlerin yüzeyleri arasında kalan her nokta. 3. Nesnelerin veya kimselerin arasında bulunan nesne veya kimse, ara. 4. Akıl, gönül, irade gibi insanın manevi varlığını oluşturan şeylerden herhangi biri. 5. Bir ülke, şehir, topluluk vb.nde olan veya yapılan. 6. İnsanın manevi varlığıyla ilgili olan.

i. 117/6
i.+ i 026/23, 031/1, 051/12, 144/9, 173/2, 182/13, 213/6, 213/8, 256/11
şehir i.+ i 234/13
i.+ i içine sığmayan 096/2
i.+ im 042/15, 072/14, 117/5, 136/4, 141/16, 223/21, 242/6
i.+ imde 205/14
i.+ imdeki 085/1
i.+ ime 044/18, 108/8
i.+ imizde 026/9, 064/10, 087/2, 119/11
i.+ imizden 034/10, 080/3, 101/10, 251/13
i.+ in için işleyen 021/12
için i.+ in işleyen 021/12
i.+ inde 010/13, 011/4, 013/1, 014/5, 017/5, 019/1, 021/5, 026/21, 028/3, 030/4, 037/7, 044/5, 046/11, 048/16, 051/9, 051/11, 053/3, 053/14, 054/18, 055/2, 056/12, 065/5, 068/11, 069/6, 071/12, 075/2, 075/7, 076/13, 078/13, 081/10, 081/11, 082/8, 083/1, 083/7, 083/8, 084/2, 085/1, 085/5, 086/22, 088/11, 088/12, 099/5, 099/6, 101/5, 102/19, 106/17, 118/12, 119/7, 120/3, 120/4, 121/2, 123/6, 123/8, 124/6, 132/15, 134/1, 135/3, 135/4, 135/5, 136/10, 138/9, 139/14, 140/1, 140/9, 141/11, 146/5, 151/14, 154/10, 156/5, 157/2, 157/5, 163/2, 164/7, 165/4, 166/1, 169/5, 171/8, 175/5, 175/16, 176/9, 176/12, 179/4, 181/14, 183/8, 183/10, 185/4, 187/4, 187/5, 188/6, 188/15, 189/1, 191/1, 191/6, 191/7, 192/4, 194/17, 200/3, 201/23, 202/5, 207/13, 207/15, 209/18, 210/3, 213/1, 213/12, 214/2, 214/4, 214/6, 215/2, 216/6, 216/9, 217/2, 217/6, 219/2, 219/4, 219/5, 223/6, 223/8, 224/13, 224/15, 227/2, 228/12, 231/24, 234/6, 237/10, 241/7, 243/3, 243/8, 246/2, 247/16, 249/1, 250/2, 251/11, 254/1, 256/8, 257/8, 258/2, 258/6, 258/9, 258/10, 259/3, 259/9, 259/13, 260/11, 260/16
i.+ indeki 228/1, 246/3
i.+ indekileri 187/3, 222/20
i.+ inden 008/10, 010/23, 022/22, 031/8, 073/2, 076/11, 165/8, 181/2, 184/11, 215/5, 249/1, 253/1
i.+ ine 009/26, 051/15, 054/3, 055/3, 060/4, 060/5, 062/15, 062/18, 069/1, 087/9, 113/23, 116/3, 128/15, 142/23, 142/24, 153/5, 153/10, 165/9, 182/2, 188/11, 191/14, 200/4, 213/9, 216/6, 219/4, 221/2, 223/17, 247/23, 253/1

i.+ ine koya koya 040/23
içi i.+ ine sığmayan 096/2
i.+ ini 056/4, 058/4, 108/3, 127/13, 133/1, 141/15, 161/12, 167/13, 173/7, 205/3, 246/5
i.+ indeki 028/3
i.+ ini çekmek 174/14
i.+ inizde 104/18
i.+ inizden 028/16
i.+ leri 047/3, 051/11, 058/1, 096/14
i.+ lerinde 027/4, 028/9, 065/2, 133/4, 196/19
i.+ lerindeki 186/23
i.+ lerindekileri 055/6
i.+ lerinden 023/12, 228/11
i.+ lerine 072/10, 153/7
i.+ lerini 185/2, 252/2
i. 172/8

içeri: İç bölüm, dışarı karşıtı.
i. 008/11, 023/7, 024/1, 026/15, 030/5, 030/18, 033/10, 033/14, 034/4, 034/6, 034/14, 035/7, 039/2, 044/16, 044/18, 051/11, 054/13, 057/3, 062/19, 072/2, 090/14, 095/4, 095/11, 113/23, 116/7, 116/23, 119/11, 125/8, 125/12, 129/1, 134/6, 146/2, 148/6, 167/15, 185/2, 194/7, 201/17, 207/4, 208/16, 218/13, 220/15, 222/13, 222/18, 226/2, 227/4, 253/5, 259/2
i.+ de 072/7, 128/1, 163/13
i. aldı 155/9, 229/2
i. buyurunuz 075/8
i. çektiler 034/4
i. daldılar 019/18
i.+ de 025/3, 028/3, 035/8, 036/3, 058/15, 059/17, 069/4, 077/2, 090/12, 090/13, 090/14, 095/8, 095/10, 110/12, 126/13, 127/4, 127/12, 129/1, 129/3, 130/9, 131/16, 132/8, 132/10, 141/23, 158/6, 163/1, 220/12, 231/14, 232/1, 236/3, 252/16
i.+ deki 033/11, 045/20, 130/16, 131/5, 131/6, 132/19, 142/1
i.+ dekileri 091/1
i.+ deler 061/4
i.+ den 002/2, 003/7, 061/16, 077/1, 077/3, 110/13, 127/17, 127/18, 130/9, 131/6, 131/12, 235/10
i. kaçtı 126/20
i.+ ki 015/11, 033/2, 155/22
i.+ ye 014/1, 031/3, 035/8, 045/13, 055/2, 059/1, 059/4, 061/16, 070/5, 077/3, 108/14, 111/6, 116/15, 118/17, 119/13, 127/17, 128/25, 129/8, 153/8, 155/6, 197/15, 216/2, 225/7, 228/5, 234/11
i.+ ye girip 045/19
i.+ yi 001/23

iç güveyilik: İç güveyi olma durumu.
i.+ leri 032/4

için: *e.* 1. Amacıyla, maksadıyla. 2. Neden ve sonuç belirten bir söz. 3. -den dolayı, -den ötürü. 4. Düşüncesince, kendince, göre. 5. Hakkında. 6. Oranla, göz önünde tutulursa. 7. Karşılığında, karşılık olarak. 8. Uğruna, yoluna. 9. Süre belirten bir söz.

i. 001/11, 004/5, 004/21, 005/10, 005/12, 007/10, 009/20, 009/28, 011/8, 013/1, 013/11, 014/5, 015/4, 015/10, 016/3, 017/3, 017/9, 017/10, 017/16, 018/4, 019/1, 020/1, 020/10, 020/11, 021/1, 021/9, 022/2, 022/12, 025/11, 025/14, 029/3, 029/5, 029/6, 029/10, 029/12, 030/10, 030/12, 030/19, 032/4, 032/5, 033/1, 033/9, 034/1, 035/7, 036/6, 037/2, 037/3, 037/4, 038/1, 038/5, 039/21, 040/18, 041/3, 042/5, 044/4, 044/16, 045/13, 046/2, 046/4, 046/14, 046/15, 047/1, 047/3, 050/17, 050/19, 050/21, 050/22, 050/24, 051/1, 051/11, 052/4, 052/11, 052/17, 053/3, 053/4, 054/3, 055/1, 055/2, 055/3, 057/7, 057/8, 058/3, 059/12, 060/2, 060/3, 061/14, 061/18, 062/18, 063/2, 063/4, 063/6, 063/7, 063/8, 064/2, 064/5, 065/4, 067/3, 067/4, 067/5, 069/2, 069/4, 069/5, 070/4, 070/6, 071/2, 072/9, 072/14, 073/5, 073/6, 073/10, 074/6, 074/12, 075/1, 075/7, 075/8, 075/9, 076/11, 077/4, 077/10, 078/12, 078/14, 078/16, 079/2, 079/3, 079/4, 079/5, 080/1, 081/10,

081/12, 082/8, 083/7, 083/10, 084/1, 084/2, 085/1, 085/6, 086/8, 087/4, 088/1, 088/3, 088/11, 089/1, 089/3, 089/21, 090/9, 091/2, 092/11, 092/17, 093/9, 094/11, 094/16, 096/2, 097/25, 098/27, 099/5, 099/6, 100/19, 100/20, 101/8, 102/24, 104/16, 105/1, 105/13, 106/17, 107/5, 107/17, 108/16, 109/1, 111/13, 111/21, 112/1, 112/10, 113/1, 115/12, 117/13, 118/16, 118/20, 119/3, 120/3, 120/7, 120/8, 120/14, 121/1, 121/4, 121/12, 122/3, 122/7, 122/9, 123/4, 123/6, 124/1, 124/3, 124/8, 125/1, 125/7, 125/8, 125/10, 127/11, 128/25, 129/6, 129/8, 130/4, 131/16, 134/1, 134/2, 134/4, 134/6, 135/1, 135/4, 135/5, 136/3, 136/4, 136/6, 136/7, 137/2, 137/4, 137/5, 137/6, 137/8, 137/11, 140/17, 142/5, 143/7, 143/15, 143/16, 144/5, 144/8, 144/21, 145/7, 146/1, 147/22, 148/4, 149/9, 150/7, 150/8, 151/4, 152/8, 152/11, 152/14, 152/15, 152/17, 153/6, 154/2, 156/3, 156/6, 156/7, 157/6, 157/10, 158/3, 158/5, 159/5, 161/2, 161/4, 161/8, 162/25, 164/7, 164/9, 165/1, 165/2, 165/3, 166/10, 166/11, 166/16, 166/17, 167/1, 167/4, 167/17, 168/2, 168/3, 168/4, 168/5, 168/8, 168/9, 168/11, 169/3, 170/2, 171/17, 172/2, 172/6, 172/8, 172/9, 173/4, 173/5, 173/6, 174/6, 174/13, 174/19, 175/10, 175/12, 176/11, 176/14, 176/16, 177/8, 177/10, 179/4, 179/5, 179/8, 180/2, 180/4, 180/5, 180/9, 180/11, 181/13, 181/14, 183/1, 183/2, 183/5, 183/8, 184/5, 184/6, 186/22, 186/24, 187/5, 187/13, 188/2, 188/3, 189/2, 190/4, 190/19, 191/8, 191/14, 192/3, 192/4, 192/13, 193/1, 194/7, 198/16, 199/1, 199/17, 200/4, 200/9, 202/4, 204/2, 204/8, 204/11, 205/11, 205/14, 205/17, 206/5, 206/7, 207/14, 208/14, 208/27, 208/28, 209/4, 209/20, 210/22, 210/23, 211/7, 211/8, 212/2, 212/6, 213/10, 214/2, 214/3, 214/6, 215/2, 216/13, 217/2, 217/8, 217/9, 218/1, 218/6, 218/8, 219/4, 219/7, 219/9, 220/6, 220/17, 222/3, 226/5, 226/7, 227/3, 228/1, 228/12, 229/2, 229/12, 232/15, 234/3, 235/18, 236/1, 236/2, 236/4, 237/2, 237/6, 237/10, 238/5, 238/6, 238/8, 238/9, 239/4, 240/1, 240/2, 240/3, 240/5, 240/6, 240/7, 241/2, 241/5, 241/7, 242/2, 242/6, 243/1, 243/2, 243/5, 244/3, 244/5, 244/12, 245/2, 245/5, 245/7, 245/9, 248/1, 248/17, 248/22, 249/3, 249/5, 249/6, 249/8, 249/9, 250/11, 253/5, 253/13, 254/1, 254/9, 254/13, 255/1, 255/5, 256/2, 257/2, 257/8, 257/11, 258/6, 258/7, 260/1, 260/5, 260/12, 261/1

için: Özgü, ayrılmış.
i.+ di 185/2
i.+ dir 023/14, 244/6, 248/22
i.+ miş 112/6

içir-: İçmesini sağlamak.
i.- di 237/2
i.- eyim 236/9
i.- ir 115/22
i.- irler 124/8
i.- mişiz 100/25

içirt -: İçmesine sebep olmak.
i.- emezsiniz 087/16

içki: İçinde alkol bulunan içecek.
i. 087/9, 089/3, 120/6
i.+ li 090/11, 131/16
i.+ lilerin 090/5
i.+ linin 101/7
i.+ nin 081/3, 232/18
i.+ ye 079/2

içme: İçmek işi.
yemeniz i.+ niz 048/19

içtima: Askerlerin donatılmış olarak toplanmaları.
i. 073/6

içtimai: Askeri hayat.
i. 079/4, 109/1, 133/4, 183/8, 239/4, 240/4

içyüzü: Detayları,aslı.

i. 191/13

idam: İnsan öldürme.
i. 057/8, 135/1, 138/1

idare: 1. Yönetme. 2. Tutum. 3. Yetinme.
i. 065/1, 079/5, 121/10, 146/1, 150/3, 150/4, 163/13
hüsn-ü i. 064/10
i.- i maslahat ediniz 071/23
i.+ den 227/4
i. et 014/5
i. ettikten 254/1
i.+ lerin 239/4
i.+ miz 013/7
i.+ si 101/5
i.+ siydi 121/10
i.+ ye 062/9, 122/8

idarehane: Gazete, dergi vb. yayım kurumlarında yazı işlerine bakılan yer, yönetim yeri.
i. 019/7, 021/6, 039/2, 231/24
i.+ ce 036/5
i.+ de 135/2, 231/7, 233/2, 255/2
i.+ den 013/1, 041/13, 042/4
i.+ dir 033/13, 040/17
i.+ ler 243/5
i.+ nin 040/25
i.+ nize 014/6, 086/22
i.+ nizin 085/1
i.+ sindeki 122/5
i.+ sine 016/5
i.+ ye 013/17, 015/4, 035/12, 038/1, 077/10

idaresiz: Tutumsuz.
i. 041/12

idaresizlik: Tutumsuzluk.
i.+ i 057/8
i.+ leri 168/2

idari: Yönetimsel.
i. 037/2

iddia: Kendinde olmayan yeteneği varmış gibi gösterme.
i. 120/9
i.- yı veraset edenler 029/5
i. eden 232/18
i.+ lar 203/9
i.+ lardan 037/2
i.+ ları 084/1
i.+ larına 137/12
i.+ larını 037/2
i.+ n 025/11
i.+ sıyla 203/7

ideal: En uygun.
i.+ ine 169/8
i.+ ini 122/1

idman: Alıştırma.
i. 151/5

idrak: Algılama.
i.+ e 160/2
i.+ i 188/10
i.+ le 088/7

ifa: Bir işi yapma.
i. 226/11
i.- yı vazifeye 126/13
i. edeyim 198/1
i. etmiş 114/21
i. ettim 029/10
i. olunacak 216/5
i.+ sı 181/10, 215/11
i.+ ya 033/1, 062/10, 123/3, 220/17

ifade: *Ar.* Açıklama, anlatım.
i. 053/3
i.+ de 093/9
i. etmekle 174/13
i.+ leri 161/6
i.+ m 031/17
i.+ mi 093/19
i.+ yi 101/5
i.+ yle 259/1

iffet: Namus.
i. 121/6, 160/15, 238/8
i.+ i 136/4, 191/13

i.+ ime 059/6
i.+ imi 137/4
i.+ imizden 121/6
i.+ in 196/17, 233/4, 238/9
i.+ ine 236/9
i.+ ini 121/6

iffetperverlik: Namusluluk.
i. 014/5
i.+ ini 255/2

iffetsiz: İffetini koruyamayan.
i. 120/7

iffetsizlik: İffetsiz olma durumu.
i.+ inin 236/2
i.+ le 083/1

ifham: *Ar.* Bildirme.
i.- ı hakikat 173/8

iflas: Yenilgiye uğrama.
i. ettiklerini 178/21

ifna: Yok etme.
i.- yi vücuda 241/3
i. edecek 248/22

ifrağat: İnsan vücudunun boşaltımı, kusma vb.
i.+ ının 060/4

ifrat: Herhangi bir konuda çok ileri gitme.
i. tefritleri 168/2

ifrit: Çok kötü ve zararlı kimse.
i.+ i 082/7
i. olursun 018/12

ifsadat: *Ar.* Fesatlar, bozmalar.
i.+ ına 201/25

ifşa: Gizli bir şeyi açığa çıkarma.
i. etmiş 166/10

ifşaat: Gizli bir şeyi açığa çıkarmak için yapılan açıklama.
i. 171/5
i.+ ı 199/9
i.+ ınız 111/18

iftihar: *Ar.* Övünme.
i. 083/1
i.+ a bais 035/8
i. edelim 101/12
i. eden 191/13, 217/9
i.+ la 160/15

iftiharlık: Övünme aracı.
i. rozeti 001/11

iftira: Bir kişiyi haksız yere suçlama.
i. 065/5, 125/12, 197/14, 197/16, 197/18, 198/5, 198/16
i.+ ların 239/5
i.+ sıyla 098/27, 199/1

iftirak: *Ar.* Ayrılık, ayrılma, hicran.
i.+ ı 110/10

iftitah: *Ar.* Açma, başlama.
i. nutkuna 082/6

iğbirar: *Ar.* Gücenme, darılma, hatırı kalma.
i. 175/8, 260/4
i. anından 020/13

iğfal: *Ar.* 1. Bir kızı kandırıp baştan çıkarma, kızlığını bozma. 2. Aldatma, kandırma.
i.+ e 198/9
i. edermiş 198/1
i. ediyorum 198/5
i. etmekle 018/12

iğfalkarlık: Baştan çıkarma durumu.
i.+ larından 189/13

iğmaz: *Ar.* Göz yumma, görmezlikten gelme.
i.- ı ayn ederdi 067/4

iğne: İnce, ucu sivri, iplik dikmeye yarayan alet.

i.+ leri 178/10
i.+ lerimi 178/4
i.+ m 177/18
kravat i.+ si 017/7

iğren-: Bir şeyi tiksindirici bulmak.
i.- irdi 245/8
i.- iyorum 133/7

iğrenç: İğrenme duygusu uyandıran.
i. 041/2, 191/14, 249/2

iğrenme: Tiksinme durumu.
i. 081/3

ihda: *Ar.* Hediye verme, hediye gönderme.
i. etmek 115/7

ihkak: *Ar.* Yerine getirme.
i. olunacak 138/3

ihmal: Gereken ilgiyi göstermeme.
i. edilmemiş 103/16
i. etmezdi 038/7
i. ettiği 153/8

ihsan: İyi davranma.
i. ediyor 110/10

İhsan: Özel isim.
nesip i. 015/20, 016/3, 016/11, 018/7, 018/11, 019/9, 021/11, 022/3, 081/19, 081/23, 086/5, 087/7, 088/6, 090/4, 100/7, 101/13, 102/4, 105/5
nesip i.+ ı 037/4
nesip i. 106/22

ihsas: *Ar.* Üstü kapalı olarak anlatma, sezdirme, duyurma.
i. 108/26, 135/1
i. edenler 243/7
i. ederim 250/13
i. ediyordu 191/6
i. ettikten 046/15

ihsasen: Hissettirerek.
i. 072/15

ihtar: *Ar.* Hatırlatma, dikkat çekme, uyarma.
i.+ ının 158/13
i.+ ınıza 029/4

ihtaren: Uyarıya göre.
i. 055/2

ihtibar: *Ar.* Sorup yoklayarak öğrenme, deneme, yoklama..
i. etmeleri 007/1

ihticap: *Ar.* Hicap duyma, utanma.
i.+ tan 104/16

ihtilac: *Ar.* Çırpınma.
i.+ larıyla 235/3

ihtilat: *Ar.* Karşılaşıp görüşme, görüşüp temas etme.
i. 152/15
i. ettiniz 061/6

ihtimal: *Ar.* Olabilirlik,olasılık.
i. 052/8, 052/17, 071/9, 073/4, 082/7, 121/12, 165/3, 165/4, 165/5, 175/1, 214/7, 219/2, 224/20, 227/3
i.+ den 164/8, 173/6
i.+ e 055/4, 071/21
i.+ i 008/8, 071/10, 077/2, 136/1, 214/7, 236/9
i.+ ini 055/3, 165/2
i.+ lerin 215/2
i.+ lerinden 165/1
i. verememem 060/5

ihtimam: *Ar.* Özen, iyi ve dikkatli bakma, bakımına îtinâ gösterme.
i. ediyor 164/6
i.+ ına 042/4
i.+ la 245/2

ihtira: Türetme.
i.+ larıyla 083/1
i.+ sının 234/6

ihtiram: Ar. Saygı.

i. 159/9

ihtiraz: *Ar.* Çekinme.
i.+ ınıza 080/1

ihtirazen: *zf. Ar.* Çekinerek, sakınarak.
i. 137/11

ihtirazi: Sakınma ile.
kuyud-u i. + ye 018/12

ihtisas: *Ar*. Duygu.
i.+ larını 172/1

ihtiyaç: Gereksinim.
i. 207/15
i.+ ı 122/5, 156/3
i.+ ınız 182/10
i.+ ıyla 189/13
i.+ ları 136/7, 227/3, 243/1
i.+ tan 086/18

ihtiyar: 1. *sf.* Yaşını almış, yaşlı. 2. *is.* Seçme.
i. 007/12, 011/8, 015/4, 019/16, 022/15, 023/8, 023/10, 033/2, 033/11, 040/4, 040/16, 059/13, 059/15, 066/6, 070/4, 125/8, 139/2, 139/3, 140/4, 141/1, 142/14, 142/23, 143/13, 144/8, 145/16, 146/1, 146/12, 153/4, 155/9, 157/9, 158/6, 161/4, 161/12, 162/6, 162/23, 211/7, 235/9, 236/4, 236/7, 239/8, 248/17
i.+ dan 237/3
i. edilen 075/8
i. ediyordu 227/3
i.+ ı 041/3, 141/8, 155/20
i.+ ım 114/17
i.+ ımın 239/9
i.+ ımızın 206/5
i.+ ın 011/14, 040/24, 146/7
i.+ lar 012/3
i.+ lara 027/7

ihtiyarca: Biraz yaşlıca.
i. 059/7
i.+ sına 069/2

ihtiyat: Sakınma.
i.+ ına 164/6, 217/9
i.+ la 156/4, 223/6
i.+ sız 168/4

ihtiyat akçesi: Yedek akçe.
i. akçesi 250/5

ihtiyatlı: Sakıngan, önlem alan.
i. 076/13

ihtiyatsızlık: İhtiyatsız olma durumu.
i. 175/11
i.+ ları 168/2

ihtizarname: Can çekişme/ intihar mektubu.
i.+ mde 137/3

ihtizaz: *Ar*. Hafif hafif titreme.
i.+ a 119/12
i.+ ını 166/14, 197/21
i.+ ıyla 155/10, 205/4
i.+ la 148/17
i.+ ları 166/11

ihzar: Hazırlama.
i. ettiği 240/7

ikame: Yerine koyma/ kullanma.
i. edeceksiniz 018/3
i. ettiği 253/5

ikaz: Uyarma.
i.+ a 195/19
i. çıngırağı 102/13
i.+ ıyla 184/3

ikbal: Baht açıklığı, mutluluk.
i.+ in 184/2

iken: *belirteç* Bu biçimiyle kullanıldığında kendinden önceki sözcüğe durum ve zaman kavramı yükler, istendiğinde kendinden önceki sözcükle bitiştirilebilir ve o zaman –ken biçimine girer, ekleştiği zaman da büyük ses uyumuna uymaz.

i. 027/6, 029/1, 035/9, 038/6, 042/6, 048/17, 049/2, 059/7, 060/6, 069/1, 075/1, 080/17, 082/1, 084/2, 087/11, 104/4, 104/18, 111/3, 118/9, 118/17, 123/8, 127/12, 128/15, 133/5, 142/20, 146/2, 146/12, 150/12, 150/16, 163/1, 164/9, 170/2, 180/4, 187/7, 192/5, 200/5, 215/5, 228/12, 234/17, 243/2, 252/16, 253/5

pire tok i. tutulur 053/1

iki: 1. Birden sonra üçten önce gelen sayı. 2. Azlık ifade eder. 3. Birden bir fazla olan.

i. 001/20, 002/4, 004/22, 005/2, 007/4, 007/6, 007/8, 008/2, 008/11, 008/16, 008/21, 010/18, 011/1, 012/8, 012/9, 014/5, 015/20, 017/3, 017/7, 019/18, 020/1, 020/18, 021/6, 024/1, 025/12, 025/15, 029/10, 032/1, 032/4, 033/1, 033/2, 034/3, 034/4, 037/6, 038/1, 038/3, 038/6, 038/7, 039/2, 039/15, 039/22, 041/6, 041/13, 042/4, 043/7, 043/17, 044/9, 044/16, 045/7, 045/9, 047/3, 047/4, 048/6, 048/20, 048/22, 050/9, 051/6, 051/9, 051/11, 052/11, 053/3, 054/8, 055/4, 055/6, 056/2, 056/3, 057/1, 057/4, 057/6, 057/7, 060/5, 060/8, 060/10, 061/10, 062/9, 063/5, 063/7, 064/7, 065/1, 065/6, 066/3, 067/3, 068/1, 069/2, 069/3, 069/4, 070/1, 070/8, 072/17, 074/1, 074/16, 075/4, 076/7, 077/12, 078/16, 079/2, 079/4, 079/5, 081/13, 082/8, 083/3, 083/8, 085/6, 088/10, 089/21, 090/8, 095/2, 095/3, 095/10, 095/19, 096/20, 096/23, 099/3, 099/6, 100/27, 105/10, 107/11, 107/17, 109/8, 111/2, 116/26, 117/15, 118/16, 118/17, 123/2, 124/1, 124/3, 125/11, 126/6, 126/7, 126/10, 128/1, 128/25, 129/3, 132/10, 132/11, 132/17, 132/18, 134/2, 134/6, 135/3, 135/4, 136/9, 137/12, 138/7, 138/10, 139/2, 140/9, 141/2, 141/5, 141/7, 141/8, 141/11, 141/12, 142/1, 142/13, 142/24, 143/13, 143/16, 144/26, 145/12, 146/6, 153/4, 154/1, 155/10, 155/20, 156/4, 156/5, 156/7, 157/1, 157/2, 157/5, 157/9, 157/10, 158/5, 158/6, 159/4, 159/5, 159/8, 160/3, 160/12, 160/15, 161/12, 162/6, 163/11, 163/13, 164/5, 164/8, 165/4, 165/10, 166/11, 167/15, 174/15, 175/18, 176/9, 176/10, 177/18, 179/5, 180/4, 180/5, 180/9, 182/7, 182/11, 182/13, 183/5, 183/8, 184/6, 185/1, 185/2, 185/4, 186/11, 191/8, 192/3, 193/3, 200/3, 204/13, 205/3, 205/4, 207/13, 207/15, 214/2, 217/4, 218/9, 218/13, 220/17, 223/19, 224/13, 225/2, 225/9, 226/7, 228/14, 229/9, 230/10, 232/14, 233/3, 233/7, 233/14, 235/2, 236/9, 237/16, 242/2, 244/9, 244/12, 245/7, 246/17, 247/10, 248/1, 249/2, 250/17, 252/3, 253/8, 254/11, 255/2, 256/1, 256/2, 256/4, 256/5, 256/9, 260/11, 261/6

on i. 017/11

yirmi i. 016/12

i. büklüm 040/10

yirmi i.+ den 016/10

i. elim yanıma gelecek 045/17

i. gözümün elifi 045/1

i.+ miz 189/13, 251/25

i.+ mizin 251/8

i.+ niz 225/11, 255/9

i.+ nizi 048/19, 212/2, 232/13

i.+ nizin 121/8

i.+ nizsiniz 041/12

i.+ si 026/22, 039/15, 112/11, 116/20, 117/16, 118/2, 120/3, 134/3, 150/4, 154/9, 162/5, 173/8, 175/13, 186/12, 207/11, 215/2, 219/6, 222/11, 222/12, 223/8, 259/9

üçte i.+ si 085/6

i.+ sine 225/8

i.+ sini 020/1, 033/2, 033/3, 043/6, 070/11, 118/15, 255/8

i.+ sinin 039/15, 085/1, 102/14, 174/5, 205/3, 210/1, 241/7, 254/11

i.+ siyle 161/1

ikinci: 1. İki sayısının sıra sıfatı, sırada yeri birinciden sonra, üçüncüden önce olan. 2. Herhangi bir hususta birinciden sonra gelen kimse.

i. 015/4, 025/4, 025/8, 026/13,

033/14, 038/5, 046/11, 047/5, 070/7, 085/3, 090/3, 107/6, 111/8, 113/4, 123/3, 138/5, 157/6, 169/2, 174/24, 226/4, 237/4, 237/10, 254/9
i.+ si 239/9
i.+ sine 186/22

ikindi: Öğle ile akşamın arasındaki vakit.
i.+ yi 002/4

ikişer: İki sayısının üleştirme sayı sıfatı.
i. 080/1, 208/14, 258/5

iklim: Hava durumu.
i.- i evsaf 082/7
i.+ in 069/8

ikna: Bir konuda birinin inanmasını sağlama.
i. 188/1, 200/4, 222/11
i. edeyim 237/1

ikram: Misafire bir şeyler sunma.
i. 094/18
i.+ da 232/15
i. ettiler 085/2
i.+ larından 228/8

iksir: Ar. İç ferahlatıcı ilaç veya içki.
i. 204/12

iktidar: Ar. Bir işi yapabilme gücü, erk, kudret.
i.+ ımı 023/12
i.+ ımızla 120/14
i.+ ından 159/8

iktidarsızlık: İktidarsız olma durumu.
i.+ ımla 031/13

iktifa: Yetinme.
i. 176/13
i. etmeyerek 074/14

iktisab: *Ar.* Kazanma, edinme, edinim.
i. etmiş 215/4
suret-i i.+ ı 079/1
i.+ tadır 215/5

iktisadi: Ekonomik.
i. 063/4

iktisat: Ekonomi.
i. 013/1
i.+ a 176/14

iktiza: Ar. Gerekme.
i. eder 053/3

il: Yurt.
i.+ inde 069/2

ilaahirihi: *Ar.* Diğerleri de böyledir, sonuna kadar böyledir, vb., vs.
i. 083/1, 225/8, 242/8, 253/4

ilaç: *Ar.* 1.Şifa, Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollarla kullanılan madde, em, deva. 2. Çare.
i. 004/21, 052/1, 063/2
i.+ ı 169/3, 200/3
i.+ ını 059/4, 087/14
i.+ lar 063/2
i.+ ları 054/18
i.+ ların 020/19
i.+ ta 257/11

ilah: Tanrı.
i.+ ları 257/8

ilahe: Tanrıça.
i.+ leri 257/8

ilahi: Tanrıyı övmek.
i. 007/16, 046/9, 048/16
i.+ lerle 249/7

ilan: Ar. Duyuru.
i. 016/5, 022/24, 120/14, 226/9
i.- ı aşk etmişsiniz 203/11
i.- ı aşk etti 198/9
i.- ı aşk ettiğini 199/1
i.- ı aşkına 197/12
i.+ a 027/4, 044/14, 226/10

i.+ da 023/4, 025/11, 031/13
i. etmek 245/8
i. ettikleri 245/7
i. ettiler 034/4
i.+ ı 019/5, 023/1, 025/11, 039/24, 040/3, 040/15, 043/2, 043/3, 043/17, 044/5, 077/10, 227/1, 245/7, 245/9
i.+ ımızı 016/15
i.+ ın 022/12, 025/11, 037/4, 088/5
hürriyetin i.+ ından 036/6
i.+ ını 002/6
i.+ ınızı 022/21
i.+ ınızın 087/4
i.+ la 023/9
i.+ lar 245/8
i.+ lara 017/3, 235/18
i.+ lardan 092/11
i.+ ları 023/12
i.+ ların 022/6, 022/14
i.+ larını 138/1
i.+ larla 088/9
i. verdi 043/18
i. verilir 040/17

ilanihaye: *zf. Ar.* Sonuna kadar, sonsuza kadar.
i. 084/2

ilave: Eklemek.
i. 190/1
i. edeceğim 182/7
i. edilmiş 216/1
i. etti 068/9, 145/15, 182/10, 211/6
i. ettirmiş 074/14
i.+ siyle 184/2

ile: *bağ.* 1. Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, beraberlik, araç, neden veya durum anlatan cümleler yapmaya yarayan bir söz. 2. Bazı soyut adlara getirildiğinde `... olarak, ... bir biçimde` anlamında durum zarfları oluşturan bir söz. 3. Cümle içinde aynı görevde bulunan iki ögeyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz.
.
i. 001/14, 002/6, 005/8, 007/10, 007/11, 008/13, 009/13, 010/13, 010/23, 011/1, 011/5, 012/6, 013/21, 014/1, 014/5, 015/4, 016/2, 016/3, 016/15, 017/7, 019/7, 019/8, 019/18, 022/22, 024/18, 025/12, 029/1, 029/5, 030/19, 031/7, 031/8, 034/8, 037/4, 037/6, 039/13, 040/6, 045/13, 046/5, 048/4, 048/17, 048/20, 053/1, 053/2, 053/9, 054/9, 054/18, 055/6, 056/4, 057/4, 057/9, 058/7, 058/18, 059/17, 061/6, 061/16, 062/19, 064/7, 066/1, 067/3, 067/4, 070/5, 071/10, 071/14, 071/16, 072/10, 072/17, 073/11, 074/14, 075/1, 075/6, 075/9, 076/8, 076/9, 077/6, 078/12, 079/2, 079/3, 079/5, 079/6, 080/18, 081/13, 082/8, 083/1, 083/7, 086/22, 087/4, 087/9, 088/3, 088/11, 089/25, 090/8, 090/12, 091/1, 091/4, 091/5, 091/15, 093/1, 093/3, 094/14, 097/8, 099/3, 100/19, 101/5, 101/15, 101/16, 102/14, 107/10, 109/1, 109/25, 111/14, 111/17, 113/10, 113/23, 116/22, 117/20, 118/11, 118/17, 119/7, 120/8, 121/10, 122/1, 122/3, 122/4, 122/9, 123/2, 123/6, 124/5, 125/14, 126/2, 131/16, 132/17, 134/4, 135/3, 135/5, 136/2, 136/4, 136/6, 137/2, 138/9, 138/11, 139/5, 141/5, 141/6, 145/12, 145/18, 145/19, 145/21, 151/2, 152/15, 152/19, 153/4, 153/7, 153/8, 153/12, 154/1, 154/3, 154/4, 154/6, 154/7, 156/5, 156/6, 156/8, 157/9, 157/10, 158/1, 158/5, 158/6, 158/7, 158/15, 159/4, 159/5, 159/6, 159/8, 160/3, 160/15, 161/10, 162/6, 162/7, 163/1, 165/1, 165/7, 165/8, 166/1, 166/9, 167/17, 167/18, 168/4, 169/2, 169/7, 169/8, 171/18, 171/19, 172/8, 176/9, 177/7, 179/2, 180/3, 181/10, 182/12, 183/3, 184/2, 185/3, 185/15, 187/7, 188/1, 188/11, 189/11, 191/13, 192/3, 194/24, 195/17, 195/18, 196/19, 198/1, 198/9, 199/2, 199/17, 203/5, 203/6, 204/1, 204/8, 204/11, 206/4, 209/14, 212/2, 212/10, 212/14, 213/1, 213/8, 214/7, 215/5, 215/11, 217/1, 217/3, 219/9,

221/22, 223/14, 224/2, 225/7, 230/10, 234/3, 234/8, 236/1, 238/5, 241/5, 241/7, 243/6, 243/8, 246/1, 247/9, 248/17, 251/17, 252/2, 254/9, 254/11, 254/13, 255/1, 255/2, 255/4, 255/5, 255/8, 256/4, 257/5, 257/10, 257/12, 258/12, 259/11, 261/3

ilelebet: Sonsuza dek.
i. 249/2

ilelmelâ: *Ar. 'illet*'in çoğul şekli *'ilel* 1. İlletler, hastalıklar, sakatlıklar. 2. Sebepler. Ve *Ar. melā'* Dolu olma, doluluk, dolu olan yer. Metinde dua cümlesinde geçiyor.
keke multelâ tarukuşiye minelhalâ i. 163/13

ileri: 1. Geri karşıtı. 2. Öne doğru. 3. Bir şeyin ulaşılacak yönü. 4. Henüz gelmemiş zaman, gelecek, sonra. 5. Benzerlerini geride bırakmış.
i. 008/18, 036/6, 050/19, 082/8, 111/23, 217/9, 244/1, 255/9,
261/6
i.+ de 063/6, 078/1, 079/4, 143/15, 202/5
i. gelir 019/6
i. gelme 242/1
i.+ si 134/6
i. vardı 068/11
i.+ ye 012/4, 072/17, 134/4

ilerle -: 1. Bulunduğu yerden daha ileriye gitmek, yol almak. 2. Vakit geçmek. 3. Daha güçlü, daha etkili duruma gelmek.
i.- di 072/17, 076/13, 129/7, 187/8, 258/5
i.- dikçe 255/3
i.- memişlerdi 145/2
i.- miş 184/5
i.- r 219/8
i.- yen 146/5
i.- yerek 007/4, 036/6, 127/10, 148/7
i.- yince 042/4
i.- yinceye 256/2

ileyh: Ar. Ona.
mürsel-ün i.+ ine 216/8

ilga: Ar. Bir şeyin varlığını ortadan kaldırma.
i. olunamaz 242/4

ilham: Esinlenmek.
i. 073/1, 102/15
i.+ ıyla 038/7, 102/1
i.+ lar 241/4

ilhamla-: Esinlemek.
i.- yan 084/2

ilik: Kan üreten hücre.
i.+ leri 088/11
i.+ lerimi 030/6
i.+ lerine 191/7

ilim: Bilim.
i. 025/3, 082/7, 083/1, 188/2, 242/1
i.+ i 024/22, 103/8, 105/17
i.+ im 188/1
i.+ in 025/1
i.+ lerden 188/2

iliş -: 1. Takılmak. 2. Elini sürmek, dokunmak. 3. Bir şeyin kenarına kısa bir süre için oturmak.
i.- ir 124/3
i.- ti 031/7, 040/8, 146/12, 182/12, 215/8

ilk: 1. *sıfat* Zaman, sıra, yer ve önem bakımından ötekilerden önce gelen, son karşıtı. 2. *isim* Herhangi bir şeyin en önde olanı, önce geleni. 3. *zarf* Birinci olarak, en başta.
i. 005/8, 007/14, 024/2, 024/6, 027/1, 033/11, 037/4, 038/1, 047/11, 061/16, 069/2, 070/7, 076/12, 077/9, 078/14, 083/7, 085/1, 095/3, 096/11, 099/7, 106/17, 118/19, 125/7, 135/5, 136/6, 158/6, 160/5, 166/11, 167/15,

167/18, 169/1, 169/2, 174/5, 175/16, 175/18, 183/8, 185/9, 186/23, 191/11, 193/3, 198/1, 206/8, 216/2, 217/3, 226/5, 229/1, 232/15, 233/2, 244/11, 250/3, 254/9, 255/7, 255/8

ilka: *Ar.* İlham etme, kalbe yerleştirme.
i. etti 254/9

ilklik: İlk olma durumu.
i. nöbetini 232/7

illallah: Bıkkınlık ve bezginlik bildirir.
i. 236/5

ille: Israr etmek.
i. 218/11

illet: Hastalık.
i. 219/3, 222/3, 223/23
i.+ i 222/11
i.+ imin 186/22
i.+ in 059/4
i.+ lerine 021/12

iltica: Sığınma.
i. 209/17

iltifat: Övmek.
i. 038/1
i.+ a boğduktan 007/8
nazar-ı i.+ ını 030/19

iltihak: Ar. Katılmak, eklenmek.
i.+ ını 238/9

iltima: Ar. Parıldama.
i.+ larıyla 260/16

iltiyam: Ar. (Yara) Kapanma, iyileşme.
i. 205/14, 219/3

iltizam: Ar. Kayırma, taraf tutma.
i. edersin 018/4

ima: Dolaylı olarak anlatma.
i. eder 152/6
i.+ yı 149/7

imaen: zf. Ar. Îmâ ederek, îmâ yoluyla.
i. 001/14, 074/15, 162/3

imal: Üretim.
kaime i.+ i 010/8

imalat: Üretmek.
i.+ ın 226/11

imam: Camide namaz kıldıran kişi.
i.- lar muhtarlar 014/5
i.+ dan 014/5
i.+ la 204/8

iman: İnanç.
i.+ ım 052/15
i.+ ını 062/1
i.+ la 076/12

imdat: Yardım istemek.
i. 102/13, 157/9
i.+ a 236/3
i.+ a yetişti 020/5
i.+ ıma 174/25, 175/1, 224/8, 239/8
i.+ ımıza 159/15
i.+ ımıza yetiştin 046/12
i.+ ına 155/18, 193/16, 216/6

imkân: Uygun şart ve durum.
i. 053/1, 106/17, 135/2, 138/3, 167/3, 174/24, 182/13, 236/6, 249/2
taht-ı i.+ a 250/3
i.+ ı 134/4, 250/6
i.+ sız 188/6

imla: Yazım.
i. 031/16, 073/10
i.+ m 031/17

imren-: Beğenilen bir şeye benzemeyi istemek.
i.- eyim 001/13

imtihan: Sınav.
i. 025/5
i.+ a 026/14, 033/2

i.+ a çektikleri 025/3
i.+ dan 026/12
i.+ ına 123/2
i.+ ında 122/9

imtiyaz: Bir kişiye hak etmediği hakkı vermek**.**
i.+ lar aldırdı 068/1

imtizaç: Ar. Birbirini tutma, uygunluk, uyuşma.
i. 021/8

imza: Ar. Bir kimsenin herhangi bir belgeyi yazdığını veya onayladığını belirtmek için her zaman aynı biçimde kullandığı işaret.
i. 167/17, 210/5
i.+ larla 025/3
i.+ lı 008/15
i.+ mla 002/20

imzala -: Onaylamak, imza atmak.
i.- yanların 010/12
i.- yarak 210/8

in-: 1. Yüksekten veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek. 2. Bir taşıt veya binek hayvanından yere basmak. 3. Bir yerden başka bir yere gitmek, varmak. 4. Fiyatı düşürmek. 5. Yıkılmak. 6. Alçalıp eski durumuna dönmek. 7. İnme gelmek.
i.- di 109/27, 111/13, 126/10, 156/4, 163/11
ayaklarımıza kara su i.- di 045/11
istanbula i.- di 208/17, 208/26
şişip şişip i.- di 067/2
yarıya i.- di 131/16
i.- diğin 088/11
i.- diğini 148/14
i.- dik 212/3
i.- diler 038/2, 042/4, 157/2, 162/7, 248/1
i.- dim 163/13
i.- eceğini 215/6
i.- eceğiz 055/12
yüreğimize i.- ecek 248/6
i.- en 157/8, 188/3, 249/6
i.- er 045/8, 095/2, 109/21
i.- di 227/4
i.- erek 192/5
i.- erler 003/4
i.- eyim 163/13
i.- inceye 084/2
i.- iyor 261/7
i.- iyordu 096/11, 216/2
i.- iyorlar 130/4
i.- mek 003/4
i.- mesem 155/28
i.- miş 107/5, 113/26, 135/6, 179/4
i.- se 099/5

in: Mağara.
i. 014/2, 126/4, 144/17

inan-: Bir şeyi doğru olarak benimsemek.
i. 068/10, 108/10, 144/21, 216/12
i.- acağımızı 080/13
i.- acağız 080/13
i.- acak 025/9, 203/17
i.- acaktı 222/11
i.- amayacağı 135/2
i.- arak 245/3
i.- ınız 080/10, 080/13, 080/15, 137/8, 243/8
i.- ır 169/7
i.- ırsınız 006/1
i.- ıyorum 206/4
i.- madığını 152/6
i.- madık 203/19
i.- mak 169/7
i.- makta 129/10
i.- mam 081/1, 092/8, 194/27, 197/6
i.- mamakta 169/7
i.- mamasını 219/2
i.- mayarak 169/7
i.- mayınız 241/7
i.- mazsınız 006/1
i.- mıyordunuz 161/10
i.- mıyorlardı 135/3
i.- mıyorsun 222/3
i.- mıyorsunuz 092/9

i.- oorsun 005/12
i.- sa 169/7
i.- saydınız 161/10
i.- sınlar 135/3

inandır-: Bir şeyi doğru olarak benimsetmek.
i.- amazsın 195/17
i.- mak 137/11
i.- maya 114/6, 216/13, 217/1

inanıver-: Çabucak inanmak.
i.- mek 052/16

inat: Bir konuda direnme.
i. etmeyiniz 228/14
i. etti 147/16
i.+ ımız 083/1
i.+ ına 002/1
i.+ ını 241/1
i.+ la 055/6, 248/17
i.+ larına 082/8

inatçı: Direnen.
i. 140/9

inbisat: İçi açılıp ferahlama, iç açılması, inşirah.
i. 165/5

ince: 1. Kalınlığı az olan. 2. Zayıf. 3. Tiz (ses), pes karşıtı. 4. İyiden iyiye, enikonu, ayrıntılı.
i. 007/10, 028/3, 031/12, 037/3, 038/2, 063/4, 066/8, 070/7, 072/17, 073/2, 077/1, 079/5, 091/4, 101/16, 108/26, 112/3, 131/3, 140/7, 145/5, 145/12, 153/8, 154/4, 179/6, 180/10, 183/8, 186/1, 186/10, 195/18, 198/10, 199/2, 204/9, 204/12, 206/4, 213/7, 229/1, 233/5, 238/11, 252/2
i.+ cik 012/8, 035/7
i.+ den 171/15
i. eleyip sık dokuma 049/24
i. eleyip sık dokuyor 135/1
i.+ li 077/2, 116/6, 126/5, 129/15
i.+ ye 171/15

incel -: Kalınlığını azalmak, zayıflamak.
i. 014/5
i.- en 173/1
i.- ip 040/24

incil: Hz. İsa ya indirilen kitap.
i.+ lerde 063/8

incit-: İncinmesine yol açmak.
i.- en 253/2
i.- me 186/1
i.- mekten 168/4, 175/18

incizab: Ar. Bir şeyin câzibesine tutulup ona doğru çekilme, câzibesi sebebiyle ona doğru meyletme, cezbolunma.
i. 213/10
i.+ ı 111/2

indir-: Yüklemek, kaldırmak karşıtı.
i.- di 205/1
i.- eceğim 009/14
i.- ecekti 215/2
i.- emediği 254/13
i.- erek 162/9
i.- ince 041/6
i.- inceye 239/10
i.- iyor 139/2, 252/2
i.- iyordu 223/6
i.- mek 257/11
i.- meli 238/4
i.- meye 060/3
i.- miş 255/1

indiril-: İndirme işlemi yapmak.
i.- ip 119/8

infial: Ar. Gücenme.
i. 033/15, 202/9
i.+ den 033/6, 091/9
i.+ ini 221/22
i.+ inin 222/20
i.+ iyle 112/3, 244/11

infialat: Ar. İnfialler, kırgınlıklar.
i.+ ı 239/6

infikak: Ar. Ayrılma, kopma, ayrı düşme.
i.+ a 175/3

infilak: Güçlü bir biçimde patlama.
i.+ la 115/16

inhina: Ar. Bükülme, eğilme.
i.+ larla 100/23
i.+ sında 160/12

inikâs: Yankılanma, aks etme.
i.+ larını 170/5

inilti: İnleme sırasında çıkan ses.
i. 154/4, 158/6
i.+ ler 077/1
i.+ leri 070/7
i.+ lerin 090/12
i.+ lerine 077/2
i.+ li 203/5

inim inim: "Sürekli olarak inlemek, çok sıkıntıda olmak" anlamlarındaki inim inim inlemek ve "birini büyük sıkıntıya sokmak" anlamındaki inim inim inletmek deyimlerinde geçen bir söz.
i. inim inlediği 090/11
i. inim inliyor 040/23
inim i. inlediği 090/11
inim i. inliyor 040/23

initaf: Ar. Bir yöne meyletme, yönelme, temâyül etme.
i. ettiği 161/11

inkâr: Tanık olduğunu saklama.
i. 066/8, 127/4, 137/8, 170/23
i. edemem 017/12
i. etmiyorum 224/18
i.+ lar 053/1

inkılab: Bir durumdan başka bir duruma geçiş.
i.+ ına 165/6

inkılap: Bir durumdan başka bir duruma geçiş.
i. 176/9, 227/3

inkıraz: Batma,dağılma, sonu gelme.
i. 065/2
i.+ ı 176/10

inkısam: Parçalanma.
i.+ a 239/5

inkisar: Ar. Kırılma.
kabil-i i. 124/2
i.+ a 254/11
i.+ ımı 221/23

inkişaf: Ar. Meydana çıkma, zâhir ve âşikâr olma.
i. 255/3
suret-i i.+ ı 082/7

inle-: Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.
i. 046/2
i.- di 157/9
inim inim i.- diği 090/11
i.- r 081/11
i.- rken 013/1
i.- yen 224/13, 257/13
i.- yerek 124/15, 186/2
inim inim i.- yor 040/23

inlet-: 1. İnlemesine yol açmak. 2. Çok eziyet vermek, eziyet çektirmek.
i.- e 248/20
i.- erek 157/2
i.- ir 234/14

insaf: Ar. Acımaya, vicdana veya mantığa dayanan adalet.
i.+ a gelerek 100/24
i. edilsin 137/2
i. etmeyerek 180/9

insafsız: Vicdansız.
i. 088/11, 090/8, 238/11, 243/8, 248/17

insafsızca: Vicdansızca.
i. 149/18

insan: 1. Âdemoğlu, âdem evladı. 2. Huy ve ahlak yönünden üstün nitelikli (kimse).

i. 002/21, 032/3, 047/3, 051/11, 060/4, 062/9, 063/6, 064/1, 069/8, 071/12, 080/17, 082/7, 082/8, 084/2, 090/13, 090/14, 108/6, 110/2, 115/21, 116/5, 118/20, 132/17, 135/2, 139/2, 150/8, 156/5, 156/8, 159/5, 161/10, 163/13, 165/2, 173/7, 175/1, 181/5, 187/6, 189/7, 190/12, 191/14, 215/5, 224/8, 233/1, 235/3, 240/2, 240/3, 244/10, 245/3, 249/7, 257/8, 258/12

i.+ a 053/10, 074/16, 110/10, 115/19, 153/6, 240/2, 242/1, 258/10

i.+ daki 084/2

i.+ dırlar 084/2

i.+ ı 057/7, 115/20, 148/11, 214/2, 222/11, 258/9

i.+ ım 168/3

i.+ ın 012/12, 035/15, 137/2, 153/8, 240/2, 244/11

i.+ lar 018/12, 068/12, 084/2, 168/11, 187/20, 214/1, 214/3, 242/2, 244/10, 248/22, 251/17

i.+ lara 260/1

i.+ lardan 249/3, 249/5, 260/6

i.+ lardanım 239/4

i.+ lardır 149/11

i.+ ları 055/6, 129/8, 257/8

i.+ ların 021/12, 108/11, 129/3, 136/5, 136/9, 138/3, 153/8, 161/10, 165/3, 169/7, 189/13, 213/10, 241/7, 242/4, 242/8, 243/5, 244/5, 249/7, 259/17, 260/2

i.+ larla 222/4

i.+ larmış 060/5

insanca: İnsana özgü olan.

i. 026/7

insani: Ar. İnsanla ilgili.

i. 063/8

gayr-i i. 134/1, 244/1

gayri i. 066/1

insaniye: *Ar. sf.* İnsânî kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan aynı mânâdaki müennes şekli.

vazife-i i.+ mi 198/1

insaniyet: İnsanlık.

i. 108/10, 164/5, 236/3, 244/5

i.+ çe 108/22

i.+ e 017/10, 082/8, 260/17, 260/18

i.+ i 083/1, 137/2, 241/7, 242/2

i.+ in 018/3, 082/8, 241/2, 243/2

i.+ inizin 160/13

i.+ tir 240/2

insaniyeten: İnsanlıkça.

i. 110/12, 116/28, 117/2, 162/1

insaniyetkarlık: İnsancıllık.

i.+ ımla 092/11

i.+ ını 255/2

insanlaş -: İnsanca davranma özelliği kazanmak, insana yaraşır biçimde davranmak.

i.- maya 161/7

insanlık: İnsan olma durumu.

i.+ a 137/2, 240/2

i.+ ça 240/2

i.+ ın 205/1, 245/6

i.+ ını 244/10

insicam: Bir bütünlük ve düzgünlük içinde devam etme, birbirine bağlı ve uygun olma, uygunluk, düzgünlük.

i.+ a 194/16

inşa: Kurma, kurulma, yapma.

i. 258/11

inşallah: "Eğer Allah isterse, Allah nasip ederse" anlamında dilek sözü.

i. 024/15, 076/9, 076/12, 078/10, 096/14, 110/6, 142/15, 159/13, 159/14, 163/4, 184/8, 209/22, 212/1, 228/13, 247/14

intibah: Ar. Uyanma.

i. 245/5

intihap: Ar. Seçme, seçilme.
i. 014/5, 035/10, 136/4, 176/9, 228/11, 248/7
i.+ a 078/16, 121/12
i. etmemiş 033/2
i. etmiş 185/15
i. olunacak 028/16
i. olundunuz 033/2
i.+ tan 028/16

intihar: Ar. Kendini öldürmek.
i. 093/3, 134/8, 135/2, 136/5, 136/8, 151/10, 215/2, 239/1, 240/5, 240/7, 241/7, 242/1, 242/2, 243/2, 243/8
i.+ a 138/1, 236/9, 240/3, 241/2, 241/3, 241/7, 242/5, 243/4
i.+ dan 249/3
i. eden 227/2, 235/18
i. et 238/5
i.+ ı 135/1, 241/6
i.+ ımın 243/8
i.+ ın 134/6, 136/4, 136/9, 136/10, 242/9, 243/3
i.+ ını 134/6
i.+ lar 050/8, 138/2, 188/11, 240/4
i.+ ları 241/6
i.+ ların 136/9

intikal: Ar. Geçme, sirâyet etme, bulaşma.
i. 022/22, 115/21
i. eden 213/12

intikam: Öç.
i. 055/3, 066/8, 098/21, 099/1, 115/5, 238/11, 254/13
i. almak 237/6, 255/1
i. almak faaliyetini 133/4
i.+ ı 237/17
i.+ ına 235/8
i.+ ını 053/3, 098/16, 138/3
i.+ ını almak 158/3, 165/2
i.+ ların 158/5

intizam: Düzgün olma.
i. 018/1
i.+ ı 202/9
i.+ ından 228/8

intizamperverlik: Düzen severlik.
i.+ i 250/4

intizamsızlık: Düzgün olmama durumu.
i.+ ını 051/13

intizar: Ar. Bir şeyin olmasını bekleme.
i. 179/4, 200/5
i.+ dan 080/12
i. ediyorsun 220/6
i.+ la 165/6, 172/5

inzimam: Ar. Üstüne ekleme, ilâve etme, katılma.
i. etti 093/25
i.+ ı 244/5

ip: İplik.
i. 163/13
i.+ le 162/25
i.+ le çeken 172/4
i.+ le çekiyor 219/5
i.+ ler 153/12, 154/3
i.+ ten 136/2

ipek: 1. İpek böceği kozaları çözülerek çıkarılan ve dokumacılıkta kullanılan çok ince, esnek ve parlak tel. 2. Bu telden yapılmış.
i. 009/26, 034/8, 198/10, 215/8, 252/2
i.+ lere 148/7
i.+ li 107/17, 148/5, 213/7, 228/14
beyaz i.+ ler 069/3: benzetme yoluyla saç teli için.

ipincecik: Çok ince.
i. 012/12

iptidai: Ar. İlkel.
i. 063/8, 138/10

iptila: Düşkünlük.

i. 249/2, 257/11
i.+ larda 012/3

irad: Geçinme.
i. 243/5
i.+ ım 062/5

irade: Bir şeyi yapıp yapmamaya karar verme gücü.
i. 241/5
i.- i seniyye 069/1
i.+ me 223/21
i.+ mi 221/23
i.+ si 101/5
i.+ sine 205/1

iradi: İstençli.
gayr-i i. 134/1, 166/10, 167/15

irahmet: "rahmet" kelimesinin eski dilde kullanımı.
i. 003/16

irezalet: "rezalet" kelimesinin eski dilde kullanımı.
i. 005/8

irfan: Bilme,anlama.
i.+ ım 025/3

iri: Olağanı aşan.
i. 058/11, 087/10, 097/9, 133/6, 140/4, 156/5, 236/6
iri i. 039/2
i. iri 039/2
i.+ li ufaklı 134/4
i. yarma 236/4

irin: Organizmanın herhangi bir yerinde iltihaplanma sonunda ölmüş hücre artıklarından ve bozulmuş akyuvarlardan oluşan, mikroplu veya mikropsuz, genellikle sarımtırak renkte koyuca sıvı, cerahat.
i. 133/3

iri yarı: *sf.* İri yapılı.
i. 069/8, 190/20

irkil -: Ürkerek geri çekilir gibi olmak.
i.- erek 051/3
i.- ip 095/9
i.- ir 227/3

irtica: Gericilik.
i.+ ya 131/16

irticali: Hazırlıksız.
i. 037/2

irtikâb: **Ar.** Kötü bir işi, bir kötülüğü yapma.
i.+ ına 121/12

is: "iş" kelimesi şiveli kullanımla.
i.+ ten 128/1

isabet: Hedefi bulma.
i. ederse 033/9
i. etmiş 135/5
i.+ i 245/2, 245/7

isal: Ulaştırma.
i. etmezden 249/7

isbat: Kanıtlama.
i.- ı liyakat 083/7

ise: Olunca, olursa, olsa da, -ince, -diği için, -diği vakit.
i. 004/21, 023/11, 043/17, 053/1, 054/1, 076/9, 078/10, 080/1, 084/1, 084/2, 085/1, 091/1, 107/5, 109/10, 109/12, 147/16, 167/1, 171/9, 185/19, 193/23, 196/11, 209/6, 209/15, 213/2, 220/16, 222/2, 233/1, 240/2, 240/6, 243/8
i.+ ler 030/18, 073/5
i.+ m 120/7
i.+ n 003/3, 034/14, 049/23, 061/10, 236/9, 258/7
i.+ niz 025/14, 029/2, 136/5, 242/8, 244/4

ishal: Sulu dışkı çıkarma.
i.+ den 095/10

isim: Ad.
i. 029/1, 191/2
i.- i âliyyesi 106/4
i.- i şerifi 008/15
i.+ den 202/9
i.+ dir 141/11
i.+ i 035/9, 103/14, 138/8, 216/4, 238/4, 252/16
i.+ im 029/5, 229/13
i.+ imden 185/15
i.+ imi 034/4, 049/7
i.+ imin 229/13
i.+ imizin 152/17
i.+ in 191/1, 236/9
i.+ inden 103/16
i.+ ine 103/16
i.+ ini 034/7, 181/8, 185/17, 200/1, 200/3, 215/9, 236/1, 260/18
i.+ inin 216/1
i.+ iniz 029/4, 093/19
i.+ inizi 229/12
i.+ inizin 168/3, 229/12
i.+ iyle 038/5
i.+ leri 030/7, 160/10
i.+ lerine 069/2, 224/7
i.+ lerini 028/13, 036/6, 246/7
i.+ lerinizi 028/16
i.+ li 227/2

iskambil: Bir yüzünde sayılar veya resimler bulunan, çeşitli oyunlar oynamaya yarayan kart, oyun kâğıdı. 2. Bu kartların destesiyle oynanan oyun.
i. 052/1, 071/10
i. kâğıdı 010/8
i.+ lerim 071/9

iskandil: 1. Denizin derinliğini ölçmek için kullanılan araç. 2. İşin içyüzünü öğrenme, bilgi toplama, sorup soruşturma.
i. 192/11
i. saldım 002/20

iskarpin: *Fr. escarpin* Ökçeli, konçsuz ayakkabı.
i.+ i 213/7
i.+ ler 179/6
i.+ leri 087/4

iskele: Deniz taşıtlarının yanaştığı yer.
i.+ lerine 252/2
yemiş i.+ sindeki 003/1

iskemle: Oturak.
i. 023/6, 023/18, 023/19, 070/8, 201/17
i.+ ler 124/2
i.+ lerin 076/4
i.+ lerinden 081/13
i.+ nin 070/11, 079/2, 105/1, 105/13, 118/19
i.+ si 202/9
i.+ sinde 145/5
i.+ sinin 085/6
i.+ ye 024/1
i.+ yi 024/12

islen-: İsli duruma gelmek.
i.- en 166/1

ismet: Dürüstlük temizlik.
i. 123/7
i.+ ime 137/5
i.+ ine 123/6, 237/1
i.+ iyle 121/6

isnat: Ar. 1. İftira. 2. Bir düşünceyi, bir konuyu bir kişi veya sebebe dayandırma, yükleme, atfetme.
i. 133/3
i.+ ı 240/2
i.+ ına 025/12

ispat: Ar. Kanıt göstermek.
i. 005/10, 222/2
i.- ı ehliyet 025/14
i.- ı sadakat 124/1
i.+ a 001/9, 115/13, 133/4
i. edeceğim 135/2
i. ederek 192/3
i. ediyordu 166/9
i. et 005/8, 018/2
i.+ ı 005/8
i.+ ın 195/10

ispiro: Özel isim.
i. 070/4, 070/6
i.+ nun 070/7
i.+ ya 070/4

ispirto: *İt.* Alkol, içki.
i. 123/4
i.+ lu 123/7
i.+ nun 099/7

israf: **Ar.** Gereksiz yere para, zaman, emek vb.ni harcama, savurganlık.
i. etmemesi 008/10
i.+ ı 256/11
i.+ ıyla 255/7, 256/10

İstanbul: Türkiye'nin Marmara bölgesinde yer alan ili.
i. 014/5, 032/5, 061/16, 110/6, 134/6, 139/1, 160/15, 180/12, 180/13, 233/4
i.+ a 068/11, 068/12, 069/2, 148/14, 209/11, 209/14, 211/1, 218/6, 227/4
i.+ a indi 208/17, 208/26
i. çileği 006/25
i.+ da 006/17, 007/11, 017/3, 043/2, 046/3, 063/1, 081/1, 106/14, 107/5, 208/20, 209/6, 209/17, 209/20, 219/4, 220/21, 221/24, 222/20, 237/10, 241/7
i.+ dan 067/6
i. sırtlarından 064/9
i.+ un 043/18, 044/5, 044/18, 072/17, 103/16, 111/12, 138/8

istasyon: Tren,metro durağı.
i. caddesi 138/7

istatistik: Sayım bilimi.
i. 005/12, 065/3
i.+ le 138/3

iste -: 1. Arzulamak. 2. Bir şeyin kendisine verilmesini veya yapılmasını söylemek, dilemek. 3. Evlenmek dileğinde bulunmak. 4. Gerek olmak.
i.- di 011/8, 083/9, 087/8, 122/9, 160/5, 161/4, 173/9, 174/14, 180/3, 183/1, 187/7, 192/13, 218/11, 247/16, 257/11
i.- diği 020/7, 023/19, 027/1, 041/8, 079/6, 084/2, 176/12, 192/11, 202/11, 208/23, 217/9, 226/7, 230/11, 255/4
i.- diğim 188/2, 238/5
i.- diğimi 071/19
i.- diğimiz 033/13, 172/4
i.- diğimizi 060/1
i.- diğin 015/2, 122/1
i.- diğini 027/1, 027/3, 059/4, 108/24, 195/17, 204/11
i.- diğiniz 198/9, 239/5, 244/3
i.- diğinizden 171/18
i.- diğinizi 059/14, 134/1
i.- dikleri 050/11
i.- diklerimizi 030/16
i.- diklerini 070/4
i.- diler 157/9
i.- dim 083/7, 180/2, 221/23
i.- mediğin 063/8, 221/18
i.- mediğiniz 080/1
i.- mediler 147/16
i.- medim 083/7, 229/11
i.- mek 107/17
i.- mem 050/13, 071/21, 176/16, 203/4, 206/5, 218/12, 229/13
i.- meseniz 194/9
i.- meye 086/8, 177/1
i.- meyerek 220/21, 242/7
i.- meyiniz 244/5
i.- meyiz 193/23, 212/3, 249/1
i.- mez 028/16, 127/6, 177/8
i.- mezler 019/3
i.- miyor 136/10, 225/9, 249/5
i.- miyordu 173/4, 211/8
i.- miyorduk 242/3
i.- miyorlar 006/11, 073/5
i.- miyorsun 003/4
i.- miyorum 168/9, 202/5, 206/7, 212/15, 223/18, 230/8, 241/1
i.- miyoruz 213/13
i.- nen 182/8
i.- niyordu 087/10
i.- r 002/4, 021/8, 049/14, 055/4,

063/4, 084/2, 098/25, 122/7, 124/6, 137/2, 172/4, 201/24
kırk furun ekmek i.- r 004/21
i.- rim 004/16, 023/9, 039/9, 039/17, 039/19, 085/1, 168/11, 175/10, 180/4, 187/3, 208/11, 224/1, 230/20
i.- riz 105/15, 105/23
i.- rken 084/2
i.- rse 006/25, 023/11, 181/14
i.- rsen 034/14, 206/4, 231/19, 233/1
i.- rseniz 075/8
i.- rsin 001/11
i.- rsiniz 251/13
i.- sem 221/17
i.- seydi 240/7
i.- yecek 242/4
i.- yen 062/19, 122/3, 160/15, 241/2
i.- yenleri 161/10
i.- yenlerin 059/13, 226/11
i.- yeyim 119/13
i.- yip 124/5
i.- yor 012/5, 191/13, 219/5, 221/22, 240/5, 245/10, 259/6
i.- yordu 123/6, 159/8, 176/12, 200/6, 254/12
i.- yorlar 006/3, 006/20, 024/22, 025/7, 142/3
i.- yorlarmış 007/10
i.- yorsanız 075/1
i.- yorsun 091/11, 118/15, 140/6, 144/9, 189/3, 206/3, 222/19
i.- yorsunuz 022/16, 039/23, 102/2, 127/12, 244/1
i.- yorum 102/2, 176/2, 181/1, 186/18, 188/2, 189/13, 196/25, 205/17, 222/3, 224/3, 238/8
i.- yoruz 059/12, 074/11, 213/13

istek: Arzu, talep.
i.+ imizle 058/10

isterik: *sf. Fr.* Histerik.
i. 119/12

istibdat: Despotluk.
i. 066/3, 066/4, 138/3

istical: İvedilik.
i. 168/4, 172/4
i.+ leri 056/3

isticvab: Sorgulama.
i. 233/5
i.+ a 220/1
i.+ a çekildi 066/8
i.+ ı 171/15
i.+ larından 192/4

isticvap: Sorgulama.
i. 187/7
i.+ lara 093/3

istida: Dilekçe.
i.+ sında 242/4

istidad: Yetenek.
i.+ larına 256/2

istidat: Yetenek.
halkı i. 063/4
i.+ ını 025/13
i.+ lı 250/2
i.+ tan 122/7

istidatsızlık: Yeteneksizlik.
i.+ ları 063/4

istif: Eşya veya başka nesnelerin düzgün yığılması.
i. 181/8

istifade: Yararlanma.
i. 042/2, 054/18, 184/6, 227/3, 241/5, 258/12
i. ederek 020/13
i. etti 097/5
i. ettiğini 066/8
i.+ niz 180/2
i.+ ye 216/8

istifham: Soru.
i. 073/4, 183/5
i.+ a 130/16
i.+ ı 074/1, 208/14, 222/1

i.+ la 167/6

istiğrap: *Ar.* Garip bulma, şaşma, hayret, şaşkınlık.
i. 029/3
i.+ ı 190/6
i.+ la 010/21

istihdafen: Hedef tutarak.
i. 172/7

istihkak: Hakkı olma, hak etme.
i. 019/1

istihrac: Çıkarsama.
i.+ ına 210/17
i.+ ından 044/18

istihza: Gizli veya kinayeli biçimde alay.
i. 080/18, 086/26, 120/10, 148/4, 225/8
i.+ lı 148/4, 183/1
i.+ sını 193/5, 196/20
i.+ sını seçtirecek 020/16
i.+ sıyla 068/7

istikamet: Rota.
tebdil-i i. ediyor 101/5
i.+ le 243/5

istikbal: Karşılama.
i.+ leri 027/10

istikbal: Gelecek.
i. 170/1, 187/7, 198/1
i.- i ufkumuzu 257/4
i.+ e 172/7, 184/1, 225/7
i.+ in 154/3
i.+ leri 032/4
i.+ lerine 258/8

istikrah: Tiksinme.
i. 057/6, 080/5, 080/6
i. duyar 032/3
i.+ ı 035/11
i.+ ını 238/5
i.+ la 120/12
i.+ larını 065/5

istikrar: Kararlılık.
i.+ ına 258/12

istilzam: Gerektirme.
i. 125/7

istimal: Kullanma.
i. 017/7
hüsn-ü i. 242/1
sui i.+ de 068/11, 134/4
sui i.+ den 164/5
cebr-i i.+ i 066/1

istimdad: Yardım isteme, imdâda çağırma.
i. 077/1
i.+ ını 158/1
i.+ ıyla 090/9

istimdaden: Yardım isteyerek.
i. 157/8

istimdat: Yardım isteme.
i.+ ını 234/9

istinaden: Bir düşünceye dayanarak.
i. 198/9, 203/7

istinadgah: Dayanacak, güvenecek yer, dayanak.
i.+ larınız 244/4

istinsah: Yazma bir eseri el yazısıyla kopyalama.
i.+ la 104/4, 104/14

istintah: Yazmayı çoğaltma.
i. 106/15

istintak: Sorgu.
i.+ a 208/24

istirahat: Dinlenme.
i. 033/2, 170/4
i.+ ten 167/14

istirham: Yardım dileme.
i. 074/1, 086/19, 161/6, 187/6, 201/16, 203/3
i.+ a 140/7
i. edeceğim 210/21, 212/8
i.+ la 229/12

istirhamkar: Yalvarıcı.
i. 032/4, 168/2

istisna: Ayrı tutulan kimse veya şey.
i. 064/2, 187/20, 189/13, 240/7, 260/1

istişare: Danışma.
i.+ den 215/4

istişhaden: Şâhit getirmek sûretiyle, tanık göstererek.
i. 137/7, 224/6

isyan: Başkaldırı.
i. 087/15, 188/2, 238/4
i.+ a 065/3
i.+ dır 240/5, 242/5
i.+ ı 187/21
i.+ larını 187/20

iş: 1. Bir değer yaratan emek. 2. Birinden istenen hizmet veya birine verilen görev. 3. Sanayi, ticaret, tarım, maliye vb. alanlara ilişkin ekonomik etkinliklerin bütünü. 4. Herhangi bir yere düzen verici, günlük yaşayışı sağlayıcı her türlü çalışma. 5. Geçim sağlamak için herhangi bir alanda yapılan çalışma, meslek. 6. Yapılan şey, davranış. 7. Nakış, örgü, makrome gibi elde yapılan şey. 8. Bir kimseye özgü olan görüş, anlayış.
i. 002/6, 004/7, 005/8, 008/16, 012/3, 013/3, 014/5, 018/12, 024/22, 025/9, 030/10, 030/18, 031/13, 034/14, 035/12, 038/5, 040/17, 042/2, 044/6, 045/15, 045/17, 047/11, 049/10, 049/11, 049/18, 050/10, 050/19, 055/2, 068/2, 068/10, 068/11, 069/2, 075/6, 075/13, 076/9, 076/12, 078/15, 093/1, 097/20, 100/6, 102/23, 105/2, 106/17, 112/1, 114/9, 126/1, 126/4, 136/9, 146/5, 149/2, 149/4, 149/6, 163/13, 164/5, 178/11, 178/14, 179/3, 179/4, 179/12, 180/5, 180/9, 180/11, 180/16, 181/13, 192/4, 195/19, 200/4, 208/27, 216/8, 217/3, 218/13, 224/2, 226/9, 227/3, 228/4, 228/8, 228/13, 229/14, 230/8, 230/10, 232/11, 233/10, 235/18, 236/1, 243/5, 243/6, 243/8, 250/3, 253/1, 254/9
i. çıkar 068/11
i.+ e 003/16, 005/12, 006/23, 015/1, 015/14, 016/3, 020/15, 037/7, 049/15, 064/5, 072/9, 078/16, 152/12, 182/10, 217/8, 231/13, 243/7
i.+ e girişirler 003/17
i. etmeyesiniz 001/20
i. evinin 250/6
i. görecek 025/7, 029/2
i.+ i 019/6, 041/10, 046/6, 049/24, 051/14, 054/12, 058/10, 063/2, 074/6, 077/6, 122/5, 145/20, 180/4, 183/1, 190/14, 190/18, 198/9, 206/7, 230/10, 236/1, 240/1
el i.+ i 228/9
i.+ i bozmamak 029/3
i.+ im 023/6, 023/14, 094/22, 180/7
i.+ imdir 229/13
i.+ ime 229/13
i.+ imi 023/9, 218/12
i.+ imiz 002/4, 031/16, 049/2
i.+ imize 006/3, 007/3
i.+ imize yarayacaklardan 016/15
i.+ imizi 047/13, 099/5
i.+ in 020/16, 023/8, 040/21, 046/15, 050/11, 075/4, 075/8, 150/5, 176/15, 182/1, 191/6, 202/5, 217/6, 256/8, 257/4
i.+ in ehliydi 037/4
i.+ inden 152/2
i.+ ine 003/2, 004/21, 033/13, 097/13, 206/7
i.+ ine yaramasan 041/3
i.+ ini 001/14, 023/12, 068/11, 072/10, 091/6, 146/13, 148/10, 158/12
i.+ inin 023/19
i.+ iniz 012/18, 048/16

i.+ inizi 229/16, 230/10
i. işten geçmiş 219/3
i. işten geçmişti 175/10
i.+ iyle 149/16
i.+ ler 006/3, 041/3, 047/13, 063/4, 074/15, 094/15, 099/5, 172/8, 179/2, 180/2, 180/4, 226/8, 226/9, 226/11, 249/5
i.+ lerde 040/25, 059/7, 071/19
i.+ lerden 033/7, 229/16
i.+ lere 058/9, 227/3, 243/6, 258/4
i.+ leri 049/12, 151/11, 180/9, 181/13, 207/14, 226/9, 227/3, 243/5
i.+ lerim 047/1, 180/11
i.+ lerimi 233/11
i.+ lerimiz 015/5, 094/19
i.+ lerin 052/13, 179/7, 180/2
i.+ lerine 034/10, 183/4, 215/8
i.+ lerini bitirmişler 156/5
i.+ leriniz 023/5
i.+ leriyle 041/1
i.+ lerle 218/5
i.+ siz 013/7
i.+ te 034/1, 046/14, 047/11, 048/22, 080/2, 176/16, 195/10
i.+ teki 076/11
i.+ ten 020/19, 027/4, 094/15, 148/3
iş i.+ ten geçmiş 219/3
iş i.+ ten geçmişti 175/10
i.+ tir 049/12, 232/19

işaa: (Bir haberi) Yayıp herkese duyurma, şâyi etme.
i. 118/6
i.+ da 068/12
i. edeceksiniz 114/4
i.+ nın 114/22, 227/3

işaret: Anlam yükletilen şey, gösterge, alamet, mimik.
i. 028/13, 047/17, 143/5
i. ederek 050/24, 148/4, 163/13
i.+ i 006/16, 025/13, 047/15, 081/13, 085/6, 140/4
i.+ iyle 079/3

işbaşı: İş yerlerinde işe başlama.
i. 226/11

işçi: Emek veren kimse, emekçi.
i. 148/16, 179/4, 180/4, 180/15, 180/16, 230/1, 232/18, 233/1, 233/6
i.+ lerini 254/1
i.+ leriyle 258/3
i.+ yi 226/11

işçilik: İşçinin yaptığı iş.
i. 227/3

işet-: Küçük tuvaletini yaptırmak.
i.- mekle 035/20

işgal: Bir yeri ele geçirme.
i. eder 007/10

işgüzar: Kendini göstermek için işe karışan kimse.
i. 254/1

işgüzarlık: İşgüzar olma durumu.
i.+ ımın 093/19

işit -: Kulakla algılamak.
i.- ecek 019/18
i.- emedi 077/4
i.- en 102/22, 107/5
i.- enler 070/2
i.- ince 237/10
i.- ip 070/2
i.- ir 095/3, 101/5
i.- irdi 036/6
i.- irim 089/11, 145/9
i.- irsin 261/3
i.- iyor 040/23, 199/1
i.- iyordu 077/1, 255/2
i.- iyorlardı 166/11
i.- iyorum 122/5
i.- iyoruz 015/1, 167/2
i.- medi 156/4
i.- mediğimiz 039/15
i.- medin 088/11
i.- mek 035/9
i.- memiş 024/3, 065/5, 140/5
i.- mesi 166/9

i.- mesin 045/8
i.- meye 121/5
i.- mişti 123/6
i.- miyorsun 240/1
i.- ti 158/13, 236/3
i.- tiği 169/7, 181/13, 197/13, 199/14
i.- tiğim 152/11
i.- tiğinizi 152/13
i.- tim 052/3, 137/2
i.- tiniz 110/21

işitil-: Duyulmak.
i.- di 029/3, 066/8, 161/2, 201/9
i.- dikten 003/7
i.- en 077/2
i.- ir 162/11
i.- iyor 138/2
i.- iyordu 130/16
i.- memiş 240/3
i.- memiştir 086/18
i.- mesine 165/2
i.- meye 036/3

işittir-: İşitmesini sağlamak.
i.- emeyen 138/3
i.- mesi 036/6
i.- meye 168/9

işkembe: En büyük mide bölümü.
i.+ leriyle 064/8

işkembeci: İşkembe yapan.
i. yamağı 010/20

işkence: Aşırı eziyet.
i. 255/2
i.+ den 091/8
i.+ dir 082/8
i.+ ler 120/4, 121/12
i.+ lere 017/10
i.+ lerin 192/13
i.+ mi 224/20, 261/3
i.+ nin 188/13
i.+ si 021/5
i.+ sini 135/1
i.+ yi çekmemiş 019/8

işle -: 1. Bir şeye emek vermek. 2. İçine girmek, etkilemek, nüfuz etmek. 3. Gidip gelmek. 4. İnce ve süslü şeyler yapmak, nakışlamak.
i.- diği 255/3
i.- diğini 072/17
i.- medikleri 015/2
i.- medin 260/12
i.- mekten 215/5
i.- meli 063/5
i.- meye 032/3, 099/5
i.- miş 181/12, 224/7
i.- nmiş 183/4
i.- r 231/24
i.- rler 161/10
i.- sin 256/1
i.- yen 005/8, 065/2, 148/15
için için i.- yen 021/12
i.- yor 101/5, 254/1
i.- yordu 134/4
i.- yorsun 148/16
i.- mez 091/15
i.- meyecek 062/3
i.- yemeyeceğim 061/13

işlek: Kalabalık,yoğun.
i. 004/21, 067/1

işleme: Nakış.
i.+ li 070/2, 213/9, 246/2
i. 250/1

işlen -: İşleme işi yapılmak.
i.- en 236/6
i.- iyordu 257/6
i.- miş 214/7, 260/12

işlet -: Çalıştırmak.
i.- en 047/5

işmizaz: Yüzünü ekşitme, yüzünü buruşturma.
i.+ ını 120/10
i.+ la 017/13
i.+ larıyla 128/16

işret: İçki içme.
i. 073/5, 077/9, 083/7, 085/5,

089/13, 090/1, 098/26, 101/7, 120/4, 131/16, 134/1
i.+ e 088/9, 093/25
i. eden 120/8, 133/5
i.+ i 080/17
i.+ ime 115/7
i.+ in 090/5
i.+ le 119/10, 120/6, 133/5, 133/7
i.+ ten 089/9

iştah: Yemek yeme isteği.
i. 080/1

işte: 1. Bir kimse, şey veya durumu işâret etmek için kullanılır. 2. Dikkati çekmek için kullanılır. 3. "Sonuç olarak, bu kadar" anlamında cümle sonunda kullanılır.
i. 004/14, 005/6, 008/17, 012/10, 013/1, 015/18, 018/12, 021/5, 021/8, 021/12, 024/2, 025/3, 026/9, 026/17, 026/23, 027/12, 029/5, 029/10, 030/8, 032/5, 033/13, 040/21, 040/23, 043/7, 044/16, 047/16, 047/18, 048/2, 048/5, 050/5, 050/20, 051/1, 051/14, 052/10, 054/5, 055/12, 055/13, 058/7, 059/6, 059/12, 059/14, 061/3, 063/7, 065/1, 065/3, 067/5, 068/10, 069/5, 072/7, 073/10, 075/8, 078/16, 080/13, 081/9, 082/5, 083/7, 084/1, 085/1, 086/10, 090/9, 091/16, 093/21, 098/9, 101/5, 106/17, 107/9, 108/22, 109/2, 112/15, 119/13, 120/2, 120/6, 120/11, 121/2, 128/3, 136/1, 136/3, 137/2, 137/5, 137/7, 138/4, 139/16, 139/22, 142/20, 142/21, 142/24, 144/13, 147/8, 147/16, 147/20, 149/18, 152/11, 154/9, 156/3, 158/14, 162/9, 163/7, 167/1, 169/3, 172/10, 173/7, 178/1, 180/12, 180/16, 181/5, 182/7, 184/2, 184/5, 186/12, 188/1, 189/15, 190/1, 194/7, 196/3, 196/5, 198/9, 199/14, 201/3, 201/23, 202/5, 204/11, 206/7, 208/17, 209/20, 210/7, 210/16, 213/10, 219/3, 221/18, 221/22, 223/23, 224/3, 226/1, 229/1, 230/1, 231/15, 233/2, 234/2, 235/18, 239/4, 242/9, 243/2, 243/4, 243/6, 252/1, 254/9, 257/6, 257/8, 258/11, 259/2

iştibah: Şüphe etme, şüphelenme.
i.+ ı 022/23
i.+ la 038/1

iştiha: İştah, arzu, istek.
i. 031/8, 257/10
i.+ larını 136/8
i.+ lı 067/6, 079/2, 204/9
i.+ sına 123/2, 252/8
i.+ sını 229/2
i.+ sıyla 045/19

iştihaaver: İştihâ getiren.
i. 079/5, 228/12

iştihar: Ün salma.
i.+ a 038/5

iştirak: Paydaşlık.
i. 032/4, 257/6
i. etmeyerek 101/15

iştiyak: Özleme.
i. 219/7
i.+ ını 145/1

işvebazlık: İşvebaz olma durumu.
i. 103/10

işveren: İşçileri çalıştıran.
i. 179/3

işyeri: Bir görevin yapıldığı yer.
i.+ lerine 207/14

işyurdu: Bir görevin yapıldığı yer.
i.+ nun 258/6

it-: Bir şeyi güç uygulayarak ileri götürmek, sevk etmek. Kapı, pencere vb.ni güç uygulayarak açmak veya kapamak.
i.- erek 235/5
i.- ip 113/23, 121/11
i.- iyorlardı 020/1
i.- ti 023/19, 035/7, 135/5
i.- tim 096/11, 163/13

itaat: Söz dinleme.
i. etmeyecek 084/2
i. etti 057/4
i.+ la 077/12
i.+ le 201/7

itab: Azarlama, paylama.
i.+ ından 239/4
i.+ ını 215/6

İtalya: Ülke.
i.+ da 104/2

italyan: İtalya halkından olan kimse.
i. 063/4, 066/6, 066/7, 066/8, 067/1, 067/6, 068/1, 068/7, 068/11, 069/1
i.+ a 068/1

itham: Suçlama.
i. 089/21, 122/8, 129/7, 137/8, 197/13
i.+ a 217/5
i.+ da 089/23
i.+ dır 090/3
i. edeceğiz 083/1
i. ederse 237/1
i. ediyordu 067/5
i. etmeyiniz 133/7
i.+ larda 192/3

ithamname: Suçlama yazısı.
i. 204/10

itibar: Saygınlık.
i.+ ıyla 082/7, 138/9, 153/5, 167/11

itikat: İnanç.
i.+ lar 257/8

itikatsızlık: İnançsızlık.
i. 109/26

itil -: İtme işi yapılmak.
i.- di 019/18, 024/1, 026/15

itimat: Güven.
i. 038/1, 111/23, 122/1, 136/1, 172/6, 189/21
şayan-ı i. 175/9
i. beslemek 052/15
i. edersiniz 092/9
i. ettim 248/15, 248/19
i.+ ın 220/6
i.+ ınızı 083/7

itina: Özen göstermek.
i. 121/12, 183/3
i. göster 014/5
i.+ sı 181/12
i.+ sına 182/12
i.+ sıyla 146/4

itiraf: Gizli bir şeyi açıklamak.
i. 084/1, 226/4
i. ederim 103/16
i. ediyor 229/12
i. etmiş 204/11
i. ettiniz 196/5
i.+ ımdan 018/12

itirafat: İtiraflar.
i.+ a 169/7

itiraz: Karşı çıkma.
i. 016/11, 136/6
i. çatkınlığıyla 017/1
i.+ dan 020/11
i. etmedi 204/13
i. etmişti 217/9
i.+ ımız 152/17
i.+ la 247/16

itişme: Karşılıklı dalaşma.
i.+ leri 023/12

itiver -: Ansızın itmek.
i.- diler 060/3

itiyad: Alışkanlık.
i.+ ının 215/5

itmam: Bitirme.
i. 212/2

i.+ a 167/15
i. edilmiş 233/5
i. etmeden 241/6
i.+ ına 106/14

itmamen: Tamamlayarak.
i. 020/5

itminan: İnanma güvenme.
i.+ la 098/14, 124/8

ittiba: Ardı sıra gitme, uyma, tâbi olma.
i. 177/9

ittifak: Kuvvetler birliği.
i. eden 137/8
i.+ lar 063/6

ittihad: Aynı fikirde olma, aynı düşünce etrâfında toplanma.
i.+ ından 206/5

iyi: Kötü karşıtı.
i. 002/15, 002/17, 006/3, 014/5, 018/2, 020/1, 021/5, 023/5, 034/8, 036/6, 047/13, 058/7, 068/8, 069/5, 069/6, 076/9, 076/11, 082/8, 084/2, 085/1, 085/5, 097/22, 105/17, 109/26, 112/4, 121/3, 143/10, 151/8, 156/3, 163/13, 170/17, 171/6, 177/8, 180/4, 180/16, 181/14, 210/1, 210/20, 218/13, 240/5, 243/5, 243/8, 245/8
i.+ den 151/8
i.+ dirler 142/15, 142/17, 143/9
i.+ lerinden 085/2
i. saatte olsunlar 163/13
i.+ si 204/1
i.+ ymiş 020/12
i. diyelim de iyi olsun 181/14

iyice: Tamamen.
i. 126/9, 257/12
i. yoldu 076/11

iyice: Ayrıntılarıyla.
i. 078/8

iyilik: İyi olmak, kerem, esenlik.
i. 043/19, 181/14, 182/2, 259/17
i.+ e 236/3, 259/17
i.+ in 063/6
i.+ ine 240/2
i.+ lerinden 241/5, 260/1
i.+ te 180/16
i.+ tir 088/11

iz: Bir şeyin geçtiği yerde bıraktığı işaret.
i. 238/5
i.+ i 169/6, 169/8, 206/5
i.+ ine 184/1
i.+ ler 073/9

izac: Rahatsız etme, tedirgin edip bunaltma, can sıkma, tâciz etme.
i.+ a 202/5

izafe: Mâletme, bağlama, nispet etme.
i. 251/17
i. edilmiş 138/11

izafet: Görelik.
i.+ le 233/4

izah: Açıklama.
i. 082/7, 174/11
kabil-i i. 134/6
i. eder 160/12
i. et 187/21
i.+ la 206/5

izahat: Açıklamalar.
i. 222/11

izale: Giderme.
i. 219/4, 226/5
i.- i bikr 065/3
i.+ si 138/10

izbe: *Rus.* Basık,loş, kuytu yer.
i. 083/1, 154/3

izdiham: Aşırı kalabalık.
i.+ ına 072/17

izdihamlı: Kalabalıklı.

i. 055/6

izdivaç: Evlilik.
i. 018/1, 018/4, 032/4, 176/9, 177/10, 178/23, 183/8, 183/9, 187/7, 191/13, 191/15, 196/21, 198/1, 198/9, 203/7, 255/2
felsefe-i i. 018/4
i. edemeyeceksin 017/7
vaad-i i. eder 203/15
i.+ ı 066/1, 177/13, 203/7
i.+ ımız 212/2
i.+ ın 196/25
i.+ ın akdi 065/6
taht-ı i.+ ına 216/13
i.+ ıydı 254/13
i.+ ıyla 255/1
i.+ la 018/2, 177/8
i.+ lardan 014/5
i.+ ta 245/6
i.+ taki 245/7

izhar: Açığa vurma.
i.+ dan 227/3

izin: Onay alma.
i. 021/5
i.+ im 126/4
i.+ li 108/16

izmir: Türkiye'nin Ege bölgesinde yer alan bir il.
i.+ e 069/2

izzet: Yücelik.
i.- i nefis 217/2, 244/10
i.- i nefislerinin 244/10
i.- i nefsine 122/1
i.- i nefsinin 053/3, 237/17
i.+ e 031/7
i.+ i 015/4, 100/23
i.+ in 035/9
i.+ inin 007/12

İzzet: Özel isim.
i. 008/9, 008/10, 008/12, 008/15, 012/15, 014/6, 015/22, 026/19, 026/21, 029/12, 030/2, 030/5, 031/2, 033/1, 033/14, 040/21, 078/14, 091/10, 102/11, 131/1, 231/16, 231/24, 234/15, 234/18
saim i. 005/12, 007/10, 008/13, 008/18, 008/21, 009/3, 009/13, 009/17, 009/25, 010/9, 010/14, 011/12, 011/19, 012/6, 012/9, 012/16, 013/4, 015/4, 015/6, 015/19, 019/7
i. saim 006/23, 007/4, 007/8, 026/15, 028/6, 028/15, 029/1, 029/6, 030/19, 033/1, 033/8, 033/12, 034/6, 035/7, 037/4, 038/2, 040/19, 078/14, 078/15, 091/6, 092/9, 100/19, 102/22, 103/7, 105/9, 123/6, 182/9, 216/5, 228/6, 228/12, 229/2, 229/3, 230/2, 230/11, 230/16, 232/1, 232/14, 233/6, 234/1, 234/6, 234/10, 236/6106/25
i. saimdi 227/5
i. saime 096/11, 181/9, 215/10
i. saimin 027/10, 035/8
saim i.+ e 019/4

jai: *Fr.* Ben.
j. couché âvec s m le sultan 070/2

jale: Özel isim.
j. 148/4, 148/8, 148/10, 148/14, 148/15, 149/7, 149/16, 150/2, 150/5, 150/9, 150/13, 150/17, 151/2, 151/7, 151/15, 152/6, 152/14, 152/18, 190/25, 191/11, 192/9, 192/11, 193/2, 193/5, 193/7, 193/8, 193/18, 193/20, 193/24, 194/4, 194/8, 194/12, 194/16, 194/18, 194/22, 194/27, 195/3, 195/7, 195/10, 195/14, 195/17, 195/18, 195/22, 196/4, 196/8, 196/11, 196/12, 196/16, 196/20, 196/24, 197/3, 197/7, 197/11, 197/15, 197/19, 197/22, 197/23, 198/4, 198/8, 198/14, 199/9, 199/17, 200/3, 202/8, 203/1, 203/4, 203/6, 203/7, 204/8, 204/10, 204/11, 245/2, 254/13, 255/1, 255/4, 255/5, 257/10, 257/12, 258/1
j.+ nin 151/13, 151/17, 152/2, 154/9, 167/18, 171/2, 187/6, 191/4, 191/6, 191/13, 192/13, 192/14, 193/2, 199/1, 199/9, 199/12, 200/1, 201/25, 204/10, 221/1, 245/6, 257/11
j. sadullah 245/1
j.+ ye 203/11, 245/6
j.+ yi 254/13

jarse: Esnek dokunmuş ipekli veya yünlü bir kumaş.
j.+ ler 012/12

jerbidon: Özel ad.
j.+ un 102/25

jest: İçgüdüsel veya iradeli hareket, beden dili.
j.+ ler 101/5
j.+ lerde 084/2

jinet: Özel ad.
j. 103/10

joj: Özel ad.
j. sanlar 083/1

juan: Özel ad.
don j.+ lar 065/3

jurnal: *Fr.* Biriyle ilgili olarak yetkililere verilen kötüleme, ihbar yazısı..
j. 066/8, 067/2, 067/3
j. edildi 066/8
j. edilmek 066/7
j.+ lerine 236/9
j. verildi 067/1

kaba: Terbiyeye, inceliğe aykırı.
k. 037/1, 063/4, 069/5, 123/6, 130/18, 133/4, 157/3

kabadayıvari: Kabaca davranış.
k. 098/6

kabahat: Ar. Uygunsuz hareket, çirkin, yakışıksız davranış, suç, kusur, töhmet.
k. 024/9, 059/4, 088/5, 169/8, 220/21, 244/4
k.+ im 084/1, 221/12
k.+ imi 135/5, 152/15
k.+ imiz 080/1
k.+ in 005/8, 221/13
k.+ iniz 203/19
k.+ leri 247/17, 253/1
k.+ lerinden 122/5

kabak: Sebze türü.
k. 048/23

kabalaş -: Terbiyeyi inceliği terk etmek.
k.- tı 025/12

kabar-: Kızgınlık, 2. gösterişli davranmak. 3. Artmak.
k.- an 066/3, 229/2
k.- arak 005/11, 025/13, 098/6, 118/15
k.- dı 062/18
merakı k.- dıkça 035/8
k.- ıp 223/21, 236/6
k.- ır 119/8
k.- ıyordu 035/8
k.- ıyorsun 058/16
tüyleri k.- mış 082/3

kabarık: Kabarmış olan.
k. 034/8

kabarış: Bir şeyin kabarma hali.
k.+ ıyla 009/3

kabart-: Kabarmasını sağlamak.
k.- ıp 012/4
k.- ır 177/1

kabil: *Ar. sf.* Olabilir.
k. 005/8, 019/12, 032/4, 038/1, 067/6, 081/1, 144/23, 173/5, 190/4, 206/7, 240/2, 245/7, 258/12
k.- i inkisar 124/2
k.- i izah 134/6
k.- i tespit 134/1
k.+ den 215/8
k.+ inden 056/3, 063/8, 228/9
mütearife k.+ inden 036/6
k.+ indendi 037/2
k. olamayacağını 021/8
k.+ se 162/1

kabile: Ebe.
k.+ yim 029/10

kabile: Aşiret, boy.
k. 029/10

kabiliyet: Yetenek.
k.+ iyle 245/2

kabine: Görev topluluğu.
k.+ lerin 072/2
k.+ si 213/6
k.+ sinde 229/1
k.+ sine 228/6

kabl: Önce, evvel.
k.- el vuku 219/4
hiss-i k.- el vukuyla 184/3

kabristan: Mezarlık.
k. 149/15

kabuk: Bir şeyin dışındaki sert örtü.
k.+ u 183/5, 214/7
k.+ unu 241/1
k.+ uyla 045/9

kabuklan-: Kabuk bağlamak.
k.- an 138/9

kabul: 1. Kabul etme hali, onay. 2. Bir öneriyi uygun bulma, onaylama.
k. 023/11, 049/12, 069/5, 094/20, 102/3, 122/3, 145/11, 147/16, 177/8, 187/20, 212/13, 216/7, 216/8, 219/2, 219/3, 242/2, 243/6, 244/10, 250/6, 259/12
hüsn-ü k. 255/7
k.+ e 114/3
k. edelim 127/9
k. eder 046/3, 129/8
k. eder oldu 041/3
k. edileceği 025/14
k. edilmiş 128/26
k. etmem 021/12, 062/3
k. etmeyiz 145/9
k. etmez 010/20
k. etti 060/1
k. ettikleri 038/1
k. ettiler 044/5
k. ettirtmez 059/17
k.+ lerinde 059/13
k.+ üne 070/4

kâbus: Karabasan.
k.+ tan 160/5
k.+ tu 216/3
k.+ u 154/7

kaç-: 1. Hızla koşup bir yere saklanmak. 2. Firar etmek. 3. Görünmeden gitmek, savuşmak, sıvışmak. 4. Yok olmak. 5. Rengi ağarmak, uçmak.
k.- acak bir delik araması 079/5
k.- alım 116/16, 259/2
k.- an 099/6, 135/2, 165/2, 255/7
k.- ar 124/6
k.- arsın 091/3
benzim k.- ık 170/13
bet beniz k.- ık 054/16
k.- ıp 061/12, 087/8, 160/15, 203/15
k.- ıyor 187/10
k.- ıyordu 192/4
k.- ıyorlar 135/5
k.- ıyorsun 086/2
k.- madılar 157/2
k.- mak 061/10, 061/18, 079/3, 084/2, 219/5, 222/3, 240/2, 249/5
k.- maya 085/6
k.- mayı 085/5
k.- mayınız 080/1
tohuma k.- mış 030/10
k.- sa 156/6
k.- sın 156/6, 219/5
k.- tı 096/8, 173/7
içeri k.- tı 126/20
örttü k.- tı 062/19
tadı k.- tı 001/4
k.- tığını 129/12, 173/7
k.- tım 163/13
k.- tınız 079/6

kaç: *sf.* Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı. Birçok.
k. 003/16, 005/12, 006/17, 011/18, 021/5, 021/8, 022/6, 027/16, 035/4, 061/13, 062/3, 065/3, 076/1,

081/14, 094/9, 094/14, 104/18, 107/17, 114/16, 129/1, 132/8, 132/16, 133/5, 137/2, 139/10, 144/11, 145/11, 147/5, 158/6, 159/17, 163/13, 189/1, 197/12, 205/14, 230/21, 233/4, 251/11
k.+ a 178/11
binde k.+ ının 138/3
k. para eder 073/10
k.+ ta 023/2

kaçabil-: Kaçma ihtimali veya gücü bulunmak.
k.- irdi 079/5

kaçak: Bağlı bulunduğu yerden veya yasadan kaçan, uzaklaşan.
asker k.+ ına 009/1

kaçan: Koşup saklanan.
uçanla k. elimden kurtulmaz 046/5

kaçıl-: Kaçma işi yapılmak.
k.- amayacak 216/14
k.- amaz 215/5

kaçın-: Geri durmak, imtina etmek.
k.- dığınız 075/8

kaçır-: 1. Kaçmasını sağlamak veya kaçmasına imkân yaratmak. 2. Bir işi belirlenen zamanda yapamamak. 3. Bir daha ele geçmemek üzere yitirmek. 4. İstemeyerek altını kirletmek. 5. Ölçüyü, sınırı aşmak, fazlasına gitmek.
k.- acağız 048/8, 048/13
k.- acak 136/8
k.- an 169/8
k.- dı 175/8
k.- dığı 258/12
k.- dığım 232/11
k.- dıktan 175/10
k.- dım 210/10
k.- dın 183/2, 218/4
k.- dınız 129/6
k.- ınca 228/14
k.- makla 066/1
k.- mamak 168/4
k.- maya 155/28
k.- mayalım 030/18, 049/2, 230/22
k.- mış 050/11, 109/10
k.- mıştı 183/3

kaçırıl-: Kaçırma işi yapılmak veya kaçırma işine konu olmak.
k.- acağı 055/3

kaçış-: Hep birden kaçıp çeşitli yönlere dağılmak.
k.- ıyor 047/3
k.- tılar 259/7

kadar: e. 1. Ölçüsünde, derecesinde. 2. Büyüklüğünde, genişliğinde. 3. Dek. 4. Denli. 5. Süre belirten bir söz.
k. 001/4, 001/17, 002/20, 003/4, 004/21, 005/6, 007/10, 007/11, 008/17, 010/10, 013/3, 014/5, 016/1, 017/3, 017/7, 018/12, 020/8, 021/5, 023/1, 024/1, 024/18, 025/9, 025/11, 026/23, 027/1, 027/18, 029/5, 029/11, 030/18, 031/16, 034/14, 036/6, 037/2, 040/7, 041/3, 041/6, 041/13, 043/7, 043/17, 043/18, 044/3, 045/10, 046/5, 046/9, 047/14, 048/5, 048/16, 049/2, 049/9, 049/24, 051/2, 052/1, 052/15, 053/10, 053/16, 054/18, 056/8, 056/10, 057/4, 058/9, 059/4, 059/14, 060/5, 061/6, 061/13, 063/2, 063/6, 063/7, 063/8, 064/8, 064/9, 064/10, 065/3, 066/8, 067/2, 067/4, 071/20, 072/1, 072/7, 073/3, 074/18, 075/8, 076/9, 076/11, 077/9, 078/10, 080/5, 080/15, 080/17, 082/8, 083/1, 083/10, 084/2, 085/1, 086/6, 086/20, 087/14, 087/18, 088/14, 089/9, 089/13, 091/13, 091/14, 092/11, 092/14, 094/21, 095/9, 097/7, 097/28, 099/6, 100/20, 101/2, 103/16, 104/10, 105/21, 108/16, 108/26, 110/2, 111/14, 111/22, 112/3, 113/23, 113/26, 114/16, 114/21, 114/22, 115/1, 115/8, 116/4, 117/5, 117/8, 118/20, 119/7, 119/8, 120/6, 120/14, 121/2, 121/12, 122/1, 122/3, 122/7, 122/8, 123/8, 124/6, 124/10, 125/12, 127/17, 127/24, 129/1,

129/12, 130/3, 132/7, 132/18, 133/5, 134/3, 134/8, 135/1, 136/1, 136/5, 138/1, 140/4, 140/9, 142/24, 143/18, 144/3, 144/25, 148/8, 149/3, 149/5, 149/18, 150/6, 151/8, 151/14, 153/5, 153/10, 154/10, 155/22, 156/4, 161/10, 162/1, 163/11, 163/12, 166/9, 167/17, 167/18, 169/1, 169/8, 171/12, 172/5, 172/6, 172/9, 173/4, 173/9, 175/4, 175/9, 176/14, 177/8, 177/15, 180/4, 181/13, 181/14, 182/11, 183/3, 183/6, 183/9, 185/16, 185/19, 186/2, 186/22, 188/1, 188/6, 188/10, 191/7, 191/8, 191/13, 191/15, 193/2, 196/17, 197/22, 198/1, 198/9, 198/10, 198/14, 199/1, 199/12, 200/1, 200/3, 200/15, 201/12, 201/23, 203/4, 203/9, 203/17, 204/7, 204/10, 205/1, 205/3, 206/7, 207/10, 207/13, 208/17, 210/7, 211/4, 212/4, 213/9, 215/2, 215/5, 218/6, 218/11, 218/12, 218/13, 219/2, 219/4, 219/5, 220/3, 220/5, 220/6, 220/18, 220/21, 221/2, 221/22, 222/3, 222/20, 223/1, 224/1, 224/2, 224/15, 224/18, 226/2, 227/3, 228/8, 228/11, 230/3, 230/10, 231/3, 231/4, 231/7, 231/10, 231/15, 232/13, 233/5, 234/4, 234/11, 235/2, 235/8, 236/6, 236/9, 238/4, 238/11, 239/1, 239/5, 239/10, 240/2, 241/7, 242/1, 242/4, 243/6, 244/3, 245/3, 245/7, 246/6, 246/7, 249/3, 249/6, 250/3, 251/20, 252/14, 253/13, 253/14, 254/1, 254/8, 256/1, 256/2, 256/3, 256/5, 257/8, 257/9, 258/8, 260/16, 261/1

tepeden tırnağa k. 049/22
k.+ a 147/8
k.+ ı 094/19
k.+ ına 031/17
k.+ ında 171/10
k.+ mış 028/1

kadeh: İçki içmeye yarayan ayaklı bardak.

k. 080/1, 083/2, 087/14, 099/3, 099/6, 100/27, 101/8, 105/10, 115/7, 120/9
k.+ e 083/2
k.+ i 115/18
k.+ in 083/7, 090/8
k.+ ine 082/1
k.+ ini 083/9, 090/2
k.+ le 084/1, 087/16, 089/25
k.+ ler 078/13
k.+ lerden 085/3
k.+ leri 116/20
k.+ lerin 082/3, 085/1
k.+ lerini 082/4, 085/2, 105/14
k.+ lerle 090/9

kadem: Ayak.

sırra k. basamaz 129/10
sırra k. bastı 066/8

kader: Yazgı.

k.+ immiş 115/2

Kadıköy: İstanbul'da bir ilçenin adı.

k.+ ünde 233/4
k. + ü 138/11, 252/2

kadın: 1. Bayan. 2. Erişkin dişi insan, hatun, hatun kişi, zen. 3. Analık veya ev yönetimi bakımından gereken erdemleri, becerileri olan.

k. 008/4, 008/10, 012/12, 013/17, 016/2, 016/3, 016/15, 017/3, 017/5, 020/16, 020/18, 022/14, 022/22, 022/23, 023/8, 023/12, 023/15, 024/1, 024/2, 024/10, 024/19, 024/21, 024/22, 024/23, 025/2, 025/4, 025/7, 025/11, 025/12, 026/6, 026/7, 026/8, 026/9, 026/13, 027/4, 027/10, 027/15, 027/18, 027/19, 029/1, 029/5, 030/3, 033/6, 033/15, 034/3, 035/1, 035/20, 036/6, 037/4, 038/2, 038/4, 038/6, 039/2, 039/3, 040/10, 040/14, 042/1, 042/5, 042/18, 043/6, 044/18, 045/8, 046/1, 046/12, 047/3, 049/3, 050/9, 051/6, 051/15, 053/2, 053/3, 053/9, 054/4, 054/16, 057/4, 059/3, 062/19, 064/2, 065/2, 065/5, 069/3, 069/5, 070/2, 070/5, 070/11, 070/12, 072/4, 072/7, 073/9, 075/10, 076/8, 076/11, 077/1, 077/2, 077/6, 078/10, 078/14, 079/4, 082/4, 082/7, 083/7, 084/1, 090/8, 090/13, 092/11, 095/9, 095/11, 095/19, 095/26,

096/2, 096/5, 096/8, 098/26, 102/11, 102/19, 104/14, 104/16, 109/19, 110/24, 118/16, 119/8, 120/7, 120/8, 121/6, 121/10, 121/12, 122/3, 122/7, 122/8, 124/5, 126/20, 127/18, 127/20, 127/21, 127/25, 128/1, 128/4, 128/8, 128/9, 128/12, 128/15, 128/22, 130/2, 130/16, 132/21, 136/4, 141/5, 142/24, 145/19, 147/16, 148/1, 151/5, 151/6, 151/10, 156/3, 156/5, 157/8, 158/4, 159/5, 159/8, 162/2, 167/15, 168/8, 178/16, 179/2, 179/4, 183/3, 183/4, 183/8, 186/1, 186/24, 190/4, 190/21, 196/3, 199/17, 200/4, 203/13, 206/7, 214/7, 215/8, 217/9, 227/5, 233/4, 235/4, 235/10, 235/16, 235/18, 236/2, 246/7, 256/5

hızır k. 053/2, 053/3, 055/3, 055/4

k.+ a 019/10, 023/19, 025/13, 042/14, 043/20, 049/16, 058/19, 097/19, 104/16, 120/8, 182/12, 199/1, 203/20, 243/8

k.+ dan 022/15, 025/15, 028/4, 069/1, 074/15, 092/12, 092/13, 121/12

k.+ dı 067/6

k.+ dır 019/12, 021/5, 040/23, 069/6, 135/5, 177/8

k.+ ı 017/10, 023/8, 028/11, 035/4, 036/6, 038/7, 070/6, 075/7, 077/1, 082/8, 083/7, 087/4, 119/10, 120/8, 122/2, 163/10, 183/1,

183/5, 235/14, 255/7

k.+ ım 024/18, 034/1, 046/14, 059/17, 071/10, 075/4, 075/8, 084/1, 180/15, 199/1

k.+ ın 001/14, 005/8, 014/5, 015/2, 022/22, 026/19, 028/3, 029/3, 036/6, 041/12, 042/4, 042/7, 049/6, 058/18, 060/3, 062/19, 068/1, 072/2, 072/8, 072/17, 074/6, 074/17, 075/2, 076/8, 078/5, 082/8, 083/2, 083/5, 090/11, 091/8, 095/2, 096/2, 117/10, 121/6, 122/7, 122/8, 124/1, 128/19, 129/12, 132/11, 151/10, 155/10, 157/10, 160/15, 182/12, 182/13, 188/1, 211/8, 212/13, 214/7, 218/12, 225/8, 236/1, 238/11, 244/3

k.+ ının 183/1

k.+ ısınız 121/6

k.+ ıyım 029/10

k.+ la 019/17, 039/22, 049/19, 050/20, 065/3, 112/13, 124/8, 132/10, 132/17, 196/1, 216/1

k.+ lar 005/12, 019/12, 025/11, 026/5, 027/11, 028/17, 033/6, 035/8, 036/6, 038/2, 040/6, 048/6, 082/8, 121/1, 121/4, 121/12, 122/3, 134/1, 136/4, 151/11, 151/14, 162/7, 176/12, 179/4, 248/20

k.+ lara 021/12, 037/1, 125/12, 226/11

k.+ lardan 016/1

k.+ ları 040/14, 088/11

k.+ larımızı 083/1

k.+ larımızın 036/6

k.+ ların 021/8, 026/18, 028/3, 028/15, 029/12, 031/1, 034/2, 035/8, 055/2, 082/8, 122/1, 133/4, 149/6, 215/1, 232/18

k.+ ların topuna 019/12

k.+ larına 083/1, 216/8

k.+ larının 147/14

k.+ larınınkilerin 230/1

k.+ larıyla 122/3

k.+ larla 067/4, 093/3, 096/2, 098/26

k.+ sız 069/5

k. veliye 044/11

k. ver 058/20

kadıncağız: Kendisine şefkat ve acıma duyulan kadın.

k. 075/2

kadınlık: 1. Kadınca davranış. 2. Kadının gerekli erdem ve nitelikleri taşıması durumu.

k. 036/6, 083/7, 132/11, 160/13, 169/1, 213/8

k.+ a 031/9

k.+ ı 036/6, 083/7

k.+ ımla 072/14

k.+ ından 004/21

k.+ larına 120/11

kadırga: İstanbul'da bir semt.

k.+ da 061/10
k.+ sından 061/16

kadife: Parlak**,** yumuşak bir kumaş.
k. 183/4, 213/7, 214/7, 219/2, 226/4, 251/5

kadim: Eski.
k. 245/1, 257/8
teamül-ü k. 231/13
k.+ den 064/4, 164/5

kadir: Özel isim.
k. 109/16, 110/12, 112/6, 116/22, 116/24, 116/26, 116/28, 117/2, 117/4, 117/6, 117/8, 117/10, 117/12, 117/14, 117/16, 117/20, 118/1, 118/4, 118/6
k.+ ciğim 116/25

kadit: İskelet.
k. olmuş 065/5

kadro: Bir yerin temelli işçisi.
k. 250/6
k.+ dan 239/5

kafa: Vücudun baş kısmı, akıl.
k. 101/5
eski k.+ da 036/6
eski k.+ daki 044/18
k.+ dan 188/2
her k.+ dan bir ses çıktı 045/19
k.+ lar 018/4
k.+ ları 085/6, 112/11
k.+ ların 227/3
k.+ larını 232/2
eski k.+ lı 082/8
koca k.+ lı 163/13
mürteci k.+ lı 064/10
k.+ ma 077/9
k.+ mdaki 222/3
k.+ mdan 041/6
k.+ ndan at 014/5
k.+ nı 073/10
k.+ sı 041/10, 119/10
k.+ sına 044/16, 131/16
k.+ sını 044/17
k.+ sının 101/15
k.+ sıyla 032/5, 038/5

kafadar: Aynı kafadan.
k. 015/20

Kafdağı: Hayali dağ.
k. 148/11
burunları k. dağında 074/16

kafes: Kuş hanesi.
k. 030/18, 036/6, 082/8
k.+ inde 192/4
k.+ leri 138/10

kâfi: Yeterli.
k. 017/9, 029/9, 029/11, 062/9, 072/17, 122/8, 137/1, 168/9, 206/5, 242/7
k.+ dir 094/19, 214/2

kafil: Bir işi üzerine alan, tekeffül eden kimse.
k. 018/3

kafile: Yolculuk edenlerin topluluğu.
k.+ sine 238/9

kâfirnimet: Nankör.
k. 067/1

kafiye: Edebiyatta uyak.
k. 102/23

kâğıt: 1. Yazı yazılan yaprak. 2. Oyun kağıdı.
k. 007/8, 010/8, 010/10, 011/8, 016/7, 028/13, 028/15, 095/19, 140/22, 181/5, 182/2, 183/4, 210/3, 213/1, 219/2, 252/14
k.+ a 061/11, 134/6, 138/9, 140/24, 145/5, 182/8
k.+ çık 253/1
k. helvası 247/23
k.+ ı 028/13, 030/8, 072/1, 094/17, 095/23, 206/7, 210/2, 210/8, 216/3
iskambil k.+ ı 010/8

niyet k.+ ı 250/11
k.+ ın 181/8
k.+ ıyla 030/19
k.+ ların 010/12
k.+ larını 252/1

kâh: Bazen.
k. 028/3, 036/6, 156/5, 165/8, 205/1

kahır: Derin üzüntü ve acı.
k.+ ları 189/13

kahkaha: Sesli gülüş.
k. 004/22, 011/5, 095/9, 100/1, 100/28, 133/8, 157/8, 195/18, 196/4
k.+ lar 073/8, 077/2, 099/8, 119/12, 120/3, 130/16
k.+ lara 132/19
k.+ ları 090/12
k.+ larla 086/1, 087/9, 090/13
k.+ yı 026/8

kahpe: Fahişe, hilebaz.
k. 133/5, 189/13
k.+ lerin 098/21
k. selanik havası 256/4

kahraman: Yiğit.
k. 159/4
k.+ ı 171/18, 196/17
k.+ ları 257/8

kahret-: Ezmek, perişan etmek.
k.- sin 044/18

kahve: Kavruk çekirdeğinden yapılan içimlik.
k. 010/2, 011/10, 013/7, 207/17, 232/15
k.+ ler 184/7
k.+ sinde 011/1, 015/9
mahalle k.+ sinde 008/10
k.+ sine 009/18
k. telvesi 011/4
k.+ ye 008/8
k.+ yi 011/8

kahveci: Kahve satan.
k. tâbii 009/1, 010/20

kaide: Kural.
k. 167/11
k.+ si 013/1
k.+ since 256/2

kail: Râzı olmuş, boyun eğmiş.
k. 136/5, 241/2, 242/8, 258/10
k. olacak 227/3

kaime: Kâğıt para, kayme.
k. imali 010/8
k.+ leri 010/12

kâinat: Evren.
k. 241/1, 241/3
k.+ a 205/1
k.+ ın 241/1
k.+ ta 172/10

kakanoz: Kupkuru, çirkin ve yaşlı (kimse).
k. 099/5

kakıl-: Bir yere takılıp kalmak.
k.- mış 153/12

kâkül: Alna düşen kısa kesilmiş saç, perçem.
k.+ leri 085/3
k.+ lerini 089/24

kal-: 1. Bir yerde durmak. 2. Olduğu yeri ve durumu korumak, sürdürmek. 3. Konaklamak, konmak. 4. Hayatını sürdürmek, yaşamak. 5. Varlığını korumak, sürdürmek. 6. İşlemez, yürümez duruma gelmek. 7. İleriye atılmak, ertelenmek. 8. Yetinmek. 9. *yar. fiil* Olmak, herhangi bir durumda bulunmak, Kök veya gövdeleri sonuna -a (-e), -ıp (-ip) zarf-fiil eki almış fiillere gelerek süreklilik bildiren birleşik fiiller oluşturur.
k.- a 142/24
masun k.- acağı 067/4

k.- acağım 061/13
k.- acağını 196/25
k.- acak 102/5, 136/4, 138/1, 233/5
k.- acakları 071/21
k.- acaksın 088/11
k.- acaksınız 132/16
aç k.- acaktı 141/6
maruz k.- acaktı 085/5
k.- alım 176/14
k.- amam 236/5
k.- an 060/4, 083/1, 142/24, 146/7, 158/3, 167/17, 232/9, 236/4, 249/6, 255/9
k.- anla 082/8
k.- anlar 108/15, 241/7
k.- anlardan 138/4
apışıp k.- anlardır 243/7
k.- anları 243/2
k.- arak 161/11
k.- aydı 173/4
k.- dı 001/4, 006/22, 009/2, 009/26, 026/14, 036/6, 097/3, 108/16, 109/9, 110/6, 130/18, 142/24, 143/5, 148/11, 170/1, 179/8, 198/9, 200/5, 216/6, 254/13, 258/5
k.- dığı 237/10
k.- dığımdan 221/24
k.- dığımız 084/2, 241/1
k.- dığını 119/8, 145/7, 206/5
k.- dıkları 216/9
k.- dılar 134/3
mecbur k.- dılar 244/2
k.- dım 108/16, 163/13
k.- dın 220/3
k.- dıydı 142/24
k.- ınca 148/8
yalnız k.- ınca 062/10
k.- ıncaya 243/6
k.- ıp 082/3
k.- ır 022/10, 049/18, 108/25, 117/12, 176/5, 186/22, 232/11, 241/3, 249/2
kim verdiye k.- ır 008/16
kuvvetsiz k.- ır 093/9
örtülü k.- ır 021/12
k.- ırım 250/17
k.- ırız 228/13
k.- ırlar 243/5
k.- ırlarmış 014/5
k.- ırsak 132/15
k.- ırsan 231/11
k.- ırsanız 114/19
k.- ıyor 138/3
kapanın elinde k.- ıyor 230/10
k.- ıyordu 173/4, 181/13
k.- ıyormuş 254/1
k.- ıyorsun 040/21
k.- ma 107/17, 184/5, 213/5, 223/8
k.- madan 076/13
k.- madı 011/11, 040/1, 045/17, 078/16, 107/9, 117/7, 143/8, 143/10, 165/2, 209/20, 210/16, 212/5, 238/5, 238/11
emniyeti k.- madı 020/19
kudreti k.- madı 020/14
k.- madığı 238/11
k.- madığını 123/4
k.- madıktan 119/8
k.- madım 160/15, 220/4
k.- mak 014/5, 063/5, 208/18, 212/14
k.- makla 222/20
aşağı k.- mamak 020/19
k.- mamış 026/23, 136/1, 183/3, 219/2, 236/6, 250/6
k.- mamıştı 135/2, 206/8
k.- mamıştır 243/8
k.- manın 252/8
k.- ması 217/9, 236/1
k.- masın 053/1, 205/17, 224/20
k.- masına 254/12
k.- masının 219/4
k.- maya 208/20
örtülü k.- mayacak 044/18
k.- mayalım 176/15
k.- maz 007/1, 049/8, 209/19, 212/1, 224/20, 249/3, 251/1
k.- mazdı 120/6, 240/2
k.- mazlar 227/3, 243/7
k.- mış 015/5, 023/8, 056/16, 107/10, 112/10, 113/26, 120/8, 123/6, 135/3, 140/20, 143/8, 159/8, 220/21, 257/9
geri k.- mışızdır 082/8

k.- mışlar 139/1
k.- mıştı 069/2, 153/4
ağzı açık k.- mıştı 083/8
k.- mıştır 009/28
k.- mıyor 039/15, 057/7, 133/3, 139/2, 163/13
boynu altında k.- sın 039/15, 041/4
hoşnut k.- sın 228/14

kal: *Ar.* söz, laf.
kîl-ü k.+ leri 134/6

kal-: "gelmek" yerine şiveli söyleniş.
k.- iyorlar 163/13

kalabalık: Sayıca çokluk.
k.+ ı 118/19
k.+ ın 047/3, 048/16
k.+ ıyla 049/18

kalabalıklık: Kalabalık olma durumu.
k.+ ı 228/14

kalabil-: Kalabilir olma durumu.
k.- eceği 209/20
k.- irim 230/5

kalb: İnsan vücudunu çalıştıran organ, duyu.
k.+ e 020/12
k.+ imdeki 018/12

kalben: İçten, gönülden.
k. 201/25, 249/7

kalbet-: Değiştirmek.
k.- en 254/11

kalbur: Kaba elek.
k. 258/2

kalça: İnsan uzvu.
k.+ larını 004/22
k.+ ya 012/8

kaldır-: 1. Bir şeyi bulunduğu yerden kaldırmak, güç yetirmek. 2. Yükseltmek. 3. Çekmek, taşımak. 4. Alıp başka yere götürmek. 5. Uyandırmak. 6. Uygun gelmek, yakışmak.
kaldıra k.- a 034/3
k.- a kaldıra 034/3
dağa adam mı k.- acağız 049/11
k.- amaz 047/13
k.- arak 040/4, 078/16, 171/5, 229/5, 259/11
k.- dı 034/2, 101/15, 148/3, 160/3, 161/12
k.- dıktan 018/3
k.- ıp 006/16, 091/3, 152/2, 184/9, 254/9
k.- ırsak 018/1
k.- ıyor 139/2
k.- mak 125/8, 249/1
k.- makta 083/7
k.- mam 047/13
k.- mayacak 249/5
k.- maz 002/6
k.- mış 172/9
k.- sak 021/5

kaldırıl-: Bir şeyin bir yerden kaldırılması.
k.- an 167/15
k.- dı 082/6

kaldırım: Yaya yolu.
k.+ lar 057/7, 138/7
k.+ larında 032/5

kale: Sözünü etmek.
k. alamam 203/1

kalem: 1. Yazı aleti. 2. Resmî kuruluşlarda yazı işlerinin görüldüğü yer.
k. 028/13, 028/15, 213/1
k.+ e 239/2
k.+ i 016/7, 024/22, 040/22, 210/8
k.+ im 137/7, 182/7
kurşun k.+ im 040/13
k.+ in 025/1
k.+ inden 245/8

kurşun k.+ iyle 106/14, 181/2
k.+ lere 237/15
k.+ leriyle 233/3

kalem: Yazar.
k.+ lerinin 067/1

kalfa: Usta yardımcısı.
k. 161/12, 162/5
k.+ m 208/11
k.+ yı 155/9

kalın: İnce olmayan.
k. 038/2, 046/7, 048/9, 052/1, 059/15, 173/8, 179/3, 179/5, 181/13, 182/3, 183/1, 186/24, 219/8
k.+ lı 077/2, 116/6, 126/5, 129/15

kalıp: Metinde "olduğu gibi aynen" manasında.
k.+ ıyla 120/2

kalil: Az.
ekalli k. 241/2

kalk-: 1. Bulunduğu yerden ayağa kalkmak. 2. Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak. 3. Uyanarak yataktan ayrılmak. 4. Girişmek, başlamak, davranmak, yeltenmek. 5. Ayakta beklemek.
k. 014/5, 081/14, 198/16, 201/23, 204/10
k.- acak 236/9
k.- amaz 002/10
k.- an 150/1, 256/4
k.- anlar 054/16
k.- ar 007/6, 007/14, 046/14, 110/11, 170/2
ayağa k.- ar 014/5
k.- ar kalkmaz 020/8
k.- arak 100/28, 152/14, 191/9
k.- arlar 011/8
k.- ayım 002/8
k.- ınca 143/14
k.- ıncaya 113/26
k.- ınız 053/1
k.- ıp 002/18, 017/13, 021/1, 026/22, 080/8
k.- ıyordu 239/1
dövmeye k.- ıyorsunuz 043/17
k.- ma 001/9, 201/6
k.- mak 160/5
k.- mamasından 170/3
k.- ması 104/16, 114/8
k.- maya 084/2, 160/12
k.- mayınız 243/8
k.- mayorsa 002/6
kalkar k.- maz 020/8
k.- tı 031/1, 079/3, 100/11, 100/23, 104/17, 117/7, 148/10, 192/2, 200/3, 202/1, 202/9, 214/7, 218/6, 259/8
k.- tıklarını 084/2
k.- tılar 137/12, 225/8
k.- tım 253/1

kalk-: Gitmek üzere yerinden ayrılma.
k.- anlar 134/1
tazelemeye k.- anlar 028/3

kalkış-: Girişmek, başlamak, yeltenmek.
k.- acağı 019/18
k.- ır 061/10
k.- ıyorsun 033/13
k.- mışa 061/18
k.- mıştı 123/6
k.- sın 177/1
k.- tı 068/1, 133/4
k.- tığı 181/12

kalma-: Tükenmek.
k.- dı 010/12, 029/8, 029/10, 035/10, 043/2, 044/2, 195/19

kalp: 1. İnsan uzvu. 2. Değişen, değişik. 3. Bozuk.
k. 038/6, 072/17, 216/9, 260/6
k. akçedir 168/11
k.+ e 108/26, 216/9
k.+ i 037/3, 151/10, 173/8, 207/1, 215/2, 225/19, 245/3, 258/10
k.+ im 137/7, 168/10, 171/8, 216/12, 259/16
k.+ imde 211/3, 260/4
k.+ imdeki 175/15
k.+ ime 253/1

k.+ imi 117/3, 185/14, 211/13, 222/20
k.+ imin 224/15
k.+ in 166/11, 171/9, 187/1, 187/5, 205/3
k.+ inde 018/12, 072/17, 172/4, 172/6, 173/1, 216/6, 216/10, 224/11, 238/7, 244/10, 249/6
k.+ inden 066/8
k.+ ine 031/9, 154/4, 172/1
k.+ ine doğan 077/6
k.+ ini 079/5, 165/6, 188/2, 193/7, 219/3, 237/17
billur k.+ ini 260/16
k.+ inin 044/10, 216/13, 217/1
k.+ inizdekini 175/10
k.+ inize 166/13
k.+ ler 249/2
k.+ lerde 153/7, 175/13
k.+ lere 185/16, 214/1
k.+ lerimizin 186/23, 206/5
k.+ lerinde 145/21
k.+ lerinden 248/22
k.+ lerinin 174/15, 251/3
k.+ li 137/11, 215/5
k.+ te 249/2

kalpak: Başlık.
k.+ ını 057/9

kalpakçılarbaşı: İstanbul'da bir semt, kalpakçıbaşı.
k. 228/14
k.+ na 107/5

kaltak: *is. kaba konuşmada* İffetsiz, namussuz kadın.
k. 118/15, 119/11, 130/19
k.+ ı 091/7, 096/20
k.+ ın 041/4
k.+ lar 120/9
k.+ ların 119/7
k.+ tır 099/5

kama: Ucu sivri bıçak.
k. 125/8
zağlı k. 092/19
k.+ lar 099/5
k.+ yı 093/1

kamaş-: (Gözler) Fazla ışıktan dolayı geçici olarak kararıp etrâfı göremez olmak.
k.- ıp 223/7
k.- tı 157/1

kamaştır-: Kamaşmasına yol açmak.
göz k.- ıcı 260/16

kambur: Sırtı çatımsı tümsek.
k. 184/2
k.+ un 184/3

kamelya: Özel ad.
k. 066/8, 068/9, 068/11

kamer: Ay.
k. 207/10
k.+ li 185/12

kameriye: Kafes biçiminde, üstü kubbeli çardak.
k. 051/11, 214/2

kâmile: Özel isim.
k. 020/8, 020/9, 020/15, 020/16, 039/1, 039/2, 039/17, 039/20, 040/2, 040/18, 040/20, 041/2, 041/13, 042/4, 042/7, 042/14, 043/16, 045/7, 045/9, 047/12, 048/17, 048/22, 049/1, 051/3, 051/7, 051/13, 051/15, 052/2, 052/5, 052/12, 053/5, 054/9, 054/13, 055/4, 056/1, 056/7, 056/14, 057/1, 060/2, 076/7, 076/9, 077/7, 077/11, 077/12, 096/2, 096/16, 097/20, 098/4, 098/22, 098/25, 099/5, 118/17, 122/9, 124/1
k.+ den 092/17
k.+ nin 020/11, 042/2, 043/4, 045/5, 047/17, 056/4, 056/11, 076/8
k.+ ye 040/14, 048/6, 051/1, 055/14
k.+ yi 043/14, 092/11, 096/2

kan: İnsan vücudundaki hayatî sıvı.
k. 042/1, 079/3, 082/7, 161/10, 161/12, 201/23, 217/2

sıcak k.+ a 032/5
al k.+ a boyanıyor 057/7
k.+ ı 057/8, 200/4, 235/18
k.+ ı sıcaklarını 027/8
k.+ ımı 205/11
k.+ ınız 132/16
k.+ ıyla 126/1
k.+ lar 014/5
k.+ lara 063/7
k.+ ları 006/23
k.+ larında 064/7
k.+ lı 006/17, 065/1, 140/4, 156/5, 159/4, 257/3

kan-: Tatlı sözlere aldanmak.
k.- ar 075/6

kanaat: Kanış, kanı, inanç, düşünce.
k. 064/7, 114/22, 189/11, 217/9, 257/12
k. getirdi 073/8
k.+ im 236/2
k.+ inde 227/3
k.+ ini 198/15, 199/1
k.+ la 197/21
k.+ lerimi 244/4

kanarya: İspinozgillerden, yeşilimsi veya sarı tüylü, koni biçiminde küçük gagalı, ötücü kuş.
k.+ ları 091/14

kanat: Kapı, pencere, dolap gibi dikine açılıp kapanan şeylerin kapağı.
k.+ ı 037/4, 072/17, 073/6, 095/3, 126/11
k. 235/2
kapı k.+ ını 059/15

kanat: Kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ.
k.+ ları 249/1
k.+ larını 191/15
k.+ larıyla 213/9

kanatlı: Kanadı olan.
k. 190/5

kandır -: Aldatmak.
k.- amaz 189/9
k.- mak 037/2
k.- masına 053/1
k.- maya 049/18, 064/1, 122/5

kandil: Aydınlatıcı.
k.+ imi 252/16

kandilli: Argo alaylı, abartılı.
k. 133/8

kanepe: Koltuk.
k. 153/8, 258/6
k.+ leri 146/4
k.+ nin 223/1, 224/13, 228/6, 258/8
k.+ sine 205/2, 246/4
k.+ ye 185/4, 228/8

kansız: Kanı az olan.
k. 124/6

kantaron: Bir bitki
k. 103/16

kanun: Yasa
k. 088/3, 128/26, 129/14, 131/15, 131/16, 131/17, 242/4, 242/5
k.- ı ceza 065/6
k.- u cezada 240/1
k.+ da 005/10, 245/8
k. koydular 003/16
k.+ la 131/16, 256/11
k.+ lar 005/12, 242/4
k.+ lara 018/4
k.+ ları 188/3
k.+ larının 064/5
k.+ larıyla 241/3
k.+ u 057/8, 063/7
cazibe-i umumiye k.+ u 213/10
k.+ un 013/1, 131/16, 206/5
k.+ una 014/5, 187/20

kanunen: Yasal olarak.
k. 061/10

kanuni: Yasal.

k. 104/16, 171/19

kap -: Birden bire yakalamak.
k. 057/3
rutubetten nem k.- an 225/14
k.- anın 088/11, 142/24
k.- anın elinde kalıyor 230/10
k.- arak 121/9, 122/2
k.- ıyorlar 131/2
k.- maya 043/10
k.- tı 020/13

kap: Tas, tabak.
k. 060/2, 136/8, 222/20

kabına sığmamak: İçi içini yemek.
k.+ ına sığmıyordu 209/18

kapa-: Bir şeyin üstünü örtmek.
k.- dı 026/19, 033/14, 070/10, 170/2, 223/19
k.- dılar 044/18
k.- masına 163/13
k.- maya 160/5
k.- r 007/7
k.- rım 163/13
k.- rken 257/4
k.- rlar 113/23
k.- yacağım 041/1, 244/6
k.- yalım 206/4
k.- yan 134/7, 199/12
k.- yarak 008/16, 140/5, 147/13, 218/9
k.- yayım 163/13

kapak: Kapama aparatı.
k.+ ı 122/3, 126/3
k.+ ı atar 007/11
k.+ ını 140/9
iç k.+ tan 003/3

kapaklı: Kapağı olan, gizli.
gizli k. 195/19

kapalı: Açık olmayan.
k. 001/19, 004/22, 007/10, 009/1, 051/15, 056/4, 080/15, 080/17, 116/13, 132/15, 141/11, 145/6, 154/4, 158/5, 181/4, 182/12, 224/2, 227/4, 229/2, 229/12, 249/6
gözü k. 111/22
k. duruyor 063/8
k.+ ydı 131/6, 217/9

kapalılık: Açık olmama durumu.
k.+ ına 228/1

kapı kapamaca: *zf. mec.* Tamamıyla, toptan, hep birden.
kapı k. 159/15
kapı k. 177/6

kapan-: 1. Kapalı duruma gelmek. 2. Son verilmek, kesilmek. 3. Hava bulutlanmak.
ayaklarımıza k.- acaktır 236/1
k.- alım 060/1
k.- arak 038/4
k.- dı 035/8, 056/4, 105/1, 135/5, 192/5, 198/14, 209/21, 223/7, 232/3, 237/15, 249/6
k.- dığı 096/2
k.- dığından 162/25
k.- dıkları 028/6
k.- ır 077/4
k.- ırsa 014/1, 146/2
k.- ıyor 013/21
k.- mak 249/5
k.- maları 014/5
k.- mayan 146/2
k.- mayı 078/10
k.- maz 024/18, 082/8
k.- mış 045/8, 075/1
k.- mışlardı 078/12
k.- mıştı 183/3

kapan: Tuzak.
k.+ a 046/5
k.+ a girdi 033/3
k.+ a girmişleri 030/18
k. 033/1

kapanca: 1. Küçük kapan. 2. *is. mec.* Düzen, hile.
k.+ da 230/22
k.+ nıza 091/14

k.+ ya düşmüş 079/5

kapanık: 1. Kapanmış. 2. Bulutlu.
k. 007/10
gün hava girmez k. 073/3

kapat-: 1. Bitirmek, neticelendirmek. 2. Kapamak.
k.- alım 236/1
k.- ayım 206/5
k.- ır 059/15
k.- manız 014/6
k.- tı 070/5, 173/4

kapatıl-: Kapanmış duruma gelmiş olmak.
k.- mış 111/26

kapatma: Metres.
k.+ sı 005/1

kapı: 1. Bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı. 2. Bu açıklıktaki açılıp kapanan kanat.
k. 001/19, 005/9, 007/4, 013/21, 014/2, 014/5, 019/18, 024/1, 033/13, 035/8, 041/6, 045/13, 059/7, 071/19, 074/14, 076/9, 077/4, 078/7, 078/8, 079/3, 079/5, 091/1, 091/4, 108/16, 113/6, 113/18, 116/13, 119/7, 119/11, 129/3, 131/6, 131/7, 132/18, 133/5, 154/5, 154/10, 159/15, 220/1, 220/17, 231/14, 232/11, 238/11
k. aralandı 019/16
k. aşırı 015/19
k.+ dan 018/12, 076/13, 152/9
k. kanadını 059/15
k. kapamaca 177/6
k.+ lar 076/13, 192/5, 209/21
k.+ lara 156/5
k.+ lardan 227/4
k.+ ları 041/1, 044/18, 061/16, 076/13, 077/12, 108/14, 153/12, 154/3, 156/6, 247/14
k.+ ların 038/4, 154/4, 164/9
k.+ larını 071/12, 153/7, 255/7
k.+ larının 190/1
k.+ mın 002/6
k.+ mızın 125/10
k.+ nı 001/20
k.+ nın 002/5, 013/22, 022/14, 022/19, 051/11, 075/8, 090/14, 109/20, 110/18, 126/20, 139/2, 155/9, 164/6, 232/11, 235/2, 235/5
k.+ nız 132/4
k.+ nızı 235/4
k.+ nızın 152/4
k.+ sı 005/2, 026/15, 037/4, 039/22, 042/2, 051/15, 054/13, 062/19, 071/6, 072/2, 075/6, 110/11, 118/17, 124/5, 126/10, 130/9, 154/2, 154/10, 234/11, 235/10
k.+ sına 126/4, 145/2, 207/10, 250/8
k.+ sında 231/14
han k.+ sında 038/2
oda k.+ sında 236/4
k.+ sından 023/8, 033/3, 039/2, 051/11, 085/5, 110/11, 134/6, 146/2, 222/5
k.+ sını 023/19, 058/3, 077/12, 113/23, 116/20, 117/20, 131/16, 154/8, 207/17, 236/6
k.+ sını çalayım 014/5
k.+ sının 046/1, 095/3, 124/12, 124/14, 126/2, 157/9, 167/15, 234/17
k. vuruldu 019/13
k.+ ya 008/21, 020/18, 076/14, 091/5, 126/10, 233/3k.+ yı 007/7, 023/7, 026/19, 033/14, 039/2, 060/3, 061/2, 061/16, 062/19, 070/10, 075/8, 075/9, 077/12, 090/11, 096/2, 096/11, 110/13, 130/11, 154/5, 155/6, 155/9, 156/1, 162/25, 163/13, 164/2, 235/11, 237/6, 258/1

kapıl -: Bir şeyin veya kimsenin güçlü etkisinde kalmak.
k.- arak 185/15, 191/15
k.- manın 199/6

kapılan-: Bir işe girmek.
k.- dım 013/11
k.- maya 086/22
k.- mayanlara 035/12

kapış -: Kavgaya tutuşmak.
kapış k.- a 252/3
k.- arak 054/18
k.- ırlar 034/1

kapış kapışa: Çok istenerek.
k. kapışa 252/3

kapışıl -: Çok istenilmek.
k.- ıyor 252/2

kapla -: Her yanını örtmek, istila etmek.
k.- mış 051/12
k.- yan 153/10

kaplama: Bir şeyin dışına süsleme veya koruma amacıyla geçirilen başka maddeden kat.
k.+ larını 010/2

kaplan: Yırtıcı büyük kedigillerden.
k. 087/19

kaplanlaş-: Canavarlaşmak, yırtıcı duruma gelmek.
k.- tı 122/8

kaplumbağa: Kaplumbağalardan, çok sert ve kemiksi bir kabuk içinde yaşayan, ağır ağır yürüyen, dört ayaklı, sürüngen hayvan.
k. 047/4

kaptır -: Elden kaçırmak.
k.- acaksınız 229/1
k.- dıktan 146/11
k.- ıp 057/8
k.- maktan 154/3, 205/2
k.- mamak 207/14

kar: *Ar.* Dip.
felaketin k.+ ına 234/4

kâr: Kazanç, etki.
k. 244/5, 250/4, 254/1
k.+ dı 078/14
k. etmedi 004/21
k.+ lı 006/3, 046/15, 072/1, 180/4, 228/8

kara: Siyah, olumsuz, ayıp.
k. 022/14, 029/1, 065/5, 066/4, 110/6, 183/2
yüzün k. çıkmaz 048/5
k. kuru 091/5, 099/5
gözlerinin k.+ ları kayar 052/11
ayaklarımıza k. su indi 045/11
k. yağız 026/22

Karadağ: Trakyada bir ülke.
k. 126/1

Karadağlı: Trakyada bir ülkenin vatandaşı.
k. 070/2, 070/4, 125/8, 125/11, 126/11, 126/14, 127/11
k.+ dan 125/9
k.+ ların 069/8
k. maradağlı 071/12

karagöz: Deve derisinden veya mukavvadan kesilip boyanmış insan biçimlerini beyaz bir perde üzerine arkadan ışık vererek yansıtma yoluyla oynatmaya dayalı bir gösteri oyunu.
k. 041/10

karakaş: Kaşı kara.
k.+ lar 150/18

karakol: Güvenlik birimi.
k.+ a 061/16
şişhane k.+ u 055/6

Karaköy: İstanbul'da bir semt.
k. 068/11

karala-: Kötü tanıtım.
k.- maya 239/2

karaltı: Gölgemsi görüntü.
k. 156/5, 166/1
k.+ lar 165/10
k.+ nın 166/10

karambol: *Fr.* Karışıklık, karmaşa.
k.+ lar 038/4
k.+ ler 256/2

karanfil: Güzel renkli ve kokulu bir çiçek.
k. 251/28
k.+ im 100/20
k.+ in 252/2
k.+ ler 250/11

karanlık: Işık olmama durumu.
k. 032/4, 065/5, 088/7, 091/11, 134/6, 154/4, 164/7, 167/17, 207/15, 219/9, 224/15
k.+ a 156/5
k.+ ı 157/1, 164/7
sabah k.+ ı 027/4
k.+ ın 157/5, 164/7, 170/2
k.+ ında 165/3
k.+ larda 171/18
k.+ larında 171/18
k.+ ta 156/4, 156/6, 176/9, 223/25
k.+ tan 157/1, 200/5
k.+ tı 156/4

karantina: Bulaşıcı bir hastalığı önlemek için belli bir bölgenin veya yerin kontrol altında tutulması.
k. 129/1
k.+ ya 133/3

karantinahane: Karantinaya alınan yer.
k. 127/9

karar-: Siyahlaşmak, kederlenmek.
k.- an 234/15
k.- sın 024/15

karar: 1. Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı. 2. Tam ölçüsünde.
k. 146/6, 156/7, 187/10, 196/25, 204/10, 207/13, 219/5
k.+ ı 135/1, 191/13, 217/8, 226/4
k.+ ında 226/5
k.+ ını 191/15
k.+ ınızı 196/21
k.+ ıyla 187/7
k.+ larda 142/21
k. verdi 090/14, 217/6, 227/3
k. veremedi 038/5
k. vermek 242/1

karayağız: Koyu esmer.
k. 004/12

kardeş: 1. Yaşça küçük olan çocuk. 2. Adı bilinmeyen kimselere söylenen bir seslenme sözü.
k. 042/4, 042/6, 045/10, 051/2, 051/4, 108/16, 163/4
k.+ ciklerim 105/2
k.+ çiklerim 137/7
k.+ im 032/1, 049/5, 148/16, 162/18, 181/9, 215/10, 260/4, 260/6, 261/2, 261/4
k.+ in 246/8, 246/15, 247/20
k.+ ine 043/8, 147/13
k.+ ini 032/4, 035/20
k.+ inin 020/5
k.+ iz 251/11
k.+ larınla 003/16
k.+ ler 034/4, 097/25
k.+ leri 184/11
k.+ lerim 135/5
k.+ lerini 062/9

kardeşçe: *zf.* Kardeşe yaraşır bir biçimde, dostça, içtenlikle.
k. 195/19

kardeşlik: Kardeş olma durumu.
k.+ le 049/6

kareman: Düpedüz.
k. 181/1

karga: Kuş türü.
k. tulumba eder 082/2

kargaşalık: Alavere.
k.+ ı 056/3
k.+ tan 054/18

kargı: Silah olarak kullanılan, ucu sivri ve demirli uzun mızrak.
k.+ larına 141/11

kârgir: Taş veya tuğladan yapılmış (yapı).
k. 051/11, 058/3
k. 014/5

karı: 1. Bir erkeğin evlenmiş olduğu kadın, eş, refika, zevce. 2. *is. kaba konuşmada* Kadın.
k. 001/4, 002/14, 002/21, 005/1, 005/8, 006/3, 006/11, 006/17, 006/24, 007/10, 012/5, 012/7, 013/7, 013/8, 013/9, 014/1, 014/5, 014/6, 017/9, 017/11, 018/12, 019/3, 021/3, 021/8, 024/14, 026/23, 030/19, 031/4, 033/9, 033/10, 034/11, 038/5, 042/13, 043/15, 044/7, 046/12, 053/3, 059/4, 060/5, 064/7, 066/1, 091/5, 093/13, 096/18, 097/5, 099/5, 104/16, 107/5, 107/17, 108/10, 109/1, 109/8, 110/10, 111/24, 112/10, 117/11, 119/7, 119/11, 128/17, 130/18, 186/12, 252/16, 257/10
k.+ cığım 108/4, 110/3
k.+ da 097/3
k.+ dan 006/5, 077/7, 099/5
k.+ lar 003/1, 045/13, 045/19, 045/20, 060/12, 093/5
k.+ lara 096/12, 097/21
k.+ ları 006/19, 027/7, 044/18, 077/10
k.+ ların 019/3, 045/13
k.+ larına 007/1
k.+ larından 019/3
k.+ larıyla 007/6
k.+ larla 027/7, 044/14, 070/13, 071/10, 075/1, 077/9
k.+ lı 017/7
k.+ m 112/14, 115/5, 117/10, 118/1
k.+ mı 108/23, 109/3
k.+ mın 110/10, 115/3, 115/5, 115/7, 116/3, 116/9, 117/2, 117/8, 119/7, 130/19
k.+ mın âşığı 102/13
k.+ mla 115/11
k.+ na 109/7, 116/27, 117/5, 177/8
k.+ ndan 108/9
k.+ nı 014/5, 018/4, 108/7, 110/6
k.+ nın 006/17, 015/2, 041/6, 074/6, 077/9, 077/11, 112/2, 119/10
k.+ nız 111/21, 113/3
k.+ nızın 020/19, 134/1
k.+ sı 005/1, 006/13, 006/15, 006/17, 007/6, 007/10, 040/25, 041/8, 058/17, 068/7, 070/2, 072/10, 073/11, 122/3
k.+ sıdır 063/4
k.+ sın 025/11
k.+ sına 119/9, 131/16
k.+ sından 255/4
k.+ sını 006/18, 021/8, 027/6, 042/1
k.+ sının 006/22, 108/6, 119/7, 119/8, 131/16, 134/4
k.+ ya 008/19, 107/5
k.+ yı 005/8, 021/1, 076/11, 091/6, 109/1, 130/21

karıcılık: Kadın düşkünlüğü.
k.+ ta 013/10

karılık: Kadın olma durumu.
k. 018/12, 041/9
mahalle k.+ ından gelme 020/11

karın: İnsan vücudunun bir parçası.
k. 066/3
k.+ ı 004/21, 032/5, 086/6, 226/6
k.+ ı tok 037/3
k.+ ım 003/2
k.+ ın 048/16
k.+ ına 097/12, 130/20
k.+ ında 005/8, 241/1
k.+ ını 136/9
k.+ ları 179/4
k.+ larından 056/2
k.+ larını 161/10
k.+ lı 064/7

karınca: Çok türü bulunan çok küçük böcekler.
k. 076/13

k.+ dan 066/3
k. yuvası 044/5

karış-: 1. Düzensiz, dağınık olmak. 2. Bulanmak, duruluğunu yitirmek. 3. Müdahale etmek, araya girmek. 4. Açıklığını yitirmek, anlaşılması güçleşmek.
k.- acağını 027/4
k.- acak 042/2, 239/5
k.- amam 021/8
k.- an 109/8
k.- arak 018/7, 040/2, 055/2, 082/8
k.- ır 021/8
k.- ırdı 183/4
k.- ıyordu 102/3
k.- ıyorlar 258/8
k.- ıyorsun 005/12, 034/14
k.- ma 097/13, 097/25
k.- madan 041/9
k.- mak 238/5, 242/4
k.- maksızın 151/17
k.- maktan 152/1
k.- mam 081/12
k.- masından 152/17
k.- maya 041/10, 131/16
k.- maz 041/8
k.- mış 069/3, 069/6, 125/7
k.- mıştır 063/6
k.- mıyorum 238/11
k.- tı 128/15, 166/1, 209/8
kırklara mı k.- tın 008/12

karışık: Dağınık, çapraşık.
k. 053/10, 086/7, 087/9, 099/4, 147/1, 153/8, 173/7, 200/4, 206/7

karıştır-: Karışma işini yaptırmak.
k.- acağı 038/5
k.- acak 218/11
k.- amam 236/2
k.- arak 029/10, 042/7, 053/2, 139/21, 188/2, 248/8
k.- dı 217/9
k.- dığı 077/12, 214/7, 238/11
k.- dıktan 234/1
k.- ıp 215/6, 237/10
k.- ırlar 054/18
k.- ıyorsun 223/17
k.- ma 016/12, 051/5
k.- mak 009/28, 241/3
k.- maktan 052/1
k.- maya 214/5
k.- mazsa 222/11
k.- mış 215/5
k.- mıyordu 214/6

karıştırıl -: Başkası tarafından bir iş karıştırmak.
k.- ır 234/17
k.- mamış 164/9
k.- mış 227/2

kari: Okuyucu.
k.+ lere 245/7

kariben: Yaklaşık olarak.
k. 171/19

karikatür: Düşündürücü, güldürücü temsilî çizim.
k.+ ünü 070/1

karina: *İt.* Gemi teknesinin su içinde kalan bölümü.
k.+ sını 002/20

karine: Karışık bir iş veya sorunun anlaşılmasına, çözümlenmesine yarayan durum, ipucu.
k. 138/2

karmakarışık: Dağınık.
k. 038/2, 051/12, 132/12

karmanyolaya getirmek: Uygun zaman düşürüp soymak.
k.+ ya 011/8

karnaksi: Özel isim.
k. 004/4

karne: *Fr.* Defter, belge.
k.+ sine 036/6

karşı: 1. Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi. 2. *is.* Yol, deniz, ırmak vb.nin öbür kıyısı veya yanı. 3. *is.* Ön, kat, huzur. 4. *sf.* Bulunan yere göre önde, ileride olan. 5. *sf.* Karşıt, zıt, muhalif. 6. *zf.* Yüzünü bir şeye doğru çevirerek. 7. *zf.* Karşılık olarak, mukabil. 8. *zf.* İçin, hakkında 9. *zf.* -e doğru.

k. 008/4, 013/1, 028/3, 041/5, 045/13, 049/12, 052/15, 055/4, 057/1, 060/3, 062/19, 064/6, 066/8, 067/3, 067/6, 071/21, 072/15, 080/5, 083/7, 084/1, 089/23, 090/13, 098/21, 098/23, 100/1, 110/6, 112/2, 113/23, 118/21, 119/9, 120/9, 122/1, 125/8, 125/14, 126/1, 126/11, 133/4, 134/1, 136/1, 141/11, 142/13, 145/21, 146/4, 154/3, 154/5, 155/26, 156/5, 160/15, 171/19, 172/5, 173/9, 174/15, 176/9, 176/13, 176/16, 180/9, 185/4, 186/24, 187/5, 187/20, 188/2, 188/6, 188/7, 190/4, 201/23, 202/1, 204/11, 208/23, 214/7, 217/3, 221/23, 225/10, 226/5, 232/16, 235/8, 236/3, 238/4, 240/5, 244/1, 245/6, 251/8, 253/1, 257/13

ele güne k. 176/16, 178/22

k.+ da 213/6

k.+ dan 005/8, 014/6, 033/1, 047/3, 140/15, 257/11

k. gelemedim 253/5

k. gelmek 014/5

k.+ ki 009/18, 072/2

k. koyanlardır 241/7

k.+ larına 160/15

k.+ larında 073/10

k.+ ma 112/14, 163/13, 180/11

k.+ mızda 118/2

k.+ na 014/5

k.+ nda 221/23

k.+ sına 034/14, 036/6, 060/11, 069/3, 070/4, 105/19, 121/7, 183/1, 207/17, 217/1, 217/3, 227/4, 233/3, 246/4

k.+ sına dizer 055/1

k.+ sında 030/10, 032/3, 036/6, 042/7, 054/15, 060/8, 074/1, 079/2, 083/7, 087/9, 087/15, 102/3, 119/12, 129/7, 134/2, 136/4, 136/5, 137/8, 141/6, 148/10, 150/3, 168/4, 169/1, 171/5, 173/8, 176/10, 220/7, 233/2, 235/3, 241/2, 242/1, 242/6, 243/7, 249/2, 253/12, 254/13, 259/9

k.+ sındakinin 033/15, 169/7

k.+ sındayız 209/3

k.+ ya 047/3, 083/7, 084/1, 126/11, 172/5, 174/15, 214/7, 251/8

karşıla-: Söylenen, yapılan, bildirilen bir şeyi olumlu veya olumsuz bulma.

k.- dılar 257/10

k.- yacakları 135/3

karşılan-: Karşılama işi yapılmak.

k.- dı 034/5, 038/1, 176/9

karşılaş -: Yüz yüze gelmek.

k.- an 124/5

karşılaştır-: Mukayese etmek.

k.- acak 037/2

kart: 1. Gençliği ve körpeliği kalmamış, körpe karşıtı. 2. Bir kimsenin kimliğini gösteren, kutlamalarda veya kendini tanıtmada kullanılan, çoğunlukla beyaz, küçük, ince karton parçası, kartvizit.

k. 001/14, 025/11, 181/2, 181/8, 181/10, 215/11, 216/13, 217/1, 219/2, 226/2, 236/2

k.+ a 181/8, 182/7

k.+ ı 181/3, 181/5, 181/11, 182/2, 182/8, 182/9, 217/5, 218/1, 229/7, 229/11, 237/9

k.+ ımı 180/5

k.+ ın 215/12, 227/3

k.+ ından 222/11, 227/3

k.+ ını 216/8, 237/10

k.+ ının 216/4, 227/2

k.+ la 216/2

k.+ tı 215/9

kartaloz: *argo* Yaşı geçmiş, yaşlanmış, kartlaşmış, kart.

k. 027/1

kartela: *İt.* Boya, kumaş, halı vb. ürünlerin çeşitlerini küçük parçalar hâlinde gösteren liste.
k. 060/5

kartlık: Yaşlılık.
k. 025/12

karyola: Yatak.
k. 070/8
k.+ da 154/1
k.+ larında 008/12
k.+ sına 154/6
k.+ sının 252/16

kasıp kavurmak: Perîşan etmek, allak bullak etmek, kuvvetinin şiddetinin üstünlüğü ile hâkim olmak.
k.- ar kavurur 021/5
k.- ıp kavurup 137/1

kasa: Değerli eşyaları saklamaya yarayan çelik dolap.
k.+ larına 125/8

kasap: Et satılan dükkân.
k. 138/7, 140/1, 140/4, 140/5, 140/9, 140/12, 140/16, 140/20, 140/24
k.+ a 010/4, 146/11
k.+ ın 140/1, 146/10

kasapbaşı: Kasapların idaresini yapan kişi.
k. 140/3

kasavet: Üzüntü, gam, keder, tasa.
k. 223/7

kasbar: Özel ad.
k. 141/11, 141/20, 142/1, 142/3, 142/8, 142/12, 144/9, 144/10, 144/14, 144/18, 144/22, 145/2, 145/10, 145/20, 147/16
k.+ a 141/8, 141/10
k.+ da 139/8
k.+ dan 141/16, 147/4
k.+ ı 145/5

Kasımpaşa: İstanbul'da bir semt.
k. 072/17

kasımpatı: Bir çiçek türü**.**
k. 034/8

kasır: Saray, köşk.
k.- ı hümayununda 066/8
k.+ lar 065/2

kasırga: Dönerek havaya doğru yükselen rüzgar. Yıkıcı etki.
k.+ dan 168/1
k.+ ya 176/9
k.+ yı 119/9

kast: Amaçlı kötülük veya iyilik.
k. 156/3
k.+ ı 087/8
k.+ ın 248/11

kastet-: Amaç olarak almak.
k.- iyorsunuz 132/6

kasvet: Sıkıntı, tasa.
k. 153/9, 240/5
k.+ leri 249/1

kaş: Gözlerin üzerinde bulunan kemerli kısabirer çizgi.
k. 229/8
k.+ ını 034/3
k.+ ının 095/3, 161/12
k.+ lar 028/3, 151/17
k.+ ları 020/7, 023/13, 202/9
k.+ larını 006/16
k.+ lı 046/7

kaş-: "kaçmak" şiveli söylenişi.
k.- madılar 163/13

kâşane: Büyük süslü köşk.
k.+ ler 065/2
k.+ sinin 066/7

kaşı-: Vücudun herhangi bir yerindeki kaşıntıyı gidermek için tırnakla veya başka bir şeyle deriyi hafifçe ovmak.

k.- yarak 005/9

kaşki: Keşke.
k. 122/7

kat: 1. Bir yapıda iki döşeme arasında yer alan daire veya odaların bütünü. 2. Üst üste konulmuş şeylerden her biri, tabaka.
k. 003/2, 042/6, 100/20, 100/22, 111/13, 156/4, 162/25, 164/6, 179/1, 180/5, 180/9, 224/13, 231/3, 238/4, 241/7
k.+ a 073/11, 126/10, 130/16, 213/3
k.+ ı 077/12, 154/3, 164/9
k.+ ın 192/5
k.+ ında 092/9
k.+ ındaki 015/4, 162/10
k.+ ındakileri 099/3
k.+ ından 126/5
k.+ larda 111/13
k.+ ları 146/3
k.+ larını 154/4
k.+ ta 051/13, 070/7, 071/10, 073/8, 078/12, 107/9, 111/9, 154/1, 155/6, 155/14, 155/18, 158/6, 192/5, 209/21
k.+ taki 070/6, 153/12
k.+ tan 077/12, 099/5

kat: Kesme, kesilme, biçme, biçilme.
k.- i vücub 242/4

kat-: Bir şeye ilave yapmak.
k.- mış 102/7

kat'a: Asla.
k. 202/7

kat'an: Ar. Asla, hiçbir zaman, kat'iyen.
k. 041/8

katet -: Mesafe almak.
k.- iniz 094/14

katı: Sıvı olmayan.
k. 118/10

katış-: Bir topluluğa karışmak, katılmak.
k.- arak 123/3

kati: Kesin.
k. 174/13, 244/10

kâtibe: Kadın kâtip.
k. 016/10, 016/14, 016/15, 024/22, 025/11, 027/16, 027/17, 028/16, 031/7, 031/16, 033/2, 034/4, 037/4, 037/7, 044/6, 073/10, 082/7, 087/6, 093/3
k.+ ler 037/6
k.+ leri 038/1
k.+ lerimizin 082/7
k.+ lerini 038/3
k.+ nin 033/14, 037/4
k.+ ye 034/10, 035/10, 045/17, 122/5

kâtibelik: Kadın katibenin mesleği.
k. 121/1, 121/2
k.+ e 028/16, 094/20
k.+ in 042/2
k.+ inize 085/1
k.+ ten 038/5

katil: İnsan öldüren kimse.
k. 053/3, 057/8, 095/11, 112/15, 120/8, 156/5, 157/10, 159/15, 215/2, 254/13
k.+ dir 242/2
k.+ ler 050/8, 100/16

katilane: Katledercesine.
k. 064/9

kâtip: Erkek yazıcı.
k. 027/15
k.+ i 029/3, 044/14, 132/17
k.+ in 045/13
adalet k.+ ine 003/11
onu k.+ ler götürsün 044/15

katiyen: Asla.

k. 041/1, 050/24, 181/14, 182/2, 194/27, 255/4, 209/20, 217/9, 219/5

katiyet: Kesinlik.
k. 189/21
k.+ ine 164/8
k.+ le 067/4, 112/9

katl: Öldürme.
k.+ i 068/11

katla-: Kâğıt, kumaş vb. nesneleri üst üste kat oluşturacak biçimde bükmek.
k.- dı 211/11

katlan-: Tahammül etmek.
k.- ır 052/17
k.- makla 192/13

katlı: Katları olan.
k. 051/11

katmer: Kat kat olan.
k.+ li 066/3

katre: Damla.
k. 088/1, 158/1
k.+ ler 087/10
k.+ si 205/4

kavaf: Düşük nitelikli ayakkabı,cüzdan yapan veya satan esnaf.
ayak k.+ ı 099/5

kavak: Bir ağaç cinsi.
k. 100/23

kavalye: Bir kadınla dans eden veya bir yere giderken arkadaşlık eden erkek.
k.+ sinin 256/2

kavanoz: Plastik, cam vb.maddelerden yapılmış derin kap.
k.+ un 010/23

kavas: Koruma görevlisi.
k.+ ı 070/2

kavga: Dövüş.
k. 041/1, 054/12, 059/7, 126/9
k.+ da 025/14
k.+ larıyla 069/5
mahalle k.+ sı 025/13
k.+ sında 124/3
k.+ sından 026/14
k.+ sını 070/5
k.+ ya 122/9, 130/16
k.+ yı 026/1

kavi: Kuvvetli.
k. 026/23, 122/7

kavim: Değişik toplumlara verilen isim.
k. 082/7
k.+ i 063/6, 242/2
k.+ in 126/1
k.+ ler 257/9
k.+ leri 063/5

kavis: Dairesel.
k. 048/6, 055/6
k.+ inde 055/6
k.+ leri 150/18

kavra-: Anlamak.
k. 049/2
k.- dı 057/1, 060/2
k.- dığı 099/7
k.- madan 025/12
k.- r 076/8
k.- rlar 124/3
dibinden k.- yamadığınız 005/1
k.- yamıyordu 088/9
k.- yarak 009/1, 048/22, 053/9
k.- yor 137/7

kavrayıver-: Tutuvermek.
k.- ir 234/3

kavrul-: Susuz olarak ateşte pişmek.
k.- muş fındık 020/4
k.- uyoruz 148/13

kavs: Yay, daire.
k.+ i dairesi 082/7

kavur -: Susuz ateşte pişirmek.
k.- an 146/4
kasıp k.- up 137/1
kasar k.- ur 021/5

kavuş -: Varmak, ulaşmak.
k.- amayan 184/5

kavuştur-: Birini birisine ulaştırmak.
k.- sun 110/6
k.- ur 118/21

kay-: Birşeyin biryerden sürünerek başka yöne hareketi.
gözlerinin karaları k.- ar 052/11
k.- dı 111/13

kaya: Büyük ve sert taş kütlesi.
k. 126/1
k.+ ya 032/4

kaybet-: Birşeyin elden çıkması. Yenilmek.
k.- eceğim 062/3
k.- en 090/9, 175/13
k.- er 244/10
k.- erek 122/8, 168/4, 198/14, 213/9
k.- eyim 233/11
k.- ip 234/4
k.- iyor 149/15, 175/16
k.- iyordu 214/4
k.- medik 132/7
k.- meksizin 226/11
k.- memiş 135/5
k.- miş 108/20
k.- mişsiniz 197/20
k.- ti 008/21, 166/1
k.- tiği 038/5
k.- tiğimizi 175/18
k.- tikten 183/1
k.- tim 023/9, 108/23, 135/2, 221/23
k.- tin 233/4

kaybol -: Yitmek.
k.- du 038/2, 165/9, 169/5, 181/7, 190/21, 236/4
k.- duğunu 077/12
k.- muş 162/9
k.- ur 048/13, 124/6
k.- urken 261/6

kaydedil-: Bir yere bağlanmak.
k.- mesi 182/7

kaydet -: Bir yere bağlamak.
k. 028/13
k.- eceğim 029/11
k.- eceğiz 028/16
k.- iniz 029/10
k.- iyor 036/6
k.- iyordu 140/1
k.- memiş 107/5
k.- tikten 061/11, 181/2, 182/9

kaydır-: Kaymasını sağlamak.
k.- acak 084/2
k.- arak 220/17
k.- dı 085/6
k.- ıp 097/29

kaydolun-: Bir yere kayıt yaptırmak.
k.- uyor 076/2
k.- uyoruz 086/24

kayık: Kürekle çekilen deniz aracı.
k.+ a 003/4
k.+ ına 179/6

kayıklık: Kayık olma durumu.
göz k.+ ıyla 030/5

kayınvalide: Kaynana.
k. 208/23, 209/21

kayıp: Yitik.
k. 096/2, 162/10
k.+ lara 008/12

kayırılma: İmtiyaz , taraf tutma.
k.+ lar 243/7

kayıt: 1. Bir yere mal ederek deftere geçirme. 2. Bir yazının, bir hesabın tarih, numara vb.nin veya kopyasının bir yerde

yazılı bulunması. 3. Şart.
k. 104/16
k.+ ına 029/1
k.+ lar 015/4, 109/1
k.+ larına 016/12
k.+ larla 021/5
k. olunacak 065/3
k. olununcaya 004/21
k.+ sız 193/3

kayıtsız: Bir şarta bağlı olmayan; ilgisiz.
k. 133/4, 200/4, 257/11
k. bulunduğunuzdan 020/19

kayıtsızlık: İlgisizlik.
k.+ ından 238/1
k.+ ları 255/5

kaymak: Bir şeyin en iyi bölümü.
k.+ ım 234/16
k.+ ına 032/5

kayme: Kağıt para.
k. 094/16

kayna-: 1. Fokurdamak. 2. Yerden çıkmak. 3. Artmak, çoğalmak, yoğunlaşmak.
menbadan k.- r 034/5
merak k.- r 167/6
k.- yan 021/1, 061/19, 123/6, 191/1, 191/8, 223/6
k.- yarak 203/2
k.- yıp 085/5, 175/13
k.- yor 044/5, 196/19, 233/3

kaynana: Kocaya veya kadına göre birbirlerinin annesi, kayınvalide, hanımanne.
k.+ nın 178/6

kaynar: Sıcak.
k. 251/27

kaynaş-: 1. Birbirine iyice uymak. 2. Çok kalabalık ve hareketli olmak, hareket etmek.
k.- an 055/6, 238/7
k.- ıyorlar 045/13
k.- tılar 042/4

kaynaşma: Kaynaşmak işi. Hareketlilik.
k. 130/16
k.+ dan 124/2

kaz: Kümes hayvanı.
k. 117/11, 117/12
k. yavrusu 001/16

kaza: İstenmeyerek meydana gelen tehlike.
k. 005/8, 052/7, 054/15, 220/21, 239/9
k.+ dan 055/1, 184/8
k.+ dır 058/10
k.+ nın 054/16
k.+ sından 042/4
rabbim k.+ sından saklasın 054/12
k.+ sının 057/5
k.+ ya 057/1

kazaen: İstenmeyerek yapılan.
k. 222/20

kazalı: Kazaya yol açan, sakıncalı, tehlikeli.
k. 055/3
k.+ dır 053/6

kazan -: Gelir elde etmek. Yenmek.
k.- acağım 243/8
k.- acak 120/14
k.- acaktı 028/4
k.- amayanların 137/1
k.- anlar 137/1
k.- dığı 103/16
k.- dılar 035/17
k.- ırdı 063/2
k.- ırım 041/6
k.- ıyorlarmış 253/13
k.- ıyorsunuz 020/10
k.- mak 049/14, 135/2, 136/6
k.- mış 014/5, 068/12

kazan: Çok miktarda yemek pişirme

kabı.
k. 085/5

kazanç: Kâr.
k. 014/5, 073/10
k.+ ımı 062/3
k.+ ından 012/23, 042/2
k.+ ını 062/4
k.+ ının 207/14
k.+ ıyla 243/5
k.+ larına 243/7

kazandır-: Kazanmasını sağlamak.
k.- ıyorsun 049/18

kazandırt-: Birisine gelir sağlatmak.
k.- acağım 243/8

kazanıl-: Kazanma işi yapılmak.
k.- an 136/10
k.- ıyor 156/3
k.- mış 079/1

kazazede: Kazaya uğramış kişi.
k. 216/2
k.+ lerin 057/6

kazı-: Bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak.
k.- san 014/5

kazık: Toprağa çakılmak için hazırlanmış, ucu sivri demir veya ağaç.
k.+ ı 091/5

kazurat: Dışkı**.**
k. 061/14
k.+ ı 132/17
k.+ ınız 132/16

kebapçı: Kebap yapıp satan kimse.
k. 183/6, 186/24, 214/7
k.+ da 182/12
k.+ nın 182/4

keder: Acı, üzüntü, dert, sıkıntı.
k. 001/12
k.+ i 205/1
k.+ ini 001/13
k.+ inin 204/9
k.+ lerimiz 108/25

kedi: Kedigillerden, çevik, kuvvetli hayvan.
k. 047/3, 069/3, 076/14, 082/3, 085/5
k.+ ler 007/12, 051/11, 232/3
k.+ nin 063/6
k.+ yi 124/7

keennehu: Sanki o.
k. 006/23

kefaret: Bir hatânın, bir kabahatin affı için ödenen karşılık.
k. 238/8
k.+ ine 260/12

kehanet: Gāipten haber verme, kâhinlik.
k.+ lerin 037/2

kekâ: Keyifli bir durumda anlatılırken ne güzel, ne iyi anlamlarında söylenen bir söz.
k. 037/4

kekele-: Ne söyleyeceğini şaşırıp kelimeleri birbirine karıştırmak.
k.- yebiliyorlardı 155/10
k.- yecek 084/2
k.- yerek 031/13, 114/3

kekeleme: Kekelemek işi.
k.+ ler 124/6

kelam: Söz.
hakk-ı k.+ ı 083/5

kelebek: Kelebek.
k. 190/5, 190/21
k.+ ler 213/13

kelepçe: Bir zincirle tutturulmuş demir halka.
k. 224/18, 236/5

kelime: Söz, sözcük, lügat.
k. 045/17, 074/16, 122/7, 152/1, 181/2, 184/2, 188/15, 192/3, 205/3, 240/2
k.+ cik 182/7
k.+ den 185/9
k.+ dir 260/5
k.+ ler 025/12, 168/11, 240/2
k.+ leri 120/4, 165/4, 181/8
k.+ lerle 133/4, 160/3, 244/1, 245/6
k.+ nin 131/16, 150/1, 188/11, 241/2
k.+ si 131/16, 149/15, 216/1
k.+ sini 186/21, 187/13
k.+ siyle 120/11, 160/13
k.+ ye 072/15
k.+ yi 188/14, 223/17

kelle: Koyun, kuzu ve keçinin pişirilmiş başı.
pişmiş k. 009/16

kemal: Bilgi bakımından olgunluk, yetkinlik, erginlik, eksiksizlik.
k.- i fahr 211/10
k.+ ini 215/5

keman: Dört teli olan, çenenin altına dayayarak çalınan yaylı saz.
k.+ lar 005/12

kemer: Bele dolayarak toka ile tutturulan, kumaş, deri, veya metalden yapılan bel bağı.
k.+ li 146/3

kemik: Türlü biçimdeki sert organların genel adı.
k. 215/8
k.+ leri 069/8
k.+ siz 112/4

kemir-: Sert bir şeyi dişleriyle azar azar koparmak.
k.- ip 219/3

kenar: Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı, yaka.
k. 202/11
k.+ da 213/7
k.+ ı 214/2, 251/25
k.+ ına 010/13, 076/7, 085/6, 173/2, 202/1
k.+ ında 052/1, 185/4
k.+ ındaki 048/24, 205/2, 258/6
k.+ ından 085/5
k.+ ını 161/12
k.+ sız 179/6

kendi: Öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri.
k. 002/20, 005/1, 005/8, 011/14, 012/5, 018/12, 019/12, 022/22, 026/23, 030/19, 032/5, 034/14, 037/2, 038/6, 039/12, 041/6, 042/4, 044/4, 055/3, 058/6, 058/10, 061/11, 063/5, 064/5, 066/7, 067/3, 069/2, 071/10, 072/8, 073/2, 073/5, 073/9, 076/8, 076/11, 076/12, 076/13, 080/8, 081/3, 081/12, 090/1, 090/13, 091/2, 093/3, 102/5, 102/12, 112/12, 115/5, 115/10, 115/11, 115/22, 117/13, 118/13, 121/6, 121/12, 122/1, 124/3, 126/10, 130/2, 131/16, 133/7, 134/1, 135/1, 136/5, 138/1, 143/5, 144/21, 144/26, 145/15, 146/1, 148/13, 149/2, 153/4, 154/1, 157/2, 160/2, 161/8, 162/2, 167/18, 168/1, 168/2, 172/1, 172/7, 173/8, 175/12, 180/2, 180/9, 181/12, 181/13, 182/1, 182/11, 183/1, 189/5, 189/13, 191/14, 197/18, 198/7, 200/11, 202/11, 203/7, 203/13, 204/11, 205/1, 209/20, 214/6, 215/2, 217/8, 217/9, 219/2, 226/9, 227/3, 229/2, 234/13, 236/3, 237/10, 237/16, 238/5, 238/8, 238/11, 239/1, 239/5, 239/6, 239/8, 240/3, 240/5, 241/7, 242/4, 242/5, 242/8, 244/3, 244/4, 245/7, 245/8, 249/8, 250/5, 251/17, 251/25, 252/16, 254/1, 255/1, 255/3, 258/6, 258/10, 260/6, 260/18
k. kendinden 038/1, 123/6
k. kendine 031/8
k.+ leri 019/12, 063/8
k.+ lerinden 029/11, 245/7
k.+ lerine 125/8, 159/9, 255/5,

258/11
k.+ lerini 035/8, 070/5, 088/11, 092/11, 125/8, 134/1, 136/5, 155/9, 176/10, 242/4, 242/8, 249/3
k.+ leriyle 225/8
k.+ m 133/7, 136/1, 174/23, 200/17
k.+ mden 182/1, 195/11
k.+ me 073/5
k.+ mi 084/1, 096/17, 111/19, 136/1, 136/2, 167/1, 169/3, 175/2, 180/2, 194/28, 231/9, 260/16
k.+ mizden 081/3
k.+ mize 063/5, 115/5, 177/8
k.+ mizi 106/12, 132/7, 203/19, 206/4
k.+ mizin 241/7
k.+ n 008/9, 009/9, 089/1
k.+ nce 074/6, 227/3
k.+ nde 073/2, 119/8, 199/9
k.+ nden 038/5, 195/10, 222/11
k.+ nden 060/6
kendi k.+ nden 038/1, 123/6
k.+ ne 002/17, 011/14, 022/22, 042/2, 047/1, 050/12, 055/1, 063/8, 068/1, 069/1, 070/2, 073/2, 073/9, 076/11, 076/12, 076/13, 080/8, 090/13, 095/12, 101/15, 102/12, 106/15, 123/5, 135/1, 156/6, 158/13, 164/5, 168/1, 172/8, 181/13, 182/6, 182/11, 183/1, 183/6, 199/6, 200/11, 203/13, 212/13, 227/2, 254/1, 255/3
kendi k.+ ne 031/8
k.+ ni 001/16, 007/10, 017/3, 024/1, 033/15, 038/6, 046/15, 053/3, 054/13, 055/12, 056/10, 057/6, 062/9, 062/15, 067/6, 070/2, 077/4, 078/1, 079/1, 084/2, 085/5, 086/10, 091/2, 091/15, 102/26, 108/1, 112/12, 121/12, 122/8, 123/1, 123/6, 123/8, 128/3, 129/7, 134/6, 134/8, 143/16, 149/17, 150/8, 151/7, 156/4, 169/6, 169/7, 169/8, 171/15, 172/7, 172/10, 174/14, 175/16, 179/8, 189/5, 192/3, 193/1, 195/2, 195/5, 200/8, 200/9, 204/11, 206/7, 208/24, 213/9, 214/4, 214/6, 215/2, 215/6, 219/4, 220/19, 221/3, 229/2, 233/1, 234/4, 234/5, 236/3, 238/5, 239/8, 240/3, 242/1, 242/5, 245/8, 250/4, 255/1, 255/4, 258/6
k.+ nin 037/2, 038/1, 078/14, 085/5, 091/1, 156/7, 169/2, 240/5
k.+ ninkinden 154/2
k.+ ninkini 055/4
k.+ niz 016/2, 114/22, 133/5
k.+ nize 027/5, 054/17, 180/9
k.+ nizi 244/4, 254/1
k.+ nizi tutunuz 052/13
k.+ si 007/6, 021/8, 047/18, 078/14, 078/16, 131/16, 169/1, 172/6, 179/4, 245/3, 253/2
k.+ sinden 062/10
k.+ sine 048/5, 049/6, 121/12, 151/8
k.+ sini 039/9, 078/7, 136/5, 192/3, 201/16
k.+ siydi 216/1, 253/5
k.+ siyle 171/12, 171/14
k.+ yle 123/4, 123/6, 191/13, 238/11

kenef: Tuvalet.
k.+ lerine 058/4
k.+ te 060/5, 163/13

kenetlen-: Birbirine sıkı sıkıya bağlanmak.
k.- miş 090/9

kepaze: Niteliksiz, değersiz.
k. 087/10, 103/10, 133/5
k.+ ler 044/19
k.+ leri 046/12
el gün k.+ leri 045/22
k.+ ye 078/10

kepazelik: Kepazece davranış.
k. 233/5
k.+ i 046/3
k.+ in 044/18
k.+ ler 121/5
k.+ lerini 119/7
k.+ tir 103/16

kerahet: İğrenç, uygun olmayan.
k.+ ini 218/13

keramet: Ermiş.
k.+ ine 044/10

kerata:Küçüklere sevgi ile söylenen bir sitem sözü.
k. 045/8

kere: Kez, yol, defa, sefer.
k. 049/18, 060/1, 072/9, 122/1, 139/24, 148/11, 228/14, 229/1, 233/1, 240/7
k.+ cik 258/12
k.+ dir 001/20
kırk bir buçuk k. maşallah 163/11

kerhana: Kerhane.
k.+ dır 003/2

kerhane: Genel ev.
k. 001/10, 044/3
k.+ de 002/14
k.+ lerinin 008/12
k.+ sinde 001/20
k.+ ye 001/4

kerhaneci: Kerhane işleten kimse.
k.+ ler 007/10

kerihçe: Çirkince, iğrençce.
k. 129/3

kerime: Kız çocuğu.
k.+ si 227/3
k.+ sini 233/3
k.+ sinin 227/1, 255/2

kerizci: Lağımcı.
k. 216/4

kerrat: Çarpım, çarpma.
k. cetveline 030/9

kerte: İşaret için yapılmış çentik veya iz, kerti.
k.+ ye 125/12

kes-: 1. Birbirinden ayırmak. 2. Düzgün parçalara ayırmak. 3. Son vermek, gidermek. 4. Bir şeyden yoksun bırakmak, vermemek. 5. Susmak. 6. Karşı cinsten birisini sürekli olarak süzmek, dikkatli bir biçimde bakmak.
k. 006/3, 140/3, 230/22, 231/21, 232/4
k.- eceğim 083/10
k.- ecek 196/19, 231/20
seslerini k.- en 158/1
sözü k.- en 053/10
k.- erek 182/8, 206/7, 249/3
sesinizi k.- iniz 059/17
asıp k.- ip 065/2
k.- medi 099/11
k.- mek 037/2, 204/2
afi k.- mek 030/19
arasını k.- mek 029/6
kısa k.- mek 134/6, 224/1
sözü k.- mek 180/3
k.- mektir 204/1
sözü kısa k.- meyi 023/19
k.- meyiniz 195/15
k.- ti 137/5
k.- tikleri 243/5
k.- tikten 164/2
k.- tiler 030/6, 156/6
ümidi k.- tim 021/8
ümidimi k.- tim 016/3

kesad: Her şeyin azlığı, züğürtlüğü.
züğürtlük k.+ ının 059/13

kesafet: Çokluk, sıklık, yoğunluk.
k. 154/9
k.+ e 166/2
k.+ i 164/7, 167/15

kese: Cepte taşınan, içine para, tütün vb. konulan, kumaştan veya örtüden küçük torba.
k. 009/26
k.+ leri 009/26
k.+ sinin 178/19

kesedar: Esnafın gelirlerini toplayan kimse. Mecazen kesesi dar yani geliri az anlamında.

k. 009/26
k. efendidir 009/22

kesif: Yoğun.
k. 153/10, 156/5, 216/6

kesik: Kesilmiş olan, maktu.
k. 034/8, 081/11, 259/1

kesiklik: Kesik olma durumu.
k.+ iyle 224/13
k.+ le 186/14

kesil -: 1. Sona ermek, dinmek. 2. Bitkin duruma gelmek, gücü, takati kalmamak, çok yorulmak. 3. Sona ermek. 4. Kendinden önceki kelimeyi `olmak` anlamıyla pekiştiren bir fiil.
k.- di 032/2, 032/4, 098/26, 122/8, 237/16, 244/9
hasm-ı can k.- diği 165/3
k.- diğine 065/3
k.- dim 155/22
ayağı k.- diydi 148/4
k.- ecek 171/19
k.- erek 118/19, 155/10, 185/4
k.- iniz 240/2
k.- ir 204/8
k.- irse 180/4
hasım k.- irseniz 240/2
k.- iyor 101/5
ölü k.- iyordu 075/2
k.- iyorum 222/8
k.- medi 034/14

kesim: Kısım.
k.+ ine 122/3

kesişil -: Karşılıklı kesişme.
k.- en 055/4

kesiver -: Ansızın kesmek.
k.- irdi 192/3

keskin: Çok kesici, iyi kesen.
k. 004/21, 053/3, 075/1, 077/9, 090/9, 099/6, 179/6

kesme: Doğrama.
k. 078/13

kestane: Bir ağacın yenebilen kabuklu meyvesi.
k. 146/4

kestir-: 1. Kesme işini yaptırmak. 2. Tahmin etmek.
k.- emedi 077/12
k.- emiyor 019/3
k.- en 158/6
k.- erek 124/3
k.- ip 112/4
k.- meye 070/5

kestirme: Kısa.
k. 018/12

keşfet -: Var olduğu bilinmeyen bir şeyi bulmak.
k.- erek 206/3
k.- erim 060/1
k.- ip 091/7
k.- miş 095/9, 185/16, 228/1
k.- sek 071/12
k.- ti 199/17, 245/9
k.- tiğime 073/5

keşif: Ortaya çıkarma, meydana çıkarma.
k. 083/1
k.+ e 073/9, 170/1
k.+ ler 242/1

keşke: *Far.* Ne olurdu anlamına gelir.
k. 133/5, 173/4

ket: Engel.
k. vurma 002/4

ketm: Saklamak, gizlemek.
k.- i hüviyetle 182/13
k.- i teessür 193/16
k.+ deki 182/12
k.+ i 166/11

keyf: Afiyet, sağlık, sıhhat.

k.+ ine 014/5

keyfi: İsteğe, arzuyu göre.
k. 031/5

keyfiyet: Nitelik.
k.+ i 068/6, 070/4, 092/11
k.+ in 206/7
k.+ indeki 255/2
k.+ inden 235/12

keyif: Vücut esenliği, sağlık, canlılık, tasasızlık.
k. 057/8, 084/1
k.+ imizle 034/14
k.+ in 191/14
k.+ ine 005/8, 202/11
k.+ ini 001/13
k.+ inize 094/22
k.+ linin 087/14
k.+ siz 087/14

keza: Aynı biçimde, kezalık.
k. 019/3, 104/16, 193/6

kezalik: Bunun gibi, böylece.
k. 006/21

kıbal: Hal, huy, davranış, tabiat.
k.+ i 046/7

kıç: Kuyruk sokumu bölgesi, kaba et, but, popo, makat.
k.+ ı 058/12
k.+ larına 058/11

kıdem: Bir görevde geçirilen süre.
k. 029/2, 033/7, 033/9
k.+ e 031/5

kıl: Üst deri ürünü olan ipliksi uzantı.
k.+ ı 103/16
k.+ ları 023/13

kılabdan: Eğirme çarkı ile pamuk ipliği veya ipek üzerine gümüş, altın, bakır vb. mâdenlerden çekilmiş çok ince tellerin sarılması sûretiyle yapılan ve dokumacılıkta, işlemecilikte kullanılan iplikle yapılmış.
k.+ lı 185/3

kılavuz: Yol gösteren.
umumhane k.+ udur 040/21

kılıç: Savaş aleti.
k. 157/5

kılık: Kıyafet, üst baş.
k.+ ına 249/6, 254/9
k.+ lı 206/8
k.+ ta 193/2, 202/11

kılıksızca: zf. Kılıksız bir biçimde.
k. 034/3

kılın-: Yapılmak, edilmek.
takdim k.- dığı 067/1
k.- mıştır 245/1

kıllı: Kılı olan, kıl ile kaplı.
k. 067/2
k. bebek 007/14

kımin: "Kimin" şiveli olarak.
k.+ ın 247/4

kım: Şiveli kullanımla "kim".
k. 247/8, 247/10

kımılda-: Yerinde hafifçe hareketlenmek.
k.- dı 148/10
k.- madı 158/5
k.- sa 174/26

kımıldan-: Yerinden hareket etmek.
k.- ışında 229/1

kına: Saç ve elleri boyamakta kullanılan toz.
k. 091/7
k. gecesi 037/4
k. rengi 031/1

kıpırda-: Sürekli ve hafifçe oynamak.

k.- dı 161/2
k.- maz 123/4
k.- mıyorlardı 140/9

kıpıştırma: Kıpıştırma işi yapma.
k.+ sıyla 031/7

kıpkırmızı: Çok parlak kırmızı.
k. 067/3, 104/10, 147/12

kıpkızıl: Her yanı kızıl.
k. 068/1, 135/3
k.+ dır 126/1

kır-: 1. Sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak. 2. Öldürmek, yok olmasına neden olmak. 3. Belirli bir biçimde katlamak. 4. Dileğini kabul etmeyerek veya beklenmeyen bir davranış karşısında bırakarak gücendirmek, incitmek.
k.- a 044/17, 241/1
k.- an 237/6
k.- ar 119/8
k.- arak 238/11
açlıkla k.- arak 063/6
bel k.- arak 076/14
k.- dım 235/4, 235/11
k.- ıp 132/4, 053/11
k.- ıp geçirdiği 250/2
k.- ıp geçirici 067/3
k.- mak 063/6
cesaretlerini k.- mış 016/15

kır: Beyazla az miktarda siyah karışmasından oluşan renk.
k. 066/3, 139/2
k. sakaldan 027/3

kır: Şehir ve kasabaların dışında kalan, çoğu boş ve geniş yer, dağ bayır.
k.+ da 089/1

kıraat: Okuma.
k.+ la 216/3

kıran: Hayvanların büyük bir bölümünü yok eden hastalık.
k. girse 227/3

kırat: Nitelik, değer, düzey, seviye.
k.+ ta 025/1

kırbaç: Tek parça deri vurma aracı.
fil uzvi k.+ lar 065/5

kırbaçlan -: Kırbaçla dövülmek.
k.- an 065/4

kırçıl: Kırlaşmaya başlamış, kır rengi.
k. 023/13

kırgın: Bir kimseye gücenmiş.
k.+ ım 221/23

kırık: Kırılmış olan.
k. 138/10, 153/8
k.+ ları 051/11

kırıl -: 1. Bükülerek kat yeri oluşturmak. 2. Parçalanmak. 3. Gücenmek.
k.- an 244/10
k.- dığını 028/16
k.- ınız 137/2
k.- ır 244/10
k.- mış 099/7, 132/19, 235/10

kırım: Katliam.
bocuk k.+ larında 069/5

kırıntı: Küçük kalıntı.
k. 051/11
k.+ larını 154/3, 257/2
k.+ yı 176/11

kırıt-: Hoş görünmek çabasıyla cilveli davranışlarda bulunmak.
k.- arak 206/7

kırk: Otuz dokuzdan sonra gelen sayı.
k. 043/7, 057/8, 071/21, 072/9, 075/1, 134/3, 134/4, 143/5, 146/7, 153/4, 169/8, 182/10, 256/10
k. bir buçuk kere maşallah 163/11

k. furun ekmek ister 004/21
k. sekizi 003/16

kırkayak: Eklem bacaklıların çok ayaklılar sınıfına giren, taşların altında yaşayan, vücudu yuvarlak ve uzun bir böcek.
k. 231/19

kırkbeş: Kırk dörtten sonraki sayı.
k. 143/2

kırklar: Kırk kişilik evliya topluluğu.
k.+ a mı karıştın 008/12

kırlangıç: Küçük göçebe kuş.
k. 183/4, 214/7
k.+ lı 183/5

kırlangıçlı: Kırlangıç resmi olan.
k. 219/2, 222/11, 226/2, 237/10

kırmızı: Al, kızıl, renk.
k. 073/1, 135/5, 141/18, 246/16, 253/12

kırp-: Parçalara ayırmak.
kırpıp k.- ıp 010/8
k.- ıp kırpıp 010/8
k.- tı 163/13

kırpıntı: Kırpılan şeyden kalan küçük parça.
k. 009/28

kırpışık: Gözleri sık sık açıp yumma.
k. 007/10

kıs-: Masraf, harcama vb.ni azaltmak.
k.- sak 176/14

kısa: Uzunluğu az olan.
k. 005/2, 015/19, 041/10, 050/15, 070/5, 083/7, 083/10, 125/11, 136/9, 137/5, 180/3, 182/8, 191/8, 200/3, 204/1, 206/7, 210/9, 213/7, 241/5, 245/5, 256/2
k.+ cık 212/6
k.+ dır 189/9
k. kesmek 134/6, 224/1
sözü k. kesmeyi 023/19

kısaca: Kısa olarak, özetle.
k. 120/11

kısık: Kısılmış olan.
k. 011/5, 097/23

kısıl-: Hacmi, niceliği azalmak.
k.- an 080/14

kısım: Bir şeyin her bölümü.
k. 001/1, 136/9, 138/5, 254/1
k.+ ı 012/8, 056/11, 136/5, 157/1, 241/2, 242/8
k.+ ını 051/11, 075/4, 141/9, 178/25, 250/11
k.+ ısı 006/17
k.+ ısının 002/21

kıskan-: Yerinde olmayı istemek, imrenmek.
k.- a 122/7
k.- amadı 257/11
k.- dı 024/20
k.- ırım 251/27
k.- ırken 260/18
k.- ıyorsanız 121/8
k.- ıyorum 175/15
k.- mak 021/12, 187/13, 257/11
k.- malı 186/12
k.- mamalıdır 186/12
k.- masın 112/3
k.- maya 067/3
k.- mış 100/26, 187/12
k.- sanız 121/12

kıskanç: Kıskanma huyunda olan, haset.
k. 005/1, 019/8, 019/12, 042/1, 076/11, 121/12, 186/11, 198/1, 199/9
k.+ ım 186/5, 223/23

kıskançlık: Hasetçilik, hasetlik.
k. 028/3, 050/4, 053/3, 122/3
k.+ ı 223/24
k.+ ımı 186/22

k.+ ın 098/27
k.+ la 123/2
k.+ tan 050/8, 051/14, 186/23
k. yuvası 134/1

kıskandır -: Kıskanmasına yol açmak.
k.- madan 251/11

kıskanıl-: Kıskanma işi yapılmak.
k.- mak 019/3

kısmen: Bütün değil, bir bölüm olarak.
k. 083/1

kısmet: Talih.
k. 023/11, 026/1, 027/4, 137/4, 150/12, 228/14
k.+ e 023/12, 230/10
k.+ i 027/5, 032/5, 050/11, 079/4, 230/10
k.+ ini 032/4
k.+ lerine 032/5
k.+ lerini 137/2
k.+ li 072/1
k. olacak 027/18
k.+ se 230/9, 230/10

kısrak: Dişi at.
k.+ lar 004/5

kış: Dört mevsimden biri.
k. 069/3
k.+ a 174/13
k.+ ın 138/9, 219/9

kıta: Yüryüzündeki altı büyük kara parçasından her biri.
k.+ sından 021/12

kıtık: Minder, yastık doldurmak için kullanılan katılan keten ve kendir lifler.
k.+ la 002/21
k.+ ları 153/8

kıtıkla -: Kıtıkla doldurmak.
k.- malı 002/20

kıvam: Sıvıların koyuluk derecesi.
k.+ a 202/4
k.+ ına 016/15, 042/2
k.+ ında 049/2
k.+ ını 050/11

kıvılcımla -: Kıvılcım sıçratmak.
k.- dı 256/7

kıvılcımlan -: Kıvılcım saçarak yanmak.
k.- ıyor 072/17

kıvırcık: Küçük kıvrımları olan.
k. 031/1, 032/4, 149/3, 160/9, 229/5

kıvırıver-: Aniden bükmek.
k.- diler 090/8

kıvran-: Acı çekmek, üzülmek.
k.- an 045/19
k.- dıktan 217/6
kıvrım kıvrım k.- ır 105/13
kıvrım kıvrım k.- ıyor 090/9
kıvrım kıvrım k.- ıyordu 099/6

kıvrıl-: Eğilip bükülmek.
kıvrıla k.- a 047/3, 058/3
k.- a kıvrıla 047/3, 058/3
k.- an 047/15, 072/17

kıvrılma: Kıvrılma işi.
k.+ larıyla 194/18

kıvrım kıvrım: Acıyla büklüm büklüm.
kıvrım k. kıvranır 105/13
kıvrım k. kıvranıyor 090/9
kıvrım k. kıvranıyordu 099/6
k. kıvrım kıvranır 105/13
k. kıvrım kıvranıyor 090/9
k. kıvrım kıvranıyordu 099/6

kıy-: 1. Çok ince ve küçük parçalar biçiminde doğramak, acımadan vermek, esirgemek. 2. Acımadan vermek, esirgememek, feda etmek. 3. Zulmetmek.
k.- acaksınız 059/1
k.- amamıştı 146/4

k.- amıyor 142/13
k.- an 154/5, 157/10
k.- dı 111/16
k.- dığı 242/2
k.- dılar 162/6
k.- dım 074/16, 135/2
k.- mak 053/17, 248/11

kıyabil-: Kıyma ihtimali veya imkanı bulunmak.
k.- ir 116/5

kıyafet: Giysi.
k. 254/1
k.+ çe 024/1
k. düşkünü 026/22
k.+ e 087/4
k.+ i 202/11
k.+ in 236/9
k.+ ini 227/4, 236/8
k.+ inin 139/2
k.+ iyle 257/11
tebdil-i k.+ le 181/13, 227/3
k.+ lerinden 063/8
k.+ li 034/3, 216/4
k.+ te 141/11, 193/2

kıyamet: Büyük felaket, afet.
k. 227/3
k. kopar 082/7
k. kopece 247/10
k.+ ler koparmış 014/5

kıydırt-: Birisinin kıymasını sağlamak için teşebbüs.
k.- acak 242/1

kıyı: Kara ile suyun birleştiği yer.
k.+ da 054/18

kıyıcılık: Kıyıcı olma durumu.
k. 092/12

kıyma: Çekilmiş et.
k. 057/7

kıymet: Değer.
k.+ ini 079/5, 108/6
k.+ lerinin 068/12
k.+ li 118/13, 179/1, 254/1
k.+ te 177/11

kıymetdar: Kıymetli.
k. 154/3

kız: Dişi çocuk.
k. 002/1, 002/6, 002/12, 002/17, 003/6, 004/3, 004/6, 005/1, 017/3, 020/13, 022/6, 031/4, 031/6, 032/4, 033/5, 034/8, 034/10, 043/12, 048/24, 056/4, 056/6, 056/10, 067/1, 078/12, 079/3, 081/13, 082/3, 083/9, 085/6, 087/10, 087/19, 100/27, 105/4, 105/13, 113/26, 133/7, 136/4, 138/9, 139/2, 139/3, 139/21, 141/7, 141/12, 142/13, 143/13, 143/16, 146/10, 146/12, 147/12, 147/13, 148/9, 150/7, 152/9, 153/4, 154/6, 156/6, 156/8, 164/7, 166/9, 166/11, 167/9, 169/8, 176/9, 176/14, 176/16, 178/25, 182/2, 191/7, 191/13, 193/3, 195/4, 197/12, 199/1, 200/5, 201/1, 201/25, 206/4, 207/17, 216/4, 216/13, 217/5, 217/9, 218/1, 218/12, 219/4, 220/2, 220/17, 222/1, 225/12, 226/6, 234/17, 236/1, 236/9, 245/9, 246/17, 249/9, 251/11, 254/1, 254/7, 254/11, 254/13, 258/10, 260/12
k.+ a 002/15, 031/8, 038/1, 148/5, 203/15, 229/2, 233/6
k.+ da 181/4
k.+ dan 148/4, 187/5
k.+ dır 207/9, 212/7, 251/25
k.+ ı 004/21, 005/1, 034/4, 057/3, 060/2, 060/5, 066/8, 067/6, 069/1, 078/12, 103/16, 109/10, 126/9, 142/20, 143/5, 146/5, 149/4, 176/11, 180/13, 181/13, 202/11, 205/1, 227/3, 234/3, 237/16, 246/2, 246/12, 253/14, 256/9
k.+ ıdır 019/12, 143/5
k.+ ım 074/3, 086/14, 086/22, 088/7, 089/1, 113/23, 148/13, 151/4, 151/6, 152/17, 152/20, 155/2, 155/26, 156/2, 160/1, 160/2, 161/5, 170/7, 171/18, 175/10, 185/19, 194/7, 194/15, 195/2, 198/3, 198/7, 198/16, 199/1, 199/12, 201/6, 211/7, 218/4, 218/13,

225/13, 225/19,
236/9, 258/4
k.+ ımın 212/14
k.+ ın 032/4, 032/5, 036/5, 041/13, 067/3, 079/5, 081/1, 088/5, 088/10, 090/7, 090/9, 090/11, 099/11, 100/19, 120/6, 122/8, 124/3, 134/6, 148/4, 148/10, 152/19, 158/1, 158/5, 158/13, 165/5, 166/2, 169/2, 173/2, 173/8, 185/7, 193/20, 194/24, 199/3, 199/17, 202/2, 205/3, 205/4, 207/11, 214/4, 218/12, 219/7, 221/2, 227/2, 229/3, 248/7, 248/17
k.+ ına 148/1, 171/19, 246/7
k.+ ını 066/7, 067/1, 149/9, 171/6, 200/4, 217/10
k.+ ının 068/11, 160/2, 170/3, 193/16, 197/13, 200/7, 202/6, 208/9, 208/23, 211/8, 211/10, 212/13, 214/5, 217/9
k.+ ınız 004/20, 194/5
k.+ ınızı 225/19
k.+ ısınız 180/12
k.+ ıyım 032/1, 156/3, 239/6
k.+ ıyla 066/8, 217/9
k. kulesi 195/6
k.+ la 169/8, 194/28
k.+ lar 003/11, 003/16, 032/5, 034/12, 037/4, 075/1, 131/16, 134/4, 135/6, 145/18, 146/6, 179/4, 235/18, 247/8, 247/10, 248/2, 250/2, 252/5, 254/1, 258/5, 259/7
k.+ lara 141/9, 185/17, 254/1, 259/5
k.+ lardan 253/10
k.+ lardı 079/5
k.+ ların 030/18, 032/4, 036/4, 065/5, 147/17, 218/13, 253/12, 253/13
k.+ larına 157/10, 255/2
k.+ larından 246/5, 258/6, 259/1
k.+ larını 006/17, 088/11, 159/5, 226/9
k.+ larının 014/5, 135/3, 137/11, 170/5, 246/1
k.+ larıyız 121/6
k.+ larıyla 122/3
k.+ larla 078/14, 180/16, 233/1
k.+ ları 002/19, 034/4, 088/9, 148/16, 198/1, 221/1, 250/5
k.+ larıma 003/2

kız-: Öfkelenmek, sinirlenmek, ısıtılan veya ısınan bir nesnenin sıcaklığı çok artmak.
k.- arım 036/6
k.- dı 220/21
gözü k.- dığı 059/4
k.- mak 240/1
k.- mazsan 013/13

kızak: Kar veya buz üzerinde kayarak yol alan tekerleksiz araç.
k.+ a çekmeli 002/20

kızar-: Kırmızı veya ona yakın bir renk almak.
k.- acak 218/13
k.- dı 028/3, 031/6, 149/3
k.- dım 044/8
k.- ıp 065/5
k.- mış 122/9, 170/4

kızartı: Kızarmış yer.
k. 163/2

kızcağız: Kendisine şefkat ve acıma duyulan kız.
k. 031/1, 031/7, 031/14, 085/6, 087/11, 090/8, 090/9, 091/8, 123/5, 123/8, 145/12, 238/6, 243/2
k.+ ları 144/8, 212/14
k.+ a 033/1, 105/13
k.+ ın 032/5, 080/11, 237/11
k.+ lara 065/4

kızdır-: Birini öfkelendirmek.
göz k.- acak 053/2

kızgın: Çok ısınmış, ısıtılmış veya kızdırılmış. Eş arayan.
k. 055/3, 097/21, 141/11
mart k.+ ı 007/12

kızıl: Parlak kırmızı renk.
k. 053/3, 063/7, 098/26
k. yakut yumurtlayacaksın

003/14

kızılboya: Kırmızımsı boya.
k. tüpü 024/1

kızış-: Zorlu, sert, kızışık bir durum almak, şiddetlenmek, artmak.
k.- makta 059/7

kızlık: Cinsel ilişkide bulunmamış bayanın durumu.
k. 172/5

ki: *Far. ki* 1. *bağlaç* Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan bir söz. 2. *bağlaç* Özneyi, tümleci güçlendirerek cümlenin temel bölümüne bağlayan bir söz. 3. *bağlaç* `Öyle, o kadar, o denli` vb.nden sonra, kullanıldığı cümleye güç katan bir söz. 4. *bağlaç* İkinci cümledeki yargının birincideki hareketin yapılışı sırasında görülerek şaşıldığını bildiren bir söz. 5. *bağlaç* İki cümlede anlatılan durumların uyuşmazlığını bildiren bir söz: 6. *bağlaç* Yakınma, kınama vb. duyguları anlatmak için bir cümlenin sonuna getirilen bir söz. 7. *bağlaç* Bir soru cümlesinin sonuna getirildiğinde şüphe veya endişe anlatan bir söz. 8. *bağlaç* Bazı kelimelerin sonuna bir ek gibi eklenerek birtakım zarflar, yeni edatlar oluşturan bir söz: Belki, çünkü, hâlbuki, mademki, sanki gibi.
k. 001/4, 001/15, 001/20, 002/4, 002/8, 002/21, 003/5, 003/11, 004/10, 004/17, 005/8, 007/6, 008/15, 009/18, 010/20, 011/3, 011/8, 011/11, 012/5, 012/12, 014/5, 017/3, 017/7, 017/11, 027/18, 038/5, 042/2, 042/9, 043/17, 046/1, 052/13, 053/17, 056/8, 057/7, 060/5, 060/12, 062/1, 063/4, 063/6, 064/10, 066/8, 071/10, 076/5, 080/10, 080/13, 080/15, 081/1, 081/3, 082/7, 083/7, 084/1, 087/4, 097/7, 100/27, 102/2, 102/15, 103/16, 107/5, 107/10, 108/5, 109/1, 109/7, 112/2, 117/9, 119/8, 119/13, 120/8, 121/6, 126/9, 126/18, 127/7, 127/9, 128/13, 128/17, 129/8, 130/3, 130/7, 130/9, 131/2, 134/8, 135/1, 136/9, 137/2, 137/7, 137/8, 138/1, 144/21, 150/6, 151/8, 152/3, 156/3, 157/5, 163/13, 167/14, 167/17, 173/5, 175/18, 177/1, 177/9, 180/2, 180/9, 182/11, 184/11, 185/18, 185/19, 188/1, 189/13, 190/21, 191/8, 192/9, 192/11, 194/1, 195/19, 198/5, 199/1, 199/15, 202/11, 205/17, 206/3, 208/4, 208/7, 208/9, 210/7, 212/5, 212/6, 214/2, 215/5, 218/12, 219/3, 219/6, 220/5, 221/17, 221/22, 221/25, 222/2, 222/3, 224/2, 224/3, 224/6, 224/8, 224/17, 225/16, 226/6, 227/2, 230/10, 231/4, 231/7, 233/1, 233/4, 235/16, 239/4, 239/5, 242/5, 243/2, 243/5, 243/6, 244/1, 244/3, 245/3, 252/14, 252/16, 253/1, 253/13, 254/1, 254/9, 256/1, 256/3, 257/2, 258/8, 260/4, 260/8
geçmiş zamanlar olur k. yâd-ı cihan değer 258/9

kibar: Nazik olan kimse.
k. 089/1, 147/16
k. çapkını 069/5
k. düşkünü 146/3
k.+ ların 178/21

kibarlık: Kibar olma durumu, incelik.
k. 228/8, 229/1

kibrit: Bir ucu sürtünme sonucu yanabilecek birleşimde olan küçük tahta veya karton parçası.
k. çöpü 100/20

kibriya: Büyüklük.
k. 015/10

kifayet: Yeterli miktarda olma, yetme, kâfi gelme.
k. edecek 041/13
k.+ le 029/10

kifayetsizlik: Yetersizlik.
k.+ ini 038/5

kîl: Söz, kelâm.
k.- ü kalleri 134/6

kilise: Hristiyanların ibadet etmek için toplandıkları yer.
k. 064/3
k.+ lere 064/2

kilit: Anahtar.
k. 059/13, 108/16, 235/2
k.+ leri 164/6, 190/1
k.+ lerini 164/9

kilitle -: Anahtarla kilidi kapamak.
k.- yerek 066/1

kilitli: Kilitlenmiş.
k. 015/5, 077/12, 091/1, 217/9
k.+ dir 130/9, 234/11

kilometre: Uzunluk ölçü birimi.
k. 094/14

kim: *zm.* `Hangi kişi?` anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
k. 004/21, 006/17, 009/24, 015/10, 028/4, 030/18, 031/13, 035/8, 037/4, 043/17, 062/3, 065/6, 072/14, 079/6, 086/14, 088/9, 093/5, 097/9, 100/27, 108/21, 110/2, 110/6, 113/13, 113/21, 128/7, 128/19, 132/16, 144/25, 148/2, 151/14, 155/7, 163/4, 168/1, 171/1, 190/10, 190/16, 190/24, 192/5, 192/8, 192/9, 215/12, 234/13, 236/9, 237/1
k.+ de 009/2
k.+ den 096/6, 109/17, 194/21
k.+ di 159/8
k.+ dir 110/14, 113/6, 130/11, 131/9, 131/17, 155/1, 166/4, 166/9, 210/19, 216/5, 234/19, 259/6
k.+ e 024/5, 033/9, 099/14, 100/3, 134/8, 234/13, 246/7
k.+ i 034/2, 054/16, 057/6, 057/7, 123/3, 124/3, 228/2
k.+ in 012/21, 020/10, 023/11, 033/9, 065/3, 241/7
k.+ lerin 030/18, 037/2
k.+ lerle 077/11
k.+ sin 159/10
k.+ siniz 230/14, 230/15
k. verdiye kalır 008/16

kimi: Bazısı.
k. 240/5, 242/4

kimse: *zm.* Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.
k. 004/7, 023/12, 041/1, 065/1, 086/22, 103/16, 108/16, 113/11, 127/9, 127/17, 128/3, 129/3, 129/4, 134/1, 136/10, 152/15, 162/7, 190/20, 218/1, 221/21, 233/2, 234/11, 240/4
k.+ den 040/25, 227/2, 229/11
k. girip 129/1
k.+ ler 044/1, 129/3, 189/21, 190/1, 243/6
k.+ lere 077/9, 189/21
k.+ leri 069/5, 127/9, 243/5
k.+ nin 017/12, 028/16, 056/3, 080/8, 081/12, 090/1, 135/2, 188/3, 199/1, 239/6, 240/2, 244/5
k.+ ye 004/7, 076/13, 079/6, 088/1, 095/24, 100/5, 123/4, 137/6, 164/9, 250/5, 254/3, 260/2
k.+ yi 002/17, 059/4, 080/1, 089/3, 232/1, 243/2, 243/3

kimsesiz: Kimsesi olmayan.
k. 249/9

kin: Öç alma isteği.
k. 125/8
k.+ im 260/2
k.+ lerimi 253/1

kindar: Öç almak isteyen, kin tutan, kinci, kinli.
k. 125/11

kir: Pislik.
k. dolmuş 010/20
k.+ ler 153/8

kir: Utanılacak durum, leke, şaibe.

k.+ lerinden 238/6

kira: Bir şeyin bir süre için sahibi tarafından başkasına verilmesi.
k. 050/11, 177/8
k.+ da 177/4
k.+ sı 012/20, 013/1, 094/13
k.+ sını 012/23

kirala -: Kiraya vermek.
k.- yordum 004/21

kiralık: Kiraya verilen yer veya şey.
k. 003/4, 119/7, 119/11

kirazlaş -: Kiraza benzemek.
k.- tı 028/3

kirizma: Toprağı derince kazarak altını üstüne getirme.
k. 146/2

kirlen -: Kirli duruma gelmek.
k.- di 010/12
k.- diler 074/11
k.- erek 236/1
k.- miştim 135/2

kirlet -: Kirli duruma getirmek.
k.- emezsin 197/22
k.- mek 238/5, 240/2
k.- tiği 183/5
k.- tiğin 056/10

kirli: Pis**.**
k. 007/8, 009/1, 012/1, 052/1, 057/1, 067/4, 070/1, 139/2, 214/4, 216/7, 217/1, 218/10, 218/11, 218/12, 218/13, 219/1
k.+ ce 052/1

kirlilik: Pislik.
k.+ inden 076/5

kirpik: Göz kapağının kenarındaki kıllar veya bu kıllardan her biri.
k.+ leri 032/4
k.+ li 067/3, 149/3, 160/9, 229/5

kisbi: Çalışarak elde edilen.
k. 243/5

kisve: Kılık kıyafet.
k. 254/9
k.+ si 063/8

kişi: Eş, koca**.**
k. 013/1, 023/11, 039/15, 122/8, 132/6, 153/4, 158/6, 159/17, 256/4
k.+ nin 025/9
k.+ siniz 132/8
k.+ yi 063/1, 177/10, 256/10

kişneme: Kişnemek işi.
k. 122/4

kitab: Kitap.
k.- ı fazilet 171/9

kitabet: Yazmanlık, kâtiplik.
k. 073/10

kitap: Herhangi bir konuda yazılmış eser.
k. 005/1, 008/10, 073/10
k.+ ın 085/1
k.+ ında 247/10
k.+ ının 064/2
k.+ lara 134/1
k.+ ları 052/1, 068/12
k.+ ların 167/17
k.+ mış 258/7
k.+ ta 136/3

kitapçı: Kitap satan kimse.
k.+ lar 068/12

kitle: Kütle.
k. 239/5
k.+ si 244/11

kiyaset: Akıllıca davranış, akıllılık.
k.+ ini 025/11, 233/5

kizb: Yalancılık.
sıdka k. delaletini 067/2

kloroformize: Anestezik olarak uyuşturulmuş.
k. olmuş 090/9

ko -: Şiveli olarak "koymak".
k.- r 010/13, 072/1, 106/15

koca: Bir kadının evlenmiş olduğu erkek.
k. 003/18, 019/3, 032/4, 042/1, 042/13, 043/7, 046/2, 048/16, 052/1, 053/3, 055/4, 066/3, 070/6, 074/7, 075/1, 097/25, 104/16, 109/1, 111/22, 117/2, 121/10, 121/12, 122/1, 125/11, 147/11, 153/6, 158/4, 159/3, 172/4, 173/4, 186/12, 240/2, 244/3, 246/1, 247/8, 248/7, 257/10
k. kafalı 163/13
k.+ lar 006/20, 018/12, 122/3
k.+ ların 019/3
k.+ larından 019/3, 019/12
k.+ larının 032/4
k.+ m 096/22, 111/21, 112/11, 112/13, 116/4, 117/5, 117/9, 117/13, 122/3
k.+ ma 112/5, 117/5, 253/1
k.+ mda 118/8
k.+ mdan 118/13
k.+ mı 053/4, 075/9, 113/1, 118/9, 118/12, 122/5, 122/7
k.+ mın 116/8, 116/16, 117/7, 122/5, 253/1, 253/5
k.+ mla 096/20, 119/13, 120/9
k.+ n 118/13
k.+ na 116/24
k.+ nı 118/12
k.+ nın 115/7, 118/20, 122/1
k.+ nız 059/17, 122/3, 122/7
k.+ nızı 121/8, 122/7
k.+ nızla 115/5
k.+ nla 118/1
k.+ sı 059/4
k.+ sına 046/14, 053/3
k.+ sında 059/4
k.+ sını 042/1, 046/14, 053/3, 060/3, 134/4
k.+ sının 042/17, 052/1, 053/3, 058/5, 075/2, 098/26, 122/8, 133/4, 134/1, 255/1, 257/11, 257/12
k.+ sıyla 118/19
k.+ sız 017/3
k.+ yı 032/4, 076/11, 252/16

koca -: Yaşlanmak.
k.- mış 069/8

kocabaşlı: Başı büyük olan.
k. 064/7

kocakarı: Yaşlı kadın.
k. 015/7, 015/23, 016/1, 163/2
k.+ lardan 064/2
k.+ nın 158/6
k.+ ya 007/14
k.+ yı 016/1

kocalı: Kocası olan.
k. 005/12

kocalık: Erkeğin koca olma görevi.
k. 018/12, 041/9, 108/10, 122/1
k.+ ın 017/11, 109/8

kocaman: Çok iri.
k. 048/12, 097/9, 098/1, 103/16, 146/12

kof: Boş değersiz.
k. 134/1, 150/1

kok-: Olacağıyla ilgili belirtiler göstermek, olacağı hissedilmek.
k.- mayacak 016/2

kok -: Koku çıkarmak.
k.- an 065/5, 123/7
k.- uyor 140/15
k.- uyordu 135/3

kokain: Bağımlılık yapan uyuşturucu.
k.+ le 084/1

kokla -: Kokusunu duymak için bir şeyi burnuna yakalaştırmak veya bir yerin havasını içine çekmek.

k.- dıktan 080/6
k.- dılar 252/8
k.- dım 253/1
k.- makla 214/4
k.- ya 143/15
k.- yarak 076/13, 219/1, 253/5
k.- yormuş 030/5
k. 250/13, 251/11

koklaş -: Anlaşmak, birbirini sevmek.
k.- amadık 109/1
k.- mazdan 109/2

koklat -: Koklama işini yaptırmak.
k.- a 053/2

kokozluk: Parasız, züğürt olma.
k.+ tan 008/15

koku: Belirti, işaret. Nesnelerden yayılan küçücük zerrelerin burun zarı üzerindeki özel sinirlerde uyandırdığı duygu.
k. 099/6, 128/1, 213/8, 213/9, 253/1
k.+ da 251/11
k.+ dan 062/18, 129/3
k.+ ları 179/6
k.+ lu 090/9, 100/20
k.+ mdan 133/7
k.+ su 045/13, 051/15, 056/4, 058/3, 066/8, 079/3, 094/15, 228/8, 249/1
k.+ suna 037/4, 249/3
k.+ sunu 123/6, 135/5, 250/13
ağız k.+ sunu 009/18
k.+ sunu almış 020/16
k.+ yu 059/15

kokut-: Hoş olmayan bir koku bırakmak.
k.- an 128/25

kol: İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm. bir şeyin tutulacak yeri.
k. 179/1
kol k.+ a 116/23, 183/8, 191/15, 196/1, 196/11, 196/19, 198/1, 207/15, 220/20
k. kola 116/23, 183/8, 191/15, 196/1, 196/11, 196/19, 198/1, 207/15, 220/20
k.+ lar 079/4, 246/20
k.+ ları 053/3, 079/4, 084/2, 116/4, 141/11, 205/2, 213/9, 220/19, 235/3, 236/3, 255/7, 257/11
k.+ larım 116/3, 119/7
k.+ larımı 116/3
k.+ larımın 100/20, 189/13
k.+ ların 119/7, 234/5
k.+ larına 156/1
k.+ larını 012/4, 090/8, 118/21, 126/6
k.+ larının 117/9, 135/5, 145/21
k.+ larınızın 235/4
k.+ larıyla 011/8, 036/6, 159/5
k.+ u 160/3
k.+ undan 007/2, 119/8, 205/1, 235/9
k.+ unu 102/14, 243/6, 255/9
k.+ unun 173/4

kolaçan: Herhangi bir amaçla çevreyi dolaşıp pek belli etmeksizin gözden geçirmek.
k. 096/2
k. ederim 071/19

kolay: Yorulmadan. Zor karşıtı.
k. 020/16, 027/7, 030/10, 100/6, 114/9, 177/8, 178/22, 188/11
k.+ ına gelen 014/5

kolayca: Sıkıntı çekmeden.
k. 078/14

kolera: Salgın ve bulaşıcı hastalık.
k. 061/10, 095/8, 095/10, 099/3, 123/2, 127/5
k.+ dan 134/2
k.+ nın 095/9
k.+ sının 134/2, 250/2
k.+ ya 057/8, 133/3
k.+ ya tutulduktan 061/18
k.+ ya tutuluyor 062/18

koleralı: Kolera mikrobu olan, koleraya tutulmuş.
k. 062/1, 062/11, 127/4, 129/8, 132/21
k.+ lar 129/1
k.+ ları 132/19

kolerik: Koleralı.
k. 061/10, 133/1

koli: Mukavva vb. paket.
k.+ leriyle 068/12

kolla-: Göz önünde tutmak, gözlemek, gözetmek.
k.- rdı 112/11

kolonya: Hafif kokulu alkollü bir madde.
k. 052/1, 218/13
k.+ lar 053/2
k.+ ya 054/16

koltuk: Omuz başının altında, kolun gövde ile birleştiği yer. Kol dayayacak yerleri olan geniş ve rahat sandalye.
k. 153/8
k.+ a 052/1, 069/3
maroken k.+ lara 015/20
k.+ larından tutmaya 160/12
k.+ lu 228/6
k.+ un 052/11
k.+ unun altına 030/19
k.+ unun altından 023/15
k.+ larına 081/13

koltuklu: Kol dayayacak yeri olan.
k. 031/7
k.+ nun 028/6
k.+ sunu 148/10

komedi: *Fr.* Güldürü.
k. 102/15, 106/20

komedya: *Latince* Komedi.
k. 018/12, 101/14, 106/15
k.+ da 102/13
k.+ larını 106/17
k.+ mız 106/17
k.+ sı 102/2, 102/25
k.+ sından 118/20
k.+ sının 036/1

komers: *Fr. commerce* Alışveriş, alımsatım, ticaret.
espri dö k.+ e 180/14
k.+ le 180/15
k.+ tir 180/16

komik: Güldürücü.
k. 102/2, 103/16, 132/18

komiserlik: Komiser olma durumu.
k.+ e 108/15

kompliman: Gönül okşayan, hoşa giden söz.
k.+ a 150/7

komşu: Sınır ortaklığı bulunan.
k. 152/19, 154/7, 237/16, 246/2, 246/5, 248/1
konu k. 054/2
k.+ cuğum 110/19
k.+ da 059/4, 136/10, 256/3
k.+ dan 130/1, 150/10, 193/2
konudan k.+ dan 014/5
k.+ lar 152/15
k.+ ları 154/9, 167/18, 187/6
k.+ larının 164/5
k.+ larla 149/8
k.+ muz 202/8
k.+ nun 122/3
k.+ nuz 109/16, 110/17, 159/12, 202/8
k.+ ya 193/2

komşuluk: Komşularla olan ilişki.
k. 148/11

kon -: Birşeyi emeksiz edinme, kısa bir süre için bir yere yerleşmek.
k.- acağından 136/8
k.- acak 104/16
k.- an 140/9

k.- du 078/13, 140/9, 164/6
k.- duğunu 112/4
k.- mak 063/6
k.- muş 138/9
k.- muştur 180/11
k.- ur 055/3

kon-: Koymak, koyulmak.
k.- du 247/23

konak: Büyük ve gösterişli iş.
k. 050/23
k.+ a 050/20
k.+ ın 014/5, 050/24
k.+ ta 058/13

konç: Ayağa giyilen şeylerde ayak bileğinden baldıra doğru olan bölüm.
k.+ lu 213/7

konesör: *Fr. connaisseur* Bilirkişi, erbap, uzman.
k.+ dür 229/16

konferans: Topluluğa bir konuda bilgi vermek amacıyla yapılan konuşma.
k. 073/6
k.+ ı 101/7
k.+ ımsı 037/2

konferansçı: Konuşmacı.
k. 009/24

konservatuvar: Müzik, tiyatro ve bale öğretiminin yapıldığı okul.
k.+ ında 101/10

kontra: Karşıt, karşı, aksi.
k. giderek 068/12
k. gitmek 241/3

konu komşu: Bütün komşular, birbirine yakın yerde oturan kimseler.
k.+ dan komşudan 014/5
k. komşu 054/2

konuş-: Düşüncesini sözlü olarak anlatmak.
k.- a gülüşe 038/2
k.- acağız 020/15
k.- acak 122/3, 204/13
k.- alım 018/2, 204/10
k.- an 059/15
k.- mak 229/3
k.- manızı 171/18
k.- masın 121/10
k.- muyor 252/16
k.- muyorlar 183/8
k.- tuğu 069/6, 150/8
k.- tuğunu 214/7
k.- tuk 177/7
k.- tular 176/9
k.- tum 059/17, 084/1, 171/12, 171/15
k.- tun 171/14
k.- urken 143/13, 182/12, 199/12
k.- urlarken 184/7
k.- ursanız 172/1
k.- uyor 041/10, 223/6
k.- uyorlardı 039/2, 185/2, 207/1

konuşabil-: Konuşma ihtimali veya imkânı bulunmak.
k.- iriz 224/7

konuşul -: Konuşma işine konu olmak.
k.- acak 020/16
k.- duğunu 073/8
k.- uyor 252/6

konyak: İspirto derecesi yüksek, özel kokulu, kiremit renginde bir içki türü.
k. 084/1
k.+ lar 233/1

kop-: Herhangi bir yerden ikiye ayrımak.
k.- acak 118/21, 233/3
k.- an 004/12, 026/8, 054/16, 126/7, 129/15, 130/16, 134/6, 176/9
k.- ar 065/3, 098/21, 124/3, 240/2
feryadı k.- ar 235/6
kıyamet k.- ar 082/7
kıyametler k.- armış 014/5
k.- arsa 094/11
k.- muş 172/1

k.- tu 028/17, 102/3, 126/5, 140/9, 158/6
ödü k.- tu 163/4
uğultu k.- tu 033/6
gürültü k.- uyor 033/2
k.- uyordu 081/16, 219/3

kopar -: Kopmasını sağlamak.
k.- acaklardı 035/8
k.- arak 016/7, 105/1
feryat k.- arak 062/19
k.- dı 100/28, 157/8, 160/3
k.- dığı 234/14
k.- dılar 159/5
k.- ıcı 097/7
k.- ıp 254/11
k.- ır 119/8, 234/5
k.- ırcasına 054/13
k.- mak 120/3
k.- maya 195/17

kopece: Kopacak.
k. 247/10
kıyamet k. 247/10

kopuk: Kopmuş olan.
k.+ un 232/14

kopya: Suret çıkarma işi, taklit edilmiş olan.
k. 103/19

kordon: Bir yere girip çıkmayı denetim altına almak için görevlilerden oluşturulan dizi. 2. Saat, madalyon vb.ni asmaya yarayan ince zincir.
k. 061/10, 127/17, 128/11, 128/13, 128/15, 128/17, 129/1, 129/10, 134/3
k.+ lar 067/4
k.+ larını 067/5
k.+ unu 099/3
k.+ unuza 129/12

koridor: Dar geçit, geçenek.
k.+ a 037/4, 074/14
k.+ da 042/4
k.+ daki 227/4
k.+ dan 015/19, 076/13
k.+ lardan 038/2
k.+ larından 131/17
k.+ un 004/12, 036/1, 077/4
k.+ unun 077/12

kork -: Korku duymak, ürkmek.
k.- a 242/7
k.- acakmışım 034/14
k.- an 045/13
k.- ar 031/7, 065/1, 205/2, 220/20, 225/11
k.- arak 066/7, 111/25, 145/12, 173/9
k.- ardım 135/2
k.- arım 034/4
k.- arız 152/17
k.- arlar 155/24
k.- arlardı 067/4
k.- armış 151/10
k.- ayım 224/8
k.- ma 048/5, 050/9, 091/3, 096/21, 116/19, 156/3, 232/10
k.- madan 034/12, 210/7
k.- maktan 175/18
k.- malısınız 080/17
k.- mayan 215/5
k.- mayınız 082/5, 166/16
k.- tuğum 083/10, 168/8
k.- tuğuna uğradı 085/6
k.- tum 125/4, 166/8, 166/10, 167/1
k.- tun 124/10
k.- unuz 080/1
k.- up 123/1
k.- uyor 034/14, 152/1, 166/13, 174/17, 223/6
k.- uyordu 038/1, 168/4, 184/1
k.- uyorlar 143/7
k.- uyorlardı 185/4
k.- uyorsun 089/9, 170/22
k.- uyorsunuz 080/1, 100/27, 174/20
k.- uyorum 110/6, 112/9, 212/10, 222/17
k.- uyoruz 083/1, 259/2

korkak: Olmayacak şeyden korkan

kimse.
k. 083/7

korku: Tehlike, kaygı, üzüntü.
k. 062/18, 079/5, 153/6, 154/2, 158/6, 164/7, 164/9, 170/23, 214/2, 221/2
k.+ dan 126/20, 164/2, 234/3
k.+ larına 063/1
k.+ m 166/10
k.+ mdan 163/13
k.+ muz 166/15
k.+ nun 165/6
k.+ su 084/2, 173/4
k.+ sundan 169/8
k.+ suyla 031/14, 135/4

korkul -: Kaygı duyulmak.
k.- acak 154/3
k.- an 067/4

korkulu: Korku veren, korkutan.
k. 080/5

korkunç: Çok korkulu.
k. 138/3, 157/1, 214/7

korkunçluk: Korkunç olma durumu.
k. 153/7

korkut -: Korkmasına yol açmak.
k.- acaklar 099/5
k.- an 123/2

korkutma: Korkutmak işi.
k.+ nın 157/8

korniş: Perde asmaya yarayan, metal veya plastikten yapılmış araç.
k.+ lerden 153/8

koru: Bakımlı küçük orman.
k. 153/2, 173/7
k.+ cukta 183/8
k.+ dan 166/2
k.+ nun 165/9, 185/4, 258/6

koru -: Tehlikeden, zor bir durumdan uzak tutmak.
k.- mak 183/8
k.- maya 154/5, 250/3

korucuk: Küçük koru.
k. 146/4

koruluk: Sığ ağaçlı yer.
k.+ un 205/2

koskoca: Çok büyük, muazzam.
k. 055/17, 108/4

kostüm: Giysi.
k.+ ünün 179/6

koş -: Biryere ivedilikle gitmek.
k. 015/7, 049/2, 108/15, 230/22, 231/11
k.- a 095/2, 247/19
koşa k.- a 055/6
k.- a koşa 055/6
k.- acak 233/3
k.- acaksınız 035/6
k.- alım 126/7
k.- amadı 036/6
k.- an 030/18, 057/7, 088/5
k.- anlar 047/3
k.- ar 049/3, 052/4, 054/16, 082/7, 124/5, 220/17, 230/11, 233/6
k.- arak 054/13, 059/16, 164/9, 200/5, 201/10, 202/6
k.- arlar 124/8
k.- arsam 231/6
k.- ayım 094/20
k.- mak 057/8
k.- makla 057/6
k.- manıza 175/1
k.- maya 055/2
k.- muş 027/4, 210/2
k.- tu 044/6, 062/10, 074/15, 125/8, 147/16, 155/18, 160/1, 161/5, 164/7, 210/9, 220/17, 237/13, 239/8
k.- tuğumuzu 082/7
k.- tuğunu 182/6
k.- tuk 087/4
k.- tular 020/1, 157/9
k.- tum 125/4, 159/16, 253/9

k.- tun 159/15
k.- unuz 094/21, 105/2
k.- up 061/16
k.- uyor 047/3
k.- uyordu 165/1

koşk: Şive özelliği "köşk".
k. 163/13
k.+ ün 163/13

koşör: Kadın doğum doktoru.
k. doktor 029/10

koştur -: Koşma işini yaptırmak.
k.- urken 048/24

koşuş -: Birlikte ve birden koşmak.
k.- acaklardır 017/3
k.- tular 100/19
k.- urlarken 048/6

koşuşma: Koşturma işi.
k.+ lar 158/6, 233/6

kotonperle: Parlak ve kalın bir cins pamuk iplik.
k. 215/8

kotür -: "Götürmek" şive özelliği.
k.- mesin 163/13

kov -: Kovalamak, sürüp çıkarmak.
k.- acak 039/15
k.- ar 066/3
k.- arken 190/5
k.- duktan 100/23
k.- maya 183/5

kova: Üstünden kulplu kap.
k. 223/5

kovala -: Kovmak.
k.- yan 188/6

kovan: Tahtadan yapılan arı barınağı.
arı k.+ ı 140/9
k.+ ları 053/11

kovdurt-: Kovdurma işini yaptırmak.
k.- acağım 041/3
k.- acakmışsın 041/6

kovuk: Oyuk durumunda bulunan iç bölümü.
k.+ lara 153/8
k.+ ları 154/3

kovul-: Kovma işine konu olmak.
dokuz köyden k. 018/12

koy-: Bırakmak. Katmak, eklemek. Uyulması gereken kuralları belirlemek, ortaya çıkarmak. Bir kimseyi işe yerleştirmek, birine iş sağlamak. İmza, tarih, adres yazmak.
k. 007/6, 028/13, 210/7, 231/24
içine koya k.- a 040/23
içine k.- a koya 040/23
k.- acağım 002/6, 004/6
meramete k.- acağım 002/12
k.- acak 010/22
k.- acakmışsınız 210/3
k.- acaksan 210/7
k.- acaksın 011/2
karşı k.- anlardır 241/7
k.- anların 120/6
k.- arak 213/5
k.- ayım 176/16
k.- du 005/1, 016/7, 140/20, 142/12, 147/6, 148/10, 212/6, 218/1
k.- duğu 202/1, 233/2
k.- duğumun 091/7
k.- duğunuz 252/11
k.- duk 232/1
kanun k.- dular 003/16
k.- dum 011/8, 074/16, 107/17, 253/1
k.- dun 010/20
göz k.- dun 004/4
k.- dunuz 083/7
k.- madan 005/12
k.- madım 115/8
yerli yerine k.- mamıştı 023/7
k.- maya 146/6
k.- mayacağım 054/3
meraka k.- mayınız 001/20

k.- muş 240/7
k.- muşlar 075/6, 128/17, 144/3, 147/16
k.- uyor 101/5
k.- uyorlar 006/7, 178/25
listeye k.- uyorsun 001/16

kor-: "koymak" yerine.
k.- lar 010/23, 062/17
tefe k.- lar 044/1

koyabil -: Koyma ihtimali veya imkânı bulunmak.
k.- ecek 244/3
guguk k.- irler 005/12

koyun: Kucak, göğüs.
k.+ umuzun 008/15
k.+ una 004/6
k.+ unda 007/12, 007/14
k.+ undaki 002/21
k.+ undan 005/12
k.+ una 065/4
k.+ unda 001/20, 002/17, 069/6
k. 090/9, 140/17
koyun k.+ a yattıktan 107/5
k. koyuna yattıktan 107/5
k.+ larında 125/8
k.+ uma 141/16
k.+ umda 075/9
k.+ una 067/3
k.+ una girdiğini 007/6

koyu: Rengi açık olmayan.
k. 034/8, 037/1, 061/19, 062/15, 093/9, 139/3, 157/1, 157/8, 166/1, 185/3, 215/5, 251/5

koyuca: Koyuya yakın.
k. 035/17

koyul -: Koyma işine konu olmak. Girişmek, başlamak, teşebbüs etmek.
k.- du 023/8, 024/1

koyuluk: Koyu olma durumu.
k.+ u 164/7

koz: Ceviz.
k. helvası 020/6

koza: İpek böceğinin ördüğü ve içine kapandığı korunak.
k. 016/15, 049/19, 180/5, 182/9, 216/5, 226/11
k. hanı 022/17
k. hanına 227/3
k. hanında 024/2, 227/4
k. hanındaki 227/1
k. hanının 073/10, 137/12
k.+ sını 104/16

kozacı: İpek kozası alıp satan kimse.
k. hanının 015/4

köfte: Etten, tavuktan, balık veya patatesten yapılan çekilmiş yiyecek.
k.+ lerinizi 112/3

köhne: Eskiyip yıpranmış.
k. 227/3

kök: Bitkileri toprağa bağlayan sap.
k.+ ünden 202/4
k.+ üne 016/11
k.+ ünü 254/11

kömürlük: Kömür saklanan yer.
k. 162/10

köpek: İt.
k. 026/7, 069/3, 123/1
şafii k.+ i 011/8
k.+ in 124/7
k.+ ler 014/5, 051/11, 069/8, 082/3, 089/1, 232/3
k.+ leri 131/2

köpeksiz: Köpeği olmayan.
k. köyde çomaksız oynuyor 046/14

köprü: İki şey arasında bağ veya ilişkiyi sağlayan şey.
k.+ den 047/15

k.+ leri 153/12
k.+ sünden 068/11
k.+ yü 055/6

köpüklü: Köpüğü olan, köpüklenen.
k. 055/6

köpür -: Çok kızmak, birdenbire öfkelenmek, feveran etmek.
k.- dü 025/12, 133/4
k.- düler 099/1
k.- melerini 245/6
k.- meyiniz 195/15
k.- üp 065/6, 192/3, 207/17

kör: Görme engelli.
k. 082/8, 147/16, 196/1
k.+ e 239/10
k. körüne 245/7
k. kötürüm olursun 041/5
k.+ müş 260/16
kör k.+ üne 245/7

kördövüşü: Dövüşte rastgele dövüş.
k.+ dür 240/5

körleş -: yeteneğini kaybetmiş.
k.- miş 120/8

körpe: Taze.
k. 004/3, 012/12, 031/1, 031/9, 067/3, 079/5, 099/7, 100/23, 124/3
k.+ cik 004/6
k.+ ler 034/1

körpelik: Tazelik.
k. 032/5

körük: Ateşi canlandırmak için kullanılan üfleyen araç.
k. 067/2
yangına k.+ le giden 075/2
k.+ ten 161/2

körükçü: Körük yapan veya satan kimse.
k.+ nün 053/3

körükle -: Kızıştırmak, şiddetlendirmek.
k.- yerek 053/3

köse: Bıyığı sakalı çıkmayan.
k. 139/2

köşe: İki sokağın veya caddenin kesiştiği yer, büküç. İki duvarın birleştiği girintili veya çıkıntılı yer.
k. 018/12, 129/4, 153/8, 158/5, 256/7
k. başları 055/6
k.+ de 074/14, 079/2, 099/6, 123/6, 236/6
k.+ den 008/11, 011/9
k.+ lere 038/4
k.+ lerinden 058/3
k.+ sinde 008/15, 181/8, 215/12
k.+ sindeki 078/12, 091/6
k.+ sinden 024/1
k.+ sine 035/20, 036/1, 047/14, 066/7, 216/4
k.+ sini 047/4, 228/6
k.+ ye 025/12, 123/4, 247/23
k.+ yi 038/2, 095/26

köşk: Bahçe içinde yapılmış süslü ev.
k. 055/6, 142/24, 143/8, 146/3, 153/5, 153/11, 154/7, 157/9
k.+ e 142/18, 146/2, 147/16, 154/2, 155/28, 160/15, 173/7, 191/10, 206/7, 218/3, 220/1, 225/12, 237/15, 259/7
k.+ lerimizin 148/11
k.+ lerin 138/10
k.+ lerinde 245/1
k.+ lerinden 237/16
k.+ te 154/3, 158/6, 211/8, 218/1
k.+ ten 221/2, 227/4
k.+ ü 146/4, 165/9, 167/18, 177/6, 211/10, 219/8
k.+ ümüzün 211/7
k.+ ün 154/4, 156/6, 158/5, 165/2, 166/9, 169/8, 171/4, 171/10, 173/5, 192/4, 207/10, 207/17, 222/12, 226/9, 238/11, 249/9, 250/8, 254/1
k.+ ünde 153/4, 178/25, 226/8, 257/12

k.+ üne 067/1
k.+ ünüzde 167/3
k.+ ünüzün 166/16

kötü: Zararlı, tehlikeli.
k. 036/6, 044/7, 097/28, 140/9, 181/14, 204/1, 240/2, 240/5
k.+ lere 239/4

kötülük: Kötü olma durumu.
k. 172/1, 182/2
k.+ le 089/21
k.+ leri 099/5

kötürüm: Yürüyemeyecek derecede sakat olan, iş yapamayan.
kör k. olursun 041/5

köy: Şehrin içindeki küçük yerleşme yerleri.
k. 138/8, 138/10, 138/11, 139/1
köpeksiz k.+ de çomaksız oynuyor 046/14
k.+ den 179/2
doğru söyledokuz k.+ den kovul 018/12
k.+ lerin 139/1

köylü: Köyde yaşayan veya köyde doğmuş olan.
k. 089/1, 226/9

kraliçe: Kral karısı.
k. 085/3
k.+ leri 252/2

kravat: Bir ucu ince, diğer ucu daha geniş olan kumaş boyunbağı.
k. iğnesi 017/7

kredi: Borç ödemede güvenilir olma durumu.
k.+ nin 107/17

krem: Açık saman rengi.
k.+ lerle 198/10

krema: Bir tür yumurtalı süt tatlısı.
k. 039/17

krep: Bir tür ince kumaş.
k.+ ler 012/12

kristal: Billur.
k. 078/13

krokodil: İşlenmiş timsah derisi.
k. 181/2

kroşe: Bir çeşit örgü.
k.+ de 151/17
k.+ den 148/1
k.+ nin 148/15, 148/16
k.+ ye 069/3
k.+ yi 124/7

kubbe: Yarım küre biçiminde olan.
k.+ lerin 073/1
dokuz k.+ li hamam yapacaktı 141/6
k.+ si 249/7
habbeyi k. yapıyor 101/5

kubur: Tuvalet deliğinden lağıma inen boru.
k.+ a 005/8

kucak: Açık kollarla göğüs arasında kalan bölüm.
k. 226/9
kucak k.+ a 014/5, 046/1, 075/1, 114/19
k.+ ıma 056/6, 253/1
k.+ ına 056/4, 076/8, 136/7, 243/1
k.+ ına aldı 060/2
k.+ ında 056/11, 069/3, 118/11, 185/10, 256/3
k.+ ından 057/3, 124/7
k. kucağa 014/5, 046/1, 075/1, 114/19
k.+ larında 047/14
k.+ larındaki 070/7
k.+ larından 144/8, 147/16

kucakla -: Kollarla sarıp göğüs üzerine

bastırmak.
k.- madığımı 135/2
k.- yıp 253/10

kucaklaş -: Karşılıklı olarak birbirini kucaklama.
k.- mak 219/9
k.- mış 235/8

kuç: Güç.
k. 163/13

kuçuk: Küçük.
k. 163/13

kuçukhanım: Genç bayanlar için saygı ve sevgi belirten söz. "küçükhanım"
k. 208/4

kudret: Güç.
k. 188/7
k.+ i kalmadı 020/14
k.+ im 029/5
k.+ imizin 178/21
k.+ leri 185/9
k.+ lerinin 177/1, 218/13

kudretsizlik: Güçsüz olma durumu.
k.+ i 101/5

kudur -: Ele avuca sığmamak, çok yaramazlaşmak, kuduz olmak.
k.- dular 098/27
k.- muş 118/16, 123/8
k.- uyordu 038/5

kudurt -: Kudurmasına sebep olmak.
k.- acak 204/10

kuduz: Memeli hayvanlardan ısırma, tırmalama veya salya yolu ile insana geçen hastalık.
k. 234/17
k.+ ların 088/11

kuduzluk: Kuduz olma durumu.
k.+ u 130/22

kukla: Hareketli yerleri iplikle sanatçının parmaklarına bağlanarak oynatılan oyun.
k.+ ları 256/9

kul: İnsan.
k. 154/2
k.+ larına 134/8
emir k.+ uyum 013/22

kulaç: Gerilerek açılmış uçları arasındaki uzaklık.
k.+ a 002/20

kulak: Başın her iki yanında bulunan işitme organı.
k. 113/6, 116/9, 126/5, 149/15, 159/16, 162/11, 209/21
ağızdan k.+ a 067/1
kulaktan k.+ a 066/3
k.+ ına 059/2, 060/6, 073/6, 157/3, 162/23, 182/13, 057/9
k.+ ını anahtar deliğine verdi 076/14
k.+ ının 161/12
k.+ ıyla 166/11
can k.+ ıyla 036/6
yarım k.+ la dinliyordu 148/15
k.+ lar 035/9, 083/9, 101/5
k.+ ları 037/3, 070/6
k.+ ların 129/16
k.+ larına 008/18, 069/8, 232/14
k.+ larında 193/2
k.+ larını 158/4
k.+ larının 156/4
k.+ tan kulağa 066/3
k. verdi 039/2
k. verdiler 201/1

kulis: Sahnenin gerisinde ve yanlarında bulunan bölüm.
k.+ ler 101/16

kullan -: Bir şeyden belli bir amaçla yararlanmak.
k. 028/13
k.- acağım 030/18, 136/4, 242/6

k.- acağınızı 094/21
k.- acaksın 015/15
k.- amayacaksın 017/7
k.- an 179/4
k.- dığı 178/6, 181/12, 213/7
k.- dın 187/13
k.- ıp 066/8
k.- ırlar 232/18
k.- ırlarmış 009/26
k.- ıyorsun 092/12, 186/21
k.- mak 119/10, 156/3, 177/8

kullanıl -: Kullanma işine konu olmak.
k.- mayan 063/2
çala k.- mışa 079/5

kulp: Tutacak yer.
k. 121/2
k.+ unu 018/4, 176/15

kulpa: Denk getirme.
k.+ larını 206/7
k.+ sına 013/1
k.+ sına gelmiş 042/2

kuluçka: Civciv çıkarmak amacıyla yumurtaya yatmış veya yatmak üzere olan dişi kümes hayvanı.
k. 240/7

kulübe: Ağaçtan yapılmış küçük ev.
k.+ ye 149/18

kumanda: Komuta etmek.
k.+ lar 076/8
k.+ sına 254/13

kumar: Talih oyunu.
k. odası 069/4

kumaş: Pamuk, yün, ipek makinede dokunmuş her türlü dokuma.
k. 228/9
k.+ ı 153/8
k.+ lar 012/12
k.+ lara 107/17
k.+ lardan 179/4
k.+ larımız 228/14
k.+ ların 252/2

kumkuma: Kötü, olumsuz bir özelliği kendinde fazlasıyla toplayan kimse, olay, olgu veya yer.
k.+ sının 194/17

kumpas: Hile, düzen.
k. 007/10

kumral: Koyu sarı veya açık kestane rengi.
k. 034/8, 085/3, 089/24

kumru: Bir çeşit kuş.
k. 090/9, 108/20

kumrucuk: Küçük kumru.
k.+ u 016/2

kundak: Sarıp sarmalayan bez.
k. 249/6
k.+ lı 031/1
k.+ ta 056/10

kupkuru -: Çok kuru duruma gelmek.
k.- r 076/7

kupkuru: Çok kuru.
k. 116/3

kur -: Hazırlamak. Gereken şartları hazırlayıp kendi kendine olmaya bırakmak. Düşünmek. Zihinde büyütmek.
turşularını k.- acak 027/8
k.- arak 245/3
k.- arlar 235/18
k.- duğu 240/5, 250/5
k.- dum 113/8
plan k.- dunsa 231/10
k.- mak 007/10, 033/1
k.- malarına 189/1
k.- muşlardır 073/5
k.- du 085/5

kur: Karşı cinse ilgi göstererek onun hoşuna gitme.

k. yapıyormuş 198/1

kurabiye: Un, yağ, badem, küçük çörek.
k. 020/4

kurbağa: Sıçrayarak yürüyen ve suda iyi yüzen küçük hayvan.
k. deve doğuracaktır 036/6

kurban: Maddi ve manevi bakımdan felakete sürüklenmiş, insani değerlerini yitirmek zorunda kalmış veya bırakılmış kimse.
k. 057/8, 138/3, 242/5
k. eden 032/5
k. edersin 191/14
k. etmiş 239/1
k.+ ı 017/16
k.+ ın 243/2
k.+ larına 065/4, 117/2

kurcala -: Ellemek, karıştırmak.
k.- ma 053/6
k.- maya 019/1

kurdele: Geniş ipekli şerit.
k.+ lerle 252/2
k.+ li 246/2

kurdur-: Kurma işi yaptırmak.
k.- du 249/9
sakf k.- dum 029/5

kurna: Hamam taşı.
k. 074/14
k.+ sı 074/14

kurnaz: Başkalarını kandırmak, açık gözülük yapmak.
k. 049/16, 059/15

kurnazlaş -: Kurnazlık etmede ilerlemek.
k.- ıyor 107/17

kurnazlık: Kurnaz olma durumu.
k. 016/15, 127/6
k.+ ının 009/9
k.+ ta 173/6

kurşun: Mermi. Kurşun elementi.
k. 043/17, 054/3, 161/1, 161/12, 210/8, 235/8, 241/7
k.+ a 160/15
k. kalemim 040/13
k. kalemiyle 106/14, 181/2
k.+ la 161/10, 238/5
k.+ u 095/4
k.+ uyla 159/1

kurt: Köpekgillerden, yırtıcı etcil, memeli hayvan.
k. 038/7, 123/8, 158/5
k.+ lara 088/11
sürüye k. saldırır 118/17
k.+ u 157/6
şüphe k.+ u 219/3
k.+ un 037/2, 237/6

kurtar -: Tehlikeden uzaklaştırmak. Uzaklaştırmak
k.- acağı 084/2
k.- acak 136/2
k.- alım 235/14, 236/1
k.- amadı 062/15
k.- amamış 236/3
k.- amaz 136/3
k.- amıyor 150/8
k.- amıyorlar 122/8
k.- an 242/2
k.- anlar 241/7
k.- dı 099/5, 112/15, 163/7
k.- dınız 239/8
k.- ınız 032/4, 105/2
k.- ıp 200/5
k.- ır 222/11
k.- ırdım 242/5
k.- ırız 080/17
k.- ırsın 062/9
k.- mak 083/7, 129/6, 136/7, 159/5, 162/1, 168/9, 183/5, 215/2, 238/5, 238/8, 243/1, 243/2
k.- makta 238/9
k.- maya 118/16, 234/5
k.- mış 133/5
k.- mıştır 006/17

k.- sa 032/4

kurtarabil -: Kurtarma yeteneği.
k.- diği 234/17
k.- ecek 249/3
k.- irdi 032/4

kurtul -: Tehlikeli veya kötü bir durumu atlamak.
k.- acak 217/4
k.- amadı 191/13
k.- amamış 187/6
k.- amayarak 139/1
k.- amaz 219/5
k.- amazsınız 230/10
k.- arak 156/4
k.- ayım 048/19
k.- du 051/1, 091/8, 113/3, 169/8, 237/15, 258/1
k.- dular 117/6
k.- dum 210/13, 260/6
k.- mak 192/4
k.- malı 233/5
k.- maya 104/16, 165/8
uçanla kaçan elimden k.- maz 046/5
k.- muş 133/5
k.- muştu 245/3
k.- sa 123/7
k.- sun 137/2
k.- urdu 239/4
k.- ursam 163/9
k.- uyorum 011/8

kurtulabil -: Kurtulma gücü bulunmak, kurtulma imkanı bulunmak.
k.- ecekti 123/6

kurtuluş: Bağımsızlık kazanma.
k. 240/7

kuru: Suyu, nemi olmayan, yaş ve nemli karşıtı.
k. 019/16, 022/14, 027/4, 080/18, 167/17, 207/15, 247/23, 248/1
kara k. 091/5, 099/5
k. üzüm 020/4

kuru -: Islaklığını yitirmek.
k.- muş 069/8
k.- yan 064/10
k.- yor 107/5

kurul -: Bir şeyin tesisi, övünür biçimde davranışlarda bulunmak.
k.- alıdan 018/12
k.- an 104/16
k.- du 078/12, 079/6, 247/23
k.- muş 032/4, 139/1, 248/1
k.- muştu 066/8
k.- urlar 051/6

kurulan -: Kurulama işi yapılmak.
k.- dı 193/1

kuruluk: Kuru olma durumu.
k. 208/22

kuruluş: Kurulma işi.
k.+ ları 066/3

kurum: Bacalarda biriken kalın is.
k.+ larını 006/19

kurun: Asırlar.
k.- u vusta 066/1

kuruntu: Yanlış ve yersiz düşünce, evham.
k. 007/11

kurusıkı: Mermiyi patlatan bir tür tabanca.
k. 029/6

kuruş: Liranın yüzde biri değerlerinde türk parası.
k. 133/5, 139/12, 139/20, 145/15, 147/6, 179/2
k.+ a 076/1, 147/5, 147/11, 252/2
k.+ u 008/8
k.+ um 008/9, 139/22
k.+ umuz 144/21
k.+ una 001/17
k.+ unu 008/8, 144/21

kuruşluk: Herkangi bir kuruşa karşılık olan.
k. 008/10

kus -: İçindeki kini dışa vurmak, ağızdan dışarı atmak, çıkarmak.
k.- a 127/8, 133/1
k.- acağı 194/16
k.- an 060/10, 127/9, 127/12
k.- anın 057/9
k.- arak 057/7, 128/25
k.- mak 060/12
k.- maya 062/16
k.- uyorlardı 057/4

kusmuk: Kusuntu.
k. 057/6

kusur: Eksiklik.
k. 224/7
k. ediyorum 232/15
k.+ lar 148/4
k.+ ları 243/6
k.+ u 021/12
k.+ um 186/1
k.+ un 218/13
k.+ una 225/19
k. 213/2

kuş: İki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı.
k. 046/1, 048/13, 079/5, 135/2, 146/4, 192/4, 214/7
k.+ lar 153/8, 251/23
k. sütü 233/1
k.+ tur 121/6
k. uçurtmayacaksınız 061/16

kuşan -: Giyinmek, beline bağlamak.
k.- sın 202/11

kuşkanadı: Göz akı zarının göz bebeğine doğru bir ok ucu biçiminde ilerlemesi.
k. taralı 036/5

kuşkulan -: Şüphelenmek.
k.- ırsa 059/17

kutu: Kapaklı kap.
k. 008/10, 053/13, 054/18, 063/1, 092/19, 093/1, 145/19, 146/12, 246/3, 246/13
k.+ da 146/14
k.+ dan 147/9
k.+ ları 052/1
k.+ larının 138/9
k.+ nun 139/14
k.+ sundan 143/14
k.+ sunu 145/5, 145/6, 146/6
k.+ yu 142/12, 145/15

kuvve: Kuvvet, itici kuvvet.
k.-i dafia 057/4

kuvvet: Güç.
k. 063/2, 119/2, 131/6, 165/1, 168/10, 176/9, 237/13
k.- ü şiiriyle 079/4
k.+ e 156/5
k.+ i 054/7, 054/8, 191/3
şamme k.+ imiz 253/1
k.+ in 064/7, 249/3, 249/6
k.+ ini 110/10
k.+ iyle 157/8, 160/12, 185/3, 189/21
k.+ le 067/3, 114/21
k.+ leri 090/8
k.+ lerini 084/1
k.+ leriyle 018/12, 234/14
k.+ li 024/22, 063/2, 126/2, 157/1, 164/5, 165/8, 173/5, 186/22,
190/1, 202/1, 235/2, 236/2, 241/7, 242/1, 243/4
k.+ lilerini 217/5
k.+ siz 015/4
k.+ siz kalır 093/9
k.+ ten 077/2
k.+ tir 214/1

kuvvetlen -: Güç kazanmak.
k.- ecekti 222/11

kuyruk: Bir organa benzeyen uzantı. İnsanların sıra beklemek için art arda durarak oluşturduğu dizi.

k. 038/2, 140/15
k. sallamaktan 067/6
k.+ una 066/3
yüzdük yüzdük k.+ una geldik 075/8

kuytu: Issız, sessiz.
k. 012/12

kuyu: İçinden çıkılamayan durum.
k. 058/3
k.+ suna 123/5, 243/8
k.+ sunda 238/11
k.+ sunun 138/2
k.+ ya 005/8, 105/2, 224/15

kuyud: Kayıtlar.
k.- u ihtiraziye 018/12

kuyumcu: Süs eşyası yapan veya satan kimse, sarraf, mücevherci, cevahiri.
k. 178/10

kuzguni: Çok koyu, kara.
k. 183/3

kuzu: Koyun yavrusu.
k. 031/6, 158/5, 163/13
k.+ m 046/10, 056/13, 118/13, 127/4, 196/9
k.+ yu 037/2

kübera: Büyükler ulular.
sugralı k.+ lı 150/9

küçücük: Çok küçük.
k. 087/18, 138/7, 138/9

küçük: Boyutları, benzerlerininkinden daha ufak olan, mikro, büyük karşıtı.
k. 010/13, 015/5, 020/13, 022/10, 023/15, 024/1, 024/18, 028/3, 030/17, 031/17, 032/1, 032/2, 032/4, 038/2, 040/6, 043/17, 051/9, 053/3, 053/9, 055/6, 060/5, 063/7, 066/3, 066/4, 069/3, 070/6, 071/15, 078/13, 079/3, 080/16, 082/4, 086/22, 091/6, 093/11, 098/27, 099/1, 106/15, 123/7, 126/1, 137/7, 138/8, 141/9, 142/11, 142/20, 143/5, 143/13, 147/13, 148/3, 148/5, 148/17, 150/16, 150/18, 151/2, 156/5, 157/5, 164/8, 165/9, 173/7, 175/8, 176/14, 176/16, 180/16, 182/2, 182/9, 183/1, 186/14, 187/7, 188/11, 188/15, 199/1, 204/11, 206/5, 208/24, 210/1, 213/2, 213/7, 223/6, 228/9, 229/2, 229/8, 237/2, 246/5, 247/23, 248/2, 248/7, 250/4, 250/11, 252/2, 252/5, 253/10, 253/12, 253/13, 258/6, 259/10
k.+ lerin 135/6
k.+ tüler 142/24
k.+ ü 043/17
k.+ üne 142/24
k.+ ünü 038/7, 042/4, 043/15, 056/6

küçükanne: Ablaya söylenen saygı sözü.
k.+ m 135/4

küçükcük: Minicik.
k. 035/20

küçükhanım: Bir evin genç kızı veya gelini.
k. 031/3, 031/11, 031/16, 033/2, 082/5, 086/2, 087/2, 143/5, 144/25, 163/4, 179/7, 182/5, 204/10, 228/14
k.+ cığım 141/14, 141/22, 143/16
k.+ cığımdan 146/10
k.+ ı 208/3
k.+ ın 170/4
k.+ ının 192/10
k.+ lar 142/3, 143/3

küçükhanımefendi: Hoş güzel anlamında bir söz.
k. 160/15

küçüklük: Küçük olma durumu.
k.+ ünden 184/3

küçül -: Büyükken herhangi bir sebeple küçük duruma gelmek.
k.- dü 085/6, 202/9

küçült -: Büyükken daha küçük duruma getirmek.
küçülte k.- e 031/10
k.- e küçülte 031/10

küçürek: Biraz küçük.
k. 213/5

küf: Ekmek, peynir vb. organik maddelerin üzerinde, nem ve ısının etkisiyle oluşan, çoğu yeşil renkli mantar.
k.+ lü 153/8

küfe: Genellikle söğüt veya başka ağaç dallarından örülen, yük taşımaya yarayan, kaba ve dayanıklı sepet.
k.+ sine 020/8

küfran: Nankörlük.
k. 041/5

küfür: Sövgü.
k. 062/15, 130/2, 157/8
k.+ dür 238/4
k.+ ü 061/19

küfüv: Denk, benzer, eş.
k. 245/2

küfüvlük: Küfüv olma durumu.
k.+ ü 245/7

kükre -: Yüksek sesle bağırmak.
k.- yerek 087/19

kül: Yanan şeylerden artakalan toz madde.
k. 135/3
k.+ ü 245/3
k.+ ünü 019/9

külah: 1. oyun, hile. 2. İçine bazı şeyler koymak için huni biçiminde bükülmüş kâğıt kap.
alinin külahını veliye velinin k.+ ını aliye 141/9
alinin k.+ ını veliye velinin külahını aliye 141/9

külbastı: Közde veya ızgarada pişirilen kemiksiz et.
k.+ larınızı 112/3

külçe:Yığın durumundaki nesnelerin oluşturduğuküme.

k. 159/3

külfet: Sıkıntı, zorluk.
k.+ ten 168/11

külhan: Hamamları ısıtan, hamamın altında bulunan kapalı ve geniş ocak, cehennemlik.
k. 161/12

külle-: Genellikle ateşin üzerini külle örtmek.
k.- mişken 244/12

külliyet: Bütünlük, tümlük.
k.+ li 226/11

künh: Öz, kök, içyüz.
k.+ üne ermeye 036/1

küp: Su, pekmez, yağ vb. sıvıları veya un, buğday gibi tahılları saklamaya yarayan, geniş karınlı, dibi dar toprak kap.
k. 123/7
k.+ lere bindirdi 122/8

küpeşte: Gemide güverte hizasında ıskarmoz bağlarına tutturulan dikmelerin dış yüzlerine kaplanan kaplamaların oluşturduğu siper, borda kaplamalarının en üstü, güverteden yukarı kalan bölüm, korkuluk, parapet.
k.+ den 156/4

kürek: omuzda bulunan kemik. Toprak, kömür vb.ni bir yerden bir yere alıp atmaya, taşımaya yarayan ve yayvan bir bölümü, buna bağlı uzun bir sapı

bulunan araç.
k.+ i 012/9
k. 238/4, 245/9

küri: Özel isim.
madam k.+ ler 083/1

kürsü: Kalabalığa karşı konuşma yapanların önünde bulunan yüksekçe yer.
k.+ lerden 073/10

küskün: Küsmüş olan, gücenik, dargın, muğber.
k. 150/14, 152/11

küstah: Saygısız, kaba, terbiyesiz (kimse).
k. 088/10, 119/8

küstahlık: Küstah olma durumu.
k.+ ı 056/8
k.+ ına 057/9
k.+ larıdır 242/4

küt: Kısa ve kalınca.
k. 041/10
küt k. 001/19
k. küt 001/19

kütük: Kalın ağaç gövdesi.
k.+ üyle 159/4

kütüphane: Kitaplık.
k. 213/6
k.+ ye 217/9

laakal: En azından.
l. 177/12
l. 081/10

labüd: Gerekli, lâzım, zarûrî, terkedilmesi mümkün olmayan.
l. 136/9, 242/4

laf: Söz.
l. 013/22, 127/20, 231/24
l.+ a 003/2, 005/12, 006/2, 009/11, 121/11, 148/10
l. aramızda 011/14
l. atıyorlar 015/20
l. etme 001/13
l.+ ı 013/7
l.+ ımızı 132/7
l.+ ın 013/15, 049/18
l.+ ın babafingosuna fırlamalısın 011/8
l.+ ına 013/14
l.+ lar 062/1, 124/6
l.+ lardır 002/21
l.+ ları 006/3
l.+ tır 005/1

lafız: Kelime.
l.+ dı 146/2
l.+ ın 103/16

lafzen: Sözün gelişine.
l. 149/18

lahavle: Sabrın bittiğini gösteren söz.
l. 009/13
l.+ ler 040/16

lahn: Belli bir kurala göre oluşmuş güzel ve düzgün ses, âhenkli ses, nağme, ezgi, melodi.
l.+ larıyla 036/6

lahuti: İlahi.
l. 249/1

lahza: An.
l. 064/10, 200/7, 255/3

laik: Devlet işlerini dinden ayrı tutan.
sözde l. 064/3

lakap: Takma ad.
l.+ ını 172/10

lakırdı: Lâf, söz.
l. 013/7, 024/10, 026/7, 037/2, 043/17, 051/5, 124/6, 129/14, 142/11, 150/9, 155/10
l.+ lar 040/20, 209/21

l.+ lara 196/17
l.+ lardan 083/10
l.+ ları 017/9, 073/8, 122/7, 194/16, 196/19, 199/1, 199/14, 203/1
l.+ larımla 150/8
l.+ ların 131/3
l.+ larınızın 225/7
l.+ larla 207/17
l.+ mı 121/3
l.+ nın 182/8
l.+ sına 242/1
l.+ sız 207/1, 225/12
l.+ ya 047/15, 197/13
l.+ yı 075/9, 121/9, 206/7

lâkin: Ama, ancak, fakat.

l. 016/15, 017/10, 017/12, 019/18, 022/20, 023/1, 023/8, 031/9, 036/6, 037/2, 037/3, 037/4, 038/1, 050/24, 051/2, 051/11, 051/15, 060/5, 066/8, 067/3, 067/4, 069/2, 069/6, 074/1, 075/1, 075/4, 075/9, 075/13, 077/4, 079/5, 081/10, 082/7, 090/12, 090/13, 094/11, 095/2, 095/24, 097/7, 099/11, 103/2, 108/6, 110/24, 111/24, 121/4, 122/9, 124/6, 125/12, 129/3, 135/2, 137/12, 149/2, 149/13, 150/18, 151/8, 154/3, 160/13, 162/10, 164/7, 164/9, 171/15, 172/1, 173/2, 174/24, 176/10, 181/14, 182/1, 183/6, 183/8, 191/1, 191/8, 194/27, 195/11, 195/17, 196/21, 202/5, 202/11, 203/19, 206/5, 207/13, 209/20, 212/3, 212/14, 217/3, 219/3, 219/6, 226/1, 226/8, 232/15, 244/12, 249/2, 250/4, 253/9, 253/12, 254/12, 256/9, 257/11, 258/7, 260/12
l. 071/4

lala: Çocuğun bakımı,eğitimi ve öğretimi ile uğraşan kimse.

l. 086/22, 139/5, 139/9, 139/13, 139/17, 139/23, 145/5, 146/9, 147/11
l.+ cığım 139/4, 139/8, 146/8
l.+ dan 142/14
l.+ ları 144/26
l.+ larınız 086/20
l.+ m 086/22, 147/6
l.+ nın 142/1
l.+ sına 148/4

lale: Çiçekleri kadeh biçiminde bitki.

l. devri 257/3

lamba: Işık saçan cisim.

l. 153/7, 213/5
asma l. 220/17
l.+ lar 159/5, 162/7
l.+ nın 202/1, 220/18
l.+ sının 156/8

lamehlemlik: Namahremlik.

l. 005/1

lâmi: Özel isim.

l. 106/23, 107/4, 107/5, 107/7, 107/9, 107/11, 107/13, 107/15, 107/17, 108/2, 108/4, 108/6, 108/8, 108/10, 108/12, 108/14, 108/16, 108/20, 108/23, 108/25, 109/2, 109/4, 109/6, 109/8, 109/13, 109/17, 109/19, 109/23, 109/25, 110/3, 110/6, 110/9, 110/10, 110/12, 110/16, 110/17, 110/18, 110/19, 110/21, 110/23, 110/25, 111/2, 111/4, 111/6, 111/11, 111/12, 111/14, 111/16, 111/18, 111/20, 111/22, 111/24, 111/26, 112/2, 112/3, 112/4, 112/6, 112/8, 112/10, 112/12, 112/14, 112/16, 113/2, 113/8, 113/12, 113/14, 113/17, 113/23, 113/25, 113/27, 114/2, 114/4, 114/6, 114/8, 114/12, 114/19, 114/20, 114/21, 114/25, 114/26, 115/1, 115/3, 115/5, 115/7, 115/9, 115/11, 115/13, 115/14, 115/16, 115/18, 115/20, 115/22, 115/24, 116/1, 116/3, 116/5, 116/7, 116/9, 116/11, 116/13, 116/15, 116/17, 116/19, 117/19, 117/20, 118/3, 118/5, 118/7
l.+ nin 116/4
l.+ yle 113/23

lamuslu: namuslu

l. 003/2

lanet: Tanrının merhametinden yoksun

olma**.**
l. 024/14
l. ediyorum 019/12
l.+ ler 201/25

lapçin: Kaytanla bağlanan.
l. bağı 128/17

lastik: Kauçuktan papuç.
l. 051/9
l.+ lerine 057/8

latif: Yumuşak.
l. 157/8, 187/12
bey l.+ e 086/19
cins-i l.+ e 083/1
cins-i l.+ i 083/7
l.+ leriyle 252/1

laubalilik: Lâubâlî olma durumu.
l.+ e 232/16
l.+ in 233/2

lav: Yanardağdan çıkan alev.
l.+ a demir attı 003/11

lavabo: Tuvalet.
l. 070/8

lavanta: Lavanta çiçeğinden yapılan esans.
l. 218/13

lavantala -: Lavanta sürmek.
l.- dıktan 203/1

lavantinli: Lavantalı.
l. 051/11

layetegayyer: Değişmez.
l.+ dir 242/4

layık: Yaraşan.
l. 119/7, 168/8, 168/9, 190/4, 206/4, 212/7, 242/1, 246/7, 260/18
l.+ ını 016/2

lazeval: Zevalsiz.
l. 219/4

lazım: Kişinin işine yarayacak. Gerekli.
l. 014/5, 027/1, 028/16, 029/2, 033/2, 039/15, 049/10, 050/3,
053/3, 061/16, 062/6, 071/20, 081/10, 105/1, 105/8, 106/17, 111/18,
119/10, 124/3, 133/3, 151/5, 152/13, 162/9, 169/2, 169/8, 170/4,
173/5, 176/14, 176/16, 182/7, 202/11, 229/13, 232/18, 233/9, 235/15,
236/9, 241/2, 252/16
neme l. 044/18
l.+ dı 079/5, 168/1, 168/7, 192/14, 215/2, 245/7
l.+ dır 154/5, 240/2
l. gelir 017/12, 020/19
l.+ sa 055/3, 124/8, 203/20, 242/5

lebaleb: Dudak dudağa.
l. 060/2

leblebi: Kavrulmuş nohut.
l. 247/23

lécole: Fr. Okul.
l. des cocottes 103/12

ledünniyat: Bir işin iç yüzü, gizli tarafları, gizli sebepleri.
l.+ ı 183/8

leh: Bir kimseden yana olmak.
l. 090/1, 239/6
l.+ imize 071/10
l.+ indeki 198/15
l.+ ine 015/15, 181/12, 200/1, 214/7, 215/1, 216/6, 236/3

leke: Kirliliği gösteren iz.
l. 196/11, 237/1
ırzıma l. getirmeden 011/14
l.+ ler 153/8

lekele -: Kirletmek.
l.- yor 011/16

lema: Işık.

l.+ lı 160/9

lenger: Büyük bakır kap.
l. 064/7

leş: Ölü.
l.+ lere 140/9

letafet: Hoşluk.
l. 158/5, 187/10

levanten: Yakın Doğu ülkelerinde Osmanlı Devleti topraklarında yerleşmiş veya evlenerek soyu karışmış Avrupa asıllı kimse.
l. 006/11

levazım: Gerekli araç ve gereçler.
l.+ ından 250/2

levha: Tablo resim. Görünüş, manzara.
l.+ ları 060/5
l.+ nın 136/4
teessür l.+ sı 032/3
l.+ yı 250/8

levrek: Üzeri pullu iri balık.
mayonezli l. 078/15

levs: Kir, pislik, murdarlık.
l. 133/7, 136/1
l.+ den 238/5
l.+ e 123/6

levsiyat: Kirli şeyler.
l.+ ın 239/5

lezzet: Tat.
l. 256/3, 256/5
l.+ i 085/1
l.+ ini 117/10, 118/13, 136/10, 213/13
l.+ ler 260/19
l.+ li 233/1

limon: Ekşi bir meyve.
l.+ a 054/16

limonata: Limondan yapılmış içecek.
l. 013/7

linet: İshal.
l. 095/9

lira: Kağıt para.
l. 008/1, 011/8, 028/2, 046/5, 049/14, 049/15, 049/18, 050/17,
060/5, 067/5, 071/19, 071/21, 075/6, 077/6, 094/13, 094/16, 140/22,
141/5, 141/6, 144/15, 182/10, 252/3, 253/13
miso l. 008/15
l.+ dan 147/16
l.+ lar 012/3
l.+ ları 107/17
l.+ lık 051/3, 071/22, 095/19, 177/12, 179/4
l.+ nın 057/9, 072/1, 141/4
l.+ sına 008/15
l.+ ya 051/2, 066/6, 075/8, 075/9, 094/9, 099/5, 107/17, 144/25,
178/12, 179/2, 256/10
l.+ yı 011/13, 011/14, 075/1, 075/10, 140/24, 146/11

liralık: Lira değerinde olan.
l.+ ı 072/1

lisan: Dil.
l. 016/12, 119/10
l.+ ına 226/5
l.+ ında 014/5
l.+ ının 067/2
l.+ la 199/1, 243/2
l.+ lara 016/10
l.+ ların 069/6

liste: Sıralama.
l.+ sinin 020/5
l.+ ye koyuyorsun 001/16

liyakat: Kifayet.
isbat-ı l. 083/7
l.+ i 138/10
l.+ imin 083/7
l.+ li 025/11

liyakaten: Liyakatçe.
l. 036/6

lokanta: Yemek yenilen yer.
l. 059/10
l.+ dan 039/11, 125/8, 182/12
l.+ sı 038/1
l.+ ya 039/12, 039/17, 040/18, 043/5
l.+ yı 039/15

lokma: Ağza bir defada alınan yiyecek.
l. 041/3, 098/21, 135/6, 165/3

lokman: Lokman hekim.
l.+ ı 021/5

lokmanruhu: Eter.
l.+ ları 053/2
l. 052/12
l.+ na 054/16

lokomotif: Termik motorlu makine.
l.+ in 239/9

lokum: Şekerleme.
l. 009/7, 009/10, 010/15
l.+ ları 009/12, 009/15, 010/20
l.+ u 009/9, 010/23

lokumcuk: Küçük şekerleme.
l.+ ları 010/13

londra: İngilterenin başkenti.
l.+ da 068/11

loran: Özel ad.
madam l. 085/1
mari l. 084/2

loş: Az aydınlatan**.**
l. 015/19, 249/7

loşluk: Loş olma durumu**.**
l.+ u 070/11, 083/1

loti: Özel ad.
piyer l.+ nin 182/3

lui: Özel ad.
l.+ nin 106/17

lüks: Pahalı.
l. 149/6

lüpçü: Bedavacı.
l. 009/24

lütfen: İstemeyerek.
l. 023/6, 029/10, 101/14, 111/20, 121/6, 169/3, 176/7, 201/12

lütfetme -: Lütfetmek işi.
l.- z 023/18

lütuf: İhsan.
l.+ a 248/22
l.+ larına 189/7
l.+ larınıza 180/7
l.+ tur 168/10
l.+ unu 134/4
l.+ unuz 212/10
l.+ unuza 209/17

lütufkârlık: İhsan etme.
l. 171/11, 212/8
l.+ ına 145/21

lüzum: Gereklilik.
l. 016/12, 026/14, 031/13, 033/2, 033/9, 035/10, 040/1, 045/17,
046/5, 060/5, 107/5, 113/14, 115/13, 156/4, 172/2, 178/20, 179/4,
189/19, 198/3, 206/8, 211/13, 215/12, 227/3, 229/16, 244/1, 249/6
l.- u acil 104/16
l.+ lu 161/10
l.+ u 046/5, 055/3, 070/10, 097/7, 229/13, 240/4
l.+ undan 244/6
l.+ unuz 212/2

lüzumsuz: Gereksiz.
l. 029/6

maada: Gayrı.
m. 016/15

maahaza: Bununla birlikte, bununla berâber, böyle iken, böyle ise de.
m. 076/13, 209/20

maali: Yücelikler, şerefler, ululuklar, yüce ve üstün dereceler.
m. 260/16

maaliftihar: İftiharla.
m. 016/4, 083/5

maaş: Aylık.
m. 016/15, 017/2, 025/11, 028/1, 028/3, 044/6
m.+ la 041/3, 086/22

maatteessüf: Maalesef.
m. 037/2, 209/7

maazallah: Tanrı korusun.
m. 204/1

mabad: Son, arka, devam**.**
m.+ ı 111/14
m.+ ına 080/12
m.+ ını 020/5, 225/7

mabed: Tapınak.
m.+ inin 191/14

mabet: Tapınak.
m.+ in 249/7
m.+ lere 064/2
m.+ te 168/3

mabut: Kendisine tapılan varlık.
m.+ ları 257/8
m.+ ları 066/4

macera: Serüven.
m. 090/12, 152/19, 159/4, 187/6, 191/6, 191/13, 254/9
m.+ da 160/15
m.+ nın 042/2, 045/21
m.+ sı 152/13, 169/8
m.+ ya 038/5, 204/11, 253/5
nakl-i m.+ ya 022/2
m.+ yı 200/4

maceraperest: Maceracı.
m. 151/14

madalya: Başarı gösterenlere verilen ödül.
m. 063/2

madam: Fransada evli kadınlara verilen san.
m. 001/6, 001/15, 004/9, 004/14, 004/23, 005/4, 005/10, 006/3, 006/4, 006/7, 006/8, 006/12, 007/5, 124/7, 124/9, 124/12, 125/12, 125/13, 126/1, 126/9, 129/10, 129/11, 130/12, 130/16
m.+ a 125/11
m. küriler 083/1
m.+ lar 057/5
m. loran 085/1
m. savaro 059/9, 063/4, 064/7, 066/6, 069/2, 069/5, 069/6, 070/2, 125/8, 125/9, 126/3, 126/6, 128/16, 129/7, 129/15, 130/2, 130/4
m. savaronun 038/1, 059/13, 069/4, 074/14, 124/5, 125/7, 128/26
m. savaroya 037/7, 038/3
m. zorlu 002/3, 004/12, 005/3, 005/7, 005/11, 007/2, 007/7
m. zorlunun 003/18
m. zorluyan 001/3, 003/10

madama: Ey madam şeklinde seslenme anlamı taşıyanbir söz.
m. 072/7

madde: Bir cismi oluşturan öğe.
m. 240/1
m.- i müleyyine 056/3

maddeten: Maddi bakımdan.
m. 149/18

maddiyat: Maddiyat.

m.+ la 213/9

maddiyet: Maddilik.
m.+ iyle 215/6

madem: Başına getirildiği cümleyi "değil mi ki, –diği için, –diğine göre" gibi anlamlarla daha sonraki cümleye bağlar.
m.+ ki 075/1, 080/1, 080/8, 155/28, 187/20, 188/15, 198/1, 221/22, 226/4, 230/10

maden: değerli şeyleri kapsayan kaynak.
m.+ dir 081/10

madrabaz: Hile yapan kimse.
makale m.+ larının 037/2

madun: Alt.
m.+ u 061/15
m.+ unda 036/6

mafüvv: Affedilmiş.
m. 120/8
m.+ sün 260/4
m.+ sünüz 134/1

mağaza: Büyük dükkan.
m. 228/14
m.+ sının 228/9

mağdur: Haksızlığa uğramış.
m. 019/12

mağfiret: Bağışlama.
m.+ e 238/8

mağlubiyet: Yenilgi.
m.+ ten 032/3

mağlup: Yenilen.
m. 008/18, 033/15, 217/5
gayr-i m. 067/3
m. edecek 217/7
m. etmek 217/9
m.+ sunuz 052/15

mağrip: Afrikanın mısır dışındaki kuzey ülkeleri.
m.+ ine 261/7

mağrur: Gururlu.
m. 255/1

mağruren: Mağrur olarak, güvenerek, dayanarak.
affına m. 021/12

mah: Ay.
m. 174/14

mahafil: Meclisler, toplantılar.
m.+ e 066/8

mahal: Yer.
m. 114/8, 117/6, 167/17, 210/16
m.- i maksuda 050/20
m.+ de 046/5
m.+ e 092/11
m.+ i 231/24
m.+ inden 125/8
m.+ ler 138/11
m.+ lerin 228/8
m.+ lerinde 179/4
m. vermemek 205/17

mahalle: Yöre.
m. 015/9, 021/8, 039/21, 040/25, 046/3, 082/7, 202/11, 246/1
m.+ de 109/9, 195/10, 246/7
m. kahvesinde 008/10
m. karılığından gelme 020/11
m. kavgası 025/13
m.+ nin 246/8
m.+ sinde 014/5
m.+ yi 065/2

mahalli: yerel.
m. 073/1

maharet: Beceri, hüner.
m. 150/6
m.- ü senanızı 229/16
m.+ e 085/1

m.+ i 037/2
m.+ ine 033/15, 063/2
m.+ ini 053/3
m.+ inizi 025/14
m.+ iyle 227/5
m.+ lerinden 073/6

mahasin: Göze hitap eden güzellikler, güzel eserler.
m. 260/16

mahbus: Hapsedilmiş.
m.+ un 086/18

mahbusiyet: Mahpus olma durumu, mahpusluk.
m.+ imin 086/8

mahcubiyet: Utangaçlık.
m.+ i 226/5
m.+ imin 167/4
m.+ ini 219/4
m.+ le 147/1

mahcup: Utangaç.
m. 080/2, 135/5, 167/17, 176/16, 201/25
m. olup 058/15

mahdut: Sınırlanmış.
m. 257/10

mahir: Becerikli.
m. 170/5, 250/11

mahiyet: Nitelik.
m.+ i 233/2
m.+ inde 169/1
m.+ inizi 093/9
m.+ leri 063/8

mahkeme: Yargılama.
m. 104/16, 135/1, 138/3, 195/2
m.+ den 003/11
m.+ lere 082/7
m.+ leri 104/16
m.+ lerin 137/11
m.+ lerinde 138/3
m.+ nin 005/8
m. reisi 049/13
m.+ ye 005/8

mahkûm: Yargılanmış.
m. 032/4, 083/1, 136/9
m.+ durlar 017/3
m. idiler 082/8
m.+ lar 136/1

mahkûmen: Mahkum edilerek.
m. 240/6

mahkûmiyet: Mahkum olmak.
m.+ ime 204/10
m.+ leri 133/3

mahlûk: Yaratık.
m. 032/5, 041/4, 067/6, 084/1, 091/15, 119/8, 198/10, 240/7
ecüç bücüç m. 065/2
m.+ çuğu 223/8
m.+ la 132/11
m.+ ları 025/7
m.+ larmışsınız 059/1
m.+ tan 099/5
m.+ tu 079/4
m.+ um 084/1
m.+ cağızım 185/15

mahlûkat: Yaratılmış olan şeyler, bütün yaratıklar, mahlûklar.
m. 213/12, 241/3
m.+ ından 242/4
m.+ tan 151/10
m.+ ın 191/14

mahmiye: bir şeyi himaye etme, koruma.
m.+ mdir 181/10, 215/11
m.+ n 230/22
m.+ nin 216/5
m.+ si 216/4, 237/9
m.+ sidir 236/2
m.+ sinin 181/6

mahmur: Dalgın bakışlı.
m. 133/5, 261/7

m.+ u 087/9

mahmurluk: Mahmur olma durumu.
m.+ u 170/4

mahpus: Hapsedilmiş.
m. 132/16, 132/17, 134/3, 153/8

mahpusiyet: bkz. mahbusiyet.
m. 134/4

mahreç: Çıkış yeri.
m. 217/4
m.+ leri 061/16

mahrem: Nikah düşmeyen.
m. 214/5, 250/17

mahrum: Yoksun.
m. 117/10, 219/6, 250/2
m.+ um 167/14

mahrumiyet: Yoksunluk.
m.+ inin 211/9
m.+ lere 064/10
m.+ te 258/11

mahsul: Ürün.
bakiyye-i m.+ ü 065/2

mahsun: bkz. mahzun.
m. 168/10
m.+ du 207/17

mahsur: Kuşatılmış.
m. 065/2

mahsus: Özgü.
m. 014/5, 037/6, 078/12, 133/3, 151/5

mahsusat: Varlığı beş duyu ile anlaşılan, duyulan, hissedilen şeyler.
m.+ ı 082/7

mahşer: Kıyamet günü dirilenlerin toplanacağı yer. Mahşeri andıran yer.
m. 109/13
m.+ ini 189/13

mahud: Çevrilmiş.
m. 071/10, 233/4

mahvedebil-: Mahvetme gücü bulunmak.
m.- ir 084/2

mahviyet: Alçak gönüllülük.
m. 186/1

mahvol -: Onulmaz duruma gelmek.
m.- acaksın 088/11

mahzen: Yapılarda yer altı deposu.
m. 089/1
m.+ lerinde 135/6

mahzun: Üzgün.
m. 145/4, 187/11, 201/19, 211/12, 248/20, 250/15, 259/9, 261/7
m. etmemek 145/7
m.+ san 258/7

mahzur: Sakınca.
m.+ lara 079/4, 202/5
m.+ lu 243/6
m.+ suz 018/3

mahzuz: Hoşlanmış, haz ve zevk almış, hoşnut, memnun.
m. 167/18

maişet: Geçim.
m. 088/11, 135/4, 243/5
dik-i m. 086/22
temin-i m. 085/1
m. belası 027/3
m. darlığından 227/3
m. deryasından 032/4
m.+ e 243/7
temin-i m. edeceğinden 017/3
m.+ in 250/2
m.+ inde 149/18
m.+ ine 038/1
m. piyasası 010/8

m.+ te 083/7

makale: Niteliği olan yazı.
m.+ ler 082/8
m.+ lere 134/1
m.+ lerimi 034/1
m. madrabazlarının 037/2

makam: Mevki.
m. 241/7
m.+ a 102/24
m.+ dan 005/8
m.+ ı 225/10
m.+ ını 099/11

makbul: Kabul edilen.
m. 243/6

makine: Metinde cinsel organ.
m.+ me 001/12
m.+ nin 001/13
m.+ si 001/4
m. 179/2, 226/9
tenasül m.+ lerinin 065/2
m.+ sinden 057/7

maksat: Amaç.
m. 016/14, 080/2, 174/14, 211/8
m.+ ı 027/15, 091/8, 193/2
m.+ ım 088/14
m.+ ın 193/8
m.+ ına 092/14
m.+ ınız 088/13
m.+ ıyla 180/2
m.+ lar 112/16
m.+ ları 060/5
m.+ larını 132/18
m.+ lı 091/11

maksud: İstenilen şey, amaç, gāye, maksat.
mahal-i m.+ a 050/20

…maktan: (sıçmaktan) pislemek.
m. 060/5

maktulen: Öldürülmek sûretiyle.
m. 138/3

makul: Akla uygun, akla yatkın gelen, mantıkî.
m. 208/21, 241/5, 243/8

makûs: Ters çevrilmiş.
m. 025/14, 073/5, 084/2
m.+ udur 121/6

makusiyet: Mâkûs olma durumu, terslik.
m.- i talihti 085/6

mal: Taşınır veya taşınmaz varlıkların tümü.
m. 011/2, 099/5, 160/15, 215/1
m.+ a 154/5
m. etmeyerek 149/7
m.+ ı 034/10, 241/7
m.+ ımızı 125/12
m.+ ın 228/1
m.+ ına 145/20
m.+ ıydı 215/1
m.+ lara 229/1
m.+ larının 161/10
m. menal 097/7

mali: Parasal işler.
m. 178/21

malihulya: Kuruntu, boş hayal, ham hayal.
m.+ lı 152/11

malik: Özel ad.
m. 233/4
m. tayyar 015/20, 016/3, 016/9, 016/13, 017/1, 017/6, 018/9, 019/2, 021/9, 022/1, 022/7, 037/4, 081/17, 081/21, 086/3, 087/5, 087/13, 087/17, 090/2, 100/9, 100/24, 101/11, 102/6, 102/14, 105/3
m. tayyar kadir 106/24

malik: Sahip.
m. 025/1, 180/14, 223/21
m.+ ti 033/15

malikâne: Gösterişli ve büyük köşk.
m. 064/8

maltız: Ana yurdu Malta adası olan, küçük boylu, kısa tüylü bir cins keçi.
m. oğlağı mı doğurdu 230/21

malul: Sakat.
m. 187/6
m.+ dur 239/10

malum: Belli.
m. 001/9, 004/21, 009/28, 030/18, 142/24, 159/16, 208/28, 229/12

malumat: Bilinen şey.
m. 233/6

malumatsızlık: Bilinmezlik.
m. 050/24

malzeme: Gereç.
m.+ yi 217/7

mamafih: Bununla berâber, durum böyle iken.
m. 198/1

mamelek: Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, varı yoğu, mal varlığı.
m.+ ine 063/6

mamur: İmar edilmiş.
m. 257/5

mana: Anlam.
m. 087/10, 160/5, 167/11, 167/18, 181/14, 187/7, 188/10
m.- yı hilkatti 079/4
m.+ lar 037/3, 210/17
m.+ lara 131/5
m.+ ları 202/9
m.+ lı 008/4, 021/3, 184/2, 193/20
m.+ sı 063/7, 119/7, 224/2
m.+ sını 032/4, 086/8, 120/11, 120/13, 149/15, 175/10, 196/11
m.+ sız 167/17, 187/20, 187/21, 196/7

manastır: Hıristiyanlarda ibadet edilen yer.
m.+ a 249/6
sulu m.+ ın 148/16
m.+ lar 249/3

manav: Sebze meyve satılan yer.
m. 045/10

manda: Geviş getirenlerden, öküze benzeyen, fakat ondan daha iri, siyah derili, uzun ve seyrek kıllı, memeli hayvan, su sığırı.
m. 038/2

manevi: Ruhani.
m. 112/16, 259/1

mangal: Bir şet pişirmeye yarayan sac.
m. 007/12

mani: Engel.
m. 121/4, 135/4, 175/18, 208/20, 209/17, 232/11
m.+ dir 150/1
m. olamadığını 068/1
m. olan 036/6
m. olmak 092/11
m. nakabil 028/3

mânia: Engel.
m. 175/2, 175/4
m.+ lar 021/5
m.+ ların 175/1
m. tanımaz 055/6
m.+ ya 173/5

manidar: Anlamlı.
m. 022/23

manifaturacı: Manifatura eşyası satan kimse.
m. 138/7

manolya: Manolyagillerden, kalın yapraklı, iri çiçekli bitki..

m.+ lar 250/11

Mansur: Özel ad..
m. 015/4, 015/17, 022/14, 022/22, 023/7, 023/8, 023/13, 023/19, 025/13, 026/2, 026/11, 026/16, 026/19, 026/20, 027/2, 027/10, 033/2, 037/4, 039/2, 039/22, 040/8, 040/14, 040/19, 040/21, 041/5, 042/2, 045/2, 231/7, 235/9, 236/4, 236/7, 237/11
m. efendi 015/8
m. efendinin 019/16

manşon: Kadınların soğuktan korunmak için ellerini, açık olan iki başından karşılıklı olarak içine soktukları silindir şeklinde dikilmiş ve astarlanmış kürk.
m.+ ları 179/4

mantar: mantardan yapılan şişe tapası.
m. 058/11

mantık: Doğru düşünme sanatı.
m. 129/8
m.+ ı 087/10, 211/10
m.+ ın 134/1
m.+ ına 020/11
m.+ la 236/7

mantıksız: Mantığa uymayan.
m. 084/2

manto: Uzun, kalın kadın dış giysisi.
m. 087/4, 214/7, 220/19
m.+ ları 179/4
m.+ lu 031/1
m.+ mu 220/16
m.+ sunu 246/2
m.+ yu 220/17

manzara: Gözle görülen, bakılıp seyredilen yer, mevki.
m. 146/4, 235/3, 239/8
m.+ lar 185/3
m.+ sı 136/4, 146/4, 153/8, 153/11, 200/5
m.+ sına 173/1
m.+ yı 073/2

maraz: Dayanılması güç durum, Hastalık, illet.
m. 075/8

mari: Özel ad.
m. 124/11, 124/13, 124/15
m. loran 084/2
m.+ nin 001/20

marifet: Ustalık.
m. 133/3, 215/5
m.+ i 171/2, 253/1
m.+ lerini 250/1

marika: Özel ad.
m. 126/8
m.+ ya 124/8, 125/10

marikame: Ey Marika.
ti ine m. 124/8

mariz: Hastalıklı.
m. 181/14, 239/6

marka: Benzerlerinden ayırmak, tanıtmak veya kime âit olduğunu belirtmek için bir nesnenin üzerine konan işâret, alâmet, nişan, belgi, logo.
m.+ lı 215/8
bs m.+ sıyla 179/12, 229/14

marko: Özel ad.
m. 069/8, 070/6, 125/10, 125/14, 125/15, 126/4, 126/17, 128/1, 128/20
m.+ dan 070/4
m.+ nun 070/2, 126/10
m.+ ya 127/18, 129/15
m.+ yu 125/8

Marmara: Türkiye'nin kuzey batısında Marmara denizi çevresindeki bölgenin adı.
m.+ nın 146/4
m.+ ya 051/11

maroken: Fasta işlenen yumuşak bir tür keçi derisi.
m. 028/6, 228/6
m. koltuklara 015/20

marsık: Zayıf ve teni koyu renkte olan.
m. 065/4

mart: Yılın üçüncü ayı.
m.+ a 232/11
m. kızgını 007/12

martini: Bir tür silah.
m. 125/8

maruf: Herkesçe bilinen.
m. 025/3

maruz: Bir şeyin karşısında veya etkisinde bulunan.
m. 089/1, 123/6
m. kalacaktı 085/5

masa: Bir destek veya ayaklar üstüne oturtulan ve üzerinde yemek yemek, yazı yazmak gibi çeşitli işler yapılan, genişçe bir tabladan ibâret mobilya.
m. 070/8, 111/9, 228/9
m.+ ları 146/4
m.+ nın 010/13, 052/1, 053/9, 106/15, 111/12

masal: Boşuna söylenmiş söz.
m.+ larda 037/2
m.+ lardaki 094/7
m.+ ların 167/17

masarif: Maraflar.
m.+ i 064/3

masiva: Bir şeyin dışında kalan ve ondan başka olan her şey.
m.+ dan 249/3

masiyet: Günah.
m. 081/20
m.+ te 260/12

maskaralık: Soytarılık.
m. 256/4

maskele-: Görünmemesini sağlamak.
m.- yerek 224/13

maslahat: İş, husus, mesele.
m. 068/1, 128/3
ehven m. 023/19
m.+ a 005/1
idare-i m. ediniz 071/23
m.+ lar 005/8

masraf: Sarfedilen, harcanan para, gider, harcama.
m. 075/8, 176/16, 178/19
m.+ a 052/17
m.+ a sokuyorlar 039/15
m.+ ı 094/11, 176/14, 177/1, 250/3
m.+ ımıza 076/2
m.+ ın 032/4, 178/25
m.+ ının 032/4
m.+ ınız 094/12
m.+ la 256/10
m.+ lara 107/5, 177/15
m.+ larını 243/7
m.+ tan 075/8

mass et-: Emerek çekmek, emmek, soğurmak.
m. ettikten 158/1

masum: Suçsuz, günahsız (kimse).
m. 017/10, 031/1, 032/3, 036/4, 038/1, 057/8, 062/19, 063/6,
065/4, 068/12, 082/1, 087/9, 087/15, 100/19, 105/2, 133/4, 133/7,
134/7, 135/5, 136/1, 145/18, 145/21, 151/11, 161/10, 188/2, 201/25,
219/4, 219/6, 222/1, 227/2, 235/18, 236/1, 240/2, 243/2
m.+ a 100/24
m.+ dur 236/1
m.+ ların 247/17
m.+ um 137/7

masumane: Masumca.

m. 079/5, 141/12, 227/3, 242/5, 253/5

masumiyet: Masumluk.
m. 133/5
m.+ i 255/2
m.+ ime 084/1, 135/2, 135/3
m.+ imi 222/2
m.+ ine 032/5, 137/11, 195/11, 195/17, 222/11
m.+ ini 183/5, 206/8, 215/5, 255/3
m.+ lerine 136/1

masun: Korunmuş, muhâfaza edilmiş, mahfuz, emin.
m. kalacağı 067/4

maşa: Ateş veya kızgın bir şey tutmaya yarayan alet.
m. 010/23, 011/1

maşallah: Allah nazardan saklasın.
m. 072/6, 072/9, 143/11, 147/22, 150/6, 159/13, 163/11, 210/7
kırk bir buçuk kere m. 163/11

matbaa: Basımevi.
m.+ larda 029/10

matbuat: Basın.
m. 064/9

matem:: Yas.
m. 118/10, 132/12
m.+ imizi 118/11
m.+ ine 254/9

matlub: İstenilen, aranılan, istek ve arzu duyulan, talep edilen şey.
semt-i m.+ a 055/4

matmazel: Evlenmemiş hristiyan kızlar için kullanılır.
m. 074/7, 181/7
m.+ e 246/1
m.+ ler 253/12

matofeo:
m. 128/23

matruş: Tıraşlı.
m. 179/6

matuhane: Bunak gibi, bunamışçasına.
m. 248/17

maupassant: Guy de Maupassant.
m. 064/2

maval: Uydurma söz.
m.+ ı okuyorsun 017/11
m. okuyan 131/17

mavi: Bir renk.
m. 059/7, 139/3, 146/4, 160/9, 213/9, 261/6
m.+ li 074/14
m.+ si 229/5

mavuna: Limanlarda kıyı ile gemiler arasında yük taşımakta kullanılan büyük kayık, güvertesiz tekne.
m. 002/21

mayer: Özel ad**.**
m.+ in 047/14

mayhoş: Limoni.
m. 013/12

mayi: Sıvı.
m. 078/13, 090/9
m.+ den 080/1
m.+ yle 060/2, 080/15, 080/17

maymuncuk: Kilitleri anahtar kullanmadan açmaya yarayan, mâdenden yapılmış ince uzun ve eğri uçlu basit âlet:.
m. 071/19

mayonez: Yumurta sarısı, zeytin yağı ve limonun karıştırılmasıyle elde edilen ve bâzı yemekler üzerine konan krem

kıvâmında bir çeşit soğuk salça.
m.+ li levrek 078/15

mayub: Ayıplanan, ayıplanmış, kınanmış.
m. 171/9, 215/5

mazeret: Bir kusur veya kabâhatin istenmeden yapıldığını gösteren ve hoş görülmesini gerektiren sebep, özür.
m. 150/7, 208/23
m. 242/2
m.+ e 180/8
m.+ i 257/4
m.+ im 085/1

mazarrat: Zarar, ziyan.
m.+ ı 115/11
m.+ ından 115/10

mazi: Geçmiş.
m. 258/9, 259/9
m.+ leri 176/9
m.+ nin 083/7, 187/7, 258/10, 259/17
m.+ sindeki 198/9
m.+ sini 243/6
m.+ ye 258/9

mazlum: Zulum görmüş.
m. 105/13
m.+ un 090/9

mazlumen: Mazlum olarak.
m. 138/3

maznun: Sanık.
m. 253/3

mazur: Mezaretli.
m. 136/1, 216/7
m. bulacak 244/4
m.+ um 129/10, 180/7, 229/13

meal: Anlam.
m.+ i 032/4

mealen: Anlamca.
m. 252/1

mebhut: Şaşmış, şaşırmış, hayrette kalmış, şaşkın, hayran, mütehayyir.
m. 241/1

meblağ: Tutar.
m. 061/18

mebni: Yapılmış.
m. 070/4, 202/5

mebusluk: Millet vekilliği.
m.+ tan 013/1

mebzul: Bol.
m.+ dur 244/3

mecal: Derman, fer.
m. 119/8
m.+ leri 251/1

mecbur: Bir şeyi yapmak zorunda olan.
m. 016/14, 031/17, 082/8, 175/3, 180/10, 254/13
m.+ dur 061/10
m. edecek 208/20
m. eden 244/4
m. etmiş 177/1
m. idiler 066/8
m. kaldılar 244/2
m.+ um 132/4, 194/28
m.+ uz 034/14

mecburen: Bir şeyi yapmak zorunda olarak.
m. 005/12

mecburiyet: Bir şeyi yapmak zorunda olmak.
m.+ im 024/13
m.+ inde 146/7, 160/15
m.+ inde idiler 070/7
m.+ indeyim 194/9
m.+ indeyiz 151/5
m.+ leri 227/3

mecburiye: Mecbûrî kelimesinin

tamlamalarda ortaya çıkan aynı mânâdaki müennes şekli.
hasb-el m. 227/3

meccanen: Bedava.
m. 228/9

meclis: Millet vekillerinin toplandığı yer.
m.- i âlinizde 080/3
m.+ e 086/12
m.+ i 079/5
m.+ imizden 087/8
m.+ in 079/5
m.+ lerini 073/5

mecmu: Toplam.
m.+ undan 213/13

mecmua: koleksiyon.
heyet-i m. 073/1
heyet-i m.+ sında 170/4

mecnun: Çılgın deli
m. 050/9, 197/12
m.+ lar 136/5, 242/8
m.+ u 259/14
m.+ un 240/1

mecnunane: Çılgın gibi.
m. 203/9

mecra: Akış yolu, akış yönü, tâkip edilen seyir.
m. 169/3
m.+ sından 150/10

mecruh: Yaralı.
m. 158/3, 161/6, 161/9, 249/2
m.+ un 161/12, 162/1

meçhul: Bilinmeyen.
m. 078/12, 079/5, 134/6, 215/12, 241/5
m.+ leri 170/1
m.+ ü 129/4

meçhuli: Bilinmez.
m. 173/4

meçhuliyet: Bilinmezlik.
m.+ ine 209/15

med: yükselme, kabarma.
m. 223/21

medar: Dayanak.
m. beklediği 038/1
m.+ ı 083/1, 257/2

meddahlık: Övücülük.
m.+ la 245/7

medeni: Kentlileşmiş.
m. 057/8, 099/3, 149/18, 151/5, 256/2

medenileş -: Uygarlaşmak.
m.- tikten 257/9

medeniyet: Uygarlık.
m. 021/12, 036/6, 082/7, 083/1, 104/16, 233/4, 242/1, 256/9
m.+ e 015/2, 082/8, 202/11, 255/7
m.+ i 257/8
m.+ in 021/12, 256/3
m.+ inin 082/7
m.+ ten 138/10
umum-u m.+ ten 082/7

medh: Övgü.
m.- i cemali 074/1
m.+ iyle 073/6

medhal: Giriş.
m. 044/14, 174/6, 236/6
m.+ de 024/1, 027/10, 033/2, 040/8, 128/16
m.+ deki 026/19, 045/13
m.+ den 023/8
m.+ e 028/13, 030/19, 033/3, 034/6
m.+ i 024/1, 025/13
m.+ in 026/15, 035/8, 035/20, 059/15

m.+ inde 228/8

medid: Devamlı.
m. 017/7

medih: Övgü.
m.+ den 072/10
m.+ ini 255/2

Medine: Şehir ismi.
m.- i münevvereye 029/5

medrese: İslam dininde bilimlerin okutulduğu yer.
m.+ si 103/16

medyun: Borçlu.
m.+ dur 103/16
m.+ uz 160/13

mefkud: Kayıp.
m. 257/10

mefsedetkar: İşi kötülük, nifak, fitne olan.
m. 041/13

meftunane: Hayrancasına.
m. 220/17

meftuniyet: Düşkünlük.
m. 141/12, 202/9
m.+ le 187/5

meftuniyyet: Düşkünlük**.**
m.+ leriyle 246/4

mega: Büyük.
m. 001/22

meğer: Meğerse oysa oysaki.
m.+ se 105/2

mehdi: Doğru yolda olan.
m. olan 083/1

meheng: Bir kimse veya nesnenin değerini ölçmeye, anlamaya yarayan şey, ölçü, mîyar, mîzan.
m.+ e 215/4

mehleke: Tehlikeli yer.
m. 085/1
m.+ lerin 239/9

mehmet: Özel ad.
m. naki 145/5
m. naki paşa 143/8

mehtap: Ay ışığı, ay aydınlığı, dolunay.
m. 169/5, 169/6, 172/9, 174/12, 174/14, 188/3, 201/12, 204/10
m. gecesi 258/2
m.+ ı 174/7, 174/10, 174/13
m.+ ın 173/1, 173/7, 185/2, 186/4, 186/13, 191/1, 238/11
m.+ ında 258/10
m.+ ların 216/9
m.+ lı 165/8, 191/8, 196/1, 207/15, 259/3
m.+ sız 196/1
m.+ ta 176/9, 205/3

mekân: Yer.
m.+ la 202/11

mekik: Bir dokuma aleti.
m. dokudum 029/5

mektep: Okul.
m. 015/6, 121/10
m.+ i 105/17
fahişeler m.+ i 102/25, 103/6, 105/17
fahişeler m.+ ine 105/2
m.+ lerin 105/21

mektup: Yazılmış.
m. 238/2
m.+ u 238/5

melankolik: Kara sevdaya tutulmuş.
m. 150/18

melce: Sığınak.
m. olan 089/1

melek: Terbiyeli, masum.
m. 079/4, 087/9, 087/15, 105/2, 137/7, 159/4, 203/6, 256/9
opera m.+ i 252/2
m.+ lerden 254/7
m.+ ti 238/6

melekane: Masumca.
m. 031/1, 133/5

melekat: Melekler.
m.+ ını 135/5

meleki: Melek gibi.
m. 260/16

meleklik: Melek gibi olma.
m. 189/13

melhuz: Düşünülebilen umulan .
m. 202/5
m.+ dur 057/8

melodram: müzikli dram.
m.+ a 118/20

meltem: Yaz mevsiminde karadan denize doğru esen rüzgar.
m. 003/1

melul: Boynu bükük, üzgün, mahzun.
m. 147/16, 169/2, 219/9
melul m. 033/1
m. melul 033/1
m. meyus 079/2

melun: Lanetli.
m. 075/9, 097/3, 162/9, 234/5

melunane: Mel'ûna yakışır şekilde, mel'unca.
m. 064/9

meme: Meme başı denilen çıkıntıları olan organ.
m.+ lerinin 198/10
m.+ li 003/18

memleket: Ülke.
m. 064/10, 127/11, 138/7, 139/1
m.+ e 068/11
m.+ i 024/17, 184/11
m.+ imizde 037/2, 069/8, 085/1
m.+ imizin 031/17, 101/10, 126/1, 138/11
m.+ in 065/2
m.+ lerde 063/5
m.+ lerden 011/18
m.+ lerin 063/7, 149/18
m.+ lerinde 064/5
m.+ lerinin 068/11
m.+ te 035/15, 036/6, 060/5, 079/1, 133/3, 227/3
m.+ ten 069/1
m.+ tir 063/6

memnu: Yasak.
m. 010/8, 104/16, 215/6
m.+ dur 060/5

memnuiyet: Yasak olma.
m. 232/2
m.+ i 086/18
m.+ ten 068/11

memnun: Memnunluk duyan.
m. 064/8, 072/4, 122/3, 152/15, 158/4, 176/10, 226/6, 228/8, 228/13
m. edecek 226/11
m. eder 069/5
m. ediniz 150/3
m. etmek 248/1
m. etmemek 142/11
m. etmen 019/12
m.+ lar 150/3
gayr-i m.+ lar 150/3
gayr-i m.+ ları 150/3
m. olmadı 019/18
m.+ um 116/3, 193/19

memnuniyet: Memnun olma.
m. 033/5, 072/8, 145/5, 204/9
m.+ le 038/1, 175/11

memul: Umulan.
m. 147/16
gayr-i m. 191/13, 206/5, 207/17
m.+ den 028/7
m. edilmez 032/4
m. ediyordu 182/2
m. ediyorsun 092/12
m. ediyorum 171/15
m. etmiyorum 068/4, 172/1

memur: Devlet hizmetinde aylıkla çalışan kimse.
m. 023/8, 040/4, 060/9, 060/13, 060/17, 061/15, 062/10, 067/1,
127/10, 127/19, 127/23, 128/2, 128/6, 128/10, 128/14, 128/18, 128/24
m.+ a 061/16
m. ettiği 066/4
sıhhiye m.+ ları 062/9
m.+ ların 129/1
m.+ sun 016/3
belediye m.+ u 061/9
iaşe m.+ u 028/15
nüfus m.+ u 132/9
m.+ umuzun 033/2
m.+ uyla 060/8

memuriyet: Görevli olmak.
m.+ i 013/1
m.+ lerimizin 137/2

men: İhraç etmek.
m. 121/12, 256/11
m.- i duhul 068/12
m.+ e 026/8, 067/6, 085/1, 124/1
m. ederdi 068/11, 087/4
m. ediyorsun 095/15
m. etmek 247/16
m. olunmuş 236/7

menal: Bir kimsenin ele geçirdiği, sâhip bulunduğu şey, mal mülk.
mal m. 097/7

menba: Kaynak.
m.+ dan kaynar 034/5
m.+ ı 149/6
m.+ ından 157/1
m.+ larına 181/13

mendebur: "Hayırsız, işe yaramaz, aksi, pis" anlamlarında hakāret sözü.
m. 091/13

mendil: Burun ve ter silmekte kullanılan ince kağıt.
m. 139/5
m.+ i 032/4
m.+ inden 179/6

menedebil -: engelleme gücü.
m.- mek 017/9

menekşe: Mor renkli güzel kokulu.
m. 177/18, 213/9, 251/6, 251/18, 252/12
m.+ ler 250/11
m.+ nin 252/2

menet -: Yasaklamak.
m.- mek 032/4

menfaat: Çıkar.
m. 063/5
m. ibrelerinin 037/2
m.+ in 004/5
m.+ ini 158/4
m.+ leri 064/4

menfez: Delik.
m.+ i 123/6

menfi: Olumsuz.
m. 047/9, 208/10
şekl-i m. 016/12
şekl-i m.+ si 084/2

menfur: Nefret edilen.
m. 191/13

menhus: Uğursuz.
m. 053/4, 135/2, 199/3, 206/7, 227/2
m.+ lar 046/2
m.+ larla 155/28

menkıbe: Olağanüstü olaylarla ilgili anıt.
m.+ leri 257/8

menkuha: Nikahlı kadın.
m.+ larından 064/7

menkul: Taşınabilen.
m. 064/8

mensup: Bağlı.
m. 038/1, 123/6, 206/7
m. olduğu 240/2, 242/2
m. oldukları 064/1

menzile: Rütbe, makam, pâye.
m.+ sine 135/6

menzul: İnmeli
m. 147/18

menzur: Adanmış.
m. 260/12

merak: Bir şeyi anlamak veya öğrenmek için duyulan istek. Bir şeyi edinme, yapma, bir şeyle uğraşma isteği. Heves.
m. 050/22, 085/1, 113/27, 129/4, 148/16, 159/7, 160/4, 171/19,
200/15, 208/14, 209/20, 218/3, 218/13, 219/7, 238/1
m.+ a 167/1, 191/1
m.+ a değer 149/4
m.+ a koymayınız 001/20
m. alır 096/2
m. edecek 212/5
m. edilecek 209/3
m. ediyordu 192/5
m. ediyorum 109/3
m. etme 002/18, 027/8, 028/14
m. etmeyiniz 094/22, 114/22, 167/3, 210/10
m. etti 207/17
m. ettiğin 027/8, 205/19
m. ettiğiniz 149/1
m. ettim 005/6, 112/11, 171/12, 253/1
m.+ ı 107/5, 182/13
m.+ ı kabardıkça 035/8
m.+ ımı 171/15
m.+ ına 252/5
m.+ ını 164/9, 208/14, 221/22
m. kaynar 167/6
m.+ la 042/14, 183/6, 202/6
m.+ lara 021/12, 170/3
m.+ lı 190/1
m.+ ta 087/11
m.+ tan 113/26, 200/14, 210/13
m. verdi 152/11
m. vermemek 154/2

meraklı: Hevesli.
m. 050/9, 059/4, 065/3, 068/12, 134/6
m.+ dır 059/3

meram: İstek, niyet, maksat.
m. anlatamaz 040/14
m.+ ına 206/7

meramet: Bir şeyin bir süre daha dayanması veya kullanılması için yapılan eğreti, geçici tâmir, meremmet.
m.+ e koyacağım 002/12

merametlik: Tamire muhtaç**.**
m. hırtlamba oluyor 003/11

merasim: Tören.
m. 064/2

merbutiyet: Bağlılık.
şiddet-i m.+ lerinden 241/2

mercimek: Baklagillerden.
m.+ i fırına vermiş 194/28

merdane: Mertçe.
m. 183/1, 241/7

merdiven: Basamak, aşama.
m. 192/5, 208/12
m.+ den 073/11, 077/12, 130/4, 156/6, 157/1, 192/5
m.+ e 156/5, 156/6
m.+ i 099/5, 156/6

m.+ in 158/13, 159/1, 159/3, 212/3
m.+ inden 076/13
m.+ ini 156/4
m.+ lerde 237/12
m.+ lerden 038/2, 039/1, 042/4, 095/2, 159/5, 205/1, 210/2, 236/4
m.+ lere 099/1
m.+ leri 146/3
m.+ lerin 153/12

merdud: Reddedilmiş.
m. 171/9

merhale: Kademe.
m.+ si 036/6
m.+ sinde 082/7

merhamet: Şefkat, acıma.
m. 083/7, 186/21, 198/1, 199/9, 260/6
m. et 199/9
m.+ im 180/9
m.+ in 225/3
m.+ ine 186/20
m.+ ten 134/8

merhametsiz: Şefkatsiz.
m. 157/8

merhem: Yara ilacı.
m. 212/10, 217/2
m.+ i 244/12

merhum: Rahmetli.
m. 029/5, 031/17, 143/5, 146/5, 149/15, 159/12
m.+ a 178/16
m. olduysa 008/15
m.+ u 147/16
m.+ un 142/20, 143/3, 238/8

merkez: Bir bölgenin yönetim yeri, odak noktası.
m.- i arzın 238/4
m.- i vücuduyla 069/2
m.+ ine 078/13, 164/3
m.+ ini 068/9

merkume: Merkum kelimesinin kadını ifâde eden veya tamlamalarda ortaya çıkan aynı mânâdaki müennes şekli.
caniye-yi m. 005/8
fahişe-i m.+ nin 067/1, 067/3

merkuziyyet: Merkûz olma durumu, saplanmış, dikilmiş olma.
m.+ le 151/13

mermer: sert bir taş.
m. 085/3, 146/3
m.+ in 253/1
m.+ lerin 162/8

mermerlik: Mermerle döşeli yer.
m.+ in 153/12

mert: Üstün karakterli.
m. 103/16, 159/5, 159/11, 172/1, 175/14, 191/13, 197/22
m.+ çe 205/18, 206/4

mertçe: zarf Yiğitçe.
m. 214/5

mertebe: Derece.
m. 154/5, 204/1
mümkün m. 070/5, 204/4, 236/8, 237/15
m.+ ye 136/9

mertlik: Karakterlilik.
m.+ ine 221/22

Meryem: Özel ad.
m. ana 011/8, 259/8
m.+ ın 004/21

mesafe: Uzaklık.
m. 094/14, 094/15, 148/8, 149/18
m.+ den 166/11
m.+ ler 244/3
m.+ nin 172/8

mesafelice: Uzakça.

m. 039/1

mesaib: Zor ve güç işler, zorluklar, müşküller.
m.- i tabiiyyeden 119/8

mesamat: Gözenekler.
m.+ ından 204/11

mesel: Örnek alınacak söz.
m.+ i 258/9
darb-ı m.+ imiz 181/14
darb-ı m.+ inin 141/9

mesela: Söz gelişi.
m. 016/15, 071/6, 101/14, 178/10, 256/5

mesele: Sorun.
m. 014/5, 019/3, 028/16, 061/16, 095/10, 127/11, 175/18, 176/5,
195/17, 225/13, 225/15, 237/15
m.+ de 018/8, 065/6, 239/5, 241/2
m.+ den 201/24
m.+ dir 121/8
hall-i m. etmeden 225/9
m.+ lerde 037/1, 053/10
m.+ lere 018/12
m.+ lerinde 221/22
m.+ nin 018/4, 036/6, 141/9, 176/2
m.+ si 050/4, 217/2
m.+ sinden 191/11
m.+ sinin 183/8
m.+ ye 022/22, 065/3, 187/7, 192/13, 200/17
m.+ yi 018/4, 137/11, 198/9, 202/4, 206/5, 219/5

mesih: Hz. İsa ya verilen adlardan biri.
hazreti m.+ in 064/5

mesire: Piknik yapılacak yer.
m. 146/4
m.+ lerde 036/6

mesken: Konut.
m. 177/8
m.+ i 153/8
m.+ ini 154/5
m.+ leri 149/18

meskenet: Miskin olma durumu, tembellik, uyuşukluk, âcizlik.
m.+ inizin 137/2

meslek: Uğraş.
m. 105/17
m.+ e 016/14, 084/1
m.+ i 035/12
m.+ ine 245/2, 245/7
m.+ ler 104/16
m.+ lere 105/21
m.+ lerinin 232/18
m.+ te 036/6
m.+ ten 133/5

meslektaş: Aynı meslekten olanlardan her biri.
m.+ ını 047/5

mesmuat: İşitilenler.
m.+ tı 198/9

mesnun: Alışılmış, âdet olmuş, mûtat.
emr-i m. 245/1

mest: Kendinden geçmiş.
m. ediyorlar 036/6

mestan: Özel ad..
m. 210/10, 210/19, 217/9, 227/4

mestane: Sarhoşça.
m. 087/15, 118/20

mesti: Sarhoşluk.
m.+ si 249/1
m.+ siyle 256/2

mestur: Örtülmüş.
m. 236/1

mesudiyet: Mesutluk.
m. 260/5, 260/12

m.+ i 260/12
m.+ imiz 019/3
m.+ in 258/10, 260/9

mesul: Sorumlu.
m. 041/1, 214/6, 239/9
gayr-i m. 131/16
m. etmek 194/27
gayr-i m.+ ler 239/10

mesuliyet: Sorumluluk.
m. 061/16
m.+ in 128/15

mesut: Bahtiyar, mutlu.
m. 036/6, 083/7, 172/5, 176/10, 179/4, 186/23, 187/7, 189/7,
205/15, 212/1, 241/4, 245/5, 254/13, 258/12, 260/4, 260/7, 260/12
m. etmek 190/4
m. olmadığımızı 019/1
m. olunuz 244/6
m.+ um 205/16

meşakkat:Güçlük.
m.+ leri 136/10

meşale: Aydınlatmaya yarayan değnek.
m. 100/20

meşbu: Dolmuş.
m. 065/1, 150/8

meşcere: Ağaçlık.
m.+ yi 146/4

meşe: Bir ağaç türü.
m. 159/4

meşgale: Uğraş.
m. 167/17
m.+ lere 138/1

meşgul: Bir şeyle uğraşan, bir iş yapmakta olan.
m. 072/2, 091/6, 104/4, 104/14, 123/4, 142/1, 145/5, 148/5,
149/2, 149/16, 179/4, 195/17, 226/9, 234/13, 237/15, 238/11, 243/8
m.+ dür 014/5, 092/4
m. et 052/3
m. etmek 152/15
m. olacağım 213/1
m.+ üm 041/1

meşguliyet: Uğraşma durumu.
m. 084/2, 213/6
m.+ i 052/1
m.+ ler 249/5

meşher: Teşhir yeri
m.+ i 028/3

meşhud: Görülen, şahit olunan.
cürm-ü m. 053/3, 060/3, 075/9, 257/12

meşhur: Ünlü tanınmış,şöhretli.
m. 070/2, 102/11

meşihat: Şeyhlik, Osmanlıda dini bir makam.
m.+ e 029/5

meşime: Döl yatağı, rahım.
m.+ si 138/1

meşin: İşlenmiş koyun derisi.
m. 126/3

meşk: Yazıda ve müzikte alışma sağlama.
m. etmelisiniz 054/1

meşkûk: Şüpheli.
m. 030/18, 035/12, 069/5, 182/1, 191/13

meşrep: Davranış biçimi, mizaç.
m. 122/7
m.+ ti 078/14

meşru: Yasal.
m. 064/8, 171/18, 172/7, 196/19, 243/8, 256/11
m.+ dur 065/6

sahib-i m.+ u 079/4

meşrubat: İçilecek şeyler.
m.+ la 084/1

meşrut: Şart edilmiş.
m. 065/6

meşum: Uğursuz.
m. 083/7, 159/13, 218/1, 222/2, 223/17, 226/2
m. oldu 134/4

meşveret: Danışma.
m. 126/2

meşyet: Yürüme, yürüyüş.
m.+ i 172/4

meta: Mal , mülk.
asri m.+ ları 137/2
yeni cami m.+ ları 035/18

metanet: Dayanıklılık.
m. 052/13, 249/3
m.+ e 020/7
m.+ imi 221/23
m.+ ini 198/14, 199/1
m.+ iyle 226/5
m.+ le 029/6, 192/14, 244/12

metelik: Çok küçük para birimi.
m. vermeyen 042/1

metin: Dayanıklı kimse.
m. 118/21, 158/15, 168/4, 259/11
m.+ i 258/7

metre: Uzunluk ölçüsü.
m. 057/4, 148/8, 154/7

metres: Nikahsız ev hanımı.
m.+ i olduğu 066/8
m.+ iydi 064/7
m.+ leri 064/7

metreslik: Metres olma durumu.
m. 024/22
m. etti 069/2

metruk: Terk edilmiş.
m. 153/8, 153/11

mevcudiyet: Var olma durumu.
m.+ i 033/1
m.+ ine 160/5
m.+ ini 085/5, 258/6
m.+ ten 101/5

mevcut: Var olan, bulunan.
m. 029/2, 029/12, 033/2, 211/8, 233/14
m.+ lar 030/4
m. olduğu 018/12
m.+ tur 149/18
m.+ um 075/9
m.+ un 035/8
m.+ unu 102/10

mevdu: Emanet edilmiş, verilmiş.
m. 067/5

mevhum: Gerçekte olmayıp var sanılan.
m. 030/5, 055/6, 184/3

mevki: Makam.
m. 239/8
m.+ de 040/21, 119/8
m.+ indedirler 063/4
m.+ indeler 116/19
m.+ ini 089/1, 114/7, 164/8
m.+ lerinin 208/23
m.+ yle 202/11

mevkii: Makamı.
m. 077/4

mevkuf: Vakfedilmiş.
m. 061/13
m.+ sun 061/10

mevlevi: Mevlevilik tarikatına bağlı kimse.
m.+ lerin 189/1

mevlevilik: Mevlananın oğlu tarafından kurulan tarikat.
m.+ i 214/1

mevrus: Miras bırakılmış eşya.
m. 149/15

mevsim: Herhangi bir şeyin etkinlik dönemi.
m. 051/15
m.+ e 174/13
m.+ i 069/2
m.+ idir 109/2
m.+ in 184/5
m.+ ine 138/10, 250/11

mevt: Ölüm.
m.+ i 136/4, 242/6
m.+ ine 045/8

mevud: Vad edilmiş.
m. 260/1

mevzu: Bir konuşmanın nedeni, konu.
m. 084/2
m.+ lar 085/5
m.+ su 258/7

meyan: Ara, mâbeyn.
m.+ ında 095/2

meyazca: Beyazca kelimesinin anlam kuvvetlendirmesi.
beyazca m. 026/22

meydan: Alan. İmkân, fırsat, uygun zaman.
m. 051/1, 153/5, 159/5
m.+ a 093/3, 114/12, 219/3, 233/2
foyaları m.+ a çıkacağını 199/1
m.+ a çıkarmaya 068/12
m.+ a çıkarmış 068/12
açıktan açığa m.+ a çıktı 073/10
m.+ da 005/1, 054/16, 162/6, 218/10
m.+ ı 123/2
m. vermeden 157/2
m. vermemek 035/7

meydancık: Küçük meydan.
m.+ a 182/4
m.+ ta 186/24, 214/7, 215/12

meyelân: Eğilim.
m.+ larımı 018/12

meyhane: İçki evi.
m. 081/1, 135/3
m.+ lerde 011/1
m.+ leri 084/2
m.+ nin 099/6

meyil: Bir şeye yönelme.
m.+ ler 073/10

meyillendir -: Yönlendirme durumu.
m.- erek 051/9

meylet -: Bir şeye yönelmek.
m.- er 085/1
m.- ip 248/9

meyus: Ümitsiz.
m. 062/15, 079/2, 086/12, 108/7, 135/5, 146/10, 147/16, 222/12
melul m. 079/2
m. etmemek 144/8
m. olma 236/9
m.+ un 136/7, 243/1

meyusane: Ümitsizce.
m. 117/21

meyusiyet: Ümitsizlik.
m.+ le 070/14

meyve: Ağaç ürünü.
m. 006/25, 123/2, 240/7
m.+ siyle 014/5

meyyal: Eğilimli.
m.+ di 217/3

mezar: Kabir.
m. 065/5, 149/15, 222/5

m.+ a 241/7
diri diri m.+ a sokacaklar 040/23
m.+ da 046/14
m.+ dan 222/6
m.+ ımda 137/8, 212/1
m.+ ında 238/8
m.+ ından 021/5
m.+ larda 138/3
m.+ larında 138/3

mezarlık: Kabristan.
m.+ a 057/8
m.+ ların 072/17

mezat: Açık artırma ile satış.
m.+ a 007/1

mezbaha: Kesimevi.
m.+ ya 079/3

mezbuhane: Boğazlanan bir hayvan gibi.
m. 203/9

meze: Çerez.
m. 115/22, 123/2
m.+ ler 085/2, 115/6
m.+ lere 079/2
m.+ leri 112/11, 116/20
m.+ lerini 091/6
m.+ lerle 078/12
m.+ ye 086/6

mezellet: Alçaklık
m. 240/5

mezhep: Dinde tutulan yol.
m.+ leri 213/10

mezun: İzinli, diplomalı.
m. 026/23, 214/5, 215/5

mezuniyet: İzinli ve diplomalı olma durumu.
m. 048/4, 217/9

mezür: Ölçü.
m.+ e 256/2

mı: soru eki.
m. 002/16, 004/5, 006/13, 007/15, 008/12, 009/24, 010/20, 011/2, 011/3, 011/4, 012/20, 012/23, 013/22, 014/5, 015/14, 017/7, 017/10, 017/11, 019/8, 019/12, 023/12, 024/11, 025/5, 025/7, 026/14, 026/21, 027/14, 028/9, 029/5, 030/16, 034/14, 035/4, 041/3, 041/8, 041/10, 042/16, 044/19, 045/19, 045/20, 053/14, 053/16, 055/10, 056/2, 060/12, 061/16, 070/13, 071/6, 071/8, 073/6, 076/9, 077/1, 077/9, 080/6, 083/1, 088/9, 088/11, 089/1, 089/21, 090/13, 091/11, 091/16, 093/13, 095/5, 097/24, 098/20, 098/25, 103/6, 104/16, 105/17, 108/4, 109/3, 109/9, 111/14, 111/18, 113/11, 113/14, 116/24, 116/27, 117/6, 120/4, 122/1, 126/7, 126/19, 127/12, 128/3, 130/1, 130/8, 134/8, 136/7, 138/3, 141/22, 142/11, 147/11, 148/11, 150/1, 154/10, 156/6, 161/8, 162/6, 163/13, 165/2, 169/7, 170/22, 173/5, 177/8, 178/6, 178/17, 178/22, 180/16, 185/12, 187/10, 187/17, 189/3, 192/12, 195/10, 199/10, 201/14, 201/18, 201/21, 206/2, 207/17, 210/1, 211/7, 216/10, 217/9, 219/5, 220/12, 220/21, 221/1, 221/24, 222/4, 224/20, 225/11, 228/4, 231/13, 232/2, 232/3, 232/11, 232/15, 234/12, 235/18, 240/7, 241/2, 243/1, 243/8, 247/10, 254/2, 254/8
m.+ dır 065/4, 065/5
maltız oğlağı m. doğurdu 230/21
m. ediyorsun 260/1
dağa adam m. kaldıracağız 049/11
m. tutmuş 259/2
kırklara m. karıştın 008/12
müslümanlık m. satacaksın 011/2
m.+ sın 010/20, 013/10, 040/9, 046/12, 092/14, 115/7, 177/8, 193/9, 222/13, 236/5
m.+ sınız 052/17

m.+ ydı 032/5, 037/4, 067/3, 082/7, 131/16, 165/3, 165/4, 172/7, 181/12, 182/13, 215/1, 217/1, 245/7, 248/11
m.+ ydın 104/8

mıdır: soru eki.
m. 002/21, 050/2, 059/4, 060/5, 104/16, 126/7, 155/20, 225/5

mıknatıs: Demirleri ve metalleri çeken demir oksit.
m. 166/9
m.+ la 158/4

mın: Aidiyet eki.
m. 107/17

mıncıklat -: Cimcikletmek, okşatmak.
m.- tıktan 067/3

mırılda -: Hafif konuşmak.
m.- dığı 161/2

mırıldan -: Kendi kendine bir şeyler söylemek.
m.- dı 102/22

mırıltı: Alçak ve anlaşılmaz bir ses çıkararak konuşma.
m.+ yı 157/5

mısın: Soru eki.
m.+ ız 025/7, 111/20

mısra: Dize.
m.+ larını 248/20

mışıl mışıl: Derin derin ve rahat bir şekilde nefes alarak (uyumak).
m. 154/6

mıydınız: Soru eki.
m. 225/11

mıyım: Soru eki.
m. 178/16, 220/10

mıyız: Soru eki.
m. 229/12

mızmız: Her şeyde kusur bulan.
m. 099/7, 151/5

mızmızlan -: Mızmızca davranışlarda bulunmak.
m.- arak 039/16

mi: soru eki.
m. 002/14, 004/5, 007/5, 008/3, 009/4, 009/16, 010/15, 010/20, 011/18, 012/15, 013/8, 013/9, 013/18, 014/4, 015/15, 016/1, 017/2, 017/7, 020/8, 022/17, 024/9, 024/16, 026/7, 027/5, 027/14, 029/5, 030/6, 034/10, 034/14, 039/4, 039/13, 039/15, 041/10, 042/9, 042/10, 044/3, 044/5, 044/16, 044/18, 046/9, 048/16, 048/19, 049/11, 051/4, 052/3, 052/7, 054/2, 055/17, 056/10, 058/7, 058/14, 058/17, 059/1, 060/12, 061/4, 061/6, 062/13, 067/4, 071/1, 071/16, 075/1, 075/8, 076/7, 077/1, 077/4, 077/9, 078/8, 082/1, 083/1, 086/18, 087/18, 088/11, 088/15, 090/14, 091/15, 091/16, 097/12, 097/20, 102/9, 103/10, 103/16, 105/17, 107/5, 109/7, 110/21, 111/13, 111/18, 112/3, 112/7, 112/12, 113/1, 115/21, 116/5, 118/13, 118/15, 119/7, 119/9, 120/4, 120/6, 125/3, 130/1, 130/8, 130/15, 130/19, 132/5, 132/10, 132/12, 132/17, 139/6, 139/14, 141/2, 145/20, 146/8, 147/22, 148/4, 152/4, 152/19, 163/4, 163/11, 164/8, 166/13, 173/5, 175/1, 175/3, 180/4, 181/12, 182/1, 185/12, 187/15, 189/11, 189/15, 190/20, 191/13, 200/1, 208/8, 208/18, 212/11, 217/1, 218/12, 218/13, 220/12, 222/19, 225/13, 228/4, 231/13, 231/20, 232/15, 232/18, 233/4, 233/11, 235/17, 240/2
derede m. boğulacaksınız 075/8
m. ediyorsun 189/21
m.+ dir 032/4, 041/7, 044/14,

065/3, 065/5, 081/1, 085/1, 096/23,
104/16, 122/1, 122/7, 136/5, 154/9, 165/8, 168/9, 171/11, 212/6,
225/5, 242/7, 242/8, 242/9
m.+ sin 005/3, 011/6, 049/14, 049/23, 052/14, 100/14, 119/7, 155/26,
188/9, 190/12, 199/12, 205/15, 231/20, 232/7, 233/4, 260/9
m.+ siniz 045/8
m.+ ydi 038/1, 067/3, 067/6, 071/1, 071/3, 077/4, 115/9, 116/13,
131/16, 155/9, 156/5, 164/8, 169/7, 169/8, 173/3, 173/5, 183/5,
201/24, 210/1, 215/1, 216/8, 216/13, 217/2, 217/9, 219/2, 227/3,
241/1, 244/9
m.+ yim 011/2, 018/6, 041/3, 041/4, 056/8, 136/1, 168/9, 192/9,
204/8, 212/11, 221/20, 222/10
m.+ yiz 016/14, 084/2, 097/15, 102/7

mide: Sindirim organı.
m. 010/20, 056/3, 099/7, 105/13, 133/3
m.+ leri 058/10
m.+ lerinden 248/22
m.+ lerine 064/7
m.+ lerini 020/8
m.+ lerinin 123/2
m.+ m 100/16
m.+ n 048/16
m.+ niz bozuk 060/12
m.+ sine 012/5
m.+ sini 058/3
m.+ sinin 056/11
m.+ siyle 123/7
m.+ ye 020/12
m.+ yi 133/3

mihek: Bir kimse veya nesnenin değerini ölçmeye, anlamaya yarayan şey, ölçü, mîyar, mîzan.
m. olan 232/14

mihr: Sevgi, güneş.
varak-ı m.- ü vefanın 063/8

mihrak: Hareket noktası.
m.+ a 214/1

mihrap: İmamın namaz kıldığı yer.
m.+ tı 213/10

Mihriban: Özel isim.
m. 020/5, 020/11, 039/18, 043/4, 043/8, 045/5, 048/17, 054/13,
054/18, 055/6, 056/11, 098/17, 123/2
m.+ ı 042/4
M.+ la 020/1

Mikrop: Ancak mikroskopla görülen canlı mahluk.
m. 010/12

miktar: Bir şeyin ölçülebileni.
m.+ daki 055/4
m.+ ı 229/2

mikyas: Ölçek,ölçü.
m.+ ıyla 094/15
m.+ ta 138/9

millet: Herkes, bir yerde bulunan kimselerin bütümü.
m. 064/8, 064/9, 064/10, 065/1
m.+ in 082/7, 257/1
m.+ inden 065/1
m.+ inin 006/17
m.+ lerin 006/13, 007/6, 151/5
m.+ ten 068/11, 082/8

milliyet: Bağlı bulunan millet.
m.+ ine 006/24
m.+ ini 033/5

milyon: Bir sayı.
m.+ ları 063/6, 065/2, 078/16, 217/10
m.+ larla 102/2

milyoner: Bir veya dahaçok milyonu olan kimse.
m.+ leri 257/1

mimik: Yüz,el,kol haraketlariyle düşünceyi anlatma sanatı.
m. 101/5

mimoza: Bir çiçek.
m.+ lar 250/11

minare: Camilerde,müezzinlerin çıkıp ezan okuduğu yüksek kule.
m.+ ler 073/1

mincihetin: Bir yönden.
m. 094/20

minder: İçi yumuşak bir malzeme ile doldurularak dikilen,oturmaya,yaslanmaya yarar şilte.
m.+ in 135/5

minelhalâ: Bir dua sözü..
keke multelâ tarukuşiye m. ilelmelâ 163/13

mini: Küçük.
m. 215/12, 246/7, 247/23
m. minicik 143/14

minicik: Küçücük.
mini m. 143/14

minister: Bakan.
m. odası 228/6

minnet: Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.
m. 145/21, 167/17, 168/11
m.+ i 160/15
m.+ ini 160/12
m.+ le 146/12

minnettarlık: Minnettar olma durumu, şükran.
m. 168/10
m.+ la 160/9

miras Birine, ölen bir yakınından kalan mal mülk, para veya servet, kalıt, bırakıt, tereke.
m. 065/2
m.+ ların 213/12
m. yedi 069/2

miryam: Meryem.
m. 005/8
m.+ ı 005/1

misafir: Konuk.
m. 021/6, 039/15, 150/7, 151/17, 192/5, 246/2, 248/20
m.+ dir 202/11
m.+ i 148/8, 192/5
m.+ imiz 232/15
m.+ in 192/12, 193/1
m.+ iyle 015/20
m.+ ler 013/17, 022/11
m.+ leri 039/12
m.+ lerin 019/18
m.+ lerine 079/3
m.+ lerini 021/3
m.+ lerinin 082/4
m.+ leriyle 153/4
m.+ lerle 013/7, 037/6, 206/7

misafirlik: Konukluk.
m.+ e 122/3

misal: Örnek olarak alınabilen, gösterilen şey, örnek.
m. 162/2, 242/5
afet m. 066/8
hüsn-ü m. 255/2
m.+ lere 198/9

misil: Eş, benzer.
m.+ i 068/12, 180/4
m.+ ini 038/5

misiniz: soru eki.
m. 022/24, 023/18, 110/18, 134/1, 160/15, 166/6, 166/9, 201/11, 201/12, 229/7

miskin: Aşırı derecede tembel, uyuşuk, mıymıntı (kimse).
m. 122/8
m.+ ler 137/2

miso:
m. lira 008/15

misyon: Dînî, ilmî, siyâsî vb. alanlarda bir kimseye, bir heyet veya topluluğa verilen ve yüksek bir amaç taşıyan özel görev.
m.+ dur 064/5
m.+ lar 063/8
m.+ ların 063/8
m.+ larına 064/6

miydim: soru eki.
m. 008/1

miydin:soru eki.

m. 186/24, 193/4, 233/4

miydiniz: soru eki**.**

m. 118/4

mizaç: Huy, davranış.
m.+ ın 168/2
m.+ larına 254/11
m.+ takiler 031/9

moda: Geçici yenilik.
m. 228/14
m.+ sı 257/9
m.+ sına 177/8
m.+ sını 148/14
m.+ ya 177/8

model: Bir şeyin şekli.
m.+ in 104/14

modern: Modaya uygun.
m. 006/20

modest: İşçi.
m. 180/15

molyer: Moliere.
m. 106/17
m.+ in 103/16

monolog: tek kişilik Konuşma.
m. 102/2

moral: İyi ruh hali.
m.+ ine 064/5
m.+ leri 239/4

moralist: Felsefeci.
m.+ leri 063/5

morar -: Mor bir renk alma.
m.- an 138/9
m.- arak 021/1, 203/12

morfin: Uyuşturucu ilaç.
m.+ le 084/1

motif: Süs, desen.
m.+ ler 228/9

motor: Motor.
m. 046/1, 231/19

mösyö: Bay.
m.+ ler 057/5

mu : soru eki.
m. 008/9, 008/12, 009/10, 011/2, 012/18, 013/22, 030/4, 039/15, 041/8, 041/9, 052/16, 056/8, 057/9, 058/7, 062/1, 065/6, 071/19, 073/6, 074/9, 077/9, 083/3, 090/5, 096/17, 097/7, 099/5, 104/16, 105/17, 109/19, 109/25, 110/10, 110/20, 111/26, 119/5, 122/7, 125/14, 126/13, 131/16, 132/14, 138/7, 140/17, 142/11, 142/18, 143/18, 149/18, 150/1, 156/6, 160/3, 165/2, 171/14, 172/7, 174/22, 190/23, 193/21, 221/1, 222/11, 224/5, 224/11, 232/1, 232/18, 234/5, 234/9, 247/8, 247/10, 257/3
m.+ dur 041/10, 060/12, 130/17, 137/2, 154/9, 187/1, 225/3, 241/4
m.+ sun 011/8, 013/1, 017/11, 018/4, 039/9, 039/15, 047/5, 049/10,

073/10, 103/12, 103/16, 109/7, 109/23, 120/6, 132/7, 132/9, 133/5, 140/13, 185/10, 189/13, 199/1, 224/15, 232/2, 232/3, 238/5, 260/7
m.+ sunuz 036/6, 039/21, 048/4, 058/7
m.+ ydu 034/14, 062/18, 128/11, 154/10, 161/11, 181/12, 183/5, 203/9, 209/1, 214/5, 215/5, 225/8, 233/2
m.+ ydun 034/14
m.+ yuz 031/5, 065/2, 241/2

muahede: Anlaşma.
m.+ ler 063/6

muaheze: Kınama.
m. 081/16, 119/12
m.+ leri 257/6
m.+ sinde 215/5

muallak: Asılı duran.
m. 176/5

muallim: Öğretmen.
m.+ i 103/10

muallimelik: Kadın öğretmenlik.
m.+ im 023/16

muamele: Davranış.
m. 031/5, 058/16, 058/17, 088/1, 181/10, 198/1, 215/11, 216/5
m.+ lere 123/6
m.+ leri 255/5
m.+ li 206/7
m.+ n 058/17
m.+ nin 206/7
m. olunacak 061/14
m.+ sini 146/10, 182/3

muamma: Çözümlenmesi güç olan.
m. 175/5, 182/3, 227/4, 229/7, 229/11, 229/12
m.+ ların 216/6
m.+ lı 225/9
m.+ nın 182/13
m.+ sı 191/14, 224/15
m.+ yı 135/5, 187/6
m.+ yım 183/2

muannid: İnatçı.
m. 107/5

muaşaka: Sevişme, bakışma.
m. 169/8

muaşeret: İyi geçinme.
m. 081/10
adab-ı m.+ ten 202/11

muavenet: Yardım etme.
m.+ ime 094/20
m.+ leriyle 078/12, 160/12

muayene: Gözden geçirme.
m. 002/20, 061/14
m. edecek 002/19
m. ediyor 154/3
m. etmek 128/25
m. etti 164/9
m.+ mize 129/14
m.+ sinden 026/19
m.+ ye 132/19

muayyen: Belirli
m. 250/4

muazzam: Büyük, azametli.
m. 018/12

muazzeb: Azap veren.
m. edelim 115/13

mucip: İcap ettiren.
m. 131/16, 167/1, 201/21, 203/9, 223/24
m.+ ince 250/5
m. olur 253/2

mucize: İnanılması, anlaşılması, açıklanması çok güç olan, akla sığmayan, akıl almaz iş ve durum.
m.+ leri 242/1
m.+ li 257/8

muğber: Dargın.
m. 201/19

muğfil: Gaflete sevk eden.
m. 088/9, 249/1

muğlak: Anlaşılmaz.
m. 141/9

muhabbet: Sevgiyle konuşma.
m. 135/1, 186/21, 191/13, 204/9, 214/7, 260/6
arz-ı m. 248/14, 248/18
m.+ e 151/10, 189/9
m.+ e değer 172/6
m.+ i 108/10, 226/1
m.+ imdeki 212/6
m.+ ime 190/4
m.+ imizin 186/23
m.+ in 085/5, 168/1
m.+ ine 190/4
âlem-i âb m.+ ini 085/5
m.+ inin 143/15, 253/2
m.+ inize 212/7
allah m.+ inizi arttırsın 212/1
m.+ iyle 249/8
m.+ le 136/6, 190/4, 219/4
m.+ ler 107/5
m.+ li 105/23
m. tellalıdır 040/21

muhacir: Göçmen.
m. 177/8
m.+ den 249/9

muhafaza: Koruma.
m. 155/9, 242/2, 245/3
m. ederek 121/6
m.+ nın 228/1
m.+ sına 175/7
m.+ ya 019/3, 068/12, 154/3, 176/10, 198/14, 227/3
m.+ yı 107/5

muhafazaen: Muhafazalı olarak.
m. 042/4

muhafız: Muhafaza eden.
m.+ ı 125/8
m.+ ına 096/2
m.+ ının 076/9

muhakeme: Hüküm vermeye çalışma.
m. 101/5, 156/8
m. ederim 081/12
m. ediniz 198/9
m.+ ler 134/1, 183/8
m.+ leri 239/4
m.+ lerimle 135/2
m.+ nizin 136/5
m.+ si 073/4
m.+ sinin 168/4
m.+ ye 038/1
m. yürüttü 032/5

muhakemeli: Akıl yürütebilen.
m.+ leri 085/5

muhakkak: Kesinlikle.
m. 028/16, 028/17, 029/2, 112/9, 136/3, 165/2, 230/8, 240/7

muhakkar: Hakir görülen, aşağı görülen.
m.+ a 240/2

muhakkir: Aşağılayan.
m. 119/10, 240/2

muhal: Olması mümkün olmayan, batıl.
farz-ı m. 175/4, 241/2
m.+ dir 135/1

muhalif: Karşı olan.
m. 082/8, 240/7
m.+ tir 256/2

muhami: Himaye eden.
m.+ ye 104/16

Muhammed: Peygamberimizin adı.
ümmet-i m.+ in 153/2

muharebe: Savaş.
m. 029/10, 063/6, 063/7
m.+ den 151/6

m.+ sinde 123/3
m.+ sini 124/3
m.+ ye 143/8, 197/22, 217/7

muharrib: Savaşçı.
m. 257/1

muharrir: Yazar.
m. 029/10
m.+ ler 103/16

muharrirlik: Yazarlık.
m.+ im 023/16

muhasama: Düşmanlık.
m.+ da 033/15

muhasiblik: Saymanlık.
m.+ im 023/16

muhataba: Kadın muhatap, ikinci şahıs.
m.+ sına 181/2
m.+ sından 240/2

muhatap: Kendisiyle konuşulan kimse.
m.+ ını 168/4
m.+ ının 126/14
m.+ ta 175/11

muhavere: İki kişi arasında karşılıklı olarak yapılan konuşma.
m. 007/10, 172/5
m.+ ler 132/18
m.+ lere 253/7
m.+ nin 145/12, 178/25
m.+ yi 102/22, 236/3

muhayyile: Hayal gücü.
saadet-i m.+ nizi 198/9
m.+ sinin 154/9

muhbir: Haber ulaştırıcı.
m. 029/10, 038/5, 039/2, 040/10, 042/5, 042/14, 049/3, 073/9
m.+ ler 233/5
m.+ leri 233/3

muhbirlik: Muhbirin yaptığı iş.
m.+ im 023/16

muhık: Haklı.
m. 219/2

muhib: Seven.
m. 118/19

muhiş: Korku veren.
m.+ tir 136/4

muhit: Kuşatan çevre.
m. 205/1, 227/3
m.+ e 101/5
m.+ i 244/3
m.+ in 065/6, 150/8, 245/3
m.+ te 037/3, 212/12, 257/10

muhlis: Özel ad..
m. 142/19, 147/22, 150/10, 151/6, 151/10, 154/9, 159/12, 159/14, 160/11, 160/14, 161/7, 161/9, 161/12, 161/13, 162/3, 162/7, 163/4, 164/5, 165/8, 166/7, 166/12, 167/5, 167/13, 167/16, 167/18, 168/1, 169/2, 169/5, 169/7, 171/4, 171/10, 171/18, 172/6, 173/3, 173/6, 173/7, 173/8, 174/1, 174/6, 174/14, 174/16, 175/14, 175/17, 175/20, 176/12, 177/10, 182/12, 183/1, 183/4, 183/6, 185/5, 185/9, 186/2, 186/4, 186/15, 186/24, 187/5, 187/6, 187/7, 187/9, 188/1, 188/3, 188/13, 189/2, 189/10, 189/17, 190/2, 190/7, 190/22, 191/9, 192/3, 194/27, 194/28, 196/1, 196/11, 196/17, 197/12, 198/1, 198/15, 199/1, 199/9, 200/1, 201/11, 201/17, 202/2, 202/12, 203/2, 203/5, 203/8, 203/12, 203/16, 205/1, 205/2, 205/4, 205/12, 206/4, 207/3, 207/6, 207/11, 207/15, 207/16, 207/18, 208/5, 208/14, 208/22, 208/23, 208/24, 209/5, 209/18, 210/8, 211/10, 214/6, 214/7, 215/3, 215/5, 215/6, 216/2, 216/6, 216/9, 216/14, 217/1, 217/9, 217/10, 218/1, 218/12,

219/3, 219/4, 219/5, 219/8, 220/1, 220/3, 220/8, 220/17, 221/2, 221/4, 221/8, 221/22, 222/2, 222/11, 222/12, 223/1, 223/4, 223/6, 223/11, 223/17, 223/19, 223/20, 223/25, 224/13, 224/15, 225/1, 225/2, 225/12, 226/7, 227/3, 235/2, 235/5, 235/7, 235/8, 236/3, 236/4, 237/16, 238/10, 238/11, 239/1, 244/9, 245/2, 245/6, 245/8, 245/10, 254/12, 254/13, 255/1, 255/2, 255/3, 255/4, 257/11, 257/12, 259/12, 259/18, 260/11
m.+ e 197/20, 198/5, 199/17, 210/14, 213/7, 225/11
m.+ i 160/5, 165/4, 166/9, 175/11, 197/18, 200/15, 213/5, 213/11, 214/4, 217/1, 218/13, 219/4, 235/9
m.+ in 163/10, 165/9, 169/8, 172/1, 176/13, 182/13, 186/13, 198/1, 198/9, 199/9, 199/14, 199/17, 200/1, 200/3, 200/4, 200/5, 201/8, 201/24, 202/6, 204/12, 208/10, 208/14, 211/8, 218/3, 218/6, 218/12, 219/2, 220/7, 220/18, 222/1, 226/2, 226/4, 226/6, 227/3, 237/10, 237/17, 238/11, 245/6, 245/8, 261/6
m.+ le 172/5, 184/3, 184/7, 191/6, 191/13, 197/4, 257/10, 258/8, 259/15
m. naki 245/1
m.+ te 211/5, 219/7, 220/21
m.+ ten 166/9, 171/19, 227/3, 238/2

muhtaç: İhtiyaç sahibi.
m. 032/4, 059/4, 091/15, 114/8, 244/5
m.+ ım 186/22
m. olduğu 240/5
m. oldunuz 094/20
m. olmayan 053/10
m.+ tır 085/1
m.+ tırlar 248/22

muhtar: Köy ve mahalle idarecisi.
imam-lar m.+ lar 014/5
m.+ lara 204/8
m.+ sınız 080/1

muhtazır: Can çekişen.
m. 161/11, 234/15

muhtelif: Çeşit çeşit.
m. 085/5, 130/16, 215/8

muhtemel: İhtimal dahilinde, olabilir.
m. 125/8, 189/21, 209/17
m.+ di 192/13

muhterem: Hürmet edilen kişi, saygın.
m. 038/1, 101/5, 137/6, 237/3
müellif-i m.+ i 106/8

muhteriz: Çekingen.
m. 165/3, 165/9

muhteşem: İhtişamlı.
m. 066/7, 153/9

muhteviyat: Bir şeyin kapsamı.
m.+ ından 056/11
m.+ ını 123/2, 187/5

muhtır: Hatır soran.
m. 182/2

mukabele: Karşılıklılık, bir söze karşılık verme.
m. 066/3, 168/4, 203/11, 255/5
m. edecek 154/2
m. etmedi 149/16
m. ettim 190/4
m. gördüğü 067/1
m.+ si 192/14
m.+ sini 118/20, 166/9

mukabeleten: Karşılık verici olarak.
m. 157/2

mukabil: Bir söz veya davranışa karşılık olarak yapılan, bir şeyin karşılığı olan.
m. 043/17, 066/3, 083/7,

087/10, 105/19, 157/5, 168/10, 179/2, 182/10, 254/13
m.+ inde 179/4, 180/4, 216/8
m.+ ine 217/10
m.+ ini 093/19

mukaddem: Daha önce.
m.+ ki 082/7

mukadder: Takdir edilmiş, belirli.
m.+ miş 247/17

mukaddes: Kutsal olan.
m. 117/8, 134/1, 175/2, 224/7, 237/4, 237/16, 239/8, 260/12
beyt-ül m.+ i 175/4

mukaddime: Bir şeyin başlangıcı.
m.+ ler 183/8

mukallit: Taklit eden.
m. olmak 084/2

mukarrer: Kararlaştırılmış.
m. 203/7

mukatele: Vuruşma birbirini öldürme .
m. 063/7

mukavamet: Dayanıklı olma durumu.
m. 123/2
m.+ e 099/6

mukavele: Sözleşme.
m.+ leri 190/4

mukavemet: Dayanıklılık.
m. 087/18, 154/2, 191/1, 241/7
m. edemeyeceği 056/3
m.+ siz 158/4, 214/6

mukavva: Sağlamlaştırılmış, kâğıt.
m. 215/8
m.+ nın 181/8

mukavviat: Kağıtsal ürünler.
m. 245/8

mukayese: Kıyaslama.
m. 108/25, 185/15
m. etsin 198/1
m.+ ye 198/3

mukayyet: Bir şeye sahip çıkma.
m. olmalı 001/4

mukbil: Bahtı açık ve tâlihli, yüce mevki ve makamlara erişmiş olan, ikbal sâhibi, bahtiyar (kimse).
m. 179/4

mukni: İkna eden.
m. 090/13, 222/11

mukriz: Borç veren.
m.+ ler 107/17

muktedir: Kudretli, güçlü.
m. 067/6

muktesit: İktisat eden, ölçülü davranan.
m. 079/1

mukteza: Gerekli olan, iktiza eden.
m.+ sı 151/1

muktezi: Gerekli kılan.
m. 104/16

multelâ: Bir dua sözü.
keke m. tarukuşiye minelhalâ ilelmelâ 163/13

mum: Aydınlatma aracı.
m. 058/17
m.+ lu 153/9

mundar: Pis, kirli.
m. 009/18, 010/8, 010/10, 011/4, 062/6, 133/5, 135/5, 236/9
m.+ lar 060/5

muntazam: İntizamlı.
m. 163/12

muntazaman: İntizamlıca, sağlam

olarak.
m. 226/11

musab: Belâ, felâket, musîbet vb.ne uğramış, dûçar olmuş.
m.+ lar 129/1
m. olup 062/6

musabhane: Felaket evi.
m.+ den 061/18

musabiyyet: Bir hastalığa tutulma.
m.+ in 134/3

musaddık: Tasdik eden, doğrulayan.
m. 025/3

musaffa: Safi olan, halis.
m. 157/1, 259/15

musallat: Bir kimse veya şeyin üzerine bıktıracak kadar düşen.
m. 227/2, 254/8

musarrah: Apaçık söylenmiş.
m. 245/8

musırren: İsrar edici olarak, defalarca.
m. 181/14

musibet: Başa gelen kötü şeyler.
m. 075/6, 119/13, 163/13
m.+ i 021/8

musiki: Müzik.
m. fasıllarında 036/6

muslihiddin: Bir şeyh ismi.
şeyh m. 029/5

musun : soru eki.
m.+ uz 017/3, 021/5, 023/12, 088/1, 098/21, 128/19, 129/12, 132/12, 134/1, 135/1, 136/9, 166/13, 174/17, 175/9, 197/20, 212/4
m.+ uz 034/1, 034/4

muşamba: Su geçirmeyen kalın bez**.**
m.+ ya 103/16

muşambalı: Muşamba bezi bulunan.
siyah m. teskereye 062/17

mutaassıp: Tutucu, bağnaz.
m. 122/3
m.+ ları 017/3

mutabık: Uygun, birbirine uyumlu.
m. 134/1
m. olduğu 013/11
m.+ tı 165/9

mutad: Adet edinilen, devamlı.
m. 170/4
m.+ ı 220/17
m.+ ım 232/17
m.+ ınız 080/1

mutasavvıfane: Tasavvuf ehline benzer, sofice.
m. 261/1

mutazallim: Zalimlik eden.
m. 235/8

mutbağ: mutfak.
m.+ a 163/13

muteriz: İtiraz eden.
m. 151/7, 236/3

mutfak: Yemekhane.
m. 154/3, 246/3
m.+ a 078/15, 148/4
m.+ a yemeği 086/6
m.+ ına 185/1
m.+ ında 065/3
m.+ tan 086/8

mutlak: Şarta bağlı olmayan, kayıtsız.
m. 008/8, 032/4, 032/5, 039/9, 039/21, 061/18, 136/5, 165/10, 183/3, 200/17, 201/16, 207/15, 212/15, 241/7, 242/8, 252/5

mutlaka: Şartsız.
m. 096/23, 107/17, 112/5, 209/15, 209/19, 226/4

mutlu : Sevinçli.
m. 035/12

muvacehe: Yüzleşme.
m.+ sinde 118/20

muvafakat: Uyum göstermek.
m. 175/4

muvaffak: Başarmış.
m. 076/12, 093/3, 095/9, 124/1, 155/28, 171/15, 182/11, 217/1, 226/5
m. olabilecek 017/3
m. olamayacaksınız 087/16
m. olmuştu 072/17
m. olunanlardır 047/11
m.+ tı 169/8

muvaffakiyet: Başarı.
m. 085/6
m.+ e 090/14
m.+ imiz 060/1
m.+ ini 118/17
m.+ lerini 028/3

muvaffakiyetsizlik: Başarısızlık.
m.+ lerden 047/11

muvafık: Uygun.
m. 136/4, 167/15, 171/15, 175/18, 177/8, 202/5, 206/7, 211/10, 212/13, 229/11

muvakkariyet: Saygın olma hali.
m.+ i 079/4

muvakkat: Geçici.
m. 084/2, 154/9, 189/7
m.+ tır 189/9

muvazene: Dengeli olma hali.
m. eder 197/13
m.+ sini 168/4
m.+ yi 250/3

muvazzafan: Vazifeli olarak.
m. 064/5

muvöman: *Fr. mouvement* Hareket.
m.+ larınız 256/1

muyum : soru
m. 008/7, 022/24

muzdarib: Izdıraplı, acılı.
m.+ in 077/2

muzdarip: Acı çeken.
m. 192/5, 221/22
m. eden 222/20, 224/2
m. eder 202/7
m.+ im 212/4, 221/19
m.+ ti 254/12

muzır: Zararlı.
m. 068/12, 125/7, 239/4, 240/5

muzmer: Gizli.
m.+ ini 219/7
m.+ inizdeki 088/9

mü:
m. 009/24, 027/12, 097/3, 097/16, 097/24, 098/9, 108/19, 113/2, 122/1, 137/12, 145/20, 148/11, 149/8, 152/7, 188/11, 192/9, 197/6
m.+ dür 017/9, 074/11
göz m. yumsunlar 019/3

mübadele: Değişim.
m. ederim 251/5

mübah: Haram edilmeyen.
m. 063/5

mübahi: Övünen.
m. 237/15

mübalağa: Abartma.
m. 084/2, 185/14, 199/3
m. ediyorsun 081/1, 185/13
m.+ lardan 152/13

mübalağacı: Abartan.
m. 075/2

mübalatsızlık: İtina göstermemek.
m.+ la 083/1

mübarek: Uğurlu, kutlu, kutsal.
m. 002/15, 002/16, 011/18, 046/12, 149/18, 163/11, 239/8, 260/12

mübaşeret: Bir işe başlama, girişme.

m.+ leri 037/7

mübayaa: Satın alma.
m.+ sı 208/28

mübrem: Çok gerekli olan.
m. 136/7, 156/3, 175/18, 207/15, 243/1
m.+ ini 175/4

mübrim: Zoraki olması lazım gelen.

m. 014/5, 104/16

mücadele: Çekişme, uğraşma, savaşma.

m. 243/7
m.+ den 138/9
m.+ dir 241/7
m.+ lerinin 225/9
m.+ sini 243/5

mücazat: Karşılıklar, cezalar.
m. 105/8
m.+ ı 087/10
m.+ ını 087/8, 090/3

mücehhez: Techiz edilmiş, donatılmış.

m. 083/1

mücerreb: Tecrübe edinmiş.
m. 069/5

mücessem: Cisimleşmiş, iri yarı.
m. 123/7

mücevherat: Kıymetli taşlar, gümüş, elmas.
m. 154/3
m.+ ını 126/3

mücrim: Suçlu.
m. 057/8, 065/3, 116/19
m.+ i 086/8
m.+ leri 215/5
m.+ se 217/9

mücrimiyet: Suçlu bulunma hali.

m.+ ime 195/10
m.+ ine 217/9
m.+ ini 215/5

müdafaa: Savunma, def etme.
m. 018/4, 049/12, 195/2
m. edeceğim 125/12
m. edecek 104/18, 136/1
m. eder 049/13
m. ediyor 243/2
m.+ larım 137/8
m.+ larını 134/2
m.+ sız 158/4
m.+ ya 194/28

müdahale: Karışma.
m.+ lerinden 233/6
m.+ sini 131/16

müdavim: Devam eden kişi.
m. 069/5

müddei: İddiacı, savcı.
m.- i umumi 049/13
m.+ ler 029/5

müddet: Süre, zaman, vakit.
m. 001/21, 067/4, 069/2, 084/2, 109/21, 112/11, 137/5, 142/1, 147/18, 151/10, 159/8, 159/16, 172/6, 182/8, 183/1, 185/2, 185/4, 188/15, 204/9, 204/11, 211/5, 215/3, 240/7, 244/12, 255/5, 257/11,

259/9
m.- i fenniyesi 061/14
m.- i ömründe 053/10
m.+ e 164/8
m.+ i 226/7
m.+ in 240/7
m.+ ini 240/7
m.+ tir 148/4, 151/17

müdekkik: Tetkik eden.
m. 085/1

müdevver: Devrolunan.
m. 012/8

müdhike: Gülünç.
m.+ nin 018/12

müdire: Bayan müdür.
m. 250/4, 250/6
m.+ lerinin 259/7
m.+ si 258/6

müdür : yönetici
m. 103/8

müdür: İdareci, makan sahibi.
m.+ ü 132/17

müebbet: Ebedi olarak.
m. 133/3

müellem: Elemli, acı çeken.
m. 018/12, 136/7, 243/1, 248/20
m.+ dir 083/1

müellif **:** Yazar.
m.- i muhteremi 106/8
m.+ lerine 167/17

müessese: Kuruluş, kurum.
m. 065/2
m.+ de 250/4
m.+ nin 105/19
m.+ si 025/11

müessif: Hayıflanma, acı olay.
m. 123/6

müessir: Tesir eden, etkin.
m. 063/2, 169/3, 187/6, 243/2, 248/8
m.+ leri 214/2

müevvelen: Evvel olarak, önceden.
m. 066/8

müfettiş: Denetleyici.
m. 181/8, 181/12, 216/1
m.- i umumiyim 179/7
m.+ i 181/12, 216/1

müfid: Faydalı, yararlı.
m. 243/8

müflis: İflas etmiş, parasız.
m. 257/1

müfrit: İfrat eden, aşırı giden.
m. 014/5

müfsit: İfsad eden, bozguncu.
m. 037/2, 038/7, 151/17, 199/1

müftereyat: İftiraya konu olan şeyler.
m.+ a 203/17

müfteris: Fırsat bulan, yırtıcı.
m. 235/14

müheyya: Hazır.
emrine m. 036/5

mühim: Ehemmiyet verilen, önemsenen.
m. 001/3, 013/1, 018/12, 020/15, 020/16, 020/17, 024/1, 041/10, 046/14, 047/1, 049/10, 049/11, 052/16, 055/2, 061/16, 061/18, 068/1, 068/11, 074/15, 075/4, 075/13, 077/4, 077/6, 078/16, 082/7, 126/3, 133/3, 156/5, 183/2, 183/3, 183/8, 220/1, 224/8, 230/22, 235/12
emr-i m.+ deki 083/1
m.+ dir 084/2

m.+ lerini 029/10

mühlik: Öldürücü, tehlikeli.
m. 088/11, 134/2, 168/1, 239/8, 255/1

müjde: Güzel, sevindirici haber.
m. 004/17, 051/2, 051/3, 074/16, 192/1
m.+ mi 004/16, 230/20

mükâfat: Ödül.
m. 091/11
m.+ a 091/10, 125/7
m.+ lar 063/5

mükedder: Kederli kimse.
m. 107/13
m. olma 021/10

mükellef: Yükümlü.
m. olduğu 242/2

mükemmel: Fevkalade, noksansız.
m. 021/8, 026/23, 029/10, 041/13, 079/2, 089/1, 096/13, 112/11

mükerrer: Tekrar eden, defalarca.
m. 216/3

mükrim: İkram eden.
m. 082/6

mülahaza: Dikkatli bakma, iyi düşünme.
m. 041/10, 168/9
m.+ dan 030/17
m.+ sız 088/5

mülakat: Görüşme.
m.+ ımızın 159/13
m.+ larımızda 175/18
m.+ larında 226/5
m.+ ta 167/15, 169/1
m.+ tan 078/14, 172/1

mülayemet: Yumuşaklık.
m. 119/9

mülemma: Bulanık.
m. 020/2

mülevves: Bulaşık.
m. 056/4, 057/7
m. buldu 060/4

müleyyine: Yumuşak.
madde-i m. 056/3

mülhem: İlham edilmiş.
m. 106/14

mülk: Mal, yer, bina.
m.+ ümüzde 064/5

mülukane: Malikane.
zat-ı akdesi m. 066/8

mülzem: Lüzumlu olan.
m. 253/5

mümanaat: Engel olmalar.
m.+ a 247/16

mümarese: Alışma, alışkanlık.
m. 015/6

mümasi:
m. 166/1

mümessile: Temsilci kadın.
m.+ ler 085/1

mümeyyiz: Temyiz eden, ayıran.
m. 026/17

mümkün: Olabilen.
m. 045/22, 074/11, 075/8, 076/11, 094/21, 137/12, 147/11, 152/7, 152/8, 154/5, 165/8, 195/17, 204/1, 217/9
m.+ dü 038/5
m.+ dür 074/12
m. mertebe 070/5, 204/4, 236/8, 237/15
m. olduğu 067/4, 207/13

m.+ se 203/3

mümtaziyet: Seçkinlik, üstünlük.
m. 182/13

münadi: Nida eden, çağrıcı.
bedesten m.+ si 035/9

münakaşa: Çekişme, tartışma, dil kavgası.
m. 254/13, 259/17
m.+ mıza 019/6

münasebet: İlgili şey.
m. 126/7, 172/7, 237/16, 244/9
iade-yi m.+ e 244/10
m.+ i 164/5
m.+ im 180/15
m.+ iyle 212/6
m.+ le 227/1
m.+ siz 040/14
m.+ ten 254/12

münasebetdar: İlgilenen kişi.
m. 202/11

münasebetsiz: Uygun davranmayan.

m. 019/18, 040/20, 120/8, 193/23, 229/2

münasebetsizlik: Uygun olmayan davranış.
m. 147/14
m.+ ler 133/3

münasip: Uygun.
m. 017/3, 101/14, 102/24, 103/2, 168/7, 199/1, 208/23, 253/5

münebbih: Tenbil eden, ikazcı, uyarıcı.

m.+ tir 253/1

münevver: Aydın, ilimli.
m. 185/5, 258/6
m.+ leri 068/11

münevvere: Aydınlanmış, nurlanmış.

medine-i m.+ ye 029/5

münezzeh: Pek temiz, pek arî.
m. 189/13

münfail: İnfial eden, tesir ile harekete geçen.
m. 068/7

münhani: Eğri.
m.+ lerinde 055/6

münhasıran: Hususen, özellikle.
m. 103/16

münkad: Boyun eğen.
m. 063/8

münkasım: Taksim edilmiş, bölünmüş.

m. 066/7

münteha: Son kısım.
m.+ da 074/14

müntehi: Sona eren.
m. 072/17

müntehir: İntihar eden.
m.+ in 136/5
m.+ ler 238/9
m.+ lere 136/5, 242/8
m.+ leri 241/2
m.+ lerin 241/3

müntehire: İntihar eden kadın.
m. 134/6, 242/9

müphem: Açık olmayan söz, gizli.
m. 261/6

müphemiyet: Açık olmama durumu.

m.+ in 175/5

müracaat: Baş vurmak.

m. 016/15, 050/11, 181/14
m.+ a 227/3
m. edebilirsin 014/5
m. edeceğiz 024/5
m. edenler 250/6
m. eder 224/8
m. ediniz 181/5
m. et 108/15
m. etmeleri 226/11
m. etmiş 023/12, 087/4
m. ettiği 032/5, 042/2
m. ettik 121/1
m. ettim 107/17
m.+ ı 227/3
m.+ ında 181/10
hîn-i m.+ ında 215/11
sebeb-i m.+ ını 228/1
m.+ la 243/8

mürebbiye: Terbiyeci kadın.
m.+ lerin 021/8

müreffeh: Ferah kişi.
m. 179/4

mürekkep: Bileşik, yazı boyası.
m. 227/4
m.+ le 181/8

mürettip
m.+ i 248/2

mürsel: Gönderilmiş şahıs veya eşya.

m.- ün ileyhine 216/8

mürteci: Gerici.
m. 122/3
m.+ iz 037/1
m. kafalı 064/10

mürtekib: Birisinin hakkına elinden alan.
m.+ i 136/2

mürur: Geçici, mühlet.
m.+ uyla 165/10

mürüvvet: Murada erme, mutluluk.
m.+ e endaze olmaz 094/11
m. görmeyen 137/9

Mürvet: Özel isim.
m. 030/8, 031/6, 032/2, 032/5, 037/3, 078/12, 079/6, 080/2, 080/9, 080/14, 081/1, 081/3, 081/6, 081/11, 083/7, 085/5, 086/11, 086/16, 086/17, 086/21, 086/25, 087/3, 087/14, 087/19, 088/4, 088/8, 088/12, 089/2, 089/6, 089/10, 089/14, 089/18, 089/26, 090/3, 093/8, 099/7, 099/11, 100/1, 100/4, 100/11, 100/15, 100/21, 100/23, 100/28, 101/2, 101/15, 102/11, 104/17, 104/21, 106/26, 123/4, 124/3, 134/1, 134/4, 137/9, 138/4, 236/9
m. abit 030/20, 036/4, 086/7
m. aksaray 079/3, 133/6
m. aksaraydan 079/2
m.+ e 082/4, 101/4, 133/4
m.+ i 082/2, 091/8, 099/6, 131/1, 242/5
m.+ in 031/12, 033/2, 038/1, 079/5, 081/13, 081/16, 083/8, 085/5, 087/9, 087/15, 089/25, 090/8, 090/11, 091/5, 105/17, 137/11, 137/12, 235/18, 242/5
m.+ ten 124/3, 238/6

müsaade: İzin alma.
m. 014/5, 021/5, 030/14, 083/3, 083/5, 119/11, 119/13, 168/10, 182/7, 196/13, 211/13, 211/14, 212/14
m. buyurunuz 080/10, 201/16, 212/12
m. et 260/18
m. etmişti 070/4, 169/1
m.+ lerinden 184/6
m.+ mi 171/17
m.+ n 206/5
m.+ nizi 169/3, 175/7, 210/21
m.+ nizle 230/10
m.+ si 214/5
m.+ sinden 210/2
m.+ sini 019/18

m.+ siyle 013/1

müsabaka: Yarışma.
m. 063/2
m.+ ya 028/3

müsademe: Çarpışma, çatışma.
m.+ lerin 150/8

müsadif: Tesadüf eden, rastlayan.
m. 174/13, 258/2

müsait: Uygun.
m. 064/5, 198/9, 203/3, 250/11

müsamahakâr: Hoşgörü gösteren.
m. 257/11

müsavat: Denklikler, eşitlikler.
m. 149/18, 232/18
m.+ la 083/7

müsavi: Denk, eşit.
m. 037/1
m.+ dir 239/6

müsellah: Silahlı, silahlanmış.
m. 125/8

müselselen: Zincirleme, silsile yoluyla.

m. 226/4

müsemma: İsimlendirilen.
m. bil zıtlardan 185/18

müshil: İshal eden şey, ilaç.
m. 056/3
m. şekerlemesi 063/1
m. şekerlerini 054/18

müskir: Sarhoş eden şey.
m. 214/4

Müslüman: İslam dinini kabul etmiş kişi.
m. 011/1, 210/20

Müslümanlık: İslam dinini kabul ediş.
m. mı satacaksın 011/2

müspet: Olumlu.
m. 082/7, 188/2, 215/5, 240/5, 255/3
şekl-i m.+ i 084/2
m.+ tir 127/13

müstacel: Acele yapılması gereken.
m. 015/5, 023/14

müstacil: Acele eden, aceleci.
m.+ di 074/6

müstahak: Hak eden.
m. 171/19
m.+ larla 021/8

müstahdem. Hizmet eden, hizmetçi.

m. 181/12
m.+ i 228/10

müstaid: İstidatlı kabiliyetli.
m. 084/1, 151/10, 187/6, 236/7
m.+ dir 099/5

müstakbel: Gelecek zaman.
m. 079/4, 170/1, 183/8, 204/9, 208/23, 214/5

müstakim: Doğru.
m. 073/10
hattı m.+ i 082/7

müstamel: Kullanılmış.

m. 177/8, 213/9

müstantik: Konuşturan, nutka getiren.

m. 220/1, 233/5

müstear: Takma, emaneten verilen şey.

m. 179/3

müstebid: Diktatör, zorba.
m.+ i 065/2

müstebidane: Diktatörce, zorbaca.
m. 014/5

müstebit: Zorba.
m. 021/5

müstecap: İsteği kabul eden, uygun.
m. 118/3

müstehase: Fosil.
m.+ lerinizi 114/19

müstehil: Mümkün olmayan, imkânsız.
m. 259/9

müstehlik: Tüketici.
m.+ iz 013/9

müstehzi: Alay eden.
m. 019/4, 119/10, 216/6

müstekreh: Tiksintirici, iğrenç.
m. 010/20, 081/3, 120/2, 123/6, 238/5, 239/5, 240/2

müstekrehat: Tiksintiriciler, iğrençler.
m.+ dan 058/1

müsteri:
m. 128/1

müsterih: Ferah olan.
m. 168/10, 225/1, 228/8, 260/4
m. olunuz 080/1, 244/3

müstesna: Ayrı tutulan, kıymetli.
m. 016/2, 031/9, 066/6, 131/16
m.+ ları 013/19, 030/18

müstesnalık: Ayrıcalık.
m.+ ı 254/9

müsünüz:
m. 132/17

müsvedde: Karalama.
m.+ lerini 106/15

müşabehet: Benzeyiş.
m. 214/7
m.+ inden 183/1

müşaşa: Şaşağılı, şaşılan şey.
m. 239/5

müşerref: Şerefli.
m. 229/12

müşkil: Zor.
m. 119/8, 175/4, 217/8, 243/6
m.+ di 131/5
m.+ e 241/7

müşkilat: Zorluklar.
m. 178/7

müşkül: Zor.
m. 032/4, 255/1

müşkülpesent: Zorluğu seven.
m.+ siniz 016/2

müştemilat: Kapsamlı olan şeyler.
m.+ ıyla 153/5

müşteri: Satın alan.
m. 002/9, 002/13, 003/1, 003/2, 003/8, 003/11, 003/12, 005/9, 047/14, 048/13, 049/8, 049/19, 058/4, 058/15, 060/1, 060/5, 063/4, 130/13, 142/2, 142/10, 142/14
m.+ ler 001/4, 060/10, 070/7, 095/2, 127/13, 128/26, 252/3
m.+ lerden 062/1
m.+ lere 003/1, 070/6, 142/4
m.+ leri 060/14, 069/5, 128/25
m.+ lerin 059/13, 070/4
m.+ lerine 058/3, 228/9
m.+ lerini 058/3, 069/5
m.+ mizsiniz 228/14
m.+ ni 142/11

m.+ si 180/2
m.+ sinden 004/22
m.+ siyle 142/1
m.+ ye 006/23, 179/2
m.+ yi 050/3, 050/11, 060/12, 228/14

mütalaa: İnceleme, tetkik etme.
m. 023/16, 218/12
m. etmeyi 258/7
m.+ ya 023/17

müteaccib: Şaşan, teaccüp eden.
m. 016/13

müteaccip: Şaşan, teaccüp eden.
m. 070/14

müteaffin: Kokuşmuş.
m. 051/11, 057/5

müteahhit: Teahhüt eden, söz veren.

m.+ im 180/7

müteakiben: Peşinden.
m. 157/5

müteallik: Bir yere dayalı, bir şeye dair.
m. 046/14
m. olduğu 043/2

mütearife: Tanınmış, açıkça bilinen.

m. kabilinden 036/6

müteazzım: Büyüklük taslayan.
m. 066/3, 199/1

mütebessim: Gülümseyen**.**
m. 027/10, 151/13, 193/1, 229/3

mütecasir: Cesaret eden.
m.+ i 065/6

mütecaviz: Tecavüz eden, haddi aşan.
m. 120/8
m.+ in 090/8, 236/3
m.+ lere 242/5

müteehhil: Ehliyet sahibi.
m. 017/11

müteesir: Üzülmüş, teessür eden.
m. 059/13

müteessif: Hayılanan.
m.+ im 194/13

müteessifane: Hayıflanırca.
m. 152/18

müteessir: Üzülen.
m. 021/6, 117/5, 149/5, 149/6, 160/3, 192/13, 239/4, 244/9
m.+ im 108/10
m. oldu 233/4
m. olursun 222/17

mütefekkir: Düşünen.
m. 021/6, 184/2
m.+ lerin 187/20

mütefennin: Fenle uğraşan, teknikçi.

m. 105/19

mütefessih: Fesh eden, hükmünü kaladıran.
m. 136/4

mütefevvik: Üstün gelen.
m. 253/1
m.+ siniz 161/1

mütehaccir: Taşlaşmış, taş haline gelmiş.
m. 101/5

mütehammil: Katlanan, tahammül eden.
m. 123/8

müteharrik: Hareket eden , yerinde

durmayan.
m. 033/6

mütehassıl: Hasıl olan, meydana gelen.

m. 220/19

mütehassis: Uzman, işin ustası.
m.+ im 190/4
m. olan 072/10

mütehayyir: Hayret eden.
m. 025/12
m.+ im 244/1

mütehevvir: Tehevvür gösteren, kızgın.

m. 124/1, 157/3

mütekabil: Karşılıklı.
m. 174/15, 184/3

mütekabilen: Karşılıklı olarak.
m. 205/3

mütekaid: Oturan, emekli.
m. 256/9

mütekâsif: Katılaşmış, katı davranan.

m. 248/20

mütekebbir: Büyüklenen.
m. 066/3, 199/1

mütekellim: Konuşan.
m. 173/1
m.+ ine 120/2

mütelezziz: Lezzetleyen, lezzet duyan.

m. 117/8

mütemadi: Devamlı, durmadan.
m. 169/8, 249/5

mütemadiyen: Devamlı olarak.
m. 216/3, 258/7

mütemeyyi:
m. 087/10

mütenasip: Uygun, oranlı.
m. 031/13, 150/18

mütenebbih: Tenbih eden.
m. 195/19, 257/3

müteneffir: Nefret eden, iğrenen.
m.+ miş 151/10

müterakki: Terakki eden, ilerleyen.
m. 037/1

müteredditi: Teredüt eden, tereddütlü.

m. 160/5

müteselli: Teselli olan,avunan.
m. etmek 021/9
m. olacağım 260/12

müteşebbis: Teşebbüs eden, girişimci.

m. 253/14
m.+ leri 137/2

mütevahhiş: Vahşilik eden, ürkütücü.

m. 078/12, 079/5, 080/4

müteveffa: Ölmüş.
m.+ nın 115/5

müteyakkız: Uyanık.
m. 064/6

mütezayid: Artırıcı
m. 085/5, 126/17

müthiş: Dehşetli.
m. 017/7, 054/9, 063/7, 065/1, 065/3, 067/4, 084/2, 088/13, 090/9, 119/8, 131/16, 135/1, 138/3, 154/5, 187/6, 188/13, 214/4, 216/6, 219/1, 222/11, 223/23,

227/3, 234/4, 235/3, 238/9, 241/2, 244/5, 250/2, 254/11, 255/3, 255/7, 257/3, 257/8
m.+ e 215/2
m.+ leri 217/3
m.+ tir 083/1

müzahrefat: Sürpüntüler, pislikler.
m.+ ın 017/5

müzakere: Bir konu hakkında görüşme.

m. edeceğiniz 020/19
m.+ si 020/17

müzayaka: Sıkıntı, darlık, parasızlık.

m. 207/13, 237/4, 241/7
m.+ sı 176/10

müze: Tarihi şeylerin sakalandığı yer.

m.+ den 104/2

müzeyyen: Ziynetli, süslü.
m. 025/3

müzic: Üzücü, acze düşürücü.
m. 165/8, 167/18

müziç: Üzücü, acze düşürücü.
m. 042/1

müzmin: Uzun süren hastalık.
m. 222/11

nabız: Bilekte atar damar.
n.+ ında 092/4
n.+ ını 201/22
n.+ lar 201/23
n.+ larını 154/6, 200/7
nabız: Eğilim, düşünce, niyet.
n.+ ında 092/4
n.+ ını 201/22
n.+ lar 201/23
n.+ larını 154/6, 200/7

naçar: Zavallı, düşkün**.**
n. 230/11, 236/6

nadir: Seyrek, az bulunur.
ahmet n. 206/7

nadire: Nadir olan.
n.+ dir 245/2

nafi: Faydalı.
n. 243/8

nafile: Menfaatli olmayan.
n. 022/22, 026/22, 121/12, 234/7, 234/16

nafiz: İçe işleyen.
n. 172/9, 193/4

nagehani:
n. 091/8, 205/17, 209/15, 254/11

nağme: Uyumlu ses.
n. 214/2
n.+ lerini 231/21, 248/17
n.+ si 122/5

nah: İnce ip.
n. 163/13

nahiye: Bölge.
n. 222/4

nailiyet: Ele geçirmek.
n.+ in 238/8

nakabil:
n. 123/6, 138/10, 166/11, 217/7, 249/5, 254/13
mânii n. 028/3
n.- i tahammül 135/3

nakarat: Çok sık tekrarlanan.
n. 248/12

nakış: El işi.
dikiş n. 249/9

naki: Temiz.

n. 143/13, 143/17, 145/18, 147/16, 147/20, 150/10, 159/12, 160/11, 162/8, 164/5, 182/12, 183/5, 187/6, 191/13, 194/23, 199/1, 202/9, 208/12, 209/8, 214/4, 245/8, 255/2
mehmet n. 145/5
muhlis n. 245/1
mehmet n. paşa 143/8

nakil: Tercüme eden.
n. 164/3
n. edilecek 059/1
n. ettiklerini 070/4

nakit: Peşin para.
n. 035/15

nakl: Kur'an-ı Kerim.
n.- i maceraya 022/2

naklet:
n.- eceğim 044/18, 242/6
n.- er 115/20
n.- eyim 212/14
n.- tiler 082/2

nakliye: Taşıma işi.
vesait-i n. 138/11

nakşolun:
n.- du 046/7

nalbant: Nal takan.
n. 138/7

nam: Ad, isim.
n. 016/15, 064/1, 164/3, 216/4, 227/2
n.- ı acizanemi 022/10
n.+ a 021/8
n.+ ı 093/3, 138/7, 229/12, 237/15
n.+ ımı 236/2
n.+ ın 139/1
n.+ ına 021/8, 028/16, 083/7, 123/6, 128/26, 129/14, 131/15, 131/17, 132/11, 181/12, 184/2, 236/3, 252/2
n.+ ını 031/17, 042/7, 046/2, 077/7, 227/1, 238/4, 238/5, 238/8
n.+ ını aldı 069/2
n.+ ıyla 053/2
n.+ la 179/3, 181/12
n.+ ları 010/12
n.+ larına 178/17

namahrem: Mahrem olmayan.
n. 005/1

nameşru: Yasal olmayan.
n. 112/13, 256/11

namlu: Boru biçimindeki parça.
n.+ nun 054/9
n.+ su 095/3, 158/13
n.+ suyla 053/3

namuayyen:
n. 166/1, 173/7

namus: Irz, iffet.
n. 017/3, 083/1, 103/16, 120/4, 120/6, 120/11, 120/13, 137/5, 217/8, 243/5
n.+ a 238/8
n. dâhilinde 032/4
n.+ ları 120/6
n.+ lu 119/13
n.+ u 049/12
n.+ uma 059/6
n.+ umdan 034/4
n.+ unu 049/13
n.+ unuz 113/3

namuskâr: Namuslu.
n. 119/7, 137/11, 161/10

namuslu: Ahlak kurallarına uygun davranan.
n. 025/9, 049/15, 069/4, 073/10, 105/2, 123/6, 129/8, 233/5
n.+ su 027/7

namussuz: Ahlak kurallarına uygun davranmayan.

n. 045/14, 120/6, 120/7, 133/5
n.+ lara 049/12
n.+ u 027/7

namussuzluk: Namussuz olma durumu.
n. 120/8, 120/9, 121/3, 123/7

namuvafık: Uygun olmayan.
n. 031/14

namzet: Aday.
n. 136/7, 237/16, 243/1
n.+ ine 031/7
n.+ leri 246/7

nane: Baharat.
n. ruhu 052/1
n. şekeri 020/11

napak: Temiz olmayan.
n. oldu 010/12

narçiçeği: Parlak kırmızı renk.
n. 068/1

nareva: Yakışık almaz.
n. 219/2

narin: Nazik.
n. 073/1, 090/8, 100/23, 169/5, 173/7, 261/6

nasıhane: Nasihat ederek.
n. 259/11

nasıl: Hangi yolla olduğunu belirtmek.

n. 004/5, 006/17, 010/17, 012/7, 026/21, 027/7, 034/10, 034/12, 037/2, 038/5, 040/7, 043/3, 044/5, 046/6, 046/10, 049/13, 052/18, 053/4, 058/17, 061/18, 071/18, 072/14, 076/6, 079/1, 079/6, 082/3, 082/7, 084/2, 090/12, 091/7, 091/16, 092/10, 092/12, 093/13, 096/6, 098/11, 099/5, 101/5, 102/17, 111/24, 116/15, 119/9, 119/10, 120/9, 121/12, 123/5, 123/6, 123/7, 125/5, 127/16, 128/11, 128/15, 128/19, 128/26, 130/9, 130/22, 135/3, 137/3, 142/24, 146/11, 148/11, 149/11, 150/10, 150/18, 151/3, 159/15, 159/17, 161/8, 161/10, 166/11, 169/8, 173/4, 175/1, 175/6, 176/6, 177/17, 179/4, 180/4, 181/14, 185/15, 186/11, 191/13, 192/1, 192/3, 197/20, 203/7, 206/6, 206/7, 207/15, 210/7, 210/25, 211/1, 211/3, 215/5, 216/7, 217/9, 218/4, 219/2, 220/10, 220/14, 224/19, 225/17, 227/3, 229/16, 231/2, 231/24, 233/4, 233/5, 247/12, 248/22, 252/1, 253/12, 256/1, 257/5, 260/12, 260/16, 261/3
n. edeceğiz 071/11
n.+ sa 014/5, 227/2

nasır: Yardımcı.
n.+ lı 185/1

nasihat: Öğüt **.**
n. 003/19
n.+ i 133/7
n.+ in 134/1
n.+ lara 176/13
n.+ lere 018/4
n.+ lerindeki 060/3
n. vereyim 003/13

nasil: Nesil veren.
n. 127/22

nasip: Birinin payına düşen şey.
n. 105/21
n.+ imin 239/8
n.+ in 184/1
n.+ leri 137/2, 225/8

nasiye: Çehre.
n.+ si 197/22

natüralist: Natüralizm akımını benimseyen.
n. 232/3

naz: Cilve.

n.+ a çekmek 046/15

nazar: bakış.
n. 142/4
n.- ı dikkati 182/13, 192/4
n.- ı dikkatimi 206/7
n.- ı dikkatini 151/14
n.- ı iltifatını 030/19
n.+ a çarpıyor 025/11
n.+ da 193/3, 254/9
n.+ dan 184/8
n.+ dan geçirerek 129/7
n.+ ı 070/6
n.+ ımda 175/12, 197/22
n.+ ın 022/23
n.+ ında 227/3
n.+ ından 235/8
nokta-i n.+ ından 083/10, 103/16
n.+ ını 194/24
n.+ ını dikleştirerek 071/15
n.+ ıyla 145/19, 161/11, 256/11
n.+ la 021/3, 062/15, 082/8, 182/1
n.+ ları 034/3, 205/3
n.+ larımızda 036/6, 172/4
n.+ larında 017/7, 135/6
n.+ larından 067/6
n.+ larının 193/3
n.+ larıyla 160/5
n.+ larla 078/12, 091/6, 146/10

nazaran: Nispetle**.**
n. 081/12, 131/5, 216/1, 258/7

nazari: Nazara ve düşünceye ait.
n. 188/14

nazariye: Kuram.
n. 018/1

nazenin: Cilveli.
n. 034/8

nazır: Bakan.
n. 051/11, 073/5
n.+ dı 070/11
ders n.+ ı 103/8

nazırlık: Bakanlık.
hariciye n.+ ı 026/23

nazik: Narin.
n. 006/7, 006/9, 008/12, 032/2, 036/6, 068/9, 077/1, 089/1, 090/9, 116/4, 142/2, 142/16, 156/5, 157/6, 158/5, 161/1, 169/2, 182/11, 183/8, 207/11, 213/7, 228/3, 234/4
n.+ tir 028/16

nazikâne: Uçuk.
n. 079/3, 080/16, 256/1

nazil: Konaklayan.
n. 235/1

nazlan:-Nazlanmak.
n.- ıyorlar 247/8

nazlı: Yaklaşımı az olan.
n.+ ca 094/17

ne: Hangi şey.
n. 001/4, 001/20, 002/17, 002/21, 003/11, 003/14, 003/16, 003/19, 004/10, 004/15, 004/17, 004/21, 005/5, 005/8, 006/5, 006/22, 006/23, 006/25, 008/9, 009/4, 009/18, 009/26, 010/8, 010/10, 011/2, 011/4, 011/8, 011/13, 011/18, 012/1, 012/3, 012/12, 012/17, 013/3, 013/6, 014/2, 014/5, 015/12, 016/8, 016/12, 017/3, 017/7, 017/16, 018/1, 018/3, 018/5, 018/10, 018/12, 019/12, 020/2, 022/6, 022/12, 022/16, 022/20, 024/7, 024/10, 024/11, 024/13, 024/18, 025/7, 025/11, 026/3, 026/5, 026/7, 027/1, 027/3, 027/6, 028/1, 028/11, 028/17, 030/18, 031/6, 031/11, 032/5, 033/9, 033/13, 034/4, 034/14, 035/2, 035/8, 035/12, 036/6, 038/5, 039/23, 040/3, 040/15, 041/3, 041/4, 042/8, 042/9, 043/3, 043/7, 043/18, 044/3, 045/2, 045/13, 045/14, 045/20, 046/8, 046/9, 046/14, 047/6,

048/1, 048/3, 048/8, 048/19, 049/9, 049/12, 049/18, 049/23, 049/24, 050/8, 052/1, 054/2, 054/18, 055/2, 055/3, 055/8, 056/2, 056/13, 056/15, 058/4, 059/3, 059/4, 060/5, 061/13, 062/1, 062/5, 063/7, 064/2, 064/8, 064/10, 065/2, 065/3, 065/6, 068/2, 068/11, 069/4, 070/13, 071/5, 071/20, 072/7, 072/9, 073/10, 073/11, 074/18, 075/11, 076/9, 076/13, 077/1, 077/2, 077/9, 077/11, 077/12, 078/2, 078/4, 078/14, 079/4, 080/1, 080/7, 080/13, 080/17, 081/12, 082/3, 082/8, 083/1, 083/5, 083/7, 084/1, 085/1, 085/5, 085/6, 086/8, 086/14, 087/2, 087/4, 087/8, 087/10, 088/14, 089/1, 090/5, 090/14, 091/18, 092/2, 092/11, 092/16, 092/17, 092/18, 092/20, 093/1, 094/11, 094/21, 095/15, 095/21, 096/4, 096/15, 096/20, 096/23, 097/7, 097/11, 097/15, 097/20, 097/25, 097/26, 097/28, 098/19, 098/25, 099/5, 099/12, 101/2, 101/5, 101/16, 102/13, 103/16, 104/6, 105/2, 105/17, 107/5, 107/8, 107/15, 107/16, 108/16, 108/24, 109/4, 109/12, 110/2, 110/10, 110/12, 110/23, 111/12, 111/22, 112/3, 112/5, 113/2, 114/1, 114/3, 114/5, 114/16, 114/21, 115/16, 115/19, 115/24, 116/3, 116/4, 116/7, 116/10, 116/12, 116/28, 117/8, 117/16, 117/21, 118/10, 119/8, 119/10, 119/11, 120/2, 121/2, 121/6, 121/12, 122/3, 123/2, 123/6, 124/8, 124/14, 125/1, 125/10, 125/12, 125/14, 126/4, 126/7, 126/21, 127/7, 127/12, 128/1, 129/1, 129/8, 130/2, 130/4, 130/5, 130/7, 130/16, 130/17, 131/1, 131/16, 132/13, 134/1, 135/1, 136/2, 136/5, 137/2, 140/6, 140/23, 141/2, 141/14, 142/3, 142/22, 143/14, 144/9, 144/25, 146/14, 147/16, 148/4, 148/9, 149/4, 149/18, 150/1, 151/5, 151/8, 151/9, 151/14, 152/13, 154/10, 155/3, 155/6, 155/22, 155/28, 156/6, 157/10, 158/6, 158/10, 159/8, 159/17, 160/13, 161/2, 161/10, 162/4, 162/6, 163/12, 163/13, 164/1, 166/11, 167/1, 168/8, 169/1, 169/7, 171/3, 172/1, 173/4, 174/7, 174/14, 176/12, 176/14, 176/16, 177/5, 177/8, 177/11, 178/5, 180/4, 180/9, 180/13, 180/15, 181/14, 182/2, 182/13, 183/1, 183/4, 184/11, 185/10, 185/11, 185/15, 185/17, 186/3, 186/15, 186/16, 187/7, 187/13, 188/1, 188/2, 188/6, 188/7, 188/9, 189/2, 190/6, 190/8, 190/11, 190/14, 190/18, 190/20, 191/4, 191/13, 192/1, 192/2, 192/9, 193/2, 193/6, 193/9, 194/13, 194/15, 195/13, 196/3, 196/23, 197/20, 197/22, 199/1, 199/17, 200/12, 200/13, 201/5, 201/7, 201/12, 201/14, 202/3, 202/7, 202/11, 202/13, 203/6, 203/7, 203/19, 203/20, 204/1, 205/1, 205/3, 208/17, 208/20, 208/27, 209/4, 209/14, 210/7, 210/16, 210/22, 211/7, 211/14, 212/3, 212/4, 213/10, 213/11, 214/7, 216/1, 216/8, 217/1, 217/2, 217/4, 217/6, 217/9, 218/10, 218/11, 218/12, 218/13, 219/4, 219/5, 219/7, 220/6, 220/8, 220/17, 220/18, 220/21, 221/22, 221/25, 222/1, 223/7, 223/15, 223/24, 224/17, 225/7, 225/13, 226/2, 227/1, 227/3, 229/1, 229/13, 230/21, 231/6, 231/10, 231/25, 232/1, 232/3, 232/15, 233/1, 233/5, 233/11, 234/11, 236/5, 239/1, 239/6, 240/2, 241/1, 241/7, 242/1, 242/4, 242/5, 243/3, 243/6, 244/1, 244/9, 245/3, 245/7, 245/8, 245/10, 246/6, 246/7, 246/21, 247/8, 247/17, 248/4, 248/6, 249/6, 252/2, 252/7, 253/1, 254/13, 256/4, 258/7, 259/2, 259/6, 260/12

n. demek 012/22, 012/23

dile benden n. dilersen 094/5

n.+ dir 020/2, 026/1, 027/15, 044/14, 049/11, 055/17, 056/2, 056/10, 073/8, 074/21, 075/5, 076/3, 083/7, 088/13, 103/17, 109/15, 113/25,

126/7, 127/20, 130/1, 130/2, 130/17, 149/1, 160/15, 178/9, 178/15, 199/8, 204/3, 212/9, 216/5, 221/12, 222/20, 224/2, 225/1, 225/11, 225/15, 229/10, 232/6, 235/13, 260/14
n. ederse eder 068/11
n. halleri varsa görsünler 044/18
n. imiş 006/9
n.+ ler 005/1, 043/17, 046/1, 079/6, 104/18, 122/5, 170/1, 203/3, 232/3
n.+ lere 111/5, 178/20
n.+ lerim 218/10
n.+ me 014/5, 027/1, 152/13, 202/11, 233/9, 235/15
n.+ me lazım 044/18
ne yardan geçebiliyordu n. serden 217/4
n.+ si 125/8, 143/3, 192/9
n.+ sine 152/13
n.+ sini 142/9
n. yaparlar 062/11, 062/16
n. yardan geçebiliyordu ne serden 217/4
n.+ ye 008/6, 009/26, 034/14, 044/18, 080/13, 124/3, 211/2, 211/3, 220/3, 221/14
n.+ yi 260/4

nebatat: Bitkiler.
n. 051/11

necat: Kurtuluş.
n.+ ı 065/6

necip: Asil.
n. 137/11

necmi: Yıldıza dair.
ahmet n. 008/20, 009/11, 009/19, 009/23, 009/27, 010/3, 010/7, 011/17, 012/2, 012/14
ahmet n.+ nin 008/13

nedamet: Pişmanlık.
n. 161/6, 255/3, 259/14
n. duydu 204/11
n.+ i 260/17
n.+ ini 215/5

neden: İllet.
n. 001/7, 011/7, 034/14, 049/17, 052/7, 063/4, 065/3, 073/3, 077/8, 078/6, 092/12, 095/7, 096/10, 109/6, 111/2, 115/11, 120/8, 123/5, 124/10, 125/10, 127/7, 136/6, 148/4, 156/5, 167/18, 169/8, 170/18, 178/21, 183/3, 191/2, 193/14, 195/10, 196/17, 199/4, 217/9, 220/18, 223/18, 224/2, 231/5, 231/22, 237/8, 238/11, 244/1, 245/8
n.+ se 042/1, 203/1, 211/8

nef: Fayda.
n.+ ine 063/5

nefaset: Hoşluk.
n.+ çe 226/11
n.+ inden 227/3

nefer: Asker.
n. 241/7
n.+ in 241/6
polis n.+ iyle 062/10

nefes: Soluk.
n. 003/9, 021/4, 099/6, 145/12, 158/5, 194/17, 244/3, 253/1
nefes n.+ e 257/12
n.+ in 205/18
n.+ ini 030/5, 229/2
n.+ inin 202/9
n.+ iyle 121/6, 146/4
cebr-i n.+ le 149/3
n.+ leri 002/1, 164/8
n.+ lerini 173/6, 188/13, 210/1
n.+ leriyle 204/9
n.+ li 234/17
n. nefese 257/12

nefis: Pek beğenilen.
n. 037/7, 038/1, 112/3, 228/1
eza-yı n. 260/12
izzet-i n. 217/2, 244/10
n.+ e 066/1

n.+ i 136/9, 243/2
n.+ ime 081/12
n.+ imizden 121/6
n.+ imizi 241/7
n.+ in 191/14
n.+ inden 258/10
n.+ ine 032/5, 063/5, 115/11, 136/9, 226/5
izzet-i n.+ ine 122/1
n.+ ini 018/12, 135/1
izzet-i n.+ inin 053/3, 237/17
izzet-i n.+ lerinin 244/10

nefret: Tiksinme.
n. 040/22, 202/9, 239/1
n. duydu 067/3
n.+ e 035/11
n. eder 121/12
n. ediniz 080/1
n. ediyor 123/6
n. ediyordu 257/11
n. ediyorum 104/18
n. ettiklerinizi 244/3
n. ettirmek 253/1
n.+ i 028/3, 057/7, 244/1
n.+ imi 090/1
n.+ in 244/1
n.+ iyle 087/15, 234/5
n.+ le 020/13, 134/1, 192/13
n.+ lerini 227/3

nefs: Göz.
n.- i devletine 067/5

nefsani: Nefsin hoşuna giden.
n. 133/4, 191/14

neglijeman:
n. 256/1

neler: Çeşitli şeyler.
n.+ ini 064/8

nem: Rutubet.
n. 052/18
rutubetten n. kapan 225/14

nemrut: Can yakıcı.
n. 066/3

nen: neyin
n. 170/7, 170/14, 221/8
n. var 007/13

nene: neyine
n. 050/3

nere: Hangi yer.
n.+ de 030/18, 031/6, 032/4, 038/1, 039/7, 046/11, 050/23, 050/24, 052/9, 053/12, 092/6, 097/1, 107/12, 155/5, 155/12, 156/4, 156/5, 184/11, 209/15, 209/16, 227/1, 249/3, 255/1
n.+ dedir 210/19
n.+ den 005/1, 006/17, 007/16, 012/24, 014/5, 017/9, 024/12, 025/11, 060/14, 063/6, 077/9, 087/4, 097/9, 103/21, 110/25, 147/3, 152/3, 152/13, 162/16, 177/15, 179/11, 194/27, 199/9, 199/10, 205/1, 217/8, 237/9, 243/8
n.+ dense 236/4
n.+ lere 147/18
n.+ me 074/4
n.+ nde 116/1
n.+ si 059/8, 098/13, 162/22, 195/10
n.+ sinde 065/3, 075/1, 167/10
n.+ sinden 013/22, 053/4, 157/5
n.+ ye 014/5, 019/3, 034/4, 039/9, 044/9, 046/2, 048/16, 049/21, 050/3, 050/10, 061/1, 061/12, 077/4, 077/11, 086/2, 086/16, 116/16, 127/8, 128/19, 129/6, 135/4, 156/4, 162/9, 208/6, 208/9, 208/25, 209/10, 221/2, 221/6, 222/2, 255/2

nerede: Hangi yer.
n.+ sin 008/12, 015/5, 015/22, 162/18

nergis: Bir çiçek.
n.+ ler 250/11

nesc: Dokuma.
n. etmişlerdir 242/4

nesi: Yer değiştirmek.
n.+ dir 040/19

nesimi: Latif bir tarzda esen rüzgar.
hava-yı n.+ nin 234/4

nesip: Bir isim.
n. 039/13, 102/11, 102/14, 102/16, 103/8, 105/20, 106/7, 130/21
n. ihsan 015/20, 016/3, 016/11, 018/7, 018/11, 019/9, 021/11, 022/3, 081/19, 081/23, 086/5, 087/7, 088/6, 090/4, 100/7, 101/13, 102/4, 105/5
n. ihsan salim 106/22
n. ihsanı 037/4

nesli: Aynı nesilden olma.
n. 213/12

nester: Ameliyat bıçağı.
n.+ imiz 091/15

neşe: Sevinç.
n. 086/12, 094/3, 100/19, 101/15, 123/4, 214/3, 249/3
n.+ ler 214/2
n.+ leri 118/20, 132/19
n.+ lerin 135/2
n.+ lerini 247/17
n.+ li 038/1, 099/8, 118/17, 228/12, 258/10
n.+ nin 184/2
n.+ si 031/8, 131/16, 138/10, 165/6, 187/10, 205/1, 244/11, 252/5
n.+ sinden 223/12
n.+ siydi 246/1
n.+ siyle 057/9

neşelen –Mutlu olmak.
n.- eceğimi 115/13
n.- ir 251/25

neşelendir –Mutlu etmek.
n.- ip 256/10

neşeli: Mutlu.
n. 076/13, 079/5, 080/1, 087/4

neşesizlik: Mutsuzluk.
n.+ ten 079/6

neşeyab:
n. ettiği 241/4

neşir: Yayım.
n. 063/8, 068/12

neşret –Yaymak.
n.- en 082/8
n.- iyordu 099/6
n.- tiler 137/12

netice: Sonuç.
n. 215/2
n.+ ler 018/12, 062/2
n.+ lere 062/3
n.+ sidir 239/9
n.+ sini 022/12, 145/12
n.+ siz 075/8
n.+ ye 061/14
n.+ yi 017/12

neticelen –Sonuçlanmak.
n.- ecektir 171/19

nev: Çeşit.
n. 005/8, 136/9
n.+ inden 031/13, 035/9, 220/21
n.+ ini 131/5, 136/3
n. ricalin 083/7

nevazişkâr
n. 173/9

nevi: Tür.
n. 005/8, 017/9, 054/16, 064/6, 217/9, 236/7, 237/16, 245/8, 254/11
n.+ leri 250/11
n.+ ndendir 106/17

nevi: Tür**.**

n.+ den 051/1

nevrastenik:
n. 098/26

nevres: Genç, taze.
n. 109/1, 113/5, 113/7, 113/10, 113/11, 113/13, 113/16, 113/23, 113/27, 114/11, 114/12, 114/13, 114/14, 114/15, 114/17, 114/23, 123/5
n.+ i 108/19, 113/8, 113/23, 113/26, 114/2
n.+ ini 108/21

neyi: .
n. 103/4, 224/4

neyse: Önemi yok.
n. 099/5

nezafet: Paklık.
n.+ i 254/1

nezahet: Temizlik.
n. 103/16

nezaket: İncelik.
n. 159/9
n.+ e 180/6, 206/7
n.+ in 180/10
n.+ inde 242/4
n.+ ini 208/23
n.+ le 027/10, 130/2
n.+ lerine 063/4
n.+ lerini 164/5

nezaketen: Nazik davranarak.
n. 208/23

nezaketsizlen -
n.- di 025/12

nezaret: Bakma**.**
n.+ i 072/17
n.+ lerde 068/11
n.+ li 073/3
n. odalarında 015/1
n. odası 015/20

nezd: Fikrince.
n.+ inde 068/6, 143/1

nezih: Temiz,pak.
n. 239/5, 240/2
n.+ sin 171/9

nezle: Burnun akması.
n. 225/11
n.+ li 248/17

nezredebil -
n.- irdi 249/7

nezret -
n.- en 260/17
n.- iyorsan 261/3

nısf: İçmek.
n.+ ı 105/13
n.+ ı faaliyetini 082/8
n.+ ından 032/4

niçin: Hangi amaçla.
n. 002/1, 002/3, 002/6, 009/18, 017/15, 030/18, 038/1, 040/12, 049/25, 050/7, 064/3, 068/5, 075/3, 080/1, 080/4, 081/7, 083/1, 083/7, 087/8, 089/9, 091/13, 102/2, 102/9, 104/12, 108/7, 108/13, 112/8, 115/11, 117/14, 126/16, 133/3, 136/9, 141/16, 144/3, 152/1, 152/8, 167/7, 167/18, 168/6, 170/15, 170/23, 171/11, 173/7, 174/9, 174/25, 177/14, 178/3, 184/10, 186/7, 186/19, 186/21, 186/23, 187/19, 187/21, 188/6, 188/15, 189/6, 189/10, 189/20, 192/11, 193/12, 193/17, 194/3, 195/10, 195/17, 196/5, 196/9, 197/6, 200/1, 203/19, 204/8, 204/11, 205/9, 205/11, 206/1, 206/4, 212/5, 212/7, 213/13, 214/4, 215/5, 216/3, 220/8, 221/2, 221/10, 222/6, 222/9, 222/20, 223/10, 223/17, 223/20, 230/7, 232/8, 236/1, 238/11, 240/1, 240/7

Nida: Çağırma.
n.+ sını 030/20
n.+ sıyla 159/2

nigahbanlık:
n. 175/2
n.+ ınıza 168/10

Nihal: Fidan.
n. 235/3

nihayet: Son.
n. 003/4, 007/14, 008/16, 018/8, 021/8, 029/5, 045/19, 047/15, 053/2, 054/13, 066/8, 068/1, 075/2, 077/12, 084/2, 100/24, 102/2, 107/17, 132/18, 140/5, 142/2, 143/15, 147/17, 148/15, 151/17, 154/9, 159/9, 161/2, 170/4, 182/1, 185/5, 186/24, 188/2, 192/2, 194/18, 196/5, 208/24, 211/6, 217/6, 220/1, 221/2, 226/10, 230/5, 244/2, 245/5, 246/7, 248/22, 251/8, 255/4
n.+ inde 110/11
n.+ siz 188/6, 191/13

nihayetsiz: Sonsuz.
n. 172/4

nik: İyi, güzel.
n. 244/3
n.- ü bedi 198/9

nikab: Yüz örtüsü.
n. 122/1

nikâh: Evlenme.
n. 117/7
n.+ ındayım 118/14
n.+ sız 005/8, 065/3

nikâhsız: Nikahsız olarak.
n. 247/10

nikbin: İyimser.
n. 189/3

nikbinlik: İyimserlik.
n. 189/5

nim: Yarı.
n. 166/2

nimet: Yaşamak için gerekli her şey.
n.+ e 242/1
n.+ tir 242/1

nine: Torunu olan kadın.
n.+ lerimizin 121/10

nisan: Yılın dördüncü ayı.
n. 261/9

nispet: Oran.
n. 174/10
n.+ inde 083/7
n.+ le 029/2, 108/25, 120/8, 173/4
n.+ leri 174/13

nispeten: Oranla.
n. 017/3, 042/5, 088/14, 149/6, 213/5, 240/5

nispetsiz: Birine uymayan.
n. 138/3

nisyan:. Unutma.
n.+ ını 020/5

nişan: İşaret.
n. 253/13
n.+ ların 064/7, 066/3
n.+ larla 063/5

nişancı: Attığı kurşun.
n. 156/3

nişane: Hedef.
n. 164/3

nişanhane: Hedef merkezi.
n. 054/2

nişanlı: Nişanlı olan kimse.

n. 108/25, 185/2
n.+ lar 183/8
n.+ n 218/13
n.+ na 110/6
n.+ nı 108/23
n.+ nız 113/14
n.+ sı 123/6, 235/8
n.+ sının 204/11

nişasta: Tatlı.
n. 010/13

niye: Niçin.
n. 024/8, 024/10, 042/12, 107/14, 119/1, 141/4

niyet: Bir şeyi yapmayı önceden isteyip düşünme.
n. 052/1, 252/1
hüsn-ü n. 121/6
n.+ i 035/12
n.+ inde 212/14
n.+ indesin 007/6, 171/16, 177/13
hüsn-ü n.+ ine 067/5
n.+ iniz 252/7
n. kâğıdı 250/11
hüsn-ü n.+ le 182/2, 195/19
hüsnü n.+ le 059/13
su-i n.+ le 038/1
sui n.+ le 214/6, 216/7, 227/3
n.+ ler 181/12
sui n.+ lerle 065/1
n.+ li 253/7

niyet: fal
n.+ li 252/2

nizam: Düzen.
n.- ı âlem 212/3
n.- ı hilkate 241/3

nizamname: Tüzük.
n.+ sine 240/7

nobran: Sert.
n. 024/10

nohut: Baklagil çeşidi.
n. 217/10

noksan: Eksik.
n.+ ından 242/1

nokta: İşaret.
n.- i nazarından 083/10, 103/16
n.+ da 161/11, 162/9, 173/7, 188/3
n.+ daki 013/11, 196/11
n.+ dan 101/5
n.+ larda 164/8, 183/10
n.+ ları 134/6
n.+ larından 038/7
n.+ sı 195/19, 199/9
n.+ sına 199/9
n.+ sında 040/21, 225/9, 243/6
n.+ ya 044/12, 148/10, 164/8, 189/8, 211/8

not: Bir şeyi hatırlatan yazı.
n. 231/23

nöbet: Sırayla yapılan görev.
n. 035/8, 089/1, 144/8, 157/2, 232/11, 236/4
n.+ e 200/3, 241/6
n.+ i 201/15
söz n.+ i 083/9
n.+ in 232/11
n.+ ini 143/15, 240/7
ilklik n.+ ini 232/7
n.+ inin 098/17

numara: Ölçü.
n. 024/2, 024/22, 026/14, 029/8, 051/8, 182/9
n.+ daki 216/5
n.+ ları 226/4
n.+ larını 072/2
n.+ lı 022/19, 046/11, 047/5, 048/6, 073/10, 137/12, 226/4, 227/1, 227/4, 255/2
n.+ nın 051/11, 227/2
n.+ sına 038/4
n.+ sını 046/7, 061/11, 206/7
n.+ ya 016/15, 180/5, 226/11, 227/3

n.+ yı 230/11

numune: Sıfat göstermelik.
n. 232/15, 250/12
n.- i tecennün 098/27
n.+ leri 215/8
n.+ lerimiz 230/8
n.+ lerimize 226/11
n.+ lerimizi 228/5
n.+ leriniz 233/9

nur: Parıltı.
n. 205/4, 259/9
n.+ dan 186/13, 249/1
n.+ lar 200/5, 258/2, 259/13
n.+ ları 179/4, 184/5, 186/4
n.+ larıyla 172/9
n.+ unun 163/11

nurlandır –Parıltılanmak.
n.- dığı 185/3

nurlu: Parlamak.
n. 184/1, 258/10

Nurullah:
n. şahab 181/8, 181/12, 182/9, 215/9, 216/4, 227/2, 229/7
n. şahaba 236/4
n. şahabı 235/5
n. şahabın 182/6, 182/12, 215/12, 217/10, 222/11, 227/3, 227/4, 236/2, 237/9, 237/10

Nuş: Zevk.
nuşa n. âlemini 098/26

nuşa:
n. nuş âlemini 098/26

nutuk: Konuşma.
n. 037/2
n. açtı 036/5
n.+ lara 037/3
n.+ larla 099/3
n.+ u vermek 079/3
iftitah n.+ una 082/6
n.+ unuza 083/7

nüfus: Sayı.
n. 057/8, 153/4
n. memuru 132/9
n.+ unu 072/17

nüfuz: Sözü dinlemek.
n. 067/4, 068/6
n. eden 165/5
n. ettikten 179/4
n.+ unu 068/11

Nükhet: Koku.
n. 030/8, 078/12, 079/5, 081/8, 083/6, 087/4, 090/8, 093/4, 093/10, 102/11, 103/9, 103/13, 106/28
n.+ e 081/13, 123/1
n. feyyaz 033/4, 033/10, 034/6, 036/4, 037/3, 086/15, 089/22, 100/26, 121/7, 121/11
n. feyyazın 085/3
n.+ le 038/1, 085/6, 092/22, 124/1
n. üsküdar 079/2, 081/2, 083/2

nüsha: Örnek.
n. 211/11
n.- i saniyesi 227/4
n.+ ları 068/11
n.+ larının 068/11

nüve: Çekirdek.
n.+ si 101/10

nüzul: İniş.
n. 135/5, 147/18

o: 1. Teklik üçüncü kişi zamiri. 2. Uzakta olan, hakkında konuşulan kişi veya şeyi belirten bir söz.
o. 001/15, 002/6, 002/16, 003/16, 003/17, 005/2, 006/22, 007/6, 009/24, 009/26, 010/10, 011/18, 012/3, 012/11, 012/12, 012/20, 013/1, 016/15, 018/4, 018/10, 020/2, 020/16, 021/8, 023/11, 023/12, 023/17, 024/1, 024/12, 024/17, 026/15,

026/19, 026/23, 029/5, 030/19, 032/5, 036/6, 037/2, 038/1, 038/5, 039/11, 040/19, 040/21, 041/3, 041/6, 041/8, 042/17, 043/20, 044/3, 044/5, 044/11, 044/16, 045/2, 045/8, 046/2, 046/9, 046/14, 047/18, 048/6, 052/13, 055/12, 056/3, 056/8, 056/11, 057/5, 057/6, 057/7, 057/8, 057/9, 060/5, 062/18, 062/19, 063/6, 064/8, 065/2, 066/6, 066/8, 067/1, 067/3, 067/4, 067/6, 068/11, 069/3, 069/8, 071/7, 072/2, 072/17, 073/10, 075/1, 075/9, 078/10, 078/14, 078/16, 079/1, 079/4, 079/5, 080/1, 080/4, 080/5, 080/8, 080/15, 080/17, 082/3, 084/2, 085/1, 085/3, 085/6, 087/18, 087/19, 088/3, 090/9, 092/13, 094/19, 094/22, 095/2, 095/9, 095/15, 096/8, 096/18, 096/20, 096/22, 097/7, 097/9, 097/21, 099/5, 099/11, 100/19, 101/2, 103/16, 103/18, 104/1, 104/5, 104/9, 104/13, 104/15, 105/13, 109/11, 109/20, 110/14, 112/6, 112/10, 112/14, 113/6, 113/21, 114/19, 114/21, 116/7, 116/28, 117/12, 119/11, 119/13, 120/2, 121/12, 122/1, 122/3, 122/7, 122/8, 123/1, 123/6, 123/7, 126/5, 128/3, 129/15, 130/4, 130/20, 131/9, 131/13, 131/16, 131/17, 133/3, 133/5, 134/2, 134/7, 134/8, 136/2, 136/4, 136/9, 138/1, 139/1, 139/16, 139/24, 141/2, 141/6, 141/9, 142/21, 142/24, 143/8, 146/11, 146/14, 147/8, 147/20, 147/22, 148/14, 149/10, 150/6, 150/8, 150/12, 150/18, 151/1, 151/3, 154/9, 155/1, 155/9, 155/18, 156/5, 157/5, 157/9, 158/5, 159/6, 160/1, 162/4, 162/16, 163/7, 163/12, 165/4, 166/4, 166/9, 167/12, 167/17, 169/1, 169/7, 170/2, 171/18, 172/4, 172/5, 172/6, 173/5, 175/4, 175/16, 176/12, 177/1, 177/4, 177/8, 179/8, 181/5, 181/13, 181/14, 182/2, 182/13, 183/5, 183/6, 184/5, 185/5, 185/9, 185/19, 186/24, 187/10, 187/11, 188/3, 190/6, 190/23, 191/8, 191/13, 191/15, 192/4, 192/5, 192/13, 193/3, 193/9, 196/3, 196/5, 196/19, 196/23, 197/20, 198/8, 198/14, 199/1, 200/4, 201/1, 201/3, 201/16, 201/23, 203/1, 203/3, 203/11, 204/8, 205/14, 206/4, 206/7, 207/9, 208/9, 208/20, 210/8, 210/14, 211/7, 211/9, 213/9, 213/11, 214/2, 214/6, 214/7, 215/5, 216/2, 216/7, 216/11, 218/6, 218/11, 219/4, 220/5, 222/2, 223/18, 225/11, 225/13, 226/2, 226/4, 226/6, 226/7, 227/1, 227/5, 228/14, 229/16, 230/10, 231/4, 231/7, 232/3, 232/11, 233/14, 234/5, 234/19, 235/5, 235/8, 235/9, 235/12, 235/16, 235/18, 236/7, 237/6, 237/16, 237/17, 238/6, 238/7, 239/4, 239/5, 239/8, 240/4, 240/5, 241/5, 242/1, 242/5, 243/2, 243/6, 244/3, 244/10, 245/3, 246/7, 248/8, 249/2, 249/3, 249/5, 249/6, 249/7, 250/3, 251/8, 251/25, 252/5, 252/14, 253/1, 253/12, 253/13, 254/1, 254/9, 254/11, 255/1, 255/2, 256/1, 256/3, 257/6, 257/11, 258/8, 258/10, 260/3, 260/16

o. duruyor 086/6

o.+ na 002/20, 004/4, 005/8, 012/10, 012/15, 013/1, 018/4, 019/1, 020/1, 020/11, 021/5, 021/8, 034/13, 041/8, 043/15, 044/11, 051/14, 052/1, 052/6, 059/3, 074/14, 075/9, 079/5, 080/5, 083/9, 085/5, 092/9, 094/3, 101/3, 109/9, 110/10, 113/8, 126/4, 135/1, 154/9, 158/3, 161/2, 161/10, 164/7, 172/6, 181/10, 190/15, 191/15, 192/1, 192/3, 198/1, 199/1, 207/8, 212/12, 212/15, 215/11, 217/3, 218/3, 219/4, 220/18, 220/21, 225/19, 233/4, 237/2, 238/11, 239/1, 241/7, 246/8, 254/13

sözüm o.+ na 030/18

o.+ ndan 003/4, 012/17, 013/10, 027/10, 046/8, 072/17, 080/17, 095/8, 109/7, 120/6, 135/1, 144/7,

150/12, 173/8, 186/22, 192/4, 194/19,
215/5, 230/22, 236/2, 237/9,
238/1, 247/19, 250/13, 257/11
o.+ nlar 005/8, 005/12, 006/1,
007/1, 017/3, 039/15, 045/10, 045/13,
047/1, 050/2, 053/14, 071/1,
071/2, 091/15, 092/11, 095/2, 096/20,
116/3, 116/19, 117/6, 123/3,
133/3, 155/28, 157/10, 177/2, 177/8,
178/25,
188/3, 230/3
o.+ nlara 005/12, 006/17, 056/15,
072/16, 145/7, 147/11, 156/6, 164/5,
218/13, 250/2, 254/1, 258/3
o.+ nlarda 177/1
o.+ nlardan 056/15, 073/5, 135/4,
168/3, 180/16, 257/9
o.+ nları 003/2, 039/1, 039/15,
045/20, 046/4, 046/5, 049/21, 050/9,
055/1, 063/2, 067/3, 071/3,
076/6, 092/11, 098/7, 098/9, 102/21,
104/18, 122/3, 136/1, 148/6,
163/13, 177/1, 178/1, 180/7, 184/11,
187/17, 218/13, 226/4, 231/24,
233/1, 233/14, 238/9, 252/2
o.+ nların 007/1, 007/6, 027/8,
029/8, 034/14, 038/1, 038/4, 044/7,
067/4, 071/6, 096/20, 135/6,
142/5, 143/6, 145/7, 165/9, 174/13,
177/4, 197/12, 212/14, 216/8,
218/13, 224/7, 225/10, 245/7, 259/15
o.+ nsuz 173/4, 212/6
o.+ nu 002/10, 002/12, 004/3,
006/25, 007/8, 014/5, 016/15, 018/4,
026/1, 026/22, 032/4, 033/2,
033/9, 043/11, 048/19, 049/18, 051/13,
052/1, 052/3, 053/1, 053/9,
063/5, 063/6, 065/3, 067/3, 067/5,
070/2, 075/6, 078/16, 080/17,
081/9, 082/3, 091/16, 095/12, 097/16,
097/22, 105/13, 107/17, 108/26,
113/15, 117/2, 117/5, 119/4, 121/12,
134/1, 135/2, 139/8, 139/18,
143/15, 144/3, 144/25, 147/22, 151/6,
156/4, 161/12, 169/8, 173/9,
188/3, 192/3, 194/28, 197/20, 198/9,
199/1, 203/13, 203/20, 204/10,
204/11, 208/20, 212/1, 212/13, 214/5,
215/3, 215/8, 216/6, 217/9,
220/21, 221/2, 223/18, 228/1, 229/11,
229/13, 233/4, 233/5, 236/3,
236/6, 237/1, 238/11, 240/2, 246/4,
251/27, 254/12, 257/12, 258/6,
258/7, 260/6
o.+ nu kâtipler götürsün 044/15
o.+ nun 005/1, 009/20, 018/3,
019/18, 021/5, 021/12, 031/17, 033/9,
041/4, 041/8, 042/7, 045/8,
052/8, 055/4, 059/4, 061/9, 069/5,
070/2, 072/17, 074/1, 077/9,
078/16, 079/4, 079/5, 082/7, 089/11,
094/15, 117/1, 117/12, 118/14,
118/19, 120/13, 122/1, 124/3, 125/8,
126/20, 131/16, 134/1, 135/1,
139/2, 139/5, 141/18, 142/5, 142/20,
144/5, 144/11, 146/1, 151/4,
151/17, 152/17, 158/12, 161/10, 164/2,
169/6, 169/8, 172/7, 176/12,
178/8, 179/8, 181/2, 183/1, 184/3,
185/17, 187/4, 188/2, 192/9,
192/11, 192/13, 197/12, 197/18, 200/1,
203/1, 204/1, 206/7, 212/12,
213/7, 213/8, 214/5, 214/7, 215/1,
215/5, 217/9, 220/19, 223/25,
226/4, 229/1, 229/3, 230/10, 233/2,
234/3, 234/17, 241/5, 244/10,
246/8, 248/22, 249/1, 249/3, 249/6,
250/15, 252/1, 253/1, 253/2,
253/12, 254/13, 255/7, 256/2, 257/8,
260/10, 260/16
o.+ nunla 052/1, 071/19, 080/1,
084/1, 131/16, 171/16, 191/15, 197/8,
200/17, 217/5, 219/5, 229/3,
243/8
o.+ nda 101/16

o: ünlem
o. 050/10
o.+ oo 008/12, 059/1

obur: Çok yemek yiyen.
o. 064/7, 095/10, 123/2

oburluk: Obur olma durumu.
o.+ tan 056/3

ocak: Ateş yakılıp yemek pişirilen yer.
o. süpürücüyü 059/4

oda: Evin farklı amaçlar için kullanılan her bir bölmesi.
o. 005/2, 023/19, 033/3, 037/4, 039/22, 054/13, 059/13, 059/14,
060/1, 069/4, 070/4, 070/6, 070/11, 076/13, 085/5, 095/2, 106/17,
111/9, 118/17, 130/9, 132/19, 154/8, 154/10, 157/9, 212/15, 213/2,
231/14, 234/11, 234/17, 235/10
o.+ cığın 107/10
o.+ cıktan 107/9
o.+ da 028/6, 070/8, 071/12, 077/1, 078/14, 080/15, 090/14, 111/12,
116/20, 129/4, 132/16, 154/1, 233/4
o.+ daki 004/22, 073/11, 219/1
o.+ dalar 071/10
o.+ dan 015/11, 046/1, 073/8, 113/10, 119/11, 155/22, 192/4
o. kapısında 236/4
o.+ lar 051/12, 153/5, 153/7
o.+ lara 066/1, 153/8
o.+ larda 153/6, 252/16
o.+ lardaki 153/11
o.+ ları 129/4
o.+ larımızdan 204/8
o.+ ların 072/2, 073/5, 153/5
o.+ larına 227/3, 249/9, 258/5
nezaret o.+ larında 015/1
çiftehane o.+ larını 001/3
o.+ lı 075/1, 233/2
o.+ m 218/12
o.+ ma 212/14
o.+ nda 218/8
o.+ nın 036/5, 051/15, 072/17, 073/11, 075/6, 076/5, 076/13, 091/6,
096/2, 130/16, 131/16, 173/7, 209/18, 213/8, 228/8, 228/10, 228/12,
233/3, 234/16, 235/2
o.+ nız 059/12
kumar o.+ sı 069/4
minister o.+ sı 228/6
nezaret o.+ sı 015/20
yatak o.+ sı 177/8
o.+ sına 023/8, 026/19, 027/10, 033/2, 074/15, 124/5, 154/4, 156/4,
172/9, 192/5, 212/12, 212/13, 212/15, 213/6, 214/5, 219/2
o.+ sında 039/2, 045/3, 066/8, 129/15, 212/14, 218/10, 226/9, 229/1,
237/10
o.+ sından 070/6, 126/7
o.+ sını 112/11, 219/4
o.+ sının 213/2, 220/1
o.+ ya 007/7, 007/10, 013/21, 014/5, 015/19, 031/6, 033/2, 037/4,
045/8, 051/13, 052/2, 053/2, 060/1, 073/3, 075/1, 078/12, 118/19,
128/25, 129/3, 134/2, 192/4, 200/15, 201/17, 208/15, 210/2, 213/2,
213/5, 218/13, 219/4, 229/2, 230/3, 230/11, 236/6, 237/2
o.+ yı 015/20, 070/7, 078/1, 218/12, 234/14

odabaşı: Hanlarda çalışan uşakların başı.
o. 023/7

odalık: Bir erkeğin nikahsız olarak aldığı kadın.
o.+ larından 064/7
o.+ tan 143/5

odun: Kesilmiş ağaç parçası.
o.+ u 236/4

of: Bezginlik, yorgunluk gibi duyguları anlatan bir söz.
o. 100/5, 105/2, 113/24, 128/1, 148/4, 221/19, 224/15
o.+ lar 113/25

ofla -: Sıkıntısını dışa vurmak.
o.- yıp puflayarak 074/15

oğlak: Keçi yavrusu.
maltız o.+ ı mı doğurdu 230/21

oğlan: Erkek çocuk.
o. 020/3, 040/21, 043/10, 044/16, 048/14, 048/20, 176/9, 246/7, 098/14, 048/16, 056/4, 056/11

o.+ dı 246/16
o.+ ı 047/3, 048/24, 057/1, 060/2
o.+ ın 009/14, 009/18
o.+ la 011/18, 041/13

oğul: Erkek evlat.
o.+ an 097/25
o.+ anda 097/28
o.+ cuğum 002/19
o.+ larının 014/5
o.+ u 060/5, 097/26, 176/11, 237/16
o.+ um 002/12, 030/11, 062/9, 095/10, 109/2, 110/6, 143/8, 159/13,
159/15, 176/14, 178/6, 197/18, 201/13, 202/5, 203/1, 208/15, 209/10,
209/20, 210/16, 210/25, 211/7007/16, 008/19, 013/22, 015/2, 019/5
212/1, 212/7, 212/14, 225/19, 232/9
o.+ unun 007/12, 097/19, 178/7
o.+ unuz 120/6
o.+ usun 177/8
o.+ uymuş 147/20
o.+ una 008/4, 008/10
hayvan o. hayvan 010/23
zevzek o. zevzek 003/2

oğuştur -: Ovuşturmak, elleri birbirine sürtmek .
o.- arak 139/3

oh: Beğenme, hayranlık, rahatlama gibi duyguları anlatan ünlem.
o. 001/22, 018/1, 032/4, 032/5, 033/3, 034/12, 065/3, 072/16,
073/5, 088/9, 093/27, 111/12, 111/18, 115/15, 122/3, 128/17, 185/13,
191/14, 195/11, 210/12, 253/1, 258/8, 260/5

Ohooo: Daha neler anlamında.
o. 144/17

okka: 1,282 kilogramlık ölçü birimi.
o. 048/16, 112/4, 141/5
o.+ dan 140/21
o.+ sı 140/13, 141/2

oklava: Hamur açmakta kullanılan silindir değnek.
o. 010/20

okşa -: Sevgi, şefkat belirtisi olarak elini bir şeyin üzerinde yavaş yavaş gezdirmek veya ona hafifçe vurmak.
o.- dıkça 253/1
o.- mak 168/11
o.- r 091/4, 185/5
o.- yıp 200/7

okşat -: Okşama işini yaptırmak.
o.- madıktan 212/2

oku -: 1. Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek. 2. Bir şeyin anlamını çözmek. 3. Sesli olarak söylemek.
o.- du 077/10, 181/8, 215/12, 216/3
o.- duğu 067/2, 150/8, 210/17
o.- duğum 167/17
o.- duk 039/24
o.- duklarına 053/3
o.- dum 022/21, 253/1
o.- ma 109/25
o.- madın 088/11, 232/2
o.- madınız 235/18
o.- malıyım 238/9
o.- mamış 227/2
o.- masa 164/1
o.- maya 163/13
o.- mayacak 104/16
o.- mayan 043/2
o.- maz 042/16, 042/17
o.- muştu 216/3
o.- muştum 136/3
o.- nan 136/8, 210/9
o.- ndu 244/12
o.- r 252/10
o.- rdun 025/11
o.- rken 251/23
o.- rlar 170/5
o.- rlardı 068/11
o.- rlarsa 034/4
o.- rum 171/9

o.- sa 163/13
o.- yamazdı 067/2
maval o.- yan 131/17
o.- yanın 258/7
o.- yanlara 243/3
o.- yarak 030/8, 032/4, 072/2, 159/5
o.- yor 109/23, 146/5
o.- yordu 172/9, 216/3
o.- yordum 135/6, 159/16
mavalı o.- yorsun 017/11
o.- yunca 227/1

okun -: Okuma ışine konu olmak.
o.- acak 031/16
o.- maya 242/9
o.- uyordu 161/6, 202/9, 216/1

okut -: Okuma işini yaptırmak.
o.- up 245/9

okuyucu: Düğüne çağrı yapan kimse.
o. 247/16
o.+ ya çıkarsınız 247/14

okyanus: Ana deniz, umman.
o.+ un 216/2

ol -: 1. Meydana gelmek. 2. Bir durumdan başka bir duruma geçmek. 3. Gerçekleşmek. 4. Herhangi bir durumda bulunmak. 5. Uygun düşmek.
o.- a 122/1, 122/7, 165/4
o.- acağa 132/15
o.- acağı 079/5, 255/2
o.- acağım 103/10
divane o.- acağım 003/11
hamamcı o.- acağım 230/19
hunnak o.- acağım 231/3
meşgul o.- acağım 213/1
müteselli o.- acağım 260/12
ortak o.- acağım 224/15
zifaf o.- acağım 231/14
o.- acağını 053/4, 083/7, 107/15, 211/1
o.- acağınıza 122/7
o.- acağınızı 149/5
o.- acağız 086/14
o.- acak 007/16, 012/23, 016/2, 018/5, 018/8, 022/6, 025/1, 026/3, 032/5, 036/5, 045/2, 045/8, 058/17, 068/2, 069/4, 075/8, 077/9, 084/1, 084/2, 085/5, 096/22, 097/26, 104/10, 104/18, 105/21, 108/16, 109/10, 115/23, 122/3, 122/5, 127/7, 142/20, 156/6, 158/4, 160/1, 163/13, 169/7, 175/1, 175/4, 176/14, 195/19, 200/13, 202/11, 211/4, 217/1, 244/10, 245/2, 245/8, 247/8
hâsıl o.- acak 091/1
kail o.- acak 227/3
kısmet o.- acak 027/18
tuzla buz o.- acak 064/10
ram o.- acaklar 037/4
o.- acaklardı 176/9
o.- acakmış 093/3
o.- acaksa 096/23
o.- acaksak 155/6
o.- acaksın 097/25
o.- acaksınız 212/10, 225/7, 229/1
o.- acaktı 038/5, 085/5, 091/1, 165/8, 212/13
o.- acaktır 061/12, 104/16, 226/4
o.- alım 102/5, 155/6
yardak o.- alım 034/4
mani o.- amadığını 068/1
o.- amadım 171/15, 260/18
o.- amam 040/25, 244/5
o.- amamaktan 168/8
o.- amayacağını 158/6
kabil o.- amayacağını 021/8
o.- amayacak 190/4
muvaffak o.- amayacaksınız 087/16
o.- amaz 071/6, 071/8, 084/2, 086/22, 091/3, 165/4, 169/3, 177/10, 189/7, 204/7, 221/22, 229/12, 239/4, 242/4
o.- amazmış 204/8
o.- amazsa 093/3
o.- amazsınız 182/11
o.- amıyor 075/8, 187/20
o.- amıyorlardı 124/1
o.- an 018/1, 032/5, 035/20,

049/4, 050/12, 050/21, 052/13, 058/5, 059/7, 064/4, 067/1, 068/1, 068/6, 070/5, 072/17, 073/9, 074/6, 083/1, 083/7, 098/26, 103/16, 111/9, 118/17, 123/4, 123/6, 123/7, 130/3, 130/4, 131/16, 132/11, 132/19, 133/3, 134/1, 134/6, 136/1, 136/6, 146/4, 149/6, 163/12, 166/1, 169/7, 172/7, 173/6, 175/12, 176/10, 176/14, 180/3, 182/7, 184/3, 188/13, 189/21, 191/1, 191/15, 195/17, 203/9, 209/17, 214/7, 216/4, 224/16, 227/2, 227/3, 229/13, 235/5, 236/3, 239/5, 241/7, 248/22, 249/8, 253/1, 256/2
hâkpây o.- an 066/3
mani o.- an 036/6
mehdi o.- an 083/1
melce o.- an 089/1
mihek o.- an 232/14
mütehassis o.- an 072/10
peyda o.- an 028/3, 064/7
o.- anın 136/9
o.- anla 082/8, 176/13
o.- anlar 019/8, 137/2
o.- anlara 135/1, 136/8, 207/14, 257/4
o.- anlarda 215/4
o.- anlardır 047/13, 171/9, 233/1
o.- anları 027/7
o.- anlarımız 065/5
o.- arak 005/8, 061/7, 065/2, 066/8, 072/17, 074/6, 086/24, 093/3, 095/9, 106/17, 119/13, 121/10, 162/5, 175/4, 180/10, 188/14, 197/22, 207/14, 233/5, 239/9, 241/2
o.- aydı 044/18, 057/8, 063/2, 071/9, 134/1, 200/1, 240/2, 241/7
o.- aydım 058/15, 212/6
o.- aydınız 081/12
o.- du 001/20, 004/17, 004/20, 005/12, 008/9, 008/12, 016/1, 023/12, 032/3, 040/23, 042/8, 042/9, 044/18, 045/13, 045/19, 045/20, 056/13, 058/10, 061/18, 066/8, 077/9, 078/4, 088/5, 098/27, 099/7, 106/14, 110/10, 115/4, 117/15, 118/3, 118/7, 118/13, 126/7, 126/21, 130/2, 134/4, 141/5, 142/24, 143/5, 146/8, 148/1, 150/10, 156/4, 156/8, 158/6, 159/15, 160/2, 160/5, 162/11, 164/7, 166/10, 200/3, 200/5, 205/3, 209/21, 210/1, 218/4, 218/5, 225/19, 226/5, 230/21, 230/22, 232/18, 233/9, 235/4, 247/10, 248/6, 248/16, 249/7, 250/2, 252/16, 253/12
hâsıl o.- du 088/3
kabul eder o.- du 041/3
meşum o.- du 134/4
müteessir o.- du 233/4
napak o.- du 010/12
peyda o.- du 179/6
o.- du bitti 045/15, 045/17, 045/19
o.- duğu 023/14, 029/5, 029/10, 035/15, 038/1, 063/4, 064/6, 072/1, 080/17, 083/7, 097/9, 098/17, 111/13, 123/2, 125/7, 128/26, 136/5, 147/12, 168/3, 172/6, 172/9, 179/8, 182/12, 185/15, 194/7, 215/4, 223/1, 226/2, 240/5, 242/4, 245/2, 249/3
dildade o.- duğu 067/1
evla o.- duğu 105/17
mensup o.- duğu 240/2, 242/2
metresi o.- duğu 066/8
mevcut o.- duğu 018/12
muhtaç o.- duğu 240/5
mutabık o.- duğu 013/11
mükellef o.- duğu 242/2
mümkün o.- duğu 067/4, 207/13
müteallik o.- duğu 043/2
oturmuş o.- duğu 079/2
şeni o.- duğu 234/4
o.- duğum 031/17, 083/7, 136/1, 147/22, 152/11, 167/1
o.- duğuma 082/1, 193/19
o.- duğumu 077/9, 135/6, 156/3, 186/16, 236/9
o.- duğumuz 062/11, 081/12, 087/4, 088/3, 206/5, 240/6
o.- duğumuzu 081/12
o.- duğun 176/16
o.- duğuna 072/7, 078/8, 141/9, 151/3, 165/2, 220/21, 241/7, 243/8

pişman o.- duğuna 017/16
o.- duğundan 154/10, 181/13, 184/1, 190/12, 204/11, 250/6
o.- duğunu 001/3, 001/13, 004/21, 011/2, 017/16, 024/18, 028/17, 031/17,
033/2, 037/3, 038/2, 041/3, 041/4, 048/20, 050/24, 055/2, 056/2,
056/15, 058/7, 062/1, 068/11, 072/2, 072/8, 072/15, 074/14, 074/15,
078/14, 079/5, 080/2, 080/13, 085/1, 088/9, 088/14, 089/11, 090/14,
104/16, 125/12, 128/19, 129/8, 130/4, 136/9, 140/13, 150/1, 151/6,
154/4, 156/5, 172/7, 173/9, 177/10, 188/9, 192/5, 192/9, 198/1,
199/17, 204/11, 204/13, 206/7, 210/2, 210/16, 215/7, 215/12, 219/1,
219/4, 221/22, 226/1, 227/2, 228/8, 233/2, 236/6, 236/9, 237/9,
237/10, 240/5, 242/9, 243/2, 243/6, 255/1
o.- duğunuz 083/7, 143/7, 206/7, 229/12, 244/1
o.- duğunuza 203/17
o.- duğunuzu 166/17
o.- duk 056/15
halas o.- duk 117/6
o.- dukça 058/13, 073/10, 214/2
o.- dukları 019/3, 046/12, 095/10, 123/2, 123/3, 129/3, 138/11, 232/2,
242/5
mensup o.- dukları 064/1
o.- duklarına 079/5
o.- duklarını 055/1, 057/5, 060/1, 071/12, 075/1, 133/1, 159/17, 209/19
o.- duktan 174/25, 227/4
o.- dular 021/8, 044/18, 045/13, 121/4, 126/9, 147/12, 184/11, 201/25
cehennem o.- dular 044/9
tacire o.- dular 036/6
o.- dum 046/2, 133/7, 158/14, 230/19, 259/17
vakıf o.- dum 092/11
o.- dun 056/10, 231/13
adam o.- dun 001/16
o.- dunuz 001/20, 237/4
muhtaç o.- dunuz 094/20
merhum o.- duysa 008/15
o.- ma 198/16
meyus o.- ma 236/9
mükedder o.- ma 021/10
peyda o.- ma 149/15
o.- madan 112/3, 129/10, 149/6, 170/1, 218/12
o.- madı 004/21, 026/1, 077/10, 117/14, 120/6, 131/6, 150/12
memnun o.- madı 019/18
o.- madığı 013/3, 064/5, 139/2, 153/6, 159/9
o.- madığım 136/2
o.- madığımı 152/9, 206/4
o.- madığımız 171/19
o.- madığımıza 257/3
mesut o.- madığımızı 019/1
o.- madığından 185/2
o.- madığını 031/13, 048/22, 061/16, 062/6, 072/4, 120/9, 158/6, 177/1,
196/3, 198/1, 255/4
o.- madığınızı 168/9
o.- madık 237/15
o.- madıkları 037/4, 129/3, 189/10
o.- madıktan 183/4
o.- madım 084/1, 117/5, 149/6
o.- madınız 152/15, 174/13
o.- mak 007/6, 080/1, 084/1, 085/1, 085/6, 087/16, 105/17, 121/2,
134/3, 137/2, 139/1, 182/2, 238/8, 240/5, 240/7, 244/10, 247/17,
250/5
mani o.- mak 092/11
mukallit o.- mak 084/2
o.- makla 094/20, 119/10, 228/1
o.- maksızın 214/5
o.- maktan 070/6, 112/15, 134/1, 213/6, 225/11, 237/15, 255/1
o.- maları 232/18
o.- malı 232/3
mukayyet o.- malı 001/4
serbest o.- malı 122/1
o.- mam 105/1, 202/7, 239/4
o.- mamak 016/10, 135/1, 136/3
o.- mamaktan 105/17
o.- mamalı 157/5

o.- mamasına 043/2, 172/10
o.- mamı 189/3
o.- mamış 160/3
o.- mamışken 200/3
o.- mamıştır 130/21
azadeser o.- mamız 022/2
o.- mamıza 224/20
o.- mana 133/5
o.- masa 037/2, 102/21, 109/1, 150/18, 235/17
o.- ması 063/2, 074/14, 081/1, 085/1, 165/2, 169/8, 172/6, 188/2
o.- masın 097/6, 111/5, 152/8, 165/2, 218/13, 221/1
o.- masına 060/11, 182/13, 184/5, 216/1
o.- masında 016/10
o.- masından 016/12, 170/4, 237/1
o.- masını 216/7
o.- masınlar 212/15
o.- maya 179/4, 203/13, 206/4, 222/1, 226/5, 243/8
o.- mayacağı 229/12
o.- mayacağım 125/12
o.- mayacak 016/2, 034/14, 044/9, 120/6, 122/3
o.- mayacaktım 174/11
o.- mayalım 102/7, 148/4
o.- mayan 007/12, 024/1, 059/7, 074/6, 106/17, 107/17, 120/8, 120/11, 151/11, 170/3, 173/5, 182/13, 205/1, 245/3
muhtaç o.- mayan 053/10
o.- mayanın 136/9
o.- mayanlar 109/8
o.- mayanlara 180/14
o.- mayanlardır 242/1
o.- mayarak 032/4
o.- mayıp 133/4
o.- maz 014/5, 015/14, 021/5, 023/3, 030/16, 039/12, 047/11, 122/1, 127/20, 141/22, 154/5, 165/3, 178/2, 181/14, 200/17, 222/20
mürüvvete endaze o.- maz 094/11
o.- mazsa 057/3, 080/6, 143/8
o.- muslar 128/1
o.- muş 005/1, 035/12, 036/5, 068/12, 107/5, 128/26, 129/8, 146/2, 147/22, 153/8, 197/22, 202/7, 203/7, 216/8, 220/18, 220/21, 256/5, 259/2
hurt o.- muş 107/11
kadit o.- muş 065/5
kloroformize o.- muş 090/9
telef o.- muş 100/27
yalvar yakar o.- muş 005/8
zil zurna o.- muş 073/10
o.- muşlardır 083/1
o.- muşsun 159/13, 259/14
o.- muştu 037/6, 041/13, 059/13, 069/3, 077/4, 207/17
duyulmaz o.- muştu 158/1
muvaffak o.- muştu 072/17
sabit o.- muştu 037/2
o.- muştur 006/17
o.- muyor 178/25, 256/11
amil o.- muyorlar 063/8
o.- muyormuş 151/17
o.- sa 010/10, 011/4, 023/12, 032/5, 046/14, 071/8, 078/14, 084/1, 102/21, 111/1, 112/5, 115/18, 132/4, 140/15, 164/6, 168/1, 189/9, 193/17, 194/27, 214/3, 217/10, 220/17, 222/11, 235/1, 236/1, 241/2, 245/8, 258/12
o.- salar 112/10, 120/11
o.- sam 167/1
o.- sanız 087/16, 243/8
o.- saydı 149/15
o.- saydım 002/18
o.- saydın 025/11
o.- sun 005/8, 006/24, 006/25, 008/8, 010/10, 014/5, 016/12, 021/12, 023/18, 024/14, 050/19, 057/1, 065/5, 065/6, 067/4, 072/3, 077/11, 079/1, 079/4, 081/1, 081/7, 082/8, 085/6, 096/23, 099/5, 102/5, 102/19, 108/5, 111/18, 114/3, 115/22, 119/11, 120/8, 131/13, 135/1, 137/8, 140/19, 140/23, 144/25, 152/4, 152/13, 173/5, 177/8, 181/14, 188/2, 188/15, 203/19, 207/15, 212/7, 212/15, 216/4, 220/12, 222/16, 228/14, 238/8, 253/14, 260/1

allah razı o.- sun 099/5, 196/5
başın sağ o.- sun 107/10
hayırlar o.- sun 072/5
o.- sunlar 005/8, 045/12, 163/13
iyi saatte o.- sunlar 163/13
o.- unacak 231/13
o.- unacaklar 122/3
teskin o.- unamamış 236/6
o.- unamaz 121/10
ilga o.- unamaz 242/4
o.- unandan 240/2
muvaffak o.- unanlardır 047/11
o.- unca 042/2, 070/10
o.- unmalı 102/15
o.- unmaz 099/8, 211/3, 219/7, 242/2
men o.- unmuş 236/7
o.- unsun 219/2
kayıt o.- ununcaya 004/21
o.- unurken 256/11
o.- unuz 167/17
daim o.- unuz 093/27
emin o.- unuz 071/10, 129/8, 174/24, 174/26
mesut o.- unuz 244/6
müsterih o.- unuz 080/1, 244/3
sağ o.- unuz 184/11
o.- up 061/16, 065/5, 112/14, 172/5, 191/13, 198/1
mahcup o.- up 058/15
musab o.- up 062/6
tebah o.- up 243/6
o.- up bitiyordu 036/3
o.- ur 007/6, 007/14, 009/28, 011/1, 011/6, 012/19, 013/1, 013/22, 014/2, 028/12, 031/5, 036/6, 040/17, 041/9, 042/13, 043/19, 051/5, 052/16, 054/16, 057/9, 058/7, 065/6, 069/5, 072/7, 075/6, 076/9, 082/7, 085/1, 086/8, 088/5, 093/19, 102/2, 104/6, 106/17, 109/21, 110/10, 111/26, 119/13, 142/11, 177/9, 178/11, 180/4, 181/5, 182/11, 186/11, 186/12, 189/21, 191/3, 198/1, 200/12, 204/1, 209/1, 210/25, 211/7, 215/5, 219/8, 230/9, 230/10, 233/6, 238/8, 241/3, 245/8, 257/3, 257/4, 257/5
duyulmaz o.- ur 244/10
mucip o.- ur 253/2
geçmiş zamanlar o.- ur ki yâd-ı cihan değer 258/9
o.- urdu 064/7, 241/1, 257/11
halvet o.- urdu 066/7
o.- urduk 149/15
o.- urdum 167/1
o.- urdunuz 133/5
o.- urlar 005/1, 135/4, 212/14
deli o.- urlar 072/14
haris o.- urlar 031/9
o.- urlardı 068/12
o.- urmuş 006/23, 014/5
o.- ursa 014/5, 021/12, 051/14, 065/6, 077/11, 079/1, 079/4, 080/1, 081/14, 082/8, 085/6, 091/3, 099/5, 114/3, 119/11, 135/1, 150/8, 152/13, 177/8, 182/10, 188/2, 206/5, 207/15, 215/5
o.- ursan 018/12
o.- ursun 120/6
ifrit o.- ursun 018/12
kör kötürüm o.- ursun 041/5
müteessir o.- ursun 222/17
o.- ursunuz 102/13, 114/21, 212/1
o.- urum 014/4, 076/12, 155/28
o.- uruz 016/15, 045/8, 177/1, 204/1, 224/7
agâh o.- uşumu 044/10
o.- uşuna 238/11
o.- uyor 008/2, 033/7, 033/11, 037/2, 057/6, 077/1, 101/7, 117/8, 128/15, 153/6, 167/18, 181/12, 232/3, 241/7, 244/11, 252/5, 255/2
gül o.- uyor 085/3
hun o.- uyor 043/20
merametlik hırtlamba o.- uyor 003/11
o.- uyordu 090/14, 101/15, 104/17, 107/17, 156/4, 166/10, 172/10, 226/6, 245/7
sebep o.- uyordu 253/7
o.- uyorlar 017/16, 143/3
o.- uyormuş 195/10
o.- uyorsa 120/8

o.- uyorsun 099/12, 101/2, 108/7, 158/10, 186/15, 246/8
o.- uyorsunuz 026/5, 041/12, 248/4
o.- uyorum 096/16, 168/10
o.- uyoruz 177/8
o. 018/12, 040/23, 086/14, 116/25, 143/16, 158/12, 158/13, 159/1,
190/4, 199/1, 201/23, 221/22, 222/2, 225/1, 232/4, 260/4

olabil -: Gerçekleşme ihtimali bulunmak.
o.- diği 076/11, 094/21, 206/7
o.- eceğinden 174/13
o.- ecek 257/2
muvaffak o.- ecek 017/3
o.- ir 013/18, 109/8, 175/18, 190/16, 191/13, 195/10, 241/1, 253/1
varid o.- ir 030/18
o.- irdi 077/3, 090/14, 182/13, 216/1, 227/3
razı o.- irdi 217/3
varid o.- irdi 037/4
o.- irsen 013/1
o.- irsin 050/11
o.- irsiniz 168/3
o.- iyordu 125/7
o.- mek 084/2
o.- mesine 165/3

olağan: Sıradan.
o. 152/13

olan: Ortaya çıkan durum.
o.+ ı biteni 199/1

olanca: Bütün.
o. 037/3, 240/3

oldubitti: Başkasına karışma fırsatı vermeden bir işi aceleye ve kargaşalığa getirip sonuca bağlama, olupbitti, emrivaki. o. 035/10, 036/1, 204/8

olgun: Olmuş duruma gelen.
o. 181/13

olma: Olmak işi.
o. 143/5
o. +ya 226/5

olmuş: Olgunlaşmış.
o.+ uyla 060/4

olta: Hile, düzen.
o.+ lara 022/6

olun -: Olma işine konu olmak.
ifa o.- acak 216/5
ihkak o.- acak 138/3
intihap o.- acak 028/16
kayıt o.- acak 065/3
muamele o.- acak 061/14
vaz o.- acak 061/10
zan o.- acak 076/13, 124/6
o.- acaklardır 016/10
o.- amadı 191/1, 259/3
o.- amayan 138/3
fark o.- amıyar 258/8
o.- an 158/5, 248/7
bahs o.- an 227/3
intihap o.- dunuz 033/2
davet o.- mak 035/8
teati o.- masını 168/11
o.- mayan 175/11
terk o.- muş 197/12
o.- muştu 179/5
riayet o.- muyor 031/5
o.- ur 023/11, 043/2, 090/5, 096/17, 180/2, 226/11
o.- uyor 153/12, 179/4, 180/2, 226/9

olunabil -: Olunma imkân veya ihtimali bulunmak.
setr o.- ecek 176/10
tahammül o.- ir 172/5
temin o.- ir 067/4

oluş: Olma işi.
o.+ una 191/8

omurga: Sırt boyunca uzanarak vücuda destek sağlayan, kemikten, kıkırdaktan veya her ikisinden oluşan, içinde

omuriliği barındıran kemik yapı.
o.+ ları 003/1

omuz: Kolların gövdeye bağlandığı bölüm.
o. 032/4, 034/2, 204/12
o.+ dan 036/6
o.+ larımız 172/4
o.+ larından 047/17, 049/2
o.+ larını 148/7
o. öpüşüyorlar 036/6
o.+ u 188/13
o.+ una 255/9
o.+ undan 035/7, 042/1, 048/22, 161/12
o.+ unun 047/4

on: Dokuzdan sonra gelen sayı.
o. 004/21, 013/1, 036/6, 038/2, 041/10, 046/5, 059/6, 065/2,
068/12, 081/10, 094/13, 094/16, 096/2, 106/17, 107/17, 139/12, 139/18,
140/19, 144/15, 145/15, 146/1, 147/6, 153/5, 166/9, 173/4, 179/2,
182/4, 231/3, 233/5, 233/12, 235/3, 236/5, 241/7, 249/9, 252/3
o. beş 023/8, 042/4
o. beşi 184/5
o.+ da beş 014/5
o. iki 017/11
o. sekiz 016/12, 088/11
o. sekizden 016/10
o. sekizi 003/16

onar: Ön sayısının ülestirme sayı sıfatı.
o. 139/2

onbeş: Ondörtten sonra gelen sayı.
o. 252/3, 253/13

onluk: Ön para.
o. 008/9

onsekiz: sayı.
o. 012/8

ooh: bkz. oh
o. 115/22

ooof: bkz. of
o. 012/11, 173/5

opera: Sözlerinin bütünü veya çoğu şarkılı olarak söylenen müzikli tiyatro eseri.
o. meleği 252/2

operatör: Cerrah.
o.+ ler 091/5
o.+ lere 091/15

ora: O yer.
o.+ cıkta 173/6
o.+ da 012/10, 013/3, 021/1, 037/2, 037/4, 046/11, 047/4, 051/11,
052/10, 102/2, 116/18, 129/3, 145/20, 148/6, 156/6, 171/9, 211/7,
214/5, 218/12, 227/4, 229/1, 260/16
o.+ dadır 213/2
o.+ daki 012/23, 085/5, 133/4, 160/5, 182/3
o.+ dan 050/20, 053/9, 061/18, 075/6, 075/8, 090/14, 100/22, 113/23,
119/13, 180/16, 199/14, 219/3, 222/7, 236/5, 248/17
o.+ lara 064/2, 144/17, 179/3
o.+ larda 035/6, 092/11
o.+ ları 049/10, 153/8, 209/17, 250/6
o.+ nın 002/14, 062/1
o.+ sı 051/14, 162/25, 218/12
o.+ sını 005/9, 023/9, 198/7, 218/11
o.+ ya 002/12, 011/3, 025/13, 035/9, 038/6, 047/3, 050/10, 050/17,
051/11, 069/4, 076/7, 076/13, 079/3, 107/17, 130/11, 134/2, 177/6,
179/4, 190/4, 217/2, 218/8, 222/5, 224/15, 231/6, 231/24, 233/3

orakl
o.+ ısı 252/5

orangutan: Maymunlar takımının Sumatra ve Borneo'da yaşayan,

kahverengi kıllı, sivri başlı, küçük kulaklı, kalın dudaklı bir memeli türü.
o. 067/2

ordu: Topluluk.
o.+ sunun 064/9

org: Klavyeli büyük ve küçük borulardan yapılmış, körüklerden elde edilen havanın bu borulardan geçmesiyle değişik ses tonları verebilen, genellikle kilise çalgısı, erganun**.**
o. 129/15

orman: Ağaç topluluğu.
o.+ da 058/3

orospu: Hayat kadını.
o. 004/21, 005/8, 005/12, 118/9
o.+ dan 005/8
o.+ lar 119/13, 131/4
o.+ larla 045/8
o.+ su 236/2
o.+ yu 044/3

orta: 1. Baş ve sona eşit uzaklıktaki nokta. 2. Vasat. 3. Bir olayın içinde gerçekleştiği yer.
o. 153/5, 156/4, 195/17, 202/1, 256/4
ulu o. 069/4
o.+ da 017/3, 054/16, 065/2, 070/8, 078/15, 101/16, 107/17, 111/9, 223/24, 232/2, 258/5
o.+ daki 159/8
o.+ dan 085/6, 104/16, 125/8
o.+ mızda 224/20
o.+ sı 120/3, 150/4
o.+ sına 009/14, 012/9, 028/15, 041/6, 049/2, 153/9, 235/2, 250/11, 252/1
o.+ sında 012/8, 036/5, 038/7, 052/10, 100/11, 146/3, 146/4, 156/4, 168/1, 189/13, 216/6
o.+ sından 032/4
o.+ sını 173/7
o.+ ya 029/1, 033/6, 053/13, 078/12, 101/5, 115/6, 187/6, 243/6, 246/3, 248/5

Ortak: Birlikte iş yapan, hissedar.
o. 007/6
o. olacağım 224/15

ortaköy: İstanbul'da bir semt.
o. 138/11

ortalık: Bulunulan yer, çevre.
o. 013/1, 027/4, 044/18, 219/9, 258/2
o.+ a 059/13, 114/4, 153/8
o.+ ı 069/1, 071/19
o.+ ın 051/13

osman: Özel isim.
o. 158/10

ot: Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayıp yumuşak kalan, ilkbaharda bitip bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkiler.
o.+ lar 146/2
o.+ tan 037/2

otel: Yolcu ve turistlere geceleme imkânı sağlamak, bunun yanında yemek, eğlence vb. hizmetleri sunmak amacıyla kurulmuş işletme.
o. 059/10, 059/13, 069/2, 069/5, 070/5, 070/9, 071/10, 072/7, 072/9, 074/16, 075/1, 076/2, 076/7, 076/13, 077/12, 095/2, 096/7, 096/11, 096/20, 124/5, 125/14, 126/2, 127/17, 128/1, 129/10, 130/15, 131/17, 134/3
o.+ de 074/7, 089/1, 125/12, 127/1, 127/5, 130/21, 209/19, 254/1
o.+ deki 126/21
o.+ den 096/5, 125/8, 128/3
o.+ dir 129/8
o.+ e 059/17, 060/1, 060/3, 061/3, 061/10, 071/1, 092/11, 128/26, 129/1, 129/3
o.+ i 069/4, 128/25
o.+ imde 130/3
o.+ imiz 127/9

o.+ imizde 127/3, 129/8
o.+ in 061/16, 062/19, 070/4, 071/6, 071/12, 073/3, 076/13, 078/15, 092/9, 099/3, 125/8, 126/5, 126/7
o.+ inde 069/8
savaro o.+ ine 078/12
o.+ iniz 072/6
o.+ inizde 126/19
o.+ inize 127/13
o.+ inizi 129/6
o.+ lere 078/10, 088/9

otelci: Otel sahibi kimse.
o. 059/17, 070/2, 130/2
o.+ ler 129/1
o.+ leri 129/4

otla -: Hayvanların ot vb. yiyerek yayılması.
o.- yorsun 014/5

oto: bkz. Otomobil .
o. 038/2
o.+ nun 038/4
o.+ ya 051/6, 055/4
o.+ yu 047/17

otomobil: Motorlu, dört tekerlekli kara taşıtı.
o. 046/1, 046/5, 047/4, 047/14, 047/15, 050/21, 051/1, 052/3, 053/1, 055/6, 057/5, 057/8, 058/3, 061/16, 088/11, 092/11, 094/13, 094/14, 094/16
o.+ den 062/18
o.+ e 038/5, 060/5, 078/12, 092/11
o.+ e dolarız 037/7
o.+ i 038/5, 062/11, 063/2, 094/15
o.+ in 038/2, 051/9, 057/1, 057/6, 061/11, 127/13, 133/1
o.+ inde 047/7
o.+ ine 061/10
o.+ inin 050/11
o.+ ler 047/3
o.+ lerde 057/8
o.+ lerin 057/9
o.+ lerinden 179/4
o.+ lerle 046/11

otur -: 1. Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek. 2. İkamet etmek.
o.- acağı 023/8, 223/1
o.- acak 060/5
o.- alım 220/12
o.- amazlardı 191/8
o.- an 129/3, 133/7, 145/20
o.- anlar 003/4
o.- arak 111/12, 183/8
o.- du 024/1, 031/5, 038/2, 148/10, 154/10, 201/17, 202/9, 239/2, 258/6
o.- duğumu 080/5
o.- duğunu 037/3
o.- dular 185/4, 205/2
o.- masını 058/15
o.- muş 004/21, 052/1, 107/5
o.- muş olduğu 079/2
o.- muşsunuz 148/9
o.- sa 084/2
o.- up 122/3, 206/7, 219/5, 243/6
o.- ur 008/13, 228/8
o.- urdu 036/6
o.- uyor 045/3, 069/3
o.- uyordu 015/20, 145/5
o.- uyorlardı 258/8
o.- uyorsun 108/13
o.- uyorsunuz 058/13, 228/13
o.- uyorum 029/8
o.- uyoruz 142/24
o. 081/14, 113/23, 201/23

oturak: lazımlık
o. 058/3

oturt -: Oturma işini yaptırmak.
o.- tuktan 033/2
o.- tular 246/4, 247/23
o.- tum 253/1

otuz: Yirmidokuzdan sonra gelen sayı.
o. 057/6, 057/8, 071/21, 256/10
o. beşi 025/11

o.+ unda 059/4
o.+ unu 023/10

otuzluk: Yaşı otuz civarında olan.
o. 034/3

ov -: Bir şeyin üzerine bastırarak el gezdirmek.
o.- up ovuştururlar 054/17

ovuştur -: bkz. oğuşturmak.
o.- a 053/2
o.- arak 075/12, 080/9, 228/14, 248/5, 250/6
ovup o.- urlar 054/17

oya: Genellikle ipek ibrişim kullanarak iğne, mekik, tığ veya firkete ile yapılan ince dantel.
o. 253/12

oyala -: Meşgul etmek.
o.- yarak 257/8

oyalan -: Meşgul olmak.
o.- arak 172/8
o.- dım 218/5

oyna -:1. Vakit geçirme, eğlenme gibi amaçlarla bir şeyle uğraşmak. 2. Rol almak. 3. Tiyatro eseri sahnelenmek.
o. 014/5
o.- dıkları 102/2, 123/5
o.- mak 045/19
o.- maya 256/4
o.- mış 153/12
o.- ndı 103/12
o.- r 106/17, 256/4
o.- rız 102/5, 141/16
o.- rken 015/9
o.- rlar 008/16
o.- sa 173/2
vur patlasın çal o.- sın 075/1
o.- sınlar 247/17
o.- yacaklardı 246/3
o.- yalım 102/2
o.- yamayacaklar 131/16
o.- yan 069/1, 102/2, 248/7
o.- yanlar 256/2
o.- yarak 194/16
o.- yınız 148/6, 247/8
o.- yor 054/10
köpeksiz köyde çomaksız o.- yor 046/14
o.- yorsun 009/10

oynak: Hareketli, canlılık veren.
o. 014/1, 044/16, 093/3, 093/5, 093/9, 148/7
o.+ tı 036/4

oynan -: Oynama işine konu olmak.
o.- acak 076/5

oynat -: Oynamasını sağlamak.
yürek o.- acaklar 028/9
o.- arak 135/2
o.- ma 096/4, 117/17
o.- mak 231/1
o.- tı 109/13

oyun: 1. İyi vakit geçirmeye yarayan eğlence. 2. Tiyatro veya sinemada sanatçının rolünü yorumlama biçimi.
o. 009/2, 036/6, 102/2, 184/1, 256/5, 256/8
o.+ a 256/3
o.+ da 008/21
o.+ du 246/7
o.+ lar 256/4, 256/8
o.+ larda 036/6
o.+ lardır 257/9
o.+ ları 156/5
o.+ u 041/10, 184/5
o.+ un 008/20, 256/5
o.+ unu 247/16

oyunbozanlık: Mızıkçılık.
o. 080/8

oyuncak: Oyun aracı.
o. 246/3, 247/23
o.+ ı 099/7
o.+ ıdır 245/3

oyuncu: Herhangi bir oyunda oynayan

kimse.
o. 118/17, 255/10
o.+ ları 046/1
o.+ su 053/2

öbür: Öteki
ö. 007/14, 011/9, 022/12, 027/8, 043/4, 045/8, 057/3, 059/15,
094/21, 111/1, 148/1, 150/3, 171/15, 174/13, 176/2, 181/8, 215/9,
222/3, 230/3, 238/9, 255/9
ö.+ ü 153/4
ö.+ ünden 175/18, 226/8
ö.+ üne 257/11

öç: Kötü bir davranış veya sözü cezalandırmak için kötülükle karşılık verme isteği ve işi, intikam
ö. 111/19
ö. almış 057/6

öd: Safra
ö.+ ü koptu 163/4
ö.+ üm 164/1

ödağacı: Dulaptal otugillerden, tropik bölgelerde yetişen, dinî törenlerde yakılan ve yanarken güzel koku veren, odunu ve kabuğu hoş kokulu bir ağaç, öd.
ö. 123/7

öde -: Bir alışveriş ilişkisinde, borcu alacaklıya vermek, tediye etmek.
ö.- meden 241/7
ö.- nemeyeceğini 160/13
ö.- nmez 145/21
ö.- yor 184/5, 255/5

ödünç: İleride geri verilmek veya alınmak şartıyla alınan veya verilen (şey).
ö. 107/17

öfke: Engelleme, incinme veya gözdağı karşısında gösterilen saldırganlık tepkisi, kızgınlık, hışım, hiddet, gazap.
ö.+ mden 044/19
ö.+ sini 020/11

öğle: Gün ortası, öğlen, öğle vakti.
ö. yemeği 037/6

öğren -: Öğrenmek işi.
ö.- dik 210/16
ö.- dikçe 088/7
ö.- dikten 023/12, 091/12
ö.- dim 032/1, 075/1, 117/9, 212/6
ö.- eceğim 129/8
ö.- eceğiz 120/13
ö.- ecekti 079/4
ö.- elim 061/16
ö.- eyim 202/7
ö.- irler 256/2
ö.- irsem 224/20
ö.- medin 125/3
ö.- mekle 229/12
ö.- mesi 192/13
ö.- miş 188/14
ö.- mişsiniz 180/4
ö.- sin 236/2

öğret -: Öğretme işi.
ö.- iniz 003/11
ö.- mek 020/19, 180/4
ö.- miş 136/3
ö.- tiği 226/9
ö. 096/20, 247/12

öğür -: 1. Akran 2.Öğrenmiş
ö.- memek 062/18

öğürtü: Öğürmek işi
ö. 238/5

öğütül -: Öğütülme işi.
ö.- dü 012/10

ökçe: Ayakkabı altının topuğa rastlayan yüksek bölümü, topuk.
ö.+ leri 148/7

öksürük: Ciğerlerdeki havanın, solunum organlarının kasılması ve zorlanmasıyla ağızdan gürültü ile

çıkması.
ö. 165/2
ö.+ ü 165/2

öl -: Ölmek durumu, fevt, kabız, uful.

ö.- dü 069/2, 110/2, 110/6, 148/11
ö.- düğünü 242/7
ö.- dük 259/17
ö.- dükleri 112/9
ö.- dükten 238/9
ö.- eceğim 062/8
ö.- eceğimi 222/18
ö.- ecek 100/27
ö.- ecekti 215/2
ö.- en 126/19, 127/12, 136/4, 137/11, 165/2
ö.- eydi 120/6
ö.- meden 115/21
ö.- medi 126/20, 127/15
ö.- mediğine 016/1
ö.- mek 157/10, 240/7
ö.- meliyim 096/22
ö.- memeye 242/1
ö.- memi 118/8
ö.- memiş 112/14
ö.- mesi 136/9
ö.- meyecek 051/14
ö.- mez 043/17, 097/12, 120/6
ö.- müş 108/7, 114/22, 214/3, 224/6
ö.- müştü 134/6
ö.- müştür 112/10
ö.- sünler 083/1
ö.- üm 057/8, 063/1, 136/3, 136/5
ö.- ünceye 021/5
ö.- ünüz 137/2
ö.- üp 111/21
ö.- ür 043/19
ö.- ürüm 089/7, 252/11
ö.- üyor 084/2
ö.- üyorlar 083/1, 120/4
ö.- üyorsunuz 161/10
ö.- üyorum 113/26, 135/1, 137/6, 223/16
ö. 254/13

ölç -: Ölçmek işi.
ö.- tü 164/8

ölçül -: Ölçülmek işi.
ö.- en 064/7
ö.- mez 094/15

öldür -: Öldürmek işi.
ö.- düğü 223/14
ö.- eceğim 097/18, 136/2
ö.- eceğine 098/5
ö.- ecek 223/23
ö.- ecekmiş 098/3
ö.- emediği 167/18
ö.- en 057/9, 082/8
ö.- enlere 134/8
ö.- erek 063/6, 167/17, 260/12
ö.- eyim 098/11
ö.- me 158/8
ö.- medi 254/13
ö.- mek 053/4, 097/25, 248/22
ö.- meliyim 096/22
ö.- meye 059/1, 093/3, 097/15, 099/1, 161/10
ö.- mezden 174/23
ö.- ünceye 224/1
ö.- ür 120/8, 222/11, 240/3
ö.- ürseniz 098/1
ö.- ürsünüz 252/11
ö.- ürüm 098/7
ö. 098/9, 235/7

öldürt -: Öldürtmek işi.
ö.- mek 240/3

öldürül -: Öldürülme işine konu olmak.

ö.- ür 097/16

ölebil -: Ölme ihtimali bulunmak
ö.- ir 132/6

ölü: Hayatı sona ermiş, artık yaşamıyor olan, meyyit, morto, diri karşıtı.
ö. 235/2, 238/9
ö. kesiliyordu 075/2
ö.+ lere 224/8
ö.+ leri 224/7

ö.+ lerin 178/17
ö.+ sünün 162/9
ö.+ ye 238/8

ölüm: Bir insan, bir hayvan veya bitkide hayatın tam ve kesin olarak sona ermesi, ahiret yolculuğu, ebedî uyku, emrihak, irtihal, memat, mevt, vefat.
ö. 176/16, 240/6
ö.+ den 136/9, 241/2
ö.+ e 243/3, 257/8
ö.+ le 111/19, 215/5, 243/2
ö.+ leri 136/4
ö.+ ü 135/2, 136/1
ö.+ ümüzü 118/10
ö.+ ün 134/6, 135/2, 136/4, 136/7, 161/7, 215/6, 241/2, 243/1
ö.+ üne 085/1, 112/2, 117/1

ömür: Yaşam.
ö. 020/10
ö.+ dü 146/4
ö.+ ler 212/3, 214/3
ö.+ leri 107/17, 227/3
ö.+ lerle 258/8
ö.+ ü 242/2
ö.+ ümde 080/5, 200/10
ö.+ ümüz 172/4
ö.+ ün 024/15
ö.+ ünde 038/1, 219/5
müddet-i ö.+ ünde 053/10
ö.+ ünüzde 058/7
ö.+ ünüzün 225/7, 225/8

ön: Bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı:
ö. 179/1
ö.+ de 019/18, 074/14, 126/12, 162/7, 221/2
ö.+ deki 157/1
ö.+ den 070/6
ö.+ lerine 019/3, 136/8
ö.+ lerini 156/6
ö.+ ü 059/7, 213/9
ö.+ üme 096/11, 112/3, 112/4
ö.+ ümüze 130/11
ö.+ ünde 001/19, 013/21, 013/22, 014/5, 018/12, 022/14, 022/19, 029/1, 035/8, 036/6, 047/4, 049/4, 051/3, 051/11, 052/15, 057/8, 058/3, 058/21, 059/7, 062/19, 067/6, 070/12, 073/6, 074/17, 079/5, 082/3, 088/10, 090/13, 091/8, 093/3, 095/3, 095/9, 099/7, 101/9, 103/16, 104/14, 118/21, 119/8, 119/10, 122/8, 124/5, 124/12, 124/14, 126/20, 127/13, 129/1, 130/16, 133/4, 135/5, 136/5, 138/3, 140/1, 141/11, 143/13, 146/4, 146/6, 154/9, 158/4, 160/5, 160/13, 163/10, 169/2, 169/6, 170/1, 170/12, 171/9, 176/10, 181/6, 191/14, 214/6, 215/5, 220/1, 227/3, 228/14, 229/3, 230/11, 231/14, 232/11, 233/1, 235/5, 236/7, 241/1, 257/11, 260/17
ö.+ ündeki 014/2, 146/5, 195/6
ö.+ ündekini 075/8
ö.+ ünden 002/5, 047/3, 047/14, 055/6, 070/6, 152/4, 173/7
ö.+ üne 016/7, 024/3, 029/3, 032/2, 046/1, 052/4, 058/15, 067/3, 070/2, 071/6, 075/6, 076/13, 088/7, 098/26, 109/20, 113/16, 125/10, 128/15, 136/4, 142/12, 162/25, 164/1, 171/5, 172/9, 173/7, 205/4, 222/12, 228/9, 239/2, 240/2
ö.+ üne düştü 033/2
göz ö.+ üne getirince 017/12
ö.+ ünüze 079/6

önlük: Herhangi bir iş genellikle de yemek yaparken giysi kirlenmesin diye giyilen, boyundan askılı ve bele bağlanan örtü, iş önlüğü.
ö.+ ünün 184/9

öp -: Öpmek işi.
ö.- eceğim 102/21, 141/18, 141/20, 163/9
ö.- enlere 003/2
ö.- erek 237/3
ö.- erlerken 251/5
ö.- eyim 046/12, 143/16, 178/7, 202/7
ö.- mek 143/16
ö.- meye 011/8

ö.- tü 143/15, 207/11, 213/9
ö.- tükten 144/26, 237/13, 246/4
ö.- tüler 147/16
ö.- ünce 178/16
ö.- ünüz 145/17
ö.- üp 219/1
ö.- üyorsunuz 116/4

öpmelik: Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıyla dudaklarını bir şeye veya birine değdirmek
el ö.+ i 179/1

öpücük: Sevgi göstermek için dudaklarıyla başka birisinin elini yüzünü öpme, öpüş, buse:
ö. 025/7

öpüş -: Öpme işi.
ö.- mek 102/19
ö.- sünler 116/3
ö.- ürüz 251/25
omuz ö.- üyorlar 036/6

ör -: İplik, yün, tel, saz vb.ni birbirine dolayarak veya geçirerek işlemek veya tezgâhta dokumak:
ö.- düğü 150/5
ö.- eriz 251/23
ö.- üyordu 069/3, 146/5

örgü: Tığ, şiş veya özel makineyle ilmiklerin yan yana getirilmesiyle örülerek yapılmış şey.
ö. 250/1
ö.+ den 146/6
ö.+ yü 124/7

örnek: Benzeri yapılacak olan, benzetilmek istenen şey, model.
ö. 233/14
ö.+ lere 228/12
ö.+ leri 215/8, 228/9
ö.+ lerini 138/8

ört -: Korumak, görünmez duruma getirmek veya gizlemek için üstüne bir şey koymak.
ö.- emez 216/12
ö.- en 217/1, 218/13, 249/6, 254/9
ö.- erek 258/1
ö.- erler 116/20
ö.- mek 244/12
ö.- sün 238/4
ö.- tü 165/10
ö.- tü kaçtı 062/19
ö.- tüğü 193/5
ö.- tükten 236/6
ö.- tüm 029/5
ö.- üp 200/15

örtbas: Bir durumun, bir olayın duyulmamasını, yayılmamasını sağlayan önlemler almak.
ö. 066/8
ö. etmek 065/1

örttür -: Örtme işini yaptırmak.
ö.- mez 082/8

örtü: Örtmek için kullanılan şey, kuvertür.
ö. 213/7
ö.+ lerinin 183/3
ö.+ lü 222/11
ö.+ sü 204/12, 259/3
ö.+ süne 169/7
ö.+ süyle 198/10
ö.+ ye 005/1

örtül -: Örtülmek işi.
ö.- en 063/7

örtülü: Örtüsü olan.
ö. 136/4, 138/3
ö. kalır 021/12
ö. kalmayacak 044/18

örül -: Örülmek işi.
ö.- üyor 150/6

örümcek: Örümcekler takımından, ince bir ağ örerek küçük böcekleri avlayan eklemli bir hayvan.
ö. 148/15

ö.+ li 153/8

öt -: Kuş veya böcekler, değişik tonda ses çıkarmak
ö.- tü 034/9, 046/1, 126/2, 223/8
ö.- üyordu 191/8

öte: Konuşanın temel olarak aldığı bir şeyden daha uzak olan yer veya şey, mavera, beri karşıtı.
ö. 013/1, 147/16, 177/1, 199/9
ö.+ de 011/1, 014/5, 149/15, 154/1, 156/5
ö.+ den 057/4, 100/7, 102/22, 103/7, 252/15
ö.+ ni berini 218/11
ö.+ si 076/12, 206/7
ö.+ sini 018/2, 112/7, 137/6
ö.+ siyle 179/4
ö.+ ye 007/2, 054/15

öteberi: Önemsiz, ufak tefek şeyler.
ö.+ sini 257/4

öteki: Diğeri, öbürü.
ö. 018/12, 025/13, 036/5, 048/19, 049/2, 056/2, 057/3, 125/7, 134/1, 139/21, 183/8, 230/11
ö.+ ler 073/10, 103/10, 163/13, 164/1
ö.+ leri 030/9, 030/10, 163/13
ö.+ lerin 060/1
ö.+ nde 028/15
ö.+ nden 193/4
ö.+ ne 059/1
ö.+ ni 058/20, 076/8, 183/10
ö.+ nin 012/5
ö.+ yle 161/1

öttür -: Ötmesini sağlamak veya ses çıkarttırmak.
ö.- dü 059/7
ö.- erek 047/3
ö.- üp 070/4

övün -: Övünmek işi, kıvanç, kıvanma, övünç, iftihar.
ö.- düğün 025/11, 238/7
ö.- ürler 120/11

öyle: 1.Onun gibi olan, ona benzer. 2. O yolda, o biçimde, o tarzda.
ö. 002/4, 004/7, 006/17, 008/15, 010/20, 010/23, 011/8, 012/5, 012/12, 013/1, 014/5, 017/14, 018/8, 023/12, 024/14, 025/12, 026/23, 034/14, 035/16, 038/1, 038/5, 039/21, 041/12, 042/9, 042/13, 043/7, 046/3, 049/12, 049/23, 050/3, 050/9, 050/19, 052/10, 053/1, 053/3, 054/1, 058/14, 059/1, 065/5, 071/4, 071/17, 078/10, 080/17, 081/3, 081/9, 086/20, 086/22, 088/15, 091/16, 096/23, 098/25, 100/10, 102/15, 103/10, 105/13, 105/19, 108/5, 108/8, 109/10, 109/12, 115/4, 118/6, 118/7, 119/8, 121/6, 130/9, 130/19, 131/2, 140/23, 142/11, 156/4, 156/8, 159/2, 164/8, 167/3, 170/21, 181/14, 182/8, 182/11, 185/18, 187/14, 192/11, 192/13, 193/5, 193/19, 194/1, 194/27, 195/15, 195/19, 197/6, 210/7, 213/2, 214/2, 216/7, 218/12, 218/13, 219/6, 220/12, 220/16, 222/2, 222/3, 230/1, 230/10, 232/15, 233/1, 236/5, 243/5, 243/8, 244/4, 254/9, 260/1, 260/6
ö.+ dir 018/12, 143/6, 241/2
ö.+ sin 018/12
ö.+ siniz 152/10
ö.+ yim 018/12, 186/8, 190/1

öylece: o biçimde
ö. 218/12, 224/18

öz: Bir kimsenin benliği, kendi manevi varlığı, iç, nefis, derun, varoluş karşıtı**.**
ö. 042/4, 143/5, 197/18
sözün ö.+ ü 005/1

özür: Bir kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret.
ö.+ leri 122/5

paça: 1. Pantolon, don, şalvar vb. giyeceklerde bacakların çıktığı aşağı

bölüm. 2. Kasaplık hayvanların ayağı.
p.+ lı 179/6

paça: çorba
p.+ ya 247/14

paçavra: Eskimiş bez veya kumaş parçası, çaput.
p. 070/1

padişah: Osmanlı Devleti'nde devlet başkanına verilen unvan, hükümdar, sultan.
p. 065/1
p.+ ın 065/3
p.+ ından 065/1
p.+ la 066/8
p.+ lara 065/3
p.+ larımız 065/3
p.+ ların 065/5

pahalı: Fiyatı yüksek olan, ucuz karşıtı.
p. 140/13, 154/3, 179/4
p.+ ya 065/2, 180/2

pak: Temiz.
p. 044/18, 137/11, 141/23, 235/18, 238/6, 239/5, 240/2, 260/12
p.+ tır 197/18

paket: İçinde bir veya birçok şey bulunan, kâğıda sarılarak veya kutuya konularak bağlanmış, elde taşınacak büyüklükte nesne.
p. 046/11, 047/7

pale: Palais Royal (resmi adı Palais-Cardinal) Paris'in önemli saraylarından biridir.
p. royalde 103/12

palto: Soğuk havalarda öbür giyeceklerin üstüne giyilen kalın kumaştan giysi.
p.+ ları 179/4

paluze: Beyaz, dolgun ve titrek.
p. 116/3

pamuk: Ebegümecigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi.
p. 072/9, 130/19
p.+ lar 024/18

pamukluk: Yumuşaklık
p.+ umu 024/22

panjur: Güneşi ve rüzgârı önlemeye, ışığı azaltmaya yarayan, açılır kapanır dar ve yatay tahtadan, plastikten veya metal gereçlerden yapılmış, pencereye takılan kapatma düzeneği.
p.+ ları 138/10, 146/3
p.+ unun 072/17

pantolon: Belden başlayan ve genellikle paçaları ayak bileklerine kadar inen giyecek.
p.+ umun 009/28

panzehir: Zehrin etkisini ortadan kaldırabilme özelliği olan madde, antidot.
p. 136/3

papaz: Hristiyan din adamı, peder.
p. 002/12, 002/15
p.+ ın 002/14

papel: Bir liralık kâğıt para.
p.+ lik 099/3

par par: 'Bir yanıp bir sönmek, ışıl ışıl parlamak' anlamındaki par par yanmak deyiminde geçen bir söz.
p. 155/22

para: Devletçe bastırılan, üzerinde değeri yazılı kâğıt veya metalden ödeme aracı, nakit.
p. 001/4, 001/14, 001/18, 003/4, 005/8, 008/8, 008/9, 009/6,
009/26, 010/10, 045/13, 046/5, 048/4, 050/22, 059/6, 071/14, 071/16,

071/19, 071/20, 071/23, 074/12, 075/6, 077/9, 107/5, 107/17, 108/1, 112/6, 127/4, 128/17, 136/2, 137/1, 144/15, 146/1, 154/3, 176/10, 176/11, 180/4, 181/13, 217/9, 226/8, 245/7, 249/6
p.+ dan 006/5
p. döküyor 075/1
p. edeceğini 027/4
p. eder 110/10, 189/1
kaç p. eder 073/10
p. etmez 012/3
p.+ lar 068/12
p.+ lara 256/11
p.+ ları 010/8, 055/4, 096/18, 107/17, 145/15
p.+ larına 003/4
p.+ larını 125/8, 126/3, 145/7
p.+ larıyla 257/2
p.+ m 092/11
p.+ mız 144/17
p.+ n 007/15, 014/5, 058/9, 139/10
p.+ na 002/5
p.+ na geçer hükmün 058/8
p.+ nız 145/11, 228/14
p.+ nızı 228/14, 229/1
p.+ sı 076/2
p.+ sını 062/13, 141/5, 144/25
p.+ sını çalmaktır 035/15
p.+ sıyla 046/5, 177/12
p.+ ya 002/6, 074/16, 075/1, 075/6, 075/9, 182/10, 242/1
p.+ ya pula 074/20
p.+ yı 001/17, 008/10, 014/5, 038/5, 075/8, 076/9, 161/10, 177/15

paraca: Para ile ilgili olarak, para bakımından:
p. 207/13

parala -: Parçalamak.
p.- r 082/8
p.- yacağı 032/5
p.- yıp 063/7

paralan -: Sıkıntı ve üzüntü içinde olmayacak bir işle uğraşmak, didinmek.
p.- ıp 063/7

paramparça: Pek çok parçaya ayrılmış, parça parça olmuş.
p. 010/10

parasız: Parası olmayan.
p. 088/11

paravan: Menteşelerle birbirine bağlı birkaç parçadan oluşan ve yapılarda bazı bölümleri ayırmakta kullanılan, katlanır, taşınır çerçeveli perde, paravana.
p.+ ın 025/7

paravana: Paravanla ayrılmış bölge.
p. 123/6
p.+ nın 106/17, 116/20

parça: Bir bütünden ayrılan, ayrı sayılan veya artakalan şey.
p. 004/21, 011/4, 021/10, 023/12, 055/12, 072/17, 086/14, 107/17, 140/19, 140/20, 154/3, 161/12, 188/3, 212/12, 258/2
p.+ cık 202/11
p.+ ları 051/11
p.+ nın 140/9
p.+ sı 032/4, 101/14, 140/9, 147/22, 157/10, 205/1, 215/8
p.+ sıdır 181/5
p.+ sın 172/1
p.+ sına 125/11
p.+ sındaki 213/11
p.+ sından 182/2
p.+ sının 108/4, 219/2, 245/3, 252/14
p.+ sıyla 121/12

parçala -: Parça parça etmek.
p.- yarak 235/18

parçalan -
p.- an 088/11
p.- arak 224/13
p.- ıyor 124/2

parıl parıl: Parıldayarak, ışık saçarak.

p. 205/1
parıl p. 046/1
p. parıl 046/1

parıltı: Parıldama, göze çarpan parlaklık.

p. 079/3, 156/5, 164/7, 194/24
p.+ lar 164/8
p.+ sıyla 135/3

paris: Avrupa'da bir şehir.

p.+ te 068/11, 103/12
p.+ teki 228/9

parke: Konut, iş yeri vb. yerlerin tabanını döşemek için çeşitli boyutlarda, ince, uzunca tahta parçalarının veya yapay malzemenin belirli bir düzene göre yerleştirilmesiyle yapılan döşeme.

p.+ sine 024/1

parla -: 1. Işık şaçmak 2. Birdenbire öfkelenmek.

p.- dı 058/5, 085/3, 122/8, 145/21, 261/6
p.- masına 035/7
p.- r 205/4
p.- yacağım 239/5
p.- yan 025/12, 058/3, 067/3, 183/1
p.- yor 101/5, 260/16
p.- yordu 193/2

parlak: Parlayan, ışıldayan

p. 037/2, 037/3, 066/6, 187/12, 258/2

parlamento: Başlıca görevi yasama, devlet bütçesini çıkarma, hükûmeti denetleme olan ve üyeleri halkoyu ile belirli bir süre için seçilen meclis veya meclisler, yasama kurulu, yasama meclisi, yasama organı.

p.+ larında 242/4

parlat -: Parlamasını sağlamak.

p.- ırlarsa 156/6

parmak: İnsanda ve bazı hayvanlarda ellerin ve ayakların son bölümünü oluşturan, boğumlu, oynak, uzunca organların her biri.

p. 051/12, 146/5, 204/1, 233/1
p.+ ı 217/10
p.+ ım 147/16
p.+ ımın 054/7
p.+ ın 041/3, 233/5
p.+ ını 234/1
p.+ ının 019/9
p.+ ınızla 054/5, 054/8
p.+ ıyla 053/11
p.+ lar 032/5
p.+ ları 051/9
p.+ larına 036/6
p.+ larında 193/2
p.+ larını 158/4
p.+ larının 207/11, 215/8
p.+ larınıza 150/6
p.+ larınızı 054/3
p.+ larınla 010/20, 224/18

parmakkapı: İstanbul da bir yer adı.

p.+ dan 007/10

parmaklık: Dik ve biraz aralıklı olarak yan yana dizilmiş tahta, demir vb. çubuklarla yapılmış bölme veya korkuluk.

p. 164/6
p.+ ları 153/12

partal: Çok kullanılmaktan yıpranmış.

p. 153/8

parti: Ortak düşünce ve görüşteki kişilerin oluşturdukları siyasal topluluk, fırka.

p.+ yi 008/21

partiküllü: Parçacıklı.

p.+ ye 006/22

pas: Su içinde ve nemli havada metallerin, özellikle demirin yüzeyinde oksitlenme sonucunda oluşan madde.
p. 171/8
p.+ lı 070/6, 097/9, 097/19, 125/11, 125/14

pasaport: Yabancı ülkelere gidecek olanlara yetkili kuruluşça verilen, yabancı ülke yetkililerinin kimlik incelemesinde geçerli olan belge.
p. 095/22, 099/3

pasta: İçine katılmış türlü maddelerle özel bir tat verilmiş, fırında veya başka bir yolla pişirilerek hazırlanmış bir tür hamur tatlısı.
p. 020/4
p.+ larla 256/10

pastırma: Tuz, çemen, kırmızıbiber karışımının et üzerine sürülerek güneşte veya iste kurutulması yoluyla yapılan yiyecek.
p.+ ya 007/6

paşa: Osmanlı Devleti zamanında yüksek sivil memurlara ve albaydan üstün rütbede bulunan askerlere verilen unvan:
p. 066/7, 066/8, 067/1, 067/5, 068/1, 068/6, 068/11, 069/1,
088/11, 143/3, 147/16, 147/18, 149/4, 149/15, 149/16, 151/4, 153/4,
164/5, 176/11, 177/8, 178/16, 178/25, 181/13, 184/6, 217/10, 227/1,
227/3, 233/3, 237/15, 237/16, 255/2, 256/9, 256/10
hasan bedreddin p. 142/20
mehmet naki p. 143/8
p.+ dan 142/24, 213/5
p.+ lardan 066/8
p.+ ları 065/2
p.+ larımın 163/11
p.+ ların 164/5
p.+ larının 066/3
p.+ m 028/14
p.+ nın 064/7, 067/1, 068/11, 142/20, 143/5, 143/13, 143/17, 145/5,
145/7, 145/18, 146/5, 147/16, 147/20, 226/8, 257/12
p.+ sı 163/11

paşazade: Paşanın çocuğu
p. 150/10, 159/12, 160/11, 162/8, 177/10, 183/5, 191/13, 199/1,
202/9, 208/12, 209/8, 214/4, 245/8
p.+ den 194/23
p.+ nin 187/6, 255/2

pat -: Yassı, basık.
p.- lar 005/8

patavatsız: Sözlerinin nereye varacağını düşünmeden saygısızca konuşan, davranışlarına dikkat etmeyen kimse.
p. 192/10

patavra: Yapı bölmelerinde kullanılan ince tahta.
p. tahtalarından 029/5

patırtı: Pat pat çıkan sesin adı.
p. 126/7, 130/9, 257/13
p.+ lar 005/1
p.+ nın 070/5
p.+ sından 164/6
p.+ yı 059/15

patla -: 1.Nesneler, iç basıncın etkisiyle ve çoğunlukla büyük ses çıkararak dağılmak, infilak etmek. 2. Sıkılmak
p.- dı 164/1
p.- dığını 054/12
p.- rsa 054/2
p.- sın 004/19
vur p.- sın 052/8
vur p.- sın çal oynasın 075/1
p.- yacağını 219/2
p.- yacak 194/17, 215/3
p.- yan 188/11
p.- yor 256/10
p. 232/6

patlat -: Patlama işine yol açmak.
p.- ırım 048/23

patlıcan: Patlıcangillerden, kalın saplı, uzunca yapraklı otsu bitki.
p.+ ı 024/18

patron: Bir kuruluşta, bir iş yerinde makam bakımından yetkili kimse işyeri sahibi.
p. 124/8, 124/13, 126/10
p.+ dan 129/1
p.+ ları 228/9

patrona: Osmanlı Devleti'nde tümamirale yakın bir deniz subaylığı unvanı.
p. 072/7

pay: Birden fazla kişi arasında bölüşülmüş bir bütünden, bu kişilerin her birine düşen bölüm, hisse.
paya p. 029/5

paya: Eşit bölüm.
p. pay 029/5

paydos: İşi veya çalışmayı geçici olarak bırakma.
p. 003/16

paye: Rütbe
p.+ si 049/6

payelu:
haremeyn p.+ larındandır 029/5

payidar: Kalıcı, sonsuza kadar yaşayacak olan:
p. 260/10

payitaht: Başşehir, başkent:
p.+ ına 233/4
p.+ ta 256/11

paylaş -: Pay etmek.
p.- alım 083/1
p.- amıyorlardı 143/16
p.- mış 072/1

paylaşıver -: Çabucak veya kısa sürede paylaşmak.
p.- mek 063/6

pazar: Satıcıların belirli günlerde mallarını satmak için sergiledikleri belirli geçici yer.
çarşıya p.+ a 036/6, 179/1
evdeki p. çarşıya uysa 196/21
p.+ dan 016/15

pazarlık: Bir alışverişte tarafların kendileri için en elverişli fiyatı karşısındakine kabul ettirmek amacıyla yaptıkları görüşme.
p. 050/13, 051/2, 142/9, 144/19
p.+ a 144/8

peçe: Kadınların sokakta yüzlerine örttükleri ince siyah örtü, nikap.
p. 082/8, 179/3, 181/13, 228/13
p.+ li 186/24, 207/14, 214/7, 215/12
p.+ si 182/3
p.+ sini 179/5, 229/2
p.+ sinin 179/8, 183/1

peder: 1. Baba 2. Papaz
p. 213/5
p.+ im 237/4
p.+ imin 185/15
p.+ in 185/16

pehlivan: 1. Güreşçi 2. Boylu poslu güçlü kimse.
p.+ ların 056/3

pejmürde: Eski püskü, yırtık
p. 109/1

pejmürdeleş -:
p.- miş 172/4

pek: Sert, katı, dayanıklı
p. 006/3, 016/2, 017/3, 017/5,

017/10, 018/12, 023/17, 024/1,
025/12, 027/3, 030/18, 031/1, 031/16, 037/3, 037/4, 038/1, 039/15,
043/2, 046/3, 050/12, 051/4, 051/5, 051/12, 051/15, 054/7, 055/11,
057/8, 061/12, 062/15, 065/2, 065/3, 066/3, 067/1, 067/3, 067/6,
068/11, 069/2, 072/9, 072/14, 073/2, 074/1, 074/6, 074/15, 075/6,
079/5, 083/1, 084/1, 087/4, 088/9, 092/17, 100/19, 103/12, 110/24,
111/13, 116/28, 117/21, 118/10, 118/13, 119/12, 121/8, 121/12, 123/6,
129/3, 131/16, 133/4, 134/4, 134/6, 134/7, 135/1, 135/4, 135/5,
136/4, 136/9, 136/10, 137/6, 138/1, 138/10, 139/2, 141/6, 141/9,
142/24, 143/5, 144/5, 145/18, 147/16, 149/6, 150/8, 150/14, 150/16,
150/18, 151/7, 151/10, 152/15, 152/17, 153/5, 153/11, 154/3, 154/10,
156/5, 157/8, 158/3, 158/4, 161/6, 164/5, 165/2, 167/17, 168/2,
168/3, 168/4, 169/8, 170/2, 170/9, 172/1, 173/4, 173/8, 175/18,
176/3, 176/9, 176/10, 177/3, 177/18, 179/2, 179/4, 180/2, 181/13,
183/8, 184/1, 184/3, 186/1, 186/5, 186/12, 186/22, 187/6, 187/12,
187/18, 188/3, 188/13, 189/9, 191/1, 191/8, 192/12, 193/9, 195/17,
197/10, 198/1, 199/1, 199/9, 200/6, 201/25, 203/3, 204/8, 205/3,
207/2, 209/19, 210/20, 211/8, 211/10, 212/2, 212/13, 214/3, 214/6,
214/7, 215/2, 215/5, 216/13, 217/5, 217/8, 219/5, 220/18, 221/12,
222/11, 224/13, 225/7, 225/14, 225/19, 227/2, 227/3, 229/1, 229/12,
230/1, 230/10, 231/11, 232/14, 237/3, 238/5, 241/2, 242/1, 244/1,
244/12, 250/5, 250/11, 252/16, 253/12, 254/12, 255/1, 255/2, 255/4,
255/7, 256/1, 257/4, 257/11, 259/3, 260/19

Peki: Evet
p. 035/2, 050/14, 065/5, 121/2, 141/10, 172/1, 176/15, 177/8,
178/13, 195/10, 204/5, 212/14, 220/12, 223/24

pelerin: Omuzlardan aşağı dökülen, geniş, kolsuz bir tür üstlük
p. 035/7
p.+ ine 022/22

pelese:
p.+ ye 198/9

pelteleş -: 1. Pelte kıvamı almak. 2. Çok yorulmak.
p.- miş 007/10
p.- mişti 117/8

pembe: Beyaza biraz kırmızı karıştırılmasıyla oluşan açık renk:
p. 052/4, 067/3, 143/14, 246/1
p.+ yi 058/15

pembeleş -: Pembe bir renk alma.
p.- ti 080/11

pembelik: Pembe renginde olma.
p. 031/12
p.+ le 175/11

pencere: Yapıları veya tren, vapur vb. ulaşım araçlarını aydınlatmak, havalandırmak amacıyla yapılan, çerçeve, cam, panjur, perde gibi eklentilerle daha kullanışlı bir duruma getirilen açıklık:
p. 052/1, 076/7, 079/3, 165/2, 169/6, 170/1, 173/2, 251/25
p.+ de 166/11
p.+ dekinin 166/11
p.+ den 070/11, 072/17, 073/6, 073/8, 073/11, 109/1, 152/9, 154/7,
164/7, 164/9, 166/3, 166/9, 168/9, 171/12, 171/18, 173/9, 183/8,
229/2
p.+ lerde 152/8
p.+ lerden 165/6, 219/9
p.+ lere 165/1, 200/5, 233/3
p.+ leri 051/15, 146/3

p.+ lerinin 164/6
p.+ li 153/5
p.+ min 198/9
p.+ nin 164/1, 172/9, 173/7, 173/8
p.+ nizden 169/3
p.+ si 056/4, 080/17, 111/9, 166/2, 207/16
p.+ sinde 220/1
p.+ sinden 057/1, 057/3, 057/4, 060/10, 127/13, 163/13
p.+ ye 070/11, 164/7, 164/9, 166/9, 173/9, 176/9, 201/10, 233/6
p.+ yi 154/5, 157/9, 159/16

pençe: Yırtıcı hayvanların ön ayaklarının parmaklarıyla tırnakları.
p.+ lerin 157/8
p.+ lerinde 155/20
p.+ leriyle 088/11
p.+ sinde 161/7

perde: Görüşü, ışığı engellemek, bir şeyi gizlemek için pencereye veya bir açıklığın önüne gerilen örtü
p. 106/20, 107/2, 110/11, 111/8, 233/2
p. çekmek 013/1
p.+ ler 104/16, 153/8
p.+ leri 104/16
ses p.+ leri 025/12
p.+ lerini 172/9
p.+ leriyle 214/2
p.+ li 104/18
p.+ nin 166/1
p.+ si 198/1
p.+ sine 031/15
p.+ sinin 167/15, 185/9
p.+ ye 025/14

perdesiz: 1. Perdesi olmayan. 2. Utanmaz, hayâsız.
p. 104/18

perestiş:
p. 255/7
p.+ inden 229/2

perhiz: Diyet
p.+ i 232/13

peri: Doğaüstü güçleri olduğuna inanılan, hayal ürünü varlık.
p. 065/4
p.+ ler 076/13
p.+ si 255/7

perişan: Dağınık, düzensiz, karmakarışık:
p. 236/8, 253/1

perişanlaş -
p.- arak 085/3

perişanlık
p.+ ını 193/1
p.+ ıyla 192/4

personaj
p.+ lık 102/11

Perşembe: Çarşamba ile cuma arasındaki gün.
p. 247/14

pertavsız: Büyüteç
p.+ la 148/4

perüz
p. 002/17

perva: Çekinme, sakınma, korku:
p. et 014/5
p.+ ları 034/12

pervane: 1. Döndüğünde bir mekanizmayı işleten bir eksene dikey olarak bağlanmış, iki veya ikiden çok kanattan yapılmış alet, uskur. 2. Bir kimsenin yanından hiç ayrılmayan.
p. 078/15

pervaz: Kapı, pencere vb. yerlerin kenarlarına geçirilen ensiz parça.
p. etmişti 213/9

pespaye: Alçak, soysuz, aşağılık:
p.+ lere 177/10

pespayelik: Alçaklık, soysuzluk.
p.+ le 149/18

pestil: İnce yufka biçiminde kurutulmuş meyve ezmesi, bastık.
p. 116/26
p.+ i çıkarıldıktan 067/1
p.+ leri 065/5

peş: takip
p.+ lerine düşüyorum 014/5

peş: arka
p.+ inden 030/18
p.+ ine 034/14

peşimize
p. 091/13

peşin: Bir alışverişte, alışveriş yapıldığı anda, alınan şeyin tesliminden önce veya teslimiyle birlikte ödenen, veresiye karşıtı.
p. 002/6, 050/17, 055/4
p.+ den 080/13

peyda: Belli, açık, peydah.
p. 148/1, 151/14, 153/7, 153/8, 154/9, 156/6, 172/6, 180/3,
191/3, 218/12
p. eden 033/6
p. ediyor 150/8
p. etmiş 015/6, 176/9, 244/1
p. etti 107/5
p. ettiği 186/24
p. olan 028/3, 064/7
p. oldu 179/6
p. olma 149/15

peydahla -: İstenmeyen veya uygun olmayan şeyler edinmek.
p.- dı 133/5
p.- dığını 197/20
p.- madım 041/11
p.- ması 133/3

peyrevlik: s
p.+ i 256/9

pezevenk: Gizli ve yasal olmayan cinsel ilişki öncesinde aracılık eden kimse, dümbük, godoş, muhabbet tellalı, kavat, astik, dasnik.
p. 045/4

pezevenklik: Pezevengin yaptığı iş, muhabbet tellallığı.
p. 014/3

pınar: Suyun çıktığı yer, kaynak, memba.
göz p.+ larına 248/20

pırasa: Zambakgillerden, sapından ve yapraklarından yararlanılan, çok yıllık bir kış sebzesi.
p. 184/11

pırıl: s
p. 207/10

pırılda -: s
p.- dı 165/4
p.- san 100/20

pırıltı: Pırıldayan şeyin yansıttığı ışık.
p. 165/1, 165/6
p.+ lar 164/8
p.+ ları 166/17

pırlanta: Birçok façetası olacak biçimde yontulmuş foyasız parlak elmas.
p. 017/7, 179/1
p.+ lar 017/5, 185/3
p.+ lı 202/11
p.+ sı 072/17

pırnal: Kışın yapraklarını dökmeyen bir tür meşe çalısı.
p. torluğu 112/1

pırtı: Değersiz şey, eşya.

çenen p. 232/12

pıs: s
pıs p. 002/1
p. pıs 002/1

pısırda -: s
p.- r 161/2

pıtırtı: Çok hafif patırtı, hafif gürültü.
p. 156/4, 156/6, 165/6
p.+ da 165/1
p.+ lar 166/17

piç: Anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk, haramzade, veledizina.
p. 005/12
p.+ i 005/8
p.+ ler 043/17, 049/2

piliç: Tavuğun küçüğü, erginleşmemiş tavuk veya horoz.
p.+ imiz 030/18
p.+ li türlü 078/15

pinekle -: Uyuklamak, uyuklar gibi hareketsiz kalmak:
p.- dikten 055/2

pinpon: Yaşlı, çökmüş.
p. 041/3

pire: Pireler takımından, insanın ve bazı hayvanların kanını emerek yaşayan, iyi sıçradığı için kolay yakalanamayan, küçük, asalak böcek.
p. tok iken tutulur 053/1

pirelen -: 1. Üzerinde pire olmak. 2. İşkillenmek, huylanmak, kuşkulanmak.

p.- di 094/15

pis: Beğenilmeyecek durumda olan, kötü, zararlı:
p. 058/4, 059/15, 088/11
p.+ e 003/2, 011/18
p.+ tir 002/14

pisboğazlık: Eline geçeni zamansız ve ayırt etmeden yiyen.
p. 095/10

piskopos: Katoliklerde, bir bölgenin din işlerine başkanlık eden, papazlığın en yüksek aşamasında olan din görevlisi.

p.+ a ver 002/18

pisle -: Büyük veya küçük abdestini etmek, kirletmek:
p.- yerek 127/13
p.- yip 058/9

pislet -: Pis duruma getirmek, kirletmek.
p.- eceğine 060/5
p.- ti 063/2

pisletil -:
p.- mesinden 061/7

pislik: 1.Kir 2.Dışkı, necaset.
p. 010/12, 072/7
p.+ in 011/2
p.+ ine 010/20

piş -: Ateşte, fırında, kaynar suda veya yağda ısı etkisiyle yenilebilir duruma gelmek
p.- miş 112/3
p.- miş kelle 009/16
p.- se 112/3

pişdar: Öncü
p.+ ı 143/15

pişir -: Isı etkisiyle belirli bir kullanıma elverişli duruma getirmek.
p.- iyor 184/7
p.- sin 246/19

pişman: Yaptığı bir işin veya davranışın olumsuz sonucunu görerek üzülen, nadim.
p. 051/5, 203/20, 229/1

p. olduğuna 017/16

piyade: Yaya olarak savaşan askerlerin oluşturduğu sınıf.
p. 179/6

piyango: Düzenleyenlerce bastırılmış numaralı kâğıtları satın alanlar içinden, kazananların kura ile belirlendiği talih oyunu.
p. çekiyoruz 033/9
p.+ ya 033/9

piyano: Klavyeli, telli, değişik tuşlara basılarak çalınan ağır ve büyük çalgı.
p.+ lu 069/4

piyasa: 1. Satıcıların mal satmak için bir araya geldiği yer, Pazar. 2. Bir yol üzerinde gidip gelerek gezinme.
p. ederek 036/5
p. görmüş 016/2
maişet p.+ sı 010/8

piyaz: Haşlanmış kuru fasulyenin üzerine ince doğranmış, tuzla ovulmuş soğan ve maydanoz katıldıktan sonra zeytinyağı, sirke dökülerek yapılan salata.
p.+ ını 049/18

piyer:
p. lotinin 182/3

piyes: Oyun
p. 102/11, 102/24, 103/16, 106/2, 123/6
p.+ i 102/13, 105/17
zelzele p.+ i 106/19
p.+ in 118/17
p.+ inde 123/5
p.+ inin 103/16
p.+ lerde 103/16
p.+ lerinde 085/1
p.+ te 102/21, 103/10
p.+ ten 103/10
p.+ tir 102/2

piyos
p.+ a 010/6

plak: Sesleri kaydetmek ve kaydedilen sesleri yeniden pikap veya gramofonda dinlemek amacıyla hazırlanan plastik daire biçiminde yaprak.
p.+ ı 046/7

plan: Bir işin, bir eserin gerçekleştirilmesi için uyulması tasarlanan düzen.
p. 076/11, 113/8, 250/5
p.+ ı 085/6
p.+ ım 231/11
p.+ ını 231/12
p. kurdunsa 231/10

podösüet: Süet
p. 213/7

pohpohlu: Övülmüş.
p. 149/15, 245/7

polemik: Söz dalaşı.
p. 034/1, 034/9

polis: Şehirde kamu düzenini, huzur ve güvenliği sağlayan kuruluş, kolluk, zabıta.
p. 049/23, 060/8, 061/10, 062/9, 062/19, 095/13, 095/16, 236/5
p.+ e 061/15, 061/16, 095/12, 104/20, 105/1, 119/8, 125/6
p.+ in 049/24
p.+ ler 014/5
p.+ lerin 233/6
p. neferiyle 062/10
p.+ ten 014/5

ponpon: Yuvarlak püskül.
p. 024/1, 052/4

porsuk: 1.Sansargillerden, su kıyılarında kazdıkları deliklerde yaşayan, ot ve etle beslenen, pis kokulu, memeli bir hayvan. 2.Pörsümüş.
p. 125/11

portakal: Turunçgillerden, Akdeniz ülkelerinde yetişen, yaprakları sert bir ağaç.
p. 183/4, 183/5, 214/7, 219/2

portmanto: Palto, şapka vb. şeyleri asmak için yapılmış, raflı, bazıları aynalı askılık.
p.+ ya 220/17

pos: Gür ve uzun bıyık
p. bıyıkları 070/1

poslu:
p. 147/20

posta: Bir yere gelen veya bir yerden gönderilen mektup ve emanetlerin tümü:
p.+ ları 068/12
p. vapurları 062/1

postal: Genellikle askerlerin giydiği konçlu ve kaba potin.
p.+ ı 058/17
p.+ lardan 099/5

potin: Koncu ayak bileğini örtecek kadar uzun olan, bağcıklı veya yan tarafı lastikli ayakkabı.
p.+ leri 213/7

poyyy:
p. 060/5

poz: Resim ve fotoğrafta duruş.
p. 083/9
p.+ u 255/11

pöh: s
p. 235/15

pörsü -: Gevşeyip sarkmak, porsumak.

p.- müşmüş 118/13

pratika: Kıyı sağlık idaresi tarafından gemilere verilen giriş çıkış izni.
temiz p.+ sı 002/20
temiz p.+ sını 062/1

prenses: Hükümdar ailesinden olan kadın veya kızlara verilen unvan.
p. 066/7, 070/2

prensip: İlke
ahlak-ı p.+ lere 079/4

prenslik: Prens olma durumu.
p. 149/15

prentan: s
p. 228/9

prezante: Tanıtmak` anlamındaki prezante etmek birleşik fiilinde geçen bir söz.
p. edişindeki 179/8

profil: İnsanın yüzünün yandan görünüşü.
p.+ lerini 185/3

proje: Değişik alanlarda önceden plan ve programa alınmış, maliyeti hesaplanmış, kurum ve kuruluşların yönetim organları tarafından onaylanmış, kısa ve uzun vadeye bağlanarak özel kurum veya devlet adına gerçekleştirilmesi kabul edilmiş bilimsel çalışma tasarısı.
p.+ siyle 148/5

projektör: 1.Işıldak 2.1.Işıldak 2. Yansıtım aygıtı
p. 157/5
p.+ le 156/6
p.+ ün 156/5

propaganda: Bir öğreti, düşünce veya inancı başkalarına tanıtmak, benimsetmek ve yaymak amacıyla söz, yazı vb. yollarla gerçekleştirilen çalışma, yaymaca.
p.+ ları 023/12

prostela: Önlük
p. 001/3
p.+ lı 059/7

prova: Bir şeyin amacına uygun, istenilen düzeyde olup olmadığını anlamak için yapılan deneme.
p. 106/17

pudra: Bazı mineral ürünlerin karışımı ile elde edilen, cildi korumak, düzgün ve güzel göstermek veya kırışıklıkları, pürüzleri gizlemek amacıyla yüze ve tene sürülen, kokulu ince toz.
p.+ lı 179/6, 255/7
p.+ ya 139/2

pudralan -: s
p.- mış 010/13

pudralı: Pudra sürülmüş olan
p. 036/5

pufla -:
oflayıp p.- yarak 074/15

puflama:`Puf` diye ses çıkararak sıkıntı veya üzüntüsünü belli etmek.
p.+ larla 210/2

pul: Akçeden küçük metal para.
p. 108/1
paraya p.+ a 074/20

pus: Görüş uzaklığını çok azaltmayan bir tür hafif sis.
sus p. 002/1

puşt: Güvenilmez, kalleş.
p.+ un 044/17

put: Bazı ilkel toplumlarda doğaüstü güç ve etkisi olduğuna inanılan canlı veya cansız nesne, tapıncak, sanem, fetiş.
p.+ ları 066/4
p.+ tu 213/10

puthane: s
p.+ si 214/6

puzat: s
azat p. etti 005/1

püf: Bir ateşi söndürmek veya canlandırmak için dudakları hafifçe büzerek dışarı verilen soluğun çıkardığı ses.
p. 042/2
p.+ ten 012/12

püklüm
süklüm p. 078/12

pür: 1.Dolu 2. Çam, ardıç, ladin ağaçlarının iğne gibi ince yaprakları.
p. 055/1, 185/10

pürsilah: s
p. 125/8

pürüz: Bir şeyin düzgünlüğünü bozacak çıkıntı, gedik veya kusur.
p.+ leri 022/22
p.+ lerin 206/7

pürvakar: Vakar sahibi.
p. 154/9

püsküllü: Püskülü olan, püskül takılmış olan.
p. 009/26

püskürt -: 1. Hızla ve savurtarak çıkarmak. 2. Fışkırtmak
p.- üp 236/6

püsür: Bir şeyin can sıkıcı, karışık ayrıntısı veya pürüzü.
p. 181/8

rab: İlah.
r.+ bime 091/16, 143/12

rabb
r.+ im 001/22, 046/3, 137/2, 153/2, 178/16, 212/3, 261/4

r.+ im kazasından saklasın 054/12
r.+ imin 098/21
r.+ imin hikmeti 044/18

rabıta: Bağlayan şey bağ.
r. 171/19

rabtet -: Bağlamak sağlama almak.
r.- en 258/9

rağbet: Arzu ilgi.
r. 103/16
r. edildiğini 069/2
r.+ i 085/1

rağmen: Karşın.
r. 018/4, 020/7, 063/4, 066/8, 068/12, 087/4, 099/6, 133/3,
133/5, 165/2, 169/6, 172/10, 182/12, 184/5, 193/16, 228/1

Rahat: Sıkıntılı olmama hali.
r. 002/3, 154/6, 154/9, 165/1, 170/16, 171/4, 207/4, 212/1,
214/7, 215/4, 228/6, 243/7, 244/2
r. etmek 060/1
r.+ sız 212/15, 228/13

rahatça: Sıkıntısız.
r. 045/10, 069/4

rahatlandır -: Sıkıntıyı gidermek.
r.- ıyorsun 008/12

rahatlık: Üzüntüsü sıkıntısı olmayan.

allah r. versin 169/3, 169/6

rahatsız: sıkıntılı tedigin.
r. 020/19, 059/12, 143/7, 168/9, 181/14, 193/17, 201/13, 201/14,
202/7
r. edecek 069/5
r. ediyorum 169/3
r. etmek 202/5

rahatsızlık: Rahatsız olma durumu.
r. 173/5
r.+ larına 070/4

rahibe: Hıristiyanlikta kilise görevlisi.

r. 249/6, 254/9, 258/10, 259/14, 260/12

rahim: Merhametli.
r.+ ine 004/21

rahmet: Merhamet ürünü.
r. 112/3, 178/16
allah r. eylesin 117/11

rahne: İsim eskimiş.
r.+ den 197/15
r.+ lerden 216/2

rahvan: Koşarken bir yandaki iki bacağını aynı anda atan binek hayvanı, koşma şekli.
r. 004/5

raiften: Yumuşak ten.
hacı r. 011/8

rakam: Sayıları gösteren işaretlerden her biri.
r. 138/3

rakı: Üzüm incir erik vb. meyvelerin alkolle mayalandırarak damıtılmasıyla elde edilen içki.
r. 079/5, 080/1, 081/1, 082/1, 084/1, 087/16, 087/18, 088/1,
090/9, 090/11, 093/11, 115/6, 121/2, 121/6, 122/9, 123/6, 133/5
r.+ dan 100/27
r.+ lar 233/1
r.+ nın 101/8, 105/13
r.+ sı 112/11
r.+ sından 115/5
r.+ yı 089/25, 090/7, 116/20

râkib: Gözetleyici, denetleyici, karşı güç.
r.+ lerini 051/9

rakik: İnce.
r. 157/8

rakip
r. 193/3
r.+ lerinden 109/10

rakkas: Dans eden.
r.+ ının 173/3

raks: Dans.
r. eden 058/18
r. eder 003/18

ram: Boyun eğen.
r. etmeye 066/1
r. olacaklar 037/4

rampa: yokuş.
r. 256/5

randevu: Belli bir saatte, iki veya daha fazla kişilerle, kararlaştırılan yerde buüşma.
r. 231/24

randevuhane: buluşulacak hane.
r.+ lerinden 233/4

rapor: Her hangi bir işte, bir konuda yapılan inceleme, araştırma sonucu, düşünceleri veya tespit edlenleri bildiren yazı.
r.+ larını 132/19

rast: Tesadüf, müzükte bir makam.
r. 095/2, 139/2, 169/8, 179/4, 182/12, 199/1, 203/15, 207/8
r. geldim 096/11
r. geleceğim 071/19
r. gelir 054/14
r. geliriz 047/1

rastgel -: Rastgelme durumu.
r.- diğine 010/10
r.- miyordu 076/13

raşe: Titreyiş ürkme.
r. 031/7, 053/9
r.+ ler 075/2, 088/12, 118/12, 135/5
r.+ siyle 028/3

raşedar: Titreyen ürken.
r. 080/4, 198/8

rayiha: Hoş koku.
r. 214/7
r.+ sı 108/26

raz: Sır.
r.- ı sevdalarını 252/2

razı: Uygun bulma kabul etme.
r. edinceye 051/2
r. olabilirdi 217/3
allah r. olsun 099/5, 196/5
r.+ yım 010/10
r.+ yız 132/17

red: Kabul etmeme.
r. 234/15, 255/2

redd: Geri gönderme.
r.- i sual ediyordu 193/7

reddet -: Kabul etmemek geri çevirmek.

r.- eceğim 239/5
r.- erdim 112/3
r.- erse 182/8
r.- iyordu 165/8
r.- iyorsunuz 181/1
r.- iyoruz 120/2
r.- mek 038/1, 121/6
r.- meyi 206/7, 229/11
r.- miş 057/6
r.- ti 020/13, 254/13

refahlandır -: Refaha kavuşturmak.
r.- an 083/1

refakat: Arkadaşlık etmek, birlikte bulunmak.
r.+ te 115/7

refik: Arkadaş dost.
r.+ inden 039/15

refika: Kadın arkadaş, bacı.
r.+ larımdan 103/16
r.+ n 107/12
r.+ sının 121/9

reha: Kurtuluş kurtulma.
r. 261/3

rehber: Kılavuz.
r. 137/4

rehnüma: Yola benzer.
r.+ sı 099/5

reis: Başkan.
mahkeme r.+ i 049/13

rekabet: Aynı amacı güden kimseler arasındaki çekişme.
r. 180/16
r. ederlerdi 068/12

reklam: Tanıtım.
r. 063/2, 137/2, 216/4
r.+ a 228/9
r.+ ı 137/2
r. sütunlarına 245/8

remil: Kumda bir takım çizgiler çizerek fal bakma.
r. atsalar 075/1

remzi: İz işaret.
r. 184/2

renk: Cisimler tarafından yansıtılan ışığın gözde oluşturduğu duyum.
r. 175/19, 213/7, 214/7, 215/8, 250/11, 252/2
r.+ i 170/4, 183/4, 205/4
kına r.+ i 031/1
tabii r.+ i 139/2
r.+ in 024/18, 170/14
r.+ ine 061/9, 139/3, 191/1
r.+ ini 084/2
r.+ inin 254/9
r.+ leriyle 073/1
r.+ li 140/1, 148/7
r.+ te 051/11, 153/8

repertuvar: Bir tiyatro kurulunun, oynamak için hazırladığı, oyunların listesi.
r.+ ını 231/20

res:
semt-ür r.+ den 185/3

resim: Varlıkların, doğadaki görünümünü kalem fırça gibi araçlarla, bez vb. üzerinde yapılan biçimleri.
r. 103/16, 139/2
r.+ de 084/2
r.+ i 103/16, 154/9

resmi: resmiyet
r. 229/1

resmî: Devletin bilgisi dahilinde.
r. 060/11

resmiyet: devletçe uygun görülmüş onanmış.
r. 167/18

ressam: Resim yapan.
r.+ ların 073/1

resul: Kendisine kitap indirilmiş peygamber.
r.+ lerine 224/8

ret: Kabul etmeme geri çevirme.
r.+ di 212/13
r. ederim 026/7

reva: Yerinde uygun.
r. 115/11, 155/20, 192/3
r. görme 063/8

revaç: Sürüm.
r. 120/11

r. bulmasına 037/2

reverans:
r. 101/9, 181/7
r.+ la 082/4, 182/9

revolver
r. 053/3, 053/4, 054/16, 058/21, 092/19, 095/3, 096/25, 099/5,
124/5, 125/8, 125/10, 126/20, 154/2, 156/5, 158/13, 159/1, 159/2,
164/6, 174/22
r. çeken 095/12
r.+ den 156/4
r.+ i 054/4, 054/15, 055/3, 058/20, 059/1, 155/23, 157/2, 160/1
r.+ i kırıp 053/11
r.+ imi 096/24
r.+ ini 062/19, 154/8, 158/13, 235/7
r.+ le 093/1
r.+ li 124/16
r.+ liye 095/19

rey: Oy
r. 242/4
r.- i amm 242/4
r.+ imizi 242/3
r.+ inde 088/1

rezalet: Rahatsız edici kepazelik, rezillik.
r. 039/15, 044/18, 111/26, 112/13, 119/4, 119/5, 120/2, 130/21,
189/13, 231/20, 233/5
r.+ i 041/3, 044/2, 044/18, 046/4, 233/3
r.+ ine 115/3
r.+ ini 093/3, 119/3
r.+ lerde 041/3
r.+ leri 040/23
r.+ ten 015/1, 111/25

rezalethane: Toplum tarafından hoş görülmeyen, edebe, ahlaka, değer yargılarına uymayan hane.
r.+ lerde 052/10

reze: Menteşe.
r. 162/25
r.+ de 091/1
r.+ leri 153/12

rezil: Alçak aşağılık.
r. 119/7, 119/13, 120/2
r.+ ler 045/2

rezillen -: Aşağılanmak.
r.- eyim 231/20

rıza: Razı olma.
r.+ larıyla 131/16
r.+ sıyla 065/6

rızık: Yiyecek içecek.
r.+ larını 243/5

riayet: Uyma boyun eğme.
r. 134/1
hakka r. edilmeyen 033/7
r.+ i 217/9
r.+ le 176/14
r. olunmuyor 031/5
r.+ te 224/7
r.+ ten 180/6

riayetkâr: Uyan riayet eden.
r. 074/14

rica: Dileyiş istekte bulunmak.
r. 029/10, 065/5, 083/7, 089/5, 111/6, 113/8, 116/2, 175/7,
195/13, 196/9, 211/15, 212/15, 231/1
r. ederim 005/3, 029/11
r. ediyor 020/19
r. etmişti 164/5
r. etti 171/17, 206/7, 225/19
r.+ m 172/1
r.+ mı 212/10

rical: Erkekler.
nev r.+ in 083/7

rifâî: Rifai tarikatına mensup, rifaice.

r. 052/1

rikaab: Ayak bağı.
r.+ a 029/5

rikkat: İncelik naziklık.
r. 253/1
r.+ im 253/5
r.+ ine 162/2
r.+ le 201/24, 253/1

risale: Kitapcık.
r. 068/12

rivayet: Söylenti.
r. 028/3
r.+ i 066/8
r.+ ler 034/5, 068/11, 151/11
r.+ lerde 152/13
r.+ lere 151/14
r.+ leri 152/17, 187/6

rivayetince: Rivayete göre.
r. 026/23

riya: Sahte görüntü vermek kandırmak.

r. 081/10, 085/1, 117/4
r.+ dan 117/3
r.+ sız 186/23, 216/9

riyakârlık: Sahtekarlık aldatmak.
r.+ ı 018/12
r.+ tan 018/12
r.+ tır 215/5

riyasız: Halisane dürüstce.
r. 260/15

rol: Sınırları belirli oyun kuralı.
r. 101/14, 102/2, 105/15, 105/23, 122/2
r. almam 103/10
r.+ ler 105/23
r.+ lerinin 118/20
r.+ ü 101/16
r.+ ünde 084/2
r.+ üne 102/7
r.+ ünü 033/1, 084/2, 103/10, 106/15, 106/17, 123/5
r. yapıyor 073/10

romalı: Roma halkından olan kimse.

r.+ ların 257/8

roman: Çingene.
r. 171/18, 196/17
r.+ larda 053/3

royal:
pale r.+ de 103/12

rozet: Yakaya takılan sembol sayılan küçük nesme.
iftiharlık r.+ i 001/11

rub: Süpürge.
r.+ unu 166/1

rugan: Parlak deri.
r.+ ları 023/15

ruh: Dini inanca göre bedene can veren tin
r. 154/9, 235/2
r.- u cismini 261/3
r.+ a 165/5, 200/5, 207/1
teslim-i r. etti 164/3
r.+ lar 213/10
r.+ ları 111/1, 259/15
r.+ larımız 213/13, 259/17
r.+ ların 213/10
r.+ larına 115/7
r.+ larında 174/5
r.+ larını 115/13
r.+ larının 145/1
r.+ larıyla 248/22
r.+ tan 207/1
r.+ u 012/12, 073/2, 087/6, 105/2, 151/10, 154/9, 168/1, 213/10, 260/12
nane r.+ u 052/1
r.+ um 137/7, 170/21
r.+ uma 168/3
r.+ umdan 172/1

r.+ umu 137/7, 137/8, 253/1
r.+ umun 224/18
r.+ un 111/2, 189/13, 215/4, 250/17
r.+ una 143/15, 187/6, 234/5, 254/13
r.+ undan 240/2
r.+ unu 137/7, 137/11, 191/15, 224/6, 224/8, 260/17
r.+ unun 068/7, 205/4, 213/9, 214/6, 244/11

ruhani: Ruhla ilgili.
r. 249/7
gayr-i r. 064/3

ruhban: Rahipler.
r. 063/8

ruhbani: Ruhbanca davranış.
r. 063/8

ruhen: Ruh bakımından.
r. 074/14

ruhi: Ruhsal.
r. 219/7

ruhnevaz: Ruhi davranış.
r. 036/6, 172/5, 258/10

ruhsat: İzin müsaade.
r. 104/16

ruhşinas: Güzel ahlaklı.
r. 072/17

ruhşinaslık: Güzel ahlaklılık.
r.+ ı 252/1

rukuş: Romanda bir kadının adı.
r. 163/13

rum: Müslüman ülkelerde oturan yunan asıllı kimse.
r. 006/17, 068/12, 070/4, 072/10, 073/11, 074/14, 180/16
r.+ a 069/2

rumca: Rumların kullandığı yeni yanancanın bir lehçesi.
r. 124/8, 127/18, 127/20, 129/15

rumlaş -: Rum halkından olmak.
r.- mış 063/4

rus: Rusyada yaşayan sılav soyundan olal kimse.
r. 148/14
r. bademi 006/25

rutubet: Nem.
r. 207/2
r. duydular 056/4
r.+ i 191/7
r.+ li 219/9, 220/13, 222/15, 225/7, 225/11
r.+ te 207/6
r.+ ten 170/5
r.+ ten nem kapan 225/14

rutubetlen -: Nemlenmek.
r.- di 056/8, 187/8

rüşvet: Bir işte kolaylık sağlamak için teklif edilen mal çıkar.
r. 049/15, 096/2
r.+ le 076/9

rütbe: Mertebe paye.
r.- i haliyesiyle 067/5

rüya: Düş.
r. 154/10, 169/7, 172/5, 249/2, 258/11
r.+ dan 249/2
r.+ dır 249/2
r.+ lar 258/8
r.+ larında 258/10
r.+ mda 141/16
r.+ nın 249/1
r.+ sı 185/4, 259/9
r.+ sında 164/7
r.+ sını 259/17
r.+ yı 170/2

rüyai: Rüya ile ilgili.
r. 007/10

rüyayi: Rüya gibi.
r. 154/9

rüyet: Görme.
r.- i adesesinden 239/10
r.+ ini 205/1
r.+ leri 154/9
r.+ ten 220/19

rüzgâr: Hava akımı.
r. 051/9, 139/6, 236/4
r.+ a 139/3
r.+ ı 101/5
r.+ ın 100/23, 154/4
r.+ ına 042/2
r.+ ının 139/2
r.+ lara 055/2

s
jai couché âvec s. m le sultan 070/2

saadet: Mutluluk**.**
s. 018/12, 019/1, 136/6, 175/16, 211/11, 212/6, 240/5, 240/6,
244/5, 245/2, 245/3, 259/12, 261/4
s.- i muhayyilenizi 198/9
s.+ i 178/7, 244/11, 245/5, 249/1
s.+ imin 205/16
s.+ in 184/2, 187/15, 258/10
s.+ ini 018/3, 212/2, 260/6
s.+ inin 191/11
s.+ ler 260/19
s.+ lerin 067/3, 135/2
s.+ lerini 183/8
s.+ lerinin 184/1, 184/3, 189/10

saat: Vakit zaman**.**
s. 008/16, 022/14, 023/4, 030/10, 035/14, 050/11, 050/21, 070/4,
075/1, 082/7, 096/2, 114/22, 121/2, 123/6, 129/3, 132/15, 132/16,
133/7, 134/3, 165/10, 173/2, 173/3, 175/4, 182/11, 192/2, 200/3,
207/7, 207/15, 230/5, 233/9, 240/7, 250/4, 250/15
s.- ı sad 188/4
s.+ e 034/6, 035/8, 046/9, 173/3, 199/1
s.+ i 187/12, 226/4, 245/5
s.+ ime 210/10, 218/5
s.+ in 037/7, 202/5
s.+ ine 012/14, 209/5, 230/2, 230/4
s.+ ini 175/1
s.+ ler 135/4, 214/2
s.+ lerce 214/2, 251/8
s.+ lerde 084/2
s.+ lerden 204/12
s.+ leri 166/17, 206/7, 254/13
s.+ lerine 022/11
s.+ lerini 167/17, 167/18
s.+ lerle 002/20, 044/18, 172/4
s.+ lik 134/4, 135/3
s.+ te 017/16, 030/18, 036/6, 052/17, 088/14, 089/3, 097/7, 163/13, 205/15, 209/6, 209/12
iyi s.+ te olsunlar 163/13
s.+ teki 089/1
s.+ ten 003/16, 038/1, 055/2, 205/14
s.+ tir 114/16
s. tutmadık 033/9

sabah: Sabah ezanı**.**
s. 002/3, 002/4, 007/14, 015/9, 020/5, 039/4, 187/8, 202/11,
211/4, 250/11
s.+ a 173/3, 173/4, 179/1, 226/2
s.+ ı 167/17
s.+ ı etti 164/9
s.+ ın 023/4, 170/1, 191/8, 191/11
s.+ ına 007/11
s.+ ında 192/11
s. karanlığı 027/4
s.+ lara 198/9
s.+ leyin 008/8, 011/1, 020/19, 022/14, 023/14, 033/13, 043/18, 178/16, 192/9, 193/2, 193/6

s.+ tan 041/6

sabır: Acı, yoksulluk, haksızlık**.**
s. 020/7, 219/7
s.+ dır 217/6
s.+ ı 080/18, 143/15
s.+ lar 042/6

sabırlı: Sabırlı gösteren**.**
s. 199/1

sabırsızlık: Sabır göstermeme**.**
s. 045/13
s.+ ımla 175/18
s.+ ını 079/2
s.+ ları 168/2

sabit: Yerinden oynamıyan**.**
s. 032/4, 036/6, 161/11, 242/4, 255/2
s. olmuştu 037/2

sabret -
s.- emeyerek 179/10
s.- erseniz 228/11

sabret-: Sabır göstermek**.**
s. 200/1, 231/10

sabun: Kirli ve yağlı şeyleri temizlemekte kullanılan, türlü yağlarla alkaliler birleştirilerek yapılan madde.
s. 076/7, 163/13
s.+ la 203/1
s.+ u 163/13

sabunsuzluk: Sabunun bulunmaması**.**
s.+ ların 218/13

sacayak: Üzerine sac konulan aparat**.**
s. 148/10

saç: Baş derisini kaplayan kıllar**.**
saç s.+ a baş başa 123/3
s.+ lar 028/3, 052/1
s.+ ları 031/1, 034/8, 036/5, 065/5, 085/3, 089/22
s.+ larını 052/4, 193/1, 249/6
s.+ larının 158/5
s.+ lı 185/1
s. saça baş başa 123/3

saç -: Bir şeyi ortalıa dagıtmak**.**
s.- arak 145/1, 179/6
s.- arken 067/5
s.- ıyor 184/5
s.- mak 191/8
s.- tığı 156/5, 187/6, 259/13
s.- tıkları 058/1
s.- tıktan 198/10

saçak: Görüşü bu püskülü andıran**.**
salkım s. 052/1
s.+ ları 138/10
s.+ larıyla 146/3

saçık: saçılmış.
s. 206/7

saçıklık: Dagınık olma durumu**.**
açık s.+ ından 136/4

saçıl -: Dagınık olmak.
s.- an 256/11
s.- arak 124/2
s.- ıyor 085/3
s.- masına 169/1
s.- mış 051/11, 146/4, 169/7, 218/12, 236/8

saçılı: Şaçılı olma durumu**.**
s. 218/10

saçıntı: Şaçılmış dökülmüş şeyler**.**
döküntü s. 218/13
s.+ ları 219/1

saçlı: Şaçı olan**.**
s. 246/5

saçma: Savurma, düşünmeden söylenen söz.
s.+ lara 087/10
s.+ ların 195/10

saçmala -: Düşüncesizce söz söylemek.

s.- yor 105/4

saçmasapan: Yanlış sözler**.**
s. 109/20

sad: Yüz sayısı**.**
saat-ı s. 188/4

sadakat: Dürüst davranan**.**
s. 067/5, 069/8
hasbel s. 066/8
ispat-ı s. 124/1
sine-i s. 066/3
vaad-i s.+ ine 245/3
s.+ lar 191/13
s.+ lerini 065/2

sadakatsiz: Dürüst davram mıyan.
s. 075/2

sadakatsizlik: Dürüst olmama durumu**.**

s.+ in 123/2

sade: Görünüşte basit**.**
s. 019/6, 025/11, 107/5, 140/11, 176/3, 176/12, 202/11, 231/11,
250/2

Sadece: Yanlızca**.**
s. 005/6, 257/4

saded: Konu, maksat.
s.+ inde 049/12

sadık: Dürüst.
s. 141/6, 141/9, 171/10, 184/9, 224/2

sadme: Tekme.
s.+ siyle 175/8

sadr: Göğüst.
s.+ a 208/10

Sadri: Bir isim.
s. 203/5

sadullah: Bir isim.
jale s. 245/1

saf: Katgısız, temiz**.**
s. 025/9, 103/16, 143/15, 184/9, 192/10, 197/21, 198/9, 207/17,
260/15

Safder: Düşman saflarını yaran, savaşçı**.**

s. 108/18, 108/19, 108/22, 108/24, 108/26, 109/9, 109/11, 109/14,
109/16, 109/18, 109/20, 109/27, 110/2, 110/5, 110/6, 110/7, 113/14,
113/20, 113/22, 113/23, 113/24, 113/26, 114/1, 114/3, 114/5, 114/7,
114/9, 114/14, 114/15, 114/16, 114/18, 114/20, 114/22, 123/6
s.+ le 114/23

safderun: Koyayca aldatılan, saf.

s. 103/16

safderunluk: Safderun olma durmu**.**
s. 050/1, 200/1

saffet: Temizlik, arlık**.**
s.+ iniz 111/23
s.+ iyle 121/10, 185/1

safha: Evre**.**
s.+ sı 174/5

safi: Katıksız, duru, temiz**.**
s. 064/6

sâfile: Dip, alt taraf**.**
s. 238/3, 238/5, 238/9

safiyet: Saflık, halislik, temizlik**.**
s.+ i 078/13
s.+ iyle 186/23

safvet: Sağ fi durum.

s.+ imi 080/5

sagar: Kadeh, şarap**.**
s.+ lar 082/6

sağ: Sağ taraf, yaşıyor olmak**.**
s. 055/1, 057/9, 108/1, 112/10, 116/25, 181/8, 233/5, 255/9
s.+ a 051/9, 097/29, 125/11
s.+ da 076/13
s.+ ımıza 047/1
s.+ ına 038/5, 077/12, 081/6
s.+ ınıza 180/16
başın s. olsun 107/10
s. olunuz 184/11
s.+ sınız 163/4

s. tutmak 023/9

sağlık: Sağ, canlı, diri olma durumu**.**

s. 043/19, 144/25
s.+ ında 108/6, 117/2, 117/5, 145/7
s.+ ınızı 094/7

sağnak: Yağmurun, şiddetli yağlı yağması.
s.+ ları 139/2

saha: futbol oynanan yer**.**
s.+ daki 079/4
s.+ larına 063/8
s.+ sına 085/1
s.+ sında 036/6

sahabet: Arkadaşlık**.**
s. 216/8
s. yaparlar 005/8

sahan: Yemek konulan kap, çukurca bir yer.
s. 112/3
s.+ ları 112/3

sahanlık: Çukur yer**.**
s.+ larına 047/3
s.+ tan 076/13

sağ: diri
s.+ ız 126/20
s.+ lar 138/3

sağanak: Yağmurun, şiddetli yağlı yağması**.**
s.+ ının 032/4

sağır: Kulağı duymayan**.**
s.+ a 239/10
s.+ dır 234/16

sağlam: Arızasız**.**
s. 001/4, 001/13, 004/21, 127/9, 158/3
s.+ lar 110/1

sahi: Gerçek**.**
s. 074/2, 077/9

sahib: Arkadaş, mülk sahibi**.**
s.- i meşruu 079/4
s.+ i 019/7, 028/6, 028/8

sahil: Deniz kıyısı**.**
s. 072/17

sahip: Herhangi bir şey üstünde mülkiyeti olan.
s. 038/1
s.+ i 022/10, 031/10, 032/4, 082/6, 142/4, 145/6
s.+ ine 144/26, 181/12
s.+ inin 021/6, 181/8
s.+ iyim 029/2, 062/5, 186/1
s.+ leri 034/14, 035/2, 138/10, 148/8, 243/5
s.+ lerini 239/10
s.+ lerinin 148/10, 150/7

sahne: Görüntü.
s. 073/6, 084/2, 107/3, 107/6, 108/17, 110/8, 110/15, 111/10,
113/4, 113/19, 114/10, 114/24, 116/21, 117/18, 122/2, 130/21, 136/5
s.+ mizin 101/10
s.+ nin 041/13

s.+ sini 159/4
s.+ ye 035/6, 084/2, 102/5
s.+ ye çıkıyor 036/6
s.+ ye çıktı 035/4

sahte: Gerçek olmayan**.**
s. 021/12, 037/3, 233/2

saik: Sebep.
s. 217/9, 245/8
s.+ ler 241/7
s.+ lerle 032/4

saim: Oruçlu.
izzet s. 006/23, 007/4, 007/8, 026/15, 028/6, 028/15, 029/1, 029/6, 030/19, 033/1, 033/8, 033/12, 034/6, 035/7, 037/4, 038/2, 040/19, 078/14, 078/15, 091/6, 092/9, 100/19, 102/22, 103/7, 105/9, 123/6, 182/9, 216/5, 228/6, 228/12, 229/2, 229/3, 230/2, 230/11, 230/16, 232/1, 232/14, 233/6, 234/1, 234/6, 234/10, 236/6
izzet s.+ di 227/5
izzet s.+ e 096/11, 181/9, 215/10
izzet s.+ in 027/10, 035/8
s. izzet 005/12, 007/10, 008/13, 008/18, 008/21, 009/3, 009/13, 009/17, 009/25, 010/9, 010/14, 011/12, 011/19, 012/6, 012/9, 012/16, 013/4, 015/4, 015/6, 015/19, 019/7
s. izzete 019/4

saim: Oruçlu**.**
izzet s. 106/25

sairfilmenam: Diger uyukularda**.**
s. 221/2

sak: Topuktan baldıra doğru bacağın incik yeri.
s.+ lardan 028/3

saka: Üzengi kayış.
s.+ yı 059/4

sakal: Yetişkin erkeklerde yanak ve alt çenede çıkan kılların tümü.
s. 066/3
kır s.+ dan 027/3
s.+ ımla 236/5
s.+ ınla 040/21
s.+ ıyla 067/3

sakallı: Sakalı olan.
s. 139/2
s.+ lar 041/3

sakalsız: Sakalı olmayan.
s.+ lar 041/3

sakar: önemsiz kazalar yapan.
s. 054/12

sakf: Tavan.
s.+ ı 153/4, 183/8
s. kurdurdum 029/5

sakın -: Korumak, esirgemek, gözetmek.
s.- ma 238/8
gözünü budaktan s.- mayan 067/4

sakın: Asla.
s. 236/9

sakız: Sakız ağacı**.**
s. 254/1
grev s.+ ı çiğneyorlar 003/16

sakit: Susmuş, sessiz**.**
s. 142/1, 172/9, 193/5, 193/6, 204/9, 208/14, 225/10, 259/8

sakla -: Görünmesine engel olmak**.**
s.- d ığımız 203/7
s.- dınız 127/8
s.- ma 170/14, 193/11, 199/16
s.- madım 260/4
s.- mak 193/1, 221/22, 221/23, 248/17
s.- malı 214/4
s.- mamaya 222/11
s.- mamış 200/1
s.- maya 165/9, 207/13

s.- mayınız 127/2
s.- maz 171/8
s.- mış 214/2, 216/7
s.- mışsındır ver 008/8
s.- mıştım 135/4
s.- mıyorum 152/11
s.- mıyoruz 127/3
s.- sın 184/8
rabbim kazasından s.- sın 054/12
s.- yabileceği 227/3
s.- yacağı 219/3
s.- yacak 175/18
s.- yacaksın 112/8
s.- yalım 193/17
s.- yamam 008/9
s.- yamayacağımı 221/22
s.- yamayacak 209/20
s.- yamayarak 147/10
s.- yan 183/3
s.- yarak 206/4
s.- yayım 083/7, 129/8, 170/15, 193/12, 195/17
s.- yınız 181/5, 225/7
s.- yordu 183/3
s.- yorsun 222/20

sakla: Gizlemek emri veren**.**
s. 097/22

saklambaç: Bir çocuk oyunu**.**
s. 046/1

saklan -: Bir yere gizlenmek**.**

s.- alım 116/17
s.- amazdı 207/1
s.- dıkları 046/5
s.- dılar 046/12
s.- dım 096/11, 112/11
s.- mamışsınız 160/15

saklanabil -: Saklana bilir olmak**.**
s.- eceksin 061/12

saklı: Saklanmış olan.
s. 007/1

sal -: Bir şeyi şalı vermek**.**
iskandil s.- dım 002/20

salahiyet: Yetki**.**
s.+ imden 206/7
s.+ ini 243/8
s.+ iniz 243/8
s.+ le 049/23, 095/15, 239/1
s.+ ler 134/1

salahiyetdar: Vazifeli, salahiyet sâhibi

s. 019/8

salak: Giyinişinden, konuşma ve davranışlarından seviyesiz, dengesiz ve saf olduğu anlaşılan.
s. 102/23

salapurya: Ticaret eşyası taşımakta kullanılan.
s. 002/21
s.+ lar 231/19

salata: Sebze.
s. 123/2

salavat: Namazlar**.**
s. 109/22

salben: Asmak**.**
s. 136/4

saldır: saldıran, hücüm eden**.**
s. suldur 015/6

- **saldır -:** Saldırmak, sataşmak.
s.- acağı 158/6
s.- an 122/8, 157/6
s.- dı 123/1, 162/9
s.- dılar 099/1
s.- ır 080/17
sürüye kurt s.- ır 118/17
s.- ırsa 080/17
s.- ışta 037/4
s.- ıyordu 055/6
s.- mak 038/5, 121/4, 161/4

salgın: Salgın hastalık.

s.+ a 069/8

salgınlık: Salgın olma durum.
s.+ ından 059/13

salhane: Kesimevi.
s.+ sinin 065/4

salık: Tavsiye.
s. verilen 051/11

salıncak: İki ucundan iki iple veya zincirle yüksek bir yere asılan ve üzerine oturulup sallanılan eğlence aracı
s.+ tan 003/4

salıncakçı: Salıncağı satan şahış**.**
s. 003/4
s.+ m 003/5

salıver -: Bırakmak.
s.- di 030/20, 056/6, 130/2, 157/8
s.- dikten 095/9, 119/12
s.- din 107/14
s.- erek 126/6, 133/8, 196/4
s.- ir 234/9
s.- iyordu 090/9
s.- mek 230/8
s.- mem 212/2, 233/10
s.- meyiz 086/20

salıveril -: Salıverme işine konu olmak.
s.- meyecek 127/17

salib: Titreten.
s. 249/6

Salih: Kara yılan.
s. 210/20, 210/23

salim: Sağlam.
s. 107/7, 107/8, 107/10, 107/12, 107/14, 107/16, 108/1, 108/3,
108/5, 108/7, 108/9, 108/11, 108/13, 108/15, 108/21, 109/3, 109/5,
109/7, 109/10, 109/12, 109/15, 109/22, 109/24, 109/26, 110/1, 110/4,
110/6
s.+ le 110/7

salisen: Üçüncü olarak
s. 227/3

salkım: Üzüm gibi, birçoğu bir sap üzerinde bir arada bulunan meyve
s.+ ları 047/3
s. saçak 052/1

salla -: Düzenli bir biçimde ve hep aynı doğrultuda hareket ettirmek
s.- dı 146/1
s.- dıktan 125/11
s.- dım 044/16
s.- madan 140/9
kuyruk s.- maktan 067/6
el s.- rım 009/28
s.- yarak 009/13, 098/14, 099/4, 147/17, 243/6
s.- yınca 140/9

salla:
s. allah sallem 247/10

sallan -: Sabit durmama.
s.- arak 249/1
s.- ır 235/3
s.- ıyorsun 161/5
s.- makla 256/3

sallantılı: Sarsıntı
s. 030/19

sallapati: Düşünmeden ve saygısızca davranan.
s. 156/4

sallasırt: Ağır nesneyi atma ve aktarma.

s. edip 066/1

sallem: Peygamberimize dua
salla allah s. 247/10

salon: Büyük oturma odası.
s. 102/2, 124/3, 177/8, 255/7
s.+ a 218/10

s.+ ları 037/7, 038/1, 153/5
s.+ u 069/4
s.+ unda 255/8
s.+ undan 256/3
s.+ unu 256/9

salya: Ağızdan uzanarak akan sıvı.
s.+ sını 118/19

salyangoz: Kabuklu sürüngen**.**
s. 010/20

saman: Tahıl sapı ufantısı.
s. 144/9

samatya: İstanbulda bir semt.
s.+ sında 138/8

sami: duyan
s.+ ler 101/6

samimi: Candan dost**.**
s. 021/12, 032/3, 083/7, 101/5, 101/8, 104/16, 109/8, 124/8, 137/8, 150/8, 169/1, 172/7, 190/4, 191/13, 191/15, 197/21, 204/11, 207/1, 207/17, 216/9, 218/12, 220/2, 260/15

Samimiyet: Güvenilir arkadaşlık**.**
s. 207/15
s.+ e 169/3
s.+ i 101/16, 207/15
s.+ ime 188/2
s.+ imize 149/5
s.+ ine 195/17, 212/12, 222/11
s.+ ini 181/5, 188/2, 214/4
s.+ iyle 175/14
s.+ le 164/5, 261/2
s.+ lerden 084/1
s.+ lerini 168/11
s.+ leriyle 219/4
s.+ siz 168/11

samit: Sağır**.**
s. 235/2

samur: Derisi kıymetli bir hayvan.
s. 179/4

san -: Benzetme.
s.- an 064/10
s.- dığı 216/9
s.- dığım 137/5
s.- dığından 035/8
s.- dığınız 151/1
s.- dıkları 018/12
s.- dım 163/13, 166/8, 166/10
s.- ırdım 116/3
s.- ırım 020/19, 028/10, 039/10, 046/3
s.- ırsın 130/9
s.- ırsınız 254/1
s.- ıyor 135/1
s.- ıyorlardı 056/3
s.- ıyorsun 009/16, 012/23, 089/1
s.- ıyorum 126/9, 169/3
s.- mayınız 087/4, 239/6
s.- mışlardır 044/7
s.- oorsun 005/12

san: Öyle böyle anla demek.
joj s.+ lar 083/1

sana: Karşı muhataba ait olan.
s. 001/13, 001/15, 001/22, 003/3, 003/13, 004/6, 006/3, 008/1, 008/8, 008/19, 013/1, 013/13, 015/2, 018/12, 027/4, 046/14, 048/5, 049/12, 049/18, 050/15, 058/16, 061/18, 072/12, 081/14, 088/7, 091/15, 097/25, 100/20, 108/20, 114/2, 114/18, 115/9, 117/3, 119/7, 121/2, 139/6, 140/17, 170/24, 171/9, 176/14, 185/16, 189/10, 196/11, 200/1, 201/23, 205/11, 206/4, 221/17, 221/23, 222/20, 223/23, 224/15, 224/16, 233/14, 234/16, 236/9, 238/4, 238/5, 238/8, 250/13, 260/4, 260/18

Sanat: Meslek**.**
s. 063/4, 083/10, 085/1, 102/1, 103/16, 161/8
s.+ ının 158/4
s.+ ınızı 093/9
s.+ larda 063/4

bedii s.+ larıyla 241/4
s.+ ta 085/1
s.+ tır 085/1

sanatkâr: Usta kişi.
s. 053/2, 073/2, 084/1, 084/2, 085/1, 122/8
s.+ dır 102/2
s.+ ın 084/2
s.+ ların 073/6, 118/19, 118/20

sancı: Sıkıntı.
s. çeken 209/8

sandalye: Oturmaya yarıyan eşya.
s. 111/9, 111/12
s.+ lere 121/3
s.+ leri 023/7, 146/4
s.+ nin 216/2
s.+ sinden 104/17

sandık: Değerli eşyaların konulduğu yer.
s. 213/6
s.+ ın 213/9
s.+ ını 158/5
s.+ larına 125/8

sanem: Put , heykel .
s. 085/3, 246/4
s.+ e 143/15
s.+ in 214/6
s.+ ler 066/4

saniye: Küçük zaman birimi.
s. 055/6, 057/7, 080/12, 152/2, 156/5, 166/2, 188/3, 234/4,
235/3, 248/22
s.+ den 156/7
s.+ lerin 200/6
s.+ miz 094/20
nüsha-i s.+ si 227/4
s.+ sinin 038/5, 054/13

saniyen: İkinci olarak.
s. 071/8, 227/3, 229/11

sanki: Benzetme.
s. 001/13, 013/10, 013/22, 028/3, 032/4, 039/21, 098/27, 138/11,
146/4, 150/14, 165/10, 183/1, 184/5, 193/3, 216/2, 253/1, 258/6

sansür: Devletin yazılmasını istemedi yazıyı yasaklaması
s. 064/9

sap: Bitki dalı.
s.+ ına 133/3

sapan: küçük av aleti.
s. taşı 058/1

sapır:
sapır s. 229/1
s. sapır 229/1

sapıt -: Şaşırmak**.**
s.- madı 066/8
s.- maktan 151/7
s.- mış 038/1

sapla -: Hızla basmak.
s.- dığını 192/10
s.- yarak 194/24

saplan -: Bir işten çıkamamak.
s.- an 077/1

saplı: Sapı olan.
s. 129/7

sapsarı: Çok sarı .
s. 090/8, 133/3

sar -: Bir şeyin çevresini sarma.
s.- dı 056/4, 069/1, 085/6, 256/7, 258/6
s.- ıp 140/24
s.- ıp sarmalayarak 070/5
s.- ıyor 255/4
s.- makla 145/5
sigara s.- makta 049/4

sara: Bir hastalık. Bayılma.
s. bernar 101/10

s. bernarlar 082/8
s. tutmuş 126/10

sarar –: Solmak**.**
s.- dı 061/7, 186/13, 191/1, 197/13, 245/3, 259/3
s.- ıp 237/11
s.- ır 052/11
s.- mış 048/20
s.- mıştı 220/18

sarartma: Soldurmak**.**
s. 042/1

saray: Görkemli bina.
s. 065/3, 065/4, 068/11, 069/6
s.+ dan 149/18
s.+ ı 076/13
s.+ ım 251/25
s.+ ın 066/8
s.+ larda 065/5
s. yavrusu 153/5

sarf: Harcama ,tüketme ,kullanma.
s. edemezsin 008/8
s. edilmez 242/1
s. ediyor 075/1
s. et 058/9
s.+ ına 235/8

sarfedil -: Harcanmak**.**
s.- en 168/11

sarfet -: Harcamak,feda etmek.
s.- enler 242/1

sarfiyat: Harcamalar**.**
s. 178/19
sefihane s.+ ını 013/1

sarhoş: Alkol kullanan kimse.
s. 080/1, 084/1, 084/2, 087/16, 121/2, 121/3, 126/9, 132/7, 134/1
s.+ lara 126/7
s.+ ları 069/5
s.+ ların 085/5
s. uğrağıdır 011/8
s.+ un 084/2, 085/1

sarhoşluk: Berduşluk**.**
s. 084/2
s.+ a 084/2

sarı: Bir renk çeşidi.
s. 052/1, 089/22, 235/2, 246/5
s.+ sı 219/2

sarıl -: Kucaklaşma , bir işe girişme.
s.- a 163/10
s.- arak 055/14, 116/1, 117/6, 117/8, 117/14, 156/1
s.- dı 239/2
s.- dıkça 116/3, 119/7
s.- dılar 147/16
s.- dınız 145/20
s.- ıp 102/19
s.- ır 047/17
s.- ırdı 116/4
s.- ıyor 153/8
s.- ma 102/21, 256/1
s.- mak 020/1, 143/15
s.- maktadır 076/12
s.- manın 256/2
s.- masını 117/9
s.- mayınız 114/19

sarıl: Sarılma emri**.**
s. 255/9

sarılı: Muhafazalı**.**
s. 157/1

sarımtırak: Sarı rengine yakın.
s. 078/13, 139/2

sarışın: İnsan için sarıya yakın.
s. 033/5

sarih:Açık,anlaşılır**.**
s. 090/3

sarik: Hırsız**.**
s. 131/16, 164/3, 164/5
s.+ leri 137/5

sark -:Yüksekte sallantılı halde durmak.

s.- an 069/3, 156/5, 179/6, 249/6
s.- arak 105/13, 146/5, 156/4
s.- ıyor 153/9
s.- ıyordu 147/9
s.- mış 070/1, 153/8
s.- tı 073/8

sarmala -: Muhafaza altına almak.
sarıp s.- yarak 070/5

sarp: Dik ve çıkılması zor olan yer.

s. 085/1, 126/1

sars -: Vücüdu hırpalamak.
s.- an 032/3, 063/7, 234/6
s.- ıyordu 172/6
s.- madan 060/2

sarsıcı: Sarsma kuvveti olan.
s. 032/2

sarsıl -: Darbe almak.
s.- a 105/1
sarsıla s.- a gülmeye 004/22
s.- a sarsıla gülmeye 004/22
s.- an 164/2
s.- arak 086/1, 086/7
s.- dı 245/3
s.- ıyor 113/17
s.- ıyordu 028/3, 165/7, 224/13
s.- ıyorum 136/4

sarsıntı: Sallantı**.**
s. 160/3
s.+ da 256/2
s.+ lar 120/3
s.+ larla 055/6
s.+ sı 032/4
s.+ sında 056/16
s.+ sıyla 162/2

sat -: Para karşılığı devretmek.
müslümanlık mı s.- acaksın 011/2
s.- amayınca 206/7
s.- an 135/6
s.- arak 068/12, 257/2, 257/4
s.- arlar 065/2
s.- ayım 084/1
s.- ıp 178/21
s.- ıyor 199/14
s.- ıyorlar 167/17
s.- ıyoruz 141/3
s.- mak 064/5
s.- maya 236/1
s.- tı 249/6
s.- tığım 006/25
s.- tım 107/17

sath:Yüzey.
s.+ ına 136/4
s.+ ını 153/10

satıl -: Para karşılığı devredilir olmak.

s.- acak 207/13
s.- acaklar 226/8
s.- amayanlar 226/8
s.- an 179/2
s.- ıyor 180/2, 207/13, 226/8, 252/3

satın: Satın almakla ilgili.
s. alacak 075/9

satır: Metinni oluşturan cümleler.
s. 245/3
s.+ ını 242/6
s.+ lardaki 135/2
s.+ lardan 210/14
s.+ ları 106/14, 216/7, 239/2, 242/9
s.+ ların 067/2
s.+ larında 211/5

satış: Para kazanma.
s. 253/13
s.+ ı 070/2

sattır -: Bir malı aracıyla satmak.
s.- ıyor 252/1, 252/2
s.- madıkça 179/1

sav -: Önemsememek ,def etmek.

s. 030/9
s.- acağım 231/24
s.- acaksınız 027/7
s.- alım 002/4, 093/13
s.- ar 040/14
s.- ardı 112/11
s.- arım 075/6
s.- ayım 026/23
s.- dı 037/4, 148/6, 159/7
s.- ınız 040/7
s.- mak 075/8
s.- ması 030/10
s.- mıştı 069/2
s.- sak 030/16
s.- sın 119/9
s.- unca 172/5

savaro: Bir Gayrimüslim ismi.
s. 069/8
madam s. 059/9, 063/4, 064/7, 066/6, 069/2, 069/5, 069/6, 070/2, 125/8, 125/9, 126/3, 126/6, 128/16, 129/7, 129/15, 130/2, 130/4
madam s.+ nun 038/1, 059/13, 069/4, 074/14, 124/5, 125/7, 128/26
s. oteline 078/12
madam s.+ ya 037/7, 038/3

savlet: Saldırı**.**
s. ediyor 052/1
s.+ ine 119/8
s.+ lerinde 067/4
s.+ li 105/23

savma: Önemsememe.
s.+ lar 249/3

savrul -:İstemeden sarsılmak**.**
s.- an 085/5
s.- du 142/24

savsaklanma: Önemsememek.
s.+ nın 226/7

savur -: Havaya atıp dağıtmak.
s.- du 157/7
s.- duğu 037/2, 254/11
s.- makla 057/6
s.- maktan 062/15
s.- uyordu 248/20

savuş -: Bir yerden gizlice uzaklaşmak.
s.- acağım 040/22
s.- an 238/11
savuşma s.- ma 040/23
s.- ma savuşma 040/23
s.- mak 090/14, 134/4, 235/9
s.- mamalıyız 241/7
s.- muş 252/16
s.- tu 096/18, 132/11, 248/17
s.- tular 213/5
s.- tunuz 239/8

savuş
s. 236/9

say -: Ağzına gelen sözü çekinmeden söylemek.
s.- ar 244/4
s.- arak 102/10, 200/7
s.- ardı 079/4
s.- arım 080/3, 240/2
s.- arlar 063/5
s.- arsınız 209/17
s.- ayım 209/20
s.- dı 254/13
s.- dığın 025/1
s.- ıp 088/13
s.- ıp döksem 176/14
s.- ıp döktüğün 025/9
s.- ıyor 057/6, 101/5
s.- ıyorsunuz 088/9
yerimizde s.- ıyoruz 037/1
s.- makla 137/3, 257/8
sövüp s.- mayan 057/7

saye: Gölge**.**
s.+ de 029/5
s.+ mde 112/3
s.+ sinde 068/10, 243/7, 250/4

sayfa: Kitabı oluşturan yapraklar.
s.+ lar 257/8
s.+ ları 073/10, 167/17, 228/10, 232/3, 258/7
s.+ larına 066/1

s.+ larında 226/9, 228/9
s.+ larını 244/6
s.+ sını 222/11

sayfiye: Yazlık ev.
s. 138/10

saygılı: Hürmetli, hürmetkar.

s.+ dırlar 143/7

sayha: Azab,eziyet.
s. 157/8
s.+ lar 090/9

sayıklama: Kendinde olmayan kişinin söylediği sözler
s.+ lar 132/7

sayıl -: sözü geçen itibarlı kişi.
s.- acağından 214/3
s.- an 244/11
s.- ır 066/1, 221/1
s.- ırdı 057/1, 227/3
s.- ırsa 138/8
s.- ırsınız 232/15
s.- maz 017/10, 081/20, 105/17, 241/2
yaşı yerlerde s.- sın 044/15

sebat: Kararlarında ve sözünde duran kişi.
s. 243/6
s.+ la 241/7

sebeb: bkz.sebep
s.- i müracaatını 228/1
s.+ i 020/19

sebep: Bir durumu başlatan olay.
s. 009/22, 037/2, 045/8, 068/12, 093/3, 169/3, 191/4, 199/17, 216/7, 221/20
s.+ i 026/1, 026/3, 170/20, 245/9
s.+ ini 170/21, 195/17, 222/20, 223/21
s.+ le 119/11, 240/2, 244/5
s.+ ler 167/18
s.+ leri 136/7, 243/1
s.+ lerin 242/4
s.+ lerini 166/11
s.+ lerle 240/4
s. oluyordu 253/7

sebze: Kışlık yiyecekler.
s. 146/1

seccade: Namaz kılınan temiz bez parçası.
s.+ ler 185/3

secde: Namazın rükünlarından biri.
s. edelim 240/6
s. edilircesine 066/3

seciye: Yaradılış,huy,karekter**.**
s. 183/9
s.+ leri 082/7

seciyesiz: Karekteri sağlam olmayan kimse.
s.+ ler 137/2

seç -: Kendine uygun olanı belirlemek.
s.- eceğiz 033/2
s.- emedi 038/1, 070/6, 164/7
s.- emediği 165/6
s.- emediler 157/1
s.- emediyse 182/13
s.- ememişim 260/16
s.- emiyor 101/5
s.- er 101/15
s.- iyordu 141/23
s.- iyorlar 034/10
s.- mek 033/15
s.- meye 073/8, 104/17
s.- ti 044/16, 156/5

seçebil -: Seçme ihtimali veya imkanı bulmak.
s.- mek 165/8

seçil -: Seçme işine konuk olmak.
s.- ir 031/7, 182/13
s.- mez 182/3, 182/13

seçtir -: Seçme işini yaptırmak.
istihzasını s.- ecek 020/16
s.- en 037/3
s.- erek 248/17
s.- memek 163/2

seda: Ses**.**
s. 158/15, 172/6
s.+ sında 168/7
s.+ sıyla 016/11

sedasız: Sesi cıkmayan mazlum kişi.
s. 173/5

sedef: Kabuklu deniz hayvanlarının kabuğunda bulunan sert bir madde.
s. 215/8

sedir: Oturma alanı.
s. 111/9
s.+ in 200/6, 202/1
s.+ lerin 153/8

sefa:Gönül rahatlığı.
s. 073/10, 086/14, 149/13, 153/9, 202/11
s.+ da 093/27
s.+ sı 257/3
s.+ sına 057/8
s.+ sından 042/1
s.+ sını 003/11, 185/2

sefahat:Zevk ve eğlenceğe düştün olma**.**
s.+ ini 075/2

sefalet: Yokluk,açlık.
s. 065/2, 073/10, 087/2, 250/2, 250/10
s.+ e 153/11, 241/7
s.+ imi 087/4
s.+ imize 087/4
s.+ imle 086/26
s.+ ine 154/3
s.+ ini 153/8
s.+ ten 013/1, 022/22
s.+ tir 241/7

sefaletzede: Sefalete uğramış.
s. 023/10

sefaret: Elçilik**.**
s. 068/12

sefer: Yolculuk**.**
s. 033/1, 035/8, 052/13, 057/9
ukba s.+ i 134/6

sefih: Zevk ve eğlenceye düşkün uçarı.
s. 076/11

sefihane: Alçakça.
s. 093/3
s. sarfiyatını 013/1

sefil: Parası olmayan , yokluk gören kimse.
s. 087/2, 133/5, 135/6, 249/9
s.+ lerin 089/1

sefir: Devletler arası ilçe.
s. 070/2

seğir -:Vücütta kas oynaması. s.- iyor 042/15, 108/12

sekir: Sarhoşluk**.**
s. 084/2
s.+ in 084/2

sekiz: Türkçe bir sayı.
s. 003/16, 013/1, 019/18, 048/16, 065/2, 096/20, 104/14, 122/7,
134/3, 134/4, 153/5, 182/4, 229/2, 231/3, 233/12, 246/16, 249/9
on s. 016/12, 088/11
on s.+ den 016/10
kırk s.+ i 003/16
on s.+ i 003/16
yirmi s.+ i 003/16

sekr: Kendini kaybetme.
s.+ i 099/7
s.+ ini 084/1

seksen: Onluk sayı sistemi.
s. 027/6, 028/2, 121/6, 153/9

sel: Aşırı yağış sonucu doğal afet.
s. 090/9
fuhuş s.+ i 017/5

selam: Esenlik dileği**.**
s. 027/10, 206/7
s.+ lara 066/3
s. verdi 225/12

selamet: Esenlik**.**
s. 261/4
allah s. versin 261/2

Selanik: Yunanistanda Atatürkün doğduğu şehir.
s. 256/4
kahpe s. havası 256/4

selim: Zararı dokunmayan, selametli.

zevk-i s. 186/1

sellemehüsselam: Gelişi güzel, rastgele.
s. 072/2

sem: İşitme,zehir.
s.+ ler 120/8

sema: Gökyüzü**.**
s. 032/4, 084/2, 139/3, 142/20, 146/5, 146/7, 146/13, 147/13, 148/2, 148/3, 148/10, 148/15, 148/16, 148/17, 149/16, 150/5, 151/17, 152/1, 152/2, 152/12, 152/18, 154/1, 154/2, 154/4, 154/6, 155/9, 155/11, 155/15, 155/19, 155/23, 155/27, 156/1, 156/4, 156/5, 156/7, 156/8, 157/2, 157/3, 157/5, 157/6, 157/8, 160/3, 160/12, 161/4, 162/13, 164/6, 165/1, 165/2, 165/7, 165/10, 166/2, 166/3, 166/10, 166/14, 167/6, 167/17, 167/18, 168/3, 168/4, 168/7, 168/9, 168/11, 169/1, 169/6, 170/4, 170/12, 171/5, 172/4, 172/5, 172/6, 173/1, 173/4, 173/5, 173/7, 173/9, 174/2, 174/3, 174/8, 174/18, 175/5, 175/8, 175/10, 175/11, 175/15, 175/16, 175/19, 177/1, 177/7, 179/2, 179/4, 179/8, 179/10, 180/3, 180/6, 180/10, 181/8, 181/11, 181/12, 182/8, 182/12, 182/13, 183/4, 184/1, 184/3, 185/6, 185/12, 185/15, 186/2, 186/10, 186/14, 186/20, 187/1, 187/6, 187/7, 187/11, 188/9, 188/14, 189/7, 190/5, 191/1, 191/8, 191/10, 191/11, 191/13, 191/15, 192/2, 192/5, 192/12, 192/13, 193/4, 193/6, 193/9, 193/17, 194/17, 195/4, 195/5, 195/9, 195/11, 195/12, 195/16, 195/19, 195/20, 196/2, 196/6, 196/10, 196/14, 196/17, 196/18, 196/22, 197/1, 197/4, 197/5, 197/9, 197/13, 198/1, 198/9, 198/14, 199/2, 199/6, 199/9, 199/10, 200/3, 200/5, 200/6, 200/9, 200/16, 201/4, 201/7, 201/9, 201/12, 201/13, 201/23, 202/1, 202/3, 202/5, 202/9, 203/6, 204/8, 204/11, 204/12, 205/1, 205/13, 206/8, 207/2, 207/5, 207/14, 207/15, 208/17, 209/6, 209/19, 210/11, 211/7, 212/2, 212/7, 212/12, 212/15, 216/4, 216/8, 216/10, 216/14, 218/3, 218/9, 219/1, 219/4, 219/7, 220/6, 220/7, 220/17, 220/19, 220/21, 221/2, 221/19, 221/23, 222/1, 222/11, 222/13, 223/2, 223/9, 223/21, 224/1, 224/7, 224/14, 224/16, 224/18, 226/2, 226/9, 227/3, 227/4, 228/3, 228/8, 228/12, 228/14, 229/1, 229/5, 229/8, 230/4, 230/11, 232/14, 232/16, 233/2, 233/8, 234/3, 234/4, 234/8, 234/14, 236/3, 237/3, 237/10, 237/13, 237/15, 237/17, 238/4, 238/11, 244/10, 244/12, 245/3, 245/8, 247/16, 248/1, 248/17, 249/5, 249/6, 250/2, 250/11, 252/1, 253/13, 254/2, 254/13, 258/3, 258/8, 258/10, 259/1, 259/8, 259/14, 259/15, 259/16, 259/19, 260/5, 260/12, 260/18, 261/1
s. bedreddin 244/7

s.+ cığım 187/10, 187/21, 205/5, 206/5, 224/20
s.+ dan 183/1, 188/13, 211/11, 219/5, 245/10, 254/12, 258/2
s.+ nın 072/17, 149/3, 158/3, 160/9, 164/8, 167/18, 173/5, 177/9, 182/13, 183/6, 186/4, 191/7, 192/14, 193/3, 203/4, 205/4, 208/14, 209/20, 212/6, 213/7, 214/4, 214/5, 215/5, 216/5, 216/6, 216/7, 217/1, 217/3, 217/9, 219/2, 219/8, 223/1, 225/6, 226/4, 226/7, 227/3, 235/6, 237/10, 238/11, 245/9, 254/13, 255/2, 255/3, 255/4, 259/3, 261/6
s.+ nınkine 182/13
s.+ sın 185/18
s.+ sına 189/13
s.+ sını 219/2
s.+ ya 157/9, 182/13, 183/1, 186/24, 213/12, 214/7, 223/25, 226/5, 236/8, 255/1
s.+ yı 156/6, 158/1, 166/9, 169/8, 176/12, 183/5, 184/7, 209/15, 209/17, 211/3, 211/9, 211/17, 215/2, 217/5, 217/9, 219/7, 220/1, 227/5, 235/3, 235/8, 237/2, 239/1, 254/13, 255/5
s.+ yım 239/5

semahat:İyilik,cömertlik.
s.+ i 038/1
s.+ in 074/17
s.+ ini 038/1

semih: Cömert**.**
s. 019/18, 020/11, 020/13, 020/14, 021/1, 031/8, 031/15, 032/4, 038/1, 079/5, 093/19
s. âtıf 013/11, 015/20, 015/21, 016/7, 016/15, 017/3, 017/4, 017/8, 017/13, 019/4, 019/11, 019/14, 020/1, 020/7, 021/4, 021/7, 021/12, 022/2, 022/5, 022/9, 027/10, 029/3, 031/7, 036/5, 037/4, 037/6, 038/3, 039/1, 069/5, 073/5, 078/12, 078/16, 079/3, 079/5, 080/12, 080/16, 081/13, 082/4, 083/4, 085/6, 086/1, 086/9, 086/13, 086/19, 086/23, 087/1, 087/11, 088/2, 088/10, 089/4, 089/8, 089/12, 089/16, 089/20, 090/6, 091/16, 091/17, 092/25, 093/12, 093/16, 093/20, 093/24, 093/28, 094/4, 094/8, 099/3, 099/4, 099/11, 100/2, 100/13, 100/17, 101/9, 102/8, 103/10, 105/7, 105/22, 106/11, 106/23, 118/21, 119/8, 122/9, 126/7, 129/15, 130/2, 131/16, 131/20, 132/20, 133/2, 133/8, 134/4, 228/6
s. âtıfı 076/12
s. âtıfın 079/4, 119/10
s. âtıfla 028/6
s.+ in 032/3
s.+ le 033/1

semiz: Şişman**.**
s. 066/3

semt: Bir şehri oluşturan beldeler**.**
s. 139/1
s.- i matluba 055/4
s.- ür resden 185/3
s.+ i 051/6
s.+ in 014/5
s.+ inde 182/4
s.+ iniz 029/7
s.+ lerde 209/19, 257/6
s.+ lerine 138/11
s.+ te 194/28, 195/4, 195/17

sen: 2.Şahsı belirten söz.
s. 001/16, 002/6, 003/4, 005/8, 006/5, 006/23, 007/6, 007/16, 008/8, 009/26, 011/6, 013/10, 013/21, 014/1, 014/5, 014/6, 016/3, 017/9, 018/2, 018/12, 019/5, 022/22, 024/16, 025/11, 028/13, 030/11, 030/18, 034/14, 040/9, 040/21, 041/3, 041/6, 041/12, 044/9, 046/1, 046/2, 049/2, 049/8, 049/16, 049/19, 050/11, 051/14, 057/3, 059/3, 060/10, 061/10, 061/16, 061/18, 072/9, 074/13, 077/11, 081/1, 088/11, 089/1, 095/13, 095/25, 097/13, 097/18, 097/22, 100/14, 100/20, 104/4,

108/15, 108/23, 108/26, 110/6, 113/15, 113/23, 116/25, 116/27, 117/2, 117/8, 118/9, 119/4, 119/7, 122/1, 125/10, 126/9, 127/17, 130/19, 133/5, 143/1, 147/11, 147/14, 151/6, 153/2, 159/10, 159/15, 161/5, 163/11, 171/6, 171/9, 171/18, 172/1, 176/16, 177/6, 177/8, 177/13, 185/12, 185/16, 185/18, 185/19, 186/24, 188/9, 188/11, 189/13, 189/21, 190/2, 193/4, 194/7, 195/10, 197/12, 199/1, 199/12, 201/6, 202/3, 204/10, 206/4, 207/6, 211/4, 211/7, 218/13, 220/14, 221/22, 222/9, 222/20, 224/3, 225/11, 225/19, 231/11, 231/14, 238/4, 240/2, 240/5, 246/8, 246/15, 247/12, 248/14, 248/18, 255/9, 258/7, 260/4, 260/12, 261/3
s.+ de 025/9, 117/10, 223/22
s.+ den 001/13, 016/3, 024/10, 109/10, 121/3, 122/1, 172/1, 188/2, 194/15, 195/17, 197/12, 200/1, 221/22, 224/1
s.+ i 011/2, 012/15, 015/9, 015/11, 018/12, 030/13, 034/14, 041/3, 041/6, 044/7, 044/9, 048/23, 049/7, 049/8, 051/14, 056/10, 061/10, 070/10, 072/14, 091/13, 098/16, 100/20, 110/6, 113/23, 117/12, 133/5, 148/16, 149/2, 158/12, 159/13, 163/11, 187/2, 188/1, 189/15, 191/10, 195/19, 198/16, 201/3, 204/10, 207/4, 218/6, 222/2, 222/10, 222/18, 222/20, 223/21, 224/2, 224/15, 233/4, 233/10, 237/1, 253/2, 260/12, 260/15, 260/16, 260/18, 261/3
s.+ in 003/1, 003/17, 004/5, 011/2, 011/3, 012/11, 014/6, 015/5, 018/12, 024/13, 024/18, 034/14, 041/3, 043/17, 046/1, 048/19, 050/2, 050/3, 058/12, 058/16, 068/6, 072/14, 084/2, 086/14, 087/18, 088/14, 091/13, 091/15, 097/7, 103/16, 104/10, 105/1, 108/15, 108/21, 109/20, 117/5, 117/6, 117/9, 118/13, 119/13, 127/13, 132/7, 141/5, 142/11, 171/9, 171/12, 177/8, 177/10, 183/2, 188/2, 189/13, 190/4, 194/27, 195/17, 196/17, 199/1, 200/1, 205/18, 206/4, 206/5, 206/7, 218/8, 218/11, 222/2, 224/1, 224/18, 230/22, 231/3, 237/9, 238/4, 238/8, 238/9, 246/8, 261/3
s.+ inim 117/7
s.+ inki 108/25, 108/26, 118/13, 137/12, 261/1
s.+ inle 008/15, 034/14, 048/13, 096/20, 115/11, 115/13, 117/5, 171/18, 204/10, 222/3, 224/15, 238/5, 238/11
s.+ sin 026/9, 121/3, 191/14, 195/17

sena:Övme.
s. ettiler 230/10
maharet-ü s.+ nızı 229/16

sendele -
s.- di 220/19
s.- diğini 237/11
s.- yecek 084/2

sendeleme: sendeleme işi.
s.+ ler 100/11

sene:Yıl.
s. 017/11, 029/5, 029/10, 036/6, 069/2, 082/7, 107/5, 117/14, 146/7, 228/9, 253/13, 258/8, 258/10, 259/4, 259/15
s.+ de 057/8
s.+ dir 001/10, 259/9
s.+ ler 167/14, 212/1, 212/2
s.+ lerce 146/2, 161/10
s.+ lerden 125/8, 256/9
s.+ lik 143/2
s.+ nin 121/6, 184/6
s.+ yi 255/2

senelik: Yıllık. .
s.+ i 108/26

senet: Ticarette kullanılan kağıt birimi.

s.+ e 203/7

s.+ siz 190/4

seniyye:Yüksek çok kıymetli olan ali kişi.
irade-i s. 069/1

sensiz: zarf
s. 260/5

sepet: Eşya taşımak için kullanılan eşya**.**
s. 084/2, 149/2, 250/11
s.+ i 146/5
s.+ in 218/13
s.+ ler 253/9
s.+ lerin 252/2
s.+ lerindekilerden 253/13
s.+ ten 150/5

sepken:Kısa süreli yağan kar .
sulu s. 020/13

ser -: Kurtarmakiçin asmak**.**
s.- dikleri 166/2
s.- eceği 136/4

ser: Reis,başkan**.**
ne yardan geçebiliyordu ne s.+ den 217/4
s. haddinde 215/6

serap: Bayan ismi.
s.+ tan 258/11

serbest
s. 036/4, 037/1, 047/3, 064/10, 080/1, 083/7, 093/19, 121/12,
168/4, 195/19, 228/13, 256/1
s.+ in 036/4
s. olmalı 122/1
s. tavırlı 033/5
s.+ ti 088/1

serbestçe: zarf
s. 021/12

serbestle -: Salmak**.**
s.- di 077/4

serçe: Kanatlı kuş türü.
s. 019/9

serenat: Sevilen kimsenin balkon veya penceresi.
s.+ larında 176/9

sergi: Teşhir edilmek istenen eserlerin konulduğu yer.
s.+ ye 063/2

sergin: Serilip yayılmış yer.
s. 056/11

serhad:Sınır illeri.
s.+ lerinde 255/5

seri: hızlı
s. 024/1, 031/7, 036/6, 131/16, 146/5, 158/5, 205/1

serian: Serice, hızlıca.
s. 090/3

seril -: Bir şeyin bir yere serilmiş olması**.**
s.- di 056/4
s.- ir 054/15
s.- miş 159/5, 185/3

serin: Soğuk yer.
s. 179/4, 222/17, 225/7

serince: azserin
s. 184/5

serinlik: Serin olma durumu.
s.+ i 170/2, 187/8
s.+ in 146/4

sermaye: İş yapmak için biriktirilen para.
s. 004/3, 069/4, 148/4, 250/5
s.+ lerimi 007/6
s.+ lerini 014/5
s.+ si 004/21

sermayesiz: İş yapmak için parası olmayan .

s. 138/8

sername: Mektup.
s. 134/1

serp -: Dağıtmak.
yüreğime su s.- er 188/2
s.- iyordu 207/10
s.- ti 193/1
s.- tiği 173/1
s.- tikten 118/19

serpil -
s.- i 185/3
s.- ip 138/9
s.- miş 147/22, 253/1

serpuş: Başa sarılan sarığa benzeyen bez.
s.+ u 070/2

sersem: Aktif olmayan.
s.+ i 134/1

sersemle -: Aktif olmamak durumu**.**
s.- miş 101/15
s.- yen 123/4

serseri: Akılsız.
s. 151/10

serserilik: Akılsızlık.
s. 222/3

sert: Yumuşak olmayan.
s. 060/6, 090/9, 131/16, 234/20, 244/1

sertçe: Bir şeyin sert olma durumu ,bir davranış biçimi.
s. 033/8

servet: Mal , mülk.
s. 142/24, 146/5, 147/17, 147/21, 148/1, 148/10, 148/12, 149/9, 149/17, 150/11, 150/15, 150/19, 151/13, 152/16, 155/13, 155/17, 155/21, 155/25, 159/14, 160/7, 162/5, 162/15, 162/23, 163/6, 170/3, 171/13, 177/4, 177/8, 178/4, 179/1, 184/9, 193/22, 194/2, 194/6, 194/10, 194/14, 194/20, 194/26, 195/1, 197/13, 197/17, 198/2, 198/6, 198/15, 201/2, 201/10, 201/19, 202/4, 202/10, 202/14, 203/10, 203/14, 203/18, 204/9, 204/13, 208/12, 209/21, 210/15, 210/24, 211/9, 213/3, 214/5, 217/9, 217/10, 225/6, 225/12, 247/16, 248/3, 248/20
s.+ i 064/8
s.+ in 014/5, 079/1, 153/11, 254/1, 256/10
s.+ ini 046/4, 046/5
s.+ lerden 065/2
s.+ lerin 067/3
s.+ lerinin 154/3, 176/10
s.+ leriyle 125/8
s.+ ten 176/11

servi:Çok koyu yeşil yapraklı bir ağaç.
s. 029/1, 072/17

serviyet: Not defteri,tutanak.
s. 023/15
s.+ e 072/1
s.+ in 024/1
s.+ inden 095/19
s.+ ine 055/4
s.+ ini 025/2, 029/10, 030/19
s.+ li 024/3, 025/12, 029/1, 033/6

serzeniş: Sitem.
s.+ i 135/5
s.+ leriyle 135/3
s.+ li 148/15

ses: Kulağın duyabildiği titreşim.
s. 001/22, 008/11, 060/6, 077/4, 113/23, 155/24, 156/4, 157/3, 158/7, 158/9, 158/11, 161/2, 162/11, 162/24, 164/7, 173/9, 176/1, 182/5, 201/1, 234/16, 234/20
her kafadan bir s. çıktı 045/19
s.+ i 002/2, 025/14, 034/9, 035/9, 039/3, 039/5, 040/24, 095/3, 116/8, 116/9, 131/3, 131/6,

156/5, 159/16, 182/13, 208/12, 225/6
s.+ i çıkmıyor 034/4
s.+ in 220/8
s.+ inde 098/17, 148/17, 197/21, 202/2, 260/17
s.+ ine 015/4
s.+ ini 036/6, 143/5
s.+ inin 031/15, 133/6
s.+ inizi 168/9, 168/10, 169/3
s.+ inizi kesiniz 059/17
s.+ iyle 038/2, 048/9, 077/1, 091/9, 118/19, 157/6, 160/14, 166/9, 201/8, 228/3, 247/24
s.+ le 031/12, 033/6, 055/14, 056/14, 061/7, 062/7, 080/14, 142/2, 148/8, 148/15, 158/13, 159/11, 166/3, 166/14, 168/2, 169/2, 185/5, 220/7, 222/12
s.+ ler 003/7, 035/13, 073/6, 116/6, 159/16, 216/6
s.+ lere 039/2
s.+ leri 036/6, 077/2, 077/12, 102/3, 204/8, 237/12
s.+ lerin 035/11, 073/8
s.+ lerini 073/5, 138/3
s.+ lerini kesen 158/1
s.+ lerinin 166/11
s.+ li 127/10
s. perdeleri 025/12
s. vermeyorsunuz 001/20

seslen -: Uzaktan bağırarak çağırmak, ünlemek.
s.- di 131/9, 207/16
s.- erek 148/1
s.- memle 236/5

sessiz: Sedasız.
s. 123/8, 140/9, 158/4, 173/5
s.+ di 076/13

set: Toprağın kayması veya suyun akmasını önlemekiçin yapılan duvar.
s. 084/2, 146/4
s.+ in üstüne 247/24

setr: Örtünme.
s. olunabilecek 176/10

setret -: Birşeyi örtmek.
s.- erek 198/10
s.- mek 185/2

sev -: Bir şeyi sevinçle istemek.
s.- di 072/14
s.- diğini 218/6
s.- diğiniz 144/25
s.- dim 223/16, 260/15
s.- din 072/13, 190/2
s.- emedi 254/13
s.- en 042/1, 241/7
s.- er 135/1, 143/5
s.- erdim 117/12
s.- erek 144/25
s.- erim 107/5
s.- erler 143/5, 163/13
s.- iyor 018/4, 225/19
s.- iyorsa 121/12
s.- iyorsunuz 143/18, 144/3
s.- iyorum 211/17
s.- iyoruz 144/1
s.- mem 040/20, 042/13, 072/16
s.- memiş 172/6
s.- meye 254/13
s.- mez 028/16, 072/7
s.- mezsin 040/21
s.- miyor 018/4
s.- miyordu 254/13
s.- miyorsa 121/12
s.- seniz 251/13

sev: Aşk**.**
s. 172/6

sevap: Hayırlı bir davranış.
s. 014/6

sevda:Güçlü sevgi,aşk.
s. 032/4, 067/4, 168/1, 169/8, 185/4, 187/6, 188/3, 194/25, 194/27, 204/11, 205/3, 254/13, 260/17
s.+ lar 258/10
s.+ larına 089/1
raz-ı s.+ larını 252/2

s.+ larının 175/13
s.+ nın 109/2
s.+ nla 190/4
s.+ sından 211/10
s.+ ya 187/6, 248/22

sevdakar: Sevdalı ,aşık.
s. 225/9

sevdalan -: Sevdaya tutulmak.
s.- ıp 176/9
s.- mayan 109/9

sevdalı: Gönül kaptıran kişi.
s. 001/20, 176/9, 250/13, 251/1, 251/20, 259/15
s.+ ların 252/5
s.+ nın 191/8
s.+ ya 069/4

sevdir -:Kendine bağlamak**.**
s.- din 086/10

sevdirmek: Kendine bağlamak.
s. 253/1

sevgi: İlgi gösterisi.
s. 202/9, 253/2
s.+ si 246/1

sevgili: Sevilen ve aşık olunan kimse.
s. 094/21, 109/13, 137/6, 145/21, 157/10, 159/5, 192/10
s.+ me 253/12
s.+ n 250/13
s.+ si 183/1
s.+ sinden 216/9, 219/5
s.+ sini 205/2
s.+ sinin 068/1, 183/6, 186/13, 206/8, 207/16, 220/17, 222/11
s.+ siyle 113/17

sevil -: Sevgi duyulmak.
s.- en 248/22
s.- enin 253/2
s.- mediğini 255/1
s.- meyi 117/9

sevimli: Hoşa gitme özelliği olan .
s. 143/14, 251/27

sevin -: Mutlu olmak.
s.- di 226/7
s.- diği 184/11
s.- elim 101/10
s.- erek 060/11
s.- meye 210/14

sevinç:İstenen veya hoşa giden bir şeyin olmasıyla duyulan coşku.
s. 101/15, 176/9
s.+ inden 145/21
s.+ iyle 145/4
s.+ le 143/14, 147/1, 173/7, 246/9
s.+ ten 047/17, 114/3, 230/23, 246/7

sevinçli:sevinci olan ve sevinç veren mesrur.
s. 007/10

sevindir -: Sevinmesine yol açmak ,sevinmesini sağlamak.
s.- di 175/11

seviş -: Birbirini sevmek.
s.- elim 189/13
s.- ip 169/8
s.- irler 111/3

sevk: Tahin etmek.
s.- i tabiiye 156/8
s.- i tabiiyle 077/12
s. ederdi 082/7
s. etmeye 243/2
s.+ i 215/5
s.+ iyle 237/4, 243/4
s.+ lerine 214/2

seyahat: Yolculuk**.**
s.+ e 138/1, 219/5
s. eden 165/10
s. etmek 242/4
devr-i âlem s.+ i 121/6

seyelan: Akma, akıntı

s.+ ına 123/3

seyir: Gidiş, yürüyüş, ilerleyiş**.**
s.+ inde 188/3
s.+ ine 103/16

seyirci Bir olayı gören, izleyen kimse, izleyici.
s. 102/5, 118/17, 236/5
s.+ lere 084/2
s.+ lerin 073/6
s.+ si 008/20, 041/13

seyrek: Benzerleri veya parçaları arasında çok aralık bulunan ,aralıklı sık .
s. 185/2

seyrel -: Seyrekleşmek.
s.- miş 153/12

seyret -: Bir şeyin durumu, oluşumunu gözlemek bakmak.
s. 014/5, 030/18
s.- elim 189/13
s.- en 124/3
s.- enler 256/2
s.- er 235/3, 256/4
s.- ip 214/7
s.- tiği 112/13
s.- tikleri 068/12
s.- tikten 073/2

seyrettir -: Seyretme işini yaptırmak.

s.- irdim 100/20

seyyah: Gezgin, turist.
s.+ ını veririm 027/8

seyyarat: Gezegenler.
s.+ a 242/4

seyyie: Kötülük, günah, suç. Yaramazlık, fenâlık.
s. 085/1

sez -: kestirmek, hissetmek:
s.- di 157/6, 179/4, 228/1
s.- diler 207/1
s.- erek 159/16, 213/10, 233/8
s.- iyordu 255/1
s.- meye 078/12

seza: Uygun, yaraşır, bir şeye değer.
s. 036/3, 242/9
hayrete s. 013/20
ceza-yı s.+ sıdır 137/2

sezdir -
s.- memek 123/4, 218/1

sezinle -
s.- meden 096/11

sıcak: Sogut, karşıtı**.**
s. 006/23, 008/15, 051/15, 053/1, 055/1, 073/1, 074/9, 076/7,
102/7, 118/17, 136/8, 138/9, 179/5, 203/1, 207/17, 219/4, 235/18, 239/2
sıcak s. 056/4
s. kana 032/5
s.+ lardan 184/5
kanı s.+ larını 027/8
s. sıcak 056/4

sıçan: Fare.
s. 011/1

sıçra -: Ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak.
s.- maz 196/11

sıçrat -: Sıçrama işini yaptırmak.
esmayı üstüne s.- ırsın 026/23
s.- tık 204/1

sıdk: Doğruluk, gerçeklik.
s. 261/2
s.+ a kizbe delaletini 067/2

sıfat: Bir şeyin niteliği**.**
s.+ lar 240/2

sıfır: Yeni, kullanılmamış.

s. 108/25
s.+ a 084/2
s.+ ı tüketirsin 254/5

sığ -: Bir yer bir şeyin sıhması**.**
s.- an 066/3
içi içine s.- mayan 096/2
s.- maz 064/9
kabına s.- mıyordu 209/18

sığabil -
s.- ir 260/16

sığalı: Sıvanmış.
s. 246/20

sığdır -: Bir şeyi bir kabın veya bir yerin içine aldırmak.
s.- amıyorsunuz 121/6
s.- maya 190/4

sığın -: Tehlikelerden kaçarak güvenilir bir yere çekilmek.
s.- acak 107/9, 202/11
s.- an 153/6
s.- arak 134/1, 227/3
s.- dık 142/24
s.- mışım 001/22

sıhhat: Sağlık, esenlik.
s. 062/6
s.+ i 020/19
s.+ inden 052/14
s.+ leri 214/2
s.+ lerini 007/6

sıhhiye: Sağlık işlerinin tümü.
s. memurları 062/9

sıhriyet: Yakınlık, hısımlık**.**
s.+ le 184/6

sık -: Bunatma.
s.- mayalım 031/9

sık: Seyret olmayan**.**
s. 032/2, 048/23, 058/3, 164/5, 173/3, 199/1, 231/1
ince eleyip s. dokuma 049/24
ince eleyip s. dokuyor 135/1

sık -: Bunatma.
s.- a 054/13
s.- an 257/10
s.- arak 057/6, 200/9, 203/7
s.- ıyorsam 223/21
canınızı s.- ıyorum 086/12
s.- mak 080/1
dişlerini s.- maya 255/5
s.- mış 241/7
s.- mıyorsun 223/22
s.- tı 217/4
s.- tığını 150/7
s.- tım 225/11

sıkı: Dar.
s. 054/7, 122/3, 256/1
s. sıkıya 068/11, 162/25
sıkı s.+ ya 068/11, 162/25

sıkıca: zarf – Oldukca sıkı.
s. 011/8, 207/14

sıkıl -: Can sıkıntısı duymak**.**
s.- acağı 181/5
s.- anlar 241/7
s.- arak 022/23, 228/12
s.- dı 180/6
s.- dığı 224/8
s.- dım 103/16
s.- ır 113/16
s.- ıyor 141/16
s.- ıyorlar 164/5
s.- ma 205/19, 218/13, 233/1
s.- madan 044/5, 064/2
s.- madığı 037/3, 137/5
s.- mayınız 031/16
s.- mış 131/16, 225/11
s.- mıyor 133/5
başım s.- sa 181/14

sıkılgan: Çekingen, utangaç.
s. 031/6, 232/15

sıkılganlık: Çekinirlik, utanırlık**.**
s.+ la 080/2

sıkıntı: Bunaltı.
s. 128/16, 142/24, 211/3, 238/11, 257/8
s.+ lar 075/8
s.+ larını 172/8
s.+ sı 056/2, 170/19

sıkış -: İki şey arasında kalmak.
s.- mış 070/11

sıkıştır -: Bir şeyi dar bir yere zorla sığdırmak**.**
s.- arak 055/4
s.- dılar 233/4
s.- ıp 007/8, 071/19

sımsıkı: Çok şık**.**
s. 030/5, 044/18, 228/1, 249/6

sınıf: Derslik, çeşitli meslekler**.**
s. 036/6, 254/1
s.+ a 131/16
s.+ ına 123/6

sınır: Bir yerin çevresi**.**
s.+ ın 136/5
s.+ ında 261/6

sır: Gizem**.**
s. 008/4, 167/15, 171/8, 175/9, 183/3, 206/4, 215/7, 216/12,
216/13, 223/8, 224/20
s.+ larını 193/3
s.+ ra 079/4, 217/9
s.+ ra kadem basamaz 129/10
s.+ ra kadem bastı 066/8
s.+ rı 048/3, 175/12, 175/15, 252/8
s.+ rım 175/18
s.+ rımın 175/7
s.+ rın 222/11
s.+ rına 136/5, 141/9, 249/6
s.+ rını 226/4

sıra: Sıralı durma, okuldaki masalar**.**
s. 014/5, 026/19, 074/20, 076/11, 088/11, 219/9, 232/11
ara s. 068/11
sıra s. 047/14
s.+ da 148/11, 158/6, 182/12
s.+ dan 240/7
s.+ sı 036/6, 055/10, 109/3, 199/6
s.+ sına 156/3
s.+ sında 136/8, 164/3
s. sıra 047/14
s.+ ya 048/6, 058/17, 121/7, 180/11

sırala -: Sıraya koymak**.**
s.- dıktan 163/10
s.- dılar 246/7

sıralan -: Sıraya girmek.
s.- arak 233/3

sırf: sadece**.**
s. 074/14, 120/6, 133/4, 180/16, 188/14, 198/9, 215/5, 231/13,
239/6, 239/9, 256/9

Sırım: Deri şerit.
s. 026/22

sırıt -: Dişlerini göstermek, alaylı gülmek**.**
s.- an 005/9
s.- arak 001/5, 044/16

sırıtış: Dişlerini göstermek, alaylı gülmek**.**
s.+ la 008/4, 141/9
s.+ taki 074/1

sırıtkan: Sürekli sırıtan, sırıtma huyu olan.
s. 255/7

sırma: Rütbe gösteren şerit.
s. 065/5, 085/3
s.+ lar 065/3
s.+ lara 069/3

sırmalı: Rütbeli.
s. 067/4, 070/2

sırnaşık: Yapışık**.**
s. 181/6, 182/8
s.+ tan 180/6

sırr: Bir şeyi şaklamak**.**
s.- ı hükümet 065/1
s.- ı vahdetini 079/4

siran: Kaleler, hisarlar.
s. 068/12, 180/4

sırt: Bedenimizin yukarıdan arka kısmı, tepe sırt.
s. 072/17
s.+ ına 032/4
s.+ ındakileri 055/4
istanbul s.+ larından 064/9

sıva -: Duvara vurulan sıva, el, ayak, kol sıvamak gibi.
s.- dıktan 042/5
s.- yarak 210/12
s.- yor 139/2

sıva: Duvar sıvası**.**
s.+ lar 111/13

sıvış -: Bir durumdan kaçmak**.**
s.- ır 007/8
s.- ırsın 008/12
s.- ıyorlar 001/4
s.- tım 206/7

sıvışık: Yapışıp bulaşan**.**
s. 139/2

sıyanet: koruma.
s. etti 035/12
s.+ i 100/26
s.+ le 242/2

sıyır -: Çekerek çıkarmak.
s.- ınca 179/5

sıyrıl -: Bir yerden kaymak**.**
s.- mıştı 204/9

sız -: Uyumak
s.- an 055/6, 084/2, 123/7, 204/9
s.- arak 088/12
s.- ıyor 205/14

sızdır -: Uyutmak.
s.- alım 076/12
s.- dıktan 075/10
s.- ıp 077/9
s.- ıyordu 200/4

sızılda -: Sızlamak.
s.- maya 045/13

sızıntı: Sızan bir şey**.**
s.+ ları 070/7

sızla -: Ağlamak.

s.- dı 117/1
s.- dığını 108/9
s.- mayacak 065/4
s.- rmış 198/1
s.- yan 206/5
s.- yarak 245/4
s.- yor 108/6
s.- yordu 217/2

sızlat -: Sızlamasına sebep olma**.**
s.- acak 137/1

sidik: İdrar
s. yarışına 048/19

sigara: Dumanlı içecek.
s. 015/20, 028/6, 055/2, 164/8, 165/1, 166/17
s.+ da 036/5
s.+ nın 050/12
s. sarmakta 049/4
s.+ sını 018/7, 031/10, 047/4
s.+ sının 019/9

sigorta: Güvence.
ırz ehliyetlik s.+ sı altında 005/12

sihir: Göz bahcılık**.**
s. 017/3, 213/11

s.+ iyle 256/9
s.+ li 205/18

sihirle -: Büyülemek.
s.- yen 186/4

sil -: Temizlemek**.**
s.- erek 062/7, 178/16, 247/9
s.- erken 184/9
s.- meye 139/5
s.- miyor 087/10

silah: Tabanca**.**
s. 053/3, 097/20, 097/29, 098/25, 125/12, 156/3, 159/16, 164/1
s. atmadınız 053/16
s.+ ı 053/9, 097/3, 174/23
s.+ ım 097/7
s.+ ımızı 098/25
s.+ ını 158/13
s.+ la 093/3, 126/4, 157/10, 160/15, 211/7
s.+ lar 014/5
s.+ ların 054/12
s.+ larla 092/20

silahlı: Tabancalı.
s. 126/11
s.+ lar 125/10

silahlık: Kışlada erlerin silahlarını yerleştirip bıraktıkları yer**.**
s.+ ı 070/2

silahsız: Tabancasız**.**
s. 126/11

silahşor: Silah kulanan.
s. 053/10

silin -: Temizlenmek.
s.- di 154/9

silk -: Silkelemek.
s.- erek 019/9
s.- ip 109/1
s.- ip atamıyor 042/1

silkin -: Üstünü silkelemek**.**
s.- ememiş 139/1
s.- ip 032/3
s.- mek 186/24

silsile: Boy, geçmişe ezdad**.**
s.+ ndir 058/16
s.+ ni 120/6
s.+ si 258/9
s.+ sini bellediğim yedi ceddini 030/10

sima: Yüz, şekli.
s. 036/5, 150/18, 181/12, 182/13
takallüs-ü s. 054/9
s.+ sı 019/16, 031/1, 209/8
s.+ sını 067/3
s.+ sının 170/4
s.+ ya 023/10

simsar: Komisyoncu.
s.+ ı 007/7
s.+ lardır 064/1

simsiyah: Çok siyahlık.
s. 182/3, 183/3, 227/4, 241/3, 257/4

sin -: Saklanmak**.**
s.- di 036/1
s.- erek 038/4, 085/5
s.- ip 077/4
s.- meye 076/13

sindir -: Hazmetmek.
s.- erek 142/23

sine: Göğüst kafesi, gönül**.**
s.- i sadakat 066/3
s.+ ler 251/20
s.+ mi 160/15
s.+ sinde 258/2
s.+ sinden 157/9

sinek: Uçucu böcek.
s. 057/7, 066/3, 140/9
s. avlamakla 012/20
s. avlar 012/19

s.+ lerin 140/9

sineklik: Sinek gelmesini önleyen perde**.**

s.+ i 140/9

sinema: Flim gösteren perde**.**
s. 085/1, 085/6, 112/13, 157/1

sinir: Kızgınlık, vicüd organı**.**
s. 021/12, 169/3, 170/19
s.+ den 042/15
s.+ e dokunacak 053/2
s.+ ler 099/7
s.+ lerde 017/11
s.+ leri 014/5, 058/5, 119/12, 165/7, 226/4
s.+ lerim 115/5, 117/8
s.+ lerimi 084/1
s.+ lerimin 121/5
s.+ lerine 105/17, 226/5
s.+ lerini 060/3, 120/3
s.+ lerinin 131/16, 164/2, 209/8, 218/1
s.+ lerinize 225/11
s.+ lerinizin 079/6
s.+ li 099/7, 099/11
s.+ siz 112/4

sinirlen -: Öfkelenmek**.**
s.- di 038/5
s.- diği 119/8
s.- dikçe 192/2
s.- erek 129/7, 176/13, 181/4
s.- iyor 192/2

sinirlenme: Öfkelenme.
s. 015/4

sinirli: Hızgın**.**
s. 019/8, 041/6, 053/3, 056/5, 058/18, 076/11, 077/6, 078/1,
089/24, 092/13, 119/8, 122/3, 122/8, 134/4, 169/7, 224/13, 225/14
sinirli s. 045/7
s. sinirli 045/7

sinn: Yaş, ömür.
s.- i buluğundan 065/3

sinsi: Sinsilik eden**.**
s.+ dir 011/18

sipariş: Ismarlamak.
s. 226/11
s. edecek 094/19
s. etmiş 068/1
s.+ ler 253/13

siper: Şavaşta gizlenme engeli**.**
s. etmek 160/15, 161/10

sirayet: Nüfüz etme içe tesir etme**.**
s. 061/14
s. ediyordu 213/10
s.+ inden 067/4

siret: Bir kimsenin içi, hâli, hareketi.
s.+ i 197/18

sirke: Çeşitli şeylerden yapılan mayalı şurup.
s.+ ye 054/16

sirkeci: Sirke satan, istanbulda bir semt**.**
s.+ de 015/4, 016/15, 137/12, 180/5, 182/9, 216/5, 226/11, 227/1
s.+ ye 227/4

sis: Yere inmiş bulut**.**
s.+ lerle 187/8
s.+ siz 184/5
s.+ ten 258/11

sistem: Kurulu düzen**.**
s.+ lerin 239/4

sitem: İğneleme.
s.+ li 148/8, 220/7

sivri: Ucu keskin ve batıcı olan.
s. 046/7, 130/17

siyah: Kara**.**
s. 031/1, 032/4, 041/3, 055/6, 065/4, 072/17, 105/2, 136/7,

153/4, 154/3, 154/7, 157/2, 157/8, 158/1, 163/2, 163/10, 163/13, 165/10, 167/18, 182/13, 183/1, 183/4, 183/5, 185/1, 204/9, 214/7, 222/3, 224/15, 228/1, 229/2, 230/22, 241/2, 243/1, 246/16, 246/20, 249/6, 254/9, 258/8, 259/3, 259/9
s.+ ından 040/21
s.+ lara 258/10
s. muşambalı teskereye 062/17

siyahlık: Kara oluş.
s. 166/1
s.+ ından 135/2

siyaset: Politika**.**
s.+ i aliyyedir 063/6
s.+ ine 066/8

siyasi: Siyasal.
s. 037/2, 068/1, 125/7

siz: Çokluk ikinci kişi zamiri.
s. 001/20, 017/15, 019/8, 020/10, 021/12, 022/24, 025/14, 033/2, 035/6, 041/12, 043/7, 045/8, 058/15, 059/1, 075/6, 075/8, 076/7, 080/6, 080/17, 083/7, 088/9, 090/7, 091/14, 102/13, 110/18, 110/21, 111/23, 111/24, 112/3, 113/8, 114/22, 115/1, 116/4, 118/4, 118/11, 120/2, 121/6, 121/8, 129/10, 132/6, 137/2, 144/7, 148/6, 149/13, 152/1, 161/1, 161/10, 166/6, 166/9, 166/10, 166/17, 168/3, 176/7, 179/9, 179/12, 180/4, 180/9, 180/16, 184/11, 194/9, 198/1, 199/12, 201/11, 203/11, 203/15, 204/8, 209/19, 213/2, 228/14, 229/7, 229/14, 230/15, 239/5, 239/6, 239/8, 252/11, 259/6
s.+ de 023/17, 088/5, 101/10, 122/7, 143/8
s.+ den 043/17, 044/2, 052/8, 058/7, 058/15, 094/18, 120/13, 122/3, 129/8, 130/1, 152/11, 168/9, 175/12, 175/15, 175/18, 203/13, 211/13, 212/3, 212/8, 229/4
s.+ e 016/2, 017/3, 020/19, 022/8, 022/10, 023/12, 026/7, 030/6, 032/4, 034/10, 043/2, 044/18, 052/13, 072/5, 076/7, 076/9, 077/10, 080/1, 080/13, 084/1, 086/8, 086/24, 087/4, 088/3, 091/16, 092/11, 094/19, 097/28, 125/4, 129/14, 135/2, 137/6, 137/8, 141/16, 144/11, 145/20, 152/10, 152/17, 160/13, 166/10, 167/17, 174/19, 175/12, 180/2, 180/4, 180/5, 180/9, 180/16, 198/9, 199/15, 204/1, 209/20, 212/1, 212/2, 212/3, 229/12, 229/13, 235/16, 243/8, 244/5
s.+ i 020/19, 023/6, 023/12, 033/2, 050/10, 050/17, 053/1, 059/1, 080/1, 080/17, 082/5, 086/20, 087/4, 092/11, 092/21, 093/3, 093/9, 106/12, 109/1, 112/15, 114/22, 118/5, 119/13, 121/12, 122/7, 131/4, 133/5, 136/5, 147/16, 148/11, 150/8, 161/10, 167/1, 169/3, 175/3, 175/18, 179/9, 184/8, 198/5, 199/12, 202/5, 203/4, 209/20, 228/14, 230/6, 230/8, 236/5, 239/10, 240/2
s.+ in 013/17, 013/21, 016/1, 024/11, 024/17, 024/22, 029/11, 036/6, 042/16, 043/18, 060/1, 070/13, 081/1, 081/9, 086/12, 086/18, 093/3, 093/9, 094/16, 096/15, 099/5, 112/3, 112/14, 113/1, 121/6, 122/3, 128/25, 130/3, 136/5, 137/2, 142/18, 142/20, 151/1, 161/10, 167/17, 168/9, 175/10, 184/8, 203/1, 203/19, 204/8, 212/11, 231/24, 232/15, 236/5, 239/5, 239/6, 242/5, 243/2, 244/3, 244/4, 247/8, 252/7
s.+ indir 228/14
s.+ inki 003/16
s.+ inkileri 243/2
s.+ inkine 021/10
s.+ inle 110/23, 115/5, 129/8, 203/4
s.+ siniz 119/11, 244/4

sizce: Bu hattaba danışma, halinde söylenen söz.

s. 121/6

sizce: göre.
s. 203/9

soba: Isıtma aracı**.**
s. 236/4

sofa
s.+ da 074/14, 192/5, 208/14
s.+ lar 153/5
s.+ nın 156/4
s.+ sını 156/4
s.+ ya 156/4

sofalık: Salona bezer yer**.**
s.+ larından 064/7

sofamsı: Sofraya benzer**.**
s. 076/13, 077/12

sofra: Yemek yenen eşya.
s. 032/4, 078/12, 078/15, 079/2, 079/6, 080/1, 080/8, 080/18,
081/3, 081/14, 082/2, 082/7, 085/6, 086/18, 089/1, 099/3, 100/19,
102/10, 104/17, 105/13, 121/3, 124/2, 131/16, 154/3, 246/3, 247/23
s. başındaki 086/22, 132/21
s.+ da 254/1
s.+ dan 078/12, 079/6, 248/1
s.+ ları 253/13
s.+ nın 079/3, 082/7, 085/5, 091/6, 099/8, 123/3
s.+ sı 098/26, 120/4
s.+ sına 079/5, 123/2
s.+ sının 121/2
s.+ ya 101/4

softa: Sofilik taşlıyan**.**
s. 122/3

sofu: Sofii, tarikat ehli**.**
s.+ dur 011/1

sofuluk: Tarikat ehli olmak.
s. 011/2

soğan
s. 138/9

soğu -
s.- sun 112/2
s.- yup 122/1

soğuk: Sıcak olmayan**.**
s. 062/18, 065/5, 084/2, 088/11, 179/5, 255/5, 256/10
s. düşecekti 038/1
s.+ undan 138/9

soğukça: zarf - Oldukça soğuk.
s. 168/4

soğukluk: Soğuk oluş**.**
s. 102/7, 191/13

soğut -: Bir şeyin sıcaklığını almak**.**
s.- muştu 238/1

sohbet: Konuşma**.**
s.+ i 147/16

sok -: İçine veya arasına girmesini sağlamak.
s.- acağım 130/20
s.- acak 032/4, 107/10, 125/8, 143/8, 177/4
diri diri mezara s.- acaklar 040/23
s.- an 121/12
s.- ar 103/16
s.- arak 051/13, 053/2
s.- mak 151/5
s.- maktan 215/6
s.- malıyız 097/21
s.- maya 119/4, 194/16
s.- mazdan 218/13
s.- san 097/12
s.- tu 211/11, 215/7
s.- tuğu 252/1
s.- tuğunu 194/18
s.- tular 213/5
s.- unca 009/26
masrafa s.- uyorlar 039/15

sokak: Caddeye göre dar olan yol.

s. 051/11, 095/3, 110/11, 124/5, 124/12, 124/14, 126/2, 126/4,
126/10, 183/1, 202/11, 216/8, 233/9
s.+ a 056/3, 057/3, 057/4, 059/7, 062/19, 070/2, 070/11, 112/11,
114/4, 119/8, 126/20, 139/6, 145/19, 182/3, 206/7, 228/14
s.+ a çekti 042/5
s.+ a çıktı 039/8
s.+ a fırladı 038/5
s.+ ı 029/8, 051/8, 095/26
s.+ ın 062/9, 233/4
s.+ ın başından 038/6
s.+ ından 182/4
s.+ lara 127/13, 133/1
s.+ larda 057/7, 085/1, 110/5, 182/8
s.+ ları 055/4
s.+ larımızda 057/8
s.+ larında 014/5
s.+ larından 057/5
s.+ larını 123/2
s.+ larının 058/3
s.+ ta 057/8, 057/9, 060/4, 081/1, 082/8, 128/26, 145/2, 150/14,
179/4, 182/12, 214/7, 218/13, 233/6
s.+ taki 059/15, 183/4
s.+ tan 142/18, 147/20, 150/10, 151/8, 152/8, 234/16

sokul –: Bir yere girmek.
s.- arak 055/6, 100/19
s.- dum 092/11
s.- muş 138/11
s.- up 079/3
s.- uyordu 250/11
s.- uyorlar 012/12

sokulabil -: Biryere girebilir olmak.
s.- irdi 068/12

sol: Sol taraf**.**
s. 076/13, 077/12, 161/12, 255/9
s.+ a 047/15, 051/9, 097/29, 125/11
s.+ da 076/13, 108/25
s.+ umuza 047/1
s.+ una 038/5, 077/12, 081/6
s.+ unuza 180/16

sol -: Sarayıp solmak**.**
s.- duğundan 170/1
s.- dum 252/8
s.- muş 124/6, 135/3, 234/3
s.- up 083/1, 171/5
s.- uyor 100/25

soldur -: Sarartmak soldurmak.
s.- acak 084/2

solgun: Solmuş**.**
s. 031/1, 031/12, 080/11, 149/3, 154/9, 170/4, 193/9, 205/3,
220/18
s.+ ca 150/18
s.+ du 207/2
s.+ sun 170/9
açlık s.+ u 026/22

solgunluk: solgun olma durumu**.**
s. 055/14
s.+ u 055/6, 192/4, 202/1
s.+ unu 193/1

solu -: Nefes alıp vermek.
s.- yarak 236/6

soluk: Nefes, rengi degişmiş**.**
s. 022/22, 076/4, 078/12, 135/5, 259/3
s.+ u 008/10, 095/3

solukça: Rengi solmuşa benzer**.**
s. 031/9

somurt -: Asık suratlı olmak**.**
s.- an 079/2
s.- arak 072/15, 097/14

somurtkan: Asık suratlı.
s. 150/14, 225/11

son: Bitmiş**.**
s. 001/17, 008/21, 025/15,

048/20, 050/15, 058/5, 066/8, 075/8, 075/10, 083/1, 087/10, 098/27, 105/17, 119/2, 121/6, 125/12, 129/1, 144/26, 149/7, 153/4, 154/3, 157/9, 158/1, 158/6, 158/7, 160/3, 161/5, 161/6, 162/1, 176/14, 184/6, 198/9, 200/9, 202/7, 209/6, 210/10, 218/1, 218/4, 222/1, 223/1, 225/3, 228/14, 233/2, 234/8, 234/14, 235/3, 235/8, 236/6, 237/13, 240/7, 256/10, 260/18
s.+ a 215/2, 232/9
s.+ ları 184/5
s.+ suz 188/2
s. turfanda 027/6
s.+ u 014/5, 018/5, 044/18, 052/16, 085/5, 159/13, 187/15, 245/3
s.+ uncusuydu 173/6
s.+ unda 044/11
s.+ unu 034/1

sonbahar: Güz.
s.+ da 184/5
s.+ ın 223/7

sonra: Gelecek.
s. 001/21, 002/16, 002/20, 003/7, 005/1, 006/16, 007/8, 007/12, 007/16, 008/13, 009/17, 011/8, 016/7, 016/11, 018/2, 018/3, 019/7, 020/18, 021/4, 022/11, 022/22, 023/5, 023/8, 023/12, 024/1, 024/3, 025/11, 026/12, 026/19, 027/1, 027/2, 027/3, 027/5, 027/8, 027/10, 028/6, 028/16, 029/12, 030/16, 030/17, 031/5, 031/7, 032/4, 033/2, 034/3, 036/4, 038/1, 038/2, 038/5, 040/7, 040/18, 040/25, 041/6, 041/13, 042/5, 044/9, 045/18, 046/1, 046/7, 046/15, 049/2, 050/12, 051/9, 051/14, 054/10, 055/1, 055/2, 057/2, 058/3, 058/15, 058/20, 059/1, 061/11, 061/15, 061/17, 061/18, 062/13, 064/5, 067/1, 067/3, 068/9, 069/2, 070/5, 073/2, 073/4, 073/6, 073/11, 074/6, 074/20, 075/10, 076/2, 076/8, 076/9, 078/12, 078/14, 078/16, 080/6, 080/12, 083/10, 084/1, 084/2, 085/3, 088/9, 089/3, 090/2, 090/3, 090/8, 090/9, 091/6, 091/12, 092/11, 095/9, 096/2, 099/3, 100/23, 101/5, 102/13, 102/14, 103/16, 105/14, 106/12, 107/5, 112/11, 113/10, 114/19, 114/22, 115/7, 115/15, 116/20, 117/6, 118/5, 118/19, 119/8, 119/12, 120/6, 120/13, 121/6, 122/5, 123/3, 124/17, 125/7, 125/11, 126/3, 127/2, 128/1, 129/8, 131/13, 131/19, 132/18, 134/6, 135/2, 135/3, 136/7, 138/3, 138/9, 139/2, 140/4, 140/9, 142/4, 143/5, 144/26, 145/9, 146/7, 146/11, 147/18, 147/22, 148/4, 148/5, 150/5, 150/12, 150/18, 151/3, 152/14, 152/18, 154/3, 154/4, 154/7, 154/8, 156/5, 156/6, 157/5, 157/8, 157/9, 158/1, 158/4, 158/5, 158/6, 159/16, 161/12, 163/1, 163/10, 163/12, 164/1, 164/2, 164/5, 164/6, 164/9, 165/2, 166/13, 167/15, 169/8, 170/12, 171/5, 172/1, 173/7, 174/7, 174/25, 175/10, 177/6, 177/8, 179/4, 181/2, 182/3, 182/9, 183/1, 183/4, 183/8, 184/9, 184/11, 185/2, 185/9, 186/2, 186/13, 190/4, 191/5, 191/6, 191/14, 192/3, 193/8, 193/20, 194/26, 197/20, 197/22, 198/9, 198/10, 198/14, 199/17, 200/1, 202/2, 203/1, 203/15, 204/8, 204/9, 205/17, 206/5, 207/13, 208/16, 210/12, 211/10, 211/12, 212/1, 212/2, 212/14, 215/4, 215/5, 217/6, 217/7, 217/8, 217/9, 218/7, 218/13, 219/3, 219/5, 219/7, 225/5, 225/7, 225/8, 225/12, 227/4, 228/13, 229/8, 230/11, 231/11, 231/14, 231/23, 232/11, 232/14, 234/1, 234/4, 236/6, 237/13, 238/9, 239/8, 241/7, 242/4, 243/1, 245/8, 246/4, 247/8, 249/8, 250/3, 250/4, 253/1, 253/5, 254/1, 254/12, 255/7, 256/3, 256/7, 257/9, 257/12, 259/2, 259/10, 261/3
s.+ dan 028/10, 132/10, 197/12, 216/1, 224/20, 244/11

s.+ ki 070/11, 160/13, 244/10
s.+ m 003/16, 005/1, 005/8, 007/1
s.+ sı 218/8

sop: Soy**.**
soyu s.+ u 184/11
soyumdan s.+ umdan 149/15
soyunu s.+ unu 058/17

sopa: Değnek**.**
s. 014/5
s.+ larla 014/5

sor -: Danışmak.
s. 028/13, 108/15, 196/15, 205/19, 224/2
s.- acağım 030/14, 196/13, 229/4
s.- acak 208/22
s.- acaklar 061/18
s.- amam 062/1
s.- an 001/13
s.- ar 051/6, 071/19, 095/12, 221/3
s.- arım 046/11
s.- arlarsa 114/7
s.- ayım 060/12
s.- du 016/7, 022/15, 047/4, 059/7, 062/10, 062/15, 068/1, 070/12, 074/1, 078/1, 090/13, 125/9, 130/4, 140/5, 142/14, 143/17, 144/8, 146/13, 154/10, 158/9, 159/9, 160/5, 160/9, 166/3, 168/5, 175/5, 175/20, 191/1, 192/5, 201/17, 222/12, 225/12, 228/1, 248/3
s.- duğunuz 086/18
s.- dular 247/19
s.- dum 092/17, 199/17
s.- ma 015/7, 044/8, 146/10, 218/5
s.- madan 048/5, 171/9, 224/3
s.- madım 232/15
s.- mak 208/23, 242/4
s.- mamış 179/8
s.- maya 113/14
s.- mayınız 040/11, 074/20
s.- muştu 216/9
s.- muyorsun 206/1
s.- sanız 075/1
s.- uyor 015/11
s.- uyordu 129/4, 184/9, 193/4, 193/6
s.- uyorlar 024/10
s.- uyorsun 049/23, 049/25
s.- uyorum 121/2

sorgu: Hesapba çekme**.**
s.+ su 090/13

sorul –Birisi tarafından sorulmak.
s.- amazdı 167/18
s.- madan 222/11
s.- mayan 079/1

soruştur -: Çok çeşitli tarzda sormak**.**
s.- unuz 243/6

soy -: Bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar vb.ni çıkarmak, birisnin bir şeyini çalmak.
s.- maktır 013/1

soy: Sülale**.**
s.+ u sopu 184/11
s.+ umdan sopumdan 149/15
s.+ unu sopunu 058/17

soysuz: Sülalesi belirsiz**.**
s. 097/16, 130/18
s.+ lara 177/10
s.+ un evladı 043/17

soytarı: Güldürücü oyunlar yapan oyuncu.
s. 011/6

soyul -: Soyguna uramak**.**
s.- duğunu 001/4
s.- urlar 063/4

soyun -: Elbisesini çıkarmak**.**
s.- du 219/2
s.- dular 112/11
s.- up 218/13

sömürül -: Sömürme işine uramak.

s.- müş 108/26

sön -: Yanan şeyin sönmesi bitmesi.
s.- dü 156/5, 164/7, 164/8
s.- en 161/11
s.- er 249/3
s.- mez 125/8, 249/2
s.- müş 069/8, 153/9, 249/2
s.- üp 083/1
s.- üyordu 090/9, 161/12, 165/6, 261/7
s.- üyorlar 223/7

söndür -: Yanan bir şeyi yanması hale getirmek.
s.- meye 066/4
s.- üp 065/2
s.- ürler 251/3

sök -:Çekip ayırmak.
s.- emeyen 254/11
şafak s.- tü 191/8

sökül -: Sökme işine konu olmak.
s.- en 153/8
s.- müş 236/8
s.- üp 051/11

sömür -: El koymak.
s.- üp 139/2

sömürül -: Sömürme işine konu olmak.

s.- müş 108/26

sön -: Parlamaz olmak.
s.- dü 156/5, 164/7, 164/8
s.- en 161/11
s.- er 249/3
s.- mez 125/8, 249/2
s.- müş 069/8, 153/9, 249/2
s.- üp 083/1
s.- üyordu 090/9, 161/12, 165/6, 261/7
s.- üyorlar 223/7

sönük: Sönmüş olan.
s. 082/8, 122/8, 125/11, 161/6

söv -: Küfretmek.
s.- üp saymayan 057/7
s.- üyor 101/5

söyle -: Düşündüğünü veya bildiğini sözde anlatmak.
s. 013/16, 018/12, 030/15, 039/15, 041/4, 042/12, 042/15, 043/3, 043/17, 044/13, 044/19, 045/10, 045/22, 046/6, 062/2, 076/3, 086/16, 091/10, 096/4, 100/3, 100/6, 120/6, 127/20, 127/24, 144/9, 144/13, 195/13, 195/17, 195/21, 199/8, 199/16, 205/11, 220/12, 221/12, 224/20, 231/10, 231/12, 233/1, 233/4, 248/11, 260/14
s.- di 020/12, 038/2, 066/8, 237/9
s.- diği 077/6, 166/10
s.- diğim 029/10, 224/2
s.- diğimi 244/4
s.- diğin 052/14
s.- diğini 222/1
s.- dikleri 132/19, 221/1
s.- diklerine 203/20
s.- diklerini 203/1
s.- dikten 089/3, 151/3
s.- dim 015/13, 060/1, 143/8, 144/11, 149/5, 150/8, 152/15, 199/17, 210/7, 223/23
s.- din 144/13
s.- diniz 080/17
s.- me 107/11, 127/20
s.- meden 020/19
s.- medi 126/14, 135/6, 164/9, 199/17
s.- medikçe 009/9
s.- mediler 185/4
s.- medim 170/24
s.- mek 050/10, 083/10, 124/6, 194/9, 221/18
s.- meksizin 205/3
s.- mekte 229/13
s.- melerinde 098/23
s.- meli 072/9
s.- meliydiler 093/9
s.- memek 137/6

s.- memiştim 199/15
s.- mesen 044/9
s.- mesi 247/10
s.- meye 031/17, 093/15, 127/18, 195/15, 237/5
s.- meyeceğim 136/3
s.- meyecekmişsin 042/12
s.- meyecekti 219/3
s.- meyen 251/15
s.- meyeyim 042/9, 064/3, 133/3, 174/19
s.- meyi 109/14
s.- mezdi 211/9
s.- mezdim 149/5
s.- miş 014/4, 083/7, 174/13
s.- miyor 225/18
s.- miyorlar 074/16
s.- miyorsun 204/10, 222/20, 224/9
s.- miyorsunuz 152/1
s.- miyorum 149/14, 198/16, 209/20, 212/7, 224/8, 224/10
s.- miyoruz 033/2
s.- ndiğini 203/3
s.- nen 036/6, 146/2, 196/5
s.- neni 210/17
s.- nenler 122/5
s.- nildiği 049/3
s.- nilmeyecek 206/4
s.- nmez 137/8, 162/20, 162/22
s.- r 005/3, 223/8
s.- rim 043/15, 046/11, 074/20, 128/17
s.- rken 201/24
s.- rse 056/2
s.- se 019/18
s.- seler 006/1
s.- sen 012/3
s.- sene 040/15
s.- seniz 036/6
s.- sin 200/1
s.- yebilirsin 195/17
s.- yeceğim 013/13, 013/15, 021/12, 041/3, 049/12, 083/7, 117/3, 195/15,
203/1, 203/4, 211/13, 224/1
s.- yeceğimi 195/15
s.- yeceğin 062/9
s.- yeceğini 200/1
s.- yecek 043/7, 084/2, 114/6
s.- yecekler 166/11
s.- yeceklere 037/6
s.- yecekleri 185/2
s.- yeceklerim 114/18, 198/9
s.- yeceklerimin 029/10
s.- yeceksin 172/1, 189/11
s.- yelim 203/19
s.- yemem 018/12
s.- yemezler 137/7
s.- yen 122/2, 128/26, 199/12
s.- yenin 240/2
s.- yenlerin 065/3
s.- yerek 037/4, 198/1
s.- yesin 224/3
s.- yeyim 012/1, 013/1, 022/8, 040/21, 042/9, 091/16, 094/11, 104/16,
112/7, 149/13, 150/18, 152/3, 175/18, 195/4, 195/19, 206/3, 206/7,
211/3, 224/2, 235/16, 256/1
s.- yiniz 016/8, 026/7, 029/4, 043/7, 080/13, 093/17, 168/9, 202/3,
202/7, 212/11
s.- yip 037/2, 206/7
s.- yor 024/18, 064/2, 100/10, 112/12, 134/1, 193/15, 199/1, 199/9,
221/16, 236/3, 236/9, 242/9, 252/7
s.- yordu 115/12, 222/11, 239/8
s.- yorlar 108/3, 133/1, 147/11, 151/6
s.- yorlardı 088/9, 129/12
s.- yorsun 072/11, 107/15, 108/9, 125/14, 127/6, 206/5, 220/8
s.- yorsunuz 104/18
s.- yorum 004/5, 029/10, 072/12, 080/7, 090/1, 092/3, 129/14, 131/15,
151/12, 175/18, 180/4, 185/14, 188/1, 195/8, 198/9, 198/16, 224/6,
244/4
s.- zeyim 127/22

söylen -: 1.Sızlanmak, yakınmak. 2.söyleme işi yapılmak.
s.- di 036/6, 066/8
s.- diklerini 085/1
s.- e 102/24, 185/1

söylene s.- e 036/1
s.- e söylene 036/1
s.- ecek 053/3
s.- ip duruyor 109/20
s.- iyordu 102/12
s.- iyorum 096/17
s.- me 058/8
s.- memişken 196/17
s.- miyor 105/17

söyleş -: Karşılıklı konuşmak.
s.- meliyiz 221/22

söylet -:Söylemesine yol açmak.
s.- erek 137/8
s.- irim 071/19
s.- iyorsunuz 087/8
s.- me 045/13
s.- meden 192/3
s.- mek 228/1
s.- miyorlar 043/17

söyleyebil -:Söyleme ihtimali bulunmak**.**
s.- ir 050/3

söz: Laf.
s. 017/3, 031/17, 049/14, 065/3, 082/2, 088/3, 093/19, 108/22,
122/7, 123/3, 124/6, 128/26, 150/10, 168/4, 168/9, 173/5, 174/14,
175/10, 176/12, 182/13, 186/22, 189/13, 193/8, 195/11, 196/17, 206/4,
206/7, 208/10, 218/13, 221/22, 222/11, 240/2
s.+ den 049/18, 152/14, 189/21
s.+ dü 081/10
s.+ e 018/7, 040/2, 052/16, 057/4, 079/5, 081/2, 134/8, 151/17,
152/1, 166/11, 167/5, 174/6, 202/4
s.+ le 072/17, 168/4, 236/7
s.+ ler 018/12, 034/5, 037/2, 085/3, 099/8, 101/5, 103/16, 130/16,
152/11, 159/8, 169/7, 191/7, 194/15, 196/5, 203/9, 203/19
s.+ lerde 037/3
s.+ lerden 037/2, 041/13, 131/5, 173/8, 232/14, 233/6
s.+ lerdendi 081/10
s.+ lere 036/6, 040/14, 083/7, 120/4, 151/11, 206/8, 224/2
s.+ leri 024/3, 077/9, 128/16, 148/15, 161/11, 168/11, 172/7, 198/16,
199/3, 201/24, 203/3, 204/12, 206/5, 224/13, 225/8, 237/10, 242/7,
253/5, 261/1
s.+ lerimden 195/19
s.+ lerimin 083/10, 181/5, 198/1
s.+ lerimizden 129/8
s.+ lerin 029/6, 085/5, 188/2, 200/1, 205/18, 233/2, 243/2
s.+ lerinde 168/2, 181/2, 229/1
s.+ lerinden 211/8
s.+ lerine 097/25, 133/4, 150/7, 150/9, 183/8, 192/13, 194/27, 225/10,
248/15, 248/19
s.+ lerini 022/2, 083/8, 164/2, 182/10, 203/13, 245/6
s.+ lerinin 037/2, 159/9
s.+ leriniz 122/5
s.+ lerinize 194/11
s.+ lerinizin 019/3, 029/11, 129/10
s.+ lerinle 206/4
s.+ leriyle 037/2, 101/7, 192/10, 222/11, 239/8
s.+ lerle 062/9, 080/18, 109/3, 177/10
s.+ lü 172/7, 191/13, 248/7
s. nöbeti 083/9
s.+ ü 007/14, 017/2, 053/3, 058/21, 074/6, 088/3, 101/5, 122/2,
131/16, 140/4, 147/16, 149/7, 152/3, 175/8, 182/8, 186/21, 191/6,
200/11, 241/3
s.+ ü kesen 053/10
s.+ ü kesmek 180/3
s.+ ü kısa kesmeyi 023/19
s.+ üm 050/15, 083/3, 198/9
s.+ üm ona 030/18
s.+ ümü 003/13, 195/15
s.+ ümüz 189/8
s.+ ün 002/5, 030/18, 035/7, 062/2, 080/12, 087/15, 120/11, 154/5,
197/2, 223/17, 225/3

s.+ ün özü 005/1
s.+ ünde 001/6
s.+ ünden 025/9, 160/2
s.+ üne 019/7, 077/9
s.+ ünü 032/2, 051/5, 076/8, 080/11, 091/10, 140/9, 167/15, 204/8
s.+ ünün 175/10
s.+ ünüzde 229/9
s.+ ünüzü 089/3
s.+ üyle 051/1
s. ver 246/8
s. verdi 172/7
s. veriyorum 048/5, 114/2, 180/9, 246/10
s. vermediler 071/2

sözde: Gerçekte öyle olmayıp öyle geçinen.
s. laik 064/3

sözleş -: Karşılıklı söz vermek.
s.- tikti 034/12

spekülasyon: Vurgunculuk.
s.+ u 017/3

stanislas: Özel isim.
s. 103/10

su: Kokusuz, yaşam kaynağı sıvı.
s. 003/1, 010/18, 011/6, 074/9, 076/7, 124/8, 136/4, 161/3,
161/4, 179/5, 193/1, 203/1, 223/5, 226/8, 236/9, 237/2, 238/5,
251/25, 253/1
s.- i niyetle 038/1
s. çekmişlerdi 056/3
s.+ dan 221/1
ayaklarımıza kara s. indi 045/11
s.+ lar 014/5, 216/2
yediği yedi deryanın s.+ ları temizlemez 043/7
s.+ larına 072/17, 146/4
yüreğime s. serper 188/2
s.+ ya 128/26
s.+ yu 161/5, 161/12
s.+ yuna tirit geçinmesini 078/14
s.+ yunu 076/7
s.+ yunu çekmiş 256/10

sual: Soru**.**
s. 032/5, 037/4, 052/18, 083/7, 124/8, 129/7, 206/4, 208/22,
217/1, 217/3
s.+ den 228/3
s.+ e 024/13, 049/25, 086/18, 100/1, 158/11, 163/5
redd-i s. ediyordu 193/7
s.+ i 049/23, 173/5
s.+ ime 049/24
s.+ ini 047/15, 090/13, 124/13
s.+ inin 217/6
s.+ iyle 124/8
s.+ ler 220/1
s.+ lere 051/1, 170/1
s.+ lerinden 233/5
s.+ lerine 007/14

suç: Yasalara aykırı davranış.
s.+ u 005/8
s.+ una 105/8

suçsuz: Suçu olmayan.
s. 138/3

sugra: Küçük
s.+ lı küberalı 150/9

sui: Kötü.
s. 080/2, 181/12, 182/11, 201/25, 239/4
s. istimalde 068/11, 134/4
s. istimalden 164/5
s. niyetle 214/6, 216/7, 227/3
s. niyetlerle 065/1
s. tesadüftü 063/2

suikast: Gizli cana kıyma.
s.+ lı 165/4

suizan: Suizan.
s. 194/13
s.+ la 183/5
s.+ lar 083/7, 181/14
s.+ lara 013/1

sukut: Düşme.
s.+ un 088/9

sulan -: Sulama işi yapılmak.
s.- an 011/8, 056/11
s.- ana 011/8

suldur: Yalap şalap**.**
saldır s. 015/6

sulh: Barış.
s. 063/6
s. hükemasına 003/11

sultan: Padişah.
jai couché âvec s m le s. 070/2
s.+ ım 163/11
s.+ ın 232/11
s.+ la 070/2
s.+ lar 149/6, 232/2

sultanhamam: İstanbulda bir semt.
s.+ ındaki 229/14

sultanhamamı:
s. 182/4, 227/2

sulu: İçinde su bulunan.
s. 090/9
s. manastırın 148/16
s. sepken 020/13

sulukule: İstanbulda bir semt.
s.+ dekiler 231/21
s.+ den 024/16, 058/15

sunturlu: Yaman, adamlılık.
s. 045/21

surat: Yüz.
s. 066/3, 122/7
s.+ ı 069/8, 132/21
s.+ ımı 009/16
s.+ ın 011/4
s.+ ına 012/5
s.+ ına çarpan 058/3
s.+ ından 057/9
s.+ ını 234/17
s.+ ınız 035/6
s.+ ıyla 011/8
s.+ la 011/8, 024/3, 142/12, 150/14
s.+ ları 157/1
s.+ larına 057/4
s.+ larından 057/5
s.+ lı 216/4

suret: Görünüş.
eslem-i s. 182/8
s.- i beşerde 032/5
s.- i faslına 138/3
s.- i hafiyede 064/5
s.- i haktan 191/13
s.- i hal 175/4
s.- i hale 090/13
s.- i iktisabı 079/1
s.- i inkişafı 082/7
s.- i vukuu 082/7
s.+ i 197/18
s.+ inde 227/3
s.+ iyle 017/3, 244/10
s.+ le 066/8, 068/12, 070/11, 072/4, 080/1, 082/8, 087/4, 092/16, 093/3, 110/10, 114/5, 117/2, 127/13, 133/1, 154/9, 157/10, 167/18, 175/10, 188/2, 206/7, 207/14, 212/7, 215/5, 245/8, 258/1
s.+ te 025/14, 036/6, 051/14, 065/5, 078/14, 083/7, 135/2, 160/3, 164/5, 175/4, 203/3, 214/7, 226/11, 233/5, 240/2, 260/10
s.+ teki 057/8

sureta: Görünüşte, zahiren.
s. 193/3, 226/4

suretâ: Dış görünüşe göre.
s. 016/14

suri: Görünüşte olan.
s. 019/1, 137/8

sus: Konuşmamak.
s. 015/11, 022/4, 040/20, 045/16, 051/5, 056/8, 093/11, 096/16, 097/13, 099/10, 117/17, 224/7

s. pus 002/1

sus -: Konuşmasını kesmek.
s.- alım 025/14
s.- ardı 119/8
s.- arlar 109/21
s.- arsın 003/2
s.- ayım 112/11
s.- makla 111/26
s.- maya 060/3
s.- muş 137/8, 223/8
s.- sanız 112/12
s.- tu 168/4, 174/7, 186/2, 186/24, 197/13, 208/22, 216/6
s.- tuktan 138/3
s.- tular 185/2, 187/5, 207/1, 211/5, 222/11, 223/6
s.- tum 111/25, 115/2
s.- unuz 043/7, 045/8, 088/13
s.- uyorsunuz 168/6

susa -: Su içme gereksinimi duymak.
s.- mış 189/9

susam: Küçük bir bitki.
s. helvası 247/23

sustur -: Susmasına sebep olmak.
s.- muşlardı 158/1

susturul -: Susmayı sağlamak.
s.- amaz 119/8

susuzluk: Susuz olma durumu.
s.+ ların 218/13

suvare: Eğlenceli toplantı.
s.+ lerde 122/3
s.+ nin 036/6

suyolcu: Su dağıtımından görevli kimse.
s.+ ya 210/20

sübhaneke: Sen ulusun.
s. 163/11

süfliyet: Bayağılık.
s.+ lerini 133/4

süklüm: Utanıp sıkılan.
s. püklüm 078/12

sükûn: Sükunet.
s. 258/6

sükûnet: Sessizlik.
s. 119/8
s. bulan 032/4
s. bulmayacak 211/3
s.+ ine 226/6
s.+ iyle 229/3
s.+ le 244/9
s.+ leri 216/9
s.+ li 165/3

sükut: Susma.
s.+ la 206/7

sükût: Susma.
s. 006/16, 025/13, 111/24, 115/3, 140/4, 167/15, 168/5, 221/2
s.+ a 254/13
s. ederse 065/6
s. edersin 040/21
s. ettiler 137/11
s.+ la 113/16, 208/23, 235/3
s.+ tan 179/8, 193/20
s.+ u 157/2, 167/16, 169/2, 173/8, 185/4, 197/13, 258/6
s.+ umuz 206/5
s.+ un 086/14
s.+ undaki 185/5
s.+ unuza bağlı 060/1

sükûti: Susmayı seven, gerektiğinden az konuşan.
s. 086/12, 174/15

sükûtsuz: Duraksız.
s. 067/2

sülale: Soy, hısım akraba.
s.- i tahiresindeniz 029/5

süleymaniye: İstanbul' da bir semt.
s. 034/7, 078/12
vehbiye s. 079/2, 083/9

sülün: Sülüngillerden, kuyruğu çok uzun, eti yenilen bir kuş .
s. 065/3

sümmettedarik
s. 166/11

sümüklü: Burnundan sürekli sümük akan**.**
s. 050/9

sünbül: Sümbül.
s. 253/4

sünger: Yapay olarak elde edilen temizlik veya dolgu gereci.
s. 190/21, 199/12
s.+ i 099/6, 135/3

sünnet: Erkek çocukta, erkeklik organının ucundaki derinin çepeçevre kesilmesi.
s.+ inden 006/17
s.+ ini 006/17

süprüntü: Bayağı, aşağılık şey veya kimse.
s. 020/8, 051/11
s.+ lerin 051/11

süprüntülük: Çöplük.
s.+ ünde 133/5

süpür -: Temizlemek.
s.- müş 023/7

süpürge: Süpürme işinde kullanılan araç.
s. 067/3

süpürücü: Sürme işi yapan.
ocak s.+ yü 059/4

sür -: Önüne katıp götürmek.
s.- dü 155/9, 213/9
s.- düğünü 219/1
s.- düğünüz 093/3
s.- düler 046/3
s.- ecek 129/1, 217/2
s.- en 017/11, 149/6, 161/10, 165/4, 167/16, 176/9, 241/7, 260/19
s.- er 008/18
s.- erdi 154/7
s.- erek 112/3, 157/9
s.- meden 164/8
s.- medi 038/2
s.- meyeceğine 214/5
s.- meyen 085/3
s.- meyiniz 020/2
s.- mez 133/7, 230/10
s.- müş 212/10

sürahi: İçecek koymaya yarar, cam, plastik vb.nden yapılan kap.
s.+ nin 078/13

sürat: Hızlılık, çabukluk, ivinti.
s.+ in 057/4
s.+ iyle 055/4, 122/2, 157/8
s.+ le 058/1, 082/7, 114/21, 166/9, 256/2

sürgü: Kapının kapanması için arkasına yatay olarak yerleştirilen demir veya ağaç kol.
s.+ ler 190/1
s.+ leri 153/12, 154/3, 164/6
s.+ lerini 154/4, 164/9

sürgün: Ceza olarak belli bir yerin dışında veya belli bir yerde oturtulan kimse.
s.+ e giderdi 068/11

sürme: Kirpik diplerine sürülen siyah boya.
s.+ leri 154/3
s.+ lerini 154/4
s.+ si 155/9
s.+ sini 157/9
s.+ yi 155/9

sürmele -: Sürmeyi sürüp kapamak.
s.- di 154/8

sürt -: Bir şeyi bastırarak diğer bir şeyin üzerinden geçirmek.
s.- erek 037/6

sürtün -: Geçerken değmek, sürünmek.

s.- en 238/6
s.- erek 156/6
s.- memek 135/5
s.- memiş 081/1, 191/15

sürü: Birlikte yaşayan hayvan topluluğu.
s. 089/1, 099/1
sürü s. 014/5
s.+ den 031/6
s. sürü 014/5
s.+ ye kurt saldırır 118/17

sürükle -: Bir şeyi yerden kaldırmadan iterek veya çekerek götürmek**.**
s.- diğin 238/5
s.- rler 005/8
s.- ye 203/13
s.- yeceği 241/7
s.- yerek 158/5, 173/5
s.- yip 017/5

sürül -: Sürme işine konu olmak veya sürme işi yapılmak**.**
s.- düğü 010/20
s.- üp 138/3

sürün -: Karnı üzerinde sürünerek gitmek.
s.- düğü 213/8
s.- en 137/7
s.- üyoruz 177/4

süs: Süslemeye, süslenmeye yarayan şey.
s. 107/5, 179/4
s.+ ü 070/2

süsle -: Birtakım katkılarla bir şeyin daha güzel, daha göz alıcı olmasını, daha hoş görünmesini sağlamak**.**
s.- yen 034/8
s.- yor 252/2

süslen -: Süsleme işine konu olmak.
s.- ip 112/5, 193/2
s.- iyor 247/21
s.- miş 179/4, 192/9
s.- mişti 112/11

süslü: Süsü olan, süslenmiş, bezenmiş.
s. 057/5

süspe:
s. 031/9

süt: Kadınların ve memeli dişi hayvanların yavrularını besledikleri, memelerinden gelen, besin değeri yüksek beyaz sıvı.
s.+ lü börek 078/15
kuş s.+ ü 233/1

sütun: 1. Gazete veya kitap sahifelerinde yukarıdan aşağıya olan bölünmüş kısımlardan herbiri. 2. Direk.

s. 067/2
s.+ ları 073/10
gazete s.+ larına 015/1, 236/9
reklam s.+ larına 245/8
s.+ u 157/1

süve: Kapı sövesi.
s.+ lerine 038/4

süz -: Gözle inceleyerek dikkatle bakmak**.**
s.- dü 227/5
s.- dükten 204/9
s.- düler 259/9
s.- erek 015/8, 049/22, 068/7, 076/13, 089/22, 091/6, 119/10
s.- mekte 146/12

süze: Süzerek.
süze s. 021/3

s. süze 021/3

süzgün: Biraz zayıflamış, güçsüzleşmiş**.**

s. 010/16, 074/1, 125/11, 179/6, 187/5, 235/3

süzgünlük: Süzgün olma durumu**.**
s.+ üyle 028/6

süzüklük: Süzük olma durumu.
düşünce s.+ üyle 016/9

süzül -: Süzme işine konu olmak.
s.- dü 038/2, 200/3, 205/3
s.- e 085/5, 153/4, 261/7
s.- en 067/6
s.- erek 048/24, 102/1, 171/5
s.- müşsün 202/3
s.- üp 080/18, 236/4
s.- ür 052/11
s.- üyor 085/3

şafak : Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık.
ş.+ lar 084/2
ş. söktü 191/8

Şafii : İslamiyette dört Sünni mezhepten biri.Şafii köpeği deyimi eli yüzü kir içinde olan kimseler için kullanılır. Bu deyim, köpeğin Şafii mezhebinde çok pis kabul edilmesinden kaynaklanmış olmalıdır.
ş. köpeği 011/8

şahab : Bir isim.Gökyüzünde akan,parlayan yıldız.
ş. 229/11, 229/12, 229/16, 230/18, 236/5
nurullah ş. 181/8, 181/12, 182/9, 215/9, 216/4, 227/2, 229/7
nurullah ş.+ a 236/4
nurullah ş.+ ı 235/5
nurullah ş.+ ın 182/6, 182/12, 215/12, 217/10, 222/11, 227/3, 227/4, 236/2, 237/9, 237/10

şahane : Şahlara yakışacak şekilde olan, şahlara lâyık mükemmellikte, çok mükemmel.
ş. 149/3

şahbaz : İri ve beyaz bir doğan cinsi.Yiğit, gösterişli ve şanlı kimse.
ş. 236/5

şaheser : Kendi türünde mükemmel olan, üstün ve kalıcı nitelikte eser, başyapıt, başeser:
ş. 036/3

şahım : **(**Ahım şahım) : Pek beğenilecek, çok hoşa gidecek, olağan üstü bir niteliği olan [Daha çok olumsuz cümlelerde kullanılır].
ahım ş. 074/6

şahıs : Kimse, kişi.
ş.+ ını 165/9
ş.+ lık 102/2

şahit : Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse.
ş. 026/9, 224/7
ş.+ ler 216/6
ş.+ lerin 253/5
ş.+ sizdir 190/4
ş.+ tir 033/11

şahitlik : Şâhit olma durumu, tanıklık.
yalancı ş.+ te 015/15

şahlan - : Kapıldığı öfke ile hiddetlenip coşmak, şaha kalkmak**.**
ş.- an 169/2

şahs : Kişi, kimse.
ş.- ı yüzünü 182/12

şahsen : Şahıs olarak, şahıs îtibâriyle, şahısça.
ş. 154/9

şair : Şiir söyleyen veya şiir yazan kimse.
ş.+ in 102/23
ş.+ ler 187/16
ş.+ leri 084/2
ş.+ lerimizin 184/2
ş.+ lerin 188/3

şairane : Şâir olan kimseye yakışır tarzda, şâirce.
ş. 109/2

şairlik : Şair olma durumu,ozanlık.
ş. 188/3

şaka : Güldürmek, eğlendirmek amacıyla karşısındakini kırmadan yapılan hareket veya söylenen söz, latife.
ş. 048/22, 056/3, 202/3
ş.+ lığa 003/19
ş.+ yı 101/5, 231/24

şakak : Göz, alın ve yanak arasında, elmacık kemiğinin üstünde bulunan çukurumsu bölge.
ş.+ ına 190/5
ş.+ larından 055/6
ş.+ larını 053/2, 062/18

şakalaş - : Karşılıklı şaka yapmak, birbiriyle şaka etmek.
ş.- ırken 011/18
ş.- ırlar 163/13

şakırtı : Şakırdayan bir şeyin çıkardığı sesin adı.
ş.+ ları 073/6, 118/17
ş.+ sı 084/2

şakir : Şükreden kimse, şükredici.
ş. 047/16, 049/5

şakirt : Bir mektebe, bir medreseye veya bir hocaya devam edip ders okuyan kimse, öğrenci, talebe.
ş.+ leri 255/8

şakla - : Şak diye ses çıkarmak.
ş.- san 086/14

şaklabanlık : Şaklaban veya maskara olma durumu.
ş.+ la 228/10

şal : Kadınların omuzlarını örtmek için kullandıkları geniş atkı.
ş.+ lar 065/3

şallak : Çıplak, giyimine özen göstermeyen kimse.
ş. mallak 005/2

şam : Sûriye'nin başşehrinin ismi olan .kelime
ş.+ da 011/18
ş. fıstığı 006/25

şamata : Gürültü, patırtı.
ş. 130/16
ş.+ nın 158/6

şamme : [*Kuvve-i şāmme* tamlamasından kısaltma yoluyle] Koku alma duyusu.
ş. kuvvetimiz 253/1
ş. 228/1, 256/9
ş.+ larla 256/10

şan : Ün, gösteriş, gösterişlilik.
ş. 083/1
ş.+ ı 232/18
ş.+ ına 248/10, 248/13

şanlı : Şan sâhibi, ünlü, şöhretli, îtibarlı.
ş. 197/22

şans : Baht, tâlih.
bon ş. 181/7
ş.+ ımız 027/19, 231/7
ş.+ ın 156/5

şantaj : Para veya çıkar sağlamak amacıyla
gözden düşürücü bir durumunu, zayıf
bir tarafını açığa çıkarıp etrâfa yayma
tehdîdiyle bir kimseye yapılan baskı.
ş. 005/5

şapka : Sokağa çıkarken giyilen fötr, kasket,
keçe, hasır.
ş. 179/6

şapur : Öperken veya yemek yerken çıkarılan "şap şup" sesi.
ş. şupur 163/10

şarab : Üzüm veya başka meyve sularını
türlü yöntemlerle mayalandırarak
elde edilen alkollü içki, mey
ş.- ı hüsnleri 093/25

şarap : Üzüm veya başka meyve sularını
türlü yöntemlerle mayalandırarak
elde edilen alkollü içki, mey.
ş. 058/12, 084/1

şarapnel : Patladığında etrafa küçük parçalar
saçan bir tür top mermisi.
ş .+ i 057/5

şark : Doğu.
ş. 074/14
ş.+ da 063/4
ş.+ ın 070/2, 073/1

şarkı : Mûsikîmizde çok kullanılmış olan,
aşk, ayrılık, eğlence, içki vb. duygular
üzerine küçük usûllerle bestelenmiş, ara nağmesi ve nakarâtı bulunan parça.
ş.+ lar 247/24
ş.+ sını 248/17
ş.+ sız 176/9

şarlatanca : zarf- Şarlatan olan kimseye yakışır tarzda.
ş. 245/8

şarlatanlık : Şarlatan olma durumu.
Şarlatanca davranış.
ş.+ ları 023/12

şart : Olması başka durumların gerçekleşmesini gerektiren şey, koşul:
ş. 006/7, 006/9, 137/5
ş.+ ını 016/12
ş.+ ınızı 114/3
ş.+ ıyla 049/14, 049/18
ş.+ la 114/2
ş.+ lar 016/15
ş.+ ları 183/8
ş.+ larımızı 120/14, 228/5
ş.+ larını 120/14
ş.+ tır 016/10

şaş - Hayret et-mek.
ş.- ar 053/3
ş.- arak 049/15
ş.- arım 189/1
ş.- arsın 176/14
ş.- ayım 152/13
ş.- ıyorsunuz 136/9
ş.- ıyorum 194/11
ş.- maz 250/4
ş.- tı 179/8, 191/8, 238/11
ş.- tık 252/14
ş.- tım 110/24, 190/15

şaşaa : Parıltı, parlaklık, gösteriş.
ş. 067/3

şaşaalandır - Gösterişli, göz alıcı hale getir-mek.
ş.- an 153/9

şaşala - : Şaşkınlığa düşmek, şaşırmak.
ş.- dı 033/15, 042/7
ş.- yarak 074/17, 081/6, 208/5

şaşı : Gözleri aynı doğrultuya bakmayan (kimse).
ş. 017/10

şaşıl - : Şaşkınlığa uğranılmak.
ş.- acak 013/18, 097/4, 110/25, 245/6
ş.- amazdı 125/7

şaşır - : Herhangi bir durum karşısında şaşkınlık duymak, hayret etmek.
ş.- acağı 219/2
ş.- an 113/23, 170/4
ş.- arak 089/26, 111/4, 141/1, 167/9, 190/7, 209/9, 210/24, 220/7
ş.- dı 077/2, 085/5, 164/1, 169/1
ş.- dım 042/9, 077/9, 108/16
ş.- ıp 124/18
ş.- ır 005/8, 063/6, 124/7, 228/14
ş.- mış 109/20, 249/7
ş.- mıştı 038/5, 201/7

şaşırakal – : Devam eden şaşırma eylemi.
ş.- ırlar 117/20

şaşırt - : Şaşırmasına sebep olmak, şaşkın duruma getirmek, hayrete düşürmek
ş.- mak 075/7

şaşkın : Düşünceleri dağılmış, karışmış, ne yapacağını bilemez duruma gelmiş.
ş. 031/6, 091/6, 126/14

şaşkınlık : Şaşkın olma durumu.Şaşkınca davranış.
ş. 056/12, 173/7
ş.+ ımızdan 097/5

şayan : Uygun, değer, yaraşır, layık.
ş. 186/20
dikkate ş. 163/1
ş.- ı emniyet 175/10
ş.- ı hayret 036/6
ş.- ı itimat 175/9
ş.- ı takdir 029/10
ş.- ı temenni 173/6
ş.+ dır 241/6
ş. gördüğü 125/7

şeamet : Uğursuzluk.
ş. 108/12, 219/2, 222/3
ş.+ e 123/5
ş.+ lerine 205/2

şebboy : Turpgillerden, güzel kokulu, dar yapraklı, değişik renkli çiçekleri olan, çok yıllık ve otsu bir süs bitkisi.
ş.+ lar 250/11

şebek : Afrika'da yaşayan, bâzı türlerinin kuyrukları uzun, bâzı türlerinin kısa, tüyleri parlak kızıl, kül rengi veya esmer siyah renkte olan maymunlara verilen ortak isim. mec. : Maskara
ş. 024/18

şebeke : Ağ gibi yayılmış hat veya yolların bütünü.
ş.+ si 066/8, 258/10

şebiyelda : En uzun gece.
ş. 153/4, 154/1, 155/12, 162/6,

162/14, 162/19, 163/1, 163/3,
163/8, 163/12, 184/7, 184/10, 207/17, 207/19, 208/10, 210/2, 210/6,
246/19, 247/9
ş.+ dan 192/5
ş.+ nın 156/5, 158/1, 164/2, 193/2

şebnem : Çiy.
ş. 205/4
ş.+ lerimi 251/5
ş.+ lerine 238/11
ş.+ lerini 207/10
ş.+ lerle 187/9
ş.+ li 170/2, 259/13

şecaat : Yiğitlik.
ş.+ i 124/3
ş.+ ta 161/1

şeddadane : Şeddad tarzında, Şeddad'ınki
gibi sağlam ve büyük .
ş. 065/2

şedid : Şiddetli.
ş. 068/12

şef : Yöneten, yöneticiliğin yetki ve sorumluluğu olan bir kademesinde
bulunan kimse.
ş.+ i 027/12

şeffaf : Işığı içinden geçirdiği için arkasındaki cisimlerin net olarak
görülmesine engel olmayan, saydam.
ş. 171/8

şeffafiyet : Şeffaflık.
ş.+ ine 216/13
ş.+ ini 260/16

şefika : Şefkatli, merhamet ve sevgisi bol (kadın).
ş. 246/12, 246/15

şefkat : Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.
ş. 033/1
ş.+ i 241/7
ş.+ ini 249/7
ş.+ iyle 055/1, 154/6
ş.+ le 143/15

şehadet : Görülen ve bilinen bir durum veya
iş hakkında şâhitlik etme, tanıklık yapma.
ş.+ e 215/1
ş. ediyor 236/3
ş. ettim 236/9
ş.+ ine 239/8

şehadetname : Diploma, belge, rapor.
ş. 026/23
ş.+ lerim 023/16
hukuk ş.+ si 025/11

şehir : Nüfusunun çoğu ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraşan, genellikle tarımsal
etkinliklerin olmadığı yerleşim alanı,
kent, site.
ş. 011/8, 132/6, 138/8, 138/11
ş.+ e 069/2
ş. içi 234/13
ş.+ in 128/15

şehit : Vatan, millet, kutsal bir amaç ve görev uğrunda ölen kimse.
ş. 032/1, 032/5, 133/7, 137/7

şehremini : Osmanlı Devleti'nde Tanzimata
kadar saray ve devlet yapılarının onarımına, haremin gider ve aylık işlerine bakmakla yükümlü kimse.

ş. 029/8
ş.+ li 034/1, 034/9, 035/11, 036/1,
038/4, 038/7, 040/8, 041/13,
046/5, 053/2, 059/2, 070/4, 070/11,

090/13, 099/3

Şehvani : Şehvetle ilgili.
ş. 158/4

şehvet : Karşı cinse duyulan şiddetli arzu,
cinsel istek.
ş. 065/4, 088/11, 234/6, 234/17, 235/14
teskin-i ş. ettikleri 088/11
ş.+ in 235/3
ş.+ inin 236/6
ş.+ lerini 065/2

şehzade : Pâdişah oğlu veya pâdişah âilesinden olan erkek çocuk.
ş.+ ler 149/6

şehzadebaşı : Şehzadelerin başı, yöneticisi.
İstanbul'un Avrupa Yakası'nda bulunan Fatih ilçesinde bir semt.

ş. 037/3
ş.+ nda 035/4
ş. tiyatrosu 025/14

şeker : Şeker kamışı, şeker pancarı vb. bitkilerin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, suda kolayca eriyen, ağızda tatlı bir lezzet bırakan, birleşiminde karbon oksijen ve hidrojen bulunan maddelere verilen ortak isim.
ş. 100/18, 138/9
ş.+ i 020/13
nane ş.+ i 020/11
ş.+ ler 112/4
müshil ş.+ lerini 054/18
ş.+ li 011/10

şekerleme : Toz şekerin içine meyve özleri konduktan sonra kaynatılmasıyla yapılan her türlü şeker.
ş.+ lerdeki 056/3
ş.+ lerin 063/2
ş.+ si 056/3
müshil ş.+ si 063/1

şekil : Dış görünüş, dış çizgiler, biçim.
ş. 046/7, 241/7
ş.+ de 036/6, 065/6, 114/19, 134/1, 190/20, 215/8
ş.+ e 103/16
ş.+ i 234/3, 257/9
ş.+ in 234/1
ş.+ inde 025/13, 063/5, 086/19, 119/8, 133/4, 134/8, 137/8, 196/25, 214/7, 235/8, 259/9
ş.+ indeki 187/6
ş.+ ini 136/3, 136/4, 165/8, 213/7, 260/10
ş.+ ini aldı 173/7
ş.+ ler 182/13
ş.+ leri 018/4

şekl : Olma biçimi, durum, hal.
ş.- i menfi 016/12
ş.- i menfisi 084/2
ş.- i müspeti 084/2

şekva : Şikayet, yakınma.
ş.- i bağırışmaları 130/16

şen : Yaşamaktan mutlu olduğunu davranışlarıyla belli eden, sevinçli, neşeli.
ş. 079/2, 200/4, 229/3, 258/7

şenaat : İğrençlik, kötülük, alçaklık.
ş. 065/5

şeni : Kötü, çirkin, alçakça, utanç verici.
ş. 057/8, 239/8, 255/2
fiil-i ş.+ den 065/5
ş. olduğu 234/4

şenlen - : Şen duruma gelmek, neşelenmek, gönlü açılmak.
ş.- ir 069/5

şenlendir - : Şenlenmesini sağlamak, neşelendirmek.
ş.- iyordu 247/24

şenlik : Toplu olarak yapılan eğlence, kutlama, donanma.
ş. 258/7

şer : Kötülük, fenalık.
ehven-i ş. 119/10
ş.+ rinden 023/4, 153/2
ş.+ rine 184/3, 238/5, 238/11

şerait : Şart"ın çoğul şekli. Şartlar, koşullar.
ş. 243/5
ş.+ i 227/3
ş.+ imize 091/13
ş.+ imizi 028/16, 226/11
ş.+ inizi 028/16

şerbet : Meyve özü, su ve şekerle yapılan tatlı içecek.
ş.+ ler 184/7

şeref : Bir kimseye gösterilen saygının dayandığı mânevî yücelik, mânevî ululuk, onur, haysiyet.
ş. 029/10, 245/2
ş.+ ine 037/7, 082/7, 083/2, 085/1
ş.+ lerdendir 105/21
ş.+ lerini 083/1

şeri : Şerîatla ilgili, şerîata uygun.
ş. 104/16

şeria : Açık, doğru ve düz yol.
ş.+ lara 018/4

şeriat : Herkesin uyması için konan her çeşit kural, kānun, yasa, düzen ve nizam.
ş.+ ımızda 021/5
ş.+ ın 021/5
ş.+ ta 005/10

şerif : Şerefli, kutsal, mübârek.
camii ş. 011/1
ism-i ş.+ i 008/15

şerit : Herhangi bir maddeden dar, düz, ince ve uzun parça.
ş.+ i 112/13
ş.+ leri 066/3

şevk : İstek, heves.
ş.+ iyle 249/3

şevket : Büyüklük, ululuk, yücelik, heybet.
ş. 101/4
vehbiye ş. 034/7, 036/4, 037/3, 073/10, 085/1, 089/24, 106/10, 119/10, 120/10
vehbiye ş.+ in 085/3

şevketlû : Şevket sâhibi, yüce, ulu, haşmetli, azametli.
sıf. Osmanlılar'da pâdişahlar için kullanılan unvan sözü.
ş. 070/2

şey : Belli bir nesne, oluş veya düşünceyi belirtmeyen, anlamı kendinden önceki ve sonraki kelimelerle ortaya çıkan; söz, olay, iş, durum, husus, madde, eşyâ vb. yerine kullanılan belirsiz kelime.
ş. 001/4, 001/18, 001/20, 004/21, 005/2, 005/6, 013/12, 013/13, 013/18, 013/20, 014/4, 014/5, 015/1, 016/1, 017/11, 018/12, 019/6, 023/9, 026/23, 030/14, 031/13, 033/5, 036/4, 037/2, 037/6, 040/5, 040/7, 040/10, 041/2, 041/8, 042/9, 042/13, 042/17, 043/3, 045/10, 049/9, 049/12, 050/9, 051/11, 053/3, 054/17, 060/12, 063/5, 063/7, 065/2, 065/5, 068/11, 068/12, 070/6, 070/11, 073/3, 077/4, 077/9, 078/16, 080/17, 083/7, 086/10, 090/14, 091/11, 091/16, 092/13, 095/24,

096/11, 097/4, 097/8, 099/5, 100/19, 101/5, 104/17, 108/26, 109/14, 110/25, 111/12, 115/15, 117/12, 120/8, 126/14, 127/16, 135/6, 136/2, 140/5, 143/8, 145/21, 146/8, 148/16, 149/1, 149/6, 149/13, 151/15, 152/3, 152/13, 152/17, 158/1, 158/4, 158/6, 160/15, 162/3, 163/1, 164/7, 164/9, 167/1, 167/18, 169/7, 172/5, 174/13, 177/12, 178/10, 178/16, 179/1, 179/8, 180/4, 181/14, 182/3, 184/2, 187/4, 187/20, 190/5, 190/19, 193/23, 194/1, 194/3, 196/7, 196/13, 199/16, 199/17, 200/1, 200/6, 201/21, 203/9, 204/10, 205/3, 205/19, 208/21, 209/15, 210/14, 211/13, 212/5, 212/14, 213/10, 214/6, 214/7, 215/8, 216/1, 216/10, 216/12, 218/1, 220/17, 220/21, 221/18, 221/22, 222/1, 222/11, 224/2, 224/5, 224/11, 224/20, 225/17, 225/18, 225/19, 229/4, 230/1, 230/22, 232/5, 232/17, 232/19, 235/12, 239/1, 240/2, 240/7, 244/9, 244/11, 249/1, 249/3, 250/4, 250/13, 257/9

ş.+ ciği 143/10, 193/17

ş.+ cikten 044/9

ş.+ de 018/8, 036/6, 048/19, 064/6, 112/16, 241/2

ş.+ den 024/18, 025/12, 028/3, 034/12, 059/17, 062/6, 062/19, 065/2, 067/6, 079/6, 080/1, 123/6, 124/6, 127/6, 158/3, 167/17, 179/2, 183/6, 189/13, 239/4, 243/8

ş.+ di 213/13

ş.+ dir 082/7, 084/2, 152/13, 218/5, 240/3, 241/5, 249/2

ş.+ e 014/5, 025/11, 027/8, 099/5, 121/2, 139/2, 148/4, 156/4, 214/5, 243/6

ş.+ i 016/2, 021/8, 023/19, 047/1, 053/2, 053/6, 061/18, 062/2, 071/7, 074/16, 076/7, 080/6, 081/12, 084/2, 103/16, 109/13, 115/11, 164/9, 176/9, 182/7, 182/8, 191/14, 192/5, 200/1, 217/3, 224/7, 224/20, 227/3, 243/6, 244/2

ş.+ idir 021/8

ş.+ im 170/8, 193/10, 218/10

ş.+ in 031/7, 037/4, 105/17, 139/2, 183/6, 254/12

ş.+ inde 189/7

ş.+ ine 143/5

ş.+ ler 002/1, 003/4, 018/12, 036/3, 036/6, 044/5, 052/8, 053/14, 058/7, 067/1, 072/17, 090/13, 096/9, 097/6, 101/5, 108/5, 120/2, 124/2, 127/18, 129/8, 140/1, 141/6, 149/18, 151/8, 161/2, 171/9, 177/1, 183/4, 192/11, 199/15, 204/10, 207/13, 213/7, 213/10, 215/5, 215/8, 218/12, 222/20, 223/14, 225/13, 233/1, 245/6, 258/4

ş.+ lerde 018/12, 019/6, 085/1

ş.+ lerden 101/5, 149/2, 152/15, 172/4, 204/8, 245/8

ş.+ lerdir 240/7

ş.+ lere 042/1, 044/10, 107/17, 166/11, 188/1, 188/6, 197/6, 208/23, 213/10, 242/4, 245/8

ş.+ leri 010/20, 021/12, 064/5, 068/12, 120/11, 128/25, 176/14, 202/7, 204/13, 218/11, 223/6

ş.+ lerin 047/11, 052/14, 078/14, 134/1, 197/13

ş.+ lerine 188/2

ş.+ lerini 214/5

ş.+ lerle 146/6, 243/8

şeyh : Tarikat kurucusu, bir tarikatta en yüksek dereceye ulaşmış olan kimse.

ş.+ ler 247/10

ş. muslihiddin 029/5

şeyhülislam : Osmanlı Devleti'nde, kabinede sadrazamdan sonra yer alan ve genellikle din işlerinden sorumlu olan üye.

ş.+ ın 029/5

şeyn : Kusur, ayıp.

ş. 132/11

şeytan : Meleklerin başı ve hocası olduğu
halde isyan edip Allah'ın emirlerine karşı geldiği için huzurdan kovulan ve
rahmetten uzak kalan âsî varlık, iblis.
ş. 044/18, 046/1, 053/8, 055/3, 117/12, 203/6, 217/10, 248/5
ş.+ ı 019/12
ş.+ ın 054/12, 130/3
ş.+ ların 087/9, 153/2

şık : Zarif, güzel, hoşa gidecek şekilde süslü.
ş. 046/1, 053/3, 057/5, 179/4, 213/7, 228/6, 228/10, 246/1
ş.+ ça 181/2
ş.+ ları 013/19

şıp : Düşen su damlasının çıkardığı ses.Tez,acele (şıp diye).
ş. 011/8, 049/14

şırfıntı : Âdî, seviyesiz, bayağı kadın.
ş.+ ları 044/16
ş.+ ların 183/4

şırfıntılık : Adilik, sevıyesizlik (kadın).
ş.+ ı 183/1

şiddet : Bir hareketin, bir gücün derecesi,
yeğinlik, sertlik.
ş. 092/12, 119/9
ş.- i merbutiyetlerinden 241/2
ş.+ i 254/11
ş.+ in 212/6
ş.+ inden 191/1, 215/5, 259/10
ş.+ ini 090/9, 186/22, 237/15, 244/1
ş.+ inizle 240/3
ş.+ le 014/5, 078/16, 118/13, 135/1, 157/9, 190/4, 236/3, 249/2, 253/1, 255/4
ş.+ lerine 241/7
ş.+ leriyle 244/10
ş.+ li 087/15, 089/21, 099/6, 176/10, 234/15, 241/7

şifa : Bedensel veya ruhsal bir hastalığın
son bulması, hastalıktan kurtulma, onma.
ş. 208/10

şifayab : Şifâ bulan, iyileşen.
ş. etmişti 204/12

şiir : Duygu ve heyecanları, güzellikleri,
seslerin uyumundan ve âhenginden faydalanarak etkili bir şekilde anlatma sanatı ve bu sanat yoluyle verilen edebî eser.
ş. 172/9, 185/4, 185/10, 216/9
ş.+ i 173/1
ş.+ inden 073/1
ş.+ ini 173/4
kuvvet-ü ş.+ iyle 079/4

şikâyet : Durumundan memnun olmayıp yakınma veya başına gelen bir dertten sızlanma.
ş. 104/20, 109/7, 112/16, 258/9
ş. eden 169/7
ş. ediyor 020/19
ş. ediyorlar 187/16
ş.+ ine 189/10
ş.+ iyle 227/3
ş.+ le 189/13
ş.+ lerinde 187/17
ş.+ lerini 184/1
ş.+ lerle 188/6

şimal : Kuzey.
ş. 082/7

şimdi : İçinde bulunduğumuz zamanda, şu
anda.
ş. 002/19, 003/16, 003/19, 004/7, 009/26, 011/2, 011/11, 011/14, 012/5, 014/5, 015/2, 016/1,

016/3, 016/5, 016/15, 019/12, 021/8, 022/22, 025/12, 026/1, 027/7, 029/10, 030/16, 030/18, 031/17, 032/4, 033/9, 035/8, 035/11, 036/6, 037/4, 037/7, 039/9, 039/15, 039/21, 041/1, 044/12, 046/4, 046/5, 046/11, 047/3, 048/1, 048/2, 048/8, 048/13, 048/23, 049/10, 049/14, 049/24, 050/20, 051/5, 054/2, 055/12, 056/3, 056/10, 057/4, 059/17, 060/10, 061/4, 061/10, 061/14, 061/18, 062/9, 062/11, 062/15, 062/16, 069/3, 069/8, 070/1, 071/9, 071/19, 073/8, 074/20, 075/13, 076/7, 076/9, 076/11, 077/9, 078/16, 080/11, 082/3, 082/7, 083/9, 084/1, 088/9, 089/1, 089/3, 090/9, 091/14, 092/4, 093/11, 093/13, 093/17, 095/4, 096/20, 097/15, 099/6, 100/14, 102/11, 102/27, 105/21, 108/1, 108/4, 109/3, 111/1, 112/3, 112/4, 112/14, 114/4, 115/24, 116/12, 116/16, 117/16, 118/13, 118/20, 119/9, 122/3, 123/1, 124/3, 125/8, 126/2, 126/5, 126/7, 128/25, 129/4, 129/8, 129/16, 133/7, 134/1, 136/2, 137/8, 140/13, 141/10, 141/20, 142/18, 142/20, 142/24, 143/9, 144/8, 145/21, 149/15, 150/12, 151/10, 153/9, 153/12, 155/22, 155/28, 156/4, 156/5, 156/6, 157/2, 157/5, 158/12, 160/12, 161/6, 161/7, 161/10, 161/13, 162/2, 162/9, 164/6, 165/6, 166/11, 167/17, 168/7, 169/5, 169/7, 169/8, 170/2, 176/14, 177/8, 177/15, 178/11, 178/17, 178/21, 178/23, 181/11, 184/3, 184/11, 185/2, 185/3, 186/24, 187/7, 187/11, 187/12, 188/3, 192/1, 192/12, 193/8, 196/17, 197/4, 198/8, 199/1, 199/15, 201/5, 201/16, 201/21, 201/23, 203/13, 204/9, 205/1, 207/1, 211/1, 211/4, 212/4, 212/6, 214/7, 217/2, 218/12, 221/22, 222/11, 228/11, 229/12, 230/10, 230/23, 231/6, 232/3, 232/15, 232/18, 233/1, 233/2, 233/3, 235/18, 236/5, 236/9, 239/1, 240/3, 243/7, 245/5, 246/1, 247/10, 247/21, 248/16, 253/12, 255/9, 258/10, 259/15, 259/17, 260/15, 260/16, 260/18

ş.+ den 212/13, 225/7

ş.+ ki 006/19, 012/12, 013/1, 013/18, 023/12, 032/4, 034/12, 066/6, 104/16, 143/5, 147/11, 149/6, 151/5, 153/5, 177/8, 183/3, 218/13, 247/8

ş.+ kiler 001/4

ş.+ ye 053/16, 076/11, 077/9, 086/6, 115/8, 120/6, 163/11, 169/8, 172/9, 181/13, 198/9, 213/9, 228/8, 254/8, 256/5

ş.+ yecek 001/4

şimdi : Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda.

ş.+ cek 001/13

şimdilik : zarf. Şimdiki durumda veya zamanda, şimdiki zaman için, şu duruma göre.

ş. 132/15, 168/9, 175/7

şimşek: Bir bulutun tabanı ile yer arasında, iki bulut arasında veya bir bulut içinde elektrik boşalırken oluşan kırık çizgi biçimindeki geçici ışık, balkır, çakım, çakın, yalabık, yıldırak.

ş. 156/5, 173/5

ş.+ ten 157/5

şindi : Şimdi.

ş. 163/13

şiraze : Ciltçilikte, kitap yapraklarını düzgün tutmaya yarayan ince örülmüş şerit.

ş.- i âlemi 240/7

ş.+ si 018/1

ş.+ sini 213/10

şiş - : İçi hava vb. bir gazla dolarak gerilmek.

halk ağzı. Gururlanmak.
ş.- en 066/6
ş.- ip 157/8
şişip ş.- ip indi 067/2
ş.- ip şişip indi 067/2
ş.- iyordu 004/21
ş.- miş 146/6

şişe : İçerisine sıvı konulan, cam veya plastikten yapılmış, dar ağızlı uzun kap.
ş. 010/23, 052/1, 089/25
ş.+ den 080/1, 080/8
ş.+ ler 096/13
ş.+ si 058/12, 227/4
ş.+ sinden 080/1
ş.+ sini 052/12
ş.+ ye 080/5

şişhane : İstanbul'un Beyoğlu ilçesine bağlı bir semt.
ş. karakolu 055/6

şişir - : Şişkin bir duruma getir-mek. *mec.*Abartmak.
ş.- enler 150/1
ş.- erek 163/12

şişko : Şişman, toplu, dolgun.
ş. 064/7, 069/1

şişle - : Şiş batırmak, şiş saplamak.
ş.- rim 232/13

şişli : İstanbul ilinin Avrupa Yakası'nda yer alan bir ilçesi.
ş.+ den 255/7

şive : Söyleyiş özelliği.
ş. 167/11
ş.+ siyle 002/2

şoför : Mesleği araba kullanmak olan sürücü.
ş. 049/6, 049/13, 049/15, 049/22, 050/3, 050/12, 051/6, 055/2, 057/9, 058/3, 058/21, 060/4, 060/7, 060/8, 060/11, 060/15, 061/2, 061/7, 061/10, 061/19, 062/7, 062/10, 062/15, 062/18, 070/5, 071/6, 127/13, 127/15
ş.+ de 050/24
ş.+ den 047/4
ş.+ e 048/5, 049/2, 055/4, 061/17, 092/11, 094/15
ş.+ le 072/1
ş.+ ler 057/7
ş.+ lerden 046/11
ş.+ lerin 047/15
ş.+ ü 046/12, 048/13, 061/16
ş.+ ün 038/2, 038/4, 046/7, 047/1, 049/3, 049/4, 051/9, 057/8, 059/2
ş.+ ünü 046/11
ş.+ üsün 050/11

şoförlük : Şoför olan kimsenin mesleği.
ş.+ üm 049/9

şok : Ani bir değişiklik sonucunda ortaya çıkan şaşkınlık.
ş. 163/13

şöhret : Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
ş. 083/1
ş. almıştı 037/2
ş.+ i 250/6, 256/5
ş.+ ini 103/16
ş.+ iniz 029/4
ş.+ leri 069/8
ş.+ lerine 010/12

şöyle : Şunun gibi, şuna benzer biçimde.
ş. 007/6, 008/15, 035/9, 059/2, 060/6, 070/6, 075/1, 076/7, 077/9, 102/12, 102/22, 123/3, 133/4, 152/14, 163/12, 176/16, 177/15, 181/13, 182/13, 193/7, 193/8, 228/13, 233/3, 244/12, 252/6, 253/1, 255/9, 256/1

şu : Çok uzakta olmayan kimse veya şeyi işâret yoluyle belirtir.
ş. 007/14, 010/2, 010/20, 011/8, 013/22, 017/16, 018/1, 026/9, 030/18, 036/6, 043/17, 048/5, 048/13, 052/17, 057/8, 058/20, 062/1, 073/4, 075/8, 077/11, 080/1, 081/3, 082/7, 083/7, 086/22, 087/4, 088/14, 089/1, 089/21, 094/15, 095/3, 096/24, 097/7, 098/21, 099/5, 103/16, 106/17, 112/2, 112/14, 113/23, 115/5, 121/2, 123/6, 130/16, 130/21, 131/1, 132/17, 132/21, 135/2, 142/5, 147/16, 151/8, 157/3, 162/9, 171/10, 175/8, 180/9, 181/3, 181/5, 181/8, 185/12, 191/10, 210/9, 212/4, 212/6, 215/9, 226/4, 226/10, 227/2, 235/6, 235/14, 238/2, 239/2, 242/9, 245/3, 250/8, 254/1, 259/13
ş.+ nu 094/16, 095/20, 140/23
ş.+ nun 049/13, 057/8
ş.+ rada 083/7, 107/11, 113/26, 142/24, 259/2
ş.+ radan 046/11, 048/19, 100/22, 226/9, 236/5

şube : Bir kuruluş veya kurumun ana kuruluşa bağlı olan daha küçük alt bölümlerinden her biri.
ş.+ de 206/7

şuh : Serbest ve neşeli tavırlı, işveli, cilveli (kadın).
ş. 251/25, 255/7

şupur : Öperken veya yemek yerken çıkarılan ses.
şapur ş. 163/10

şura : Anlatana veya söyleyene göre biraz uzakta olan yer, şu yer.
ş.+ ya 107/17, 152/3

şuracık : Yakın ve belirli bir yer.
ş.+ ta 051/1

şuur : İnsanın kendini bilmesi ve içinde yaşadığı zamandan ve mekândan haberdar olabilmesi melekesi, bilinç.
ş.+ uma 230/23

şuurlu : Duygu, düşünce ve davranışları gerçekle uyum içinde bulunan, bilinçli.
ş. 239/5

şükran : Nîmeti verene karşı teşekkür, iyilik bilme, minnettarlık.
ş. 160/13
ş.+ a 167/17
ş.+ la 237/13

şükret : Eriştiği nîmetin, gördüğü iyiliğin değerini bilip memnûniyet duymak, minnettar olmak, teşekkür et-mek.
ş. 107/10

şükür : Verdiği nîmetler için Allah'a karşı duyulan minneti dile getirme.
ş. 091/16, 096/11, 126/20, 127/3, 143/12, 210/13, 238/7
ş.+ ler 055/1

şüphe : Bir hususla ilgili gerçek veya doğrunun ne olduğuna kesin biçimde karar verememe durumu, bu kararsızlıktan doğan ve tam bir hüküm vermeyi engelleyen tereddüt, kuşku, şek.
ş. 017/2, 017/3, 038/1, 051/1, 073/5, 077/2, 121/6, 134/3, 135/5, 189/21, 201/24, 211/7, 222/11, 235/4
ş.+ den 183/5
ş. edemem 182/1
ş. etmek 183/1, 190/4
ş. etmen 171/19

ş. etmeyiniz 078/3
ş. etmiyorum 171/18, 190/1
ş. ettiğin 205/19
ş. getirmeyecek 028/13
ş. kurdu 219/3
ş.+ ler 050/24
ş.+ leri 134/6, 192/3, 222/11
ş.+ lerin 165/8, 216/6
ş.+ lerini 224/2
ş.+ li 067/1, 108/15, 128/26, 129/3, 129/6, 227/2
ş.+ m 001/9, 017/16, 195/11
ş.+ miz 121/6
ş.+ n 195/10
ş.+ nin 219/2
ş.+ niz 019/12
ş.+ si 165/2
ş.+ sine 136/1
ş.+ sini 219/3
ş.+ sinin 215/6
ş.+ siz 181/14, 189/4
ş.+ ye 183/1, 183/6, 219/2, 237/10
ş.+ yi 186/24

şüphelen - : Şüphe duymak, içine şüphe gelmek, kuşku içinde bulunmak, kuşkulan-mak.
ş.- dikleri 019/3
ş.- iyor 184/1, 194/13, 194/15
ş.- meye 077/7
ş.- miş 092/11

şüphesiz : Hakkında şüpheye düşülemeyecek olan, şüphe götürmeyecek derecede kesin olan, kesinlikle bilinen.
ş. 016/15, 025/1, 035/8, 089/19, 108/2, 113/17, 240/7

ta: Ötede.
t. 047/18, 059/15, 061/16, 064/9, 078/1, 094/21, 099/6, 118/21, 147/22, 148/1, 148/8, 213/12, 216/1, 256/2, 259/9, 261/6

taabbüd: İbadet etmek. Kulluk etmek.
t. 213/9, 213/10

taaccüp: Şaşma, hayret etme.
t. 043/2, 182/13
t.+ e 129/4
t. ederek 152/3
t. ediyorlar 134/8
t. ediyorum 016/1
t.+ le 071/15, 126/17
t.+ ü 194/14
t.+ ünü 147/10

taaddüd: Çokluk.
t.+ üyle 079/4

taaffün: Bozulma, kokuşma, çürüme.
t. eden 123/7
t.+ ünden 059/7
t.+ üyle 135/5

taahhüd: Bir işin veya bir şeyin yapılması için söz verme.
t. 180/9

taalluk: İlgili olma, münasebet.
t. eden 037/1

taam: Yemek.
t. etmek 080/1
t.+ lar 112/3

taarruz: Hücum, saldırma**.**
t. 154/2

taassup: Aşırı derecede, körü körüne bağlılık.
t. 082/8, 083/7
t.+ ların 014/5
t.+ un 085/1

taaşşuk: Âşık olma.
t.+ la 203/15

taayyüş: Yaşama, geçinme.
t. 133/5
t.+ lerine 137/1

taazzum: Kibirlenmek. Büyüklük taslamak.
t. 151/1

tab: Baskı, basma.
t. 085/3
t. ettireceksin 016/5

tabak: Yiyecek koymaya yarayan kap.

t. 051/11, 112/3, 204/8
t.+ a 010/20, 010/23
fincan t.+ ı 010/13
t.+ ların 247/23

tabaka Katman.
t.+ larında 234/4
t.+ nın 139/2
t.+ sı 021/12

taban: Ayağın alt yüzü, aya.
t.+ ını 231/11
t.+ larını 091/3

tabanca: Kısa, hafif, cepte veya belde taşınan ateşli silah**.**
t. 053/3, 054/13, 101/5, 125/12, 125/14
t.+ larını dizer 070/2
t.+ sıyla 061/10

tabancalı: Tabancası olan.
t.+ lara 126/7

tabi: Uyan.
t. 205/1, 242/5

tâbi: Çırak.
t. 009/17, 010/13
kahveci t.+ i 009/1, 010/20
t.+ in 011/12

tabiat: Doğa.
t. 018/8, 082/7, 153/8, 169/7, 183/9, 205/1, 240/7, 241/2,
241/3, 258/7
hilaf-ı t. 243/4
t.+ a 051/11, 082/8
t.+ ı 014/5, 232/3
t.+ ın 014/5, 187/10, 187/20, 188/2, 188/3, 188/7, 189/7, 241/7,
242/1, 261/2
t.+ ına 021/8
t.+ ta 103/16, 242/4, 242/5, 258/7

tabiatlı: Herhangi bir yaradılışta, huyda olan.
t. 051/5

tabibe: Kadın tabib.
t. 104/16

tabii: Doğal, fıtrî.
t. 056/13, 071/3, 081/12, 084/2, 086/6, 101/5, 102/2, 116/28,
117/7, 136/9, 150/8, 157/5, 177/8, 242/4, 243/5
gayr-i t. 090/14
t. buluyordu 229/1
t. rengi 139/2
sevk-i t.+ ye 156/8
sevk-i t.+ yle 077/12

tabiiyet: Uyma.
t. edemediğinden 021/1

tabiiyye: Tabiat bilgisi.
mesaib-i t.+ den 119/8

tabip: Hekim.
t. 166/11, 251/20
t.+ leri 129/7
t.+ lerin 134/3

tabir: 1. Yorumlama. 2. Deyiş.
t. 116/28
t.- i veçhile 164/5
t.+ i 092/12, 093/9, 120/2, 146/2
t.+ ince 030/19, 067/3
t.+ inde 174/13
t.+ ini 026/7
t.+ inize 167/8
t.+ iyle 085/6
t.+ leri 083/7
t.+ lerle 133/4

tabla: Satıcı vb.nin kullandığı tahtadan tepsi.
t.+ ları 015/20

tablet: Düz ve yassı biçimli, çiğnenecek veya yutulacak madde**.**
t. 043/7, 043/17
t.+ im 043/9

tablo: Bez, tahta, kâğıt vb. maddeler üzerine yapılmış yağlı boya, sulu boya, pastel veya kara kalem resim.
t. 072/17

tabur: Dört bölükten kurulan, bir binbaşının komutasındaki asker birliği.
t.+ larından 067/5

taburcu: Hastaneden çıkması kararlaştırılmış (hasta).
t. 230/19

tacire: Kadın tüccar.
t. oldular 036/6

taciz: Tedirgin etme, rahatsız etme.
t. etmem 023/6

tafsilat: Ayrıntı.
t. 111/6, 237/15
t.+ a 029/11
t.+ ı 237/9

tagallüb: Zorbalık.
t. 240/5

tagayyür: Değişme, başkalaşma:
t. 191/1, 259/3
t.+ lere 202/9

tahaffuz: Barınma, korunma.
t.+ a 241/2

tahakkuk: Gerçekleşme, yerine gelme.
t. edecek 215/2
t. edinceye 134/3
t.+ una 132/16

tahammül: Zor şeylere dayanma gücü, ses çıkarmadan katlanma.
t. 090/5, 096/17, 099/8, 110/10, 111/24, 119/10, 179/2, 188/8,
188/11, 209/8, 211/3, 216/6, 219/5, 238/6, 238/11, 254/12, 255/4
nakabil-i t. 135/3
t.+ e 020/14, 188/7
t. edemez 041/10
t. eden 014/5
t. edenler 249/3
t. eder 227/3
t. ettim 111/5
t. ettiniz 115/1
t. götüremiyorum 042/6
t.+ lü 040/23
t. olunabilir 172/5
t.+ süz 200/5
t.+ ü 121/5, 195/8
t.+ ün 188/9, 226/9

tahammülfersa: Dayanılmaz**.**
t. 255/4

taharri: Araştırma, arama.
t. 125/8, 217/9
t.+ leri 129/4

tahassür: Özleme.
t. 204/9
t.+ le 144/26
t.+ ü 212/6
t.+ ünü 219/4
t. yaşlarıyla 251/5

tahattur: Hatırlamak.
t. 072/1, 162/3, 220/21, 245/7, 258/9

tahavvül: Değişme.
t. 036/6, 205/1

tahayyül: Hayal etme.
t. 225/1, 258/11

tahayyülen: Hayali olarak.
t. 185/19

tahfif: Hafifletme, yükünü azaltma. Kolaylaştırma.
t.+ le 237/15

tahire: Temiz olan kadın.
sülale-i t.+ sindeniz 029/5

tahkik: İncelemek.
t.+ e 236/3
t.+ imi 206/7
t.+ iyle 206/7
t.+ le 128/25
t.+ siz 036/6

tahkikat: Araştırmalar.
t. 093/3, 164/3
t.+ a 108/13
t.+ la 129/8
t.+ ta 129/1

tahkir: Hakaret etme.
t. 081/7, 240/2
t.+ dir 081/5
t.+ e 118/20
t. ediyor 105/6
t.+ ini 057/6, 238/11

tahkiren: Hakaret ederek.
t. 118/19

tahlif: Birini kendi yerine bırakmak.
t.+ e 189/19
t. ediyorum 189/15

tahlil: İnceleme.
t. 132/17
t.+ e 134/1
t. edilecek 061/14, 132/16

tahmik: Ahmaklaştırma.
t. 122/8

tahmil: Yükleme.
t. ediyor 180/9

tahmin: Yaklaşık olarak değerlendirme, oranlama.
t.+ imde 046/3
t.+ imiz 071/3, 071/4
t.+ inin 231/3
t.- ledikten 073/11

tahribat: Yıkmalar.
t.+ ı 134/2

tahrir: Yazı, yazı yazmak.
t.+ e 016/10

tahsil: İlim edinmek. İlim öğrenmek veya öğretmek için çalışmak.
t. 120/14, 197/22, 245/2
t.- i âli 016/10, 016/12
t. etti 103/16
t. ettim 029/5
dar-ül t.+ inin 105/19

tahsinname: Takdir kağıdı.
t.+ lerim 023/16

tahsis: Bir şeyi bir kimseye veya bir yere ayırma.
t. 074/6

taht: Hükümdarların oturduğu büyük, süslü koltuk.
t.- ı imkâna 250/3
t.- ı izdivacına 216/13
t.+ ında 103/16

tahta: Ağaç parçası.
t. 010/2, 116/3, 119/7, 130/19
t.+ larına 161/10
patavra t.+ larından 029/5
t.+ larının 153/8

tahtakurusu: Tahta biti.
t. 130/17

tahvil: Değiştirmek.
t.+ leri 028/3

tak -: Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak.
t.- acağız 178/17
t.- alım 178/1, 246/13

t.- ıp 034/14
t.- ıyorsun 121/2
t.- mayacak 177/8, 178/16

takallüs: Kasılma. Bir şeyin büzülüp gerilmesi.
t.- ü sima 054/9
t.+ leri 209/8

takat: Güç, kuvvet.
t. 119/8, 142/24

takayyüd: Bağlanma.
t.+ ü 167/1

takdim: Arzetmek.
t. edebiliriz 182/10
t. eden 136/5, 242/8
t. eder 053/2
t. edildiler 037/6
t. kılındığı 067/1

takdime: Sunuş.
t.+ yi 020/13

takdimen: Takdim ederek.
t. 158/4

takdir Beğenme, beğenip belirtme, değer verme.
t. 180/2
şayan-ı t. 029/10
t.+ de 084/2, 209/17
t.+ e 110/10
t. edeceksiniz 091/12
t.+ i 212/3
t.+ ler 091/16

takdirkâr: Takdir eden, beğenen.
t. 074/1

takdirname: Yapılan bir işin beğenildiğini belirtmek amacıyla verilen yazılı belge, takdir.
t.+ lerim 023/16

takdis: Kutsal sayma, kutsama.
t.+ e 257/9

takıl -: Takma işi yapılmak**.**
t.- ır 178/6
t.- mıştı 246/1

takım: Meslek, davranış, durum vb. yönlerden birbirine uyan kimselerin oluşturduğu topluluk**.**
t.+ ım 107/17
t.+ ıyla 032/4, 107/5
t.+ ları 154/3
t.+ larını 246/3

takın -: Kendine takmak.
t.- mış 192/9
t.- mıştı 125/8

takır
t. 107/5

takip: Ardınca gitme veya gelme.
t. 094/15, 217/3
t. eden 226/5
t. eder 221/2
t. ederek 183/1
t. ediyor 260/19
t. etmediği 077/4
t. etti 039/1, 159/16
t. ettim 092/11
t.+ ini 038/3
t.+ ten 183/1

takke: İnce kumaştan dikilmiş veya ipten örülmüş, çoğunlukla yarım küre biçiminde başlık.
t.+ li 073/1

taklit: Belli bir örneğe benzemeye veya benzetmeye çalışma.
t. 101/5
t. ederlerdi 065/2
t. etmeli 232/3
t.+ i 107/17

taksim: Bölüştürme.
t.+ de 078/14

taksimat: Bölüntüler.

t.+ ını 156/6
t.+ tan 153/5

takunya: Islak tabanlı yerlerde kullanılan ağaçtan yapılmış ayak giysisi.

t.+ ların 138/9
t.+ larla 246/20

talak: Nikah bağını çözmek.
t. 018/4, 021/5, 032/4, 255/5

talat:
t. 008/15

talebat
t. 103/10

talep: İstem.
t. 090/3
t. ederim 087/8
t.+ lerine 255/2

talih: Şans.
t. 001/15
tecrübe-i t. 031/13
t.+ imizin 102/2
t.+ in 134/4, 170/1
t.+ inin 095/9
t.+ iniz 247/8
t.+ li 028/6
makusiyet-i t.+ ti 085/6

talihsiz: Şansız.
t. 248/6

talihzede
t. 152/11
t.+ lerin 250/2

talik: Güleryüzlü adam.
t.+ le 181/8

talim: Eğitim, öğretim.
t.+ e 250/1
t. eden 214/1

talip: İstekli.
t.+ e 079/4
t.+ ler 032/4

taltif: Yumuşatmak.
t. ederler 063/5
t.+ ler 091/16

tam : tat
t.+ ı yok 115/23

tam: Eksiksiz**.**
t. 173/5, 173/8, 231/20

tama
t.+ ına 161/10

tamam : tam: Eksiksiz.
t. 004/21, 005/1, 016/15, 049/2, 054/13, 055/3, 091/1, 119/7,
141/5, 143/2, 154/1, 158/6, 166/2, 173/7, 180/12, 184/5, 225/9,
257/11
t. can alacak 040/21

tamam : 1. Doğru. 2.Tamamlanmış.
t.+ a 203/3
t.+ ıyla 013/11, 026/7, 031/9, 052/14, 057/9, 078/5, 084/2, 104/16,
123/2, 165/9, 172/1, 201/24, 205/14, 250/6

tamam : bütünüyle
t.+ ıyla 254/11

tamamen: Bütün olarak.
t. 018/3

tamamı : tamamen
t.+ yla 249/6

tamamla -: Bütünlemek.
t.- dıktan 090/2

tamamlan -: Bütünlenmek.
t.- amayan 170/4
t.- sın 076/5

tamir: Onarma.
t. 138/10, 177/6, 215/5, 244/10, 259/12
t.+ de 244/10
t.+ e 022/22, 153/11, 236/8
t. edildi 164/6
t.+ ine 244/10

tan : özel bir gazete.
t.+ ın 068/11

tan: Fecir.
t. 239/9
t. ediyorum 167/17

tane: Adet.
t. 021/8, 026/22, 030/6, 030/10, 059/4, 093/21, 097/24, 115/5,
115/20, 128/9, 163/13, 177/18, 197/12, 218/13, 230/21, 248/17, 253/12
t.+ leri 087/10, 133/6
t.+ si 033/3, 047/15, 069/8, 217/10, 234/2
t.+ sinden 135/2
t.+ sine 091/14, 233/5
t.+ sini 252/5, 252/16
t.+ siyle 249/3

tanı -: Daha önce görmüş olmak, bilmek, hatırlamak.
t.- dı 237/6
t.- dığım 151/8
t.- dığını 237/7
t.- dığınız 122/3
t.- dığınızdan 239/5
t.- madığı 073/6, 154/9, 172/6
t.- madığım 117/2, 181/14
t.- madınız 035/4
t.- makta 186/1
t.- masa 237/9
t.- masanız 136/5
t.- mayan 156/6, 239/8
t.- maz 059/4
mânia t.- maz 055/6
t.- mıyorsunuz 179/9
t.- mıyorum 034/14, 047/8
t.- r 069/6
t.- rım 197/18
t.- rız 142/20, 149/10
t.- rlar 047/1
t.- yamadım 142/17
t.- yamam 150/12
t.- yarak 158/9
t.- yor 047/5, 147/16
t.- yorlarmış 038/2
t.- yorsun 049/7
t.- yorsunuz 179/11
t.- yorum 049/8, 179/9
t.- yoruz 228/14

tanıdık : Tanış.
t.+ larım 206/7

tanın -: Kim veya kim olduğu bilinmek.
t.- ması 166/9
t.- maz 214/7
t.- mış 031/17
t.- maz 107/10

tanış -: Tanır duruma gelmek.
t.- arak 183/9
t.- ması 078/14
t.- mazdan 160/15
t.- mış 081/12
t.- tığın 121/2
t.- tık 082/7

tanıt -: Tanınmasını sağlamak.
t.- mak 180/2

tanrı: Ilah.
t.+ m 098/23
t.+ nın 004/21, 039/15

tanzim: Sıraya koyma, düzenleme.
t. 051/11, 177/8
t. etmek 132/19
t. ettiği 204/10

tapın -: Tapma işi yapılmak.
t.- dığı 151/10
t.- ıyordu 214/6
t.- ılan 213/10

tapınma: Tapınmak işi.
t.+ ları 213/10

tara -: Bir şeyin tellerini birbirinden ayırıp karışıklığını gidermek.
t.- dıktan 158/5
kuşkanadı t.- lı 036/5

taraf: Yön, doğrultu.
t. 051/11, 065/1, 077/12, 132/18, 156/4, 164/9, 174/15, 176/10, 198/9, 207/13, 226/7, 228/14
t.+ a 027/8, 030/19, 040/23, 048/6, 054/10, 055/4, 072/2, 073/11, 076/13, 077/12, 085/1, 124/7, 126/7, 129/16, 131/1, 146/6, 150/3, 166/2, 176/16, 183/8, 188/13, 217/4, 231/24, 233/5, 237/16, 246/20, 254/11, 259/2
t.+ ı 023/7, 146/4, 154/6, 162/10, 172/9, 191/13, 217/9
t.+ ım 155/22
t.+ ın 025/12, 065/6, 083/8, 134/2, 154/4, 176/10
t.+ ına 046/3, 050/24, 055/6, 057/7, 097/22, 177/1, 199/9
t.+ ında 073/10, 149/18, 215/9
t.+ ından 027/8, 043/4, 057/6, 064/5, 066/8, 067/1, 082/8, 085/6, 112/4, 122/3, 151/11, 165/9, 173/7, 176/9, 179/5, 246/8
t.+ ını 033/15, 074/5, 074/6, 199/12
t.+ ının 176/14
t.+ ıyla 256/5
t.+ larda 107/5
t.+ lardan 255/2
t.+ ların 252/5
t.+ ta 051/11, 054/16, 120/6, 153/12, 169/8
t.+ taki 142/18
t.+ tan 030/3, 041/13, 066/3, 082/3, 112/9, 159/16, 191/13, 207/14, 223/7

Tarafeyn: İki taraf**.**
t. 245/2

tarafgirane: Taraf tutar gibi.
t. 239/4

tarafgirlik: Tarafgir olma durumu.
t.+ lerin 167/17

taran: Alan kelimesinin anlam kuvvetlendirmesi.
alan t. 051/12

taran -: Tarama işi yapılmak.
t.- mış 066/3

tarassud: Gözetleme.
t. 092/11, 156/6
t. ediyorlar 158/6
t.+ unda 077/4, 164/7

taravet : Tazelik.
t.+ ini 107/5
t.+ inizi 252/8
t.+ li 261/1

tarazlan -: Pütür pütür olmak.
t.- mış 070/1

tarçını: Tarçın rengi.
t. 034/8

tarh: Uzaklaştırmak.
t.+ a 178/25

tarif: Açıklama, belirtme.
t. 093/9, 249/1, 255/10
t.+ e 150/1, 247/13
t. edebilirsiniz 209/19
t. ettim 186/22

tarih: Bir olayın gününü, ayını ve yılını bildiren söz.
t. 107/5, 232/2
t.- i hayatının 182/2
t.+ in 232/3
t.+ li 068/11
t.+ ten 069/2

tarla: Tarıma elverişli olan toprak parçası.
t.+ lardan 158/5

tarrassud: Gözetleme.
t.+ ları 165/2

tart -: Ağırlığını bulmak.
t.- arak 169/2

tartakla -: Çekerek ve iterek hırpalamak.
t.- yarak 043/6, 056/9

tartaklanma: Tartaklanmak işi.
t. 056/11

tarukuşiye
keke multelâ t. minelhalâ ilelmelâ 163/13

tarz: Üslup, stil.
t.- ı beyanıyla 067/1
t.- ı tefekkürünüze 239/5
t.+ ında 060/1

tasadduk: Sadaka vermek.
t. 150/1

tasarla -: Bir şeyin nasıl gerçekleşebileceğini düşünme.
t.- dı 076/13

tasavvur: Düşünme, tasarlama.
t. 018/4, 138/3, 175/4, 188/2, 199/17, 258/11
t. ediniz 112/13
t. ediyorsun 191/4
t. ettiği 211/8
t.+ lara 064/9
t.+ u 190/4

tasavvuri: Düşünmeye, zihinde şekillendirmeye ait.
t. *106*/17

tasdik: Onay.
t. 209/8, 224/15
cevab-ı t. 165/8
t. edecek 172/7
t. ederim 022/2
t. etti 129/3
t.+ i 087/9
t.+ ini 165/8

tasdiken: Onaylayarak.
t. 134/1, 161/9

tasdikname: Verilen onayı gösteren belge.
t.+ lerim 023/16
t.+ si 029/10

tashih: Düzeltme.
t. 216/3
t.+ e 255/11

tasımına
t. getirip 063/6

tasniat: Uydurma şeyler.
t.+ la 245/7

tasnif: Bölümleme.
t. etmeliyiz 028/11

tasrih: Belirtme.
t. edilmiş 025/11

tastamam: Tamamıyla.
t. 006/19, 042/2

tasviben: Doğru bularak.
t. 246/7

tasvip: Uygun bulma.
t.+ i 034/5
t.+ le 176/9
t.+ ler 105/12

tasvir: Betimleme.
t. 053/2
t.- i veçhile 182/3
t.+ e 133/4
t. ettikleri 065/5

taş: Katı madde.
t. 014/5, 042/4, 107/5, 116/26, 204/1
t.+ ı 149/15

sapan t.+ ı 058/1
yüzük t.+ ı 017/7
t.+ ıyla 237/17
t.+ lar 012/1
t.+ ları 190/21
t.+ larının 199/12

taş -: Kenarları aşmak.
t.- an 047/3, 085/5, 187/5, 207/17
taşıp t.- ıp 060/6
t.- ıp taşıp 060/6
t.- ıyor 223/21
t.- ıyordu 124/2
t.- mak 192/3
etrafa t.- mak 025/13
t.- maya 056/11
doldu t.- tı 048/16
t.- tığını 174/15
t.- tıkça 090/9

taşı -: Bir şeyi bir yerden alıp başka yere götürmek.
t.- dığı 005/8, 050/3, 182/2
t.- dığım 112/4
t.- dıkları 139/1, 145/21
t.- maktan 211/11
t.- man 238/4
t.- mayan 005/2, 033/5
t.- maz 006/17
t.- mışlar 051/11
t.- yan 070/1, 149/15
t.- yarak 060/10
t.- yor 022/10, 152/19
t.- yorlar 107/10
t.- yorsun 049/8
t.- yorsunuz 120/6

taşıma: Taşımak işi.
t.+ dan 003/1

taşın -: Taşıma işi yapılmak.
t.- an 147/16, 149/8, 150/10
t.- dığımız 206/7
t.- dık 059/12, 142/18
t.- dıklarından 149/10
t.- ıyor 096/13
t.- mış 143/7, 152/3

taşır -: Taşmasına yol açmak.
t.- mamak 060/2
t.- maya 259/10
t.-ılmamaya 248/20

taşkın: Taşmış durumda olan.
t. 016/11, 133/4

taşkınlık: Taşkın olma durumu.
t.+ ı 169/1
t.+ ları 168/2

taşlık: Taşlı yer.
t.+ a 163/13
t.+ ı 156/4
t.+ ın 156/5, 220/17
t.+ larında 136/3
t.+ ta 159/18, 162/7

taşra: Dışarlık.
t. 067/5

tat : lezzet
t.+ ı 047/11, 078/14, 079/5
t.+ ı kaçtı 001/4

tat: Tatlılık.
t.+ ı 006/22
t.+ ıyla tuzuyla 034/1
t.+ larını 233/1
t.+ sız 167/17

tat -: 1. Dil yardımıyla bir şeyin tadına bakmak. 2. Hissetmek.
t.- madan 112/3
t.- malıdır 084/1
t.- mamış 213/13
t.- tınız 080/6

tatbik: Uygulama.
t. 158/5, 240/1, 256/5
t.- i harekete 217/6
t. edemez 057/8
t. ettiler 018/4

tathir: Temizleme.
t. 051/11
t.+ i 123/6

tatil: Dinlenme.
t. 072/10
t. etti 133/4

tatlı: Şeker tadında olan, şekerle yapılan yiyecek.
t. 012/6, 013/5, 039/21, 040/18, 072/10, 074/1, 079/4, 079/5, 085/6, 100/19, 100/23, 109/2, 109/8, 118/11, 118/13, 146/4, 160/14, 161/8, 165/5, 165/7, 167/4, 167/8, 167/14, 167/17, 168/1, 172/5, 174/5, 175/5, 176/9, 201/8, 204/8, 207/15, 214/2, 214/3, 239/8, 241/5, 257/8, 258/8, 258/10
tatlı t. 012/4
t.+ larınızı 112/3
t.+ sı 030/4
t. tatlı 012/4
t.+ ydı 205/3

tatlılık: Tatlı olma durumu.
t. 031/15
t.+ ından 159/9

tav: Kolay işlenebilmeleri için demire verilen yüksek ısı.
t.+ ında 055/3

tavaf: Bir şeyin çevresinde dolaşma.
t.+ a 175/4

tavan: Taban karşıtı.
t. 112/11, 112/13
t.+ a 153/10, 156/5
t.+ dan 153/9
t.+ ında 220/17
t.+ ından 024/1, 099/6

tavassut: Aracılık.
t.+ larına 253/5

tavır: Vaziyet.
t. 084/2, 145/18, 159/6, 259/11
t. aldı 082/3
t.+ da 219/7
t.+ ı 016/2, 086/19, 199/1
t.+ ın 221/16, 236/9
t.+ ına 159/11
t.+ ındaki 159/9
t.+ ının 151/3
t.+ ıyla 119/10, 172/9
t.+ la 221/2
t.+ lar 182/13, 208/23
t.+ lar almak 119/10
t.+ lara 191/15
t.+ ların 233/2
t.+ larında 182/13, 229/1
t.+ larla 206/7

tavırlı: Tavrı olan.
serbest t. 033/5

tavla: Zarla oynanan iki kişilik bir oyun.
t. 009/10, 015/9
t. atalım 008/15
t.+ yı 008/16, 009/1

tavsif: Nitelendirme.
t. 257/4
t.+ i 138/11

tavsiye: Öğütleme.
t. 034/5, 216/8, 227/2, 227/3, 229/7, 229/11, 237/9, 237/10
t.+ lerde 180/2
t.+ lerini 180/3
t.+ sine 239/1

tavuk: Kümes hayvanı.
t. 005/11, 066/6
t.+ lar 123/2

tavzih: Açıklama.
t. 197/2

tayib: Ayıplama.
t. etmiyorum 239/10

tayin: Atama.
t. 111/18, 228/12, 241/6
t.+ e 119/10
t. eder 240/4
t. edilmemiş 023/4

t. ediniz 087/12
t. etmek 131/5
t. ettikten 156/6

taymis : Bir gazete ismi.
t.+ in 068/11

tayyar : Uçan.
t. 017/9, 039/13, 102/11, 102/18, 103/1, 103/5, 105/18, 106/3
malik t. 015/20, 016/3, 016/9, 016/13, 017/1, 017/6, 018/9, 019/2, 021/9, 022/1, 022/7, 037/4, 081/17, 081/21, 086/3, 087/5, 087/13, 087/17, 090/2, 100/9, 100/24, 101/11, 102/6, 102/14, 105/3

tayyar kadir
malik t. 106/24

tayyare: Uçak.
t. 209/15
t.+ den 234/4

tazallüm: Sızlanma.
t.+ leri 090/9
t.+ lerini 184/1

tazallümkâr: Sızlanan.
t. 090/12

taze: Bayatlamamış olan.
t. 036/5, 067/3, 124/3, 148/4, 148/7, 153/4, 158/4, 170/2, 210/7
terü t. 109/1

tazele -: Yenisiyle değiştirmek.
t.- diği 214/2
t.- mekle 091/6
t.- meye 024/1
t.- meye kalkanlar 028/3
t.- r 251/25

tazib: Azap etme.
t. etmemek 137/11

tazmin: Kefil olmak.
t. 235/12
t.+ e 235/4, 235/11

tazyik: Baskı.
t.+ iyle 064/9

teâla: Namı büyük.
hakk t. 113/1

teamül: Birbiriyle alıp verme.
t.- ü kadim 231/13

teati: Karşılıklı alıp verme.
t. ettim 161/1
t. olunmasını 168/11

tebaa: Uyruk.
t.+ larından 064/5

tebadül: Değişim.
t.+ ü 165/7

tebah: Bozuk.
t. 083/1
t. olup 243/6

tebaiyet: Tabi olma.
t.+ i 057/8
t. 241/2
t.+ le 082/8, 239/8

tebareke: Dua.
t. 163/11

tebessüm: Gülümseme.
t.+ üyle 033/5, 033/15

tebdil: Değiştirme.
t.- i fikir 088/3
t.- i havaya 002/14
t.- i istikamet ediyor 101/5
t.- i kıyafetle 181/13, 227/3
havasını t. etsin 002/12

tebean: Uyarak.
t. 156/8, 214/2

tebeddül: Değişme.

t. eden 258/7
t. eder 088/3
t. etse 227/3

tebessüm: Gülümseme.
t. 254/13
t.+ le 005/7, 009/21, 020/16, 074/1, 080/16, 095/23, 112/3, 140/7, 150/2, 152/6, 179/6, 186/10, 222/1, 235/3, 253/5
t.+ ler 037/3, 072/10
t.+ leri 228/14, 258/10
t.+ lerle 101/16, 216/6
t.+ ü 088/10
t.+ ün 193/3
t.+ ünü 195/18
t.+ üyle 145/5, 193/5, 204/9

tebeşir: Kireçli kaya.
t. çekeceğim 009/6
t. çekeceksin 009/4
t.+ le 010/2

tebeyyün: Belli olma.
t. ederse 129/1
t. ettiği 215/6

tebhir: Buharlaştırma.
t. 061/10
t. edildi 127/13

tebliğ: Bildirme.
t.+ e 101/5
t. edildi 069/1

tebrik: Kutlama.
t. 101/10, 196/21, 245/2
t. ederiz 106/12

tebriye : Beraat.
t.+ ye 239/6

tebriyename: Beraatname.
t. 206/8

tecavüz: Saldırma.
t. 059/6
t.+ e 123/6, 242/5
t.+ lere 123/6
t.+ ün 087/15, 238/6
t.+ ünüz 161/10
t.+ üyle 131/16, 132/19

tecelli: Görünme.
t. eden 241/7
t. etti 254/11
t.+ si 026/7
t.+ sinden 139/1

tecemmu: Toplanma.
t.+ undan 139/1

tecennün: Cinnet getirme.
numune-i t. 098/27

techiz: Donatma.
t. etmeliyiz 241/7

tecrit: Yalnız başına bırakma.
t. 127/13
t. edileceksin 061/10

tecrithane: Hücre evi.
t.+ ye 062/17

tecrübe: Deneyim.
t. 084/1, 212/6
t.- i talih 031/13
t. etmeden 181/1
t. etmek 083/7
t. ettim 234/16
t.+ lerden 258/12
t.+ leri 189/1, 250/4
t.+ li 059/7
t.+ ni 025/1
t.+ sine varabilirsin 001/17
t.+ sizdi 172/6

tecrübekar: Tecrübesi olan kişi, danışman.
t. 037/4

tecrübeli: Tecrübesi olan.
t. 024/22

tecrübesiz: Tecrübesi olmayan.

t. 032/5

tecrübesizlik: Tecrübesiz olma durumu.

t.+ in 088/11
t.+ ten 242/1

tecziye: Cezalandırma.
t. 086/8
t. ettiği 215/5

tedansan
t. 257/4
t.+ da 014/5
t. gecesi 256/10, 257/12
t.+ lara 257/6

tedarik: Temin etme.
t. 087/4
t. etmek 177/8
t. etmiş 177/8
t. etti 146/1
t.+ leri 226/7

tedavi: İyileştirmeye çalışmak.
t. 104/16
t.+ ye 244/5

tedbir: Bir şeyi def edecek yol.
t. 057/1, 094/21, 126/4
t.+ ler 121/12, 122/3
t.+ lere 066/8
t.+ lerin 167/3
t.+ lerine 068/12

tedehhüş: Dehşete düşme.
t.+ üyle 214/7

tedib: Edeplendirme.
t.+ e 236/7

tediyat: Sağlama almak.
t. 226/11

tediye: Ödeme.
t.+ de 093/19

tedkikat: İncelemeler.
t.+ lerini 064/5

tedrici: Derece derece.
t. 136/9

teehhül. Evlenme.
t. 017/9

teehhür: Gecikme.
t.+ den 226/7

teenni: Ağır davranma.
t. 084/2

teessüf: Acınma.
t. 180/2
t. edenler 103/16
t.+ lerle 250/6
t.+ lü 209/8

teessür : Üzüntü.
t. 032/4, 042/7, 055/1, 109/5, 144/26, 202/2, 206/4, 224/13, 238/1
ketm-i t. 193/16
t.+ den 109/4, 209/8
t.+ le 114/1, 117/2, 220/19, 239/2, 242/9, 254/9
t.+ ler 214/2
t. levhası 032/3
t.+ ü 075/7, 164/2
t.+ üne 170/5
t.+ ünü 149/3, 193/1
t.+ ünün 191/1, 259/10
t.+ ünüz 136/5
t.+ üyle 136/10
t. vermez 136/8

teessüs: Kurmak, gereçekleştirmek.
t. etti 164/5

tefe: Biri hakkında alaylı dedikodu yapmak.
t. korlar 044/1

tefek: Çok yer kaplamayan.
t. 190/21, 205/1, 208/28
ufak t. 023/7

tefekkür: Fikretmek.
t. 125/11
tarz-ı t.+ ünüze 239/5

tefeül: Fal açma.
t. 198/9
t.+ üyle 052/1

tefevvuk: Üstünlük.
t.+ tu 035/8
t.+ u 163/2

tefriş: Döşeme.
t. 177/8

tefrit: Normalin altı.
ifrat t.+ leri 168/2

tefsir: Mânâyı izhâr etmek.
t.+ ler 034/2
hüsn-ü t.+ ler 216/6
t.+ lere 137/12
t.+ leri 134/6, 167/18

tefsirat: Yorumlamalar.
t.+ la 068/11

teftiş: Kontrol etmek.
t. 070/6, 073/6

tehalük: İstekle atılma.
t.+ ün 028/3

tehdit: Korkutma.
t.+ i 064/9
t.+ ini 157/7

tehevvül: Korkuç hale gelme.
t.+ ü 095/9

tehevvür
t. 091/9
t.+ le 240/3

tehir: Erteleme.
t. 177/13

tehlike: Muhatara.
t. 090/14, 101/5, 125/8, 156/7, 159/7, 185/4, 211/8, 233/8
t.+ li 038/3, 089/1, 157/5
t.+ liydi 174/15
t.+ si 057/8
t.+ sinden 051/1, 066/7
t.+ ye 159/5, 159/17
t.+ yi 125/8, 156/6, 157/6, 233/3

tehlikeli: Tehlikesi olan.
t. 032/4, 062/10, 110/5, 114/19, 140/9, 217/3
t.+ ydi 169/7, 236/7

tehlikesiz: Tehlikesi olmayan.
t. 018/12

tehyie: Hazırlama.
t. ettiği 134/4

tehzil: Alaya alma.
t.+ de 084/2

tek: Eşi olmayan.
t. 011/14, 028/16, 036/6, 048/5, 072/17, 156/5, 159/17, 184/2,
206/7, 215/1, 249/5, 256/4
t. tük 167/2

tekdir: Azarlama.
t. 135/6, 145/9, 145/19
t.+ e 056/11, 097/14
t.+ i 137/2
t.+ in 019/18, 145/21
t.+ ini 253/2
t.+ iyle 099/10
t.+ le 236/7
t.+ lere 091/16

tekebbür: Kibirlenme.
t. 151/3

tekellüf: Güçlüğe katlanma.
t.+ le 167/18, 223/6
t.+ ler 183/8

tekellüm: Söyleme.

t.+ de 207/1

tekerlek: Eksen çevresinde dönebilen çember, teker.
t. 200/5
t.+ leri 057/8
t.+ lerinin 057/8

tekerleme: Tekerlemek işi.
t.+ si 181/2

tekerrür: Tekrarlanma.
t. 154/10
t. eden 156/5
t. eder 133/3
t. etti 156/5
t.+ üne 167/3, 174/24
t.+ ünü 158/13

tekin: Boş.
t. 163/13

tekke: Tarikattan olanların ibadet yaptıkları yer.
t. 029/5, 249/5
t.+ ler 249/3
t.+ si 137/2, 189/1

teklif: Yapması için birinden bir iş isteme.
t. 038/1, 049/12, 102/3, 115/9, 137/5, 212/13
t.+ e 113/23
t. eden 080/1, 081/14, 085/5
t. etmişlerdir 061/18
t.+ i 042/2, 121/6, 182/8, 243/6
t.+ ini 038/1
t.+ inizle 244/1
t.+ iyle 049/15
t.+ sizce 212/13
t.+ te 038/1
t.+ ten 137/5

teklifsiz: Samimi.
t. 018/12, 248/1

teklifsizce : zarf: Teklifsiz bir biçimde.
t. 255/7

teklifsizlen -: Teklifsiz yaşama durumu.
t.- lendiler 207/15

teklifsizlik: Samimi.
t.+ le 037/3
t.+ ten 072/4

tekme: Ayakla vuruş.
t. 160/15, 162/9, 235/2, 243/8
t.+ yi 041/6

tekmele -: Tekme atmak.
t.- yerek 117/20
t.- yişinize 240/3

tekmil: Tamamlama.
t. 054/18, 058/18, 084/2, 119/12, 165/9, 187/3, 256/10
t.-lemelisin 221/22

tekrar: Bir daha, yeniden.
t. 003/4, 007/14, 016/11, 047/15, 089/7, 099/5, 132/19, 139/2,
145/5, 146/2, 152/12, 154/6, 155/9, 159/1, 160/2, 164/5, 198/9,
226/6, 253/1, 258/1
t.+ a 203/3
t. eder 124/13
t. edilen 140/9
t. ediyorum 221/22
t. etti 126/15, 140/4, 159/14
t.+ la 203/4

tekrarla -: Yinelemek.
t.- ya 140/9
t.- yayım 260/18

teksir: Çoğaltma.
t.+ i 105/21

tekziben: Yalanlayarak.
t. 161/10

tekzip: Yalanlama.
t. 203/13

t.+ i 081/10
t.+ ten 087/4

tel: Metalden yapılmış ince nesne.
t. 140/9, 246/13
tel t. 069/3
t.+ leri 246/15
t.+ lerin 140/9
t. tel 069/3

telaffuz: Söyleyiş.
t. 013/12
t.+ a 185/9
t. ettiği 200/3
t.+ la 107/13, 131/16, 202/4
t.+ u 188/11
t.+ unda 191/1

telafi: Yerine koyma.
t. edebiliriz 175/18

telakki: Anlayış.
t.+ lerin 239/5
t.+ lerini 120/8
t.+ miz 121/6
t.+ si 038/1
t.+ sinde 193/3, 206/8

telaş: Acelecilik.
t. 052/6, 110/10, 248/2
t.+ a 164/9
t.+ a verdi 200/3
t. ediyorsun 109/12
t.+ ı 126/2, 201/21
t.+ ında 179/1
t.+ ını 218/3
t.+ ının 196/11
t.+ ınızı 209/20
t.+ la 004/8, 007/12, 048/20, 052/2, 053/5, 054/9, 071/23, 074/19, 075/14, 096/2, 108/19, 113/23, 116/13, 161/13, 232/14
t.+ tan 077/10

telaşlı: Telaş eden.
t. 259/1

telebbüs: Giyinmek.
t. 182/13

telef: Boş yere harcama, yok etme.
t. olmuş 100/27

telefon: Konuşmaları ileten düzenek.
t. 230/3
t.+ a 230/10
t. edelim 092/24
t. edildi 164/3
t. ettim 232/15
t.+ la 061/16

televvün: Renk değiştirme, döneklik.
t.+ leri 168/2

teleyyün: Yumuşak.
t.- i ema 098/17

telezzüz: Lezzet alma.
t. 017/10
t.+ leri 260/19
t.+ lerini 042/1

telgraf: İki merkez arasında işaretlerin yardımıyla haberlerin iletimini sağlayan telekomünikasyon düzeni.
t. 056/2, 210/3
t.+ ı 210/9
t.+ mış 210/3

telgrafname: Telgraf metni.
t.+ den 210/14
t.+ nin 211/5
t.+ yi 211/11

telif: Yazma.
t. edemedi 183/1
t. etmeli 090/12

telin: Lanetleme.
t. edersin 018/12
t. ettiler 135/6

tellal: Çağırtmaç.
t. 007/10
muhabbet t.+ ıdır 040/21

telle -: Tel takmak.
t.- diler 247/23

tellendir -: Sigara nargile vb.ni keyifle tüttürerek içmek.
t.- erek 028/6

telli: Telle süslenmiş.
t. bebeğe 192/9

telmih: Metinde işaret edilmeyen bir şeye işaret etmek.
t.+ lerle 015/1

telve: Kahve tortusu.
kahve t.+ si 011/4

telvele -: Sıvamak.
t.- mesem 011/6

temas: İlişki kurmak.
t. 133/7
t.+ a 067/4
t. eden 056/4
t. eder 256/2
t. etmiş 212/12
t.+ ı 083/7
t.+ ını 213/9
t.+ la 238/5
t.+ ta 135/5
t.+ tan 031/7, 117/8, 220/20, 257/11

temaşa : Hoşlanarak bakmak.
t.+ ya 246/4

temaşager: Seyirci.
t. 136/5
t.+ leri 037/3

tembel: Üşengeç.
t. 101/5, 218/12
t.+ leri 014/5

tembih: Uyarma.
t.+ e 172/2
t.+ iyle 008/10, 148/6

temdid: Devam ettirmek.
t. ettiler 226/7

temel: Bir yapının taban altındaki bölümü.
t.+ ine 108/16
t.+ lerini 105/19

temenna: Minnettar olma.
t. 019/7
t. edişi 206/7

temenni: Dilek.
şayan-ı t. 173/6
t. ederim 244/6
t. ederiz 245/2
t. ediyordum 166/10
t.+ leri 188/3
t.+ nize 212/3
t.+ sine 169/6
t.+ sini 159/14
t.+ siyle 181/7, 188/2

temettü: Kazanç.
t. 250/4
hisse-i t.+ üne 053/3

temin: Elde etme.
t. 153/12, 179/4, 187/2, 206/5
t.- i maişet 085/1
t.- i maişet edeceğinden 017/3
t.+ e 207/14
t. edebilenler 243/5
t. edecek 146/11
t. olunabilir 067/4

teminat: Güvence.
t.+ a 219/2
t.+ ı 245/3

teminen Sağlanarak.
t. 172/7

temiz: Kirli olmayan.
t. 011/4, 038/1, 057/5, 058/9, 058/15, 067/4, 069/4, 069/5,
072/6, 072/7, 072/9, 123/7,

127/9, 128/1, 129/3, 129/8, 141/23, 154/3, 161/10, 171/8, 171/9, 177/18, 179/1, 197/22, 206/5, 218/12, 236/1, 243/5
t.+ dir 037/7, 225/19
t.+ i 218/13
t.+ leri 240/2
t. pratikası 002/20
t. pratikasını 062/1

temizce: Temiz bir şekilde.
t. 087/4

temizle -: Temiz duruma getirmek.
t.- dikten 123/3
t.- meli 002/20
t.- meye 153/11
yediği yedi deryanın suları t.- mez 043/7
t.- moorlar 006/19
t.- yelim 078/10
t.- yiniz 076/7
t.- yorsun 011/4
t. 238/5

temizlen -: Temiz duruma gelmek.
t.- elim 078/10
t.- mek 123/6, 238/6
t.- miş 259/15

temizlet -: Temizleme işini yaptırmak.
t.- irler 096/2

temizlik: Arılık.
t.+ inden 111/23
t.+ ine 216/13

tempo: Bir müzik parçasındaki bölümlerin hızı.
t.+ suyla 255/7

temrin: Alıştırma.
t.+ lerinde 256/2

temsil: Birinin adına davranma.
t. 101/14, 102/2
t. ediyor 083/7
t.+ imiz 106/17

ten: Cilt.
t.+ ini 254/9
t.+ inin 037/3
t.+ li 034/8

tenasül: Üreme.
t. makinelerinin 065/2

tenasüp: Birbirine uyma.
t.+ ü 245/7

tencere: İçinde yemek pişirilen metal kap.
t.+ nin 163/13

teneffüs: 1. Solunum. 2. Temiz hava almak için verilen ara.
t.+ le 212/12

teneke: Yumuşak çelikten yapılmış ince sac.
t. 053/13
t.+ lerden 051/11
t.+ leri 014/5, 051/11

teneşir: Ölünün yıkandığı masa şeklindeki tahta zemin.
t.+ e 238/6

tenevvür: Parlama, ışıldama.
t.+ e 019/1
t.+ leri 084/2

tenezzül: Alçak gönüllü gösterme.
t. 047/15, 121/1, 235/8, 254/13
t. etmedim 198/9
t. etmem 239/6
t. etmeyerek 034/13
t. etmezler 244/10
t.+ ünde 203/11

tenha: Issız.
t. 011/8, 066/7, 078/12, 089/1

tenhaca: Kalabalık olmayan.
t. 042/5

tenkit: Eleştirme.
t. 134/1, 256/11
t.+ i 227/3
t.+ iyle 034/5
t.+ leri 239/4

tente: Bir yerin üzerine gerilen naylon.
t.+ nin 141/11

tenzilat: İndirim.
t. 180/4

tep -: Ayağıyla vurmak.
t.- memek 032/5

tepe: Bir şeyin en üstteki bölümü.
t. 131/16
t.+ den 184/5, 189/13
t.+ den tırnağa kadar 049/22
t.+ lerinde 065/2, 219/6
t.+ lerinden 254/13
t.+ mizdeki 185/12
t.+ mizden 188/3
dumanı t.+ sinden çıkıyordu 112/1
t.+ ye 028/3

tepele -: Ayakları altında ezilmek.
t.- mek 021/1
t.- meyi 161/8

tepin -: Ayaklarını hızla yere vurmak.
tepine t.- e 043/15
t.- e tepine 043/15
t.- erek 048/14, 088/8, 112/6
t.- iyorlardı 105/15

tepinme: Tepinmek işi.
t. 048/17
t.+ lerinden 158/6

tepsi: İçinde yemek yapılan fırın kabı, tabak bardak taşımaya yarayan dü kap.
t. 010/18

ter: Derinin gözeneklerinden sızan sıvı.
t. 055/6, 055/14, 062/18, 112/6, 163/2
alınlarımızın t.+ iyle 087/4
t.+ ler 217/10
t.+ li 234/18

terakki: İlerleme.
t. 036/6, 082/7, 083/1
t.+ sine 065/2
t.+ ye 256/5

terazi: Tartı mizan.
t. 169/2
t. gözüne 083/7
t.+ nin 140/20
t.+ sine 241/2

terbiye : Eğitim.
t. 083/1, 097/25, 101/5, 119/6, 119/12, 120/4, 151/1, 151/5,
197/22, 215/4, 228/8, 229/1, 242/1
t. almış 227/3
t. dâhilinde 058/16, 058/17, 120/2
t. dâhilindeki 058/17
t. düşkününün 240/2
t.+ leri 021/12, 069/5
t.+ lerine 014/5, 151/5
t.+ lerinin 232/14
t.+ li 021/8, 024/22, 026/7, 089/1, 119/13, 123/6, 127/9, 130/2,
133/7, 147/16, 233/2, 238/11
t.+ lileriyle 021/8
t.+ lisi 027/7
t.+ m 040/25
t.+ miz 120/14
t.+ ne 199/1
t.+ ni 025/1
t.+ nin 119/7
t.+ niz 203/3
t.+ si 151/4
t.+ sinden 121/6
t.+ sine 058/17, 143/5, 179/4, 214/5
t.+ sini 096/23, 215/5, 245/6

t.+ siyle 183/1, 191/13, 217/9
t.+ siz 218/11
t.+ sizi 027/7
t.+ ye 133/3, 167/15, 202/11, 229/11, 256/2

terbiyesiz: Terbiyesi olmayan.
t. 021/8, 041/12, 097/13, 119/8, 119/11, 202/11
t.+ e 059/17, 204/1
t.+ i 026/9

terbiyesizce : zarf: Terbiyesiz bir biçimde.
t. 019/18

terbiyesizce: Terbiyesiz.
t. 058/17

terbiyesizlen - : Terbiyesizlik işine konu olmak.
t.- me 009/12
t.- meyi 086/17

terbiyesizlik: Terbiyesizolma durumu.

t. 080/3
t.+ tir 121/8

tercih: Yeğleme.
t. 016/10
t. eder 079/5
t. ederler 018/12
t. edersiniz 023/12
t. ediyorlar 063/5
t. ediyorum 136/1
t. ettim 023/4

tercihiye: Tercih.
esbab-ı t.+ den 029/10

tercüman: Tercüme eden.
t.+ ıyız 251/15

tercüme: Çeviri.
t.- i hal 023/14
t.- i halimi 023/12
t. edecek 168/11

tereddi: Gerilemek.
t. 065/2

tereddüt: Şüphe.
t. 038/5, 102/3
t.+ le 142/16
t.+ lerine 225/10
t.+ lerle 031/6, 215/3
t.+ ten 181/4
t.+ ü 075/7

teressüb: Süzülme.
t.+ le 138/2

terettüb: İcap etme.
t. eden 183/8

terhin: Rehin koyma.
t. 226/8

terk: Bırakma.
t. 169/8, 209/15, 232/7, 261/3
t. edebilirim 022/10
t. ederek 260/18
t. edilecek 066/1
t. etmek 032/5, 079/4
t. ettim 021/8
t. olunmuş 197/12

terkedil -: Bırakılmak.
t.- miş 051/11

terket -: Ayrılmak.
t.- emiyorum 108/16

terkip: Birleştirme.
t.+ e 134/1
t.+ in 167/10
t.+ lerin 134/1
t.+ te 167/11
t.+ ten 134/1

terle -: Ter çıkarmak.
t.- dim 044/8
t.- meye 215/2
t.- yordu 080/11

terlik: Genellikle evde giyilen ayak giysisi.
t.+ ler 052/1
t.+ lerim 218/10

terraki : İlerleme.
t. 082/7
t.+ de 036/6

ters: Gerekli olan duruma karşıt.
t. 024/10, 101/5, 191/13, 256/5
bahtı t. dönmüş 070/2
t.+ i yüzü 024/11
t.+ ine 119/7
t.+ iyle 062/7
t. yüzü dönerek 124/5

tersim: Resmini yapma.
t. edebileceği 235/3

tertemiz: Çok temiz.
t.+ ler 254/1

tertip: Uygun bir düzene koyma.
t. 231/20
t. eden 063/2
t. ederek 220/1
t. etmiş 254/1
t. etmişti 076/11
t.+ i 030/18, 082/7
t.+ ine 106/17

terü: Körpe.
t. taze 109/1

terzil: Rezil etme.z
t. 240/2
t.+ lere 091/16

tesadüf: Rastgelme.
t. 150/12
hüsn-ü t. 113/2
t. edemezsiniz 036/6
t. eden 174/12, 216/2
t. edenler 241/7
t. eder 174/13, 226/10
t. ederek 248/7
t. ederse 041/6, 119/8
t. etmediği 228/8
t. etmişti 090/11
t. etti 179/4
t.+ ler 130/2, 182/11
sui t.+ tü 063/2
t.+ ü 054/13
t.+ ün 134/4
t.+ ünün 159/13

tesadüfen: Rastlantı olarak.
t. 019/3, 180/11, 182/12, 248/1

tesanüd: Dayanışma.
t.+ leriyle 241/7

teselli: Avunma.
t. 083/1, 118/11, 136/6, 168/3, 187/7, 188/2, 198/16, 211/11, 237/17, 249/3, 259/17
t. bulacak 168/10
t. edebilmek 022/2
t. etmeli 110/12
t. ettiğim 252/11
t. ettim 251/8
t.+ ler 216/6
t.+ leri 215/2
t.+ leriyle 054/17
t.+ lerle 244/10
t.+ sini bulur 261/2
t.+ siyle 249/1

tesellibahş: Teselli bahşeden.
t. 249/6

teselliyet: Teselli etmek.
t.+ e 239/8

teselliyetkar: Teselli verici.
t. 031/15, 159/6

tesellüm: Teslim olma.
t. 137/7

tesemmüm: Zehirlenmek.
t.+ den 133/5

tesettür: Örtünme.
t.+ den 122/3

tesir: Etki.
t. 115/16, 120/8, 131/16, 215/5
t.+ i 017/3, 020/19, 022/6, 030/6, 099/7, 191/7
t.+ inden 139/1
t.+ ini 101/8
t.+ iyle 123/4, 234/4, 237/10, 245/3

tesirat: Etkiler.
zıt t.+ ı 036/6
t.+ ından 150/8

tesis: Kurma.
t. 189/21

teskere: Sedye.
t. 107/10
siyah muşambalı t.+ ye 062/17

teskin: Rahatlandırma.
t. 079/5, 217/2
t.- i şehvet ettikleri 088/11
t. etmek 137/5
t. olunamamış 236/6

teslim: Kabul etme.
t. 119/8, 125/12, 137/7, 158/12, 158/13, 158/14, 159/1, 217/10
t.- i ruh etti 164/3
t.+ dir 041/1
hakkı t. ederim 003/15
t. etti 060/3
t. ettikten 212/1
t. ettiler 144/26
t.+ i 226/11

teslimiyet: Teslim olma.
t.+ le 154/5

temsim: Zehirleme.
t. etmek 203/4

tesmiye: İsimlendirme.
t.+ de 103/16

tespih: Dini sözleri söylerken tekrarlamak için kullanılan doksan dokuz taneden oluşmuş dizi.
t. 122/7

tespit: Belirleme.
t. 019/1, 036/6
kabil-i t. 134/1
t. edeceğim 229/15
t.+ i 085/1

tesri: Çabuklaştırma.
t. etmek 204/4
t.+ ine 207/13

testi: Su kabı.
t.+ nin 259/10

tesviye: Seviyelendirme.
t.+ si 153/12

teşbih: Benzetme.
t. etmişlerdir 241/6

teşebbüs: Bir işe girişmek.
t.+ e 076/12
t.+ ünden 090/3

teşeffi: İntikam alma.
t. buldu 035/20
t. edemediğinize 244/1

teşekkül: Şekillenme.
t. eden 125/7

teşekkür: Şükür etmek.
t. 114/20, 152/17, 160/13, 168/11, 180/3, 180/7, 213/1
t. ederim 028/16, 029/4, 088/5, 212/3, 232/17
t.+ ler 088/7, 111/24, 133/7
t.+ ler ederdik 057/8
t.+ ler ederek 074/15
t.+ lerimi 168/10
t.+ ü 160/15
t.+ ünüzü 114/21

teşhir: Serme gösterme.
t.+ e 024/22

teşkil: Meydana getirme.
t. 125/8, 127/11, 227/3
t. edebilir 067/3
t. edecek 063/2, 148/10
t. edelim 189/13
t. eder 064/3
t. ediyordu 099/8
t. etmiş 051/11
t. ettiği 213/9
t. ettiler 079/3

teşmil: İhata etmek.
t. 105/21

teşni: Kötülük yapmak.
t.+ e 239/9
t.+ iyle 120/7
t.+ lerini 245/7

teşrif: Şereflendirmek.
t.+ lerini 143/6

teşrih: Boşanma.
t. 104/16

teşrihat: Açıklamalar.
t.+ ına 104/16

teşvik: Özendirme.
t. 063/5
t. etmeyiz 080/1
t. etmiyor 243/3

tetebbu: İnceleme, araştırma.
t. 018/4
t. -m 188/1

tetik: Ateşli silahlarda ateşlemeyi sağlamak için çekilen küçük parça.
t. 157/8
t.+ i 054/4, 054/10, 054/13
t.+ i çekmeye 054/9
t.+ te 058/5

tetkik: İnceleme.
t.+ e 073/6, 074/6, 236/3, 241/6
t. ettikten 136/7, 243/1
t.+ im 188/1
t.+ ine 023/8
t.+ le 092/11

tetkikat: İncelemeler.
t.+ le 219/7

tetkiksiz: İncelemeksizin.
t. 036/6

tevafuk: Denk gelme.
t. 245/2
t. ediyordu 164/8
t. etmiyor 091/13
t. ettiği 226/11
t.+ u 245/7
derece-i t.+ unu 197/13

tevahhuş: Korkma.
t.+ ları 079/5
t.+ undan 079/5

tevakki: Çekinme.
t. eder 215/5

tevakkuf: Durma.
t. 188/3, 229/8
t. et 188/5

tevbih: Azarlama.
t.+ tir 137/2

tevcih: Yöneltmek.
t. 157/2
t.- i hitapla 091/16
t. edilmiş 158/13
t.+ le 210/18

tevdi: Birisine bırakmak.
t. edecek 175/9
t. ederek 134/6

teveccüh: İlgi göstermek.
t. 213/10
t. gördüğü 038/1
t.+ lerinize 083/7, 168/8
t.+ ünüz 197/20
t.+ ünüze 111/24, 168/9

tevehhüm: Kuruntu etme.
t. ettiğin 225/1
t. ettiğine 080/2

tevekkül: Doğum.
t. 135/3

tevellüd:
t.+ lülerden 206/7

tevil: Çevri.
t. 216/14
t.+ ler 216/6

teviye
t. 126/10

tevkif: Alıkoyma.
t. etmek 132/17

tevkilen: Vekillik ederek.
t. 137/8

tevkirat: Hürmetler.
t.+ ı 163/12

tevlid: Meydana getirme.
t. edecek 182/11

tevsi: Genişletme, yayma.
t. ediyormuş 253/13

tevzi: Dağıtma.
t. ettiği 228/9

teyemmüm: Su bulunmayan yerde toprek kum vb. şeylerle abdest almak.

t. 011/6, 232/13

teyze: Annenin kız kardeşi.
t.+ n 120/6
t.+ si 060/5

tezat: Karşıt.
t. 099/8

tezellül: Aşağılanma.
t. 158/7

tezgâh: Satıcıların önündeki uzun masa.

t. 099/6
t.+ a 140/1
t.+ lar 249/9

tezlil: Aşağılama.
t. 240/2
t.+ lerle 133/4

tezveren: Özel isim.
t. 047/13

tezyid: Arttırma.
t. 250/11

tık: İnce ve küçük bir nesne ile sert bir yere vurulduğunda çıkan ses.
tık t. 019/13, 037/4
t. tık 019/13, 037/4

tık -: Sokmak.
t.- ıyorlar 034/4
t.- tıktan 024/3, 116/20, 126/3

tıka -: Akmaz, geçilmez duruma getirmek.
banyoya t.- dıktan 076/8
t.- lıdır 003/9
t.- r 210/1
t.- rdım 058/11
t.- yan 156/5

tıkan -: Tıkama işine konu olmak.
t.- a 124/5
t.- an 118/19
t.- ır 010/8, 124/13

tıkanma: Tıkanmak işi.
t.+ lar 219/8

tıkayıcı: Tıkma işi yapan.
t. 157/6

tıkıl -: Tıkma işi yapılmak.

t.- dıkları 134/4

tıkın -: Oburca yemek.
t.- ırlar 054/18
t.- mışlar 056/3

tıkır: Yolunda.
t.+ ında 102/23
t.+ ında gider 012/3

tıkırtı: Tıkırdayan bir şeyin çıkardığı ses.
t. 091/1

tımarhane: Akıl hastanesi.
t. 087/16, 130/15
t.+ den 249/3
t.+ ye 092/24

tın -: Önemsemek.
t.- maz 005/8

tıp: Tababet.
t. 104/16

tıpatıp: Birbirinin aynısı.
t. 006/17

tıpırtı: Tıpırdayan bir şeyin çıkardığı ses.
t.+ sını 173/8

tıpkı: Bir şeyin benzeri.
t. 073/6, 084/2, 090/9, 118/7, 119/8, 139/8, 215/7, 217/7

tıraş: Saç veya sakalı kesme işi.
t. 036/5

tırıs: Atın kısa adımlarla hızlı yürüyüşü.

t. 004/5

tırmala -: Tırnakları ile çizmek.
t.- mış 237/1

tırman -: Yokuş, merdiven çıkmak.
t.- maya 177/1

tırnak: Parmak uçlarında bulunan
t.+ ya 091/3

tıkıştır -: Tıka basa sokmak.
t.- arak 008/10

tılala -: Pürüzsüzleşmek.
t.- dığı 198/10

tımar: Binek hayvanlarının kıllarını,derisini temizleme.
t.+ a 002/12

tabaka.
tepeden t.+ a kadar 049/22
t.+ ımız 098/25
cadı t.+ larının 010/20

tırnakla -: Tırmalamak.
t.- yarak 099/1

tırtıkla -: Aşırmak.
t.- mak 076/11

tıynet: Yaradılış.
t. 238/6
t.+ i 137/11
t.+ inde 018/12
t.+ ine 183/9
t.+ inin 198/10
t.+ te 206/4

ti: Rumca bir söz.
t. ine marikame 124/8

ticaret: Mal alım satımı.
t. 041/1, 138/9, 179/4, 226/9
t. evinin 001/3, 181/12
t.+ i 013/8
t.+ ime 006/25
t.+ le 022/10
t.+ ler 179/4
t.+ lerimizin 137/2

ticarethane: Ticaret işlerinin yürütüldüğü yer.
t. 022/10, 179/3
t.+ ce 180/2
t.+ de 227/5

t.+ dir 002/4
t.+ ler 180/4
t.+ nin 227/1
t.+ ye 180/9, 229/14

tifo: Kirli sulardaki mikrobun sebep olduğu hastalık, karahumma.
t.+ dan 143/5

tiktakı: Saatin çalışırken çıkardığı ses.
t. 206/7

tilki: Memeli yırtıcı bir hayvan.
t. 076/13, 228/12

timsal: Simge.
t.+ i 250/15

tip: Tür, çeşit.
t. 031/9, 036/5, 182/13
t.+ i 066/6

tiraşide: Yontulmuş.
t. 245/7

tirilli: Değişik tonajdaki ses.
t. 119/12

tirit: Et suyuna kızartılmış veya bayat ekmekkonularak yapılan yemek.
suyuna t. geçinmesini 078/14

titiz: Müşkülpesent.
t. 056/14

titizlik: Titizolma durumu.
t. 107/5

titre -: Küçük ve hızlı titreşim hareketi yapmak.
t.- di 145/4, 165/2, 174/5, 182/13, 185/8, 191/7, 259/13
t.- dim 135/5
t.- r 083/7
t.- ye 060/3, 260/17
t.- yen 137/7, 175/11, 236/8
t.- yerek 003/18, 018/12, 040/24, 065/5, 098/17, 116/16, 135/2, 143/15, 192/13, 202/2, 205/2, 215/7
t.- yor 042/15, 111/15, 136/4, 155/10, 155/22, 173/2, 220/8, 241/2, 242/6
t.- yordu 184/3, 191/11
t.- yorlardı 207/11

titrek: Titreyen.
t. 055/14, 061/7, 156/4, 166/3, 166/9, 220/7, 245/3, 247/24

titreme: Titreme işi.
t. 015/4, 058/18, 145/12
t.+ ler 234/3
t.+ sinden 191/13

titreş - : Her yanı titremek.
t.- ir 138/3

titret -: Titremesine yol açmak.
t.- erek 248/17
t.- ir 256/2
t.- tiği 154/4

tiyatro: Dram, komedi vb. türlerin oynandığı yer.
t. 073/6, 196/17
t. darbesi 035/9
şehzadebaşı t.+ su 025/14

tiz: İnce, keskin (ses).
t. 090/9

tohum: Bitkilerin oluşmasını sağlayan tane.
t. 240/7
t.+ a kaçmış 030/10

tok: Doymuş.
t. 127/10, 179/4
karnı t. 037/3
pire t. iken tutulur 053/1
t.+ ların 137/2
t.+ tur 003/2

toka: Saçları bir arada tutan araç.
t. 083/2

tokat: El içi vuruş.
t. 119/8

tokluk: Tok olma durumu.
t.+ un 137/5
t.+ una 146/7

tokmak: Ağaçtan yapılmış iri çekiç.
t.+ a 091/1
t.+ ı 091/3, 234/17

tokuştur -: Birbirine çarpıştırmak.
t.- mak 099/3
t.- urken 120/9

tombul: Şişman.
t. 141/18, 147/9

tonoz: (Rumca) Tuyğla ve harçla örülmüş tavan örtüsü.
t. 108/4
t.+ ları 107/5

top: 1. Tamamen. 2. Yuvarlak nesne.

t. 166/1, 248/7
t.+ larla 063/7
t.+ u 131/6
t.+ una 027/10
kadınların t.+ una 019/12

topaç: Tıknaz.
t. 246/16

toparla -: Bir araya getirmek.
derler t.- r 055/3

topkapı: İstanbul' da bir semt.
t.+ sında 138/8

topla -: Bir araya getirmek.
aklını başına t. 199/1
t.- dı 043/18, 193/1, 220/19, 229/2, 250/1
t.- dığınıza 152/3
t.- dım 029/5
t. 025/9
t.- mak 052/4, 192/3, 251/13
t.- maya 151/7, 218/12, 236/8
t.- mıştı 042/1
t.- yabildiği 160/12, 237/13
t.- yabilirdi 233/3
t.- yarak 089/24, 119/2, 174/14
t.- yıp 030/5, 161/10

toplan -: Toplama işine konu olmak.

t.- acak 172/1
t.- an 100/11
t.- anların 134/2
derlenip t.- arak 075/10
t.- ır 014/5, 160/2
t.- ıyor 085/3, 250/11
t.- mış 027/10, 072/10, 140/15, 161/6, 164/2, 249/6
t.- mıştı 248/20

toplu: Bir arada, dağınık olmayan.
t. 097/8
derli t. 219/4

toprak: Yer kabuğunun bir bölümü.
t. 084/2, 238/4, 243/5
t.+ a 223/6
t.+ ımızın 137/2
t.+ ına 032/5
t.+ ını 139/2
t.+ lar 111/15
t.+ ların 146/2
t.+ larını 063/7
t.+ tan 254/11

toptaşı: İstanbul' da bir semt.
t.+ na 059/1

topuk: Ayağın bölümü.
t.+ ları 246/20
t.+ larına 249/6

topuz : kapı: Bir şeyin elle tutulabilen çıkıntısı.
t.+ a 091/4

topyekûn: Toplu olarak.
t. 074/6

torba: Poşet.
t.+ sı 146/6
t.+ yı 146/11, 148/4

torik: İri palamut balığı.
t. 232/12

torluk : Toyluk.
pırnal t.+ u 112/1

tortu: Tortu.
t. 153/4

torun: Çocuğun çocuğu.
t.+ larınızı 212/2
t.+ u 084/1
t.+ u yerindeki 011/18
t.+ uyla 014/5

tosun: Genç boğa.
t. 009/1, 009/5, 009/15, 010/13, 010/16, 010/21, 011/5, 011/10
t.+ da 012/3
t.+ u 012/5

toy: Deneyimsiz.
t. 214/1
t.+ sun 088/7

toz: Çok küçük parçalara bölünmüş herhan gib irmadde.
t. 051/12, 138/10, 139/6, 153/8
t.+ dan 153/10
t.+ lu 052/4, 141/11
t.+ undan 138/9
t.+ unu 136/3, 139/2

tozluk: Tozdan korunma amaçlı kullanılan paçalık.
t.+ ları 070/2

töre: Âdet.
t.+ sine 018/4

trampa: Değişim.
t.+ dan 116/3

trampete: Küçük davul.
t. 079/2

tramvay: Raylı yolcu taşıtı.
t. 104/16
t.+ a 003/4, 007/10
t. beygirlerini 026/22
t.+ lar 047/3, 104/18, 138/11
t.+ larda 060/5

tren: Şimendifer.
t.+ de 252/6
t.+ in 209/6

tu: bkz. Tuh.
t. 118/19, 163/13

tufan: Şidetli yağmur.
t.+ ı 201/23

tuh: Yazıklar olsun anlamındaki bir söz.
t. 163/11

tuhaf: Acaip.
t. 017/11, 018/1, 034/5, 040/21, 073/3, 073/6, 075/7, 079/3, 099/7, 107/15, 109/5, 114/5, 119/12, 134/2, 134/4, 151/11, 164/7, 165/6, 194/3, 194/24, 222/3, 253/7
t.+ ı 080/17, 252/16
t.+ lardan 149/15

tuhaflaş -: Tuhaf olmak.
t.- tılar 248/7
t.- tım 115/17

tuhaflık: Tuhaf olma durumu.
t.+ ı 034/1
t.+ ın 034/1

tulum: 1. Koruyucu kap. 2. Üflemeli çalgı.
t. 056/16

tulumba: Birkaç kişi birini yakalayıp elleri üstünde havaya kaldırmak.
karga t. eder 082/2

turfan : 1. Mevsiminden önce yetiştirilen meyve veya sebze. 2. Yeni, taze.
t.+ da 253/12
son t.+ da 027/6

turgut
t. 020/1, 020/5, 020/13, 039/16, 043/4, 043/14, 048/6, 048/13,
055/14, 097/9, 097/23, 097/29, 098/6
t.+ la 045/5, 054/13, 054/18, 123/2

turkça :bkz. Türkçe.
t. 127/22

turp: Turpgillerden bir bitki
bayır t.+ u 230/17

turşu: Tuzlu suda, sirkede bekletilerek özel kıvama getirilmiş meyve veya sebze.
t.+ larını kuracak 027/8
t.+ ya 045/20

tut -: Elde bulundurmak.
t. 048/23, 055/12, 056/10
t.- acağım 133/7
aşı t.- acaklarını 027/8
t.- amadı 129/7
t.- amadığı 248/17
t.- amadım 055/13
t.- amam 169/3
t.- amayacağım 055/13
t.- amayarak 123/1, 133/4, 195/5
t.- amaz 221/3
t.- amıyorum 055/13
t.- an 005/12, 065/2, 125/12, 195/21, 213/10, 220/19
t.- anı 157/1
t.- anlar 239/9
t.- ar 041/3, 220/17
t.- arak 004/22, 035/20, 047/17, 048/20, 179/3, 182/11, 205/1, 217/5
t.- ardı 256/5
t.- arsın 008/9, 057/7
t.- amadığını 008/4
t.- madığı 162/25
saat t.- madık 033/9
t.- mak 217/9
sağlam t.- mak 023/9
alargada t.- maya 020/1
koltuklarından t.- maya 160/12
t.- mayacak 027/8
t.- mayan 154/2, 237/10
t.- mayı 229/2
t.- maz 115/18, 153/12, 171/8
t.- muş 038/6, 139/2
ağrısı t.- muş 121/4
mı t.- muş 259/2
sara t.- muş 126/10
yükünü t.- muş 013/1
t.- muyor 199/1
et can t.- muyor 107/5
t.- tu 005/1, 017/11, 030/10, 145/1, 201/22, 215/3, 250/6, 250/11, 254/1
gözünün t.- tuğu 026/21
t.- tuğun 216/10
t.- tuk 011/1
t.- tuktan 112/11
t.- tular 092/11
t.- tum 092/11
t.- unca 115/19
ağrısı t.- uncaya 004/21
da t.- unuz 062/9
ellerinden t.- unuz 090/7
kendinizi t.- unuz 052/13
t.- up 020/16, 079/2, 121/4, 136/3
t.- uyor 097/29
t.- uyordunuz 118/11
t.- uyorlar 133/5
t.- uyorsun 091/15
dünyalık t.- uyorsun 008/12

tutabil -: Tutma ihtimali bulunmak.
t.- ir 106/17

tutam: Parmak uçları ile tutulan miktarda olan.
t. 138/9, 218/13

tuttur -: Tutmasını sağlamak.
t.- a 241/1

t.- du 099/7, 100/1
t.- uyorsun 119/4

tutul -: Kapılmak.
t.- acak 022/6
t.- an 068/11, 250/6
tuzağa t.- anlar 017/16
t.- arak 028/3
dost t.- ayım 001/15
t.- du 056/11, 169/8, 173/5
t.- duğu 156/8, 186/24, 237/10
t.- duğunu 068/11
koleraya t.- duktan 061/18
hafakana t.- mamak 045/22
t.- masını 202/5
t.- mazdan 123/3
t.- muş 046/5
t.- muştu 200/3
t.- sun 151/14
dili t.- ur 204/8
pire tok iken t.- ur 053/1
t.- urmuş 151/10
koleraya t.- uyor 062/18
t.- uyordu 183/8
t.- uyorlar 252/5
t.- uyorum 185/18

tutul - : yakalanma
t.- duğun 061/12

tutul - : fiil: Tutma işi yapılmak.
t.- up 119/8

tutuş -: Yanmaya başlamak.
t.- arak 214/7
t.- malarına 249/2
t.- up 204/8
yanar t.- ur 111/21

tutuş: Tutma işi.
t. 256/1

tutuştur -: Tutuşmasını sağlamak.
t.- acak 045/10
t.- arak 043/7
t.- du 214/7

tuuh: Tüh: Yazıklar olsun.
t. 011/4

tuvalet: 1.İnsanın dışkı ve idrar boşalttığı yer. 2. Gece kıyafeti.
t. 024/3, 028/3, 035/8, 218/12
t.+ inden 006/18
t.+ ini 024/1
t.+ iyle 206/7
t.+ ler 107/5, 112/6
t.+ leri 117/13
t.+ lerine 218/13
t.+ li 011/8
t.+ te 107/5, 193/2

tuz: Yiyecekleri tatlandırmak için kullanılan madde.
t.+ la buz olacak 064/10
tadıyla t.+ uyla 034/1

tuzak: Birini güç duruma düşürmek için kurulan düzen.
t. 016/3, 255/2
t.+ a 007/10, 078/14, 088/9
t.+ a tutulanlar 017/16
t.+ larını 235/18
t.+ tan 134/4, 233/5

tuzluca : pahalı
t. 069/4

tüccar: Ticaret yapan.
t. 068/12
t.+ ın 010/8, 246/12

tük: Seyrek olarak.
tek t. 167/2

tüken -: Bitmek.
t.- di 143/15
t.- en 080/18

tükenmez: Bitmeyen.
bitmez t. 161/10

tüket -: Harcayarak yok etmek.
sıfırı t.- irsin 254/5

tükrük: bkz. Tükürük.

t. 010/10

tükür -: Tükürüğü ağız içinden dışarı atmak.
t.- dünüz 244/1
t.- mek 060/5

tükürük: Ağız salgısı.
t. 057/6

tül: Çok ince gözenekli dokuma.
t.+ lü 213/7

tüllen -: Tül görünümü almak.
t.- meye 187/8

tümsek: Küçük tepe.
t. 184/2

tüp: İçine madde koyulan boru.
kızılboya t.+ ü 024/1

türbe: Genellikle tanınmış kişiler için yaptırılan içinde mezarı bulunan yapı.
t. 051/8, 083/1
t.+ sine 065/3

türk: Türkiye' de yaşayan halk.
t. 002/2, 005/3, 006/15, 006/18, 006/19, 006/22, 007/1, 007/6,
007/10, 014/5, 019/6, 021/10, 021/12, 036/6, 068/12, 069/2, 070/6,
082/8, 126/1, 160/15, 253/14, 255/2, 255/7, 257/3
t.+ ler 005/1, 031/5, 044/18, 063/4, 063/5, 125/8
t.+ lerden 125/12
t.+ lere 125/8
t.+ leri 256/7
t.+ lerin 068/11
t.+ sünüz 180/16
t.+ tür 005/1, 006/17
t.+ ü 069/6
t.+ üm 180/16
t.+ ün 006/17, 007/6

türkçe: Genel Türk dili.
t. 016/10, 073/8, 127/20, 128/16, 213/6
t.+ ye 016/12

türkçü: Türkçülük akımını benimseyen.
t. 009/24

türkiye: Ülke adı.
t. 137/2
t.+ de 068/10, 069/2, 125/7
t.+ nin 126/1
t.+ yi 069/6

türlü: Çok çeşitli.
t. 007/10, 014/5, 015/1, 016/15, 019/3, 021/5, 027/7, 034/2,
034/5, 035/8, 040/17, 045/11, 049/8, 051/11, 052/8, 056/2, 062/1,
063/4, 068/11, 073/6, 073/10, 083/1, 096/13, 115/5, 121/6, 134/6,
135/1, 137/12, 138/3, 138/9, 144/8, 146/1, 147/16, 153/8, 159/5,
165/8, 170/24, 172/6, 174/13, 181/12, 186/24, 189/13, 192/4, 198/10,
213/10, 225/18, 226/7, 226/9, 228/9, 239/10, 242/4, 243/7, 244/9,
250/1, 257/8
bin bir t. 025/11
piliçli t. 078/15
türlü t. 018/4
t. be türlüsü 001/4
t.+ dür 063/5
t.+ sü 109/8, 151/16
türlü be t.+ sü 001/4
t.+ süne 014/5, 057/5
t.+ sünü 021/10, 232/18
t.+ süyle 084/1
t. türlü 018/4

türrehat: Saçma sapan sözler.
t.+ a 087/10
t.+ ı 196/19

tüt –: Duman çıkarmak.
t.- en 122/9

tüttür -: Duman çıkarmasını sağlamak.
t.- en 047/4

tüy: İnsan veya hayvan derisinde bulunan ince uzantılar.
t.+ leri 099/5
t.+ leri diken diken eden 057/8
t.+ leri kabarmış 082/3

tüylü: Tüyü olan.
t. 069/3

ucuz: Düşük fiyatlı.
u. 229/1

uç: Bir şeyin son noktası.
u. 232/12
u.+ ları 070/1, 179/6, 232/14
u.+ larına 198/10
u.+ larından 090/9
u.+ ludur 175/18
u.+ u 097/9, 167/15, 182/1, 187/6
u.+ una 015/4, 031/7, 061/19, 080/18, 094/21, 124/6, 215/8, 222/3
u.+ unda 069/3, 124/7, 167/17
u.+ undaki 077/4
u.+ undan 004/12, 059/15, 148/1, 175/18, 200/7, 207/11
u.+ unu 018/4, 054/9, 150/5, 176/2, 176/15, 184/9
u.+ uyla 140/4, 158/5, 161/12, 194/16, 223/6, 233/3
u.+ u 019/3
u.+ uyla 019/9

uç -: Havada düşmeden durmak.
u.- amazsın 231/17
u.- an 055/6, 061/9, 234/4
u.- ar 121/6, 175/5, 183/4, 214/7
yüksekten u.- ar 177/8
u.- arak 061/16
u.- tu 036/6, 141/6, 190/21, 213/9
u.- tular 046/1
u.- uyor 036/6
u.- uyordu 058/1
u.- uyorum 008/15, 231/16
u.+ anla kaçan elimden kurtulmaz 046/5

uçuk: Uçmuş, soluk.
u. 205/4
u.+ tu 100/23

uçukluk: Uçuk olma durumu.
u. 079/6

uçur -: Uçma işini yaptırmak.
u.- an 213/11
u.- mak 085/1
u.- up 019/1
u.- ur 055/4
u.- urken 038/3

uçurt -: Uçurtmak işi.
kuş u.- mayacaksınız 061/16

uçurum: Yar, dik yer.
u.+ larına 216/2
u.+ larında 184/5
u.+ lu 085/1
u.+ un 188/6

uçuş -: Hep birlikte uçmak.
u.- an 205/2, 223/7

ufacık: Çok ufak.
u. 032/4, 181/8

ufak: Boyutları normalden küçük.
u. 066/8, 074/14, 101/16, 128/25, 139/3, 139/5, 149/16, 152/2, 157/5, 161/2, 165/1, 169/2, 171/13, 181/7, 189/17, 190/21, 205/1, 207/14, 208/28, 214/2, 246/4
irili u.+ lı 134/4
u.+ tan 025/13
u. tefek 023/7

ufuk: Yer ve göğün birleşir gibi göründüğü yer.
u.+ larını 063/7
u.+ tan 165/10, 200/5
istikbal-i u.+ umuzu 257/4
u.+ un 072/17, 170/1
u.+ unda 175/16
u.+ unu 136/5

ufunet: Pis koku.
u. 205/14
u.+ li 065/1, 153/8

uğra -: Bir yerde kısa bir süre kalmak.
u.- dı 021/12, 137/12, 173/5
korktuğuna u.- dı 085/6
u.- dığım 062/1
u.- dığımız 126/7
u.- maz 095/2
u.- dığını 123/5, 124/3
u.- dık 077/9, 202/5
u.- dıkları 057/1, 075/8, 095/9
u.- dım 062/3, 133/7
u.- mamış 057/5
u.- mış 095/10, 151/10, 159/3, 235/3, 242/5
u.- r 134/1
u.- rız 011/3
u.- yacağı 244/10
u.- yacağını 082/3
u.- yacaksın 197/12
u.- yan 118/20
u.- yanları 184/3
u.- yarak 239/5
u.- yınca 254/11
u.- yıp 197/12
u.- yor 057/8
u.- yorum 091/16, 130/3

uğrak: Çok uğranılan yer.
sarhoş u.+ ıdır 011/8

uğraş -: Bir iş üzerinde sürekli çalışmak.
u.- a 156/4
u.- acağım 224/15
u.- acak 048/13, 084/2, 085/1, 219/7
u.- acaksınız 114/6
u.- acaktı 085/6
u.- an 018/4, 104/16, 133/4, 151/14, 160/12, 161/7, 193/3, 194/18, 195/17, 216/13, 236/8, 243/8
u.- anlar 160/5
u.- anların 078/12
u.- arak 020/1, 026/8, 054/6, 061/19, 104/17, 122/4, 139/5, 151/7, 160/5, 169/2, 170/1, 176/10, 183/5, 241/2, 255/11
u.- ır 070/2, 135/5, 149/3, 194/16, 227/3, 234/5
u.- ırım 006/25
u.- ırız 248/22
u.- ırken 018/12, 054/9, 119/10, 165/8
u.- ırlar 019/3, 118/16, 184/2
u.- ıyor 052/1, 165/9, 206/7, 207/14, 210/17
u.- ıyordu 187/6, 200/4, 219/4, 226/7, 249/5, 258/10
u.- ıyordum 167/1
u.- ıyorlar 124/1, 154/3, 178/25, 255/5
u.- ıyorlardı 164/5
u.- ıyorsun 049/18, 119/4
u.- ıyorsunuz 122/5
u.- ıyorum 030/12, 106/14, 239/6
u.- mak 066/1, 154/5, 160/15, 161/1, 236/4, 236/7
u.- makla 084/2, 207/13
u.- maları 188/3
u.- mıyor 243/2
u.- sanız 182/11
u.- tı 060/3, 073/8, 133/4, 164/7, 174/14, 239/8, 254/13
u.- tığı 068/12, 166/14, 198/14
u.- tığımız 019/1
u.- tıkları 085/1, 258/11
u.- tıktan 070/5

uğraş: İş güç.
u. 260/6

uğraşıl -: Uğraşma işi yapılmak.
u.- an 248/20
u.- arak 047/11
u.- mış 022/22
u.- sa 138/1

uğrat -: Uğrama işini yaptırmak.
u.- madan 238/7

uğruna: Amacına.
u. 136/4

uğultu: Boğuk ses.
u. 028/3, 028/17, 124/2, 140/9
u. koptu 033/6

uğur: Talih, şans.
u.+ una 178/7

uğursuz: Menhus, kadersiz.
u. 219/2
yıl u.+ undur 035/19

uğuştur -: Ovuşturmak.
u.- a 232/14

uhra: Diğer.
u. 063/8

ukba: Ahiret.
u.+ dan 137/8
u. seferi 134/6

ukde: İçe dert olan şey.
u. 224/3, 224/17, 226/2
u.+ yi 226/5

ukubet: Ceza.
u.+ ler 065/3

ulan: Öfke anlatan bir seslenme sözü.

u. 009/24, 010/15, 010/23, 011/2, 011/7, 011/13, 030/18, 230/18, 230/20, 231/5, 231/7, 231/10, 231/12, 231/17, 231/18, 231/22, 232/2, 232/8, 232/13
u. yedi 058/17

ulu: Erdemli, yüce.
u. 072/17
u. orta 069/4

uluorta: Herkesin içinde.
u. 026/23, 120/7

ulvi: bkz. Ulviye.
u. 105/2, 162/2, 214/6, 242/2
u.+ sin 260/12

ulviye: Yüksek, yüce.
u. 176/13

ulviyet: Yücelik.
u.+ ini 134/1

um -: Bir şeyin olmasını beklemek.
u.- ardım 094/18
u.- arım 071/7, 099/5, 125/12
u.- arsın 011/8, 050/9
u.- uyorum 092/13

umacı:: Öcü.
u.+ dan 184/3

umran: Bayındırlık.
u.+ a 138/7

umum: Kamu, ahali.
u. 180/4
u.- u medeniyetten 082/7
u.+ a 241/2
u.+ un 085/1
u.+ una 032/4

umumhane: Genelev.
u. 067/4, 069/4
u. kılavuzudur 040/21
u. ci 007/10

umumi: Genel.
u. 151/5, 168/11, 241/7, 242/5, 250/2
müddei-i u. 049/13
müfettiş-i u.+ yim 179/7

umumiye: Genel.
ahlak-ı u. 134/1
efkâr-ı u. 134/1
cazibe-i u. kanunu 213/10
ahlak-ı u.+ yi 133/5

umur: Aldırış etme.
u.+ unda 012/21

umurlama -: Umursamak durumu.
u.- yan 042/1

un: Toz durumuna getirilmiş tahıl.
u.+ u 012/10

unut -: Hatırlamamak.
u.- arak 091/6, 245/6, 245/7
u.- ayım 137/8
u.- mak 255/4

u.- maya 244/11
u.- mayınız 114/21
u.- muş 082/3, 194/17
u.- muşlar 085/5
u.- muşlardı 099/6, 162/2
u.- muştu 022/15, 248/7
u.- tu 023/8, 163/13, 169/6
u.- tuğumu 046/11
u.- tuk 144/13
u.- tum 047/7, 109/14, 182/7
u.- tunuz 195/6, 228/14
u.- uyor 084/2, 101/5
u.- uyorsun 177/10
u. + ulmaz 145/21

unutkan: Unutma huyu olan.
u. 037/2

unuttur -: Unutmasına yol açmak.
u.- an 115/16
u.- muştun 117/2
u.- ur 226/5

unutturabil -: Unutturma ihtimali bulunan.
u.- irsen 009/9

unutul –: Unutma işine konu olmak.

u.- ması 169/8
u.- uyor 138/2

unvan: San.
u. 216/1
u.+ ı 105/17, 149/15, 181/8
u.+ ın 149/15
u.+ ını 149/15

upuzun: Çok uzun.
u. 070/1

urum: Rum.
u. 006/11

usan -: Bıkmak.
u.- mış 019/3

usançlık: Bıkma.
u. 018/12

usare: Öz su.
u.+ si 064/10

uslu: Edepli.
u. 186/22

usta: Zanaat öğreticisi.
u. 178/10
u.+ m 011/1
u.+ mla 011/3
u.+ nı 011/2

ustalık: Usta olma durumu.
u. 199/14
u.+ la 033/3
u.+ lı 053/1

usul: Bir amaca erişmek için tutulan yol, yöntem.
u. 037/4, 121/10, 153/12, 172/1, 178/18, 247/13
u. dâhilinde 028/16
u.+ de 074/14, 230/10
u.+ ler 005/10
u.+ ü 028/17, 065/1, 132/17
u.+ ünü 018/1, 256/2
u.+ üyle 242/4

usulcacık : zarf: Yavaşcacık.
u. 077/11

usulsüz: Yöntemsiz.
u. 171/18

usül: bkz. Usul.
u. 018/3

uşak: Erkek hizmetçi.
u. 139/2, 140/4, 140/7, 140/10, 140/14, 140/18, 140/22, 142/23, 145/16, 145/19
u.+ a 140/4
u.+ ı 125/14, 141/9
u.+ ın 139/3
u.+ la 143/13
u.+ tan 158/6

utan -: Mahçup olmak.
u.- acağımı 104/10
u.- an 238/8
u.- dı 038/1
u.- dığımız 215/5
u.- ıp 218/13
u.- ırdık 133/5
u.- ıyorlar 232/3
u.- ıyorum 045/22
u.- ma 218/13
u.- madan 147/12
u.- maz 044/3, 104/8, 121/2, 133/5
u.- mazlar 245/7
u.- mıyor 011/8

utandır -: Mahçup etmek.
u.- acak 036/6
u.- dınız 218/12

utangaç: Sıkılgan, mahçup.
u.+ mışlar 232/3

utanma: Utanma durumu.
u. 136/4

uvertür: Operada perde açılmadan orkestranın çaldığı parça.
u. 079/3

uy -: Uygun düşmek.
u.- acak 144/13
u.- an 188/13
u.- duk 077/9, 186/9
u.- dun 147/11
u.- masa 102/23
u.- mayacağını 142/9
u.- mayı 204/1
u.- mayınız 059/17
u.- maz 019/6
u.- muyordu 178/25
u.- sa 102/23
evdeki pazar çarşıya u.- sa 196/21
u.- unuz 113/8
u.- up 177/8
u.- uyor 014/5

uyan -: Uyku durumundan çıkmak.
u.- an 036/6, 123/2
u.- dı 098/21, 164/7, 170/4, 227/1
u.- madan 218/1
u.- masın 155/24

uyandırabil -: Uyandırma imkanı bulunmak.
u.- eceği 050/24

uyanık: 1.Uyumamış. 2. Kurnaz
u. 170/2

uyanıklık: Uyanık olma durumu.
u. 258/10

uyanış: Uyanma işi.
u.+ ı 084/2

uydur -: Uymasını sağlamak.
u.- acaksınız 027/5
u.- amadılar 018/4
u.- amayacaklar 018/4
u.- amıyorlar 018/4
u.- anlar 243/7
u.- mak 256/2

uydur: Uydurmak işi.
u. 231/19

uydurma: Uydurmak işi.
u. 216/1, 229/13

uydurul -: Uydurma işi yapılmak.
u.- muş 151/11

uygun: Mütenasip.
u. 170/2, 183/10

uyku: Dış uyaranlara karşı bilincin kapandığı dinlenme durumu.
u. 165/1, 225/11
u. çeker 007/11
u.+ da 164/9
u.+ dan 170/2
u.+ ları 168/1
u.+ larını 167/4, 171/11
u.+ nun 170/4
u.+ su 154/10, 167/8, 167/14, 170/3
u.+ suna 173/5
u.+ sunu 169/8
u.+ ya varmışlar 001/20

uysal. Yumuşak başlı.
u.+ ını 071/19

uyu -: Uyku durumunda olmak.
u.- du 154/10
u.- duktan 154/3
u.- madan 192/2
u.- mak 170/3
u.- mamışa 193/13
u.- mamıştım 159/16
u.- muşa 170/16
u.- muyor 171/4
u.- muyorum 167/17
u.- rken 069/3
u.- yamadım 170/17, 170/21
u.- yamayışım 169/3
u.- yamazdı 154/6
u.- yan 124/7
u.- yor 141/14
u.- yordu 154/7
u.- yorlardı 154/6

uyukla -: Hafif uykuya dalmak.
u.- yan 064/2

uyuştur -: Uyuşmasını sağlamak.
u.- acak 257/11

uyuşuk: Uyuşmuş.
u. 007/10

uyut -: Uyur duruma getirmek.
u.- acak 168/10
u.- mamak 169/3
u.- tu 172/9
u.- tuğu 154/1

uza -: Boyu büyümek.
u.- dığını 143/15
u.- ması 244/6
u.- mış 023/13
u.- yacağını 182/8
u.- yan 172/8

uzadıya: Uzun uzadıya: Uzatarak.
uzun u. 171/16
uzun u. görüştüm 177/4

uzak: Yakın karşıtı.
u. 051/1, 073/5, 078/12, 135/5, 138/10, 239/4, 244/3, 249/3, 255/4
u.+ a 079/6, 092/11, 148/3
u.+ lara 080/4, 094/21, 175/18
u.+ larda 037/3, 042/1
u.+ ta 052/8, 062/10, 136/10, 222/2
u.+ tan 092/11, 146/4, 181/13, 185/3, 223/8

uzaklaş -: Bir şeyden ayrılıp uzağa gitmek.
u.- ırlar 221/2
u.- ıyorlar 221/2
u.- mayı 172/1
u.- tığını 225/12

uzaklaştır -: Uzağa götürmek.i,
u.- dığını 038/5

uzan -: Boylu boyunca yatmak.
u.- an 156/5, 184/1, 252/8
u.- arak 072/17, 232/14
u.- dı 154/8, 170/2, 200/6, 215/3
u.- dım 253/1
u.- mış 058/3

uzanıver -: Çabucak uzunmak.
u.- di 090/8

uzat -: Uzamasını sağlamak.
u.- acağını 227/4
u.- acak 032/4
u.- amaz 134/1
u.- arak 020/11, 023/8, 034/6, 062/19, 083/9, 094/16, 095/19, 097/9, 097/19, 140/22, 145/6, 157/10, 181/2, 200/5, 210/2
u.- ınız 255/9
u.- ır 071/22
u.- ma 224/20
u.- madı 086/6
u.- mak 224/1
u.- maya 049/14, 142/13
u.- mışlar 154/6
u.- tı 023/19, 091/4, 182/8, 201/22, 210/8, 238/6
u.- tığı 091/1
u.- tılar 070/11, 137/5

uzatıl -: Uzutma işi yapılmak.
u.- mış 057/4, 141/11

uzlaş -: Mutabık kalmak.
u.- tık 147/16

uzletgah: Yalnızlık köşesi.
u.+ lar 249/3
u.+ larına 249/6

uzun: Kısa karşıtı.
u. 002/20, 012/8, 022/14, 029/1, 029/3, 030/19, 031/4, 033/10, 040/7, 055/3, 059/15, 067/3, 078/14, 084/2, 091/5, 091/9, 095/26, 099/5, 099/7, 104/17, 119/12, 120/3, 122/4, 126/2, 136/9, 154/9, 159/5, 162/25, 179/6, 183/8, 204/9, 210/12, 212/1, 212/3, 213/7, 217/5, 225/7, 225/8, 227/2, 251/20, 254/1, 259/2, 259/4
u. ediyorsun 050/22
u. uzadıya 171/16
u. uzadıya görüştüm 177/4

uzunca : zarf: Uzun olarak.
u. 036/5

uzunca: Biraz uzun.
u. 191/6

uzuv: Organ.
u.+ da 157/5
u.+ lar 101/5
u.+ larını 104/16
u.+ u 160/3, 243/8
u.+ un 245/3
u.+ una 074/6

uzvi: Uzva ait.
fil u. kırbaçlar 065/5

ücra: Kıyıda köşede olan.
ü. 063/8

ücret: İş gücü karşılığı para.
ü. 066/6, 180/4, 180/5, 180/9, 181/13, 227/3
ü.+ i 050/21
ü.+ inden 057/9
ü.+ ine 180/2
ü.+ ini 180/9
ü.+ inizi 180/16
ü.+ iyle 002/4, 094/15, 133/5
ü.+ le 016/5, 092/11, 149/4, 179/4, 180/9
ü.+ ler 226/11
ü.+ lerinden 180/4
ü.+ lerle 069/4

üç: İkiden bir artık olan sayı.
ü. 002/17, 003/11, 004/3, 007/8, 015/11, 021/8, 025/12, 029/10, 030/6, 030/18, 036/5, 038/2, 046/1, 049/19, 051/9, 051/11, 057/4, 060/5, 064/7, 066/6, 078/12, 078/14, 099/6, 100/11, 102/11, 106/14, 107/17, 108/16, 114/8, 118/19, 122/5, 128/1, 128/9, 132/10, 138/9, 140/9, 150/12, 151/3, 157/5, 160/12, 163/10, 166/1, 173/6, 191/15, 211/7, 226/9, 235/2, 250/15, 258/8, 258/10, 259/4, 259/9, 259/15
ü.+ e 250/5
ü.+ ü 028/10, 100/19, 109/21
ü.+ ümüzün 019/6

ü.+ ünü 030/9, 036/4
ü.+ te ikisi 085/6

üçüncü: Üçün sayı sıfatı.
ü. 001/20, 024/19, 024/23, 025/10, 026/8, 085/3, 085/6, 108/17, 113/19, 226/4, 253/11
ü.+ sü 156/5

üçyüzonaltı: Sayı.
ü. 206/7

üdeba: Yazarlar.
ü.+ sındandı 031/17

üfle -: Üfürmek.
ü.- dim 163/13
ü.- yerek 050/12

üftade: Aşık düşkün.
ü. 169/1

üfür -: Üflemek.
ü.- üp 004/21

ülfet: Alışma.
ü.+ e 080/1

ümit: Umut.
ü. 136/6, 145/4, 169/7, 261/7
ü.+ e 165/10
ü.+ i kestim 021/8
ü.+ imi kestim 016/3
ü.+ iyle 035/8, 135/2
ü.+ ler 035/11
ü.+ ler veren 036/6
ü.+ lerini 249/3
ü.+ leriyle 135/2
ü.+ lerle 258/10

ümitsiz: Umutsuz.
ü. 144/8, 243/8

ümitsizlik: Umutsuzluk.
ü.+ lere 165/6

ümmet : Hz. Muhammed' in çevresinde toplanan müslümanlar.
ü.- i muhammedin 153/2

ümm: Ana.
ü. ül habais 089/11: içki

unvan: San.
ü.+ lı 103/10

ürcet : Ücret
ü.+ iyle 003/2
ü.+ i 004/6

ürk -: Korku duymak.
ü.- müş 111/15, 124/6, 124/8
ü.- müştü 184/3
ü.- müyor 103/16

ürkek: Çok ürken.
ü. 031/6, 079/5, 160/5

ürkeklik: Ürkek olma durumu.
ü.+ iyle 079/3

ürküntü: Ürkme duygusu.
ü. 153/7, 166/17

ürküt -: Ürperti vermek.
göz ü.- ecek 016/15
ü.- eyim 191/10
ü.- üp 016/2

ürper -: Korku, tiksinti, üşüme vb. yüzünden tüylerin dikilip derinin nokta nokta kabarmasıyla görülen ani titreme.

ü.- iyor 075/2

ürperme: Ürperme işi.
ü. 233/2

ürpert -: Ürperti vermek.
ü.- ecek 099/5

ürperti: Ürperme duygusu.
ü.+ ler 243/3
ü.+ siyle 082/3
ü.+ yle 171/13

üryan: Çıplak.
ü. 136/4

üsküdar: İstanbul' da bir semt.
ü. 033/4, 078/12
nükhet ü. 079/2, 081/2, 083/2
ü.+ ı 256/7
ü.+ ın 195/6

üslup: Anlatma biçimi.
ü.+ larıyla 104/16
ü.+ u 258/7

üst: 1. Giysi. 2. Üzeri.
ü. 052/1, 073/8, 073/11, 078/12, 099/3, 099/5, 124/6, 126/5,
126/10, 130/16, 142/18, 154/1, 158/6, 159/3, 192/5, 213/3
ü. başıyla 123/7
ü.+ lerini 076/7, 096/2
ü.+ ü başı 099/6
ü.+ üm başım 135/3
ü.+ ümde 097/8
ü.+ üme 020/2, 043/19
ü.+ ümün 135/5
ü.+ ümüzden 097/6
ü.+ ümüze 202/11
ü.+ ünde 092/19, 148/15, 148/16, 163/13, 206/7, 216/1
ü.+ ündedir 005/8
ü.+ ünden 210/9
ü.+ üne 055/2, 090/8, 090/9, 098/13, 233/2
baş ü.+ üne 016/6, 113/9
setin ü.+ üne 247/24
ü.+ üne düşürdü 252/14
esmayı ü.+ üne sıçratırsın 026/23
ü.+ ünü 141/4, 187/9, 237/2, 246/15

üstat: Bilim veya sanat alanında üstün bilgi ve yeteneği olan.
ü.+ ı 256/5

üstele -: Ayrıca.
ü.- yen 237/11

üstelik
ü. 004/6, 009/10

üstün: Benzerlerini geride bırakan.
ü.+ dür 083/5

üşen -: Erinmek.
ü.- iyor 101/5

üşü -: Isı yokluğundan etkilenmek.
ü.- rsen 220/15
ü.- yeceksin 191/10
ü.- yorum 136/4, 242/6
ü.- yoruz 213/13

üşüş -: Toplanmak, birikmek.
ü.- müşler 140/9
ü.- tü 105/13
ü.- üyorlar 222/3

üşüt -: Üşüyüp hasta olamk.
ü.- tü 062/18

ütü: Giysilerin kırışıklığını gidermek için kullanılan araç.
ü. 022/22, 076/7

ütülen-: Ütülenme işine konu olmak.
ü.- miş 008/10

üz -: Üzüntü vermek.
ü.- dün 114/16

üzer
ü.+ lerinde 139/1
ü.+ lerinden 153/8
ü.+ lerine 014/5, 021/12, 060/5, 076/7, 163/13, 207/10, 213/7, 258/1

üzere: Neredeyse.
ü. 007/10, 016/10, 032/4, 055/3, 092/11, 115/7, 132/19, 134/3,
172/7, 182/2, 208/18, 216/13, 226/11, 227/3, 231/13, 235/9, 244/10, 250/5
ü.+ yim 231/1

üzeri: Bir şeyi yukarı yanı.

ü. 078/12
ü.+ mde 092/11
ü.+ mden 117/7
ü.+ me 022/10, 135/5, 160/15, 162/9, 163/13, 195/10
ü.+ min 135/5
ü.+ mizde 091/18
ü.+ mizden 084/2
ü.+ mize 114/6, 204/1
ü.+ nde 005/2, 006/17, 010/12, 033/5, 036/6, 052/1, 055/6, 066/3, 073/4, 076/4, 084/2, 088/11, 097/7, 130/21, 145/21, 148/7, 149/2, 150/18, 156/6, 166/2, 166/11, 185/3, 191/7, 205/4, 207/9, 211/11, 215/9, 224/13, 224/18, 227/2, 234/1, 235/2, 243/5, 249/1, 250/15, 251/20, 252/11, 258/8
ü.+ ndeki 099/7, 101/5, 124/2
ü.+ nden 015/8, 022/14, 032/3, 034/6, 057/7, 057/8, 066/3, 072/17, 073/9, 079/2, 085/5, 085/6, 123/6, 130/21, 135/5, 146/2, 202/9, 229/1, 253/1
ü.+ ndeyiz 084/2
ü.+ ne 002/6, 005/1, 005/8, 005/12, 007/10, 010/8, 010/10, 029/5, 033/9, 033/14, 034/2, 034/3, 036/6, 037/2, 037/3, 040/4, 051/1, 052/1, 052/8, 053/9, 054/15, 055/6, 056/3, 064/2, 067/6, 070/2, 070/11, 073/4, 075/7, 076/13, 081/13, 081/16, 083/7, 085/6, 090/8, 104/16, 105/13, 106/15, 107/5, 111/23, 118/12, 118/16, 118/19, 118/20, 121/4, 121/12, 122/8, 135/5, 140/9, 145/1, 149/7, 151/15, 155/28, 156/6, 157/8, 158/5, 160/2, 160/3, 162/8, 164/2, 166/3, 168/1, 173/4, 178/7, 179/7, 181/2, 182/13, 183/4, 188/13, 195/10, 197/13, 198/14, 200/5, 200/6, 204/10, 205/2, 206/7, 209/8, 210/3, 211/10, 213/5, 213/9, 214/7, 215/2, 216/2, 217/7, 220/19, 228/9, 235/4, 238/4, 238/6, 242/4, 245/3, 253/1, 254/13, 257/6
ü.+ ni 123/3
ü.+ nize 201/13

üzgün: Üzüntü duymuş.
ü.+ sün 161/5

üzme -: Üzüntü vermek.
ü.- yordu 079/1

üzül -: Üzme işine konu olmak.
üzüm üzüm ü.- dük 203/4
ü.- dün 207/6
ü.- me 200/11, 216/12
ü.- meli 188/6
ü.- meyesin 170/24
ü.- mez 222/10
ü.- müşsün 204/10
ü.- üyordum 220/5
ü.- üyorsun 222/9
ü.- üyorum 223/22
ü.- üyoruz 206/4

üzüm: Salkım durumunda bulunan bir meyve.
ü. 246/16, 247/23, 248/1
kuru ü. 020/4
üzüm ü. üzüldük 203/4
ü. üzüm üzüldük 203/4

üzüntü: Gam, teessür.
ü. 047/13, 075/8, 079/6
ü.+ den 051/14, 200/3, 203/19, 222/8
ü.+ lerden 165/7
ü.+ lü 173/4
ü.+ mü 209/20
ü.+ sü 165/10
ü.+ ye 210/16
ü.+ yü 203/9

vaad: bkz. vaat.
v.- i izdivaç 203/15
v.- i sadakatine 245/3
v.+ inizi 114/21, 169/3

vaadet -: Söz vermek.

v.- iyoruz 080/13
v.- miş 187/7
v.- tiği 135/2

vaat: *is. Ar.* Bir işi yapmak için söz vermek.
v. 168/9
v.+ iyle 198/1

vade: *is. Ar.* Bir işin yapılması veya bir borcun ödenmesi için tanınan süre, mühlet, mehil.v. 248/22

vadet -: bkz. vaadetmek.
v. 048/5
v.- miştim 253/12

vadi: Çalışma alanı, tutulan yol.
v.+ de 172/6

vah: Hayıflanma sözü.
v. 022/22, 025/11, 042/18, 044/7, 199/12, 227/3, 245/5

vahamet: Güçlük.
v. 200/4
v.+ i 056/4

vahdet: Birlik.
sırr-ı v.+ ini 079/4

vahi : Boş.
v. 032/5, 036/6, 169/7

vahim: Ağır.
v. 127/20, 135/5, 156/4, 156/8, 239/8

vahşet: Vahşi olma durumu.
v. 090/13
v.+ e 257/9
v.+ ine 157/10
v.+ ini 031/9
v.+ iyle 072/17, 238/11
v.+ le 158/3

vahşi: Yabani.
v. 063/8, 066/1, 079/2, 079/5, 089/1, 132/19, 157/3, 157/6, 237/17, 244/1, 254/12
v.+ lerini 027/8
v.+ sini 158/5

vahşiyane: Vahşice.
v. 131/16, 237/6

vaiz: Öğütçü.
v.+ in 085/1

vaka: Olay.
v. 034/2, 061/18, 062/2, 063/1, 066/8, 068/11, 127/13, 127/17, 137/12, 165/2, 183/1, 207/17, 209/3, 236/1, 236/3
v.+ da 126/4, 127/20, 174/25, 200/4
v.+ dan 129/8, 166/13, 219/7
v.+ lar 006/17, 015/1, 125/7, 138/2
v.+ lara 236/2
v.+ lardan 137/2
v.+ ları 134/8, 136/8, 233/9
v.+ ların 067/1
v.+ larını 070/2
v.+ nın 053/3, 132/16, 167/3, 174/24
v.+ sı 061/10, 068/11, 136/5, 235/8
v.+ sına 196/17, 227/2
v.+ sından 171/4
v.+ sını 182/2
v.+ sının 164/5
v.+ yı 062/9, 127/15, 147/12, 233/6, 237/15

vakar: Ağırbaşlılık.
v. 146/3
v.+ ı 151/3
v.+ ıdır 151/1

vakarlı **:** Ağırbaşlı.
v. 172/9

vakıa: Olgu.
v. 015/1, 153/5, 212/13

vakıf: Kuruluş.
v. 047/3, 092/11, 092/14
v.+ tır 243/6
v.+ tırlar 064/8

vaki: Olan.
v.+ dir 240/3

vakit: Zaman.
v. 002/4, 002/18, 015/4, 016/1, 016/15, 019/3, 024/18, 025/3, 043/17, 049/8, 049/14, 050/1, 055/3, 056/2, 058/3, 059/4, 065/5, 068/2, 070/2, 071/10, 072/7, 077/10, 078/1, 109/3, 119/8, 122/1, 123/6, 128/1, 138/1, 145/19, 150/8, 151/10, 170/3, 181/5, 184/5, 184/11, 190/14, 191/13, 199/1, 200/12, 211/4, 217/1, 224/8, 226/4, 226/11, 230/22, 233/9, 243/7, 248/6, 259/16
v.+ e 064/10
v.+ i 043/7, 074/6, 156/7, 225/11, 257/4
v.+ im 003/19, 023/14, 023/17, 048/13, 050/6, 218/12
v.+ imiz 029/11, 033/9, 075/1
v.+ in 035/15, 055/2
v.+ ini 035/15, 170/4, 241/6
v.+ iniz 023/16, 230/3
v.+ iyle 014/5, 069/6, 131/16, 149/15, 260/15, 260/16
v.+ ler 001/20, 044/18, 072/3
v.+ lerde 013/3
v.+ leri 256/3
v.+ lerini 256/3
v.+ li 041/10, 206/7
v.+ siz 041/10, 052/3, 206/7
v.+ te 080/1, 082/7, 149/6, 177/8

vakur: Ağırbaşlı.
v. 159/11, 197/22, 259/8

valide: Anne.
v. 157/9, 170/6, 210/12, 212/2, 225/8
v.+ leri 176/9, 225/10
v.+ lerine 123/3
v.+ lerinin 054/18
v.+ m 029/5, 032/1
v.+ mle 204/8
v.+ nin 160/2, 201/23, 211/10
v.+ niz 212/11
v.+ si 147/17, 154/1, 156/1, 159/9, 184/5, 193/16, 200/4, 200/7, 218/3, 225/6, 248/1
v.+ sine 172/7, 176/12, 192/1, 237/15
v.+ sinin 156/4, 160/3, 192/4, 192/5, 198/14, 199/2, 202/6, 241/1
v.+ siyim 142/20
v.+ siyle 160/12, 208/14

validelik: Annelik.
v.+ imi 178/16

valih: Şaşırmış.
v. 141/12

valilik: Vali olma durumu.
v.+ lere 147/18

valiz: El bavulu.
v.+ e 126/3

vallah: Yemin.
v. 039/15, 040/22, 040/23, 041/5, 043/7, 043/13, 044/16, 046/14, 075/1, 093/11, 097/22, 098/1, 099/5, 102/21, 148/16, 228/14, 232/13, 254/7

Vallahi: Yemin sözü.
v. 034/10, 098/7, 098/15, 189/15, 189/16, 198/16, 218/10, 229/1

vaniköyü: İstanbulda bir semt.
v. 138/11

vapur: Su buharıyla çalışan gemi.
v. 055/6
v.+ a 003/4
v.+ da 216/2, 252/6
v.+ lar 156/6
v.+ larda 060/5
v.+ ları 062/1, 252/2

v.+ u 210/10, 218/4
v.+ un 209/6

var: Mevcut.
v. 004/5, 004/10, 004/21, 006/3, 006/5, 007/13, 007/15, 008/15, 009/18, 011/1, 011/2, 011/3, 012/5, 014/5, 015/5, 017/3, 018/12, 019/12, 020/19, 023/16, 024/11, 025/7, 026/7, 026/21, 026/22, 027/4, 027/6, 027/7, 027/18, 028/7, 028/9, 030/6, 030/10, 030/18, 032/1, 033/9, 036/6, 040/25, 041/3, 041/8, 041/10, 042/8, 043/17, 044/14, 045/19, 047/1, 048/8, 048/10, 049/10, 049/11, 049/24, 050/15, 051/11, 051/15, 053/14, 055/8, 059/1, 059/4, 060/5, 060/12, 061/10, 061/16, 065/2, 065/4, 065/5, 067/3, 071/12, 072/7, 075/4, 078/14, 080/1, 082/7, 083/3, 086/20, 087/2, 087/6, 093/13, 094/19, 095/8, 096/4, 097/11, 098/19, 101/2, 105/17, 107/5, 110/6, 111/14, 112/16, 113/14, 114/18, 116/7, 117/6, 119/11, 120/14, 121/6, 126/4, 126/7, 126/19, 127/4, 127/5, 127/7, 128/15, 129/10, 130/1, 130/5, 130/7, 130/9, 130/17, 131/13, 132/5, 132/21, 136/7, 139/6, 139/8, 139/10, 139/20, 139/22, 140/15, 141/5, 144/21, 146/14, 148/11, 148/16, 149/4, 149/15, 151/5, 154/3, 155/3, 155/7, 162/4, 167/1, 167/14, 170/7, 170/14, 170/23, 171/10, 172/1, 174/23, 177/4, 177/18, 178/5, 178/20, 178/23, 180/4, 180/7, 180/15, 181/12, 181/14, 182/13, 185/17, 187/10, 190/8, 190/14, 190/18, 191/13, 192/9, 192/11, 194/5, 195/4, 195/10, 197/12, 197/20, 199/1, 199/3, 199/15, 199/17, 201/15, 201/21, 201/23, 202/3, 204/2, 204/5, 205/14, 206/2, 206/4, 209/22, 211/3, 216/10, 217/10, 218/12, 218/13, 219/7, 220/8, 220/21, 221/8, 221/18, 221/22, 221/25, 222/3, 222/4, 222/20, 223/21, 223/23, 223/24, 224/17, 224/18, 224/20, 225/18, 228/14, 229/9, 229/13, 231/24, 232/1, 240/7, 241/1, 242/5, 243/1, 244/1, 246/13, 247/14, 247/17, 256/8, 258/9, 259/15
v.+ dı 013/1, 066/3, 070/8, 072/17, 073/6, 074/14, 078/12, 078/14, 131/16, 140/9, 146/4, 147/6, 147/18, 156/4, 156/5, 158/6, 163/2, 163/13, 168/2, 170/4, 172/4, 172/9, 181/8, 184/11, 187/7, 193/2, 204/11, 213/10, 215/12, 219/4, 229/1, 238/11, 245/3, 245/6, 246/2, 249/6, 256/9, 257/8
v.+ dır 001/13, 001/15, 002/12, 004/5, 005/1, 005/8, 005/10, 005/12, 018/12, 019/3, 021/5, 021/12, 024/13, 027/4, 030/18, 031/17, 056/2, 057/8, 063/4, 064/5, 065/3, 069/4, 069/5, 069/8, 070/2, 074/7, 074/8, 091/10, 098/23, 120/2, 127/12, 127/13, 135/2, 136/3, 143/14, 151/14, 171/8, 181/14, 184/2, 186/1, 190/1, 206/7, 212/2, 214/2, 214/3, 215/4, 215/5, 230/3, 233/1, 235/12, 236/2, 236/9, 241/7, 243/4, 243/5, 243/6, 244/3, 244/4, 249/1, 251/27
v.+ ım 195/4
v.+ ını 046/14
v.+ ken 012/3, 080/17, 190/1
v.+ mış 013/19, 020/17, 026/5, 027/7, 073/3, 110/23, 118/8, 129/1, 149/18, 184/11, 185/4, 206/7, 210/3, 222/3
v.+ sa 023/5, 036/6, 043/18, 044/18, 052/18, 054/18, 091/15, 092/11, 097/28, 125/8, 130/22, 145/11, 163/12, 193/2, 205/19, 206/7, 218/13, 242/1, 246/7, 249/6

var -: Ulaşmak.
v.- acak 044/18
v.- an 153/10
v.- anlar 239/9
v.- arak 050/18
v.- dı 031/13, 037/2, 037/4, 039/12, 040/13, 042/4, 085/5, 095/16, 097/7, 104/14, 107/17, 116/16,

141/6
v.- dığı 167/4
v.- dığını 199/9
v.- maması 226/7
v.- mayacaktı 250/5
v.- mışlar 001/20
v.- sunlar 116/3

var - : Evlenmek.
v.- dı 002/16, 069/2
v.- maz 254/2
v.- mıyor 254/3

var - : Gitmek.
v.- dı 068/11, 134/4

var - : Anlamak.
v.- dı 169/2

varabil -: Varma imkanı bulunmak.
v.- irsin 001/17

varak: Yaprak.
v.- ı mihr-ü vefanın 063/8

varakla -: Varak yapıştırarak süslemek.
v.- dığımın 058/17

varid: Erişen.
v. 030/18, 037/4, 168/9

varidat : Gelirler.
v. 207/14
v.+ ını 250/11
v.+ ıyla 150/1

varlık : Zengin.
v.+ lı 087/4, 176/10, 177/2

varlık: Mevcudiyet.
v.+ a 240/5
v.+ ım 260/16
v.+ ın 134/7
v.+ ına 258/10
v.+ ını 113/23

vasıta: Araç.
v. 067/3, 085/1, 181/13, 207/14
v.+ ların 136/4, 242/6
v.+ larından 014/5
v.+ nın 007/10
v.+ sıyla 179/2
v.+ ya 243/8

vasi: Akılca zayıf birinin malını yöneten kimse.
v. 137/2

vatan: Yurt.
v. 032/5, 197/22
v.+ ında 069/2

vatandaş: Yurttaş.
v.+ ım 181/14

vatandaşlık: Yurttaşlık.
v. 180/16, 181/12

vaveyla: Çığlık.
v. 158/6, 159/5
v.+ nın 129/15
v.+ yı 163/3

vay: Şaşma anlatan söz.
v. 005/8, 030/6, 048/21, 091/7

vaz: Konma.
v. 061/10, 129/1
v.+ la 160/12

vazgeç -: Caymak.
v.- iyorum 050/19
v.- iyoruz 204/8
v.- ti 183/1

vazı: Yerleştiren.
v. 136/5

vazıh: Açık.
v. 036/6, 207/1

vazıhan: Açık olarak.
v. 156/5

vazi: Alçak.
v. 082/7, 083/7, 121/1

vazife: Görev.
v. 016/15, 017/2, 025/11, 175/3, 175/18, 180/9, 202/11, 231/24, 237/16
v.- i insaniyemi 198/1
v.+ dir 172/2
v.+ leri 183/8
v.+ lerine 036/5
v.+ m 018/4
v.+ mden 175/2
v.+ mdir 160/15
v.+ me 175/4
v.+ mi 207/7
v.+ mizdir 162/1
v.+ nin 014/2, 031/13
v.+ niz 243/8
v.+ si 241/6, 241/7, 243/2
v.+ sine 259/9
v.+ sinin 084/2
ifa-yı v.+ ye 126/13
v.+ yi 062/10, 231/14

vazifedar: Görevli.
v. 242/2

vaziyet: Durum.
v. 118/21
v.+ e 032/5, 255/1
v.+ i 244/2, 255/10
v.+ inden 104/17
v.+ ine 233/3
v.+ te 048/24, 076/14, 088/15, 108/15, 174/15, 239/8
v.+ ten 129/6, 134/4

ve : Bağlaç.
v. 001/4, 003/1, 007/8, 012/8, 014/5, 015/19, 016/2, 016/10, 016/12, 017/3, 017/7, 018/1, 018/4, 018/12, 020/7, 021/3, 023/12, 025/3, 027/6, 028/10, 028/16, 029/10, 031/7, 031/8, 031/12, 032/5, 035/8, 036/4, 036/5, 036/6, 037/2, 037/3, 037/4, 038/1, 038/5, 041/1, 041/12, 042/1, 046/7, 047/3, 050/3, 050/15, 051/11, 051/15, 052/1, 053/3, 053/4, 055/6, 055/14, 056/3, 057/8, 058/1, 060/4, 061/10, 061/11, 061/14, 061/16, 062/9, 063/2, 064/1, 064/4, 064/7, 065/2, 065/5, 065/6, 066/8, 067/1, 067/2, 067/3, 067/4, 067/5, 068/6, 068/9, 068/11, 068/12, 069/5, 070/11, 072/17, 073/1, 073/5, 073/10, 074/1, 075/2, 079/2, 079/4, 079/5, 079/6, 080/4, 080/10, 082/7, 082/8, 083/1, 083/7, 084/1, 084/2, 085/1, 085/3, 085/5, 088/1, 090/1, 090/9, 090/11, 090/13, 091/6, 091/12, 092/21, 093/3, 095/3, 098/23, 099/7, 101/5, 102/25, 103/10, 103/12, 103/16, 104/16, 105/21, 106/15, 107/5, 108/10, 109/1, 110/11, 111/23, 114/6, 115/1, 115/6, 115/7, 115/25, 118/20, 119/2, 119/11, 120/6, 120/14, 121/6, 122/1, 122/3, 122/8, 123/2, 123/5, 128/16, 129/3, 129/4, 129/7, 129/8, 131/6, 133/4, 134/2, 134/3, 134/8, 137/2, 137/5, 137/6, 137/7, 137/11, 138/3, 138/8, 138/9, 138/10, 138/11, 141/12, 144/26, 145/5, 145/21, 146/4, 148/7, 150/8, 150/18, 153/4, 153/9, 154/3, 154/4, 155/10, 156/5, 156/8, 157/6, 157/9, 158/4, 159/4, 159/8, 159/9, 160/5, 160/9, 160/15, 161/10, 161/12, 163/11, 164/3, 164/5, 164/7, 164/8, 164/9, 165/8, 166/1, 166/10, 166/11, 166/17, 167/17, 167/18, 168/3, 168/10, 168/11, 169/1, 169/2, 169/3, 169/7, 169/8, 170/1, 170/4, 171/9, 171/19, 172/1, 172/2, 172/4, 172/6, 172/7, 173/4, 174/5, 175/4, 175/18, 176/9, 176/10, 177/8, 179/1, 179/4, 179/8, 180/2, 180/4, 181/2, 181/5, 181/8, 181/13, 182/8, 182/9, 182/10, 182/13, 183/1, 183/4, 183/5, 183/6, 183/9, 184/2, 184/9, 186/1, 186/23, 187/7, 189/11, 189/21, 190/4, 191/13, 191/14, 192/1, 192/4, 192/5, 193/8, 196/3, 197/22, 198/1, 198/5, 198/9, 200/4, 202/8, 202/9, 202/11, 203/3,

203/15, 204/9, 204/11, 206/5, 206/7,
209/20, 210/17, 210/19, 211/7,
211/10, 211/11, 213/10, 214/2, 214/5,
214/6, 214/7, 215/2, 215/5,
215/8, 215/9, 216/4, 216/8, 216/9,
217/1, 217/2, 217/5, 217/8,
217/9, 218/1, 218/3, 219/2, 219/7,
220/17, 222/11, 223/21, 224/2,
225/19, 226/4, 226/9, 227/3, 228/1,
228/8, 228/9, 229/8, 229/11,
229/12, 232/14, 233/5, 234/5, 235/2,
235/12, 235/18, 237/4, 237/13,
237/15, 238/5, 238/8, 239/1, 239/8,
239/9, 240/4, 241/4, 241/7,
242/1, 242/2, 242/4, 242/8, 243/5,
243/6, 244/1, 244/3, 244/5,
244/10, 244/12, 245/2, 245/3, 245/6,
248/22, 250/5, 250/11, 251/25,
253/5, 253/13, 254/11, 254/13, 255/3,
255/4, 256/1, 256/5, 257/8,
258/6, 259/16, 260/4, 260/6, 260/12,
260/17, 261/2

veba: Hastalık.
v.+ ya 057/8

veca: Ağrı.
v. 254/11
v.+ larıyla 136/9

veca'-nak: Ağrılı, acılı, sızılı.
v. 244/10

vecazet: Sözün kısa oluşu.
v.+ i 083/7

veçhile: Şekilde.
v. 028/13, 042/2, 083/7, 084/1,
138/8, 167/18, 170/4, 206/7
tabir-i v. 164/5
tasvir-i v. 182/3

veda: Esenlik dileme.
v. 107/5, 134/7, 223/14, 258/1

vedaname: Ayrılık mektubu.
v.+ sinden 242/6
v.+ sini 137/12

vefa: Sevgi.
v. 189/7, 189/9, 189/11, 224/2,
250/15, 260/6
aşk-ı v. 189/13
v.+ lar 191/13
v.+ ların 249/2
varak-ı mihr-ü v.+ nın 063/8
v.+ sız 052/10, 188/2, 251/8
v.+ ya 189/9, 245/3, 248/22
v.+ yı 240/5

vefasız: Sevgisi çabuk geçen.
v.+ ın 252/14

vefat: Ölüm.
v. 126/13
v.+ ımı 114/4
v.+ ına 110/10, 116/28, 117/2
v.+ ında 143/5
v.+ ınıza 114/22

vefiyat: Ölümler.
v. 061/14, 132/14

vehbiye: Özel isim.
v. 030/8, 034/7, 034/13, 035/5,
036/4, 037/3, 073/10, 078/12,
079/2, 079/5, 080/18, 081/4,
081/13, 083/9, 085/1, 085/3, 085/6,
087/4, 089/24, 090/8, 092/22,
093/6, 101/1, 101/4, 101/14, 101/16,
102/1, 102/7, 102/10, 102/12,
102/24, 103/11, 103/15, 104/19, 105/16,
106/1, 106/5, 106/9, 106/10,
106/13, 106/15, 106/16, 106/27, 119/10,
120/1, 120/5, 120/10, 121/9,
122/2, 122/6, 133/8
v.+ ciğim 102/27
v.+ nin 035/7, 038/1, 101/9,
105/14, 121/4, 122/8, 123/8, 130/21
v.+ ye 102/15
v.+ yi 101/7, 121/11

vehim: Kuruntu.
v. 077/4
v.+ dir 019/1

vehleten: İlk anda.
v. 124/3

vekâlet: Vekillik.
v. 172/9
v.+ te 178/16

vekil: Yetki verilen kimse.
v. 029/5
v.+ i

v.+ in 253/5

velev: İsterse.
v. 016/12, 067/4, 188/15

veli: Sorumlu kimse.
v.+ lerimin 135/3
v.+ nin 141/9
v.+ ye 044/11, 141/9

velinimet: Bağışta bulunan kimse.
v. 016/2, 030/12
v.- i azama 066/8
v.+ e 066/7
v.+ im 013/1, 041/6
v.+ ine 041/5

velud: Doğurgan.
v. 138/1

vely: Takip etme.
v. 130/2

ver -: İletmek.
v. 002/18, 006/5, 008/8, 014/5, 019/5, 043/11, 045/6, 049/24, 058/20, 096/24, 097/16, 118/12, 130/20, 140/19, 188/4, 188/5, 233/5, 238/8, 246/8
v.- di 020/3, 033/8, 037/4, 039/2, 043/18, 044/5, 057/1, 062/19, 066/8, 076/13, 076/14, 081/11, 090/14, 092/17, 103/7, 115/5, 125/11, 128/17, 130/2, 140/4, 140/24, 149/3, 152/11, 157/1, 158/11, 160/4, 167/5, 172/7, 200/3, 217/6, 222/2, 225/12, 227/3, 229/11, 253/12, 254/13
v.- diği 037/2, 057/4, 077/9, 077/10, 096/9, 154/9, 176/13, 208/10, 219/5, 227/2
v.- diğimiz 077/7, 172/10
v.- diğin 046/2, 121/12, 141/5
v.- diğini 224/2, 229/12, 255/2
v.- diğiniz 092/11, 133/7
v.- dik 023/1, 206/4, 210/20, 229/12
v.- dikleri 141/11, 189/21, 191/15
v.- dikten 006/16, 027/10, 076/9, 207/13, 217/8
v.- diler 126/5, 145/15, 162/11, 201/1
v.- dim 075/1, 092/11, 159/16
v.- din 074/18, 204/10
v.- diye 008/16
v.- eceği 019/18, 219/2, 239/6
v.- eceğim 002/20, 004/6, 037/7, 145/14, 189/10, 233/14, 240/3
v.- eceğin 003/19
v.- eceğine 058/9
v.- ecek 025/7, 073/1, 083/7, 086/12, 120/11, 204/11, 208/10
v.- ecekler 060/1, 120/13
v.- eceklerdi 246/7
v.- eceksin 088/11
v.- eceksiniz 074/12
v.- ecekti 147/16, 167/18, 170/1, 204/11
v.- elim 100/18, 162/1
v.- emedi 038/5
v.- emediğiniz 136/6
v.- emem 049/25, 060/5, 144/15, 144/23, 195/11, 199/1
v.- ememiş 170/4
v.- emeyeceği 051/1
v.- emez 240/4
v.- emezse 010/8
v.- emezsiniz 052/8
v.- emiyorlardı 146/6
v.- en 022/24, 036/6, 049/6, 053/2, 082/2, 100/23, 143/15, 153/9, 180/4, 205/1, 226/9, 234/5, 239/4, 241/4, 245/2, 245/7
v.- enlerin 057/8

v.- erek 012/4, 017/13, 023/19, 025/13, 031/9, 031/15, 045/9, 092/11, 096/2, 113/6, 116/9, 126/10, 209/21, 225/10
v.- esin 189/13
v.- eydiler 103/16
v.- eyim 003/13, 061/16, 092/9, 126/18, 180/5, 210/7
v.- ince 049/18, 094/15
v.- inceye 135/1
v.- iniz 023/6, 071/21, 075/6, 111/6, 145/11, 168/9
v.- ip 060/5, 107/17, 110/23, 135/1, 206/7
v.- ir 008/10, 054/4, 062/2, 076/8, 115/14, 115/22, 145/20, 233/6, 251/25
v.- irim 008/8, 027/8, 031/17
v.- iriz 046/12, 074/13
v.- irler 003/4, 062/13
v.- irlerse 013/22
v.- irmiş 020/12
v.- irse 110/10, 222/11
v.- irsin 008/15
v.- irsiniz 023/17
v.- iyor 012/23, 012/24, 048/4, 077/9, 085/3, 086/14, 096/12, 165/8, 189/13, 191/13, 238/11
v.- iyordu 193/5, 200/5
v.- iyorlardı 047/15
v.- iyorlarmış 228/4
v.- iyormuşsunuz 229/14
v.- iyorsun 024/10, 043/15, 089/21
v.- iyorsunuz 133/7, 179/12
v.- iyorum 048/5, 114/2, 180/9, 189/14, 246/10
v.- iyoruz 226/11
v.- me 001/22, 002/12, 113/23, 238/5
v.- meden 008/12, 141/5, 157/2, 230/8, 233/10
v.- medi 056/11, 087/10, 130/16, 175/16, 175/19, 179/8
v.- mediği 160/5
v.- mediğiniz 052/17
v.- medikten 007/16
v.- mediler 071/2, 150/7
v.- medim 029/5, 198/9
v.- mek 040/14, 049/14, 049/18, 055/3, 079/3, 124/8, 168/7, 179/1, 192/13, 242/1
v.- mekte 200/5
v.- melisiniz 096/23
v.- mem 043/13, 147/16
v.- memek 035/7, 154/2, 173/5, 205/17
v.- memiş 008/1, 173/5
v.- mesek 176/14
v.- mesin 041/8, 046/3, 240/2
v.- meye 024/13, 034/13, 070/2, 086/4, 091/16, 238/4
v.- meyeceğim 059/6
v.- meyelim 083/1
v.- meyen 042/1
v.- meyerek 148/10, 180/8
v.- meyorsunuz 001/20
v.- mez 007/14, 021/5, 041/8, 136/8, 139/18
v.- mezler 147/11
v.- mezsen 009/6
v.- miş 088/3, 123/3, 153/8, 185/16, 194/28, 206/5, 221/22
v.- mişti 146/4, 216/11, 222/11
v.- miştir 005/8
v.- miyor 042/1
v.- miyorlar 104/16
v.- miyorsun 126/16, 141/4
v.- sek 177/8
v.- sin 008/12, 020/10, 042/6, 058/4, 060/12, 100/12, 140/25, 145/11, 169/3, 169/6, 212/3, 231/13, 261/2, 261/4
v.- sinler 086/6

ver - : Dayamak.
v.- di 259/10

veraset **:** Mirasta hak sahibi olma.
iddia-yı v. 029/5

verebil -: Verme ihtimali bulunmak.
v.- ir 219/2
v.- mek 156/7, 165/1, 165/3

veresi : Veresiye.
v. 002/6

veresiye: Peşin karşıtları.
v. 002/6
v.+ leri 146/1

vergi: Hükumetin topladığı para.
v. 057/8

veril -: Verme işine konu olmak.
v.- di 036/6, 067/1, 083/9, 159/1
v.- ecek 055/4, 076/2, 104/16
v.- emeyecek 086/18
v.- emez 175/1
v.- en 022/14, 025/11, 036/6, 051/11, 066/3, 082/7
v.- ip 173/6
v.- ir 011/18, 040/17
v.- iyordu 067/1
v.- medi 062/1
v.- mediğini 173/6
v.- mez 200/1
v.- miş 149/15

verilebil -: Verilme ihtimali bulunan.

v.- ir 227/3

vesaik: Belgeler.
v. 025/3

vesair: Bunun gibi, diğer.
v. 032/4, 052/1, 138/11
v. 078/15

vesaire **:** Ve benzeri.
v. 249/9

vesaireci: Metinde vesaireden türetme yoluyla çeşitli mallar satılan dükkanlar için kullanılmış. Vesaire; Sayılan birkaç şeyden sonra ‘‘bunun gibi olanlar ve benzerleri de” anlamında kullanılır.
v. 138/7

vesait: Araçlar.
v.- i cebriye 066/1
v.- i nakliye 138/11

vesika: Belge.
v. 182/2
v.+ larım 029/10
v.+ nı 049/23

vesile: Sebep.
v. 206/7, 247/9, 248/17

vesselam: Vesselam.
v. 018/4, 144/25, 204/8

vesvese: Kuruntu.
v. 044/18, 077/6

veya: Yahut.
v. 019/6, 083/7, 136/9, 136/10, 162/9, 165/1, 171/19, 172/4, 186/12, 190/19, 215/2, 238/1, 239/6, 240/5, 242/2

veyahud: bkz. veyahut**.**
v. 233/4

veyahut: Yahut.
v. 112/5, 138/9, 168/4, 173/5, 241/7

vezan: Bağlı.
v.+ ına 100/23

vezir: Paşa unvanı taşıyan kimse.
v.+ inden 066/8

vır: İhlal.
v. 225/13

vız: Böcek uçarken çıkardığı ses.
v. 013/1

vızıldama: Vızıldamak işi.
v.+ larına 043/7

vızıltı: Sızlanma.
v.+ sı 099/8

vızvızlan -: Söylenmek.

v.- an 040/18

vızvızlanma: Söylenme.
v.+ ları 056/3

vicdan: Kişinin kendini yargılaması.

v. 063/8, 104/18, 227/3, 239/9
v.+ da 081/12
v.+ ı 214/6, 217/8
v.+ ım 040/25
v.+ ımdan 238/4
v.+ ımı 198/16
v.+ ımın 239/4, 239/6
v.+ ımızdan 215/5
v.+ ın 198/7
v.+ ına 134/1, 204/11
v.+ ınca 217/9
v.+ ında 215/6, 260/6
v.+ ından 217/9, 240/2
v.+ ını 032/3
v.+ ının 215/6, 239/8
v.+ ınız 087/4
v.+ ınızdan 243/8
v.+ ınızın 243/8
v.+ ıyla 191/13
v.+ la 037/1
v.+ ları 065/3, 066/4, 104/16
v.+ larıyla 215/4

vicdani: Vicdanla ilgili olan.
v. 109/1, 183/1, 190/4, 240/4

vicdansız: Vicdanı olmayan.
v. 096/23, 238/11

vicdansızca: Vicdansıza yakışan.
v. 115/1

vilayet: İl.
v.+ lerinden 126/1

viran: Harap.
v. 143/8, 157/9, 178/25, 192/4

virane: Harap olmuş yapı.
v. 135/6
v.+ de 089/1
v.+ lerde 088/11

viyana: Avrupada bir şehir.
v.+ da 068/11

vizite: Hekim kontrolü.
v. 202/11

voleuse: Fr. Hırsız.
v. 084/2

volkan: Yanardağ.
v. 224/13
v.+ ı 195/17

vortik: Özel isim.
v. 004/11, 004/13, 004/22, 006/2, 006/6, 006/10, 006/14, 007/10
v.+ e 006/16
v.+ i 007/2, 007/7

vuku: Olma, meydana gelme.
v. 032/4, 035/9, 042/13, 052/7, 054/15, 061/14, 068/11, 080/1, 080/3, 082/2, 106/14, 126/13, 132/14, 136/10, 172/7, 177/15, 182/11, 183/9, 198/9, 203/7, 216/8, 227/3, 239/9, 240/4, 255/2
kabl-el v. 219/4
v.+ u 120/8
v.+ una 092/11
v.+ unda 082/7, 154/2
hiss-i kabl-el v.+ yla 184/3

vukuat: Olaylar.
v. 032/4, 124/5, 167/2, 227/5, 236/9
v.+ a 205/1
v.+ ı 053/2, 153/6
v.+ ın 137/8
v.+ ını 088/13

vukuf: Anlama, bilme.
v. 016/12, 151/14
v.+ ları 069/1
v.+ u 016/10

vukuu: Olma, meydana gelme.
suret-i v. 082/7

vur -: Çarpmak.
v.- acaklardı 124/18
v.- acakmış 092/21
v.- arak 001/19, 073/9, 079/2, 190/22
v.- du 097/3, 099/3, 131/6
v.- duğu 057/9
v.- duk 130/9
v.- dun 221/22
v.- ma 002/4, 043/17
v.- madıkça 215/4
v.- maya 061/10
v.- mayalım 054/12
v.- muş 146/2, 160/1
v.- muyor 241/2
v.- salar 231/9
v.- ur 048/23, 110/13
v.- uyor 124/6

vur: Darp etmek.
v. 013/22, 052/8, 075/1, 095/18

vurdur -: Vurmasına yol açmak.
v.- ur 236/5
v.- urlarmış 232/2

vurgun: Haksız kazanç.
v. 097/3
v.+ larını 078/16

vurul -: Vurma işine komu olmak.
v.- acak 087/16
v.- an 054/16, 158/3
v.- du 019/13, 037/4, 154/10
v.- dukları 249/3
v.- dum 157/4
v.- muş 066/8, 241/7
v.- muştu 157/5
v.- up 119/11
v.- ur 039/22, 113/18
v.- uyor 113/6, 131/7, 154/10

vuruş -: Vurma işi.
v.- uyorlardı 157/5

vusta: Orta.
kurun-u v. 066/1

vuzuh: Açıklık.
v.+ suzdu 175/5
v.+ unu 175/13

vücub: Vacip olmak.
kat-i v. 242/4

vücud: bkz. Vücut.
v.+ una 090/5
v.+ unu 008/12, 067/3, 085/6

vücut: Var olma, varlık.
v. 007/10, 012/8, 038/4, 116/3, 159/4, 173/2, 254/11, 255/8
v.+ a 038/4, 158/5, 170/4, 255/8, 256/5
ifna-yi v.+ a 241/3
v.+ la 117/8, 229/1
v.+ ları 125/8, 134/1, 211/7
v.+ larını 161/10
v.+ larının 006/19, 012/12, 056/4, 122/3
v.+ u 032/5, 060/4, 075/2, 084/2, 105/1, 117/8, 119/7, 122/8, 130/19, 216/2, 237/15, 256/2
v.+ um 100/16, 118/13
v.+ umdan 032/4
v.+ un 079/4, 105/13, 157/9, 256/1
v.+ una 034/8, 041/8, 158/4, 257/11
v.+ unda 123/8
v.+ undan 091/1, 119/7
v.+ unla 088/11, 155/26
v.+ unu 058/18, 104/16, 122/8, 123/4, 124/3, 156/6, 165/5, 198/10, 238/6
v.+ unun 005/9, 006/18, 068/9, 099/6, 136/4, 216/2
v.+ unuzdan 161/10
v.+ unuzla 133/5, 161/1
v.+ uyla 117/7, 233/2
merkez-i v.+ uyla 069/2

vücut : İnsan veya hayvan gövdesi.
arz-ı v.+ umuzla 242/4

vücuti: Vücutla ilgili.
v. 065/1

vükela: Vekiller.
v. 015/1, 069/6

vürud: Gelme.
v.+ una 172/5

vüsa: Güç.
v.+ mızın 107/5, 177/1

ya : edat: Evet**.**
y. 001/4, 003/4, 004/7, 008/15, 009/7, 009/26, 010/22, 012/8, 012/24, 013/11, 014/5, 017/14, 017/15, 019/6, 020/10, 025/7, 032/4, 033/9, 033/11, 034/12, 035/16, 040/19, 041/7, 041/11, 043/20, 044/14, 044/18, 045/13, 046/13, 047/1, 053/3, 053/12, 055/10, 058/15, 062/1, 063/7, 071/17, 075/8, 081/1, 081/9, 081/20, 087/14, 091/1, 091/3, 093/21, 096/22, 096/23, 097/1, 097/18, 097/24, 102/5, 103/16, 104/4, 107/5, 107/9, 108/11, 111/5, 116/18, 116/27, 118/9, 122/1, 137/2, 143/8, 143/9, 153/2, 156/4, 171/19, 173/4, 180/9, 182/1, 186/12, 190/1, 190/17, 190/19, 207/6, 207/8, 208/28, 209/19, 209/20, 211/7, 215/1, 215/2, 215/5, 217/5, 218/11, 218/12, 218/13, 230/3, 230/6, 232/11, 232/18

Yabancı: Tanınmayan, bilinmeyen.
y. 037/4, 039/22, 042/7, 053/3, 079/5, 091/8, 120/4, 143/8, 160/5, 191/15, 213/2, 221/2, 228/13, 238/11
y.+ mız 021/12
y.+ sıyım 024/11
y.+ ya 072/10
y.+ yı 176/16
y.+ yla 038/1

yabani: Kaba, hoyrat.
y. 146/2

yad: Yabancı.
y. 177/10

yâd: Anma, hatır, zihin.
y.- ı cihan 258/9
y.+ larında 214/3

yadırga -: Alışamamak.
y.- yarak 031/6, 228/3

yadırgayış: Yadırgama işi.
y.+ ı 079/5

yadigâr: Andaç.
y. 040/13

yağ: Hayvansal yağ.
y. 140/9, 140/11
y.+ ımızla 148/13
y.+ ın 140/13
y.+ la 164/2
y.+ lardan 140/15

yağ -: Gökten düşmek.
y.- an 200/5
y.- mış 219/9

yağdırıl -: Yağdırma işi yapılmak**.**
y.- ır 014/5

yağız: Esmer, yiğit.
y. 026/22

yağlı: Yağı çok olan.
y. 069/5, 139/2, 140/1

yağma: Yağmak işi.
y. 118/13
y.+ sı 066/1

yağmur: Havadaki su buharının yoğunlaşarak yeryüzüne düşmesi.
y. 219/9
y.+ lar 153/8

yahu: Cümlede rica anlamını pekiştirmek için kullanılan söz.
y. 027/4, 060/5

yahudi: Musevi.
y. 180/16

yahut: Veya.
y. 010/23, 032/4, 050/3, 064/5, 066/3, 073/6, 082/8, 087/14, 088/11, 102/13, 155/14, 224/1, 256/4

yak -: Ateşle yok etmek.
y.- acak 030/4
y.- an 161/12, 192/13, 235/3, 239/2, 255/3
y.- ar 237/17
y.- arım 157/7
y.- arlar 062/12
y.- maya 146/4
y.- maz 181/5
y.- tı 157/5, 244/10
y.- tığı 099/7
y.- tığımın 058/17
y.- tılar 142/24
y.- tım 252/16

yaka: Giysilerin boyun bölümü.
y.+ sı 034/5
y.+ sından 203/13

yakala –: Kaçan kimseyi ele geçirmek.
y.- dı 068/1, 257/12
y.- dılar 233/7
y.- mak 046/14, 053/3, 060/3
y.- r 082/7
y.- yacağım 226/4

yakalan -: Ele geçirilmek.
y.- ırsak 116/18

yakar: Ateşle yakmak.
y. 005/8

yakıcı: Yakma özelliği olan.
y. 090/9, 249/5, 249/8

yakıl -: Yakma işi yapılmak.
y.- a 057/5

yakın: Uzak karşıtı.
y. 034/6, 035/8, 036/6, 080/5, 153/6, 154/7, 164/3, 170/1, 185/2, 198/1, 201/17, 203/3, 219/5, 255/9
y.+ da 008/8, 036/6, 068/3, 180/4, 184/6, 196/19, 197/10, 198/9, 212/13
y.+ dan 081/20
y.+ ı 135/1
y.+ larda 073/6, 130/1

yakınlık: Yakın olma durumu.
y. 042/4

yakışıklı: Güzel (erkek).
y. 045/13, 147/20

yaklaş -: Yakınlaşmak.
y.- amadı 090/13
y.- an 259/4
y.- arak 127/18, 173/7, 225/6, 259/1
y.- ınca 182/6
y.- ır 220/1
y.- ıyordu 148/7
y.- maya 084/2
y.- mış 050/12
y.- tı 173/5
y.- tığı 219/9
y.- tığını 199/12
y.- tılar 173/3

yaklaştır -: Yakın duruma getirme.
y.- an 249/1
y.- arak 042/14, 255/8

yakut: Değerli taş.
y. 003/14

yala -: Bir şeyin üzerinde dil gezdirme.
y.- rsın 231/11

y.- sam 014/6
y.- yarak 011/4
y.- yıp 078/16

yalabık: Yakışıklı.
y.+ ça 009/1

yalan: Doğru olmayan.
y. 006/1, 062/2, 062/3, 065/5, 081/10, 122/5, 137/7, 137/8, 147/11, 149/14, 171/10, 174/19, 198/16, 199/3, 203/19, 224/8, 224/9, 237/15, 258/8
y.+ da 015/6
y.+ dan 031/13
y.+ ım 045/17
y.+ lardan 245/7
y.+ ları 189/13
y.+ ların 167/17, 199/1
y.+ sız 186/23, 216/9

yalancı: Yalan söylemeyi huy edinmiş kimse.
y. 006/17, 015/15, 184/11, 246/1, 249/2

yalçın: Dik sarp.
y. 126/1

yaldız: Eşyalara yapılan süs.
y. 021/12
y.+ lı 153/8, 215/8
y.+ lıları 140/9

yalı: Su kıyısındaki ev.
y. 091/5
y.+ ları 147/18

yalınkat: Dayanıksız.
y. 185/19

yalnız: Yanında başkaları bulunmayan.
y. 014/5, 021/12, 023/12, 024/1, 034/4, 036/1, 038/1, 047/15, 050/10, 056/11, 060/12, 062/10, 063/5, 065/2, 067/3, 068/11, 069/5, 078/12, 079/3, 080/17, 082/8, 083/7, 084/1, 086/8, 086/20, 093/15, 100/10, 101/15, 102/2, 107/4, 107/17, 110/9, 114/2, 120/11, 122/3, 131/6, 133/7, 134/4, 135/6, 137/2, 145/21, 149/4, 149/18, 157/1, 157/5, 164/9, 165/2, 167/5, 168/11, 172/1, 172/6, 176/10, 176/12, 177/6, 180/4, 182/13, 185/2, 186/1, 188/2, 191/14, 193/7, 204/2, 206/4, 211/3, 211/7, 211/8, 211/10, 215/5, 216/6, 216/9, 223/6, 224/15, 226/7, 230/1, 236/4, 236/7, 236/9, 239/5, 240/4, 243/6, 246/1, 247/19, 249/1, 249/3, 251/27, 253/13, 255/1, 258/9, 260/12, 260/16

Yalnızlık: Kimsesizlik.
y.+ ımı 168/9

yalpa: İki yana sallanarak yürüme.
y.+ sız 003/1

yalvar: Yalvarma işi.
y. 005/8

yalvar -: Acındırarak bir şey isteme.
y.- an 137/11, 158/7
y.- dı 218/8
y.- dım 231/1
y.- ıyor 199/9
y.- ıyordu 059/2
y.- ıyorum 045/22, 137/8
y.- maya 059/16

yamak: Yardımcı erkek.
y.+ ı 010/20

yaman: Alışılmadık.
y. 011/6, 248/16

yampiri: Eğri büğrü giden.
y. 009/5

yamyam: İnsan eti yiyen.
y. 130/17, 134/1

yamyamca: Vahşice.

y. 130/21

yamyassı: Çok yassı.
y. 108/4

yan : Yakın.
y.+ ındaki 001/3, 038/1, 038/5, 061/15, 070/13, 099/5, 213/2

yan - : bitti: Kaybetmek.
y.- dı 003/4, 003/5

yan: Taraf.
y. 037/1, 057/4, 058/3, 064/9, 070/11, 119/10, 124/3, 142/4, 145/1, 159/4, 179/6, 181/2, 183/8, 184/7, 185/2, 187/6, 205/2, 210/8, 256/11
y.+ a 003/19, 005/8, 027/8, 028/3, 037/1, 040/25, 042/2, 057/6, 057/9, 070/11, 073/10, 088/7, 159/4, 183/8, 184/7, 185/2, 205/2, 210/12
y.+ da 013/1, 138/7, 243/6
y.+ dan 119/10, 139/2, 141/8, 183/8
y.+ ı 005/2, 014/5, 051/12, 052/1, 147/22, 152/15, 179/6, 180/3
y.+ ıma 045/17, 046/5, 071/23, 181/14
y.+ ımda 071/9, 243/8
y.+ ımdaki 075/9
y.+ ımdan 004/3
y.+ ımıza 097/21
y.+ ımızdaki 147/16
y.+ ına 007/14, 029/12, 033/2, 038/2, 049/3, 051/14, 051/15, 052/11, 055/3, 059/16, 072/1, 076/5, 099/11, 100/19, 111/12, 125/8, 126/6, 141/11, 192/12, 193/1, 211/8, 232/14, 248/9, 259/1
y.+ ında 010/18, 019/18, 029/10, 033/2, 041/12, 087/14, 116/16, 117/12, 142/1, 146/6, 147/14, 182/2, 186/22, 189/1, 200/1, 212/14
y.+ ındakiler 098/27
y.+ ındakilerde 119/8
y.+ ından 007/14, 043/4, 079/2, 190/21
y.+ ınızda 080/17, 155/7
y.+ ınızdaki 092/21
y.+ larına 123/7, 148/8
y.+ larında 029/8
y.+ larındaki 154/1

yan -: Isı ışık veren konuma geçmek.
y.- an 033/1, 202/1, 208/14, 235/8, 236/7
y.- ar 111/21, 251/25
y.- arak 158/3, 189/13, 215/2
y.- ardı 125/8
y.- ayım 232/11
y.- dıkları 213/10
y.- ıyor 028/3, 100/8, 100/10, 100/16, 112/1, 135/3
y.- ıyordu 220/17
y.- ıyorsan 100/6
y.- ıyorsun 100/3
y.- ıyorum 099/13, 100/14, 100/20, 188/2
y.- ıyoruz 213/13
y.- madın 116/27
y.- mak 116/28
y.- mamı 188/15
y.- mış 072/15, 085/3, 256/11
y.- mıyorum 100/12
y.- sın 189/13

yan - : yangın: Kül durumuna geçip yok olmak.
y.- dı 029/5

yan - : Yanmak.
y.- a 057/5

yan - : ateş: Tutuşmak.
y.- dı 164/8

yanak: Yüzün bir bölümü.
y.+ lar 028/3
y.+ ları 085/3, 143/14
y.+ larından 042/1, 141/18
y.+ larını 067/3, 163/12
y.+ larıyla 036/5

yanaş -: Bir kimsenin yanına gelmek.

y.- madı 079/3
y.- mışlardı 123/2
y.- tı 046/1, 076/14

yanaştır -: Yanaşmasını sağlamak.
y.- mıyorlardı 078/16

yangın: Zarara yol açan ateş.
y. 029/5, 126/7
y.+ a 075/2
y.+ dan 257/3

yanıl -: Aldanmak.
y.- ırım 046/3
y.- ıyor 022/24
y.- ıyorsun 220/11
y.- ıyorsunuz 025/14
y.- mış 135/1
y.- mışım 235/4
y.- mıyorsunuz 023/1

yanılt -: Yanılmasına yol açmak.
y.- ma 062/2

yani: Sözün kısası.
y. 027/8, 032/4, 079/4, 082/8, 085/1, 089/21, 103/10, 139/1, 142/20, 166/9, 176/14, 183/10, 216/8

Yankesici: Tırtıkçı, cepten çalan kimse.

y. 097/5, 233/7

yanlış: Hata.
y. 059/1, 135/1, 137/12, 174/13, 195/19, 216/3, 228/4, 228/5, 237/15, 239/5, 244/4
y.+ ınız 229/9
y.+ larını 216/3

yanlışlık: Yanlış davranış.
y. 235/4

yanma: Yanmak işi.
y.+ sı 100/18

yap -: Ortaya koymak.
y. 011/10, 034/14, 048/3
y.- a 038/4
y.- acağım 178/16
y.- acağımı 021/2, 042/9, 077/9, 203/20
y.- acağını 031/6, 038/5, 164/1, 192/2, 201/7
y.- acağız 028/11, 048/1, 048/2, 096/20, 116/12, 201/5, 231/6
y.- acak 044/3, 084/2, 103/10, 149/6, 192/11
y.- acaklar 064/8, 125/12, 180/4
y.- acaklardı 037/4, 087/10
y.- acakmış 092/20
y.- acaksın 005/5, 009/4, 017/7, 047/6
y.- acaksınız 003/16, 196/3
y.- acaktı 141/6, 215/1, 217/2
y.- alım 011/11, 115/5, 140/23, 144/25, 151/5, 155/22, 212/3, 224/17
y.- amam 180/9
y.- an 091/5, 131/16, 149/4, 178/21, 184/5, 197/12, 216/4
y.- anlar 257/1, 257/2
y.- anlara 257/4
y.- ar 048/19, 093/13, 115/19, 148/4, 243/6
y.- arak 097/29, 099/6, 101/9, 181/7, 258/8
y.- ardın 117/16
y.- arım 243/6
y.- arız 010/4, 063/5, 228/13
y.- arlar 005/8, 062/11, 062/16, 124/8
y.- arlarmış 015/1
y.- arsa 048/19
y.- arsak 102/9
y.- arsan 048/3
y.- arsın 027/3, 046/6
y.- arsınız 013/3, 013/8
y.- ayım 062/5, 155/28, 194/13, 218/11
y.- ınız 198/1
y.- ıp 231/25
y.- ıyor 045/2, 073/10, 101/5, 110/12, 179/2, 207/14
y.- ıyordu 015/4, 115/11, 173/5,

244/9
y.- ıyordun 211/7
y.- ıyordunuz 091/14
y.- ıyorlar 034/4, 183/8, 197/6, 218/13, 257/2
y.- ıyorlarmış 253/13
y.- ıyormuş 198/1
y.- ıyorsun 011/4, 016/12, 107/8, 223/20
y.- ıyoruz 148/4, 247/2
y.- ıyosunuz 246/21
y.- madı 215/1
y.- madığı 115/11
y.- madık 058/10
y.- madın 086/10
y.- mak 063/5, 064/2, 092/17, 177/8, 181/14, 187/7
y.- maktan 168/4
y.- malı 188/7, 217/4, 217/6
y.- mamak 215/5
y.- ması 096/2, 178/22
y.- maya 091/16, 173/5
y.- mayacağım 005/6
y.- mayanlar 233/1
y.- mayı 063/5, 092/4
y.- mayınız 116/2
y.- mış 153/8
y.- mıyorum 081/9
y.- oorlar 005/12
y.- salar 101/14
y.- san 019/12
y.- sanız 180/16
y.- sın 005/8, 038/5, 156/6, 219/5
y.- sınlar 137/2
y.- tı 100/23, 113/1, 128/1, 131/16, 154/9, 182/8, 250/11, 254/12
y.- tığı 066/8, 181/13, 198/1
y.- tığım 117/13
y.- tığımı 109/4
y.- tığın 149/2, 218/4
y.- tığına 081/12
y.- tığını 156/8
y.- tığınız 081/9, 145/20, 180/2, 180/16
y.- tık 004/21
y.- tıktan 121/6
y.- tılar 126/7, 162/6
y.- tım 086/8, 260/6
y.- tın 011/13, 218/10
y.- tınız 101/10

yapabil -: Yapmaya gücü yetmek.
y.- diği 021/12
y.- dikleri 218/13
y.- irim 155/22
y.- iriz 160/13
y.- irler 030/6
y.- irsin 010/8

yapıl - : Yapma işine konu olmak.
y.- acağı 016/15
y.- acak 063/5, 129/8, 176/11, 182/10, 235/12, 258/4
y.- an 112/6
y.- dı 105/13, 200/3
y.- dığını 063/8, 163/1
y.- ır 090/9
y.- ıyor 250/11
y.- mak 226/11
y.- malıdır 242/5
y.- maz 131/16
y.- mış 246/1
y.- mışlardır 242/4

yapılı: İri.
y. 191/13

yapış -: İyice yaklaşmak.
y.- arak 052/11
y.- mayınız 256/1
y.- mış 140/9
y.- tılar 081/13, 130/17

yapıştır -: 1. Yapışmasını sağlamak. 2. Yaklaştırmak.
y.- an 216/4
y.- dı 211/8

yapma : sahte: Yapmacık.
y. 041/6

yaprak: Bitkilerde solunum yapan yeşil bölüm.
y. 174/26
y.+ lar 008/10

y.+ ları 164/7, 223/1
y.+ ların 183/8
y.+ larını 206/4, 229/3, 234/1

yaptırt -: Yapmasını sağlamak.
y.- an 076/8
y.- ırız 178/10
y.- mak 064/5
y.- mışlardı 123/5

yar: Uçurum.
y. 070/11
y.+ dan 217/4

yara: Derin kesik.
y. 065/1, 072/17, 153/8, 157/5, 237/17
y.+ lar 014/5, 123/8
y.+ ların 244/12
y.+ sını 187/7
y.+ yı 244/10

yara -: Yarar sağlamak.
y.- masan 041/3
y.- mazsın 091/13
y.- r 211/2
y.- yabilecek 243/6
y.- yacağını 211/3
y.- yacak 034/10
y.- yacaklardan 016/15
y.- yanlar 243/7

yarabbi: Ey Rabbim anlamında bir söz.

y. 026/5, 028/4, 038/5, 065/3, 077/1, 096/15, 123/6, 127/5, 134/4, 183/5, 210/13, 217/10, 220/18, 233/5, 245/8, 256/4

yaradan : Tanrı.
y. 015/10

yaradılış: Cibilliyet.
y.+ ı 107/5
y.+ ının 254/9
y.+ larında 042/4

yarala -: Bir araçla yara açmak.
y.- mışsınız 160/15

yaralan -: Yaralama işi yapılmak.
y.- an 053/3
y.- dı 143/8
y.- ıp 151/6
y.- mış 197/22

yaralı: 1. Üzüntülü. 2. Yarası olan.
y. 107/10, 137/7, 158/9, 159/18, 164/3, 165/2, 192/4, 245/9
y.+ dan 164/3
y.+ nın 162/2
y.+ yı 160/15

yaramaz: 1. Bir işe yaramayan. 2. Uslu durmayan.
y. 056/3, 248/7
y.+ ın 056/3
y.+ lar 123/3

yaraş -: Yakışmak.
y.- acak 246/6
y.- an 159/11, 179/6, 221/22
y.- ır 142/11, 177/10
y.- ıyor 072/9
y.- mayacak 086/12
y.- mayan 133/4
y.- maz 084/2, 240/2
y.- mıyor 087/14, 261/1

yaraşıksız: Yakışmayan.
y. 014/5

yaraştır -: Uygun görmek.
y.- amadı 186/24
y.- amam 204/1
y.- amıyordu 179/4
y.- mışlardır 185/17

yarat -: Yoktan var etmek.
y.- arak 258/10
y.- mak 121/12
y.- maya 260/6
y.- tığını 161/10
y.- tım 150/18, 199/1
y.- tın 240/5

yaratıl -: Yaratma işine konu olmak.

y.- amaz 242/4
y.- mak 240/7
y.- mış 032/5, 034/1, 079/4, 240/6, 261/1
y.- mıştı 117/10, 213/10

yardak: Kötü işlerde yardım.
y. 034/4

yardım: Muavenet.
y. 076/9, 122/9, 236/1, 249/8
y.+ a 157/9
y.+ ı 123/3

yardımcı: Yardım eden.
y.+ sıdır 047/1, 096/21

yarenlik: Muhabbet.
y.+ ten 008/13

yarı: Bir şeyin yarısı kadar olan.
y. 007/10, 023/8, 050/9, 056/8, 060/2, 123/6, 133/7, 136/4, 146/3, 156/8, 172/9, 225/19, 255/7, 257/8
y.+ sı 211/4, 218/6, 221/2, 223/10
y.+ sına 185/2, 224/15
y.+ sından 212/3
y.+ sını 049/14, 049/18, 105/13, 161/12, 173/2, 195/10, 207/14
y.+ ya 123/6, 131/16, 156/4

yarıl -: Yarma işi yapılmak.
y.- ıp 113/17

yarım: Bütünün ikiye ayrılmış her bir parçası.
y. 008/1, 008/15, 030/10, 034/6, 035/8, 050/11, 051/12, 067/2, 090/2, 096/2, 122/8, 140/21, 141/5, 148/15, 211/7, 211/8, 230/5, 233/1, 236/9, 242/4

yarımşar: Yarım yarım.
y. 041/12

yarın: Gelecek ilk gün.
y. 002/6, 008/19, 022/12, 030/18, 045/8, 085/1, 141/5, 204/6, 211/7, 225/7, 247/10, 258/4
y.+ ı 257/5
y.+ ki 238/9, 257/2

yarış: Yarışma, rekabet.
y.+ ına 048/19

yarış -: Rekabet etmek.
y.- an 058/3

yarma: Kaba saba.
y. 236/4

yasak: Yasa dışı, engel.
y. 095/5, 095/6
y.+ mış 247/10
y.+ tır 060/5

yasdık: Rastık, kaşa sürülen boya.
y.+ la 070/1

yasemin: Bir tür ağaççık.
y.+ e 213/8
y.+ ler 250/11

yaslan -: Dayanmak.
y.- dı 237/10

yaslandır -: Yaslanma işini yaptırmak.

y.- arak 055/6

yassıl -: Yassılaştırmak.
y.- mış 097/9

yastık: Başın altına koyulan küçük minder.
y. 154/8
y.+ a 202/1
y.+ ı 158/5, 200/6
y.+ ının 154/2, 155/23, 164/6, 211/7
y.+ ınızın 174/22

yaş : tarih: Çağ.
y.+ ındayım 001/10

yaş: 1. Doğuştan beri geçen zaman. 2. Göz yaşı.
y. 099/7, 133/6, 201/23, 207/15, 253/1
y.+ ı 016/10, 044/15
y.+ ımdan 031/17
y.+ ımızdaki 121/1
y.+ ın 016/12
y.+ ında 012/8, 027/6, 040/25, 082/1, 122/7, 139/2, 150/12, 218/13
y.+ ından 147/22, 151/3, 159/13, 197/20, 197/22
y.+ ının 210/2
y.+ lar 144/26, 201/23, 214/2
y.+ larıyla 135/6
y.+ ta 043/17, 056/3, 133/5
y.+ tan 027/5, 040/25

yaş : doğum: Doğuştan beri geçen zaman.
y.+ a 081/1
y.+ ında 246/16, 260/12

yaş : Islak.
y.+ larını 160/7

yaş : Gözyaşı.
y.+ larını 247/9
y.+ larıyla 251/5

yaşa -: 1. Oturmak 2. Hayatını sürdürmek.
y.- dı 069/2, 147/18
y.- dığı 150/8, 243/8, 254/13, 258/9
y.- dığımız 258/12
y.- dığını 172/5
y.- dınız 019/8
y.- mak 088/7, 170/2, 207/15, 240/5, 240/7, 241/2, 245/3
y.- maktır 242/5
y.- mama 135/2
y.- mamak 200/6
y.- man 238/9
y.- masına 238/11
y.- maya 258/10
y.- mayarak 172/4
y.- mayı 019/1
y.- maz 021/8
y.- mazdınız 161/10
y.- mıyor 160/3
y.- mıyoruz 148/13
y.- nılan 214/2
y.- nır 136/6
y.- r 079/1
y.- rım 250/15
y.- rsın 191/14
y.- rsınız 152/15
y.- yabilir 064/10
y.- yacağınız 225/7, 225/8
y.- yacağız 021/5, 190/4
y.- yacak 173/4
y.- yacaktı 249/8
y.- yalım 189/13
y.- yan 064/5, 243/5, 244/3, 245/3, 248/22
y.- yanlar 073/10, 181/14, 241/7
y.- yanların 258/11
y.- yor 160/3, 256/10, 259/17
y.- yordu 213/12
y.- yorsun 014/5, 122/1
y.- yorum 160/4
y.- yoruz 060/5, 258/9

yaşan -: Yaşama işi yapılmak.
y.- arak 167/17
y.- mış 214/2, 214/3

yaşat - : 1.Sürdürmek, devam ettirmek. 2. Keyiflendirmek, mutlu etmek.
y.- an 249/1
y.- maktır 257/8

yaşlı : ıslak: Yaşla dolmuş (göz).
y. 135/5, 162/2

yaşlı: Uzun yılları geride bırakmış.
y.+ ca 141/23

yaşlı : doğum: İhtiyar, yaşı ilerlemiş.

y. 153/4, 155/10, 157/10

yaşlılık -: Yaşlı olma durumu.
y.- ından 022/22

yat -: Uzanmak.
y. 014/5, 201/6, 207/4
y.- a 141/16
y.- acak 110/6, 212/15, 222/13
y.- acaktır 209/19
y.- amam 222/18
y.- an 076/4, 124/7, 139/14, 158/4, 158/5
y.- ar 007/6, 007/11
y.- arak 002/17
y.- ardı 066/6
y.- arım 212/1
y.- ıncaya 065/3
y.- ıp 150/1
y.- ıyor 051/11, 108/4, 154/1, 253/1
y.- ıyordu 112/13, 141/11, 159/4
y.- ıyorlar 212/14
y.- ıyorlardı 153/6
y.- ıyorlarmış 252/16
y.- mak 069/5, 154/5, 209/20
y.- maya 132/17
y.- mış 069/6
y.- sın 116/3
y.- tı 148/11, 165/1, 200/3, 201/7, 237/15
y.- tığı 066/8
y.- tıktan 107/5
y.- tım 070/2

yatağan: Bir tür bıçak.
y. 125/8

yatak: Uyumak, dinlenmek amacı ile üzerine yatılan döşek.
y. 069/4, 112/11, 154/4, 177/8, 212/15, 213/2
y.+ a 002/10, 007/11, 112/12
y.+ ımda 112/13, 159/16
y.+ ın 170/3
y.+ ında 192/2
y.+ ından 003/11
y.+ larının 252/5
y.+ ta 253/5

yatıl -: Yatma işi yapılmak.
y.- maz 002/4

yatır -: Bastırmak**.**
y.- dı 172/9
y.- dım 161/1, 162/9
y.- mak 042/5
y.- mayı 212/13

yatış -: Sakinleşmek**.**
y.- sın 115/5
y.- tı 226/4

yatıştırıl -: Sakinleştirmek..
y.- mış 022/22

yatsı: Güneş batımından bir süre sonra.

y.+ dan 011/8

yavaş: Hızlı olmayan.
y. 009/16, 023/8, 034/2, 044/14, 085/5, 085/6, 115/16, 149/15, 154/9, 165/2, 226/5, 244/10

yavaşça : zarf : Oldukça yavaş.
y. 011/15, 026/20, 092/9, 128/16

yavaşçacık : zarf: Yavaş olarak.
y. 091/4

yaver: Yardımcı**.**
y.+ in 067/1, 067/3, 067/5
y.+ ini 067/5
y.+ lerin 067/4

yavru: Yeni doğmuş, çocuk.
y. 082/1, 123/2
y.+ cuklar 252/3
y.+ cuklardan 142/20
y.+ ları 048/19
y.+ larım 184/8, 248/4, 259/6
y.+ larıyla 157/10
y.+ m 003/2, 007/13, 055/8, 148/2, 159/10, 171/7, 172/1, 199/6, 200/8, 203/19, 218/11, 237/1, 237/12, 258/4

y.+ su 001/16, 130/17, 153/5

yavrucağız: Yavrucak.
y.+ ım 088/11

yavrucak: Yavrucuk.
y.+ ları 145/7
y.+ ların 098/23, 247/17

yavrucuk: Yavrucak.
y.+ larım 144/7
y.+ um 098/21, 160/3, 200/1, 218/13

yavrula -: Doğurmak.
y.- dı 230/21
y.- mış 153/8

yay -: Sermek.
y.- a 043/15
y.- arsanız 114/21
y.- dı 223/1

yaygara: Gereksiz olarak bağırıp çağırmak.
y. 040/6, 048/17
y.+ nın 054/15
y.+ ya 003/10

yayık: Yayvan.
y. 009/21, 095/23, 179/6

yayıl -: Yayma işine konu olmak.
y.- an 166/1
y.- dı 066/8
y.- mışlar 015/20

yaylı: Yayı olan.
y. 008/12, 016/11, 040/4

yaz -: Yazı ile anlatmak.
y. 016/15
y.- a 137/3
y.- acağız 016/5
y.- an 245/7, 253/5
y.- arak 138/1
y.- ayım 016/8, 034/1
y.- dı 183/4
y.- dığı 150/8, 216/7, 243/2
y.- dığım 181/5
y.- dıklarıyla 037/2
y.- dılar 134/6, 237/15
y.- ışım 238/5
y.- maktan 214/5
y.- mamışlar 065/3
y.- mayı 032/1
y.- mış 044/5, 044/6
y.- mışsınız 031/13

yaz: Yazmak.
y.+ a 174/13
y.+ ın 138/9

yaz : Mevsim.
y. 191/8, 219/9
y.+ dan 184/5

yazdır –: Yazma işini yaptırmak.
y.- dın 002/6

yazdırt -: Yazma işini yaptırmak.
y.- ıp 182/8

yazı : Kader.
y.+ sı 027/7, 110/23

yazı: Yazma işi.
y. 031/16, 107/17, 213/1, 214/5, 218/12, 237/10
y.+ lı 060/5, 181/8
y.+ lıydı 181/8
y.+ sına 247/14
y.+ sıyla 216/1

yazıhane: Büro.
y. 028/6, 031/10, 032/4, 034/14, 035/2, 213/1, 218/8, 218/10
y.+ de 012/15
y.+ li 228/6
y.+ mize 044/6
y.+ nin 026/7, 213/5, 217/9
y.+ nize 087/4
y.+ si 213/2
y.+ sinden 073/10
y.+ sine 027/10
y.+ sinin 239/2

y.+ yi 022/14

yazık: Acınma.
y. 180/4, 195/19, 248/10, 248/13

yazıl -: Yazma işi yapılmak.
y.- an 167/17
y.- ıp 245/8
y.- ıydı 227/2
y.- masını 103/16
y.- mış 106/14, 106/17

ye -: Yemek yeme.
y. 014/5, 020/12
y.- di 014/5, 030/10, 042/6, 043/7, 058/17, 069/2, 082/1, 082/7, 100/20, 100/22
y.- diği 043/7
y.- diğim 137/8
y.- diğin 041/5
y.- dik 112/3
y.- dikçe 057/5
y.- diklerini 043/7
y.- diler 248/1
y.- din 048/16
y.- diniz 020/2
y.- mediği 037/2
y.- mek 040/18, 059/12, 063/7, 078/12, 086/8, 136/8
y.- melerine 133/3
y.- memişti 226/6
y.- mesini 079/1
y.- meyiz 228/13
y.- miyorsunuz 039/21
y.- r 010/20, 034/4, 037/7
y.- rler 045/10
y.- rseniz 136/3
y.- rsin 095/4
y.- yeceği 136/9
y.- yeceğim 131/4
y.- yeceğini 146/11
y.- yecek 031/8
y.- yecekleri 179/1
y.- yeceksin 009/10, 063/7
y.- yemem 003/2
y.- yemez 043/7
y.- yen 235/18
y.- yici 133/5
y.- yip 038/6, 059/17, 065/2, 079/6, 107/17, 148/4
y.- yor 003/11
y.- yorsun 009/9, 112/3
y.- yorsunuz 131/4

yedi : Rakam.
y. 096/20, 102/11, 107/5, 108/26, 140/21, 153/4, 203/1, 238/4, 252/2

yedinci: Yedi sayısının sıra sıfatı.
y. 117/18

yedir -: Yemesini sağlamak.
y.- dikten 204/8
y.- iyordu 254/1

yediril -: Yedirme işi yapılmak.
y.- ir 020/8

yediyüz: Sayı.
y. 256/10

yegâne: Biricik.
y. 079/4

yeğen: Kardeş çocuğu.
y.+ i 206/7

yeis: Üzüntü.
y. 052/1, 123/8
y.+ in 235/8
y.+ inden 234/8
y.+ ini 257/11
y.+ le 086/7
y.+ ler 084/2
y.+ lerimi 085/1

yek: Tek.
y. 161/1
y.+ e 161/1

yekdiğer: Ötekisi.
y.+ i 065/1

yekmeal: Metinde tek mânâda, aynı

anlama gelecek şekilde, ağız birliği yapmak anlamlarını karşılamaktadır.
y. 162/5

yeknesak: Tekdüze.
y. 254/1
y.+ tır 084/2

yekpare: Bütün.
y. 254/11

yeksan: Düz.
y. 107/10

yekûn: Toplam.
y. 018/12
y.+ lar 064/3

yelda: Özel isim.
y. 162/18

yelken: Rüzgar gücü ile tekneyi hareket ettiren kumaş.
y. 060/3

yelkovan: Saatin dakikaları gösteren ibresi.
y. 173/3, 173/5

yelloz: Ahlaksız, şıllık (kadın)**.**
y. 119/13

yelpaze: Sallandığında hava akımı yapan araç.
y. 066/3

yeme: Yemek işi.
y.+ niz 048/19

yemek: Yiyecek.
y.+ e 039/10
y.+ i 037/6, 086/6
y.+ ini 039/11, 182/12
y.+ ler 078/15
y.+ leri 037/7, 038/1, 112/3
y.+ lerle 078/12

yemek : Aş.
y. 059/14, 069/4, 246/19, 254/1

yemeni: Tülbent.
y.+ si 246/20

yemin: Ant.
y. 015/11, 036/1, 060/5, 073/5, 137/7, 189/21, 224/7
y.+ den 190/4
y.+ le 235/16
y.+ siz 190/4

yemiş: 1. Özel isim. 2. Meyve.
y. 003/1, 048/16
y.+ le 043/7
y.+ lerini 131/4

yen -: Üstün gelmek.
y.- ecek 140/19
y.- eceksin 063/7
y.- emedi 067/3
y.- emeyerek 223/6, 229/3
y.- mek 020/11
y.- meye 149/3, 166/14

yengelik: Yenge olma durumu.
y. 231/14

yeni: Eski karşıtı.
y. 008/10, 011/13, 012/3, 024/4, 026/4, 026/6, 026/9, 026/10, 034/9, 035/18, 037/2, 040/14, 052/1, 056/10, 070/6, 082/7, 095/2, 101/15, 104/16, 109/1, 112/5, 132/17, 142/1, 142/18, 143/7, 146/2, 149/8, 150/8, 150/10, 151/5, 152/19, 181/13, 187/7, 191/8, 202/11, 213/6, 214/6, 227/3, 228/11, 230/3, 246/15, 247/16, 257/9
y.+ den 037/2, 037/4, 123/2, 177/8
y.+ lerini 177/8
y.+ ye 037/2, 037/4

yenicami: İstanbul' da bir cami adı.
y. 050/24, 058/4

yeniköy: İstanbul' da bir semt adı.

y. 138/11

yepyeni: Çok yeni.
y. 011/8
y.+ yi 079/5

yer : Durum.
y.+ indeki 001/14

yer : Kısım.
y.+ lerini 002/20, 154/6

yer: Konum.
y. 067/4
y.+ de 011/6, 031/5, 032/4, 032/5, 046/4, 046/12, 059/12, 087/10, 094/15, 116/3, 159/4, 161/10, 162/20, 195/2, 195/17, 202/1, 209/20, 227/1, 227/2, 230/10, 243/5, 254/9, 256/4
y.+ den 041/6, 048/5, 107/17, 153/10, 163/11, 184/2, 184/11, 226/9, 258/10
y.+ deyim 137/8
y.+ dir 069/4
y.+ e 015/2, 019/18, 023/9, 024/3, 042/4, 045/16, 048/23, 050/9, 050/11, 051/2, 054/15, 060/5, 068/11, 075/8, 076/13, 077/12, 078/12, 082/2, 086/18, 086/20, 086/22, 105/13, 112/5, 123/7, 124/7, 134/4, 135/5, 138/3, 139/2, 159/3, 159/5, 160/15, 162/9, 176/7, 184/2, 195/15, 195/19, 207/7, 212/2, 215/6, 223/1, 223/19, 228/14, 233/11, 235/17, 242/1, 243/6
y.+ i 023/8, 041/1, 059/10, 074/7, 074/14, 081/3, 092/9
y.+ imizde 037/1
y.+ in 038/1, 048/16, 139/2, 218/10
y.+ inde 044/18, 063/2, 111/12, 164/9, 203/2, 257/4
y.+ indeki 011/18
y.+ inden 017/13, 109/13, 121/4, 140/9, 145/19, 148/10
y.+ ine 003/10, 018/3, 023/7, 031/5, 045/21, 054/12, 095/18, 119/8, 123/4, 124/8, 140/9, 161/5, 218/1, 247/17, 248/1, 249/6
y.+ ini 074/13, 161/10
y.+ inin 029/5
y.+ ler 205/1
y.+ lerde 040/10, 044/15, 089/1, 111/1, 114/19, 119/13, 148/4, 169/3
y.+ lerdeki 148/4
y.+ lerden 122/3
y.+ lere 036/6, 038/1, 044/8, 061/16, 066/3, 124/2, 166/1, 176/16, 218/13, 227/3
y.+ leri 061/16, 154/3, 209/17, 209/20, 229/1
y.+ lerin 238/4
y.+ lerinde 045/13, 179/5
y.+ lerine 012/12

yer : Mekân.
y. 061/6

yer : Yeryüzü.
y. 098/23, 113/17

yer : Mekan.
y. 107/9, 162/22, 190/4, 202/11, 222/7

yer : Ara.
y. 153/8, 185/3

yerleş -: Yerinde sabit olmak.
y.- medik 059/12
y.- menizi 143/7
y.- ti 066/7

yerleştir -: Yerine koymak.
y.- dikten 016/11
y.- erek 030/19
y.- ip 040/4
y.- ir 055/4

yerli: 1. Eskiden olduğu yerde. 2. Yabancı karşıtı.
y. 023/7, 066/8, 111/12, 140/9, 164/9
y.+ den 249/9

yervant: Özel isim.
y. 001/4, 001/5, 001/13, 001/14, 004/8
y.+ la 004/22

yestehle -: Büyük abdestini yapmak.
y.- dikten 058/15

yeşil: Renk.
y. 146/3, 146/4, 205/2, 213/5, 214/2, 258/6

yet -: Bir gereksinimi karşılayacak nicelikte olmak.
y.- ene 240/5
y.- er 056/10
y.- iyordu 029/5
y.- meyen 153/11
y.- miyor 054/7
y.- miyorsa 054/8

yetim: Babasız.
y. 032/4, 250/5

yetiş -: Ulaşmak.
y.- eceğinize 174/25
y.- emedim 253/9
y.- emeyen 252/3
y.- erek 193/16
y.- inceye 232/13
y.- ir 088/13, 097/25, 144/25
y.- meyen 125/8
y.- mez 058/1, 075/9
y.- miyor 062/1
y.- miyordu 176/11
y.- ti 020/5, 042/4
y.- tik 241/7
y.- tin 046/12, 133/5

yetiş: Yardım istemek için söylenen bir söz.
y. 231/11

yetiştir -: 1. Eğitmek. 2. İletmek, duyurmak. 3. Vaktinde hazır olmasını sağlamak.
y.- diği 069/8
y.- emediklerinden 226/7
y.- en 241/7
y.- mekle 149/2, 237/15
y.- mesi 133/3
y.- mişti 192/1

yetiştiril -: 1.Eğitilmek. 2. İletilmek, duyurulmak.
y.- di 066/8
y.- miş 245/2

yetmiş: Sayı.
y. 002/20

yetmişlik: Yetmiş yaşında olan.
y. 059/4, 069/8

yevmiye: Gündelik.
y. 252/3

yığ -: Biriktirmek.
y.- dığından 200/5
y.- dıktan 217/7
y.- malı 238/4
y.- mış 083/7

yığıl -: Yığılma işi yapılmak.
y.- dı 216/2
y.- ır 118/19

yığın: Nesnelerin bir araya gelmesi ile oluşan küme.
y. 152/3, 219/9
y.+ ı 047/3
y.+ ına 057/7
y.+ lar 051/11

yığıntı: Yığılmış şeyler kümesi.
y.+ sından 149/15

yık -: Tahrip etmek.
y.- an 159/4, 176/9
y.- ar 119/8
y.- mak 240/5

yıka -: Temizlemek.
y.- dı 157/1
y.- dın 206/4
y.- yınız 076/7

y.- yıp 203/1

yıkan -: Yıkama işi yapılmak.
y.- manın 213/13

yıkık: Yıkılmış olan.
y. 110/11

yıkıl -: Yıkma işi yapılmak.
y.- acak 084/2
y.- an 121/3, 254/12, 259/12
y.- dı 113/3, 135/5, 159/3
y.- dığını 114/6
y.- ıp 084/2
y.- mış 172/4

yıkım: Yıkma işi.
y.+ ına 052/16

yıl: Sene.
y. 035/19, 043/7, 169/8
y.+ larında 029/10

yıl -: Usanmak.
y.- arsam 099/5
y.- madım 243/8
y.- mamalıdır 047/11
y.- mayarak 179/8

yılan: Sürüngen bir hayvan.
y. 194/18, 198/10
y.+ lardan 234/5
y.+ ları 125/8, 238/7
y.+ larıyla 134/4

yılbaşı : Ocak ayının birinci günü.
y.+ larında 069/5

yıldırım: Hava ile yer arasındaki elektrik boşalması.
y.+ a 235/3
y.+ ın 099/6

yıldız: Işıklı gök cismi.
y. 066/8, 239/5
y.+ a 064/9
y.+ ı 101/10
y.+ lar 084/2, 219/9, 223/7
y.+ lara 110/6
y.+ sız 154/7

yıldız : saray: İstanbul' da bir saray.
y.+ a 066/8
y.+ da 068/11

yılgınlık: Bezginlik.
y. 184/1

yılışık: Yapmacık davranışlı.
y. 228/14

yıllan -: Üzerinden yıllar geçmiş.
y.- mış 109/1, 247/24

yıllarca: Senelerce.
y. 126/1

yıpran -: Eskimek.
y.- mamış 117/8
y.- mış 022/22

yırt -: Parçalamak.
y.- a 234/4
y.- ma 234/11
y.- maya 104/16

yırtıcı: Beslenmek için başka hayvanları parçalayarak yiyen.
y. 157/8, 235/18

yırtık: Yırtılmış olan.
y. 025/2, 095/19

yırtıl -:Yırtılma işi yapılmak.
y.- a 234/14
y.- dığı 185/9
y.- mış 236/8
y.- mıştı 174/5

yırtıl - : Bağırmak.
y.- ma 234/16

yırtmaç: Dikilmemiş uzunca açıklık.

y.+ lı 005/2

yi -: Yemek.
y.- yecek 020/10
y.- yemez 003/3

yine: Tekrar.
y. 003/14, 004/21, 008/8, 008/12, 012/3, 016/1, 019/12, 020/19, 022/12, 023/9, 024/3, 029/12, 033/6, 035/8, 036/6, 037/4, 037/7, 039/2, 040/4, 040/11, 045/13, 047/15, 052/1, 056/11, 057/1, 057/7, 061/17, 062/15, 066/8, 069/2, 071/21, 073/6, 075/1, 077/4, 077/12, 083/1, 084/2, 088/5, 089/24, 091/1, 091/13, 099/3, 100/4, 100/28, 102/3, 103/16, 105/4, 105/6, 105/13, 107/10, 109/27, 110/2, 112/9, 113/18, 113/26, 117/12, 120/3, 121/2, 121/6, 122/2, 122/3, 124/6, 124/13, 126/5, 131/16, 140/9, 141/5, 142/9, 144/8, 146/8, 146/11, 148/4, 150/9, 151/15, 153/8, 156/4, 156/5, 159/1, 160/9, 163/13, 164/7, 164/8, 165/1, 165/2, 165/8, 165/9, 167/2, 169/1, 170/21, 173/4, 173/5, 173/7, 173/9, 174/14, 175/18, 176/11, 177/8, 183/1, 185/4, 186/13, 189/8, 189/10, 192/9, 193/5, 193/6, 193/23, 194/19, 194/24, 198/1, 199/14, 200/3, 200/5, 201/9, 201/12, 202/9, 203/4, 203/15, 204/10, 205/1, 205/2, 207/17, 215/6, 217/1, 217/5, 217/10, 218/1, 219/4, 219/5, 220/17, 220/19, 222/3, 222/11, 223/6, 224/13, 225/2, 226/7, 229/2, 231/9, 231/13, 234/4, 237/13, 238/11, 246/2, 257/9, 258/2, 258/8, 259/4, 259/18, 260/11

yirmi: Sayı.
y. 001/10, 003/16, 008/8, 008/10, 008/13, 016/10, 016/12, 022/14, 023/8, 042/4, 049/18, 057/6, 069/2, 072/1, 075/1, 075/6, 075/9, 075/10, 077/6, 082/7, 094/16, 096/2, 099/3, 099/5, 107/17, 121/6, 144/21, 145/2, 145/14, 147/7, 147/11, 147/16, 180/4, 228/11, 230/5, 249/9, 253/13
y.+ si 180/4
y.+ sine 142/20

yirmibeş: Sayı.
y. 071/22

yirmidört: Sayı.
y. 200/3

yirmişer: Yirmi sayısının üleştirme sayı sıfatı.
y. 056/3

yok: Bulunmayan.
y. 001/9, 001/22, 003/19, 008/8, 012/18, 013/9, 013/15, 015/2, 016/12, 020/19, 023/6, 023/14, 023/17, 026/23, 029/11, 030/4, 032/4, 033/2, 033/9, 033/11, 034/12, 034/14, 035/6, 039/15, 041/1, 041/8, 041/10, 043/17, 044/6, 045/13, 045/17, 046/5, 048/13, 048/16, 049/14, 050/6, 050/9, 052/1, 052/13, 053/10, 054/12, 054/17, 062/5, 063/6, 066/1, 066/3, 071/10, 073/5, 075/1, 085/6, 091/16, 095/10, 096/25, 097/7, 097/8, 097/22, 098/25, 099/5, 100/22, 104/18, 107/5, 108/16, 111/4, 111/5, 115/23, 117/1, 118/13, 119/4, 119/5, 121/2, 122/7, 127/12, 127/13, 128/1, 128/11, 132/15, 136/2, 138/10, 140/19, 142/18, 142/24, 143/5, 143/8, 144/19, 147/22, 148/13, 149/18, 154/2, 154/3, 162/6, 167/11, 167/17, 170/8, 171/10, 174/22, 177/4, 178/16, 178/23, 179/1, 181/12, 185/9, 188/1, 192/9, 193/10, 193/17, 195/11, 195/17, 195/21, 196/1, 197/12, 203/19, 208/4, 211/7, 212/2, 218/13, 219/9, 220/9, 220/10, 220/14, 221/12, 221/13, 221/22, 222/7, 224/5, 224/6, 224/11, 224/12, 225/1, 227/3, 230/10, 230/22, 231/7, 233/2, 234/5, 234/9, 237/5, 240/7, 241/3, 241/4, 242/2, 244/2, 247/8, 252/16,

254/12, 257/4, 259/15
y.+ muş 127/6, 184/11
y.+ sa 023/16, 048/23, 056/8, 056/10, 075/3, 077/4, 077/9, 085/1, 095/4, 109/7, 111/14, 111/18, 138/7, 154/10, 169/7, 170/22, 173/5, 181/12, 207/17, 225/11, 231/20, 233/4, 243/6
y.+ tu 052/3, 056/3, 067/4, 074/6, 085/5, 087/10, 129/3, 131/16, 134/4, 156/7, 157/10, 162/7, 181/13, 183/6, 213/10, 215/12, 218/4, 218/13, 229/1, 238/11
y.+ tur 004/21, 015/2, 016/10, 017/16, 023/14, 041/6, 043/7, 063/6, 063/8, 064/2, 069/4, 082/7, 084/1, 094/20, 119/11, 121/5, 121/6, 121/8, 122/5, 126/4, 127/1, 127/3, 127/13, 160/15, 161/10, 167/3, 171/9, 174/13, 174/24, 175/18, 187/4, 187/15, 189/7, 189/9, 190/4, 195/8, 216/12, 229/16, 249/2, 260/2, 261/3
y.+ um 260/16
y.+ unu 046/14

yokla -: Kontrol etmek.
y.- dı 077/12, 154/4, 154/6, 158/4
y.- dıkça 206/4, 206/5
y.- dıktan 154/8
y.- masam 148/11
y.- yarak 053/11, 187/9

yoklama: Kontrol.
y. 158/5
y.+ dan 027/2

yoksul : Fakir.
y. 141/9

yoksulluk: Fakirlik.
y. 243/6
y.+ larının 164/5
y.+ unda 097/20

yokuş: Eğimli yer.
y.+ lara 055/6

yol: Tarik.
y. 003/4, 051/1, 088/9, 150/4, 153/8, 206/7
y.+ a 151/7, 180/16
y.+ da 019/3, 074/11, 119/10, 150/8, 179/4, 197/20, 203/19, 226/9, 248/7
y.+ daki 079/4
y.+ lar 051/11
y.+ lara 051/11, 055/6, 200/5
y.+ larda 055/6
y.+ lardan 040/7
y.+ ları 138/10, 200/5
y.+ u 004/5
y.+ umdan 095/15
y.+ umu 137/5
y.+ umun 206/7, 207/9
y.+ un 085/1
y.+ una 018/12, 066/8, 074/16
y.+ unda 046/15, 188/3
y.+ undan 180/10
y.+ unu 156/6, 249/7, 254/1

yol -: Hile ile birinin parasını almak.
y.- du 076/11

yolcu: Seyahat eden.
y. 057/8

yolculuk: Seyahat.
y.+ unda 259/8

yolla -: Göndermek.
y.- yışları 206/7

yollan -: Gönderilmek.
y.- ır 051/9

yolsuzluk: Yetkiyi kötüye kullanmak.
y. 033/7

yolun -: Kırpılmak.
y.- a 181/13

yontul -: Kabalıktan sıyrılmak.
y. 014/5

yor - : yorum: Tefsir.
y.- arsınız 052/8

yor -: Yorgun duruma getirmek.
y.- acak 063/1
y.- an 154/9
y.- ma 062/2, 127/11

yordam: Yatkınlık.
y.+ ıyla 156/6

yorgun: Yorulmuş olan, bitap.
y. 008/18, 041/10, 122/8, 170/4, 258/5
y.+ ca 252/16
y.+ dur 002/20

yorgunluk: Bedensel verimliliğin azalması.
y. 007/10, 007/11
y.+ la 135/3, 172/4
y.+ larını 162/2
y.+ larla 161/10
y.+ um 094/11
y.+ uyla 079/1

yortu: Hristiyanların kutsal günleri.
y.+ larda 069/5

yorul -: Yorgun duruma gelmek.
y.- acaksınız 229/1
y.- du 003/15, 003/16, 004/1
y.- madan 245/9
y.- mamış 004/3
y.- maya 165/7
y.- muşsunuz 240/2
y.- up 002/14

yosma: Şen, güzel (kadın)
y. 078/14

yudum: Ağza alınan sıvı miktarı.
y. 124/8, 161/12, 179/5, 236/9, 237/2

yuf: Kınama.
y. 099/5

yufka: Zayıf, ince, dayanıksız.
y.+ dır 201/23

yukar: Yukarı.
y.+ da 128/1

yukarı: Aşağı karşıtı.
y. 006/16, 047/3, 077/12, 099/5, 111/13, 112/11, 125/8, 155/28, 157/2, 157/6, 159/4, 208/14
y.+ da 157/9, 173/8, 181/8
y.+ daki 158/13
y.+ dakiler 126/9
y.+ dan 048/16, 056/16, 060/12, 072/17, 091/6, 091/13, 126/10, 159/1, 182/3, 190/1, 227/4, 258/8
y.+ ki 126/7
y.+ ya 034/3, 096/13, 126/5, 130/4, 157/2, 157/5, 158/6, 207/16, 208/13, 212/14

yum -: Kısarak kapalı duruma getirmek.
y.- ar 054/13
y.- arak 007/14, 137/1
y.- du 069/1, 161/9, 200/6
y.- dum 044/16
y.- masını 219/2
y.- sunlar 019/3
y.- uyor 236/3

yumabil -: Görmemezlikten gelme.
y.- irdi 217/9

yumruk: Yumruk**.**
y. 009/14, 012/9, 069/8
y.+ la 151/4
y.+ ları 043/17
y.+ larını 008/18, 057/6, 203/7
y.+ umuzla 130/9
y.+ uyla 001/19, 131/6

yumrukla -: Vurmak**.**
y.- makta 234/17
y.- yarak 043/14, 111/22, 130/2

yumuk: Kapanmış gibi duran.
y. 139/3, 143/14

yumurcak: Sevimli yaramaz çocuk.
y. 048/16, 098/3
y.+ ı 049/2
y.+ lar 043/17, 045/8
y.+ ları 048/19, 058/11, 131/1

yumurta: Yumurta**.**
y.+ nın 241/1
y.+ sı 123/2

yumurtla -: Kandırıcı söz**.**
y.- dıktan 005/8
y.- yacaksın 003/14

yumuşacık: Çok yumuşak**.**
y. 035/7, 130/19
y.+ sın 119/7

yumuşak: Yumuşak olan.
y. 067/3, 069/3, 112/3, 119/7, 122/8, 173/4, 173/9, 185/5

yunani: Yunanlı.
y.+ lerin 257/8

yurt: Ev, yuva, vatan**.**
y.+ a 252/3
y.+ u 250/9, 252/2

yusufpaşa: İstanbulda bir semt.
y.+ daki 007/11

yusyuvarlak: Tam küresel**.**
y. 069/3, 143/14

yut -: Emir.
y.- acaktı 229/2
y.- amadı 161/12
y.- an 072/17
y.- ar 113/17
y.- arak 093/3
y.- mam 088/1
y.- muş 099/6
y.- tuğunu 123/6
y.- tuktan 078/16
y.- up 158/1

yutkun -: Yutulmuş.
y.- a 075/12, 183/8
y.- du 229/2
y.- madan 231/3

yuttur -: Kandırmak**.**
y.- muşum 006/17

yutucu: Bir şeyi yutan.
y. 065/2

yuva: Kuş hane, ev, yurt**.**
y. 069/4
y.+ dan 016/2
y.+ lar 153/8
y.+ sı 044/5, 134/1

yuvarla -: Döne döne hareket et**.**
y. 115/22
y.- yıp 252/1

yuvarlak: Dairesel, küresel**.**
y.+ ını 090/14

yuvarlan -: Döne döne hareket etme.
y.- an 087/10, 184/5
y.- arak 007/14, 133/6
y.- dı 192/2
y.- dığını 205/4

yük: Ağırlık cinsinden eşya**.**
y.+ ü 005/8, 084/2
y.+ ünü 013/1

yük : Yüklük.
y. 106/17, 117/20
y.+ e 116/17, 116/20, 160/15
y.+ ten 114/13
y.+ ün 113/23
y.+ ünü 158/5

yüklet -: Birisine yükle diye emir**.**
y.- eceksin 231/24
y.- mek 183/1
y.- meyiniz 021/12

yüklü: Üstünde yük bulunan veya

sorumluluğu fazla.
y. 078/16, 111/9

yüksek: Yüksek olan durum**.**
y. 025/14, 028/3, 058/3, 064/5, 065/2, 066/3, 066/8, 068/6, 085/1, 092/11, 113/26, 146/3, 148/7, 168/3, 172/7, 175/4, 179/6, 186/1, 190/4, 197/22, 206/4, 215/5, 216/4, 234/4, 238/4, 239/5, 241/4, 244/10, 245/2, 255/2, 260/16, 260/18
y.+ ten 177/8

yükseklik: Yüksek olma durumu**.**
y.+ ini 226/1

yüksel -: Yükleme işi**.**
y.- di 025/12, 031/4
y.- diğimiz 249/1
y.- elim 189/13
y.- en 124/2
y.- ir 008/11, 036/6
y.- iyor 063/7
y.- mesi 083/2
y.- miş 254/9

yükselt -: Yükseğe çıkarmak**.**
y.- en 083/1
y.- erek 195/18

yümn: Uğur**.**
y. 245/2

yün: Koyun tüyü**.**
y. 069/3
y.+ den 204/12
y.+ lü 228/14

yürek: Kalp duygu**.**
y. 028/9, 030/4, 038/6, 065/4, 166/11, 170/19, 173/8
y.+ i 125/8, 152/19, 173/2, 245/4
y.+ imde 115/25, 206/4, 216/12
y.+ ime 188/2
y.+ imi 096/4, 117/17, 177/10
y.+ imin 108/6, 108/12
y.+ imize 166/15, 248/6
y.+ in 116/1, 117/1
y.+ inde 021/1, 195/17, 206/4, 206/5, 225/18
y.+ inden 026/8, 062/18, 200/4
y.+ ine 045/8, 191/13, 192/10, 245/9
y.+ ini 072/17, 151/17, 192/13, 193/3, 214/7, 255/4
y.+ inin 038/7, 108/9, 121/12, 122/4, 162/2, 197/21, 219/4, 249/7
y.+ inizden 094/11
y.+ inizin 111/23
y.+ iyle 117/2
y.+ ler 035/8
y.+ lere 077/1, 241/4
y.+ leri 137/1, 246/7
y.+ lerin 085/5
y.+ lerinde 205/3, 254/11
y.+ lerinden 256/2
y.+ lerinin 187/5
y.+ li 152/11
y.+ tedir 126/1

yürek -: Kalp**.**
y.- im 043/20, 112/2, 201/23, 231/4

yüreklilik-: Mecazen korkusuzluk**.**
y. 118/10

yürü-: Yürümek için emir**.**
y. 011/14, 048/8, 231/17
y.- dü 015/19, 023/8, 031/4, 033/5, 034/8, 039/1, 039/2, 051/1, 076/11, 076/13, 140/9, 156/4, 183/1, 259/2
y.- düğü 148/4
y.- düğünü 243/3
y.- dükleri 036/6
y.- düklerini 084/2
y.- dükten 020/18
y.- düler 047/3, 047/9, 074/14, 140/1, 141/11, 146/2
y.- mek 047/3, 110/5, 169/2
y.- mekle 222/3
y.- mekti 182/8
y.- müyorlar 220/20
y.- nerek 150/8

y.- r 072/2, 076/9, 076/12, 110/11, 221/2
y.- rken 009/15
y.- yecek 100/22
y.- yelim 047/1
y.- yemez 120/7
y.- yen 076/14, 173/3
y.- yerek 027/10, 073/9, 236/8
y.- yor 150/14, 183/5, 226/8
y.- yordu 166/2
y.- yorlar 139/2
y.- yorlardı 156/6
y.- yoruz 138/7, 214/2
y.- yüp 225/12

yürüt-: Adımla gitmek.
y.- erek 071/10
y.- tü 032/5
y.- ürsün 018/4
y.- üyorlardı 183/8

yüz: Surat, yüzey, üç haneli sayı, taraf, nedeniyle, yorgana ve yastığa geçirilen kılıf.
y.+ e 041/12, 132/18, 141/2, 141/3, 155/28, 221/22, 243/2
y.+ le 072/2, 074/15
y.+ lercesini 250/2
y.+ leri 155/10
y.+ lerimiz 065/5
y.+ lerinde 138/10, 170/5
y.+ lerinden 135/6
y.+ lerine 071/19, 122/1, 137/2, 157/1, 193/20
y.+ lerini 035/17, 122/3, 152/8, 216/6
y.+ lerinin 028/3, 228/14
y.+ lü 065/4, 246/16, 259/9
y.+ ü 019/18, 024/11, 034/3, 035/8, 045/13, 080/11, 082/7, 082/8, 087/9, 087/15, 100/25, 121/10, 121/12, 124/5, 149/3, 149/9, 186/13, 187/8, 193/16, 202/1, 207/14, 214/7, 259/3, 260/11
y.+ üme 148/16, 190/4, 244/1
y.+ ümü 011/6
y.+ ümün 176/16
y.+ ümüze 089/23
y.+ ün 048/5
y.+ ünde 031/12, 161/6, 205/4, 234/3, 235/3, 260/2
y.+ ündeki 120/10, 193/3
y.+ üne 001/14, 022/22, 038/4, 049/6, 050/12, 052/4, 062/19, 085/3, 085/5, 126/14, 142/16, 146/7, 151/10, 152/2, 159/8, 159/14, 170/2, 179/3, 179/6, 182/8, 192/1, 193/1, 199/1, 202/2, 205/3, 213/9, 219/1, 220/17, 248/7, 254/9
y.+ ünü 041/2, 042/14, 082/8, 115/15, 115/23, 139/5, 147/13, 152/4, 152/11, 175/11, 177/9, 181/8, 182/13, 183/3, 192/3, 192/13, 216/4, 218/9, 223/19, 224/13, 229/2, 231/1, 235/16, 236/3, 236/9, 237/1, 237/2, 254/4, 254/5, 258/8, 259/8
şahs-ı y.+ ünü 182/12
y.+ ünün 192/4
y.+ ünüzdeki 079/6
y.+ ünüzü 228/13
y. 011/18, 013/12, 023/12, 027/7, 028/2, 049/8, 051/2, 051/3, 066/1, 066/6, 066/7, 072/17, 132/18, 140/3, 140/8, 140/17, 154/7, 155/28, 178/12, 198/9, 202/9, 217/5, 221/22, 234/16, 243/2, 247/14, 252/3
y.+ e 217/5
y.+ ünden 133/5, 143/15, 202/6, 204/9, 223/25
y.+ üne 218/8, 238/11
y.+ ünden 015/1, 032/4, 037/2, 057/8, 063/6, 105/2
y.+ den 062/5, 120/6
y.+ ünden 021/12, 095/10
y.- dük 075/8
y.- er 123/8
y. 217/5

yüzde: Bir sayının yüzdesi**.**
y. 017/16, 081/10, 085/6, 180/4, 233/4

yüzden: Sebebiyle**.**
y. 068/11

yüzgörümlük: Geline damat evinde takılan takı**.**
y.+ leri 178/17
y.+ süz 177/10
y.+ ü 177/8, 177/11

yüzlerce: Adedi birçok yüzleri bulan.
y. 072/17

yüzsüzlük: Yüzsüz olma durumu**.**
y.+ lerin 206/7

yüzük: Parmak takısı **.**
y. 017/7

yüzüstü: Tamamlanmamış**.**
y. 021/8, 105/1, 198/14, 219/5
y.+ nedir 243/5

yüzüstüne: Yarım yamalak**.**
y. 015/5

zaaf: Zayıflık**.**
z.+ ı 098/17, 173/9
z.+ ına 032/3, 052/15
z.+ ından 242/1
z.+ ını 199/9
z.+ la 239/10
z.+ lar 239/10
z.+ larını 213/10
z.+ tan 226/5

zabıta:Güvenlikçi.
z. 082/7, 085/6, 088/13, 093/3, 164/3, 233/3, 236/1
z.+ nın 236/9
z.+ ya 086/4, 086/8, 162/1

zabit: Subay**.**
z.+ leri 006/3, 007/10

zafer: Galibiyetle elde edilen itibar**.**
z.+ lerinin 079/4

zağlı: Bilenmiş, keskin**.**
z. 092/19

zahiren: Görünüşte**.**
z. 037/3

zahiri: Görünür olmak**.**
z.+ leri 210/17

zahmet: Sıkıntı**.**
z. 076/9, 223/3
z.+ inden 117/6
z.+ iyle 040/14
z.+ le 136/10

zahmetsiz: Zahmet çekilmeyen**.**
z. 073/10

zail: Elden çıkan, faydasız**.**
z. 166/10

zair: Ziyaretçi erkek**.**
z.+ i 259/10

zaire: Ziyaretçi kadın**.**
z. 229/3
z.+ ler 013/21
z.+ yi 228/6

zakkum: Yaprakları zehirli ağaç.
z.+ a 019/12

zalim: Zulmeden, eziyetçi**.**
z. 157/9, 189/7
z.+ lere 126/1

zalimane: Eziyet ederek.
z. 064/10

zam: Ek, artış**.**
z. 180/2

zaman: Süreç**.**
z. 003/17, 012/19, 013/1, 015/4, 017/3, 018/4, 022/14, 023/17, 027/10, 032/3, 034/6, 035/8, 039/2, 039/11, 050/3, 055/12, 057/8, 061/12, 061/13, 066/6, 070/4, 073/10, 077/9, 078/14, 080/1, 082/7, 083/7, 088/3, 090/9, 094/19,

097/25, 099/11, 100/19, 112/5, 112/14, 122/3, 125/8, 130/2, 132/19, 138/2, 145/5, 146/4, 157/9, 159/6, 159/16, 173/4, 177/8, 181/5, 182/11, 183/10, 184/2, 188/5, 200/3, 202/11, 204/8, 207/17, 214/3, 214/7, 217/9, 220/17, 232/2, 232/11, 245/3, 248/14, 248/18, 249/1, 251/3, 253/12, 255/3, 258/10
z.+ a 090/11, 151/5, 177/8, 230/3
z.+ da 013/18, 018/1, 023/12, 056/4, 101/5, 143/5, 147/11, 149/4, 149/15, 151/5, 156/3, 158/13, 165/3, 183/3, 254/1
z.+ dan 128/3, 197/20
z.+ dır 016/1, 049/9, 107/5, 244/12
z.+ ı 037/6, 078/16, 109/2, 200/5, 209/6, 219/8, 240/7, 248/22
z.+ ımızın 241/6
z.+ ın 017/7, 057/8, 065/2, 066/8, 067/1, 138/1, 149/15, 172/4, 172/5, 177/8, 181/13, 227/3
z.+ ında 004/21, 013/1, 015/1, 053/2, 064/7, 108/6, 192/13, 252/2
z.+ ını 240/7
z.+ ınızda 023/16
z.+ la 088/3
z.+ lar 117/5, 258/9
z.+ lara 036/6
z.+ larda 156/5, 244/11, 250/3
z.+ larında 063/6

zamane: Zamana uyumlu**.**
z. 088/9, 135/3
z.+ de 006/5, 247/8

zambak: Bir çiçek türü.

z. 253/4

zamimeten: İlave olarak.
z. 177/15

zampara: Kadınlara düşkün erkek.
z. 002/17, 003/16, 012/12, 014/5, 078/12
z.+ lar 006/21, 105/19
z.+ nın 014/5
z.+ ya 005/8

zan: Sanı.
z. 019/1, 076/13, 124/6
z.+ dır 019/1
z.+ nı 239/6
z.+ nında 025/14, 167/1
z.+ nıyla 054/15

zanaat: Ustalık ve beceri isteyen işler.
z.+ ıma 007/6
z.+ ın 001/4
z.+ ının 004/21
z.+ la 011/14

zangır: Şiddetle sarsılmak.
z. 108/16

zannet -: Sanmak.
z.- erdi 117/13
z.- erim 050/4, 087/4, 130/3, 171/2, 202/11, 244/1
z.- erler 070/2
z.- ermiş 196/1
z.- erseniz 239/6
z.- ersiniz 138/3, 179/4
z.- iyorlar 194/28
z.- iyorsunuz 080/17
z.- iyorum 260/8
z.- mem 177/1, 177/3
z.- miyorum 104/10
z.- tiğin 260/9
z.- tiniz 025/7

zannolun -: Sanılmak.
z.- an 259/9

zapt: Zorla ele geçirme.
z. 102/26, 149/17, 160/7
z.+ a 169/2
z.+ ından 234/17

zaptet -: Tutmak, zorla almak**.**
z.- emeyeceğim 231/9
z.- emiyorum 096/17
z.- mek 085/1

z.- tikten 029/12
z.- tim 218/8

zaptiye: Askeri polis.
z.+ ler 014/5

zar: Tavla taşı.
z.+ dır 008/19

zarafet : Zariflik.
z.+ iyle 252/2
z.+ le 253/12

zarar: Çıkar kaybı.
z. 062/1
z.+ ı 140/19, 178/5, 220/14
z.+ ınızı 235/4

zararsız: Zararı dokunmayan.
z. 028/10

zarf: Belli süre içinde.
z.+ ında 036/6, 061/14

zarif: İnce, kibar.
z. 078/13, 179/2, 213/7, 228/14, 229/1, 250/11, 253/13

zaruret: Lüzumluluk.
z. 088/3, 105/2, 176/12, 240/5, 241/7, 243/4
z.+ in 241/7
z.+ inin 088/7
z.+ leri 176/10
z.+ te 241/7

zaruri : Lüzumlu.
z. 177/15, 240/4
emr-i z. 063/6

zat: Kişi.
z. 237/4
z.- ı akdesi 066/8
z.- ı âli-yi asafanelerinden 067/1
z.- ı âlinizi 142/17
z.- ı asafaneleri 067/2
z.- ı devletleri 067/4
z.+ a 152/3
z.+ ı 082/7
z.+ ına 078/12
z.+ ların 086/22

zaten: Esasen.
z. 011/11, 017/3, 018/1, 046/5, 048/19, 058/5, 062/3, 096/2, 107/5, 117/2, 117/4, 122/8, 125/8, 131/16, 159/18, 167/17, 178/21, 180/4, 195/15, 197/12, 206/8, 209/20, 225/11, 226/7, 233/4

zati: Zaten**.**
z. 047/13, 163/13

zavallı: Güçsüz.
z. 004/21, 007/6, 017/3, 020/19, 022/22, 025/1, 025/11, 033/1, 037/3, 042/18, 044/7, 046/2, 057/8, 059/3, 065/4, 078/12, 079/3, 081/11, 083/8, 085/5, 086/22, 109/19, 110/3, 110/12, 110/24, 116/26, 122/7, 134/6, 138/4, 153/1, 157/9, 160/2, 162/6, 182/2, 185/19, 191/7, 192/2, 199/2, 199/12, 200/1, 200/4, 200/5, 208/10, 213/13, 215/2, 219/1, 226/6, 235/18, 238/6, 242/5, 245/9, 247/8, 249/7
z.+ cığın 123/6
z.+ cık 082/3, 090/11
z.+ lar 044/2, 068/11, 245/5
z.+ lara 088/14
z.+ lardandı 032/5
z.+ lardır 136/1
z.+ ların 043/1, 136/5, 156/5, 242/8
z.+ larız 104/16
z.+ nın 053/2, 214/7, 217/2
z.+ sı 043/1
z.+ yı 239/9, 251/8

zavallılık: Zavallı olma durumu.
z.+ lardır 242/1

zaviye: Açı**.**
z.+ lerle 104/17
z.+ si 082/7

zayıf: 1. Sıska, cılız. 2. Yeterli gücü olmayan.
z. 015/4, 022/22, 033/15, 036/6, 042/1, 063/6, 161/2, 188/11, 215/2

zayıfça : Zayıfa yakın.
z. 031/9

zayıfla -: Zayıf duruma gelmek.
z.- yor 084/2

zayıflat -: Zayıf olmasına sebep olmak.
z.- ıyor 153/10

zayi: Yitme, kaybolma.
z. 035/15, 161/12

zebani: Cehennem bekçisi.
z.+ ler 115/7
z.+ lerin 064/10, 065/4

zebella: İri yarı kimse.
z. 163/13

zebun: Güçsüz, aciz.
z. 064/9

zedele -: İncitme.
z.- me 177/10

zehap: Gitmek.
z.+ ların 036/6

zehir: Öldürücü etkiye sahip kimyasal.
z. 092/19, 093/1, 115/18, 136/2, 238/5
z.+ dir 120/8
z.+ i 093/3
z.+ in 137/8
z.+ lerini 053/2, 198/10
z.+ lerle 099/5
z.+ li 134/4

zehirle -: Zehir vermek.
z.- diniz 100/16
z.- mek 136/10
z.- meli 134/1
z.- yerek 134/6

zehirlen -: 1. Zehre maruz kalmak. 2. Zararlı düşünce edinmek.
z.- dik 203/4
z.- irler 248/22

zekâ: Anlama gücü.
z.+ ları 066/4
z.+ sı 082/8
z.+ sına 254/4
z.+ sını 082/8

zekâvet: Zekilik.
z.+ ine 076/11

zeki: Akıllı kişi.
z. 135/5, 150/16, 207/9
z.+ sin 050/5

zelzele: Deprem, sarsıntı.
z. 106/6, 106/19, 107/5, 107/15, 109/13, 109/21, 109/25, 111/12, 112/15, 117/2, 117/8, 117/14, 123/5
z.+ de 107/5
z.+ den 106/14
z.+ si 227/3
z.+ yi 113/1

zemherir: Soğuk günler, karakış.
z. 231/11

zemin: Yer.
z. 148/4, 185/3, 257/6
z.+ de 169/1
z.+ ini 150/9

zendost: Kadın düşkünü.
z. 014/1

zengin: Varlıklı.
z. 005/1, 013/1, 069/2, 133/3
z.+ dir 013/1

zenperest: Kadın düşkünü, zampara.

z. 076/11
z.+ ler 105/19

zenperestlik: Zenperest olma durumu.
z.+ inin 079/5

zerre: Çok küçük parçacık.
z. 097/28
z.+ cik 190/4
z.+ si 238/8, 239/5

zerrece : kadar: Zerre kadar.
z. 239/6, 260/12

zeval: Yok olma.
z.+ e 185/3, 259/8
z.+ ini 170/2
z.+ siz 187/20, 188/2

zevc: Erkek eş.
z. 017/3, 032/4, 122/1, 206/4, 257/11
z.+ e 019/8, 076/11, 108/26, 110/12
z.+ im 253/5
z.+ imi 111/17
z.+ imle 111/1
z.+ in 115/9
z.+ inden 255/5
z.+ ini 114/6
z.+ iniz 121/6
z.+ inizi 075/1
z.+ inizin 115/1
z.+ leri 019/12
z.+ lerinde 082/8
z.+ lerinin 122/3

zevce: Nikahlı kadın, eş.
z.+ den 108/25
z.+ lik 122/1
z.+ m 092/4, 092/12
z.+ mi 094/21, 114/6
z.+ min 021/8, 099/5
z.+ mle 204/8
z.+ n 108/1
z.+ niz 092/1, 092/5, 111/17, 112/5, 112/11
z.+ nizin 111/1
z.+ nizle 113/1
z.+ si 021/12, 109/18, 146/5, 217/10, 255/1
z.+ sine 042/1
z.+ sini 257/11
z.+ sinin 118/21
z.+ siyle 245/8
z.+ yi 076/11
z. 122/1
z. 206/4, 252/16

zevciyet: Eşlik.
z.+ leri 018/12

zevk: Eğlence, haz.
z. 042/1, 053/1, 073/5, 073/10, 075/2, 135/1, 153/9, 249/3, 257/2
z.- i selim 186/1
z.+ i 075/1, 078/14, 252/5
z.+ in 187/15, 233/1
z.+ inden 017/11, 256/3
z.+ ine 064/8, 099/3
z.+ ini 071/8
z.+ iniz 080/1
z.+ inize 235/4, 258/1
z.+ inizi 093/23
z.+ iyle 179/4
z.+ le 235/18
z.+ ler 069/5, 214/2
z.+ lerden 017/9, 233/1
z.+ lerimiz 013/11

zevkperver: Eğlendiren kişi.
z.+ ler 118/17

zevzek : Geveze.
z. 001/18, 002/14, 003/2, 131/17

zevzeklik: Gevezelik.
z.+ i 003/19, 027/7

zevzekzade: Geveze kişi.
z.+ m 003/4

zıllullah: (Mecaz) Allah'ın gölgesi.

z.- ı filarz 066/4

zıplat -: Hoplatmak.
z.- acak 256/10

zırıltı: Hoşa gitmeyen ses.
z. 126/2

zırla -: Argoda ağlama.
z.- ma 232/4

zıt: Karşıt**.**
z. 036/6, 064/5, 159/4
z.+ lardan 185/18
z.+ tı 037/2, 165/6
z.+ tını 018/4

zıya: Yitme.
z.+ ımız 083/1
z.+ ına 161/10
z.+ ına 116/28

zifaf: Gerdek**.**
z. 177/9, 231/14
z.+ ına 206/4

zifiri: Daha koyu.
z. 156/4

ziftle -: Zift ile kaplama.
z.- meli 002/20
z.- nir 002/21

zihin: Bellek, akli davranış.
z. 101/5
z.+ de 115/16
z.+ i 007/11, 032/3, 038/1, 085/3, 092/4, 165/4, 212/13, 230/11, 255/1, 258/10
z.+ im 083/7, 088/9, 110/10, 115/5
z.+ imden 113/8
z.+ ime 046/7
z.+ imi 049/18, 231/1
z.+ in 012/11
z.+ inde 173/5, 183/1, 227/1
z.+ inden 061/18, 076/11, 076/13, 154/9, 183/5, 220/1
z.+ ine 170/1
z.+ ini 007/10, 057/8, 073/4, 173/2, 249/5
z.+ inizi 152/15
z.+ inizin 120/8
z.+ iyle 123/5
z.+ ler 134/1
z.+ lerde 214/2
z.+ leri 065/3

zihnen : Zihin yolu ile.
z. 141/9

zihni : zihinsel: Zihinle ilgili.
z. 213/6

zihniyet: Anlayış.
z. 150/8, 151/5, 232/14
z.+ çe 017/7
z.+ inde 244/2
z.+ ini 120/6
z.+ iyle 014/5
z.+ lerini 176/10
z.+ li 122/3

zikir: Anma, söyleme.
z.+ ine 016/14

zikrullah: Allah' ı hatırlamak için yapılan tesbihat.
z.+ a 029/5

zikzak: Birbirine ters yönde açılar yapan kırık çizgi.
z.+ lar 099/6

zil: Uyarmak için ses veren alet, kapı zili.
z. 073/10, 084/2, 121/2
z.+ i 126/2
z.+ ini 070/4

zillet: Aşağılık.
z. 227/3
z.+ inden 117/6, 137/2

zina: Gayrı meşru ilişki.
z. 235/8

zincir: Birbirine geçmiş halkalar bütünü.
z.+ e 231/9
z.+ lere 087/16
z.+ li 064/9

ziruh: Ruh sahibi.
z. 057/7, 102/2, 172/9

zirve: En yüksek nokta, tepe noktası.

z.+ sine 184/2

zirzop: Zıpır.
z.+ tan 233/2

ziya: Parlak ışık.
z. 156/5
z.+ dan 157/1
z.+ sı 220/18
z.+ sına 202/1
z.+ ya 157/5
z.+ yı 156/6

ziyade: Fazla, daha çok.
z. 003/1, 003/16, 004/1, 010/12, 019/12, 020/19, 021/8, 022/22, 025/12, 027/10, 028/7, 035/7, 036/6, 038/5, 040/21, 042/2, 055/2, 056/3, 067/1, 073/8, 074/6, 079/5, 107/17, 117/8, 126/10, 129/4, 133/3, 134/8, 135/1, 137/1, 140/9, 150/7, 156/7, 164/6, 165/7, 169/8, 173/1, 173/8, 182/10, 185/9, 188/2, 191/8, 200/5, 213/1, 213/6, 214/7, 220/6, 222/2, 226/1, 230/6, 234/5, 240/2, 241/7, 248/22, 254/12, 255/1, 257/11, 258/9
z.+ sini 212/3

ziyafet: Kutlama yemeği, toy, şölen.
z. 037/7, 082/6, 088/11, 096/12, 246/3, 253/13
z.+ e 038/1, 121/6
z.+ lerde 256/4

ziyan: Zarar.
z. 044/5, 250/3

ziyaretçi: Ziyaret eden.
z. 119/13

ziynet: Süs.
z.- i hafızası 163/12
z.+ e 249/6

zor: Güç, yapmakta zorlanılan iş.
z. 011/8, 016/2, 066/3, 122/1, 218/8, 219/5, 222/2

zoraki: Mecburiyetle.
z. 215/2

zorakilik: Mecbur kılmak.
z.+ ini 193/3

zorla -: Güç kullanarak birine bir şey yaptırmak.
z.- dı 120/3
z.- mayacağınızı 089/3
z.- yarak 015/4

zorla: Zor kullanarak, cebren.
z. 090/11, 200/8

zorlan -: Zorlama işi yapılmak.
z.- mamıştı 164/9
z.- mış 079/5

zorlu: Güç yapılan.
z. 002/3, 004/12, 005/3, 005/7, 005/8, 005/11, 007/2, 007/7
z.+ nun 003/18

zorluk: Güçlük, zahmet
z. 084/2
z.+ un 004/21

zorluyan: Özel isim.
z. 001/3, 003/10

zuhur: Gözükme, meydana çıkma.
z. 014/5, 032/4, 037/2, 175/4, 232/11, 235/9, 250/2

z.+ u 202/5
z.+ una 175/1
z.+ unda 066/8, 104/16, 164/5
z.+ undan 091/8

zulal: Tatlı.
z.+ i 189/13

zulm : zulûm: Eziyet, cefa.
z.+ ün 066/4

zulmet: Karanlık.
z.+ i 156/5
z.+ leri 165/4

zulüm: Eziyet, cefa.
z. 240/5
z.+ leri 189/13
z.+ lerine 188/7

zurna: Nefesli çalgı aleti.
z. 073/10, 084/2, 121/2

züğürt: Parasız.
z.+ lerin 107/17

züğürtlük: Parasızlık.
z. 059/13, 177/8

zühul: İş çokluğu veya dalgınlık. sebebiyle yanılma, ihmal etme, geciktirme.
z.+ ü 074/1

zül: Düşkünlük.
z. 084/1

zülkarneyn: İslam dinine göre peygamber olduğu düşünülen kişi.
z. 256/9, 257/12

zümre: Topluluk.
z.+ ye 013/1

BÖLÜM VII: SONUÇ

Billur Kalp adlı eser üzerinde literatür tarama, betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleriyle yapılan bu söz varlığı çalışmasında öncelikli olarak eserin 1926 tarihli 628 sayfalık eski harfli ilk baskısına ulaşılarak sonraki baskılarla karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma sonucunda eserin 1967 tarihli ve yeni harfli ilk baskısında, orijinal metinde yer alan bir paragrafın eksik olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca sonraki yıllarda çeşitli yayınevlerinden yapılan baskılarda da ilk baskı olarak 1967 tarihli bu eksik paragraf içeren metin, orijinal metin olarak kabul edilmiştir.

Söz varlığı üzerine yapılan çalışmalarda yabancı sözcüklerin ve çeviri sözcüklerin tespiti de yapılmaktadır, bu öğelerin oranı belirlenmeye çalışılmaktadır. Ayrıca sözcüklerin birebir birbirlerinin karşılıkları olmadıkları göz önünde bulundurulduğunda ve yine Arapça, Farsça terkiplerin yapılarının bozulması anlamda da farklılıklar meydana getireceğinden yazarın ifade gücünün tespitinde orijinal metin üzerinde çalışma yapmanın önemi ve gerekliliği bir kez daha meydana çıkmıştır.

Yazarın içinde yaşadığı toplumun etkisiyle şekillendirdiği fakat kendine has üslup özellikleriyle ortaya çıkan söz varlığı, onun ifade gücünün en önemli yansıtıcısıdır. Bu anlamda yaptığımız inceleme sonucunda da görmüş olduk ki Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın tamamen kendine has kullanımları neticesinde sözlüklerde geçen anlamlarından farklı anlamlar ifade eden çeşitli kelime ve kelime grupları ile deyimler mevcuttur.

Çalışmanın bulgular kısmında ele alınan söz varlığı unsurları içinde kaynaklarda tespit edemediğimiz yeni deyim ve atasözlerinin varlıkları da tespit edilerek sözlüksel alan taramasıyla anlamlandırılmıştır. Türk Dil Kurumu'nun hazırladığı sözlüklere eklenebilecek yeni kelime anlamları ve örnek olabilecek cümleler de tarafımızca tespit edilmiştir. Çalışmanın dizin-sözlük kısmında eserde geçen tüm kelimelere yer verilmiştir. Maddebaşı niteliğindeki kelimelerin alt maddesi şeklinde ilgili deyimler, atasözleri, kalıp ifadeler, takrar öbekleri ve tamlamalar listelenmiştir.

Eserdeki söz varlığı unsurları Doğan Aksan'ın sınıflandırması esas alınarak değerlendirilmiş olup en sık kullanılan unsurun deyimler olduğu tespit edilmiştir. Belirgin şekilde sayı ve anlam çeşitliliği bakımından yoğun olarak kullanılan deyimlerin, Hüseyin Rahmi tarafından sokağın edebiyata ustaca yansıtılmış olmasından ve de çeşitli

anlamlarının varlığının da yine yazarın söz varlığı ile toplumun dil zenginliğinin birer yansıması olduğu görülmüştür.

Hüseyin Rahmi'nin sokağı çok iyi gözlemlediği ve canlı birer sahne olarak her kesimden insanı kendi şiveleriyle rahatlıkla konuşturduğu bir kez daha görülmüştür. Eserde Türkçeden sonra en sık olarak Arapça ve Farsça sözler yer alırken halk düzeyinde ve şiveli konuşmaların yer aldığı kısımlarda Rumca, İtalyanca, Fransızca dillerinden de sözlere yer verildiği saptanmıştır. Ayrıca yazarın roman akışını bozarak araya girip açıklamalar yaptığı kısımlarda dilinin bir nebze ağırlaştığı da dikkatimizi çekmiştir.

Dil ve edebiyat eğitimi açısından yeni veriler sağlayacak söz varlığı çalışmalarında kullanılacak yöntemlerin ve konunun hangi başlıklar altında inceleneceğinin tam bir standart düzene sahip olmayışı hem yapılan çalışmaların konu başlıklarında farklılıklara sebep olmaktadır hem de yeni çalışma yapacaklar açısından kavram karmaşası oluşturmaktadır. Ayrıca Türkçenin söz varlığına yapacağı katkılar noktasında çalışmaların birleştirilmesini güçleştirmektedir.

Konuyla ilgili yapılan çalışmalarda kullanılan yöntemler ve izlenen yollar farklılıklar taşısa da son yıllarda yapılan çalışmaların Doğan Aksan'ın sınıflandırması çerçevesinde ilerlediği ve standartlığa doğru yaklaşmakta olduğu görülmüştür.

Söz varlığı alanında yapılacak çalışmalar için ilgili kurumların bazı başlıklar etrafında yoğunlaşılması yönünde öneri sunmalarının alana katkı saylayacağını öngörmekteyiz. Bu öneriler hazırlanırken çalışılacak eserlerin türü ve halk ağzından yapılacak derlemelerin muhtemel çıktılarının gözönünde bulundurulması yarar sağlayacaktır. Temel kurallar etrafında yapılan çalışmaların sonuçlarının kurulacak bir komisyon tarafından incelenip yeni tespitlerin sözlüklere kaydının sağlanması Türkçenin söz varlığına büyük katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Aksan, D. (2009). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dil Bilim*. Ankara: Türk Dil

Aksan, D. (2018). *Türkçenin Sözvarlığı*. Bilgi Yayınevi.

Aksoy, Ö. A. (1993). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü.* İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

Arslan, M. (2004). *Argo Kitabı.* İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Ayverdi, İ. (2008). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı.

Bilgin, M. (2013). *Anlamdan Anlatıma Türkçemiz.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Devellioğlu, F. (2010). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. (26. Basım). Ankara: Aydın Kitabevi.

Dilçin, C. (2018). Yeni Tarama Sözlüğü, Ankara: TDK.

Ergin, M. (2011). *Türk Dil Bilgisi.* İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

Gökdayı, H. (2012). *Türkçede Kalıp Sözler.* Ankara: Kriter Yayınları.

Gürpınar, H. R. (1926). *Billur Kalp*. İstanbul: Kitaphane-i Hilmi.

Gürpınar, H. R. (1967). *Billur Kalp*. Atlas Kitabevi.

Gürpınar, H. R. (2005). *Billur Kalp*. Özgür Yayınları.

Karaağaç, G. (2013). *Dil Bilimleri Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu

Komisyon (2009). *Büyük Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*. Ankara: TDK.

Kurumu Yayınları.

Şemseddin, S. (2004). *Kamus-ı Türkî.* İstanbul: Kapı Yayınları.

Tanpınar, A. H. (Eylül 1977). *Edebiyat Üzerine Makaleler.* İstanbul: Dergah Yayınları.

Ünlü, M. (2006). *Türk Dili*. Ankara: İmaj yayınevi.

Vardar, B. (1980). *Dilbilim ve Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü.* (1. Basım). Ankara: TDK.

Yayınları.